

သီလကျင့်ဘာသာဋီကာ

စတုတ္ထတွဲ

အရှင် ဇနကာဘိဝံသ

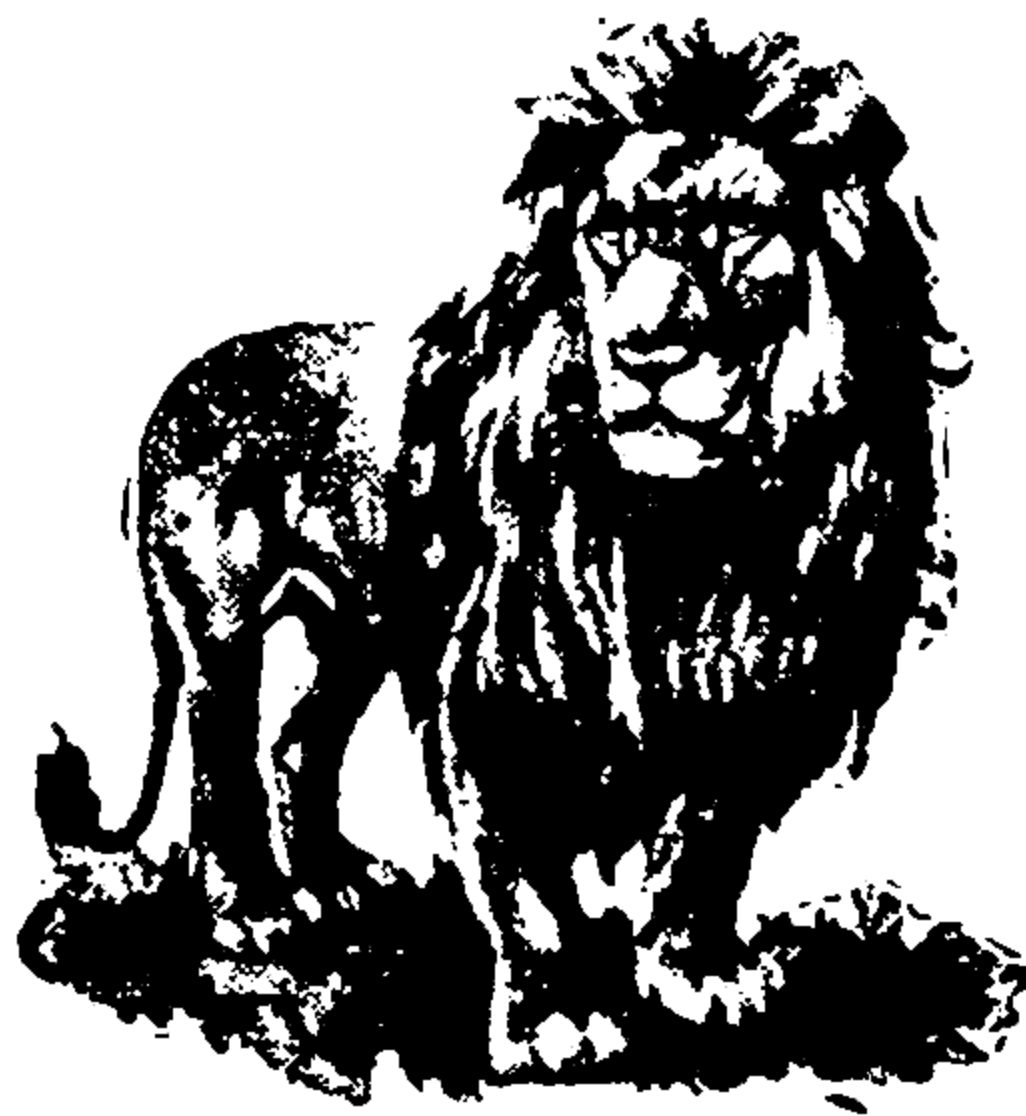
၏

အမှတ် (၂၉) ကျမ်းစာ

သီလက္ခန္ဓာဘာသာဠိကာ

[ပါဠိတော်နိဿယ နောက်ဆက်တွဲ ပါသည်။]

စတုတ္ထအုပ်

၁၃၃၃-ခု

လျှင်ထူဖုံး
နှုန်း-၁၃၆။

နယူးဘားမား ဝိဇ္ဇာကပုံနှိပ်တိုက်
အမရပူရမြို့။

မှတ်သားထိုက်သော
အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အဂ္ဂညာနိ စသည်	၅၄
အဗ္ဗာယိက ကမ္မံ	၃၀၄
အဗ္ဗသယနော	၂၉၄
အဇိနက္ခိပံ	၁၃၂
အံ(အာ)ဇိနံ	၁၃၂
အဇ္ဈောသဋ္ဌာ	၃၀၈
အတ္တဘာဝ	၂၂၁
အန္တရာ အနက်တမျိုး	၁၆၉
အန္တဝေဏီ(ဝေဏီ=ပဇ္ဇဝေဏီ)	၂၉၉
အဓိဇေဂန္ထံ	၁၄၂
အနာဒိနဝဒဿာဝိနော	၃၀၉
အနာရဒ္ဒစိတ္တော	၂၆၆
အနိယျာနိကဘာဝ	၂၁၇
အနိဿရဏပညာ	၃၀၉
အနုကူလယညာနိ	၄၄
အနေသနဝသေန	၁၀၇
အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝီ	၁၆
အမစ္စာ	၂၀
အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ	၅၅
အပ္ပဋ္ဌ(တ္ထ)တရော	၄၃
အပရပ္ပစ္စယံ	၁၅၆
အပ္ပဝတ္တိ အဖွင့်	၂၁၀
အပ္ပသဒ္ဓကာမော အဖွင့်	၁၆၇
အပ္ပသမ္ဘာရတရော, အပ္ပသမာရမ္ဘတရော	၄၂,၄၃
အပါရတသရာ	၁၈
အပ္ပါဋိဟီရက+တံ, သပ္ပါဋိဟီရက + တံ	၂၁၉, ၂၂၅
အဇ္ဈပ္ပဝနာမ သွေပိ	၄၁၉
အဗျ:ဗဇ္ဈော	၃၁၁
အဗျ:ဗဇ္ဈံ	၅၆
အဘိညာယ, သမ္မောဓာယ	၂၀၈
အလ္လခံကြောင့် ဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်	၃၁
အသမုပ္ပန္နကာမစာရော	၁၀၃
အသံကိဏ္ဍာနိ	၅၅
အဟောနုန (အနုဿရဏတ္ထ)	၁၇၉
အာကုလဘာဝေါ	၆၁
အာစရိယက	၂၀၆

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ် = မာတိကာ

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ	၈၈
အာတက်, လဟုဋ္ဌာန	၂၄၃
အာထဗ္ဗဏပယောဂံ	၁၇၆
အာဝရန္တိစသည်	၃၁၀
အာသဘံ ဌာနံ	၁၄၄
အာသိဒိတွာ သံသိဒန္တိ	၃၁၂
ဣဒ္ဓါ ဖိတာ	၂၅၂
ဥန္တာဒိနိယာ, ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓါယ	၁၆၄
ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿ	၂၉၁
ဥပကာရာပကာရာနံ	၈၉
ဥပက္ခဋ္ဌော	၂
ဥပဋ္ဌာက, သန္တိကာဝစရ	၂၄၇
ဥပ္ပဏ္ဍေတိ	၁၀၃
ဥပနိဿာယ	၁၅၈
ဥလ္လာမ္ပတု	၃၁၈
ဥဿာဟေန္တိ	၁၄
ဥဟနိဿာမိ	၁၄
ဧကံသဘာဝိတော	၇၃
ဧတေနုပါယေန	၁၈၇
ဩဒိဿက အနောဒိဿက	၃၂၀
ဩမိသော အနောမိသော	၃၂၀
ဩပပါတိကော	၇၉
ဩပါနဘူတော	၂၄
ဩသတ္တန္တိယာ ဥဿတ္ထေယျ	၂၈၇
ကစ္ဆံ	၃၀၀
ကထာဇာသုကတ္ထိ	၂၇၉
ကပဏ	၂၃
ကာကပေယျာ	၃၀၃
ကာမဂုံဏ	၃၀၅
ကိရဏိ အနုဿရဏတ္ထ	၂၀၁
ကုတုဟလသာလာယံ	၁၇၁
ကုလာပဒေသာဒိနိ	၅၀
ကုဟကတ္တာ	၂၆၇
ကုဋ္ဌာဂါရသင်္ခေပေန	၆၄
ကောသကောဋ္ဌာဂါရ (ကောသ ၄ မျိုး)	၈
ဂန္ဓာရိဝိဇ္ဇာ	၂၅၄
ဂရဟာယ	၁၃
ဂါမဘာဂေန	၃၉

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဂေါပါလ-နွားမွေးသူ	၉၃
စိရသံ ခေါ် ဘန္တေ	၁၆၉
ဆန္ဒပရိပ္ပာဇကော	၁၅၉
ဆရာ ၃ မျိုး	၂၀၆
ဆဋ္ဌင်္ဂသမန္ဓာဂတာယ	၄၆
ဆေကော, ကုဋေ	၈၆
ဇံဗံစာရံ (ဇံဗံဝိဟာရံ)	၂၉၃
ဇာတသံဝဇော	၃၁၆
ဇာနိယာ	၁၃
ဉာဏ်တော်ကို ဖြန့်ပုံ	၁၆၀
တန္တိဓမ္မံ နာမ	၉၁
တထတ္တာယဉ္စ ဘာဝအနက်	၁၄၆
တပေါပတ္တမာ	၁၂၄
တပည့်ကို ချီးမွမ်းလျှင် ဆရာကို ချီးမွမ်းရာရောက်	၁၁၉
တိဝိဓဥပနာ	၃
တေဝိဇ္ဇာ ဣရိဏံ	၃၁၄
တံ ဇိဝံ, တံ သရီရံ	၉၉
ထဏှိလသေယျံ	၁၃၃
ဒန္ဓာယိတတ္ထံ	၃၁၆
ဒဿဒိလံ	၁၂
ဒါနကို တိုက်ရိုက် မချီးမွမ်း	၃၃
ဒါနပတိ	၂၂
ဒိဗ္ဗာ, ဝဟ္တာ	၂၀၃
ဒုက္ခသမုဒယ	၂၀၉
ဒုဇ္ဈာနံ တယာစသည်၌ ဒိဋ္ဌိ, ခန္တိ, ရုစိ, အာယောဂ	၂၀၆
ဒုခေသစ္စာနိ အက္ခာသိ	၂၃၅
ဒေဝသိကံ	၁
ဓိနဓညံ	၇
ဓမ္မဋ္ဌိတတံ	၂၁၂
ဓမ္မတာ သိဒ္ဓိ	၅၄
ဓမ္မနိယာမတံ	၂၁၃
ဓမ္မဿစ အနုဓမ္မံ	၁၀၄
န ဩဟိယတိ	၃၂၁
နမဿမာနာ	၃၀၂
နရကပပိတံ	၂၉၀, ၄၄၅
နာနာတိတ္ထိယာ	၁၇၂
နာမကညေဝ (လာမကညေဝ)	၃၀၁
နားမလည်သောတရားကို နာချင်ကြ	၂၃၄

ဃ မှတ်ဘွယ်အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

နိဒ္ဒါရိတဗွံ	၂၀၉
နိဗ္ဗန္ဒ (ဒွ) ဒါနာနိ	၄၄
နိယတော	၇၆
နိဝရဏကင်းလို့ ကလ္လိစိတ္တစသည်ဖြစ်	၆၂
နတ်ကို ဘုရားထက် အထင်ကြီး	၂၆၃
နှာပိတံ	၂၇၉
ပကတညူ	၁၀၀
ပကတိကထာ	၁၃၅
ပစ္စုပ္ပန်	၁၆၂
ပညာပိတနိဋ္ဌာ	၂၁၇
ပဋိဘာဂကိရိယံ	၁၇၃
ပမာဏကတံ (အပ္ပမာဏကတံ)	၃၁၉
ပရမ္ပုဒ် အာလိင်္ဂေယျ	၂၀၇
ပရိက္ခာရ=ပရိဝါရ	၄
ပရိပုဏ္ဏ ကောသကောဋ္ဌာဂါရ	၈
ပရိမာရိန္ဒြိယော	၁၇၅
ပသန္နာကာရံ	၁၄၆
ပရံဝိယ မတ္တာယ	၁၅၂
ပဟိတတ္ထော	၁၅၅
ပါဠိဟာရိယ သုံးမျိုး	၂၅၄
ပါတဗ္ဗတံ	၁၀၉
ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတု	၁၅
ပါမောဇ္ဇိ	၂၂၃
ပါရိပူရိ	၂၂၂
ပါရိသဇ္ဇာ	၂၀
ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ	၁၅၄
ပုဂံဝသုံးမျိုး	၁၄၄
ပုစ္ဆာမုဋ္ဌဿ	၂၆၈
ဖါသုဝိဟာရံ	၂၄၄
ဗရိဟိသတ္တာယ	၃၄
ဗုဒ္ဓဂန္ထိတံ	၂၈၀
ဗုဒ္ဓ၏ဉာဏ်တော်	၁၄၅
ဗုဒ္ဓါနံ ဒွေကထာ	၂၃၁
ဗြဟ္မသဟဗျတာယ	၂၉၅
ဘတ္တဝေတနံ	၁၆
ဘုတ္တာရံ	၂၃၉
ဘုဿတိကို စဉ်းစား	၉၄
ဘူတနိရောဓေသကဘိက္ခု	၂၆၀

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

မဂဓေသု, ဇနပဒေ	၁
မဂ္ဂသောတံ+ အာပန္နော	၇၆
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏ လက္ခဏာ, ကိစ္စ	၈၁, ၈၂
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ရှေ့နောက် စဉ်ပုံ	၈၅
မဂ္ဂင်၏ ခဏ, အာရုံ, ဘေဒ	၈၃
မဏိကာဝိဇ္ဇာ	၂၅၆
မရဏပဋိသံယုတ္တကထာ	၂၄၆
မာသက (ပဲပိုက်ဆံ)	၆
မိဂဒါယော	၁၀၂
မုခါရုဠာ	၂၄၀
မုဇ္ဇစေတနာ	၂၉
မုဒါ, မောဒမာနာ	၁၈
မုဒ္ဒပ္ပသန္တာ	၁၄၆
မေဃဝဏ္ဏံ	၁၆၂
ယက္ခဒါသီ (စုန်းမဟုတ်)	၁၇၇
ယညဝါဠာ	၃၉
ယထာသန္တတိကော	၁၃၄
ယန္တုန (သံသယတ္ထမဟုတ်)	၁၆၃
ယဿာ (အာနုဘာဝေန)	၂၂
ယောနိသိဒ္ဓိ	၅၃
ရဇနီယာနိ	၇၁
ရဇောဇလုံ	၁၃၃
ရထော, သေတပရိက္ခာရော	၂၁
ရဟန္တာ၏ ထိနမိဒ္ဓသတ္တိ	၆၈
ရာဂါဒိနံ တနုတ္တာ	၇၈
ရှေးဘဝပစ္စည်းကို ပြုနိုင်	၂၄၁
ရွှေကို ပွတ်တိုက် ထုရိုက်သလို	၁၅၄
လပိတုံ ဌာတုံ	၃၂၁
လူခါကာရာ	၂၃၃
လူခါဇီဝီ	၁၀၃
လောကထူပိကာ	၂၁၈
လောကသမညာ	၂၃၀
လောမသာယ	၁၀၈
ဝနိဗ္ဗက	၂၄
ဝနေ, သဏ္ဍေ	၂၉၁
ဝါစာသန္တိတောဒကေန	၂၁၁
ဝါဒါနုဝါဒေါ	၁၃၄
ဝါသဒ္ဓေါ ဝိဘာဝနတ္ထော	၂၂၄

၈ မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဝိဂ္ဂဟော, ဝိဝါဒေါ	၂၉၇
ဝိဇ္ဇာတဒီပသီခါဝိယ	၂၇၅
ဝိညာဏ် အနိဒဿနံ (နိဗ္ဗာန်)	၂၇၁
ဝိတ္ထုပကရဏ	၇
ဝိတ္ထာယိတတ္ထံ	၃၁၇
ဝိပဿနာမတ္တဉ္စ မှတ်ချက်	၁၂၉
ဝိလာသ, အာကပ္ပ	၂၂၃
ဝိသဘာဝဝေဒနာ (အာဗာဓံ)	၂၄၂
ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ, ဝိရမိတဗ္ဗ	၅၂
ဝေကဋီကော	၁၃၄
သင်္ခါ, နိရုတ္တိ, နာမံ, ဝေါဟာဇရာ	၂၂၉
သစ္စာနုလောမိကပညာ	၁၄၂
သစ္စာ-ဘူတာ	၁၈၄
သဇ္ဈိ (၉၂) ဘရိ°	၂၁၁
သပရိဂ္ဂဟော	၃၁၀
သဗ္ဗညုပဝါရဏံ	၁၇၀
သဗ္ဗတ္တတာယ	၄၆၂
သဗ္ဗတောပဘံ	၂၇၃
သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ	၄၆၃
သမ္မောဓိပရာယဇဏာ	၇၇
သမတိတ္ထိကာ	၃၀၃
သမနုဂါဟတိ, သမနုဘာသတိ, သမနုယုဉ္ဇန္တိ	၁၁၃, ၄, ၅
သမသမိ	၁၄၀
သမာဒါပေသိ	၃၃
သရီရ သန္တပ္ပနတ္ထိ	၉၅
သာပတေယျံ	၃၈
သီဟနာဒံ	၁၂၂
သီဟနာဒ တရုတဆယ်	၁၄၉
သုက္ခတရဏံမညေ	၃၁၃
သုညာဂါရေ	၁၄၃
သုတ္တပ္ပမတ္တေန	၈၉
သုရတ္တဒုပဉ္စံ	၁၆၁
သေတုဃာတဝိရတိ	၅၁
သေလမယပတ္တ	၁၆၂
သံသန္ဓိတုံ	၂၂၈
ဟဿကညေဝ	၃၀၁
ဟိတာနုကမ္ပိ	၂၈၂

သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

ကုဋဒန္တသုတ် ဘာသာဋီကာ

ဝေံ မေ သုတံ၊ ပေ၊ မဂဓေသုတိ-ဟူသော သုတ်သည် (တနည်း) “ဝေံ မေ သုတံ၊ ပေ၊ မဂဓေသု” အစရှိသောသုတ်သည်၊ ကုဋဒန္တသုတ္တံ - ကုဋဒန္တသုတ် တည်း၊ တတြ-ထို ကုဋဒန္တသုတ်၌၊ အယံ - ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အပုဗ္ဗပဒ ဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ မဂဓေသုတိ(တ္ထေ) - မဂဓေသု ဟူသော ဤပါဌ၌၊ မဂဓာ နာမ - မဂဓတို့မည်သည်၊ ဇနပဒိနော - ဇနပုဒ် ရှိကုန်သော၊ ဝါ - ဇနပုဒ်၏ အစိုးရဖြစ်ကုန်သော၊ ရာဇကုမာရာ-မင်းသားတို့တည်း၊ တေသံ-ထိုမင်းသား တို့၏၊ နိဝါသော - နေရာဖြစ်သော၊ ကောပိ ဇနပဒေါ - ဇနပုဒ် တခုတည်း ကိုလည်း၊ ရုဠိသဒ္ဓေန-အတင်ရုဠိသဒ္ဓါကြောင့်၊ မဂဓာတိ-မဂဓာဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ မဂဓေသု- မဂဓာဟု ဗဟုဝုစ် အမည်ရသော၊ တသ္မိံ ဇနပဒေ-ထို

x x x x x x x x

မဂဓေသု။ ■ မဂိဓာတ်သည် သပ္ပန (သွားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ မဂိတေ အဓော ဂမ္ပတေ အနေနံတိ မဂေါ-အောက်အပါယ်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အပြစ်ဒေါသသည် (တနည်း) မကောင်းမှုသည် မဂမည်၏။ မဂံ+ဓာတိ ဒဏ်တိတိ မဂဓော-အပြစ်ဒေါသကို (မကောင်းမှုကို) ဆောင်တတ်သောကြောင့် အရပ်ဒေသ (ဇနပုဒ်) သည် မဂဓမည်၏။ ထိုဒေသကို အစိုးရသော မင်းတို့လည်း မဂဓာဟု အမည် ရ၏။ ဤကား ထောမနိမိကို နှိသော အနက်တည်း။ [မဂ+ဓာဓာတ်, အပစ္စည်း။]

ဋီကာသစ်။ ■ မဂေန+သဒ္ဓိံ + ဓာဝန္တိတိ မဂဓာ - သားကောင်တို့နှင့် အတူ ပြေးနိုင်သောကြောင့် (သားကောင်လိုက်ရာဝယ် သားကောင်တို့ ပြေးသလောက် ပြေး နိုင်သောကြောင့်) မင်းသားတို့သည် “မဂဓာ” မည်၏။ [မဂသဒ္ဓါပ ပဒ, ဓာဝုဓာတ် ကိပစ္စည်း။] (တနည်း) မိသေသု ဂိဇ္ဈန္တိတိ မဂဓာ-အသားတို့၌ လွန်စွာ မက်မောကြ သောကြောင့် မင်းသားတို့သည် မဂဓာတို့မည်၏။ မိသ + ဂိဓမှ နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် “မဂဓ” ဟု ဖြစ်၏။ ဤမှ နောက်၌ ဇနပုဒ်တခုတည်း ဖြစ်လျက် အတင်ရုဠိအားဖြင့် ဗဟုဝုစ် အမည်ရပုံကို အဋ္ဌကထာသုတ် ကောသလေသု အဖွင့်ကို နည်းမှီ၍ သိပါ။ ရုဠိသဒ္ဓါ ဖြစ်သောကြောင့် မူလပုဒ်၏ ပုလ္လိန်ဗဟုဝုစ် မပျက်ဘဲ အမည်ရသောကြောင့် “မာ” ဟု ဝုဒ္ဓိလည်း မပြုရတော့။

ဇနပဒေ။ ■ တိုင်း ခရိုင် နိုင်ငံ တခုကို “ဇနပဒ” ဟု ခေါ်၏။ “ ကုရု , သက္ကာ , ကောသလာ , မဂဓာ ” စသော ထို ဇနပဒအမည် အမျိုးမျိုးပြသော ပုဒ်တို့၌သာ “ပုံဗဟု တ္ထေ ကုရု သက္ကာ” ဟူသော အဘိဓာန် (၁၈၄) နှင့်အညီ ဗဟုဝုစ်ထားရသည်။ ဇနပဒ

ဇနပုဒ်၌၊(စာရိကံ စရမာနော၌ စပ်၊) ဣတော-ဤမဂဓေသု ဇနပဒေ ဟူသော ပုဒ်မှ၊ ပရံ-နောက်ဖြစ်သော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ပုရိမသုတ္တဒ္ဒယေ - ရှေ့သုတ် နှစ်ပါး အပေါင်း၌၊ ဝုတ္တနယမေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ အမ္မလဋ္ဌိ ကာ-အမ္မလဋ္ဌိကာသည်၊ ဗြဟ္မဇာလေ- ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌၊ ဝုတ္တသဒိသာဝ- ဆိုအပ်ပြီးသော အမ္မလဋ္ဌိကာနှင့် တူသည်သာ။

ကုဋဒန္တောတိ-ကား၊ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ - ၏၊ နာမံ - အမည်တည်း၊ ဥပက္ခဋေတိ-ကား၊ သဇ္ဇိတော-ပြင်ဆင်အပ်သည်၊ (“ဟောတိ” ၌စပ်၊) ဝစ္ဆ တရသတာနီတိ- ကား၊ ဝစ္ဆသတာနိ - နွားငယ် အရာတို့သည်၊ ဝါ - တို့ကို၊ (ထူဏူပနီတာနိ ဟောန္တိ - ၌စပ်၊) တရုဏမေဏ္ဍကာ-နုပျိုသော သိုးတို့ကို၊ ဥရဟ္တာတိ-တို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ-ဆိုအပ်ကုန်၏၊ တာဝ- ပါဠိတော်၌ မလာသော သတ္တုတို့မှ ရှေးဥျးစွာ၊ ဧတေ - ဤ သတ္တုတို့သည်၊ ပါဠိယံ - ပါဠိတော်၌၊ အာဂတာယေဝ-တိုက်ရိုက်လာကုန်သည်သာ၊ ပန-ကား၊ ပါဠိယံ - ၌၊ အနာ ဂတာနံ-တိုက်ရိုက်မလာကုန်သော၊ အနေကေသံ-တပါးက များစွာကုန်သော၊

x x x x x x x x x

ပုဒ်၌ကား ထုံးစံအတိုင်းပင် တခုဖြစ်လျှင် ဧကဝုဏ်, ၂ စသည်ဖြစ်လျှင် ဗဟုဝုဏ်ထားရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ ဇနပဒေ ” ဟု ဧကဝုဏ်ထားရသည်၊ [ဇနပဒနာဓမယေဝ (ကုရုသတ္တာ စသော ဇနပုဒ် နာမည်၌သာ) ဗဟုဝစနံ၊ န ဇနပဒသဒ္ဓေ၊ (ဘာကြောင့်နည်း) ဇာတိ သဒ္ဓတ္တာ (ဇနပဒသဒ္ဓါက သာမညဇနပုဒ်ဇာတ်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ ဖြစ်သောကြောင့် တည်း)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ တသ္မိံ မဂဓေသု ဇနပဒေတိ၊-ဋီကာသစ်။]

ဥပက္ခဋေတိ။ ။ ဥပသဒ္ဓါ၏အနက်တို့တွင် ပုဗ္ဗကမ္မ (“ရှေးဥျးစွာပြုအပ်” ဟူသော အနက်) ကိုဟော၏၊ “ဥပ-ယဇမပူဇော်မီ ရှေးဥျးစွာ+ကတ-ပြုအပ်” ဟူသည် ပြင်ဆင် ထားအပ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “သဇ္ဇိတော-ပြင်ဆင်ထားအပ်ပြီ” ဟု ဖွင့်သည်၊ [“စီဝရ စေတာပန္နံ ဥပက္ခဋံ ” စသည်ဖြင့် လာရာ၌လည်း ဤသဇ္ဇိတအနက်ကိုပင် ဖွင့်ကြသည်၊ ဥပ+ကရဓာတ်, တပစ္စည်း၊ တံ ပနေတံ ဥပကရဏံ (ထိုရှေးဥျးစွာပြုလုပ်ခြင်းဟူသည်)၊ တေသံ (ထိုသက်ရှိ သက်မဲ့ အဆောက်အဦးတို့ကို)၊ တထာသဇ္ဇနမေဝ (ထို ဆိုအပ်၌ သည့်အတိုင်း စီစဉ်ထားခြင်းပင်တည်း၊ ဣတိ ဒဿေတိ သဇ္ဇိတောတိ ဣမိနာ၊-ဋီကာ။]

ဝစ္ဆ တရ သတာနိ။ ။ “ ဝစ္ဆသတာနိ ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “ တရပစ္စည်း အနက်မရှိ” ဟု မယူရ၊ နွားပျို, နွားသိုး အဖြစ်စသည်သို့ မရောက်သေးသော နွားငယ် စစ်စစ်ကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့် “ဝစ္ဆသတာနိ” ဟုဖွင့်သည်၊ [ဝစ္ဆ တရသတာနီတိ ယုဝဘာဝမပတ္တာနိ ဗလဝဝစ္ဆသတာနိ (အားရှိသော နွားငယ်အရာတို့)၊ ဝစ္ဆာနံ+ ဝိသေသာတိ ဟိ ဝစ္ဆတရာ၊ (တရပစ္စည်း ဝိသေသအနက်၌သက်၊ ဝစ္ဆတို့တွင် ထူးထူး ခြားခြား အားရှိသော၊ ဝဖြိုးသော နွားငယ်ကလေးတို့)၊ တေ ပန ဝစ္ဆာ ဝေ, န ဒမ္မာ (ဆုံးမထိုက်သော နွားသိုးများ မဟုတ်ကြ)၊ န ဗလီဗဒ္ဓါ (နွားလားကြီးများလည်း မဟုတ်ကြ)၊ ဣတိ အာဟ ဝစ္ဆသတာနီတိ၊-ဋီကာ။ [ဋီကာသစ်၌ကား တရပစ္စည်း အနက်မရှိ-ဟု တနည်းပြသေး၏။]

မိဂပက္ခိနံ-သားကောင် ငှက်တို့၏၊ သတ္တသတ္တသတာနိပိ-ခုနစ်ရာ ခုနစ်ရာစီတို့ ကိုလည်း၊ သမ္ပိဏ္ဍိတာနေဝ-ပေါင်းစုံအပ်ကုန်ပြီးသည်သာ၊ ဣတိ - သို့၊ ဝေဒိ တုဗ္ဗာနိ-သိထိုက်ကုန်၏၊ ဒေသ(ဒေသာ)-ဤ ကုဋဒန္တပုဏ္ဏားသည်၊ သတ္တသတ္တ သတိကံ- ခုနစ်ရာ၊ ခုနစ်ရာစီရှိသော၊ [“ သဗ္ဗသတ္တသတိကံ- အလုံးစုံ ခုနစ်ရာရှိ သော ” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] ယာဂံ-ယဇ်ကို၊ ယဇိတုကာမော-ပူဇော်ခြင်းငှါ လိုလားသည်၊ ဟောတိ ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ ထူဏှပနိတာနိတိ-ကား၊ ဗဒ္ဓိတွာ-ဖွဲ့ ချည်၍၊ ထပနတ္ထာယ-ထားခြင်းအကျိုးငှါ၊ ယုပသင်္ခါတံ-ယုပဟု ဆိုအပ်သော၊ ထူဏှံ-ယဇ်တိုင်သို့၊ ဥပနိတာနိ-ကပ်ဆောင်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-၌စပ်)။

တိဝိမန္တိ ဣတ္ထ- တိဝိမံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ထပနာ- (ကောင်းမှု အယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင်)ထားတတ်သော အဝိပုဋိသာရတို့ကို၊ ဝိဓာ-ဝိဓာတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ - ဆိုအပ်ကုန်၏၊ တိဋ္ဌပနံ- (ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင်

x x x x x x x x

မိဂပက္ခိနန္တိ။ ။မဟိံသ-(ကျွဲ), ရုရ-(ဆတ်), ပသဒ-(ချေ=ရို), ကုရုဂ်-(ပြောင်), ဂေါကဏ္ဍ-(စိုင်), မိဂါနဉ္စေဝ - သားကောင်တို့၏၎င်း၊ မောရ, ကပိဉ္စရ-(ဂျိုး), ဝဋ္ဌက, တိတ္ထိရ-(ခါ), ကပေါတာဒိ ပက္ခိနန္တိ- ခိုအစရှိသော ငှက်တို့၏၎င်း၊ (သတ္တသတ္တသတာနိ သမ္ပိဏ္ဍိတာနေဝ)။

ဝိဓာ။ ။ယဇ်ပူဇော်ခြင်းဟူသည် အလှူပေးခြင်းပင်တည်း၊ အလှူပေးရာဝယ် “ပုဗ္ဗ စေတနာ ဖြစ်ရာအခိုက်၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ မုဉ္ဇစေတနာ ဖြစ်ရာအခိုက်၌ ကြည်လင်ခြင်း၊ အပရစေတနာ ဖြစ်ရာအခိုက်၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ” အားဖြင့် ၃ ပါး ရှိ၏၊ ထို ၃ ပါး ကိုပင် “ ငါလှူမိတာ မှားပေါ့ ” ဟု ဝိပုဋိသာရ ဖြစ်မှုကို ပယ်တတ်သောကြောင့် ဝိပုဋိ သာရ ဝိနောဒနဟု ဆိုအပ်၏၊ ထို ၃ ပါးကို “အဝိပုဋိသာရ ၃ ပါး” ဟုလည်း ခေါ်၏၊ ဤဝိပုဋိသာရ ဝိနောဒန (အဝိပုဋိသာရ) ၃ ပါးတို့ကို “ဝိဓာ” ဟု ခေါ်သည်၊ ဝိမန္တိ- ဝိပုဋိသာရဟူသော သံကိလေသကို ပယ်ဖျော့တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝိဓာ။ [ဝိပုဗ္ဗ ဓမုဇောတ်, ကိပစ္စည်း။] ဇိကာတို့၌ “ဝိဓာ ဝုစ္ဆန္တိ ” စသည်ဖြင့် ဗဟုဝစ်ရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ လည်း “ဝိဓာ ဝုစ္ဆန္တိ ဌပနာ” ဟု ဗဟုဝစ်ပင် ရှိသင့်ပါသည်။

ထပနာ (ဌပနာ)။ ။ဝိပုဋိသာရဖြစ်လျှင် ကောင်းမှု ရေအယဉ်သည် (ဆက်ကာ ဆက်ကာ မစီးသွားတော့ဘဲ) ပြတ်၏၊ နောက်ထပ်လည်း ကောင်းမှု ပြုလိုသော ဆန္ဒ မဖြစ်တော့၊ ထိုကောင်းမှုကို အကြောင်းပြု၍ ဝိပုဋိသာရမဖြစ်ဘဲ အဝိပုဋိသာရ ဖြစ်လျှင် ကား ကောင်းမှု ရေအယဉ်သည် တသွင်သွင် စီးနေသကဲ့သို့ အပရစေတနာ ရေအယဉ် စီးနေ၏၊ နောက်ထပ်လည်း ကောင်းမှုပြုလိုသော ဆန္ဒဖြစ်၏၊ ဤသို့ ထိုဝိဓာ ၃ မျိုး သည်ပင် ကောင်းမှုရေအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင် ထားတတ်သောကြောင့် ထပနာ လည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဝိဓာ ဝုစ္ဆန္တိ ထပနာ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိဓာနှင့် ထပနာသည် သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့် မတူသော်လည်း အဘိဓေယျတ္ထအားဖြင့် တူသောကြောင့် ဝိဓာကို “ထပနာ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ပုညာဘိသန္ဓိ-တသွင်သွင် စီးနေသော ကောင်းမှုရေအယဉ် ကို၊ အဝိစ္ဆန္တိတွာ-မဖြတ်မှု၍၊ ထပေန္တိ- ထားတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ထပနာ။]

ထားတတ်သော) ဥ ပါးသော အဝိပုဋိသာရရှိသော၊ (ယညသမ္ပဒံ-၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သောဠသပရိက္ခာရံတိ-ကား၊ သောဠသပရိဝါရံ-၁၆ ပါးသော အခြံအရံရှိသော၊ (ယညသမ္ပဒံ-၌စပ်၊)။

ပဋိဝသန္တိတိ- ကား၊ ယညာနဘဝနတ္ထာယ- ယဇကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပဋိဝသန္တိ - နေကြကုန်၏။ [ဘုရားပွဲစသည်၌ စားကြသောက်ကြဘို့ရန် လာကြသကဲ့သို့ ယဇပူဇော်ပွဲ၌လည်း စားကြသောက်ကြ ခံစားကြဘို့ရန် လာရောက်နေထိုင်ကြသည်-ဟူလို၊ ဤ ပဋိဝသန္တိပုဒ်သည် ရှေးအဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌ “တိဝိဓ” ရှေ့ဝယ် ရောက်နေ၏။ ပါဠိတော်ဝယ် နောက်မှရှိသည်။] ဘူတပုဗ္ဗန္တိ

x x x x x x x x

တိဋ္ဌပနံ။ ။ တိဿော+ဋ္ဌပနာ ယဿာ ယညသမ္ပဒါယာတိ တိဋ္ဌပနာ၊ “ ပုဗ္ဗေဝ ဒါနာ သုမနော , ဒဒံ စိတ္တံ ပသာဒယေ၊ ဒတ္တာ စတ္တမနော ဟောတိ , သော ပုညဿ သမ္ပဒါ ” နှင့် အညီ ကုသိုလ်မပြုမီ ရှေ့အဘို့၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း စသော ဥ ပါးသော နှလုံးသာရွှင်မှုရှိသော ယညသမ္ပဒါ။ [ပါဠိတော်၌ ဇာနာတိ၏ ဖိပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် “တိဋ္ဌပနံ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဒုတိယန္တထားသည်။ ဝိပျိဟ်ပြုရာ၌ကား ယညသမ္ပဒါကို ငဲ့၍ “တိဋ္ဌပနာ” ဟု ပြုပါ။ ဋီကာ၌မူ ယညောကို ငဲ့၍ “တိဋ္ဌပနော” ဟု ပုလိန် ထားလေသည်။]

ဋီကာ။ ။ ယညသင်္ခါတဿ ပုညဿ ယော သံကိလေသော၊ တဿ (ဝိဇိမန တော) နိဝါရဏတော နိသေခနတော ဝိဇာ ဝုစ္စန္တိ ဝိပုဋိသာရဝိနောဒနာ၊ တတော တာ (ထိုဝိဓာ ဥ မျိုးတို့ကို) တံ ပုညာဘိသန္တံ အဝိစ္စိန္တိတွာ ထပေန္တိတိ ထပနာတိ ဝုတ္တာ၊ တာသံ ပန ယညဿ အာဒိမဇ္ဈံ ပရိယောသာနဝသေန တီသု ကာလေသု ပဝတ္တိ ယာ ယညော (သည) တိဋ္ဌပနော (ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင် ထား တတ်သော ဥ ပါးသော အဝိပုဋိသာရရှိ၏)။ ဣတိ အာဟ တိဋ္ဌပနန္တိ အတ္ထောတိ။

ပရိက္ခာရံ။ ။ “ပရိ+ ကရောန္တိ - ယဇပူဇော်မှုကို ထက်ဝန်းကျင် ပြုတတ်ကုန်၏။ ဣတိ ပရိက္ခာရာ ” နှင့်အညီ နောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ်လာသော ဥဘတော သုဇာတ စသော ဂုဏ်အင်္ဂါတို့သည် ယဇ၏ အသိုင်းအဝိုင်း အခြံအရံများ ဖြစ်သောကြောင့် ပရိ က္ခာရတို့ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ပရိက္ခာရကို “ပရိဝါရ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ပရိ + ကရောန္တိ အဘိသင်္ခရောန္တိတိ ပရိက္ခာရာ, ပရိဝါရာ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ သောဠသပရိက္ခာရန္တိ သောဠသ ပရိဝါရန္တိ၊- ဋီကာ။]

ဘူတပုဗ္ဗံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ဘူတပုဗ္ဗံ မြာဟူဏ” ဟု ရှိ၏။ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌+ ဘူတံ- ဖြစ်ဘူးသောအကျင့်တည်း၊ ဘူတပုဗ္ဗံ - ကျင့်၊ [“ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ” ပုဒ်ကဲ့သို့၊ ဘူတနှင့် ပုဗ္ဗကို ရှေ့နောက် ပြန်ထားသည်။] ထို “ဘူတပုဗ္ဗံ” အရ ဘုရားအလောင်းတော်သည် မဟာ ဝိဇိတမင်း၏ ပုရောဟိတ်ဖြစ်စဉ်က ဗောဓိဉာဏ်ကို ရင့်သန်အောင် ကျင့်အပ်ခဲ့ဘူးသော အကျင့်ကိုယူပါ ဟု သိစေလို၍ “ ပုဗ္ဗစရိတံ ” ဟု ဖွင့်သည်။ နောက်ပြင်စာအုပ်တို့၌ ဤ ပုဗ္ဗစရိတံပုဒ် ကျနေသည်။ စရိတသဒ္ဓါလည်း စရိယသဒ္ဓါနှင့် အနက်တူတည်း။ [ပုဗ္ဗေ+ ဘူတံ ဘူတပုဗ္ဗံ၊ ယထာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗန္တိ အဘဟ၊-ပုဗ္ဗစရိတန္တိ၊ အတ္တနော ပုရိမဇာတိသမ္ပူတံ

ဣဒံ-ဘူတပုဗ္ဗံဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပထဝီဂတံ-မြေအတွင်း၌ ရောက်နေသော၊ နိဓိံ - ရွှေအိုးကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ဆောင်၍၊ ပုရတော-ရွှေ၌၊ ရာသိံ-အစုအပုံကို၊ ကရောန္တာဝိယ-ပြုသကဲ့သို့၊ ဘဝပဋိစ္ဆန္တံ-ဘဝဖြင့် ဖုံးလွှမ်း အပ်သော၊ ပုဗ္ဗစရိတံ-ရှေး၌ကျင့်အပ်သော ကောင်းမှုကို၊ ဒဿေန္တာ-ပြတော် မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

မဟာဝိဇိတောတိ-ကား၊ သော-ထိုမင်းသည်၊ သာဂရပရိယန္တံ - သမုဒြာ အဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသော၊ မဟန္တံ - ကျယ်ဝန်းသော၊ ပထဝီမဏ္ဍလံ - မြေ အဝန်းကို၊ ဝိဇိနိံ ကိရ- အောင်နိုင်ပြီတဲ့၊ ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ အဿ- ထိုမင်း၏၊ မဟန္တံ-ကျယ်ဝန်းသော၊ ဝိဇိတံ-အောင်အပ်ပြီးသော တိုင်းနိုင်ငံသည်၊ (အတ္ထိ- ၏၊) ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ မဟာဝိဇိတောတွေဝ- မဟာဝိဇိတ ဟူ၍သာ၊ သင်္ချံ - ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ အဂမာသိ - ရောက်ပြီ၊ အမောတိအာဒိသု- အမော အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌၊ ယောကောစိ - အမှတ်မရှိ တစုံတယောက် သည်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သန္တကေန- ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဘဝေန- စည်းစိမ်အား ဖြင့်၊ အမော - ကြွယ်ဝသူသည်၊ ဟောတိ၊ ပန - ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အယံ- ဤ မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ကေဝလံ - မဟာဒွန စသည်မဖက် သက်သက်၊

x x x x x x x x

[(ရှေးဘဝတခု၌ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော) ဗောဓိသမ္ဘာရဘူတံ ပုဗ္ဗစရိတံတိ အတ္ထော၊-ဒီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ ဘူတပုဗ္ဗံကို “ပုဗ္ဗစရိတံ” ဟု ဖွင့်သော်လည်း သဒ္ဓဝိဒူ တို့ကမူ ကာလသတ္တမီ အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်တမျိုးဟု ဖွင့်ကြ၏။ ထိုအလို “ဘူတပုဗ္ဗံ- ရှေးအခါ၌” ဟု အနက်ပေးပါ။ ဘူတသဒ္ဓါလည်း ဖြစ်ပြီးသော အတိတ်ကာလ အနက် ဟောတည်း။ [သဒ္ဓဝိဒူ ပန ဝဒန္တိ ဘူတ ပုဗ္ဗန္တိ ဣဒံ ကာလသတ္တမိယာ နေပါတိက ပဒန္တိ၊ အတိတကာလေတိ ဟိ တေသံ မတေန အတ္ထော၊- ဒီကာသစ်။]

ပထဝီဂတံ နိဓိံ။ ။ မြေ၌ မြှုပ်ထားအပ်သော ရွှေအိုးသည် ထာဝရဖြစ်သကဲ့သို့ ဘုရားအလောင်း၏ ရှေးကောင်းမှု နောက်ကောင်းမှုဟူသော ရွှေအိုးသည် မိမိနောက်သို့ အစဉ်လိုက်ပါသော အနုဂါမိရွှေအိုး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဘုရားအလောင်း၏ အနုဂါမိ ဖြစ်သော ကောင်းမှုရွှေအိုးကို ပထဝီဂတ ထာဝရရွှေအိုးဖြင့် ဥပမာပြသည်။ [တထာ ဟိ တဿ အနုဂါမိနိဓိဿ ထာဝရနိဓိနာ နိဒဿနံ ဥပပန္တံ ဟောတိ၊-ဒီကာ။]

မဟာဝိဇိတော။ ။ အဋ္ဌကထာအတိုင်း “မဟန္တံ + ဝိဇိတံ အဿ” ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုပါ။ ဝိဇိယိတ္ထ- အောင်နိုင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝိဇိတံ (ရဋ္ဌံ) ၊ အဿကို “အနေန” ဟု ဆဋ္ဌိ ကတ္တာဖွင့်၍ ဝိဇိတံ၌ စပ်ပါဟု၎င်း ၊ အတ္ထိသဒ္ဓါထည့်၍ သမ္ပဒါနိဟု၎င်း ဒီကာသစ်၌ ဖွင့်၏။ မိမိကား ဥစ္စာရှင်ဖြစ်သောကြောင့် ဆဋ္ဌိမဟုမ္ဘိဟိဟုသာ ယူလိုပါသည်။ [“သတ္တ ရတန သမ္ပန္နော ” ဟု ပါဠိတော်၌ မဆိုသောကြောင့် ထိုမင်းသည် စကြာမင်းမဟုတ်၊ ဓမ္မာသောကမင်းကဲ့သို့ ပတ်ပတ်လည် သမုဒြာဖြင့် ဝိုင်းရံအပ်သော တမြေပြင်ကိုသာ အစိုးရသော ကေရာဇမင်းဟု မှတ်ပါ။]

အနောယေဝ- ကြွယ်ဝသူသည်သာ၊ န- မဟုတ်သေး၊ မဟဒ္ဒနော - များသော ဥစ္စာလည်း ရှိ၏၊ မဟတာ-များစွာသော၊ အပရိမာဏသင်္ချေန-မနှိုင်းယှဉ်အပ် သော အရေအတွက်ရှိသော၊ ဓနေန - ဥစ္စာနှင့်၊ သမန္ဓာဂတော - ပြည့်စုံ၏၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ပဉ္စ ကာမဂုဏဝသေန-၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်၏အစွမ်းဖြင့်၊ မဟန္တာ - ကြီးကျယ် ခမ်းနားကုန်သော၊ ဥဠာရာ - မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဘောဂါ- သုံးဆောင် ခံစားထိုက်သော ကာမဂုဏ်တို့သည်၊ အတ္ထိ - ရှိကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (သော- ထိုမင်းသည်၊) မဟာဘောဂေါ- မဟာဘောဂ မည်၏၊ ပိဏ္ဏ ပိဏ္ဏ ဝသေနစေဝ - အတုံးအခဲ၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ သုဝဏ္ဏမာသက ရဇတ မာသကာဒိဝသေနစ - ရွှေပဲ ငွေပဲ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ ဇာတရူပ ရဇတဿ-ရွှေ ငွေ၏၊ ပဟူတတာယ-များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတဇာတ ရူပ ရဇတော- မည်၏၊ အနေကကောဋိ သင်္ချေန- တပါးမက များသော ကုဋေ အရေအတွက်ရှိသော၊ ဇာတရူပရဇတေန-နှင့်၊ သမန္ဓာဂတော၊ ဣတိအတ္ထော။

ဝိတ္တိတိ- ကား၊ တုဋ္ဌိ - နှစ်သက်ခြင်း၊ တည်း၊ ဝိတ္တိယာ - နှစ်သက်ခြင်း၏၊ ဥပ ကရဏံ-အကြောင်းတည်း၊ ဝိတ္တုပကရဏံ- နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်း၊ တုဋ္ဌိ ကာရဏံ - နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်း၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ အဿ- ထို မဟာ

x x x x x x x x x

အနော မဟဒ္ဒနော။ ။မည်သူမဆို မိမိပိုင်ဆိုင်သမျှ စည်းစိမ်ဖြင့် အမူ- မဟဒ္ဒန ဟု ဆိုနိုင်၏၊ အချင်းချင်းထောက်၍ (ဥပမာ- တရာရှိသူကို ထေခံ၍တထောင်ရှိသူကို)၊ မဟဒ္ဒနဟု ဆိုနိုင်ပါ၏၊ ဤမင်းကား ထိုကဲ့သို့ မဟဒ္ဒနမဟုတ်၊ ထိပ်တန်းအိုရောက်သော မဟဒ္ဒနတည်းဟု သိစေလို၍ “အပရိမာဏသင်္ချေန ဓနေန သမန္ဓာဂတော”ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။

မဟာဘောဂေါ။ ။ “ဘုဋ္ဌိတဗ္ဗာတိဘောဂါ” အရ သုံးဆောင်ခံစားထိုက်သော အရာဟူသည် အထူးအားဖြင့် ကာမဂုဏ်ငါးပါးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပဉ္စ ကာမဂုဏ ဝသေန”ဟု ဘောဂအတွက် ဝိသေသနပြုသည်။

ပိဏ္ဏ၊ ပေ၊ ဝသေန။ ။ရွှေအိုး ရွှေခွက်၊ လက်ဝတ်တန်ဆာစသော အထူးအထွေ မလုပ်ဘဲ အတုံးအခဲ ရွှေ ငွေများကို ပိဏ္ဏ ပိဏ္ဏ ဟု ဆိုသည်၊ အုပ်ချုပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥားခေါင်းရုပ်စသော အရုပ်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်၍ဖြစ်စေ၊ မခတ်နှိပ်ဘဲဖြစ်စေ ပဲစေ့အရွယ် အစားရှိသော ရွှေငွေကို “မာသက” ဟု ခေါ်၏၊ မာသော (ပဲစေ့ဟူသော) + ပရိ မာဏံ ယဿာတိ မာသကော၊ ပရိမာဏအနက်၌ က ပစ္စည်း၊ (“ မာသေန+ ကတော မာသကော”ဟု ဋီကာသစ်ပြု၏၊) မာသကာဒိဉ္စ အာဒိဖြင့် ရွှေခွက်ငွေခွက်စသည် ပြုလုပ် အပ်ပြီးသော ရွှေ ငွေကို ယူပါ။

ဝိတ္တိ။ ။ ရုဓာဒိ ဝိဒဓာတ်သည် တုဋ္ဌိအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိတ္တိကို “တုဋ္ဌိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိန္ဒနံ-နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝိတ္တိ-ခြင်း၊ [ဝိဒဓာတ် တိ ပစ္စည်း။] တုဋ္ဌိ၌ တုသဓာတ်လည်း နှစ်သက်ခြင်းအနက်ကိုပင် ဟော၏၊ ထို နှစ်သက်ခြင်းဟူသည် ဝိတိ- သောမနဿဖြစ်ခြင်းတည်း။

ဇိဝိတမင်း၏၊ ပဟူတံ- များစွာသော၊ နာနာဝိဓာ၊ ပေ၊ ဘေဒံ - အထူးထူးသော အပြားရှိသော တန်ဆာ၊ ရွှေခွက် ငွေခွက် အစရှိသော အပြားရှိသော၊ ဝိတ္တုပ ကရဏံ-နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (သော-ထို မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊) ပဟူတံ ဝိတ္တုပကရဏော - မည်၏၊ သတ္တရတနသင်္ခါ တဿ- ၇ ပါးသောရတနာဟု ဆိုအပ်သော၊ နိဒဟိတွာ- သိုမှီး သိမ်းဆည်း၍၊ ထပိတဓနဿ - ထားအပ်သောဥစ္စာ၏၎င်း၊ သဗ္ဗ ပုဗ္ဗဏ္ဏာပရဏ္ဏ သင်္ဂဟိတဿ- အလုံးစုံသောကောက်ပဲ စသည်တို့ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ ခညဿစ-စပါး၏ ၎င်း၊ [အနုလောမ ကောက်စပါးတွေပါ ပါစေလို၍ “သဗ္ဗ” ဟု ထည့်သည်။] ပဟူတတာယ-များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟူတဓနဓညော-မည်၏၊ အထဝါ-

x x x x x x x

ဝိတ္တုပကရဏံ။ ။ဥပကရဏသဒ္ဓါသည် ကာရဏအနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် “တုဋ္ဌိကာရဏံတိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်သည်။ ဥပကရဏတိ - အကျိုးကို ကပ်၍ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဥပကရဏံ၊ ဝိတ္တိယာ+ဥပကရဏံ ဝိတ္တုပကရဏံ၊ ထို ဥပကရဏဟူသည် ဆင်မြန်း ဘို့ရာ တန်ဆာအမျိုးမျိုး၊ သုံးစွဲဘို့ရာ အိုးခွက်အမျိုးမျိုးတည်း၊ မှန်၏-ထိုကဲ့သို့ ဆင်မြန်း ဘို့ရာ သုံးစွဲဘို့ရာ တန်ဆာ အိုးခွက်ရှိလျှင် ထို ဥစ္စာရှင်တို့သည် ဖျော်တပြုံးပြုံးဖြစ်ကာ လွန်စွာ နှစ်သက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် “နာနာဝိဓာလင်္ကာရ၊ သုဝဏ္ဏ ရတတဘာဇနာ ဒိ” ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ အာဒိဖြင့် အဝတ်၊ အိပ်ရာနေရာ၊ အိမ်စသော အသုံးအဆောင် များကို ယူပါ။

ပဟူတဓနဓညော။ ။“ဓန” အရ “သတ္တရတန၊ ပေ၊ ဓနဿ” ဟု ဖွင့်၍ “ခည” အရ “ပုဗ္ဗဏ္ဏာ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟိတဿ” ဟု ဖွင့်၏။ “သတ္တရတန” ဟူသည် “သုဝဏ္ဏ ရတံ မုတ္တာ၊ မဏိ ဇေဋ္ဌ၊ ရိယာနိစ၊ ဝဇီရဉ္စ ပဝါဠန္တိ၊ သတ္တာဟု ရတနာနိမေ” ဟု အဘိဓာန် [(၄၉၀)၌] လာသော ရတနာ ၇ ပါးတည်း။

ခည။ ။သက္ကံတ၌ ဓာနုသည် ပါဠိ၌ “ဓည” ဟု ဖြစ်၏။ ဓာဓာတ်သည် ပေါသန အနက်ကို ဟော၏။ ဓိယဇေတ ပေါသီယတေ- မွေးမြူခြင်း+ ဓာနံ- ခြင်း၊ ဓာနေ+သာဓု ခြည့်၊ သာဓုအနက်၌ ယ ပစ္စည်း၊ ဓာ၌ ရဿပြု၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို မွေးမြူခြင်းကိစ္စ၌ ကောင်းသော ထိုခညသည် ပုဗ္ဗဏ္ဏ အပရဏ္ဏ ၂ မျိုး၌ အားလုံးပါဝင်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ပုဗ္ဗဏ္ဏံ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟိတဿ” ဟု ဆိုသည်။ နိဒါနကထာ၌ ပြအပ်ခဲ့သော “ တိဝဂ္ဂ သင်္ဂဟာနိ” ပုဒ်ကဲ့သို့ ဤ သင်္ဂဟိတသဒ္ဓါလည်း သိမ်းယူခြင်းအနက်ကို ဟော၏။

ပုဗ္ဗဏ္ဏ အပရဏ္ဏ။ ။ပုဗ္ဗ- (ကမ္ဘာဥျားအခါဝယ်) ပဲဟူသော အစာ၏ ရှေးဥျားစွာ+ ပဝတ္တံ+အနံ-အစာတည်း၊ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ-ပဲ၏ ဥျားစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အစာ၊ “ပြုဗ္ဗ” ဟု သက္ကံတ၌ ရှိသောကြောင့် ပြအတွက် န္ဓ ကို ဏ္ဏ ပြုရသည်။ အပရသ္မိ-ကောက်စပါးတို့၏ နောက်၌+ပဝတ္တံ+အနံ အပရဏ္ဏံ၊ ရကြောင့် န္ဓ ကို ဏ္ဏပြု။ [ဓနံစ+ခညဉ္စ ဓနဓညာနိ၊ ပဟူတာနိ+ဓနဓညာနိ ယဿာတိ ပဟူတဓနဓညော။]

အထဝါ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ရှေ့နည်း၌ သိုမှီး သိမ်းထားအပ်သော ဥစ္စာနှင့် စပါးတို့ကို “ဓနဓည” ဟု ဆို၏။ ဤနည်းကား နေ့တိုင်း ကုန်ကျစရာဖြစ်သော ဥစ္စာစပါး၊ နေ့တိုင်း သူတပါးထံမှ ရအပ် ယူအပ်သော ဥစ္စာစပါးကို “ဓနဓည” အရ ယူစေလိုသည်။

ထိုပြင် တနည်းကား၊ ဣဒံ- ဤ ပဟူတနေခညောဟူသော စကားကို၊ အဿ- ထို မဟာဝိဇိတမင်း၏၊ ဒေဝသိကံ- နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း၊ ပရိဗ္ဗယဒါနဂ္ဂဟဏာဒိ ဝသေန - ကုန်ကျခြင်း၊ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း၊ ယူခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း ဖြင့်၊ (ပရိဝတ္တန ဌစပ်၊) ပရိဝတ္တနနေခညဝသေန-ထက်ဝန်းကျင် လည်နေ သော ဥစ္စာစပါး၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။ [မိမိဆီရောက်လိုက် သူတပါးဆီ ရောက်လိုက်အားဖြင့် လည်နေသည်ကို “ပရိဝတ္တန” ဟု ဆိုသည်။]

ပရိပုဏ္ဏ ကောသကောဋ္ဌာဂါရောတိ(တ္ထ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဘဏ္ဍာ ဂါရံ-ဘဏ္ဍာတိုက်ကို၊ ကောသော-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ နိဒဟိတွာ-သိုမှီးသိမ်းဆည်း ရှိ၊ ထပိတေန- ထားအပ်သော၊ ဓနေန-ဥစ္စာအားဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏကောသော- ပြည့်သော ဘဏ္ဍာတိုက်ရှိ၏၊ ဓညေန-စပါးအားဖြင့်၊ ပရိပုဏ္ဏကောဋ္ဌာဂါရော စ- ပြည့်သောစပါးတိုက်လည်းရှိ၏၊ ဝါ-ပြည့်သော စပါးကျိုလည်းရှိ၏၊ ဝါ- ပြည့်သော စပါးဂိုဒေါင်လည်းရှိ၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

x x x x x x x x x

ဒေဝသိကံ ။ ။ “ဒိဝသေ ဒိဝသေ”ဟူသော ဝိစ္စာအနက်၌ ဣကပစ္စည်း-ဟု သဟသေယုသိက္ခာပုဒ် ယောဇနာ ဆို၏၊ ဋီကာ၌လည်း “ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ” ဟုပင် ဖွင့်၏၊ “နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း၌”ဟု ပေးပါ၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ဒိဝဗ္ဗသ ဒိဝသေ+ပရိဘုဋ္ဌိ တဗ္ဗ ဒေဝသိကံ ” ဟု ပြု၏၊ ပရိဘုဋ္ဌိတဗ္ဗအနက်၌ ဣကပစ္စည်းဟု ယူစေလိုဟန်တူ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဝိစ္စာအနက်ကို အဘယ်ပုဒ်က ဟောမည်နည်း၊ “ဘာဝနပုံသကမေတံ”ဟု လည်း ဖွင့်၏၊ “နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း သုံးစွဲထိုက်စွာ”ဟု ဥပစေလိုဟန်တူသည့်၊ စဉ်းစားပါ။

ပရိဗ္ဗယဒါနဂ္ဂဟဏာဒိ ။ ။ “ပရိ - ထက်ဝန်းကျင် + ဝယ - ကုန်ကျ” ဟူသည့် နေ့တိုင်း ချက်ပြုတ် ကျွေးမွေးရ၍ တနေ့အတွက် ကုန်ကျစရိတ်တည်း၊ ဒါန ဟူသည် စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း အတိုးပေးခြင်း နေ့တွက် လုပ်ခပေးခြင်းတည်း၊ ဂဟဏဟူသည် ဆပ်ပေးလာသောအတိုးကို ဖြစ်စေ အရင်းကိုဖြစ်စေ ၊ မျိုးလုံးကိုဖြစ်စေ ယူခြင်းတည်း၊ ဤသို့ အကုန်အကျ အပြောင်းအလွှဲလုပ်ရသော ဥစ္စာစပါးတွေ နေ့စဉ်များသည်-ဟုလို။

ဋီကာ။ ။ ဒေဝသိကံ၊ ပေဝသေနာတိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပရိဘုဋ္ဌိတဗ္ဗ (စားသေခံ သုံးစွဲထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊ ပရိဗ္ဗယ၏အဖွင့်၊) ဒါတဗ္ဗ (စွန့်ကြဲ ပေးကမ်းထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊ ဒါန၏အဖွင့်၊) ဝဇေတဗ္ဗာဒိ ဝိမိနာ (တိုးပွားစေထိုက်သော ဥစ္စာစပါး၊ ဂဟဏ၏ အဖွင့်၊) အစရှိသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ပရိဝတ္တနကနေခညဝသေန၊ - ဤသို့ ဋီကာဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား “ ပရိဗ္ဗယနှင့် ဒါန ” ကို တပုဒ်တည်းယူ၍ ဒါသကမ္မကရ ပေါရိသာဒိနံ ဝေတ္တနာနုပ္ပဒါနံ”ဟု ဖွင့်လေသည်။

ကောသကောဋ္ဌာဂါရ ။ ။ ကောသကို ဘဏ္ဍာတိုက် ဟု ဖွင့်၍ ကောဋ္ဌာဂါရ အတွက် အထူးမဖွင့်ခြင်းမှာ “စပါးထားရာ ကျို (ဂိုဒေါင်)”ဟူသောအနက်က ကောဋ္ဌာ ဂါရအတွက် ထင်ရှားသောကြောင့်တည်း။ [ကုသ - အတ္ထောသေဓာတ်ဖြင့် “ကုသိ ယတိ အတ္ထောသိယတိ - ဆဲအပ်၏၊ ဣတိ ကောဋ္ဌံ ” ဟု ပြု၏၊ ကုသ, တ၊ တတို့ ဋ္ဌပြု၊ ကောဋ္ဌံစ+တံ+အဂါရံစာတိ ကောဋ္ဌာဂါရံ။]

အထဝါ, ကောသော-ကောသသညံ၊ ဟတ္ထိ-ဆင်တို့၎င်း၊ အဿာ- မြင်း
 တို့၎င်း၊ ရထာ- တို့၎င်း၊ ပတ္ထိ- ခြေလျင်တို့၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ စတုဗ္ဗိဓော-၄ ပါး
 အပြားရှိ၏။ ကောဠာဂါရံ-ကောဠာဂါရသညံ၊ ဓနကောဠာဂါရံ- ဥစ္စာထားရာ
 ဘဏ္ဍာတိုက်၎င်း၊ ဝတ္ထကောဠာဂါရံ - အဝတ်ထားရာ ဘဏ္ဍာတိုက်၎င်း၊ ဓည
 ကောဠာဂါရံ-ကောက်ပဲထားရာ ကျို၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ တိဝိဓံ- ၃ ပါးအပြားရှိ၏။
 အဿ-ထို မဟာဝိဇိတမင်း၏၊ သဗ္ဗိ-လည်း ဖြစ်သော၊ ပရိပုဏ္ဏံ- ပြည့်သော၊
 တံ-ထိုကောသ, ကောဠာဂါရသညံ၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ (သော)-
 ထို မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ပရိပုဏ္ဏကောသ ကောဠာဂါရော-မည်၏၊ ဥဒပါဒီ
 တိ- ကား၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ။

အသံ ရာဇာ - ဤ မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ကေဒိဝသံ - တနေ့သ၌၊ ရတန
 ဝိလောကနစာရိကံနာမ-ရတနာတို့ကို ကြည့်ရှုဘို့ရန် လှည့်လည်ခြင်း မည်သည်
 ကို၊ နိက္ခန္ဓောကိရ- ထွက်လာသတတ်၊ [တတ္ထ တတ္ထ ရတနံ ဝိလောကေတွာ
 စရဏံ ရတနဝိလောကနစာရိကာ၊ - ဋီကာသစ်၊] သော- ထို မဟာဝိဇိတမင်း
 သည်၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကံ-ဘဏ္ဍာတိုက်စိုး အမတ်ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးပြီ၊ (ကိ)၊ တာတ-
 အမောင်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝါ - သို့ကလောက်၊ ဣဒံ ဗဟုဓနံ - ဤ များစွာသော
 ဥစ္စာတွေကို၊ ကေန-အဘယ်သူသည်၊ သံဃရိတံ-စုဆောင်းအပ်သနည်း၊ ဣတိ၊
 ပုစ္ဆိ-ပြီ၊ တုမှာကံ- အရှင်မင်းမြတ်တို့၏၊ ပိတု ပိတာမဟာဒီဟိ-ခမည်းတော်
 ဘိုးတော်အစရှိသူတို့သည်၊ သတ္တမာ - ၇ ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊

x x x x x x x

အထဝါ စတုဗ္ဗိဓော ။ ။ ဤနည်း၌ ကောသသဒ္ဓါသည် သန်လျက်အိမ်ဟူသော
 အနက်ကိုဟော၏။ သန်လျက်အိမ်သည် သန်လျက်၏ ထက်သည်၏အဖြစ်ကို ရှက်ဆောင်
 သကဲ့သို့ စစ်အင်္ဂါ ၄ ပါးလည်း မင်း၏ တန်ခိုးကို ထက်မြက်အောင် ဆောင်ရွက်တတ်
 သောကြောင့် ကောသနှင့် တူ၏။ ကောသောဝိယ - သန်လျက်အိမ်နှင့် တူ၏။ ဣတိ
 ကောသော၊ ထို စစ်အင်္ဂါ ၄ ပါး၏ ပြည့်စုံလုံလောက်သည်ကို “ ပရိပုဏ္ဏကောသ ” ဟု
 ဆိုသည်။ [ယခုခေတ်၌လည်း ကောသ (စစ်အင်္ဂါ) ပြည့်စုံသော တိုင်းပြည်သည် တန်ခိုး
 ထက်၏။] ကောဠာဂါရ သဒ္ဓါတခုတည်းဖြင့်ပင် အလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာထားရာ ဌာနကို
 ယူနိုင်သောကြောင့် “ ကောဠာဂါရံ တိဝိဓံ ” ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ ။ ။ ဧဝံ သာရဂမ္ဘိ (ဥစ္စာနှစ်ထားရာ တိုက်ခန်းကို၊) ကောသောတိ၊
 ဓညဿ ထပနဋ္ဌာနဉ္စ (သွင်းထားရာ ကျိုကိုလည်း) ကောဠာဂါရန္တိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ
 တတော အညထာ တံ (ထိုကောသ ကောဠာဂါရကို) ဒဿေတံ အထဝါတိ အာဒိ
 ဝုတ္တံ၊ ပေ၊ တတ္ထ ကောဠာဂါရဂ္ဂဟဏေနေဝ သဗ္ဗဿာပိ ဘဏ္ဍတ္ထပနဋ္ဌာနဿ (“ ကုပ္ပ
 ဘဏ္ဍဥပနဋ္ဌာနဿ - စောင့်ရှောက်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာထားရာ ဌာန၏ ” ဟု ဋီကာသစ်၌
 ရှိ၏။) ဝဟိတတ္တာ တိဝိဓံ ကောဠာဂါရန္တိ ဝုတ္တံ။ [ကုပ္ပသဒ္ဓါသည် “ ကုပ္ပ ” က ဖြစ်လာ
 သော သဒ္ဓါတည်း။ ရှေ့ ငွေမှတပါး စောင့်ရှောက်ထိုက်သော ဘဏ္ဍာကို ကုပ္ပဘဏ္ဍာဟု
 ဆိုလိုသည်။ ကုပ္ပံ တဒညံ တမ္ဘာဒိ၊ - အဘိဓာန် (၄၀၆) ။]

၂ သီလက္ခန် (၈)

ယာဝကုလပရိဝဇ္ဇာ - အမျိုးတို့၏ အစဉ်အဆက်တိုင်အောင်၊ သံဃရိတံ - စုဆောင်းအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဥျားတင်ပြီ၊ ဣဒံ ဓနံ-ဤဥစ္စာတွေကို၊ သံဃရိတ္တာ-စုဆောင်းပြီး၍၊ တေ-ထိုခမည်းတော်၊ ဘိုးတော် အစရှိသူတို့သည်၊ ကုဟိံ-အဘယ် အရပ်သို့၊ ဂတာ- သွားကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မေးပြီ၊ ဒေဝ-မင်းမြတ်၊ သဗ္ဗေဝ-အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သေး၊ တေ - ထိုခမည်းတော်၊ ဘိုးတော် အစရှိသူတို့သည်၊ မရဏဝသံ - သေခြင်း၏ အလိုသို့၊ ဝါ-သေမင်း၏ နိုင်ငံသို့၊ ပတ္တာ - ရောက်ကြရပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဥျားတင်ပြီ၊ [မရဏဝသံတံ မရဏသ၊ မရဏသင်္ခါတံ ဝါ ဝိသယံ၊- ဋီကာ၊] တာတ-အမောင်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ အဂ္ဂဟေတ္တာဝ - မယူ၍သာလျှင်၊ ဂတာ-သွားကြကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးပြီ၊ ဒေဝ - မင်းမြတ်၊ ကိံ-အဘယ်ကို၊ ဝဒေထ-မိန့်တော်မူပါကုန်သနည်း၊ တေ ဓနံ နာမ-ဤဥစ္စာမည်သည်ကို၊ ပဟာယ - ပယ်စွန့်၍၊ ဂမနိယမေဝ - သွားထိုက်ပါသည်သာ၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ နောဂမနိယံ-မသွားထိုက်ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဥျားတင်ပြီ၊ [ဤပြဿနာများ၏ အဖြေကို ကိုယ်တိုင် သိပြီးဖြစ်သော်လည်း နောက်၌ ဥစ္စာတို့ကို စွန့်ကြသောအခါ ရင်းနှီးသူ လူအများတို့ ဆူပူမည်စိုးသောကြောင့် ထိုသူတို့ အသံမထွက်နိုင်အောင် ဘဏ္ဍာဂါရိက အမတ်ကို ဖြေဆိုစေသည်။] အထ-ထိုမှ နောက်၌၊ ရာဇာ-သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ သိရိဂဗ္ဘေ-အသရေရှိသော တိုက်ခန်း၌၊ နိသိန္ဒော- ထိုင်လျက်၊ အဓိဂတာ ခေါ် မေတိ အာဒိနိ-အစရှိသော အကြံတို့ကို၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ တေန-ထို ကြောင့်၊ ဝေံ၊ ပေ၊ ဥပပါဒိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ရှင်အာနန္ဒာ လျှောက်အပ်သော စကားမဟုတ်၊ မြတ်စွာဘုရားက ပုဏ္ဏားကို မိန့်တော်မူအပ်သောစကားတည်း။]

မြာဟုဏံ အာမန္တေတွာတိ-ကား၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ အာမန္တေသိ - ခေါ်သနည်း၊ ကိရ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အယံ- ဤ မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ ဝေံ-ဤသို့၊ စိန္တေသိ - ကြံပြီ၊ (ကိံ)၊ ဒါနိံ - အလှူကို၊ ဒေန္တေနနာမ-ပေးလှူသူမည်သည်၊ ဧကေန-တယောက်သော၊ ပဏ္ဍိတေန-ပညာရှိနှင့်၊ သဒ္ဓိံ - မန္တေတွာ-တိုင်ပင်၍၊ ဒါတုံ-ပေးလှူခြင်းငှါ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ဟိ - မှန်၊ အနာမန္တေတွာ-မတိုင်ပင်မှီ၍၊ ကတကမ္မံ - ပြုအပ်သော အမှုသည်၊ ပစ္စာနုတာပံ - နောင်တတဖန် ပူပန်ခြင်းကို၊ ကရောတိ-ပြုတတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံပြီ၊ တသ္မာ - ထိုသို့ ကြံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်ပြီ။

x x x x x x x x x

အာမန္တေတွာ။ ။ ပါဠိတော်၌ “အာမန္တေတွာ တေ ဒဝေါစ” ဟု ရှိ၏၊ “ခေါ်၍ ဤစကားကို ပြောပြီ” ဟုလည်း အနက်မှန်ရနိုင်၏၊ ဋီကာသစ်၌ကား နောက်၌ “ဧကေန သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ” ကို ကြည့်၍ အာမန္တေတွာကိုလည်း “ မန္တေတုကာမော ဟုတွာ-တိုင်ပင်လိုသည်ဖြစ်၍ ” ဟု အနက်ပေးစေလို၏၊ အကြံလွန်ဟန်တူသည်။

အထ-ထိုမှ နောက်၌၊ ပြာဟူဏော-သည်၊ စိန္တေသိ - ကြံပြီ၊ (ကိ°)၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော အလှူကို၊ ဒါတုကာမော-ပေးခြင်း ဌ၊ အလိုရှိ၏၊ စ-ထိုသို့ ပေးလှူလိုပါသော်လည်း၊ အဿ-ထိုမင်း၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ စောရာ- သူပုန်တို့သည်၊ ဗဟု- များကုန်၏၊ တေ - ထိုသူပုန်တို့ကို၊ အဂ္ဂပ သမေတွာ-မငြိမ်းစေမူ၍၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒေန္တဿ-ပေးသော မင်း၏၊ ဒီရဒဓိ တဏှုလ္လာဒ္ဒိကေ-နိ ရည်,နိ ဓမ်း, ဆန်အစရှိကုန်သော၊ ဒါနသမ္ဘာရေ-အလှူ၏ အဆောက် အဦးတို့ကို၊ အာဟရန္တာနံ - ပို့ဆောင်ကြကုန်သော ယောက်ျား တို့၏၊ နိပ္ပုရိသာနိ-ယောက်ျားမရှိကုန်သော၊ ဂေဟာနိ - အိမ်တို့ကို၊ စောရာ- သူပုန်တို့သည်၊ ဝိလုဒ္ဓိဿန္တိ-လုယူကုန်လတံ၊ ဇနပဒေါ-ဇနပုဒ်သည်၊ စောရ ဘယေနေဝ-သူပုန်ဘေးကြောင့်ပင်၊ ကောလာဟလော-မငြိမ်မသက် ဆူပွက် သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ၊ တတော-ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ရညော-မင်း၏၊ ဒါနံ-အလှူသည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ နပဝတ္တိဿတိ-မဖြစ်လတံ၊ အဿ- ထိုမင်း ၏၊ စိတ္တံပိ-သည်လည်း၊ ကေဂ္ဂံ-တခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၊ ဝါ-တည်ကြည် သည်၊ န ဘဝိဿတိ- မဖြစ်လတံ၊ ဟန္တ-ယခု၊ နံ- ထိုမင်းကို၊ တေမတ္ထံ-ဤ အကြောင်းအရာကို၊ သညာပေမိ-သိစေရတော့အံ့၊ (ဣတိ စိန္တေသိ)တတော- ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တမတ္ထံ-ထို အကြောင်းအရာကို၊ သညာပေန္တော- သိစေလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘောတော ခေါ် ရညောတိအာဒိ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-သံတော်ဥပတင်ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဘောတော ခေါ် ရညောအစရှိသော စကားရပ်၌၊ သကဏ္ဍကော တိ-ကား၊ စောရကဏ္ဍကေဟိ-သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးပြောင့်တို့ဖြင့်၊ သကဏ္ဍ ကော-ဆူးပြောင့်နှင့်တကွဖြစ်ပါ၏၊ ပန္နဒုဟနာတိ-ကား၊ ပန္နဒုဟာ - လမ်း

x x x x x x x

စိန္တေသိ။ “စောရာ ဝိလုဒ္ဓိဿန္တိ, ဒါနံ န စိရံ ပဝတ္တိဿတိ, စိတ္တံ ပိဿ ကေဂ္ဂံ န ဘဝိဿတိ” ဟူသော နောက်စကားကို ထောက်၍ ဇနပုဒ်၏ ခိုးသူဘေးရန်မှ ကင်းခြင်း အကျိုး, ယဇ် (ဒါန) ၏ ကြာရှည်စွာ တည်ခြင်း အကျိုး, ရှင်ဘုရင်၏ စိတ်တည်ငြိမ်စွာ ပေးလှူနိုင်ခြင်း အကျိုးငှါ ကြံသည်-ဟု မှတ်ပါ။

သကဏ္ဍကော ။ ။ သတ္တာနံ ဟိတသုခဿ ဝိဒူသနတော (စီးပွားချမ်းသာကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း) အဟိတဒုက္ခဿစ အာဝဟနတော စောရာဝေ ကဏ္ဍကော (ဆူးပြောင့်ခလုတ်တို့တည်း) ။ [ရူပကအလင်္ကာနည်းအားဖြင့် ခိုးသူတို့ကိုပင် “ကဏ္ဍက” ဟု ဆိုသည်။] တေဟိ စောရကဏ္ဍကေဟိ-တို့ဖြင့်၊ (သကဏ္ဍကော၌စပ်) ။ [ရှေးပါဠိတော် စာအုပ်တချို့၌ “သကဏ္ဍကော ဇနပဒေါ” ဟု ဗဟုဝစ်တွေ့ရ၏၊ နေ၌ “ဇနပဒေ ဥဿာဟေန္တိ, ဇနပဒံ န ဝိဟေဋ္ဌေဿန္တိ” ကိုထောက်၍ ကေဝုစိရိမှ ရှေ့နောက် ညီသည်၊ “ခေမဒ္ဓိတာ ဇနပဒေါ” ၌ကား နယ်သူ နယ်သား လူအများကို ရသောကြောင့် ဗဟုဝစ်သာ။]

ခရီးတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သူတို့ကို၊ ပန္နဃာတကာ - လမ်းခရီးတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သူတို့ကို၊ (ဒိဿန္တိ-၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ အကိစ္စကာရီအဿာတိ- ကား၊ အကတ္တဗ္ဗကာရီ - မပြုထိုက်သောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသည်။ အဓမ္မကာရီ- တရားမှ ကင်းသောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသည်။ ဘဝေယျ- ဖြစ်ရာ၏။ ဒဿုခိလန္တိ- ကား၊ စောရခိလံ- ခိုးသူတည်းဟူသော ဆူးငြောင့်ခလုတ်ကို၊ (သမူဟနိဿာမိ- ၌စပ်) ဝဓေနဝါတိ- ကား၊ မာရဏေနဝါ- သေစေခြင်း အားဖြင့်သော်၎င်း။

x x x x x x x x x

ပန္နဒုဟနာ။ ■ ဒုဟဓာတ်သည် (ဖျက်ဆီးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ပန္နအရ လမ်းခရီးသာရသော်လည်း ခရီးလမ်းနှင့် ခရီးသွားသူတို့ကို မကွဲမပြား ဆိုအပ်သော အဘေဓါပစာရနည်းအားဖြင့် (တနည်း) ဌာနလမ်း၏အမည်ကို ဌာနီလမ်းသွားသူ တို့၌ တင်စားသော ဌာနပစာရအားဖြင့် ခရီးသွားသူတိုင်အောင် ယူပါ။ ဒုဟနာ၌ ယု ဖစ္စည်းသည် ကတ္တားဟောဟု သိစေလို၍ “ ဒုဟာ ” ဟု ဖွင့်သည်။ ပန္နာနံ - တို့ကို + ဒုဟနာ စန္ဒဒုဟနာ၊ [တထာ ဂါမဝါသီနံ စာတကာ ဂါမစာတကာ အဘေဓ ဝသေန , ဥပစာရေနစ နိဿယနာမဿ (မှီရာဌာန နာမည်၏) နိဿိတေပိ (မှီတတ် သော ဌာနီလူဖြစ်၌လည်း) ပဝတ္တနတော၊ ဧဝံ ပန္နိကာနံ (ခရီးသွားသူတို့ကို) ဒုဟနာ ဗာဓိနာ ပန္နဒုဟာ။ - ဋီကာသစ်။]

အကိစ္စကာရီ။ ■ ကိစ္စ၌ ရိစ္စပစ္စည်းကို “ အကတ္တဗ္ဗ ” ဟု တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်သည်။ တိုင်းပြည်၌ သူပုန်ဘေးတို့ဖြင့် မငြိမ်မသက် ဖြစ်နေပါလျက် မိမိက အခွန်အတုတ်ကို ကော်ခံဆောင်ယူမှုကို ပြုနေခြင်းသည် မပြုထိုက်သောအမှုကို ပြုရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအမှုကို “ တရားနှင့်လျော်သည် ” ဟု မဆိုထိုက်ရကား “ အဓမ္မကာရီ ” ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။ [ဓမ္မတော အပေတဿ အယုတ္တဿ ကရဏာသီလော (အဓမ္မကာရီ) ၊ ယော ဝါ အတ္တနော ဝိဇိတော တတော တတော အနတ္တတော တာယနေန ခတ္တိယေန ကတ္တဗ္ဗ ဓမ္မော (မိမိနိုင်ငံ၌ ထိုထိုစီးပွားမှ စောင့်ရှောက်သောခတ္တိယသည် ပြုထိုက်သော အကြင် မင်းကျင့်တရား ရှိ၏) ၊ တဿ အကရဏာသီလော (ထို မင်းကျင့်တရားကို ပြုလေ့မရှိ) တိ အတ္ထော။ - ဋီကာသစ်။]

ဒဿုခိလံ။ ■ သက္ကတ၌ “ ဒသဓာတ် , ယုပစ္စည်းဖြင့် စ အနုဗန်ချေ၍ ဒဿု- ကိုက်ဖြတ် ဖျက်ဆီးတတ်သော ခိုးသူ ” ဟု ရှိ၏။ ပါဠိ၌ “ ဒဿု ” ဟု ဖြစ်၏။ [ဒံသဓာတ် လည်း ကြံကြ၏။] ခိလဓာတ်သည် ကဋ္ဌိနတ္တ (ခက်မာသည်၏အဖြစ် = ခက်မာခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ခိလတီတိ ခိလံ - ခက်မာသော သစ်ငုတ် (ခလုတ်) ၊ ထို သစ်ငုတ် ခလုတ်နှင့်တူသောကြောင့် ခိုးသူတို့သည် ခိလမည်၏။ ဒံသန္တိတိ ဒဿဝေါ၊ ခိလံဝိယာတိ ခိလံ၊ ဒဿဝေါ ဧဝံ + ခိလံ ဒဿုခိလံ။

ဝဓေန။ ■ ဟနဓာတ်၏ ကာရိယဖြစ်သော ဝဓေသည် “ ပါဏဝဓော ” စသည်၌ သတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “ အတ္တာနံ ဝမိတွာ ဝမိတွာ (ညှဉ်းဆဲ၍) ရောဒတိ ” ၌ ပုတ်ခတ် ညှဉ်းဆဲခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထို ၂ နက်လုံးရသောကြောင့် “ မာရဏေန- သတ်ခြင်း ” ဟု၎င်း၊ “ ကောဋ္ဌနေန - တေတောင် စသည်ဖြင့် ထောင်းထုခြင်း ” ဟု၎င်း ၂ နက်ဖွင့်သည်။

ကောဋ္ဌနေနဝါ-ထောင်းထုခြင်းအားဖြင့်သော်၎င်း၊ ဗန္ဓနေနာတိ၊ အဒ္ဓါဗန္ဓနာ
 ဒိနာ-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း ထိပ်တုံးအစရှိသည်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ဇာနိယာတိ- ကား၊
 ဟာနိယာ - ဥစ္စာဆုံးရှုံးကြောင်း ဖြစ်သော ဒဏ်တပ်ခြင်းအားဖြင့် သော်၎င်း၊
 သတံ- တရာကို၊ ဂဏှထ-ယူကြကုန်လော့၊ သဟသံ - ကို၊ ဂဏှထ - နှလော့၊
 ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဝတ္တိဘဒဏှောန - ဖြစ်စေအပ်သော ဒဏ်တပ်ခြင်းအားဖြင့်
 သော်၎င်း၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဂရဟာယာတိ- ကား၊ ပဉ္စသိခ မုဏှကရဏံ-
 ၅ခုသော ဥးစွန်းရှိအောင် ခေါင်းတုံးမှုကို ပြုခြင်း၎င်း၊ ဂေါမယသိဉ္ဇနံ- နွားချေး
 ရေကို ဥးခေါင်း၌ သွန်းလောင်းခြင်း၎င်း၊ ဂီဝါယ - လည်ပင်း၌၊ ကုဒဏှက

x x x x x x x x

အဒ္ဓါဗန္ဓနာဒိနာ။ ။ အဒ- ဘက္ခဏေဓာတ်၊ သတ္တတ၌ အဒိဓာတ်-ကူပစ္စည်း
 ဖြင့် အဒ္ဓါ ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ အဒ္ဓါ ဟု ရှိ၏၊ ကူ ပစ္စည်းကို ရသာ ပြုထားသည် ဟု ကြံပါ၊
 အဒတိ ဘက္ခထိ အနုဘဝတိ ဒုက္ခံ ဧတ္ထ ဧတေနဝါတိ အဒ္ဓါ-ဒုက္ခကို ခံစားသောအားဖြင့်
 ခံစားရာ ခံစားကြောင်း၊ ဗန္ဓိယဇေတ အနေနာတိ ဗန္ဓနံ-နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း။

ဒီကာသစ် ။ ။ အဒ္ဓါနာမ ဒါရုက္ခဇ္ဇေန ကတော ဗန္ဓနောပကရဏာပိသေသော-
 နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း အဆောက်အဦး အထူး (ထိပ်တုံး)၊ တေန + ဗန္ဓနံ အဒ္ဓါဗန္ဓနံ -
 ထိပ်တုံးဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၊ “တေန”ဟု ဆိုသော်လည်း သတ္တတ၌ ဣတ္ထိလိန် “အဒ္ဓါ”ဟု
 ရှိသည်၊ [“အဒ္ဓါစ + သာ + ဗန္ဓနံ အဒ္ဓါဗန္ဓနံ - နှောင်ဖွဲ့ကြောင်း ထိပ်တုံး”ဟု ကမ္မ
 ဓာရည်းလည်း ဖြစ်သင့်၏၊] အာဒိဖြင့် ရဇ္ဇုဗန္ဓန (ကြိုး အနှောင်အဖွဲ့) သင်္ခလိကဗန္ဓန
 (သံခြေကျဉ်း အနှောင်အဖွဲ့) သရဗန္ဓန (အချုပ်ထောင် အနှောင်အဖွဲ့) စသည်ကို ယူပါ။

ဇာနိယာ။ ။ ကိယာဒိ ဇာဓိဓာတ်သည် ဆွေးမြေ့ ဆုံးရှုံးခြင်းအနက်ကိုဟောသကဲ့သို့
 ဘူဝါဒိ ဟာဓာတ်လည်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ဟာနိယာ”
 ဟု ပရိယာယ်ဖွင့်သည်၊ တိ ပစ္စည်းကို နိပြု၊ ဒီကာသစ်၌ “ဟာကို ဇာပြု”ဟု ဆိုလေ၏၊
 ဇာဓိဓာတ်လည်းရှိသောကြောင့် ထို ဒီကာစကားကို စဉ်းစားပါ၊ ဇိနာတိ ဧတာယာတိ
 ဇာနိ၊ ဇဟာတိ ဧတာယာတိ ဟာနိ-ဆုံးရှုံးကြောင်းဖြစ်သော ဒဏ်တပ်မှု။

ဂရဟာယ။ ။ ဂရဟာတိ ဧတာယာတိ ဂရဟာ - ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချကြောင်းဖြစ်သော
 (ကဲ့ရဲ့စရာကောင်းသော) အမှုအရာကို “ ဂရဟာ ” ဟု ယူပါ၊ ဥးစွန်းဖုတ် ၅ ခုမျှကို
 ချန်၍ ခေါင်းတုံးရိတ်ခြင်း ဟူသော ပဉ္စသိခမုဏှကရဏံ , ဥးခေါင်း၌ နွားချေးရေကို
 လောင်းခြင်းဟူသော ဂေါမယသိဉ္ဇနံ, “ တောက် ” ဟု ခေါ်အပ်သော ဒုတ်အတိုကို
 လည်ပင်း၌ ဆွဲထားခြင်းဟူသော ကုဒဏှက ဗန္ဓနတို့ကို “ ဂရဟာ ” ဟု ခေါ်သည်၊
 [၄ တောင်မပြည့်သော ဒုတ်အတိုကလေးကို “ ကုဒဏှက ” ဟု ခေါ်၏၊ ခုဒ္ဒကော+
 ဒဏှကော ကုဒဏှကော။] အာဒိဖြင့် သင်ခန်းဖြင့် ခေါင်းတုံးရိတ်ပြီးနော် ပြာအထုပ်ဖြင့်
 ပုတ်ခတ်ခြင်း စသည်ကို ယူပါ။

ဒီကာသစ် ။ ။ ယထာ ဟိ ခေတ္တေ ဒိလံ (လယ်၌ သစ်ငုတ်သည်) ကသနာဒိနံ
 သုခပုဝတ္တိ (ထွန်ခြင်း စသည်တို့၏ ချမ်းသာစွာဖြစ်ခြင်းကို၎င်း) မူလသန္တာနေန သဿ
 ပရိဝုဒ္ဓိစ (ကောက်ပင်အမြစ်တို့၏ အဆက်အသွယ်အားဖြင့် ကောက်ပင်တို့၏ ကြီးပွား
 ခြင်းကို၎င်း) ဝိဗန္ဓတိ၊ ဧဝံ ဒဿဂေါပိ (သူပုန်တို့သည်လည်း) ရဇ္ဇေ ရာဇာဏာယ သုခ

ဗန္ဓနံ-တောက်ကို ဖွဲ့ချည်ခြင်း၎င်း၊ ဣတိ ဝေမာဒီနိ- ဤသို့ အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတွာ, ဂရဟပါပနေန - ကဲ့ရဲ့ဘွယ်သို့ ရောက်စေခြင်းအားဖြင့် သော်၎င်း၊ ပဗ္ဗာဇနာယာတိ-ကား၊ ရဋ္ဌတော-တိုင်းပြည်မှ၊ နိဟရဏေန - နှင်ထုတ်ခြင်း အားဖြင့်သော်၎င်း။

သမူဟနိဿာမိတိ-ကား၊ သမ္မာ-ကောင်းသော၊ ဝါ-သင့်သော၊ ဟေတုနာ- အကြောင်းဖြင့်၊ နယေန - နည်းလမ်းကျသော၊ ကာရဏေန- အကြောင်းဖြင့်၊ ဥဟနိဿာမိ-ပယ်နှုတ်အံ့၊ ဟတာဝသေသကာတိ-ကား၊ မတာဝသေသကာ- သေပြီးသူတို့မှ ကြွင်းကျန်သူတို့သည်၊ (“ဘဝိဿန္တိ”၌စပ်၊) ဥဿာဟေန္တိတိ-

x x x x x x x x x

ပွဝတ္တိ (တိုင်းပြည်ဝယ်မင်းအာဏာ၏လွယ်ကူစွာဖြစ်ခြင်းကို၎င်း) မူလဝိရုဋ္ဌိယာ ဇနယဗ ပရိဝုဒ္ဓိစ (အခြေခံ၏စည်ပင်ခြင်းငှါ ဇနပုဒ်၏တိုးပွားခြင်းကို၎င်း) ဝိဗန္ဓတိတိ၊ ယခုခေတ် သူပုန်များလည်း အုပ်ချုပ်သောမင်း၏ အာဏာကို လွယ်ကူစွာ မပြန်နှံ့အောင်၎င်း , တိုင်းပြည်၌ စီးပွားရေး ညံ့ဖျင်းအောင်၎င်း ပြုကြသည်။

သမူဟနိဿာမိ။ ။သံ + ဥ + ဟနဓာတ်၊ သံ ဥပသာရသည် “သမ္မာ” အနက် ဟောတည်း၊ ထို “သမ္မာ” အရ “အကောင်း” ဟူသည် “ကောင်းသောအကြောင်း တည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဟေတုနာ” ဟု အဘိဓမ္မေယျဖြင့်သည်၊ [ဋီကာသစ်၌ သမ္မာနှင့် ဟေတုနာကို “ပရိယာယဝစန” ဟု ဖွင့်၏၊ စဉ်းစားပါ။] ထို သမ္မာ + ဟေတုနာကို “နယေန+ကာရဏေန”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ “နည်းလမ်းကျသောအကြောင်း” ဟူသည် ဓမ္မသတ်ဥပဒေသနှင့် ညီသောအကြောင်းတည်း၊ သတ်ဘို့ရန်သင့်စော ဥပဒေ, ထောင်း ထုဘို့ရန်သင့်သော ဥပဒေ, ချုပ်နှောင်ဘို့ရန်သင့်သော ဥပဒေရှိ၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဥပဒေနည်းလမ်းအတိုင်း ပယ်နှုတ်ခြင်းကို “သမ္မာ+ဥဟန”ဟု ဆိုသည်။

ဥဟနိဿာမိ။ ။ဥ ဥပသာရသည် သက္ကတ၌ “ဥတ်” ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ (တ)၊ ဗျည်းပျောက်သောကြောင့် နောက်၌ ဒွေဘော်လာဘို့ရန် အက္ခရာရှိလျှင် ဒွေဘော်လာ စေ၏၊ ဥဒ္ဓမ္မံ, ဥဂ္ဂါတော, ဥဿာဟော, စသည်တည်း၊ နောက်၌ ဒွေဘော်လာဘို့ရန် အက္ခရာမရှိလျှင် ဒီသပြုရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဥ”ဟု ဒီသပြုရသည်။ [နောက်၌ သရှိလျှင် ကား “ဥဒယော” စသည်ဖြင့် ဒ အက္ခရာလာရ၏၊ ဘာကြောင့်နည်း- ဥတ်မှ, (တ်) ဗျည်းသည် သန္တိစပ်သောအခါ (ဒ) ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။] ဥဟနိဿာမိတိ ဥဒ္ဓရိ သာမိ အပနေဿာမိ-ပယ်ရှားအံ့၊-ဋီကာ။

ဟတာဝသေသကာ။ ။ရှေ့ ဝဇေကို “မာရဏေန” ဟု ဖွင့်ခဲ့၏၊ ထို “မာရဏ” အရ “ဟတ - သတ်အပ်ပြီးသူ” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ “သတ်အပ်ပြီးသူ” ဖြစ်လျှင် “မတ - သေပြီးသူ” ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “မတာဝသေသ”ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဟု မှတ်ပါ၊ ဟတေဟိ- သတ်အပ်ပြီးသူတို့မှ + အဝသေသကာ, ဟတာဝသေသကာ-တို့၊ မတေဟိ-သေပြီးသူတို့မှ + အဝသေသကာ မတာဝသေသကာ။

ဥဿာဟေန္တိတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယေ ဘောတော ရညော ဇနပဒေ ဥဿာဟေန္တိ ကသိဂေါရက္ခေ” ဟု အာဓာရ ၂ ချက် ဘွေရ၏၊ ထိုတွင် ဇနပဒေသည် သာမည အာဓာရ, ကသိဂေါရက္ခေကား ဝိသေသာဓာရတည်း၊ ထို ၂ ပုဒ်လုံးပင် “ဥဿာဟေ

-ကား၊ ဥဿာဟံ-အားထုတ်မှုကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏၊ အနုပ္ပဒေတူတိ-ကား၊ ဒိန္နေ - ပေးအပ်ပြီးသော မျိုးစေ့ , ထမင်းသည်၊ အပ္ပဟောန္တေ - မလောက်လသော်၊ ပုန-တဖန်(နောက်ထပ်)၊ အညမ္ဘိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဗိဇ္ဇေ-မျိုးစေ့ကို၎င်း၊ ဘတ္တိ- ထမင်းကို၎င်း၊ ကသိ ဥပကရဏဘဏ္ဍာ - လယ်လုပ်ခြင်း၏ အဆောက်အဦးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာကို၎င်း၊ သမ္ဘိ-အလုံးစုံကို၊ ဒေတု- ပေးပါလော၊ ဣတိအတ္ထော- နက်။

ပါဘတံ အနုပ္ပဒေတူတိ-ကား၊ သက္ခိံ-သက်သေကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၎င်း၊ ပဏ္ဏေ-စာလျာ၌၊ အနာရောပေတွာ-မတင်မူ၍၎င်း၊ မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန- အရင်းကို ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ပြန်၍ မတောင်းတော့ဘဲ၊) ဘဏ္ဍမူလံ-ဘဏ္ဍာ၏ အရင်းအနှီးကို၊ ဝါ- အရင်းအနှီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာကို၊ ဒေတု- ပေးပါလော၊

x x x x x x x x

န္တိ”၌ စပ်ရ၏။ ဥပုဗ္ဗ+သဟဓာတ်, ဣ ပစ္စည်းဖြင့် “ဥဿာဟော-အားထုတ်ခြင်း”ဟု ရှေးဦးစွာ နာမ်ပုဒ်ဖြစ်စေပြီးမှ ကရောတိအနက်၌ မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏ္ဍ, ၁၅ သုတ်ဖြင့် “ဥဿာဟံ” ဟူသော ဒုတိယန္တနောင် ဣ ပစ္စည်းသက်, ပြေလျှင် “ဥဿာဟောန္တိ”ဟု ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဥဿာဟံ ကရောန္တိ” ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် နာမဝါတ်ကို ဖွင့်ခြင်း တည်းဟု မှတ်ပါ။ “ဥဿဟိံသု”ဟု ရှိရာ၌လည်း “ဥဿာဟယိံသု”ဟု (ဧကို အာယ ပြုလျက်) ရှိသင့်သည်။ [“ဥဿာဟကိုပြုခြင်း”ဟူသည် ရှေးကပင် ထို ကသိဂေါရက္ခ၌ အလေ့အလာရပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဗိဇ္ဇဘတ္တကို ပေးရာအခါဝယ် ထို ကသိဂေါရက္ခ အမှု၌ ဥဿာဟကိုပြုကြခြင်း ဖြစ်သည်။] စာအုပ်တို့၌ “ဥဿဟန္တိ”ဟု တွေ့ရ၏။ ထို အတိုင်းမှန်လျှင် ဥဿဟန္တိအတွက် ကံပုဒ်ရှိရလိမ့်မည်။ ပါဠိတော်၌ ကံပုဒ်မရှိပါ။

အနုပ္ပဒေတူ။ ။ အနုကို “ပုန” ဟု ဖွင့်၏။ ဒီကာ၌ “အနုအနု-ထပ်၍ထပ်၍” ဟု ဖွင့်၏။ “နောက်ထပ်ပေးပါ” ဟု ဆိုသဖြင့် “ပဌမ ပေးအပ်ပြီးသော ဗိဇ္ဇဘတ္တ၏ မလောက်လျှင်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ကျရောက်သောကြောင့် အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် “ဒိန္နေ အပ္ပဟောန္တေ”ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်။ “အညမ္ဘိ၊ပေ၊ သမ္ဘိ”ကား ပဒေတု၌ ပ အတွက် အဖွင့်တည်း၊ ဗိဇ္ဇ,ဘတ္တ, ကသိဥပကရဏအားလုံးကို “ပ-အပြားအားဖြင့်”ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ ဗိဇ္ဇနှင့် ဘတ္တ ၂ မျိုးသာလာသော်လည်း ကသိဂေါရက္ခ ၂ မျိုးတွင် ကသိနှင့်စပ်သော အရင်းအနှီးကိုလည်း ပေးသင့်၏။ ထို့ကြောင့် “ကသိဥပ ကရဏဘဏ္ဍာ” ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဗိဇ္ဇဘတ္တကိုသာ ဆိုခြင်းကို နိဒဿနနည်းဟု မှတ်ပါ။ [ကသိ ဥပကရဏဘဏ္ဍာ (လယ်လုပ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ် သော ဘဏ္ဍာဟူသည်) ဖါလ (ထယ်သွား) ပါဇန (နှင်တံ) ယုဂနဂ်လာဒိ၊ ဣမိနာ ပါဠိယံ ဗိဇ္ဇဘတ္တမေဝ နိဒဿနဝသေန ဝတ္တန္တိ ဒဿေတိ၊-ဒီကာသစ်။]

သက္ခိံ၊ပေ၊မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေန။ ။ အရင်းအနှီးထုတ်ပေးရာ၌ ပြန်၍ ယူလိုသူတို့ မှာ သက်သေလည်း ထားရ၏။ စာချုပ်လည်း ချုပ်ရ၏။ ဤနေရာ၌ကား ပြန်၍တောင်း ယူမည် မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအမှုကို မပြုရတော့၊ ထို့ကြောင့် “သက္ခိံ၊ပေ၊မူလစ္ဆေဇ္ဇ ဝသေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။

ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ဟိ-မှန်၏။ ဘဏ္ဍာမူလဿ-အရင်းအနှီးဖြစ်သောဘဏ္ဍာ၏။ ပါဘတန္တိနာမံ-ပါဘတံဟူသော အမည်သည်။ (ဟောတိ - ၏။) ယထာဟ- အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ အပ္ပကေနာပိ မေဓာဝီ၊ပေ၊အဏုံ အဂ္ဂိံ ဝ သန္ဓမန္တိ-ဟူ၍၊ အာဟ- ဟောတော်မူပြီ။

ဂါထာနက်။ ။မေဓာဝီ - မီးမွှေးမှုတွင် ကျွမ်းကျင်သောပညာ ရှိသည်။ အဏုံ- အနည်းငယ်သော၊ အဂ္ဂိံ - မီးကို၊ သန္ဓမံ သန္ဓမန္တော - ကောင်းစွာမှုတ် လျက်၊ (မဟန္တိ-ကြီးစွာသော၊ အဂ္ဂိက္ခန္တိ-မီးအစုကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ ဣဝ-ထကြွ စေသကဲ့သို့၊ ဝါ- ဖြစ်စေသကဲ့သို့၊ တထာ - ထိုအတူ၊) ဝိစက္ခဏော- ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှုတွင် ကျွမ်းကျင်သော၊ မေဓာဝီ - ပညာရှိသည်။ အပ္ပကေနာပိ - အနည်းငယ်လည်းဖြစ်သော၊ ပါဘတေန- အရင်းအနှီးဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ် ကို၊ သမုဋ္ဌာပေတိ-ဥစ္စာခြံရံ၊ အတန်တန်ဖြင့်၊ ဖန်ဖန်တိုးစေ၊ တည်တံ့စေ၏။

ဘတ္တဝေတနန္တိ- ကား၊ ဒေဝသိကဘတ္တဥ္ဇေဝ - နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ပေးအပ် သော နေ့စာထမင်းကို၎င်း၊ မာသိကာဒိပရိဗ္ဗယဉ္ဇ-လတိုင်လတိုင်းပေးအပ်သော လစာရိက္ခာ အစရှိသော ရိက္ခာကို၎င်း၊ တဿတဿ- ထိုထို ယောက်ျားအား။

x x x x x x x x

ပါဘတံ။ ။ပါဘတသဒ္ဓါသည့် လက်ဆောင် (တံစိုး)အနက်ကို၎င်း၊ “ မူလံတု ပါဘတံ ဘဝေ”ဟူသော (၄၇၁) အဘိဓာန်နှင့် အညီ အရင်းအနှီးဥစ္စာအနက်ကို၎င်း ဟော၏။ ဤနေရာ၌ မူလအနက်ကို ယူစေလို၍ “ဘဏ္ဍာမူလံ”ဟု ဖွင့်သည်။ ပဌမမေဝ- အတိုးအပွားမရမီ ရှေးဦးစွာသာလျှင် + အာဘတံ - ဆောင်ယူအပ်သော ဥစ္စာတည်း။ ပါဘတံ-ရှေးဦးစွာ ဆောင်ယူအပ်သော အရင်းအနှီးဥစ္စာ။

ဂါထာ။ ။ ဤ သာဓကဂါထာသည် ဧကနိပါတ်၊ စူဠသေဋ္ဌိဇာတ်၌လာသော ဂါထာတည်း။ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ “ပါဘတေနာတိ ဘဏ္ဍာမူလေန (အရင်းအနှီးဖြစ်သော ဘဏ္ဍာဖြင့်)၊ ဝိစက္ခဏောတိ ဝေါဟာရကုသလော (ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၌ကျွမ်းကျင် သော)၊ သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနန္တိ မဟန္တိ ဓနဉ္စ ယသဉ္စ ဥပ္ပါဒေတွာ တတ္ထ (ထို ဥစ္စာ အခြံအရံ အကျော်အစောင့်) အတ္တာနံ သဏ္ဍာပေတိ ၊ပေ၊ယထာ ပဏ္ဍိတော ပုရိသော ပရိတ္တကံ အဂ္ဂိံ အနုတ္တမေန ဂေါမယစုဏ္ဍာဒိနိ ပက္ခိပိတွာ မုခဝါတေန ဓမန္တော သမုဋ္ဌာ ပေတိ ဝဗေတိ၊ မဟန္တိ အဂ္ဂိက္ခန္တိ ကရောတိ” စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ ဤဝတ္ထုကို အကြောင်းပြု၍ “ ကြွက်ဇေတဒု , အရင်းပြု , လေးလတွင်းဝယ် , နှစ်သိန်းကြွယ်”ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။

ဘတ္တဝေတနံ။ ။ဘတ္တိကို “ဒေဝသိကဘတ္တဥ္ဇေဝ”ဟု၎င်း၊ ဝေတနံကို “မာသိ ကာဒိ ပရိဗ္ဗယဉ္ဇ”ဟု၎င်း ဖွင့်၏။ [ဂတိအနက်ဟော ဘဇဓာတ် တနန်ပစ္စည်း၊ ဘဇကို ဝိပြု၊ ဤကို ဝေဒိပြု၍ “ဝေတနံ” ဟု ထောမနိမိဆို၏။ ဝိဓာတ်လည်း ကြံကြ၏။ ဘဇတိ ဂစ္ဆတိ-အလုပ်သမား၏လက်သို့ ရောက်တတ်၏။ ဣတိ ဝေတနံ (နေ့ခ, လခတည်း။)] လတိုင်းလတိုင်း တလအတွက် လစာကို “ မာသိက ပရိဗ္ဗယ ” ဟု ခေါ်၏။ ဒိဝဇေ

ကုလကမ္မသုရဘာဝါနုရူပေန - အမျိုးအားလျော်စွာ, အလုပ်အားလျော်စွာ, ရဲရင့်သူ၏ အဖြစ်အားလျော်စွာဖြင့်၊ ဌာနန္တရဂါမနိဂမာဒိဒါနေန - ရာထူး ဌာနန္တရ, ရွာ, နိဂုမ်း အစရှိသည်ကို ပေးခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တက္က၊ ဒေတု-ပေးပါ လော၊ ဣတိအတ္ထော - နက်၊ သကမ္မပသုတာတိ- ကား၊ ကသိဝါဏိဇ္ဇာဒိသု- လယ်လုပ်ခြင်း, ကုန်သွယ်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ သကေသု - မိမိဥစ္စာဖြစ်ကုန် သော၊ ကမ္မေသု- အလုပ်တို့၌၊ ဥယျုတ္တာ-အားထုတ်ကြကုန်သည်၊ ဗျာဝဋ္ဌာ- ကြောင့်ကြစိုက်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ “ နဝိဟေဌေသန္တိ - မညှဉ်းဆဲပါ ကုန်လတံ ” ။) [ပသုတာ-၌ သုခာတ်၏ အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ပြလို၍ “ ဥယျုတ္တာ ဗျာဝဋ္ဌာ ” ဟု ဖွင့်သည်။] ရာသိကောတိ-ကား၊ ဓနဗညာနံ-ဥစ္စာ စပါးတို့၏ ရာသိကော - အစုကိုပြုတတ်သည်၊ (“ ဘဝိဿတိ ” ။).... ခေမဋ္ဌိတာတိ - ကား၊ ခေမေန - ဘေးတို့၏ ကုန်ရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဘာဝ ပဓာန, ဘာဝလောပကြိ၊) ဌိတာ-တည်ကုန်သည်၊ အဘယာ - ဘေးမရှိကုန်

x x x x x x x x

ဒိဝသေကဲ့သို့ “ မာသေ မာသေ ” ဟူသော ဝိစ္စာအနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်၊ ဋီကာ သစ်၌ “ မာသေ မာသေ + ဒါတဗ္ဗံ မာသိကံ ” ဟု ပြု၏၊ “ အာဒိသဒ္ဓေန အနုပေါသထိကာ ဒီနိ (ဥပုသ်နေတိုင်း ပေးအပ်သောရိက္ခာအစရှိသည်တို့ကို) သင်္ဂဏှာတိ ” ဟု ဆို၏။

ကုလ ၊ ပေ ၊ နုရူပေန ။ ။ ဒွန်၏နောက်၌ရှိသော အနုရူပပုဒ်ကို ရှေ့ပုဒ်တိုင်း၌ ဟုဉ်စေ၍ “ ကုလာနုရူပေန-ဇာဏုသောဏိ အမျိုးစသော ထင်ရှားသော အမျိုးအား လျော်သဖြင့်၊ ကမ္မာနုရူပေန-အလုပ်အားလျော်သဖြင့်၊ သုရဘာဝါနုရူပေန- (စစ်တိုက်မှု စသည်ဝယ်) ရဲရင့်သူ၏အဖြစ်အား လျော်သဖြင့် ” ဟု အနက်မှတ်ပါ။ [“ ကုလာနုရူပေန ” နေရာဝယ် “ ကုသလာနုရူပေန- ထိုထိုကိစ္စ၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်အားလျော် သဖြင့် ” ဟုလည်း ဋီကာသစ်၌ မှတ်တတ်၏။] ထိုသို့ လျော်အောင်ပေးရာ၌ အချို့အား သေနာပတိ စသော ရာထူးပေးခြင်း, အချို့အား ရွာစားဆုစသည်ကို ပေးခြင်းတည်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤသို့ ကုလ စသည်အားလျော်စွာ ရာထူး စသည်ကို ပေးရသော ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ ဘတ္တဝေတနံ ” ကို နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောစကား ဟု မှတ်ပါ။ [ဣမိနာ ဘတ္တဝေတနံ နိဒ္ဓိဋ္ဌမတ္တန္တိ ဒဿေတိ၊ - ဋီကာသစ်။]

ရာသိကော ။ ။ မိမိအလုပ်၌ အားထုတ်ကြသောကြောင့်၎င်း, သူပုန်စသော ဘေး မရှိသောကြောင့်၎င်း, အရှင်မင်း၏အတွက် ဓနဗညာတို့၏ အစုအဝေးကို ပြုသူတွေများစွာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ [“ သကကမ္မပသုတာတ္တာ အနုပဒ္ဓဝတ္တာစ ဓနဗညာနံ ရာသိကော-] ရာသိကောကို “ ရာသိကာရဘူတော-အစုကို ပြုတတ်သည်ဖြစ်၍ဖြစ်သည် ” ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ ရာသိ + ကရောတိတိ ရာသိကော (“ ဇနပဒေါ ”) ဟု ကြံပါ။ “ ရာသိကော-အစုသည် ” ဟု ဆရာတို့ နိဿယ၌ပေး၏။

ခေမဋ္ဌိတာ ။ ။ “ ခေမေန + ဌိတာ ခေမဋ္ဌိတာ ” ဟု ပြုစေလို၍ “ ခေမေန ဌိတာ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဇနပုဒ်တို့သည် ဘေးကင်းရာ၏အဖြစ်ဖြင့် + တည်ကြ၏၊ “ ဘေးရန် မရှိကြ ” ဟုလို၊ ထို့ကြောင့် ခေမဋ္ဌိတာကို “ အဘယာ ” ဟု အဖြောင့် ဖွင့်သည်။ [ခေမေန

သည်။ အကဏ္ဍကတ်-ကား၊ စောရကဏ္ဍကရဟိတာ- ဒါးမြ သူပုန်ဟူသော ဆူးညောင့်ခလုတ်မှ ကင်းကုန်သည်။ မုဒါမောဒမာနာတိ - ကား၊ မောဒါ- တချို့လူတို့က ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်။ မောဒမာနာ - အခြားသူတို့က ပြန်၍ ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်။ [အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်။- ဟူလို။] ဝါ-တနည်း၊ အယမေဝ - မောဒါမောဒမာနာဟူသော ဤပါဌ်သည်ပင်။ ပါဠိ-ပါဠိတော် ပါဠိရင်းတည်း။ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ ပမုဒိတစိတ္တာ- ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ, ဝိဟရိဿန္တိ - ဌှစ်ဝါ) ဣတိ (အယံ)-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်-ပုရောဟိတ်၏ အလိုတည်း။

အပါရုတဃရာတိ- ကား၊ စောရာနံ - သူပုန်တို့၏၊ အဘာဝေန - မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဒွါရာနိ - တံခါးတို့ကို၊ အသံဝရိတွာ- မပိတ်မူ၍၊ ဝိဝဋ္ဌဒ္ဓါရာ-ဖွင့်အပ်သော တံခါးရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ-၍၊ ဝိဟရိဿန္တိ - ဌှစ်ဝါ) ဣတိ အတ္ထော၊ ဘေဒဝေါစာတိ-ကား၊ ဇနပဒဿ- ဇနပုဒ်၏၊ သဗ္ဗာကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဣဒ္ဓဗီတဘာဝံ- ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်၊ စည်ပင်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတွာ-သိ၍၊ တေ-ဤစကားကို၊ (ဣစ္ဆာမဟံ မြဟူဏ မဟာယညံ ယဇိတံ-စသော စကားကို၊) အဝေါစ-ပြောဆိုပြီ။

x x x x x x x x

ဌိတာတိ အနုပဒ္ဒဝေန (ဘေးဥပါဒ် မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) ပဝတ္တာ (ဖြစ်ကြကုန်သည်)။ တေနာဟ အဘယာတိ၊ ကုတောစိပိ ဘယရဟိတာတိ အတ္ထော (မည်သည့် အကြောင်းကြောင့်မှလည်း ဘေးမရှိကြ၊-ဟူလို၊) -ဋီကာသစ်။]

မုဒါ မောဒမာနာ။ ။ လူတချို့က ဝမ်းမြောက်သည်ကို “မုဒါ” ဟု ဆို၍၊ ထိုသူတို့ကဲ့သို့ အခြားသူတို့ကလည်း ပြန်၍ ဝမ်းမြောက်ကြသည်ကို “မောဒမာနာ” ဟု ဆိုသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ - “ အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြသည် ” ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် “အညမညံ ပမုဒိတစိတ္တာ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ဖွင့်သည်။ [မောဒန္တိတိ မုဒါ (မောဒါ) ၊ မုဒါ၌ အပစ္စည်း၊ မောဒါ၌ ဏပစ္စည်းဟု ကြံပါ။]

ဋီကာသစ်။ ။ ဋီကာသစ်၌ “မောဒါယ မောဒမာနာ- ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြင့် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည် ” ဟု တနည်းဖွင့်သေး၏။ မုဒဓာတ်၏ ရောနှောခြင်း သံသန္ဓန အနက်ကို တားမြစ်လို၍ “ မောဒါဟု ဝိသေသနပြုသည် ” ဟု ဆိုလို၏။ အကြံလွန်ဟန် တူသည်။ ထို့ပြင်- အသံယောဂန္ဓဓာတ် ဖြစ်သော်လည်း ဝုဒ္ဓိအပြုမှာ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအတိုင်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် “မုဒါ, မောဒါ” ဟု ပါဠိ ၂ မျိုးပြုသည်။-ဟု ဆို၏။ မိမိကား “အပစ္စည်းနှင့် ဏပစ္စည်းကဲ့သောကြောင့် ပါဠိ ၂ မျိုး ရှိရသည်” ဟု ထင်သည်။

အပါရုတဃရာ။ ။ ပ+ အာ+ ဝရဓာတ်, တပစ္စည်း၊ ဝရကို သုတ်ကြီးဖြင့် ရပြု၊ ပါဝရိယန္တေတိ ပါရုတာနိ-ပိတ်အပ်သော အိမ်တို့၊ န+ပါရုတာနိ အပါရုတာနိ၊ အပါရု တာနိ + ဃရာနိ ယေသံ (ဇနပဒါနံ) တိ အပါရုတဃရာ၊ [“ဇနပဒါ အပါရုတဃရာ” ဟု ပါဠိတော်၌ရှိသည်။] “ဝိဝဋ္ဌဒ္ဓါရာ” ကား အဓိပ္ပါယ်ထွ။

ခတ္တိယာမန္တန ဝသော
စတုပရိက္ခာရ အဖွင့်

တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာတိ(တ္ထေ-၌၊ ဂုဇတ္ထိ-ကို)ကိရ(ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ဒသေမိ)
(တနည်း)ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ မြာဟ္မဏော- သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိံ)
အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ မဟာဒါနံ-ကြီးစွာသော အလှူကို၊ ဒါတု-ငှါ၊ အတိ
ဝိယ-အလွန်သာလျှင်၊ ဥဿာဟဇာတော-ဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်းရှိ၏၊ ပန-
ထိုသို့ပင် အလှူကြီးပေးဘို့ရန် အလွန် အားထုတ်ပါသော်လည်း၊ အတ္တနော -
မိမိ၏၊ အာနုယန္တေ-အစဉ်လိုက်ကုန်သော၊ ခတ္တိယာဒယော-ခတ္တိယအစရှိသူ
တို့ကို၊ အနာမန္တေတွာ - မသိစေမူ၍၊ (အသိမပေးဘဲ၊) သစေ ဒဿတိ-
အကယ်၍ ပေးလှူအံ့(ဝေံသတိ)၊ အဿ-ထို မင်း၏ အလှူ၌၊ တေ-ထိုခတ္တိယ
အစရှိသူတို့သည်၊ အတ္တမနာ-မိမိစိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်
ကုန်သည်၊ နဘဝိဿန္တိ-မဖြစ်ကုန်လတံ့၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
ပြုလသော်၊ ဒါနေ-အလှူ၌၊ တေ-ထိုခတ္တိယ အစရှိသူတို့သည်၊ အတ္တမနာ-
ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကရိဿာမိ-
အံ့၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)၊ တသ္မာ-ထိုသို့ အကြံဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေန
ဟိ ဘဝန္တိ အာဒိံ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-သံတော်ဥးတင်ပြီ။

တတ္ထ - ထို တေန ဟိ ဘဝံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ နေဂမာတိ-ကား၊
နိဂမဝါသိနော-နိဂုမ်း၌ နေကုန်သော၊ ဇာနပဒါတိ-ကား၊ ဇနပဒဝါသိနော-
ဇနပုဒ်၌ နေကုန်သော၊(ယေ ခတ္တိယာ-စသည်၌စပ်၊) အာမန္တယတန္တိ- ကား၊
အာမန္တေတု - သိစေပါလော၊ ဇာနာပေတု- သိစေပါလော၊ (အသိပေးပါ
လော၊) ယံ မမ အဿာတိ - ကား၊ တုမှာကံ - သင်တို့၏၊ ယံ အနုဇာနနံ-
ယင်း ခွင့်ပြုခြင်းသည်၊ မမ - ငါ၏၊ ဒီဃရတ္တံ - ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊

x x x x x x x

အာနုယန္တာ ။ ။ တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ အနုယန္တိ အနုဝတ္တန္တိ (အစဉ်လိုက်ကြ
ကုန်၏၊) ဣတိ အနုယန္တာ၊ အနုယန္တာဝေ (သွတ္တံ၌ ဣပစ္စည်းသက်၍) အာနုယန္တာ၊
ဥပမာ- အနုဘာဝေါပုဒ်၌ ဣပစ္စည်းသက်၍ အာနုဘာဝေါ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ဤသို့
ဋီကာဆရာတို့ လက်ထက်၌ “ အာနုယန္တာ ” ဟု ဝုဒ္ဓိရှိသော်လည်း တချို့ ရှေးရိုက်
စာအုပ်များ၌ ဝုဒ္ဓိမပါဘဲ “ အနုယန္တာ ” ဟုသာရှိသည်။ [“ အာနုယုတ္တာ ” ဟု ပါဠိတမျိုး
ရှိသေး၏၊ “ တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ အနုယုတ္တန္တိ - အားထုတ်ကြကုန်၏၊ ဣတိ အနုယုတ္တာ၊
အနုယုတ္တာ ယေဝ အာနုယုတ္တာ ” ဟု ပြပါ။]

အာမန္တယတံ ။ ။ အာပုဗ္ဗ မန္တဝတ်သည် အချို့နေရာ၌ ခေါ်ခြင်း အနက်ကို
ဟော၏၊ အချို့နေရာ၌ သိစေခြင်း (အသိပေးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ဤနေရာ၌
သိစေခြင်း အနက်ဟောတည်းဟု၎င်း၊ တံသည် ပဉ္စမိ တံဝိဘတ်တည်းဟု၎င်း သိစေလို၍
“ အာမန္တေတု ဇာနာပေတု ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဟိတာယ-စီးပွားအလို့ငှါ၊ သုခါယ- ချမ်းသာခြင်းငှါ၊ ဘဝေယျ- ဖြစ်ရာ၏၊ အမစ္စာတိ - ကား၊ ပိယသဟာယကာ - ချစ်အပ်သော သဟာယ်ချင်းတို့သည်၊ (သန္တိ-၌စပ်၊) ပါရိသဇ္ဇာတိ- ကား၊ သေသာ-ခတ္တိယ အမစ္စတို့မှ ကြွင်းကုန်သော၊ အာဏတ္တိကာရကာ-စေခိုင်းခြင်းကို ပြုလုပ်တတ်သူတို့သည်၊ (ဟောန္တိ-၌စပ်၊) ယဇတံ ဘဝံ ရာဇာတိ- ကား၊ ဘဝံ- အရှင် မင်းမြတ်သည်၊ ယဇတု- ပူဇော်ပါလော၊ ကိရ - ချဲ့၊ တေ - ထို ခတ္တိယ အစရှိသူတို့သည်၊ အယံ ရာဇာ- ဤမင်းသည်၊ အဟံ- ငါသည်၊ ဣဿရော- အစိုးရသူတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ပသယု- လွှမ်းမိုး၍၊ [အသိမပေးလျှင် လွှမ်းမိုးရာ ရောက်သည်။] ဒါနံ- ကို၊ အဒတွာ- မပေးမူ၍၊ အမှေ- ငါတို့ကို၊ အာမန္တေသိ- သိစေပြီ၊ (အသိပေးပြီ၊) အဟော - အံ့ဩဘွယ်ပါ တကား၊ အနေန - ဤမင်းသည်၊ သုဋ္ဌု - ကောင်းစွာ၊ ကတံ- ပြုအပ်ပါပေပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ အတ္တမနာ, (ဟုတ္တာ)၊ ဝေ- သို့၊ (ဤသို့ ယဇတံ ဘဝံရာဇာဟူ၍၊) အာဟံသု- သံတော်ဥျး တင်ကြကုန်ပြီ၊ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ အဿ- ထိုမင်း၏၊ (ယညဋ္ဌာနံ၌ စပ်၊) အနာမန္တိတေ- မသိစေအပ်သော်၊ (အသိ မပေးအပ်သော်၊) ယညဋ္ဌာနံ- ယဇပူဇော်ရာ အရပ်ကို၊ ဒဿနာယဝိ- ကြည့်ရှု ခြင်းငှါသော်မှလည်း၊ န အာဂစ္ဆေယျ- မလာကုန်ရာ။

ယညကာလော မဟာရာဇာတိ - ဟူသောစကားကို၊ (ဝဒန္တိ၌စပ်၊) ဟိ (ယသ္မာ) - ကြောင့်၊ ဒေယျဓမ္မသ္မိံ - ပေးလှူထိုက်သောသဘော ရှိသော ပစ္စည်း ဝတ္ထုသည်၊ အသတိ- မရှိသော်၎င်း၊ မဟလ္လကကာလေစ- ကြီးရင့်သူ၏ အခါ၌ သော်၎င်း၊ (ကြီးရင့်ရာ အခါ၌သော်၎င်း၊) ဝေရူပံ - ဤသို့ သဘောရှိသော၊

x x x x x x x x x

အမစ္စာ။ ■ သတ္တတံ၌ အမာတျသည် ပါဠိ၌ “အမစ္စ” ဟု ဖြစ်၏။ “အမာ-မင်းနှင့် အတူ+ဝသတိ-နေတတ်၏။ ဣတိ အမာတျော” ဟု ထောမနိဓိ၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၏။ ဝသတိ အနက်၌ တျပစ္စည်း၊ တျကို စပြု, ဒွေဘော်လာလျှင် “အမစ္စ” ဟု ဖြစ်၏။ “ မင်းနှင့် အတူနေ” ဟူသည် ထိုထို ကိစ္စ၌ အတူတကွ ဖြစ်ကြသူများတည်း။ ထို့ကြောင့် “ ပိယ သဟာယကာ ” ဟု ဖွင့်သည်။ တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ သဟ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ သဟာယကာ။

ပါရိသဇ္ဇာ။ ■ ပရိသာနောင် ဘဝအနက်၌ ကျသက်၍ (ဒိ) လာလျှင် “ပါရိသဇ္ဇာ” ဟု ဖြစ်၏။ ဇုကို ဇပြု, ဒွေဘော်လာ၍ “ပါရိသဇ္ဇာ” ဖြစ်သည်ဟု ကြံကြ၏။ ပရိသတိ- ပရိ သတ်၌+ဘဝါ- ဖြစ်သူတို့တည်း။ ပါရိသဇ္ဇာ - တို့၊ ပြုအပ်ခဲ့သော ခတ္တိယ အမစ္စတို့မှ တပါးသော စေခိုင်းသမျှကိုပြုရသော အခြားလူများကို “ ပါရိသဇ္ဇာ ” ဟု ဆိုသည်။ [သတ္တတံ၌ “ပါရိတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌+သီဒတိ ဝတ္တတိ-သွားတတ်၏။ ဝါ-ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ ပရိသဒေါ” ဟု ပြု၍ နောက်လိုက် ငယ်သားဟူသော အနက်ကို ပြု၏။ “ပါရိသဒေ+ ဘဝါ” ဟု ပြုလျှင် “ပါရိသဇ္ဇာ” ဟု ဖြစ်၍ နောက်လိုက်ငယ်သား၌ ပါဝင်သော စေခိုင်း မှုကို ပြုရသော အာဏတ္တိကာရကများကို ရသောကြောင့် သာ၍ ရှင်းသည်။]

(ဤမျှလောက်ကြီးကျယ်သော) ဒါနံ-ကို၊ ဒါတံ-၄၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ တံ ပန-အရှင်မင်းမြတ်သည်ကား၊ မဟာဓနောစေတ-များစွာသော ဥစ္စာရှိသည် ၎င်း၊ တရုဏောစ-နုပျိုသည်၎င်း၊ (အသိ - ဖြစ်ပါ၏) တေတေ- ဤအကြောင်း ၂ပါးကြောင့်၊ တေ-အရှင်မင်းမြတ်၏၊ ယညကာလော-ယဇ်၏အခါပါတည်း၊ (ယဇ်ပူဇော်ချိန်ပါတည်း) ဣတိ-ဤသို့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒသေန္တာ- ပြကြကုန်လျက်၊ ဝဒန္တိ- သံတော်ဥပုသ်တင်ကြကုန်၏၊ အနုမတိပက္ခာတိ - ကား၊ အနုမတိယာ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့်၊ ပက္ခာ-မိမိဘက်သားတို့သည်၊ အနုမတိဒါယ ကာ - ခွင့်ပြုခြင်းကို ပေးကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာထည့်၍ ဘဝန္တိ၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ - ကား၊ ပရိဝါရာ- အခြံအရံတို့သည်၊ ဘဝန္တိ၊ ပန- ဆက်၊ ရထော၊ ပေ၊ စက္ကဝီရိယောတိတ္ထေ - ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အလင်္ကာရေ- တန်ဆာကို၊ ပရိက္ခာရောတိ - ပရိက္ခာရဟူ၍၊ ဝုတ္ထော - ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ရထော - မဂ္ဂင်ရထားသည်၊ သေတပရိက္ခာရော - စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလဟူသော ပြုစင်သောတန်ဆာ ရှိ၏၊ ဈာနက္ခော-ဈာန်ဟူသော ဝင်ရိုးရှိ၏၊ စက္ကဝီရိယော- ဝီရိယတည်းဟူသော စက်ဘီးရှိ၏။]

x x x x x x x

အနုမတိပက္ခာ ။ အနုမတိသဒ္ဓါသည် အနုဇာနန (အနံညာ) အနက်ကိုဟော၏၊ ပက္ခာကို “သပက္ခာ” ဟု ဖွင့်၏၊ “ပက္ခ” အရ သူ့ဘက်သား + ကိုယ့်ဘက်သား ၂ မျိုး လုံးနှင့် ဆိုင်သော်လည်း ဤနေရာ၌ “ကိုယ့်ဘက်သား” ကို ယူပါ-ဟူလို၊ အနုမတိယာ- ယဇ်ပူဇော်ဘို့ရန် ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် + ပက္ခာ - ကိုယ့်ဘက်သားတို့တည်း၊ အနုမတိ ပက္ခာ-တို့၊ ဆိုလိုရင်းမှာ-“ယဇ်ပူဇော်ဘို့ရန် အခွင့်ပေးကြသူများဖြစ်ကြသည်” ဟူလို။

ပရိက္ခာရာ ။ ။ ယညံ ပရိကရောန္တိတိ ပရိက္ခာရာ၊ ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ပြီးသော ခတ္တိယ၊ အမစ္စ ပါရိသဇ္ဇ၊ မြာဟ္မဏမဟာသာလ၊ ဂဟပတိနေစယိက ၄ မျိုးတို့သည် ယဇ်ကို ထက်ဝန်းကျင်ပြုပြင်တတ်ကြ (အားပေးတတ်ကြ) ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ပရိက္ခာရာ ကို “သမ္ဘာရာ - ယဇ်၏ အဆောက်အဦး” ဟု ဒီကာတို့ဖွင့်ကြ၏၊ ထိုသမ္ဘာရာကိုပင် ယဇ်၏အခြံအရံကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား “ပရိဝါရာ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

ရထော၊ ပေ၊ တတ္ထေ ။ ။ ဤပါဠိကား မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ အဝိဇ္ဇာဝဂ်၊ ဇာဏု သောဏိ မြာဟ္မဏသုတ်ပါဠိတော်တည်း၊ ပရိက္ခာရသဒ္ဓါသည် အလင်္ကာရအနက်ကို လည်း ဟော၏၊ ထိုအနက်ကိုကား ဤ၌ မလိုအပ်ဟု ပြလို၍ ဤပါဠိတော်ကို ထုတ်ပြ သတတ်၊ “ရထောတိ မြာဟ္မဏယာနသညိတော အဋ္ဌကထာမဂ္ဂရထော၊ သေတပရိက္ခာရော တိ စတုပါရိသုဒ္ဓိ သီလာလင်္ကာရော၊ ဈာနက္ခောတိ ဝိပဿနာ သမ္ပယုတ္တာနံ ပဉ္စန္ဒံ ဈာန နိနံ ဝသေန ဈာနမယအက္ခော၊ စက္ကဝီရိယောတိ ဝီရိယစက္ခော” စသည်ဖြင့် ဒီကာ သစ်၌ ပြထားသည်၊ ဤသို့ ဒီကာသစ်သာဖွင့်၍ ဒီကာဟောင်း၌ မဖွင့်သောကြောင့် ဤ ပါဠိသည် နောက်ဆရာတို့ အဓိပ္ပါယ်ပြောရာမှ အပိုဝင်လာသောပါဠိ ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ဝိဇိတမင်း၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော

အဋ္ဌပရိက္ခာရ အဖွင့်

အဋ္ဌဟင်္ဂဟိတိ-ကား၊ ဥဘတော သုဇာတတာဒီဟိ- ဥဘတော သုဇာတ၏ အဖြစ် အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌဟိ - နသော၊ အင်္ဂဟိ - အင်္ဂါတို့နှင့်၊ (သမန္တာ ဂတော ဌှစ်)၊ ယသသာတိ-ကား၊ အာဏာထပန သမတ္တတာယ-အာဏာကို ထားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အာနုဘော်ဖြင့်၊ (“သဟတိမညေ- လွှမ်းမိုးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏” ဌှစ်)။

သဒ္ဓေါတိ-ကား၊ ဒါနဿ-၏၊ ဖလံ- အကျိုးသည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ သဒ္ဓဟတိ-ယုံကြည်၏၊ ဒါယကောတိ-ကား၊ ဒါနသူရော-ပေးလှူခြင်း၌ ရဲရင့်၏၊ သဒ္ဓါတ္တေကေနဝ-ယုံကြည်ခြင်းမျှဖြင့်သာ၊ န တိဋ္ဌတိ-မတန့်ရပ်၊ ပရိစ္စဇိတုမ္ပိ- စွန့်လွှတ်ခြင်းငှါလည်း၊ သက္ကောတိ- စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိအတ္ထော- နက်၊ ဒါနပတိ တိ-ကား၊ ယံ ဒါနံ-အကြင် ပေးလှူထိုက်သောပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ တဿ - ထို ပေးလှူထိုက်သောပစ္စည်းဝတ္ထု၏၊ ပတိ - အရှင်သည်၊ ဟုတ္တာ , ဒေတိ၊ ဒါသော - ကျွန်သည်၊ (ဟုတ္တာ၊) န (ဒေတိ) - ပေးလှူသည်မဟုတ်၊

x x x x x x x x

ယသသာ ■ ■ ယသု ဓာတ်သည် ပယတန - လွန်စွာ အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ အရာအားလျော်စွာ အခြံအရံကို၎င်း အကျော်အစောကို၎င်း ဟော၏၊ ဤ နေရာ၌ကား ရန်သူတို့ကို လွှမ်းမိုးကြောင်းဖြစ်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့်“အာဏာထပန သမတ္တတာယ”ဟု ဖွင့်သည်၊ “အာဏာထားခြင်း၌ စွမ်းနိုင် သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် တန်ခိုးအာနုဘော်တည်း။ [ယသသာတိ ပဉ္စဝိမေန (တေဇ, ဥဿာဟ, မန္တာ, ပဘူ, သတ္တိအားဖြင့် ၅ မျိုးအပြားရှိသော) အာနုဘာဝေန၊ တေနာဟ-အာဏာထပန သမတ္တတာယာတိ-—ဋီကာသစ်။]

သဒ္ဓေါ, ဒါနသူရော။ ■ “သဒ္ဓါ ယဿ အတ္ထိတိ သဒ္ဓေါ”ဟု ပြု၊ ထို သဒ္ဓါရှိသူ ဟူသည်“ဒါတာ ဒါနဖလံ ပစ္စနုဘောတိ-အလှူရှင်သည် အလှူ၏အကျိုးကို စံစားရ၏” ဟု ယုံကြည်သူတည်း၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒါန၏အကျိုးကို သိ၏၊ သို့သော် စွန့်ကြဲရာ၌ ကား ရဲရဲဝံ့ဝံ့မရှိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ဒါနသူရ ဟု မခေါ်ရ၊ ဒါန၏ အကျိုးကိုလည်း သိ , သိသည့်အလျောက် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ စွန့်ကြဲ စွမ်းနိုင်သူကိုသာ ဒါနသူရဟု ခေါ်ရသည်။

တဿ ပတိ ဟုတ္တာ ■ ■ မိမိပေးလှူရမည့် ဒါနဝတ္ထုကို အာရုံပြုကာ လောဘ ဖြစ်၍ နေတတ်၏၊ ထို လောဘကို ကောင်းစွာလွှမ်းမိုး၍ ပေးသူသည် ဒါနပတိတည်း၊ လောဘကို လွှမ်းမိုးနိုင်သော ဒါနစေတနာသည် အရှင်သခင် အစစ်တည်း၊ စေတနာ၏ ဒါနပတိအမည်တို့ အလှူရှင်၌တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် အလှူရှင်ကို “ဒါန ပတိ” ဟု ဆိုသည်၊ [ကာရဏောပစာရဝစနမေတံ၊ ပရတောပိ (ဧနာက် ဒါသ , သဟာယတို့၌လည်း၊) သေဝနယော၊ —ဋီကာသစ်။]

သဟာယော - သဟာယ်ချင်းသည်၊ (ဟုတ္တာ၊) န (ဒေတိ)၊ ဟိ - ချ၊ ယော - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ဝါ-ကိုယ်တိုင်၊ မရရံ-ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်သော အာဟာရကို၊ ဘုဇ္ဇတိ-စား၏၊ ပရေသံ- သူတပါးတို့အား၊ အမရရံ- မချိုမြိန် မကောင်းမြတ်သောအာဟာရကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနသင်္ခါတဿ-ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒေယျဓမ္မဿ - ပေးလှူထိုက်သော သဘောရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထု၏၊ ဒါသော၊ ဟုတ္တာ ဒေတိ၊ [တဏှာ ဒါသဗျဿ ဥပဂတတ္တာ-တဏှာ၏ကျွန်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊-ဋီကာ။]

ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယံ-အကြင်အာဟာရကို၊ အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ဘုဇ္ဇတိ-စား၏၊ တဒေဝ-ထို အာဟာရကိုပင်၊ ဒေတိ၊ သော-သည်၊ (ဒါနသင်္ခါတဿ၊ ဒေယျဓမ္မဿ) သဟာယော-သည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဒေတိ၊ [တဿ ပိယဘာဝါ နိသဇ္ဇနတော-ထိုအလှူဝတ္ထု၏ နှစ်သက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို မစွန့်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ “ ဒါနဝတ္ထုက နှစ်သက်စရာ သဟာယနှင့် တူသောကြောင့် ” ဟုလို။] ပန-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနာ - ကိုယ်တိုင်၊ ယေနကေနစိ- အမှတ်မထား တပါးပါးသော အာဟာရဖြင့်၊ ယာပေတိ - မျှတ၏၊ ပရေသံ-တို့အား၊ မရရံ-ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်သောအာဟာရကို၊ ဒေတိ၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဒါနသင်္ခါတဿ၊ ဒေယျဓမ္မဿ - ၏) ပတိ- အရှင်သည်၊ ဇေဋ္ဌကော-အကြီးအကဲသည်၊ သာမိ-အစိုးရသည်၊ ဟုတ္တာ၊ ဒေတိ၊ [တတ္ထ (ထို ဒါန၌) တဏှာယ ဒါသဗျတော အတ္တာနံ ပရိမောစေတွာ အဘိဘုယျ ပဝတ္တနတော၊-ဋီကာသစ်။] အယံ - ဤ မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ တာဒိသော- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သူသည်၊ [ပတိ၊ ဇေဋ္ဌက၊ သာမိပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ-၏။] ဣတိအတ္ထော။

သမဏ၊ပေ၊ယာစကာနံတိတ္ထေ- ဟူသောဤပါဌ်၌၊ သမိတပါပါ-ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သမဏာ-သမဏတို့မည်၏၊ ဗာဟိတပါပါ-မျှောအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုရှိသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဗြာဟ္မဏာ - တို့မည်၏၊ ဒုဂ္ဂတာ - ဆင်းရဲစွာ အသက်မွေးရခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော၊ ဒလိဒ္ဓမနုဿာ - ဆင်းရဲသော လူတို့သည်၊ ကပဏာတိ -

x x x x x x x

သမဏ ဗြာဟ္မဏ။ ။သမိတပါပါကို သမဏဟု၎င်း၊ ဗာဟိတပါပါကို ဗြာဟ္မဏဟု၎င်း ဖွင့်ခြင်းသည် ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းတည်း - ဟု ဋီကာတို့ဆိုကြသည်။ သို့သော် သာသနာပဖြစ်သော မဟာဝိဇိတမင်း၏ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရဟန္တာသမဏ ဗြာဟ္မဏများ မရနိုင်သောကြောင့် ထိုအဖွင့်ကို ရိုးရာအတိုင်း ဖွင့်ခြင်းဟုသာ မှတ်ပါ။

ကပဏ။ ။သတ္တတ၌ ကရိပဏသည် ပါဠိ၌ “ကပဏ”ဟု ဖြစ်၏၊ ကပဓာတ်သည် သနားခြင်းအနက်၌ဖြစ်၏၊ ကပိယတေ-သနားအပ်၏၊ ဣတိ ကပဏော၊ (သနားစရာကြောင်းသူ)၊ ထို့ကြောင့် “ဒုဂ္ဂတာ ဒလိဒ္ဓမနုဿာ”ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ [ဒုဂ္ဂတာကို

ကပဏတို့ မည်၏၊ ပထာဝရနော- ခရီးသွား ညွှန်သည်တို့သည်၊ အဒ္ဓိကာတိ-တို့ မည်၏၊ ယေ - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ (“ထောမယမာနာ ဝိစရန္တိ” ဌာဝဂါ) “ဣဋ္ဌိ-အလိုရှိအပ် ကောင်းမြတ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒိန္နံ - ပေးအပ်ပါပေပြီ၊ ကန္တံ - နှစ်သက်ဘွယ် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ (ဒိန္နံ)၊ မနာပံ- စိတ်ဖြင့်ရောက်အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ (မြတ်နိုးဘွယ် ပစ္စည်းဝတ္ထုကို) (ဒိန္နံ)၊ ကာလေန- သင့်လျော် လျောက်ပတ်သောအခါ၌၊ (ဒိန္နံ)၊ အနဝဇ္ဇံ - အပြစ်မရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ဒိန္နံ-ပေးအပ်ပါပေပြီ၊ ဒဒံ-ပေးလှူစဉ်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေယျ-ကြည်လင် စေရာပါ၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ မြဟ္မလောကံ-မြဟ္မာ့ပြည်သို့၊ ဂစ္ဆတု-ရောက်ပါ စေသတည်း၊ ဣတိ အာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ဒါနဿ- အလှူ၏၊ ဝဏ္ဏံ- ဂုဏ်ကို၊ ထောမယမာနာ- ချီးမွမ်းကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ- လှည့် လည်ကုန်၏၊ (တေ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်) ဝနိဗ္ဗကာတိ-တို့ မည်၏။

ယေ- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပသတမတ္တံ - တလက်ဖက်မျှလောက်သော ကောက်စပါးကို၊ ဒေထ-ပေးပါကုန်၊ သရာဝမတ္တံ - ရေသောက်ခွက် တခွက်မျှ လောက်သော ယာဂုံထမင်းစသည်ကို၊ ဒေထ - ပေးပါကုန်၊ ဣတိ အာဒိနိ- ဤသို့အစရှိကုန်သောစကားတို့ကို၊ ဝတွာ-ပြောဆို၍၊ [ဝနိဗ္ဗကာတို့ကဲ့သို့ ဂုဏ်ကို မချီးမွမ်းဘဲ ပြောဆို၍] ယာစမာနာ- တောင်းကြကုန်လျက်၊ ဝိစရန္တိ၊ (တေ)- ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ယာစကာတိ-တို့မည်၏၊ ဩပါနဘူတောတိ-ကား၊ ဥဒပါန

x x x x x x x x x

“ ဒုက္ကရံ ဇီဝိတံ (ခဲ့ယဉ်းစွာ အသက်မွေးရခြင်းသို့) + ဥပဂတာ- ကပ်ရောက်သူတို့ ” ဟု ဇီကာသစ်ဖွင့်၏၊ ဒလိဒ္ဓဓာတ်လည်း ဒုဂ္ဂတအနက်ကိုပင်ဟော၏၊ ဒလိဒ္ဓတိတိ ဒလိဒ္ဓေါ- ဤဆင်းရဲသူကိုပင် မြန်မာတို့က “ အထီးကျန်သူ ” ဟု ခေါ်ကြ၏။]

အဒ္ဓိကာ ။ ။ အဒ္ဓါနံ + ဂစ္ဆန္တိတိ အဒ္ဓိကာ - တယူဇနာဝက်ထက် မနည်းသော ခရီးရှည်သွားသူတို့ကို “ အဒ္ဓိကာ ” ဟု ခေါ်၏၊ ပထာဝရသဒ္ဓါ အဒ္ဓိက၏ပရိယာယ်တည်း၊ ပထေ-လမ်းခရီး၌ + ဂစ္ဆန္တိတိ ပထာဝရနော၊ ဝိပစ္စည်း၊ ထဋ္ဌံ ဒီသပြေ။

ဝနိဗ္ဗကာ ။ ။ သတ္တတဋ္ဌံ ဝနိယကသည် ပါဠိ၌ “ ဝနိဗ္ဗကာ ” ဟု ဖြစ်၏၊ ယကို ချေလျှင် “ ဝနိကာ ” ဟုလည်း ရှိ၏၊ “ ဝဏ္ဏေတွာ-ဒါနကို၎င်း၊ ဒါနရှင်ကို၎င်း ချီးမွမ်း၍၊ ဝကတိ - တောင်းယူတတ်၏၊ ဣတိ ဝနိဗ္ဗကော ” ဟု အဘိဓမ္မာနုပုဒိပိကာသူစိဋ္ဌံ ဝိဂ္ဂဟ ပြု၏၊ ဝဏ္ဏသဒ္ဓါပပဒ ဝက- အာဒါနဓာတ်တည်း၊ ဝဏ္ဏကို ဝနိပြု ဟုလည်း ဆိုသည်၊ မြန်မာသူတောင်းစားတို့၏ ချီးမွမ်း၍တောင်းပုံမျိုးတည်း၊ ဤသို့ “ ဝနိဗ္ဗကာ ” အရ ချီးမွမ်း၍ တောင်းသူကို ရသောကြောင့် “ ယာစကာ ” အရ၌ မချီးမွမ်းဘဲ တောင်းသူကို ယူရသည်။

ဩပါနဘူတော ။ ။ ဩဂါဟေတွာ-သက်ဆင်း၍ + ဝိယတေ ဧတ္ထာတိ ဩပါနံ- သက်ဆင်း၍သောက်ရာ ရေကန်၊ မြစ် စသည်တို့၏ ရေဆိပ်၊ ဩပါနံဝိယ + ဘူတော ဩပါနဘူတော၊ [ဩပါနံ ဝုစ္စတိ ဩဂါဟေတွာ ပါတဗ္ဗတော နဒိ တဠာကာဒိနံ သဗ္ဗ သာဓာရဏတိတ္ထံ၊ ဩပါနံဝိယ + ဘူတောတိ ဩပါနဘူတော၊ - ဇီကာ၊ ဥဒကံ + ပိဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဥဒပါနံ၊ ဥဒကမှ ကကို ချေ၊ (တနည်း) ဥဒကကို ဥဒပြေ။]

ဘူတော - ရေဆိပ်သဘွယ် ဖြစ်၍ဖြစ်သည်။ သဗ္ဗေသံ - ခပ်သိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏။ ဝါ - တို့နှင့်။ သာဓာရဏပရိဘောဂေါ - ဆက်ဆံသော သုံးဆောင်ခြင်း ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ) - ဖြစ်၍။ စတုမဟာပထေ - လမ်း ၄ ခုတို့၏ဆုံရာ လမ်းမကြီး၌။ ခတပေါက္ခရဏီဝိယ - တူးအပ်သော ရေကန်သည်ကဲ့သို့။ ဟုတ္တာ၊ (“ပုညာနိ - တို့ကို၊ ကရောတိ - ၏”၌စပ်။) ဣတိအတ္ထော - နက်။

သုတဇာတဿာတိ ဣတ္ထ - သုတဇာတဿဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (သုတမေဝ - ကြားနာအပ်ပြီးသော အတိတ်ပညာသည်ပင်။ သုတဇာတံ - သုတဇာတမည်၏။ [ဇာတသဒ္ဓါအတွက် အနက်အထူးမရှိ - ဟု ပြသည်။] အတိတာနာဂတ ပစ္စန္ဒ အတ္ထေ စိန္တေတုံတိ ဣတ္ထ - ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) အတိတေ - လွန်လေပြီးသော ဘဝ၌၊ ပုညဿ - ကောင်းမှု၏။ ဝါ - ကို၊ ကတတ္တာ ယေဝ - ပြုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်၊ (ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်သာလျှင်)၊ အယံ သမ္ပတ္တိ - ဤပြည့်စုံခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ ဧဝံ - သို့၊ စိန္တေန္တော - ကြံစည် သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတိတံ - လွန်လေပြီးသော၊ အတ္ထံ - အကြောင်းအရာကို၊ စိန္တေတုံ - ကြံစည်ခြင်းငှါ၊ ပဋိဗလောနာမ - စွမ်းနိုင်သူမည်သည်။ ဟောတိ - ၏။

ဣဒါနိ - ၌၊ ပုညံ - ကောင်းမှုကို၊ ကတ္တာဝ - ပြု၍သာလျှင်၊ ဝါ - ပြုမှသာလျှင်၊ အနာဂတေ - အနာဂတ် ဘဝ၌၊ သမ္ပတ္တိ - ပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ပါပုဏိတုံ - ရောက်ခြင်း ငှါ၊ သက္ကာ - တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ စိန္တေန္တော၊ အနာဂတံ - သော၊ အတ္ထံ စိန္တေ တုံ၊ ပဋိဗလောနာမ ဟောတိ၊ ဣဒံ ပုညကမ္မနာမ - ဤ ကောင်းမှုကံမည်သည်။ သပ္ပုရိသာနံ - သူတော်ကောင်းတို့၏။ အာစိဏ္ဏံ - အလေ့အကျင့်တည်း၊ မယုဇ္ဇ - ငါ၏လည်း၊ (ငါ့မှာလည်း)၊ ဘောဂါဝိ - စည်းစိမ်တို့သည်လည်း၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ - ထင်ရှားရှိကုန်၏။ ဒါယကစိတ္တမ္ပိ - ပေးလှူတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည်လည်း၊ ဝါ - ပေးလှူကြောင်း စိတ်သည်လည်း၊ အတ္ထိ - ၏။ ဟန္တ - ယခု၊ အဟံ - သည်။ ပုညာနိ - ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောမိ - ပြုအံ့၊ ဣတိ စိန္တေန္တော၊ ပစ္စုပ္ပန် - သော၊ အတ္ထံ စိန္တေတုံ ပဋိဗလောနာမ ဟောတိ၊ ဣတိ - သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - ၏။

x x x x x x x

အတိတေ။ ။ပါဠိတော်၌ “ပဋိဗလော အတိတာ၊ ပေါစိန္တေတုံ” အရ “အတိတာ နာဂတပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော အတ္ထတို့ကို ကြံစည် စဉ်းစားခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ခြင်း” ဟူသည် အတိတ် အနာဂတ် အတ္ထအတွက် အနုမာန (မှန်းဆတတ်သော) ဉာဏ်ဖြင့်၎င်း၊ ပစ္စုပ္ပန် အတ္ထအတွက် ဣတိကတ္တဗ္ဗတာ - (ဤသို့ ပြုထိုက်၏ ဟု စဉ်းစားဉာဏ်) ဖြင့်၎င်း ကြံစည် ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ခြင်းတည်း။ ဘုရားရှင်ကဲ့သို့ တိုက်ရိုက် သိမြင်သောအားဖြင့် စွမ်းနိုင်ခြင်း မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် “အတိတေ ပုညဿ ကတတ္တာ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ဆက်ဥပုဒ်အံ့။ - ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပေါများသော စည်းစိမ်ကို တိုက်ရိုက် မြင်ရလျှင် ရှေးဘဝ၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခဲ့ပြီးဟု မှန်းဆ၍သိသောဉာဏ်သည် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးကို အစဉ်လျှော့၍ အတိတ်အကြောင်းကို နှိုင်းချိန်တတ်သော အတိတာနုမာနဉာဏ်မည်၏။

ဣတိ ဣမာနီတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ယထာဝုတ္တာနိ-အကြင်အကြင် ဆိုအပ်
 ပြီးကုန်သော၊ တောနိ-ဤအင်္ဂါတို့သည်၊ (ဘဝန္တိ၌ စပ်၊) [ဣတိကို ဧဝံဟု ၎င်း၊
 ဧဝံကို “ယထာဝုတ္တာနိ” ဟု ၎င်း၊ ဖွင့်၍ ဣမာနိကို “တောနိ” ဟု ဖွင့်သည်။] ကိရ-
 ချေ၊ အဋ္ဌဟိ- ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဧတေဟိ အင်္ဂေဟိ- တို့နှင့်၊ သမန္ဓာဂတဿ-
 ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒါနိ-အလှူသို့၊ ဝါ- ပေးလှူရာအရပ်သို့၊ သဗ္ဗဒိသာဟိ-
 အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့မှ၊ မဟာဇနော - များစွာသော လူအပေါင်း
 သည်၊ ဥပသင်္ကမတိ-ချဉ်းကပ်၏၊ ပန-ဗျတိရိတ်ကား၊ (အဋ္ဌဟိ၊ ဧတေဟိ အင်္ဂေ
 ဟိ) အသမန္ဓာဂတဿ- မပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒါနိ- သို့၊ (ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ
 န မညတိ - ၌စပ်၊) အယံ ဒုဇ္ဇာတော - ဤ မကောင်းသော ဇာတ်ရှိသူသည်၊
 ကိတ္တကံ-အဘယ်မျှလောက်သော၊ ကာလံ- ကာလပတ်လုံး၊ ဒဿတိ- ပေးလှူ
 နိုင်လတံနည်း၊ ဣဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ ဝိပုဋ်သင်္ခါရီ - နှလုံးမသာယာခြင်းရှိသည်၊
 ဟုတ္တာ၊ ဥပစ္စိန္တဿတိ- ဖြတ်လတ်၊ ဣတိ ဝေမာဒီနိ- ဤသို့ အစရှိသော အကြံ
 တို့ကို၊ စိန္တေတွာ- ကြံစည်၍၊ ကောစိ- အချို့သည်၊ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ- ချဉ်းကပ်
 ထိုက်၏ဟူ၍၊ န မညတိ-မမှတ်ထင်တတ်၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊
 တောနိ အင်္ဂါနိ- တို့ကို၊ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တာနိ။

x x x x x x x x x

ယခုဘဝ၌ ကောင်းမှုပြုခြင်းကို အစဉ်လိုက်၍ အနာဂတ်ဘဝ၌ သမ္ပတ္တိရတော့မည်ဟု
 နှိုင်းချိန်တတ်သော ဉာဏ်သည် အနာဂတာနုမာနဉာဏ် မည်၏။ “ငါမှာ စည်းစိမ်ဥစ္စာ
 လည်း ရှိ၏၊ ပေးလှူလိုသော စိတ်လည်းရှိ၏၊ ကုသိုလ် ကောင်းမှု ယခုပြုထိုက်၏” ဟု
 သိသောဉာဏ်သည် ဣတိကတ္တဗ္ဗတာဉာဏ်မည်၏။

ဧတေဟိ ကိရ။ ။ ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ခဲ့သော အင်္ဂါရှစ်ပါးတို့တွင် အခဲ-မဟာဒ္ဓန
 တာ စသော အင်္ဂါတို့သည် အလှူဒါန အကြီးအကျယ်ပြုရာ၌ မရှိလျှင် မဖြစ်သော အင်္ဂါ
 များဖြစ်၍ ထို အင်္ဂါတို့ကို ပြဆိုက်ပါပေ၏။ သုဇာတတာ၊ သုရူပတာ ဟူသော အင်္ဂါ
 ၂ ပါးကား မရှိသော်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ထည့်ရပါသနည်း - ဟု
 မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧတေဟိ ကိရ” စသည်ကို မိန့်သည်။ အဓိပ္ပာယ်ကို ပါဠိရှိ
 အတိုင်း သိပါ။

မှတ်ချက်။ ။ မဟာဇနော ဥပသင်္ကမတိ၏ နောက်၌ “အယံ ဒုဇ္ဇာတော” စသည်
 ဖြင့် ရှိ၏။ ထိုစကားသည် ရှေ့စကားနှင့် အဆက်မတဲပါ။ ထို့ကြောင့် နေဝံပုရောဟိတ်၏
 အင်္ဂါကို ပြရာ၌ “ဧတေသု ဟိ အသတိ ဧဝံ ဒုဇ္ဇာတဿ ” ဟု ရှိသကဲ့သို့ ဤလည်း
 “အသမန္ဓာဂတဿ ပန ဒါနိ” ဟု ရှိသင့်ကြောင်းကို ဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြ၏။ ဤသို့
 ရှိမှလည်း “ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ မညတိ” ၏ ကံပုဒ်ဖြစ်သော ဒါနိဟု ထိုက်ရိုက်ရှိ၍ အဓိပ္ပာယ်
 ပြည့်စုံသည်။ [“ကောစိ” နေရာ၌ “ကေနစိ” ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိသည်ကား မညတိ၏
 ကတ္တာပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် မကောင်းပါ။]

စတုပရိက္ခာရာဒိ အဖွင့်

သုဇံ ပဂ္ဂဏန္ဒာနံတိ - ကား၊ မဟာယာဂပဋိဂ္ဂဏနဋ္ဌာနေ - ကြီးစွာသော ယဇ်ကို ခံယူရာဌာန၌၊ ဒါနကဋ္ဌာန်- ပေးလှူကြောင်းဖြစ်သော ယောက်ချိုကို၊ ပဂ္ဂဏန္ဒာနံ-ကိုင်ကုန်သော၊ (ဗြာဟ္မဏာနံ၊ ပဌမောဝါ၊ ဒုတိယောဝါ-၌စပ်)၊ ဣမေဟိ စတုဟိတိ-ကား၊ သုဇာတာဒိဟိ- သုဇာတ အစရှိကုန်သော၊ ဧတေ ဟိ-ဤ အင်္ဂါတို့နှင့်၊ (သမန္တာဂတော-၌စပ်)၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧတေသု-ဤ ၄ ပါးသော အင်္ဂါတို့သည်၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “ဧတေသုပိ” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း။] အသတိ- မရှိကုန်လသော်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဒုဇ္ဇာတဿ-မကောင်းသောဇာတ်ရှိသူ၏၊ သံဝိဓာ နေန- စီမံခြင်းကြောင့်၊ ပဝတ္တဒါနံ- ဖြစ်သော ဒါနသည်၊ ကိတ္တကံ - အဘယ် မျှလောက်သော၊ ကာလံ-ကာလပတ်လုံး၊ ပဝတ္တိဿတိ-ဖြစ်လတံ့နည်း၊ ဣတိ အာဒိနိ - ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္ထာ- ပြောဆို၍၊ ဥပသင်္ကမိတာ ရော-ချဉ်းကပ်လိုသူတို့သည်၊ န ဟောန္တိ- မရှိကုန်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ဧတေ သု-ဤအင်္ဂါ ၄ ပါးတို့သည်၊ သတိ - ရှိကုန်လသော်၊ ဂရဟိတဗ္ဗာ ဘာဝတော- ကဲ့ရဲ့ ဘွယ်၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဥပသင်္ကမန္တိယေဝ-ချဉ်းကပ်ကုန်သည်သာ၊ [ဤ ဝါကျ၌လည်း “ဧတေသု ပန သတိ ဂရဟိတဗ္ဗာဘာဝတော” ဟု ရှိမှ စကား အဆက်ကောင်းသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမာနိပိ-ဤအင်္ဂါ ၄ ပါးတို့ကိုလည်း၊ ပရိက္ခာရာဘဝန္တိတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝတ္ထာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

တိဿော ဝိဓာ ဒေသေသီတိ-ကား၊ တီဏိ-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးအားဖြင့် ၃ ပါးကုန်သော၊ ထပနာနိ- ကောင်းမှုအယဉ်ကို အစဉ်မပြတ်အောင် ထား တတ်သော အဝိပုဋိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ- ပြောဟောပြီ၊ ကိရ - ချဲ့၊ [ဝိဓာ-ထပနာပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ရှေ့၌ပြခဲ့ပြီ။] သော - ထိုပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏား သည်၊ စိန္တေသိ - ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒဒမာနာနာမ - ပေးလှူသူတို့ မည်သည်၊ တိဏ္ဏံ-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးအားဖြင့် ၃ ပါးကုန်သော၊ ဌာနာနံ- ဌာနတို့တွင်၊ အညတရသ္မိံ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဌာန၌၊ စလန္တိ- တုန်လှုပ်တတ်ကုန်၏၊ [ဝိပုဋိသာရ ဖြစ်ခြင်းကို တုန်လှုပ်ဟု ဆိုသည်။] ဟန္တု-ယခု၊ အဟံ - ငါသည်၊ ဣမံ ရာဇာနံ-ဤမင်းကို၊ တေသု ဌာနေသု-ထိုဌာနတို့၌၊ ပဌမ တရညေဝ - ယဇ်မပူဇော်မီ ရှေးဥျားစွာပင်၊ နိဇ္ဇလံ - မတုန် မလှုပ်သည်ကို၊

x x x x x x x

ဣတိ အာဒိနိ။ ။ ပုရောဟိတ်၏ အင်္ဂါကို ပြရာ၌ “သုဇာတ၊ အဇ္ဈာယက၊ သီလ ဝန္တ၊ ပဏ္ဍိတ” ဟု ၄ ပါးကို ပါဠိတော်၌ ပြထား၏။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ သုဇာတ၏ ပြောင်းပြန် “ဒုဇ္ဇာတဿ သံဝိဓာနေန” တခုကိုသာ အဋ္ဌကထာပြ၏။ အာဒိဖြင့် “ဧဝံ အနဇ္ဈာယကဿ၊ ပေ၊ ဒုဿီလဿ၊ ပေ၊ ဒုပ္ပညဿ သံဝိဓာနေန ပဝတ္တဒါနံ ကိတ္တကံ ကာလံ ပဝတ္တိဿတိ” တို့ကို ယူပါ။

ကရောမိ-ပြုအံ၊ ဣတိ၊ စိန္တေသိ၊ တေန-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အသ-
ထိုမင်းအား၊ တိဿော-၃ ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာ - ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ဖျောက်
တတ်သော အဝိပုဋိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ-ပြောဟောပြု၊ ဣတိ - ဤသို့
မှတ်အပ်၏၊ [ဆရာတို့ကား “ကဿာတိဿော ဝိဓာ ဒေသေသိ” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျ
ထည့်၍ “သောကိရ” စသည်ကို ဝိသဇ္ဇနဝါကျဟု ယူဆတော်မူပြီးလျှင် “ ဣတိ
ဝိသဇ္ဇနံ” ဟု ပေးကြ၏၊ မိမိကား ဣတိ သဒ္ဒါကို “အပို” ဟု ထင်သည်။]

သော ဘောတော ရညောတိ ဣဒံ - ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ကရုဏာဏတ္ထေ-
ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ အဝုတ္တကတ္တာအနက်၌၊ သာမိဝစနံ- သာမိ ဝိဘတ်ရှိသော
သဒ္ဒါတည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ ဘောတာရညာတိ- ဟူ၍၊ ပါဠော- ပါဠိတော်ပါဠိ
သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိသေး၏)။ [အဝုတ္တကတ္တာဟော ဖြစ်သောကြောင့် “ ဘောတာ
ရညာ” ဟု တတိယန္တလည်း ရှိ၏၊ ရှိလျှင် သာ၍ အနက်ဖြောင့်၏။]

ဝိပုဋိသာရော န ကရုဏီယောတိ = ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (ဒေသေတိ ဌ္ဗစပ်)၊
ဘောဂါနံ- စည်းစိမ်တို့၏၊ ဝိဝမဟေတုကော - ကင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိ
သော၊ (ကုန်ခြင်းဟူသောအကြောင်းရှိသော)၊ ပစ္စာနုတာပေါ-နောင်တတဖန်
ပူပန်ခြင်းကို၊ န ကတ္တဗ္ဗော- မပြုထိုက်ပါ၊ ပန- အနွယ်ကား၊ ပုဗ္ဗစေတနာ- ပုဗ္ဗ
စေတနာကို၊ (ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော စေတနာကို)၊ အစလာ - မတုန်လှုပ်သည်၊
(ဟုတွာ)၊ [(တနည်း) “အစလံ - မတုန်လှုပ်အောင်” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။]
ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ-တည်စေထိုက်၏၊ ဟိ-အကျိုးကား၊ ဝေ-ဤသို့ ပုဗ္ဗစေတနာကို

x x x x x x x x

ကရုဏတ္ထေ။ ။ “ ကရုဏတ္ထေ ” ဟု ဆိုသော်လည်း [ကရိုဏ်းအနက်မဟုတ်၊ န
ကရုဏီယော၌ စပ်ရသော ကတ္တာအနက်တည်း၊ တတိယာဝိဘတ်သည် များသော
အားဖြင့် ကရိုဏ်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် တတိယာဝိဘတ်၏ ကတ္တာအနက်ကို
လည်း “ ကရုဏတ္ထေ ” ဟု ဆိုထားသည်၊ ယေဘုယျနည်း ဟု ဆိုလိုဟန် တူသည်၊
[ယေဘုယျန ဟိ ကရုဏာဇောတကဝစနဿ အတ္တဘာဝတော အနုတ္တကတ္တာဝ
(အဝုတ္တကတ္တာအနက်ကိုပင်) ကရုဏတ္ထောတိ ဣမ အဓိပ္ပေတော၊-ဋီကာသစ်။]

ပုဗ္ဗစေတနာ ။ ။ ပစ္စာနုတာပ ဟူသော နောင်တတဖန် ပူပန်မှု မရှိခြင်း၏
အကြောင်းကို ပြလို၍ “ ပုဗ္ဗစေတနာ ပန အစလာ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ ” ဟု မိန့်သည်၊
“အစလာ-မတုန်မလှုပ်” ဟူသည် စေတနာပျက်ဘွယ် ရှိစေကာမူ စေတနာမပျက်စေဘဲ
ခိုင်မြဲအောင်ထားခြင်းတည်း။ [အစလာတိ ဒဋ္ဌာ၊ ကေနစိ အသံဟိရာ-တစုံတယောက်
သည် (တစုံတခုသောအကြောင်းသည်) မဆွဲဆောင်အပ် မဆွဲဆောင်နိုင်။]

ဝေဠိ ဒါနံ မဟပ္ပလံ ။ ။ “ ဝေ၊ပေ၊ဟောတိ ” သည် ပုဗ္ဗစေတနာ ခိုင်မြဲခြင်း၏
အကျိုးကိုပြသော လဒ္ဒဂုဏ်စကားတည်း၊ ထိုအကျိုး၏ မဟပ္ပလဖြစ်ဘို့အရေးကို မြှင်
တွေးလိုက်လျှင် ယခုဘဝ၌ အလှူဒါန၏ ချောချောမောမော ဖြစ်ဘို့ရန် (ပုဗ္ဗစေတနာ

မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေအပ်သော်၊ ဒါနံ-ဒါနစေတနာသည်၊ မဟပ္ပလံ - များသောအကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေ တိ-ပြစ်၊ [တနည်း၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗစေတနာ- ကို၊ အစလံ-အောင်၊ ပတိ ဌာပေတဗ္ဗာ-တည်စေထိုက်သနည်း၊ ဟိ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ ပုဗ္ဗစေတနာ ကို မတုန်မလှုပ်အောင် တည်စေအပ်သော်၊ ဒါနံ - သည်၊ မဟပ္ပလံ - သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗစေတနာ-ကို၊ အစလံ-အောင်၊ ပတိဌာပေ တဗ္ဗာ-၏၊ ဣတိ- ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ - ၏။] ဣတရေသုပိ-ပုဗ္ဗ စေတနာဌာနမှ တပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွိသု- ၂ ပါးကုန်သော၊ ဌာနေသု- မုဉ္ဇစေတနာဌာန၊ ပရစေတနာဌာနတို့၌၊ ဒေဝဝနယော- ဤနည်းပင်တည်း။

ဟိ- မှန်၊ မုဉ္ဇစေတနာပိ - စွန့်လွှတ်ကြောင်း စေတနာကို၎င်း၊ ပစ္စာသမနု သရဏစေတနာစ-နောက်၌ အောက်မေ့ကြောင်းစေတနာကို၎င်း၊ နိစ္စလာဝ- မတုန်လှုပ်သည်ကိုသာ၊ ကာတဗ္ဗာ- ပြုထိုက်၏၊ တထာ- ထို အခြင်းအရာအား

x x x x x x x

မပျက်ဘို့ရန်) အရေးကြီး၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအကျိုးသည်ပင် ပုဗ္ဗစေတနာ ခိုင်မြဲခြင်း၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်ပြန်ရကား “တထာပတိဌာပနုပါယံပိ (ထိုသို့ မတုန်မလှုပ်တည်စေ ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း) ဒဿေန္တော ဧဝံပီတိ အာဒိမာဟ” ဟု အကြောင်းအဖြစ် ဖြင့် ဒီကာသစ်၌ ကျမ်းတက်သည်၊ ရှေ့အဘို့၌ ဝိပုဋ္ဌိသာရဖြစ်မှုဖြင့် မငြိမ်နှမ်းသောကြောင့် ထိုဒါနစေတနာသည် မဟပ္ပလံဖြစ်သည်” -ဟုလို၊ ဤ ကျမ်းတက်ကိုကြည့်၍ နိဿယ၌ တနည်း အနက်ပေးသည်။ [ဒါန၏ ရှေ့ဖြစ်စေ နောက်၌ဖြစ်စေ ဝိပုဋ္ဌိသာရဖြစ်မှုဟူသော အကုသိုလ်ခြံရံလျှင် တိဟိတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဩမက (အညံ့စား) ဖြစ်၍ ဒွိဟိတ် ပဋိ သန္ဓေကျိုးကိုသာ ပေးနိုင်သည်။]

မုဉ္ဇစေတနာ။ မုဉ္ဇတိ ဧတာယာတိ မုဉ္ဇာ၊ မုဉ္ဇာစ + သာ + စေတနာစာတိ မုဉ္ဇ စေတနာ-ဒါနဝတ္ထုကို စွန့်လွှတ်ကြောင်းဖြစ်သော အလယ်စေတနာကို မုဉ္ဇစေတနာဟု ခေါ်သည်၊ နှမြောတွယ်တာမှုမရှိဘဲ မုတ္တစာဂတာ (လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ်စွန့်ခြင်း) ပုဗ္ဗာ ဘိသင်္ခါရ (မလှူမီ ရှေ့အဘို့က ပြုပြင်မှုရှိခြင်း၏) အစွမ်းဖြင့် မွန်မွန်မြတ်မြတ် ထက်ထက် သန်သန်ရှိခြင်းကို မုဉ္ဇစေတနာ၏ အစလဟုဆိုသည်၊ [မုဉ္ဇစေတနာတိ ပရိစ္စာဂစေတနာ၊ တဿာ နိစ္စလာဘာဝေါနာမ မုတ္တစာဂတာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ ဝသေန ဥဋ္ဌာရဘာဝေါ- ဒီကာ။] မုဉ္ဇစေတနာပိ၌ ပိ (အပိ) ဖြင့် ပုဗ္ဗစေတနာကို ပေါင်းသည်။

ပစ္စာသမနုသရဏစေတနာ။ “ လှူဒါန်းပြီးမှ နောက်၌ မိမိအလှူကို ပြန်၍ အောက်မေ့ကြောင်းစေတနာ” ကိုပင် “ ပရစေတနာ ” ဟု ခေါ်သည်၊ စေတနာစဉ် စ သဒ္ဓါကား မုဉ္ဇစေတနာကိုဆည်းသော သမုစ္စည်းတည်း၊ “ငါသည် အလှူကို (တချို့ အရာ၌ ကြီးစွာသောအလှူကို) ပေးလှူရပေပြီ၊ အော် ကောင်းလေစွာ ကောင်းလေစွာ” ဟု မိမိအလှူကို လေးလေးပင်ပင် ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်းကို ပရစေတနာ၏ မတုန်မလှုပ်ခြင်း (ထက်သန်ခြင်း) ဟု ဆိုသည်။

ဖြင့်၊ အကရောန္တဿ - မပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒါနံ - သည်၊ မဟပ္ပလံ - သည်၊ န
 ဟောတိ- မဖြစ်၊ ဥဠာရေသု- မွန်မြတ်ကုန်သော၊ ဘောဂေသု- စည်းစိမ်တို့၌၊
 စိတ္တံပိ-သည်လည်း၊ န နမတိ-မညွတ်၊ (ကဿဝိယ) - အဘယ်သူ၏ကဲ့သို့နည်း၊
 မဟာရောရုဝံ-မဟာရောရုဝငရဲသို့၊ ဥပပန္နဿ- ကပ်ရောက်ရသော၊ သေဋ္ဌိဂဟ
 ပတိနော-အိမ်ရှင်သဌေး၏၊ (စိတ္တံ)ဝိယ-စိတ်ကဲ့သို့တည်း။ [ဤ၌လည်း“ကဿ
 မုဉ္ဇစေတနာပိ ပစ္စာသမနုဿရဏစေတနာစ နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ၊ ယသ္မာ၊
 တထာ အကရောန္တဿ ဒါနံ န မဟပ္ပလံ ဟောတိ၊ နာပိ ဥဠာရေသု ဘောဂေသု
 စိတ္တံ နမတိ၊ မဟာရောရုဝံ ဥပပန္နဿ သေဋ္ဌိဂဟပတိနော ဝိယ၊ တသ္မာ , မုဉ္ဇ
 စေတနာပိ၊ပေ၊နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ”ဟု တနည်းပေးပါ။]

ဒသာဟာကာရေဟိတိ-ကား၊ ဒသဟိ-၁၀ ပါးကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ-
 အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ (ပဋိဝိနောဒေသိ ဌစပ်၊) ကိရ- ချ၊ တဿ - ထို ပုရောဟိတ်
 ပုဏ္ဏား၏၊ ဧဝံ - ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ (ကိံ)၊ အယံ ရာဇာ- ဤမင်း

x x x x x x x x

တထာ၊ပေ၊န မဟပ္ပလံ ။ ။ ဤစကားလည်း “ ဧဝံ ဟိ ” စသော စကားကဲ့သို့
 ဗျတိရေကအားဖြင့် အကြောင်းပြစကားဟု ဋီကာသစ်ဆို၏၊ ထိုသို့ မုဉ္ဇ- အပရစေတနာ
 တို့ကို ခိုင်မြဲအောင်မပြုလျှင် မဟပ္ပလ မဖြစ်သောကြောင့် ထိုစေတနာ ၂ ပါးကို ခိုင်မြဲ
 အောင် ပြုထိုက်သည် - ဟူလို။ [တဒုဘယစေတနာနံ နိစ္စလာကရဏုပါယံ ဗျတိရေက
 တော (အကျိုးမရှိခြင်းဟူသော ပြောင်းပြန်အားဖြင့်) ဒသေတံ တထာ၊ပေ၊ဟောတိတိ
 ဝုတ္တံ၊-ဋီကာသစ်။] ဤကျမ်းတက်ကိုကြည့်၍ နိဿယ၌ တနည်း အနက်ပေးသည်။

နာပိ ဥဠာရေသု၊ပေ၊နမတိ။ ။ ဤဝါကျကား အပရစေတနာကို ခိုင်မြဲအောင်
 မပြုခြင်း (အပရစေတနာ ချို့တဲ့ခြင်း၏) အကြောင်းပြတည်း၊ အပရစေတနာ ချို့တဲ့လျှင်
 (ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာများ၌ လှူသည့်အတွက်) မွန်မြတ်သောစည်းစိမ်ကို ရသော်
 လည်း ထိုစည်းစိမ်၌ ခံစားလိုစိတ်မရှိဘဲ လူဆင်းရဲကဲ့သို့ စားသော နေထိုင်တတ်သည်။

မဟာ၊ပေ၊ ဂဟပတိနော ဝိယ။ ။ အပရစေတနာ ချို့တဲ့မှုကြောင့် စည်းစိမ်၌
 စိတ်မညွတ်ပုံကို ဥဒါဟရဏ် သက်သေပြလို၍ “မဟာရောရုဝံ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထို
 သဌေးသည် သာသနာပဖြစ်သော ရှေးဘဝတခု၌ ရှင်ဘုရင့်ထံ အခစား သွားခါနီးဝယ်
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကိုမြင်၍ သဌေးကတော်အား ဆွမ်းလှူလိုက်ရန် မှာကြားသွားလေ
 သည်၊ ပြန်လာသောအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် ဧွေပြန်၍ လှူလိုက်အပ်သောဆွမ်းကို ကြည့်
 ပြီးလျှင် “ ဤဆွမ်းကို အိမ်က အစေခံတို့အား ကျွေးရတာက ကောင်းသေးရဲ့ (ထိုသို့
 ကျွေးလျှင် သူတို့က ကျေးဇူးတင်၍ အလုပ်ကို ကောင်းမွန်စွာ လုပ်လိမ့်မည်) ဟု တွေး
 တောကာ အလှူခိုင်းမိတာ မှားပေါ့” ဟု ဝိပုဋိသာရဖြစ်လေသည်၊ ထို ဝိပုဋိသာရကြောင့်
 နောင်အခါ သဌေးစည်းစိမ်ရသော်လည်း ခံစားလိုစိတ်မရှိဘဲ ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေလိုစိတ်
 သာ ရှိလေသည်၊ ထို့ပြင် တူကလေးကို အမွေခွဲပေးရမှာစိုး၍ သတ်မိခဲ့သောကြောင့်
 ရှေးကလည်း ငရဲ၌ဖြစ်ခဲ့ရ၊ ယခုဘဝမှ နောက်၌လည်း မဟာရောရုဝငရဲ၌ ဖြစ်ရလိမ့်ဥား
 မည်။ [ဝတ္ထုအကျယ်ကို ဋီကာတို့၌ ရှုပါ။]

သည်။ ဒုဿီလေ-သီလမရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ- မြင်ရ၍၊ ယဿ
 မေ - အကြင် ငါ၏၊ (ဒါနံ - အလှူကို) ဝေရူပါ - ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊
 ဒုဿီလာ-သီလမရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဘုဒ္ဓန္တိ-သုံးဆောင် စားသေခံ
 ကြကုန်၏။ တဿ မေ - ထို ငါ၏၊ ဒါနံ - သည်။ နဿတိဝတ - ပျက်စီးချေပေါ့
 တကား၊ ဣတိ-ဤသို့ ထွေး၍၊ သီလဝန္တေသုပိ- သီလရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌
 လည်း၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ - နှလုံး မသာယာခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေဿတိ - ဖြစ်စေလတံ၊
 (တတော-ထိုသို့ ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်) ဒါနံ-သည်။ မဟပ္ပလံ- များသောအကျိုး
 ရှိသည်။ န ဘဝိဿတိ-မဖြစ်လတံ၊ စ-ဆက်၊ ဒါယကာနံ-ပေးလှူတတ်သူတို့၏၊
 (အလှူရှင်တို့၏) ဝိပုဋ္ဌိသာရောနာမ-နှလုံးမသာယာခြင်းမည်သည်။ ပဋိဂ္ဂါဟက
 တောဝ- အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကြောင့်သာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ဖြစ်တတ်၏။ ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-
 ထိုမင်း၏၊ ပဌမမေဝ-မလှူမီ ရှေးဥျားစွာသာလျှင်၊ တံ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ-ကို၊ ဝိနောဒေ
 မိ- ပယ်ဖျောက်ရတော့အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံပြီ၊ တသ္မာ- ထိုသို့ အကြံဖြစ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒသဟိ - ကုန်သော၊ အာကာရေဟိ - တို့ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတံ -
 ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ယုတ္တံ- သင့်သော၊ (တနည်း) ဥပ္ပဇ္ဇိတံ ယုတ္တံ - ဖြစ်သင့်သော၊ ပဋိ
 ဂ္ဂါဟကေသု- အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရံပိ- ကိုလည်း၊ ဝိနောဒေသိ- ပယ်
 ဖျောက်ပြီ၊ [ပဋိဂ္ဂါဟကေသုပိ၌ ဝိဖြင့် တိဿောဝိဓာတုန်းက ဝိပုဋ္ဌိသာရ ပယ်
 ဖျောက်ရပုံကို ပေါင်း၊] ဣတိ- ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

x x x x x x x

အာကာရေဟိ။ ■ အာ သဒ္ဓါသည် မရိယာဒါ (အပိုင်းအခြား) အနက်ဟော
 တည်း။ “မည်သည့်အကြောင်းသည် မည်သည့်အကျိုးကို ပေးနိုင်၏” ဟု အကြောင်း
 အပိုင်းအခြား အကျိုးအပိုင်းအခြားရှိ၏။ ထို အပိုင်းအခြားအားလျော်သော အကျိုးကို
 ပြုတတ်သောကြောင့် အကြောင်းကိုပင် “ အာကာရ ” ဟု ခေါ်သည်။ [အာကာရေဟိ
 အတ္တနော အနုပတယ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ (အပိုင်းအခြားနှင့်တကွ) ဖလံ
 နိဗ္ဗတ္တေတိတိ အာကာရော-ဒီကာ။]

သီလဝန္တေသုပိ။ ■ ဝိ (အပိ) ဖြင့် ဒုဿီလကိုပေါင်းသည်။ “ ဒုဿီလ၌သာ
 ဝိပုဋ္ဌိသာရကိုဖြစ်စေသည်မဟုတ်သေး၊ မိမိစည်းစိမ်၏ ကုန်မည်အရေးကိုတွေးကာ သီလ
 ဝန္တတို့၌လည်း ဝိပုဋ္ဌိသာရကို ဖြစ်စေတတ်သေး၏” ဟူလို။

ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ။ ■ အားကြီးသော ဝိပုဋ္ဌိသာရကို ရည်ရွယ်၍ “ ပဋိဂ္ဂါဟက
 တောဝ ” ဟု ဆိုသည်။ “ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က မကောင်းသောကြောင့် (တချို့မှာ အလှူခံ
 ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ရန်ဖြစ်ရတတ်သေးသောကြောင့်) ဝိပုဋ္ဌိသာရ အကြီးအကျယ်ဖြစ်ရတတ်၏”
 ဟူလို။ အနည်းငယ်သော ဝိပုဋ္ဌိသာရကား အလှူဝတ္ထု၏ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့်လည်း
 ဖြစ်ရတတ်၊ အခြေအရံ ဝိုင်းဝန်းကူညီသူတို့၏ ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့်လည်း (ငါ လှူရတာ
 မှားသည်-ဟု) ဝိပုဋ္ဌိသာရ ဖြစ်တတ်သေး၏။ [ပဋိဂ္ဂါဟကတောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဗလဝ
 တရံ ဝိပုဋ္ဌိသာရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဒုဗ္ဗလော ပန ဒေယျဓမ္မတော ပရိဝါရဇနတောပိ ဥပ္ပဇ္ဇ
 ဇတဝါ-ဒီကာသစ်။]

တေသံယေဝ တေနာတိ-ဟူသောပါဠိဖြင့်၊(ဒဿေတိဉ္စစပ်၊)တေသံယေဝ-
 ထို ပါဏာတိပါတီ ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ၊ တေန ပါပေန - ထို မကောင်းမှုကြောင့်၊
 အနိဋ္ဌော-အလိုမရှိထိုက်သော၊ (တပစ္စည်းသည် အရဟ အနက်ဟောတည်း၊)
 ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလတံ၊ အညေသံ- အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့
 ၏၊ (အနိဋ္ဌော ဝိပါကော) န (ဘဝိဿတိ)- ဖြစ်လတံ မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ-ဤ
 အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ - ပြစ်၊ ယဇတံ ဘဝံတိ - ကား၊ ဘဝံ - အရှင်
 မင်းမြတ်သည်၊ ဒေတု-ပေးလှူတော်မူပါလော၊ (ဤ၌ ယဇတံအရ ယဇန
 ဟူသည် ယဇပုဇော်ခြင်းမဟုတ်၊ အလှူပေးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့်“ဒေတု”ဟု
 ဖွင့်သည်။) သဇ္ဇတံတိ-ကား၊ ဝိသဇ္ဇတု-လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လွှတ်တော်မူ
 ပါလော၊ အန္တရံတိ- ကား၊ အဗ္ဘန္တရံ - အတွင်း၌၊ (စိတ္တမေဝ ပဿာဒေတု
 ဉ္စစပ်၊) [အဗ္ဘန္တရန္တိ အဗ္ဗတ္တံ သကသန္တာနော-ဋီကာ။]

သောဠသ၊ပေ၊သန္ဓသေသီတိ-ကား၊ ဣဓ-ဤနေရာ၌၊ မြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏား
 သည်၊ ရညော-မင်း၏၊ မဟာဒါနာနုမောဒနံ နာမ- အလှူကြီးကို ဝမ်းမြောက်
 ကြောင်း မည်သည်ကို၊ အာရဒ္ဓေါ- အားထုတ်ပြီ၊ တတ္ထ - ထို သောဠသ၊ပေ၊
 သန္ဓသေသီ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ သန္ဓသေသီတိ - ကား၊ ဣဒံ ဒါနံ- ဤ
 အလှူကို၊ ဒါတာ-ပေးလှူတတ်သူသည်၊ ဝေရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ သမ္ပတ္တိံ -
 ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ-စည်းစိမ်ကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒဿေတွာ ဒဿေ

x x x x x x x x x

ဣဓ၊ပေ၊အာရဒ္ဓေါ။ ။ရှေ့ အနုမတိပက္ခ ၄ ပါး၊ မင်း၏ သုဇာတတာစသော
 ဂုဏ်အင်္ဂါရှစ်ပါး , ပုရောဟိတ်၏ သုဇာတတာ စသော ဂုဏ်အင်္ဂါ ၄ ပါးအားဖြင့်
 ၁၆ ပါးကို ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုသို့ပြခဲ့ခြင်းသည် ယဇ၏အခြံအရံ အဆောက်အဦအဖြစ်ဖြင့် ပြခဲ့
 ခြင်းတည်း၊ ထို ၁၆ ပါးကို ဤ၌ ထပ်၍ပြပြန်ခြင်းမှာ မင်း၏ ဝမ်းမြော်ဝမ်းသာဖြစ်ဘို့ရာ
 ပြခြင်းတည်း၊ ဤသို့ ၁၆ ပါးချင်း တူသော်လည်း ရည်ရွယ်ချက်ချင်း မတူကြောင်းကို
 ပြလို၍ “ဣဓ၊ပေ၊အာရဒ္ဓေါ”ဟု မိန့်သည်။

အမှာ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “မဟာဒါနံ+အနုမောဒနံ နာမ”ဟု ရှိ၏၊ မောဒနံ
 ယုပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်ရာဝယ် ဆဋ္ဌိကံရှိရသောကြောင့် မကောင်းပါ၊ နောက်စာအုပ်များ၌
 “မဟာဒါနာနုမောဒနံ နာမ ”ဟု သမာသ်ရှိခြင်းသာ ကောင်း၏၊ [မဟာဒါနဿ+
 အနုမောဒနာ မဟာဒါနာနုမောဒနာ။]

သန္ဓသေသီ။ ။ “ ဒဿေတွာ ကထေသိ ”သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း၊ ထိုသို့
 ကောင်းစွာပြမှုသည် “တကြိမ်တခါ မက, မိမိပြောဟောအပ်သော ဒေသနာ၏အစွမ်း
 ကြောင့် အကျိုးကို ယခုမျက်မှောက်မှာပင် ရနေသကဲ့သို့ ထင်ရလောက်အောင် အခါခါ
 ထပ်၍ပြသည် ”ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ ဒဿေတွာ ဒဿေတွာ”ဟု အာမေဒိတ်
 စကားကို ဆိုသည်။ [၂ ကြိမ်ထပ်၍ဆိုမှုကို ဋီကာ၌ “အာမေဒိတ်”ဟု ဆို၏၊ ဋီကာသစ်
 ၌ကား ဘယ, ကောဓစသောအရာ မဟုတ်သောကြောင့် “ ဗျာပန (အရပ်ရပ်၌ နှံ့စေ

တွာ- အကျိုးကို ပြ၍ပြ၍၊ ကထေသိ - ပြောဟောပြီ၊ သမာဒါပေသီတိ - ကား၊ တမတ္တံ - ထို အကြောင်းနှင့် အကျိုး ဆက်သွယ်နေပုံ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သမာဒါပေတွာ သမာဒါပေတွာ - ကောင်းစွာ ယူစေ၍ ကောင်းစွာ ယူစေ၍၊ ကထေသိ-ပြီ၊ သမုတ္တေဇေသီတိ-ကား၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရဝိနောဒနေန - ဝိပုဋ္ဌိသာရ အငြစ်အကြေးကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအားဖြင့်၊ အဿ-ထို မင်း၏၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ဝေါဒါပေသိ-ဖြူစင်စေပြီ၊ သမ္ပဟံသေသီတိ - ကား၊ မဟာရာဇ - ဇာ၊ ဒါနံ- အလှူကို၊ ဒဒမာနေန-ပေးလှူသော၊ တေ-အရှင်မင်းသည်၊ သုန္ဒရံ-ကောင်းသော

x x x x x x x x

သော)စကား ”ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် နှစ်ရာဌာန မရှိသောကြောင့် စဉ်းစားသင့်၏။ မောဂ္ဂလ္လာန်(၁)ကဏ္ဍ, ၅၄ သုတ်၌လာသော “အာဘိက္ခည”ကိုပင် “အာမေဒိတ” ဟု ဋီကာဆိုဟန်တူသည်။] “ဒါနံ၊ ပေ၊ လဘတိ” ကား ဒေသေတွာအရ ပြပုံအခြင်း အရာကိုပြသော အာကာရ စကားတည်း။

သမာဒါပေသိ။ “ဣဒံ ဒါနံ ဒါတာ ဝေရူပံ သမ္ပတ္တိံ လဘတိ”ဟု ဒါနကံနှင့် အကျိုး၏ ဆက်စပ်နေပုံ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို (ကြားကာမတ္တ ကြားရုံမျှ မဟုတ်ဘဲ) စိတ်၌ စွဲမြဲစွာ ယူစေခြင်းကို “သမာဒါပန”ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌လည်း “သမာဒါပေတွာ သမာဒါပေတွာတိ အာဒိသုပိ ဧသေဝ နယော” ဟု ဋီကာဆိုသောကြောင့် ၂ ထပ် ရှိပါစေ။ [သမ္ပာ+အာဒါပေတွာတိ သုတမတ္တံ အကတွာ ယထာ ရာဇာ တမတ္တံ (ထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို) သမ္ပဒေဝ အာဒိယတိ (ယူ၏)၊ စိတ္တေ ကရောန္တော (စိတ်၌ ထားလျက်) သုဂ္ဂဟိတံ ကတ္တာ ဂဏှာတိ (သမ္ပဒေဝ အာဒိယတိကို ထပ်ဖွင့်သည်)၊ တထာ သတ္တန္တံ အာဒါပေတွာ၊- ဋီကာသစ်၊ ဤဋီကာသစ် ဖွင့်ပုံကို ကြည့်၍ “သံ+ အာပုဗ္ဗ, ဒါဓာတ်, ဏာပေပစ္စည်း”ဖြင့် “သမာဒါပေ”ဟု ပါဠိရှိပါစေ။]

သမုတ္တေဇေသိ။ [သံ+ဥ+တိဇ+ဏေ။] တိဇဓာတ်သည် ထက်အောင်ပြုခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ ထိုဒါနမှ၌ “စိတ်ကို+ထက်သန်စေ၏”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ ဝေါဒါပေ သိကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း။ “ဖြူစင်”ဟူသည် ဝိပုဋ္ဌိသာရ အညစ်အကြေး၏ ကင်းခြင်း တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝိပုဋ္ဌိသာရဝိနောဒနေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ ဤ ဝိသေသန လည်း နိဒဿနနည်းပြ မျှသာတည်း။ လောဘ ဒေါသ စသော အညစ်အကြေးအားလုံး ကင်းမှ စိတ်နေ ဖြူစင်ရာရောက်သည်။ သို့သော် ဒါနပြုရာ၌ ဝိပုဋ္ဌိသာရ အညစ်အကြေး ဖြစ်ဘို့ရန် အနီးဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ဝိပုဋ္ဌိသာရကိုသာ ပြထားသည်။

သမ္ပဟံသေသိ။ “သံ-ကောင်းစွာ+ပ-အပြားအားဖြင့်+ဟံသေ- ရှင်လန်းစေ ခြင်း” ဟူသည် ဒါနပြုခြင်း၏ ကောင်းပုံကို ချီးမွမ်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ထုတိ” ကတွာ ကထေသိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။ မှန်၏-မိမိ ဒါနကို သူတပါးတို့က ချီးမွမ်း ကြလျှင် ဒါနရှင်တို့သည် လွန်စွာရှင်ပျမ်းမြောက်ကြ၏။ သို့သော် ထိုဝမ်းမြောက်မှုသည် မဟာကုသိုလ် ပီတိ သောမနဿ မဟုတ်ဘဲ , လောဘမှု ပီတိသောမနဿ ဖြစ်နေပါမူ လောဘအညစ်အကြေးဖြင့် ညစ်နွမ်းကာ (သမုတ္တေဇေသိ အရ၌ ပြအပ်ခဲ့သော) သမု တ္တေဇန မဖြစ်ဘဲရှိလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သည် ဒါနအမှုကို တိုက်ရိုက် မချီး မွမ်းဘဲ အကျိုးကိုသာ ဟောပြတော်မူလေ့ရှိကြပေသည်။

အမှုကို၊ ကတံ-ပြုအပ်ပါပေပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ ထုတိ - ချီးမွမ်းခြင်းကို၊ ကတွာ၊ ကထေသိ-ပြီ၊ ဝတ္တာ ဓမ္မတော နတ္ထိတိ - ကား၊ ဓမ္မေန- မှန်သော သဘော အားဖြင့်၊ သမေန- ငြိမ်းအေးကြောင်း အကျင့်ဖြင့်၊ ကာရဏေန- သင့်လျော်သော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝတ္တာ-ပြောဆိုနိုင်သူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပါ။

န ရုက္ခာ၊ပေ၊ ဗရိဟိသတ္တာယာတိ - ကား၊ ယူပနာမကေ- ယူပအမည်ရှိ ကုန်သော၊ ယေ မဟာထမ္ဘေ-အကြင်ကြီးစွာသော တိုင်တို့ကို၊ ဥဿာပေတွာ- ထောင်မတ်စေ၍၊ ဝါ- စိုက်ထူ၍၊ အသုကရာဇာ - ထို မည်သော မင်းသည်၊ (တနည်း) အသုကာမစ္စော-ထို မည်သော အမတ်သည်၊ (တနည်း) အသုက မြာဟ္မဏော-ထိုမည်သော ပုဏ္ဏားသည်၊ ဝေရူပံနာမ - ဤသို့ သဘောရှိသည် မည်သော၊ မဟာယာဂံ - ကြီးစွာသော ယဇ်ကို၊ ယဇတိ - ပူဇော်၏၊ ဣတိ- သို့၊ နာမံ-အလှူ ရှင်၏ နာမည်ကို၊ လိခိတွာ-ရေး၍၊ ထပေန္တိ - ထားကြကုန်၏၊ စ - သည်သာ မကသေး၊ ယာနိ ဒတ္တတိဏာနိ - အကြင် နေဇာမြက်တို့ကို၊

x x x x x x x x

ဓမ္မတော။ ။ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အဘိဓာန် (၇၀၄) လာ အနက်တို့တွင် သစ္စအနက် တည်း၊ ထို့ကြောင့်“သစ္စတော”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ သစ္စာသည် တရားမှ မကင်းသော ကြောင့် ဓမ္မလည်းမည်၏၊ ငြိမ်သက်သော အကျင့်ဖြစ်သောကြောင့် သမ (ငြိမ်သက်) လည်း မည်၏၊ သင့်လျော်သော အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကာရဏလည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် သမေန၊ ကာရဏေနတို့သည် ဓမ္မေန၏ ပရိယာယ် အဖွင့်တို့တည်း၊ [ဓမ္မ တောတိ သစ္စတော၊ သစ္စံ ဟိ ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မံ၊ ဥပသမစရိယဘာဝတော သမံ၊ ယုတ္တဘာဝေန ကာရဏန္တိစ ဝုစ္စတိ၊-ဋီကာ။]

န ရုက္ခာ၊ပေ၊ ဗရိဟိသတ္တာယ ။ ။ ယဇ်တိုင်စိုက်၍ ထိုယဇ်တိုင်၌ အလှူရှင်၏ နာမည်ကို ရေးသားတတ်ကြ၏၊ ထို ယဇ်တိုင်အကျိုးငှါ သစ်ပင်တို့ကို မခုတ်အပ်ကုန်၊ နေဇာမြက်တို့ကို ရိတ်၍ ထို မြက်တို့ကို တောပန်းသဘွယ် သီကုံးကာ ယဇ်တင်းကုပ် (အလှူမဏ္ဍပ်) ၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ထားတတ်ကြ၊ ယဇ်ပူဇော်ရာ (အလှူပေးရာ) မြေ၌ သော်လည်း စိမ်းစိမ်းစိုစို ရှိအောင် ဖြန့်ခင်းထားတတ်ကြကုန်၏၊ ထိုသို့ နေဇာမြက်တို့ ကိုလည်း မရိတ်အပ်ကုန်၊ ဤစကားဖြင့် “နွား ဆိတ် စသည်ကို မသတ်အပ်ကြောင်းမှာ အထူးပြောဘွယ် မလိုတော့ပါ”ဟု ပြသည်။

ဗရိဟိသတ္တာယ ။ ။ “ဗရိဟိသတ္တာယာတိ ပရိစ္ဆေဒတ္တာယ (ယဇ်ပူဇော်ရာမြေနှင့် ယဇ်ပူဇော်ရာ မဟုတ်သော မြေကို ပိုင်းခြားခြင်းအကျိုးငှါ)” ဟု ဋီကာ၌ တွေ့ရ၏၊ ယခုခေတ် အလှူပြုလုပ်ရာမြေနှင့် အလှူပြုလုပ်ရာ မဟုတ်သောမြေကို ရာဇမတ်ကား၍ ခွဲခြားခြင်းမျိုးတည်း၊ အဋ္ဌကထာ၌ကား “ဝနမာလာသင်္ခေပေန” စသည်ဖြင့် ယဇ် တင်းကုပ် အလှူမဏ္ဍပ်ကို သာယာစိုပြေအောင် ဆင်ပြင်မှုကိုသာ ဖွင့်သည်၊ ဤ အဋ္ဌ ကထာ အဖွင့်သည် “ဗရိဟိသတ္တာယ”ပါဌနှင့် လိုက်လျော၏၊ မှန်၏၊ - ထောမနိဓိ၌ ဝရိဟိသံ၊ (ပါဌ၌ ဗရိဟိသသည် စိတ္တက (ဆန်းကြယ် သာယာအောင်ပြုခြင်း) အနက် ကိုလည်း ဟောသည်။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ ပရိဟိသတ္တာယ ”ဟု ရှိ၏၊ သင့်မည် မထင် ပါ၊ ဗရိဟိသတ္တာယဟု ပြင်ထားသောမူသာ ကောင်းစရာရှိပါသည်။]

လာယိတွာ-ရိတ်၍၊ ဝနမာလာသင်္ခေပေန-တောပန်းတို့ဖြင့် သီကုံးအပ်သော ပန်းကုံးအသွင်ဖြင့်၊ ဝါ- တော အစဉ်အတန်း အသွင်ဖြင့်၊ ယညသလံ - ယဇ် တင်းကုပ်ကို၊ (အလှူမဏ္ဍပ်ကို)၊ ပရိက္ခိပန္တိ-ဝန်းရံကြကုန်၏၊ ဘူမိယံဝါ-မြေ၌ သော်လည်း၊ ပတ္တရန္တိ-ဖြန့်ကြကုန်၏၊ တေပိ ရုက္ခာ-ထို သစ်ပင်တို့ကိုသော်မှ လည်း၊ န ဆိဇ္ဇိံသု-မဖြတ်အပ်ကုန်တုံသေး၏၊ (တေပိ) ဒတ္တာ-ထို နေဇာမြက် တို့ကိုသော်မှလည်း၊ န လူယိံသု-မရိတ်အပ်ကုန်တုံသေး၏၊ ဂါဝေါဝါ- နွား တို့ကို၎င်း၊ အဇာဒယောဝါ-ဆိတ် အစရှိသည်တို့ကို၎င်း၊ ကိံပန ဟညိဿန္တိ- အဘယ့်ကြောင့် သတ်အပ်ကုန်တော့အံ့နည်း၊ (န ဟညန္တိယေဝ-မသတ်အပ်ကုန် တော့သည်သာ၊) ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြ၏။

အန္တောဂေဟဒါသာဒယော-အိမ်တွင်း၌ ပေါက်ဖွားသော ကျွန်အစရှိသည် တို့သည်၊ ဒါသာတိ-ဒါသတို့မည်၏၊ [အာဒိဖြင့် ဓနက္ကိတစသော ကျွန် ၃ မျိုး ကို ယူပါ။] ယေ - အကြင် သူတို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ - အလုပ်မလုပ်မီ ရှေးဥားစွာ သာလျှင်၊ ဓနံ-ဥစ္စာကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကုန်၏၊ (တေ-ထို သူတို့သည်၊) ပေဿာတိ-တို့မည်၏၊ [ပေသိတဗ္ဗာ-စေခိုင်းအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ပေဿာ၊ ပိသဓာတ်, ဣပစ္စည်း။] ယေ-တို့သည်၊ ဘတ္တဝေတနံ-နေ့စာ ထမင်း၊ လစာရိက္ခာကို၊ ဂဟေတွာ, (ကမ္မံ) ကရောန္တိ, (တေ) ကမ္မကရာတိ-တို့ မည်၏၊ [ဘတ္တဝေတနန္တိ ဒေဝသိကဘတ္တဥ္ဇေဝ, မာသိကာဒိ ပရိဗ္ဗယဉ္ဇ။]

x x x x x x x x

ဝနမာလာသင်္ခေပေန။ ။ “ဝနပုပ္ဖေဟိ ဂန္တိတမာလာနိယာမေန” ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏။ ဋီကာသစ်၌ကား “ဝနပန္တိအာကာရေန” ဟု တနည်း ဖွင့်သေး၏။ ဤနည်း၌ မာလာသဒ္ဓါသည် အစဉ်အတန်း အနက်ဟောတည်း။

နရုက္ခာ၊ ပေ၊ လူယိံသု။ ။ ပါဠိတော်၌ “နေဝဂါဝေါ ဟညိံသု၊ ပေ၊ န ဝိဝိဓာ ပါဏာ သံဃာတံ အာပဇ္ဇိံသု” ဟု ဆိုပြီးနောက် အဘယ်အကျိုးငှါ “န ရုက္ခာ” စသည် ဖြင့် သစ်ပင်တို့၏ မခုတ်ဖြတ်အပ်ပုံကို၎င်း၊ နေဇာမြက်တို့၏ မရိတ်အပ်ပုံကို၎င်း ဆိုပါ သနည်း၊-ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-သစ်ပင် မြက်ကိုသော်မှ မခုတ်ဖြတ် - မရိတ် အပ်ကုန်တုံသေး၏၊ သက်ရှိဖြစ်သော နွားစသည်တို့ကို အဘယ်မှာ သတ်အပ်ကုန်တော့ အံ့နည်း ဟု-နွားစသည် မသတ်ပုံကို ခိုင်မြဲစေခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ တိတ္ထိတို့က သစ်ပင် မြက်တို့၌ အသက်ဇီဝရှိ၏ ဟု ယူကြ၏။ ထို မှားယွင်းစွာ ယူသူတို့၏ ဤယဇ်ကို မဖျက် ဆီးနိုင်ခြင်း (သစ်ပင် မြက်တွေကို ခုတ်ဖြတ်သည်ဟု မစွပ်စွဲနိုင်ခြင်း) အကျိုးငှါ၎င်း၊ “န ရုက္ခာ ဆိဇ္ဇိံသု” စသော ဤစကားကို ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူသည်။

ဘူမိယံ ဝါ ပတ္တရန္တိ။ ။ ဝေဒိ ဘူမိံ (လာဘသတ္တာရကို ရရာဖြစ်သော) မန္တန် စသည်ဖြင့် ပြုပြင်အပ်သော ယဇ်ပူဇော်ရာနယ်မြေကို၊ ပရိက္ခိပန္တာ (ဝန်းရံကုန်လျက်)၊ တတ္ထ တတ္ထ ပတ္တရန္တိ၊ မန္တာဒိနာ ဟိ ပရိသင်္ခတာ ဘူမိံ “ဝိန္ဒတီ အသံ (ဤမြေ၌) လာဘ သတ္တာရေ” တိ ကတွာ ဝေဒိတိ ဝုစ္စတိ၊-ဋီကာသစ်။

ဒဏ္ဍယဋ္ဌိမုဂ္ဂရာဒီနိ-ဒုတ်, နှင်တံ, လက်ရိုက်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဟေတ္တာ-
 ကိုင်၍၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ ကရောထ- လုပ်ကြကုန်လော့၊ ကရောထ-လုပ်ကြ
 ကုန်လော့၊ ဣတိ ဝေံ-သို့၊ တဇ္ဇိတာ-ခြိမ်းချောက်အပ်သူတို့သည်၊ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ
 နာမ-ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတတို့မည်၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ သစေ ကရောသိ- အကယ်၍
 လုပ်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ ကုသလံ - ကောင်း၏၊ နော စေ ကရောသိ - အကယ်၍
 မလုပ်အံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ ဆိန္ဒိဿာမ-ဖြတ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊
 ဗန္ဓိဿာမ-နှောင်ဖွဲ့ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဝါ-၎င်း၊ မာရေဿာမ-သတ်ကုန်အံ့၊ ဣတိ
 ဝါ-၎င်း၊ ဝေံ-သို့၊ ဘယေန-ဘေးဖြင့်၊ တဇ္ဇိတာ-တို့သည်၊ ဘယတဇ္ဇိတာ နာမ-
 ဘယတဇ္ဇိတတို့မည်၏။

ပန-ကား၊ ဧတေ-ဤ ဒါသ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ -
 ဒုတ်စသော ဒဏ်ဖြင့် ခြိမ်းချောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိကမ္မာနိ-ထက်
 ဝန်းကျင် ပြုဘွယ်ကိစ္စတို့ကို၊ န အကံသု - ပြုကြကုန်သည် မဟုတ်၊ ဘယတဇ္ဇိ
 တာ- ဘေးဖြင့် ခြိမ်းချောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပရိကမ္မာနိ - တို့ကို၊ န
 အကံသု-မဟုတ်၊ အသုမုခါ- မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊
 ရောဒမာနာ-ငိုကြွေးကုန်လျက်၊ ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို၊ န အကံသု-မဟုတ်၊ အထ
 ခေါ- အဟုတ်ကား၊ ပိယသမုဒါစာရေနေဝ-ချစ်ခင်ဘွယ် အခေါ်အဝေါ်ဖြင့်
 သာလျှင်၊ ဝါ-ချစ်ခင်ဘွယ် အသုံး အနှုန်းဖြင့်သာလျှင်၊ သမုဒါစာရိယမာနာ-
 ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ ပရိကမ္မာနိ-တို့ကို)၊ အကံသု-ပြုကုန်
 ပြီ၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း)ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ တတ္ထ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဒါသံ
 ဝါ - ကျွန်ကိုမူလည်း၊ ဒါသာတိ - ကျွန်တို့ဟူ၍၊ နအာလပန္နိ - မခေါ်ဝေါ်
 မပြောဆိုကြကုန်၊ ပေသံဝါ- အစေအပါးကို မူလည်း၊ ပေသာတိ - အစေ
 အပါးတို့ဟူ၍၊ န အာလပန္နိ - ကုန်၊ ကမ္မကရံ ဝါ- အလုပ်သမားကိုမူလည်း၊
 ကမ္မကရာတိ-အလုပ်သမားတို့ ဟူ၍၊ န အာလပန္နိ- ကုန်၊ ပန- အန္ဓယကား၊
 ယထာနာမဝသေနေဝ-အကြင်အကြင်နာမည်၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ပါကဋ
 နာမာနုဂ္ဂပေနေဝ- “မည်သူ မည်ဝါ” ဟု ခေါ်နေကျဖြစ်၍ ထင်ရှားသော
 နာမည်အား လျော်သဖြင့်သာ။] ပိယသမုဒါစာရေနေဝ - ချစ်ခင်ဘွယ် အခေါ်
 အဝေါ်ဖြင့်၊ ဝါ-ချစ်ခင်ဘွယ် အသုံးအနှုန်းဖြင့်၊ အာလပိတွာ - ခေါ်ဝေါ်
 ပြောဆို၍၊ ဣတ္ထိ ပုရိသ ဗလဝန္တဒုဗ္ဗလာနံ - မိန်းမ , ယောက်ျား , အားရှိသူ ,
 အား မရှိသူတို့အား၊ အနုဂ္ဂပမေဝ - လျော်စွာသာလျှင်၊ ကမ္မံ- အလုပ်ကို၊

x x x x x x x x

ပရိကမ္မာနိ။ သဗ္ဗဘာဂိယာနိ (အကောင်း အဆိုး အမျိုးမျိုးအားဖြင့် အလုံးစုံ
 သော အဘိဉ္ဇ ဖြစ်ကုန်သော) ကမ္မာနိ၊ ဥစ္စာဝစာနိ ကမ္မာနိတိ အတ္ထော၊- ဋီကာသစ်၊
 ပရိကို “သဗ္ဗဘာဂ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဒသေတွာ - ပြ၍၊ ဣဒဉ္စ - ဤ အလုပ်ကိုလည်း၊ ကရောထ - ပြုကြကုန်လော၊
ဣဒဉ္စ - ကိုလည်း၊ ကရောထ - လော၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဝဒန္တိ - ပြောဆိုကြကုန်၏၊
တေပိ - ထို ခတ္တိယ အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ အတ္တနော - မိမိ၏၊ ရူစိ
ဝသေနေဝ - အလို၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ကရောန္တိ - န်၏၊ တေန - ထို့ကြောင့်၊
ယေပေ။ အကံသုတိ - ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တိ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

သပ္ပိတေလာပေ၊ မဂမာသီတိ - ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဂုဇ္ဇတ္ထိ) ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ၊
ဒသေမိ)၊ ရာဇာ - မင်းသည်၊ နဂရဿ - ၏၊ ဗဟိ - ပြင်ဘက်၌၊ စတုသု - ၄ ပေါက်
ကုန်သော၊ ဒွါရေသု - တံခါးပေါက်အနီး တို့၎င်း၊ နဂရဿ - ၏၊ အန္တော -
အတွင်း၌၊ မဇ္ဈေ - အလယ်၎င်း၊ (ဣတိ - ၌စပ်၊) ဣတိ - သို့၊ ပဉ္စသု - ၅ ရပ်ကုန်
သော၊ ဌာနေသု - တို့၌၊ မဟာဒါနသာလာယော - ကြီးစွာသော အလှူတင်းကုပ်
တို့ကို၊ ကာရာပေတွာ - ဆောက်လုပ်စေပြီး၍၊ ဧကေကိဿာယ - တခုတခုသော၊
သာလာယ - အလှူတင်းကုပ်၌၊ သတသဟဿံ သတသဟဿံ - တသိန်းတသိန်း
သော ဥစ္စာကို၊ ကတွာ - ပြ၍၊ ဒိဝသေ ဒိဝသေ - နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ပဉ္စသတ
သဟဿာနိ - ၅ သိန်းသော ဥစ္စာတို့ကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ - စွန့်လွှတ်၍၊ သူရိယုဂ္ဂမန
တော - နေထွက်ရာအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ - စ၍၊ တဿတဿ ကာလဿ - ထိုထို အချိန်
အခါအား၊ အနုရူပေဟိ - လျော်ကုန်သော၊ သဟတ္ထေန - မိမိလက်ဖြင့်၊ သုဝဏ္ဏ
ကဋ္ဌု - ရှေ့ယောက်ချိုကို၊ ဂဟေတွာ - ကိုင်၍၊ ပဏီတေဟိ - မွန်မြတ်ကုန်သော၊
သပ္ပိတေလာဒိ သမ္ဗိဿေဟေဝ - ထောပတ် ဆီ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ရောနှောအပ်
သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာဂုခဇ္ဇကဘတ္တဗျဉ္ဇနပါနကာဒီဟိ - ယာဂု၊
ခဲဘွယ်၊ ထမင်း၊ ဟင်း၊ သောက်ဘွယ်၊ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မဟာဇနံ - များစွာ
သော လူအပေါင်းကို၊ သန္တပေသိ - တင်းတိမ်ရောင့်ရဲစေပြီ၊ ဘာဇနာနိ - အိုး
ခွက်တို့ကို၊ ပူရေတွာ - ပြည့်စေ၍၊ ဂဏိတုကာမာနံ - ယူခြင်းငှါ အလိုရှိသူတို့
အား၊ တထေဝ - ထို အလိုအတိုင်းသာလျှင်၊ ဒါပေသိ - ပေးစေပြီ၊ ပန - ကား၊
သာယဏှသမယေ - ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဝတ္ထဂန္ဓမာလာဒီဟိ - အဝတ်၊ နံသာ၊
ပန်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ သမ္ပူဇေသိ - ကောင်းစွာ ပူဇော်ပြီ၊ ပန - ဆက်၊ သပ္ပိ
အာဒိနံ - ထောပတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ မဟာစာဋိယော - အိုးစရည်းကြီးတို့ကို၊

x x x x x x x x

သပ္ပိ၊ ပေ၊ ဖါဏိတေန စေဝ။ ■ “စ+ဧဝ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ထို စ သဒ္ဓါသည်
အဝတ္တသမုစ္စယ (တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်သော အနက်ကို ဆည်းခြင်း) အနက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်
အဋ္ဌကထာ၌ “သပ္ပိတေလာဒိ သမ္ဗိဿေဟေဝ ယာဂုခဇ္ဇကဘတ္တဗျဉ္ဇနပါနကာဒီဟိ” ဟု
ယာဂု စသည်ကို ထည့်၍ဖွင့်သည်။ ပါနကာဒီဟိ၌ အာဒိဖြင့် အဝတ်၊ ယဉ်၊ (ဘိနပ်)၊
မာလာ၊ ဂန္ဓ၊ ဝိလေပန၊ သေယျ၊ စသည်တို့ကို ယူပါ။ [စသဒ္ဓေါ အဝတ္တသမုစ္စယတ္ထော၊
တေန (ဖြင့်) ပဏိတပဏိတာနံ နာနပ္ပကာရာနံ ခါဒနိယ၊ ပေ၊ သေယျာဒိနဉ္စ သင်္ဂဟော
ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ - ဒီကာ။]

ပူရေတွာ- ပြည့်စေ၍၊ ယော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယံ- အကြင် အာဟာရကို၊
 ပရိဘုဉ္ဇိတုကာမော - သုံးဆောင်ခြင်းငှါ အလိုရှိ၏၊ သော- သည်၊ တံ- ထို
 အာဟာရကို၊ ပရိဘုဉ္ဇတု - သုံးဆောင်ပါစေသတည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံ၍၊
 အနေကသတေသု - အရာမက များစွာကုန်သော၊ ဌာနေသု - ဌာနတို့၌၊
 ထပါပေသိ- ထားစေပြီ၊ တံ- ထို အလုံးစုံကို၊ (ယာဂုဘတ္တ မှစ၍ အလုံးစုံကို၊)
 သန္ဓာယ-ရည်ရှယ်တော်မူ၍၊ သပ္ပိတေလ၊ ပေါနိဋ္ဌာနမဂမာသီတိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝ
 တာ, ဝုတ္တံ။

ပဟူတံ သာပတေယျံ အာဒါယာတိ-ကား၊ ဗဟုံ- များစွာသော၊ ဓနံ- ဥစ္စာ
 ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ (ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟံသု-၌စပ်၊) ကိရ-ချဲ့၊ တေ-ထိုခတ္တိယ
 အစရှိသူတို့သည်၊ စိန္တေသုံ၊ (ကိ)၊ အယံ ရာဇာ-ဤမင်းသည်၊ သပ္ပိတေလာဒိနိ-
 တို့ကို၊ ဇနပဒတော-ဇနပုဒ်မှ၊ အနာဟရာပေတွာ-မဆောင်စေမူ၍၊ အတ္တနော-
 မိမိ၏၊ သန္ဓကမေဝ-ဥစ္စာကိုသာ၊ နိဟရိတွာ- ထုတ်ဆောင်၍၊ မဟာဒါနံ- ကို၊
 ဒေတိ-၏၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ အမှေဟိ- ငါတို့သည်၊ (န ယုတ္တံ-၌စပ်၊) ရာဇာ-
 သည်၊ (အမှေ-တို့ကို၊) ကိဉ္ဇိ-တစုံတခုကို၊ န အာဟရာပေတိ-မဆောင်ပို့ စေ၊
 ဣတိ- ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ တုဏှိ- ဆိတ်ဆိတ်၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ န ယုတ္တံ-
 မသင့်၊ ဟိ-မှန်၊ ရညော-၏၊ ဃရေ-နန်းတော်၌၊ ဓနံ- ဥစ္စာသည်၊ အက္ခယဓမ္မ
 မေဝ-မကုန်ခန်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်သာ၊ န - မဟုတ်၊
 [အက္ခယ၌ ဘာဝပုဓာန ကြံပါ၊] စ-ဆက်၊ အမှေသု-ငါတို့သည်၊ အဒေန္တေသု-
 မပေးကုန်လသော်၊ အညော - ငါတို့မှ တပါးသော၊ ကော- အဘယ်သူသည်၊
 ရညော-အား၊ ဒဿတိ-ပေးလတံ့နည်း၊ ဟန္ဒ-ယခု၊ အဿ- ထိုမင်းဘို့၊ နေံ-
 ကို၊ ဥပသံဟရာမ-ဆောင်ပို့ ကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံကြကုန်ပြီ၊ (ဣတိ-ဤသို့
 ကြံပြီး၍၊) တေ-ထို ခတ္တိယအစရှိသူတို့သည်၊ [တေ ကိရမှ တေသဒ္ဒါ လိုက်နိုင်
 သောကြောင့် ဤ၌ တေ ပါသည်ကား မကောင်း။] ဂါမဘာဂေနစ - တရ္ဗာ
 x x x x x x x x

သာပတေယျံ။ “သံ+ပတိ+ဇေယျ” ဟု ပုဒ်ခွဲ၊ သံသဒ္ဒါသည် “သော ဗန္ဓဝေတ္တနိ
 စ သံ, သော ဓနသ္မိ မနိတ္ထိယံ” ဟူသော အဘိဓာန် (၈၀၈) ဂါထာလာ အနက်တို့တွင်
 ဥစ္စာဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ဥစ္စာဟူသော အနက်ကိုဟောသော ရူပီပုဒ် ဖြစ်သော
 ကြောင့် “သံ နာမ ဓနံ ဝုစ္စတိ” ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်ကြသည်၊ သဿ-ဥစ္စာ၏၊ ပတိ-အရှင်
 တည်း၊ သပတိ-ဥစ္စာ၏အရှင်၊ “သ” ဟု ပုဒ်ရင်းဖြစ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကိုချော့ဘွယ်
 မလို၊ ဋီကာသစ်၌ “နိဂ္ဂဟိတလောပေန” ဟု ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ၊ သပတိဿ+
 ဟိတံ သာပတေယျံ-ဥစ္စာရှင်၏စီးပွား၊ ဟိတအနက်၌ ဣယျပစ္စည်းသက်၊ ထို “ဥစ္စာ
 ရှင်၏ စီးပွား” ဟူသည် ဥစ္စာပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ သာပတေယျံကို
 “ဓနံ” ဟု ဖွင့်သည်၊ [သံ နာမ ဓနံ၊ တဿ ပတိတိ သပတိ၊ ဓနဝါ၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာ
 ယိကဟိတာဝဟတ္တာ တဿ ဟိတန္တိ သာပတေယျံ၊ တဒေဝ ဓနံ၊-ဋီကာဟောင်း။]

ထည်းဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဘို့အစုအားဖြင့်၎င်း၊ နိဂမဘာဂေန စ-နိဂုံးတခုတည်းဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဘို့အစုအားဖြင့်၎င်း၊ နဂရ ဘာဂေနစ-တမြို့တည်းဝယ် ပေါင်းစု၍ယူထိုက်သော အဘို့အစုအားဖြင့်၎င်း၊ သာပတေယျံ-ဥစ္စာနှစ်ကို၊ သံဟရိတွာ-စုရုံး၍၊ သကဋာနိ-တို့ကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ ရညော-မင်း၏အထံသို့၊ ဥပဟရိံသု- ပို့ဆောင်ကြကုန်ပြီ၊ တံ- ထိုပို့ဆောင် အပ်သောဥစ္စာကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ပဟူတံ သာပတေယျံတံ အာဒိ'-အစရှိသော စကားကို၊ ဘဂဝါ, အာဟ-ပြီ။

ပုရတ္ထိမေန ယညဝါဠုဿာတိ-ကား၊ ပုရတ္ထိမတော-အရှေ့အရပ်၌၊ ဝါ- အရှေ့အရပ်က၊ နဂရဒ္ဓါရေ-မြို့တံခါး၌၊ ဒါနသာလာယ- အလှူတင်းကုပ်၏၊ ပုရတ္ထိမဘာဂေ-အရှေ့အရပ်အဘို့၌၊ ယထာ- အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်

* * * * *

ဂါမဘာဂေန။ ■ သံကိတ္တနဝသေန (တတ်နိုင်သမျှ ပါဝင်ကြံ့ဘို့ရန် ကြွေးကြော်ခြင်း၊ ဆော်ညှိခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) ဂါမေ ဂဟေတဗ္ဗဘာဂေန (ရွာ၌ယူထိုက်သောအဘို့အားဖြင့်)၊ -ဋီကာ၊ ဤအလို တရွာထည်းဝယ် ကြွေးကြော်နှိုးဆော်၍ ပေါင်းစုယူထိုက်သော အဘို့ကို “ဂါမဘာဂ” ဟု ဆိုသည်။ “ဂါမေ+ဂဟေတဗ္ဗော+ဘာဂေါ ဂါမဘာဂေါ” ဟု ပြုပါ။

ဋီကာသစ်။ ■ “ပစ္စေကံ သဘာဂဂါမ ကောဋ္ဌာသေနာတိပိ အတ္ထော” ဟု ဋီကာသစ်၌ တနည်းဖွင့်သေး၏။ ဤအလို ဂါမအရ သဘောတူသော ရွာအများကိုယူ၍ “ဂါမာနံ-သဘောတူသောရွာတို့၏ + ဘာဂေါ-အဘို့အစုတည်း၊ ဂါမဘာဂေါ-စု” ဟု ပြုစေလို၏။ နိဂမဘာဂ-နဂရဘာဂတို့၌လည်း နည်းတူ၊ သို့သော် “သဘောတူသော နိဂုံးအများ- မြို့အများ ပေါင်းစုဘို့ကား လက်တွေ့အားဖြင့် မလွယ်ကူ၊ ခရီးအားဖြင့် ဝေးကွာသောကြောင့်၎င်း၊ ထိုမြို့၏ ပိုင်စားဖြစ်သော ခတ္ထိယသည် သူ့ကိုယ်တိုင်သာ ပို့ဆောင်မည်ဖြစ်၍ အခြားမြို့ပိုင်နှင့် ပေါင်းလိမ့်မည် မဟုတ်သောကြောင့် ၎င်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။

ယညဝါဠုဿ။ ■ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ယညာ” ဟု ရှိသော်လည်း ထောမနိမိ၌ “ယညဝါဠု” ဟု ရှိ၍ “ယညဋ္ဌာန (ယဇ်ပူဇော်ရာ အရပ်)” ဟု အနက်ဖွင့်၏။ စန္ဒကုမာရဇာတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း “ယညဝါဠု သမတလံ ကာရေတွာ ဝတိယာ ပရိက္ခိပိ- “ယဇ်ပူဇော်ရာဋ္ဌာနကို ညီမျှသော အပြင်ရှိအောင် ပြုစေ၍ စည်းဖြင့် ကာရံပြီ” ဟု ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သမတလပြုရာအရပ်သည် တွင်း (အာဝါဠု) မဟုတ်ရကား ယညဝါဠု ပါဌ်သည်သာ ပါဌ်မှန်တည်း။

ဆက်ဥျးအံ့။ ■ ဤ၌ ဝါဠုသဒ္ဓါသည် ခွဲခြားဝေဘန်ခြင်း အနက်ဟော ဝဋ္ဌဓာတ် ဣပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော သဒ္ဓါတည်း။ ဝဋ္ဌိယဒေတဝိ ဝါဠော၊ ယညောစ-ယဇ်ပူဇော်ရာလည်း ဟုတ်၏။ သော+ဝါဠောစ- စည်းရိုး စသည်ဖြင့် ကာရံအပ်သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ ယညဝါဠော - စည်း စသည်ဖြင့် ကာရံအပ်သော ပြင်ပအရပ်နှင့် မရောအောင် ခွဲခြားအပ်သော ယဇ်ပူဇော်ရာ အရပ်၊ ဤ၌ ဒါနသာလာကိုပင် “ယညဝါဠု” ဟု သုံးစွဲထားသည်။

ထားအပ်သော်၊ ပုရတ္ထိမဒိသတော— အရှေ့အရပ်မှာ၊ အာဂစ္ဆန္တာ— လာသူတို့
 သည်၊ ခတ္ထိယာနံ— ခတ္ထိယတို့၏၊ ဒါနသာလာယ— အလှူတင်းကုပ်၌၊ ယာဂုံ—
 ယာဂုကို၊ ပိဝိတွာ— သေခံပြီး၍၊ ရညော-မင်း၏၊ ဒါနသာလာယ-၌၊ ဘုဒ္ဓိတွာ—
 စားပြီး၍၊ နဂရံ- မြို့သို့၊ ပဝိသန္တိ- ဝင်ကြကုန်၏၊ ဝေရူပေ- ဤသို့သဘောရှိသော၊
 ဌာနေ - အရပ်၌၊ ပဋ္ဌပေသုံ - ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဝါ - တည်ထားကြကုန်ပြီ၊
 ဒက္ခိဏေန ယညဝါဠဿာတိ— ကား၊ ဒက္ခိဏတော- တောင်အရပ်၌၊ ဝါ— က၊
 နဂရဒ္ဓါရေ—၌၊ ဒါနသာလာယ-၏၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်

x x x x x x x x

ဋီကာသစ်။ ။ ယညဝါဠ (ယည + အာဝါဠ) ဟူသော ပါဠိကိုပင် အမှန်
 ယူ၍ “ ယညဝါဠာတိ ခဏိတာဝါဠဿ အဿမေဓာဒိယညယဇနဌာနဿေတံ
 အဓိဝစနံ၊ တဗ္ဗောဟာရေန (ထိုအမည်ကို ဒါနသာလာအပေါ်၌ တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်၊
 မြင်းအားဖြင့်) ဣမ ဒါနသာလာယ ဝေ” ဟု ဖွင့်လေသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ယဇပူဇော်ရာ၌ သတ်အပ်သော သတ္တဝါတို့၏ လည်ချောင်းသွေးကို
 ယူပြီးလျှင် တွင်းထည်း၌ လောင်းထည့်၍ ပူဇော်သော နည်းလည်းရှိပါ၏။ သို့သော် ထို
 နည်းသည် ဥသဘ ခုနစ်ရာ စသည်တို့ကို ဖွဲ့ချည်ထားရာ ယညဌာန မဟုတ်သောကြောင့်
 ၎င်း , “ ယညဝါဠ၏ အရှေ့အရပ် ” ဟု ဆိုရာ၌ တွင်းသာ မက, ယညဌာန တခုလုံး
 ရသောကြောင့် ၎င်း “ ယညာ ” ဟု ဒီဃရှိသောပါဠိကို မမှတ်ထိုက်ပါ။

ပုရတ္ထိမတော ၊ ပေ ၊ ပုရတ္ထိမဘာဂေ။ ။ ပုရတ္ထိမေန ယညဝါဠဿဟူသော
 ပါဠိတော်ကို “ ဒါနသာလာယ ပုရတ္ထိမဘာဂေ ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ ပုရတ္ထိမတော နဂရ
 ဒ္ဓါရေ ” ကား ထိုဒါနသာလာ၏ မြို့ရှေ့တံခါးအနီး၌ တည်ရှိကြောင်းကို သိစေလို၍ အပို
 ထည့်ပါဌ်တည်း။

ယထာ၊ ပေ၊ ဝေရူပေ ဌာနေ။ ။ ခတ္ထိယတို့၏ ဒါနသာလာနှင့် ရှင်ဘုရင်၏ ဒါန
 သာလာသည် အလွန် မဝေးလှ၊ ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာသည် မြို့အရှေ့တံခါး အနီး၌
 တည်ရှိ၏။ ခတ္ထိယတို့၏ ဒါနသာလာကား ထို့ထက် အရှေ့ကျသော (မလှမ်းမကမ်း
 အရပ်၌) တည်ရှိ၏။ ဥပမာ— အရှေ့ရွာနိဂုံးတို့မှ မြို့သို့လာသူတို့သည် ခတ္ထိယတို့၏ ဒါန
 သာလာဝယ် နံနက်စောစော ယာဂုသောက်ကြ၏။ ထမင်းဆာလေခံသော အချိန်ဝယ်
 မြို့တံခါးအနီး ရောက်ကြလေရာ ရှင်ဘုရင်၏ ဒါနသာလာ၌ ထမင်းစားပြီးမှ မြို့တွင်းသို့
 ဝင်ကြသည်။ ဒါနသာလာ ၊ ခုသည် ဤမျှလောက် မလှမ်းမကမ်းနေရာ၌ တည်ရှိကြ
 သည်။— ဟူလို။

စဉ်းစားဘွယ်။ ။ ဋီကာတို့ဝယ် “ ယာဂုံ ပိဝိတွာ ” ၌ “ ယာဂုသိသေန ပါတရာသ
 ဘောဇနမာဟ ” ဟု ဆို၏။ “ ယာဂုကို ပဓာနပြု၍ဆိုသည်။ ထိုခတ္ထိယတို့၏ ဒါနသာလာ၌
 ထမင်းကိုလည်း စားကြပြီးမှ မပင်မပန်းလားခဲ့ကြရာ ညနေစာ စားချိန်၌ ရှင်ဘုရင်၏
 ဒါနသာလာသို့ရောက်၍ ညနေစာ စားကြသည် ” ဟု ဖွင့်ကြ၏။ မိမိကား မြို့၌ ကိစ္စရှိ၍
 လာကြသူများဖြစ်ပါလျက် မြို့သို့မဝင်သေးဘဲ ထိုကဲ့သို့ မြို့အပြင်မှာပင် နံနက်စာ ညနေစာ
 စား၍ အချိန်ကို ကုန်စေသင့်မည် မထင်ပါ။

သာ၊(ယထာ ပုရတ္ထိမတော အာဂစ္ဆန္တာ ယာဂုံ ပိဝိတ္တာ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီး သော နည်းဖြင့်သာ၊)ဒက္ခိဏဘာဂေ - တောင်အရပ်၌၊ ပဠပေသုံ - ကုန်ပြို၊ ပံစ္ဆိမုတ္တမေသုပိ-အနောက်အရပ် မြောက်အရပ်တို့၌လည်း၊ ဒေသဝနယော- ဤနည်းပင်တည်း။

အဟော ယညော အဟော ယညသမ္ပဒါတိ-ကား၊ မြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ သပ္ပိအာဒိဟိ-ထောပတ်အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ နိဋ္ဌာနဂမနံ-ပြီးဆုံးခြင်းသို့ရောက်ပုံ ကို၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ လောကေ-လောက၌၊ ယံ-အကြင် အစာသည်၊ မရံရံ- ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်၏၊ တဒေဝ - ထို အစာကိုသာ၊ သမဏောဂေါတမော- ရဟန်းဂေါတမသည်၊ ကထေတိ-ပြောဟော၏၊ ဟန္တု-ယခု၊ အဿ-ထို ရဟန်း ဂေါတမ၏၊ ယညံ-ယဇ်ကို၊ ပသံသာမ-ချီးမွမ်းကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တုဠ္လစိတ္တာ - နှစ်သက်သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ ပသံသာမနာ - ချီးမွမ်းလိုကုန် သည်၊(ဟုတ္တာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (အဟော ယညော အဟော ယညသမ္ပဒါဟူ၍၊) အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ တုဏှိဘူတောဝ နိသိန္ဓော ဟော-တိတိ- ကား၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-လျှောက်ထိုက်သော၊ အတ္ထံ- အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (အကြောင်း အရာကို)၊ စိန္တယမာနော-ကြံလျက်၊ နိဿဒ္ဒေါ-အသံမရှိသည် သာ၊(ဟုတ္တာ)၊ နိသိန္ဓော- ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ၊ အဘိဇာနာတံ ပန ဘဝံ ဂေါတမောတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ပရိဟာရေန- အဂါရဝကို ရှောင်လွှဲခြင်းအားဖြင့်၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊(ဟုတ္တာ)၊ အာဟ- လျှောက်ပြီ၊ ဟိ-လဒ္ဒဒေါသထင်ရှားပြအံ့၊ ဣတရထာ-ရှောင်လွှဲခြင်းမှ တပါး သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ပုစ္ဆိယမာနေ-၌စပ်၊) ကိံ ပန - အသို့ ဝါနည်း၊ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ တံ-အရှင်သည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ရာဇာ- မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပုရော ဟိတော-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ မြာဟ္မဏော - သည်၊ အဟောသိ - ဖြစ်ပါ

x x x x x x x x

ပရိဟာရေန။ ။ နောက်၌ “ ဥဇုကမေဝ ပုစ္ဆိယမာနေ အဂါရဝေါဝိယ ” ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုအဂါရဝကို ရှောင်ခြင်းကို “ပရိဟာရ”ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။ ဋီကာ၌ လည်း “ပရိဟာရေနာတိ ဘဂဝန္တံ ဂရံ ကတွာ အဂါရဝပရိဟာရေန”ဟု (အ, အက္ခရာ နှင့်တကွ) ရှိပါစေ၊ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ ဂါရဝပရိဟာရေန ” ဟု အ, အက္ခရာမပါဘဲ ရှိသည်မှာ မကောင်းပါ။ သို့မဟုတ် “ ဂါရဝ ပရိဟာရေန-ဂါရဝကို ဆောင်ရွက်ခြင်း အားဖြင့်”ဟု ပေးလျှင်လည်း အဓိပ္ပါယ်မှန် ရနိုင်ပါသည်။

ဋီကာသစ်။ ။ “ဥဇုကဘာဝါပနယနေန ဝါ”ဟု ဋီကာသစ်၌ တနည်းဖွင့်သေး၏။ ပရိဟာရသဒ္ဒါ၏ ရှောင်လွှဲခြင်း-ပယ်ရှားခြင်း အနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “ တိုက်ရိုက် မမေးဘဲ ဝက်ပုတ္တိအလင်္ကာနည်းအားဖြင့် မိမိသိလိုသော အချက်ကို သွယ်ဝိုက်၍ ပရိ ယာယ်အားဖြင့် မေးသည်”ဟုလို။

သလော၊ ဣတိဓံ-ဤသို့၊ ဥဇုကမေဝ- ဖြောင့်ဖြောင့်သာလျှင်၊ (တိုက်ရိုက်သာလျှင်၊) (ဘဂဝတိ-ကို)၊ ပုစ္ဆိယမာနေ- မေးအပ်သော်၊ အဂါရဝေါဝိယ-မရိုသေခြင်းကဲ့သို့၊ ဟောတိ။

x x x x x x x x

ပုစ္ဆိယမာနေ။ ။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပုစ္ဆိယမာနော” ဟု ပဌမန္တကမ္မရုပ်ရှိ၏။ “မေးအပ်သည်ရှိသော်၊ ဝါ-မေးအပ်သော ဘုရားရှင်သည်၊ အဂါရဝေါ- ရိုသေခြင်းမရှိသည်” ဟု အနက်ဖြစ်ရကား “အမေးခံရသော ဘုရားရှင်က မရိုသေရာရောက်သောကြောင့် ထိုပါဌသည် မမှန်ပါ။ “ပုစ္ဆိယမာနော” ဟု ပြင်ကြသည်မှာလည်း ပုစ္ဆိဓာတ်က ဘူဝါဒိသာရှိသောကြောင့် မကောင်းပါ။ ထို့ကြောင့် ဆရာတို့သည် “ဘဂဝတိ-ကို” ဟု လက္ခဏဝန္တဝတ္ထကံထည့်၍ “ပုစ္ဆိယမာနေ” ဟု ပြင်တော်မူကြ၏။ နိဿယအတိုင်း အနက်ပေးပါ။

နိစ္စဒါနအနုကုလယညာဒိ အဖွင့်

အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမာတိ ဣဒံ-အစရှိသော ဤစကားကို၊ ပြာဟ္မဏော- ကုဋဒန္တပုဏ္ဏားသည်၊ (ပုစ္ဆိန္ဒော အာဟ-၌စပ်၊) သကလဇမ္ပဒီပဝါသီနံ-အလုံးစုံသော ဇမ္ပဒီပဝါသီနေသူတို့၏၊ ဥဋ္ဌာယ- ထကြွ၍၊ (ထထ၊ ကြကြလုပ်၍၊) သမုဋ္ဌာယ-ကောင်းစွာ ထကြွ၍၊ ဒါနံနာမ-အလှူမည်သည်ကို၊ ဒါတုံ-ပေးခြင်းငှါ၊ ဂရုကံ-ဝန်လေး၏၊ (အလှူရှင်ဘက်က ဝန်လေးဘွယ် ရှိပုံကို စဉ်းစားသည်။) စ - သည်သာ မကသေး၊ သကလဇနပဒေါ - အလုံးစုံသော ဇနပုဒ်သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ကမ္မာနိ-အလုပ်တို့ကို၊ အကရောန္တော-မလုပ်ရသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) နဿိဿတိ - ပျက်စီးလတ်၊ အမှာကမ္ပိ-ငါတို့၏လည်း၊ (ငါတို့အတွက်လည်း၊) [“ သကလဇမ္ပဒီပဝါသီတို့ အတွက်သာမက ငါတို့အတွက်လည်း ” ဟု ဝိဖြင့် သကလဇမ္ပဒီပဝါသီနံကို ပေါင်း၊] ဣမမှာယညာ-ဤ ယဇ်မှာ ဝါ-ဤယဇ်ထက်၊ အညော-အခြားသော၊ အပ္ပသမ္ဘာရတရောစေဝ-အထူးသဖြင့် နည်းသော အဆောက်အဦးရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊

x x x x x x x x

ဥဋ္ဌာယ၊ ပေ၊ နဿိဿတိ။ ။ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယာတိ ဒါနေ ဥဋ္ဌာနဝိရိယံ (ဥဋ္ဌာယ အဖွင့်) သတ္တစွံ (သမုဋ္ဌာယ အဖွင့်) ကတွာ၊ - ဇီကာ၊ ဒါနံသာ နေစဉ်အားစိုက်၍ရန် ခဲ့ယဉ်းသည်။ အလှူခံများဘက်မှာလည်း ထိုဒါနသို့လာ၍ လူအများ စားသောက်နေကြသောကြောင့် အလုပ်မလုပ်ကြတော့ရကား ဇနပုဒ်အားလုံး (နယ်အားလုံး) သည်ပင် စီးပွားမတိုးတက်ဘဲ ပျက်စီးလိမ့်မည်။

အပ္ပသမ္ဘာရတရော ။ ။ သမ္ဘရိယတိ ဧတေနာတိ သမ္ဘာရော၊ - ယဇ်ကို ကောင်းစွာဆောင်ကြောင်းဖြစ်သော အဆောက်အဦး၊ အပ္ပေါ+သမ္ဘာရော ယဿာတိ အပ္ပသမ္ဘာရော၊ အတိသယေန+အပ္ပသမ္ဘာရော အပ္ပသမ္ဘာရတရော။

မဟပ္ပလတရောစ-သာ၍ များသော အကျိုးရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ယညော-
သည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသေးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တေမတ္ထိ-ဤအနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ ဝါ- ကြောင့်၊) အာဟ- လျှောက်
ပြီ၊... နိစ္စဒါနာနိတိ-ကာ၊ ဝုဒ္ဓါနာနိ-အမြဲပေးလှူအပ်သော အလှူဖြစ်ကုန်

x x x x x x x x

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိတော်၌ “အပ္ပသမ္ဘာရတရော”ပုဒ် မရှိ၊ “အပ္ပတ္တတရောစ အပ္ပ
သမာရမ္ဘတရောစ၊ မဟပ္ပလတရောစ မဟာနိသံသတရောစ”ဟုသာ ရှိ၏။ ထိုစကားကို
ချုံး၍ အဋ္ဌကထာ၌ “ အပ္ပသမ္ဘာရတရောစ မဟပ္ပလတရောစ ” ဟု ဆိုသည်။ [အပ္ပ
သမ္ဘာရတရောစေဝ မဟပ္ပလတရောစာတိ သင်္ခေပတော အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော၊
ပါဠိယံ ပန အပ္ပတ္တ၊ပေ၊တရောစာတိ ပါဠော၊-ဒီကာသစ်။]

အပ္ပတ္တတရော အပ္ပသမ္ဘာရတရော။ ။အပ္ပတ္တ၌ အတ္တသဒ္ဓါသည် ကိစ္စအနက်
ကို ဟော၏။ တွ ကို ငွေပြု၍ “ အပ္ပဋ္ဌ ” ဟုလည်း ရှိ၏။ သမာရမ္ဘ သဒ္ဓါသည် ယဇ်ကို
အားထုတ်ကြောင်းဖြစ်သော “ သတ္တဝီဋ္ဌာ ” အနက်ကို ဟော၏။ မှန်၏ - အလှူဒါန
အကြီးအကျယ်ကို ပေးလှူရာ၌ ဒါနပစ္စည်းကို စုဆောင်းရာဝယ် လူ့နှားစသော သတ္တဝါ
တွေ များစွာ ဆင်းရဲလေ၏။ ထိုသို့ သတ္တဝါတို့ကို နှိပ်စက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဒါန
သမ္ဘာရ (ဒါန အဆောက်အဦး) ကို စုဆောင်းကြောင်း ဖြစ်သောအမှုကို “သမာရမ္ဘ”
ဟု ဆိုသည်။ [သဗ္ဗာ+အာရဘိယတိ ယညော ဇေတနာတိ သမာရမ္ဘော၊ သမ္ဘာရ
သမ္ဘရဏာဝသေန ပဝတ္တသတ္တဝီဋ္ဌာ။ - ဒီကာသစ်။] ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ သမာရမ္ဘ
သဒ္ဓါ၏သဒ္ဓတ္တမှာ ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း အနက်တည်း၊ သတ္တဝီဋ္ဌာအနက်ကား
အရကောက် အဘိဓေယျအနက်ဟု မှတ်ပါ။

မဟပ္ပလ , မဟာနိသံသတရော ။ ။ ဖလသည် “ ဝိပါက ” ဟု ခေါ်ရသော
တိုက်ရိုက် အကျိုးတည်း၊ အာနိသံသကား စည်းစိမ် ချမ်းသာ စသော အကျိုးဆက်
တည်း၊ မဟာယညလောက် ကိစ္စလည်း မများဘဲ , သတ္တဝါတို့ကိုလည်း မပင်ပန်းစေရ
မညှဉ်းဆဲရဘဲ အကျိုးရင်း အကျိုးဆက်မှာတော့ ထို မဟာယညထက်များသော ယဇ်
တမျိုး ရှိပါသေးသလားဟု မေးလျှောက်သည်။

နိစ္စဒါနာနိ။ ။နိစ္စကို “ဝုဒ္ဓါ” ဟု ဖွင့်၍ ထို “ဝုဒ္ဓါနိ” အရ “အမြဲဆွမ်းလှူခြင်း
(ဆွမ်းလောင်းခြင်း) ဟူသော နိစ္စဘတ္တကို ယူပါ” ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ [ဝုဒ္ဓါနာနိတိ
ဝုဒ္ဓါနိ ထိရာနိ အဝိစ္စိန္တာနိ (မပြတ်သည်တို့ကို) ကတွာ ဒါတဗ္ဗဒါနာနိ၊-ဒီကာ၊ “နိစ္စ+
ဒါတဗ္ဗာနိ+ဒါနာနိ နိစ္စဒါနာနိ ” ဟု ပြုပါ။] ထို နိစ္စဒါနာနိကို နိစ္စဘတ္တာနိဟု သရုပ်
ဖော်သည်။ ထို နိစ္စဘတ္တ ဟူသည် နောက်၌ ပြမည့် စာရေးတံဆွမ်းတည်း၊ ယခုအခါ
နေ့စဉ် မှန်မှန် ဆွမ်းလောင်းခြင်း ဆွမ်းအိုးတည်ခြင်း အလှူများလည်း ပါဝင်နိုင်၏။

ဒီကာသစ်။ ။နိစ္စဘတ္တာနိတိ ဧတ္ထ ဘတ္တသီသေန (ဘတ္တကို ခေါင်းတပ်သဖြင့်)
စတုပစ္စယဂ္ဂဟဏံ (ပစ္စည်း ၄ ပါးလုံးကို ယူခြင်းဖြစ်၏) ၊ ဤသို့ ဒီကာသစ်ဖွင့်သော်
လည်း “အမြဲသက်န်း လှူခြင်း၊ အမြဲကျောင်းလှူခြင်း၊ အမြဲဆေးလှူခြင်း” ဟု မဖြစ်နိုင်
သောကြောင့်၎င်း၊ နောက်၌ ဝိဟာရဒါနကို သီးခြားပြတော်မူလတံ့သောကြောင့်၎င်း
ထို ဒီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။

သော၊ နိစ္စဘတ္တာနိ- အမြဲပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းဝတ် ဖြစ်ကုန်သော၊ (အနုကုလယညာနိဋ္ဌစပ်၊) အနုကုလယညာနိတိ- ကား၊ အမှာကံ- ငါတို့၏၊ ပိတုပိတာ ဟောဒီဟိ- အဖ အဖိုးအစရှိသော ရှေးလူကြီးတို့သည်၊ ပဝတ္တိတာနိ- ဖြစ်စေ အပ်ကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ ကက္ခာ- ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ- ဆင်းရဲသော ယောက်ျားတို့သော်မှလည်း၊ ဝံသပရံပရာယ- အနွယ် အဆက်ဆက်အားဖြင့်၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗာနိ - ဖြစ်စေထိုက်ကုန်သော၊ ယာနိ တာနိ (အနုကုလယညာနိ)- အကြင်အမျိုးအနွယ်အဆက်ဆက်အားဖြင့် ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော အလှူတို့ကို၊ (“ ဒိယုန္တိ- ပေးလှူအပ်ကုန်၏ ” ဌစပ်)၊ ဝေရူပါနိ- ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ သီလဝန္တေ- သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ- ရည်စူး၍၊ နိဗန္ဓဒါနာနိ- အမြဲစပ်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော အလှူတို့ကို၊ တသ္မိံ ကုလေ- ထိုအမျိုး၌၊ ဒလိဒ္ဓါပိ- ဆင်းရဲသူတို့သော်မှလည်း၊ န ဥပစ္ဆိန္တန္တိ- မဖြတ်ကြကုန်။

* * * * *

အနုကုလယညာနိ။ ။ ကုလဿ+အနုက္ကံမော အနုကုလံ၊ အနုကုလံ+ ဒါတဗ္ဗာနိ+ယညာနိ အနုကုလယညာနိ - အမျိုးအနွယ် အစဉ်အဆက်အားဖြင့် မပျက်အောင် ပေးလှူထိုက်သော အလှူတို့၊ ထို့ကြောင့် “ အမှာဤ၊ ပေ၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗာနိ ” ဟု ဖွင့်သည်။

ပစ္ဆာ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ။ ။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ ပစ္ဆာနဂတ ” ဟု ရှိ၏၊ “ ပစ္ဆာ- နောက်၌ ” ဟု ဆိုလျှင် “ အနဂတ- အစဉ်လိုက် ” ဟု အထူးဆိုဘွယ် မလိုပါ။ ထို့ကြောင့် “ ပစ္ဆာ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိပိ ” ပါဠိသာ ကောင်းပါသည်။ ဂရဟာဇောတက ပိသဒ္ဓါကြောင့်လည်း “ ဒုဂ္ဂတပုရိသေဟိ ” ပါဠိ၏ကောင်းကြောင်း သာ၍ ထင်ရှားပါသည်။

ယာနိ တာနိ (ယာဂါနိ)။ ။ ပါဠိတော်၌ “ ယာနိ ခေါပန တာနိ မြာဟ္ဗဏ နိစ္စ ဒါနာနိ အနုကုလယညာနိ ” ဟု ရှိ၏၊ ထို “ ယာနိ တာနိ ” သည် အနုကုလယညာနိနှင့် တွဲရမည့်ပုဒ်များတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ အနုကုလယညာနိ ” ကို ဖွင့်ရာ၌ “ ယာနိတာနိ ” ဟု ပါဠိတော်ပါဠိကို ယူ၍ ပြသည်၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို သတိမထားမိသောကြောင့် ဋီကာ သစ်၌ “ ယာနိ ပဝတ္တေတဗ္ဗာနိ၊ တာနိ အနုကုလယညာနိ နာမာဟိ ယောဇေတဗ္ဗံ ” ဟု ယောဇနာပုံကို ဖွင့်မိလေသည်၊ ထိုသို့ ပါဠိတော်ကို သတိမထားမိသောကြောင့်ပင် “ ယာနိ တာနိ ” နေရာဝယ် “ ယာဂါနိ ” ဟု အပြင်မှားကိုလည်း တွေ့ရသည်၊ [“ ယဇိ တဗ္ဗာနိ- ပေးလှူပူဇော်ထိုက်ကုန်၏ ” အရ ဒါနကိုပင် “ ယည ” ဟု သုံးစွဲသည်။]

နိဗန္ဓဒါနာနိ။ ။ ထိုနိစ္စဒါန အနုကုလအလှူကိုပင် “ နိဗန္ဓဒါနာနိ ” ဟု သုံးစွဲပြန် သည်၊ နိဗန္ဓေတွာ နိယမေတွာ (အမြဲသတ်မှတ်၍၊ “ တနေလျှင် တပြည်ချက် ဆွမ်းလောင်း မည် ” စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်၍) ပဝေဏိဝသေန (သားစဉ်မြေးဆက်၏ အစွမ်းဖြင့်) ပဝတ္တိတဒါနာနိ- ဋီကာ။ [“ နိဗန္ဓေတွာ ” ဟု ဖွင့်ပုံကိုထောက်၍ “ နိဗန္ဓဒါနာနိ ” ဟု ပါဠိရှိပါစေ၊ “ နိဗန္ဓန- အမြဲစပ်ဖွဲ့သဖြင့် + ပဝတ္တိတာနိ ဒါနာနိ နိဗန္ဓဒါနာနိ ” ဟု ပြပါ၊ စာအုပ်တို့၌ကား “ နိဗန္ဓဒါနာနိ- အမြဲဖွဲ့စပ်အပ်သော အလှူတို့ ” ဟု ရှိ၏၊ နိ+ဗန္ဓံဝတ်၊ တပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့် နိဗန္ဓပုဒ်ကား ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ “ နိဗန္ဓေတွာ ” ဟုကား မရှိ နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၏ နိဗန္ဓေတွာပုဒ်သည် နိဗန္ဓပုဒ်၏အဖွင့် ဟု မှတ်ပါ။]

တကြ-ထို ဝေရူပါနိ န ဥပန္နန္တိ အစရှိသော စကားရပ်၊ ဣဒံ-ဤဆိုအပ်
 လတံကား၊ ဝတ္ထု-ဝတ္ထုတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ အနာထပိဏ္ဍိကသံ-အနာထပိဏ်
 သဌေး၏၊ ယရေ-၌၊ ပဉ္စနိစ္စဘတ္တသတာနိ- ၅ ရာသော အမြဲဆွမ်းအလှူတို့ကို၊
 ဒီယိံသု-ပေးလှူအပ်ကုန်ပြီ၊ ဒန္တမယသလာကာနံ- ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော
 စာရေးတံတို့၏၊ ပဉ္စသတာနိ- ၅ ရာတို့သည်၊ အဟေသံ- ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အထ-
 ထိုမှနောက်၌၊ တံကုလံ-ထိုအနာထပိဏ်အမျိုးကို၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊
 ဒါလိဒ္ဓိယေန-ဆင်းရဲသည်၏ အဖြစ်သည်၊ အဘိဘူတံ-လွမ်းမိုးအပ်ပြီ၊ တသ္မိံ
 ကုလေ-ထို အမျိုး၌၊ ဧကော-တယောက်သော၊ ဒါရိကာ-သတို့သမီးသည်၊ ဧက
 သလာကတော-တခုသာ စားရေးတံမှ၊ ဝါ-ထက်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်၌၊ ဝါ-အလွန်၊
 ဒါတံ-ပေးလှူခြင်းငှါ၊ နာသက္ခိ-မစွမ်းနိုင်ရှာ၊ [အနုကုလယညကို စောင့်ရှောက်
 သောအားဖြင့် ပေးလှူသော်လည်း စာရေးတံ တခုထက်အလွန် မတတ်နိုင်ရှာ။]

သာပိ- ထို သတို့သမီးသည်လည်း၊ ပစ္စာ - နောက်၌၊ သေတဝါဟနရဇ္ဇံ-
 သေတဝါဟနတိုင်းပြည်သို့၊ ဂန္ဓာ - သွား၍၊ ခလံ - ကောက်နယ်တလင်းကို၊
 သောဓေတွာ-သုစိသင်၍၊ [ကောက်နယ်တလင်း၌ ကျန်နေသော စပါးတို့ကို
 ကောက်ယူခြင်းကို “သုတ်သင်” ဟု ဆို၏။] လဒ္ဓမညေန-ရအပ်သော စပါးဖြင့်၊
 တံသလာကံ-ထိုစာရေးတံကို၊ အဒါသိ-ပေးလှူရရှာပြီ၊ ဧကော-တပါးသော၊
 ထေရော-ထေရ်သည်၊ ရညော-သေတဝါဟနမင်းအား၊ အာရောစေသိ-ပြောပြ
 ပြီ၊ ရာဇာ-သည်၊ တံ-ထိုသတို့သမီးကို၊ အာနေတွာ - ဆောင်၍၊ အဂ္ဂမဟေသိ
 ဌာနေ - မိဖုရားခေါင်အရာ၌၊ ထပေသိ-ထားပြီ၊ သာ- ထို မိဖုရားခေါင်သည်၊
 တတော- ထို မိဖုရားခေါင်ဖြစ်ရာ အခါမှ၊ ပဌာယ-စ ၍၊ ပုန - တဖန်၊ ပဉ္စပိ
 သလာက ဘတ္တသတာနိ - ၅ ရာလည်း ဖြစ်ကုန်သော စာရေးတံ ဆွမ်းတို့ကို၊
 ပဝတ္ထေသိ- ဖြစ်စေပြီ၊ (ပေးလှူပြီ) ဣတိ- ဤကား ဝတ္ထုတည်း။

ဒဏ္ဍပ္ပဟာရာတိ-ကား၊ ပဋိပါဠိယာ - အစဉ်အားဖြင့်၊ (စီတန်းလျက်၊)
 တိဋ္ဌထ တိဋ္ဌထ-ရပ်ကြရပ်ကြ၊ ဣတိ- ဤသို့၎င်း၊ ဥဇုံ - ဖြောင့်ဖြောင့်၊ ဂန္ဓာ -
 သွား၍၊ ဂဏှထ ဂဏှထ - ယူကြ ယူကြ၊ [တယောက်၏ ရှေ့သို့ တယောက်က

x x x x x x x x

တသ္မိံ၊ ပေ၊ ဒလိဒ္ဓါပိ။ ။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “တသ္မိံ ကုလေ သုဒလိဒ္ဓေပိ” ဟု ရှိ၏၊
 သို့သော် ဝတ္ထုကြောင်း၌ ဆင်းရဲသော အမျိုးသမီး၏ သလာကဒါန မပြတ်အောင် ဧက
 သလာကဒါနဖြင့် စောင့်ရှောက်ပုံကို ပြသောကြောင့် ကုလကို အရမကောက်ဘဲ သတို့
 သမီးကို အရကောက်ရသော “ဒလိဒ္ဓါပိ” ပါဠိက ကောင်းသည် ဟု ထင်သည်။

ဒန္တမယသလာကာနံ။ ။ ဆင်စွယ်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော စာရေးတံကို “ဒန္တမယ
 သလာက” ဟု ဆိုသည်၊ ထို စာရေးတံ၌ အလှူရှင်၏နာမည်ကို ရေးသားလေ့ရှိသည်၊
 သလာကာပုဒ်သည် ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်သောကြောင့် “သလာကာနိ” ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌
 ရှိသည်ကား မကောင်း၊ “ဒန္တမယသလာကာနံ ပဉ္စသတာနိ” ဟု ဆရာတို့ပြင်ကြသည်။

တိုးမသွားဘဲ အစဉ်အတိုင်း ဖြောင့်ဖြောင့်သွား၍ ယူကြပါ-ဟုလို။] ဣတိစ-
ဤသို့၎င်း၊(ဣတိ)အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ- ပြောဆို၍၊
ဒီယမာနေ- ပေးအပ်သော အလှူကြီး၌၊ ဒဏ္ဍပုဟာရာပိ - ဒုတ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်
ရခြင်းတို့ကို၎င်း၊ ဂလဂ္ဂါဟာပိ-လည်ပင်းကို ဆွဲကိုင်ရခြင်းတို့ကို၎င်း၊ ဒိဿန္တိ-
ဟောမြင်အပ်ကုန်၏။

အယံ ခေါ် ဗြာဟ္မဏ ဟေတု ၊ ပေ ၊ မဟာနိသံသတရဇ္ဇာတိ ဣတ္ထ-ဟူသော
ဤပါဌ၌၊ (အတ္ထော, ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ မဟာယညေဝိယ-
ကြီးစွာသော ယဇ်၌ကဲ့သို့၊ ဣမသ္မိံ သလကဘတ္ထေ- ဤ စာရေးတံဆွမ်း၌၊ ဗဟူ
ဟိ-များစွာကုန်သော၊ ဝေယျာဝစ္စကရေဟိဝါ - ဝေယျာဝစ္စပြုသူတို့ဖြင့်သော်
၎င်း၊ ဥပကရဏေဟိဝါ-ဒါန၏ အဆောက်အဦးတို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ အတ္ထော-
အကျိုးသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသလကဘတ်သည်၊
အပ္ပဋ္ဌတရံ - သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိ၏၊ စ - သည်သာ မကသေး၊ ဣ- ဤ
သလကဘတ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဗဟူနံ-များစွာကုန်သောလူတို့၏၊ ကမ္မဇ္ဇေဒ
ဝသေန- အလုပ်ကို ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇာသင်္ခါတော- နှိပ်စက်ခြင်း ဟု
ဆိုအပ်သော၊ သမာရမ္ဘော - လွန်စွာ အားထုတ်ကြောင်းသည်၊ န အတ္ထိ-မရှိ
တော့၊ တသ္မာ၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရံ - သာ၍နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်
ကြောင်း သတ္တဝိဇ္ဇာရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ စ- ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤ
သလကဘတ်သည်၊ သံဃဿ-အား၊ ယိဋ္ဌိ- ပေးလှူအပ်ပြီ၊ ပရိစ္စတ္တံ-စွန့်လွှတ်
အပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ယညံတိ-ယညံဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-
ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဆဠင်္ဂသမန္တာဂတာယ-၆ပါးသောအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော၊

x x x x x x x x

အာဒိနိ ။ ။ ကသ္မာ သေနောဝိယ မံသပေသိံ ပက္ခန္တိတွာ ဂဏ္ဍသီတိ- သိန်းစွန်
သည် သားတစ်ကို အပြေးပျံ့၍ သုတ်ယူသလို၊ ဘာကြောင့် မြန်မြန်သွား၍ယူရသနည်း၊
ထိုသို့ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် (မျှမျှတတ) ပေးလှူခြင်း၌ အားစိုက်ကြသော အလှူရှင်တို့၏
စကားတို့ကို အာဒိဖြင့်ယူပါ။

ဂလဂ္ဂါဟာပိ ။ ။ “ဂလဂ္ဂဟဏာ-လည်ပင်းကို ဆွဲကိုင်ရခြင်းတို့ကို” ဟု ဇီကာ
သစ်၌ ဘာဝသာနေ ဖွင့်သောကြောင့် “ဂလဿ-ကို+ဂါဟာ ဂလဂ္ဂါဟာ” ဟု ပြုပါ။
ဤသို့ပြုလျှင် “ဒိယမာန” နှင့် အရမတူသောကြောင့် “ဒိယမာနာ” ဟု မရှိသင့်တော့၊
“ဒိယမာနေ” ဟုသာ ရှိသင့်တော့သည်။

ဆဠင်္ဂသမန္တာဂတာယ ။ ။ အလှူရှင်၏ ပုဗ္ဗ, မုဉ္ဇေ, အပရစေတနာ ၃မျိုးဟူသော
အင်္ဂါ ၃ ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း, အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိတရာဂတာ, ဝိတဒေါသတာ, ဝိတ
မောဟကာ ဟူသော အင်္ဂါ ၃ ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ဒက္ခိဏာ (အလှူ) သည်
ဆဠင်္ဂသမန္တာဂတာ မည်၏။ ထိုအလှူမျိုးကို ဆက္ကအင်္ဂုတ္တရ, ပဌမပံ, ဒေဝတာဝဂ္ဂ,
နန္ဒမာတာ၏ ဆဠင်္ဂဒါနသုတ်၌ ဟောတော်မူသည်။

ဒက္ခိဏာယ-အလှူ၏၊ (ပမာဏံ- ဌစဝါ) မဟာသမုဒ္ဒေ-၌၊ ဥဒကဿ- ရေ၏၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ ကာတံ-၄၊ န သုကရံ ဣဝ-လွယ်ကူစွာ မပြုအပ် သကဲ့သို့၊ (မလွယ်ကူသကဲ့သို့၊ တထာ-တူ) ပုညာဘိသန္ဓဿ- ကောင်းမှုအယဉ် ၏၊ ပမာဏံ- ကို၊ ကာတံ-ပြုခြင်း၄၊ န သုကရံ- လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်၊ ဝါ- မလွယ်ကူ၊ ဣဒဉ္စ-ဤ သလာကဘတ်သည်လည်း၊ တထာဝိဓံ-ထိုသို့သဘောရှိ၏၊ တသ္မာ- ထိုကြောင့်၊ တံ- ထို သလာကဘတ်ကို၊ မဟပုလတရဉ္ဇာတိ- သာ၍ များသော အကျိုးရင်းရှိ၏ဟူ၍၎င်း၊ မဟာနိသံသတရဉ္ဇာတိ- သာ၍ များသော အကျိုးဆက်ရှိ၏ဟူ၍၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။

ဣဒံ- ဤ တရားစကားတော်ကို၊ သုတွာ - ကြားရ၍၊ ပြာဟ္မဏော- သည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြု၊ (ကံ)၊ ဣဒံပိ နိစ္စဘတ္တံ - ဤ နိစ္စဘတ်ကိုလည်း၊ ဥဋ္ဌာယ-ထ၍၊ သမုဋ္ဌာယ-ကောင်းစွာထ၍၊ ဒဒတော-ပေးလှူလသော်၊ (ပေးလှူသူ အတွက်) ဒိဝသေ ဒိဝသေ-နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း၊ ကေဿ-တယောက်၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ နဿတိ-ပျက်၏၊ နဝနဝေါ- အသစ်အသစ်သော၊ ဥဿာဟောစ- အားထုတ် ခြင်းသည်လည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ဇနေတဗ္ဗော-ဖြစ်စေထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတောပိ- ဤ နိစ္စဘတ်ထက်လည်း၊ ဝါ- မှလည်း၊ အညော - အခြားသော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ - သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အပ္ပသမာရမ္ဘ တရောစ - သာ၍နည်းသော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝီဋ္ဌာ ရှိသည် လည်းဖြစ်သော၊ ယညော-ယဇ်သည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသေးသလော၊ ဣတံ- ဤသို့ကြံပြု၊ တသ္မာ-ထိုသို့ကြံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္ထိပနဘော ဂေါတမာတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို အတ္ထိ ပန ဘော ဂေါတမ အစရှိသောစကား၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သလာကဘတ္တေ-သလာကဘတ်၌၊ ကိစ္စပရိယောသာနံ-ကိစ္စ၏ပြီးဆုံးခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ ဧကေန- တယောက်သည်၊ ဥဋ္ဌာယ- ထ၍၊ သမုဋ္ဌာယ - ကောင်းစွာထ၍၊ အညံ- အခြားသော၊ ကမ္မံ- အလုပ်ကို၊ အကတွာ-မပြုမူ၍၊ သံဝိဓာတဗ္ဗမေဝ- စီမံထိုက်သည်သာ၊ ပန- ကား၊ ဝိဟာရဒါနေ- ကျောင်းအလှူ၌၊ ကိစ္စပရိယော သာနံ-သည်၊ အတ္ထိ၊ ဟိ- မှန်၊ ပဏ္ဏသာလံဝါ- သစ်ရွက်ကျောင်းကိုမူလည်း၊

x x x x x x x

ပုညာဘိသန္ဓဿ။ ။ ဤကဲ့သို့သောဒါန၏ အကျိုးပမာဏကို ယူ၍မရနိုင်၊ “မဟာ သမုဒြာဝယ် ရေ၏ ပမာဏကို ယူ၍ မရနိုင်သကဲ့သို့၊ အပရစေတနာ အဆက်မပြတ်ဘဲ ကောင်းမှုအယဉ် တသွင်သွင် စီးနေရကား ထိုဒါန၏ပမာဏကို ယူ၍မရနိုင်လောက် အောင် မြင့်ခေါင် ကြီးမားပါသည်” ဟူလို။

ဧကေန၊ ပေ၊ သံဝိဓာတဗ္ဗမေဝ။ ။ နေ့စဉ်နေ့စဉ် အလှူရှင်မှာ ဗျာပါရစိုက်နေ ရသောကြောင့် ကိစ္စအဆုံး မရှိ၊ ထို အဆုံးမရှိပုံကို ပြလို၍ “ဧကေန၊ ပေ၊ သံဝိဓာတဗ္ဗ မေဝ” ဟု ဆိုသည်။

ကာရေတု- ပြုစေဥးတော့၊ ကောဋိဓနံ- တကုဋေသော ဥစ္စာကို၊ ဝိသဇ္ဇေတ္တာ-
 စွန့်လွှတ်၍၊ မဟာဝိဟာရံဝါ - ကျောင်းကြီးကိုမူလည်း၊ ကာရေတု - ပြုစေဥး
 တော့၊ ကေဝါရံ - တကြိမ်၊ ဓနပရိစ္စာရံ - ဥစ္စာကို စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ၊
 ကာရိတံ-ပြုစေအပ်သည်။ (သမာနံ)။ သတ္တံဋ္ဌဝဿာနိပိ- ခုနစ်နှစ်၊ ရှစ်နှစ်တို့
 ပတ်လုံး၎င်း၊ ဝဿသတံပိ- အနှစ်တရာပတ်လုံး၎င်း၊ ဝဿသဟသံပိ- အနှစ်
 တထောင်ပတ်လုံး၎င်း၊ ဂစ္ဆတိယေဝ- ရောက်နိုင်သည်သာ၊ ကေဝလံ- များစွာ
 သော ကိစ္စမဖက် သက်သက်၊ ဇိဏ္ဏပတိတဋ္ဌာနေ- ဆွေးမြေ့သောအရပ်၊ ပြိကျ
 သောအရပ်၌၊ ပဋိသင်္ခရဏမတ္တမေဝ - ပြုပြင်မှုသည်သာ၊ ဝါ- ကိုသာ၊ ကာ
 တဗ္ဗံ- ပြုထိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဣဒံ ဝိဟာရဒါနံ- ဤကျောင်း
 အလှူသည်၊ သလကဘတ္တတော- သလကဘတ်ထက်၊ အပ္ပဋ္ဌတရံ- သည်၎င်း၊
 အပ္ပသမာရမ္ဘတရဉ္စ- သည်၎င်း၊ ဟောတိ။

ပန- ဆက်၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤကျောင်းအလှူ၌၊ သုတ္တန္တပရိယာယေ
 န- သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်၊ ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိယာတာယာ
 တိ အာဒယော- ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိယာတာယ အစရှိကုန်သော၊ နဝ-
 နံသော၊ အာနိသံသာ- အကျိုးတို့ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ခန္ဓကပရိယာယေန-
 ခန္ဓကဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်၊ သီတံ၊ ပေ၊ အနာသဝေဝါတိ- ဟူ၍၊ သတ္တ
 ရသ- နံသော၊ အာနိသံသာ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဧတံ- ဤ
 ကျောင်းအလှူကို၊ သလကဘတ္တတော- ထက်၊ မဟပ္ပလတရဉ္စာတိ- ဟူ၍၎င်း။
 မဟာနိသံသာတရဉ္စာတိ- ဟူ၍၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ဧ၊ ပန- ဆက်၊ သံဃဿ-
 အား၊ ပရိစ္စတ္တတ္တာဝ - စွန့်လွှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ယညောတိ-
 ယဇ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

x x x x x x x x

ပဏ္ဍသလံ၊ ပေ၊ ကာရေတု။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ ကာရေတံ ” ဟု ရှိ၏။ ထို
 ကာရေတံ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် စာသွား မကောင်းပါ။ “ ကာရေတု ” ဟု ရှိမှ
 ကောင်းသည်။ “ မဟာဝိဟာရံဝါ ” ၌လည်း “ ကာရေတု ” ဟု လိုက်ပါစေ။

သုတ္တန္တပရိယာယေန။ ။ သဗ္ဗာသဝသုတ်စသည်၌ လာသောကြောင့် “ သုတ္တန္တ
 ပရိယာယ ” ဟု ဆိုသည်။ သီတ၊ ဥဏှ၊ ခံသ၊ မကသ၊ ဝါတ၊ အာတပ၊ သရိသပ၊
 သမ္ဗဿတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုး ခုနစ်ပါး၊ ဥတုပရိယာယပိနောဒန၊ ပဋိသလ္လာနာ
 ရမ အကျိုး ၂ ပါးအားဖြင့် ၉ ပါးတည်း။

ခန္ဓကပရိယာယေန။ ။ စူဠဝဂ္ဂ၊ သေနာသနက္ခန္ဓကန္ဓလာသောကြောင့် “ ခန္ဓက
 ပရိယာယေန ” ဟု ဆိုသည်။ အာနိသံသကား- သီတ၊ ဥဏှ၊ ဝါဠမိဂ၊ သရိသပ၊ မကသ၊
 သိသိရ၊ ဝုဋ္ဌိ၊ ဝါတ၊ အာတပတို့ကို ပယ်နိုင်ခြင်း ၉ ပါး၊ လေဏတ္ထ၊ သုခတ္ထ၊ ဖျာယိတုံ၊
 ဝိပဿိတုံ၊ ၄ ပါး၊ အန္တပါနဝတ္ထ သေနာသနကိုရခြင်း တပါး၊ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိအရ
 ဓမ္မဿဝန၊ ဓမ္မအဝဗောဓ၊ ပရိနိဗ္ဗာယန ၃ ပါးအားဖြင့် ၁၇ ပါးတည်း။ - ဋီကာသစ်။

ဣဒံပိ- ဤ တရားစကားတော်ကိုလည်း၊ ပေ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ နေပရိစ္စာဂံ- ဥစ္စာကိုစွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ ကတ္တာ-၍၊ ဝိဟာရဒါနံနာမ- ကျောင်းအလှူမည်သည်ကို၊ ဒုက္ကရံ- ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏၊ (ပြုနိုင်ခဲ၏) ဟိ- မှန်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကံ- ဥစ္စာကို၊ ကာကဏိကံပိ- တချင်ရွေးမျှကိုလည်း၊ ပရဿ - သူတပါးအား၊ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ- ခဲယဉ်းသဖြင့် စွန့်အပ်၏၊ (စွန့်နိုင်ခဲ၏) ဟန္တု- ယခု၊ အဟံ- ငါသည်၊ ဣတောပိ - ဤ ကျောင်းအလှူ ထက်လည်း၊ အပ္ပတ္တတရဉ္စ - သော၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရဉ္စ- သော၊ ယညံ- ကို၊ ပုစ္ဆာမိ- မေးဥျးအံ့၊ ဣတံ စိန္တေသိ၊ တတော- ကြောင့်၊ တံ-ထို အပ္ပတ္တတရ အပ္ပသမာရမ္ဘတရယဇ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော- မေးလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်) အတ္ထိ ပန ဘောတိ အာဒိံ အာဟ၊ တတ္ထ-ထို အတ္ထိ ပန ဘော အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝိဟာရေ- ကျောင်းကို၊ သကိံ - တကြိမ်၊ ပရိစ္စတ္ထေပိ - စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော်လည်း၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဆာဒနာဓဏ္ဍဗုလ္လပ္ပဋိသင်္ခရဏာဒိဝသေန-မိုးရခြင်း၊ ကျိုးပြတ်သောအရပ် ပေါက်ကွဲသောအရပ်ကို ပြုပြင်ရခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကိစ္စံ-ကိစ္စသည်၊ အတ္ထိယေဝ-ရှိသေးသည်သာ၊ ပနကား၊ သရဏံ- ကိုးကွယ်ရာသည်၊ ဝါ- ကို၊ ကေဘိက္ခယ- ၏၊ သန္တိကေဝါ- အထံ၌သော်၎င်း၊ သံဃဿ-၏(သန္တိကေ)ဝါ၊ ဂဏဿ-၏(သန္တိကေ)ဝါ၊ သကိံ၊ ဂဟိတံ-ယူအပ်သည်၊ (သမာနံ)၊ ဂဟိတမေဝ-သည်သာ၊ ဟောတိ။

တတ္ထ-ထိုသရဏ၌၊ (နတ္ထိ - ၌စပ်၊) (တနည်း) တဿ-ထို သရဏ၏၊ (ကတ္တဗ္ဗတာဝယ်၊ တာပစ္စည်း၌စပ်၊) ပုနပ္ပုနံ၊ ကတ္တဗ္ဗတာ- ပြာတွယ်၏ အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-ထိုသရဏဂုံသည်၊ ဝိဟာရဒါနတောထက်၊ အပ္ပတ္တတရဉ္စ-သည်၎င်း၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရဉ္စ - သည်၎င်း၊ ဟောတိ၊ စ-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သရဏဂမနံနာမ-မည်သည်၊ ဝါ- ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ်ခြင်းမည်သည်၊ တိဏ္ဏံ- ကုန်သော၊ ရတနာနံ-တို့အား၊ ဇိဝိတပရိစ္စာဂမယံ - အသက်ကို စွန့်ကြောင်း စေတနာဖြစ်သော၊ ပုညကမ္မံ - ကောင်းမှုကံ

x x x x x x x

သန္တကံ ဟိ၊ ပေ၊ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ။ ။ ပရိ+စ္စဇိယတေ ပရိစ္စဇနံ၊ ပရိဥပသာရကြောင့် ခပစ္စည်း မသက်နိုင်ရကား “ပရိစ္စဇံ” ဟု မရှိဘဲ ယုပစ္စည်းဖြင့် “ပရိစ္စဇနံ” ဟု ရှိရသည်၊ ထိုနောက်မှ “ဒုက္ကေန+ပရိစ္စဇနံ ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ” ဟု ပြုပါ၊ သန္တကံ ကာကဏိကံပုဒ်ကို၎်၍ “ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ” ဟုလည်း နပုံလိန်ရှိပါစေ၊ နောက်စာအုပ်တို့၌ “သန္တကာ+ကာကဏိကာပိ + ဒုပ္ပရိစ္စဇာ” ဟု ဗဟုဝုစံနှင့် ဒုပ္ပရိစ္စဇာဝယ် ခပစ္စည်းဖြင့်ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။ [ကာကဏိကပုဒ်ပြီးပုံကို ရှေ့ပြခဲ့ပြီ။]

ဇိဝိတံ ပေ၊ ပုညကမ္မံ။ ။ သရဏဂုံယူရာ၌ ရတနာ ၃ ပါးကို ယုံကြည်၍ ယူသူသည် ပုထုဇဉ် အဖြစ်မှာပင် ရှိစေဥျးတော့ “ အသင် ယူအပ်သော သရဏဂုံကို မဖျက်လျှင် သင်၏ အသက်ကို သတ်မည်” ဟု တစုံတယခုက ခြိမ်းချောက်သော်လည်း

သည်။ (ဟုတွာ-၍) သဂ္ဂသမ္ပတ္တိ - နတ်ပြည်စည်းစိမ်ကို၊ ဒေတိ - ပေးနိုင်၏။ တသ္မာ - ကြောင့်၊ မဟာပုလတရဉ္စ မဟာနိသံသတရဉ္စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပန-ဆက်၊ တိဏ္ဏံ-ကုန်သော၊ ရတနာနံ-တို့အား၊ ဇီဝိတပရိစ္စာဂဝသေန-အသက်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ ယညောတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ ဝါ-ဆိုနိုင်၏။

ဣဒံ-ဤတရားစကားတော်ကို၊ ပေ၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ အတ္တနော-၏၊ ဇီဝိတံ နာမ-အသက်မည်သည်ကို၊ ပရဿ- သူတပါးအား၊ ပရိစ္စဇိတံ - စွန့်ခြင်းငှါ၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏။ ဝါ-ပြုနိုင်ခဲ့၏။ ဣတောပိ- ဤ သရဏဂုံထက်လည်း၊ အပ္ပဋ္ဌတရော-သာ၍ နည်းသော ကိစ္စရှိသော၊ ယညော - ယဇ်သည်။ အတ္ထိ နခေါ- ရှိလေသေးသလော၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)၊ တဟော - ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထို အပ္ပဋ္ဌတရယဇ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုန-တဖန်၊ အတ္ထိ ပန ဘောဂေါတမာတိ အာဒိံ -ကို၊ အာဟ ပြီ၊ ဝတ္ထ - ထိုအတ္ထိ ပန ဘောဂေါတမအစရှိသောစကားရပ်၌၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိတို့၌၊ (အတ္ထော ဝေံ ဝေဒိဘဗ္ဗော)၊ ဝေရမဏိ နာမ-ဝေရမဏိ မည်သည်။ ဝိရတိ-ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတည်း၊ [ဝေရမဏိ ပုဒ်ပြီးပုံကို ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာကထာ ဘာသာဋီကာ၌(ဤဋီကာများအတိုင်း) ပြခဲ့ပြီ။] သာ - ထို ဝိရတိသည်၊ သမ္ပတ္တိဝိရတိ - သမ္ပတ္တိဝိရတိ၎င်း၊ သမာဒါနဝိရတိ- ၎င်း၊ သေတုယာတဝိရတိ- ၎င်း၊ ဣတိ- သို့၊ တိဝိဓာ- သုံးပါး အပြားရှိသည်။ ဟောတိ-၏၊ [ဝိရတိ ၃ ပါး အကျယ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ ဒွါရကထာအဖွင့်၌ပြခဲ့ပြီ၊ သမုစ္ဆေဒဝိရတိကို ဤ၌ သေတုယာတဝိရတိဟု ခေါ်၏။]

တတ္ထ-ထို ၃ ပါးသော ဝိရတိတို့တွင်၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ အဂ္ဂဟေတွာပိ-မယူမူ၍လည်း၊ ကေဝလံ-သိက္ခာပုဒ်ဆောက်တည်ခြင်းမဖက် သက်သက်၊ အတ္တနော-၏၊ ဇာတိ ဂေါတ္တ ကုလာပဒေသာဒီနိ-ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော ဇာတ်၊ အနွယ်၊ အမျိုး အစရှိသည်တို့ကို၊ အနုဿရိတ္တာ-အဖန်ဖန် အောက်မေ့၍၊ ဣဒံ-ဤအမှုသည်၊ [ပါဏာတိပါတ

x x x x x x x x

အသက်ကိုသာ အသေခံမည်၊ သရဏဂုံကား မဖျက်တော့၊ ဤမျှလောက် စွဲမြဲမြဲယူအပ်သော သရဏဂုံကို ရည်ရွယ်၍ “ သံဃိက ဝိဟာရဒါနထက် အကျိုးကြီးသည် ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ကုလာပဒေသာဒီနိ။ ။ အပဒေသသဒ္ဓါသည် ညွှန်ပြကြောင်း အနက်ကိုဟော၏။ ဤသူသည် ခတ္တိယဇာတ်ရှိသူတည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဇာတ်စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြရသောကြောင့် ဇာတ်၊ ဂေါတ္တ၊ ဇာဏုသောဏိ အမျိုးစသော ကုလ တို့ကို၎င်း၊ အာဒိဖြင့် ယူရသော ဝယ (အရွယ်) ဗာဟုဿစွဂုဏ် စသည်ကို၎င်း၊ “ အပဒိဿတိ ဧတေနာတိ ” ဟူသော ဝစနတ္ထအရ “ အပဒေသ ” ဟု ခေါ်ရသည်။

အမှုသည်။] မေ- ငါ့အား၊ န ပတိရူပံ - မလျောက်ပတ်၊ ဣတိ- ဤသို့ ကြံ၍၊ ပါဏာတိပါတာဒီနိ- ပါဏာတိပါတ အစရှိသော အမှုတို့ကို၊ န ကရောတိ- မပြု၊ သမ္ပတ္တဝတ္ထု-ရောက်လာသော ဝတ္ထုကို၊ ပရိဟရတိ- ရှောင်လွှဲ၏။ [မကျူးလွန်သောအားဖြင့် ရှောင်လွှဲ၏။] တတော-ထို ပါဏာတိပါတ အစရှိသည်မှာ အာရကာ-ဝေးစွာ၊ ဝိရမတိ-ရှောင်ကြဉ် ၏။ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ သာဝိရတိ- ထိုဝိရတိကို၊ သမ္ပတ္တဝိရတိတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ရောက်လာသောဝတ္ထုမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [သမ္ပတ္တတော+ဝိရတိ သမ္ပတ္တဝိရတိ။]

ပန- ကား၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ - ယနေ့ကို အစပြု၍၊ ဇီဝိတဟေတုပိ - အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ ပါဏံ - သတ္တုကို၊ န ဟနာမိ - မသတ်တော့အံ့၊ ဣတိဝါ ဤသို့သော်၎င်း၊ (အဇ္ဇတဂ္ဂေ ဇီဝိတဟေတုပိ) ပါဏာတိပါတာ-မှာ၊ ဝိရမာမိ-ရှောင်ကြဉ်ပါ၏။ ဣတိဝါ- ၎င်း၊ (ပါဏာတိပါတာ-မှ)၊ ဝေရမဏိ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာ ယူပါ၏။ ဝါ-ဆောက်တည်ပါ၏။ ဣတိ ဝါ-၎င်း၊ ဝေ - ဤသို့၊ သိက္ခာပဒါနိ- သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ဂဏန္တဿ - ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိရတိ - ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို၊ သမာဒါနဝိရတိတိ- သမာဒါနဝိရတိဟူ၍၊ ဝါ-သီလ ဆောက်တည်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-၏။ [သမာဒါနေန+ ဥပ္ပန္နာ+ဝိရတိ သမာဒါနဝိရတိ။]

ပန-ကား၊ အရိယသာဝကာနံ- တို့၏။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ-မဂ်နှင့် အညီအမျှ ကျေပွါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သော၊ ဝိရတိ-ဝိရတိသည်၊ သေတု ဃာတဝိရတိနာမ-သေတုဃာတဝိရတိမည်၏။ တတ္ထ-ထို သုံးပါးသော ဝိရတိတို့တွင်၊ ပုရိမာ-ရှေ့၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ- နှစ်သော၊ ဝိရတိယော- သမ္ပတ္တဝိရတိ၊ သမာဒါနဝိရတိတို့သည်၊ ဝေါရောပနာဒိဝသေန - ခွင်းခြင်း အစရှိသည်တို့၏

x x x x x x x

သမာဒိယာမိ။ ။သမ္မာ အာဒိယာမိ၊ အဝိတိတ္ထမာဓိပ္ပါယေန (မကျူးလွန်လို သဖြင့်၎င်း) အခဏ္ဍာဆိဒ္ဓါကမ္မာသာသမလကာရိတာယစ (မကျိုးမပေါက် မပြောက် မကျားအောင် ပြုလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း) ဂဏ္ဍာမိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ -ဋီကာသစ်၊ သံကို သမ္မာဟုဖွင့်၍၊ ထိုသမ္မာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို “အဝိတိတ္ထမာဓိပ္ပါယေန အခဏ္ဍာ ပေါကာရိတာယစ” ဟု ဖွင့်၏။ အာဒိယာမိကိုလည်း “ဂဏ္ဍာမိ” ဟု ဖွင့်သည်။ “သမာဒိယာမိ-ကောင်းစွာ ယူပါ၏” ဟု ပေးပါ။ “ဆောက်တည်ပါ၏” ဟု ပေးအပ်သောအနက်မှာ ဧဝါဟာရတ္ထ (ပေးရိုး အနက်) သာတည်း။

သေတုဃာတဝိရတိ။ ။ သွာဒိဂိုဏ်း သိဓာတ်သည် ထက်အောင် သွေးခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ သီယတေ-ဝိပဿနာ အစဉ်ဖြင့် ထက်အောင် သွေးအပ်၏။ ဣတိ သေတု၊ ဝိပဿနာဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် ထက်အောင် သွေးအပ်သော အရိယာမဂ်ရ၏။ ပါပဓံဓမ္မေ ဟနတိတိ ဃာတော၊ အကုသိုလ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ သတ်တတ်သော တရား၊ ဃာတောစ+

အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗံ - ကျူးလွန်ထိုက်သော၊ ယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိဝတ္ထု - အကြင် ဇီဝိတိန္ဒြိယအစရှိသောဝတ္ထုသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-ထို ဇီဝိတိန္ဒြိယ အစရှိသော ဝတ္ထုကို၊ အာရမဏံ-အာရုံကို၊ ကတွာ၊ ပဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ပစ္စိမာ-နောက်၌ဖြစ်သော၊ (ဝိရတိ- သေတုဃာတဝိရတိသည်)၊ နိဗ္ဗာနာရမဏာဝ-နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသည်သာ၊ (ဟောတိ)။

စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ရာ၌၊ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ တဿ - ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧကသ္မိ-တပါးသော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဘိန္နာနိ-ပျက်လသော်၊ သဗ္ဗာနိဝိ-အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်လည်း၊ ဘိန္နာနိ-ပျက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ယော-

x x x x x x x x

သော+ဝိရတိစာတိ ဃာတဝိရတိ၊ နေတုမှိ-အရိယာမဂ်၌ (ပရိယာပန္နာ - အကျိုးဝင်သော) +ဃာတဝိရတိ-တည်း၊ နေတုဃာတဝိရတိ။ [နေတု ဝုစ္စတိ အရိယမဂ္ဂေါ၊ တပုရိယာပန္နာ ဟုတွာ ပါပဓမ္မာနံ သမုစ္ဆေဒဝနေသန ဃာတနာ ဝိရတိ နေတုဃာတဝိရတိ-ဋီကာ။]

တတ္ထ၊ ပေ၊ အာရမဏံ ကတွာ။ ။ အဗ္ဗိသာလိနီ စသော အဋ္ဌကထာတို့၌ ကမ္မပထတို့ကို ဓမ္မ၊ ကောဠာသ၊ အာရမဏစသောအားဖြင့် ဖွင့်ပြလေ့ရှိ၏၊ ဤ၌ အာရမဏအားဖြင့်သာ အဆုံးအဖြတ်ကိုပြုလို၍ တတ္ထ စသည်ကို မိန့်သည်၊ အာရမဏံ ကတွာတိ ယထာဝုတ္တံ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗံ (ကျူးလွန်ထိုက်သော သူ့အသက်စသော ဝတ္ထုကို)၊ အာလမ္ဘိတွာ ဝိတိက္ကမစေတနာသင်္ခါတဝိရမိတဗ္ဗံဝတ္ထုတော (ကျူးလွန်ကြောင်းစေတနာဟူသော ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ဝတ္ထုမှ)၊ ဝိရမဏာဝနေ ပဝတ္တန္တိ - ဋီကာသစ်။ [ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗံဝတ္ထုနှင့် ဝိရမိတဗ္ဗံဝတ္ထုတို့၏ ကွဲပြားပုံကို သိပါ။]

ဣတ္ထ၊ ပေ၊ ဧကတော ဂဏှာတိ။ ။ ယခုအခါ သိက္ခာပုဒ်ယူပုံ ပျက်ပုံအားဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကို ပြုလို၍ “ဣတ္ထ”စသည်ကို မိန့်သည်၊ “ပဉ္စံ သမန္တာဂတံ သီလံ သမာဒိယာမိ” ဟု သိက္ခာပုဒ် ငါးပါးလုံးကို တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်သူကို “ဧကတော ဂဏှာတိ” ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ တပေါင်းတည်း ဆောက်တည်သော်လည်း ပါဏာတိ ပါတမှ ရှောင်ခြင်း၊ အဒိန္နာဒါနမှ ရှောင်ခြင်းစသော ကိစ္စအားဖြင့်ကား ငါးမျိုးပြားသောကြောင့် ၅ ပါးသီလဟုပင် ဆိုရသည်။

သဗ္ဗာနိ ဘိန္နာနိ။ ။ ဆောက်တည်တုန်းက တပေါင်းတည်းဆောက်တည်ခဲ့သော ကြောင့် တပါးပျက်လျှင် သီလ ၅ ပါးလုံး ပျက်၏၊ သို့သော် အကုသိုလ်ကံ အဖြစ်ဖြင့် ကား ကျူးလွန်အပ်သော သီလအတွက်သာ ကမ္မပထမြောက်သည်။ [သဗ္ဗာနိဝိ ဘိန္နာနိ ဟောန္တိ၊ ဧကတော သမာဒိန္ဒတ္တာ၊ န ဟိ တဒါ ပဉ္စဂီကတ္တံ သီလဿ သမ္ပဇ္ဇတိ- ထိုသို့ ဆောက်တည်ရာအခါ၌ သီလမှာ ပဉ္စဂီက မဖြစ်တော့၊ ယံတု ဝိတိက္ကန္တံ၊ တေနေဝ ကမ္မဗဒ္ဓေါ- စင်စစ်မှာ- အကြင်အမှုကို ကျူးလွန်အပ်၏၊ ထိုအမှုကြောင့်သာ ကံဖြင့် ဖွဲ့အပ်၏။-ဋီကာသစ်။]

အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကေကံ - တပါးတပါးသော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဂဏှတိ-
ယု၏ [ယခုခေတ်၌ ဆောက်တည်သကဲ့သို့ တပါးစီခွဲ၍ဆောက်တည်၏။] သော-
ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယံ-အကြင်သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝိတိက္ကမတိ-လွန်ကျူး၏၊ တဒေဝ-
ထို လွန်ကျူးအပ်သော သိက္ခာပုဒ်သည်သာ၊ ဘိဇ္ဇတိ- ပျက်၏၊ ပန- ကား၊
သေတုယာတဝိရတိယာ - သေတုယာတဝိရတိ၏၊ ဘေဒေါနာမ - ပျက်ခြင်း
မည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဟိ- မှန်၊ ဘဝန္တရေပိ - ဘဝတပါး၌ သော်မှလည်း၊
(ဤဘဝကို မဆိုထားဘိ ဘဝတပါး၌ သော်မှလည်း၊) အရိယသာဝကော-
အရိယသာဝကသည်၊ ဇိဝိတဟေတုပိ - အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်
သော်မှလည်း၊ (အခြား အကြောင်းမှာ ဆိုဘွယ်ရာမလို - ဟူလို၊) ပါဏံ-
သတ္တုကို၊ နေဝဟနတိ-မသတ်တော့၊ သုရံ-သေရည်ကို၊ န ပိဝတိ - မသောက်
တော့၊ အဿ - ထိုအရိယသာဝက၏၊ သုရဉ္စ - သေရည်ကို၎င်း၊ ဒီရဉ္စ - နို့ရည်
ကို၎င်း၊ မိဿတ္တာ - ရော၍၊ မုခေ - ခံတွင်း၌၊ ဝါ - သို့၊ သစေပိ ပက္ခိပန္နိ-
အကယ်၍မှလည်း ထည့်သွင်းကုန်ဥုတော့၊ (ဝေံသတိ)၊ ဒီရမေဝ - နို့ရည်
သည်သာ၊ ပဝိသတိ- ဝင်၏၊ သုရာ - သေရည်သည်၊ န (ပဝိသတိ) - မဝင်၊
ယထာ ကိံ - ဥပမာ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ ကောဉ္စ သကုဏာနံ - ကြီးကြာ
ငှက်တို့၏၊ ဒီရမိဿ ဥဒကေ - နို့ရည်ဖြင့် ရောအပ်သောရေတွင်၊ ဒီရမေဝ-
သည်သာ၊ ပဝိသတိ (ယထာ) - ဝင်သကဲ့သို့၊ ဥဒကံ- ရေသည်၊ န(ပဝိသတိ
ယထာ) မဝင်သကဲ့သို့တည်း၊ ဣဒံ-ဤ ကြီးကြာငှက်တို့၏ခံတွင်းသို့ နို့ရည်သာ
ဝင်၍ ရေမဝင်ခြင်းသည်၊ ယောနိသိဒ္ဓံ - အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီး၏၊ ဣတိ -
ဤသို့၊ ကောစိ - တစုံတယောက်သည်၊ စေ (ဝဒေယျ) - အကယ်၍ ပြောဆိုအံ့၊

x x x x x x x x x

သုရံ န ပိဝတိ။ ။ အဒိန္နာဒါနပိရတိစသော အလယ်သိက္ခာပုဒ်များကို ပေယျာလ
မြှုပ်၍ အာဒိ အန္တဒီပကနည်းအားဖြင့် အစနှင့် အဆုံး သိက္ခာပုဒ်ကိုသာ ပြထား၏။
သုရံ၌လည်း နိဒဿနနည်း ဟု မှတ်ပါ။ မေရယနှင့်တကွ မဇ္ဇဟူသမျှကိုပင် မသုံးစွဲကြ
တော့ - ဟူလို။

ယောနိသိဒ္ဓန္တိ စေ။ ။ ဥပမာန၌ ကောဉ္စငှက်တို့၏ အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီးပုံ
ကို ပြထားရကား “ အရိယာတို့၏ သုရာ မဝင်ပုံသည် အဘယ်နည်းအားဖြင့် တူနိုင်ပါ
သနည်း” ဟု စောဒနာလိုသောကြောင့် “ယောနိသိဒ္ဓန္တိ စေ” ဟု စောဒနာပုံကိုပြသည်။
[မနုဿ တိရစ္ဆာနာနံ ဥဒ္ဓံ တိရိယမေဝ ဒိဗတာဝိယ (လူ၏အထက်၌ ရှည်ခြင်း၊
တိရစ္ဆာန်တို့၏ အလျားရှည်ခြင်းသည် ယောနိသိဒ္ဓံ ဖြစ်သကဲ့သို့၎င်း) ဗကာနံ မေဗ
သဒ္ဓေန ကုတ္တုဋီနံ ဝါတေန ဂ ဗ္တုဂ္ဂဟဏံ ဝိယစ ယောနိသိဒ္ဓံ (ဗျိုင်းအေခံတို့၏ မိုဗ်းသံ
ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်း၊ ကြက်မတို့၏လေကြောင့် ကိုယ်ဝန်ယူခြင်းသည် ယောနိသိဒ္ဓံ
ဖြစ်သကဲ့သို့၎င်း၊ ကောဉ္စတို့၏ခံတွင်း၌ နို့ရည်သာဝင်၍ ရေမဝင်ခြင်းသည် ယောနိသိဒ္ဓံ
(အမျိုးဇာတ်ကြောင့် ပြီးစီးသည် မဟုတ်ပါလော၊) ဣတိ ကောစိ ဝဒေယျံ စေတိ
အတ္ထော၊ - ဒီကာသစ်။]

(ဝေဝိဒိယ) ၊ ဣဒံ - ဤ အရိယသာဝကတို့၏ ခံတွင်းသို့ နိရုဏ်သော ဝင်၍
သေရည်မဝင်ခြင်းသည်။ ဓမ္မတာသိဒ္ဓိ-အရိယာမဂ်တရား၏ အာနုဘော်ကြောင့်
ပြီးစီး၏။ ဣတိစ-ဤသို့လည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏။ (ဣတိ- သို့၊ ဝိသဇ္ဇေယျ-
ဖြေဆိုရာ၏။)

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သရဏဂမနေ-သရဏဂုံ၌၊ ဒိဋ္ဌိဥဇုက ကရဏံ
နာမ- အသိဉာဏ်ကို ဖြောင့်မှန်အောင် ပြုရခြင်းမည်သည်။ (အယူကို ဖြောင့်မှန်
အောင် ပြုရခြင်းမည်သည်။) ဘာရိယံ-ဝန်လေး၏။ သိက္ခာပဒ သမာဒါနေ ပန-
သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၌ကား၊ ဝိရတိမတ္တကမေဝ - ရှောင်ကြဉ်ခြင်းမျှ
သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်
ခြင်းသည်။ (အပ္ပတ္တတရဗ္ဗ-၌စပ်)၊ ယထာဝါ တထာဝါ-အမှတ်မထား တပါး
ပါးသော အခြင်းအရာဖြင့်မူလည်း။ [လေးလေးစားစား ဖြစ်စေ မလေးမစား
ဖြစ်စေ-ဟူလို] ဂဏန္တဿာပိ-ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း၊ (ယူသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက်
၎င်း) သာဓုကံ-ကောင်းစွာ၊ (လေးလေးစားစား) ဂဏန္တဿာပိ- ၎င်း၊ အပ္ပတ္တ
တရဗ္ဗ - သာ၍နည်းသောကိစ္စ ရှိသည်၎င်း၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရဗ္ဗ- သာ၍နည်း
သော ကောင်းစွာအားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝီဠာရှိသည်၎င်း၊ (ဟောတိ)၊ ပန-
ဆက်၊ ပဉ္စသီလ သဒိသဿ - ငါးပါးသီလနှင့် တူသော၊ ဒါနဿ - ဒါန၏။
အဘာဝတော-မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤ ငါးပါးသီလ၌၊ မဟပ္ပလတာ(စ)-
ကို၎င်း၊ မဟာနိသံသတာစ-ကို၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- ၎င်း။

ဟိ - သာဓကကား၊ ပဉ္စမာနိ ဘိက္ခဝေ ၊ ပေ၊ ဝိညူဟိတိ - ဟူသော၊ ဧတံ
(သုတ္တံ)- ဤပါဠိတော်ကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ-
တို့၊ ပဉ္စ-နသော၊ ဣမာနိ ဒါနာနိ-ဤဒါနတို့ကို၊ ဝါ- တို့သည်၊ မဟာဒါနာနိ-
မြတ်သောဒါနတို့တည်း၊ အဂ္ဂညာနိ - အမြတ်ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။ ရတ္တညာနိ-
ကြာမြင့်စွာသော ညဉ့်တို့ပတ်လုံး သိအပ်ကုန်၏။ ဝံသညာနိ- အရိယာ သူတော်

x x x x x x x x x

ဓမ္မတာ သိဒ္ဓန္တိ ။ ။ ပစ္ဆိမဘဝိက ဘုရားအလောင်းသည် ကိုယ်ဝန် တည်သော
အခါ မယ်တော်ဖြစ်သူမှာ ဓမ္မတာသိဒ္ဓိ (တရားသဘော) ကြောင့် ၅ ပါးသီလတည်တော့
သကဲ့သို့၎င်း၊ ဘုရားအလောင်း ဖွားမြင်ပြီးသောအခါ နတ်ရွာစံရသကဲ့သို့၎င်း၊ အရိယာ
တို့၏ ဓမ္မတာ (ဓမ္မအာနုဘော်) ကြောင့် အရက်၏ မဝင်နိုင်ခြင်းကိစ္စသည် ပြီး၏ဟု
ဖြေပါ။ [မဂ္ဂဓမ္မတာယ အရိယမဂ္ဂါနုဘာဝေန သိဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ဝိသဇ္ဇေယျာတိ
အတ္ထော၊- ဇီကာသစ်။]

အဂ္ဂညာနိ စသည်။ ။ အဂ္ဂါနိတိ- အမြတ်တို့ဟူ၍၊ ဉာတာနိ- သိအပ်ကုန်သော
ဒါနတို့တည်း။ အဂ္ဂညာနိ- တို့၊ အဂ္ဂသဒ္ဓ၊ ပပဒ + ဉာဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်း၊ ရတ္တိယော-
ကြာမြင့်စွာသော ညဉ့်တို့ပတ်လုံး၊ ဉာတာနိ ရတ္တညာနိ၊ ရတ္တိ၌ ဣကို (အ) ပြု။

ကောင်းတို့၏ အဆက်အနွယ်ဟု သိအပ်ကုန်၏။ ပေါရာဏာနိ-ရှေး သူဟောင်းတို့၏ ဥစ္စာတို့တည်း။ အသံကိဏ္ဍာနိ- မပယ်အပ်ကုန်၊ အသံကိဏ္ဍပုဗ္ဗာနိ-ရှေး၌လည်း မပယ်အပ်ကုန်၊ န သင်္ကိယန္တိ - ယခုလည်း မပယ်အပ်ကုန်ဆဲ၊ န သင်္ကိယိဿန္တိ - နောင်အခါလည်း မပယ်အပ်ကုန်လတံ့၊ ဝိညူဟိ - ပညာရှိဖြစ်ကုန်သော၊ သမဏေဟိ- ရဟန်းတို့သည်၎င်း၊ ဗြု ဟ္မဏေဟိ- ပုဏ္ဏားတို့သည်၎င်း၊ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ-တရံတခါမျှ မပယ်အပ်ကုန်၊ ကတမာနိ ပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့နည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဓ-ဤ သာသနာတော်၌၊ အရိယသာဝကော-အရိယသာဝကသည်၊ ပါဏာတိပါတံ - ပါဏာတိပါတကို၊ ပဟာယ - ပယ်စွန့်၍၊ ပါဏာတိပါတာ- မှ၊ ပဋိဝိရတော- ရှောင်ကြဉ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဘိက္ခဝေ၊ ပါဏာတိပါတာ - မှ၊ ပဋိဝိရတော - ရှောင်ကြဉ်သော၊ အရိယသာဝကော-သည်၊ အပရိမာဏာနံ-အတိုင်းအရှည်မရှိကုန်သော၊ သတ္တာနံ-သတ္တာတို့အား၊ အဘယံ-ဘေး၏ မရှိခြင်းကို၊ ဝါ- ဘေးမဲ့ကို၊ ဒေတိ- ပေး၏၊ အဝေရံ - ရန်၏

x x x x x x x x

ဝံသညာနိ စသည်။ ။ အရိယာနံ သာဓုနံ ဝံသာနိတိ ဉာတာနိ ဝံသညာနိ - အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ အဆက်အနွယ်ဟု သိအပ်ကုန်သော ဒါနတို့၊ တောနိ - ဤ ဒါနတို့သည်၊ ပေါရာဏာနိ - ရှေး လူကြီးလူကောင်းတို့၏၊ သန္တကာနိ - ဥစ္စာတို့တည်း။ နပေါရာဏာနိ။

အသံကိဏ္ဍာနိ။ ။ သံ+ကိရဓာတ်သည် ဝိက္ခေပ (ပစ်လွှဲ ပယ်ရှားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ တပစ္စည်းကို ဣဏ္ဍပြု၍ သံကိဏ္ဍာနိဟု ဖြစ်၏။ ကေနစိပိ ပကာရေန-တစုံတခုသော အပြားအားဖြင့်လည်း (မည်သည့် အကြောင်းကြောင့်မျှ)၊ သာဓုဟိ - သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ န+သံကိဏ္ဍာနိ - မစွန့်ပယ်အပ်ကုန်၊ ဣတိ အသံကိဏ္ဍာနိ၊ ထို အသံကိဏ္ဍသည် အတိတ်ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ် ကာလသုံးပါးလုံး၌ ဖြစ်သောကြောင့် “ အသံကိဏ္ဍ ပုဗ္ဗာနိ (အတိတ်) န သင်္ကိယန္တိ (ပစ္စုပ္ပန်) န သင်္ကိယိဿန္တိ (အနာဂတ်) ဟု ပြသည်။ ကိယန္တိ၌ ရကိုချေ၊ ရချေလျှင် ရွှေကိ၌ ဒီသပြု၊ (တနည်း) ဝမ် အနက်ဟော ကိဓာတ်ဟု ကြံပါ။

အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ။ ။ ပတိ+ ကုသဓာတ်သည် ပဋိက္ခိတ္တအနက်ကို ဟော၏။ အတောယေဝ - ထိုသို့ ကာလ ၃ ပါး၌ မစွန့်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ န ပဋိက္ခိတ္တာနိ - မပယ်အပ်ကုန်၊ န ဟိ ကဒါစိပိ ဝိညူ သမဏ ဗြဟ္မဏာ ဟိသာဒိပါပဓိမ္မံ အနုဇာနန္တိ - မှန်၏။ ဘယ်အခါမျှ ပညာရှိသမဏ ဗြဟ္မဏတို့သည် သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲခြင်း အစရှိသော မကောင်းမှုကို ခွင့်မပြုကြ။

အဘယံ အဝေရံ။ ။ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဟိတဒဏ္ဍတ္တာ သကလဿပိ သတ္တနိကာယဿ ဘယာဘာဝံ (ဘေးမရှိခြင်းကို) ဒေတိ။ [“ ဘယဿ + အဘာဝေါ အဘယံ ” ဟု ပြ။] န ဟိ အရိယသာဝကတော (ကြောင့်) ကဿစိ ဘယံ ဟောတိ- မည်သည့်အတွက်မျှ ဘေးမဖြစ်၊ အဝေရံတိ ဝေရာဘာဝံ။ [“ ဝေရဿ + အဘာဝေါ အဝေရံ ” ဟု ပြ။]

မရှိခြင်းကို၊ ဝါ-ရန်မဲ့ကို၊ ဒေတိ-၏၊ အဗျာဗဇ္ဈ - လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခ၏မရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒေတိ-၏၊ အပရိမာဏာနံ-ကုန်သော၊ သတ္တာနံ= တို့အား။ အဘယံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဒတ္တာ- ပေး၍၊ ဝါ-ပေးခြင်းကြောင့်၊ အဝေရံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဝါ- ကြောင့်၊ အဗျာဗဇ္ဈ- ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ အပရိမာဏဿ - သော၊ အဘယဿ - ဘေး၏ မရှိခြင်း၏၎င်း၊ ဝါ-ဘေးမဲ့၏ ၎င်း၊ အဝေရဿ - ရန်၏ မရှိခြင်း၏၎င်း၊ ဝါ - ရန်မဲ့၏၎င်း၊ အဗျာဗဇ္ဈဿ- လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်သောဒုက္ခ၏ မရှိသည်၏အဖြစ်၏၎င်း၊ ဘာဂီ- အဘိရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ - ရှေးဥပုဇ္ဈာသော၊ ဣဒံ ဒါနံ- ဤပါဏာတိပါတ ဝိရတိဒါနကို၊ ဝါ- သည်၊ မဟာဒါနံ- မြတ်သော ဒါနတည်း ၊ ပေ ၊ ဝိညူဟိ- နံသော၊ သမဏေဟိ- တို့သည်၎င်း၊ ဗြာဟ္မဏေဟိ - တို့သည်၎င်း၊ အပ္ပဋိကုဋ္ဌိ- တရံတခါမျှမတားမြစ်အပ်၊ (စာအုပ်တို့၌ ဣတိပါ၏ ပိုဟန်တူသည်)၊ ဘိက္ခဝေ, ပုနစ- တဖန်လည်း၊ အပရံ- တမျိုးကား၊ အရိယသာဝကော - သည်၊ အဒိန္နာ ဒါနံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ပေ၊ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ, ဣမာနိ ဒါနာနိ-တို့ကို၊ ဝါ-တို့သည်၊ မဟာဒါနိ- တည်း၊ အဂ္ဂညာနိ - န၏ ၊ ပေ၊ ဝိညူဟိ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ, အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ- ကုန်၊- အဂုံတ္တိရ် - အဋ္ဌကနိပါတ် , ပဌပေံ , အဘိသန္ဓသုတ်၊ ကထာဝတ္ထု-သတ္တမဝဂ်, ဒါနကထာ ပါဠိတော်။]

စ ပန-ထပ်၍ဆက်ဥပုဇ္ဈာအံ၊ ဣဒံ သီလပဉ္စကံ- ဤ သီလငါးပါးအပေါင်းကို၊ (ဝုစ္စတိ ဌစပ်)၊ အတ္တသိနေဟဉ္စ - မိမိ၌ ချစ်ခြင်းကို၎င်း၊ ဇီဝိတသိနေဟဉ္စ - အသက်၌ ချစ်ခြင်းကို၎င်း၊ ပရိစ္စဇိတွာ- စွန့်၍၊ ရက္ခိဿာမိ-စောင့်အံ၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ သမာဒိန္နတာယ- ကောင်းစွာယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- ဆောက်တည်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယညောတိ - ယဇ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တတ္ထ-ထို ပဉ္စသီလ, သရဏဂုံတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလတော-ပဉ္စသီလထက်၊ သရဏ ဂမနမေဝ - သရဏဂုံ သည်သာ၊ ဇေဋ္ဌကံ - အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည်၊ ကိဇ္ဇာပိ(ဟောတိ)- အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏၊ ပန- ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်

x x x x x x x x

အဗျာဗဇ္ဈံ။ ။ ဗျာပါဒ- ဗျာပဇ္ဇပုဒ်တို့သည် ဒေါသအနက်ကိုဟော၏၊ ဗျာဗာဏိ- ဗျာဗဇ္ဈတို့ကား နှိပ်စက်တတ်သောဒုက္ခကိုဟော၏၊ ဝိ+အာ+ဗာဓိဇာတ်, အပစ္စည်းဖြင့် “ဗျာဗဇ္ဈတိတိ ဗျာဗာဓော-လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်သောဒုက္ခ၊ နတ္ထိ+ဗျာဗာဓော ယဿာ တိ အဗျာဗာဓော (သတ္တနိကာယော) ၊ အဗျာဗာဓိဿ+ဘာဝေါ အဗျာဗဇ္ဈံ” [အဗျာ ဗဇ္ဈန္တိ နိဒုက္ခတံ၊-ဋီကာ။]

ကိဇ္ဇာပိ ၊ ပေ ၊ ဇေဋ္ဌကံ။ ။ ပဉ္စသီလသည် ဘုရားပွင့်ရာ မုဒ္ဒါပွါဒကာလ, သာသနာပကာလအားဖြင့် အလုံးစုံသောကာလ၌ ပညာရှိတို့ ဆောက်တည်အပ်သည် မဟုတ်လော၊ အရဟတ္တဖိုလ် ဝိမုတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်ဘို့ရန် ကေန်လည်း မဟုတ်၊ ဘာ ကြောင့်နည်း - အရဟတ္တဖိုလ် မရနိုင်ရာ သာသနာပဉ္စလည်း ဆောက်တည်နိုင်သော

လည်း၊ ဣဒံ-ဤပဉ္စသီလကို၊ သရဏဂမနေယေဝ-သရဏဂုံ၌သာ၊ ပတိဋ္ဌာယ-
တည်၍၊ ရက္ခိတသီလဝသေန - စောင့်ရှောက်အပ်သော သီလ၏ အစွမ်းဖြင့်၊
မဟပ္ပလန္တိ- များသော အကျိုးရှိ၏ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [သရဏဂုံ
နှင့် ပဉ္စသီလကို တပါးချင်းသာပြင်လျှင် သရဏဂုံက သာ၍ အကျိုးကြီး၏၊ ပါဠိ
တော်၌ကား သရဏဂုံတည်ပြီးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ၅ ပါးကိုရည်ရှယ်၍ သရဏဂုံ
ထက် ၅ ပါးသီလက အကျိုးကြီးသည်ဟု ဟောတော်မူသည်-ဟူလို။]

ဣဒံပိ-ဤ တရားစကားတော်ကိုလည်း၊ ပေ၊စိန္တေသိ၊(ကိံ)၊ ပဉ္စသီလံနာမ-
ပဉ္စသီလမည်သည်၊ ရက္ခိတံ-စောင့်ရှောက်ခြင်းငှါ၊ ဂရုကံ-ဝန်လေး၏၊ အညံ-
ပဉ္စသီလမှ အခြားသော၊ ကိဉ္စိ- တစုံတခုသော၊ ဤဒိသမေဝ- ဤကဲ့သို့ရှုအပ်
သည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ၊ ဣတော-ဤ ပဉ္စသီလအေဝံ၊ ဝါ-ထက်၊ အပ္ပဋ္ဌတရဉ္စ-
သော၊ မဟပ္ပလတရဉ္စ-သော၊ (ယညံ-ယဇ်သည်) အတ္ထိနုခေါ- ရှိသေးလေ
သလော၊ ဣတိ(စိန္တေသိ)၊ တတော-ကြောင့်၊ တံ-ထို အပ္ပဋ္ဌတရ၊ မဟပ္ပလတရ
ယဇ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုနပိ- လည်း၊ အတ္ထိ ပနဘော
ဂေါတမာတိ အာဒိံ- အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ- ပြီ၊ အထ- မေးလျှော့ရာ
ထိုအခါ၌၊ အဿ- ထို ပုဏ္ဏားအား၊ ဘဂဝါ- သည်၊ တိဝိဓသီလပါရိပုရိယံ-
၃ ပါး အပြားရှိသော သီလ၏ ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်၌၊ ဌိတဿ - တည်သော
ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိနံ-ပဌမဇ္ဈာန် အစရှိကုန်သော၊ ယညာနံ-ယဇ်တို့၏၊
အပ္ပဋ္ဌတရတဉ္စ-သာ၍နည်းသောကိစ္စရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း၊ မဟပ္ပလတရ
တဉ္စ-သာ၍ကြီးသော အကျိုးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဒေသေတုကာမော-
ပြခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူသည်၊(ဟုတွာ)၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော- ဘုရားပွင့်တော်မူရာ
အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ အာရဘန္တော- အားထုတ်

x x x x x x x x

ကြောင့်တည်း၊ သရဏဂုံ ၃ ပါးကား ဘုရားပွင့်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိ၏၊ ကေနအားဖြင့်
အရဟတ္တဖိုလ်၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်၏၊ သို့ပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် သရဏဂုံထက်
၅ ပါးသီလက မဟပ္ပလဖြစ်ရသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ ကိဉ္စာပိ ” စသည်ကို
မိန့်သည်၊ ထိုစောဒနာသည့်အတိုင်း မှန်ပါပေ၏၊ သို့သော် သရဏဂုံတည်၍ စောင့်
အပ်သော ၅ ပါးသီလအတွက် မဟပ္ပလဖြစ်၏-ဟု ဆိုပါသည်-ဟူလို၊ [ဇေဋ္ဌကန္တိ
မဟပ္ပလဘာဝေန ဥတ္တမံ၊-ဒီကာ၊ ပသတ္ထကို(၉)ပြီ။]

အထဿ၊ပေ၊အာရဘန္တော ။ ။ ပဌမဇ္ဈာန် စသည်တို့သာ ယညဖြစ်ပါလျက်
ထိုဇ္ဈာန်တို့ကို ပြတော်မူသေးဘဲ အဘယ်ကြောင့် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍ ဒေသနာကို အားထုတ်
တော်မူရပါသနည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ အထဿ ” စသည်ကို မိန့်သည်၊
စူဠ မဇ္ဈိမ မဟာသီလအားဖြင့် တိဝိဓသီလ၌ တည်ပြီးသူအတွက်သာ ပဌမဇ္ဈာန် စသည်
တို့က အပ္ပဋ္ဌတရ မဟပ္ပလတရဖြစ်သောကြောင့် ထို တိဝိဓသီလကို ပြတော်မူလိုသည့်
အတွက် ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍ ဒေသနာကို အားထုတ်တော်မူသည်။

၀ သီလက္ခန်(၈)

တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣမ မြာဟ္မဏာတိအာဒိ-အစရှိသောစကား
တော်ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။ [“ယညာနံ အပ္ပဋ္ဌတရဉ္စ မဟပ္ပလတရဉ္စ” ဟု
အချို့ စာအုပ်တို့၌ ရှိသော်လည်း ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အပ္ပဋ္ဌတရတဉ္စ မဟပ္ပလ
တရတဉ္စ” ဟုရှိသည်။ ထိုသို့ရှိမှ ယညာနံဟူသောသမ္ပန်ကို တာပစ္စည်း၌ စပ်နိုင်
သောကြောင့် ကောင်းသည်။]

တတ္ထ-ထို ဣမမြာဟ္မဏအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဟေဋ္ဌာ-
အောက်၌၊ ဝုတ္တေဟိ-ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော၊ ဂုဏေဟိ-ဂုဏ်တို့နှင့်၊
သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပဌမံဈာနံ-ပဌမဈာန်ကို၊ (နိဗ္ဗတ္တ
န္တော-ဖြစ်စေလသော်၊ န ကိလမတိ-မပင်ပန်း၊) ပဌမဈာနာဒိသု-ပဌမဈာန်
အစရှိသည်တို့၌၊ ဌိတော-တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒုတိယဈာနာဒိနိ- ဒုတိယ
ဈာန်အစရှိသည်တို့ကို၊ နိဗ္ဗတ္တန္တော-ဖြစ်စေလသော်၊ န ကိလမတိ-မပင်ပန်း၊
တသ္မာ-ထို ကြောင့်၊ တာနိ- ထို ပဌမဈာန် အစရှိသည်တို့သည်၊ အပ္ပဋ္ဌာနိ-
နည်းသောကိစ္စရှိကုန်၏၊ အပ္ပသမာရမ္ဘာနိ-နည်းသော ကောင်းစွာ အားထုတ်
ကြောင်း သတ္တဝီဋ္ဌာရှိကုန်၏၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣတ္ထ-ဤဈာန်တို့တွင်၊
ပဌမံ ဈာနံ-ပဌမဈာန်သည်၊ ဧကံကပ္ပံ-အသင်္ချေယျကပ် တကပ်ပတ်လုံး၊ မြဟ္မ
လောကေ-မြဟ္မာပြည်၌၊ အာယံ-အသက်ကို၊ ဒေတိ-ပေး၏၊ ဒုတိယံ(ဈာနံ)-
ဒုတိယဈာန်သည်၊ အဋ္ဌကပ္ပေ-မဟာကပ် ရှစ်ကပ်တို့ပတ်လုံး၊ (မြဟ္မလောကေ
အာယံ ဒေတိ)၊ တတိယံ(ဈာနံ)-တတိယဈာန်သည်၊ စတုသဋ္ဌိကပ္ပေ-မဟာ
ကပ် ၆၄ ကပ်တို့ပတ်လုံး၊ (မြဟ္မလောကေ အာယံ ဒေတိ)၊ စတုတ္ထံ (ဈာနံ)-

x x x x x x x x

ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေဟိ ဂုဏေဟိ။ ■သရဏဂုံ, သီလ, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ အစရှိ
သောဂုဏ်တို့ကို “ဟေဋ္ဌာဝုတ္တဂုဏ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုဂုဏ်တို့၌တည်ပြီးသူမှ ပဌမဈာန်ကို
ဖြစ်စေရာ၌ မပင်ပန်းဘဲ လွယ်ကူသည်။ ပဌမဈာန်စသည်၌ တည်ပြီးသူမှလည်း ဒုတိယ
ဈာန် စသည်ကို ဖြစ်စေရာ၌ မပင်ပန်းဘဲ လွယ်ကူသည်။

ဧကံ ကပ္ပံ၊ ပေ၊ ဒေတိ။ ■“ပဌမံ ဈာနံ” ဟူရာ၌ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်းအားဖြင့် ပဏိတ
ဖြစ်သော ပဌမဈာန်ကို ယူပါ။ ဒုတိယဈာန် စသည်၌လည်း နည်းတူ၊ ဧကံ ကပ္ပံဟူရာ၌
လည်း အသင်္ချေယျကပ်တည်း။ [ပရိတ္တပဌမဈာန်သည် အသင်္ချေယျကပ်၏ ၃ ပုံ တပုံ
သာ အသက်ရှည်၏၊ မဇ္ဈိမပဌမဈာန်သည် အသင်္ချေယျကပ်တဝက်သာ အသက်ရှည်၏၊
ပဏိတပဌမဈာန်သာ အသင်္ချေယျကပ် တကပ်အသက်ရှည်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် အထက်
ဈာန်များ၏ အသက်ကိုလည်း အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအတိုင်း ပရိတ္တ မဇ္ဈိမဒွေ၍ သိပါ။]

မှတ်ချက်။ ■ဋီကာ၌ “ဧကံ ကပ္ပန္တံ ဧကံ မဟာကပ္ပံ” ဟု တွေ့ရ၏။ ပါဠိပျက်ဟန်
တူသည်။ ဘာကြောင့်နည်း- ပဌမဈာန် ၃ ဘုံသည် ကမ္ဘာပျက်တိုင်းပါဝင်ရကား ပျက်ဆဲ
သံဝဋ္ဌအသင်္ချေယျကပ်, ပျက်ပြီးအတိုင်းတည်သော သံဝဋ္ဌဌာယီအသင်္ချေယျကပ်, ကမ္ဘာ
တည်ဆဲ ဝိဝဋ္ဌအသင်္ချေယျကပ်တို့၌ မြဟ္မာတို့မရှိရကား မဟာကပ်တကပ်အပြည့် အသက်
မရှိနိုင်သောကြောင့်တည်း။ အကျယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်အဖွင့်တို့၌ ရှုပါ။

စတုတ္ထဈာန်သည်၊ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ - မဟာကပ် ငါးရာတို့ ပတ်လုံး၊ (မြဟ္မ
 လောကေ အာယံ ဒေတိ)၊ တဒေဝ- ထို စတုတ္ထဈာန်ကိုပင်၊ [စတုတ္ထနည်း
 အားဖြင့် ပဉ္စမဈာန်ကိုပင် စတုတ္ထဈာန်ဟု ဆိုထားသည်။] အာကာသာနဉ္စာ
 ယတနာဒိ သမာပတ္တိဝသေန- အာကာသာနဉ္စာယတန အစရှိသော သမာပတ်
 တို့၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဘာဝိတံ- ဖြစ်စေအပ်သည်၊ (သမာနံ- ဖြစ်လသော်၊) ဝိသတိ
 ကပ္ပသဟဿာနိစ- မဟာကပ် နှစ်သောင်းတို့ပတ်လုံး၎င်း၊ စတ္တာလီသံ (ကပ္ပ
 သဟဿာနိစ)-မဟာကပ် ၄ သောင်းတို့ပတ်လုံး၎င်း၊ သဠိကပ္ပသဟဿာနိစ-
 မဟာကပ် ၆ သောင်းတို့ပတ်လုံး၎င်း၊ စတုရာသီတိကပ္ပသဟဿာနိစ - မဟာ
 ကပ် ရှစ်သောင်း ၄ ထောင်တို့ပတ်လုံး၎င်း၊ အာယံ ဒေတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 မဟပ္ပလတရဉ္စာ- သာ၍များသော အကျိုးရင်းလည်းရှိ၏၊ မဟာနိသံသတရဉ္စာ-
 သာ၍များသော အကျိုးဆက်လည်းရှိ၏၊ ပန-ဆက်၊ နိဝရဏာဒိနံ- နိဝရဏ
 အစရှိကုန်သော၊ ပစ္စနိကာနံ- ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ - တရား
 တို့၏၊ ဝါ- တို့ကို၊ ပရိစ္စတ္တတ္တာ- စွန့်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-ထို
 ဈာန်ကို၊ ယညန္တိ-ယဇ်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-၏။

ဝိပဿနာညာဏံဝိ-ဝိပဿနာဉာဏ်သည်လည်း၊ (အပ္ပဋ္ဌိ အပ္ပသမာရမ္ဘိ
 တို့၌ ပဓာနစပ်)၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ (နိဗ္ဗတ္တေန္တော၌ အပဓာနစပ်)၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊
 စတုတ္ထဈာန် ပရိယောသာနေသု-စတုတ္ထဈာန်အဆုံးရှိကုန်သော၊ (တိဝိဓသီလ
 မှစ၍ စတုတ္ထဈာန်အဆုံးရှိကုန်သော)၊ ဂုဏေသု-ဂုဏ်တို့၌၊ ပတိဋ္ဌာယ-တည်၍၊
 နိဗ္ဗတ္တန္တော - ဖြစ်စေလသော်၊ ဝါ-ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ကိလမတိ-
 မပင်ပန်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အပ္ပဋ္ဌိ-၏၊ အပ္ပသမာရမ္ဘိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ဝိပဿနာ
 သုခသဒိသဿ-ဝိပဿနာချမ်းသာနှင့်တူသော၊ သုခဿ-ချမ်းသာ၏၊ အဘာဝါ-
 မရှိခြင်းကြောင့်၊ မဟပ္ပလံ-၏၊ ပစ္စနိကကိလေသပရိစ္စာဂတော-ဆန့်ကျင်ဘက်
 ကိလေသာတို့ကိုစွန့်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ ယညော-ယဇ်မည်၏၊ (ဣတိသဒ္ဓါရှိသည်
 ကား ပိုဟန်တူသည်)၊ မနောမယိဒ္ဓိဝိ - မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်သည်လည်း၊ ဝါ-
 ကိုလည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝိပဿနာညာဏေ-၌၊ ပတိဋ္ဌာယ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တ
 န္တော-သော်၊ ဝါ- သည်၊ န ကိလမတိ-ပန်း၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ အပ္ပဋ္ဌာ- ၏။

x x x x x x x

ဝိပဿနာညာဏေ ပတိဋ္ဌာယ ။ ။ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရပြီးမှ မနောမယိဒ္ဓိကို
 တက်၍ အားထုတ်သူ၊ မနောမယိဒ္ဓိကို ရပြီးမှ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏ်ကို တက်၍ အားထုတ်သူ၊
 ၍အစဉ်အားဖြင့် ဤဉာဏ်တို့ကိုဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဤဒေသနာတော်ကို ဖြစ်စေ
 တော်မူ (ဟောတော်မူ) အပ်ပြီ၊ ထို့ကြောင့် “ ဝိပဿနာညာဏေ ပတိဋ္ဌာယ နိဗ္ဗန္တ
 န္တော ” စသည်ဖြင့် အောက်အောက်ဉာဏ်ကို အထက်အထက် ဉာဏ်၏ တည်ရာပြု၍
 အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုထားသည်။

အပ္ပသမာရမ္ဘာ-၏၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သဒိသရူပနိဗ္ဗာနသမတ္တတာယ-အတူ
ဖြစ်သော ရူပါရုံကို ဖန်ဆင်းခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟပ္ပလာ-
၏၊ အတ္တနော-၏၊ ပစ္စနိကကိလေသပရိစ္စာဂတော-ကြောင့်၊ ယညော-၏။

ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏာဒီနိဝိ-တို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊
မနောမယညာဏာဒီသု - မနောမယဉာဏ် အစရှိသည်တို့၌ ၊ပေ၊ ယညော-
မည်၏၊ ပန-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤဉာဏ်တို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓ- ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်သည်၊ နာနာ
ဝိဝေကုဗ္ဗန ဒဿနသမတ္တတာယ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော ဆင်ရုပ် နွားရုပ်
အစရှိသည်ကို ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းခြင်း ပြုခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
(မဟပ္ပလံ-၏) [မဟပ္ပလံတိ ဝေဒိတဗ္ဗိမ္မ မဟပ္ပလံကိုလိုက်စေ၊] ဒိဗ္ဗသောတံ-
ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်သည်၊ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူတို့၏၊ သဒ္ဓဿဝနသမတ္တ
တာယ-အသံကို ကြားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊
စေတောပရိယညာဏံ-သည်၊ ပရေသံ-သူတပါးတို့၏၊ သောဠသဝိဝေတ္တဇာနန
သမတ္တတာယ - ၁၆ ပါး အပြားရှိသော စိတ်တို့ကို သိခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ - သည်၊ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ
ဋ္ဌာနသမနုဿရဏသမတ္တတာယ-အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော ရှေးရှေးဘဝ
တို့၌ ခန္ဓာအစဉ်ဟူသော အရပ်ကို အောက်မေ့ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ (မဟပ္ပလံ)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-သည်၊ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ ရူပဒဿနသမတ္တတာယ-
အလိုရှိအပ်အလိုရှိအပ်သော ရူပါရုံကို မြင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
(မဟပ္ပလံ)၊ အာသဝက္ခယဉာဏံ - သည်၊ အတိပဏီတ လောကုတ္တရမဂ္ဂ
သုခနိပ္ပါဒနသမတ္တတာယ- အလွန်မွန်မြတ်သော လောကုတ္တရရာမဂ်ချမ်းသာကို
ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မဟပ္ပလံ - များသော အကျိုးရှိ၏၊
ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗိ-၏၊ ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အရဟတ္တတော - အရဟ
ဖိုလ်ထက်၊ ဝိသိဋ္ဌတရော-သာ၍ ထူးကဲသော၊ အညော-အခြားသော၊ ယညော
နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အရဟတ္တနိက္ခဒေနေဝ-အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူ
သော အထွဋ်ဖြင့်သာ၊ ဒေသနံ- ဒေသနာတော်ကို၊ သမာပေန္တော - ပြီးဆုံးစေ
တော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အယမ္ဗိ ခေါ် ပြာဟ္မဏာတိအာဒိ - အစရှိသော
စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

x x x x x x x

သမာပေန္တော။ ။ “သမာပနံ-ပြီးဆုံးစေခြင်း” ဟူရာ၌ သံ+အပ-ဏေ ပစ္စည်း၊
ယု ပစ္စည်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း သံ+အပ-ဏေ၊ အန္တ ပစ္စည်းဖြင့် “သမာပေန္တော”
ဟု ရှိမှ “ပရိယောသာပေန္တော” ဟူသော ဋီကာအဖွင့်နှင့် သင့်လျော်သည်။ သမာပေ
န္တောကား ပါဠိပျက်သာတည်း။ [ပရိယောသာပေန္တော၌လည်း “ပရိ + အဝ + သာ
ဓုတ်, ဏာပေပစ္စည်း, အန္တပစ္စည်းတည်း။]

ဥပါသကတ္တပဋိဝေဒနာ အဖွင့်

ဧဝံ ဝုဒ္ဓတ္တတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တေ-ဟောတော်မူအပ်
 ပြီးသော်၊ ဒေသနာယ - ဒေသနာတော်၌၊ ပသီဒိတ္တာ - ကြည်ညို၍၊ သရဏံ -
 ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဝန္တုကာမော-ဆည်းကပ်ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ကုဋဒန္တော-
 သော၊ မြာဟ္မဒဏာ - သည်၊ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမာတိအာဒိကံ - အစရှိ
 သော၊ ဧတံ ဝစနံ- ဤစကားကို၊ အဝေါစ- လျှောက်ပြီ၊ ဥပါသကတ္တတိ-ကား၊
 ဥပါသန္တာ - ကပ်ရောက်၍၊ သရီရဒရထံ - ကိုယ်၏ ပူပန်ခြင်းကို၊ နိဗ္ဗာပေန္တော-
 ငြိမ်းစေလျက်၊ တနု-ပါးလှုပ်သော၊ သီတလော-မြေသော၊ ဝါတော-လေသည်၊
 (နေသံ-ထိုသတွာတို့၏ကိုယ်ကို) ဝါယတု-တိုက်ခတ်ပါစေသတည်း၊ [ဗဟလ
 ဝါတ (ထူထဲသောလေ)သည် ခန္ဓာကိုယ်ကို တိုက်ခတ်သောအခါ ဆင်းရဲစေ၏၊
 ထို့ကြောင့် “တနု - ပါးလှုပ်သော”ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ ဣတိသဒ္ဓါ ပါသည်
 ကား ပိုဟန်တူသည်။] စပန- ထပ်၍ ဆက်ဥဒ္ဓါအံ၊ ဣဒံ- ဤစကားကို၊ ဝတွာ-
 လျှောက်ပြီး၍၊ မြာဟ္မဒဏာ-သည်၊ ပုရိသံ-ကို၊ ပေဒေသသိ- စေလွှတ်ပြီ၊ (ကိံ-
 အဘယ်သို့မှာ၍ စေလွှတ်သနည်း၊) တာတ- အမောင်၊ ဝစ္ဆ- သွားပါချေ၊ ယည
 ဝါဠု- ယဇ်တင်းကုပ်သို့၊ (ယဇ်ပူဇော်ရာအရပ်သို့) ပဝိသိတွာ-ဝင်၍၊ သဗ္ဗေ-
 ကုန်သော၊ တေ ပါဏယော-ထိုသတွာတို့ကို၊ ဗန္ဓနာ-အနှောင်အဖွဲ့မှ၊ မောစေ
 ဟိ- လွတ်စေချေလော၊ (လွတ်ချေလော၊) ဣတိ - ဤသို့မှာ၍၊ (ပေဒေသသိ)၊
 [သတ္တစ ဥပါသကတ္တနိ စသည်ဖြင့် ရှေ့၌ ပြုအပ်ခဲ့သော သတွာတို့ကို “ တေ
 ပါဏယော”ဟု ဆိုသည်။] သော-ထိုယောကျားသည်၊ သာဓုတိ-ကောင်းပါပြီ
 ဟူ၍၊ ပဋိဿုဏိတွာ-ဝန်ခံ၍၊ တထာ-ထို ပြောဆိုအပ်သည့်အတိုင်း၊ ကတွာ-
 ပြုပြီး၍၊ အာဝန္တာ- ပြန်လာ၍၊ ဘော-အရှင်၊ တေ ပါဏယော-တို့ကို၊ မုတ္တာ-
 လွှတ်အပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အာရောစေသိ- ပြောပြီ။

ယာဝ- အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ မြာဟ္မဒဏာ- သည်၊ တံ
 ပဝတ္ထိံ -ထိုအကြောင်းကို၊ န သုဏိ-မကြားရသေး၊ တာဝ- ထို မကြားရသေး
 သမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဓမ္မံ- ကို၊ န ဒေသေသိ- ဟောတော်မူ
 သေး၊ ကဿာ - ကြောင့်၊ (ယာဝ၊ပေ၊တာဝ ဘဂဝါ ဓမ္မံ န ဒေသေသိ - နည်း၊
 ယသ္မာ-ကြောင့်) မြာဟ္မဒဏာ-၏၊ စိတ္တေ-စိတ်၌၊ အာကုလဘာဝေါ-ရှုပ်ထွေး

x x x x x x x x

အာကုလဘာဝေါ။ ■ဘုရားရှင်၏တရားတော်ကို နာရသောကြောင့် သတွာတို့
 အပေါ်၌ သနားကရုဏာ စွဲမြဲစွာတည်နေရကား “ ငါသည် များစွာသော သတွာတို့ကို
 သတ်ဘို့ရန် စွဲချည်ခိုင်းမိလေပြီ ” ဟု တွေးတောကာ စိတ်ရှုပ်၍ နေရှာလေသည်၊ ထို
 စိတ်ရှုပ်မှုသည် သတွာတို့ကို လွှတ်ဘို့ရန် စေခိုင်းအပ်သူ၏အထံမှ “ လွှတ်ပြီးပါပြီ ”
 ဟူသောစကားကို ကြားရမှ ရှင်းလင်း ကြည်လင်သွားသည်။

သည်၏အဖြစ်သည်။ အတ္တိ- ရှိ၏။ ဣတိ- ကြောင့်၊ (ယာဝါပေါန ဒေသေသိ)၊ ပန-အနွယ်ကား၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ ဝါ-ကြားရခြင်းကြောင့်၊ အဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏ မေ-ငါသည်၊ ဗဟူ-ကုန်သော၊ ပါဏာ-တို့ကို၊ မောစိတာ ဝတ-လွတ်စေအပ်ကုန်ပြီတကား၊ (လွတ်အပ်ကုန်ပြီတကား၊) ဣတိ - ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ စိတ္တစာရော-စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဝိပုသိဒတိ-အထူးသဖြင့် ကြည်လင်၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထိုပုဏ္ဏား၏၊ ဝိပုသန္ဓမနတံ- အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သောစိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဥတ္တာ-သိတော်မူ၍၊ ဓမ္မဒေသနံ-တရားဒေသနာတော်ကို၊ အာရဘိ- အားထုတ်တော်မူပြီ၊ တံ-ထို တရားဒေသနာတော်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ အထခေါ ဘဂဝါတိ အာဒိ - အစရှိသောစကားကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ၊ ပုန-တဖန်၊ ကလ္လစိတ္တန္တိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (ဝုတ္တံ ဌ္ဗစပ်၊) [အာနုပုဗ္ဗိကထာကိုလျှောက်ပြီးနောက် ထပ်၍ လျှောက်သောကြောင့် “ပုန” ဟု ဆိုသည်။] အာနုပုဗ္ဗိကထာနဘာဝေန-အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော တရားစကား၏အာနုဘော်ကြောင့်၊ ဝိက္ခမ္ဘိ တနိဝရဏတံ-ပယ်ခွါအပ်ပြီးသော နိဝရဏရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ- လျှောက်အပ်ပြီ၊ သေသံ- ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ - ပေါ်လွင်သောအနက် ရှိသည်သာ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။

ဣတိ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလ ဝိလာသိနိယာ - မည်သော၊ ဒိဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ-၌၊ ကုဋဒန္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ-ကုဋဒန္တသုတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ - ပြီ။

x x x x x x x x

ကလ္လစိတ္တန္တိ အာဒိ။ ။ပါဠိတော်၌ ကလ္လစိတ္တံစသော အကျိုး ၅ ပါးကို ပြတော်မူ၏။ ထိုအကျိုး ၅ ပါး၏အကြောင်းကား နိဝရဏ ၅ ပါး ကင်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် နိဝရဏ ၅ ပါးတို့တွင် ကာမတ္တန္တနိဝရဏ၏ကင်းခြင်းကြောင့် ကလ္လစိတ္တ (ခန့်ကျန်းသော ကျန်းမာသော) ကိလေသာ အနာဓရာဂါမရှိသော စိတ်ဖြစ်၏။ ဗျာပါဒနိဝရဏ၏ကင်းခြင်းကြောင့် မေတ္တာ၏အစွမ်းဖြင့် မုဒုစိတ္တ (နုညံ့သော, မခက်ထန်သောစိတ်) ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓစ္စ ကုတ္တုစ နိဝရဏကို ပယ်နိုင်သည့်အတွက် ပျံလွင့်မှု ဝိက္ခေပ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် ဝိနိဝရဏစိတ္တ (နိဝရဏမှကင်းသော စိတ်) ထို နိဝရဏတို့သည် မပိတ်ဆို အပ်သောစိတ် ဖြစ်၏။ ထိနမိဒ္ဓ နိဝရဏ၏ ကင်းခြင်းကြောင့် တက်ကြွသောစိတ် ရှိသူ၏အဖြစ်သည် ချီးမြှောက်အပ်သည့်အတွက် အလိနစိတ္တ (မတွန့်ဆုတ်သောစိတ်) ဖြစ်၏။ ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏ၏ကင်းခြင်းကြောင့် ကောင်းသောအကျင့်၌ သို့လောသို့လော တွေးတောခြင်း မရှိဘဲ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် သက်ဝင်ရကား ပသန္တစိတ္တ (ကြည်လင်သောစိတ်) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ကလ္လစိတ္တံတိ အာဒိ၊ ပေါဝုတ္တံ” ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်။

ကုဋဒန္တသုတ် ဘာသာဋီကာ ပြီးပြီ။

မဟာလိသုတ် ဘာသာဋီကာ

မြာဟုဏှတဝတ္ထု အဖွင့်

ဝေ၊ပေ၊ဝေသာလိယံတိ-ဟူသောသုတ်သည်၊ မဟာလိသုတ္တံ-မဟာလိသုတ် တည်း၊ (ရှေး၌ ပေးခဲ့သည့်အတိုင်းလည်း တနည်းပေးပါ၊) တကြိ-ထို မဟာလိ သုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ ဝါ- တည်း၊ ဝေသာလိယန္တိ- ကား၊ ပုနပ္ပုနံ- အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ဝိသာလဘာဂူပဂမနတော - ကျယ်ပြန့် သည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေသာလိတိ-ဟူ၍၊ လဒ္ဒနာမကေ- ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ နဂရေ- မြို့၌၊ (ဝိဟရတိ ဌစပ်)။

မဟာဝနေတိ-ကား၊ ဗဟိနဂရေ-မြို့၏အပြင်ဘက်၌၊ ဟိမဝန္တာန-ဟိမဝန္တာ နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ ဧကောဗဒ္ဓံ-တစပ်တည်းသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ ဌိတံ-တည်သော၊ သယံဇာတံ-အလိုလိုပေါက်သော၊ (မစိုက်ပျိုးရဘဲ အလိုလိုပေါက်သော)၊ ဝနံ- တောသည်၊ အတ္ထိ။ [“သယံဇာတံတိ သယမေဝ ဇာတံ အရောပိမံ” ဤသို့ ဝနံ နှင့် သမာသ်မစပ်ဘဲ ဋီကာ၌ ဝါကျဖွင့်ထားသည်။] ယံ-ယင်းတောကို၊ မဟန္တ ဘာဝေနဝ - ကြီးကျယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ မဟာဝနန္တိ - မဟာဝန ဟူ၍၊ ဝါ-မဟာဝနဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တသ္မိံ မဟာဝနေ-ထို မဟာဝနတော၌၊ (ဝိဟရတိ ဌစပ်)။

x x x x x x x x

ဝေသာလိယံ။ ။ “ပုနပ္ပုနံ ဝိသာလဘာဂူပဂမနတော” သည် “ဝေသာလိ” ဟု အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြ-နာမလာဘဟိတ်တည်း၊ ဤဟိတ်နှင့်အညီ “ ဝိသာလော (အထပ်ထပ်ကျယ်ပြန့်ခြင်းသည်) ဧတိသံ အတ္ထိတိ ဝေသာလ” ဟု အဿတ္ထိအနက်၌ ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးပြီးနောက် ဣတ္ထိဇောတက (ဤ) ပစ္စည်းသက်။ [အထပ်ထပ် ချဲ့ရပုံကို ဋီကာတို့၌ ရှုပါ။]

မဟာဝနေ။ ။ “မဟန္တဘာဝေနဝ” ဖြင့် “မဟန္တ (မစိုက်ပျိုးရဘဲ အလိုလို ပေါက်သော သစ်ပင်များစွာတို့၏ ပေါက်ရာဖြစ်သောကြောင့်) ကြီးကျယ်သော + ဝနံ- တောတည်း၊ မဟာဝနံ - ကြီးကျယ်သော တော” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုဘို့ရန် ပြသည်။

ဧကောဗဒ္ဓံ။ ။ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ဝါ-တဆက်တည်း+အာဗဒ္ဓံ-စပ်သော တောတည်း၊ ဧကောဗဒ္ဓံ-တော၊ ဤတောကြီးကို “ ဟိမဝန္တာနှင့် တစပ်တည်းဖြစ်သော တော” ဟု ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသော်လည်း တတိယပါရာဇိက အဋ္ဌကထာ၌မူ “သ ပရိ ဧစ္ဆဒံ မဟန္တံ ဝနံ - အပိုင်းအခြားရှိသော (ဟိမဝန္တာနှင့် မစပ်သော) ” ဟု ဆို၍ ကပိလဝတ်ပြည်၏အနီး မဟာဝန (မဟာဝန) ကိုသာ ဟိမဝန္တာနှင့် ဆက်နေသည့် အတွက် “ အပိုင်းအခြားမရှိသော တော ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ အဆိုကွဲခြင်းမှလည်း ဒီဃနိကာယ်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်ဆက် ဆောင်ခဲ့ပုံနှင့် ဝိနည်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆက်ဆက်ဆောင်ခဲ့ပုံ ကွဲသောကြောင့်၎င်း၊ ထိုထို ဘာဏကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အလိုအတိုင်း အရှင်ဗုဒ္ဓဇောသလည်း နှေးရသောကြောင့်၎င်းတည်း” ဟု မှတ်ပါ။

ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံတိ-ကား၊ တသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ-ထို တောအုပ်၌၊ သံဃာ ရာမံ - သံဃာ့အာရာမကို၊ ဝါ- သံဃာ့ ကျောင်းတိုက်ကို၊ ပတိဋ္ဌာပေသုံ- တည်စေကြ ကုန်ပြီ၊ တတ္ထ - ထို သံဃာ့အာရာမ၌၊ ကဏ္ဍိကံ - အထွဋ်ကို၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ- တပ်၍၊ ထမ္ဘာနံ-တိုင်တို့၏၊ ဥပရိ-အ ထက်၌၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာသင်္ခေပေန-စုလစ်မွန်ချွန်အထွဋ်ရှိသော ကျောင်းစရပ်အသွင် ဖြင့်၊ ဒေဝဝိမာနသဒိသံ-နတ်ဗိမာန်နှင့်တူသော၊ ပါသာဒံ-ပြာသာဒ်ကို၊ အကံ သု- ပြုကြကုန်ပြီ၊ တံ-ထိုပြာသာဒ်ကို၊ ဥပါဒါယ-အကြောင်းပြု၍၊ သကလော ဝိ- အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ သံဃာရာမော - သည်၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာတိ - ဟူ၍၊ ပညာယိတ္ထ- ထင်ရှားပြီ၊ ဘဂဝါ, တံ ဝေသာလိံ - ထို ဝေသာလီမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ - ဂေါစရဂါမ်မှီတော်မူ၍၊ တသ္မိံ သံဃာရာမေ- ၌၊ ဝိဟရတိ- သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တေန-ကြောင့်၊ ဝေသာလိယံ၊ ပေ၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ တိ- ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

ကောသလကာတိ- ကား၊ ကောသလရဋ္ဌဝါသိနော - ကောသလတိုင်း၌ နေလေ့ရှိကုန်သော၊ မာဂဓကာတိ- ကား၊ မဂဓရဋ္ဌဝါသိနော - မဂဓတိုင်း၌ နေလေ့ရှိကုန်သော၊ (ဗြာဟ္မဏဒူတာ-၌စပ်) ကရဏီယေနာတိ-ကား၊ အဝသံ-

x x x x x x x x x

ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ ■ ■ ကုဋ္ဌံ ဧတ္ထာတိ ကုဋ္ဌံ (အဂါရံ) - အထွဋ်ရှိသော ကျောင်း၊ ကုဋ္ဌာဂါရမေဝ + သာလာ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ၊ ထို အထွဋ်ရှိပုံကို ပြလို၍ “ ကဏ္ဍိကံ ယောဇေတွာ ” ဟု မိန့်သည့်၊ ထို ကျောင်းဆောင်ကို အကြောင်းပြု၍ ကျောင်းတိုက်တရပ်လုံးကိုလည်း “ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ ” ဟု ခေါ်၏၊ “ ဥပလက္ခဏနည်း၊ ဧကဒေသုပစာ ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ တံ ဥပါဒါယ၊ ပေ၊ ပညာယိတ္ထ ” ဟု မိန့်သည်။

ကုဋ္ဌာဂါရသင်္ခေပေန ■ ■ သံဒိဝီယတေ (ကောင်းစွာထည့်သွင်းအပ်၏)၊ ဣတိ သံခေပေါ- ထည့်သွင်းထိုက်သော အသွင်သဏ္ဍာန်၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ + သံခေပေါ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာသံခေပေါ၊ ထိုကျောင်းသည် ကုဋ္ဌာဂါရပြာသာဒ်အစစ် မဟုတ်သော် လည်း အပေါ်၌ အထွဋ်တပ်ထားသောကြောင့် ကုဋ္ဌာဂါရအမျိုးအစား၌ သွင်းယူထိုက် သော ကျောင်းတမျိုးဖြစ်သည်၊ ဤသို့ ကုဋ္ဌာဂါရနှင့် အသွင်သဏ္ဍာန် တူသောကြောင့် သင်္ခေပကို “ အသွင် ” ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြသည်။

ကောသလကာ ■ ■ “ ကောသလေသု + ဇာတာ (မွေးဖွားသူတို့တည်း၊) (တနည်း) ဘဂဝါ (ဖြစ်သူ ကြီးပွားသူတို့တည်း)၊ (တနည်း) ကောသလာ + နိဝါသော ဧတေသံ (ကောသလဇနပုဒ်ဟူသော နေရာရှိသူတို့) ဣတိ ကောသလကာ ” ဟု ဋီကာ၌ ဥ ဝိကပ်ပြီ၏၊ ကောသလနောင် ဇာတ, ဘဝ, နိဝါသ ဥ နက်၌ မောဂ္ဂလ္လာန် ဣဒိ ကဏ္ဍ ၂၅ သုတ်ဖြင့် ကဏ်ပစ္စည်း သက်၊ အဋ္ဌကထာ၌ “ နိဝါသိနော ” ဟု နိဝါသ တနက်သာ ပြသော်လည်း ဇာတ-ဘဝအနက်ကိုလည်း ရနိုင်၏ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဋီကာ၌ ဥ နက်ပြသည်၊ မာဂဓကာ၌လည်း နည်းတူ။

မချွတ်ကေန်၊ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေန-ပြုထိုက်သောအလုပ်ကြောင့်၊ (ပဋိဝသန္တိ-၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၏၊ (အဝသံ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေန ဟူသောစကားသည် မှန်၏၊) ယံ-အကြင် အလုပ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ အကာတုံပိ-မပြုခြင်းငှါလည်း၊ (မပြုဘဲနေခြင်းငှါလည်း၊) ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ တံ-ထိုအလုပ်ကို၊ ကိစ္စန္တိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ - ဆိုအပ်၏၊ ယံ- အကြင်အလုပ်ကို၊ အဝသံ- ကန်၊ ကတ္တဗ္ဗမေဝ- ပြုထိုက်သည်သာ၊ (ပြုရမည် သာ၊) တံ-ထိုအလုပ်သည်၊ ကရဏီယံ နာမ-ကရဏီယမည်၏၊ ပဋိသလ္လိနော ဘဂဝါတိ-ကား၊ နာနာရမဏာစာရတော - အမျိုးမျိုးသော အာရုံဝယ် စိတ် တော်၏ ဖြစ်ခြင်းမှ၊ ပဋိက္ကမ္မ-ဖဲတော်မူ၍၊ သလ္လိနော-ကောင်းစွာ ငြိကပ်တော် မူ၏၊ နိလိနော-ကိန်းအောင်းတော်မူ၏၊ ဧကိဘာဝံ-တပါးတည်း၏ အဖြစ်သို့၊ ဥပဂမ္မ-ကပ်ရောက်တော်မူ၍၊ ဧကတ္တာရမဏေ-တခုတည်းသောသဘောရှိသော အာရုံ၌၊ ဈာနရတိ-ဈာန်ဖြင့် မွေ့လျော်ခြင်းကို၊ အနဘဝတိ-ခံစားတော်မူ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တတ္ထဝါတိ-ကား၊ တသ္မိံ ယေဝ ဝိဟာရေ-ထို ကျောင်း

x x x x x x x x x

ကရဏီယေန ။ ။ အကြင်အလုပ်ကို မပြုလျှင် ကြီးစွာသော ဆုံးရှုံးခြင်းဖြစ်ရာ၏၊ ထိုအလုပ်သည် (မချွတ်ကေန် အမှန်ပြုထိုက်သောကြောင့်) ကရဏီယမည်၏၊ အဝသံ + ကရိယတေတိ ကရဏီယံ။ ဒီကာတို့၌ “ ကရဏံ + အရဟတိ ” ကား ဝိပြိဟ်ပြီတည်း၊ [အကြောင်းညီညွတ်မှ ပြုရမည့် (မပြုဘဲနေခြင်းကြောင့်လည်း အကျိုးမယုတ်သော)၊ အလုပ်သည် ကိစ္စမည်၏၊ ကတ္တဗ္ဗ-ပြုထိုက်၏၊ ဝါ-ပြုသင့်၏၊ ဣတိ ကိစ္စ။]

ပတိသလ္လိနော ။ ။ “နာနာရမဏာစာရတော ပဋိက္ကမ္မ” သည် ပတိ၏ အဖွင့်တည်း၊ [အခြားနေရာ၌ သံကို “သမ္ပဒေဝ-ကောင်းစွာသာလျှင် ” ဟု ဖွင့်သေး၏၊] လိနော၌ ကိယာဒိ, ဒိဝါဒိ လိဓာတ်သည် သိလိသန (အာရုံတခု-နေရာတခု၌ ငြိကပ်ခြင်း) အနက် ကို ဟော၏၊ ထောမနိဓိဝယ် အာလိန၌ ဣ (တ) ပစ္စည်းဟု ဆိုသည်၊ ဤ လိန၌လည်း တပစ္စည်း ဟု ကြံပါ၊ တ ကို န ပြု ထိုသို့ အာရုံ တပါးတည်း၌ ငြိကပ်ခြင်းကိုပင် “ ကိန်းအောင်း ” ဟု ခေါ်ကြသည်။

ဧကတ္တာရမဏေ ။ ။ ပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပဋိသ သညာသည် ရူပါရုံစသော အာရုံတမျိုးမျိုးသာ အာရုံပြု၏၊ နာနတ္တသညာကား အာရုံ အမျိုးမျိုးကို အာရုံပြုသည်၊ ထိုအာရုံအမျိုးမျိုးမှ စိတ်အားဖြင့် ဖဲခွါ၍ ဈာန်သမာပတ်၏ အာရုံတခုတည်း၌ ငြိကပ်တော်မူသည်ကို “ ပဋိသလ္လိန ” ဟု ဆိုသည်။

ဧကိဘာဝံ ။ ။ ထို မဟာဝုန်တောဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူချိန်၌ ရဟန်းများစွာ အခြံအရံရှိသောကြောင့် ဘုရားရှင်သည် ဧက (တပါးတည်း) မဟုတ်ပါ၊ သို့သော် ဈာန်၏အာရုံတခု၌စိတ်တော်စိုက်၍နေသောကြောင့် တပါးတည်းကဲ့သို့ဖြစ်ရကား “ဧကိ ဘာဝံ” ဟု ဆိုသည်၊ အနေကောပိ ဧကောပိယ ဘဝတိတိ ဧကိဘာဝေါ၊ အဘူတ တဗ္ဗော အနက်၌ ဧက နောင် “စိပစ္စည်း (တနည်း) ဤပစ္စည်း” သက်၍ “ဧကိဘာဝံ” ဟု ဖြစ်သည်၊ ဘာဝံကား ဏပစ္စည်းတည်း။ [သပရိဝါရတ္တာ အနေကောပိ တဒါ ဧကောပိယ ဘဝတိတိ ဧကိဘာဝေါ-ဒီကာသစ်၊]

တိုက်၌ပင်၊ ကေမန္တိတိ-ကား၊ တသ္မာဌာနာ-ထိုအရပ်မှာ (အရှင် နာဂိတနှင့် တွေ့ဆုံရာအရပ်မှာ) အပက္ကမ္မ - ဖဲခွဲ၍၊ တာသုတာသု ရုက္ခန္ဓာယာသု - ထိုထို သစ်ပင် အရိပ်တို့၌၊ နိသီဒိံ သု- ထိုင်နေကြကုန်ပြီ။

ဩဠုဒ္ဓေါတိ - ကား၊ အဒ္ဓေါဠုတယ - ထက်ဝက်သော အထက်နှုတ်ခမ်းရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ - ဤသို့ ဩဠုဒ္ဓဟူ၍၊ လဒ္ဓနာမော - ရအပ်သော အမည်ရှိသော၊ (လိစ္ဆဝိပိ၌စပ်)၊ မဟတိယာ လိစ္ဆဝိပရိသာယာတိ-ကား၊ ပုရေ ဘတ္တိ-ဆွမ်း၏ ရှေ့အဘို့၌၊ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ-ဘုရားအမှူးရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃဿ- ရဟန်းသံဃာတော်အား၊ ဒါနိ-အလှူကို၊ ဒတ္တာ-ပေးလှူပြီး၍၊ ဘဂဝတော- ၏၊ သန္တိကေ - ၌၊ ဥပေါသထင်္ဂါနိ - ဥပုသ်၏ အင်္ဂါတို့ကို၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ- ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ဂန္ဓမာလာဒီနိ-နံသာပန်း အစရှိသော ပူဇော်ဘွယ်တို့ကို၊ ဂါဟာပေတွာ-ယူစေပြီး၍၊ ဥဠေဝါသနာယ-ကြွေးကြော်ခြင်းအားဖြင့်၊ (အများ လိုက်ဘို့ရန် ကြွေးကြော်ခြင်းအားဖြင့်)၊ မဟတိ - များစွာသော၊ လိစ္ဆဝိရာဇ ပရိသံ- လိစ္ဆဝိမင်း ပရိသတ်ကို၊ သန္တိပါတာပေတွာ - စည်းဝေးစေပြီး၍၊ နိလ ဝိတာဒိဝဏ္ဏဝတ္ထာဘရဏပဋိမဏ္ဍိတယ - အညို အရွှေ အစရှိသော အဆင်း ရှိသော အဝတ်တန်ဆာ နံသာပျောင်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ တာဝ တိံသပရိသသပ္ပဋိဘာဂါယ-တာဝတိံသာ ပရိသတ်နှင့်တူသော အဘို့ရှိသော၊ မဟတိယာ - ကြီးစွာသော၊ တာယ လိစ္ဆဝိပရိသာယာ- ထိုလိစ္ဆဝိပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ , ဥပသင်္ကမိ-သွားပြီ။

x x x x x x x x

ဩဠုဒ္ဓေါ ။ ။ ထို လိစ္ဆဝိမင်း၏ အထက်နှုတ်ခမ်းသည် အဖျားဘက်က အလျား လိုက် ဖြတ်ထားအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား တဝက်သာရှိ၏။ အထက် အလည် သွား လေးချောင်းနှင့် ဘေးအစွယ် နှစ်ချောင်းတို့ကို အထက်နှုတ်ခမ်းဖြင့် မဖုံးနိုင်၊ ထိုသို့ အထက်နှုတ်ခမ်းအတွက် တဝက်သာရှိသောကြောင့် “အဒ္ဓေါဠု” ဟု ဆိုထိုက်ပါလျက် အဒ္ဓိဟူသော ဝိသေသနကို နောက်ချ၍ “ ဩဠုဒ္ဓ ” ဟု နာမည်တွင်သည်။ အဒ္ဓေါ+ ဩဠော ယဿာတိ ဩဠုဒ္ဓေါ။

လိစ္ဆဝိပရိသာယ။ ။ လိစ္ဆဝိမင်းမျိုး၏ အစဆုံးကလေး ၂ ယောက်ကို မွေးစား အဖဖြစ်သော ရသေ့က နို့ရည်တိုက်သောအခါ ဝင်သွားသော နို့ရည်ကို အပြင်က မြင်ရလောက်အောင် အရေပါးသောကြောင့် အရေမရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်ရကား “ နိ+ ဣဝိ- အရေမရှိသူ” ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာမှ နသည် လ အက္ခရာသို့ ပြောင်း၍ “လိစ္ဆဝိ” ဟု ဖြစ်၏။ (တနည်း) အတွင်းရေ အပေါ်ရေ နှစ်ထပ်တို့သည် အချင်းချင်း ချုပ်စပ်ထားသကဲ့သို့ ငြိကပ်နေရကား “ လိနာ - ငြိကပ်သော+ဆဝိ ယဿာတိ လိနစ္ဆဝိ ” ဟု ဆိုလိုလျက် နကို ချေ၍ “လိစ္ဆဝိ” ဖြစ်သည်ဟု အပရေဆရာတို့ ဆိုကြသေး၏။ ဝတ္ထုအကျယ်ကို မူလ ပဏ္ဏာသ မဟာသီဟနာဒသုတ်နှင့် သုတ္တနိပါတ် ရတနသုတ်အဖွင့်၌ ရှုပါ။ ထိုကလေး တို့၏ အနွယ်၌ ဖြစ်သော မင်းတို့ကိုလည်း ကာရဏူပစာရ , ပရမ္ပရူပစာရအားဖြင့် “လိစ္ဆဝိ” ဟုပင် ခေါ်ရသည်။

အကာလော ခေါ် မဟာလီတိ-ကား၊ တဿ ဩဋ္ဌဒ္ဓဿ-ထိုထက်ဝက်သော အထက်နှုတ်ခမ်းရှိသော လိစ္ဆဝိမင်း၏၊ မဟာလီတိ-မဟာလီဟူသော အမည် သည်၊ မူလနာမံ-မူလနာမည်တည်း၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ မူလနာမမတ္တေန- မူလနာမည်မျှဖြင့်၊ နံ-ထိုလိစ္ဆဝိမင်းကို၊ ထေရော-အရှင် နာဂိတထေရ်သည်၊ မဟာလီတိ-ဟူ၍၊ အာလပတိ-ခေါ်၏၊ ဧကမန္တံ နိသီဒိတိ-ကား၊ ပတိဂူပါသု- လျော့ပတ်ကုန်သော၊ ရုက္ခစ္ဆာယာသု-သစ်ပင်ရိပ်တို့၌၊ တာယ လိစ္ဆဝိပရိသာ ယ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ရတနတ္တယဿ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ကထယန္တော-ပြောဆို လျက်၊ နိသီဒိ-ထိုင်နေပြီ။

သီဟော သမဏုဒ္ဓေသောတိ - ကား၊ အာယသ္မကော နာဂိတဿ - အရှင် နာဂိတ၏၊ ဘာဂိနေယျော- တူဖြစ်သော၊ သတ္တဝဿကလေ - ခုနစ်နှစ်ရှိရာ အခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ - ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်၍၊ သာသနေ - သာသနာတော်၌၊ ယုတ္တပ္ပယုတ္တော-ဘာဝနာကိုလွန်စွာအားထုတ်သော၊ ဝါ-ဘာဝနာကိုလွန်စွာ အားထုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သီဟောတိ-သီဟဟူ၍၊ ဧဝံနာမကော-ဤသို့ အမည်ရှိသော၊ သာမဏေရော-သည်၊ (အဝေါစဉ် စပ်)။

ကိရ-ချဲ့၊ သော-ထို သီဟသာမဏေသည်၊ တံ မဟာပရိသံ-ထို ကြီးကျယ် သော ပရိသတ်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ မဟတီ- ကြီးကျယ်သော၊ အယံ ပရိသာ- ဤပရိသတ်သည်၊ သကလံ-အလုံးစုံသော၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းတိုက်ကို၊ ပူရေတ္တာ- ပြည့်စေ၍၊ နိသိန္ဒာ - ထိုင်နေပြီ၊ အဒ္ဓါ- မချွတ်ကေန်၊ ဘဂဝါ, အဇ္ဇ-ယနေ၊ ဣဒိဿာ ပရိသာယ-ဤပရိသတ်အား၊ မဟန္တေန-ကြီးစွာသော၊ ဥဿာဟေန- အားထုတ်တော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဓမ္မံ - ကို၊ ဒေသေဿတိ- ဟောတော်မူလိမ့်မည်၊ အဟံ - သည်၊ ဥပဇ္ဈာယဿ - ဥးရီးဖြစ်သော ဥပဇ္ဈာယ်အား၊ အာစိက္ခိတွာ- လျှောက်၍၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားအား၊ မဟာပရိသာယ- ကြီးစွာသော ပရိသတ်၏၊ သန္ဓိပတိတဘာဝံ - စည်းဝေးသည်၏အဖြစ်ကို၊ ယံနုနအာရောစာ

x x x x x x x

ယုတ္တပ္ပယုတ္တော။ ။ အနက်တူ သဒ္ဓါ ၊ ခု ဖြစ်သောကြောင့် “အလွန်အားထုတ်” ဟု အနက်မှတ်ပါ။ “ယုတ္တပ္ပယုတ္တော”သည် သီဟအမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြလည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဟောတုမန္တဝိသေသနတည်း၊ အလွန် အားထုတ်သောကြောင့် ရဲရင့် ရကား သီဟအမည်ရသည်-ဟူလို၊ [ယုတ္တပ္ပယုတ္တောတိ ဘာဝနံ အနုယုတ္တော။]

မဟန္တေန၊ ပေ၊ ဒေသေဿတိ။ ။ ဘုရားရှင်သည် သီဟသမာနဂုတ္တိ-ခြင်္သေ့၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့် တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိတော်မူ၏၊ ခြင်္သေ့သည် သားကောင်းကလေးပင်ဖြစ်စေ ကြီးစွာသော အဟုန်ဖြင့် ဖမ်းယူသကဲ့သို့ ၊ ဘုရားရှင်လည်း သတ္တာတယောက်ပင်ဖြစ်စေ ကြီးစွာသော လုလွံဖြင့် တရားဟောတော်မူ၏၊ သို့သော် ဤနေရာ၌ကား ပရိသတ်ကြီး၏ များပြားမှုကို အကြောင်းပြု၍ ပရိသတ်၏ အဇ္ဈာသယ အားလျော်စွာ ကြီးစွာသော တရားကို ဟောတော်မူလိမ့်မည်-ဟု သီဟသာမဏေ ကြံစည်လေသည်။

ပေယျံ-လျှောက်စေရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ယေန-
 ဌ၊ အာယသ္မာ နာဂိတော-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-ပြီ၊ ဘန္တေ
 ကဿပါတိ-ဟူ၍၊ ထေရံ-အရှင် နာဂိတထေရ်ကို၊ ဝေါတ္တေန- အနွယ်အား
 ဖြင့်၊ အာလပတိ -ခေါ်၏၊ သော ဇနတာတိ-ကား၊ သော ဇနသမူဟော-
 ဤလူအပေါင်းသည်၊ (လဘတံ၌စပ်)။ [ဇနတာဝယ် သမူဟအနက်၌ တာ
 ပစ္စည်း သက်ထားကြောင်းကို ပြသည်။]

တွညေဝဘဂဝတော အာရောစေဟိတိ (တ္ထေ) - ဟူသော ဤပါဌ၌၊ (ဂုဇ
 ထံ - ကို) ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ)၊ သီဟော - သီဟသာမဏေသည်၊ ဘဂ
 ဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသိကော-အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ ဟိ-
 အကြံကြောင့်၊ အယံ ထေရော-ဤ အရှင်နာဂိတထေရ်သည်၊ ထူလသရီရော-
 ဆူဖြိုးသောကိုယ် ရှိ၏၊ (ဝသောကိုယ် ရှိ၏) တေန - ထိုသို့ ဆူဖြိုးသောကိုယ်
 ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို အရှင်နာဂိတထေရ်၏၊ သရီရဂရုတာယ-
 ကိုယ်၏ လေးလံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဋ္ဌာန နိသဇ္ဇာဒီသု-ထခြင်း ထိုင်ခြင်း
 အစရှိသည်တို့၌၊ အာလသိယဘာဝေါ-ပျင်းရိခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ-ကို၊
 ဤသကံ - စဉ်ငယ်၊ အပ္ပဟိနောဝိယ - မပယ်အပ်သေးသကဲ့သို့၊ ဟောတိ- ၏၊
 (တသ္မာ- ထို ကြောင့်) အထ - လျှောက်လာရာ ထိုအခါ၌၊ (အာဟ၌စပ်)၊
 အယံ သာမဏေရော- ဤ သီဟသာမဏေသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ကာလေန
 ကာလံ- ရံဖန်ရံခါ၊ ဝါ- မကြာမကြာ၊ ဝတ္ထံ- ဝတ်ကို၊ ကရောတိ- ၏၊ တေန-
 ထိုသို့ ဝတ်ပြုနေသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နံ - ထို သီဟသာမဏေကို၊ (အာဟ-၌
 စပ်)၊ ထေရော - အရှင်နာဂိတထေရ်သည်၊ တံပိ - သင်သည်လည်း၊ (ငါသာ
 မဟုတ်၊ သင်သည်လည်း။) ဒသဗလဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-နှင့်၊ ဝိဿာသိ
 ကော - အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဝတွာ- ပြော၍၊ ဂစ္ဆ - သွားချေ၊
 တွညေဝ-သင့်ကိုယ်တိုင်သာ၊ အာရောစေဟိ-လျှောက်ထားချေလော၊ ဣတိ-သို့၊
 အာဟ-ပြောပြီ။ [အထ၏ရှေ့၌ “တသ္မာ” ဟု ထည့်မှ စကားအဆက် တည်၏၊
 သို့ဖြစ်လျှင် အယံဟိ၌ ဟိကိုလည်း ကာရဏဇောတက ကြံနိုင်သည်။]

ဝိဟာရ ပစ္စာယာယံတိ- ကား၊ ဝိဟာရဆာယာယံ - ကျောင်းရိပ်၌၊ [“ပ
 အနက်မရှိ”ဟု သိစေသည်။] ကုဋ္ဌာဂါရ မဟာဂေဟတ္ထာယာယ-စုလစ်မွန်ချွန်
 အထွဋ်ရှိသော ကျောင်းတော်ကြီး၏အရိပ်သည်၊ ဖရိတောကာသေ - ဖြန့်အပ်

x x x x x x x x

အပ္ပဟိနော ဝိယ ။ ။ အရှင်နာဂိတသည် ဝသောကိုယ် ရှိသည့်အတွက် အထိုင်
 အထ လေးလံ၏၊ ရဟန္တာဖြစ်၍ ထိနမိဒ္ဓကို ပယ်ပြီးပါသော်လည်း ထိနမိဒ္ဓ၏ သတ္တိ
 ဖြစ်သော ဝါသနာကိုကား မပယ်နိုင်၊ ထိုသို့ ဝါသနာကို မပယ်နိုင်သည့်အတွက် ပျင်းရိ
 သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထိနမိဒ္ဓကို မပယ်နိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေလေသည် ဟု ပြလို၍ ဝိယ
 သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။

သောအရပ်၌၊ (ပညပေဟိ ဌစပ်၊) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ကိရ - ချ၊ သာ ကုဋ္ဌာ
 ဝါရသာလာ-စုလစ်မွန်ချွန်အထွဋ်ရှိသော ထိုကျောင်းတော်သည်၊ ဒက္ခိဏုတ္တရ
 တော - တောင် မြောက် အရပ်အားဖြင့်၊ ဒီယာ - ရှည်၏၊ ပါစိနမုခါ- အရှေ့
 ဘက်၌ မျက်နှာသာရှိ၏၊ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အဿာ- ထို ကုဋ္ဌာဝါရသာလာ
 ၏၊ ပုရတော- ရှေ့၌၊ မဟတီ- ကြီးစွာသော၊ ဆာယာ - အရိပ်သည်၊ ပတ္တဋ္ဌာ-
 ပြန့်နှံ့သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သီဟောပိ- သီဟသာမဏေသည်လည်း၊ တတ္ထ-ထို
 ကျောင်းရိပ်၌၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားဘို့၊ အာသနံ-ကို၊ ပညပေသိ- ပြီ။

အထခေါ- နေရာခင်းပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ, ဒွါရန္တရေဟိစေဝ-တံခါး
 ပေါက် အကြားတို့မှ၎င်း၊ ဝါတပါနန္တရေဟိစ - လေသောက်ပြုတင်း အကြား
 တို့မှ၎င်း၊ နိက္ခမိတွာ- ထွက်၍၊ ဝိဓာဝန္တာဟိ- ထိုမှ ဤမှ ပြေးသွားကုန်သော၊
 ဝိပ္ပရန္တိဟိ - အထူးထူးအပြားပြား ပြန့်နှံ့ကုန်သော၊ ဆဗ္ဗဏ္ဍာဟိ- ခြောက်သွယ်
 သောအဆင်းရှိကုန်သော၊ ဗုဒ္ဓရသ္မိဟိ-ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့သည်၊ သံသုစိတ
 နိက္ခမနော - ကောင်းစွာပြုအပ်သော ထွက်တော်မူလာခြင်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊
 ဝလာဟကန္တရတော-တိမ်တိုက်ကြားမှာ၊ ပုဏ္ဏစန္ဒာ-လပြည့်ဝန်းသည်၊ (နိက္ခမ
 တိ) ဝိယ- ထွက်လာသကဲ့သို့၊ (တထာ) ကုဋ္ဌာဝါရသာလာတော-စုလစ်မွန်ချွန်
 အထွဋ်ရှိသောကျောင်းတော်မှာ၊ နိက္ခမိတွာ-၍၊ ပညတ္တဝရ ဗုဒ္ဓါသနေ-ခင်းထား
 အပ်သော မြတ်သော ဘုရားနေရာ၌၊ နိသီဒိ - ထိုင်တော်မူပြီ၊ တေန - ကြောင့်၊
 အထခေါ၊ ပေ၊ နိသီဒိတိ- ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တိ- ပြီ။

ပုရိမာနိ၊ ပေ၊ ပုရိမတရာနိတိတ္ထေ - ၌၊ ဟိယျောဒိဝသံ - ယမန်နေသည်၊
 ပုရိမံနာမ-ရှေး၌ဖြစ်သောနေ့ မည်၏၊ တတော-ထိုနေ့မှာ၊ ပရံ-နောက်နေ့သည်၊
 ပုရိမတရံ(နာမ) - သာ၍ ရှေး၌ဖြစ်သောနေ့ မည်၏၊ ဝါ- တဖန်မနေ့ မည်၏၊

x x x x x x x x

သံသုစိတ နိက္ခမနော ။ ။ ရောင်ခြည်တော်များကို မြင်ရသဖြင့် “ ဘုရားရှင်
 ထွက်တော်မူလာပြီ”ဟု သိနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “သံသုစိတနိက္ခမနော”ဟု ဆိုသည်၊ သံ
 သုစိတံ- (ဘုရားရှင် ထွက်တော်မူလာပြီဟု ပြောပြသကဲ့သို့) ကောင်းစွာပြုအပ်သော+
 နိက္ခမနံ-ထွက်တော်မူလာခြင်းသည်၊ ယဿာတိ သံသုစိတ နိက္ခမနော။

ပုရိမာနိ ပုရိမတရာနိ။ ။ [ဒိဝသောတု အဟံ ဒိနံ...အဘိဓာန် (၆၇) ၌ ဒိဝသ
 သဒ္ဓါသည် ပုလ္လိန်ရှိ၏၊ လိင်္ဂဝိပလ္လာသပြု၍ နပုလ္လိန်ထားဟန်တူသည်။] ယနေ့ကိုထေခံ၍
 လွန်ပြီးသော ရှေ့နေ့ကို “ပုရိမ-ရှေး၌ဖြစ်သောနေ့”ဟု ခေါ်ရ၏၊ “ဟိယျော- ယမန်နေ့
 (မနေ့)” ဟု ခေါ်ရသောနေ့တည်း၊ ထို့ထက် ရှေ့ကျသောနေ့ကို “ပုရိမတရ - သာ၍
 ရှေ့ကျသောနေ့”ဟု ခေါ်ရ၏၊ “ပရဟိယျော - ယမန်နေ့မှ တပါးသော နေ့၊ ဝါ-တဖန်
 မနေ့ (တမြန်နေ့)” ဟု ခေါ်၏၊ ဤနေရာ၌ကား ရှေ့ကျသော နေ့အများကို “ပုရိမာနိ”
 ဟု၎င်း၊ ထို့ထက် ရှေ့ကျသော နေ့အများကို “ပုရိမတရာနိ” ဟု၎င်း ဆိုလိုသည်၊
 ထို့ကြောင့် “တတော ပဋ္ဌာယ၊ ပေ၊ ဟောန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

ပန-ဆက်၊ တတော-ထို တဖန်မနေမှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ သဗ္ဗာနိ-အလုံးစုံကုန်သော နေ့တို့သည်၊ ပုရိမာနိစေဝ - ပုရိမတို့သည်၎င်း၊ ပုရိမတရာနိစ- ပုရိမတရတို့ သည်၎င်း၊ ဟောန္တိ- န်၏။

ယဒဂ္ဂတိ- ကား၊ မူလဒိဝသတော - မူလနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-၍၊ ယံ ဒိဝသံ- အကြင်နေ့ကို၊ အဂ္ဂံ - အစကို၊ ပရကောဋိံ - ထိုမှဘက်အစွန်းကို၊ ကတ္တာ၊ ဝိဟရာမိ-နေခဲ့၏၊ (တံ-ထိုနေ့ကို၊ အဂ္ဂေ- အစပြု၍) ဣတိ အတ္ထော၊ [“ယဒဂ္ဂေ” ဟု ရှိသောကြောင့် “တဒဂ္ဂေ” ဟု ထည့်သည်။] ယာဝ - အကြင်မျှလောက် သော ကာလပတ်လုံး၊ ဝိဟာသိံ - နေခဲ့ပြီ၊ (“တာဝ- ထိုမျှလောက်သော ကာလ ပတ်လုံး၊ ဒိဗ္ဗာနိ ရူပါနိ ပဿာမိ” ဟု နိယမဝါကျထည့်စပ်)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဣဒါနိ-၌၊ တဿ-နေခဲ့ရာထိုနေ့၏၊ ပရိမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ ဒဿေန္တော- ပြုလိုသည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိတိ - ဟူ၍၊ (သုနက္ခတ္ထော- သုနက္ခတ္တသည်။) အာဟ-ပြောပြီ၊ အထဝါ-ထို ပြင် တနည်းကား၊ ယဒဂ္ဂတိ- ကား၊ ယံ ဒိဝသံ - အကြင်နေ့ကို၊ အဂ္ဂံ - အစကို၊ ကတ္တာ၊ န စိရံ-မကြာလှပါ၊ တိဏိ ဝဿာနိ- သုံးနှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ဝိဟရာမိ-၏၊ ဣတိပိ အတ္ထော- ဤ အနက် သည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ယံ ဒိဝသံ- ကို၊ အာဒိံ - ကို၊ ကတ္တာ၊ န စိရံ- မကြာပါ။

x x x x x x x x x

ယဒဂ္ဂေ။ ။ ပါရာဇိကဏ် - ဝေရဉ္စကဏ္ဍဝယ် အဇ္ဇတဂ္ဂေ၌ အဂ္ဂေသဒ္ဓါကဲ့သို့ ဤ အဂ္ဂေသဒ္ဓါ၏ အနက်ဖွင့်ပုံကိုလည်း သိပါ။ ထို “အစ” ဟူသည်လည်း “အတိတ်အစ” ဟု သိစေလို၍ အဂ္ဂံကို “ပရကောဋိံ” ဟု ဖွင့်သည်။

ယာဝ ဝိဟာသိံ ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ယဒဂ္ဂေ ဝိဟရာမိ၊ ဒိဗ္ဗာနိ ရူပါနိ ပဿာမိ (အကြင်နေ့ကို အစပြု၍ နေခဲ့၏၊ ထိုနေ့ကို အစပြု၍ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်နိုင်၏) ” ဟု စကားဆက်ပုံကိုကြည့်ပါ။ ထိုစကားကို ကောက်ချက်ချလျှင် “ယာဝ ဝိဟာသိံ-အကြင် မျှလောက် ကာလပတ်လုံး နေခဲ့ပြီ၊ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်နိုင်၏” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ အချုပ်အားဖြင့် “နေခဲ့ရာကာလအတွင်းမှာ မြင်နိုင်၏” ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် ယာဝ ဝိဟာသိံသည် ဥဇုကတ္တကိုပြုသော စကား ဟု သိသာ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် “ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဟု ဆိုသည်။

ဒီကာ။ ။ ဒီကာတို့၌ ယဒဂ္ဂေဝယ် ယံသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “ဝိဟရာမိ” ဟု ဝတ္ထုမာန်ဝိဘတ်ဖြင့် ရှိရသော်လည်း “အနက်မှာ အတိတ်အနက်သာ” ဟု သိစေလို၍ “ဝိဟာသိံ” ဟု ဖွင့်ကြောင်းကို ဆိုကြ၏။ ဒီကာသစ်၌ကား “ယံ သဒ္ဓါသည် ပရိစ္ဆေဒ နိပါတ်ဟု သိစေလို၍ “ယာဝ” ဖွင့်သည်ဟု ဆိုသေး၏။ စဉ်းစားကြပါကုန်။

အထဝါ။ ။ ပဋ္ဌမနည်း၌ “ယဒဂ္ဂေ၊ ပေ၊ ဝိဟရာမိ” ဟု အနက်ပေးပြီး၍ “န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ” ကို နေခံမှ အနက်ပေးစေလို၏။ ဒုတိယနည်း၌ကား “န စိရံ- မကြာပါ၊ တိဏိ ဝဿာနိ-တို့ပတ်လုံး၊ ဝိဟရာမိ” ဟု န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိပုဒ်တို့ကို ဝိဟရာမိ၏ အတွင်းသွင်း၍ ပေးစေလိုသည်။ ပါဠိကို အနက်ပေးပုံသာထူး၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ နေခဲ့ရာ ကာလ၏ ပမာဏကိုပြုလို၍ “န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိ” ဟု ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

တိဏိယေဝ ဝဿာနိ- သုံးနှစ်တို့ပတ်လုံးသာလျှင်၊ ပိဟာသိ - နေခဲ့ပြီ၊ ဣတိ- ဤအနက်သည်၊ ဝါ- ကို၊ ဝုတ္တံဟောတိ၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ- ဤ သုနက္ခတ္တသည်၊ ဘဂဝတော- ၏၊ ပတ္တစိဝရံ- ကို၊ ဂဏှဒန္တာ - ယူလျက်၊ တိဏိ သံဝစ္ဆရာနိ- တို့လုံး၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌာသိ-လုပ်ကျွေးပြီ၊ တံ- ထိုနေ့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝေ- ဤသို့၊ (န စိရံ တိဏိ ဝဿာနိဟူ၍)၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏။

ပိယရူပါနီတိ- ကား၊ ပိယဇာတိကာနိ-ချစ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ သာတဇာတိကာနိ - သာယာအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနီတိ-ကား၊ ကာမဿာဒယုတ္တာ နိ- ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်ကို သာယာတတ်သော ကိလေသာကာမအား လျော့ ပတ်ကုန်သော၊ ရဇနိယာနီတိ- ကား၊ ရာဂဇနကာနိ - တပ်မက်ခြင်းကို ဖြစ်စေ

x x x x x x x

ပိယရူပါနိ။ ။ရူပသဒ္ဓါသည် အဘိဓာန်(၈၂၈)လာ အနက်တို့တွင် သဘာဝ အနက်ဟောတည်း၊ ထို သဘာဝအနက်ကိုပင် “ဇာတ်” ဟု ဖွင့်သည်၊ ပိယံ + ရူပံ ယေသံ တိ ပိယရူပါနိ။ [ပိယရူပါနီတိ ဣဋ္ဌသဘာဝါနိ၊ သာတဇာတိကာနီတိ မရသဘာဝါနိ- ချိုမြိန်သောအရသာနှင့်တူသော သဘောရှိကုန်သော၊ မရုံရံ ပိယာတိ ဟိ မရုံရံတိ ဝုစ္စတိ မနောရမံ ယံကိဉ္ဇိ၊-ဒီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ဇာတိသဒ္ဓါ သဘာဝသဒ္ဓါတို့နှင့် သမာသ်တွဲရာ၌ ရှေ့ပုဒ်ဝယ် ဘာဝ ပ္ပဓာန (ဘာဝလောပ) ကြိမှ အရတူနိုင်၏၊ ထိုသို့ မကြံလျှင် “ပိယံ - ချစ်အပ် ” ဟု အနက်ဖြစ်သောကြောင့် ရူပါရုံကို အရကောက်ရလိမ့်မည်၊ ပိယံ - ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ် ဟု ဘာဝပ္ပဓာနကြံလျှင်ကား ရူပါရုံကိုမရသေးဘဲ ရူပါရုံ၏ ချစ်ဘွယ် သဘောကိုသာ ရသောကြောင့် ရူပနှင့် အရတူနိုင်သည်၊ ထိုသို့ အရတူမှ “ပိယံ+ရူပံ ယေသံ”ဟု ပိဂြိုဟ် ပြုနိုင်သည်။

ကာမူပသံဟိတာနိ။ ။“ကာမ”အရ ကိလေသာကာမကို ယူစေလို၍ “ ကာမ သာဒ ” ဟု ဖွင့်၏၊ “ ဥပသံဟိတ ” ကိုကား “ ယုတ္တ-လျှောက်ပတ် ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက် ဖွင့်သည်၊ [ကာမူပသံဟိတာနီတိ အာရမဏံ ကရောန္တေန ကာမေန (ကိလေသာကာမ နှင့်) ဥပသံဟိတာနိ၊ ကမနိယာနိ- ကိလေသာ ကာမဖြင့် အလိုရှိထိုက်ကုန်သော၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ ကာမဿာဒယုတ္တာနီတိ၊ ကာမဿာဒဿ - ဝတ္ထုကာမတို့ကို သာယာတတ်သော ကိလေသာကာမအား + ယုတ္တာနိ၊ ယောဂျာနိ- လျှောက်ပတ်ကုန် သော၊ ဣတိ အတ္ထော၊-ဒီကာ။]

ရဇနိယာနိ။ ။ရန္တဓာတ် အနိယပစ္စည်းဖြင့် “ရဇ္ဇေန္တိ- နှစ်သက်စေတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ရဇနိယာနိ” ဟု ပြု၊ ကာရိတ်ကြော၊ “ ရဇ္ဇေန္တိ ဧတေဟိတိ ရဇနိယာနိ ” ဟု ကရဏ သာဓ်ပြုလျှင် ကာရိတ်ကြောဘွယ် မလို၊ “ ရာဂဇနကာနိ ” ကား အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း၊ ဤ ရာဂဇနကာနိကိုထောက်၍ ရဇနိယာနိ အနိယပစ္စည်းသည် ကံဟောမဟုတ်ဟု သိနိုင်၏။ [မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယ၊ ဏာဒိကဏ္ဍ၊ ၆၉ သုတ်၌၎င်း၊ ကစ္စည်းဘာသာဒီကာ-တဒ္ဓိတ် တဒဿ ဌာန မိယောစ (၃၅၆) သုတ်၌၎င်း ရှုပါ။]

တတ်ကုန်သော၊ (ရူပါနိ ပဿာမိ ဌစပ်၊) နော စ ခေါ ဒိဗ္ဗာနိ သဒ္ဓါနိတိ- ကား၊
 ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော-သည်၊ တာနိ-ထို ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ န သုဏာတိ-
 မကြားသနည်း၊ ကိရ (ယသ္မာ)- ကြောင့်၊ (နောက်၌ “တသ္မာ” ဟု ရှိလတံ၊)
 သော-ထို သုနက္ခတ္တသည်၊ ဘဂဝန္တံ - မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဝါ- သို့၊ ဥပသင်္ကမိ
 တွာ - ချဉ်းကပ်၍၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု ပရိကမ္ပံ - ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို၊ ယာစိ -
 တောင်းပြီ၊ တဿ- ထို သုနက္ခတ္တအား၊ ဘဂဝါ၊ အာစိန္တံ- ဟောပြောတော်မူပြီ၊
 သော-ထို သုနက္ခတ္တသည်၊ ယထာနသိဌံ- အကြင် အကြင် သွန်သင်အပ်သည့်
 အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇော-ကျင့်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေ
 တွာ- ဖြစ်စေ၍၊ ဒေဝတာနံ- တို့၏၊ ရူပါနိ- ရူပါရုံတို့ကို၊ ဒိသ္မာ- မြင်ရ၍၊ ဝါ-
 မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ ဣမသ္မိံ သရီရသဏ္ဍာနေ-ဤကိုယ်သဏ္ဍာန်
 ၌၊ သဒ္ဓေန-အသံသည်၊ မရရေန- ချိုမြိန်သောအရသာနှင့် တူသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-
 ဖြစ်ထိုက်၏၊ ကထံ-အဘယ်သို့လျှင်၊ နံ-ထိုအသံကို၊ သုဏောယံနခေါ-ကြားရ
 ပါအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ဣတိတလုံး
 ကြေ၊) ဘဂဝန္တံ, ဥပသင်္ကမိတွာ, ဒိဗ္ဗသောတ ပရိကမ္ပံ- ကို၊ ပုစ္ဆိ-လျှောက်ပြီ။

စ-ဆက်၊ အယံ- ဤ သုနက္ခတ္တသည်၊ အတိတေ- ၌၊ ဧကံ- တပါးသော၊
 သီလဝန္တံ - သီလရှိသော၊ ဘိက္ခု-ကို၊ ကဏ္ဍသက္ကလိယံ-နားရွက်၌၊ ပဟံရိတွာ-
 ပုတ်ခတ်၍၊ ဗဓိရံ-နားထိုင်းသူကို၊ အကာသိ-ပြုခဲ့ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ (သီလ
 ရှိသော ရဟန်းတပါးကို နားထိုင်းအောင်ပြုခဲ့ခြင်းကြောင့်) ပရိကမ္ပံ-ဒိဗ္ဗသောတ
 ဉာဏ်၏ ပရိကမ်ကို၊ ကရောဇ္ဇောပိ - ပြုပါသော်လည်း၊ (ပြုစေကာမူ) ဒိဗ္ဗ
 သောတာပိဂမာယ- ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ကိုရခြင်းငှါ၊ အဘဗ္ဗော-မထိုက်၊ တေန-
 ကြောင့်၊ အဿ- ထို သုနက္ခတ္တအား၊ ဘဂဝါ, ပရိကမ္ပံ - ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏
 ပရိကမ်ကို၊ န ကထေသိ - ဟောတော်မူ၊ သော - ထို သုနက္ခတ္တသည်၊ ဧတ္တာ
 ဝတာ-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၏ပရိကမ်ကို ဟောတော်
 မူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘဂဝတံ- ၌၊ အာယာတံ- ရန်ငြိုးကို၊
 ဗဒ္ဓိတွာ-ဖွဲ့၍၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ သမဏဿဂေါတမ
 သ-၏၊ ဧဝံ- ဤသို့သောအကြံသည်၊ ဟောတိ-၏၊ (ကိံ)၊ အဟံပိ- ငါသည်
 လည်း၊ ခတ္တိယော-ခတ္တိယတည်း၊ အယံပိ-ဤသုနက္ခတ္တသည်လည်း၊ ခတ္တိယော-
 ခတ္တိယတည်း၊ အဿ- ထို သုနက္ခတ္တ၏၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်သည်၊ သစေ ဝနိဿတိ-
 အကယ်၍ တိုးပွားလတံဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အယံပိ-ဤ သုနက္ခတ္တသည်လည်း၊
 သဗ္ဗညု- သဗ္ဗညုဘုရားသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ၊ ဣတိ- ဤသို့သော အကြံ
 သည်၊ (ဟောတိ၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍) ဥဿုယာယ-ငြူစူခြင်းကြောင့်၊ မယံ-
 ငါ့အား၊ န ကထေသိ-မဟော၊ ဣတိ (စိန္တေသိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံပြီး၍၊ သော-
 ထို သုနက္ခတ္တသည်၊ အနက္ကမေန- အစဉ်အားဖြင့်၊ [ပါထိကသုတ်၌ လာလတံ

အတိုင်း ထိုထို-မသင့်သောအမှုကို ကြံစည်၊ ပြောဆို၊ ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော အစဉ် အားဖြင့်၊] ဂိဟိဘာဝံ- လူ၏အဖြစ်သို့၊ ပတွာ- ရှိ၊ တမတ္ထံ- ထိုအကြောင်းကို၊ မဟာလိလိစ္ဆဝိနော- မဟာလိလိစ္ဆဝိမင်းအား၊ ကထေန္တော- ပြောလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-ဤသို့ နော စ ခေါ် ဒိဗ္ဗာနိ သဒ္ဓါနိ အစရှိသည်ဟူ၍၊ အာဟ- ပြောဆိုပြီ။

ဧကံသဘာဝိတောတိ- ကား၊ ဧကံသာယ ကေကောဠာသာယ - တခုသော အဖို့အကျိုးငှါ၊ ဘာဝိတော-ဖြစ်စေအပ်သော၊ ဝါ- ပွားစေအပ်သော၊ (သမာဓိ ဟောတိ၌စပ်)၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနံ-ရူပါရုံတို့ကို၊ ဒဿနတ္ထာယ ဝါ- မြင်ရခြင်း အကျိုးငှါသော်၎င်း၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နံသော၊ သဒ္ဓါနံ- သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ သဝနတ္ထာယဝါ-ကြားရခြင်းအကျိုးငှါသော်၎င်း၊ ဘာဝိတော-သော၊ ဝါ-သော၊ (သမာဓိ ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ တိရိယံတိ - ကား၊ အနုဒိသာယ- ငှ ပါးသော အထောင့် အရပ်၌၊ ဥဘယံသဘာဝိတောတိ- ကား၊ ဥဘယံသာယ ဥဘယကောဠာသာယ- ၂ ပါးစုံသော အဖို့အကျိုးငှါ၊ ဘာဝိတော-သော၊ ဝါ- သော၊(သမာဓိ ဟောတိ)၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

အယံ ခေါ် မဟာလိ ဟေတူတိ-ကား၊ ဒိဗ္ဗာနံယေဝ ရူပါနံ-ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို သာ၊ ဒဿနာယ - ငှါ၊ ဧကံသဘာဝိတော - တခုသော အဖို့အကျိုးငှါ ပွားစေ အပ်သော၊ အယံသမာဓိ-သည်၊ ဟေတု-ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကို မြင်ရခြင်း၏အကြောင်း တည်း၊ ဣမံ အတ္ထံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတွာ-ရှိ၊ ဝါ- ကြောင့်၊ သော လိစ္ဆဝိ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိ)၊ ဒိဗ္ဗသောတေန-ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ် ဖြင့်၊ ဣဒံ သဒ္ဓဿဝနံ- ဤ အသံကို ကြားခြင်းသည်၊ ဣမသ္မိံ သာသနေ - ဤ သာသနာတော်၌၊ ဥတ္တမတ္တဘူတံ-မြတ်သော အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)

x x x x x x x

ဧကံသဘာဝိတော။ ။ဧက+အံသာ၊ အံသာသဒ္ဓါသည်“အံသော ခန္ဓေစ ကောဠာ သေ”- အဘိဓာန် (၁၁၀၃) လာ အနက်တို့တွင် ကောဠာသာ အနက်ဟောတည်း၊ အံသာယ၌ အာယသည် စတုတ္ထိသဝိဘတ်၏ ကာရိယတည်း၊ “ ဧက + အံသာယ - တခုသောအဖို့အစုအကျိုး ”ဟူသည် ဒိဗ္ဗရူပါရုံကို မြင်ရခြင်း , သို့မဟုတ် ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါတို့ကို ကြားရခြင်းအားဖြင့် ထို ၂ ပါးတွင် တပါးပါးသော အဖို့အစုတည်း၊ ထို တခုတည်း သော အကျိုးငှါ+ဖြစ်စေအပ်သောသမာဓိကို“ဧကံသာယ+ဘာဝိတော”အရ“ဧကံသ ဘာဝိတ”ဟု ဆိုသည်။

ဣဒံ၊ပေ၊သဒ္ဓဿဝနံ။ ။ဧရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဣဒံ ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဓိ သုဏာတိ” ဟု ဧတုရ၏၊ ဣဒံ ဟူသော နပုလိန်နှင့် သဒ္ဓိဟူသော ပုလိန်ကို တွဲခြင်းသည် မကောင်း၊ “ဣဒံ သဒ္ဓိ”ဟု တွဲလျှင် နောက်ဝါကျ၌“ဣမဿ-ဤအသံ၏”ဟု ပေးရလိမ့်မည်၊ အမှန် အားဖြင့် “ အသံ အကျိုးငှါ ကျင့်ကြသည် မဟုတ်၊ အသံကို ကြားခြင်း အကျိုးငှါသာ ကျင့်ကြသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒံ ဒိဗ္ဗသောတေန သဒ္ဓဿဝနံ”ဟု ရှိမှ ကောင်းသည်။

မညေ-ဖြစ်လေယောင် တကား၊ ဣဒဿ-ဤအသံကို ကြားရခြင်း၏၊ အတ္ထာယ-
 အကျိုးငှါ၊ ဧတေ ဘိက္ခု။ - ဤ ရဟန်းတို့သည်၊ ပညာသံပိ ဝဿာနိ - အနှစ်
 ငါးဆယ်တို့ပတ်လုံး၎င်း၊ သဠိပိ ဝဿာနိ-အနှစ် ခြောက်ဆယ်တို့ပတ်လုံး၎င်း၊
 အပဏ္ဏကံ-မချွတ်မယွင်းသော၊ ဝါ-အပြစ်မရှိသော၊ [အဝိရဇ္ဈနကံ၊ အနဝဇ္ဇန္တိ
 ဝါ အတ္ထော။] ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ စရန္တိ နန-ကျင့်ကြလေယောင်
 တကား၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဒသဗလံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဧတံ အတ္ထံ-ဤအကြောင်း
 အရာကို၊ ယံနနပုစ္ဆေယျံ - အကယ်၍ မေးရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ
 (စိန္တေသိ)။

တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တမတ္ထံ- ထို အကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆ
 န္တော-မေးလျှောက်လိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တောသံ နန ဘန္တေတိ အာဒိံ- အစ
 ရှိသော စကားကို၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ၊ သမာဓိဘာဝနာနံတိ ဧတ္ထ - ပါဠိ၌၊
 သမာဓိယေဝ-သမာဓိသည်ပင်၊ သမာဓိဘာဝနာ-မည်၏။ [“သမာဓိယေဝ +
 ဘာဝနာ သမာဓိဘာဝနာ” ဟု အရတူ ကမ္မဓာရဲကိုပြသည်။] ဥဘယံသဘာဝိတာ
 နံ- ၂ ပါးစုံသော ဒိဗ္ဗရူပကိုမြင်ခြင်း၊ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓကိုကြားခြင်း ဟူသော အကျိုးငှါ
 ဖြစ်စေအပ်ကုန်သော၊ သမာဓိနံ-တို့ကို၊ (သစ္စိကိရိယဟေတု စရန္တိ နန ဌ္ဗစပ်၊)
 ဣတိ အတ္ထော- နက်၊ အထ - လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊
 တော သမာဓိဘာဝနာ-တို့သည်၊ သာသနတော-မှ၊ ဗာဟိရာ-အပ၌ဖြစ်ကုန်၏၊
 န အဇ္ဈတ္တိကာ-အတွင်း၌ မဖြစ်ကုန်၊ တသ္မာ, တာ-ထိုသမာဓိဘာဝနာတို့ကို၊
 ပဋိက္ခိပိတွာ- ပယ်တော်မူ၍၊ ယဒတ္ထံ-အကြင် အရိယာဖိုလ်အကျိုးငှါ၊ ဘိက္ခု။-
 တို့သည်၊ ဗြဟ္မစရိယံ- မြတ်သော အကျင့်ကို၊ စရန္တိ-ကုန်၏၊ တေ-ထိုအရိယာ

x x x x x x x

သမာဓိဘာဝနာနံ။ ။ လိစ္ဆဝိမင်းသည် အကြံဖြစ်တုန်းက ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ကို
 ဤသာသနာတော်ဝယ် အမြတ်ဆုံး ဟု မှတ်ထင်ခဲ့သော်လည်း ဒိဗ္ဗသောတနှင့်တကွ ဒိဗ္ဗ
 စက္ခုကိုပါ မေးလျှောက်လိုသောကြောင့် “တောသံ နန ဘန္တေ သမာဓိဘာဝနာနံ” ဟု
 ပါဠိတော်၌ ဗဟုဝစ်ဖြင့် လျှောက်သည်။

န အဇ္ဈတ္တိကာ။ ။ ဤသမာဓိဘာဝနာတို့သည် ဝဋ်မှထွက်ကြောင်း မဟုတ်၊ ထို
 ဘာဝနာတို့ကို သာသနာပကာလ၌ ရသေ့တို့လည်း ရနိုင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဗာဟိရ
 ဖြစ်ကြသည်၊ ဘုရားရှင်သည် သာမုတ္တံသိကဒေသနာတော်အဖြစ်ဖြင့် ဟောပြုအပ်သော
 ဘာဝနာများ မဟုတ်ရကား အဇ္ဈတ္တိကာ (သာသနာတွင်း) ဘာဝနာ များလည်း
 မဟုတ်ကြ။

ယဒတ္ထံ။ ။ “ယေသံ+အတ္ထာယ၊ အဘောဒေပိ ဘောဒဝစနမေတံ” ဟု ဋီကာသစ်
 ဖွင့်၏၊ “ယေသံ” အရ အရိယာဖိုလ်တရားများကို ရ၍၊ “အတ္ထာယ” အရလည်း ထိုဖိုလ်
 တရားတို့ကိုပင်ရသောကြောင့် သမ္ပန်နှင့်သမ္ပန္နိမပြားဘဲလျက် ပြားသကဲ့သို့ ဆိုထားသော
 “အဘောဒ ဘောဒုပစာရ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “ တံ ဒသေန္တော ”

ဖိုလ်တို့ကို၊ ဒဿေန္တော-သော၊ ဘဂဝါ၊ န ခေါ မဟာလီတိ အာဒိံ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ (တနည်း) ယဒတ္ထံ - အကြင် အရိယာဖိုလ် ဟူသော အကျိုးငှါ၊ တိက္ခာ။ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ တံ-ထို အရိယာဖိုလ် ဟူသော အကျိုးကို၊ ဒဿေန္တော - သော၊ ဘဂဝါ , န ခေါ မဟာလီတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

x x x x x x x

နေရာဝယ် “တေ ဒဿေန္တော” ဟု ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီမည်၊ ပါဠိတော်၌လည်း “ အတ္ထိ ခေါမဟာလိ အညေဝ ခံဗ္ဗာ၊ ဗေ၊ ယေသံ သန္တိကိရိယာဟေဟု” ဟု ဗဟုဝင်ပင် ရှိသည်။ ဤအလို “ယေသံ+အတ္ထော ယဒတ္ထော” ဟု ပြုပါ။

တနည်း။ ■ “ယဿ ဝိသေသနဘူတဿ အတ္ထာယ” ဟု ဋီကာသစ်၌ တနည်း ဖွင့်သေး၏။ ဤအလို “ယော-အကြင် အရိယာဖိုလ်ဟူသော + အတ္ထော ယဒတ္ထော၊ - အကြင် အရိယာဖိုလ်ဟူသော အကျိုး” ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ “ယဒတ္ထံ-အကြင် အရိယာဖိုလ် ဟူသော အကျိုးငှါ” ဟု ပေးစေလိုသည်။ ဤသို့ တနည်းဖွင့်ခြင်းမှာလည်း နောက်၌ “တံ ဒဿေန္တော” ဝယ် “တံ” ဟု စာအုပ်တို့၌ ကေဝုန်ရှိသောကြောင့်တည်း။

စတုအရိယမလအဖွင့်

တိဏ္ဍံ သံယောဇနာနန္တိ-ကား၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒိနံ - သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိ ကုန်သော၊ တိဏ္ဍံ- န်သော၊ ဗန္ဓနာနံ - အနှောင်အဖွဲ့တို့၏၊ (“ ပရိက္ခယာ- ကုန်ခြင်းကြောင့် ” ၌စပ်၊) ဟိ- မှန်၊ (သံယောဇနကို ဗန္ဓနဟု ဖွင့်ခြင်းသည် မှန်၏၊) (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ တာနိ - ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသတို့သည်၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခဘယေ - ဝဋ္ဋဆင်းရဲ ဟူသော ဘေး၌၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ [“ ဝဋ္ဋဒုက္ခမယေ ရထေ- ဝဋ္ဋဒုက္ခအတိပြီးသော ရထာဒိဋ္ဌိ ” ဟု လည်း မူကွဲရှိ၏။] သံယောဇနန္တိ - ယှဉ်စေတတ်ကုန်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ သံယောဇနာနိတိ- သံယောဇနတို့ ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ-ကုန်၏။

x x x x x x x

ဝဋ္ဋဒုက္ခ၊ ပေ၊ သံယောဇနန္တိ။ ■ “တသ္မာတိ ယသ္မာ ဝဋ္ဋဒုက္ခဘယေ သံယောဇန တော တတ္ထ သတ္တေ သံယောဇနန္တိ နာမ၊ တသ္မာ” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၍ “ဝဋ္ဋဒုက္ခမယေ ရထေ” ဟု ရှိသော ပါဠိကို ရှေးပါဠိမဟုတ်ဟု ပယ်သွား၏။ သံယောဇနာနံကို “ ဗန္ဓ နာနံ” ဟု ဖွင့်၍ သံယောဇနန္တိကိုလည်း “ဗန္ဓန္တိ” ဟု ဖွင့်ကြ၏။ ထို ဖွဲ့ချည်ခြင်း၊ ဖွဲ့တုပ်ခြင်း ဟူသည် ရထာဒိဋ္ဌိ မြင်းကပ်သကဲ့သို့ (မြင်းတပ်သကဲ့သို့) မဟုတ်၊ ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့တုပ်ခြင်း သာတည်း။ ရထာဒိဋ္ဌိ မြင်းကို ဖွဲ့တုပ်၍လည်း မဖြစ်နိုင်-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ရထေ” ဟု ရှိသော ပါဠိကို ပယ်ထိုက်ပါပေသည်။ [ဋီကာဟောင်း၌ကား “ဝဋ္ဋဒုက္ခေ သံယောဇန တော” ဟု သာ ရှိ၏။ “မယေ, ဘယေ” ပုဒ်များလည်း မပါ။]

သောတာပန္နော ဟောတီတိ - ကား၊ မဂ္ဂသောတံ - ဆန့်ကျင်ဘက်တရား
 တို့ကို ပယ်ရှားတတ်သောအရိယာမဂ်သို့၊ အာပန္နော- ရေခံပြီးသည်၊ ဟောတိ၊
 အဝိနိပါတဓမ္မောတိ - ကား၊ စတုသု- န်သော၊ အပါယေသု- တို့၌၊ အပတန
 ဓမ္မော - မကျခြင်း သဘောရှိ၏၊ ဝါ-မဖြစ်ခြင်း သဘောရှိ၏၊ [အပတနဓမ္မောတိ
 အနုပ္ပဇ္ဇနသဘာဝေါ။] နိယတောတိ - ကား၊ ဓမ္မနိယာမေန - အမြဲ သတ်မှတ်
 ဆုံးဖြတ်တတ်သောမဂ်တရားသည်၊ နိယတော-အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်၏၊
 သမ္မောဓိပရာယဏောတိ-ကား၊ အဿ- ထိုသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပရိမဂ္ဂ

x x x x x x x x x

မဂ္ဂသောတံ ■ ■ “ ဤ၌ သောတသဒ္ဓါသည် နား ဟူသော အနက်ကို မဟော၊
 မဂ်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏” ဟု သိစေလို၍ “ မဂ္ဂသောတံ ” ဟု မဂ္ဂသဒ္ဓါထည့်၍
 ပိသေသနပြုသည်။ မှန်၏။- မဂ်တရားသည် ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို ပယ်တတ်
 သောကြောင့် “ ပဋိပက္ခဓမ္မေ သဝတိ ပေလတိ- ပယ်တတ်၏၊ ဣတိ သောတော ” ဟူသော
 ဝစနတ္ထနှင့်အညီ သောတ အမည်ရနိုင်၏။ [ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ အနဝသေသတော သဝန
 တော ဗေလနတော (နှိပ်စက်တတ် ပယ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) သောတော အရိယ
 မဂ္ဂေါ။ - ဝေရဉ္စကဏ္ဍသာရတ္ထဋီကာ၊ ဘူ , သွာ , ကိ , သုဓာတ်သည် ပိဋကအနက်ကို
 ဟော၏။ စုရာဒိ ပိလဓာတ်လည်း နောဒန (ပယ်ရှားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။
 ထို့ကြောင့် သဝနတောကို “ ဗေလနတော ” ဟု ဖွင့်သည်။] ဤအဖွင့်ကို ကြည့်၍ “ မဂ္ဂ
 သောတံ ” ကို နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

အာပန္နော။ ■ အာပုပ္ဖပဒဓာတ်, တပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော အာပန္နောပုဒ်၌ တပစ္စည်း
 ကို ပစ္စုပ္ပန် (ရောက်ဆဲ) အနက်ဟောဟု ယူလျှင် သောတာပတ္တိမဂ္ဂဥပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ တ
 ပစ္စည်းကို အတိတ်ဟောဟုယူလျှင် ရောက်ပြီးသော ဖလဥပုဂ္ဂိုလ်ကိုရ၏။ ဤနေရာ၌ကား
 “ သမ္မောဓိပရာယဏော-အထက် မဂ် ၃ ပါးဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် ”
 ဟု ဆိုသောကြောင့် ဖလဥသောတာပန္နဟု သိသာ၏။ ထို့ကြောင့် အာပန္နော၌ အတိတ်
 ဟော တပစ္စည်းဟု ယူ၍ “ မဂ္ဂသောတံ အာပန္နောတိ ဖလဥဿ ဝသေန ဝုတ္တံ ” ဟု
 ဋီကာမိန့်သည်။ [“ အာပဇ္ဇိတ္တာတိ အာပန္နော ” ဟု ပြုပါ။ မဂ္ဂဥပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်မှု “ အာပဇ္ဇ
 တီတိ အာပန္နော ” ဟု ပြုရသည်။]

အဝိနိပါတဓမ္မော။ ■ “ စတုသုပေါ အပတနဓမ္မော ” သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သာ
 တည်း။ ပါရာဇိက, ဝေရဉ္စကဏ္ဍ, ဝိနယပညတ္တိယာစနအခဏ်း၌ကား “ ဝိနိပါတေတီတိ
 ဝိနိပါတော၊ နာဿ ဝိနိပါတော (ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျစေတတ်သည်၏ အဖြစ်
 ဟူသော) ဓမ္မောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော ” စသည်ဖြင့် အကျယ်ဖွင့်ထားသည်။

နိယတော။ ■ ဓမ္မနိယာမေနကို “ မဂ္ဂဓမ္မ နိယာမေန ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ “ ဓမ္မ ”
 အရ မဂ်တရား ယူပါ - ဟူလို၊ ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ကား “ သမ္မတ္တနိယာမေန
 မဂ္ဂေန ” ဟု ဖွင့်၏။ ထို၌ နိယာမေနကို “ နိယာမကေန-ခုနစ်ဘဝအထက်၌ မဖြစ်ဘို့ရန်
 အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော၊ မဂ္ဂေန- သည် ” ဟု သာရတ္ထဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့်
 “ ဓမ္မနိယာမေန-သည်၊ နိယတော-အပ်၏ ” ဟု နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။

တ္တယသင်္ခါတာ - အထက်မဂ် ၃ ပါး အပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ သမ္မောဓိ-
 သမ္မောဓိ ဟူသော၊ ပရံ - သောတာပတ္တိမဂ်ထက် အလွန် ဖြစ်သော၊ အယနံ-
 ရောက်ထိုက်သော တရားသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) ဣတိ-ကြောင့်၊ သမ္မောဓိပရာယ
 ဣတိ-မည်၏၊ [ဝါ-တနည်း၊ အနေန - ဤသောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဥပရိ
 မဂ္ဂတ္တယသင်္ခါတာ-သော၊ သမ္မောဓိ-သို့၊ ပရံ-အလွန်၊) ပတ္တဗ္ဗာ-ရေခံထိုက်၏၊
 ဣတိ သမ္မောဓိပရာယဣတိ-၏။... စာရှိအတိုင်း လိုက်သင့်ရာကို လိုက်စေ၍
 ပေးသည်။]

* * * * *

မှတ်ချက်။ ■ “မဂ္ဂဓမ္မနိယာမေနာတိ-ဥပရိမဂ္ဂဓမ္မ နိယာမေန-ခုနစ်ဘဝမှ အထက်၌
 ကာမဘုံဝယ် မဖြစ်ဘို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော အထက် မဂ်တရားသည်”
 ဟု ဒီကာသစ်ဖွင့်၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ဘဝကို သောတာပတ္တိမဂ်သည်သာ ဆုံးဖြတ်
 ထိုက်သောကြောင့်၎င်း၊ “မဂ္ဂဓမ္မနိယာမေန” ဟု ဒီကာဟောင်း၌ ဖွင့်သောကြောင့်၎င်း
 ဥပရိသဒ္ဓါပါသော ထို ဒီကာသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ။ ထို့နောက် “ဟေဠိမန္တတော
 (ဧအာက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်) သတ္တမဘဝတော ဥပရိ အနုပုဇ္ဇနဓမ္မတာယ ဝါ -ခုနစ်
 ဘဝမှအထက်၌ (ကာမဘုံဝယ်) မဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ နိယတော-
 မြစ် ” ဟု ဒီကာဖွင့်သည်ကား အဋ္ဌကထာမှ အလွတ်အဖွင့်တည်း။

သမ္မောဓိ ပရာယဣတိ။ ■ သမ္မုဇ္ဈိတိတိ သမ္မောဓိ - ဆက်၍ သိလတုံသော
 အထက်မဂ် ၃ ပါး၊ တနည်း “သမ္မုဇ္ဈိတိတိ သမ္မောဓိ” ဟု ပြု၍ မဂ် ၄ ပါးလုံး ရနိုင်သော်
 လည်း သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် အထက်မဂ်
 ၃ ပါးကိုသာ ယူရသည်။ [သမ္မုဇ္ဈိတိတိဝါ သမ္မောဓိ၊ အနိယမဂ္ဂေါ၊ သောစ ဣဓံ
 ပဌမမဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ အဝသိဇ္ဇော ဧဝ အဓိဂန္တဗ္ဗဘာဝေန ဣန္ဒြိယဗ္ဗော၊-သာရတ္ထ
 ဒီကာ၊ ထို့ကြောင့် “ဥပရိမဂ္ဂတ္တယ သင်္ခါတာ သမ္မောဓိ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။]

ပရာယဣတိ။ ■ “ပရ+အယနံ” ဟု ခွဲ၊ သမာသ်ပြီးသောအခါ ရကြောင့် နကို ဣပ္ပိ၊
 ပရံ+အယနံကို “ပရာ+ဂတိ” ဟု ဒီကာဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် “ပရံ- အလွန်” ဟု ကြိယာ
 ဝိသေသန မပေးဘဲ “ပရံ- အလွန်ဖြစ်သော” ဟု တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသနပေးရသည်။

အနေန ပတ္တဗ္ဗာကို စဉ်းစား။ ■ စာအုပ်တို့၌ အဿ၏နောက်ဝယ် “ အနေန
 ပတ္တဗ္ဗာ” ဟု တွေ့ရ၏။ ပတ္တဗ္ဗာသည် အယနံ၏အနက်ဖွင့် မဖြစ်နိုင်၊ သမ္မောဓိပရာယဣတိ
 လည်း တတိယာ မဟုတ်မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဤပါဌ်ကို ဒီကာသစ်၌ ဝါသဒ္ဓါ အကြေ
 ကြံ၍ “တနည်းအဖွင့်” ဟု ယူဆသော်လည်း သဒ္ဓါသွားမကောင်းပါ။

မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်။ ■ သမ္မောဓိပရာယဣတိအဖွင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ ဥပရိ
 မဂ္ဂတ္တယသင်္ခါတာ သမ္မောဓိ ပရံ အယနံ အဿ ဂတိ ပဋိဿရဏံ အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗာတိ
 သမ္မောဓိပရာယဣတိ” ဟု ရှိ၏။ ထို၌ အယနံကို ဂတိဟု ဖွင့်၍ ဂတိကို ပဋိဿရဏံဟု
 ဧဝါဟာရအနက် ဖွင့်ပြီးလျှင် “ပဋိဿရဏံ-လည်းလျောင်းရာ” ဟူသည် “မချွတ်ကေန်
 အမှန်ရောက်ထိုက်သော အရာတည်း” ဟု သိစေလို၍ “အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်
 ဖွင့်သည်။ ဤ၌ “အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗာ” ဟု ပရာယဣတိအတွက် အဓိပ္ပာယ်ပြောရာမှ “အဝဿံ
 ပတ္တဗ္ဗာ” မဟုတ်တန်ရာ၊ “အနေန ပတ္တဗ္ဗာ” ဖြစ်စရာရှိသည်ဟု ပြင်မှားခဲ့ဟန်တူပါသည်။

တနုတ္တာတိ - ကား၊ ပရိယုဋ္ဌာန မန္တတာယစ - ထကြွခြင်း၏ နည်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ကဒါစိ-တရံတခါ၌၊ ကရဟစိ-တရံတဆစ်၌၊ ဥပ္ပတ္တိယာစ- ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ တနုဘာဝါ - နဲသည်၏အဖြစ် ကျသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သကဒါဂါမိ , ဟောတိ ဌစပ်)၊ ဩရုမ္ဘာဂိယာနံတိ - ကား၊ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာ နံ - အောက် ကာမဘုံသို့ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ - အောက် ကာမဘုံ ဟူသောအဘို့၏ စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊ (ပဉ္စန္ဒံ သံယောဇနာနံ၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ယေ - ယင်း သံယောဇဉ်တို့သည်၊ ဗဒ္ဓေါ - ဖွဲ့အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပရိ- အထက်ဖြစ်သော၊ သုဒ္ဓါဝါသဘူမိယံ - သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ- မစွမ်းနိုင်။

x x x x x x x

တနုတ္တာ။ ■ တနုဇာတ် ဥပစည်းဖြင့်ပြီးသော ဣတ္ထိလိန် တနု သဒ္ဓါသည် အပ္ပ - အနည်းငယ်အနက်၊ ဝိရဋ္ဌ-ကျဲခြင်းအနက်ကိုဟော၏။ ထိုတွင် ပရိယုဋ္ဌာနမန္တတာယဖြင့် အပ္ပအနက်ကို ပြ၏။ “သကဒါဂါမိ၌ ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့ ထကြွသော်လည်း အပြင်း အထန် မဖြစ်ဘဲ နဲနဲပါးပါးသာ ဖြစ်ကြသည်” ဟူလို၊ ကဒါစိ ကရဟစိ ဥပ္ပတ္တိယာစဖြင့် ဝိရဋ္ဌအနက်ကို ပြ၏။ “ ပူထုဇဉ် သောတာပန်တို့လောက် အဖြစ်မစိတ်ဘဲ တရံတခါမှ ဖြစ်ကြသည်” ဟူလို။ [ကဒါစိနှင့် ကရဟစိကား ပရိယာယ်တည်း၊ မြန်မာ၌ “တရံတခါ= တခါတလေ” ဟူသကဲ့သို့တည်း။]

ဩရုမ္ဘာဂိယာနံ။ ■ သက္ကံတ၌ အဝရ သဒ္ဓါသည် ပါဠိ၌ “ဩရ” ဟု ဖြစ်၏။ ဥ လိန်ဟု ဆို၏။ ဤနေရာ၌ “နိဂ္ဂဟိတန္တ နိပါတ်” ဟု ကြိရလျှင် ကောင်းမည်ထင်၏။ နောက်အနက် ယုတ်ညံ့ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ ကာမဘုံသည် အထက် ရူပ အရူပ ဘုံကိုထောက်၍ ဌာနအားဖြင့် ယုတ်ညံ့၏။ အေဝံကျနောက်ကျလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံ” ဟု ဖွင့်၏။ [ဩရံ ဝုစ္စတိ ကာမဓဲတု၊ ပစ္စယဘာဝေန (အောက် ကာမဓာတ်ဝယ် ဖြစ်ဘို့ရန်အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) တံ ဩရံ (ထို အောက်ကာမ ဓာတ်သို့) + ဘဇန္တိတိ ဩရံဘာဂိယာနိ၊ ဩရံ ဘာဂဿ ဝါ ဟိတာနိ ဩရံဘာဂိယာနိ၊ တေနာဟ ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာနံတိ အာဒိ၊ - မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ဋီကာ။]

ဆက်ဥပုဒ် - ပဌမနည်း၌ ဘဇန္တိတိ ဘာဂိယာနိ၊ ဘဇဓိတံ၊ ဣပစ္စည်း ကတ္တား ဟော၊ ဩရံ+ဘာဂိယာနိ ဩရုမ္ဘာဂိယာနိ၊ ဒုတိယနည်း၌ “ဘဇိယတေ (အခြားဘုံနှင့် မရောအောင် ခွဲခြား ဝေဘန်အပ်၏။ ဣတိ ဘာဂေါ၊ ဩရံ-အောက်ကာမဘုံဟူသော၊ ဘာဂေါ-အဘို့တည်း၊ ဩရံဘာဂေါ-ဘို့၊ ဩရုမ္ဘာဂဿ-အောက် ကာမဘုံဟူသော အဘို့၏။ ဟိတာနိ - စီးပွားဖြစ်သော သံယောဇဉ်တို့တည်း၊ ဩရုမ္ဘာဂိယာနိ - တို့၊ [အောက်ကာမဘုံ၌ ဖြစ်စေတတ်သည်ကိုပင် “စီးပွား” ဟု ဆိုသည်။] ဩရုမ္ဘာဂိယ သံယောဇဉ် ၅ ပါး , ဥဒ္ဓံဘာဂိယသံယောဇဉ် ၅ ပါး ရှိ၏။

[ဆောင်] ကာမရာဂ, ပဋိသန္ဓေ, သီလ-ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆံ , ဤငါးတန်, ဩရုမ္ဘာဂိယ။
 ရူပရာဂ, အရူပနှင့်, မာန-ဥဒ္ဓစ္စံ, အဝိဇ္ဇံ, ဥဒ္ဓမ္မာဂိယံ။

ဩပပါတိကောတိ ဧတံ - ဩပပါတိကောဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။ သေသ
 ယောနိ ပဋိက္ခေပဝစနံ - ကြွင်းသော ယောနိတို့ကို ပယ်ကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။
 တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ-ကား၊ တသ္မိံ ဥပရိဘဝေယေဝ-ထို အထက်ဗြဟ္မာ့ဘဝ၌
 ပင်၊ ပရိနိဗ္ဗာနဓမ္မော - ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းသဘော ရှိ၏။ အနာဝတ္တိဓမ္မောတိ -
 ကား၊ တတော ဗြဟ္မလောကာ-ထို ဗြဟ္မာ့ဘုံမှ၊ ပုန- တဖန်၊ ပဋိသန္ဓိာသေန-
 ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အနာဝတ္တနဓမ္မော - ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိ။

စေတောဝိမုတ္တိံတိ - ကား၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိံ - ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်သော
 အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်ကို၊ ဝါ - ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်သော အရဟတ္တဖိုလ်
 သမာဓိကို၊ ဧတံ-ဤ စေတောဝိမုတ္တိဟူသော အမည်သည်။ သဗ္ဗကိလေသဗန္ဓန
 ဝိမုတ္တဿ- အလုံးစုံသော ကိလေသာအနှောင်အဖွဲ့တို့မှ လွတ်သော၊ အရဟတ္တ
 ဖလစိတ္တဿ-အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၏၊ အဓိဝစနံ - အမည်တည်း။ ပညာဝိမုတ္တိံတိ
 ဣတ္ထာပိ - ပါဌ်၌လည်း၊ သဗ္ဗကိလေသဗန္ဓန ဝိမုတ္တာ - သော၊ အရဟတ္တဖလ
 ပညာဝ - အရဟတ္တဖိုလ်ပညာကိုသာ၊ ပညာဝိမုတ္တိတိ- ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေတိ - ကား၊ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ - ဤ အတ္တဘော၌ပင်၊
 သယန္တိ-ကား၊ သာမံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာတိ-ကား၊ အဘိဇာနိတွာ-ထူးသော
 အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သန္တိကတွာတိ - ကား၊ ပစ္စက္ခံ - မျက်မှောက်ကို၊
 ကတွာ- ပြု၍၊ အထဝါ- ထို့ပြင်တနည်းကား၊ အဘိညာ သန္တိကတွာတိ-ကား၊
 အဘိညာယ - ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်၊ အဘိဝိသိဋ္ဌေန - ထူးသော၊ ဉာဏေန - ပစ္စ
 ဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်၊ သန္တိကရိတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဣတိပိ အတ္ထော-လည်း၊
 (ဟောတိ)၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ - ကား၊ ပတွာ - ရောက်၍၊ ပဋိလဘိတွာ- ရ၍။

x x x x x x x

ဩပပါတိကော။ ။ ဥပပတနံ-ဘဝဟောင်းမှ ခုန်လွှားသကဲ့သို့ ကျရောက်ခြင်း၊
 ဥပပါတော-ခြင်း၊ ဥပပါတော ယဿာတိ ဩပပါတိကော၊ ခန္ဓာကိုယ် အထင်အရှား
 ဖြင့် တခါတည်းဖြစ်ရကား ဘဝဟောင်းက ပြောင်းရွှေ့၍ ကျရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း
 ရှိသူကို ဩပပါတိက (ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေရှိသူ) ဟု ခေါ်၏။

စေတော ဝိမုတ္တိံ ။ ။ ဝိမုတ္တိ - ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်တတ်၏၊ ဣတိ
 ဝိမုတ္တိ၊ စေတောယေဝ - စိတ်သည်ပင် + ဝိမုတ္တိ - ကိလေသာတို့မှ လွတ်သည်တည်း။
 စေတော ဝိမုတ္တိ - ကိလေသာတို့မှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၊ စိတ်ကို ပဓာနနည်း
 အားဖြင့် ခေါင်းတပ်သော်လည်း သမာဓိကိုယူရသည်။ ထိုသို့ ကိလေသာတို့မှလွတ်သော
 စိတ်သည် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ရကား “စိတ္တဝိသုဒ္ဓိံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆွဲဖွင့်သည်။

အဘိညာ သန္တိကတွာ။ ။ ဤပုဒ်တို့ကို ၂ နည်းဖွင့်ထား၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်းကို
 သာမညဖလသုတ် ဝိသေသ သာမညဖလကိုစ၍ ပြခန်း၌၎င်း၊ ဒုတိယနည်းကို ဗြဟ္မဇာလ
 သုတ် သမ္ပညတဉာဏ်တော်ကို ပြခန်း၌၎င်း အဖွင့်အတိုင်း အဓိပ္ပါယ်ရေးခဲ့ပြီ။

အရိယအဋ္ဌကိကမဂ် အဖွင့်

ဣဒံ - ဤစကားကို၊ သုတွာ၊ လိစ္ဆဝိရာဇာ - သည်၊ စိန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ အယံ ဓမ္မော-ဤတရားသည်၊ (သက္ကာ၌ ပဓာနစပ်၊) ဝါ-ကို၊ (ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ၌ အပဓာန စပ်၊) သကုဏေန- ငှက်သည်၊ (ဥပုံတနံ) ဝိယ - ပျံခြင်းကဲ့သို့၊ (တထာ- တူ၊) ဥပ္ပတိတွာ-ပျံ၍၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ-ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ-မတတ်ကောင်း၊ ဂေါဓာယ-ဖွတ်သည်၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ (ဂမနံ)ဝိယ-သွားခြင်းကဲ့သို့၊ (တထာ)၊ ဥရေန-ရင်ဖြင့်၊ ဂန္ဓာဝိ- သွား၍လည်း၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ- ငှါ၊ န သက္ကာ၊ ပန-ဆက်၊ အဒ္ဓါ - မချွတ်ကေန၊ ဣမံ - ဤတရားကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈန္တဿ- ထိုးထွင်း၍သိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပုဗ္ဗဘာဂပုဋိပဒါယ - ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်သော အကျင့်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗ- ဖြစ်ရာ၏၊ ဝါ-ရှိရာ၏၊ နံ-ထိုအကျင့်ကို၊ တာဝ ပုစ္ဆာမိ-မေးဥားအံ့၊ ဣတိ (စိန္တေ သိ) တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလို သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အတ္ထိ ပန ဘန္တေတိ အာဒိံ - အတ္ထိ ပန ဘန္တေ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

အဋ္ဌကိကောတိ- ကား၊ ပဉ္စကိကံ- ၅ ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ တူရိယံဝိယ- တူရိယာ ကဲ့သို့၎င်း၊ [အာတတ, ဝိတတ စသော အဘိဓာန် (၁၃၉)လာ အင်္ဂါ ၅ ပါးတည်း။] အဋ္ဌကိကော- အရပ်ရှစ်မျက်နှာ အင်္ဂါရှိသော၊ ဂါမောဝိယစ- ရွာကဲ့သို့၎င်း၊ [တူရုအရပ် ၄ ပါး , အထောင့်အရပ် ၄ ပါးအားဖြင့် ရှစ်ပါး ရှိသောရွာ၊ ဒိသာ ဝိဒိသာနိဝိဋ္ဌာပဒေသေန အဋ္ဌကိကော၊ - ဋီကာ။] အဋ္ဌင်္ဂ မတ္တောယေဝ- ၈ ပါးသောအင်္ဂါမျှသည်သာ၊ ဟုတွာ၊ အဋ္ဌကိကော- အဋ္ဌကိက မည်၏၊ အင်္ဂတော- ၈ ပါးသောအင်္ဂါမှ၊ အညော-အခြားသော၊ မဂ္ဂေါနာမ- မဂ်မည်သည်၊ န အတ္ထိ၊ တေနေဝ - ကြောင့်ပင်၊ သေယျထိဒံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၊ပေ၊ သမ္မာသမာဓိတိ - ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

[အဋ္ဌကိကမဂ်တရား၌ လက္ခဏာအားဖြင့်၎င်း၊ ကိစ္စခဏ အာရုံအပြားနှင့် ရှေ့နောက် အစဉ်အားဖြင့်၎င်း ပြုလိုသောကြောင့်“တတ္ထ”စသည်ကို မိန့်သည်။] တတ္ထ- ထို သေယျထိဒံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသောပါ၌၌၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သည်၊ သမ္မာ

x x x x x x x x x

အဋ္ဌကိကော ။ ။ အဋ္ဌံ + အင်္ဂါနိ အဋ္ဌင်္ဂါနိ၊ ဤသို့ ရှေးဥားစွာ သမာသံတွဲပြီး၍ တပုဒ်တည်းဖြစ်မှ “အဋ္ဌင်္ဂါနိ အဿ သန္တိတိ အဋ္ဌကိကော” ဟု တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂိုဟ်ပြုနိုင်သည်။ [မူလပံ, ဓမ္မဒါယာဒသုတ်ဋီကာ၌ “အတ္တနော အဝယဝဘူတာနိ အဋ္ဌံ + အင်္ဂါနိ တေဿ သန္တိတိ အဋ္ဌကိကော ” ဟု တခါတည်း ဝစနတ္ထပြုသည်မှာ လဟုက နည်းအားဖြင့် သမာသံနှင့် တဒ္ဓိတ် မခွဲဘဲ ပြုခြင်းသာတည်း၊ မှန်၏-သမာသံပုဒ်၌ ဣကပစ္စည်း မသက် နိုင်, သမာသံတွဲပြီးနောက် တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂိုဟ်ပြုမှ ဣကပစ္စည်းသက်နိုင်ပါသည်။ ဋီကာသစ်၌ ထိုဝိဂ္ဂဟ ၂ မျိုး၏အထူးကို ကြံစည်ထားသည်ကို စဉ်းစားပါ။]

ဒဿနလက္ခဏာ - မဖေါက်မပြန် , အမှန်အားဖြင့် သစ္စာ ၄ ပါးကို မြင်ခြင်း ဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-သည်၊ သမ္မာအဘိ နိရောပနလက္ခဏာ-မဖေါက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေ့ရှု တင်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာဝါစာ- သည်၊ သမ္မာ ပရိဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ - မဖေါက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သိမ်းပိုက်ခြင်း ဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာကမ္မန္တော - သည်၊ သမ္မာသမုဋ္ဌာပန လက္ခဏာ - မဖေါက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ကောင်းစွာဖြစ်စေခြင်း ဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ- သည်၊ သမ္မာဝေါဒါပန လက္ခဏာ- မဖေါက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ဖြူစင်စေခြင်းဟူသော မှတ်သား

x x x x x x x x x

သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ ။ ။ အဝိပရိတံ ယထာသဘာဝတော (သမ္မာအဖွင့်) စတုန္ဒံ အရိယသစ္စာနံ (ဒဿန၏ ကံကို ထည့်သည်။) ပစ္စက္ခမေဝ ဒဿနသဘာဝါ။ လက္ခိတဗ္ဗံ-မှတ်သားထိုက်၏။ ဣတိ လက္ခဏံ - မှတ်သားထိုက်သောသဘော၊ သမ္မာ+ ဒဿနံ သမ္မာဒဿနံ၊ သမ္မာဒဿနံ+လက္ခဏံ ယသာတိ သမ္မဒဿနလက္ခဏာ။

သမ္မာအဘိနိရောပနလက္ခဏာ ။ ။ နိဗ္ဗာနာရမဏေ စိတ္တဿ (အာဓာရနှင့် ကံပုဒ်ကို ထည့်သည်) အဝိပရိတံ (သမ္မာအဖွင့်) အဘိနိရောပန သဘာဝေါ။

သမ္မာပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ ။ ။ စတုရင်္ဂသမန္တာဂတာ ဝါစာ (သုဘာသိတ, ဓမ္မ, ဝိယ, သစ္စ, အားဖြင့် ၄ ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော စကားသည်) ဇနံ သင်္ကရာတိ (လူအများကို မိမိဘက်ပါအောင် သိမ်းသွင်းနိုင်၏။ တဗ္ဗိပက္ခတော (ထို၏ဆန့်ကျင်ဘက် အားဖြင့်) ဝိရတိသဘာဝါ သမ္မာဝါစာ (ဝိရတိသဘော ရှိသော သမ္မာဝါစာသည်) မိစ္ဆာဝါစာပဟာနေန (ပယ်ခြင်းကြောင့်) ဇနေ သမ္ပယုတ္တမေဓေစ ပရိဂ္ဂဟနကိစ္စဝတီ ဟောတိ။ ဧဝံ အဝိပရိတံ ပရိဂ္ဂဟဏသဘာဝါ (ဤနည်းအားဖြင့် လူတို့ကို၎င်း, သမ္ပယုတ် တရားတို့ကို၎င်း မဖေါက်မပြန် သိမ်းပိုက်ခြင်း သဘောရှိ၏။

သမ္မာသမုဋ္ဌာပနလက္ခဏာ ။ ။ ယထာ စိဝရကမ္မာဒိကော ကမ္မန္တော ဧကံ ကာတဗ္ဗံ သမုဋ္ဌာပေတိ - သင်္ကန်းချုပ်မှု အစရှိသော အလုပ်သည် တခုသော ပြုဘွယ် ကိစ္စကို ကောင်းစွာဖြစ်ပေါ်စေ သကဲ့သို့၊ တံတံကိရိယာနိပ္ပေါဒကော ဝါ စေတနာသင်္ခါ တော ကမ္မန္တော (တနည်း, ထိုထိုအမှုအရာကို ပြီးစေတတ်သော စေတနာ ဟု ဆိုအပ် သော ကမ္မန္တသည်) ဟတ္ထပါဒစလနာဒိကံ ကိရိယံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဧဝံ သာဝဇ္ဇ ကတ္တဗ္ဗ ကိရိယာသမုဋ္ဌာပကမိစ္ဆာကမ္မန္တပဟာနေန (ဤအတူ အပြစ်ရှိသော ပြုဘွယ်အမှုအရာ တို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော မိစ္ဆာကမ္မန္တကိုပယ်ခြင်းကြောင့်) သမ္မာကမ္မန္တော နိရဝဇ္ဇ သမုဋ္ဌာပနကိစ္စဝါ ဟောတိ။ သမ္ပယုတ္တေစ သမုဋ္ဌာပေန္တော ဧဝ ပဝတ္တတိတိ အဝိပရိတံ သမုဋ္ဌာပနသဘာဝေါ။

သမ္မာဝေါဒါပနလက္ခဏာ ။ ။ ကာယဝါစာနံ ခန္ဓသန္တာနဿစ သံကိလေသ ဘူတ မိစ္ဆာဇီဝပဟာနေန (ကိုယ်နှုတ်တို့၏၎င်း, ခန္ဓာအစဉ်၏၎င်း, ညစ်ညူးကြောင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော မိစ္ဆာဇီဝကို ပယ်ခြင်းကြောင့်) အဝိပရိတံ ဝေါဒါပနသဘာဝေါ မဖေါက်မပြန် ကိုယ်နှုတ်တို့ကို၎င်း, ခန္ဓာအစဉ်ကို၎င်း ဖြူစင်စေခြင်း သဘောရှိ၏။

အပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာဝါယာမော - သည်၊ သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော - မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်ကို ချိမြောက်ခြင်း ဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသတိ - သည်၊ သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ - မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် တာဒိဘာဝလက္ခဏာ၌ ကပ်၍ တည်ခြင်း ဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသမာဓိ - သည်၊ သမ္မာသမာဓာနလက္ခဏော - မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကို ကောင်းစွာထားခြင်း ဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။

[လက္ခဏာအားဖြင့် ပြပြီး၍ ကိစ္စအားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် “ ဧတေသု” စသည်ကို မိန့်သည်။] ဧတေသု - ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဧကေကဿ - တပါး တပါးသော မဂ္ဂင်၏၊ တိဏိ တိဏိ - သုံးပါးသုံးပါးကုန်သော၊ ကိစ္စာနိ - ကိစ္စတို့ သည်၊ ဟောန္တိ - န်၏၊ သေယျထိဒံ - ထိုကိစ္စတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ တာဝ - သမ္မာသင်္ကပ္ပစသည်တို့မှ ရှေးဥျားစွာ၊ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ)၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ - သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်၊ အညေဟိပိ - မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ တပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အတ္တနော - မိမိ၏၊ ပစ္စနိက ကိလေသေဟိ - ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ , မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ - မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကို၊ ပဗေတိ - ပယ်စွန့်၏၊ နိရောဓံ - နိရောဓသစ္စာကို၊ အာရမဏံ - အာရုံကို၊ ကရောတိ - ပြု၏၊ တပ္ပဒူစ္ဆာဒကမောဟဝိဓမ္မနဝသေန - ထို နိရောဓသစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သောမောဟကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၏အစွမ်း ဖြင့်၊ အသမ္မောဟတော - မတွေဝေခြင်းအားဖြင့်၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေစ - ဖဿစသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို

x x x x x x x x x

သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော ။ ■ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ စိတ္တဿ သံကိလေသပက္ခေ ပတိတုမဒတွာ အဝိပရိတံ ပဂ္ဂဟဏသဘာဝေါ - သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်ကို သံကိလေသဘက်၌ ကျခွင့်မပေးဘဲ မဖောက်မပြန် ချိမြောက်ခြင်းသဘော ရှိ၏။

သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ ။ ■ သမ္ပဒေဝ - (မဖောက်မပြန် မှန်ကန်စွာသာလျှင်) ဥပဋ္ဌာနသဘာဝါ (အာရုံ၌ ကပ်၍တည်ခြင်း သဘောရှိ၏) ၊ ဋီကာသစ်၌ “တာဒိဘာဝ လက္ခဏေန အဝိပရိတံ တတ္ထ ဥပဋ္ဌာန သဘာဝါ” ဟု ရှိ၏။ ထိုကဲ့သို့ အာရုံ၌ ကပ်၍ ရှုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာကို တာဒိဘာဝလက္ခဏာဟု ဆိုဟန်တူသည်။ [ဣဋ္ဌကို အနိဋ္ဌဟု ရှုခြင်းစသော တာဒိလက္ခဏာကား ဤနေရာနှင့် မဆိုင်ပါ။]

သမ္မာသမာဓာနလက္ခဏော ။ ■ ဝိက္ခေပ ဝိဒ္ဓိသနေန (ပျံ့လွင့်ခြင်းကို ဖျက်ဆီး နိုင်ခြင်းကြောင့်) အဝိပရိတံ စိတ္တဿ သမာဒဟနသဘာဝေါ (စိတ်ကို ကောင်းစွာ ထားခြင်း သဘောရှိ၏။)

တပ္ပဒူစ္ဆာဒကမောဟဝိဓမ္မနဝသေန ။ ■ “ပဿတိ-မြင်” ဟူရာ၌ တိုက်ရိုက် အာရုံပြုခြင်း မဟုတ် , သမ္ပယုတ်တရားတို့အပေါ်၌ တွေဝေခြင်းမရှိသော အသမ္မောဟ အားဖြင့် မြင်ခြင်းတည်းဟု မြင်ပုံအခြင်းအရာကိုပြသော အာကာရဝါကျတည်း။

လည်း၊ ပဿတိ-မြင်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောဝိ-အစရှိသောမဂ္ဂင်တို့သည်လည်း၊ တထေဝ - ထို အတူသာလျှင်။ [အတ္တနော ပစ္စနိကကိလေသေဟိ သဒ္ဓိံကို ပြန်ညွှန်းသည်။] မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပါဒီနိ-မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ အစရှိသည်တို့ကို၊ [အာဒိဖြင့် မိစ္ဆာဝါစာ အစရှိသော ကျန်မဂ္ဂင် ၆ ပါးတို့ကိုယူ။] ပဇဟန္တိ-ပယ်စွန့်ကုန်၏။ နိရောဓဉ္စ-နိရောဓသစ္စာကိုလည်း၊ အာရမဏံ-ကို၊ ကရောန္တိ၊ ပန - အထူး ကား၊ ဝိသေသတော-အထူးအားဖြင့်၊ ဣ-ဤသမ္မာသင်္ကပ္ပအစရှိသည်တို့တွင်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ-သည်၊ သဟဇာတဓမ္မေ-တကွဖြစ်ဘက် စိတ်စေတသိက် တရား တို့ကို၊ အဘိနိရောပေတိ-နိရောဓအာရုံသို့ ရှေ့ရှုတင်၏။ သမ္မာဝါစာ - သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ) သမ္မာ - မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့်၊ ပရိဂ္ဂဏှာတိ- သိမ်းဆည်း၏။ သမ္မာကမ္မန္တော-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ)၊ သမ္မာ-စွာ၊ သမုဋ္ဌာ ပေတိ-ထူထောင် ထကြွစေ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ)၊ သမ္မာ, ဝေါဒါပေတိ-ဖြူစင်စေ၏။ သမ္မာဝါယာမော-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ)၊ သမ္မာ, ပဂ္ဂဏှာတိ-ချီမြှောက်၏။ သမ္မာသတိ-သည်၊ (သဟဇာတဓမ္မေ)၊ သမ္မာ, ဥပဋ္ဌာပေတိ- အာရုံ၌ ကပ်၍တည်စေ၏။ သမ္မာသမာဓိ-သည်၊ (သဟဇာတ ဓမ္မေ)၊ သမ္မာ, ပဒဟတိ-အပြားအားဖြင့်ထား၏။ [“အားထုတ်၏” ဟုမပေးနှင့်။]

[ကိစ္စအားဖြင့် ပြပြီး၍ ခဏအားဖြင့်၎င်း, အာရုံအားဖြင့်၎င်း, ဘေဒအား ဖြင့်၎င်း ပြလိုသောကြောင့် “အဝိစ” စသည်ကို မိန့်သည်။] အဝိစ- သည်သာ မကသေး၊ သော သမ္မာဒိဋ္ဌိနာမ-ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သည်၊ ပုပ္ဖဘာဂေ-မဂ်၏ ရှေ့ အဘို့ ဖြစ်သော ဥပစာရဓဏ၌၊ နာနာက္ခဏာ - အမျိုးမျိုးသော ဖြစ်ရာခဏ

x x x x x x x x

ပဿတိ။ ။ “ပကာသေတိ-ထင်ရှားစေ၏” ဟု ဒီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏။ “ပဿတိ” အရ မြင်တတ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုရသော်လည်း ထိုသို့မြင်လျှင် သမ္မယုတ်တရားတွေကို ဖုံးလွှမ်း၍ မနေစေဘဲ ထင်ရှားစေရာ ရောက်သောကြောင့် “ပကာသေတိ” ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဟန်တူသည်။ “သမ္မယုတ်တရားတို့ကိုမြင်” ဟုရာ၌လည်း “ဗဿသည် သံဃဋ္ဌနကိစ္စ ရှိ၏” စသည်ဖြင့် သမ္မယုတ်တရားတို့၏ ကိစ္စကို သိခြင်းတည်း။ [ပဿတိတိ ပကာသေ တိ၊ ကိစ္စပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈတိ၊-ဒီကာ။]

ဆက်ဥပုဒ်အံ့။ - ဤတိုင်အောင်သော စကားဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ပယ်ခြင်း ကိစ္စ, နိရောဓသစ္စာကို အာရုံပြုခြင်းကိစ္စ, သမ္မယုတ်တရားတို့ကို မြင်ခြင်းကိစ္စအားဖြင့် ကိစ္စ ၃ ပါးကိုပြ၏။ နောက်၌လည်း ဤကဲ့သို့ ကိစ္စ ၃ ပါးစီရှိပုံကို သတိပြုပါ။

ပုပ္ဖဘာဂေ၊ ပေ၊ ကောရမဏာ။ ။ ပုပ္ဖဘာဂေတိ ဥပစာရက္ခဏေ ဥပစာရ ဘာဝနာဝသေန အနေကဝါရံ ပဝတ္တစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ နာနာက္ခဏာ၊ အနိစ္စတာဒိ လက္ခဏာဝိသယတ္တာ (အနိစ္စ အစရှိသောလက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နာနာရမဏာ၊ မဂ္ဂဿ ကေစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ ကေက္ခဏာ၊ နိပ္ပာနာရမဏတ္တာ ကော ရမဏာ။

ရှိသည်။ နာနာရမဏာ-အမျိုးမျိုးသော အာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေ-
ပင်၏ ခဏ၌၊ ကေက္ခဏာ-တခုတည်းသော ခဏရှိသည်။ ကောရမဏာ- တခု
တည်းသော အာရုံရှိသည်။(ဟောတိ)၊ [ခဏ၊ အာရုံကို ပြုပြီး၍ ဘေဒကို ပြုလို
သောကြောင့် “ကိစ္စတော” စသည်ကို မိန့်သည်။] ပန-ကား၊ ကိစ္စတော- ကိစ္စ
အားဖြင့်၊ (ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်း၊ နိရောဓ
သစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ပွားစေခြင်း ကိစ္စအားဖြင့်)၊ ဒုက္ခေ
ဉာဏံတိ အာဒိနိ-ဒုက္ခေဉာဏံ အစရှိကုန်သော၊ စတ္တာရိ နာမာနိ၊ လဘတိ-၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောပိ - တို့သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ- ၌၊ နာနာက္ခဏာ၊
နာနာရမဏာ၊ ဟောန္တိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေ- ၌၊ ကေက္ခဏာ - ရှိကုန်သည်။ ကော
ရမဏာ၊(ဟောန္တိ)၊ တေသု-ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပ အစရှိသော မဂ္ဂင်တို့တွင်၊ သမ္မာ
သင်္ကပ္ပါ-သည်။ ကိစ္စတော-ကိစ္စအားဖြင့်၊ (နေက္ခမ္မ၊ အဗျာပါဒ၊ အဝိဟိံသာ
ဟူသော ကိစ္စအားဖြင့်)၊ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါတိအာဒိနိ-အစရှိကုန်သော၊ တီဏိ၊
နာမာနိ လဘတိ၊ သမ္မာဝါစာဒယော-အစရှိကုန်သော၊ တယော၊ ၃ ပါးသော
မဂ္ဂင်တို့သည်။ ဝိရတိယောပိ - တို့သည်၎င်း၊ စေတနာယောပိ- တို့သည်၎င်း၊
ဟောန္တိ၊ မဂ္ဂက္ခဏေပန-မဂ်ခဏ၌ကား၊ ဝိရတိယောဝ - ဝိရတိတို့သည်သာ၊
(ဟောန္တိ)၊ သမ္မာဝါယာမော-၎င်း၊ သမ္မာသတိ-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ-
ဤနှစ်ပါး အပေါင်းသည်လည်း၊ ကိစ္စတော- ကိစ္စအားဖြင့်၊ [ဥပ္ပန္နပပကကို
ပယ်ခြင်း စသောကိစ္စ၊ သုဘသညာကို ပယ်ခြင်း စသော ကိစ္စအားဖြင့်၊] သမ္မ

x x x x x x x x

ကိစ္စတော။ ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒုက္ခာဒိညာဏေဟိ ကတ္တဗ္ဗေန (ဒုက္ခအစရှိသော သစ္စာ
၄ ပါးကို သိသောဉာဏ်တို့သည် ပြုထိုက်သော) ဣဓ သာတိသယံ နိဗ္ဗတ္တေန ကိစ္စေန
(ဤမဂ်ခဏ၌ အလွန်အကဲဖြစ်သော ကိစ္စအားဖြင့်) ဒုက္ခေ ဉာဏံ၊ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏံ
စသော အမည် ၄ ပါးကို ရ၏။ “အမည် ၄ ပါးပြား၏” ဟူလို။

ဝိရတိယောပိ ။ ။ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ ဝိရတိ စေတနာ၊ သမ္ပေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာစ
သိက္ခာပဒါနီတိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဝိရတိကို၎င်း၊ စေတနာကို၎င်း၊ သမ္ပယုတ်တရား တို့ကို၎င်း
သိက္ခာပဒအရ ဆိုထား၏။ (ဧတ္ထ ပန-ရှိလျှင် ကောင်း၏။) ပဓာနာနံ ဝိရတိစေတနာနံ
ဝသေန ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပိတိ ဝုတ္တံ၊- ဤဋီကာအဖွင့်ကိုထောက်၍
“စေတနာဒယော” ဟု အာဒိ မရှိရ၊ စေတနာယောပိ၏ နောက်၌လည်း “ဟောန္တိ”
ဟု မရှိရဟု မှတ်ပါ။ တိဿောပိ နေရာ၌လည်း နောက်ဝါကျဝယ် “ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ ” ကို
ထောက်၍ “သမ္မာဝါစာဒယော၊ တယော- ၃ ပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်” ဟု ရှိသင့်၏။

ဝိရတိယောပိ စေတနာယောပိ။ ။ ပုဗ္ဗဘာဂ၌ မုသာဝါဒစသည်တို့မှ ရှောင်ရာ
အခါဝယ် ဝိရတိဖြစ်ကြ၏။ ကောင်းသောစကားကိုသာ ဆိုရာအခါဝယ် ရှောင်ကြဉ်မှုမပါ
သောကြောင့် စေတနာတို့သာဖြစ်ကြ၏။ ဤစကားဖြင့် သမ္မာဝါစာ စသည်တို့၏ ၂ ပါးစီ
ပြားကြောင်းကိုပြသည်။ မဂ်ခဏ၌ကား သမ္မာဝါစာဝိရတိစသော မဂ္ဂင်တို့သာတည်း။

ပုဗ္ဗာနသတိပဋ္ဌာနဝသေန- သမ္မပ္ပဓာန် ၄ ပါး သတိပဋ္ဌာန် ၄ ပါးတို့၏ အပြား ဖြင့်၊ စတ္တာရိ၊ နာမာနိ လဘတိ- ၏၊ ပန-ကား၊ သမ္မာသမာဓိ-သမ္မာသမာဓိ သည်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေဝိ-မဂ်၏ ရှေးအဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရခဏ၌၎င်း၊ မဂ္ဂက္ခဏေ ပိ-မဂ်ခဏ၌၎င်း၊ သမ္မာသမာဓိယေဝ-သမ္မာသမာဓိချည်းသာ၊ ဟောတိ။

[ကိစ္စ၊ အာရမဏ၊ ဘေဒတို့ကိုပြုပြီး၍ ကမ (ရွှေ့နောက် စဉ်ပုံကို)ပြုလိုသော ကြောင့် “ဣတိ ဣမေသု”စသည်ကိုမိန့်။]ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ အဋ္ဌသု-၈ ပါးကုန် သော၊ ဣမေသု ဓမ္မေသု- ဤ မဂ္ဂင်တရားတို့တွင်၊ ဘဂဝတာ - သည်၊ နိဗ္ဗာနာဓိ ဂမာယ - နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပဋိပ္ပန္နဿ - ကျင့်သော၊ ယောဂီနော - ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဗဟူပကာရတ္တာ-များသော လျော်သောကျေးဇူးကိုပြုတတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဌမံ-ရှေးဥျားစွာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ကို၊ ဒေသိတာ-ဟောတော် မူအပ်ပြီ၊ ဟိ-မှန်၏၊ အယံ- ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို၊ ပညာပဇ္ဇောတောတိစ- ပညာ

x x x x x x x x

သမ္မာသမာဓိ. ယေဝ။ ။ ဧဝံဖြင့် အပြားမရှိဟု ကန့်သတ်၊ ယဒိပိ သမာဓိ ဥပ ကာရကာနံ (သမာဓိအားလျော်သော ကျေးဇူးကိုပြုတတ်ကုန်သော) အဘိနိရောပန (ဝိတက်) အနုမဇ္ဇန (ဝိစာရ) သဒ္ဓိယာယန (ဝိတိ) ဥပမြူဟန (သမ္ပယုတ်တရား၊ ကာယတို့ကို တိုးပွားစေတတ်သော သုခ) သန္တာနံ (ငြိမ်သက်သော ဥပေက္ခာဟူကုန် သော) ဝိတက္က ဝိစာရ ဝိတိသုခေါ ပက္ခာနံ ဝသေန စတူဟိ ဈာနေဟိ (၄ ပါးသောဈာန် တို့ဖြင့်) သမ္မာသမာဓိ ဝိဘတ္တော (သမ္မာသမာဓိကို အကယ်၍လည်း ဝေဘန်အပ်ပါပေ ပြီ) ၊ ဤစကားအရ သမ္မာသမာဓိသည် ၄ ပါးပြားထိုက်သည် မဟုတ်ပါလောဟူသော စောဒနာဘွယ်ကို ပြသည်။

တထာပိ-သို့သော်လည်း ။ ။ ဝါယာမောဝိယ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပါဒနာဒိ စတုဝါယာမကိစ္စံ (ဝါယာမသည် မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကို မဖြစ်စေခြင်းစသော ၄ ပါးသောကိစ္စရှိသကဲ့သို့၎င်း) သတိဝိယစ အသုဘာသုခါနိစ္စာနတ္တဘူတေသု ကာယာ ဒီသု သုဘာဒိသညာ ပဟာန စတုသတိကိစ္စံ (သတိသည် အသုဘ , အသုခ , အနိစ္စ , အနတ္တဖြစ်သော ကာယ , ဝေဒနာ , စိတ္တ , ဓမ္မတို့၌ သုဘသညာ , သုခသညာ , နိစ္စသညာ , အနတ္တသညာကိုပယ်ခြင်း ဟူသော ၄ ပါးသော သတိ၏ကိစ္စရှိသကဲ့သို့၎င်း) ။

ထို့အတူ ။ ။ ဧကောဝ သမာဓိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိကိစ္စံ န သာဓေတိ (သမာဓိ တပါးတည်းက ဈာန် ၄ပါးလုံး၏သမာဓိကိစ္စကိုမပြီးစေနိုင်၊) တသ္မာ ပုဗ္ဗဘာဂေဝိ ပဌမ ဇ္ဈာနသမာဓိပဌမဇ္ဈာနသမာဓိဧဝ (ပဌမဈာန်သမာဓိသည် ပဌမဈာန်သမာဓိတခုသာ) ၊ တထာ မဂ္ဂက္ခဏေပိ ၊ ပေ ၊ ပုဗ္ဗဘာဂေဝိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိဧဝ ၊ တထာ မဂ္ဂက္ခဏေပီတိ အာဟ-ပုဗ္ဗဘာဂေဝိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ သမ္မာသမာဓိဧဝါတိ- သစ်။

ဗဟူပကာရတ္တာ ။ ။ အစမထင်သော သံသရာ၌ ဤ ယောဂီသည် တရံတခါမျှ ကိလေသာအပေါင်းကို မပယ်ခွါအပ်ဘူးသေး၊ အရိယာမဂ်သည်လည်း ထိုကိလေသာ အပေါင်းကို ပယ်ခွါနိုင်၏၊ ဤမဂ္ဂင် ၈ ပါးတွင်လည်း ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ပရိညာဘိသမယ စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခြားမဂ္ဂင် ၇ ပါး၏ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်

ပဇ္ဇောတောဟူ၍၎င်း၊ ပညာသတ္တိတိစ-ဟူ၍၎င်း၊ ဝုတ္တာ- မူအပ်ပြီ၊ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ကာမာဝစရကုသလ ပဒဘာဇနိ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ-မဂ်၏ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရခဏ၌၊ ဝိပဿနာညာဏသင်္ခါတာယ-ဝိပဿနာညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ တောယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ-ဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ- အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမိုက်တိုက်ကို၊ ဝိဓမ္မိတွာ- ပယ်ဖျောက်၍၊ [ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ ပဇ္ဇောတဖြစ်ပုံကို ပြ၏။] ကိလေသစောရေ- ကိလေသာတည်းဟူသော သူပုန်တို့ကို၊ ဃာတေန္ဓော - သတ်ဖြတ်လျက်၊ [ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ သတ္တဖြစ်ပုံကို ပြ၏။] ခေမေန - ဘေးကင်းသဖြင့်၊ ယောဂါဝစရော - ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နိဗ္ဗာနံ- သို့၊ ပါပုဏာတိ - ရောက်နိုင်၏၊ တေန- ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနံ- မိဂမာယ၊ ပေ၊ ဒေသိတာတိ- ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

ပန- ကား၊ သမ္မာသင်္ခါ- ပြီး- ကို၊ ဝါ- သည်၊ တဿာ- ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိအား၊ ဗဟူပကာရော - များသော လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ တဒနန္တရံ- ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏အခြားမဲ့၌၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဟိ- ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဉ္စားအံ့၊ ဟေရညိကော- ရှေ့ပန်းတိမ်သည်သည်၊ ဟတ္ထေန- လက်ဖြင့်၊ ပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ- လှည့်ပတ်၍ လှည့်ပတ်၍၊ (“ထက်ဝန်းကျင် လည်စေ၍၊ ထက်ဝန်းကျင်လည်စေ၍” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏)၊ စက္ခုနာ - မျက်စိဖြင့်၊ ကဟာပဏံ- အသပြာကို၊ ဝါ - ရှေ့ဒင်္ဂါးကို၊ ဩလောကေန္ဓော- ကြည့်လသော်၊ အယံ (ကဟာပဏော) - ဤအသပြာသည်၊ ဝါ - ဤရှေ့ဒင်္ဂါးသည်၊ ဆေကော- မှန်၏၊ အယံ (ကဟာပဏော)- သည်၊ ကုဋော- ကောံကျစ်၏၊ ဝါ- မမှန်၊ ဣတိ- သို့၊ ဇာနာတိယထာ- သိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ- တူ၊ ယောဂါဝစရော ပိ- ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ - မဂ်၏ ရှေးအဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရခဏ၌၊ ဝိတက္ကေန - ဝိတက်ဖြင့်၊ ဝိတက္ကေတွာ - ကြံဆ၍၊ ဝိပဿနာပညာယ- ဝိပဿနာပညာဖြင့်၊ ဩလောကယမာနော- ကြည့်လသော်၊ ဣမေ

x x x x x x x x x

ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား ကျေးဇူးများ၏။ ထို ကျေးဇူးများခြင်းကိုပင် ရှေးဥျားစွာ ဟောခြင်း၏အကြောင်း အဖြစ်ဖြင့် ပြခြင်းငှါ “ ယောဂိနော ဗဟူပကာရတ္တာ” ဟု အဋ္ဌကထာဆိုအပ်ပေသည်။

ဆေကော, ကုဋော ။ ။ အယတမ္မကံသာဒိမယတာ ကုဋော (သံ, ကြေးနီ, ကြေးဖြူ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သည်၏အဖြစ်သည် ကုဋတည်း။) တံပရိဟရဏတော (ထိုအဖြစ်ကို ရှောင်လွှဲခြင်းကြောင့်) မဟာသာရတာ ဆေကော (များသောအနှစ် ရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဆေကတည်း။)

ဧဝံ ယောဂါဝစရောပိ ။ ။ ယထာ ဟေရညိကဿ စက္ခုနာ ဒိသွာ (ကြည့်၍) ကဟာပဏဝိဘာဂဇာနနေ (အသပြာအထူးအပြားကို သိခြင်း၌) ကြိယာသာဓကတမဘာဝေန (ကြိယာသာဓကတမသတ္တိ၏ အဖြစ်ဖြင့်) ကရဏန္တရံ ဗဟူပကာရံ, ယဒိဒံ

ဓမ္မာ - ဤတရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရာ - ကာမာဝစရာတို့တည်း၊ ဣမဓမ္မာ - တို့သည်၊ ရူပါဝစရာဒယော - ရူပါဝစရာ အစရှိသည်တို့တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ပဇာနာတိ - အပြားအားဖြင့် သိ၏။

ဝါပန - ဥပမာ တနည်းကား၊ ပုရိသေန - သည်၊ (ဒိန္နံ ဌှစ်) ကောဋိယံ - အစွန်အဖျား၌၊ ဝါ - ကို၊ ဂဟေတွာ - ကိုင်၍၊ ပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ - လှိမ့်၍ လှိမ့်၍၊ ဒိန္နံ - ပေးအပ်သော၊ မဟာရုက္ခံ - ကြီးစွာသော သစ်တုံးကို၊ တစ္ဆ ကော - သစ်ရွေသမားသည်၊ ဝါသိယာ - ဒါးမကြီးဖြင့်၊ တစ္ဆေတွာ - ရွှေ၍၊ (ဝဲခွပ် ဖြင့် ရွှေရိုးထုံးစံမရှိ၊) ကမ္မေ - အိမ်ဆောက်မှုစသော အလုပ်၌၊ ဥပနေတိယထာ - ကပ်ဆောင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ - တူ၊ ဝိတက္ကေန - သည်၊ ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ - ကြံဆ၍ ကြံဆ၍၊ ဒိန္နံ - ပေးအပ်ကုန်သော၊ ဓမ္မေ - တို့ကို၊ ယောဂါဝစရော - သည်၊ ပညာယ - ဖြင့်၊ ဣမ - ဤတရားတို့သည်၊ ကာမာဝစရာ - တို့တည်း၊ ဣမေ - တို့သည်၊ ရူပါဝစရာ - တို့တည်း၊ ဣတိ အာဒိနာ - ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန - နည်းဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ - ပိုင်းခြား၍၊ ကမ္မေ - ပရိညာဘိသမယစသော အမှု၌၊ ဥပနေတိ - ကပ်ဆောင်၏၊ တေန - ကြောင့်၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ပန၊ ပေ၊ ဝုတ္တောတိ - ဟူ၍၊ (မယာ) ဝုတ္တံ။

သွာယံ (သော အယံ) - ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ - အား၊ (ဥပ ကာရကော - သည်၊ ဟောတိ) ယထာ - ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ - တူ၊ သမ္မာဝါစာယပိ - အားလည်း၊ ဥပကာရကော - လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၊ (ဟောတိ)။

x x x x x x x

ဟတ္ထော (အကြင်လက်သည်ရှိ၏၊ ထိုလက်သည် “ဟတ္ထေန” ဟု ကရိုဏ်းအထူးဖြစ်၍ ရှေ့ပန်းတိမ်သည်အား ကျေးဇူးများသကဲ့သို့၊) ဧဝံ ယောဂိနော ပညာယ (သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာတည်းဟူသော ကရိုဏ်းဖြင့်) ဩလောကေတွာ ဓမ္မဝိဘာဂဇာနနေ (တရားတို့၏ အထူးအပြားကို သိခြင်း၌) ပုဗ္ဗစာရိဘာဝေန (ရှေ့သွား၏ အဖြစ်ဖြင့်) ဓမ္မန္တရံ ဗဟူပ ကာရံ၊ ယဒိဒံ ဝိတက္ကော (ဝိတက်သည် တရားအထူးဖြစ်၍ ကျေးဇူးများ၏) ။

ယထာဝါ ပန၊ ပေ၊ ဧဝံ။ ။ ဒုတိယ ဥပမာယံ ဧဝံတိ ယထာ တစ္ဆကော ပရေန (အခြားလူသည်) ပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ ဒိန္နံ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဝါသိယာ တစ္ဆေတွာ ဂေဟာဒိကရုဏာကမ္မေ ဥပနေတိ၊ ဧဝံ ယောဂိ ဝိတက္ကေန လက္ခဏာဒိတော (တရားတို့၏ လက္ခဏာ အစရှိသောအားဖြင့်) ဝိတက္ကေတွာ ဒိန္နံ ဓမ္မေ ယာထာဝတော ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ပရိညာဘိသမယာဒိ ကမ္မေ (ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအစရှိသောအမှု၌၊ အာဒိဖြင့် ပဟာနာဘိ သမယ သစ္စိ ကိရိယာဘိ သမယတို့ကိုယူ၊) ဥပနေတိတိ ယောဇနာ၊ — ဋီကာသစ်။

သွာယံ ပေ၊ ဥပကာရကော။ ။ နှုတ်မြွက်ခြင်းအား ကျေးဇူးများသောဝိတက် သည် (စကားပြောဘို့ရန် ကြံစည်သောဝိတက်သည်) အပြစ်ရှိသော နှုတ်မြွက်ပြောဆိုမှုကို တားမြစ်ခြင်း၊ အပြစ်မရှိသော နှုတ်မြွက်ပြောဆိုမှုကို ဖြစ်စေခြင်းကိုပြုတတ်သော သမ္မာ ဝါစာအားလည်း ကျေးဇူးများသည်သာ၊ ထို့ကြောင့် သွာယံ စသည်ကို မိန့်သည်။

ယထာဟ - အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောသနည်း၊ ပုဗ္ဗေ ခေါဝိသာခ၊ ပေ၊ ဘိန္ဒုတိတိ-
ဟူ၍၊ (အာဟ- ပြီ) [အာဝုသောဝိသာခ- ဒါယကာဝိသာခ၊ ပုဗ္ဗေ- မပြောမီ
ရှေးအဘို့၌၊ ဝိတက္ကေတွာ- ကြံစည်၍၊ ဝိစာရေတွာ- စဉ်းစား၍၊ ပစ္ဆာ- နေခံ၌၊
ဝါစိ- စကားကို၊ ဘိန္ဒုတိ- မြက်ဆီ၏။] တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တဒနန္တရံ- ထို သမ္မာ
သင်္ကပ္ပ၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာဝါစာ- ကို၊ ဝုတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန - ကား၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ ဣဒဗ္ဗိဒဗ္ဗ - ဤမည် ဤမည်သော အလုပ်ကို
လည်း၊ ကရိယာမ - ပြုကုန်အံ့၊ ဣတိ- သို့၊ ပဌမံ- စွာ၊ ဝါစာယ - စကားဖြင့်၊
သံဝိဒဟိတွာ- စီစဉ်၍၊ လောကေ- လောက၌၊ ကမ္မန္တေ- အလုပ်တို့ကို၊ ပယောဇေ
န္တိ- ယှဉ်စေကြကုန်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝါစာ- စကားသည်၊ ကာယကမ္မဿ-
ကာယကံအား၊ ဥပကာရိကာ- လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏၊ ဣတိ- ကြောင့်၊
သမ္မာဝါစာယ - ၏၊ အနန္တရံ- အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာကမ္မန္တော - ကို၊ ဝုတ္တာ- ပြီ၊
ပန - ကား၊ စတုဗ္ဗိမံ- ၄ ပါးအပြားရှိသော၊ ဝစီဒုစရိတံ - ဝစီဒုစရိတ်ကို၎င်း၊
တိဒိမံ- သော၊ ကာယဒုစရိတံစ - ကာယဒုစရိတ်ကို၎င်း၊ ပဟာယ - ပယ်စွန့်၍၊
ဥဘယံ- ကာယ၊ ဝစီအားဖြင့် ၂ ပါးသော၊ သုစရိတံ- ကို၊ [ဥဘယံ သုစရိတန္တံ
ကာယသုစရိတံ ဝစီသုစရိတန္တံ။] ပုရေန္တဿေဝ - ပြည့်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏သာ၊
ယသ္မာ- ကြောင့်၊ အာဇီဝဋ္ဌမကံ- အသက်မွေးမှုလျှင် ရှစ်ခုမြေခံရှိသော၊ သီလံ-
သီလသည်၊ ပူရတိ- ပြည့်၏၊ ဣတရဿ - အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ န ပူရတိ-
မပြည့်၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တဒုဘယာနန္တရံ- ထို ၂ ပါးစုံသော သမ္မာသင်္ကပ္ပ
သမ္မာဝါစာတို့၏အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာအာဇီဝေါ- ကို၊ ဝုတ္တာ- ပြီ။

ပန-ကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝိသုဒ္ဓါဇီဝေန- စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှုရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မေ- ငါ၏၊ အာဇီဝေါ- အသက်မွေးမှုသည်၊ ပရိသုဒ္ဓေါ- ထက်ဝန်း
ကျင် စင်ကြယ်ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဣတ္ထာဝတာစ - ဤမျှ အတိုင်း
x x x x x x x

ယထာဟ ။ ။ ဓမ္မဒိန္နာမည်သော ဘိက္ခုနီက ခင်ပွန်းဟောင်းဖြစ်သော ဝိသာခ
မည်သော သူကြွယ်အား ဟောအပ်သော မူလပံ - စူဠဝေဒလ္လသုတ် ပါဠိတော်တည်း၊
လောက၌ စကားပြောသောအခါ ရှေးဥျားစွာ (တခဏလောက်ဖြစ်စေ) ကြံစည်ပြီး-
စဉ်းစားပြီးမှ ထိုစကားကို မြက်ဆီသည်၊ ထို့ကြောင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော ဝိတက်သည်
သမ္မာဝါစာအား ကျေးဇူးများသည် - ဟူလို။

အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ ။ ။ ကာယသုစရိတ် ၃ ပါး၊ ဝစီသုစရိတ် ၄ ပါး ဤ ၇ ပါး၏
နောက်၌ မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်မှု သိက္ခာပုဒ်ကို ထည့်လျှင် အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဖြစ်၏၊
အာဇီဝေါ+အဋ္ဌမော ယဿာတိ အာဇီဝဋ္ဌမကံ၊ သမာသန္တ က ပစ္စည်း၊ ဤ အာဇီဝ
ဋ္ဌမကသီလ၌ တည်ပြီးသူသာ မဂ်ကိုရအံ့ရန် ဝိပဿနာကို အားထုတ်ရသောကြောင့် ဤ
သီလကို “ အာဒိ မြဟ္မစရိယက = (မဂ္ဂ မြဟ္မစရိယ၏ အစဖြစ်သော) သီလ ” ဟု
ခေါ်သည်။ [ဤသီလနှင့်စပ်၍ မှတ်တမ်းကို ရတနာဂုဏ်ရည်၌ ပြထားပြီ။]

အရှည်ရှိသော အသက်မွေးမှု၏စင်ကြယ်ခြင်းဖြင့်လည်း၊ ပရိတောသံ-တင်းတိမ်ခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ သုတ္တပ္ပမတ္တေန - အိပ်ပျော်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (ဟုတွာ - ၍) ဝိဟရိတုံ - နေခြင်းငှါ၊ န ယုတ္တံ - မသင့်၊ အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ သဗ္ဗိရိယာပထေသု - အလုံးစုံသော ဣရိယာပုထ်တို့၌၊ ဣဒံ ဝီရိယံ-ဤသမ္ပပ္ပဓာန်ဝီရိယကို၊ သမာရဘိတဗ္ဗိ-ကောင်းစွာ အားထုတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတံ - ငှါ၊ တဒနန္တရံ- ထို သမ္မာအာဇီဝ၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာဝါယာမော-ကို၊ ဝုတ္တော- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

တတော- ထို သမ္မာဝါယာမမှ နောက်၌၊ အာရဒ္ဓဝီရိယေနပိ- အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ကာယာဒိသု - ကာယ အစရှိကုန်သော၊ စတုသု- ၄ ပါးကုန်သော၊ ဝတ္ထုသု-ဝတ္ထုတို့၌၊ [ကာယဝေဒနာစိတ္တ ဓမ္မေသု။] သတိ-သတိကို၊ သူပဋိတာ- ကောင်းစွာကပ်၍ တည်သည်ကို၊ ကာတဗ္ဗာ-ပြုထိုက်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ-ပြုတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၊ တဒနန္တရံ-ထိုသမ္မာဝါယာမ၏ အခြားမဲ့၌၊ သမ္မာသတိ-ကို၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝေ-ဤသို့၊ သူပဋိတာ-ကောင်းစွာကပ်၍ တည်သော၊ သတိ-သတိသည်၊ သမာဓိဿ-သမာဓိအား၊ ဥပကာရာပကာရာနံ - လျော်သော ကျေးဇူးကိုပြုတတ် , ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြုတတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနံ- သဒ္ဓါန္တေ စသော တရားတို့၏၊ ဂတိယော- ပြီးစီးခြင်းတို့ကို၊ ဝါ-ကိစ္စတို့ကို၊ ဝါ - သဘောတို့ကို၊ သမန္ဓေသိတွာ - ကောင်းစွာ ရှုမှီး၍၊

x x x x x x x

သုတ္တပ္ပမတ္တေန ■ ■ သုတ္တပ္ပမတ္တေနာတိ အပေါ်သုတ္တံ (အားထုတ်မှု မရှိဘဲ) သုတ္တေန ပမတ္တေနစ၊-ဒီကာသစ်၊ “သုတ္တောစ+သော+ပမတ္တောစာတိ သုတ္တပမတ္တော” ဟု အရတူသောကြောင့် ကမ္မဓာရည်း ပြု၊ ဝိသေသနော ဘယပဒကမ္မဓာရည်းတည်း၊ ဒီကာသစ်၌ “သုတ္တေန ပမတ္တေန စ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဒွန်ဟု မမှတ်လင့်၊ အချို့စာအုပ်တို့၌ ဤပုဒ်၏ ရှေ့ဝယ် အကတွာဟု တွေ့ရ၏၊ ဝိဟရိတုံ န ယုတ္တံ စပ်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် “ကတွာ” ဟု ရှိသော ပါဌ်သာ ကောင်းသည်၊ တင်းတိမ်မှုကို ပြု၍ အိပ်ကာ၊ မေ့ကာ မနေသင့်ပါ-ဟူလို၊ “အကတွာ”ဟု ပြင်သော ဆရာတို့ကမူ “သမာရဘိတဗ္ဗိ” ၌ စပ်လိုကြဟန်တူသည်။

ဥပကာရာပကာရာနံ။ ■ ဣန္ဒြိယသမတာဒယော (သဒ္ဓါန္တေနှင့် ပညိန္တေ၏ ညီမျှခြင်း စသည်တို့သည်)၊ သမာဓိဿ ဥပကာရကာ၊ တဗ္ဗိဓုရာ (ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၍ မညီမျှခြင်းတို့သည်) အပကာရကာ (ကျေးဇူးကို ဖျက်တတ်ကုန်၏) [ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “သမာဓိဿပကာရာပကာရာနံ” ဟု ရှိပါစေ၊ အချို့စာအုပ်တို့၌ ဥပကာရာနပကာရာနံ (ကျေးဇူးပြုတတ်, ကျေးဇူး မပြုတတ်ကုန်သော) ဟု ရှိ၏၊ ဣန္ဒြေတို့၏ မညီမျှခြင်းသည် ကျေးဇူးမပြုတတ်ရုံသာ မက , ကျေးဇူးပြုမှုကိုပင် ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် “အပကာရ” ဟု ရှိသောပါဌ်က ကောင်းပါသည်။

ဝါ - စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ ကေတ္တာရမဏေ - တခုတည်းသော သဘောရှိသော အာရုံ၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ သမာဓာတုံ-ကောင်းစွာထားခြင်းငှါ၊ ပဟောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ သမ္မာသတိယာ-၏၊ အနန္တရံ-၌၊ သမ္မာသမာဓိ-ကို၊ ဒေသိတော - ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - သိထိုက်၏၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ သစ္စိကိရိယာယာတိ-ကား၊ ဧတေသံ သောတာပတ္တိဖလာဒီနံ-အစရှိသော တရားတို့ကို၊ ပစ္စက္ခကိရိယတ္ထာယ - မျက်မှောက်ပြုခြင်း အကျိုးငှါ၊ (အယံ မဂ္ဂေါ အယံပဋိပဒါ၌စပ်။)

x x x x x x x x

ဂတိယော သမန္ဓေသိတွာ။ ။ ဂတိယောတိ နိပ္ပတ္တိယော၊ ကိစ္စာနိ၊ သဘာဝေ ဝါ၊ သမန္ဓေသိတွာတိ ဥပဓာရေတွာ။ [“သံ+အနု+သေဓာတ်ဖြင့် ကောင်းစွာ အစဉ် တစိုက်ရှာ၍” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ ထိုသို့ရှာခြင်းသည် စူးစမ်းဆင်ခြင်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဥပဓာရေတွာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။ သမန္ဓေသိတွာဟု ရှိသောပါဌ်ကား ဤနေရာ၌ မကောင်းပါ။ [“သမန္ဓေသိ” ဟု ရှိရာ၌မူ အဗ္ဗဗ္ဗသုတ် ဒွေလက္ခဏာဒဿနအဖွင့်၌ အနက် တမျိုး ဖွင့်ခဲ့ပြီ။]

ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု အဖွင့်

ကေမိဒါဟံတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဘဝတာ)၊ အာရဒ္ဓံ-အားထုတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ အယံ ရာဇာ - ဤ လိစ္ဆဝိ မင်းသည်၊ ရူပံ-ရုပ်သည်၊ အတ္တာ- အတ္တတည်း၊ ဣတိ ဝေလဒ္ဓိကော - ဤသို့ အယူရှိသူတည်း၊ တေန - ထိုသို့ ရုပ်ကို အတ္တဟု အယူရှိသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို လိစ္ဆဝိမင်း၏၊ ဒေသနာယ - ဒေသနာတော်၌၊ စိတ္တံ-သည်၊ နာဓိ မုစ္စတိ-မဝင်စား၊ (မယုံကြည်)၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဝတာ-သည်၊ တဿ-

x x x x x x x x

ကသ္မာ အာရဒ္ဓံ။ ။ ကေမိဒါဟံ-စသော စကားတော်ကို ရှေ့စကား၏ အဆက် မဟုတ်ပါဘဲ အဘယ်ကြောင့် အားထုတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း” ဟု မေးသည်။ ထို ထို အမေးကို ဖြေလိုသောကြောင့် “အယံ ကိရ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ထိုလိစ္ဆဝိမင်း၏ အတ္တအယူကို ထင်စွာပြုခြင်း အကျိုးငှါ ဤ ပရိဗ္ဗုဇ ၂ ယောက်၏ အကြောင်းဝတ္ထုကို ဆောင်ပြတော်မူသည်။- ဟူလို။ [ဤ စကားဖြင့် “လိစ္ဆဝိမင်း၏ အတ္တအယူ ဟူသော အဇ္ဈာသယသည်ပင် ဤ တန္တိဓမ္မကို အားထုတ်တော်မူရခြင်း၏ အနုသန္ဓေ အဆက် ဖြစ်သည်” ဟု ပြသည်။]

တေန၊ ပေ၊ နာဓိ မုစ္စတိ။ ။ “ရုပ်ကို အတ္တ” ဟု အယူရှိသောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ သဏ္ဍသုခုမဖြစ်၍ သုညတ (အတ္တမှကင်းဆိတ်ခြင်း) နှင့် စပ်သော တရားဒေသနာ၌ စိတ် မဝင်စားနိုင်။ [“အဓိ-စွဲမြဲစွာ+မုစ္စ- သက်ဝင်ခြင်း” ဟူသည် စိတ်ဝင်စားခြင်းပင်တည်း။ ထိုစိတ်ဝင်စားခြင်းကိုပင် ယုံကြည်သောဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “သဒ္ဓါဓိမောက္ခ” ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် “န သဒ္ဓဟတိ နပ္ပသီဒတိ” ဟု ဇီကာတို့ဖွင့်ကြသည်။]

ထို လိစ္ဆဝိမင်း၏၊ လဒ္ဓိယာ-အယူကို၊ အာဝိကရဏတ္ထံ-ထင်စွာပြုခြင်း အကျိုး
ငှါ၊ ဧကံ-တပါးသော၊ ကာရဏံ-အကြောင်းကို၊ အာဟရိတံ - ဆောင်တော်မူ
ခြင်းငှါ၊ ဣဒံ-ဤကေမိဒါဟံ အစရှိသောစကားကို၊ အာရဒ္ဓံ-မူအပ်ပြီ။

တကြ-ထို ကေမိဒါဟံ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အယံ-ဤဆိုအပ်လတံ
ကား၊ သင်္ခေပတ္တော-အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ အဟံ- ငါသည်၊ ဧကံ
သမယံ-အခါတပါး၌၊ ယောသိတာရာမေ - ယောသိတာရုံ ကျောင်းတိုက်၌၊
ဝိဟရာမိ - သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တကြ - ထို ယောသိတာရုံ ကျောင်းတိုက်၌၊
ဝသန္တံ-နေသော၊ မံ- ငါဘုရားကို၊ ဒွေ - ကုန်သော၊ တေပဗ္ဗဇိတာ-ထိုပရိဗိုဇ်
တို့သည်၊ ဧဝံ - သို့၊ ပုစ္ဆိံသု - မေးကြကုန်ပြီ၊ အထ - မေးကြရာ ထို အခါ၌၊
အဟံ-သည်၊ တေသံ- ထိုပရိဗိုဇ်တို့အား၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒံ-ဘုရား၏ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို၊
ဒဿေတွာ ပြ၍၊ တန္တိဓမ္မနာမ - ပါဠိတော် အစဉ်ဖြစ်သော တရားမည်သည်ကို၊
ကထေန္တော-ဟောတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ) ဣဒံ - ဤ စကားကို၊ အဝေါစံ-
မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိံ)၊ အာဝုသော- ငါ့ရှင်တို့၊ သဒ္ဓါသမ္ပန္နောနာမ - သဒ္ဓါနှင့်
ပြည့်စုံသူ မည်သော၊ ကုလပုတ္တော - အမျိုးကောင်းသားသည်၊ ဝေဂ္ဂပဿ-
ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သတ္တု-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနေ-သာသနာတော်၌၊
ပဗ္ဗဇိတော - ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ-သို့၊ တိဝိဓံ-
သော၊ သီလံ - သီလကို၊ ပူရေတွာ - ပြည့်စေ၍၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ- ပဌဈောန်
အစရှိသည်တို့သို့၊ ပတွာ-ရောက်၍၊ ဌိတော- တည်သည်၊ (သမာနော-ဖြစ်လ
သော်၊)တံဇိဝန္တိအာဒီနိ-တံ ဇိဝံအစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝဒေယျ-ပြောရာ၏၊
အဿ-ထို အမျိုးကောင်းသားအား၊ ဝါ-၏၊ ဧတံ(ဂဟဏံ)- ဤဥစ္စေဒအယူ၊
သဿတ အယူသည်၊ ယုတ္တံနုခေါ-သင့်ပါအံ့လော၊ ဣတိ(အဝေါစံ)။

တတော - ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တေဟိ - ထို ပရိဗိုဇ်တို့သည်၊
ယုတ္တံ-သင့်ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝုဒ္ဓတ္တ-လျှောက်အပ်သော်၊ အာဝုသော-ငါ့ရှင်တို့၊
ဧတံ-ဤပထမဈောန်ကို၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာမိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿာမိ-
၏၊ အထစပန-ထိုသို့ သိမြင်ပါသော်လည်း၊ (ဋီကာသစ်အလို - ထိုသို့ သိမြင်

x x x x x x x x

တန္တိဓမ္မနာမ ။ ။ ပါဠိတော်အစဉ် ဖြစ်သော တရားတော်ကို “ တန္တိ ဓမ္မ ”
ဟု ခေါ်၏၊ ထို တရားနှင့်ဆိုင်သော (တရားနာနေသော) ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မဂ်ကို ထိုးထွင်း၍
သိခြင်းဟူသော မဂ္ဂပုဂ္ဂိုလေ အကျိုးထူး မရသော်လည်း ပါဠိတော်ဝယ် အစဉ်အလာ
အဖြစ်ဖြင့် ကျန်ရစ်ဘို့ရန် ဟောတော်မူပါသည်။ ဥပမာ- စာချဆရာ၊ သို့မဟုတ် ကျမ်းပြု
ဆရာသည် မိမိ ပြောဆိုအပ် ရေးသားအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ကြားနာ ကြည့်ရှုသူတို့
စိတ်ဝင်စားမည် မဟုတ် ဟု သိသော်လည်း ပြောရိုး ဆိုစဉ် အဖြစ်ဖြင့် ပြောရ၊ ရေးရ
သကဲ့သို့တည်း။

ခြင်းကြောင့်)၊ အဟံ - သည်၊ န ဝဒါမိ - တံဇိဝံ တံသရီရံဟူ၍ ဟောတော်မူ၊
 ဣတိ- သို့၊ တံ ဝါဒံ - ထို အယူကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ - ပယ်မြစ်တော်မူ၍၊ ဥတ္တရိ-
 အလွန်၊ ဒိဏာသဝံ-ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒသေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ ဣမဿ- ဤ
 ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဧဝံ- ဤသို့ တံဇိဝံ တံသရီရံဟူ၍၊ ဝတ္ထု- ၄၊ န ယုတ္တံ-
 မသင့်၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစံ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တေ-ထို ပရိဗ္ဗဇိတိုသည်၊ မမ-၏၊
 ဝစနံ-စကားကို၊ သုတွာ-၍၊ အတ္တမနာ- မိမိ စိတ်ရှိကြကုန်သည်၊ အဟေသံ-
 ကုန်ပြီ၊ ဣတိ(အယံ)- ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား၊ သင်္ခေပတ္တော-တည်း၊ ဧဝံ- သို့၊
 ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ သောပိ-ထိုလိစ္ဆဝိမင်းသည်လည်း၊ အတ္တမနော
 အံဟောသိ၊ တေန - ကြောင့်၊ ဣဒမဝေါစ ပေ၊ အဘိနန္ဒိတိ - ဟူ၍၊ အာဟ-
 လျှောက်ပြီ၊....ဣတိ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့် ပေ၊ မဟာလိသုတ္တ
 ဝဏ္ဏနာ-မဟာလိသုတ် အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

x x x x x x x x x

တံ ဝါဒံ ပဋိက္ခိပိတ္တာ ။ ။ ဈာနလာဘိနောပိ (အထက် ဝိပဿနာ စသည်ကို
 မဆိုထားဘိ ဈာန်ရသူအားသော်မှလည်း) တံ ဂဟဏံ အယုတ္တမေဝါတိ တံ ဥစ္ဆေဒ
 ဝါဒံ သဿတဝါဒံ ပဋိက္ခိပိတ္တာ (အဝေါစံ- ဌာစပ်) ။

ဒွိကာသစ် ။ ။ “အထစ ပနာတိ ဧဝံ ဇာနနတော ပဿနတောစ” ဟု ဒွိကာသစ်
 ဖွင့်၏၊ “အထ စ ပန-ဤသို့ သိခြင်း၊ မြင်ခြင်းကြောင့်” ဟု ပေးစေလို၏၊ သို့သော် “ထို
 ရဟန်း သိမြင်သလို ငါဘုရား သိမြင်ပါသော်လည်း ” ဟု ပေးမှ သင့်မ
 ဇာလိယသုတ်အဖွင့် အဆုံးနား၌ ဤစကားကို ပြန်၍ ရှင်းပြထားပါသည်။

ထို့ပြင်- “ တေ ဟိ ဒွေ ပဗ္ဗဇိတာ ဝိပဿကတော ပဋ္ဌာယ န ကလ္လံ တဿေတံ
 ဝစနာယာတိ အဝေါစံ-ဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်မှစ၍ ထို တံဇိဝံစသောစကားကို မပြောသင့်
 ကြပါဟု လျှောက်ကြသည် ” ဟု ဒွိကာသစ် ဖွင့်၏၊ ပါဠိတော် ချေးစာအုပ်တိုက်လည်း
 ဝိပဿနာဉာဏ်အခန်း၌ “န ကလ္လံ” ဟု တွေ့ရ၏၊ သို့သော် ဇာလိယသုတ်အဋ္ဌကထာ၌
 “ န ကလ္လံ တဿေတံ တိ ဣဒံ တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဒိဏာသဝေါ ဝိဂတသမ္မောဟော
 တိဏ္ဏဝိစိကံစ္ဇော၊ တသ္မာ န ယုတ္တံ တဿေတံ ဝတ္ထုတိ မညမာနာ ဝဒန္တိ ” ဟု ရဟန္တာ
 အဖြစ်ရောက်မှ “န ကလ္လံ တဿေတံ” ဟု ဖြေဆိုကြောင်းကိုဖွင့်သောကြောင့် နောက်ပြင်
 စာအုပ်တိုက် ဝိပဿနာအခန်းဝယ် “န ကလ္လံ” ဟု မရှိဘဲ “ကလ္လံ” ဟုသာ ရှိသည်။

မမ ဝစနံ သုတွာ အတ္တမနာ ။ ။ ထို ပရိဗ္ဗဇိ ၂ ယောက်၏ အတ္တမနဖြစ်ပုံကို ဤ
 ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း ဒိဏာသဝပုဂ္ဂိုလ်၏ သမ္မောဟကင်းပုံ , တိဏ္ဏ
 ဝိစိကိစ္ဆဖြစ်ပုံကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့်အတွက် ဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို ဝမ်းမြောက်
 နှစ်သက်ကြောင်း သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် “ မမ ပေ၊ အတ္တမနာ အဟေသံ ” ဟု အဋ္ဌ
 ကထာဆရာ ဆိုသည်၊ နောက်သုတ်၌ကား တိုက်ရိုက်ပင် ပါသည်။

မဟာလိသုတ် အဖွင့် ပြီး၏။

ဇာလိယသုတ် ဘာသာဒီကာ

ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုအဖွင့်

ဧဝံ မေ သုတံ ပပေ၊ ကောသမ္ဗိယံတိ - ကောသမ္ဗိယံဟူသော သုတ်သည်၊
 ဇာလိယသုတ္တံ - ဇာလိယသုတ်တည်း၊ တတြိ - ထို ဇာလိယသုတ်၌၊ အယံ- ဤ
 ဆိုအပ်လတံကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ- ရှေးမဟုတ်သော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊
 ဝါ - အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏အဖွင့်တည်း၊ ယောသိတာရာမေတိ - ကား၊
 ယောသိတေန-ယောသိတမည်သော၊ သေဋ္ဌိနာ-သဋ္ဌေးသည်၊ ကတေ-ဆောက်
 လုပ်အပ်သော၊ အာရာမေ - အာရာမ၌၊ (ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရတိ ၌စပ်၊)
 ကိရ-ချ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ အလ္လကပ္ပရဋ္ဌိနာမ - အလ္လကပ္ပတိုင်း မည်သည်၊ (အဇိတ
 ရဋ္ဌိနာမဟုတ်၊ ဒမိဠရဋ္ဌိနာမဟုတ်၊ မူကွဲရှိ၏၊) အဟောသိ- ရှိပြီ၊ တတော-
 ထို အလ္လကပ္ပတိုင်းမှ၊ ကောတူဟလိကောနာမ - ကောတူဟလိက မည်သော၊
 ဒလိဒ္ဒေါ- သူဆင်းရဲသည်၊ ဆာတကဘယေန - ဆာလောင် ငတ်မွတ်ခြင်းဘေး
 ကြောင့်၊ သပုတ္တဒါရော - သားမယားနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဝန္တိ
 ရဋ္ဌိ-အဝန္တိတိုင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားလသော်၊ ပုတ္တိ-သားကို၊ ဝဟိတုံ-ဆောင်
 ယူခြင်းငှါ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဆန္ဒေတွာ-စွန့်ပစ်၍၊
 အဂမာသိ-သွားပြီ၊ မာတာ-မိခင်သည်၊ နိဝတ္တိတွာ-ပြန်နစ်၍၊ တံ-ထိုသားကို၊
 ဂဟေတွာ - ကောက်ယူ၍၊ ဂတာ - သွားပြီ၊ တေ - ထို သမီး ခင်ပွန်းတို့သည်၊
 ကေ-တခုသော၊ ဂေါပါလကဂါမိ-နွားမွေးမြူသူတို့၏ရွာသို့၊ ပဝိသိ သု-ကုန်ပြီ။

ဂေါပါလကေနစ-နွားမွေးမြူသူသည်လည်း၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ (သူဆင်းရဲ
 သမီးခင်ပွန်းတို့ ရောက်လာရာ ထိုအခါ၌၊) ဗဟုပါယသော - များစွာသော
 နိယနာသည်၊ ဝါ - ကို၊ ပဋိယတ္တော - စီရင်အပ်သည်၊ ဟောတိ၊ တေ- ထို
 သမီးခင်ပွန်းတို့သည်၊ တတော-ထို နွားမွေးမြူသူအိမ်မှ၊ ပါယသံ-နိယနာကို၊
 လဘိတွာ-ရ၍၊ ဘုဉ္စိ သု- စားကြကုန်ပြီ၊ အထ- ထိုအခါ၌၊ သော ပုရိသော-
 ထိုယောက်ျားသည်၊ ဗလဝပါယသံ - အားရှိသော နိယနာကို၊ ဘုတ္တော-
 စားပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [အချို့ စာအုပ်တို့၌ “ ဘုဉ္စန္ဒော ” ရှိသည်ကား စားဆဲ
 မဟုတ်သောကြောင့် မကောင်း။] ဇိရာပေတုံ-အစာကြေစေခြင်းငှါ၊ အသက္ကော
 န္တော- မစွမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ရတ္တိဘာဂေ- ညဉ့်အချိန်၌၊ ကာလံ-သေခြင်း
 ကို၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ တတ္ထေဝ - ထိုအိမ်၌ပင်၊ သုနဒိယာ - ခွေးမ၏၊ ကုစ္ဆိသ္မိံ -

x x x x x x x x x

ပုဗ္ဗေ ကိရ။ ။ ယောသကသဋ္ဌေး ဟူသည် အဘယ်သူနည်း၊ အဘယ်နည်းဖြင့် ထို
 သဋ္ဌေးသည်ကျောင်းတိုက်ကို ဆောက်လုပ်စေသနည်း၊ အဘယ်နည်းဖြင့် ဘုရားရှင်သည်
 ထိုကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသနည်း၊ ဤသို့စသော အလုံးစုံကို သမုဒါဂမ
 (ဖြစ်ခဲ့ရာအစ) မှစ၍ အကျဉ်းအားဖြင့်သာ ပြခြင်းငှါ ပုဗ္ဗေကိုရ စသည်ကိုမိန့်သည်။

ဝမ်း၌၊ ပဋိသန္ဓိ - ပဋိသန္ဓေကို၊ ဂဟေတွာ - ယူ၍၊ ကုက္ကုရော - ခွေးသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်ပြီ၊ သော - ထိုခွေးသည်၊ ဂေါပါလကဿ- နွားကျောင်းသား၏၊ ပိယော- ချစ်အပ်သည်၊ အဟောသိ- ဖြစ်ပြီ။

စ- ဆက်၊ ဂေါပါလကော- နွားမွေးမြူသူသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ- ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို၊ ဥပဋ္ဌာသိ - ပြုစု လုပ်ကျွေးပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိ - လည်း၊ ဘတ္တကိစ္စပရိယော သာနေ- ဆွမ်းကိစ္စ အဆုံးအဆုံး၌၊ ကုက္ကုရဿ - ခွေးအား၊ ဧကေကံ- တစ်တစ် သော၊ ပိဏ္ဍိ- ထမင်းခဲကို၊ ဒေတံ- ပေး၏၊ သော- ထိုခွေးသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ-၌၊ သိနေဟံ - ချစ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ - ဖြစ်စေ၍၊ ဂေါပါလကေန - နှင့်၊ သဒ္ဓိံ , ပဏ္ဍာသလံပိ - သစ်ရွက်ကျောင်းသို့လည်း၊ ဂစ္ဆတိ - သွား၏၊ ဂေါပါလကေ- သည်၊ အသန္နိဟိတေ- အနီး၌ မတည်လသော်၊ (အိမ်ပြင်ဘက်သို့ ထွက်သွား လသော်၊) ဘတ္တဝေလာယံ- ဆွမ်းစားချိန်၌၊ သယမေဝ- မိမိချည်းသာ၊ ဂန္ဓာ- ၍၊ ကာလာရောစနတ္ထံ - အချိန်ကို လျှောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပဏ္ဍာသလဒ္ဓါရေ- သစ်ရွက်ကျောင်းတံခါး အနီး၌၊ ဘုဿသတိ - ဟောင်၏၊ အန္တရာမဂ္ဂေပိ- လမ်း ခရီးအကြား၌လည်း၊ စဏ္ဍမိဂေ - ကြမ်းတန်းသော သားကောင်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ- တွေမြင်၍၊ ဘုဿိတွာ- ဟောင်၍၊ ပလာပေတိ- ပြေးစေ၏၊ သော- ထိုခွေးသည်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ - ၌၊ မုဒုကေန - နညံသော၊ စိတ္တေန - ဖြင့်၊ ကာလံ - သေခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒေဝလောကေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ- ဖြစ်ပြီ၊ တတြ- ထို နတ်ပြည်၌၊ အဿ- ထိုခွေး၏၊ ယောသကဒေဝပုတ္တော တွေဝ - ယောသကနတ်သား ဟူ၍သာ၊ နာမံ- အမည်သည်၊ အဟောသိ- ဖြစ်ပြီ။

x x x x x x x x

အသန္နိဟိတေ။ ■ သံ (သဟ) - အိမ်၌အတူ + နိဒဓိာတိ - တည်နေတတ်၏၊ ဣတိ သန္နိဟိတော။ [သံ + နိ + ဓာ - တ၊ ဓကို ဟ, အာကို ဣပြီ။] န+ သန္နိဟိတော အသန္နိဟိတော၊ ဇူကာ၌ “ဂေဟတော ဗဟိ ဂတေ- အိမ်မှ ပြင်ဘက်သို့ သွားလသော်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်။

ဘုဿတိ။ ■ ဇူကာ၌ “ရဝတိ- မြည်၏” ဟု ဖွင့်၍ ဇူကာသစ်၌ “နဒတိ- ဟိန်း၏” ဟု ဖွင့်၏၊ ခွေးသံပြုခြင်းအနက်ကို ဟောရာ၌ ဓာတ်ကျမ်းဝယ် ဗုတ္တဓာတ်, ဘသဓာတ် တို့ကိုသာ ဧည့်ရ၏၊ ထို ဘသဓာတ်လည်း ဘူဝါဒိတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဘုဿတိကို စဉ်းစားသင့်၏။ [ဆွမ်းစားချိန်၌ ခွေးသံပြုခြင်း, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအား ဘေးမရှိအောင် အခြားတောကောင်တို့ကို ဟိန်းခြင်းသည် ကောင်းမှုတမျိုးတည်း၊ ထိုကောင်းမှုကြောင့် အသံကျယ်သော ယောသကနတ်သား, ယောသကသဌေး ဖြစ်ရပေသည်။]

ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ■ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် သက်န်းချုပ်ဘို့ရန် အခြား ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါများ သီတင်းသုံးရာ ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ ကြွတော်မူလေသော် ခွေးသည် ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါအပေါ်၌ ချစ်ခင် စွဲလမ်းသောစိတ်ကြောင့် နှလုံးကွဲ၍ သေရှာ၏၊ ချစ်ခင်ခြင်း၏ အကြားအကြား၌ သဒ္ဓါတရားကြောင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရသည်။

သော - ထို ယောသကနတ်သားသည်၊ ဒေဝလောကတော - မှ၊ စဝိတွာ- စုတေပြီး၍၊ ကောသမ္ဗိယံ-ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ကေသ္မိံ ကုလယရေ-တခုသောအမျိုး အိမ်၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ - ပြီ၊ တံ- ထိုကလေးကို၊ အပုတ္တကော- သားမရှိသော၊ သေဋ္ဌိ- သဋ္ဌေးသည်၊ တဿ-ထိုကလေး၏၊ မာတာပိတုနံ-တို့အား၊ ဓနံ-ကို၊ ဒတွာ-၍၊ ပုတ္တံ- ကို၊ ကတွာ- ၍၊ အဂ္ဂဟေသိ-ယူပြီ၊ အထ- ထိုအခါ၌၊ သော-ထို သဋ္ဌေး သည်၊ အတ္တနော-၏၊ ပုတ္တေ-သည်၊ ဇာတေ- ဖွားလသော်၊ သတ္တက္ခတ္တံ- ခုနစ် ကြိမ်၊ ယာတာပေတုံ-သတ်စေခြင်းငှါ၊ ဥပက္ကမိ - လုံ့လပြုပြီ၊ [အကျယ်ကို ဓမ္မ ပဒ၌ ရှုပါ။] သော-ထို ကလေးသည်၊ ပုညဝန္တတယ - ဘုန်းကံရှိသူ ၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ သတ္တသုပိ-၇ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရပ်တို့၌၊ မရဏံ- သေခြင်းသို့၊ အပတွာ-မရောက်မူ၍၊ အဝသာနေ-အဆုံး၌၊ ကောယ-တယော သော၊ သေဋ္ဌိဓိတယ- သဋ္ဌေးသွီး၏၊ ဝေယျတ္တိယေန- ထက်မြက်သူ၏အဖြစ် တည်းဟူသော ဉာဏ်ကြောင့်၊ လဒ္ဓဇိဝိကော - ရအပ်သော အသက်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အပရဘာဂေ-နောက်အဘို့၌၊ ပိတု-အဖသဋ္ဌေး၏၊ (မွေးစားသော ဖခင်သဋ္ဌေး၏) အစုယေန- ကွယ်လွန်ရာအခါ၌၊ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ-သဋ္ဌေးအရာသို့၊ ပတွာ - ၍၊ ယောသကသေဋ္ဌိနာမ - ယောသကသဋ္ဌေး မည်သည်၊ ဇာတော- ဖြစ်ပြီ၊ အညေပိ-ယောသကသဋ္ဌေးမှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ကောသမ္ဗိယံ- ၌၊ ကုက္ကုဋုသေဋ္ဌိ-ကုက္ကုဋုသဋ္ဌေး၎င်း၊ ပါဝါရိယသေဋ္ဌိ-ပါဝါရိယသဋ္ဌေး၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဒွေ - ကုန်သော၊ သေဋ္ဌိနော - တို့သည်၊ အတ္ထိ- န်၏၊ ဣမိနာ - ဤ ယောသကသဋ္ဌေးနှင့်၊ သဒ္ဓိံ, တယော- တို့သည်၊ အဟေသုံ-န်ပြီ။

စ-ဆက်၊ တေန သမယေန- ထိုအခါ၌၊ ဟိမဝန္တာတော-ဟိမဝန္တာမှ၊ ပဉ္စ သတာ- ငါးရာ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ တာပသာ - ရသေ့တို့သည်၊ သရီရ သန္တပ္ပနတ္ထံ-ကိုယ်၏ ကောင်းစွာပြည့်ဖြိုး အားတိုးခြင်းအကျိုးငှါ၊ အန္တရန္တရာ-

x x x x x x x

ကောယ သေဋ္ဌိဓိတယ။ ။ သဋ္ဌေးသွီးဆိုသော်လည်း ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးတုန်းက အတူပြေးလာသော ဇနီးဟောင်းပင်တည်း၊ ယောသကကို သတ်ဘို့ရန် တောရွာက မိတ်ဆွေအထံသို့ စာရေး၍ စာမတတ်သောယောသကကိုပင် စာနှင့်အတူ လွှတ်လိုက်ရာ လမ်းခရီးအကြား၌ နားနေဘို့ရန် သဋ္ဌေးတဥျား၏အိမ်သို့ ဝင်၍ အိပ်နေစဉ် သဋ္ဌေးသွီး သည် ပုဆိုးအစွန်၌ ထုပ်ထားသောစာကို တိတ်တိတ်ယူ၍ ဖတ်လေသော် သတ်ဖို့စာ ဖြစ်ကြောင်း သိ၍ ထိုစာကို တမျိုးပြင်ကာ ထိုအိမ်က သဋ္ဌေးသွီးနှင့် လက်ထပ်ဘို့ရန် စီမံ ပေးဘို့ ရေးလေသည်၊ ထိုအခါတုန်းက သားကလေးကို ပစ်ထားခဲ့သော ကံကြောင့် ငယ်စဉ်တုန်းက သေစေဘို့ရန် ၇ ကြိမ် အပစ်ခံရလေသည်။

သရီရသန္တပ္ပနတ္ထံ။ ။ ဟိမဝန္တာဝယ် သစ်မြစ် သစ်သီးတို့ကိုသာ စားနေရသော ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်သည် ပင်ပန်းအားနည်း၏၊ ထိုကိုယ်၏ ကောင်းစွာပြည့်ဖြိုး အားတိုး ခြင်းအကျိုးကို “သရီရသန္တပ္ပနတ္ထံ” ဟု ဆိုသည်၊ တပုဓာတ်သည် ပီဏန (နှစ်သက်ခြင်း၊

အကြား အကြား၌၊ ကောသမ္ဘိ - ကောသမ္ဘိမြို့သို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ - လာတတ်ကြ
 ကုန်၏၊ တေသံ - ထို ရသေ့တို့အား၊ တယော - ကုန်သော၊ ဧတေ သေဠိ - ဤ
 သဌေးတို့သည်၊ အတ္တနော အတ္တနော - မိမိ မိမိ၏၊ ဥယျာနေသု - ဥယျာဉ်တို့၌၊
 ပဏ္ဏကုဋ်ယော - သစ်ရွက်ကျောင်းတို့ကို၊ ကတွာ - ဆောက်လုပ်၍၊ ဥပဋ္ဌာနံ -
 လုပ်ကျွေးမှုကို၊ ကရောန္တိ - ပြုကြကုန်၏၊ အထ - ထိုအခါ၌၊ ဧကဒိဝသံ - တနေ
 သ၌၊ တေတာပသာ - တို့သည်၊ ဟိမဝန္တတော - မှ၊ အာဂစ္ဆန္တာ - လာကုန်
 လသော်၊ မဟာကန္တာရေ - ကြီးစွာသော ခရီးခဲ၌၊ တသိတာ - မွတ်သိပ်ကုန်သည်၊
 ကိလန္တာ - ပင်ပန်းကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဧကံ - တပင်သော၊ မဟန္တိ - ကြီးစွာသော၊
 ဝဋုရက္ခံ - ပင်ညောင်ပင်သို့၊ ဝါ - ညောင်ခြေထောက်ပင်သို့၊ ပတွာ - ရောက်၍၊
 တတ္ထ - ထို ပင်ညောင်ပင်၌၊ အဓိဝတ္ထာယ - စိုးအုပ်၍ နေသော၊ ဒေဝတာယ -
 ရုက္ခစိုးနတ်၏၊ သန္တိကာ - အထံမှ၊ သင်္ဂဟံ - သင်္ဂြိုဟ်ချီးမြှင့်ခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသ
 က္တာ - တောင့်တကုန်လျက်၊ နိသိဒိံ သု - နေကြကုန်ပြီ။

ဒေဝတာ - ရုက္ခစိုးနတ်သည်၊ သမ္ဗာလင်္ကာရ ဝိဘူသိတံ - အလုံးစုံသော
 တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ဟတ္ထံ - လက်ကို၊ ပသာရေတွာ - ဆန့်
 တန်း၍၊ တေသ - ထို ရသေ့တို့အား၊ ပါနိယ ပါနကာဒိနိ - သောက်ရေ ဖျော်ရေ
 အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒတွာ - ပေး၍၊ ကိလမထံ - ပင်ပန်းမှုကို၊ ပဋိဝိနောဒေသိ -
 ပယ်ဖျောက်ပြီ၊ ဧတေ - ထို ရသေ့တို့သည်၊ ဒေဝတာယ - ရုက္ခစိုးနတ်၏၊ အာနု
 ဘာဝေန - အာနုဘော်ကြောင့်၊ [“အာနုဘာဝေ-၌”ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်။]
 ဝိမ္ဘိတာ - အံ့ဩကြကုန်သည်၊ [ဝိပုဗ္ဗ၊ မှိဓာတ်၊ တပစ္စည်း။] ဟုတွာ - ဖြစ်၍၊
 ပုစ္ဆိံ သု - မေးကြကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဒေဝတေ - နတ်မင်း၊ တယာ - အသင်သည်၊
 ကိံ ကမ္မိ - အဘယ်ကောင်းမှုကို၊ ကတွာ - ၍၊ အယံ သမ္ပတ္တိ - ဤစည်းစိမ်ကို၊ လဒ္ဓါ
 နုခေါ - ရအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ (ပုစ္ဆိံ သု)၊ ဒေဝတာ - သည်၊ အာဟ -
 ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ လောကေ - လောက၌၊ ဗုဒ္ဓေါနာမ - ဗုဒ္ဓမည်သော၊ ဘဂဝါ -
 မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဥပ္ပန္နော - ဖြစ်တော်မူပြီ၊ ဝါ - ပွင့်တော်မူပြီ၊ သော - ထို
 မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တေရဟိ - ယခုအခါ၌၊ သာဝတ္ထိယံ - သာဝတ္ထိမြို့၌၊ ဝိဟရ
 တိ - သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ အနာထပိဏ္ဍိကော - အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော၊ ဂဟ
 ပတိ - အိမ်ရှင်သဌေးသည်၊ တံ - ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥပဋ္ဌဟတိ - ပြုစုလုပ်ကျွေး၏။

x x x x x x x x

ပြည့်ဖြိုးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ သမ္ဗာ+တပုနံ သန္တပုနံ၊ သရိရဿ + သန္တပုနံ သရိရ
 သန္တပုနံ။ [သရိရသန္တပုနတ္ထိတိ ဟိမဝန္တေ ဝနမူလဖလာဟာရတာယ ကိလန္တ သရိရဿ
 လောဏမ္ဗိလသေဝနေန ပိဏနတ္ထိံ - ဒီကာသစ်။]

ပစ္စာသီသန္တာ။ ။ “ဤသစ်ပင်၏ ရုက္ခဇိုင်းသည် ရသေ့ အပေါင်းအား သေခံရေ
 စသည်ကို ပေးကာ အပန်းဖြေစေပါလျှင် ကောင်းလေစွ” ဟု အကြီးအကဲ ရသေ့၏
 တောင့်တမှုကို ရသေ့အများအပေါ်၌ တင်စား၍ “ပစ္စာသီသန္တာ” ဟု ဗဟုဝစ်ဆိုသည်။

သော- ထို သဌေးသည်၊ ဥပေါသထဒိဝသေသု - ဥပုသ်နေ့တို့၌၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဘတကာနံ- အလုပ်သွားတို့အား၊ ပကတိဘတ္တဝေတနမေဝ- ပင်ကိုယ် ဖြစ်သော ထမင်းရိက္ခာကိုပင်၊ ဒတ္တာ- ပေး၍၊ (အလုပ်မခိုင်းဘဲ ပေး၍) ဥပေါ သထံ- ဥပုသ်ကို၊ ကာရာပေသိ- ပြုစေပြီ၊ ဝါ- ဆောက်တည်စေပြီ။

အထ- ထိုအခါ၌၊ အဟံ- အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧကဒိဝသံ- တနေ့သ၌၊ မဇ္ဈနိ ကေ - မွန်းတည့် အခါ၌၊ ပါတရာသတ္တယ - နံနက်စာစားခြင်း အကျိုးငှါ၊ အာဂတော- ပြန်လာသည်၊ (သမာနော- ဖြစ်လသော်၊) ကဗ္ဗိ- တစုံတယခုကို၊ ဘတကကမ္မံ- အလုပ်သွားတို့၏အလုပ်ကို၊ အကရောန္တိ- မလုပ်သည်ကို၊ ဒိသ္မာ- မြင်၍၊ အဇ္ဇ- ယနေ့၊ မနုဿာ- လူတို့သည်၊ ကသ္မာ - အဘယ့်ကြောင့်၊ ကမ္မံ- အလုပ်ကို၊ န ကရောန္တိ - မလုပ်ကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပုစ္ဆိံ - မေးပြီ၊ တဿ မေ- ထို အကျွန်ုပ်အား၊ တမတ္ထံ- ထို အကြောင်းကို၊ အာရောစေသံ- ပြောကြကုန်ပြီ၊ [ထိုသူကား ထိုနေ့မှ အလုပ်ဝင်သူတည်း။

အထ- ထိုအခါ၌၊ အဟံ- အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ အဝေါစံ- ပြောပြီ၊ (ကိံ)၊ ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ ဥပမုဒိဝသော- ထက်ဝက်သော နေ့သည်၊ ဂတော - လွန်သွားပြီ၊ ဥပမုပေါသထံ - ထက်ဝက်သော ဥပုသ်စောင့်မှုကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှါ၊ သက္ကာနုခေါ- တတ်ကောင်းပါသလော၊ ဣတိ, အဝေါစံ၊ တတော- ထိုသို့ ပြောခြင်းကြောင့်၊ သေဋ္ဌိဿ - သဌေးအား၊ ပဋိဝေဒေတွာ- တဖန် သိစေ၍၊ (ဥပမုပေါသထံ- ကို)၊ ကာတုံ- ငှါ၊ သက္ကာ- တတ်ကောင်း၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာဟ- ပြောပါပြီ၊ သွာဟံ (သော အဟံ)- ထို အကျွန်ုပ်သည်၊ ဥပမုဒိဝသံ - ထက်ဝက်သော နေ့ပတ်လုံး၊ ဥပမုပေါသထံ- ထက်ဝက်သော ဥပုသ်ကို၊ သမာဒိယိတွာ- ဆောက်တည်၍၊ တဒဟေဝ- ထိုနေ့၌ပင်၊ ကာလံ- သေခြင်းကို၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ ဣမံ သမ္ပတ္တိံ - ဤစည်းစိမ်ကို၊ ပဋိလဘိံ - ရပါပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ (ဒေဝတာ အာဟ- ၌စပ်။)

အထ- ထိုအခါ၌၊ တေတာပသာ- ထို ရသေ့တို့သည်၊ မုဒ္ဒေါ- သည်၊ ဥပ္ပန္နော ကိရ- ပွင့်တော်မူပြီတဲ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြားရ၍၊ သဗ္ဗာတပီတိပါမောဇ္ဇာ- လွန်စွာ ဖြစ်သော နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတောဝ- ထို ပင်ညောင်ပင်မှပင်၊ သာဝတ္ထိံ - သို့၊ ဂန္ဓုကာမာ- သွားခြင်းငှါ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာပိ- ဖြစ်၍လည်း၊ (ဖြစ်ပါသော်လည်း၊) နော- ငါတို့အား၊ ဝါ- တို့၏၊ ဥ ဌာကသေဋ္ဌိနော- အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော သဌေးတို့သည်၊ ဗဟူပကာရာ- များသောလျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်၏၊ တေသံပိ - ထို သဌေးတို့ အားလည်း၊ ဣမံ အတ္ထံ- ဤ အကြောင်း အရာကို၊ (ဘုရားပွင့်တော်မူပြီ ဟူသော အကြောင်းအရာကို)၊ အာရောစေသာမ - ပြောကြကုန်ဥပုသ်၊ ဣတိ - ဤသို့

တိုင်ပင်၍၊ (တနည်း) အာရောစေသာမ-ပြောကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ကောသမ္ဘိ-သို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ သေဋ္ဌိဟိ-သဌေးတို့သည်၊ ကတသက္ကာရ ဗဟု မာနာ - ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းစွာပြုခြင်း များစွာ မြတ်နိုးခြင်း ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဒဟေဝ-ထိုနေ့၌ပင်၊ မယံ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ။

ဘန္ဓ-အရှင်ဘုရားတို့၊ ကိံ - အဘယ်ကြောင့်၊ တုရိတာ - ဆောလျင်ကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကြပါကုန်သနည်း၊ တုမ္ပေ-အရှင်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါ၌၊ စတ္တာရောမာသေ-လေးလတို့ပတ်လုံးသော်၎င်း၊ ပဉ္စမာသေ-ငါးလတို့ပတ်လုံးသော်၎င်း၊ ဝသိတွာ-နေပြီး၍၊ ဂစ္ဆထနန-ပြန်ကြကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိစ-ဤသို့လည်း၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ [“ဝုတ္တာ-လျှောက်အပ်ကုန်သည်၊(ဟုတွာ)”ဟုလည်း ရှိ၏။] တံပဝတ္ထိံ -ထို ဖြစ်ပုံကို၊(ဘုရားပွင့်တော်မူပြီ ဟူသော အကြောင်းကို၊) အာရောစေသံ-ပြောကြကုန်ပြီ၊ ဘန္ဓ-တို့၊ တေနဟိ-ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊(ထိုသို့ ဘုရားပွင့်တော်မူလျှင်)၊ သဟေဝ-အတူတကွသာလျှင်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားကြပါကုန်စို့၊ ဣတိစ-သို့လည်း၊ ဝုတ္တေ-သော်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဂစ္ဆာမ-သွားနှင့်ကုန်အံ့၊ တုမ္ပေ-သင်တို့သည်၊ သဏိကံ-ဖြေးဖြေး၊ အာဂစ္ဆထ-လိုက်ခဲ့ကြကုန်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြော၍၊ သာဝတ္ထိံ -သို့၊ ဂန္ဓာ - ၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြုပြီး၍၊ အရဟတ္တံ- ပဋိသမ္ဘိဒါဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိံသု-ရောက်ကြကုန်ပြီ။

တေပိ သေဋ္ဌိနော - ထို သဌေးတို့သည်လည်း၊ ပဉ္စသတပဉ္စသတသကဋ ပရိဝါရာ-ငါးရာ ငါးရာသော လှည်းအခြံအရံရှိကုန်သည်၊(ဟုတွာ)သာဝတ္ထိံ -သို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဒါနာဒီနိ-ဒါနအစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကတွာ-၍။[“ဒတွာ” ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။] ကောသမ္ဘိ-သို့၊ အာဂမနတ္ထာယ - ကြွလာတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဘဂဝန္တံ -ကို၊ ယာစိတွာ - တောင်းပန်ပြီး၍၊ ပစ္စာဂမ္မ-ပြန်လာ၍၊ တယော - သုံးတိုက်ကုန်သော၊ ဝိဟာရေ - ကျောင်းတိုက်တို့ကို၊ ကာရေသုံ-ပြုစေကြကုန်ပြီ။ [တေပိ သေဋ္ဌိနော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ အမုမာသမတ္တံ ဒါနာနိ ဒတွာ ပစ္စာဂမ္မ တယော ဝိဟာရေ ကာရေသုံ၊ - ဋီကာသစ်။] တေသု - ထိုကျောင်းတိုက်တို့တွင်၊ ကုက္ကုဒ္ဓသေဋ္ဌိနာ - ကုက္ကုဒ္ဓသဌေးသည်၊ ကတော-ပြုအပ်သော၊ (ဝိဟာရေ- သည်၊) ကုက္ကုဒ္ဓရာမောနာမ-ကုက္ကုဒ္ဓာရုံ ကျောင်းတိုက်မည်သည်၊ (အဟောသိ - ဖြစ်ပြီ၊) ပါဝါရိယ သေဋ္ဌိနာ-ပါဝါရိယသဌေးသည်၊ ကတော-သော၊ (ဝိဟာရေ၊) ပါဝါရိကမ္မ ဝနံနာမ - ပါဝါရိကမ္မဝန ကျောင်းတိုက်မည်သည်၊ (အဟောသိ၊) ယောသိတ သေဋ္ဌိနာ-ယောသိတသဌေးသည်၊ ကတော- သော၊ (ဝိဟာရေ၊) ယောသိတာ ရာမောနာမ - ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက် မည်သည်၊ အဟောသိ၊ တံ- ထို

ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ ကောသမ္ဗိယံ ဝိဟရတိ
ယောသိတာရာမေတိ - ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထရေန၊) ဝုတ္တံ - ပြီ၊
[ယောသက သဌေးကိုပင် “ယောသိတ” ဟု ဆိုသည်။]

မုဏ္ဍိယောတံ ဣဒံ-မုဏ္ဍိယဟူသော ဤအမည်သည်၊ တဿ-ထိုပရိဗ္ဗိဇ်၏၊
နာမံ-အမည်တည်း၊ ဇာလိယောတံ ဣဒံပိ- ဇာလိယဟူသော ဤအမည်သည်
လည်း၊ ဣတရဿ- အခြားပရိဗ္ဗိဇ်၏၊ နာမမေဝ - အမည်ပင်တည်း၊ ပန-
ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အဿ-ထို ဇာလိယပရိဗ္ဗိဇ်၏၊ ဥပဇ္ဈာယော-ဥပဇ္ဈာယ်
သည်၊ ဒါရုမယေန-သစ်သားဖြင့် ပြုအပ်သော၊ ပတ္တေန-သပိတ်ဖြင့်၊ ပိဏ္ဏာယ-
ဆွမ်းအလို့ငှါ၊ စရတိ-၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဒါရုပတ္တိကန္တဝါသိတိ- ဟူ၍၊
ဝါ-သစ်သားသပိတ်ကို ဆောင်သောဆရာ၏ အနီးနေတပည့်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

တေဒဝေါစုံတိ-ကား၊ ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပာယေန-သူတပါးတို့၏ အယူကို ကပ်၍
ဖျက်ဆီးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်၊ ဝါ-သူတပါးတို့၏ အယူကို ကပ်၍ ဖျက်ဆီး
လိုသဖြင့်၊ ဝါဒံ-ပြောဆိုကြောင်း အပြစ်ကို၊ အာရောပေတုကာမာ-တင်ခြင်းငှါ
အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတူ - ၍၊ ဧတံ-ဤ စကားကို၊ အဝေါစုံ - ပြောဆိုကြ
ကုန်ပြီ၊ နေသံ - ထို ပရိဗ္ဗိဇ်တို့၏၊ ဣတိ - ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ-
ဖြစ်ပြီတဲ့၊ (ကိံ)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တံ ဇီဝံ, တံ သရီရံတိ - ဟူ၍၊
(ထို ဇီဝသည် ထို သရီရပင် ဖြစ်၏ဟူ၍) သစေ ဝက္ခတိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊
အထ-ထိုသို့ပြောလသော်၊ အဿ-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏ အပေါ်၌၊ မယံ-ငါတို့
သည်၊ ဧတံ ဝါဒံ-ဤအပြစ်ကို၊ အာရောပေဿာမ-တင်ကုန်အံ့၊ (ကိံ)၊ ဘော
ဂေါတမ၊ တုမှာကံ-အရှင်တို့၏၊ လဒ္ဓိယာ- အယူအားဖြင့်၊ ဣဓေဝ - ဤ ဘဝ
၌ပင်၊ သတ္တော-သတွာသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ တေန- ထိုသို့ ပျက်ခြင်းကြောင့်၊
ဝေါ- အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေါ- အယူသည်၊ ဥစ္ဆေဒဝါဒေါ- ဥစ္ဆေဒ ဝါဒသည်၊

x x x x x x x x

ဥပဇ္ဈာယော။ ။ သာသနာပဉ္စ သူတို့၏ ဆိုင်ရာအတတ် သင်ပေးသော ဆရာကို
“ဥပဇ္ဈာယ” ဟု ခေါ်လေ့ရှိ၏၊ ဥပေတျ (ဥပေစ္စ) ကပ်ရောက်၍ + အဓိယတေ အသွာတိ
ဥပရုဿော-ကပ်ရောက်၍ အတတ်သင်ရာဆရာကြီး၊ -ထောမနိဓိပိဂ္ဂဟ။

ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပာယေန ။ ။ အဘိဓာန် (၈၅၂) လာ အာရမ္ဘသဒ္ဓါ၏ အနက်
တို့တွင် ဝိကောပန အနက်ဟောတည်း၊ ဥပ (ဥပေစ္စ) - ကပ်ရောက်၍ + အာရမ္ဘနံ-
သူတပါးတို့၏ အယူဝါဒကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ဥပါရမ္ဘော-ခြင်း၊ ဥပါရမ္ဘေ + ပဝတ္ထော +
အဓိပ္ပာယော-အလိုတည်း၊ ဥပါရမ္ဘာဓိပ္ပာယော-လို၊ [ဝဒန္တိ နိန္ဒာဝသေန ကထေန္တိ
ဧတေနာတိ ဝါဒေါ-ကဲ့ရဲ့သောအားဖြင့် ပြောဆိုကြောင်း အပြစ်။]

တံ ဇီဝံ, တံ သရီရံ ။ ။ ဇီဝ ဟူသည် အသက်ကောင် ဟု၎င်း , သတွာ ဟု ၎င်း
ခေါ်ရသော အတ္တတည်း၊ သရီရဟူသည် ရုပ်ခန္ဓာကိုယ် (ခန္ဓာအိမ်) တည်း၊ ဤဝါဒ၌
“တံ ဇီဝံ, တံသရီရံ” ဟု “တ” သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသောကြောင့် အရတူ အဖြစ်ကို ပြ၏၊ ခန္ဓာ

ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝါဒံ အာရောပေဿာမ)၊ ပန - သို့မဟုတ်၊ အညံ ဇီဝံ, အညံ သရီရံတိ-ဟူ၍၊(ဇီဝတခြား သရီရတခြား ဟူ၍) သစေ ဝက္ခတိ-အံ၊ အထ - ထိုသို့ ပြောလသော်၊ အဿ - ထိုအရှင် ဂေါတမ၏အပေ၌၊ ဧတံဝါဒံ-ဤအပြစ်ကို၊ အာရောပေဿာမ-နအံ၊ (ကိံ)၊ တုမှာကံ-အရှင် တို့၏၊ ဝါဒေ-အယူ၌၊ ရူပ-ရုပ်ခန္ဓာသည်၊ ဘိဇ္ဇတိ-ပျက်၏၊ သတ္တော-သည်၊ န ဘိဇ္ဇတိ-မပျက်၊ တေန-ထိုကြောင့်၊ (ထိုသို့ ရုပ်ခန္ဓာသာပျက်၍ သတ္တာ၏ မပျက်ခြင်းကြောင့်) ဝေါ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေ-၌၊ သတ္တော-သည်၊ သဿတော-မြဲသည်၊ အာပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏၊ ဣတိ - သို့၊ (ဝါဒံ အာရောပေဿာမ၊ ဣတိ-ဤသို့သော အကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ)။

အထ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣမေ-ဤပရိစ္ဆိဇ်တို့သည်၊ ဝါဒါရောပနတ္ထာယ-အပြစ်တင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပဉ္စ - ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးကြကုန်၏၊ မမ - ငါတုရား၏၊ သာသနေ - သာသနာတော်၌၊ ဒွေ - နှစ်ခု ကုန်သော၊ ဣမေ အန္တေ-ဤအဘို့တို့သို့၊ အနုပဂမ္မ-မကပ်ရောက်မှု၍၊ မဇ္ဈိမာ-အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ- အကျင့်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ န ဇာနန္တိ-မသိကြကုန်၊ ဟန္တ-ယခု၊ နေသံ-ထို ပရိစ္ဆိဇ်တို့၏၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ အဝိသဇ္ဇေတ္တာ-မဖြေမှု၍၊ တဿာယေဝ ပဋိပဒါယ-ထိုမဇ္ဈိမပဋိပဒါကိုပင်၊ [“တဿာပိ ဧဝံ ပဋိပဒါယ ” ဟု ရှေးစာအုပ်၌ရှိ၏ မကောင်း။] အာဝိဘာဝတ္ထံ-ထင်စွာဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှါ၊ ဓမ္မံ- တရားကို၊ ဒေသေမိ- ဟောတော်မူအံ့၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စိန္တေ တွာ-ကြံတော်မူ၍၊ တေနဟာဝုသောတိ အာဒိံ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို တေနဟာဝုသော အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ကလ္လံ၊ ပေါဝစနာယာ တိ-ကား၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဿ- သဒ္ဓါတရားဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော၊ တိဝိဓံ-၃ ပါးအပြားရှိသော၊ သီလံ- သီလကို၊ ပရိပူရေတွာ- ပြည့်စေ၍၊ ပဌမဇ္ဈာနံ-ပဌမဈာန်သို့၊ ပတ္တဿ-ရောက်ပြီးသော၊ တဿ-ထိုရဟန်းအား၊ ဝါ-၏၊ ဧတံ-ဤတံ ဇီဝံ, တံသရီရံဟူသောစကားကို၊ ဝတ္ထံ-ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ ယုတ္တံနုခေါ-သင့်ပါအံ့လော၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [တဿေတံဟု၎င်း၊ ယုတ္တံ နုခေါ ဧတံဟု၎င်း “ဧတံ” နှစ်ထပ် ပါနေ၏၊ ဧတံတခု ပိုသည်။] တံ- ထိုစကားကို၊ သုတွာ- ကြားရ၍၊ ပရိဗ္ဗာဇကာ-ပရိစ္ဆိဇ်တို့သည်၊ ပုထုဇ္ဇေနာ နာမ-ပုထုဇ်မည်သည်၊ (ဈာန်ရ ပုထုဇ် မည်သည်) ယသ္မာ-အကြံကြောင့်၊ နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆော-ဝိစိကိစ္ဆာ

x x x x x x x x x

ကိုယ်နှင့် ဇီဝ (အတ္တ) သည် အတူတူပင် ဖြစ်၏-ဟူလို၊ ထိုသို့ ယူ၍ “ ဤဘဝ၌ ခန္ဓာ ကိုယ်၏ပျက်ခြင်းက ထင်ရှားသောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်နှင့် အတူဖြစ်သော ဇီဝ (အတ္တ) လည်း ပျက်၏” ဟု ယူဆရကား ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဖြစ်၏။ “ဇီဝနှင့် သရီရသည် အတူမဟုတ်၊ တခြားစီ” ဟု ယူလျှင် သရီရသာပျက်၍၊ ဇီဝ မပျက်သောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိဖြစ်သည်။

မရှိသည်။ န ဟောတိ- မဖြစ်သေး၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ကဒါမိ - တရံတခါ၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ, အညံဇီဝံ အညံသရီရံဟူ၍၊) ဝဒေယျ-ပြောဆို ရာ၏၊ ဣတိ- သို့၊ မညမာနာ-မှတ်ထင်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ကလ္လံ တဿေတံ ဝစနာယာတိ-ဟူ၍၊ အာဟံသု-လျှော့ခံကြကုန်ပြီ။

အထစ ပနာဟံ နဝဒါမိတိ-ကား၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဧတံ-ဤ ပဌမဈာန်ကို၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနာမိ-သိ၏၊ စ-ထိုသို့ပင် သိပါသော်လည်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ, အညံဇီဝံ အညံသရီရံဟူ၍၊) နော ဝဒါမိ - မိန့်တော်မူ၊ အထခေါ- စင်စစ်ကား၊ ဧတံ - ဤဈာန်သည်၊ ကသိဏပရိကမ္ပံ - ကသိုဏ်း ပရိကမ်ကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ဘာဝေန္တဿ-ပဌမဈာန်ကိုဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပညာဗလေ န-ပညာ၏အစွမ်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ မဟဂ္ဂတစ်ထွံ-မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သညံ-အမှတ်အသားကို၊ ထပေသိ-ထားတော်မူပြီ၊ [“ထပေမိ” ဟု အချို့ စာအုပ်၌ ရှိ၏၊ ပဝတ္တာဝိရတ ဝတ္တမာန်ဖြစ်၍ ကောင်းပါ၏။]

န ကလ္လံ တဿေတံ ဣဒံ-န ကလ္လံ တဿေတံဟူသော ဤစကားကို၊ (ဝဒန္တိ ၌စပ်၊) တေ ပရိဗ္ဗာဇကော- ထို ပရိဗ္ဗိဇ ၂ ယောက်တို့သည်၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဒိဏာသဝေါ - ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိဂတသမ္မောဟော- ကင်းသော ပြင်းစွာ တွေဝေခြင်းရှိ၏၊ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော - လွန်မြောက်အပ်ပြီးသော ဝိစိကိစ္ဆာရှိ၏၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တဿ- ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧတံ -ဤ တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ, အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရံဟူသော စကားကို၊ ဝတ္ထံ - ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ န ယုတ္တံ - မသင့်၊ ဣတိ မညမာနာ (ဟုတွာ) ဝဒန္တိ၊ ဧတ္ထ- ဤ ဇာလိယသုတ်၌၊ သေသံ- ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ- သာ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။... ဣတိ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောစကားအစဉ်ဖြင့်၊ ပေ၊ ဇာလိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ -သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ။

x x x x x x x x

မညမာနာ ။ ။ ဘုရားရှင်သည် ထိုထိုဝါဒ၌ “ အထစ ပနာဟံ န ဝဒါမိ ” ဟု မိန့်တော်မူခဲ့၏။ ထို ဘုရားစကားတော်ကို ဥပဒေသပြု၍ “ န ကလ္လံ တဿေတံ ” ဟု လျှော့ခံကြသည်။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က ဉာဏ်ဖြင့်သိသောကြောင့် လျှောက်ကြသည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် “ မညမာနာ ဝဒန္တိ-မှတ်ထင်၍ လျှောက်ကြသည် ” ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤသုတ်၌ “ န ကလ္လံ တဿေတံ ” ဟု န ပါသောစကားကို ဒိဏာသဝ အဖြစ်ရောက်မှ လျှောက်ကြသောကြောင့် ဝိပဿကဖြစ်ရုံမျှဖြင့် “ န ကလ္လံ ” ဟု မလျှောက် နိုင်ကြောင်းကို သိပါ။ ထို့ကြောင့် ရှေ့သုတ်၏ ဒီကာသစ်၌ “ ဝိပဿကတော ပဌာယ န ကလ္လံ တဿေတံ ဝစနာယာတိ အဝေါရံ ” ဟူသော အဖွင့်ကို “ ဤအဋ္ဌကထာနှင့် မညီ၍ မကြိုက်ကြ ” ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။

ဇာလိယသုတ် အဖွင့် ပြီး၏။

မဟာသီဟနာဒသုတ်

အစေလကဿပဝတ္ထု အဖွင့်

ဧဝံ၊ ပေ၊ ဝိဟရတီတိ- ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ မဟာသီဟနာဒသုတ္တံ- မဟာသီဟနာဒသုတ်တည်း၊ တတြိ- ထို မဟာသီဟနာဒသုတ်၌၊ အယံ- ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ- တည်း၊ ဝါ- တည်း၊ ဥရုညာယံတိ- ကား၊ တဿ ရဋ္ဌဿပိ- ထိုတိုင်း၏၎င်း၊ တဿ နဂရဿာပိ- ထိုမြို့၏၎င်း၊ ဥရုညာတိ- ဥရုညာဟူသော၊ ဧတဒေဝနာမံ- ဤအမည်သည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဟိ- မှန်၏၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဥရုညာနဂရံ- ဥရုညာမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ- မှီ၍၊ ဝိဟရတိ- ၏၊ ကဏ္ဍကတ္ထလေ မိဂဒါယေတိ- ကား၊ တဿ နဂရဿ- ထို ဥရုညာ- မြို့၏၊ အဝိဒူရေ- အနီး၌၊ ကဏ္ဍကတ္ထလံနာမ- ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ ဧကော- တခုသော၊ ရမဏီယော- မွေ့လျော်ထိုက်သော၊ ဝါ- မွေ့လျော်ဘွယ်ကောင်းသော၊ ဘူမိဘာဂေါ- မြေအဖို့သည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ သော- ထို မြေအဖို့ကို၊ မိဂါနံ- သားကောင်တို့အား၊ အဘယတ္ထာယ- ဘေးမဲ့အကျိုးငှါ၊ ဒိန္နတ္တာ - ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မိဂဒါယေတိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏၊ ကဏ္ဍကတ္ထလေ- ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ တသ္မိံ မိဂဒါယေ- သားတို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာ ထိုတော၌၊ (ဝိဟရတိ ၌စပ်)။

x x x x x x x x

ဧတဒေဝနာမံ။ ■ “ဥရုညာ” ဟူသည် တိုင်း (ဇနပုဒ်) ၏ အမည်လည်းဟုတ်၊ ထိုတိုင်းတွင်ပါဝင်သော မြို့၏အမည်လည်းဟုတ်၏။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဥရုညာယံ” ဟု တပုဒ်တည်းရှိသော်လည်း “ဥရုညာယံ- ဥရုညာတိုင်း၌၊ ဥရုညာယံ- ဥရုညာမြို့၌” ဟု အနက် ၂ ထပ်ပေးစေလိုသည်။ အာဝုတ္တိနည်း၊ တန္တနည်း၊ သိလေသနည်းတည်း၊ ထိုနည်းများ၏အဓိပ္ပါယ်ကို နည်း ၄၀ ၌ရှုပါ။

ဒီကာသစ်။ ။ဧတဒေဝ နာမံတိ ယသ္မိံ ရဋ္ဌေ တံ နဂရံ (ထိုမြို့ရှိ၏) ၊ တဿရဋ္ဌဿာပိ ၊ ယသ္မိံ နဂရေ ဘဂဝါ ဝိဟာသိ၊ တဿ နဂရဿာပိ ဥရုညာတွေဝ နာမံ။ [တိုင်း-ဇနပုဒ်နာမည်များ၌ “ပုလ္လိန် ဗဟုဝစ်” ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုအဆိုသည် အမြဲမဟုတ်သောကြောင့် “ဥရုညာယံ” ဟု ဣတ္ထိလိန်ကေဝစ်ဖြင့် ရှိနိုင်သည်။]

ရမဏီယော။ ။ရမိတဗ္ဗော - မွေ့လျော်ထိုက်၏၊ (မွေ့လျော်စရာ၊ ပျော်စရာကောင်း၏) ။ဣတိ ရမဏီယော၊ မနောဟရဘူမိ ဘာဂတာယ (လူအများ၏ စိတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော မြေအဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း) ဆာယုဒက သမ္ပတ္တိယာ၊ (အရိပ်ရေနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၎င်း) ဇနပိဝိတ္တတာယစ (လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း) (ဤအင်္ဂါ ၃ ပါးရှိသောကြောင့်) မနောရမော- စိတ်၏မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သည်။

မိဂဒါယော။ ။အဘယံ ဒေတိ ဧတ္တာတိ ဒါယော၊ ဒါဓာတ်+ ဣပစ္စည်း၊ မိဂါနံ+ ဒါယော မိဂဒါယော- သမင်စသော သားကောင်တို့အား (မပစ်မခတ် မသတ်ရဟု) ဘေးမဲ့ပေးထားရာ တော။

အစေလောတိ-ကား၊ နဂ္ဂပရိဗ္ဗာဇကော-အဝတ်မဆီး အချည်းနှီးသော ပရိ
 ဗ္ဗိဇ်ဖြစ်သော၊ [စေလသဒ္ဓါသည် ဝတ္ထု၏ပရိယာယ်တည်း၊ နတ္ထိ ဇေလံ ယဿာ
 တိ အစေလော။] ကဿပေါတိ-ကဿပေါဟူသည်ကား၊ တဿ-ထိုပရိဗ္ဗိဇ်၏၊
 နာမံ-အမည်တည်း၊ [အနွယ်အားဖြင့် ရအပ်သောနာမည်တည်း။] တပဿိံတိ-
 ကား၊ တပနိဿိတကံ-အကျင့်ကိုမှီသူကို၊ ဝါ-အကျင့်၏ မှီရာဖြစ်သူကို၊ (“ဥပ
 ဣန္ဒြာသတိ-ပြောင်လှောင်၏” ဌစပ်၊) လူခါဇိဝိန္ဒိ - ကား၊ အစေလကမုတ္တာ
 စာရာဒိဝသေန-အစေလကအကျင့်၊ အမျိုးကောင်းသားတို့ စွန့်လွှတ်အင်သော
 အကျင့် အရှေ့သည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အဿ-ထိုရသေ့၏၊ လူခါ-ကြမ်းတန်း
 သော၊ အာဇိဝေါ- အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 (သော-သည်၊) လူခါဇိဝိ-မည်၏၊ တံ လူခါဇိဝိ-ထို ကြမ်းတန်းသော အသက်
 မွေးဝမ်းကျောင်းရှိသော ရသေ့ကို၊ ဥပဣန္ဒြာသတိတိ- ကား၊ ဥပဣန္ဒြာတိ-ပြောင်
 လှောင်၏၊ ဥပဝဒတိတိ-ကား၊ ဟိဋ္ဌတိ- ကဲ့ရဲ့၏၊ ဝဗ္ဘတိ- ရှုံ့ချ၏။

x x x x x x x x

တပဿိ။ ■ “ကိလေသာတို့ကို ကုန်ခန်းသွားအောင် လောင်မြှိုက်တတ်သည်” ဟု
 ယူဆအပ်သောအကျင့်သည် တပမည်၏၊ တပတိ-ကိလေသာတို့ကိုလောင်မြှိုက်တတ်၏၊
 ဣတိ တပေါ၊ တပေါ ယဿ အတ္ထိတိ တပဿိ။ [ဤပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို ကစွည်း၊ တဒ္ဓိတ်၊
 တပါဒိတောသီသုတ်အဖွင့်၌ ရှုပါ။] ထိုသို့ အကျင့်ရှိသူသည် အကျင့်မှီသူ၊ အကျင့်၏
 မှီရာဖြစ်သူတည်း၊ ထို့ကြောင့် “တပနိဿိတကံ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

လူခါဇိဝိ။ ■ အဝတ်မဝတ်ခြင်း၊ မတ်မတ်ရပ်၍ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် စွန့်ခြင်းစသော
 အကျင့်သည် ကြမ်းတန်းသောကြောင့် လူခါ မည်၏၊ ထိုအကျင့်ကြောင့် လူအများက
 လှူဒါန်းရကား ထိုအကျင့်သည် အာဇိဝ (အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း) လည်း ဟုတ်၏၊
 ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာဝိဂ္ဂိုဟ်အတိုင်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို “လူခါဇိဝိ ” ဟု ခေါ်သည်။

ဒီကာ။ ■ “လူခံ ဖရူသံ - ကြမ်းတန်းသော၊ သာဓုသမ္ပတာစာရ ဝိရဟတော
 အပသာဒနီယံ - သူတော်ကောင်းတို့က (အကောင်း) ဟု သမုတ်အပ်သောအကျင့်မှ
 ကင်းခြင်းကြောင့် ကြည်ညိုဘွယ်မကောင်းသောအကျင့်ကို၊ အာဇိဝတိ ဝတ္တတ် - ကျင့်
 တတ်၏၊ ဣတိ လူခါဇိဝိ ” ဟု အဋ္ဌကထာမှ တနည်း ဝိဂ္ဂဟပြုသေး၏၊ ထို ပြုခြင်းသည်
 အာဇိဝိ၌ ဣ ပစ္စည်းကိုမြင်၍ ကိတ်ပုဒ် ဟု ယူဆသောကြောင့်တည်း၊ အာဇိဝတိတိ
 အာဇိဝိ၊ လူခံ+အာဇိဝိ လူခါဇိဝိဟု ဂရုကနည်းအားဖြင့် ပြုပါ။

ဥပဣန္ဒြာတိ။ ■ ဥပ + ကုသဓာတ်သည် ဥပဣန္ဒြာနအနက်ဟောတည်း၊ ဥပဗ္ဗ + ပဒိ
 ဓာတ်သည် ပြောင်လှောင်ခြင်းအနက်ကိုဟော၏၊ ဘူဝါဒိ စုရာဒိတည်း၊ ထိုပြောင်လှောင်
 ခြင်းသည်ပင် ဆရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် “ ဥပဣန္ဒြာသတိ ” ၏အဖွင့် ဖြစ်နိုင်သည်။
 [ဥပဣန္ဒြာတိတိ ဥပာသနဝသေန-ပြင်းစွာရယ်ခြင်းအစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဘာသတိ-ဆဲရေး၏။]

ဥပဝဒတိ။ ■ “အဝညာပုဗ္ဗကံ (အထင်သေးခြင်း ရှေ့သွားရှိသည်ဖြစ်၍) အပဝဒ
 တိ- အောက်ချ၍ပြော၏ ” ဟူရာ၌ “ ရှုတ်ချ၏ ” ဟု ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် “ဟိဋ္ဌတိ
 ဝဗ္ဘတိ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

ဓမ္မဿစ အနုဓမ္မံ ဗျာကရောန္တိတိ - ကား၊ ဘောတာဂေါတမေန- အရှင်ဂေါတမသည်၊ ဝုတ္တကာရဏဿ- ပြောအပ်သောအကြောင်းအား၊ အနုကာရဏံ - လျော်သောအကြောင်းကို၊ ကထေန္တိ - ပြောကြပါကုန်၏လော၊ [“ဝုတ္တကာရဏဿ-၏၊ အနုကာရဏံ- အတူဖြစ်သော အကြောင်းကို၊ ဝါ- နေဝံထပ်ဖြစ်သောအကြောင်းကို” ဟုလည်း ပေးပါ။] သဟဓမ္မိကော ဝါဒါနဝါဒေါတိ- ကား၊ ပရေဟိ - သူတပါးတို့သည်၊ ဝုတ္တကာရဏေန - ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်းအားဖြင့်၊ သကာရဏော-အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ တုမှာကံ-အရှင်တို့၏၊ ဝါဒေါဝါ-အစဖြစ်သော ဝါဒသည်၎င်း၊ အနုဝါဒေါ

x x x x x x x x x

ဓမ္မဿစ အနုဓမ္မံ။ ။ ဓမ္မပဋိသန္တိဒါပုဗ္ဗံ ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ဟေတု (ကာရဏ) အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤ ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ကာရဏ အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တ ကာရဏဿ အနုကာရဏံ ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ ထိုသို့ ပြောဆိုသူတို့သည် အရှင်ဂေါတမပြောအပ်သော အကြောင်းအားလျော်သော အကြောင်းကို ပြောဆိုရာရောကြပါ၏လော ” ဟုလို။ [အနုဓမ္မံ၌ အနုသဒ္ဓါကို အနုရူပ, သဒိသ, ပစ္ဆာအားဖြင့် ဋီကာ၌ ၃ နက်ဖွင့်၏။ အနုကာရဏံ တဒနုရူပံ, တဿဒိသံဝါ, တတောပစ္ဆာဝါ ဝုတ္တ ကာရဏဘာဝတော။]

ပရေဟိ။ ။ ယေသံ တုမေဟိ ဣဒံ ဝုတ္တံ-အကြင်သူတို့အား အရှင်ဂေါတမတို့သည် အလုံးစုံသော တပကို ကဲ့ရဲ့ကြောင်းဖြစ်သော ဤစကားကို ပြောအပ်ခဲ့ဘူးပြီ၊ တေဟိ ပရေဟိ-အရှင်ဂေါတမတို့၏ပြောသံကို ကြားခဲ့ရသော ထို သူတပါးတို့သည်၊ (ဝုတ္တံ၌စပ်) ။

ဝုတ္တကာရဏေန၊ ပေ၊ ဟုတ္တာ။ ။ သဟဓမ္မိကော၏အဖွင့်တည်း၊ သဟဓမ္မိကောကို “ သကာရဏော ” ဟု ဖွင့်၏။ သကာရဏော၌ “ကာရဏ” အရ ထို သူတပါးတို့ ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်းကို ယူပါ ဟု သိစေလို၍ “ ပရေဟိ ဝုတ္တ ကာရဏေန (အားဖြင့်) သကာရဏော ” ဟု ဖွင့်သည်။ “ သူတို့ ပြောဆိုအပ်သော အကြောင်း ” ဟူသည်လည်း အရှင်ဂေါတမတို့က သူတို့ပြောသလို မပြောအပ်ခဲ့လျှင် သူတို့ဘာသာ လုပ်ကြံ ပြောအပ်သောအကြောင်းသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝုတ္တကာရဏေနာတိ ယထာ တေဟိ ဝုတ္တံ၊ တထာ စေ တုမေဟိ န ဝုတ္တံ၊ ဧဝံသတိ ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ [တချို့ စာအုပ်၌ “ဝုတ္တကာရဏေဟိ” ဟု ဗဟုဝုစ်ရှိ၏။ အဖွင့်တို့နှင့်မညီ။]

မှတ်ချက်။ ။ “ကာရဏ” ဟူသည် သူတို့ပြောဆိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ပင် တည်း။ မှန်၏- အနက်+သဒ္ဓါ ၊ မျိုးတွင် အနက်ရှိမှ သဒ္ဓါဖြစ်နိုင်ရကား အနက်သည် သဒ္ဓါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ ရှင်ဂေါတမသည် တပဿီဟူသမျှကို ကဲ့ရဲ့၏ ” ဟူသောအနက်ကိုပင် ကရဏ ခေါ်သည် ဟု မှတ်ပါ။ [ကာရဏန္တိ စေတ္ထ တထာ ပဝတ္တဿ သဒ္ဓဿ အတ္ထော အဓိပ္ပေတော, တဿ (ထိုသဒ္ဓါ၏) ပဝတ္ထိဟေတု ဘာဝတော။ - ဋီကာ။]

တုမှာကံ ဝါဒေါဝါ အနုဝါဒေါဝါ။ ။ “တုမှာကံ ဝါဒေါ” ဆိုသော်လည်း ဘုရားရှင်သည် တကယ်ပြောအပ်သော ဝါဒမဟုတ်၊ ဘုရားရှင်က (တပဿီဟူသမျှကို ကဲ့ရဲ့သည့်) အနေအားဖြင့် သူတပါးတို့ လုပ်ကြံပြောဆိုအပ်သော ဝါဒတည်း။ ထိုသို့

ဝါ-နောက်ထပ် ပြောဆိုအပ်သော ဝါဒသည်၎င်း၊ ဝိညူဟိ - ပညာရှိတို့သည်၊ ဝရဟိတဗ္ဗံ - ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ ကာရဏံ - အကြောင်းသို့၊ ကောစိ - စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှလည်း၊ အပ္ပမတ္တကောပိ - အနည်းငယ်မျှလည်း၊ န အာဂစ္ဆတိ ကိံ - မရောက်ဘဲရှိပါ၏လော၊ ဣဒံ - ဤပိဏ္ဍတ္တသည်၊ ဝါ - ကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ (ကို ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ သဗ္ဗာကာရေနပိ - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် လည်း၊ တဝ-အရှင်၏၊ ဝါဒေ-ဝါဒ၌၊ ဝါရယံ-ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော၊ ကာရဏံ- အကြောင်းသည်၊ နတ္ထိကိံ - မရှိပါ၏လော၊ ဣတိ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)၊ အနန္တက္ခာတုကာမာတိ - ကား၊ အဘူတေန- မဟုတ်မမှန်သော အကြောင်းဖြင့်၊ နဝတ္ထုကာမာ-ပြောဆိုခြင်းငှါ အလို မရှိပါကုန်။

ကေစ္စံ တပဿိံ လူခါဇိဝိံ တိ အာဒိသု-အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဝေဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဣဓ-ဤလောက၌၊ ကေစ္စော-အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အစေလက ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိတပနိဿိတတ္တာ - အဝတ်မရှိသော ရသေ့ ရဟန်းတို့၏ အဖြစ် အစရှိ သော အကျင့်ကို မှီသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တပဿိံ - တပဿိံမည်၏။ [ဤ

x x x x x x x x x

သူတပါးတို့က လုပ်ကြံ၍ ပြောဆိုအပ်သော ဝါဒသည်၎င်း၊ ထို ဝါဒကို နောက်ယောင် ခံ၍ ပြောအပ်သော အနုဝါဒသည်၎င်း (မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံအပ်သောကြောင့်) တကယ့် ဝိညူတို့က စဉ်းစား စိစစ်သောအခါ လုပ်ကြံပြောဆိုအပ်သော စကားဖြစ်ရကား ကဲ့ရဲ့ စရာ အကြောင်း အဖြစ်သို့ စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှ မရောက်ဘဲ ရှိပါ၏လော။ [ဝုတ္တ ကာရဏေန သကာရဏော ဟုတွာ တုမှာကံ ဝါဒေါဝါပေ၊ ကောစိ အပ္ပမတ္တကောပိ ဝိညူဟိ ဝရဟိတဗ္ဗံ ဌာနံ ကာရဏံ နဂစ္ဆတိတိ ယောဇနာ၊-ဋီကာ။]

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ■ ■ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိတိ အာဒိနာ တမေဝ အတ္ထံ သင်္ခေပ တော ဒဿေတိ၊ ထိုသင်္ခေပတ္တကိုပင် ပိဏ္ဍတ္တဟုလည်းခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ” ချီသော ဝါကျကို သင်္ခေပ, ရှေ့စကားအကျယ်ကို ဝိတ္တာရဝါကျဟု မှတ်ပါ၊ ဆိုလိုရင်းမှာ- “အရှင်တို့၏ ဝါဒအစစ်၌ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ကဲ့ရဲ့စရာ မရှိသည် မဟုတ် ပါလား” ဟုလို။

အနန္တက္ခာတုကာမာ။ ■ ဤအစေလကသည် ဘုရားရှင်ကို ကဲ့ရဲ့ချင်သူ မဟုတ်၊ သူတပါးတို့၏ အပြစ်ပြောသံကို ကြားနေရသဖြင့် ထိုအတိုင်း ဟုတ်-မဟုတ်ကို လျှောက် ခြင်းသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “အနန္တက္ခာတုကာမာ” ဟု လျှောက်သည်၊ ထိုသို့ မစွပ်စွဲ လိုကြောင်းမှာလည်း “နစ ကောစိ၊ ပေ၊ ဌာနံ အာဂစ္ဆတိ - စိုးစဉ်းအနည်းမျှ ကဲ့ရဲ့စရာ ဌာနသို့ မရောက်ဘဲ ရှိပါ၏လော” ဟူသော အမေးစကားဖြင့် ထင်ရှား၏၊ မှန်၏ - ထို ထိုမေးပုံမှာ ကဲ့ရဲ့စရာမရှိတာ အမှန်ဘဲ မဟုတ်ပါလား” ဟု ကဲ့ရဲ့စရာမရှိစေလိုဘက်ကို ပင်း၍မေးသော ပုစ္ဆာပင်တည်း။

ဣကေစ္စော။ ■ ယခုအခါ၌ အကြင်ဝိဘဇ္ဇဝါဒ (ခွဲခြား၍ဟောတော်မူခြင်း) ကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ “ န မေ တေ ဝုတ္တဝါဒိနော ” ဟု ပါဠိတော်၌ အကျဉ်းမျှ မိန့်တော်မူ ပြီးလျှင် ထိုအကျဉ်းကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ပြတော်မူခြင်းငှါ “ဣဓာဟံ ကဿပ” စသည်

စကားဖြင့် တပဿိကို ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် တပဿိ၏နေခံ၌ ပို၍ရှိပါစေ။] လူခေနေ-ကြမ်းတန်းသဖြင့်၊ ဇီဝိတံ - အသက်မွေးမှုကို၊ ကပ္ပေဿာမိ - ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ တိဏဂေါမယာဒိဘက္ခနာဒိဟိ - မြက် , နွားချေး အစရှိသည်ကို စားခြင်းအစရှိကုန်သော၊ နာနာပုကာရေဟိ-အထူးထူးသော အပြားရှိသော အကျင့်တို့ဖြင့်၊ အတ္တာနံ-မိမိ ကိုယ်ကို၊ ကိလမေတိ - ပင်ပန်းစေ၏။ [ဤစကားဖြင့် လူခါဇီဝိကို ဖွင့်သည်။] စ-ဆက်၊ အပ္ပပုညတာယ-ပုဂ္ဂိုလ် မရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခေန - ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝိတဝုတ္တိမေဝ - အသက်၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုပင်၊ ဝါ - အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းကိုပင်၊ န လာဘတိ-မရသော - ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တိဏိ - ၃ ပါးကုန်သော၊ ဒုစရိတာနိ - တို့ကို၊ (ကာယ,ဝစီ, မနော ဒုစရိတ်တို့ကို) ပူရေတွာ - ပြည့်စေ၍၊ နိရယေ - ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်ရ၏။

အပရော-အခြား ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တာဒိသံ - ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ တပံ- အကျင့်ကို၊ နိဿိတော-မှီသည်၊ (သမာဓနာ)ဝိ-သော်လည်း၊ ပုညဝါ-ပုဂ္ဂိုလ် ရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ လာဘသက္ကာရံ-ရအပ်သော သာမညလာဘ် ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော ဝိသေသလာဘ်ကို၊ လာဘတိ-ရ၏၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနိယခုအခါ၌၊ (ယခုခေတ်၌)၊ မယာ-နှင့်၊ သဒိသော-တူသူသည်၊ န အတ္ထိ- ရှိတော့၊ ဣတိ- ဤသို့ ကြံ၍၊ အတ္တာနံ - မိမိကို၊ ဥဇ္ဇေဋ္ဌာနေ - မြင့်သော အရာ၌၊ သမ္ဘာဝေတွာ-ထင်စွာ ဖြစ်စေ၍၊ (ကြား၍)၊ မတ္တာယ-အတိုင်း အရှည်ထက်၊ ဘိယျောသော - လွန်စွာ၊ လာဘံ - လာဘ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေဿာမိ - ဖြစ်စေအံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံ၍၊ အနေသနဝသေန - မရှာမှီးထိုက်သည်ကို ရှုမှီးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ တိဏိ၊ပေ၊နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဣမေ - ဤ ငရဲ၌

x x x x x x x x x

ကို ပါဠိတော်၌ မိန့်တော်မူ၏။ ထိုစကားကို အကျယ်အားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် “ဣဓေကစ္စော” စသော စကားကို အဋ္ဌကထာ မိန့်သည်။ မှန်၏။ — ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အကျိုးမရှိသော (ကိလေသာ ငြိမ်းအေးမှုကို မဖြစ်စေနိုင်သော) အတ္တကိလမထ အကျင့်ကိုသာ “ ဒုက္ခော အနရိယော ” စသည်ဖြင့် ကဲ့ရဲ့တော်မူ၏။ အကျိုးရှိသော (ကိလေသာ ငြိမ်းအေးမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သော) တောကျောင်းနေခြင်း ပံ့ပိုးကူပေးတင်ဆောင်ခြင်း စသော အကျင့်ကိုကား ချီးမွမ်းတော်မူပါသည်။

အပ္ပပုညတာယ။ ။ ဤ၌ အပ္ပသဒ္ဓါသည် “အပ္ပဟရိတေ-စိမ်းစိုသော ကောက်ပဲသစ်ပင် မရှိရာအရပ်၌” ကဲ့သို့ အဘာဝအနက်ဟောတည်း။ နတ္ထိ+ပုညံ ယဿာတိ အပ္ပပုညော၊ တဿ+ဘာဝေါ အပ္ပပုညတာ။

တိဏိ၊ပေ၊ပူရေတွာ။ ။ မိစ္ဆာ အယူရှိသောကြောင့် ကံနှင့် အကျိုးကို ပယ်ရှားလျက် အသက်မွေးမှုအတွက် ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့် ဒုစရိတ်ပြုခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ “တိဏိ၊ပေ၊ပူရေတွာ” ဟု ဆိုသည်။

ဖြစ်ကြရသော အပ္ပပုည ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ - ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ပဌမနယော-ပဌမနည်းကို၊ (ဘဂဝတာ)ဝုဒတ္တာ။ [ဘိယျာသော၏ ဘိယျာ နှင့် အနက်တူ နိပါတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ထိုထို သဒ္ဒါကျမ်း၌ ဘိယျာပယောဝ အပါဒါနခန်း ကြည့်ပါ။]

အပရော- အခြားသော၊ တပနိဿိတကော - အကျင့်ကို မှီသော ပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ လူခါဇီဝိ - ကြမ်းတန်းသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရှိသည်၊ အပ္ပ ပုညော- ပုဉ်းကံ မရှိသည်၊ ဟောတိ-၏၊ သုခေန-ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇီဝိတဂုတ္တိ - အသက်၏ ဖြစ်ကြောင်းကို၊ ဝါ-အသက်မွေး ဝမ်းကြောင်းကို၊ န လဘတိ- မရ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မယံ-ငါ၏၊ ပုဗ္ဗေပိ-ရှေးအခါ၌လည်း၊ အကတပုည တာယ - ပြုအပ်သော ကောင်းမှု မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခဇီဝိကာ- ချမ်းသာစွာ အသက်မွေးရခြင်းသည်၊ နုပ္ပဇ္ဇတိ-မဖြစ်၊ ဟန္တ - ယခုချက်ခြင်း၊ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောမိ-ပြုအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တီဏိ-ကုန်သော၊ သုစရိတာနိ - တို့ကို၊ ပူရေတွာ-၍၊ သဂ္ဂေ - နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-သော၊ (တ ပနိဿိတကော-သည်၊) လူခါဇီဝိ ကြမ်းတန်းသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းရှိသည်၊ ပုညဝါ - ပုဉ်းကံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သုခေန- ဖြင့်၊ ဇီဝိတဂုတ္တိ -ကို၊ လဘတိ-၏၊ သော-သည်၊ မယံ-၏၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ ကတပုညတာယ - ပြုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သု ဇီဝိကာ-သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ- သို့၊ (စိန္တေတွာ)၊ အနေသနံ - မရှာမှီး

x x x x x x x

အနေသနံ ဝသေန ။ ။ ကောဟညေ (အံဩဘွယ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌) ဌတွာ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာယ (မိမိမှာ မရှိသော ဂုဏ်ဖြင့် ချီးမွမ်းခြင်းကို အလိုရှိသဖြင့်) ယထာတထာ တပံ ကတွာ (ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အကျင့် ကို ပြု၍) အနေသိတဗ္ဗမေသနာဝသေန (မရှာမှီးထိုက်သော ပစ္စည်းကို ရှာခြင်း၏ အစွမ်း ဖြင့်) မိစ္ဆာဇီဝေနာတိ အတ္ထော။ - ဇီကာသစ်။ [အနေသနံ (န+သေန)၊ နသဒ္ဒါသည် ဝိရုဒ္ဓအနက်ဟော၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ ရှာမှီးနည်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ရှာမှီး ခြင်း၊ တနည်း၊ - န သဒ္ဒါသည် နိန္ဒာအနက်ဟော၊ သူတော်ကောင်းတို့ ကဲ့ရဲ့ စက်ဆုပ် ထိုက်သော ရှာမှီးခြင်း။]

ဣမေ ဒွေ။ ။ အပ္ပပုည-ပုညဝန္တ ၂ ယေ က်ကို ဆိုသည်၊ ထို ၂ ယောက်လုံးပင် ဒုစရိုက်ကိုပြုကျင့်၍ ငရဲ၌ ဖြစ်ကြ၏။ ထို ၂ ယောက်ကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ ပါဠိတော်၌ တနည်းလျှင် ပုဂ္ဂိုလ် ၂ ယောက်စီ ပြုထားပုံကို သိပါ။ ပဌမနည်း တတိယနည်းတို့၌ အဟေတုက အဘိရိယဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ဒုတိယ-စတုတ္ထနည်းတို့၌ (ပုဗ္ဗေ အကတ ပုညတာယ, ကတပုညတာယ- ဟု ဆိုသောကြောင့်) ကမ္မဝါဒီ ကိရိယဝါဒီ (ပြုလျှင် ပြုရာရောက်၏ ဟု ပြောလေ့ရှိသူ) တို့တည်း။

ထိုက်သော ပစ္စည်းကို ရှာမှီးခြင်းကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပေ၊ ဒွေ-ကုန်သော၊ ဣမေ-နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြရသော ဤအပ္ပပုည၊ ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ၊ ဒုတိယ နယော-ဒုတိယနည်းကို၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။

ပန - ကား၊ ကော - တယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တပဿီ - အကျင့် ရှိသော၊ အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရီ-အနည်းငယ် ဆင်းရဲသဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊ [အပ္ပကံ ဒုက္ခေန ဝိဟာရီ၊ ဤစကားဖြင့် လူခါဇီဝီ မဟုတ်ဟု ပြသည်။] ဗာဟိရကာစာရ ယုတ္တော-သာသနာတော်၏ အကျင့်မှ အပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့၏ အကျင့်နှင့် ယှဉ်သော။ [သာသနာစာရတော ဗာဟိရကေန တိတ္ထိယာစာရေန ယုတ္တော။] တာပသောဝါ - ရသေ့သည်သော်၎င်း၊ ဆန္ဒပရိဗ္ဗာဇကောဝါ - အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပရိဗ္ဗိဇ်သည်သော်၎င်း၊ ဟောတိ - ၏၊ စ-ဆက်၊ အပ္ပပုည တာယ-ပုဂ္ဂိုလ် မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မနာပေ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ် ကုန်သော၊ ဝါ - မြတ်နိုးဘွယ် ကောင်းကုန်သော၊ ပစ္စယေ - ပစ္စည်းတို့ကို၊ န ဘလတိ၊ ပေ၊ သုခေတွာ-ချမ်းသာစေ၍၊ ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုညဝါ - ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ သော - ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ (ယခုခေတ်၌၊) မယာ - ငါနှင့်၊ သဒိသော-တူသူ သည်၊ န အတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မာနံ-မာနကို၊ ဥပ္ပါဒေ တ္တာ-ဖြစ်စေ၍၊ အနသနဝသေန - မရှာမှီးထိုက်သော ပစ္စည်းကို ရှာမှီးခြင်း ၏အစွမ်းဖြင့်၊ လာဘသက္ကာရံ-ကို၊ ဥပ္ပါဒေန္တော-ဖြစ်စေသည်၊ (ဟုတွာ) ဝါ- ဖြစ်၍သော်၎င်း၊ မိစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိဝသေန - မိစ္ဆာအယူ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ (အာပဇ္ဇန္တော ဌ္ဍစပ်၊) ဒဟရာယ-ငယ်သော၊ မုဒုကာယ-နည်းသော၊ လောမသာယ - နုနယ် နီမြန်းသော အမွှေးရှိသော၊ ဣမိဿာ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ-ဤပရိဗ္ဗိဇ်မကလေး၏၊

x x x x x x x x x

သုခေတွာ။ ■ အဓမ္မိကေန အနောသနာယ (မတရားသဖြင့် ဖြစ်သော မအပ်သော ရှာမှီးခြင်းဖြင့်) လဒ္ဓပစ္စယနိမိတ္တေန သုခေန (ရအပ်သောပစ္စည်းလျှင် အကြောင်းရှိသော သုခဖြင့်) အတ္တာနံ သုခေတွာ၊ ဤသို့ ဋီကာသစ် ဖွင့်သောကြောင့် သုခဓာတ် , ဣ ပစ္စည်း, တွာပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော သုခေတွာ ပါဌ်သာ ရှေးပါဌ်တည်း၊ ယခုစာအုပ်တို့၌ “သုခေ ထပေတွာ” ဟု ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။

နဒါနိ မယာ သဒိသော။ ■ တဏှာဖြင့် အထင်ကြီးခြင်းဟူသော တဏှာမညနာ, ငါဟု မာနဖြင့် အထင်ကြီးခြင်းဟူသော မာနမညနာ, အတ္တဟု မှတ်ထင်ခြင်းဟူသော ဒိဋ္ဌိမညနာ, ဤ ၃ ပါးဖြင့် အထင်ကြီးခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့် ဒုစရိုက်ကို ပြည့်စေသည်။

လောမသာယ။ ■ တနုတမ္ပလောမတာယ (နုနယ် နီမြန်းသော လက်မွှေး, ကိုယ်မွှေးရှိသည်၏အဖြစ် အားဖြင့်) အပ္ပလောမဝတိယာ၊ ဤသို့ အမွှေးနည်းသော် လည်း ချီးမွမ်းခြင်း ပသံသာအသာတ္ထိအနက်၌ သ ပစ္စည်းသက်ထားသည်၊ ထိုပရိဗ္ဗိဇ်မ ကလေးဟူသည် သာသနာပဖြစ်သော ရသေ့မကလေးတည်း။

သမ္မုဿော-အတ္တသည်။ သုခေါ-ချမ်းသာကြောင်းတည်း။ ဝါ - ကောင်း၏။
 ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသော အကြံတို့ကို၊ စိန္တေတွာ-ကြံစည်၍၊ ကာမေသု-
 ဝတ္ထုကာမတို့၌၊ ပါတဗျကံ - ခံစားခြင်းသို့၊ ဝါ - ခံစားတတ်သူ၏ အဖြစ်သို့၊
 အာပဇ္ဇန္တော-ရေခံသည်။ (ဟုတွာ) ဝါ-သော်၎င်း၊ တီဏိ ဒုစရိတာနိ ပူရေတွာ
 နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ - နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဣဒမ - ငရဲ၌ ဖြစ်ကြရသော
 ဤအပ္ပပုည ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ, တတိယနယော-ကို၊ (ဘဂဝတာ)၊
 ဝုတ္တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန-ကား၊ အပရော-သည်။ အပွဲဒုက္ခဝိဟာရီ- အနည်းငယ် ဆင်းရဲသဖြင့်
 နေလေ့ရှိသည်။ အပ္ပပုညော - ပုဂ္ဂိုလ်မရှိသည်။ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ သော - ထို
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဟံ - ငါသည်။ ပုဗ္ဗေပိ - ရှေးအခါ၌လည်း။ ဝါ - ရှေးကလည်း။
 အကတပုညဘာယ-မပြု အပ်သောကောင်းမှု ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုခေန-
 ချမ်းသာသဖြင့်၊ ဇိဝိကံ - အသက်မွေးမှုကို၊ န လဘာမိ- မရ၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊
 တီဏိ- ၃ ပါးကုန်သော၊ သုစရိတာနိ- သုစရိတ်တို့ကို၊ ပူရေတွာ- ပြည့်စေ၍၊
 သဂ္ဂေ-နတ်ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ- ဖြစ်ရ၏။ အပရော-အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုညဝါ-
 ပုဂ္ဂိုလ်ရှိသည်။ ဟောတိ၊ သော - ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဟံ - ငါသည်။ ပုဗ္ဗေပိ -
 ၌လည်း။ ကတပုညဘာယ - ပြုအပ်ပြီးသောကောင်းမှု ရှိသူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 သုခံ - ချမ်းသာကို၊ လဘာမိ - ရ၏။ ဣဒါနိပိ - ယခုအခါ၌လည်း။ ပုညာနိ-
 ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရိယာမိ - ပြုအံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ တီဏိ သုစရိတာနိ ပူရေ
 တွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဒွေ-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဣဒမ-နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကြသော
 ဤ အပ္ပပုည, ပုညဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ စတုတ္ထနယော၊ (ဘဂဝတာ)၊
 ဝုတ္တော၊ ဣဒံ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း အနက်ကို ခွဲခြား ဝေဖန်ခြင်းသည်။
 တိတ္ထိယဝသေန-တိတ္ထိတို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝါ-တိတ္ထိတို့နှင့်စပ်သဖြင့်၊ အာဂတံ-
 ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ လာပြီ။

x x x x x x x

ပါတဗ္ဗတံ။ ■ ပရိဘုဒ္ဓိတဗ္ဗံ၊ (သုံးဆောင် ခံစားခြင်းသို့) ပရိဘောဂတ္ထော ဟေတ္တ
 ပါသဒ္ဓေါ၊ တဗ္ဗသဒ္ဓေါစ ဘာဝသာဓနော၊ တာ သဒ္ဓေါ ပန သကတ္ထေ၊ ယထာ ဒေဝတာ
 တိ၊ ပါတဗ္ဗတန္တိဝါ ပရိဘုဒ္ဓနကတံ (သုံးဆောင် ခံစားတတ်သူ၏အဖြစ်သို့) ကတ္ထု
 သာဓနော စေတ္ထ တဗ္ဗသဒ္ဓေါ၊- ဋီကာသစ်။ [အချို့စာအုပ်၌ “ပါတဗျကံ” ဟု တဗျ
 ပစ္စည်းဖြင့်လည်း ရှိ၏။ အနက်တူပင်။

ဣဒံ ပေ၊ အာဂတံ။ ■ ဣဒံ ယထာဝုတ္တံ အတ္ထပ္ပဘေဒ ဝိဘဇနံ၊ တိတ္ထိယဝသေန
 အာဂတံ၊ ဘဒ္ဒုကြောင့် သိနိုင်သနည်း။ အဋ္ဌကထာယံ တထာ ဝိဘတ္တတ္တာ- ရှေးအဋ္ဌ
 ကထာ၌ ထိုအတိုင်း ဝေဖန်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။- ဋီကာ၊ ဤသို့ ဋီကာဖွင့်
 သောကြောင့် ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သော နည်း ၄ မျိုးလုံးပင် တိတ္ထိများအတွက်
 ဟုချည်း မှတ်ပါ။

ပန - ထိုသို့ပင် တိတ္ထိအတွက် လာပါသော်လည်း၊ သာသနောပိ-သာသနာ
 တော်၌လည်း၊ (ဣဒံ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း အနက်ကို ခွဲခြားဝေဘန်ခြင်း
 ကို) လတ္တတိ-ရအပ်၏၊ ဝါ-ရနိုင်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ဧကစ္စော-အချို့ သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 ဓုတင်္ဂသမာဒါနဝသေန- ဓုတင်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ လူခါဇီဝီ-
 သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဝါ - တနည်းကား၊ (ဓုတင်္ဂသမာဒါနကြောင့် လူခါဇီဝီ
 ဖြစ်ပုံနည်းမှ တနည်းကား၊) အပ္ပပုညတာယ- ပုဂ္ဂိုလ်ကံမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 သကလမ္ဘိ- အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဂါမိ- ရွာကို၊ ဝိစရိတွာ - လှည့်လည်၍၊
 ဥဒရပူရံ-ဝမ်းပြည့်ရုံမျှကို၊ (ယသ္မာ)န လဘတိ-မရ၊(တသ္မာ)၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်
 သည်၊ ပစ္စယေ - ပစ္စည်းတို့ကို၊ ဥပ္ပါဒေဿ- မိ-ဖြစ်စေအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြိ၍၊ ဝဇ္ဇ
 ကမ္မာဒိဝသေန-ဆေးဆရာတို့၏အလုပ်အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ (ဆေးကုမှု
 အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊) အနေသနံ-ကို၊ ကတွာဝါ- ပြု၍သော်၎င်း၊ ဝါ-
 ပြုခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ အရဟတ္တံ - အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ပဋိဇာနိတွာဝါ-
 ဝန်ခံ၍သော်၎င်း၊ ဝါ- ဝန်ခံခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ [“ အရဟတ္တဖိုလ်မရဘဲ
 ရ၏ဟု တိုက်ရိုက်ဝန်ခံ၍” ဟူလို၊ သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် ဝန်ခံခြင်းကို ကုဟန
 ဝတ္ထု၌ “သာမန္တဇပုန” အဖြစ်ဖြင့် ယူလတံ။] တီဏိ- နသော၊ ကုဟနဝတ္ထု၊ နိ-
 ကုဟနဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋိသေဝိတွာဝါ- မှီဝဲ၍သော်၎င်း၊ ဝါ - မှီဝဲခြင်းကြောင့်
 သော်၎င်း၊ နိရယေ, နိဗ္ဗတ္တတိ။ [ကုဟနဝတ္ထု ၃ ပါးကို ရှေ့၌၎င်း၊ အဋ္ဌသာလိနိ
 ဘာသာဋီကာ လောကုတ္တရာကုသိုလ်အဖွင့်၌၎င်း ပြထားပြီ။]

စ-ကား၊ အပရော-တပီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တာဒိသော-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်
 သူသည်၊ (ဟုတွာ)ဝ - သာ။ [တာဒိသောဖြင့် ဓုတင်္ဂသမာဒါနဝသေန လူခါ
 ဇီဝီကို ပြန်ညွှန်းသည်။] ပုညဝါ - ပုဂ္ဂိုလ်ကံရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော - ထိုပုဂ္ဂိုလ်
 သည်၊ တာယ ပုညသမ္ပတ္တိယာ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကံ၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ မာနံ-မာနကို၊
 ဇနယိတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်သော၊ လဘတိ-လဘတိကို၊ ထာဝရံ-ခိုင်မြဲသည်

x x x x x x x

သာသနောပိ ပန လတ္တတိ။ ■ “ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ သာသနာပ တိတ္ထိတို့အတွက်
 ဤအနက် ၄ မျိုးကို ဝေဘန်လျှင် သာသနာတော်တွင်း၌ ဤအနက် ဝေဘန်ချက်ကို မရ
 နိုင်ပါသလော” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သာသနောပိ ပန လတ္တတိ” ဟု မိန့်သည်။
 ပနသည် အရုဏ္ဏဇောတက၊ ပိသည် ဗာဟိရကပဗ္ဗဇ္ဇာ၌ပေါင်းသော သမိဏ္ဏနတည်း။
 ဤအနက် ၄ မျိုး ဝေဘန်ချက်ကို ရှေးအဋ္ဌကထာဝယ် တိတ္ထိတို့အတွက် လာစေကာမူ
 သာသနာတော်၌လည်း ရနိုင်ပါသည်-ဟူလို၊ ထိုသို့ ရနိုင်ပုံကိုအကျယ်ပြုလို၍ “ဧကစ္စော
 ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ဥဒရပူရံ န လဘတိ။ ■ ဝမ်းပြည့်အောင်မျှ မရခြင်းသည် အနေသန စသည်ကို
 ပြုဘို့ရန်အကြောင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ “ယသ္မာ န လဘတိ၊ တသ္မာ အနေ
 သနံ ကတွာတိ အာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ” ဟု ယသ္မာ, တသ္မာထည့်ဘို့ရန် ဖွင့်သည်။

ကို၊ ကတ္ထုကာမော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အနေသနဝသေန-ဖြင့်၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏။
[အနေသနဝသေနသည် နိဒဿနနည်းမျှသာတည်း၊ ရှေ့ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ အရဟတ္တ
ပဋိဇာနန၊ ကုဟနဝတ္ထု ပဋိသေဝနတို့ကိုလည်း ယူပါ။]

အပရော - သည်၊ သမာဒိန္နရုတင်္ဂီ - ဆောက်တည်အပ်ပြီးသော ဓုတင်
ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အပ္ပပုညောဝ-သာ၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ သော- သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-
၌လည်း၊ အဟံ - သည်၊ အကတပုညတာယ - ကြောင့်၊ ကိဉ္စိ - တစ်ခုကို၊ န
လဘာမိ-မရ၊ ဣဒါနိ-၌၊ အနေသနံ-ကို၊ သစေ ကရိသံ- အကယ်၍ပြုအံ့၊ (ဝေ
သတိ)၊ အာယတိံပိ - နောင်အခါ၌လည်း၊ ဒုလ္လဘသုခေါ - ခဲယဉ်းသဖြင့်
ရအပ်သောသုခရှိသည်၊ ဘဝိဿာမိ-ဖြစ်ရလိမ့်အံ့၊ [“ဒုဂ္ဂတိ၌ ရောက်ရမည်ဖြစ်
သောကြောင့် ဒုလ္လဘသုခ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟုလို့၊] ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ တီဏိ သုစရိ
တာနိ ပူရေတွာ အရဟတ္တံ-သို့၊ ပတ္တံ- ရောက်ခြင်းငှါ၊ အသက္ကောန္တော-မစွမ်း
နိုင်လသော်၊ [အန္တပစ္စည်းသည် လက္ခဏအနက်ဟော။] သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ။

အပရော-သည်၊ ပုညဝါ ဟောတိ၊ သော-သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ-၌လည်း၊ အဟံ-
သည်၊ ကတပုညတာယ - ပြုအပ်ပြီးသောကောင်းမှု ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
တေရဟိ-၌၊ သုခိတော-ဖြစ်သော ချမ်းသာခြင်းရှိသည်၊ (ဟောတိ၊) [သဇ္ဇာတ
အဿတ္ထိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း၊ “သုခံ+ဣတော ပတ္တောတိ သုခိတော-ချမ်းသာ
ခြင်းသို့ ရောက်သည်” ဟုလည်း ပေးကြသည်။] ဣဒါနိပိ - ၌လည်း၊ ပေ၊ သဂ္ဂေ
နိဗ္ဗတ္တတိ။

အာဂတိဉ္စာတိ-ကား၊ အသုကဋ္ဌာနတောနာမ - ထို မည်သော ဘဝဋ္ဌာနမှ၊
ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ အာဂတာ-ရောက်လာကုန်၏၊ ဣတိဝေ-ဤသို့၊ အာဂတိ
ဉ္စ-လာခဲ့ရာ ဘဝဋ္ဌာနကို၎င်း၊ [အာဂစ္ဆန္တိ ယတောတိ အာဂတိ-လာခဲ့ရာဋ္ဌာန။]
ဂတိဉ္စာတိ-ကား၊ ဣဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ ဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနဉ္စ - ရောက်ထိုက်သောဘဝ
ဋ္ဌာနကို၎င်း၊ [ဂန္တဗ္ဗာတိ ဂတိ။] စုတိဉ္စာတိ - ကား၊ တတော - ထို ရောက်ထိုက်
သော ဘဝဋ္ဌာနမှ၊ စဝနဉ္စ - စုတေရခြင်းကို၎င်း၊ ဥပပတ္တိဉ္စာတိ - ကား၊ ပုန-
တဖန်၊ တတော - ထို စုတေပြီးရာ တတိယဘဝမှ၊ စုတာနံ - စုတေကုန်သော
သတ္တုတို့၏၊ ဥပပတ္တိဉ္စ-ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းကို၎င်း၊ (ပဇာနာမိ ၌စပ်)။

x x x x x x x

ပုန ဥပပတ္တိံ။ ■ စုတိဉ္စာရ ဂတိဟု ခေါ်အပ်သော ဒုတိယဘဝမှ စုတေခြင်းကို
ယူရသောကြောင့် ပုန ဥပပတ္တိံ အရ ထိုဒုတိယဘဝမှ စုတေ၍ တတိယဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို
ယူရသည်၊ ဤသို့ယူရသောကြောင့် ပုန ဥပပတ္တိံဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း
ကို ပြသည် ဟု မှတ်ပါ။ [ပုန ဥပပတ္တိံတိ အာယတိံ အနန္တရာဘဝတော တတိယံ
ဥပပတ္တိံ (ပုန ဥပပတ္တိံတိ ပုနပ္ပုနံ နိဗ္ဗတ္တိံ)၊ ဤသို့ ကွင်း၍ပြုအပ်သော ဝါကျသည် ရှေ့
ဝါကျ၏ ဒဋ္ဌိဖြစ်သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် “ပုန ဥပပတ္တိံ တိ ပုနပ္ပုနံ နိဗ္ဗတ္တိံ” ဟု ဝိကာ၌ရှိလျှင်
ကောင်းမည်ထင်သည်။

ကိံ သဗ္ဗံ တပံ ဂရဟိဿာမိတိ - ကား၊ ကေန ကာရဏေန - အဘယ် အကြောင်းကြောင့်၊ [ကိံကို ဖွင့်သည်။] ဂရဟိဿာမိ - ကဲ့ရဲ့ပါအံ့နည်း၊ ဟိ- မှန်၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ ဂရဟိတဗ္ဗမေဝ-ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သော တပကိုသာ၊ ဂရဟာ မ - ကဲ့ရဲ့ကြကုန်၏၊ ပသံသိတဗ္ဗံ - ချီးမွမ်းထိုက်သော တပကို၊ ပသံသာမ - ချီးမွမ်းကြကုန်၏၊ (ဣဓိနာ- ကိံ သဗ္ဗံ ဝ.ပံ ဂရဟိဿာမိဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ “ဒဿတိ” ၏ ကရိုဏ်းထည့်သည်။) ဘဏ္ဍိကံ- ဘဏ္ဍာထုပ်ကို၊ ကရောန္တော- ပြုသော၊ မဟာရဇကော-ခဝါသည်ကြီးသည်၊ ဓောတဉ္စ-ဖွပ်လျော်အပ်ပြီးသော အဝတ်ကို၎င်း၊ အဓောတဉ္စ - မဖွပ်လျော်အပ်သေးသော အဝတ်ကို၎င်း၊ ဧက တော- တပေါင်းတည်း၊ (ကရောတိ) ဝိယ - ပြုသကဲ့သို့၊ တထာ - ထို အတူ၊ ဓောတဉ္စ-ဖွပ်လျော်အပ်ပြီးသော အဝတ်နှင့်တူသော ချီးမွမ်းထိုက်သော တပကို ၎င်း၊ အဓောတဉ္စ - မဖွပ်လျော်အပ်သေးသော အဝတ်နှင့်တူသော ကဲ့ရဲ့ ထိုက် သော တပကို၎င်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ န ကရောမ-မပြုပါကုန်၊ ဣတိ- ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿတိ-ပြတော်မူ၏၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ တမတ္ထံ- ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပကာသေန္တော-ထင်ရှားပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သန္တိ ကဿပ ဒေက သမဏဗြာဟ္မဏာတိ အာဒိံ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ယံ တေ ကေစုံတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိဓံ-သော၊ သီလံ- သီလကို၊ (သာဓူတိဝဒန္တိ-၌ စပ်၊) ဟိ- မှန်၊ တံ- ထို ငါးပါးသီလကို၊ လောကေ- လောက၌၊ ကောစိ-တစုံ တယောက်သည်၊ ဝါ- က၊ န သာဓူတိ- မကောင်းဟူ၍၊ န ဝဒတိ- မပြော၊ ပုန- ဖန်၊ ယံ တေ ကေစုံတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိဓံ-သော၊ ဝေရံ-ပါဏာတိပါတ အစရှိသော

x x x x x x x x

ကေန၊ ပေ၊ ဂရဟိဿာမိ။ ။ ဟုတ်မှန်စွာ မသိသူတို့သာ လောဘအတွက် ဖြစ်စေ၊ ဒေါသအတွက်ဖြစ်စေ အားလုံးကို ကဲ့ရဲ့တတ်ကြ၏၊ ငါသည် ဟုတ်မှန်စွာသိသောကြောင့် “ကဲ့ရဲ့ထိုက်သည်ကို ကဲ့ရဲ့၍၊ ချီးမွမ်းထိုက်သည်ကို ချီးမွမ်းသည်” ဟုလို။

န ဘဏ္ဍိကံ၊ ပေ၊ ကရောမ။ ။ ခဝါသည်ကြီးသည် ဖွပ်အပ်ပြီးအဝတ်နှင့် မဖွပ် အပ်သေး အဝတ်ကို ရော၍ထုပ်သကဲ့သို့ ချီးမွမ်းထိုက်သော အကျင့်နှင့် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော အကျင့်ကို တထုပ်တည်း မထုပ်ကြပါ-ဟူလို။

ပဉ္စဝိဓံ သီလံ။ ။ ငါးပါးသီလသည် မျက်မှောဘဝ၌ဖြစ်သော စီးပွား၊ တမလွန်၌ ဖြစ်သော စီးပွားကို ပြီးစေနိုင်သောကြောင့် အလေးဂရုပြုထိုက်သော ဂရုဓမ္မသီလဖြစ်ရ ကား မည်သူကမျှ မကောင်းဘု မပြော။

ပဉ္စဝိဓံ ဝေရံ။ ။ ပါဏာတိပါတစသော မကောင်းမှု ၅ မျိုးသည် ငါးပါးသီလ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူသဘွယ် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ လောက၌ သတ္တာတို့မှာ ဘေးရန် ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ဝေရ (ရန်) မည်၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် ထို ဝေရ ၅ မျိုးကို မည်သူကမျှ အကောင်းဟု မပြောချေ။

ရန်ကို၊ (န သာဓုတိ ဝဒန္တိ၌စပ်။) တံ- ထို ပါဏာတိပါတ အစရှိသောရန်ကို၊ ကောစိ-သည်၊ ဝါ-က၊ သာဓုတိ-ဟူ၍၊ န ဝဒတိ-မပြော၊ ပုန, ယံ တေ ကေစ္စံ တိ-ကား၊ ပဉ္စဒ္ဓါရေ-ငါးဒွါရ၌၊ အသံဝရံ- မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ (သာဓုတိ ဝဒန္တိ၌စပ်။) တေ-ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ စက္ခုနာမ-မျက်စိမည်သည် ကို၊ န နိရုဇ္ဈိတဗ္ဗိ-ကြည့်ခြင်းကိစ္စ၌မတားမြစ်ထိုက်၊ စက္ခုနာ-မျက်စိဖြင့်၊ မနာပံ- မြတ်နိုးဘွယ်ကောင်းသော၊ ရူပံ - ရူပါရုံကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗိ-ကြည့်ထိုက်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိကိရ-ပြောကြကုန်သတတ်၊ သောတာဒီသု-သောတဒွါရ အစရှိသည်တို့၌၊ သေ(သေသော)- ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီရင်သည်၊ နယော-သိကြောင်း အစီရင် တည်း၊ ပုန, ယံ တေ ကေစ္စံတိ-ကား၊ ပဉ္စဒ္ဓါရေ-၌၊ သံ ဝရံ-စောင့်စည်းခြင်းကို၊ (န သာဓုတိဝဒန္တိ-၌စပ်။)။

ဝေ-ဤသို့၊ ပရေသံ-တပါးသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ ဝါဒန-ဝါဒနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ဝါဒဿ - ၏၊ သမာနာ သမာနတံ- တူသည်၏ အဖြစ် မတူသည်၏ အဖြစ်ကို၊ [ပါဏာတိပါတ စသော ၅ ပါးသီလ သည် ကောင်း၏၊ ပါဏာတိပါတစသော ရန် ၅ ပါးသည် မကောင်းဟူသော ဝါဒ၌ တူကြ၏၊ ပဉ္စဒ္ဓါရဝယ် အသံဝရ သံဝရ၌ ပြောင်းပြန် ယူဆ၍ မတူကြ။] ဒဿေတွာ- ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အတ္တနော - ကိုယ်တော်၏၊ ဝါဒန သဟ ပရေသံ ဝါဒဿ သမာနာသမာနတံ , ဒဿေန္တော-ပြတော်မူ လိုသည်၊(ဟုတွာ)၊ ယံ မယံတိအာဒိ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော် မူပြီ၊ တတြာပိ-ထို ယံ မယံ အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ ပဉ္စသီလာဒိဝသေ နေဝ-ပဉ္စသီလ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ [ရှေး၌ သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝါဒကိုမူတည်ခြင်း၊ ဤ၌ ဗုဒ္ဓ၏ ဝါဒကို မူတည်ခြင်းသာ ထူးသည်။]

သမနုယုဇ္ဈိတပန ကထာအဖွင့်

သမနုယုဇ္ဈိန္တိ-ကား၊ သမနုယုဇ္ဈိ- အယူကို စစ်ဆေးမေးမြန်းကြကုန် လော၊ စ - ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤ သမနုယုဇ္ဈိ အစရှိသော ၃ ပါးတို့တွင်၊ လဒ္ဓိ- အယူကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးသောပညာရှိသည်၊ [ပါဠိတော်၌ ဝိညူကိုင့်၍ “ပညာရှိ” ဟု ပေးသည်။] သမနုယုဇ္ဈိတိနာမ-သမနုယုဇ္ဈိတိ မည်၏၊ ကာရဏံ-အကြောင်း

x x x x x x x

သမနုယုဇ္ဈိန္တိ ။ ။ ပါဠိတော်ဝယ် ယုဇ္ဈိန္တိ အန္တိသည် အန္တပစ္စည်းမဟုတ်၊ ပဉ္စမိ အတ္တနောပုဒ် ဝိဘတ်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “သမနုယုဇ္ဈိန္တိ”ဟု ပဉ္စမိ အန္တိ ဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ ထို ဝိဘတ်တို့လည်း အာဏတ္ထိ (စေခိုင်း တိုက်တွန်းခြင်း) အနက် ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “သမနုယုဇ္ဈိ-စစ်ဆေး မေးမြန်းကြကုန်လော” ဟု ပေးရ

ကို၊ ပုစ္ဆန္ဓော- သည်၊ သမနုဂါဟတိနာမ - သမနုဂါဟတိ မည်၏။ ဥဘယံ- ဥပမာ၊ ဥဒါဟရဏံ ၂ ပါးစုံကို၊ ပုစ္ဆန္ဓော-သည်၊ သမနုဘာသတိနာမ-သမနု ဘာသတိမည်၏။

x x x x x x x x

သည်။ [အနုပုဗ္ဗ ယုဇဇာတ်သည် အခြားနေရာ၌ အားထုတ်ခြင်း အနက်ကို ဟောသော် လည်း ဤနေရာ၌ စစ်ဆေးမေးမြန်းခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ဥပမာ-“အနုယောဂ ဝတ္တံ နိသာမယ-မေးစိစစ်ခြင်း၌ ကျင့်ဝတ်ကို + ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ရှုပါလော” (ပရိဝါရ ပါဠိတော်) စသည်ကဲ့သို့တည်း။

လဒ္ဓိံ ပုစ္ဆန္ဓော။ ■ အကုသိုလ် သံကိလေသတို့ကို ရဟန်း ဂေါတမသည် အကြွင်းမဲ့ ပယ်၍ ကျင့်သလော၊ ပုရဏကဿပ စသော အခြား ဂိုဏ်းဆရာတို့သည် အကြွင်းမဲ့ပယ်၍ ကျင့်သလော၊ ဤပြဿနာ၌ သင်၏အယူကို ပြောစမ်းပါလော၊ ဤသို့ ပဋိညာ (ဌပနာ) အနက်ကို မေးသူ။ [လဒ္ဓိံ ပုစ္ဆန္ဓောတိ ကိံ သမဏော ဂေါတမော သံကိလေသဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တတိ၊ ဥဒါဟု ပရေ ဂဏာစရိယာ ဧတ္ထ တာဝ အတ္တနောလဒ္ဓိံ ဝဒေဟိတိ ပဋိညာတံ (ဝန်ခံအပ်ပြီးအနက်ကို) သိဒ္ဓန္တံ (ဆုံးဖြတ် အပ်ပြီးသော ‘ပဓာန ဌပနာ အနက်ကို) ပုစ္ဆန္ဓော၊-ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ■ ဤအမေးမျိုးကို ဂိုဏ်းဆရာကိုဖြစ်စေ၊ ဂိုဏ်းဆရာဘက်က တယောက် ယောက်ကို ဖြစ်စေ၊ အခြားလူကို ဖြစ်စေ၊ ဘုရားရှင်ဘက်က တယောက်ယောက်ကို ဖြစ်စေ ဘုရားရှင်ကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ မေးနိုင်ပါသည်။

သမနုယုဉ္ဇတိနာမ။ ■ အနု+ယုဇဇာတ်ဖြင့် ဆိုရာ၌ အယူကိုမေးခြင်း၊ အကြောင်း ကို မေးခြင်း၊ ဥဘယကို မေးခြင်း အမျိုးမျိုးနှင့် ဆိုင်သော်လည်း “ဤ နေရာ၌ အထင်ရူဠိ (ကေဒေယျူပစာရ) အားဖြင့် အယူကိုမေးခြင်းသာ ယူပါ” ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “အနုယုဉ္ဇတိနာမ” ဟု နာမသဒ္ဓါထည့်၍ ဆိုသည်။ နောက်၌လည်း ဤနည်းမှီးပါ။

ကာရဏံ ပုစ္ဆန္ဓော။ ■ သူ၏အယူကို မေးသောအခါ “ရဟန်းဂေါတမသည်သာ သံကိလေသဓမ္မတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်၍ ကျင့်နိုင်၏” ဟု ဖြေဆိုလျှင် “ဤသို့ ရဟန်း ဂေါတမသည်သာ ကျင့်နိုင်၏” ဟူသော အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို အကြောင်းအားဖြင့် (အကြောင်းပြ၍) သူတပါးကို မှတ်ယူစေပါလော” ဟု တိုက်တွန်းသော ပညာရှိသည် အကြောင်းကို မေးရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “ကာရဏံ ပုစ္ဆန္ဓော သမနုဂါဟတိ နာမ” ဟု နာမသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ [သမနုဂါဟတိ၏ သဒ္ဓတ္ထမှာ “အကြောင်းအားဖြင့် ဤအနက်ကို ကောင်းစွာ ယူစေပါလော” ဟု ဖြစ်၏။ “အကြောင်းကို မေးသည်မည်၏” တူသော အနက်မှာ ကာရဏံ ပုစ္ဆန္ဓောကိုကြည့်၍ ပေးအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ထွက်သော။]

ဋီကာသစ်။ ■ ကာရဏံ ပုစ္ဆန္ဓောတိ သမဏောဝ ဂေါတမော သံကိလေသဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တတိတိ ပုတ္တေ (ဖြေဆိုအပ်သော်) ကာရဏေနာပိ ဧတမတ္ထံ ဂါဟယာတိ ဟေတံ ပုစ္ဆန္ဓော၊-ဤ၌ ဂါဟယသည် သမနုဂါဟတိမှ ဂါဟပင်တည်း။

ဥဘယံ ပုစ္ဆန္ဓော။ ■ “ဥဘယံ” အရ ဆိုအပ်ပြီးသော “လဒ္ဓိံနှင့် ကာရဏကို ယူရမည်” ဟု ထင်စရာရှိ၏။ ထိုသို့ မယူရပါ။ “ပဋိညာ၊ ဥပမာ၊ ဟေတု၊ ဥဒါဟရဏ၊ နိဂမ” ဟူသော ဝါကျ အစိတ်ငါးပါးတွင် မူလပဋိညာဉ် (ဌပနာ) စကား၏ ခိုင်လုံဘို့ရာ

အကြောင်း (ကာရဏ= ဟေတု) သာ မက , ဥပမာကို၎င်း၊ ဥဒါဟရဏကို၎င်း ထုတ်ပြန်နိုင်လျှင် သာ၍ကောင်း၏။ ထို့ကြောင့် ဥပမာ ဥဒါဟရဏကို မေးခြင်းကို “ ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော ” ဟု ဆိုပါသည်။

ဋီကာ။ ■ ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တောတိ ဣဒံနာမ ဧတ္ထ ကာရဏန္တိ ကာရဏံ ဝတ္တာ ပဋိညာတေ အတ္ထေ သာမိယာနော (ပဋိညာဉ်ပြုအပ်ပြီးသော မူလအနက်=မူလအယူကို ပြီးစေအပ်သော်) အန္တယတော ဗျတိရေကတောစ ကာရဏံ သမတ္ထေတုံ (ပြုအပ်သော အကြောင်းကို အန္တယ ဥပမာ ဥဒါဟရဏံ , ဗျတိရေက ဥပမာ ဥဒါဟရဏအားဖြင့် ပြီးစေခြင်း=ခိုင်လုံစေခြင်းငှါ) သဒိသာသဒိသဘောဒံ ဥပမောဒါဟရဏဒွယံ ပုစ္ဆန္တော- [ဤ အန္တယကို သဒိသ , ဗျတိရေကကို အသဒိသဟု ဆိုသည်။ သဒိသုပမာ , ဝိသဒိသုပမာနှင့် သဒ္ဓါကျမ်း ဥဒါဟရဏကဲ့သို့ သုတ်နှင့် လျော်သော သဒိသဥဒါဟရဏံ , သုတ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဝိသဒိသ ဥဒါဟရဏံဟု ဆိုလိုသည်။]

တနည်း။ ■ “သမနုဘာသန” အရ ဋီကာတို့၌ “ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော” ဟူသော အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းဖွင့်ကြသေး၏။ “ ပဋိညာ , ဥပမာ , ဟေတု , ဥဒါဟရဏ , နိဂမ , ဟူသော ဝါကျအစိတ်ငါးပါးတွင် သမနုယုဂ္ဂနဖြင့် ပဋိညာဉ်ကို ပြု၍ , သမနုဂါဟနဖြင့် အကြောင်းကို၎င်း , အကြောင်းကို ခိုင်လုံစေသော ဥပမာ ဥဒါဟရဏကို၎င်း , ပြုပြီးဖြစ်၍ မူလပဋိညာဉ်အနက်သည် ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ပြီးစေအပ်ပြီး ဖြစ်ရကား သမနုဘာသနဖြင့် နိဂုံးကိုသာ ပြရသည်” ဟု ဆိုလိုသည်။

ဋီကာသစ်။ ■ အဝိစ ဟေတုပမောဒါဟရဏဝသေန တိလက္ခဏ သမ္ပတ္တိယာ (အကြောင်းကို မေးရာဝယ် ဥပမာ ဥဒါဟရဏပါထည့်၍ ဖြေရမည်ဖြစ်သောကြောင့် , ဟေတု ဥပမာ ဥဒါဟရဏအားဖြင့် လက္ခဏာ ၃ ပါး အပြည့်အစုံပါဝင်ရကား) ယထာ ပဋိညာတေ အတ္ထေ သာမိတေ (မူလ တည်ထားအပ်ပြီးသော ပဋိညာတ အနက်ကို ခိုင်လုံစွာ ပြီးစေအပ်ပြီးသော်) သမ္ပဒေဝ အနုပစ္စာ ဘာသန္တော နိဂမေန္တောပိ သမနုဘာသတိနာမ။

ဆက်ဥျားအံ့။ ■ “သံကို သမ္ပဒေဝ + အနုကို အနုပစ္စာ (ကာရဏ ဥပမာ ဥဒါဟရဏတို့၏ နောက်၌” ဟု ဖွင့်သည်။ “ထိုသို့ နောက်ထပ်ပြောခြင်း” ဟူသည် နိဂုံးအုပ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ နိဂမေန္တောပိ ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဝိသဒ္ဓါကား (ဥပမာ ဥဒါဟရဏကို မေးသော) ပဌမနည်းကို ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဍနတည်း။ [ဝါကျအစိတ် ၅ ပါး ရှိပုံကို သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာ (၁၄) ဂါထာကြည့်ပါ။]

စဉ်းစားဘွယ်။ ■ ဋီကာတို့၌ “သမနုဘာသန” အရ နိဂုံးကို တနည်း ဖွင့်ကြသော်လည်း ပါဠိတော်၌ “ သမနုယုဂ္ဂန္တိ-အယူကို ကောင်းစွာ မေးကြကုန်လော့၊ သမနုဂါဟန္တိ-အကြောင်းအားဖြင့် ထိုအယူကို ယူစေကြကုန်လော့၊ ဝါ-အကြောင်းကိုမေးကြကုန်လော့” ဟု အာဇာတ္တိအနက်ပေးရသကဲ့သို့ , ထို့အတူ “သမနုဘာသန္တိ-ကောင်းစွာ နေခံထပ် ပြောသောအားဖြင့် နိဂုံးအုပ်ကြလော့” ဟူသော အာဇာတ္တိအနက် မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာတို့ဖွင့်ပုံကို စဉ်းစားသင့်သည်။ [ဤ သမနုဘာသနကိုပင် မြဟ္မဇာလ သုတ် အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ အခန်းဝယ် အဋ္ဌကထာ၌ တမျိုးဖွင့်ခဲ့သေး၏။ ထို့ကြောင့် “ အရာအားလျော်စွာ သမနုဘာသနကို အမျိုးမျိုးအနက်ပေးနိုင်သည် ” ဟု မှတ်ပါ။]

သတ္တာရာဝါ သတ္တာရံတိ-ကား၊ ကိံ - အသို့နည်း၊ တေ-သင်၏၊ သတ္တာ-
 ဆရာသည်၊ တေဓမ္မေ-ထို အကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ သဗ္ဗသော-ခပ်သိမ်းသော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်သလော၊ ဥဒါဟု-
 သို့မဟုတ်၊ သမဏော ဂေါတမော- သည်၊ (ဝတ္တတိ) - လော၊ ဣတိ-ဤသို့၊
 သတ္တာရာ-ဆရာနှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တကွ၊ သတ္တာရံ - ဆရာကို၊ ဥပသံဟရိတွာဝါ-
 ကပ်ဆောင်၍သော်၎င်း၊ (ယှဉ်ပြိုင်၍ သော်၎င်း၊) (သမနယုဇ္ဇန္တိ-၌စပ်၊) ဒုတိယ
 ပဒေဝိ-သံဃေနဝါ သံဃံ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်၌လည်း၊ ဒေဝေဝ - ဤ ဆိုအပ်
 ပြီးသော အစီရင်သည်ပင်၊ နယော-တည်း။

ဣဒါနိ-ယခု အခါ၌၊ တမတ္ထိံ - ထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ယောဇေတွာ-
 အကုသလစသော ပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်စေ၍၊ ဒသေန္နော-ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ယေ ဣမေသံ ဘဝတံတိအာဒိံ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်
 တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ယေ ဣမေသံ ဘဝတံအစရှိသောစကားရပ်၌၊ အကုသလာ
 အကုသလသင်္ခါတာတိ-ကား၊ အကုသလာစေဝ - အကုသိုလ်လည်း ဖြစ်ကုန်
 သော၊ အကုသလာတိ - အကုသိုလ်တို့ဟူ၍၊ သင်္ခါတာစ- ကောင်းစွာဆိုအပ်
 သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဉတာ- သိအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-
 တနည်း၊ ကောဠာသံ-အဘို့ အစုကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ ထပိတာ - ထားအပ်သည်
 လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ယေဓမ္မော-၌စပ်။) ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ သဗ္ဗပဒေသု-

x x x x x x x x x

သတ္တာရာဝါ သတ္တာရံ ။ ။ သတ္တာရာ၏စပ်ပုဒ်ကို သဒ္ဓိံ ဟု၎င်း ၊ သတ္တာရံ၏
 စပ်ပုဒ်ကို ဥပသံဟရိတွာဟု၎င်း ထည့်၍ဖွင့်သည်။ သံဃေနဝါ သံဃံဟူသော နောက်
 ဝါကျ၌လည်း ဤသို့ ထည့်ရသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ-ဆရာချင်း နှိုင်းယှဉ်၍ဖြစ်စေ၊ သာဝက
 သံဃာချင်း နှိုင်းယှဉ်၍ဖြစ်စေ ၊ ပညာရှိတို့က အယူကိုမေးကြပါ ၊ အကြောင်းကိုလည်း
 မေးကြပါ၊ ဥပမာနှင့် ဥဒါဟရဏ် ၂ မျိုးစုံကိုလည်း မေးကြပါ-ဟူလို၊ ကိံ တေ စသည်
 ကား နှိုင်းယှဉ်ပုံအခြင်းအရာကိုပြသော စကားတည်း။

တမတ္ထိံ ယောဇေတွာ။ ။ တံ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မာနံ အနဝသေသံ ပဟာယ (ပယ်၍)
 ဝတ္တနသင်္ခါတဉ္စ သမာဒါတဗ္ဗဓမ္မာနံ အနဝသေသံ သမာဒါယ ဝတ္တန သင်္ခါတဉ္စ အတ္ထိံ၊
 ယောဇေတွာတိ အကုသလာဒိ ပဒေဟိ (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပြအပ်သော အကုသလ
 စသော ပုဒ်တို့နှင့်) ယောဇေတွာ၊ - ဇီကာ။

အကုသလာ အကုသလသင်္ခါတာ။ ။ အကုသလာဖြင့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို
 ယူ၍ ၊ အကုသလသင်္ခါတာဖြင့် အကုသိုလ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော အကုသိုလ်ဘက်သား
 ဖြစ်သော ကိုယ်မှု နှုတ်မှုကို ယူစေလိုဟန်တူ၏။ [“အကုသလာတိစ သင်္ခါတာ ဉတာ”
 ဟူသော ဤနည်း၌ “သင်္ခါတ”ဟူသည် ဉတ-အသိအမှတ်ပြုအပ်တည်း။

တနည်း။ ။ ကောဠာသံဝါ ကတွာ ထပိတာ- ဟူသော ဒုတိယနည်း၌ သင်္ခါတ
 သဒ္ဓါသည် ကောဠာသ အနက်ဟောတည်း။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အမျာကတ ဟု အစု
 ခွဲလိုက်သောအခါ အကုသိုလ်အစု၌ထားအပ်သော တရားအစုများ-ဟူလို။

အလုံးစုံသော သာဝဇ္ဇာသာဝဇ္ဇသင်္ခါတာအစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ သေ(သေဝေ)-
 ဤအစီအရင်သည်၊ နယော-တည်း၊ အပိစ- စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဘွယ်အထူး
 ကား၊ ဣတ္ထ- ဤအလုံးစုံသော ပုဒ်တို့တွင်၊ သာဝဇ္ဇာတိ- ကား၊ သဒေါသာ-
 အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ န အလမရိယာတိ-ကား၊ နိဒ္ဒေါသဠေန-အပြစ်
 မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ (အရိယာပုဒ်၏ အနက်ကို
 ပြသည်။) အရိယာ-အပြစ်မရှိသောတရားတို့သည်၊ ဘဝိတုံ-ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ နာလံ-
 မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ အသမတ္တာ - မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ (အသမတ္တာ- ဖြင့်
 နာလံ၏အနက်ကို ပြသည်၊ ယေဓမ္မာ-၌စပ်)။

ယံ ဝိညူ သမနယုဉ္ဇန္တာတိ-ကား၊ ယေန-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ [ယံ၏
 အဖွင့်တည်း၊ ကာရဏအနက်၌ ပဌမာဝိဘတ်သက်ဟု ပြသည်။] ဝိညူ-ပညာရှိ
 တို့သည်၊ အမှေစ-ငါတို့ကို၎င်း၊ အညေစ- အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း၊ ပုစ္ဆန္တာ-
 မေးကုန်လသော်၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝဒေယျံ - ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဧတံ ဌာနံ- ဤ
 ပြောဆိုခြင်း၏အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ - ရှိ၏၊ ဧတံ ကာရဏံ - ဤအကြောင်း
 သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိအတ္ထော - နက်။ [“ ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ” ဟု ပါဠိတော်၌
 “ဧတံ” ရှိသောကြောင့် “ဧတံ ဌာနံ ဧတံ ကာရဏံ” ဟု ရှိရမည်။] ယံဝါ ပန၊ ပေ၊
 ဂဏာစရိယာတိ-ကား၊ ပရေ- မြတ်စွာဘုရားမှ တပီးကုန်သော၊ ဘောန္တော-
 အရှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာပန-ဂိုဏ်းဆရာတို့သည်ကား၊ ယံဝါ တံဝါ-
 ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော၊ အပ္ပမတ္တကံ-အနည်းငယ်သော အကုသိုလ်ကို၊ ပဟာ
 ယ-ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကုန်၏၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

X X X X X X X

ဇီကော ■ ■ အကောသလ္လ သမ္ဘူတဠေန (မောဟကြောင့် ဖြစ်သည့်အတွက်)
 အကုသလာစေဝ တတောယေဝ အကုသလာတိစ သင်္ခံ ဂတာတိ သင်္ခါတာ၊ တတ္ထ
 ပူရိမပဒေန (အကုသလာဟူသော ပဌမပုဒ်ဖြင့်) ဧကန္တာကုသလေ ဝဒတိ၊ ဒုတိယပဒေန
 (အကုသလသင်္ခါတာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ဖြင့်) တံသဟဂတေ (ထိုနှင့် တကွဖြစ်ကုန်
 သော) တံပက္ခိယေစ (ထိုအဘို့၌ ပါဝင်သော တရားတို့ကို၎င်း) ဝဒတိ၊ တေနာဟ
 ကောဌာသံဝါ ကတွာ ထပိတာတိ အကုသလပက္ခိယဘာဝေန ဝတ္ထပိတာတိအတ္ထော။

သာဝဇ္ဇာ။ ■ “သ+အဝဇ္ဇ” ဟုခွဲ၊ ဝဇ္ဇသဒ္ဒါသည် အပြစ်အနက်ကို ဟောသကဲ့
 သို့၊ တဗ္ဗော အနက်၌ဖြစ်သော အ သဒ္ဒါနှင့်တကွ အဝဇ္ဇ သဒ္ဒါလည်း အပြစ်ကိုပင်
 ဟော၏။ “ သဟ + အဝဇ္ဇေန ယေ ဝတ္တန္တိတိ သာဝဇ္ဇာ ” ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြသောအခါ
 အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော အကုသိုလ် ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “သဒေါသာ” ဟု ဖွင့်သည်။

ယံဝါ ပန။ ■ ယံဝါသည် ယံကိစ္စနှင့် အနက်တူသော နိပါတ်တည်း၊ မချီးမွမ်းခြင်း
 ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်ကို ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် “ယံဝါ တံဝါ အပ္ပမတ္တကံ (ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား
 သော အနည်းသော အကုသိုလ်) ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်။ [ယံဝါ ပနာတိ အသမ္ဘာ
 ဝနာ ဝစနမေတံ၊ ယံ ဝါ ပန ကိစ္စိတိ အတ္ထော။]

အမှေဝ တတ္ထယေဘုယျေန ပသံသေယျံတိ ဣဒံ - ဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သတ္တာရာ-ဆရာနှင့်၊ (သဒ္ဓိံ)၊ သတ္တာရံ- ဆရာကို၊ (ဥပသံဟရိ တွာ-ကပ်ဆောင်၍၊ ဝါ-နှိုင်းယှဉ်၍၊) သမနယုဉ္ဇေနပိ- အယူကို မေးမြန်းရာ၌ လည်း၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ သံယေန-နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ)၊ သံသံ-ကို၊ (ဥပသံဟရိ တွာ) သမနယုဉ္ဇေနပိ- ၌လည်း၊ (အာဟ- ပြီ၊) ကသ္မာ - ကြောင့်၊ (အာဟ- နည်း၊ ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း၊) သံဃပသံသာယပိ-သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်း အားဖြင့်လည်း၊ သတ္ထုယေဝ- ဆရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားကိုပင်၊ ပသံသာ သိဒ္ဓိတော-ချီးမွမ်းခြင်း၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်၊ (အာဟ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေ တည်း၊) ဟိ-မှန်၊ ပသီဒမာနာပိ- ကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ ဗုဒ္ဓ သမ္ပတ္တိယာ-ဘုရားရှင်၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ သံယေ-၌၎င်း၊ သံဃသမ္ပတ္တိယာ- သံဃာ၏ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေစ-၌၎င်း၊ ပသီဒန္တိ - ကြည်ညိုကြကုန်၏။

တထာဟိ- ထိုစကားကို ချဲ့ဥားအံ့၊ ဘဂဝတော- ၏၊ သရီရသမ္ပတ္တိံ - ကိုယ် ခန္ဓာတော်၏ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ- ရုပ်သဏ္ဍာန်တော်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဒိသ္မာဝါ- ဖူးမြင်ရ၍သော်၎င်း၊ ဝါ - ဖူးမြင်ရခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ ဓမ္မဒေသနံ - တရား

x x x x x x x x

အမှေဝ၊ပေ၊ကသ္မာ။ ။ဆရာချင်း ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ “ အမှေဝ တတ္ထ ပေ၊ ပသံသေ ယျံ” ဟု မိန့်တော်မူထိုက်ပါ၏။ သံဃာချင်း ယှဉ်ပြိုင်ရာ၌ကား “မမ သံသံဝ တတ္ထ၊ပေ၊ ပသံသေယျံ” ဟု မိန့်တော်မူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် “ အမှေဝ တတ္ထ၊ပေ၊ပသံသေယျံ” ဟု မိန့်တော်မူပါသနည်း-ဟူလို။

သံဃ ပသံသာယပိ ပေ၊ သိဒ္ဓိတော။ ။ သံဃာချင်း ယှဉ်ရာဝယ် ဘုရားရှင်၏ သံဃာတော်များက အကျင့် သာနေသည့်အတွက် ချီးမွမ်းသောအခါ ဆရာဖြစ်သော ဘုရားရှင်ကို အထူးမချီးမွမ်းသော်လည်း ချီးမွမ်းခြင်းကံစွ ပြီးစီး၏။ ဘာကြောင့်နည်း- သံဃာတော်၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ သြဝါဒကြောင့်ဖြစ်ရကား ဘုရားရှင်သာ လျှင် သံဃသမ္ပတ္တိ၏ အမွန်အစ(ပဌမ) ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ပသီဒမာနာပိ ဟိ။ ။ ထိုစကားကို ခိုင်မြဲစေလို၍ “ပသီဒမာနာပိ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ သံဃာတော်ကို ချီးမွမ်းခြင်း၏ အစသည် ကြည်ညိုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပသီဒမာနာပိ” ဟု အစချီသည်။ “ကြည်ညိုခြင်းကြောင့် ချီးမွမ်းသည်” ဟူလို၊ မာနာပိ၌ ပိဖြင့် အပသီဒမာနာကို ပေါင်းပါ(ဆည်းပါ)။ “မကြည်ညိုသူတို့လည်း ဆရာ၏ မပြည့် စုံခြင်းကြောင့် သံဃာ၌ မကြည်ညိုကြ၊ သံဃာ၏ မပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဆရာ၌ မကြည် ညိုကြ” ဟူလို။

သရီရသမ္ပတ္တိံ။ ။ သရီရသမ္ပတ္တိံတိ ရူပသမ္ပတ္တိံ၊ ရူပကာယ ပါရိပုရိတိ အတ္ထော၊- ဇီကာ။ [ဇီကာသစ်၌ “ သရီရ နိဗ္ဗတ္တိံတိ ” ဟု ရှိ၏။ နိဗ္ဗတ္တိသဒ္ဓါက သမ္ပတ္တိအနက်ကို မဟောနိုင်သောကြောင့် မကောင်းပါ။] ဆက်ဥားအံ့ - လောက၌ ရူပပမာဏ၊ သောသ ပမာဏ၊ လူပမာဏ၊ ဓမ္မပမာဏ (ကြည်ညိုရာ၌ ရုပ်အဆင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ နာမည် ကျော်ခြင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ မြီးမြီးခြံခြံနေခြင်းကို ပဓာနပြုသူ၊ အကျင့်တရားကိုသာ ပဓာန

ဒေသနာတော်ကို၊ သုတ္တာဝါ- နာရ၍သော်၎င်း၊ ဝါ- ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ ဝတ္ထာရော-ချီးမွမ်း ပြောဆိုသူတို့သည်၊ ဘဝန္တိ-ရှိကုန်၏၊ (ကိ-သို့၊ ဝတ္ထာရော၊ ဘဝန္တိ-နည်း၊) ဘော- အမောင်တို့၊ ယေ- အကြင် သာဝကတို့သည်၊ ဝေရူပ သ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ သတ္ထု-ဆရာဖြစ်သော မြတ်စွာ ဘုရား၏၊ သန္တိကာ ဝစရာ-အနီး၌ လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ (တေသံ)သာဝကနံ-တို့၏၊ လာဘာ- သီလစသော လာဘ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) ဝတ- ဖြစ်နိုင်ပေကုန်စွာ တကား၊ ဣတိ (ဝတ္ထာရော ဘဝန္တိ-နံ၏) ဝေ-ဤသို့လျှင်၊ ဗုဒ္ဓသမ္ပတ္တိယာ- ကြောင့်၊ သံယေ- ၌၊ ပသီဒန္တိ- နံ၏။

ပန - ကား၊ [ဗုဒ္ဓသမ္ပတ္တိယာ သံယေ ပသီဒန္တိ၏ အကျယ်မှတစ်ပါး ၊ သံယ သမ္ပတ္တိယာ ဗုဒ္ဓေ ပသီဒန္တိ၏ အကျယ်ကား၊] ဘိက္ခုနံ-တို့၏၊ အာစာရဂေါစရံ- အကျင့်၊ ကျက်စားရာကို၎င်း၊ အဘိက္ကမ ပဋိက္ကမာဒိနိစ-ရှေ့သို့သွားခြင်း၊ နေခံသို့ ပြန်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၎င်း၊ ဒိသွာ - ၍၊ ဝါ- ကြောင့်၊ ဝတ္ထာရောဘဝန္တိ၊ (ကိ ဝတ္ထာရော ဘဝန္တိ-နည်း၊) ဘော, ဝတ-စင်စစ်၊ သန္တိကာဝစရာနံ-အနီး၌ လှည့်လည်ကြကုန်သော၊ သာဝကနံ-သာဝကတို့၏သော်မှလည်း၊ အယံ ဥပ သမဂုဏော-ဤ ငြိမ်သက်ခြင်းဂုဏ် သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်တုံသး၏၊) သတ္ထု- ဆရာ၏၊ (ဥပသမဂုဏော - သည်၊) ကိဝရူပေါ - အဘယ်မျှ သဘောရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပေလိမ့်မည်နည်း၊ ဣတိ(ဝတ္ထာရော ဘဝန္တိ)၊ ဝေ-ဤသို့၊ သံယ သမ္ပတ္တိယာ- ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓေ- ၌၊ ပသီဒန္တိ-နံ၏၊ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ သတ္ထု-ကို၊ ယာ ပသံသာ-အကြင် ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ-ထိုသည်၊ သံယဿ- ကို၊ ပသံသာ- ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ သံယဿ - ကို၊ ယာ ပသံသာ- သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ- ထိုသံဃာကို ချီး မွမ်းခြင်းသည်၊ သတ္ထု- ကို၊ ပသံသာ- ချီးမွမ်းခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ - သို့၊ သံယပသံ သာယပိ - သံဃာကို ချီးမွမ်းခြင်းအားဖြင့်လည်း၊ သတ္ထုယေဝ-ကိုသာ၊ ပသံသာသိဒ္ဓိဒေတာ-ကြောင့်၊ [အချို့ စာအုပ်၌ “ပသံသာယ သိဒ္ဓိတော” ဟု ရှိ၏၊ အနက်တူပင်။] ဘဝဝါ- သည်၊ ဒွိသုပိ- ၂ ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ နယေသု - နည်းတို့၌၊ (သတ္ထာရာဝါ

x x x x x x x

ပြုသူ) ဟု ပုဂ္ဂိုလ် ၄ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် သရီရသမ္ပတ္တိဖြင့် ရူပပဗ္ဗမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကြည်ညို ဘွယ်ကိုပြု၏၊ ဓမ္မသုတ္တာဖြင့် ဘောသ-ဓမ္မပဗ္ဗမာဏပုဂ္ဂိုလ် ၂ ယောက်၏ ကြည်ညိုဘွယ်ကို ပြုသည်။

ဒိသွာ၊ ပေ၊ ဝတ္ထာရော။ ။ အကျင့် ကျက်စားရာဌာန စသည်ကိုမြင်၍ ကြည်ညိုကြ သောကြောင့် “ဝတ္ထာရော”အရ ဓမ္မပဗ္ဗမာဏပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြု၏။ [ပုန ဘဝန္တိ ဝတ္ထာရောတိ ဓမ္မပဗ္ဗမာဏဝသေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ- ဋီကာ၊ ဋီကာ၌ အစကပင် လူပဗ္ဗမာဏကို မပြခဲ့ သောကြောင့် လူပဗ္ဗမာဏကို မဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ အာစာရ ဂေါစရစသော စကားဖြင့် လူပဗ္ဗမာဏပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကြည်ညိုဘွယ်ကိုလည်း ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။]

သတ္တာရံ သမနယုဂ္ဂနနည်း၊ သံယေနဝါ သံဃံ သမနယုဂ္ဂနနည်းတို့၌၊)အမှေဝ
၊ပေ၊ပသံသေယျုတိ-ဟူ၍၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

ပန - ဆက်၊ သမဏော၊ပေ၊ဂဏာစရိယာတိ အာဒိသု - အစရှိကုန်သော၊
တ္ထေဝိ-ဤပါဌ်တို့၌လည်း၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အဓိပ္ပာယ်ော-မြတ်စွာ
ဘုရား၏ အလိုတော်တည်း၊ [“ အာဒိသုပိ ပဒေသု ” ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိ၏၊
“ပဒေသု”ပါခြင်းသည် မကောင်း။] ဟိ - ချွ၊ သမ္ပတ္တ သမာဒါန သေတုဃာတ
ဝသေန - သမ္ပတ္တဝိရတိ , သမာဒါနဝိရတိ , သေတုဃာတဝိရတိတို့၏ အပြား
အားဖြင့်၊ တိဿော - န်သော၊ ဝိရတိယော - တို့သည်၊ (ဟောန္တိ - ရှိကုန်၏၊)
တာသု - ထို ၃ ပါးသော ဝိရတိတို့တွင်၊ သမ္ပတ္တ သမာဒါန ဝိရတိမတ္တမေဝ-
သမ္ပတ္တဝိရတိ , သမာဒါနဝိရတိမျှသည်သာ၊ အညေသံ - ဘုရားရှင်မှ တပါး
အခြားသောဂိုဏ်းဆရာတို့၏(သန္တာန်၌)၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ ပန-ကား၊ (တနည်း)
ဗျတိရိက်ကား၊ သေတုဃာတဝိရတိ-သည်၊ သဗ္ဗေန-အလုံးစုံသော အပြားအား
ဖြင့်၊ သဗ္ဗိ-အလုံးစုံ အကုန်အစင်၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ ပန-ကား၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ တဒင်္ဂ
၊ပေ၊ပုဟာနေသု-တဒင်္ဂပုဟာန်, ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာန်, သမုစ္ဆေဒပုဟာန်, ပဋိပဿဒ္ဓိ
ပုဟာန်, နိဿရဏပုဟာန်တို့တွင်၊ အဋ္ဌသမာပတ္တိဝသေနစေဝ - ရှစ်ပါးသော
သမာပတ်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ (ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာန်ကိုပြသည်၊) ဝိပဿနာမတ္တ
ဝသေနစ - ဝိပဿနာမျှ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ (တဒင်္ဂပုဟာန်ကိုပြသည်၊) တဒင်္ဂ

x x x x x x x x

သဗ္ဗေန သဗ္ဗိ နတ္ထိ။ ။ သေတုဃာတဝိရတိဟူသည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ပါသော ဝိရတိ
တည်း၊ ထို့ကြောင့် အခြားသော ဂဏာစရိယတို့မှာ “သဗ္ဗေန သဗ္ဗိ နတ္ထိ” ဟု ဆိုသည်၊
“ သဗ္ဗေန သဗ္ဗိ - အချင်းခပ်သိမ်း ” ဟု အလွယ်ပေးကြ၏၊ သဗ္ဗေနဖြင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌
ပါဝင်သော သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တ , သမ္မာအာဇီဝ ၃ ပါးကို ပြ၏၊ သဗ္ဗိဖြင့်ကား
“ထို ၃ ပါးလုံး မရှိ” ဟု ပြသည်၊ “သဗ္ဗိ-အလုံးစုံ” ဟု ကြိယာဝိသေသနပေးပါ၊ နေခံ၌
လည်း ဤနည်းမှီးပါ။

ဝိပဿနာမတ္တဝသေန ။ ။ [အနိစ္စံတိဝါ ဒုက္ခံတိဝါ ဝိပိဒေဿနမတ္တဝသေန
(အထူးထူး အပြားပြား ရှုခြင်းမျှ၏ အစွမ်းဖြင့်)၊ န ပန နာမရူပဝဝတ္ထာပန ပစ္စယပရိ
ဂ္ဂဟဏ ပုဗ္ဗကံ လက္ခဏတ္ထယံ အာရောပေတွာ သင်္ခါရာနံ သမ္ပသနဝသေန၊-ဋီကာ။]
သာသနာပ တိတ္ထိများဖြစ်သောကြောင့် အတ္တစွဲလမ်းရကား အနတ္တဟု မရှုနိုင်၊ အနိစ္စ
ဒုက္ခ ဟုသာ ရှုနိုင်၏၊ ထို အနိစ္စ ဒုက္ခဟု ရှုရာ၌လည်း “ဤကား နာမ်, ဤကားရုပ်” ဟု
နာမ်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားနိုင်သော နာမရူပဝဝတ္ထာပနဉာဏ် , နာမ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ရုပ်
တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကို ပိုင်းခြား၍ ယူနိုင်သော ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်တို့ အခြေခံမပါချေ၊
ထို့ကြောင့် “ဝိပဿနာမတ္တ” ဟု သ-မညအနက်ဟော မတ္တသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ နာမရူပဝတ္ထာပနဉာဏ် စသည်မပါသော , အနတ္တလက္ခဏာလည်း
မပါသော ဝိပဿနာကို “ဝိပဿနာမတ္တ” ဟု အဋ္ဌကထာ,ဋီကာတို့မိန့်ကြပြီ၊ ထိုအမိန့်ကို
သတ်ပြုမိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယခုခေတ်၌ ကောင်းမွန်သပ်ယပ်စွာ သာယာဘွယ်

ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာနမတ္ထမေဝ-တဒဂ်ပုဟာန, ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာနမျှသည်သာ၊ အညေသံ-အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ (သန္တာန်၌)၊ ဟောတိ၊ ဣတရာနိ - တဒဂ်ပုဟာန, ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာနတို့မှ တပါးကုန်သော၊ တီဏိ-နိသော၊ ပဟာနာနိ-တို့သည်၊ (သမုဇ္ဈေဒပုဟာန, ပဋိပဿဒ္ဓိပုဟာန, နိဿရဏပုဟာနတို့သည်။) သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ၊ တထာ-ထိုမှ တပါး၊ သီလသံဝရော-သီလသံဝရ၎င်း၊ ခန္တိသံဝရော-၎င်း၊ ဉာဏသံဝရော-၎င်း၊ သတိသံဝရော-၎င်း၊ ဝီရိယသံဝရော-၎င်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပဉ္စ-နိသော၊ သံဝရ-သံဝရတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တေသု-ထို ၅ ပါးသော သံဝရတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလမတ္ထမေဝ - ၅ ပါးသီလမျှသည်သာလျှင် ၎င်း၊ အဓိဝါသနခန္တိမတ္ထမေဝစ - အဓိဝါသနခန္တိမျှသည်သာလျှင် ၎င်း၊ အညေသံ-အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏(သန္တာန်၌)၊ ဟောတိ၊ သေသံ - ပဉ္စသီလ, အဓိဝါသနခန္တိတို့မှကြွင်းသော သံဝရသည်၊ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ နတ္ထိ။

ပန-ကား၊ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသာ-ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသတို့သည်၊ ဣမေပဉ္စ-ဤငါးပါးတို့တည်း၊ ဟေသု - ထို ၅ ပါးသော ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသတို့တွင်၊ ပဉ္စသီလမတ္ထမေဝ- ၅ ပါးသီလမျှသည်သာ၊ [ပဌမပါရာဇိက စသည်၌ အကျုံးဝင်သော ၅ ပါးသီလမျှသည်သာ။] အညေသံ - အခြားသော ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ (သန္တာန်၌)၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ - သည်၊ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ

x x x x x x x x

ကောင်းသော ပစ္စည်း ၄ ပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်မပါဘဲ သုံးစွဲကာ ပစ္စယသန္နိဿိတ သီလလည်း မစင်ကြယ်သော၊ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလကိုမူ ဂရုကိုယ် မစိုက်သော၊ နာမ်ရုပ်ကိုလည်း မခွဲခြားနိုင်သော၊ နာမ်ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ကောင်းကောင်း နားမလည်သော “အနတ္တ, အနတ္တ” ဟု ပါးစပ်က ရွတ်နေသော်လည်း အတ္တ-အနတ္တကို ခွဲခြားသိဖို့ အရေးမှာ သာ၍ဝေးသော၊ မိမိ၏ ဝိပဿနာအတွက် ဝိပဿနာမတ္တ ဟုတ်-မဟုတ်ကို စစ်တမ်းထုတ်ပါလေ။

ပဉ္စသံဝရာ။ ■ [ဤကာသစ်၌ “လောကိယ ပဉ္စသီလတော အညော” ဟု ဆို၏၊ မိမိကား ၅ ပါးသီလကို ချန်သင့်မည် မထင်။] ၅ ပါးသီလနှင့်တကွ ပါတိမောက္ခ - ပစ္စယသန္နိဿိတ, အာဇီဝ ပါရိသုဒ္ဓိသည် သီလသံဝရ (စောင့်စည်းကြောင်း သီလ) မည်၏၊ အအေး, အပူကို သည်းခံခြင်းမှစ၍ အရာရာ၌ အနာခံခြင်းဟူသော အဓိဝါသန ခန္တိသည် ခန္တိသံဝရ မည်၏၊ မဂ်ဉာဏ်သည် ဉာဏသံဝရ မည်၏၊ ဣန္ဒြေ ၆ ပါးကို အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿစသည် မဖြစ်အောင် စောင့်စည်းခြင်းသည် ဣန္ဒြိယသံဝရ မည်၏၊ သမ္မပ္ပဓာန် ၄ ပါးသည် ဝီရိယသံဝရမည်၏။

ပဉ္စခေါပနိမေ။ ■ [ဤနောက်၌ “ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသာ” ဟု၎င်း, “ဥပေါသထုဒ္ဒေသာ” ဟု၎င်း ပါ၌ ၂ ထွေရှိ၏။] ဤဥဒ္ဒေသ ငါးပါးသည် သီလသံဝရ၌ ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း သာသနာတော်၌ သီလ၏ များသည်၏ အဖြစ်ကို ပြ၍, ထို သီလ၏ တစ်စိတ်တစ်ချို့သာ သာသနာပပုဂ္ဂိုလ်တို့ တည်နိုင်ကြောင်းကို ပြခြင်းငှါ ပါတိမောက္ခ သီလကို ထပ်၍ ယူပြန်သည်။

၁၆ သီလကွန်(စ)

နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ အကုသလပွဲဟာနေစ- အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်း၌၎င်း၊
 ကုသလသမာဒါနေစ-ကုသိုလ်ကို ဆောက်တည်ခြင်း၌၎င်း၊ တီသု-ကုန်သော၊
 ဝိရတီသု-တို့၌၎င်း၊ ပဉ္စသု-ကုန်သော၊ ပဟာနေသု-ပဟာန်တို့၌၎င်း၊ ပဉ္စသု-
 န်သော၊ သံဝရေသု-တို့၌၎င်း၊ ပဉ္စသု-န်သော၊ ဥဒ္ဒေသေသု-ပါတိမောက္ခ၊ ဒွေသ
 တို့၌၎င်း၊ အဟံစေဝ-ငါဘုရားသည်၎င်း၊ မယံ-ငါဘုရား၏၊ သာဝကသံဃော
 စ-သည်၎င်း၊ လောကေ-၌၊ ပညာယတိ-ထင်ရှား၏၊ (ထိုတရားတို့၌ တည်သော
 အားဖြင့် ထင်ရှားသည်-ဟူလို။) ဟိ-မှန်၊ မယာ-ငါဘုရားနှင့်၊ သဒိသော-
 တူသော၊ သတ္တာနာမ-ဆရာမည်သည်၎င်း၊ မယံ-ငါဘုရား၏၊ သာဝကသံဃေန-
 နှင့်၊ သဒိသော-သော၊ သံဃောနာမ-သည်၎င်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-
 သည်၊ သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ ဝါ-မရွံ့၊ မ-ကြောင့်၊ ခြင်္သေ့ဟောက်သို့
 ရဲရဲတောက် အသံတော်ကို၊ နဒတိ- မိန့်မြွက်တော်မူ၏။

x x x x x x x x x

သီဟနာဒံ။ ။ ဤကာသစ်၌ “သေဠု နာဒံ” ဟု ပဌမဖွင့်၏။ “သီဟသဒ္ဓါလနာဂါ
 ချာ-ပုမေ သေဠုတ္ထဂေါစရာ” နှင့်အညီ၊ သီဟသဒ္ဓါ၏ သေဠုအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။
 “အဘိတနာဒံ” ဟု ဒုတိယဖွင့်၏။ သေဠုနာဒံကိုပင် ထပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ခြင်းတည်း။
 “မကြောင့်မရွံ့ ရဲဝံသောကြောင့် မြတ်သည်” ဟူလို။

အထဝါ။ ။ “သီဟနာဒသဒိသံ နာဒံ” ဟု တနည်း ဖွင့်၏။ ခြင်္သေ့၏ ဟောက်သံ
 သည် ရွံ့ကြောက်ဟန် မပါသကဲ့သို့ “မရွံ့ကြောက်သူ၏ အသံ” ဟူလို။ “သီဟနာဒေါ
 ဝိယာတိ သီဟနာဒေါ” ဟုပြု။ “ကေနစိ အပ္ပဋ္ဌိဝတ္တိယံ နာဒံတိအတ္ထော” ကား အဓိပ္ပာယ်
 ဖွင့်တည်း။ “အကုသိုလ်ပယ်ရာ၌၎င်း၊ ကုသိုလ်ကို ဆောက်တည်ရာ၌၎င်း ငါဘုရားနှင့်
 ငါဘုရား၏ သံဃာသာလျှင် ချီးမွမ်းထိုက်သည်” ဟူသော ဘုရားရှင်၏ စကားသံကို
 မည်သူ တယောက်မျှ ဆန့်ကျင်ဘက် မပြန်လည်စေနိုင်သော (“ဝိရတိ ဥ ပါးသည်
 ဘုရားရှင်၌သာ ရှိ၏၊ အခြားဂိုဏ်းဆရာတို့၌ သေတုဃာတဝိရတိ လုံးလုံးမရှိ၊” စသည်
 ဖြင့် မိန့်တော်မူအပ်သည်ကို “အခြားသူတို့မှာလည်း ရှိ၏” ဟု ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်
 မတွန်းလှန်နိုင်သော) အသံ” ဟူလို။

အရိယအဋ္ဌဂိုဏ်မဂ်

ဧဝံ-သို့၊ သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒိတွာ - မိန့်မြွက်တော်မူ
 ပြီး၍၊ တဿသီဟနာဒဿ-၏၊ အဝိပရိတဘာဝါဝဗောဓနတ္ထံ - မဖောက်ပြန်
 သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါတိ အာဒိမာဟ၊

x x x x x x x x x

အဝိပရိတဘာဝါဝဗောဓနတ္ထံ။ ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် “ဆရာချင်း ယှဉ်ရာ၌၎င်း၊
 သာဝကသံဃာချင်း ယှဉ်ရာ၌၎င်း ငါတို့ကိုသာ ချီးမွမ်းကုန်ရာ၏” ဟု မိန့်တော်မူပြီး
 သောအခါ “အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ အတ္ထိ ပဋိပဒါ” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုသို့ မိန့်တော်မူ
 ခြင်းသည် မိမိဝါဒ၏ အဝိပရိတ (မမှားကြောင်း) ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ ဖြစ်၏။ ထိုမမှား

တတ္ထ-ထို အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ မဂ္ဂေါတိ - ကား၊ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ- လောကုတ္တရာမဂ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ပဋိပဒါတိ-ကား၊ ပုဗ္ဗဘာဝပဋိပဒါ-မဂ်၏ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်သော အကျင့်သည်၊(အတ္ထိ)၊ ကာလဝါဒီတိ အာဒိနိ-ကာလဝါဒီအစရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဗြဟ္မဇာလေ-သုတ်၌၊ ဝဲဏ္ဏိတာနိ-ဖွင့်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣဒါနိ-၌၊ ဒုဝိဓံ-သော၊ တံမဂ္ဂဉ္စ-ထိုမဂ်ကို၎င်း၊ တံပဋိပဒဉ္စ-ထိုအကျင့်ကို၎င်း၊ ဧကတော-တပေါင်းတည်း၊ ကတွာ-၍၊ ဒဿေန္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ အယမေဝ အရိယောတိ အာဒိမာဟ။

ပန-ဆက်၊ ဣဒံ-အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ အတ္ထိ ပဋိပဒါ အစရှိသော ဤ စကားတော်ကို၊ သုတ္တာ-ကြားရ၍၊ အစေလော-အစေလကဿပသည်၊ စိန္တေသိ-ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ သမဏော ဂေါတမော - သည်၊ မယံ ယေဝ - ငါ၏သာ၊ မဂ္ဂေါစ-မဂ်သည်၎င်း၊ ပဋိပဒါစ- အကျင့်သည်၎င်း၊ အတ္ထိ-၏၊ အညေသံ-အခြားဂိုဏ်းဆရာတို့၏၊ ဝါ-တို့မှာ၊ (မဂ္ဂေါစ-သည်၎င်း၊ ပဋိပဒါစ-သည်၎င်း၊) နတ္ထိ- မရှိ၊ ဣတိ-သို့၊ မညတိ - မှတ်ထင်၏၊ ဟန္တု - ယခု၊ အဿ - ထိုရဟန်း၊ ဂေါတမအား၊ အဟံ - ငါသည်၊ အမှာကံဝိ - ငါတို့၏လည်း၊ မဂ္ဂံ - မဂ်ကို၊ ကထေမိ-ပြောရတော့အံ့၊ ဣတိ၊ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အစေလကပဋိပဒံ - အစေလက၏ အကျင့်ကို၊ ကထေသိ - ပြောပြီ၊ ဧတန-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ပေ၊ဝိဟရတီတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။

x x x x x x x x

ကြောင်းကို ဤအကျင့်က ပြနိုင်ခြင်းမှာလည်း ထိုကျင့်သူမှာ သူ့ကိုယ်တိုင်ပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကာလဝါဒီ ဘူတဝါဒီစသော ဂုဏ်တော်ကို သိရမြင်ရခြင်း ကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ပေ၊ဝိနယဝါဒီတိ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

အယမေဝ။ ။ ဧဝံ မေတံ ယထာဘူတံ သမ္ပပညာယ ဒဠိဗ္ဗံ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဧတံ-ဤမဂ္ဂ၊ ပဋိပဒါ ၂ ပါးကို၊ ယထာဘူတံ-စွာ၊ သမ္ပပညာယ-မဖောက်မပြန်သော ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့်၊ ဒဠိဗ္ဗံ-ရှုမှတ်ထိုက်၏၊-တိကင်္ဂုတ္တိရံ တတိယပံ၊ယောဓာဇီဝဝဂ် ယောဓာဇီဝသုတ် ပါဠိတော်၌ မဂ်နှင့် ပဋိပဒါ ၂ ပါးကို တပေါင်းတည်း ဟောတော်မူသကဲ့သို့၊ ဤ၌လည်း ထို ၂ ပါးကို တပေါင်းတည်း ဟောတော်မူလျှင် ရှိပါစေတော့၊ အဘယ်ကြောင့် “အယမေဝ” ဟု ဧဝံကို ထည့်တော်မူပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား။- “ မဂ္ဂသည် ဤတမျိုးသာရှိ၏၊ အများမရှိ ” ဟု မဂ်အများရှိခြင်းကို ပယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ ဤတပါးသည်ပင် အရိယာအများနှင့် ဆက်ဆံကြောင်းကိုပြခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း၊ (တပါးဆိုလျှင် ဆိုရလောက်အောင်) သာသနာတော်၌ ထင်ရှားကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း “ အယမေဝ ” ဟု ဧဝံသဒ္ဒါကို ထည့်၍ မိန့်တော်မူပါသည်။ [“အယမေဝါ” ဟိ သာဝဓာရဏာဝစနံ မဂ္ဂဿ ပုထုဘာဝ ပဋိက္ခေပတ္ထံ , သဗ္ဗအရိယသာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ, သာသနေ ပါကုဒဘာဝဒဿနတ္ထု။]

တပေါပက္ကမ ကထာ

တတ္ထ-ထို ဝေံ ဝုတ္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ တပေါပက္ကမာတိ- ကား၊ တပါရမ္ဘာ-အားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့ကို၊ တပေါကမ္မာနိ - ပြုလုပ်အပ်သော အကျင့်တို့ကို၊ (သာမညသင်္ခါတာ စသည်၌စပ်။) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ သာမညသင်္ခါတာတိ - ကား၊ သမဏကမ္မသင်္ခါတာ - ရဟန်းတို့၏ အလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ဗြာဟ္မညသင်္ခါတာတိ-ကား၊ ဗြာဟ္မဏကမ္မသင်္ခါတာ-ပုဏ္ဏားတို့၏ အလုပ်ဟုဆိုအပ်ကုန်၏၊ [“သမဏဿ + ကမ္မံ သာမညံ” ဟုပြု၊ ဗြာဟ္မညံ၌လည်း နည်းတူ။] အစေလကောတိ-ကား၊ နိစ္စောလော-အဝတ်မရှိသူသည်၊ နဂ္ဂေါ- အချည်းနှီး နေသူသည်၊ (မုတ္တာ စာရော - စသည်၌ စပ်။) မုတ္တာစာရောတိ- ကား၊ ဝိသဋ္ဌာစာရော- စွန့်လွှတ်အပ်သော အကျင့်ရှိ သည်၊ ဥစ္စာရကမ္မာဒိသု- ကျင်ကြီး စွန့်မှု အစရှိသည်တို့၌၊ လောကိယကုလပုတ္တာစာရေန - လောက၌ ဖြစ်သော အမျိုးကောင်းသားတို့၏ အကျင့်မှ၊ ဝိရဟိတော-ကင်းသည်၊ [ဤ အဖွင့်ကား အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ သဘာဝကျအောင် ဖွင့်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်၊ အစေလကဿပ အလိုအားဖြင့် “အမျိုးကောင်းသားတို့၏အကျင့်မှ ကင်းလွတ် သည်” ဟု မဆိုလို၊] (ဟုတွာ)၊ ဌိတကောဝ - မတ်မတ်ရပ်လျက်သာ၊ ဥစ္စာရံ- ကျင်ကြီးကို၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ပဿာဝံ-ကျင်ငယ်ကို၊ ကရောတိ-၏၊ ခါဒတိ- ခဲသည်၊ ခဲ၏၊ ဘုဂ္ဂတိစ-စားလည်း စား၏။

x x x x x x x x

တပေါပက္ကမာ ။ ။ ဥပက္ကမသဒ္ဓါသည် အားထုတ်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “တပါရမ္ဘာ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဥပက္ကမိတဗ္ဗာတိ ဥပက္ကမာ၊ အာရမ္ဘိတဗ္ဗာတိ အာရမ္ဘာ၊ တပေါယေဝ + ဥပက္ကမာ တပေါပက္ကမာ၊ ထိုအားထုတ်ဟူသည် ပြုလုပ်ခြင်း ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “တပေါကမ္မာနိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

အစေလကော ။ ။ စေလနှင့် စောလသည် ပရိယာယ်သဒ္ဓါတည်း၊ ထို့ကြောင့် “နိစ္စောလော” ဟု ဖွင့်သည်၊ “နိစ္စောလ” အရ “ဝတ်စရာမရှိသူ” ဟု ယူမည်စိုး၍ “နိသဋ္ဌ စောလော” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ဝတ်စရာရှိသော်လည်း “အဝတ်ကို စွန့်လွှတ်ထားသူ” ဟုလို၊ အစုတ်စုတ်အပြတ်ပြတ် အဝတ်ရှိသူကိုလည်း “နိစ္စောလ-အဝတ်ကောင်းကောင်း မရှိသူ” ဟု ဆိုနိုင်သောကြောင့် “နဂ္ဂေါ” ဟု သီခါပတ္တ-အဆုံးရောက်အနက်ကို ဖွင့်သည်၊ “နဂ္ဂိယအကျင့်ကို ကျင့်သောကြောင့် အဝတ်မဆည်း အချည်းနှီးနေသူ” ဟုလို။

မုတ္တာစာရော ။ ။ မုတ္တိတ္ထ-အမျိုးကောင်းသားတို့သည် မပြုမလုပ်ဘဲ စွန့်လွှတ်ထား အပ်ပြီ၊ ဣတိ မုတ္တော၊ မုတ္တော + အာစာရော ယဿာတိ မုတ္တာစာရော၊ ထို့ကြောင့် “ဝိသဋ္ဌာစာရော” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ဌိတကောဝ ဥစ္စာရံ ကရောတိ” စသည်ကား မုတ္တာ စာရ၏ သရုပ်ပြတည်း၊ ထိုသို့ ပြခြင်းသည် နိဒဿနနည်းမျှသာ ဖြစ်၏၊ ပျိုအန်ပြီးသော အခါ ရေဖြင့် ခံတွင်းကို ဆေးလေ့မရှိခြင်း စသည်ကိုလည်း “မုတ္တာစာရ” ၌ ယူပါ။

ဟတ္ထာပလေခနောတိ-ကား၊ ဟတ္ထေ- လက်၌၊ ပိဏ္ဏမိ- ထမင်းလုပ်သည်၊ နိဋ္ဌိတေ-ပြီးဆုံးလသော်၊ ဇိဝှိယ-လျှာဖြင့်၊ ဟတ္ထိ- ကို၊ အပလိခတိ- ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်၏၊ ဝါ- လျက်၏၊ ဝါ- တနည်း၊ ဥစ္စာရံ- ကို၊ ကတွာ- ပြုပြီး၍၊ ဟတ္ထသ္မိညေဝ - လက်၌ပင်၊ ဒဏ္ဍကသညီ - ဒုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ၊ ဟတ္ထေ-ဖြင့်၊ အပလိခတိ-ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်၏၊ ဝါ-သုတ်၏၊ [စာအုပ်တို့၌ ဟတ္ထာပဟု အပဥပသာရကို တွေ့ရ၏၊ ကနုတံအနက်ကို ဟောရာ၌ အဝလေခနကို တွေ့ရသောကြောင့် အဝလေခနရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။]

ဘန္တေ - အရှင်ဘုရား၊ ဘိက္ခာဂ္ဂဟဏတ္ထိ - ဆွမ်းကို ခံယူခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဧဟိ- လာပါလော၊ ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တော- လျှောက်အပ်သည်၊ (သမာနော-သော်၊) န ဧဟိ-မလာတတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ နဧဟိဘဒ္ဒန္တိကော-မည်၏၊ ဘန္တေ-ရား၊ တေန ဟိ-ထိုသို့ မလာလိုလျှင်၊ တိဋ္ဌ- ရပ်တော်မူပါဥျား၊ ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တော- လျှောက်အပ်သည်၊ (သမာနော)ဝိ - ဖြစ်ပြန်ပါသော်လည်း၊ န တိဋ္ဌတိ - မရပ်တတ်၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော- မည်၏၊ သော- ထို အစေလကသည်၊ တဒုဘယမ္ပိ-ထိုလာခြင်း၊ ရပ်ခြင်း ၂ ပါးစုံကိုလည်း၊ ဧတဿ-ဤ လူဝတ်ကြောင့်၏၊ ဝစနံ-စကားသည်၊ ဝါ- ကို၊ ကတံ- ပြုအပ်သည်၊ (လိုက်နာရာရောက်သည်၊) ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ န ကရောတိကိရ-မပြုသတတ်။

x x x x x x x x

အပလိခတိ ။ ။ ထမင်းစားပြီးသောအခါ လက်၌ ကပ်၍ ကျန်ရစ်သော ထမင်းဟင်း အစအနကို ရေဖြင့်မဆေးဘဲ လျှာဖြင့် လက်ကိုလျက်၍ ပယ်ရှား၏၊ ဤနည်း၌ အပလိခတိကို “အပလိဟတိ- ပယ်ရှားသောအားဖြင့် လျက်၏”ဟု ဖွင့်၏၊ နောက်နည်း၌ ကား “အပကသတိ - ပယ်ရှားသောအားဖြင့် ခြစ်၏” ဟု ဒီကာသစ်ဖွင့်၏၊ “လက်ဖြင့် သုတ်ပစ်၏” ဟုလို။ [“နိဋ္ဌိတေ” နေရာဝယ် “ဋ္ဌိတေ” ဟု ပြင်ကြ၏၊ “ထမင်းသည် လက်၌တည်လသော် လျက်၏” ဟု အဓိပ္ပာယ်မဖြစ်နိုင်ပါ။]

ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တိကော။ ။ “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ - အရှင်ဘုရား ဆွမ်းယူဘို့ရာ ကြွပါဥျား”ဟု လျှောက်အပ်သော် ထိုစကားကိုလိုက်နာ၍ သူတို့အထံသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်းကို “ ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တာ”ဟု ဆိုလို၏၊ [“ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ”ဟု လျှောက်ခြင်းသည် အကြောင်း၊ ချဉ်းကပ်ခြင်းကား အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် “ ကာရဏူပစာ အထင်ရဋ္ဌိ ” ဟု ကြံပါ၊ ထို့ကြောင့် “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ”အရ ချဉ်းကပ်ခြင်းတိုင်အောင်ယူ၍ “ ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တ-အရှင်ဘုရား ကြွခဲ့ပါ”ဟု လျှောက်အပ်သော် ချဉ်းကပ်ခြင်းဟူသောအစီအရင်ကို + စရတိ- လိုက်နာသော အားဖြင့် ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ ဧဟိဘဒ္ဒန္တိကော”ဟု ပြုပါ၊ ထိုသို့ မချဉ်းကပ်သောကြောင့် “န ဧဟိဘဒ္ဒန္တိက” မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ သဒ္ဓါနည်းကိုမဖွင့်ဘဲ အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ ဖွင့်ထားသော်လည်း န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော၌လည်း ဤနည်းကိုမှီးပါ၊ “ ရသေ့ ရဟန်းဆိုတာ သူတပါး၏စကားကို မလိုက်နာထိုက်”ဟု အယူရှိ၍ သူတို့ပြောသည့်အတိုင်း ထို ၂ မျိုးလုံးကို မလိုက်နာဘဲ ဆန့်ကျင်ဘက် လုပ်သည်။

အဘိဟဋ္ဌန္တိ-ကား၊ ပုရေတရံ-မိမိမရောက်မီ ရှေးဥျားစွာ၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အာဟဋ္ဌိ-ဆောင်အပ်သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ (န သာဒယတိ ဌ္ဗစပ်၊) ဥဒ္ဓိဿ ကတံတိ-ကား၊ ဣမံ-ဤဟာကို၊ တုမေ- အရှင်ဘုရားတို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ- ရည်စူး၍၊ ကတံ- ပြုအပ်ပါပြီ၊ [ဘိက္ခာပုဒ်က ဣတ္ထိလိနံဖြစ်သော်လည်း သာမညဝတ္ထုကိုရည်စူး၍ “ဣမံ ကတံ” ဟု နပုံလိနံထားသည်။] ဣတိဧဝံ-သို့၊ အာရောစိတံ-လျှောက်အပ်သော၊ ဘိက္ခံ-ကို၊ (န သာဒယတိ ဌ္ဗစပ်၊) န နိမန္တနံတိ-ကား၊ အသုကံနာမ-ထိုမည်သော၊ ကုလံ-အိမ်သို့၊ ပဝိသေယျာထ - ဝင်ပါကုန်ဥျားလော၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ အသုကံနာမ-သော၊ ဝီထိံ - လမ်းသို့၊ ပဝိသေယျာထ-လော၊ ဣတိဝါ-သော်၎င်း၊ အသုကံနာမ-သော၊ ဂါမံ- ရွာသို့၊ ပဝိသေယျာထ-လော၊ ဣတိဝါ-သော်၎င်း၊ ဧဝံ-သို့၊ နိမန္တိတဘိက္ခံပိ-ဖိတ်မန်ကြောင်း ဆွမ်းကိုလည်း၊ န သာဒယတိ-မသာယာ၊ န ဂဏှာတိ-မခံယူ။ [သူတို့ ပင့်ဖိတ်ရာသို့သွားလျှင် သူတို့စကားကို နားထောင်ရာရေခံလိမ့်မည်ဟု ယူဆ၍ မသွားဘဲရှောင်သည်။]

န ကုမ္ဘိမုခါတိ-ကား၊ ကုမ္ဘိတော- အိုးခွက်မှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ - ထုတ်ဆောင်၍၊ ဒိယျမာနံ-ပေးလှူအပ်သော၊ ဘိက္ခံ- ဆွမ်းကို၊ န ဂဏှာတိ- မခံယူ၊ န ကဠောပိ မုခါတိ (တ္ထေ)-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဥက္ကလိဝါ- ထမင်းအိုးသည်၎င်း၊ ပစ္ဆိ ဝါ- ထမင်းတောင်းသည်၎င်း၊ ကဠောပီတိ - ကဠောပိ မည်၏၊ တတောပိ - ထိုထမင်းအိုး၊ ထမင်းတောင်းမှလည်း၊ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒိယျမာနံ ဘိက္ခံ)၊ န ဂဏှာတိ- မခံယူ၊ ကဿာ- ကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ- နည်း၊) ကုမ္ဘိကဠောပိယော- အိုးခွက်၊ ထမင်းအိုး၊ ထမင်းတောင်းတို့သည်၊ မံ- ငါ့ကို၊ နိဿာယ- မှီ၍၊ (အကြောင်းပြု၍) ကဋ္ဌန္တုနာ-ယောက်မဖြင့်၊ ဝါ-ဇွန်းဖြင့်၊ ပဟာရံ-ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ လာန္တိ - ခံရရှာကုန်၏၊ ဣတိ - ဤသို့ တွေးမိခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)၊ န ဠေကမန္တရံတိ-ကား၊ ဥမ္မာရံ-တံခါးခုံကို၊ အန္တရံ-အကြားကို၊ ကတွာ-၍၊ ဒိယျမာနံ-

x x x x x x x x

ပုရေတရံ ဂဟေတွာ။ ။ ယခုခေတ်၌ ဆွမ်းလောင်းဘို့ရန် ဆွမ်းခံ ကိုယ်တော်မရောက်မီ စောင့်နေသကဲ့သို့ မိမိမရောက်မီ ယူဆောင်အပ်သောဆွမ်းကို မခံယူ၊ ရသေ့ရဟန်းဆိုတာ မည်သူ့ကိုမျှ ရည်ရွယ်ခြင်းမရှိသော (ပံသုကုသဘော သက်ရောက်သော) ဆွမ်းကိုသာ ခံယူထိုက်သည်။ “မိမိကိုရည်စူး၍ ပြုအပ်သောဆွမ်းကား မိမိကိုအကြောင်းပြု၍ ချက်ပြုတ် ခူးခပ်ခြင်းကိစ္စဝယ် များစွာသော သတ္တဝါတွေကို သေစေရသည်” ဟု ယူဆ၍ ထိုဆွမ်းမျိုးကို ရှောင်လေသည်။

ပဟာရံ လာန္တိ စသည်။ ။ ထမင်းချက်ပြီးနောက် ပြောင်းလွဲ၍ ထည့်အပ်သော အိုးခွက်ကို “ ကုမ္ဘိ ” ဟု ခေါ်သည်။ ထို ကုမ္ဘိ စသည်ကိုလည်း “ အသက်ရှိသော အကောင်” ဟု ယူဆလေသည်။ ထို့အတူ ဠေက ဒဏှ မုသလတို့၌လည်း အသက်ရှိ၏ဟု ယူဆ၏။ ထို့ကြောင့် မိမိနှင့် ဆွမ်းလောင်းသူ၏အကြား၌ ရောက်နေခြင်းကိုပင် “ သနားစရာ ” ဟု ယူဆလေသည်။

ပေးလှူအပ်သော၊(ဘိက္ခံ)၊ န ဝဏှာတိ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (န ဝဏှာတိ-နည်း။) အယံ-ဤတံခါးခုံသည်၊ မံ-ကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ (ငါ့ကိုအကြောင်းပြု၍) အန္တရ ကရဏံ - အကြား၌ပြုခြင်းကို၊ ဝါ- အကြား၌ထားခြင်းကို၊ လဘတိ- ခံရရှာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဝဏှာတိ)၊ ဒဏှမုသလေသုပိ - ဒုတ်၊ ကျည်ပွေ့တို၌လည်း၊ သေဝနယော - ဤနည်းပင်တည်း။

ဒိန္နံတိ - ကား၊ ဒိဿု - နှစ်ယောက်တို့သည်၊ ဘုဇ္ဇမာနေသု - စားကုန်စဉ်၊ ကေသ္မိံ - တယောက်သည်၊ ဥဠာယ-ထ၍၊ ဒေန္တေ-ပေးလသော်၊ န ဝဏှာတိ- မခံယူ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (န ဝဏှာတိ- နည်း။) ကေဿ-တယောက်၏၊ ကဗဠန္တရာယော-ထမင်းလုပ်၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဝဏှာတိ)၊ ပန-ကား၊ န ဝတ္တိနိယာတိ အာဒိသု-အစရှိသော ပုဒ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ဝတ္တိနိယာ-ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမ၏၊ ကုစ္ဆိယံ-ဝမ်း၌၊ ဒါရကော- ကလေးသည်၊ ကိလမတိ-ပင်ပန်းရှာ၏၊ ပါယန္တိ ယာ-နို့ တိုက်ဆဲမိန်းမ၏၊ ဒါရကဿ- ၏၊ ဒီရန္တရာယော-နို့ ရည်၏ အန္တရာယ် သည်၊ ဟောတိ၊ ပုရိသန္တရဂတာယ- ယောက်ျားတပါး သွားလာအပ်ဆဲမိန်းမ ၏၊ ရတိအန္တရာယော-ကာမရတိ၏အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့နှလုံး သွင်းခြင်းကြောင့်၊ န ဝဏှာတိ။

သံကိတ္တိသုတိ- ကား၊ သံကိတ္တေတ္တာ- စုပေါင်း ကြွေးကြော်၍၊ ကတဘတ္တေ သု-ပြုအပ်သောဆွမ်းတို့ကို၊ ဝါ- မုံလောင်းတို့ကို၊ (ဒိယျမာနေသု-ပေးလှူအပ် ကုန်လသော်)၊ ကိရ - ချ၊ ဒုတ္တိက္ခသမယေ - ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားရာ

x x x x x x x

ပုရိသန္တရ ဂတာယ။ ■ “ပုရိသ သမိပဂတာယ” ဟု ဒီကာသစ်ဖွင့်၏၊ အန္တရကို သမိပဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ယောက်ျား၏အနီး၌ ရောက်နေသောမိန်းမသည် “ ဥဠာယ၊ ဒေန္တိယာ = ပေးလသော်၊ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ” ဟု ပါဠိတော်၌ ပေးစေလိုသည်၊ သို့သော် အန္တရသဒ္ဓါ၏ သမိပအနက်ကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရ၊ ဂိဟိဂတာဟုဆိုလျှင် “ယောက်ျား တပါး သွားလာအပ်ပြီးမိန်းမ” ဟု အနက်ထွက်၏၊ ဘိက္ခုနီပါစိတ် ဝတ္တိနိဝဂ်၌ကြည့်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဤ ပုရိသန္တရဂတာဟုရာ၌လည်း “ ယောက်ျားတပါး သွားလာအပ်၊ မှီဝဲ အပ်ဆဲ မိန်းမ” ဟုသာ အနက်ဖြစ်သင့်၏၊ ထိုသို့သွားလာနေစဉ် ထ၍ဆွမ်းလောင်းလျှင် ကာမရတိအန္တရာယ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏၊ “ဤကဲ့သို့မှီဝဲနေတုန်းမှာ ဆွမ်းထ၍ မလောင်း တန်ရာ” ဟု ဒီကာသစ်က ယူဆဟန်တူသည်။

သံကိတ္တိသု။ ■ သဘောတူသော တရွာလုံး၊ သို့မဟုတ် တရပ်ကွက်လုံး၊ စသော အားဖြင့် စုပေါင်း၍ ကောင်းစွာ ပြောဆိုရာဖြစ်သောကြောင့် (သဘောတူ စုထားရာ ဖြစ်သောကြောင့်) ဆန် စသည်တို့၏ အပေါင်းသည် သံကိတ္တိ မည်၏၊ ယခုခေတ် ဆွမ်း လောင်းအသင်းစသည်၌ စုပေါင်းထားအပ်သော ဆန် ဝဲ စသည်တည်း၊ ဂါမ သဒ္ဓာဂါ ဒိဝသေန သင်္ဂမ္ဗ (စုပေါင်း၍) ကိတ္တေန္တိ (ကောင်းစွာ ပြောဆိုကြကုန် - သဘောတူ

အခါ၌၊ အစေလကသာဝကော- အစေလက၏ တပည့်ဒကာတို့သည်၊ အစေလ
ကာနံ-တို့၏၊ အတ္ထာယ- ၄၊ တတော တတော - ထိုထိုအိမ်မှ၊ တဏှု၊ လာဒီနိ-
ဆန် အစရှိသည်တို့ကို၊ သမာဒါပေတွာ-ကောင်းစွာ ယူစေ၍၊ ဘတ္တံ- ထမင်းကို၊
ပစန္နိ- ချက်ကြကုန်၏၊ ဥက္ကဋ္ဌော - ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သော၊ (အမြတ်ဆုံးကျင့်သော၊)
အစေလကော- သည်၊ တတောပိ- ထို စုပေါင်း၍ပြုအပ်သော ထမင်းမှလည်း၊
(ဘိက္ခံ-ကို၊) န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-မခံယူ။

န ယတ္ထ သာတိ-ကား၊ ယတ္ထ-အကြင်အရပ်၌၊ သုနခေါ-ခွေးသည်၊ [သာကို
“သုနခေါ” ဟု ဖွင့်သည်။] ပိဏှံ- ထမင်းကို၊ လဘိဿာမိ - ရလိမ့်အံ့၊ ဣတိ-
ဤသို့ ကြံ၍၊ ဥပဋ္ဌိတော - အနီး၌တည်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ တတ္ထ- ထိုအရပ်၌၊
တဿ-ထိုခွေးအား၊ အဒတွာ-မပေးမူ၍၊ အာဟဋံ - ဆောင်အပ်သောထမင်း
ကို၊ န ဂဏှာတိ၊ ကသ္မာ (န ဂဏှာတိ)၊ ဘေဿ - ဤခွေး၏၊ ပိဏှန္တရာယော-
ထမင်း၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ - ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န
ဂဏှာတိ)၊ သဏှသဏှစာရိနိတိ-ကား၊ သမူဟသမူဟစာရိနိ-အပေါင်း၊ အစု
အပေါင်းအစုအားဖြင့် လှည့်လည်လေ့ရှိကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ ဌစပ်၊) ဟိ - ချ၊
အစေလကံ-အစေလကကို၊ ဒိသွာ-၍၊ ဣမဿ-ဤ အစေလကအား၊ ဘိက္ခံ-ကို၊
ဒဿာမ - ပေးလှူကုန်အံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံ၍၊ မနဿာ - ဝေယျာဝစ္စပြုသော
လူတို့သည်၊ ဘတ္တဂေဟံ - စဖိုအိမ်သို့၊ သစေ ပဝိသန္တိ - အကယ်၍ ဝင်ကုန်အံ့၊
(ဧဝံသတိ)၊ တေသု - ထိုလူတို့သည်၊ ပဝိသန္တေသုစ- ဝင်ကုန်သော်လည်း၊
[“ဧဝံသတိ” ဟု ထည့်လျှင် ပြီးနိုင်သောကြောင့် “တေသုစ ပဝိသန္တေသု”သည်
ပိုဟန်တူ၏။] ကလောပိ မုခါဒိသု - ထမင်းအိုးဝ အစရှိသည်တို့၌၊ နိလိနာ-
နားနေကုန်သော၊ မက္ခိကာ - ယင်ကောင်တို့သည်၊ ဥပ္ပတိတွာ- ပျံ၍၊ သဏှ
သဏှာ-အစုအစုတို့သည်၊ (ဟုတွာ)၊ စရန္တိ- လှည့်လည်ကုန်၏၊ တတော-ထို
ထမင်းအိုးဝ အစရှိသော အရပ်မှ၊ အာဟဋံ-သော၊ ဘိက္ခံ- ကို၊ န ဂဏှာတိ၊
ကသ္မာ (န ဂဏှာတိ) မံ-ကို၊ နိဿာယ - ၍၊ ဝါ- ၍၊ မက္ခိကာနံ-ယင်ကောင်
တို့၏၊ ဂေါစရန္တရာယော - စားကျက်၏ အန္တရာယ်သည်၊ ဇာတော - ဖြစ်ပြီ၊
ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်၊ (န ဂဏှာတိ)။

x x x x x x x x

ပြောဆိုကြကုန်၏) ဧတိဿာတိ သံကိတ္တိ၊ ထိုသို့ စုပေါင်းပြီးနောက် ချက်ပြုတ်၍ လောင်း
အပ်သော ဆွမ်းကိုလည်း ကာရဏူပစာအားဖြင့် သံကိတ္တိဟုပင် ခေါ်နိုင်ရ ကား “ သံ
ကိတ္တေတွာ ကတဘတ္တေသု”ဟု ဖွင့်သည်။ [မဇ္ဈိမနိကာယ မဟာသီဟနာဒသုတ် ဒီကာ
၌ကား ပိဂ္ဂဟ- အရကောက်တမျိုး ပြလေ၏။]

သဏှ သဏှစာရိနိ။ သဒ္ဓိ-ဂုဗ္ဗတ္ထေ “အပေါင်းအစု ပြုခြင်းအနက်၌”ဟူသော
ဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော သဏှသဒ္ဓါကို “သမောဟ သမောဟ”ဟု ဖွင့်၏၊ “သမူဟ သမူဟ”
ဟုလည်း ရှိ၏၊ သံ+ဥပဟဓာတ်တည်း၊ ဏ, အ, ပစ္စည်းချင်းသာကွဲ၏၊ အနက်တူတည်း။

ထုသောဒကန္တိ-ကား၊ သဗ္ဗသဿသမ္ဘာရေဟိ-အလုံးစုံသော ကောက်၏ အဆောက်အဦး တို့ဖြင့်၊ ကတံ - ပြုအပ်သော၊ သောဝီရကံ - သူဝီရတိုင်း၌ ဖြစ်သော ပုန်းရည်ကို၊ (“န ပိဝတိ-မသောက်၌” စပ်၊) စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ-ဤ မစ္ဆ မံသစသည်တို့တွင်၊ သုရာပါနမေဝ-သေရည်ကို သေခံခြင်းသည်သာ၊ သာဝဇ္ဇ- အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဝါ-အပြစ်ရှိ၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် သုရာပါနသည်သာအပြစ်ရှိ ပါသော်လည်း၊ အယံ-ဤအစေလကသည်၊ သဗ္ဗေသုပိ-အလုံးစုံသော မစ္ဆမံသ အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ သာဝဇ္ဇသည်-အပြစ်ရှိ၏ဟု အမှတ်ရှိသည်၊ (ဟောတိ)။

ယော-အကြင် အစေလကသည်၊ ကေသ္မိယေဝ-တခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဂေဟေ-အိမ်၌၊ ဘိက္ခံ-ဆွမ်းကို၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ နိဝတ္တတိ-ပြန်နစ်၏၊ (သော- ထို အစေလကသည်၊) ကောဂါရိကောတိ-ကောဂါရိက မည်၏၊ ယော-အကြင် အစေလကသည်၊ ဧကေနေဝ- တခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာလောပေန-ထမင်း လုပ်ဖြင့်၊ ယာပေတိ-မျှတ၏၊ (သော-သည်၊) ကောလောပိကော- မည်၏။ [ကောလောပေန, ဝတ္တတိ-ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ ကောလောပိကော။] ဒွါဂါရိကာ ဒီသုပိ - ဒွါဂါရိက အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း၊ သေဝနယော - ဤနည်းပင် တည်း၊ ကေသာပိ ဒတ္တိယာတိ-ကား၊ ကောယ-တခုသော၊ ဒတ္တိယာ-ပေးလှူ ကြောင်း ခွက်ငယ်ဖြင့်၊ (ယာပေတိ၌စပ်၊) ယတ္ထ-အကြင် ခွက်ငယ်၌၊ အဂ္ဂဘိက္ခံ-

x x x x x x x

ထုသောဒက-သောဝီရကံ။ ။ ဤနှစ်ပုဒ်သည် အဘိဓာန် (၄၆၀) ၌ ပရိယာယ် အဖြစ်ဖြင့် လာ၏။ “ကဗ္ဗိယ-ဆန်ပုံးရည်”ဟု အနက်ထွက်၏။ ထုသတော + ဇာတံ + ဥဒကံ ထုသောဒကံ၊ သုဝီရေ-သူဝီရတိုင်း၌+ဇာတံ သောဝီရကံ။

သုရာပါနမေဝ။ ။ သုရာဂဟဏေန စေတ္ထ မေရယံပိ သင်္ဂဟိတံ (မူးယစ်စေခြင်း လက္ခဏာအားဖြင့် တူသော လက္ခဏာဟာရနေတ္ထိ နည်းအရ သုရာဖြင့် မေရယကိုပါ ယူပါ။) ဟု ဒွါကာဖွင့်သောကြောင့် ရှေးပါဠိစာအုပ်များ၌ “န မေရယံ” ဟု မပါကြောင်း သိသာ၏။ ယခုစာအုပ်များ၌ကား “န မေရယံ” ပါနေပြီ။

ကောဂါရိကော။ ။ ဆွမ်းခံဘို့ရာ တအိမ်သို့သာဝင်၍ ထိုအိမ်၌ ရလျှင် အခြား အိမ်သို့ မဝင်တော့ဘဲ ပြန်နစ်သူကို ကောဂါရိကဟု ခေါ်၏။ ကောဂါရံ ဧဝ ဥပဂစ္ဆ တိတိ ကောဂါရိကော။

ဒတ္တိ။ ။ ဒီယတိ ဧတာယာတိ ဒတ္တိ၊ (ဒါဓာတ်၊ တိပစ္စည်း၊) -ဆွမ်းကို လောင်းလှူ ကြောင်း ဖြစ်သော ခွက်ငယ်၊ ထို ခွက်ငယ်၌ အဥျားအဖျားကို ထည့်၍ ထားပြီးနောက် ဆွမ်းခံလာသောအခါ လောင်းလှူကြ၏။ [ဒတ္တိအာလောပမတ္တဂ္ဂါဟိ (၂ လုပ်စာ ၃ လုပ် စာမျှကို ယူနိုင်သော, ဆန့်သော) ခုဒ္ဒကံ ဘိက္ခာဒါနဘာဇနံ။]

အဂ္ဂဘိက္ခံ။ ။ အဂ္ဂဘိက္ခန္တိ အနာမဠဘိက္ခံ (စားဘို့ရန် လက်ဖြင့် မသုံးသပ်အပ် သေးသောထမင်းအဥျားအဖျားကို၊ (တနည်း) သမ္မာအဘိသင်္ခတတာယ ဝါ-ကောင်းစွာ စီမံအပ်သည့်အတွက်) ဥတ္တမဘိက္ခံ၊ ဤအလို အဂ္ဂသဒ္ဓါသည် ဥတ္တမအနက်ဟောတည်း။

အဥးအဖျားဖြစ်သော ဆွမ်းကို၊ ဝါ-မြတ်သော ဆွမ်းကို၊ ပကံပိတ္တာ- ထည့်၍၊ ထပေန္တိ-ထားတတ်ကြကုန်၏။ ကော-တမျိုးသော၊ (သာ) ခုဒ္ဒကပါတိ-ထို ခွက်ငယ်သည်၊ ဒတ္တိနာမ-မည်၏။

ကောဟိကန္တိ-ကား၊ ကေဒိဝသန္တရိကံ-အကြား၌ တရက်ရှိသော၊ ဝါ- တရက်ခြား ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓမာသိကန္တိ - ကား၊ အဒ္ဓမာသန္တရိကံ - အကြား၌ တလထက်ဝက်ရှိသော၊ ဝါ-တလ ထက်ဝက်ခြားဖြစ်သော၊ (“အာဟာရံ-ကို၊ အာဟာရေတိ - စားမျိုး၏” ၌စပ်၊) ပရိယာယဘတ္တဘောဇနံတိ-ကား၊ ဝါရ ဘတ္တဘောဇနံ-အလှည့် အကြိမ်အားဖြင့် ထမင်းစားခြင်းကို၊ ကောဟဝါရေန- တရက် မစားဘဲ၊ တရက်စားခြင်းဟူသော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဒွိဟ ဝါရေန- ၂ရက် မစားဘဲ၊ ၂ ရက် စားခြင်းဟူသော အလှည့် အကြိမ်အားဖြင့် ၎င်း၊ သတ္တာဟဝါရေန - ၇ ရက်မစားဘဲ , ၇ ရက်စားခြင်း ဟူသော အလှည့် အကြိမ်အားဖြင့်၎င်း၊ အဒ္ဓမာသဝါရေန - တလထက်ဝက် မစားဘဲ တလ ထက်ဝက် စားခြင်းဟူသော အလှည့် အကြိမ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဣတိ ဝေံ - ဤသို့၊ ဒိဝသဝါရေန-နေ့အလှည့် အကြိမ်အားဖြင့်၊ အာဂတဘတ္တဘောဇနံ-ရောက် လာသော ထမင်းကို စားခြင်းကို၊ (အနယုတ္တော, ဟုတ္တာ, ဝိဟရတိ- ၌စပ်။) [အချို့ စာအုပ်၌ “အာဘတ(ဆောင်ယူအပ်သော)ဘတ္တဘောဇနံ” ဟု ရှိ၏။]

သာကဘက္ခောတိ - ကား၊ အလ္လသာကဘက္ခော - စိမ်းစိုသော ဟင်းရွက် ဟူသော အစားရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ သာမာကဘက္ခောတိ - ကား၊ သာမာက တဏှုလဘက္ခော-နတ်ကောက်ဆန်ဟူသော အစားရှိသည်၊ ဝါ- လမန်းဆန် ဟူသော အစားရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဝါရာဒိသု - နိဝါရ အစရှိသည်တို့၌၊ နိဝါရောနာမ- နိဝါရမည်သည်၊ အရညေ - တော၌၊ သယံဇာတာ- အလိုလို ဖြစ်သော၊ ဝိဟိဇာတိ- ကေဝံစပါးမျိုးတည်း၊ [“ကျိတ်စပါး” ဟု ပေးကြသည်။]

x x x x x x x

ကောဟိကံ။ ။ ကော+အဟော ကောဟံ၊ အဘူဇနဝသေန-မစားဘဲ နေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကောဟံ ယဿာတိ ကောဟိကော (အာဟာရော)၊ တရက်မစားဘဲနေ၍ နောက်တရက်မှ စားအပ်သော အာဟာရကို “ကောဟိက ” ဟု ခေါ်သည်၊ ဒွိဟိက စသည်၌လည်း (၂ ရက်မစားဘဲ ကျော်၍) နောက် ၂ ရက်၌ စားသူ, စသည်ဖြင့် သိပါ၊ ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကား ၂ ရက် မစားဘဲနေပြီးလျှင် နောက်တရက်သာ စားသတတ်၊ ထို့အတူ တလဝက် မစားဘဲနေပြီးလျှင် နောက်တရက်သာ စားသတတ်။

ပရိယာယဘတ္တဘောဇနံ။ ။ [ပရိယာယသဒ္ဓါသည် ဝါရ(အလှည့်) အနက်ကို ဟော၏။] ဤသို့ နေ့စဉ်မစားဘဲ ရက်ကို ကျော်၍ကျော်၍ စားလှည့်ကြိမ်မှ စားအပ်သော ဘတ်ကို “ပရိယာယ ဘတ္တ”ဟု ခေါ်သည်၊ “ဒွိဟံ အဘူဇိတွာ ဒွိဟံ (၂ ရက်၌) ဘူဇနံ ဒွိဟိကံ၊ ဒွိဝါရော ဝါ (၂ ရက်ဟူသော အလှည့်အကြိမ်ရှိသော အာဟာရသည်) ဒွိဟိက မည်၏, ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။

ဒဒ္ဒါလံတိ- ကား၊ စမ္မကာရေဟိ-သားရေးနယ်သွားတို့သည်။ စမ္မ-သားရေကို၊ လိခိတွာ-ခြစ်ရှ်၊ ဆဒ္ဒိဘကသဋ်-စွန့်ပစ်အပ်သော အဖတ်တည်း၊ သိလေသော ပိ-သစ်စေးကို၎င်း၊ သေဝါလောပိ - မှော်ကို၎င်း၊ ဟဋ် - ဟဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ ကဏန္တိ-ကား၊ ကုဏ္ဍကံ-ဆန်ကွဲတည်း၊ [“ကဏောတု ကုဏ္ဍကော ဘဝေ” ဟု အဘိဓာန် (၄၅၄) ၌ ပုလိန်ရှိ၏။] အာစာမောတိ - ကား၊ ဘတ္တ ဥက္ခလိကာယ-ထမင်းအိုး၌၊ လဂ္ဂေါ-ကပ်ငြိသော၊ ဈာမကဩဒနော-မီးလောင် အပ်သော ထမင်းချိုး(ဂျိုး)တည်း၊ တံ- ထိုထမင်းချိုးကို၊ ဆဒ္ဒိတဋ္ဌာနတောဝ- စွန့်ပစ်အပ်သောအရပ်မှသာ၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ ခါဒတိ-ခဲစား၏၊ ဩဒနကဋ္ဌိယံ တိပိ- ထမင်းဖြင့်ပြုအပ်သော ကစည်ရည်(ပအုန်းရည်=ပုန်းရည်)ဟူ၍လည်း၊ ဝဒန္တိ - ဆိုကြကုန်၏၊ ပိညာကာဒယော - နှမ်းမုံညက် အစရှိသည်တို့သည်၊ ပါကဋ္ဌာယေဝ - ထင်ရှားကုန်သည်သာ၊ ပဝတ္တဖလဘောဇိတိ-ကား၊ ပတိတ ဖလဘောဇိ-ကြွေကျပြီးသောသစ်သီးကိုသာ စားလေ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာ, ယာပေ တိ-မျှတ၏, ၌စပ်။) [ပဝတ္တဖလ-မိမိမရောက်ခင် ဖြစ်နှင့်သော သစ်သီးကိုပင် “ပတိတဖလ-အလိုလိုကြွေကျသော သစ်သီး ” ဟု ခေါ်သည်။]

သာဏာနိတိ- ကား၊ သာဏာဝါကစောဋ္ဌာနိ - ပိုက်ဆံလျှော်ချည်ဖြင့် ရက် အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ (“ ဓာရေတိ-ဆောင်၏ ” ၌စပ်။) မသာဏာနိတိ- ကား၊ မိဿကစောဋ္ဌာနိ - ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံလျှော်ဖြင့် ရက်အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ ဆဝဒုဿာနိတိ-ကား၊ မတသရီရတော-သူသေကောင်မှ၊ ဆဒ္ဒိတ ဝတ္ထာနိ - စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ်တို့ကို၊ ဝါ - တနည်း၊ ရေကတိဏာဒီနိ- ပြီးမြောက် အစရှိသည်တို့ကို၊ ဂဒန္တတွာ- သီကုံး၍၊ ကတနိဝါသနာနိ - ပြုအပ်

x x x x x x x

သာဏာနိ။ ■ သာဏသဒ္ဒါသည် လျှော်လုပ်၍ ရကောင်းသော ပိုက်ဆံအပင်ကို ဟော၏၊ ဝါကသဒ္ဒါသည် “ လျှော် ” အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် သာဏာနိကို “သာဏဝါကစောဋ္ဌာနိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ သဏတော-ပိုက်ဆံပင်မှ + နိဗ္ဗတ္တာနိ-ဖြစ်သော လျှော်တို့တည်း၊ သာဏာနိ-တို့၊ သာဏေဟိ-ပိုက်ဆံလျှော်ချည်တို့ဖြင့် + နိဗ္ဗတ္တိတာနိ- ဖြစ်စေအပ် (ရက်လုပ်အပ်) သော အဝတ်တို့တည်း၊ သာဏာနိ-တို့။

မသာဏာနိ။ ■ အခြားသော လျှော်ချည်တို့ဖြင့် ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံ လျှော်ချည်ကိုပင် “မိဿသာဏ” ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ဣကို အ, သကို ချေ၍ “မသာဏ” ဟု ဆိုသည်၊ မသာဏေဟိ+နိဗ္ဗတ္တိတာနိ မသာဏာနိ။

ရေကတိဏာဒီနိဝါ။ ■ အာဒိဖြင့် အတ္တ (မရိုးလျှော်), မကစိ (သင်ပေါင်း လျှော်), ကဒလိဝါက (ငှက်ပျောလျှော်) စသည်ကို ယူပါ၊ ထိုလျှော်တို့သည် ညံ့ကုန်၏၊ ဆဝသဒ္ဒါလည်း ဤနည်း၌ လာမက (အညံ့) အနက်ယောတည်း၊ ဆဝါနိ - ညံ့ကုန် သော + ဒုဿာနိ ဆဝဒုဿာနိ၊ ရှေ့နည်း၌ကား ဆဝသဒ္ဒါသည် သူသေကောင် အနက် ဟောတည်း၊ “ဆဝတော+ဆဒ္ဒိတာနိ+ဒုဿာနိ ဆဝဒုဿာနိ” ဟု ပြုပါ။

သော အဝတ်တို့ကို၊ ပံသုကုလာနီတိ - ကား၊ ပထဝိယံ - မြေပေါ်၌၊ ဆဒ္ဓိတ နန္ဒကာနိ- စွန့်ပစ်အပ်သော အမြိတ်အဆာ မရှိသော အဝတ်တို့ကို။ [န+ အန္တက-အဆုံး၌ အမြိတ်အဆာ မရှိသော အဝတ်။] တိရိဋ္ဌာနီတိ- ကား၊ ရူက္ခ တစဝတ္ထာနိ- သစ်ပင်၏အခွံဖြစ်သော အဝတ်တို့ကို၊ အဇိနန္တိ- ကား၊ မိဂစမ္ပံ- သားကောင်၏ အရေကို၊ (တနည်း) အဇိနမိဂစမ္ပံ- သစ်နက်မည်သော သား ကောင်၏ အရေကို၊ အဇိနက္ခိပန္တိ- ကား၊ မဇ္ဈေ- အလယ်၌၊ ဖါလိတကံ- ခွဲအပ် သော၊ တဒေဝ- ထိုသားရေကိုပင်၊ ဝါ- ထိုသစ်နက်ရေကိုပင်၊ ကုသစီရန္တိ- ကား၊ ကုသတိဏာနိ- သမန်းမြက်တို့ကို၊ ဂန္တေတ္တာ- သီကုံး၍၊ ကတစီရံ- ပြုအပ်သော အဝတ်ကို၊ (ဓာရေတိ, ၌စပ်၊) ဝါကစီရဖလကစီရေသုပိ- လျော်တေဖြင့် ရက် အပ်သော အဝတ်, ပျဉ်ချပ်အဝတ်တို့၌လည်း၊ ဒေဝဝနယော- ပင်တည်း။

ကေသကမ္မလံတိ- ကား၊ မနုဿကေသေဟိ- လူ၏ဆံပင်တို့ဖြင့်၊ ကတကမ္မ လံ- ပြုအပ်သော ကမ္မလာကို၊ (ဓာရေတိ ၌စပ်၊) ယံ- ယင်းကမ္မလာကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ ဒုက္ခသမ္ပယောတိ- ဟူ၍၊ ဝတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ [ဘိက္ခဝေ , သေယျထာပိ - ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ယာနိ ကာနိစိ - အမှတ်မထား တပါးပါးကုန်သော၊ တန္တာဝုတာနိ - ချည်တို့ကို ဖြန့် ခင်း၍ ရက်အပ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနိ- အဝတ်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေသံ- ထိုအဝတ် တို့တွင်၊ ကေသကမ္မလော- လူ့ ဆံပင်ဖြင့်ရက်အပ်သော ကမ္မလာကို၊ ပဋိကံဋ္ဌော- အညံ့ဆုံးဟူ၍၊ အက္ခာယတိ- ဆိုအပ်၏၊ ဘိက္ခဝေ- တို့၊ ကေသကမ္မလော- သည်၊ သီတေ- အေးသော အခါ၌၊ သီတော- အေး၏၊ ဥဏှေ- ပူသော အခါ၌၊ ဥဏှော- ပူ၏၊ အပ္ပဋ္ဌေ၀ - နည်းသော အဖိုးလည်း ရှိ၏၊ ဒုဗ္ဗဏှော၀ - မကောင်းသော အဆင်းလည်းရှိ၏၊ ဒုဂ္ဂန္ဓာ- မကောင်းသော အနံ့လည်းရှိ၏၊ ဒုက္ခသမ္ပယော- မကောင်းသော အတွေ့လည်းရှိ၏။ [“ တန္တာဝုတာနံ ဝတ္ထာနံ ” ဟု မူကွဲ ရှိ၏၊ နိကာ၌ - “ တန္တာဝုတာနီတိ တန္တံ ပဿာရေတွာ ဝိတာနိ ” ဟု ရှိသောကြောင့် “ တန္တာဝုတာနိ ဝတ္ထာနိ ” သည် ရှေးပါဌ်တည်း။]

x x x x x x x x

အဇိနံ။ ■ အဘိဓာန် (၄၄၂) ၌ “ စမ္ပံ တု အဇိနံပုထ ” ဟု ဆိုသောကြောင့် စမ္ပ နှင့် အဇိနသည် ပရိယာယ်ဟု သိပါ။ ထို့ကြောင့် “ မိဂစမ္ပ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ အချို့စာအုပ်၌ “ အဇိနမိဂစမ္ပ ” ဟု ရှိ၏၊ အဇတိ- မြူကို ပယ်တတ်၏၊ ဣတိ အဇိနံ၊ (သားရေ) [ဝိကာသစ်၌ “ အဇိန-သစ်နက် ” ဟု ယူ၍ “ အဇိနဿ+ဣဒံ အဇိနံ-သစ်နက်၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော အရေ ” ဟု ကြံလေသည်၊ ဤအလို “ အာဇိနံ ” ဟု ရှိမှ သဒ္ဓါနေကောင်းသည်။]

အဇိနက္ခိပံ။ ■ ဒိပဓာတ်သည် ပစ်ပယ်ခြင်း အနက်ကို ဟော၏၊ ဤ၌ သားရေကို တခြမ်းနှင့် တခြမ်း မဆက်မိအောင် ပယ်အပ် ခွဲခြားအပ်သည်ကို “ ဒိပ ” ဟု ဆိုလိုဟန် တူသည်၊ ထို့ကြောင့် “ တဒေဝ မဇ္ဈေ ဖါလိတကံ ” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ အလယ်၌ ခွဲအပ်သော သားရေကို ” ဟု ပေးပါ။

ဝါဠကမ္မလံတိ - ကား၊ အဿဝါလေဟိ - မြင်းမြီးတို့ဖြင့်၊ ကတကမ္မလံ- ပြုအပ်သောကမ္မလာကို၊ (ဓာရေတိ ဌှစပ်၊) ဥလူကပက္ခိကံတိ - ကား၊ ဥလူက ပက္ခာနိ - ခင်ပုတ်ငှက်တောင်တို့ကို၊ ဂန္ထေတ္တာ - သီကုံး၍၊ ကတနိဝါသနံ - ပြုအပ်သောအဝတ်ကို၊ [ဆရာတို့နိဿယ၌ “ဒီးဒုတ်တောင်ဟု၎င်း၊ လင်ကောင် ပိုးတောင်ဟု၎င်း၊ ဇီးကွက်တောင်ဟု၎င်း” အနက်ပေးသေး၏။] ဥက္ကုဒိကပ္ပဓာန မနယုတ္တောတိ-ကား၊ ဥက္ကုဒိကဝီရိယံ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကြောင်း ဝီရိယကို၊ အနယုတ္တော- အဖန်ဖန် အားထုတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [ပါဠိတော်၌ “ဥက္ကုဒိ ကောကို “ဥက္ကုဒိကပ္ပဓာန မနယုတ္တော” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။] ဂစ္ဆန္တောပိ- သွားသော်လည်း၊ ဥက္ကုဒိကောဝ-ဆောင့်ကြောင့်သာ၊ ဟုတွာ-၍၊ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ- ခုန်၍ခုန်၍၊ ဂစ္ဆတိ-သွား၏။

ကဏ္ဍကာပဿယိကောတိ-ကား၊ အယကဏ္ဍကောဝါ- သံဆူးတို့ကိုသော် ၎င်း၊ ပကတိကဏ္ဍကောဝါ-ပကတိဆူးတို့ကိုသော်၎င်း၊ ဘူမိယံ-မြေ၌၊ ကောဇ္ဇေ တွာ-စိုက်နှက်၍၊ တတ္ထ-ထိုဆူးတို့၌၊ စမ္ပံ-သားရေကို၊ အတ္ထရိတွာ-ဖြန့်ခင်း၍၊ ဌာနစကံခဒီနိ - ရပ်ခြင်း စကြိုသွားခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကရောတိ - ပြု၏၊ သေယျန္တိ-ကား၊ သယန္တောပိ-အိပ်ပြန်သော်လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထိုဆူးပေါ်ဝယ် ခင်းအပ်သောသားရေ၌သာ၊ သေယျံ - အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ - ပြု၏၊ ဖလက သေယျန္တိ - ကား၊ ရုက္ခဖလကေ - သစ်သားပျဉ်ချပ်၌၊ သေယျံ (ကပ္ပေတိ)၊ ထဏှိလသေယျန္တိ-ကား၊ ထဏှိလေ-မြင့်သော မြေအရပ်၌၊ ဥစ္စေ- မြင့်သော၊ ဘူမိဌာနေ- မြေအရပ်၌၊ သေယျံ (ကပ္ပေတိ)။

ကေပဿယိကောတိ-ကား၊ ကေပသေနေဝ-တခုသောနံပါးဖြင့်သာလျှင်၊ သယတိ - အိပ်၏၊ ရဇောဇလ္လဓရောတိ- ကား၊ သရီရံ- ကိုယ်ကို၊ တေလေန- ဆီဖြင့်၊ မက္ခေတွာ- သုတ်လိမ်း၍၊ ရဇုဌာနဌာနေ- မြူထရာအရပ်၌၊ တိဋ္ဌတိ- ရပ်၏၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို အစေလက၏၊ သရီရေ- ၌၊ ရဇောဇလ္လံ-

x x x x x x x

ထဏှိလသေယျံ။ ။ ထဏှိလ သဒ္ဓါသည် ဥစ္စဘူမိအနက်ကို ဟောသော ရုဋ္ဌိသဒ္ဓါ တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထဏှိလေကို “ဥစ္စေ ဘူမိဌာနေ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဋီကာ၌ “ထဏှိလံတိ ဝါသမာ ပကတိဘူမိ ဝုစ္ဆတိ၊ ပေ၊ တသ္မာ ထဏှိလသေယျန္တိ အနန္တရဟိတာယ-လူနှင့် မြေကြီးအကြားဝယ် ထားအပ်သော အခင်းမရှိသော၊ ပကတိဘူမိယံ သေယျန္တိ ဝုတ္တိ ဟောတိ” ဟု အဋ္ဌကထာမှ တနည်းဖွင့်သေး၏၊ ဤသို့ ဖွင့်ခြင်းသည် “ယော ထဏှိလေ ဝတဝသာ , သေတေ ထဏှိလသာယိတော ” ဟူသော အမရကောသ (၁၇, ၄၄) ဂါထာကိုမှီး၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း။

ရဇောဇလ္လံ။ ။ အခြားနေရာ၌ကား- “ဇလဿ + ဟိတံ ဇလ္လံ” ဟု ပြု၊ ရေဖြင့် ဆေး၍ ရကောင်းသောကြောင့် ရေ၏စီးပွားဖြစ်သော မြူကြမ်းကို “ဇလ္လ” ဟု ခေါ်၏၊ ဇောကား မြူနုတည်း၊ “ရဇောဇလ္လံ-မြူနု, မြူကြမ်း” ဟု ပေးရသည်။

မြို့မှန်တည်းဟူသော အညစ်အကြေးသည်။ လဂ္ဂတိ-ကပ်ငြိ၏။ တံ- ထို မြို့မှန် တည်းဟူသော အညစ်အကြေးကို၊ ဓာရေတိ-ဆောင်၏။ [“မုဇောဝေ+ဇလ္လံ မလိနံ ရဇောဇလ္လံ” ဟု ဋီကာသစ် ဖွင့်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ရဇနှင့် ဇလ္လကို အရတူဟု ယူရသည်။] ယထာ သန္တတိကောတိ-ကား၊ လဒ္ဓံ-ရအပ်ပြီး သော၊ အာသနံ-နေရာကို၊ အ-ကာပေတွာ - မဖျက်မှု၍၊ ယဒေဝ - အကြင် နေရာကိုသာ၊ လဘတိ-ရ၏။ တတ္ထေဝ- ထို ရအပ်သော နေရာ၌သာ၊ နိသီဒန သီလော- နေခြင်းအလေ့ရှိသည်။ (ဟောတိ)၊ ဝေကဋီကောတိ-ကား၊ ဝိကဋ္ဌ ခါဒနသီလော-ကျင်ကြီးကို စားလေ့ရှိသည်။ (ဟောတိ)၊ ဂူထံ- ကျင်ကြီးကို၊ ဝိကဋ္ဌတိ- ဝိကဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။

အပါနကောတိ - ကား၊ ပဋိက္ခိတ္တ သီတုဒကပါနော - ပယ်အပ်ပြီးသော ရေအေးကို သောက်ခြင်းရှိ၏။ (ရေအေးသောက်ခြင်းကို ပယ်ထား၏။) အဿ- ထို ဥဒကောရောဟန၏။ သာယံ-ညနေချမ်းဟူသော၊ တတိယံ- ၃ ကြိမ်မြောက် သည်။ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ (တံ- ထို ဥဒကောရောဟနသည်။) သာယ တတိယကံ-မည်၏။ ပါတော-နံနက်အခါ၎င်း၊ မဇ္ဈဒိကေ-နေ့လည်အခါ၎င်း၊ သာယံ-ညနေချမ်းအခါ၎င်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဒိဝသဿ- တနေ့၏။ ဝါ- တနေ့လျှင်၊ တိက္ခတ္ထံ၊ - ၃ ကြိမ်၊ ပါပံ - မကောင်းမှုကို၊ ပဝါဟေဿာမိ - မျှောအံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍၊ ဥဒကောရောဟနာနယောဂံ - ရေသို့ သက်ဆင်းခြင်း၌ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ (အဖန်ဖန် အားထုတ်အပ်သောရေသို့ သက်ဆင်းမှုကို၊) အနုယုတ္တော ဟုတွာ, ဝိဟရတိ။..... ဣတိ - အစေလကတို့၏အကျင့်ကို ပြရာ စကားရပ် အပြီးတည်း။

x x x x x x x x

ယထာသန္တတိကော။ ။ယံယံ သန္တတံ ယထာသန္တတံ - ခင်းထားအပ်တိုင်း သော နေရာ၊ ထိုနေရာနှင့်တူသောကြောင့် ပဌမရအပ်သော နေရာကိုလည်း “ ယထာ သန္တတံ ” ဟု ခေါ်၏။ ထို ရအပ်သောနေရာ၌သာ နေလေ့ရှိသူ၊ ထိုနေရာကိုစွန့်၍ အခြား နေရာသို့ ရွှေ့မသွားသူ၊ [ခုတင်အခင်း၌ ဤအကျင့်သည် လောလုပ္ပတဏှာကို ပယ်နိုင် သောကြောင့် ခုတင်အဖြစ်ဖြင့်လာ၏။ အစေလကတို့မှာ လောလုပ္ပတဏှာကိုပယ်၍ရန် မဟုတ်သောကြောင့် မိစ္ဆာအကျင့်ဖြစ်ရသည်။]

ဝေကဋီကော။ ။ဝိနည်း၌ ကျင်ကြီး, ကျင်ငယ်, သစ်စိမ်းပြာ, မြေညက်အားဖြင့် မဟာဝိကဋ္ဌဆေးကြီး ၄ မျိုး ရှိ၏။ ဤ၌ကား ကျင်ကြီး တမျိုးကိုသာ ယူထားသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝိကဋ္ဌတိ ဂူထံ ဝုစ္စတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ ထိုကျင်ကြီးသည် သလိပ်, သည်းခြေ, သွေး, ပြည်ဟူသော အာသယ၏အစွမ်းကြောင့် ပင်ကိုယ် အစာသဘောမှ ဖောက်ပြန်ရ ကား ဝိကဋ္ဌအမည် ရသည်။ “ဝိရူပံ ကဋ္ဌတ္တာ ဝိကဋ္ဌတိ ဝုစ္စတိ” ဟု ဋီကာသစ်ဆိုသော ကြောင့် “ဝိရူပံ+ကဋ္ဌံ ဝိကဋ္ဌံ” ဟု ပြုပါ။ ဝိကဋ္ဌံ+ခါဒတိတိ ဝေကဋီကော။

တပေါပက္ကမနိရတ္တ ကထာ

အထ- အစေလကတို့၏အကျင့်ကို လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ သီလသမ္ပဒါဒိဟိ-သီလသမ္ပဒါ အစရှိသည်တို့နှင့်၊ ဝိနာ-ကင်း၍၊ တေသံ တပေါပက္ကမာနံ- ထိုအားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့၏၊ နိရတ္တကတံ- အကျိုး မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေန္နော-ပြတော်မူလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အစေလ ကောစေပိကဿပ ဟောတီတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော် မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအစေလကောစေပိ ကဿပ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အာရကာ ဝါတိ-ကား၊ ဒုရေယေဝ-ဝေးသည်သာ၊ အဝေရံတိ-ကား၊ ဒေါသဝေရဝိရဟိ တံ-ဒေါသ တည်းဟူသောရန်မှ ကင်းသော၊ အဗျာပဇ္ဇတိ - ကား၊ ဒေါမနဿ ဗျာပဇ္ဇရဟိတံ - ဒေါမနဿတည်းဟူသော ဗျာပဇ္ဇမှကင်းသော၊ (မေတ္တစိတ္တံ ဘာဝေတိ ဌ္မစပ်။)

ဒုက္ကရံ ဘော ဂေါတမာတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကဿပေါ-ကဿပ သည်၊ (အာဟ ဌ္မစပ်။) မယံ - အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ - ရှေးအခါ၌၊ ဧတ္တက မတ္တံ - ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော နဂ္ဂစရိယစသည်မျှကို၊ [နဂ္ဂစရိယာဒိမတ္တံ - နဂ္ဂ၏အကျင့် စသည်မျှကို၊ အာဒိဖြင့် မုတ္တာစာရ ဟတ္တာပလေခန အစရှိသော အစေလက အကျင့်တို့ကို ယူ။] သာမညံစ-သမဏတို့၏ အလုပ်လည်း ဟုတ်၏၊ ဗြာဟ္မညံစ-ဗြာဟ္မဏတို့၏အလုပ်လည်းဟုတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့(ယူ၍)၊ ဝိစရာမ- လှည့်လည်ကြပါကုန်၏၊ တုမှေပန - အရှင်တို့သည်ကား၊ အညံယေဝ - နဂ္ဂ စရိယာစသည်မှ တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော မေတ္တာစသည်ကို၊ သာမညဉ္စ-သမဏ တို့၏ အလုပ်ဟူ၍၎င်း၊ ဗြာဟ္မညဉ္စ - ဗြာဟ္မဏတို့၏ အလုပ်ဟူ၍၎င်း၊ ဝဒထ- မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ ဣတိ - ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပန္နော- ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ၊ ပကတိ ခေါ်သောတိ - ကား၊ သော- ဤ ဒုက္ကရံ သာမညံ, ဒုက္ကရံ မြ-ဟူသော စကားသည်၊ ပကတိကထာ-အထင် အရှား ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားတည်း။

x x x x x x x

ပကတိ။ ။ပါကဋဘာဝေန-ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ဖြင့် + ကာယတိ-အသံပြုအပ် ပြောဆိုအပ်၏၊ ဂမေတိ- ဆိုလိုရင်းအနက်ကို သိစေတတ်၏၊ ဣတိ ပကတိ။ [ပုဗ္ဗ+ ကာ - သဒ္ဓေဟူသော ဘူဝါဒိဓာတ်, တိ ပစ္စည်း၊ ကာဉ္စ ရဿပြု။] “ထင်ရှားအောင် အသံပြုအပ် ” ဟု ဆိုလျှင် ထိုအသံဖြင့် သူတပါးကို သိစေခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဂမေ တိ”သည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း။ [ဤဝိဂြိုဟ်ကိုကြည့်၍ “ပဌမံ + ကရိယတီတိ ပကတိ” ဟူသော ဝိဂ္ဂဟကို ဤ၌ မလိုဟု မှတ်ပါ။]

ပကတိကထာ။ ။ပကတိ၏အဖွင့်တည်း၊ “ဒုက္ကရံ သာမညံ, ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညံ” ဟု ပြောလိုက်လျှင် သမဏအဖြစ် ဗြာဟ္မဏအဖြစ်၏ ခဲယဉ်းကြောင်းကို အများကသိရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ ဒုက္ကရံ သာမညံ ” စသော စကားသည် အများသိအောင် ထင်ရှားစွာ

ဣမာယ စေ ကဿပ မတ္တာယာတိ-ကား၊ ကဿပ-ပ၊ ဣမိနာ ပမာဏေန-
 ဤ အစေလကအကျင့်ဟူသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့်၊ ဧဝံ ပရိတ္တကေန - ဤသို့
 အနည်းငယ်သော၊ ဣမိနာ ပဋိပတ္တိက္ကမေန-ဤ နဂ္ဂစရိယာစသော အကျင့်အစဉ်
 ဖြင့်၊ သာမညံဝါ-သမဏတို့၏အလုပ်သည်၎င်း၊ မြာဟညံဝါ- မြာဟဏတို့၏
 အလုပ်သည်၎င်း၊ ဒုက္ကရံနာမ- ခဲယဉ်းသည် မည်သည်၊ သုဒုက္ကရံနာမ- အလွန်
 ခဲယဉ်းသည် မည်သည်၊ ယဒိ အဘဝိဿ - အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ တတော- ထိုသို့
 ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (ထိုသို့ သာမည မြာဟည၏ အနည်းငယ်သော ပဋိပတ်အစဉ်
 ဖြင့် ဒုက္ကရ သုဒုက္ကရမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဒုက္ကရံ သာမညံတိ- ဟူသော၊
 တံ- ဤစကားကို၊ ဝစနာယ - ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ ကလ္လံ - သင့်လျော်လျောက်ပတ်
 သည်၊ န အဘဝိဿ-မဖြစ်တော့ရာ၊ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣတ္ထ-ဤဣမာယ
 အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ပဒသမ္ပန္ဓေန- ထည့်အပ်သော ဟိတ်ပုဒ်နှင့်တကွ ရှေ့
 နောက် ဝါကျတို့၏စပ်ခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ အတ္ထော- တည်း၊ ဧတေန နယေန-
 ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ ပဒသမ္ပန္ဓော- ဟိတ်ပုဒ်နှင့်တကွ
 ရှေ့နောက်ဝါကျတို့၏ စပ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- ၏။

x x x x x x x x

ပြောဆိုအပ်သော ပကတိကထာ (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကား) ဖြစ်သည်။ [ယခုခေတ်၌လည်း
 “လူပျင်းတယောက်ကို ဒီလိုနေချင်ရင် ဘုန်းကြီးလုပ်ပါ” ဟု တိုက်တွန်းလျှင် တိုက်တွန်း
 ခံရသူက “ ဝိနည်းတော်နှင့်အညီ ဘုန်းကြီးပီပီ လုပ်ဘို့ရန် လွယ်တယ် မှတ်လို့လား၊
 အလွန် ခဲယဉ်းတာ” ဟု ပြန်၍ပြောရိုးရှိသည်။]

ဣမာယ စေ၊ ပေ၊ မတ္တာယ။ ။ ပါဠိတော် စာအုပ်တို့၌ “ဣမာယစ ကဿပ” ဟု
 တွေ့ရ၏။ “ယဒိ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “ဣမာယ စေ ကဿပ” ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။
 မတ္တာယ၌ မတ္တာသဒ္ဓါသည် “ပမာဏိဿရိယေ မတ္တာ၊ ပေ၊ ပွဲကေ” ဟူသော အဘိဓာန်
 (၈၇၈) ဝါထာလာ အနက်တို့တွင် ပမာဏအနက်ဟောဟု သိစေလို၍ “ဣမိနာ ပမာ
 ဏေန ” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို ပမာဏဟူသည် “အစေလကတို့၏ အနည်းငယ်သော
 ကျင့်စဉ်တည်း” ဟု သိစေလို၍ “ ဧဝံ ပရိတ္တကေန ပတိပတ္တိက္ကမေန ” ဟု ဖွင့်သည်။
 [ဋီကာသစ်၌ကား မတ္တာသဒ္ဓါသည် အပ္ပအနက်ကိုအတွင်းသွင်း၍ ပမာဏအနက်ဟော
 ဟု ဖွင့်လေသည်။]

တတော နေတံ၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ ပါဠိတော်၌ “ဣမာယ ပေ၊ သုဒုက္ကရံ၊ နေတံ
 အဘဝိဿ၊ ပေ၊ မြာဟညံတိ” ဟု ရှိ၏။ ထိုပါဠိတော်ရှိတိုင်း အနက်ပေးလျှင် ရှေ့ဝါကျနှင့်
 နောက်ဝါကျသည် အကြောင်းနှင့် အကျိုးဟု မသိရ၊ ထို့ကြောင့် “တတော” ဟု ပါဠိ
 သေသထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ထည့်မှ “ ရှေ့ဝါကျသည် အကြောင်း၊ နောက်ဝါကျ
 သည် အကျိုး” ဟု သိသာသည်။ [တတောတံ တသ္မာ သာမည မြာဟညဿ အပ္ပမတ္တ
 ကေန ပတိပတ္တိက္ကမေန သုဒုက္ကရဘာဝတော၊ (တတော၏ အနက်ဖွင့်)၊ ဣမံ ဟေတု
 သမ္ပန္နံ သန္ဓာယ ပဒသမ္ပန္ဓေန သဒ္ဓိံတိ ဝုတ္တံ၊- ဋီကာသစ်၊... နောက်၌ ပဒသမ္ပန္နကို
 “ဟေတုပဒေန သဒ္ဓိံ ပုဗ္ဗာပရဝါကျ သမ္ပန္နံ” ဟု ဖွင့်ဥးလတံ။]

ဒုဇ္ဈာနောတိ ဣဒံပိ-ဒုဇ္ဈာနောဟူသော ဤစကားကိုလည်း၊(အာဟ-၌စပ်)၊
 သော-ထို အစေလကဿပသည်၊ မယံ- အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေးအခါ၌၊
 ဣတ္ထကေန-ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသောအကျင့်အစဉ်ဖြင့်၊ သမဏောဝါ-သမဏ
 သည်၎င်း၊ ဗြာဟ္မဏောဝါ-ဗြာဟ္မဏသည်၎င်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့
 ယူ၍၊ ဝိစရာမ-လှည့်လည်ကြကုန်၏၊ တုမေ ပန- အရှင်တို့သည်ကား၊ အည
 ထာ- နဂ္ဂစရိယ စသည်မှ တပါးသော မေတ္တာစသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 (သာမညံစ-သမဏတို့၏ အလုပ်ကို၎င်း၊ ဗြာဟ္မညံစ-ဗြာဟ္မဏတို့၏ အလုပ်
 ကို၎င်း၊) ဝဒထ- မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ ဣတိ ဣဒံ- ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊
 သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ အာဟ-လျှော့ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို အစေလ
 ကဿပအား၊(အာဝိကရောဇ္ဇော အာဟတို့၌စပ်)၊ ဝါ-ထိုအစေလကဿပ၏၊
 (ပကတိဝါဒံ-၌စပ်)၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ ပကတိဝါဒံ - ထို အထင်အရှား
 ပြောရိုးဆိုစဉ်စကားကို၊ ပဋိက္ခိပိတွာ-ပယ်တော်မူ၍၊ သဘာဝတောဝ-သဘာဝ
 အားဖြင့်သာလျှင်၊ (သမဏဿစ - ၎င်း၊ ဗြာဟ္မဏဿစ - ၎င်း၊) ဒုဇ္ဈာန
 ဘာဝံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ (သိနိုင်ခဲ့သည်၏ အဖြစ်ကို၊)
 အာဝိကရောဇ္ဇော- ထင်စွာ ပြုတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုနပိ-တဖန်
 လည်း၊ ပကတိခေါ်တိအာဒိ-စကားကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊ တတြာပိ- ထို
 ပကတိခေါ် အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ ဝုတ္တနယေနော - ဆိုအပ်ပြီးသော
 နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပဒသမ္ဗန္ဓံ - ထည့်အပ်သော ဟိတ်ပုဒ်နှင့် တကွ ရှေ့နောက်
 ဝါကျတို့၏ ဆက်စပ်ခြင်းကို၊ ကတွာ-ပြု၍၊ အတ္ထော-ကို၊ ဝေဒိတဗျော-၏။

x x x x x x x

အညထာ ဝဒထ ။ ။ ယဒိ အစေလကဘာဝါဒိနာ သာမညံဝါ ဗြာဟ္မညံဝါ
 အာဝိဿ၊ ဧဝံ သတိ သုဝိဇာနောဝ သမဏော၊ သုဝိဇာနော ဗြာဟ္မဏော၊ ယသ္မာ ပန
 တုမေ ဣတော (ဤအစေလက အဖြစ်စသည်မှ) အညထာဝ သာမညံ အညထာ ဗြာဟ္မ
 ညံ ဝဒထ၊ တသ္မာ ဒုဗ္ဗိဇာနောဝ သမဏော ဒုဗ္ဗိဇာနော ဗြာဟ္မဏောတိ အတ္ထော။

တံ ပကတိဝါဒံ ပဋိက္ခိပိတွာ ။ ။ ယံ ပုဗ္ဗေ ပါကတိကံ သာမညံ ဗြာဟ္မညံစ
 ဟဒယေ ထပေတွာ တေန အစေလကဿပေန ဒုတ္တရံ သုဒုတ္တရံတိ ဝုတ္တံ၊ ဘဂဝတာစ
 တမေဝ သန္ဓာယ ပကတိ ခေါ ဧသတိ အာဒိ ဘာသိတံ၊ တမေဝ ဣဓ ပါကတိက
 သာမည ဗြာဟ္မညံဝိသယံ (အထင်အရှား ပြောရိုးဆိုစဉ်ဖြစ်သော သာမည ဗြာဟ္မညလျှင်
 ဟောရာ အနက်ရှိသော) ကထံ ပဋိသံဟရိတွာ။

သဘာဝတော၊ပေ၊အာဒိမာဟ။ ။ သဘာဝတော ပရမတ္ထတော ဧဝ (အစစ်
 အမှန်အားဖြင့်သာလျှင်) သမဏဿ ဗြာဟ္မဏဿစ ဒုဗ္ဗိဇာနဘာဝံ အာဝိကရောဇ္ဇော
 ပုနပိ ပကတိ ခေါတိ အာဒိမာဟ-တတြာပိတိ သမဏဗြာဟ္မဏဝါဒေပိ၊ ပဒသမ္ဗန္ဓံတိ
 ဟေတုပဒေန သဒ္ဓိံ ပုဗ္ဗာပရဝါကျသမ္ဗန္ဓံ၊-ဒီကာသစ်။

သီလ သမာဓိ ပညာ သမ္ပဒါ

ကတမာ ပန သာ ဘော ဣဂါတမာတိ- ဟူ၍၊ ကသ္မာ - အဘယ့်ကြောင့်၊ ပုစ္ဆတိ-မေးသနည်း၊ ကိရ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ အယံ- ဤအစေလကဿပသည်၊ ပဏ္ဍိတော-ဉာဏ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဝါ- သည်၊ ကထေန္တ သေဝ- ဟောတော်မူစဉ်ပင်၊ ကထံ-စကားတော်ကို၊ ဥဂ္ဂဟေသိ - မှတ်ယူပြီ၊ အထ-မှတ်ယူရာထိုအခါ၌၊ အတ္တနော-၏၊ ပဋိပတ္တိယာ-အစေလက အကျင့်၏၊ နိရတ္တကတံ-အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိ၍၊ သမဏောဂေါတမော-သည်၊ (အာဒိမာဟ-၌စပ်) တဿ စာယံ သီလသမ္ပဒါ၊ ပေ၊ သာမညာတိအာဒိ- အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဟန္တ- ယခု(ချက်ခြင်း)၊ ဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ နံ-ထို ရဟန်းဂေါတမကို၊ တာသမ္ပတ္တိယော- ထို သီလ, စိတ္တ, ပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းတို့ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ ကြံ၍၊ သီလသမ္ပဒါဒိ ဝိဇာနနတ္ထံ - သီလသမ္ပဒါ အစရှိသည်ကို သိခြင်းအကျိုးငှါ၊ (သိလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊) ပုစ္ဆတိ- ၏၊ [သီလသမ္ပဒါဒိ ဝိဇာနနဟေတု-ဋီကာသစ်၊ ကသ္မာ-နှင့်လိုက်အောင် “အတ္ထံ” ကို ဟေတုအနက်ဟော ကြံလေသည်။]

အထ-ထိုသို့မေးခြင်းကြောင့်၊ [အထသဒ္ဓေါ စေတ္ထ ကာရဏေ။] အဿ-ထို အစေလကဿပအား၊ ဘဂဝါ, ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒံ- ဘုရားဖြစ်တော်မူပုံကို၊ ဒသေတွာ- ပြတော်မူ၍၊ တန္တိဓမ္မံ-အစဉ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်ကို၊ (ဟောစဉ် ဖြစ်သော ပါဠိ တော်ကို) ကထေန္တော-ဟောတော်မူလျက်၊ တာသမ္ပတ္တိယော-ထို သီလစိတ္တ ပညာသမ္ပတ္တိတို့ကို၊ ဒသေတံ-ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ ဣဓ ကဿပါတိအာဒိ-ဣဓ ကဿပ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ - မိန့်တော်မူပြီ၊ ဣမာယ စ ကဿပ သီလသမ္ပဒါယာတိ ဣဒံ-အစရှိသော ဤစကားကို၊ အရဟတ္တဖလမေဝ-အရဟ

x x x x x x x x

ပဏ္ဍိတော၊ ပေ၊ ဥဂ္ဂဟေသိ။ ။ ပဏ္ဍိတောတိ ဟေတု သမ္ပတ္တိ သိဒ္ဓေန (ရဟန္တာ ဖြစ်ထိုက်သော အကြောင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ပြီးစီးသော၊) ပဏ္ဍိစွေန သမန္တာ ဂတော၊ ကထံ ဥဂ္ဂဟေသိတိ ပရိပတ္တညာဏတ္တာ ဘတေ ပဒီပေန ဝိယ (အိုးအတွင်း တောက်နေသော ဆီမီးကဲ့သို့) အပ္ပန္တရေ သမုဇ္ဇလန္တေန ပညာဝေယျတ္တိယေန တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ အတ္ထံ ဂဏ္ဍန္တော တံ ဒေသနံ ဥပဓာရေသိ (စူးစမ်း ဆင်ခြင် ပြီ) ယသ္မာ ဥဂ္ဂဟေသိ၊ တသ္မာ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာတိ သမ္ပန္နော၊ -ဋီကာသစ်၊ ဤအလို “ယသ္မာ ဥဂ္ဂဟေသိ၊ တသ္မာ အထ၊ ပေ၊ ဝိဒိတွာ” ဟု ယသ္မာ, တသ္မာ ထည့်ရလိမ့်မည်။

သီလသမ္ပဒါယာတိ ဣဒံ ။ ။ ယာတိ၌ ဣတိ သဒ္ဓါသည် အာဒိအနက်ရှိ၏၊ ထို ဣတိဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော စိတ္တသမ္ပဒါယ ပညာသမ္ပဒါယကို ယူပါ၊ ဘာကြောင့် နည်း - အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသည် အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သီလက္ခန္ဓ, စိတ် ဟူသော သမာဓိက္ခန္ဓ, ပညာက္ခန္ဓ ၃ ပါးဖြင့် သိမ်းယူအပ်သောကြောင့်တည်း။ [ဋီကာ သစ်၌ ဣတိသဒ္ဓါ၏ အာချုတ္တအပြင် “ဥပလက္ခဏနည်း” ဟုလည်း ဆိုသေး၏။]

တ္ထဗိုလ်ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနံ - သာသနာတော်သည်၊ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနံ - အရဟတ္တဗိုလ် ဟူသော အဆုံးရှိ၏၊ တဿာ-ထိုသို့ သာသနာတော်၏ အရဟတ္တဗိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣမာယစ ကဿပ သီလသမ္ပဒါယာတိ ဣဒံ - ဟူသော ဤစကားကို၊ အရဟတ္တမေဝ- ကိုသာ၊ သန္ဓာယ-၍၊ ဝုတ္တံ- ပြီး၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိညာယတိ-သိအပ်၏၊ တဿာ-ထိုသို့ သာသနာတော်၏ အရဟတ္တဗိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟတ္တဖလသမ္ပယုတ္တာဟိ-အရဟတ္တဗိုလ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ သီလစိတ္တပညာသမ္ပဒါဟိ-သီလ စိတ္တ ပညာ သမ္ပဒါတို့မှ၊ အညာ-အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်းဖြစ်သော၊ ပဏိတတရာဝါ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ သီလာဒိသမ္ပဒါ-သီလအစရှိသော သမ္ပဒါသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

x x x x x x x x

အရဟတ္တ၊ပေ၊သာနံဟိ ။ ။ တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေတိ အရဟတ္တဖလပရိယော သာနံတိ အာဒိနာ၊ ဣဒံပိ ကာကောလောကနမိဝ ဥဘယာပေက္ခဝစနံ-ကျီး၏ ။ ဖက် ကြည့်ခြင်းကဲ့သို့ ရှေ့ဝါကျ နေခံဝါကျ ။ ဖက်လုံးကိုငဲ့သော စကားဖြစ်၏။-ဋီကာသစ်၊ ဤဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျ၏ အကြောင်းပြလည်း ဟုတ်၏၊ နောက်ဝါကျ၏ အကြောင်း ပြလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “ ကာကောလောကနနည်း ” ဖြစ်သည်၊ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ ပေးထား၏။

ဆရာတို့ကား— “တဿာရှေ့၊ ဟိတ်ကိုတွေ့၊ ပြား၍ ရှိမှခံ၊ တဿာထို၊ ဟိတ်၏ ဗိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ” ဟူသော နိယာမနှင့်အညီ “ကဿာ ဣဒံ၊ပေ၊သန္ဓာယဝုတ္တံ၊ဣတိ ဝိညာ ယတိ-နည်း” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့်၍ “ဟိ ယသ္မာ၊ပေ၊ အရဟတ္တဖလပရိယောသာနံ၊ တဿာ၊ပေ၊ ဣဒံ၊ပေ၊ သန္ဓာယ ဝုတ္တံတိ ဝိညာယတိ” ဟု ဖြေပြီးလျှင် “ တဿာ-ထိုသို့ ဤစကား၏ အရဟတ္တဗိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟတ္တဖလသမ္ပယုတ္တာဟိ- တို့မှ၊ပေ၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ ဣတိ အာဟ” ဟု အနက်ပေးတော် မူကြသည်။

—————
သီဟနာဒကထာ

စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဥးအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္ထာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ အနုတ္တရံ-အတူမရှိ မြတ်သော၊ မဟာသီဟနာဒံ-ကြီးစွာသော ဗုဒ္ဓသီဟနာဒကို၊ နဒန္တော-မိန့်မြှောက်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သန္တိ၊ပေ၊ ဗြာဟ္မဏာတိ

x x x x x x x x

အနုတ္တရံ မဟာသီဟနာဒံ။ ။ “မဟာသီဟနာဒသည် အဘယ့်ကြောင့် အနုတ္တရ ဖြစ်ပါသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ အနုတ္တရံတိ အနညံသာမာရဏတာယ အနညံသာမာရဏတ္ထဝိသယတာယစ အနုတ္တရံ ” ဟု ဟိတ်ပါဠိထည့်၍ ဋီကာဖွင့်သည်။

အာဒိ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို သန္တိကဿပ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အရိယံတိ-ကား၊ နိရူပက္ခိလေသံ - ဥပက္ခိလေသ မရှိသော၊ ဝါ-ဥပက္ခိလေသ မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရမဝိသုဒ္ဓိ-အလွန် အထူး သဖြင့် စင်ကြယ်သော၊ ပရမန္တိ-ကား၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ (သီလံ၌စပ်)၊ ဟိ-ချေ၊ ပဗ္ဗ-ကုန်သော၊ သီလာနိ-တို့ကို၊ အာဒိ ကတ္တာ- အစပြု၍၊ ယာဝ ပါတိ မောက္ခသံဝရသီလာ-ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတိုင်အောင်၊ သီလမေဝ- သီလ သာမညသာတည်း၊ ပန-ကား၊ လောကုတ္တရာမဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တိ-လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သောသီလသည်၊ ပရမသီလံနာမ - လွန်မြတ်သောသီလမည်၏။

နာဟံ တတ္ထာတိ-ကား၊ တတ္ထ သီလေဝိ-ထိုသီလသာမညအရာ၌၎င်း၊ တတ္ထ ပရမသီလေဝိ-ထိုလွန်မြတ်သော လောကုတ္တရာသီလအရာ၌၎င်း၊ အဟံ-သည်၊ အတ္တနော-၏၊ သမသမံ- သီလနှင့်တူသော သီလအားဖြင့် + တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ မမ-၏၊ သီလသမေန-သီလနှင့်တူသော၊ သီလေန- သီလအားဖြင့်၊ မယာ-နှင့်၊ သမံ-တူသော၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န ပဿာမိ-မြင်တော်မမူ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အဟမေဝ တတ္ထ ဘိယျောတိ- ကား၊ အဟမေဝ- သည်သာ၊ တသ္မိံ သီလေ-ထို ၂မျိုးသော လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလ၌၊ ဥတ္တမော-မြတ်၏၊ ကတရသ္မိံ- အဘယ်သီလ၌၊ (ဥတ္တမော- မြတ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤ ကား အမေးတည်း၊) ယဒိဒံ

* * * * *

အခြားပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မဆက်ဆံသောကြောင့်၎င်း၊ အနညသာဓာရဏ အနက်ဟူသော အရာ ရှိသောကြောင့် (အနညသာဓာရဏ အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ မိန့်မြတ်တော် မူအပ်သောကြောင့်) ၎င်း၊ အနုတ္တရဖြစ်သည်။-ဟူလို၊ မဟာသီဟနာဒံတိ မဟန္တံ ဗုဒ္ဓ သီဟနာဒံ။

အရိယံ။ ■ “ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာ” ဟူသော အနက်ရှိသော အာရကာပုဒ်မှ အရိယသဒ္ဓါဖြစ်လာသောကြောင့် အရိယံကို “နိရူပက္ခိလေသံ” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထိုညစ် ညူးကြောင်း ကိလေသာ မရှိသောကြောင့် “ပရမဝိသုဒ္ဓိ” ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ “ပရမ-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော + ဝိသုဒ္ဓိ-အထူးစင်ကြယ်” ဟူသည် “အလွန် စင်စစ် စင်ကြယ်” တည်း၊ ထို့ကြောင့် “အတိဝိယ အစ္စန္ဒ ဝိသုဒ္ဓိတာယ ပရမဝိသုဒ္ဓိ” ဟု ဇီကာဖွင့်သည်။

ပရမန္တိ ဥတ္တမံ။ ■ သီလချင်းနှိုင်းယှဉ်ရာဝယ် လောကုတ္တရာ သီလသည် လောကီ သီလထက် သာလွန်သောကြောင့် ပရမံကို “ဥတ္တမံ- သာလွန် ” ဟု ဇီကာဖွင့်သည်။ “သာလွန်” ဟူသည်လည်း အမြတ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “ဥတ္တမံ- အမြတ်” ဟု ဖွင့်သည်။

သမသမံ။ ■ ရှေ့ သမသဒ္ဓါသည် သီလချင်းတူမျှသောအနက်ကို ဟော၏၊ နောက် သမသဒ္ဓါကား ပုဂ္ဂိုလ်ချင်းတူမျှသောအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “မမ သီလသမေန သီလေန” ဟု ရှေ့သမကို၎င်း၊ “မယာ သမံ ပုဂ္ဂလံ ” ဟု နောက်သမကို၎င်း ဖွင့်သည်။ [သမေန+သမော သမသမော- တူသောသီလအားဖြင့်+ တူသောပုဂ္ဂိုလ်။]

(ယံ+ဣဒံ) အဓိသီလံ - အကြင်လွန်မြတ်သော လောကီသီလ လောကုတ္တရာ သီလသည်။ (အတ္ထိ၊ တသ္မိံ - ထို လွန်မြတ်သော လောကီ လောကုတ္တရာ သီလ၌၊ ဥတ္တမော-၏။) ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ ယံ ဧတံ သီလံ- အကြင်လောကီသီလ လောကုတ္တရာသီလသည်။ (အတ္ထိ၊ တသ္မိံ သီလေ၊ ဥတ္တမော)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာသော၊ ဣမံ သီဟနာဒံ-ဤ မြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒတိ-မိန့်မြွက်တော်မူ၏။

ယေ- အကြင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ တပေါဇိဂုစ္ဆံ - တပေါဇိဂုစ္ဆကို၊ ဝဒန္တိ - ပြောဆိုကုန်၏။ (တေ - ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်။) တပေါဇိဂုစ္ဆ ဝါဒါ - တပေါဇိဂုစ္ဆဝါဒတို့ မည်၏။ တတ္ထ - ထို တပေါဇိဂုစ္ဆဝါဒါဟူသော ပါဠိ၌၊ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ (ယော-အကြင်သဘောသည်။) တပတိ- ကိလေသာတို့ကို လောင်မြှိုက်တတ်၏။ ဣတိ - ထို ကြောင့်၊ (သော- သည်။) တပေါ-မည်၏။ ဧတံ-ဤ တပဟူသောအမည်သည်။ ကိလေသသန္တာပကဝီရိယ သ - ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာလောင်မြှိုက်တတ်သောဝီရိယ၏။ နာမံ-အမည် တည်း။ တဒေဝ - ထို ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြှိုက်တတ်သောဝီရိယ သည်ပင်။ [တဒေဝဖြင့် တပေါနှင့် ဇိဂုစ္ဆာ၏ တုလျာဓိကရဏ သမာသ်ဖြစ် ကြောင်းကို ပြန်] တေ ကိလေသေ- ထို ကိလေသာတို့ကို၊ ဇိဂုစ္ဆတိ-စက်ဆုပ် တတ်၏။ ဣတိ- ကြောင့်၊ ဇိဂုစ္ဆာ- မည်၏။ အရိယာ ပရမာတိ ဧတ္ထ - အရိယာ ပရမာဟူသော ဤပါဠိ၌၊ နိဒ္ဒေါသတ္တာ - ကိလေသာတည်းဟူသော အပြစ်မရှိ

x x x x x x x

ယဒိဒံ အဓိသီလံ။ ။ ယဒိဒံ အဓိသီလန္တိ လောကီယံ လောကုတ္တရာဇ္ဇာတိ ဒုပိဓိပိ ဗုဒ္ဓသီလံ ဧကန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ [အဓိသီလဟူရာ၌ အခြားနေရာဝယ် လောကုတ္တရာ သီလကိုသာ ယူရသော်လည်း ဤနေရာ၌ ဗုဒ္ဓသီလမှန်လျှင် လောကီသီလပင် ဖြစ်သော် လည်း အခြားပုဂ္ဂိုလ်များ၏သီလထက် သာလွန်ရကား လောကီဖြစ်သော ဗုဒ္ဓသီလကိုပါ အဓိသီလဟု ဆိုထားသည်။] ဤသို့ယူမှလည်း ရှေ့၌ “တတ္ထ သီလေပိ (လောကီသီလ၌ ၎င်း) ပရမသီလေပိ အဟံ၊ ပေါန ပဿာမိတိအတ္ထော ” ဟူသော နိယမစကားနှင့် လိုက် လျောမည်။ [နေဒံ ဇေဂုစ္ဆ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိတို့၌လည်း ဤသို့] မျိုးလုံးယူရပုံကို သိပါ။]

မှတ်ချက်။ ။ “ကတရသ္မိံ” ဟူသော ပုစ္ဆာဝါကျကို ကြည့်၍ “ယဒိဒံ အဓိသီလန္တိ” ကို ဝိသဇ္ဇနဝါကျအဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးကြ၏။ ထို ပေးရိုးအတိုင်းပင် ပေးလိုက်သည်။ “ယံ ဧတံ ဥတ္တမံ သီလန္တိ အတ္ထော ” သည် ထို ယဒိဒံ သီလန္တိ၏ အနက်ဖွင့်ဖြစ်သော ကြောင့် “ယဒိဒံ အဓိသီလန္တိ ” ကို သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့်လည်း အနက်ပေးကြ၏။ သူ့နည်းနှင့်သူ သင့်သည်ချည်းသာတည်း။

ဣတိ ဣမံ ပဌမံ။ ။ ဧဝံ (ဣတိအဖွင့်) ဣမံ သီလဝိသယံ (သီလဟူသော အရာ ရှိသော) ပဌမံတိ ဥပုတ္တိတ္တမတော (ဖြစ်ခြင်း၏ အစဉ်အားဖြင့် = ဖြစ်စဉ်အားဖြင့်) ပဌမံ ပဝတ္တတ္တာ (ပဌမဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ပဌမံ၊ - ဒီကာ။

သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အရိယာ- အရိယာမည်၏၊ အာရမ္မဝတ္ထုဝသေနပိ-
 ဝ ပါးသောဝီရိယာရမ္မဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “အဋ္ဌ
 အာရမ္မ ဝတ္ထုဝသေနပိ” ဟု အဋ္ဌသဒ္ဒါပါ၏၊ ဋီကာ၌ မပါ။] ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်သော၊
 ဝိပဿနာ ဝီရိယသင်္ခါတာ - ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သော ဝီရိယ ဟု ဆိုအပ်
 သော၊ [ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တ ဝီရိယသင်္ခါတာ။] တပေါဇိဂုစ္ဆာ-ကိလေသာတို့ကို
 လွန်စွာလောင်မြိုက်တတ် စက်ဆုပ်တတ်သောဝီရိယသည်၊ တပေါဇိဂုစ္ဆာဝ-
 တပေါဇိဂုစ္ဆာသာမညသာတည်း၊ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာ - မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော
 တပေါဇိဂုစ္ဆာသည်၊ ပရမာနာမ- လွန်မြတ်သော တပေါဇိဂုစ္ဆာ မည်၏၊ အဓိ
 ဇေဂုစ္ဆိတိဣဓ-အဓိဇေဂုစ္ဆိဟူသော ဤပါဌ၌၊ ဇိဂုစ္ဆိဘာဝေါ(တနည်း)ဇိဂုစ္ဆိ
 ဘာဝေါ - စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝီရိယသည်၊ ဇေ
 ဂုစ္ဆိ - မည်၏၊ ဥတ္တမံ - မြတ်သော၊ ဇေဂုစ္ဆိ- စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဝီရိယတည်း၊ အဓိဇေဂုစ္ဆိ-ယ၊ တသ္မာ- ထို ကြောင့်၊ ယဒိဒံ
 အဓိဇေဂုစ္ဆိ-အကြင် ဇေဂုစ္ဆိ၊ အဓိဇေဂုစ္ဆိသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-ထို ဇေဂုစ္ဆိ၊
 အဓိဇေဂုစ္ဆိ ၂ မျိုး၌၊ အဟမေဝ-ငါသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန်၏၊ ဣတိဝေ-
 ဤသို့၊ ဣ-ဤ အဟမေဝ တတ္ထ ဘိယျော၊ ယဒိဒံ အဓိဇေဂုစ္ဆိ ဟူသောပါဌ၌၊
 အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော - မှတ်ထိုက်၏..... ပညာဓိကာရေပိ - ပညာ အရာ၌
 လည်း၊ ကမ္မဿကတာပညာစ - ကမ္မဿကတာ ပညာသည်၎င်း၊ ဝိပဿနာ

x x x x x x x x

အဓိဇေဂုစ္ဆိ။ ။ဇိဂုစ္ဆိ ယဿ အတ္ထိတိ ဇိဂုစ္ဆိ - ကိလေသာတို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်း
 ရှိသူ၊ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်ရအောင် ဝစနတ္ထပြုပြီးမှ ဇိဂုစ္ဆိနော+ ဘာဝေါ ဇေဂုစ္ဆိ-ကိလေသာ
 တို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဝီရိယ၊ဤအလို “ဇိဂုစ္ဆိဘာဝေါ”
 ဟု ရှိမှ သဒ္ဒါသွားမြောင့်၏၊ စာအုပ်တို့၌ ဇိဂုစ္ဆိဘာဝေါ ဟုချည်း ရှိသည်။ [ယထာ
 ယုဝိနော+ဘာဝေါ ယောဗ္ဗနံ၊ ဧဝံ ဇိဂုစ္ဆိနော+ဘာဝေါ ဇေဂုစ္ဆိ၊- ဋီကာ။]

ကမ္မဿကတာ ပညာ။ ။ထပေတွာ သစ္စာနုလောမိကံ ဉာဏံ သမ္မာပိ သာသဝါ
 (မိမိကို အာရုံပြုသော အာသဝေါတို့နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊) ကုသလာ ပညာ ကမ္မဿက
 တာ ပညာနာမ- ဤ ပါဠိတော်အလိုအားဖြင့် ကုသိုလ်ကံသည်သာ အကျိုးမဲ့ကို ဖျက်ဆီး
 တတ်, အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “သက”ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ အခြားနေရာ၌ကား ကုသိုလ်ဖြစ်စေ , အကုသိုလ်ဖြစ်စေ မိမိပြုအပ်
 သော ကံဘူသမျှသည် သက (ကိုယ့်ဥစ္စာ) ဖြစ်၏၊ “ ကမ္မမေဝ + သကံ + ယေသံတိ
 ကမ္မဿကာ၊ ကမ္မဿကာနံ+ဘာဝေါ ကမ္မဿကတာ၊ ကမ္မဿကတာယံ- ကံသာလျှင်
 ကိုယ့်ဥစ္စာရှိသည်၏အဖြစ်၌+ပဝတ္တာ+ပညာ ကမ္မဿကတာ ပညာ”ဟု ပြုရသည်။

ဝိပဿနာပညာ။ ။မဂ္ဂသစ္စာအား၎င်း, နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာအား၎င်း
 လျော်သောကြောင့် ဝိပဿနာပညာကို “ သစ္စာနုလောမိက ပညာ ” ဟု ခေါ်သည်၊ ထို
 ပညာ ၂ မျိုးလုံးပင် လောကီပညာဖြစ်သောကြောင့် “အဓိ” ဟု မခေါ်ရ။

ပညာစ-သည်၎င်း၊ ပညာနာမ - ပညာသာမညမည်၏။ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာ - မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ပညာသည်။ ပရမာ- လွန်မြတ်သော၊ ပညာနာမ - ၏။ အဓိပညံတိ ဣ-အဓိပညံဟူသော ဤပါ၎င်း၌၊ လိင်္ဂံပိပလ္လာသော-ဣတ္ထိလိန်၏ နပုံလိန်ပြန်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော - သိထိုက်၏။ [ပညာဟူသော ဣတ္ထိလိန်မှ အဓိပညံဟု နပုံလိန်ပြောင်းလွဲနေသည်။] ပန- ဆက်၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံ ကား၊ ဣ - ဤအဟမေဝ တတ္ထ ဘိယျော, ယဒိဒံ အဓိပညံဟူသော ပါ၎င်း၌၊ အတ္ထော- တည်း၊ ယာယံ အဓိပညာနာမ-အကြင် သာမညပညာ, အဓိပညာ မည်သည်။ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ - ထို ပညာ, အဓိပညာ ၂ မျိုး၌၊ အဟမေဝ - ငါ သည်သာ၊ ဘိယျော- သာလွန်၏။ ဣတိ(အယံ)- ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။

ဝိမုတ္တာဓိကာရေ-ဝိမုတ္တိအရာ၌၊ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘန ဝိမုတ္တိယော-တဒင်္ဂဝိမုတ္တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိတို့သည်၊ ဝိမုတ္တိနာမ - ဝိမုတ္တိသာမည မည်၏။ ပန - ကား၊ သမု စ္ဗေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိ နိဿရဏဝိမုတ္တိယော - သမုစ္စေဒဝိမုတ္တိ, ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိ, နိဿရဏဝိမုတ္တိတို့ကို၊ ပရမာ- သော၊ ဝိမုတ္တိတိ - ဝိမုတ္တိဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်ကုန်၏။ စ- ဆက်၊ ဣဓာပိ - ဤဝိမုတ္တိအရာ၌လည်း၊ ယဒိဒံ အဓိဝိမုတ္တိ တိ - ဟူသည်ကား၊ ယာ အယံ အဓိဝိမုတ္တိ - အကြင် ဝိမုတ္တိ အဓိဝိမုတ္တိသည်။ (အတ္ထိ-၏) တတ္ထ - ထို ဝိမုတ္တိ အဓိဝိမုတ္တိ ၂ မျိုး၌၊ အဟမေဝ - ငါသည်သာ၊ ဘိယျော- သာလွန်၏။ ဣတိအတ္ထော - နက်။

သုညာဂါရေတိ-ကား၊ သုညေ-ရဟန်းရှင်လူတို့မှကင်းဆိတ်သော၊ ယရေ- ကျောင်း၌၊ ဧကကောဝ-တပါးတည်းသာလျှင်၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်၍၊ (န ဒတိ၌စပ်) ဣတိ (အယံ)-ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပာယ်ယော-ပရိတ္တိ၆တို့၏အလိုတည်း၊ (ဘုရား ကို ကဲ့ရဲ့ကြသော ပရိတ္တိ၆တို့၏ အလိုတည်း။)

x x x x x x x x

ပရမာဝိမုတ္တိ။ ။လောကုတ္တရာစိတ်၌ ယှဉ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် “သမ္မာဝါစာ စသော လောကုတ္တရာ ဝိမုတ္တိတို့ကို အဓိသီလဖြင့်, သမ္မာဝါယာမကို အဓိဇေဝုစ္ဆဖြင့်, သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အဓိပညာဖြင့် ယူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်းအားဖြင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သတိ, သမာဓိ ၃ ပါးကိုသာ အရဟတ္တဖိုလ်၌ အကျုံးဝင်သော သမုစ္စေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိ ဝိမုတ္တိဟု မှတ်ထိုက်၏” ဟု ဒီကာတို့၌ တနည်းဖွင့်သေး၏။ [အဋ္ဌကထာနည်း ၌ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော ရှစ်ပါးလုံးကိုပင် သမုစ္စေဒ ပဋိပဿဒ္ဓိ ဝိမုတ္တိ ဟု ဆိုလိုသည်။ နိဿရဏဝိမုတ္တိမှာ နိဗ္ဗာန်သာတည်း။]

သုညာဂါရေ။ ။ “လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော ကျောင်း၌” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သော် လည်း (ကျောင်းဖြစ်စေ တောဖြစ်စေ) ရဟန်းရှင်လူတို့မှကင်းဆိတ်သော ဌာနဟူသမျှကို သဒိသုပစာရအားဖြင့် ယူနိုင်သောကြောင့် “ဧကကောဝ နိသီဒိတွာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထု ဖွင့်သည်။ [ယံကိ၌ ဇနဝိဝိတ္တဌာနံ ဣမ သုညာဂါရန္တိ အဓိပ္ပေတံ၊—ဒီကာ။]

ပရိသာသုစာတိ-ကား၊ အဋ္ဌသု-နိသော၊ ပရိသာသု-တိ၌၊ (နဒတိ ဌစပ်၊) စ-သာဓကကား၊ စတ္တာရိမာနိ၊ ပေ၊ န ဒတိတိ- အစရှိသော၊ ဧတံ သုတ္တံ- ဤပါဠိကို၊ (ဘဂဝတာ) ပိ- သည်လည်း၊ ဝုတ္တံ-ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့ အစရှိသော၊ သုတ္တံ-ပါဠိကို၊ ဝိတ္တာရေတပ္ပံ-ချွဲထိုက်၏၊ [သာရိပုတ္တ-ရာ၊ တထာဂတဿ-၏၊ တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇာနိ- တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့သည်၊ ဣမာနိ စတ္တာရိ-တို့တည်း၊ ယေဟိ-ယင်း တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံသော၊ တထာဂတော-သည်၊ အာသဘံ-မြတ်သော၊ ဌာနံ-ဌာနကို၊ ပဋိဇာနာဟိ-ဝန်ခံတော်မူ၏၊ ပရိသာသု- တိ၌၊ သီဟနာဒံ- မြတ်သော အသံတော်ကို၊ နဒတိ-မိန့်မြွက်တော်မူ၏-မူလပံ၊ မဟာသီဟနာဒသုတ်။]

x x x x x x x x

အဋ္ဌသု ပရိယာသု။ ■ ခတ္တိယပရိသတ်၊ မြာဟ္မဏ၊ ဂဟပတိ၊ သမဏအားဖြင့် လူပရိသတ် ၄ မျိုး၊ စာတုမဟာရာဇိက၊ တာဝတိံသ၊ မာရ်၊ မြဟ္မပရိသတ်အားဖြင့် နတ်မြဟ္မာပရိသတ် ၄ မျိုးကို ပရိသတ် ဂပါးဟု ဆိုသည်။ [“မာရ်”ဟူရာ၌ မာရ်နတ်၏ ဘက်သားနတ်များကိုပါ ယူမှ ပရိသတ်အစုအဝေး ရနိုင်သည်။]

ဝေသာရဇ္ဇာနိ။ ■ အန္တရာယိကဓမ္မတို့ကို ဟောတော်မူရာ၌ အန္တရာယိကဓမ္မ မဟုတ်ဟု ကန့်ကွက်လာလျှင် မကြောင့်မရွံ့ ရဲဝန်စွာ ဖြေရှင်းတော်မူနိုင်သောဉာဏ်တော်ကို “ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်” ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော် ၄ ပါးကို အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ နိဒါနကထာ၌ ရှုပါ။ [စတုသုဌာနေသု သာရဇ္ဇာဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပန္နသောမနဿမယညာဏသေတံ နာမံ။]

တထာဂတဿ တထာဂတ။ ■ ထို ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်၏ ဘုရားမှတစ်ပါး အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆက်ဆံကြောင်း ပြလို၍ “တထာဂတဿ တထာဂတ ဝေသာရဇ္ဇာနိ” ဟု တထာဂတ ၂ ပုဒ်ကို ဟောတော်မူ၏။ တနည်း- ဧ၍ တထာဂတသည် ဘုရားရှင်ကို ပြသောပုဒ်တည်း။ နောက်တထာဂတကား “တထာ+အာဂတာနိ တထာဂတာနိ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အခြားသော ဘုရားရှင်တို့၏ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော်တို့သည် များစွာသော ကောင်းမှုတော်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော ပုညဿယသမ္ပတ္တိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သကဲ့သို့ ထို အတူ ဤမြတ်စွာဘုရား၏လည်း ပုညဿယသမ္ပတ္တိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းကိုပြသော ဝိသေသနပုဒ်တည်း။ ဤကား အဋ္ဌကထာတို့အလိုတည်း။

အာသဘံ ဌာနံ။ ■ သေဋ္ဌိဌာနံ၊ ဥတ္တမံ ဌာနံတိ အတ္ထော၊ နိဿယ၌ ဤအတိုင်း ပေးသည်။ အာသဘာ ဝါ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓါ၊ တေသံ ဌာနံတိ အတ္ထော၊ ဤအလို “အာသဘံ-အာသဘာမည်သော ရှေးဘုရားတို့၏အရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ-အရာကို”ဟု ပေးပါ။ အဝိစဉာသဘာဿ ဣဒံတိ အာသဘံ၊ အာသဘံ ဝိယာတိ အာသဘံ၊ ဤနည်းအလို “အာသဘံ-နွားလားဥသဘာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဌာနံ-အရာကို”ဟု ပေးပါ။ - ဋီကာ။

ပုဂံဝ ၃ မျိုး။ ■ ခေါင်းဆောင် နွားလားကြီးကို “ပုဂံဝ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုပုဂံဝသည် နွားတရား၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော ဥသဘာ၊ နွားတထောင်၏ ခေါင်းဆောင် ဖြစ်သော ဝသဘာ၊ (တနည်း) နွားခြံပေါင်းတရား၏ အကြီးအကဲနွားလားသည် ဥသဘာ၊

ပဉ္စ နံ ပုစ္ဆန္တိတိ- ကား၊ ပဏ္ဍိတာ - ပညာရှိကုန်သော၊ ဒေဝမနုဿာ-
 နတ်လူတို့သည်၊ နံ-ထိုရှင်ဂေါတမကို၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ ဝါ-သိခြင်းငှါ အလို
 ရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ အဘိသင်္ခရိတ္တာ-ပြုပြင် စီစဉ်၍၊ ပုစ္ဆန္တိ-မေးကြ
 ကုန်၏၊ ဗျာကရောတိတိ-ကား၊ တန်ဏညေဝ-ထို မေးရာခဏ၌ပင်၊ ဝိသဇ္ဇေတိ-
 ဖြေတော်မူ၏၊ စိတ္တံ အာရာဇေတိတိ-ကား၊ ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေန-ပြဿနာကို ဖြေဆို
 ခြင်းအားဖြင့်၊ မဟာဇနဿ-များစွာသော လူအပေါင်း၏၊ စိတ္တံ - စိတ်ကို၊ ပရိ
 တောသေတိယေဝ-နှစ်သက်စေနိုင်သည်သာ၊ နောစ ခေါ သောတဗ္ဗံ မညန္တိတိ-
 ကား၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဇေတွာ-နှစ်သက်စေပြီး၍၊ ကထေန္တဿပိ - ဖြေဆိုပါ
 သော်လည်း၊ အဿ-ထိုရှင်ဂေါတမ၏၊ ဝစနံ - စကားကို၊ သောတဗ္ဗံ - နာယူ
 ထိုက်၏ဟူ၍၊ န မညန္တိ-မမှတ်ထင်ကြကုန်၊ ဣတိ ဝေဇ္ဇ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေယျံ-
 ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

x x x x x x x x

နွားခြံတထောင်၏ အကြီးအကဲနွားလားသည် ဝသဘ, (တနည်း) ဂါမခေတ်တခေတ်၌
 အကြီးအကဲ နွားလားသည် ဥသဘ, ဂါမခေတ် ၂ ခေတ်၌ အကြီးအကဲ နွားလားသည်
 ဥသဘ, နွားအားလုံးထက် မြတ်သော မည်သည့် ဂါမခေတ်၌မဆို အကြီးအကဲဖြစ်သော
 ဘေးရန် ဟူသမျှကို လွှမ်းမိုးနိုင်သော တကိုယ်လုံး ဖြူသော အလွန် ပသာဒရှိသော ,
 များစွာသောဝန်ကို ဆောင်နိုင်သော မိုးကြိုးပစ်သံ များစွာကြားသော်လည်း မတုန်လှုပ်
 သော နွားလားကြီးသည် နိသဘတည်း၊ ဤသို့အားဖြင့် ၃ မျိုးပြားသည်။

ထို နိသဘနွားလားကြီးကိုပင် ဤနေရာ၌ “ဥသဘ” ဟု ဆိုလို၏။ ထိုဥသဘနွားလား
 ကြီးသည် ဥသဘတို့၏အားနှင့် ပြည့်စုံရကား လေးဘက်သော ခြေတို့ဖြင့် မြေကြီးကို
 ဖိဖိစီးစီး နှိပ်နှင်းလျက် ကြားကြားရွားရွား ရပ်တည်လေ့ရှိ၏။ ထိုသို့ တည်နိုင်ခြင်းကိုပင်
 “ဥသဘဿ + ဣဒံ” အရ “နွားလား ဥသဘ၏+ဥစွာ” ဟု ခေါ်ရသည်။ ထို့အတူ
 ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်လည်း ဒသဗလ (ဉာဏ်တော်အား) နှင့် ပြည့်စုံတော်မူရကား ပရိသတ်
 ရှစ်ပါးတည်းဟူသော မြေပေါ်ဝယ် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ် ၄ ပါးတည်းဟူသော ခြေတော်ဖြင့်
 ဖိဖိစီးစီးနှင်းတော်မူကာ မည်သည့်ရန်သူကိုမျှ မလှုပ်ရှားစေနိုင် မြှိုင်စွာ တည်တော်မူ၏။
 ဤသို့ တည်တော်မူခြင်းကို “ အာသဘံ ဝိယာတိ အာသဘံ ” အရ နွားလားဥသဘ၏
 ရပ်တည်ခြင်းနှင့်တူသော တည်ခြင်းဟု ခေါ်သည်။-ဋီကာသစ်။

တန်ဏညေဝ၊ ပေ၊ အာရာဇေသိ။ ။ မေးရာခဏ၌ပင် အကြောင်းအားလျော်စွာ
 ဖြစ်သော ပဋိဘာန်ဉာဏ်ဖြင့်ဖြေတော်မူ၏။ ထိုသို့ဖြေဆိုရာဝယ် မေးသူတို့၏ အဇ္ဈာသယ
 အားလျော်စွာ၎င်း၊ အတ္ထဓမ္မ (အကျိုးနှင့် အကြောင်း) အားလျော်စွာ၎င်း ဖြေတော်မူ
 သောကြောင့် မေးသူတို့၏စိတ်ကို နှစ်သက်စေတော်မူပါသည်။

မှန်၏။- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်သည် အလွန်မြင့်မြတ်တော်မူရကား
 သိဘွယ်တရား (ဖြေဆိုဘွယ်အဖြေ) ဟူသမျှသည် ဉာဏ်တော်၏အဝသို့ ရောက်နေကြ
 သကဲ့သို့ဖြစ်နေ၏။ အလိုရှိအပ်သောတရားသည် တွေး၍မနေရတော့၊ နှလုံးသွင်းလိုက်ရုံ
 မျှဖြင့် ထင်ပေါ်လာသည်။

သောတဗ္ဗံ စသယ မညန္တိတိ-ကား၊ ဒေဝါပိ-နတ်တို့သည်၎င်း၊ မနုဿာပိ-လူတို့သည်၎င်း၊ မဟန္တေနော - ကြီးစွာသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဥဿာဟေန - အားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ သောတဗ္ဗံ-နာယုထုက်၏ ဟူ၍၊ မညန္တိ-မှတ်ထင်ကြကုန်၏၊ ပသိဒန္တိတိ-ကား၊ သုပ္ပသန္တာ - လွန်စွာ ကြည်ညိုကုန်သည်၊ ကလ္လစိတ္တာ - ခုံကျန်းသော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ မုဒုစိတ္တာ - နညံသောစိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ပသန္တာကာရံ ကရောန္တိတိ-ကား၊ မုဒ္ဒပ္ပသန္တာဝ-အချည်းနှီးကြည်ညိုသူတို့သည်သာ၊ န ဟောန္တိ-မဟုတ်ကုန်၊ ပဏိတနိ-မွန်မြတ်ကုန်သော၊ စိဝရာဒိနိ - သင်္ကန်း အစရှိသည်တို့ကို၎င်း၊ ဝေဠုဝနဝိဟာရာဒယော - ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက် အစရှိကုန်သော၊ မဟာဝိဟာရေစ-ကျောင်းတိုက်ကြီးတို့ကို၎င်း၊ ပရိစ္စန္ဒော-စွန့်လှူကြကုန်လျက်၊ ပသန္တာကာရံ- ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာကို၊ ကရောန္တိ-ပြုကြကုန်၏။

တထတ္တာယာတိ-ကား၊ သော- ထို အရှင်ဂေါတမသည်၊ ယံ ဓမ္မံ - အကြင် တရားကို၊ ဒေသေတိ-ဟော၏၊ တထာ ဘာဝါယ - ထို တရား၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ အကျင့်အကျိုးငှါ၊ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပုရဏတ္တာယ-လောကုတ္တရာတရား

x x x x x x x

သောတဗ္ဗံ မညန္တိ။ ။ “ဘုရားဖြစ်ခါ၊ ပါယ် ၃ ရွာနှင့်” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သော အက္ခဏ ၈ ပါးမှ လွတ်သော နဝမခဏ၌သာ တရားတော်ကို ကြားနာရသောကြောင့် (အကြင် တရားကို ဘုရား ဟောတော်မူ၏၊ ထိုတရားကို ငါတို့ နာယူကုန်အံ့ဟု) လေးလေးစားစား ဖြစ်လျက် များစွာသော အားထုတ်ခြင်းဖြင့် နာထိုက်သော တရား ဖြစ်ပါပေသည်ဟု အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

မုဒ္ဒပ္ပသန္တာ။ ။ “တုစ္ဆပ္ပသန္တာ-အချည်းနှီးကြည်ညိုကြကုန်သည်၊ နိရတ္ထကပ္ပသန္တာ- အကျိုးမရှိသည် ဖြစ်၍ ကြည်ညိုကြကုန်သည်” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ မုဒ္ဒကို တုစ္ဆဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း၊ ကြည်ညိုရုံသာ ကြည်ညို၍ ဓမ္မပူဇာ, အာမိသပူဇာတခုခုကိုမျှ မပြုကြသူ တို့ကို “မုဒ္ဒပ္ပသန္တာ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ပသန္တာကာရံ။ ။ “ပသန္တာနံ+ကြည်ညိုသူတို့၏+ အာကာရော-အမှုအရာတည်း၊ ပသန္တာကာရော-ရာ” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ ထိုပသန္တာကာရဟူသည် ကြည်ညိုသူတို့ ပြုထိုက်သော သက္ကာရ (ပူဇော်မှု) ၊ မျိုးတည်း၊ ထိုတွင် ပဏိတနိ စိဝရာဒိနိ စသည်ဖြင့် အာမိသပူဇာကို ပြ၏။ ဓမ္မပူဇာကိုကား နောက်လာမည့် တထတ္တာယ ပဋိပစ္စန္တိဖြင့် ပြသည်။

တထတ္တာယ။ ။ “တထာ+ဘာဝေါ တထတ္တံ” ဟု ပြုစေလို၍ “ တထတ္တာယကို တထာ ဘာဝါယ” ဟု ဖွင့်သည်။ တထာဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သောအနက်ကို “ယံ သော ဓမ္မံ” ဟု အနိယမဖြင့် ပြသည်။ “တထာ- ထို ဟောတော်မူအပ်သော တရား၏ + ဘာဝ- ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပုရဏတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဓမ္မာနုဓမ္မ ပဋိပတ္တိပုရဏတ္တာယ” ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ မှန်၏-ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်သော တရား

၉ ပါးအားလျော်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှါ၊ န ပဋိပဇ္ဇန္တိ - မကျင့်ကြကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ တထတ္တာယစ ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ-ကား၊ တထာ ဘာဝါယ - ထို တရား၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကျင့်အကျိုးငှါ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ- ကျင့်ကြကုန်၏၊ ဟိ-မှန်၊ တဿ ဘဂဝတော-ထို မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဓမ္မ- တရား တော်ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊ ကေစိ-အချို့ သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သရဏေသု- သရဏတို့၌၊ ဝါ- သရဏဂုံတို့၌၊ (ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်သော ရတနာ ၃ ပါးကို ကိုးကွယ်ကြောင်း စိတ်တို့၌၊) ပတိဋ္ဌဟန္တိ - တည်ကြကုန်၏၊ ကေစိ-တို့သည်၊ ပဉ္စသု-၅ ပါးကုန်သော၊ သီလေသု-သီလတို့၌၊ ပတိဋ္ဌဟန္တိ၊ အပရေ- အခြား သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ နိက္ခမိတွာ-အိမ်မှထွက်၍၊ ပဗ္ဗဇန္တိ - ရှင်ရဟန်း ပြုကြ ကုန်၏၊ ပဋိပန္နာစအာရာဓေန္တိတိ-ကား၊ တံ ပဋိပဒံ-ထိုအကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နာ- ကျင့်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-နိလသော်၊) ပူရေတုံ- ပြည့်စေခြင်းငှါ၊ သက္ကောန္တိ- စွမ်းနိုင်ကုန်၏၊ သဗ္ဗာကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပရိပူရေန္တိ- ပြည့်စေနိုင်ကြကုန်၏၊ ပဋိပတ္တိပူရဏေန- အကျင့်ကို ပြည့်စေခြင်းအားဖြင့်၊ တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ- ထို အရှင်ဂေါတမ၏၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဓေန္တိ- နှစ်သက်စေနိုင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်၏။

x x x x x x x

တိုင်းမှာပင် တရားနာသူတို့၏ ဓမ္မာနုဓမ္မ အကျင့်ကို ဖြည့်ဘို့ရန် ရည်ရွယ်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ထို ဓမ္မာနုဓမ္မ ပဋိပတ္တိပူရဏသည် ဓမ္မ၏ ဖြစ်ကြောင်း (တရားဟောတော်မူရ ခြင်း၏ အကြောင်း သဒ္ဓပဝတ္တိနိမိတ်) ဘာဝအနက်ဖြစ်သည်။

န ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ ။ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏတ္တာယ၏နော်၌ “ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ အတ္ထော” ဟု တွေ့ရ၏။ ပါဠိတော်၌ “နော စ ခေါ တထတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ” ၏ အဖွင့် ဖြစ်သော ကြောင့် “န ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ အတ္ထော” ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။ ထိုသို့ ရှိမှလည်း “တထတ္တာ ယစ ပဋိပဇ္ဇန္တိ” ဟူသော နောက်စကားနှင့် အဓိပ္ပါယ်ထူးခြားမည်။ ဤသို့ ကဲ့ရဲ့သော စကားဖြစ်ခြင်းကြောင့် “ယံ သော ဓမ္မ” ၌ “သော - ထို အရှင်ဂေါတမသည်” ဟု အနက်ပေးခဲ့ရသည်။

တထတ္တာယစ။ ။ ဤပုဒ်ကိုလည်း “တထာ ဘာဝါယ” ဟုပင် ဖွင့်သင့်၏။ စာအုပ် တို့၌ “တထဘာဝါယ” ဟု တွေ့ရသည်။ ဤ တထာဘာဝသည် ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏ (လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးအား + လျော်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ဘို့ရန်ပင်) တည်း။ ထိုဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏကို အစမှစ၍ အစဉ်အတိုင်း ပြလိုသောကြောင့် “ကေစိ သရဏေသု” စသည်ဖြင့် မိန့်သည်။

ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိ ။ ။ ဘုရားရှင်ကို နှစ်သက် ကျေနပ်စေလောက်အောင် ကျင့်သူကား ရဟန်းပြုရုံမျှမကဘဲ၊ ပူရေတုံ သက္ကောန္တိ-အကျင့်ပြည့်အောင်စွမ်းနိုင်သူများ ဖြစ်ကြရ၏။ ထို “ပူရေတုံ သက္ကောန္တိ” ကိုပင် “သဗ္ဗာကာရေန ပရိပူရေန္တိ” ဟု ထပ်ဖွင့် သည်။ [ဒီကာသစ်၌၎င်း၊ နေခံပြင် စာအုပ်များ၌၎င်း “သဗ္ဗာကာရေန ပန” ဟု ပနသဒ္ဓါ တွေ့ရ၏။ ပိုဟန်တူသည်။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ မပါ။]

ပန-ဆက်၊ ဣမသ္မိံ ဩကာသေ-ဤ ပါဠိရပ်၌၊ (သီဟနာဒကိစ္စ၏ ပြည့်စုံ လုံ့လောက်ခြင်းကို ပြရာ ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိဟူသော ဤပါဠိရပ်၌၊) ဌတွာ- တန်ရပ်၍၊ သီဟနာဒါ-သီဟနာဒတို့ကို၊ သမောဓာနေတဗ္ဗာ-ပေါင်း၍ ရေတွက် ထိုက်ကုန်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ ကေစုံ-အချို့ သော၊ တပဿိ-အကျင့် ရှိသူကို၊ နိရယေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ-ဖြစ်သည်ကို၊ ပဿာမိ-မြင်ရ၏၊ ဣတိ-ဤစကားတော်သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဧကော- တပါးသော၊ သီဟနာဒေါ-သီဟနာဒတည်း၊ အပရိ- တပါးသော၊ (တပဿိ-ကို၊) သဂ္ဂေ-၌၊ နိဗ္ဗတ္တိ ပဿာမိ၊ ဣတိ-သည်၊ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ-တည်း၊) အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနေ - အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပယ်ရာ၌၊ အဟာမေဝ-ငါသည်သာ၊ သေဋ္ဌော- အမြတ်ဆုံးတည်း၊ ဣတိ-သည်၊ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ကုသလဓမ္မသမာဒါနေပိ- ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆောက်တည်ရာ၌လည်း၊ အဟမေဝ သေဋ္ဌောတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ အကုသလဓမ္မပ္ပဟာနေ-၌၊ မယုမေဝ - ငါ၏ သာ၊ သာဝကသံဃော-သာဝကသံဃာသည်၊ သေဋ္ဌောတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ကုသလဓမ္မသမာဒါနေပိ မယံယေဝ- သာ၊ သာဝကသံဃော သေဋ္ဌောတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ သီလေန - သီလအားဖြင့်၊ မယံ-ငါ၏၊ ဝါ-ငါနှင့်၊ သဒိသော-တူသူသည်၊ နတ္ထိ-ရှိ၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝီရိယေန - ဝီရိယအားဖြင့်၊ မယံ သဒိသော နတ္ထိတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ပညာယ-ပညာအားဖြင့်၊ မယံ သဒိသော နတ္ထိတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝိမုတ္တိယာ-ဝိမုတ္တိအားဖြင့်၊ မယံ သဒိသော နတ္ထိတိ (ဘဂဝတော) ဧကော (သီဟနာဒေါ)။

x x x x x x x x

ဣမသ္မိံ ပနောကာသေ။ ။ ဣမသ္မိံ ပနောကာသေ ဌတွာတိ ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိတိ တေသ္မိံ သီဟနာဒကိစ္စ ပါရိပူရိဒီပနေ ပါဠိပဒေသေ ဌတွာ၊-ဦကာ၊ ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိ သီဟနာဒကိစ္စသည် ပြည့်စုံ၏။ ထိုသို့ အပြည့်အစုံပြရာ “ပဋိပန္နာစ အာရာဓေန္တိ” ဟူသော ပါဠိရပ်ကို “ဣမသ္မိံ ဩကာသေ” ဟု ဆိုသည်။ သမောဓာနေတဗ္ဗာကို “သက်လိတဗ္ဗာ” ဟု ဖွင့်၏။ သံ+ ကလဓာတ်သည် ရေတွက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။

ကေစုံ၊ ပေ၊ သီဟနာဒေါ။ ။ “အချို့သော တပဿိကို ငရဲ၌ဖြစ်သည်ကိုမြင်တော် မူရ၏” ဟု မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတော်သည် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ မပြောနိုင်သော (ဘုရား မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း) ငရဲ၌ မဖြစ်ပါဟုလည်း မပယ်လှန်နိုင်သောကြောင့် သီဟနာဒ (မြတ်သောအသံတော်) တပါး ဖြစ်ရပေသည်။ နောက်သီဟနာဒများ၌လည်း နည်းတူ။

ဝိမုတ္တိယာ။ ။ ပညာယ ဝိမုတ္တိယာတို့၌ “မယံ သဒိသော နတ္ထိတိ ဧကော” တို့ကို ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်။ ဤတိုင်အောင် “ပုရိမာ ဒသ-ရှေး၌ ပြအပ်ခဲ့သော သီဟနာဒ ၁၀ ပါး” တည်း။ “သီဟနာဒံ နဒန္တော ပရိသမဇ္ဈေ နဒါမိ” မှ စ၍ “အာရာဓေန္တိတိ ဧကော” တိုင်အောင် နောက် ၁၀ ပါးတည်း။

သီဟနာဒံ-မြတ်သော အသံတော်ကို၊ န ဒန္တော-မိန့်မြွက်တော် မူလသော်၊
 ပရိသမဇ္ဈေ-ပရိသတ်၏ အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ-ထိုင်တော်မူ၍၊ နဒါမိ- မိန့်မြွက်
 တော်မူ၏၊ ဣတိ-ဤ စကားတော်သည်၊ (ဘဂဝတော)ကော(သီဟနာဒေါ)၊
 ဝိသာရဒေါ- ကင်းသော ရွံ့ရှားခြင်းရှိသည်၊ ဟုတွာ - ၍၊ နဒါမိ-၏၊ ဣတိ
 (ဘဂဝတော) ကော (သီဟနာဒေါ)၊ ပဉ္စ-ပြဿနာကို၊ မံ-ငါ့ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-
 မေးကြကုန်၏၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ကော(သီဟနာဒေါ)၊ ပဉ္စ ပြဿနာကို၊
 ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော) ဝိသဇ္ဇေမိ - ဖြေတော်မူ၏၊ ဣတိ (ဘဂ
 ဝတော) ကော (သီဟနာဒေါ)၊ ဝိသဇ္ဇနေန - ဖြေခြင်းအားဖြင့်၊ ပရဿ-
 သူတပါး၏၊ စိတ္တံ- ကို၊ အာရာဓေမိ-နှစ်သက်စေနိုင်၏၊ ဣတိ (ဘဂဝတော)
 ကော(သီဟနာဒေါ)၊ တုဋ္ဌာစ-နှစ်သက်ကုန်သည်လည်း၊(ဟုတ္ထာ)၊မေ-ငါ၏
 (စကားကို)၊ သောတဗ္ဗံ-နာယူထိုက်၏ ဟူ၍၊ မညန္တိ-မှတ်ထင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ
 (ဘဂဝတော)ကော (သီဟနာဒေါ)၊ သုတွာ - ကြားနာရ၍၊ မေ - ငါ့အား၊
 ပသီဒန္တိ - ကြည်ညိုကြကုန်၏၊ ဣတိ (ဘဂဝတော) ကော (သီဟနာဒေါ)၊
 ပသန္တာကာရံ-ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာကို၊ ကရောန္တိ - န်၏၊ ဣတိ (ဘဂ
 ဝတော) ကော (သီဟနာဒေါ)၊ ယံ ပတိပတ္တိံ - အကြင် ပတိပတ်ကို၊ ဒေသေ
 မိ- ဟောတော်မူ၏၊ တထတ္တာယ-ထို ပတိပတ်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှါ၊ ပဋိ
 ပဇ္ဇန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏၊ ဣတိ(ဘဂဝတော)ကော(သီဟနာဒေါ)၊ ပဋိပန္နာစ-
 ကျင့်ကုန်သူတို့သည်လည်း၊ မံ- ကို၊ အာရာဓေန္တိ - နှစ်သက်စေနိုင်ကြကုန်၏၊
 ဣတိ(ဘဂဝတော) ကော(သီဟနာဒေါ)

ဣတိ - ဤသို့လျှင်၊ ပုရိမာနံ - ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသန္တံ - ၁၀ ပါးသော
 သီဟနာဒတို့တွင်၊ ဧကေကဿ - တပါးတပါးသော သီဟနာဒ၏၊ ပရိသာသုစ
 နဒတိတိ အာဒယော - အစရှိကုန်သော၊ ဒသဒသ- ၁၀ ပါး ၁၁ ပါးတို့သည်၊
 ပရိဝါရာ-အခြံအရံတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဧဝံ - ဤသို့လျှင်၊ ပုရိမာနံ-ကုန်သော၊

x x x x x x x

သုတွာ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ။ ။ အဋ္ဌကထာ စာအုပ်၌၎င်း၊ ဋီကာသစ်၌၎င်း
 “သုတွာ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ”ကို တွေ့ရ၏၊ သို့သော် ရှေ့ သီဟနာဒ၌ သဝနကြိယာ မပါ
 ခဲ့သေး၊ “ စိတ္တံ အာရာဓေတိ ” ဟုသာ ပါ၏၊ အာရာဓေတိကို ပရိတောသေတိ ဟု
 ဖွင့်ခဲ့၏၊ ဤ သောတဗ္ဗံ မညန္တိနေရာ၌ “ကထေန္တဿ ပိဿ” ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို
 ရှေ့စကား၊ နောက်စကားကိုပေါင်း၍ “တုဋ္ဌာစ မေ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ” ဟု ရှိသင့်မည်
 ထင်သည်။

ဣတိ၊ ပေ၊ ဒသဒသ ပရိဝါရာ။ ။ ရှေ့ ၁၀ ပါးတွင် “ ဧကန္တံ တပဿိံ နိရယေ
 နိဗ္ဗတ္တံ ပဿာမိတိ သီဟနာဒံ နဒန္တော ဘဂဝါ (၁) ပရိသာသု နဒတိ၊ (၂) ဝိသာရဒေါ
 ဟုတွာ နဒတိ၊ (၃) တတ္ထစ ပဉ္စ ပုစ္ဆန္တိ၊ (၄) ပဉ္စ ဝိသဇ္ဇေတိ၊ (၅) ဝိသဇ္ဇနေန ပရဿ
 စိတ္တံ အာရာဓေတိ၊ (၆) တုဋ္ဌာစ မေ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ၊ (၇) သုတွာစ ဘဂဝတော

ဒသန္တံ-၁၀ ပါးသော သီဟနာဒတို့၏၊ ပရိဝါရဝသေန-အခြံအရံတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ သတံ-တရာသော၊ တေ ဒသ- ထို ၁၀ ပါးတို့၎င်း၊ ပုရိမာ- နှံသော၊ ဒသစ-၁၀ ပါးတို့၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒသာဓိကံ-၁၀ ပါး အလွန်ရှိသော၊ သီဟနာဒသတံ-သီဟနာဒတရာသည်၊ ဟောတိ- ၏။

ပန- ဆက်၊ ဣတော- ဤသုတ်မှ၊ အညသ္မိံ သုတ္တေ- အခြားသောသုတ်၌၊ [မဇ္ဈိမနိကာယ် မူလပံ-စူလသီဟနာဒသုတ် စသည်၌။] ဣကာ-ဤမျှ အတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော၊ [အချို့ စာအုပ်တို့၌ “ဝိ” ပါ၏ မကောင်း။] သီဟနာဒါ- သီဟနာဒတို့ကို၊ ဒုလ္လဘာ- မရအပ် မရနိုင်ကုန်၊ တေန-ထို ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အခြားသုတ်၌ မရနိုင်လောက်အောင် များသောအရေအတွက် ရှိခြင်းကြောင့်၊) [တေနာတိ သင်္ချာမဟတ္တေန။] ဣဒံ သုတ္တံ-ဤသုတ်ကို၊ မဟာသီဟနာဒန္တိ-မဟာသီဟနာဒသုတ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သီဟနာဒံ ခေါ၊ ပေ၊ နဒတီတိ-ဟူ၍၊ ဝေဝါဒိနံ- ဤသို့ ပြောလေ့ရှိသူတို့၏၊ ဝါဒံ-ဝါဒကို၊ ပဋိသေဓေတွာ - တားမြစ်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပရိသတိ- ပရိသတ်၌၊ နဒိတပုဗ္ဗံ - ရှေ့၌ ကြူးရင့်အပ်သော၊ ဝါ- ကြူးရင့်အပ်ဘူးသော၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ ပုန ပါသည်ကား ပို၏။] သီဟနာဒံ-ကို၊ ဒဿန္တော-ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကမိဒါဟံတိ အာဒိ- အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

x x x x x x x x x

ပသိဒန္တိ၊ (၈) ပသန္တာစ ပသန္တာကာရံ ကရောန္တိ၊ (၉) ယံ ခေမံ ဒေသေတိ၊ တထတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ (၁၀) ပတိပတ္တိယာစ အာရာဓေန္တိ၊ ဤသို့ ရှေ့ ၁၀ ပါးတွင် တပါးတပါးကို မူတည်၍ နောက် ၁၀ ပါးကို မူလီသွင်းသောအခါ သီဟနာဒ တရာဖြစ်၏၊ မူလီမပါဘဲ ရှေ့ သီဟနာဒ ၁၀ ပါးချည်း သန့်သန့်လည်း မိန့်တော်မူရကား ထိုသုဒ္ဓ ၁၀ ပါးနှင့် ပေါင်းလျှင် သီဟနာဒပေါင်း တရာတဆယ် ဖြစ်သတည်း။

သဗ္ဗေတေ ပဋိဇာနန္တိ၊ အာသဘံ ဌာန မုတ္တမံ၊
သီဟနာဒံ နဒန္တေ တေ၊ ပရိသာသု ဝိသာရဒါ။

သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဧတေ-ဤဘုရားရှင်တို့သည်၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ အာသဘံ ဌာနံ-ဥသဘာ၏ဥစ္စာ ခိုင်မြဲသောအရာကို၊ ပဋိဇာနန္တိ- ဝန်ခံတော်မူကြကုန်၏၊ ဧတေ-တို့သည်၊ ပရိသာသု-ပရိသတ်တို့၌၊ ဝိသာရဒါ-ရွံရှားခြင်းကင်း ရဲတင်းကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သီဟနာဒံ-ကို၊ နဒန္တိ-မိန့်တော်မူကြကုန်၏။ — အာဇာနည်ဦးယသုတ်။

ဣဒါနိ ပေ၊ အာဒိမာဟ။ ။ ပါထိကဝဂ္ဂ (သုတ်ပါထေယျ) ဥဒုမ္ပရိကသုတ်၌ “ ဣမ နိဂြောဓ တပဿိ ” စသည်ဖြင့် ဥပက္ကိလေသ အပြားကို၎င်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိ အပြားကို၎င်း ပြတော်မူလျက် ပရိသတ်နှင့် တကွသော နိဂြောဓပရိမ္ပိုင်၏ရှေ့၌ ဘုရားရှင်၏ သီဟနာဒကို မိန့်တော်မူဘူးကြောင်းကို ပြတော်မူခြင်းငှါ ဣဒါနိ စသည်ကိုမိန့်သည်။

တိတ္ထိယ ပရိဝေါသကထာ

တတ္ထ - ထို ဧကမိဒါဟံ အစရှိသောပါဠိရပ်၌၊ တတြ မံ အညတရော တပ မြဟ္မစာရီတိ - ကား၊ တတြ ရာဇဂဟေ - ထို ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ - ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌၊ ဝိဟရန္တံ - နေတော်မူသော၊ မံ - ငါ့ဘုရားကို၊ အညတရော - အမှတ်မရှိ တယေဝံသော၊ တပ မြဟ္မစာရီ - မြတ်သောတပကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ ဝါ - ကိလေသာတို့ကို လောင်မြှိုက်တတ်သောဝီရိယဖြင့် မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ နိဂြောဓောနာမ - နိဂြောဓမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော - ပရိဗ္ဗုဇ်သည်။ (အပုစ္ဆိ ၌စပ်။) အဓိဇေဂုဇ္ဈတိ - ကား၊ ဝီရိယေန - ဝီရိယဖြင့်၊ ပါပဇိဂုဇ္ဈ နာမိကာရေ - မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းဟူသောအရာ၌၊ ပဉ္စ - ပြဿနာကို၊ အပုစ္ဆိ - မေးပြီ၊ ဣဒံ - ရာဇဂဟေ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ ၊ ပေ၊ ပဉ္စ အပုစ္ဆိ ဟူသော ဤစကားကို၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ - ဂိဇ္ဈကုဋ်မည်သော၊ မဟာဝိဟာရေ - ကျောင်းတိုက်ကြီး၌၊ နိသိန္ဓော - နေတော်မူလျက်၊ ဥဒုမ္မရိကာယ - ဥဒုမ္မရိကာ မည်သော၊ ဒေဝိယာ - မိဖုရား၏၊ ဥယျာနေ - ဥယျာဉ်၌၊ နိသိန္ဓဿ - နေသော၊ နိဂြောဓဿ - မည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကဿစ - ပရိဗ္ဗုဇ်၏၎င်း၊ သန္ဓာနဿ - မည်သော၊ ဥပါသကဿစ - ဥပါသကာ၏၎င်း၊ ကထာသလ္လာပံ - စကားပြောသံ ကို၊ ဒိဗ္ဗာယသောတဓာတုယာ - ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ဖြင့်၊ သုတွာ - ကြားတော်

x x x x x x x

တပမြဟ္မစာရီ ။ ။ ဤကာသစ်၌ “ ဥတ္တမ တပစာရီ ” ဟု ပဌမဖွင့်၏။ မြဟ္မကို “ ဥတ္တမ ” ဟု ဖွင့်၍ တပ၏ ဝိသေသနဟု ပြ၏။ “ တပေနဝါ ဝီရိယေန မြဟ္မစာရီ ” ဟု ဒုတိယဖွင့်၏။ “ တပ ” အရ “ ကိလေသာတို့ကို လောင်မြှိုက်တတ်သော (အပူတပြင်း အတင်းအားထုတ်ကြောင်း) ဝီရိယကို ယူပါ ” ဟု သိစေ၏။ ကိလေသေ တပေတိတိ တပေါ။

ဣဒံ ။ ။ ဤကာ၌ “ ရာဇဂဟေ ဂိဇ္ဈကုဋေ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရန္တံ မံ ပဉ္စ အပုစ္ဆိတိ ဣဒံ ဝစနံ ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ရှေ့စကားကို စွဲ၏။ ဤကာသစ်၌ကား “ ဣဒန္တိ ရာဇဂဟေ၊ ပေ၊ ပဉ္စ အပုစ္ဆိတိ ပါဠိယံ အာဂတဝစနံ ” ဟု ပါဠိတော်စကားကိုစွဲသည်။

မှတ်ချက် ။ ထိုအချိန်က ပြဿနာကို မေးရာဌာနသည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်မဟုတ်၊ ရာဇဂြိုဟ်၏အနီးဖြစ်သော ဥဒုမ္မရိကဒေဝီ၏ ဥယျာဉ်တည်း။ သို့သော် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌ သီတင်းသုံးခြင်းကြိယာ မပြတ်သေးသောကြောင့် “ ဂိဇ္ဈကုဋေ ဝိဟရန္တံ မံ ” ဟု သုံးစွဲ တော်မူသည်။

ကထာ သလ္လာပံ ။ ။ သန္ဓာနဟူသည် ဥပါသကာ ငါးရာ အခြံအရံရှိသော ဥပါ သကာ ခေါင်းဆောင်တည်း။ နိဂြောဓပရိဗ္ဗုဇ်သည် ထိုဥပါသကာနှင့်တွေ့သောအခါ ဘုရားရှင်ကို အထင်သေးအောင်.... “ အို သူကြွယ် တိုက်တွန်းပါတယ်၊ သိစမ်းပါလော၊ အသင်တို့ရဲ့ ဆရာဖြစ်သော ရှင်ဂေါတမဟာ ဘယ်သူနှင့်အတူ တရား ဆွေးနွေးဘူး သလဲ ” စသော စကားစမြည်၊ ပြန်လည်ပြောသံကို ကြားတော်မူသည်။

မူ၍၊ အာကာသေန-ကောင်းကင်ဖြင့်၊ အာဂန္ဓာ-ကြွလာတော်မူ၍၊ တေသံ - ထို နိဂြောဓပရိဗ္ဗိဇ်၊ သန္ဓာနဥပါသကာတို့၏၊ သန္တိကေ- အနီး၌၊ ပညတ္တေ - ခင်းထားအပ်သော၊ အာသနေ -၌၊ နိသီဒိတွာ - ထိုင်တော်မူ၍၊ နိဂြောဓေန- သည်၊ အဓိဇေဂုစ္ဆေ-အဓိဇေဂုစ္ဆအရာ၌၊ ယံတံ ပုဋ္ဌပဉ္စံ-အကြင်မေးအပ်သော ပြဿနာကို၊ ဝိသဇ္ဇေသိ - ဖြေတော်မူပြီ၊ တံ- ထိုဖြေတော်မူအပ်သော ပြဿနာ ကို၊ သန္ဓာယ- ၍၊ ဝုတ္တံ - မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ပရံဝိယ မတ္တာယာတိ-ကား၊ ပရမာယ-လွန်မြတ်သော၊ မတ္တာယ-အတိုင်း အရှည်အားဖြင့်၊ အတိမဟန္တေနေဝ-အလွန် ကြီးကျယ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပမာဏေန - အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ (အတ္တမနော အဟောသိ ဌှစ်ဝါ) ဣတိ အတ္ထော - ဤကားအနက်၊ ကော ဟိ ဘန္တေတိ-ကား၊ အန္ဓဗာလံ- ပညာမျက်စိ ကဏ်းမိုက်သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကံ-မိစ္ဆာအယူရှိသူကို၊ ထပေတွာ-ထား၍၊ အညော- အခြားသော၊ ပဏ္ဍိတဇာတိကော-ပညာရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ ကော နာမ - အဘယ် မည်သူသည်၊ ဘဂဝတော - ၏၊ ဓမ္မံ - တရားတော်ကို၊ သုတွာ-နာရ၍၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်သည်၊ န အဿ-မဖြစ်ဘဲ ရှိပါအံ့နည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဝဒတိ- လျှောက်၏။

လဘေယျာဟံတိ ဣဒံ-လဘေယျာဟံဟူသော ဤစကားကို၊ (အာဟ ဌှစ်ဝါ) သော-ထို အစေလကဿပသည်၊ မေ-ငါသည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာသောကာလ ပတ်လုံး၊ အနိယျာနိကပက္ခေ-နိယျာနိကမဟုတ်သော ဘက်၌၊ ယောဇေတွာ- ယှဉ်စေ၍၊ အတ္တာ- အတ္တကို၊ ဝါ- မိမိကိုယ်ကို၊ ကိလ-မိတော ဝတ-ပင်ပန်း စေအပ်ပြီတကား၊ [ကာရိတ်နှင့်တကွ ကိလာမိတောရှိမှ ကောင်း၏။] သုက္ကနဒီ တီရေ - ခြောက်သောမြစ်ကမ်း၌၊ နှာယိဿာမိ - ရေချိုးအံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ သမ္ပရိဝတ္တေန္တေနဝိယ - ပတ်ဝန်းကျင် လှည့်ပတ်နေသူကဲ့သို့၎င်း၊ ထုသေ - ဖွဲ့ပုံ ပေါ်၌၊ ကောဇ္ဇေန္တေနဝိယ - တစုံ တခုကို စိုက်နှက်သူကဲ့သို့၎င်း၊ ကောစိ- တစုံတခုသော၊ အတ္ထော - အကျိုးကို၊ န နိပ္ပာဒိတော ဝတ - မပြီးစေအပ်လေစွ တကား၊ ဟန္ဒု-ယခု၊ အဟံ-ငါသည်၊ အတ္တာနံ - မိမိ ကိုယ်ကို၊ ယောဂေ- ယှဉ်သင့်သော နည်းလမ်း၌၊ ယောဇေဿ-မိ- ယှဉ်စေတော့အံ့၊ ဣတိ - ဤသို့၊ စိန္တေတွာ - ကြံ၍၊ အာဟ - လျှောက်ပြီ။ [ယောဂေတိ နယေ၊ ဒုက္ခနိဿရ ဣပါယေတိ အတ္ထော။]

x x x x x x x

ပရံဝိယ။ ။ပရံတိ အတိသယတ္ထေ နိပါတော၊ ဝိယာတိ ပဒ ပူရဏမတ္ထေ၊ ယထာတံ အတိဝိယာတိ၊-ဋီကာသစ်၊ ဤဋီကာသစ်၌ အတိဝိယဝယ် ဝိယသည် ပဒပူရဏဖြစ်သကဲ့ သို့ဟု ဥပမာပြု၏၊ သို့သော် ထို “ဝိယ”သည် ပဒပူရဏ မဟုတ်ပါ။ “အတိဝိယ-အလွန် သာလျှင်”ဟု ပေးရသော ဧဝ အနက်ဟောသာတည်း။

အထ-ထို အခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အနေန-ဤမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ခန္ဓကေ-
မဟာဝဂ္ဂ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇန္ဒကဋ္ဌ၊ ယော တိတ္ထိယပရိဝါသော-အကြင် တိတ္ထိယပရိဝါသ်
ကို၊ ပညတ္တော - ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော - သာသနာတော်
အယူမှ တပါးသော အယူရှိဘူးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမဏေရဘူမိယံ -
သာမဏေဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်၌၊ ဌိ-တာ-တည်လျက်၊ အဟံ ဘန္ဓေ၊ ပေ၊ ပရိ
ဝါသံ ယာစာမိတိ အာဒိနာ-အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ သမာဒိယိတွာ-
ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ပရိဝသတိ-ပရိဝသ်နေရ၏၊ တံ-ထို တိတ္ထိယပရိဝါသ်ကို၊
သန္ဓာယ - ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ယော ခေါ် ကဿပ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗောတိ
အာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ [ဘန္ဓေ-အရှင်ဘုရားတို့၊
အဟံ - တပည့်တော်သည်၊ ဣတ္ထန္ဓာမော - ဤ အမည်ရှိသော၊ အညတိတ္ထိယ
ပုဗ္ဗော - သာသနာတော်အယူမှ တပါးသောအယူ ရှိဘူးသူပါတည်း၊ ဣမသ္မိ-
ဓမ္မဝိနယေ-ဤတရားသဖြင့် ဆုံးမရာသာသနာတော်၌၊ ဥပသမ္ပဒ-မြင့်မြတ်သော
ပြည့်စုံခြင်းကို၊ [ဥပရိဘူတာ + သမ္ပဒါ ဥပသမ္ပဒါ၊] ဝါ - ရဟန်းအဖြစ်ကို၊
အာကင်္ခါမိ-အလိုရှိပါ၏၊ ဘန္ဓေ- တို့၊ သွာဟံ(သော အဟံ)-ထို တပည့်တော်
သည်၊ သံသံ-သံသာတော်ကို၊ စတ္တာရောမာသေ-၄ လတို့ပတ်လုံး၊ ပရိဝါသံ-
ပရိဝါသ်ကို၊ ယာစာမိ- တောင်းပါ၏။]

တတ္ထ- ထို ယော ခေါ် ကဿပ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗောအစရှိသော စကားရပ်
၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇတိ-ပဗ္ဗဇ္ဇဟူသော စကားကို၊ ဝစနသိလိဋ္ဌတာဝသေနေဝ - စကား၏
ပြေပြစ်ညက်ညောသည်၏အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝုတ္တိ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊
ဟိ-မှန်၊ အပရိဝသိတွာယေဝ-ပရိဝါသ် မနေဘဲသာလျှင်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ-ရှင်အဖြစ်
ကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ ဥပသမ္ပဒတ္ထိကေန ပန- ရဟန်းအဖြစ်ကို အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်
သည်ကား၊ နာတိကာလဂါမပ္ပဝေသနာဒိနိ - အလွန်စောစွာ ရွာသို့မဝင်ခြင်း
အစရှိကုန်သော၊ အဋ္ဌ-ဂ ပါးကုန်သော၊ ဝတ္တာနိ-ကျင့်ဝတ်တို့ကို၊ ပူရေန္ဓေန-
ဖြည့်ကျင့်လျက်၊ ပရိဝသိတဗ္ဗ- ပရိဝါသ်နေရ၏၊ [ရှစ်ပါးသော ကျင့်ဝတ်တို့ကို
ပဗ္ဗဇ္ဇက္ခန္ဓကဋ္ဌ ရှုပါ၊ ဤဒီကာတို့၌လည်း ပြ၏။] အာရဒ္ဓစိတ္တာတိ-ကား၊ အဋ္ဌ
ဝတ္တပူရဏေန-ဂ ပါးသော ဝတ်၏ ပြည့်ခြင်းကြောင့်၊ တုဋ္ဌစိတ္တာ-နှစ်သက်သော
စိတ်ရှိကုန်သော၊ (ဘိက္ခု!! ပဗ္ဗာဇေန္တိ၌စပ်။)

တ္ထေ - ဤ သုမင်္ဂလဝိသာလိနိမည်သော ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၌၊ အယံ-
ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ သင်္ခေပတ္တော-အကျဉ်းဖြစ်သောအနက်တည်း၊ ဝိတ္တာရတော
ပန-အကျယ်အားဖြင့်ကား၊ သေ(သော)တိတ္ထိယပရိဝါသော-ဤတိတ္ထိတို့၏
ပရိဝါသ်ကို၊ သမန္တပါသာဒိကာယ - သမန္တပါသာဒိကာ မည်သော၊ ဝိနယ
ဋ္ဌကထာယံ-ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇန္ဒကဝဏ္ဏနာယ- ပဗ္ဗဇ္ဇန္ဒက အဖွင့်၌၊
ဝုတ္တနယေန - ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

အပိစ မေတ္တာတိ-ကား၊ အပိစ- ထိုသို့ ၄ လပတ်လုံး ပရိဝါသနေရပါ သော်လည်း၊ မေ-ငါသည်၊ ဣတ္ထ-ဤပရိဝါသနေရာ၌၊ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာဝိဒိတာ တိ-ကား၊ ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ - ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူကွဲပြား၊ ထူးခြားကုန်သည်၏အဖြစ် ကို၊ ဝိဒိတံ-သိတော်မူအပ်ပြီ၊ (ဣမိနာ- ဤ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ ဝိဒိတာ ဟူသော ပါဠိဖြင့်)၊ အယံ ပုဂ္ဂလော-သည်၊ ပရိဝါသာရဟော - ပရိဝါသကို ထိုက်၏ (ပရိဝါသနေထိုက်၏)၊ အယံ (ပုဂ္ဂလော) - သည်၊ န ပရိဝါသာရဟော- ပရိ ဝါသကို မထိုက်၊ (ပရိဝါသမနေထိုက်)၊ ဣတိ ဣဒံ-ဤသို့သော အထူးသည်၊ မယံ- ငါ့အား၊ ပါကဋံ-ထင်ရှား၏၊ ဣတိ- ဤအဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿတံ- ပြတော် မူ၏၊ တတော-ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ကဿပေါ-သည်၊ စိန္တေသိ-ပြီ၊ (ကံ)၊ ယတ္ထ-အကြင် ဘုရားသာသနာတော်၌၊ ဧဝံ - သို့၊ ဃံသိတွာ - ရွှေကို ပွတ်တိုက်သကဲ့သို့ ပွတ်တိုက်၍၊ ကောဇ္ဇေတွာ-ရွှေကို ထုရိုက်သကဲ့သို့ ထုရိုက်၍၊ ယုတ္တမေဝ - သင့်သူကိုသာ၊ ဂဏန္တိ - ယူကြကုန်၏၊ အယုတ္တံ-ကို၊ ဆန္တေန္တိ- စွန့်ပစ်ကြကုန်၏၊ (တံ)ဗုဒ္ဓသာသနံ -ထိုဘုရားသာသနာတော်သည်၊ အဟော အစ္စရိယံ-ဪအံ့ဘွယ်ကောင်းပါပေစွ၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သုဠုတရံ-သာ၍ ကောင်းမွန်စွာ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ-ရှင်ရဟန်း အဖြစ်၌၊ သဗ္ဗာတုဿာဟော - လွန်စွာဖြစ်သော အားထုတ်ခြင်း ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ သစေ ဘန္တေတိ အာဒိံ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ။

အထခေါ-ထိုသို့ လျှောက်ရာ အခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထို အစေလ ကဿပ၏၊ တိဗ္ဗစ္ဆန္ဒတံ-ထက်သန်သော ဆန္ဒရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတွာ-သိတော် မူ၍၊ ကဿပေါ-သည်၊ ပရိဝါသံ - ကို၊ န အရဟတံ- မထိုက်၊ ဣတိ-ဤသို့ သိတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အညတရံ - တပါးသော၊ ဘိက္ခု - ကို၊ အာမန္တေသိ- ခေါ်၍ မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကံ)၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း၊ ဂစ္ဆ - သွားချေ၊ ကဿပံ- ကို၊ နှာပေတွာ-ရေချိုးစေပြီး၍၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်စေပြီး၍၊ အာနေ

x x x x x x x

ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ။ ■ဝိ (ဝိသဒိသာ) +မတ္တာ ယေသံတိ ဝိမတ္တာ၊ဝိမတ္တာယေဝ + ဝေမတ္တာ၊ (သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်းသက်)၊ ဝေမတ္တာနံ+ဘာဝေါ ဝေမတ္တတာ၊ ပုဂ္ဂလာနံ+ ဝေမတ္တတာ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ- ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူသော အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်၊ ထို“မတူသော အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်” ဟူသည် တယောက်နှင့် တယောက် မတူထူးခြား ကွဲပြားခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ”ဟု ဖွင့်သည်၊ [နာနာ+ဘာဝေါ နာနတ္ထံ၊ ပုဂ္ဂလာနံ+နာနတ္ထံ ပုဂ္ဂလနာနတ္ထံ။]

ဃံ သိတွာ, ကောဇ္ဇေတွာ။ ■အဇ္ဈာသယ ဝိမံသနဝသေန (အလိုဆန္ဒကို စူးစမ်း စိစစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သုဝဏ္ဏိဝိယ ဃံ သိတွာ ကောဇ္ဇေတွာ (ရွှေကို ပန်းတိမ်ဆရာက မှတ်ကျောက်၌ ပွတ်တိုက်သကဲ့သို့ ပွတ်တိုက်၍၎င်း, ရွှေကို ထုရိုက်သကဲ့သို့ ထုရိုက်၍ ၎င်း)-ဋီကာ။

ဟိ-ဆောင်ခဲ့လော၊ ဣတိ(အာမန္တေသိ)၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ တထာ-ထို မိန့်တော်မူအပ်သည့်အတိုင်း၊ ကတ္တာ-၍၊ တံ-ထိုကဿပကို၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ-၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-အထံတော်သို့၊ အာဂမာသိ-လာပြီ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တံ-ထိုကဿပကို၊ ဂဏမဇ္ဈေ-ရဟန်း အပေါင်း၏ အလည်၌၊ နိသီဒိတွာ- ထိုင်တော်မူ၍၊ ဥပသမ္ပာဒေသိ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်စေတော် မူပြီ၊ တေန-ကြောင့်၊ အလတ္ထပေ၊ ဥပသမ္ပဒန္တိ- ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒ ဣရေန) ဝုတ္တံ၊ အစိရူပသမ္ပန္နောတိ-ကား၊ ဥပသမ္ပဒန္တာ-မြင့်မြတ်သော ရဟန်း အဖြစ်သို့ရောက်ပြီးသည်၊ ဟုတွာ, န စိရမေဝ-မကြာမြင့်မီပင်၊ [“စိရံ+ဥပသမ္ပန္န သာ အဿာတိ စိရူပသမ္ပန္နော၊ န + စိရူပသမ္ပန္နော အစိရူပသမ္ပန္နော” ဟု ပြု။] ဝုပကဋ္ဌောတိ-ကား၊ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမေဟိ-တို့မှ၊ ကာယေန စေဝ- ကိုယ်အားဖြင့်၎င်း၊ စိတ္တေနစ-အားဖြင့်၎င်း၊ ဝုပကဋ္ဌော-ကင်း၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့ ကပ်ပြီးသည်။

အပ္ပမတ္တောတိ-ကား၊ ကမ္မဋ္ဌာနေ-၌၊ သတိ-ကို၊ အဝိဇ္ဇာဟန္တာ-မစွန့်သည်၊ အာတာပီတိ- ကား၊ ကာယိက စေတသိက သင်္ခါတေန- ကာယိကဝီရိယ စေတ သိကဝီရိယဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝီရိယာတာပေန-ကိလေသာတို့ကို လောင်မြှိုက် တတ်သော ဝီရိယဖြင့်၊ အာတာပီ-ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာလောင်မြှိုက်တတ် သော သမ္ပပ္ပဓာန် ဝီရိယရှိသည်၊ [စကြိုသွား၍ ဟရားအားထုတ်ခြင်း စသည်ကို “ကာယိကဝီရိယ” ဟု ခေါ်သည်။] ပဟိတတ္တောတိ-ကား၊ ကာယေစ-၌၎င်း၊

x x x x x x x

ဂဏမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ။ ။ ရှေးစာအုပ်တို့၌ “နိသီဒါပေတွာ” ဟု ရှိသော်လည်း “ဥပသမ္ပဒကမ္မပ္ပဟောနကာနံ ဘိက္ခုနံ မဇ္ဈေ သံဃတ္ထေရောဝိယ တဿ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ နိသီဒိတွာ” ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် သူ့ကို ချီးမြှောက် တော်မူခြင်းငှါ သံဃထေရ်ကြီးကဲ့သို့ ထိုင်နေတော်မူရကား “ နိသီဒိတွာ ” ပါဌ်သာ အမှန်ဟု မှတ်ပါ။

ဝုပကဋ္ဌော။ ။ ဝိ+ဥပ+ကသ(ဂတိမှိ)ဓာတ်, တပစ္စည်း၊ “ဝိ-ဝတ္ထုကိလေသာ ၊ ဖြာသော ကာမတို့မှ ကိုယ်စိတ်အားဖြင့် ကင်း၍+ဥပကဋ္ဌ- ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်သို့ ကပ်ပြီးသည်” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏၊ ဋီကာ၌ “ ဝိဝိတ္တော ” ကား အဓိပ္ပါယ်ထွက်တည်း။

အပ္ပမတ္တော။ ။ ထိုကဲ့သို့သော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇ္ဇိတပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သီလစင်ကြယ်ဘို့ရန် မမေ့မလျော့ ဖြစ်မှုမှာ အထူးဆိုဘွယ် မလို၊ အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအားဖြင့် ပြီးပြီးပင်ဖြစ်၏- ဟု ယူဆ၍ “အပ္ပမတ္တော” ကို “ကမ္မဋ္ဌာနေ သတိ” အဝိဇ္ဇာဟန္တာ” ဟု ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ မမေ့ မလျော့ပုံကိုသာ ဖွင့်၍ အရင်းခံ သီလ၏ စင်ကြယ်ကြောင်းကို အထူးမဖွင့်တော့။

ပဟိတတ္တော။ ။ ပပုဗ္ဗ + ဟိဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟော၏၊ ပေသိတ၌ ဘူ, စု ပိသဓာတ်လည်း ဂတိအနက်ကိုပင် ဟော၏၊ ကာရိတ်အကြေကြံလျှင် “ စေခိုင်း အပ် - စေလွှတ်အပ် ” ဟု ဖြစ်၏၊ ဣတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ကား ပဟဓာတ် ကြံတော်မူသည်။

ဇီဝိတေစ - အသက်၌၎င်း၊ အနပေက္ခတာယ - ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပေသိတစိတ္တော - နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိသည်၊ ဝိသဠ အတ္တဘာဝေါ-စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသော အတ္တဘောရှိသည်၊(ဟုတ္ထာ-၍၊ “ဝိဟရန္တော-နေလသော်”၌စပ်)။

ယဿတ္ထာယာတိ-ကား၊ ယဿ-အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုးငှါ၊ ကုလပုတ္တာတိ-ကား၊ အာစာရကုလပုတ္တာ-အကျင့်အားဖြင့် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ သမ္မဒေဝါတိ-ကား၊ ဟေတုနာဝ - ရဟန်းပြုဘို့ရန် သင့်သော အကြောင်းဖြင့်သာလျှင်၊ ကာရဏေနေဝ-ရဟန်းပြုဘို့ရန် သင့်သောအကြောင်းဖြင့်သာလျှင်၊ တဒနုတ္တရံတိ-ကား၊ အနုတ္တရံ-မိမိထက် မြတ်သောတရားမရှိသော၊ တံ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံတိ-ကား၊ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ-မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏၊ ပရိယောသာနဘူတံ-အဆုံးဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အရဟတ္တဖလံ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊(သန္တိကတွာ-၌စပ်၊)ဟိ-မှန်၊ တဿ-ထိုအရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှါ၊ ပဗ္ဗဇန္တိ-ရှင်ရဟန်းပြုကြကုန်၏၊ ဒွိဋ္ဌေဝဓမ္မေတိ-ကား၊ ဣမသ္မိံ ယေဝ အတ္တဘာဝေ - ဤ ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘော၌ပင်၊ သယံ အဘိညာသန္တိကတွာတိ- ကား၊ အတ္တနာယေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ပညာယ- ပညာဖြင့်၊ ပစ္စက္ခံ- မျက်မှောက်ကို၊ ကတွာ- ၍၊ အပရပ္ပစ္စယံ - အခြားသူ ဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူ မဟုတ်သည်ကို၊ ကတွာ - ၍၊ (ဝိဟာသိ - ၌စပ်၊) ဣတိ

x x x x x x x x

ပေသိတတ္ထောတိ နိဗ္ဗာန် ပတိ (ရှေ့ရှု) ပေသိတစိတ္တော, တံနိဗ္ဗော တပုပ္ဖာရော (ထို နိဗ္ဗာန်၌ ညွတ်ကိုင်သည်) - ဇီကာ။] ထိုသို့စိတ်ရှိသူသည် ခန္ဓာကိုယ်ကို ဂရုမစိုက်ဘဲ စွန့်လွှတ်ထားသူ ဖြစ်ရကား “ဝိသဠအတ္တဘာဝေါ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွေနှင့်သည်။

ကုလပုတ္တာ။ ။အမျိုးကောင်းသော ဇာတိကုလပုတ္တပင် ဖြစ်သော်လည်း အကျင့်မကောင်းလျှင် တရားမရနိုင်သောကြောင့် အမျိုးကောင်းသည်ဖြစ်စေ , မကောင်းသည်ဖြစ်စေ အကျင့်ကောင်းသည်သာ ပဓာနဖြစ်ရကား “အာစာရကုလပုတ္တာ”ဟု ဖွင့်သည်။

သမ္မဒေဝ။ ။ သမ္မာ + ဒေဝ၊ ပါဠိတော်၌ “ သမ္မဒေဝ၊ ပေ၊ ပဗ္ဗဇန္တိ ” ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် သမ္မာအရ “ကောင်းသောရဟန်းပြု”ဟူသည် “ငါ့မှာ ဇာတိ ဇရာ မရဏတို့မှ မလွတ်သေး” စသည်ဖြင့် သံဝေဂ ရှေ့သွားရှိသော ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဟေတုနာ ကာရဏေန” ဟု ဖွင့်သည်၊ “ ရှင်ရဟန်းပြုရာ၌ သံဝေဂဖြစ်ခြင်းဟူသော သင့်လျော်သောအကြောင်း” ဟူလို၊ ကာရဏေနေဝသည် ဟေတုနာ၏ အဖွင့်တည်း။

အပရပ္ပစ္စယံ။ ။အရဟတ္တဖလ သန္တိကရဏေ - အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၌၊ ပရော+ပစ္စယော ယဿာတိ ပရပ္ပစ္စယော-အခြားသူဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူ၊ န+ပရပ္ပစ္စယော အပရပ္ပစ္စယော၊ တံ အပရပ္ပစ္စယံ-အခြားသူဟူသော ယုံကြည်စရာရှိသူ မဟုတ်သည်ကို၊ ကတွာ- ၍၊ “ကိုယ်တိုင်သိသောကြောင့် သူတပါးအပြောဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယုံကြည်နေသူမဟုတ်”ဟူလို။

အတ္ထော-နက်၊ ဥပသမ္ပန္နဝိဟာသီတိ- ကား၊ ပါပုဏိတွာ- ရောက်၍၊ သမ္မာဒေ
 တွာ- ပြီးစေ၍၊ ဝါ- ပြည့်စေ၍၊ ဝိဟာသိ- နေပြီ၊ စ- ဆက်၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝိဟရ
 န္ဓော- နေလသော်၊ ဇာတိ - ဖဋိသန္ဓေ နေရခြင်းသည်၊ ဒိဏာ - ကုန်ပြီ၊ ဗြဟ္မ
 စရိယံ- မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို၊ ပုသိတံ- ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ကရဏီယံ- ပြုသင့် ပြုထိုက်
 သော ၁၆ ပါးသော မဂ်ကိစ္စကို၊ ကတံ- ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတ္ထတ္တာယ - ၁၆ ပါး ဤသို့
 ပြားသော မဂ်ကိစ္စ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဂ်အကျိုးငှါ၊ အပရံ- တပါးသောမဂ်ကို
 ဖြစ်စေဘွယ် ကိစ္စသည်၊ န- မရှိတော့ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့၊ အတ္တညာသိ - ထူးသော
 ဉာဏ်ဖြင့် သိပြီ၊ [“အတ္တညာသိတိ” ဟု ဣတိပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။]

ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ အဿ- ထို အစေလကဿပ၏၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဘူမိ -
 ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ဖြစ်ရာ အခိုက်အတန့်ကို၊ ဒဿေတွာ - ပြတော်မူပြီး၍၊
 အရဟတ္တ နိက္ခဒေန - အရဟတ္တဖိုလ် တည်းဟူသော အထွဋ်ဖြင့်၊ ဒေသနံ -
 ဒေသနာတော်ကို၊ နိဋ္ဌာပေတုံ - ပြီးစေခြင်းငှါ၊ (နိဂုံးအုပ်သောအားဖြင့် ပြီးစီး
 စေခြင်းငှါ၊) အညတရော၊ ပေ၊ အဟောသီတိ - ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒ
 ဣရေန- သည်၊) ဝုတ္တံ- လျှော့အပ်ပြီ၊ တတ္ထ- ထို အညတရော၊ ပေ၊ အဟောသိ
 အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အညတရောတိ - ကား၊ ဧကော - တယောက် အပါ
 အဝင်သည်၊ (အဟောသိ)၊ အရဟတံတိ- ကား၊ အရဟန္တာနံ- ရဟန္တာတို့တွင်၊
 ဘဂဝတော- မြတ်စွာဘုရား၏၊ သာဝကာနံ- သာဝကဖြစ်ကုန်သော၊ အရဟန္တာ
 နံ- တို့၏၊ အတ္တန္တရော- အတွင်းဝင်သူသည်၊ အဟောသိ- ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိအယံ- ဤ
 ဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဣတ္ထ- ဤ အညတရော ခေါ် ပနာယသ္မာအစရှိသောစကားရပ်၌၊
 အဓိပ္ပာယ်ော- သံဂါယနာတင်ထေရ်တို့၏အလိုတည်း၊ ပန- ဆက်၊ ယံယံ- အကြင်
 အကြင်ပုဒ်ကို၊ အန္တရန္တရာ - အကြားအကြား၌၊ န ဝုတ္တံ- မဖွင့်ဆိုအပ်၊ တံတံ-
 ထိုထိုပုဒ်သည်၊ တတ္ထတတ္ထ - ထိုထို ပါဠိရပ်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ - ဆိုအပ်ပြီး၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ပါကဋမေဝ- ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။.... ဣတိ- ဖြင့်၊
 မဟာသီဟနာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ- မဟာသီဟနာဒသုတ်၏အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီ။

x x x x x x x

ဥပသမ္ပန္န။ ။ ဥပ+သံ ဥပသာရ ၊ ပုဒ်လုံး ပဒေဝံတ်သို့အစဉ်လိုက်သော ဓာတုတ္ထ
 နှဝတ္ထကချည်းဟု သိစေလို၍ “ပါပုဏိတွာ” ဟု ပဇ္ဇ၏အနက်ကိုသာ ဖွင့်သည်၊ [ပဇ္ဇာ
 ပဒေမာတ်, တွာ ပစ္စည်း။] (တနည်း) ဥပ ဥပသာရသည် ဓာတုတ္ထနှဝတ္ထက ဖြစ်၏၊ သံ
 ကား ဓာတုတ္ထဝိသေသကတည်းဟု သိစေလို၍ “သမ္မာဒေတွာ” ဟု ဖွင့်သည်၊ သမ္မာဒေ
 တွာကိုလည်း “အသေက္ခာ သီလသမာဓိပညာ (တို့ကို) နိပ္ပာဒေတွာ (ပြီးစေ၍) ပရိပူရေ
 တွာဝါ- ပြည့်စေ၍၊ ဣတိအတ္ထော” ဟု ဒီကာဖွင့်သည်။

မဟာသီဟနာဒသုတ်
 ဘာသာဒီကာ ပြီး၏။

ပေါဠပါဒသုတ် ဘာသာဋီကာ

ပေါဠပါဒ ပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထု

ဝေဝါပေ၊ သာဝတ္ထိယန္တိ - ဝေဝါပေ၊ သာဝတ္ထိယံဟူသော ဤသုတ်သည်။ ပေါဠပါဒသုတ္တံ - ပေါဠပါဒသုတ်တည်း။ [ဣတိကို အာဒုတ္တ ကြိ၍လည်း တနည်း အနက်ပေးပါ။] တကြ-ထို ပေါဠပါဒသုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ သာဝတ္ထိယံ၊ ပေ၊ အာရာမေတိ - ကား၊ သာဝတ္ထိ - သာဝတ္ထိမြို့ကို၊ ဥပနိဿာယ - ကပ်မှီ၍၊ ဇေတသယ - ဇေတမည်သော၊ ကုမာရသယ - မင်းသား၏၊ ဝနေ-ဥယျာဉ်၌၊ အနာထပိဏ္ဍိကေန- အနာထပိဏ္ဍိကမည်သော၊ (ပိဏ္ဍိ+ဒဒါတီတိ ပိဏ္ဍိကော၊ အနာထာနံ+ပိဏ္ဍိကော အနာထပိဏ္ဍိကော= ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူတို့အား ထမင်းခဲကို ပေးတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အနာထပိဏ္ဍိက မည်သော)၊ ဂဟပတိနာ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်၊ ယောအာရာမော-အကြင်အာရာမကို၊ (အကြင်ကျောင်းတိုက်ကို)၊ ကာရိတော-ပြုစေအပ်ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုအာရာမ၌၊ ဝါ-၌၊ ဝိဟရတိ- သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

ပေါဠပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကောတိ - ကား၊ နာမေန- အမည်အားဖြင့်၊ ပေါဠပါဒေါနာမ-ပေါဠပါဒမည်သော၊ ဆန္ဒပရိဗ္ဗာဇကော-အဝတ်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ပရိဗ္ဗိဇ်သည်။ (“ပဋိဝသတိ - နေ၏” ဟု ၌စပ်)၊ ကိရ - ချဲ့၊ သော - ထို

x x x x x x x x x

ဥပနိဿာယ။ ။ သက်န်းစသော ပစ္စည်း ၄ ပါး၏ ထိုသာဝတ္ထိနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ရခြင်းကြောင့် “သာဝတ္ထိမြို့ကို မှီသည်” ဟု ဆိုသည်။ စိဝရာဒိပစ္စယ ပဋိပဒ္ဒတာယ ဥပနိဿယံ ကတွာတိ အတ္ထော၊ -ဋီကာသစ်၊ ဤ သာဝတ္ထိ ဥပနိဿာယပါ၌ဖြင့် သာဝတ္ထိယံ၌ သို့ ဝိဘတ်ကို သမိပတ္တ၌ သက်သော ဝိဘတ်ဟု သိစေ၏။ “သာဝတ္ထိမြို့ထဲ၌ နေတော်မူသည် မဟုတ်၊ သာဝတ္ထိမြို့၏အနီး (ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်) ၌ နေတော်မူသည်” ဟုလို။

အာရာမေ။ ။ အာဂမ္မ+ရမန္တိ ဧတ္တာတိ အာရာမော - သစ်ပင်တို့၌ အပွင့် အသီး အညွန့်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၎င်း၊ သတွာတို့၏ချမ်းသာစွာနေရာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း အထူးအားဖြင့် ရသေ့ ရဟန်းတို့၏ ထိုထိုအရပ်မှလာ၍ မွေ့လျော်ရာ (မပျင်းရိဘဲ နေထိုင်ရာ) ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ထို ဥယျာဉ်ခြံကို “အာရာမ” ဟု ခေါ်သည်။ [အာ+ရမ+ဏ ပစ္စည်း။]

တနည်း။ ။ အထဝါ ယထာဝုတ္တ ဂုဏသမ္ပတ္တိယာ တတ္ထတတ္ထ ဂတေပိ အတ္ထနော အပ္ပန္နရေ အာနေတွာ (ပြခဲ့သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ထိုထိုအရပ်၌ ရေခဲနေသူတို့ကိုလည်း မိမိအတွင်းသို့ဆောင်၍) ရာမေတိ-မွေ့လျော်စေတတ်၏။ ဒုတိ အာရာမော၊ [“အာနေတွာ+ရာမေတိတိ အာရာမော” ဟု ဟေတုကတ္တုသာနေ ပြုစေလိုသည်။]

ပေါဠပါဒေါ။ ။ ပေါဠ သဒ္ဒါသည် ဖေါဠသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်း။ ပေါဠော (အဖုသည်) +ယသ+ပါဒေတိ ပေါဠပါဒေါ-ခြေ၌ အဖုရှိသောကြောင့် “ပေါဠပါဒ” ဟု နာမည်ထင်ရှားသော ပရိဗ္ဗိဇ်။

ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်သည်။ ဂိဟိကာလေ - လူဝတ်ကြောင်၏အခါ၌၊ (လူဝတ်ကြောင် ဖြစ်စဉ်အခါ၌)၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော- များသောဥစ္စာနှင့်ရှိသော ပုဏ္ဏားသည်။ (ဟုတွံ)၊ ကာမေသု-ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့၌၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၊ ဒိသ္မာ, စတ္တာလိသကောဋိ ပရိမာဏံ-ကုဋေလေးဆယ် အတိုင်း အရှည်ရှိသော၊ ဘောဂက္ခန္ဓံ-စည်းစိမ်အစုကို၊ ပဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ ပဗ္ဗဇိတွာ- ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီး၍၊ တိတ္ထိယာနံ - တို့၏၊ ဂဏာစရိယော - ဂိုဏ်းဆရာသည်၊ ဇာတော- ဖြစ်ပြီ။

[သမယပ္ပဝါဒကစသောပုဒ်တို့ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဒီကာ တေန သမယေနပုဒ်အဖွင့်၌ ပြထားပြီ။ ထို့ကြောင့် နိဿယကိုသာ ရေးပါမည်။] ဣတ္ထိ- ဤအာရာမ၌၊ သမယံ-အယူကို၊ ပဝဒန္တိ- အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဣတိ-ထိုသို့ အယူကို အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော- ထိုအာရာမသည်)၊ သမယပ္ပဝါဒကော-မည်၏။ ကိရ- ချဲ့၊ တသ္မိံ ဌာနေ-၌၊ စင်္ဂီ၊ ပေ၊ သာတိပ္ပဘုတယော- စင်္ဂီပုဏ္ဏား၊ တာရုက္ခပုဏ္ဏား၊ ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား အစရှိကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၎င်း၊ နိဂဏ္ဏ၊ ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဇကာဒယော- နိဂဏ္ဏ၊ အစေလက၊ ပရိဗ္ဗိဇ် အစရှိကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတာစ-ရသေ့တို့သည်၎င်း၊ သန္ဓိပတိတွာ - စုဝေး၍၊ အတ္တနော အတ္တနော- မိမိ မိမိ၏၊ သမယံ- အယူကို၊ ဝဒန္တိ ကထေန္တိ - ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဒီပေန္တိ - ပြကြကုန်၏။ တသ္မာ- ကြောင့်၊ (ထိုသို့ အယူကို အထူးထူး ပြောပြရာ၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ သော အာရာမော-ကို၊ သမယပ္ပဝါဒကောတိ-က ဟူ၍၊ ဂုစ္စတိ-၏၊ စ-ဆက်၊ သွေဝ-ထို အာရာမသည် ပင်၊ တိန္ဒြ၊ ကစီရသင်္ခါတာယ - တည်ပင်တို့၏ အစဉ်အတန်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ရုက္ခပန္နိယာ - သစ်ပင်တို့၏ အစဉ်အတန်းဖြင့်၊ ပရိက္ခိတ္တတ္တာ - ဝန်းရံအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တိန္ဒြ၊ ကစီရော- ရ မည်၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣတ္ထိ- ဤအာရာမ၌၊ ပဌမံ- ရှေးဥျးစွာ၊ ကောဝ-တဆောင်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သာလာ-စရပ်သည်၊ အဟောသိ-ရှိပြီ၊ ပစ္စာ-နေခံ၌၊ မဟာပုညံ- ကြီးသောပုဉ်းရှိသော၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ- ပေါဋ္ဌပါဒပရိဗ္ဗိဇ်ကို၊ နိဿာယ - မှီ၍၊ ဗဟူ - များစွာကုန်သော၊ သာလာ - စရပ်တို့ကို၊ ကတာ-ဆောက်လုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧကံ - တဆောင်သော၊ တမေဝ

x x x x x x x

ဆန္ဒ ပရိဗ္ဗာဇကော။ [ပရိဗ္ဗာဇကပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကို ပါတိမောက် ဘာသာဒီကာ အစေလကသိက္ခာပုဒ်၌ ပြထားပြီ။] ထို ပရိဗ္ဗာဇကသည် အဝတ်ဝတ်သူ၊ အဝတ်မဝတ်သူဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ အဝတ်မဝတ်သူသည်လည်း လုံးလုံးအဝတ်မရှိသော အစေလက၊ အထက်ပိုင်း၌ အဝတ်တထည်ကို လက်ကတီးကြား (ရှိုင်းကြား)၌ သွင်း၍ သွားလေရာ ဆောင်ယူ၍ အောက်ပိုင်း၌ကား အဝတ်မရှိသော အာဇီဝကဟု ၂ မျိုး ရှိပြန်၏။ ဤ ပေါဋ္ဌပါဒကား ထို ၂ မျိုးလုံး မဟုတ်၊ အဝတ်ဝတ်သော ပရိဗ္ဗိဇ်တည်း။

သာလံ- ထိုစရင်ကိုသာ၊ ဥပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊ ဝါ- အကြောင်းပြု၍၊ လဒ္ဒနာမ
 ဝသေန-ရအပ်သောနာမည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကေသာလကောတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-
 ဆိုအပ်၏၊ ပန-ဆက်ဥူးအံ၊ (ပက္ခန္ဓရလည်း ပေးကြ၏၊) မလ္လိကာယ-မလ္လိကာ
 မည်သော၊ ပသေနဒိရညော - ပသေနဒိမင်း၏၊ ဒေဝိယာ - မိဖုရား၏၊ ဥယျာန
 ဘူတော-ဥယျာဉ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ သော-ထို အာရာမ်သည်၊ ပုပ္ဖလသမ္ပန္နော-
 အပွင့် အသီးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ အာရာမော - အာရာမ်တည်း၊ ဣတိ ကတ္တာ - ဤ
 အကြောင်းကြောင့်၊ မလ္လိကာယ အာရာမောတိ - ဟူ၍၊ သနီ - ခေါ်ဝေါ်အပ်
 သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော-ရေခံပြီ၊ သမယပ္ပဝါဒကေ-အယူကို အပြားအားဖြင့်
 ပြောဆိုရာဖြစ်သော၊ တိန္ဒြကာစီရေ - တည်ပင် အစဉ်အတန်းရှိသော၊ ကေ
 သာလကေ - ကေသာလက မည်သော၊ မလ္လိကာယ - ၏၊ တသ္မိံ အာရာမေ-ထို
 အာရာမ်၌၊ (ပဋိဝသတိ ဌစပ်။)

ပဋိဝသတိတိ-ကား၊ နိဝါသဖါသုတာယ-နေခြင်းငှါ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ဝသတိ-နေ၏၊ အထ - ထိုအခါ၌၊ ကေဒိဝသံ- တနေသ၌၊ ဘဂဝါ-
 သည်၊ ပစ္စုသသမယေ - မိုဃ်းသောက်အခါ၌၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ - သဗ္ဗညုတ
 ဉာဏ်တော်ကို၊ ပတ္တရိတွာ-ဖြန့်တော်မူ၍၊ လောကံ- သတ္တလောကကို၊ ပရိဂ္ဂဏ
 န္ဓော - သိမ်းယူတော်မူလသော်၊ ဉာဏဇာလဿ - ဉာဏ်တော်တည်းဟူသော
 ကွန်ယက်၏၊ အန္တောဂဓံ - အတွင်း၌ရောက်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ - ပေါဠပါဒ
 ပရိဗ္ဗာဇကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်တော်မူရ၍၊ အယံ ပေါဠပါဒေါ-ဤ ပေါဠပါဒပရိဗ္ဗာဇ
 သည်၊ မယံ - ငါ၏၊ ဉာဏဇာလေ-၌၊ ပညာယတိ- ထင်ရှား၏၊ ကိံ - အဘယ်
 သို့လျှင်၊ ဘဝိဿတိနုခေါ-ဖြစ်လတံ့နည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဥပပရိက္ခန္ဓော- စူးစမ်း
 ဆင်ခြင်တော်မူလသော်၊ အဒ္ဓသ-မြင်တော်မူရပြီ၊ (ကိံ)။

x x x x x x x

သဗ္ဗညုတညာဏံ ပတ္တရိတွာ။ ■ အနေကာကာရာနဝသေသ ဧဉ္ဇယျတ္ထ ဝိဘာဝန
 တော - တပါးမက များသောအခြင်းအရာရှိသော အကြွင်းမရှိသော သိဘွယ်အနက်
 (အရာဝတ္ထု) အာရုံတို့ကို ထင်စွာ ပြနိုင်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အပရာပရပ္ပတ္တိယာစ-အထပ်
 ထပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဘဂဝတော ဉာဏံ လောကေ (သိဘွယ်ရှိသမျှ တလောက
 လုံး၌) ပတ္တဋ္ဌိဝိယ ဟောတိ - ဖြန့်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏၊ တလောကလုံး၏ သိဘွယ်
 ဟူသမျှကို သိတော်မူသောကြောင့် တလောကလုံးကို ဖြန့်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်၊
 ယတော- ယင်းသို့ ဖြန့်အပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တဿ- ထိုဉာဏ်တော်၏၊ ဇာလ
 တာ ဝုစ္စတိ-ပိုက်ကွန်နှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကို ဆိုအပ်၏။

ကိံ နုခေါ၊ပေ၊ဥပပရိက္ခန္ဓော။ ■ သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို ဖြန့်တော်မူသော
 အခါ ရှေးဥူးစွာ ဝေနေယျအဖြစ်ဖြင့် ထင်လာ၏၊ ထိုသို့ ထင်လာပြီးနောက် ထို ထင်လာ
 သော သဘော၏ သရဏဂုံစသော အကျိုး၏ ပြီးစီးမှုကို ဆက်၍ စူးစမ်းတော်မူရ၏၊
 ထို့ကြောင့် “ကိံ နုခေါ၊ပေ၊ဥပပရိက္ခန္ဓော” ဟု ဆိုသည်။

အဟံ-ငါသည်၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ တတ္ထ-ထိုပေါ်ပေါ်ဒါဒါရိရာအရပ်သို့၊ ဂမိဿာမိ
 ကြတော်မူအံ့၊ အထ-ထို အခါ၌၊ ဓံ-ငါ့ကို၊ ပေါဠပါဒေါ- သည်၊ နိရောဓဉ္စ-
 သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကို၎င်း၊ နိရောဓဝုဠာနဉ္စ - သညာ၏ ချုပ်ခြင်းမှ ထခြင်းကို
 ၎င်း၊ (သညာ၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို၎င်း၊) ပုစ္ဆိဿတိ-မေးလတံ၊ တဿ-
 ထို ပေါဠပါဒပရိတ္တိဇအား၊ အဟံ - သည်၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ - အလုံးစုံသော ရှေး
 ဘုရားရှင်တို့၏၊ ဉာဏေန-ဉာဏ်တော်နှင့်၊ သံ သန္ဓိတ္တာ-နီးနှော၍၊ တဒုဘယံ-
 ထို နိရောဓံ၊ နိရောဓဝုဠာန ၂ ပါးစုံကို၊ ကထေဿာမိ-ဖြေဆိုတော်မူအံ့၊ အထ-
 ဖြေဆိုပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ သော-ထိုပေါ်ပေါ်ဒါဒါရိရာသည်၊ ကတိပါဟစွယေန-
 အနည်းငယ်သော ရက်၏ လွန်ရာအခါ၌၊ ဝါ - ၂ ရက် ၃ ရက် လွန်ရာအခါ၌၊
 စိတ္တံ - စိတ္တမည်သော၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တံ - ဆင်ကို ဆုံးမတတ်သော ဆရာ၏
 သားကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ မမ - ၏၊ သန္တိကံ- အထံသို့၊ အာဂမိဿတိ-
 လာလတံ၊ တေသံ-ထိုပေါ်ပေါ်ဒါဒါ, စိတ္တတို့အား၊ အဟံ-သည်၊ ဓမ္မံ ကို၊ ဒေသေ
 ဿာမိ-ဟောတော်မူအံ့၊ ဒေသနာဝသာနေ-ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌၊ ပေါဠ
 ပါဒေါ-သည်၊ ဓံ- ငါ့ကို၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂမိဿတိ - ဆည်းကပ်
 လတံ၊ စိတ္တော-စိတ္တမည်သော၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော-ဆင်ဆရာ၏ သားသည်၊
 မမ-ငါ၏၊ သန္တိကေ - အထံတော်၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရှင်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍၊
 အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပါပုဏိဿတိ-ရောက်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ (အဒ္ဓသ-
 မြင်တော်မူရပြီ။)

တတော-ထိုသို့ မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပါတောဝ-စောစော၌ပင်၊ သရီရ
 ပဋိဇဂ္ဂနံ-ကိုယ်တော်ကို သုခသင်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ သုရတ္တဒုပန္နံ-ကောင်းစွာ
 ဆိုးအပ်သော ၂ ထင်ရှိသော သင်းပိုင်ကို၊ နိဝါသေတွာ - အထက်အောက်
 ပြန်လှန်ကာ ဝတ်တော်မူ၍၊ ဝိဇ္ဇုလတာသဒိသံ - လျှပ်စစ်နွယ် ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်
 တူသော၊ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတံ-ယုဂန္ဓရတောင်ကို၊ ပရိက္ခိပိတ္တာ-ဝန်းရံ၍၊ ဌိတမဟာ

x x x x x x x x

သုရတ္တဒုပန္နံ။ ။ သဗ္ဗာ+ရတ္တော သုရတ္တော-ကောင်းစွာ ဆိုးအပ်သော သင်းပိုင်၊
 ဒွေ+ပန္နာ ယဿာတိ ဒုပန္နော-၂ ထင် (၂ လွှာ) ရှိသော သင်းပိုင်၊ ထို သင်းပိုင်ကို
 ထက်အောက်ပြန်၍ ဝတ်တော်မူခြင်းကို “နိဝါသေတွာ” ဟု ဆိုသည်။ [ရဇနေန သဗ္ဗာ
 ရတ္တံ၊ ဒိဂုဏံ အန္တရဝါသကံ ပရိဝတ္တနဝသေန (အထက်အောက် ပြန်လည်စေခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်) နိဝါသေတွာ၊-ဇီကာ၊.... “ပရိဝတ္တန- လဲလှယ်၍ ဝတ်ခြင်း ” ဟု လည်း
 ပေးကြ၏။ ဘုရားရှင်မှာ ထိုသို့ လဲဘို့ရာ သင်းပိုင် ၂ ထည်ထားမည် မထင်ပါ။]

ပရိက္ခိပိတ္တာ၊ ပေ၊ ဝိယ။ ။ ဤစကားသည် ပံသုကုသင်္ကန်း၏ ဥပမာ မဟုတ်၊
 ကာယဗန္ဓန၏ ဥပမာသာ ဖြစ်ထိုက်၏။ မှန်၏ - ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်သည် မြင့်မိုရ်
 တောင်ကြီးနှင့် တူတော်မူ၏။ အလယ်ခါးတော်ကား ယုဂန္ဓရတောင်နှင့်တူ၏။ ခါးပန်း
 ကြိုးတော်သည် ယုဂန္ဓရတောင်ကို ပတ်၍တည်သော မိုဗ်းတိမ်နှင့်တူသည်။ ဆက်ဥား

မေဃဝိယ-တည်သော ကြီးစွာသော မိုဃ်းတိမ်အဆင်းနှင့် တူသော၊ ကာယ ဗန္ဓနံ-ခါးပန်းကြိုးကို၊ ဗန္ဓိတွာ-ဖွဲ့တော်မူ၍၊ မေဃဝဏ္ဏံ-မိုဃ်းတိမ်နီ အဆင်း ရှိသော၊ ပံသုကူလံ-ပံသုကူသင်္ကန်းတော်ကို၊ ကေသဝရဂတံ-မြတ်သော တဖက် သော လက်ဝဲအဘို့၌ ရောက်သည်ကို၊ ကတွာ, ပစ္စန္ဓံ-အသစ်စက်စက်ဖြစ်သော၊ သေလမယပတ္တံ-ပဲနောက် အဆင်းရှိသော ကျောက်ညို အတိပြီးသော သပိတ်

x x x x x x x x x

အံ၊- ဝိဇ္ဇာလတာသဒိသံဖြင့် ကာယဗန္ဓန၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကိုပြ၏။ ယုဂန္ဓရ ပဗ္ဗတံ ပရိက္ခိပိ တွာ ဌိတမဟာမေဃဝိယဖြင့် ကာယဗန္ဓန၏ အသွေးအရောင်ကို ပြသည်။ [ပဌမေန စေတ္ထ သဏ္ဍာနသမ္ပတ္တိံ ဒဿေတိ၊ ဒုတိယေန ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိံ- ဇီကာသစ်။] ထို့ပြင်- “ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတံ ပရိက္ခိပိတွာ” ဟူသော စကားသည် ကြံဆ၍ ဥပမာပြုအပ်သော ပရိ ကပ္ပေါပမာ စကားတည်း။ “ထိုသို့ ယုဂန္ဓရတောင်ကို ရစ်ပတ်၍နေသော မိုဃ်းတိမ် ရှိလျှင် ထိုမိုဃ်းတိမ်အဆင်းနှင့်တူသည်” ဟူလို။

မေဃဝဏ္ဏံ။ ။ ဤပုဒ်ကို ပံသုကူလ၏ ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် ရှေ့ မြဟ္မဇာလသုတ်၊ နာဠန္ဒာမြို့သို့ ကြွတော်မူခဏ်းဝယ်၊ “မေဃဝဏ္ဏံ ပံသုကူလံ” ဟု ပြခဲ့ပြီ။ အနက်အဓိပ္ပါယ် ကိုလည်း ထိုသို့ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ။ ဇီကာသစ်၌ကား ထိုသို့ “ဤသင်္ကံ ကဏ္ဍဝန္တတာယ မေဃဝဏ္ဏံ” ဟု ဖွင့်ခဲ့၏။ ဤ၌ကား ဇီကာဟောင်းအတိုင်း “မေဃဝဏ္ဏန္တိ ရတ္တမေဃဝဏ္ဏံ (နီသော မိုဃ်းတိမ် အဆင်းရှိသော) ၊ သဗ္ဗာပဘာနရဋ္ဌိတမေဃသင်္ကာသံ (ဆည်းဈာရောင်ဖြင့် တပ်စွဲအပ်သော မိုဃ်းတိမ်အဆင်း ရှိသော) ၊ ဣတိ အတ္ထော ” ဟု ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဇီကာသစ် အဖွင့်မှာ ရှေ့နောက်မညီ ဟု ဆရာတို့ မိန့်ကြ၏။ သို့သော် ဇီကာသစ်သည် “ယုဂန္ဓရပေါပိယ မေဃဝဏ္ဏံ” တိုင်အောင် ကာယဗန္ဓန၏ ဥပမာအဖြစ်ဖြင့် ပြလိုဟန် တူသည်။ ဘာကြောင့်နည်း၊- မေဃဝဏ္ဏံကို ဖွင့်ပြီးမှ “ပဌမေန စေတ္ထ ” စသည်ဖြင့် ဥပမာ ၂ မျိုး၏ အထူးကို ပြသောကြောင့်တည်း။ သို့ရာတွင် မေဃဝဏ္ဏံကို ပံသုကူလံ၏ ဝိသေသနဟု ယူမှ မြဟ္မဇာလသုတ် အဖွင့်နှင့် ညီမျှပါသည်။

ပစ္စန္ဓံ။ ။ “အဘိနဝံ” ဟု ဇီကာ၌ ဖွင့်၏။ ပစ္စန္ဓသဒ္ဓါသည် အဘိနဝအနက်ကို ဟောသော ရဇ္ဇိပုဒ်တည်း-ဟု ဆိုလို၏။ ထို သေလမယပတ္တံသည် ပေါဠပါဒ အထံသို့ ကြွတော်မူချိန်၌ အသစ်စက်စက် (အဘိနဝ) မဟုတ်ဘဲ အတော်အတန် ဟောင်းနေစရာ ရှိသော်လည်း အစ၌ ရအပ်ခဲ့သော အမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဘူတပုဗ္ဗဂတိကနည်းအား ဖြင့် “ပစ္စန္ဓံ” ဟုပင် ခေါ်ရ၏။ ဘာကြောင့်နည်း၊- အနည ပရိဘောဂတာယ (ဘုရားမှ တပါးသော ရဟန်းတော်များ၏ အသုံးအဆောင် သပိတ်မဟုတ်သောကြောင့်တည်း)။

တနည်း။ ။ ထို သပိတ်တော်သည် အမြဲအသစ်စက်စက် ဖြစ်နေဘို့ရန် ဘုရားရှင်၏ မိဠာန်တော်မူခြင်းကြောင့် အမြဲ အသစ်စက်စက်ဟုပင် ဆိုအပ်၏။ တနည်း - ကျောက် သလင်း အစရှိသည်ဟု ဆိုအပ်သော ရတနာ၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် ထို သပိတ်ကို ပစ္စန္ဓံ (အဖိုးထိုက် အဖိုးတန်) ဟု ဆိုအပ်၏။ [ဇီကာကြည့်ပါ။]

သေလမယပတ္တံ။ ။ မုဂ္ဂဝဏ္ဏသိလာမယံ (ပဲနောက်အဆင်းရှိသော ကျောက်အတိ ပြီးသော) စတုမဟာရာဇဒတ္တိယံ (နတ်မင်းကြီး လေးယောက် လှူအပ်သော) ပတ္တံ။ [နတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့သည် သပိတ်လေးလုံးကို လှူကြ၏။ ထိုလေးလုံးအစိုက်၌

တော်ကို၊ ဝါမအံသကုဒေ-လက်ဝဲ ပခုံးအစွန်း၌၊ လဂ္ဂေတ္တာ - ချိတ်တော်မူ၍ (လွယ်တော်မူ၍)၊ သာဝတ္ထိ - သို့၊ ပိဏ္ဍာယ-၄၊ ပဝိသိဿာမိ-ဝင်တော်မူအံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံတော်မူ၍၊ သီဟော- ခြင်္သေ့သည်၊ ဟိမဝန္တာပဒါ- ဟိမဝန္တာ တောင်ခြေမှ၊ (နိက္ခမတိ)ဝိယ-ထွက်သကဲ့သို့၊ ဝိဟာရာ-ကျောင်းတိုက်မှ၊ နိက္ခမိ- ထွက်တော်မူပြီ၊ ဣမမတ္ထံ-ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ သန္ဓာယ, အထခေါ ဘဂဝါ တိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

တေဒဟောသီတိ-ကား၊ နဂရဒ္ဓါရသဗိပံ - မြို့တံခါးအနီးသို့၊ ဝန္တာ-ရောက် တော်မူ၍၊ အတ္တနော-ကိုယ်တော်၏၊ ရုစိဝသေန - အလိုတော်၏ အစွမ်းဖြင့်။ [သဒ္ဓဋ္ဌိတိအဇ္ဈာသယဝသေန- ပေါဋ္ဌပဒါ ပရိဗ္ဗိဇအား ဟောတော်မူသော အခါ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် တရားဒေသနာတော်၏ တည်တံ့ခြင်းကို အလိုရှိတော် မူသည်၏ အစွမ်းဖြင့်- ဋီကာ။] သူရိယံ-ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်တော် မူ၍၊ အတိပ္ပဂဘာဝမေဝ - အလွန် စောသေးသည်၏ အဖြစ်ကိုပင်၊ ဒိသ္မာ- မြင်တော်မူ၍၊ တေ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ [အတိပ္ပဂ-အတိပ္ပဂေါတို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ကစွည်းဘာသာဋီကာ, သန္ဓိ-ကွမ် ဩ ဗျဉ္ဇနေသုတ်၌ ကြည့်ပါ။]

ယန္ဓုနာတိ-ယန္ဓုန ဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ သံသယပရိဒီပနေ-သံသယကို ပြခြင်း၌၊ (ပဝတ္ထော) နိပါတော-တည်း၊ [“ယန္ဓုနာဟန္တိ” ဟု အဟံပါသည် ကား ပို၏၊ အဟံသည် နိပါတ်မဟုတ်] စ-ထိုသို့ပင် သံသယတ္ထနိပါတ် ဖြစ်ပါ သော်လည်း၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ သံသယောနာမ - ယုံမှားခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန- အန္ဓုယ၊ ဣဒံ-ဤအမှုကို၊ ကရိဿာမ- ပြုကုန်အံ့၊ ဣဒံ - ကို၊ န ကရိဿာမ- ကုန်အံ့၊ ဣမဿ-ဤသူအား၊ ဓမ္မံ- ကို၊ ဒေသေဿာမ-ဟောကုန်အံ့၊ ဣမဿ (ဓမ္မံ) န ဒေသေဿာမ- ကုန်အံ့၊ ဣတိ ဝေ-ဤသို့၊ ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါ- အလိုရှိအပ်သောကိစ္စ၏ ရှေးအဘို့၌ဖြစ်သော အဖန်ဖန် ကြံစည်ခြင်းဟူသော၊ သေ(သော စိတ္တစာရော)-ဤစိတ်၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏(အတွက်)၊ လဗ္ဘတိ - ရအပ်ရနိုင်၏၊ တေန - ကြောင့်၊ ယန္ဓုနာဟန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ)၊ အာဟ-ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ ယဒိ ပန(ဥပသကံမယံ)- အကယ်၍ ချဉ်းကပ်ရပါ မူကား၊ ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ အတ္ထော။

x x x x x x x

“ပစ္စန္ဓေ (ပဋိ+အဋ္ဌေ) -အသီးအသီးများသော အဖိုးရှိကုန်သော” ဟု ဆိုရ၏၊ နောင် အခါ၌ ဘုရားရှင်သည် တလုံးတည်းဖြစ်အောင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၏၊ မဟာဝဂ္ဂ, ပဗ္ဗဇ္ဇ ခန္ဓက အဋ္ဌကထာကြည့်ပါ၊ ထိုအခါ၌ အသီးအသီးဟု ဆိုစရာ မရှိတော့ရကား “ပစ္စန္ဓ- အသစ်ဖြစ်သော” ဟု အနက်ဆိုရသည်။]

ယန္ဓုနာ ■ “သံသယကိုပြသော နိပါတ်” ဟု ဆိုရိုးရှိသော်လည်း ဘုရားရှင်မှာ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟူသော သံသယကို ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဘုရားရှင် အတွက် သံသယ အနက် မဖြစ်နိုင်ရကား “ ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂ ” အနက်သာ ရနိုင်၏ဟု ဆိုသည်၊ [ပရိ

ဥန္ဒာဒိနိယာတိ- ကား၊ ဥစ္စံ - မြင့်ကျယ်စွာ၊ (ဥ၏ အဖွင့်၊) နဒမာနာယ-
 ပြောဆိုသော၊ (ပရိဗ္ဗာဇက ပရိသာယ-၌စပ်၊) စ- ဆက်၊ ဧဝံ-ဤသို့ မြင့်ကျယ်
 စွာ၊ နဒမာနာယ - ပြောဆိုသော၊ အဿာ- ထို ပရိသတ်၏၊ ဥဒ္ဓံ - အထက်သို့၊
 ဂမနာဝသေန- တက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥစ္စော - မြင့်သော၊ (သဒ္ဓေါ - အသံ
 သည်၎င်း၊) ဒိသာသု - အရပ်မျက်နှာတို့၌၊ ပတ္ထဝေသေန - ပြန်ကျယ်ခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ မဟာ-ကျယ်သော၊ သဒ္ဓေါ-သည်၎င်း၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ကြောင့်၊
 ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယ - ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓမည်သော၊ (ပရိသာယ၌စပ်။)

x x x x x x x x

ဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေါတိ အဓိပေတကိစ္စဿ ပုဗ္ဗဘာဂပရိဝိတက္ကော ဧဝံ၊ ဗုဒ္ဓါနံ လန္တုတိတိ
 ကရိဿာမ နကရိဿာမာတိ အာဒိကော ဒေသစိတ္တစာရော ဗုဒ္ဓါနံ လန္တုတိ သမ္ဘဝတိ၊
 ဝိစာရဏာဝေသေန ပဝတ္တနတော၊ န ပန သံသယဝေသေန၊-ဋီကာ။] (တနည်း) ပရိကပ္ပ
 နေဝါယံ နိပါတော-ပရိကပ္ပန အနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်ဟု အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်း
 ဋီကာကြံသေး၏။ “ယန္တု ဥပသက်မေယျ-အကယ်၍ ချဉ်းကပ်ရမူကား ကောင်းလေ
 ဝ”ဟု ကြံပုံကိုပြသော အနက်သာဖြစ်သင့်၏။ ယဒိ ပနလည်း ယန္တုနနှင့် အနက်တူ၏။

ဥန္ဒာဒိနိယာ။ ■ “ဥတိ ဥစ္စံဟု၎င်း၊ နာဒိနိကို နဒမာနာ”ဟု၎င်း ဖွင့်၏။ နဒမာနာ
 ယဟု ကတ္တုသင် ဖွင့်သောကြောင့် “ဥစ္စံ + နာဒေါ - မြင့်သောအသံတည်း၊ ဝါ -
 မြင့်လည်းမြင့် ကျယ်လည်းကျယ်သော အသံတည်း၊ ဥန္ဒာဒေါ”ဟု ရှေးဥျားစွာ သမာဓိ
 တွဲပြီးမှ “ဥန္ဒာဒေါ ယဿာ အတ္ထိတိ ဥန္ဒာဒိနိ” ဟု အဿတ္ထိဆင့်ပါ။

ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယ ။ ■ ဥန္ဒာဒိနိယာကိုပင် ထပ်၍ သရုပ်ဖော်သည်။
 ထို့ကြောင့် “ဧဝံ နဒမာနာယ စဿ ပေါ၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါယ”ဟု မိန့်သည်။ “ဥဒ္ဓံ
 ပေါ၊ သဒ္ဓေါ” ကား ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓ၏အနက်ဖွင့်တည်း၊ ထိုအဖွင့်၌ ဥဒ္ဓံ ဂမနဖြင့်
 “ဥစ္စာ”ဟူသော အာကာရန္တနိပါတ်၏အနက်ကို ပြ၏။ “ဒိသာသု ပတ္ထဝေသေန”ဖြင့်
 မဟာ၏အနက်ကို ပြ၏။ မဟာ၏နောက်၌ သဒ္ဓေါဖြင့် ဥစ္စာနှင့် သဒ္ဓေါတို့သည်၎င်း၊
 မဟာနှင့် သဒ္ဓေါတို့သည်၎င်း အရတူ ကမ္မဓာရဟု ပြ၏။ ထို့နောက် ဗဟုဒ္ဓိဟိ တွဲပါ။

မှတ်ချက်။ ■ ဥန္ဒာဒိနိနှင့် ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓသည် အရတူသောကြောင့် ဥန္ဒာဒိနိ၌
 ဥသဒ္ဓါသည် ဥန္ဒတ (အထက်သို့ မြင့်တက်ဟူသော) အနက်အပြင် ဝိပုလ (ဘေးသို့
 ကျယ်ပြန့်ဟူသော) အနက်ကိုလည်း ဟော၏ဟု မှတ်ပါ။ [ယထာ ဥန္ဒတပ္ပါယော သဒ္ဓေါ
 ဥန္ဒာဒေါ - များစွာ မြင့်တက်ခြင်းရှိသော အသံသည် ဥန္ဒာဒ မည်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ ဝိပုလ
 ဘာဝေန ဥပရူပရိ ပဝတ္ထောပိ ဥန္ဒာဒေါ - ဤအတူ ပြန့်ကျယ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် အဆင့်
 ဆင့်ဖြစ်သော အသံသည်လည်း ဥန္ဒာဒ မည်၏။ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ တဒုဘယံ ဧကန္တံ
 ကတ္တာ ပါဠိယံ ဥန္ဒာဒိနိယာတိ ဝတ္တာ ပုန ဝိဘာဝေန ဒဿတံ (ဥန္ဒာဒိနိကို ဝေဘန်၍
 ပြခြင်းငှါ) ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓါယာတိ ဝတ္ထံ၊-ဋီကာ။]

အနက်ပေးပုံ။ ■ ဤ ဋီကာဖွင့်ကိုထောက်၍ “ဥန္ဒာဒိနိယာ - မြင့် + ကျယ်သော
 အသံရှိသော”ဟု အနက်ပေးပါ။ “ရှေးက ဝဲတင်ထပ်သောအသံရှိသော”ဟု ပေးကြ၏။
 တောင်အနီးဝယ် ဟစ်အော်သောအခါ ပြန်လာသော အသံကဲ့သို့ ဝဲတင်သံဖြစ်အောင်
 ဟစ်အော်၍ စကားပြောကြမည်မဟုတ်သောကြောင့် ထိုအနက်ကို ဤနေရာ၌ မယူထိုက်။

ဟိ- ချွ၊ တေသံ ပရိဗ္ဗာဇကောနံ-ထို ပရိဗ္ဗာဇတို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ပါတောဝ-
 နံနက်စောစောပင်၊ ဝုဠာယ-ထ၍၊ ကတ္တဗ္ဗိနာမ-ပြုထိုက်သည်မည်သော၊ စေတိယ
 ဝတ္တံဝါ - စေတီတော်၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်သည်၎င်း၊ ဗောဓိဝတ္တံဝါ -
 ဗောဓိပင်၌ ပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်သည်၎င်း၊ အာစရိယုပဇ္ဈာယဝတ္တံဝါ -
 ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၌ ပြုထိုက်သောကျင့်ဝတ်သည်၎င်း၊ ယောနိသော-သင့်သော
 အကြောင်းအားဖြင့်၊ မနသိကာရောဝါ-ဘာဝနာကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်၎င်း၊
 နတ္ထိ - မရှိ၊ တေန - ထို့ကြောင့်၊ တေ - ထို ပရိဗ္ဗာဇတို့သည်၊ ပါတောဝ-
 နံနက်စောစောပင်၊ ဝုဠာယ-၍၊ ဗာလာတပေ - တက်သစ်စ နေရောင်၌၊ ဝါ-
 နေစာ၌၊ နိသိန္ဒာ - ထိုင်ကုန်လျက်၊ ဣမဿ-ဤ သူ၏၊ ဟတ္ထော- လက်သည်၊
 သောဘနော-တင့်တယ်၏၊ ဝါ-လှ၏၊ ဣမဿ, ပါဒေါ-ခြေသည်၊ သောဘနော-
 ၏၊ ဣတိဝေ-ဤသို့၊ အညမညဿ- အချင်းချင်း၏၊ ဟတ္ထပါဒါဒိနိ-လက်ခြေ
 အစရှိသည်တို့ကို၊ အာရတ္တဝါ - အကြောင်းပြု၍သော်၎င်း၊ ဣတ္ထိပုရိသ ဒါရက
 ဒါရိကာဒီနိ-မိန်းမ ယောက်ျား သူငယ် သူငယ်မ အစရှိသူတို့၏၊ ဝဏ္ဏေ-ဂုဏ်
 တို့ကို၊ (အာရတ္တဝါ - ၍သော်၎င်း၊) အညံ - အခြားသော၊ ကာမဿာဒ
 ဘဝဿာဒါဒိဝတ္ထု-ကာမဂုဏ်ကို သာယာတတ်သော တဏှာ, ကာမဘဝကို
 သာယာတတ်သောတဏှာ အစရှိသည်တို့၏ တည်ရာအာရုံကို၊ (အာရတ္တဝါ-
 သော်၎င်း၊) ကထံ- စကားကို၊ သမုဠာပေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ အနုပုဗ္ဗေန- အစဉ်
 အားဖြင့်၊ ရာဇကထာဒိ အနေကဝိဓံ - ရာဇကထာ အစရှိသော တပါးမက
 များသော အပြားရှိသော၊ တိရစ္ဆာနကထံ - နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်၏ ဖိလာကန်လန်
 ဖြစ်သောစကားကို၊ ကထေန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ တေန - ထို့ကြောင့်၊ ဥဒ္ဓာဒိ
 နိယာ ပေ၊ ကထေန္တိ ယာတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒာတ္ထရေန-သည်၊)
 ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

တတော - ထိုသို့ တိရစ္ဆာနကထာကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ပေါဠပါဒေါ-
 ပေါဠပါဒမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော- သည်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကေ- ထို တပည့်
 ပရိဗ္ဗာဇတို့ကို၊ ဩလောကေတွာ-ကြည့်၍၊ ဣမေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့သည်၊ အတိ
 ဝိယ - အလွန်အကဲသာလျှင်၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ အဂါရဝါ - ရိုသေ
 လေးစားခြင်းမရှိကြကုန်၊ မယံစ-ငါတို့သည်လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-
 ၏၊ ပါတုဘာဝတော - ထင်ရှားဖြစ်ရာအခါမှ၊ ပဠာယ - စ၍၊ သူရိယုဂ္ဂမနေ-
 နေထွက်ရာအခါ၌၊ ခဇ္ဇောပနက္ခာမာ-ပိုးစုန်းကြူးဟူသော ဥပမာရှိကုန်သည်၊
 ဇာတာ - ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ နော- ငါတို့၏၊ လာဘသက္ကဋ္ဌာရောပိ- လာဘ်သပ်ပကာ
 ရသည်လည်း၊ [လာဘကို “လာဘ်” သက္ကာရကို “သပ်ပကာ” ဟု ပေးကြ
 သည်။] ပရိဟိနော - ယုတ်လျော့ခဲ့ပြီ၊ ပန - ဆက်၊ ဣမံ ဌာနံ - ဤအရပ်သို့၊
 သမဏော ဂေါတမောဝါ-သည်သော်၎င်း၊ ဂေါတမဿ-၏၊ သာဝကောဝါ-

သာဝကသည်သော်၎င်း၊ တဿ - ထို ဂေါတမ၏၊ ဂိဟိ - လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်သော၊ ဥပဠာကောဝါ - အလုပ်အကျွေးသည်သော်၎င်း၊ သစေ အာဂစ္ဆေယျ - အကယ်၍လာအံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အတိဝိယ - အလွန်သာလျှင်၊ လဇ္ဇနိယံ - ရှက်ဘွယ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်တော့လတံ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ပရိသဒေါသော- ပရိသ၏အပြစ်သည်၊ ပရိသဇေဠကဿေဝ-ပရိသတ်၏ အကြီးအကဲ၏သာလျှင်၊ ဥပရိ - အပေါ်သို့၊ အာရောဟတိ- တက်ရောက်၏၊ [“တပည့်မကောင်း ဆရာခေါင်း” ဟုလို] ဣတိ - ဤသို့ကြံ၍၊ ဣတော စိတောစ - ဤအရပ် ဤအရပ်သို့လည်း၊ ဝါ-ဟိုမှ ဒီမှလည်း၊ ဝိလောကေန္တော - စောင်း၍ ကြည့်လသော်၊ ဘဂဝန္တိ - ကို၊ အဒ္ဓသ - မြင်ရပြီ၊ တေန - ထို့ကြောင့်၊ အဒ္ဓသာခေါ၊ ပေ၊ တုဏှိ အဟေသုတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန)၊ ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

တတ္ထ- ထို အဒ္ဓသာ ခေါ၊ ပေ၊ အဟေသုဟူသော စကားရပ်၌၊ သဏ္ဍာပေသိတိ- ကား၊ သိက္ခာပေသိ - သင်စေပြီ၊ (သင်ပေးပြီ)၊ အဿာ - ထိုပရိသတ်၏၊ ဝဇ္ဇ-အပြစ်ကို၊ ပဋိစ္စာဒေသိ-ဖုံးကွယ်ပြီ၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် (ထားအပ်သော်)၊ သုသဏ္ဍိတာ-ကောင်းစွာ တည်သည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-ထိုကောင်းစွာ တည်နိုင်လော့အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ - ထိုပရိသတ်ကို၊ ထပေသိ-ထားပြီ၊ ယထာနာမ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ပရိသမဇ္ဈ-ပရိသတ်အလယ်သို့၊ ပဝိသန္တော - ဝင်သော၊ ပုရိသော - သည်၊ ဝဇ္ဇပုဋိစ္စာဒနတ္ထံ - အပြစ်ကို ဖုံးကွယ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ နိဝါသနံ - ကိုယ်ဝတ်ကို၊ သဏ္ဍာပေတိ - ကောင်းစွာ တည်စေ၏၊ ပါရုပနံ-အပေါ်ခြံကို၊ သဏ္ဍာပေတိ-၏၊ ရဇောကိဏ္ဍဋ္ဌာနံ-မြူဖြင့် ရောပြွမ်းအပ်သောအရပ်ကို၊ ပုဇ္ဇတိ- သုတ်၏၊ ဧဝံ- တူ၊ အဿာ- ထိုပရိသတ်၏၊ ဝဇ္ဇပုဋိစ္စာဒနတ္ထံ - ငှါ၊ အပ္ပသဒ္ဓါဘောန္တောတိ - နှော့ဟူ၍၊ သိက္ခာပေန္တော-သင်ပေးလျက်၊ ယထာ-ဖြင့်၊ (ထားအပ်သော်)၊ သုသဏ္ဍိတာ-သည်၊ ဟောတိ၊ တထာ-ဖြင့်၊ နံ-ကို၊ ထပေသိ-ပြီ၊ ဣတိအတ္ထော။

* * * * *

သဏ္ဍာပေသိ ။ ။ သညမနဝသေန (စောင့်စည်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သမ္မဒေဝထပေသိ၊ [သံကို သမ္မဒေဝ, ဌာပေကို ထပေ (တည်စေကို ထား) ဟု ဝိကာဖွင့်၏။] “ကောင်းစွာထား”ဟုရာ၌ “အကြင်နည်းဖြင့် ထားအပ်သော် ကောင်းစွာတည်၏၊ ထိုနည်းဖြင့် ထားသည်”ဟု သိစေလို၍ “ယထာ၊ ပေ၊ ထပေသိ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွင်ဖွင့်သည်။

သိက္ခာပေသိ၊ ပေ၊ ပဋိစ္စာဒေသိ။ ။ ထိုသို့ ကောင်းစွာတည်စေခြင်း (ကောင်းစွာ ထားခြင်း) ဟူသည် ပါဠိတော်၌ လာသည့်အတိုင်း “အပ္ပသဒ္ဓါ ဘောန္တော ဟောထ” စသည်ဖြင့် တိရစ္ဆာနကထာတို့ဖြင့် အချင်းချင်း မရိမသေဖြစ်မှုကို မပြုစေသောအားဖြင့် ကောင်းသော အကျင့်အာစာရကို သင်ပေးခြင်း၊ မိမိတို့၌ နဂိုရိကရှိနေသော ရှက်ဘွယ်အပြစ်များကို စွန့်စေသောအားဖြင့် ဖုံးထားခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် သိက္ခာပေသိ၊ ပေ၊ ပဋိစ္စာဒေသိတို့သည် သဏ္ဍာပေသိအရ ကောင်းစွာထားပုံကို သရုပ်ဖော်သော အဖွင့်များတည်း၊ ယထာနာမစသည်ကား ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားပြသော စကားတည်း။

အပ္ပသဒ္ဒကမောတိ-ကား၊ အပ္ပသဒ္ဒ-တိုးသောအသံကို၊ ဣစ္ဆတိ- လိုလား
 ၏၊ ကော-တပီးတည်းသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိသီဒတိ-ထိုင်၏၊ ကော (ဟုတွာ)၊
 တိဋ္ဌတိ-ရပ်၏၊ ဂဏသင်္ဂဏိကာယ - အပေါင်းအဖါ၌ ပေါင်းဆုံခြင်းဖြင့်၊ န
 ယာပေတိ-မမျှတ၊ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗိ မညေယျာတိ-ကာ၊ ဣဓ-ဤအရပ်သို့၊ အာ
 ဂန္တဗ္ဗိ- လာထိုက်၏ဟူ၍၊ (အပ္ပေဝနာမ) မညေယျ - မှတ်ထင်တန်ရာ၏၊ [ပါဠိ
 တော်၌ရှိသော အပ္ပေဝနာမကိုယူ၍ ပေးသည်။] ပန - ပရိဟာရပက္ခမှတပီး
 စောဒကပက္ခကိုဆိုဥျးအံ့၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ သေ(သော)-ဤ ပေါဋ္ဌပါဒသည်၊
 ဘဂဝတော- ၏၊ ဥပသင်္ကမနိ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသတိ- တောင့်တ
 သနည်း၊ ဣတိ-ဤကားအမေးတည်း၊ အတ္တနော-၏၊ ဝုဒ္ဓိ-လာဘ်, ဂုဏ်အားဖြင့်
 ကြီးပွားမှုကို၊ ပတ္တယမာနော-တောင့်တသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ပစ္စာသီသတိ)၊
 ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း။

ကိရ-ချဲ့၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့သည်၊ (“ဥက္ခိပန္နိ” စသည်၌စပ်)၊ ဗုဒ္ဓေသုဝါ-
 ဘုရားရှင်တို့သည်သော်၎င်း၊ [“ဗုဒ္ဓေ”ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဗုဒ္ဓသာဝကေသု
 ဝါ-ဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့သည်သော်၎င်း၊ အတ္တနော-၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ အာ
 ဂတေသု-လာကုန်လသော်၊ အဇ္ဇ-နေ၊ အမှာကံ-တို့၏၊ သန္တိကံ-သို့၊ သမဏော
 ဂေါတမော-သည်၊ အာဂတော-ကြွလာပြီ၊ သာရိပုတ္တော-သည်၊ အာဂတော-
 ပြီ၊ ခေါ ပန-စင်စစ်၊ တေ - ထို ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓသာဝကတို့သည်၊ ယဿဝါ တဿဝါ-
 အမှတ်မထား တပီးပီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော ပုဂ္ဂိုလ်
 ၏)၊ သန္တိကံ- သို့၊ န ဂစ္ဆန္တိ - မသွားကြကုန်၊ အမှာကံ - တို့၏၊ ဥတ္တမဘာဝံ-
 မြင့်မြတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဿထ - ကြည့်ကြကုန်လော၊ ဣတိ - ဤသို့

x x x x x x x

အပ္ပသဒ္ဒကမော ။ “အပ္ပသဒ္ဒ + ကမောတိတိ အပ္ပသဒ္ဒကမော” ဟု ပြုစေ
 လို၍ “အပ္ပသဒ္ဒ ဣစ္ဆတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ အပ္ပသဒ္ဒကို “နိဿဒ္ဒ - အသံမရှိ” ဟု အပ္ပ
 သဒ္ဒါ၏ အဘာဝအနက်ကို ဖွင့်ပြီးလျှင် လုံးလုံး အသံမရှိခြင်းကို ယူမည်စိုး၍ “ဥစ္စာသဒ္ဒ
 မဟာသဒ္ဒါဘာဝံ - မြင့်သောအသံ ကျယ်သောအသံ၏ မရှိခြင်း” ဟု ဋီကာ၌ အဓိပ္ပါယ်
 ဖွင့်သည်။

ကော နိသီဒတိ ။ ကော နိသီဒတိ စသည်ကား အပ္ပသဒ္ဒကမောအတွက်
 ရောက်နိုင်သော အဓိပ္ပါယ်ကို အတ္ထာပန္နနည်းအားဖြင့် ပြခြင်းတည်း၊ အပ္ပသဒ္ဒကို အလို
 ရှိသောကြောင့် တပီးတည်း နေထိုင်မှု စသည်ကို ပြတော်မူသည် - ဟူလို၊ [ယခုအခါ
 “တိုးတိုး စကားပြောပါ၊ တိုးတိုး စာအံပါ” စသော သင်ပြမှုသည် ဤနေရာ၌ရအပ်သော
 အကျင့်တည်း။]

ဝုဒ္ဓိ ပတ္တယမာနော ။ ဝုဒ္ဓိတိ လာဘသတ္တိာရဝုဒ္ဓိ-လာဘ်သတ္တိာရ၏ တိုးပွား
 မှုကို၊ ပတ္တယမာနောတိ ပတ္တယနဟေတု၊ [မာန ပစ္စည်း ဟိတ်အနက်ဟော - ဟူလို၊]
 ဤအဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်ချဲ့ပြလို၍ “ပရိဗ္ဗာဇကော ကိရ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ပြော၍၊ အတ္တနော - မိမိ၏၊ ဥပဋ္ဌာကာနံ - အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့၏၊ သန္တိကေ - အထံ၌၊ အတ္တာနံ - မိမိကို၊ ဥက္ခိပန္တိ - ချီမြောက်ကြကုန်၏၊ ဥစ္စေ - မြင့်သော၊ ဌာနေ - အရာ၌၊ ထပေန္တိ - ထားကြကုန်၏၊ (ကြားကြကုန်၏)။

ဘဂဝတောပိ - မြတ်စွာဘုရား၏လည်း၊ ဥပဋ္ဌာကေ - အလုပ်အကျွေးဒါယကာတို့ကို၊ ဂဏိတုံ - များ၍ယူခြင်းငှါ၊ ဝါယမန္တိ - အားထုတ်ကြကုန်၏၊ ကိရ - ချ၊ တေ - ထို ပရိဗ္ဗိဇ်တို့သည်၊ ဘဂဝတော - ၏၊ ဥပဋ္ဌာကေ - တို့ကို၊ ဒိသ္မာ - မြင်၍၊ ဝေ - ဤသို့၊ ဝဒန္တိ - ပြောဆိုကြကုန်၏၊ (ကိ)။ တုမှာကံ - အသင်ဒါယကာတို့၏၊ သတ္တာ - ဆရာဖြစ်သော၊ ဘဝံ ဂေါတမောပိ - အရှင်ဂေါတမသော်မှ၎င်း၊ ဂေါတမသာဝကာပိ - ရှင်ဂေါတမ၏ သာဝကတို့သော်မှ၎င်း၊ အမှာကံ - ငါတို့၏၊ သန္တိကံ - အထံသို့၊ အာဂစ္ဆန္တိ - လာကြကုန်သေး၏၊ မယံ - ငါတို့သည်၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ သမဂ္ဂါ - ညီညွတ်ကြကုန်၏၊ တုမှေ ပန - အသင် ဒါယကာတို့သည် ကား၊ အမှေ - ငါတို့ကို၊ အက္ခိဟိပိ - မျက်လုံးတို့ဖြင့်သော်မှလည်း၊ ပဿိတုံ - ကြည့်ခြင်းငှါ၊ န ဣစ္ဆထ - အလိုမရှိကြကုန်၊ သာမိစိကမ္ပံ - အရိအသေပြုမှုကို၊ န ကရောထ - မပြုကြကုန်၊ ဝေါ - သင်တို့၏အပေါ်၌၊ ကိ - အဘယ်ကို၊ အပရဒ္ဓံ - ချွတ်ယွင်းအပ်ဘူးသနည်း၊ [အပရဒ္ဓိတံ၊ - ငိုကာ၊ အပ + ရာဓဓာတ်၊ တပစ္စည်း။] အထ - ထိုအခါ၌၊ ကေစ္စေ - အချို့ကုန်သော၊ မနုဿံ - လူတို့သည်၊ ဗုဒ္ဓါပိ - ဘုရားရှင်တို့သော်မှလည်း၊ ဧတေသံ - ဤ ပရိဗ္ဗိဇ်တို့၏၊ သန္တိကံ - သို့၊ ဂစ္ဆန္တိ - ကြွတော်မူကြကုန်သေး၏၊ အမှာကံ - ငါတို့၏၊ (ဂမနေ - သွားခြင်း၌) ကိ - အဘယ် ဆိုဘွယ်ရာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြံ၍၊ တတော - ထိုအခါမှာ ပဋ္ဌာယ - စ၍၊ တေ - ထို ပရိဗ္ဗိဇ်တို့ကို၊ ဒိသ္မာ - မြင်ရ၍၊ န ပမဇ္ဇန္တိ - မမေ့မလျော့ ကြကုန်၊ [ဂရုစိုက်ခြင်းကို မမေ့မလျော့ဟု ဆိုသည်။] တုဏှိ အဟေသုတိ - ကား၊ ပေါဠပါဒံ - ပေါဠပါဒကို၊ ပရိဝါရေတွာ - ခြံရံ၍၊ နိသဒ္ဓါ - အသံမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ နိသိဒိံ သု - ထိုင်ကြကုန်ပြီ။

သွာဂတံ ဘန္တေတိ - ကား၊ ဘန္တေ - အရှင်ဘုရား၊ ဘဂဝတော - ၏၊ အာဂမနံ - ကြွလာတော်မူခြင်းသည်၊ သုဠု - ကောင်းစွာ၊ အာဂမနံ - ကြွလာတော်မူခြင်း ပါတည်း၊ ဟိ - မှန်၊ (ဣမိနာ - ဤ သွာဂတံ ဘန္တေဟူသောပါဌ်ဖြင့်) ဘဂဝတိ - မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နော - အကျွန်ုပ်တို့ အထံသို့၊ အာဂတေ - ကြွလာတော်မူလ သော်၊ အာနန္ဒော - နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်ရပါ၏၊ ဣတိ - ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒိပတိ - ပြ၏၊ စိရသံ ခေါ ဘန္တေတိ - ဟူသော စကားကို၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ အာဟ - လျှောက်သနည်း၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ - ရှေး၌လည်း၊ တတ္ထ - ထိုပေါဠပါဒ၏ အထံသို့၊ ဂတပုဗ္ဗော ကိ - ကြွတော်မူဘူး သလော၊ ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊ န ဂတပုဗ္ဗော - မကြွဘူးပါ၊ ပန - ထိုသို့ပင် မကြွဘူးပါသော်လည်း၊ မနုဿာနံ - လူတို့၏၊ (ပိယသမုဒါစာရာ -

၌ပင်) ကုဟိံ-ဘယ်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆန္တာ-သွားနေကြကုန်သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကြ
 ကုန်သနည်း၊ ကုတော-ဘယ်အရပ်မှ၊ အာဂတာ-လာကြကုန်သည်၊ အတ္ထ-
 နည်း၊ မဂ္ဂမုဠာ-လမ်းမှား၍ လာကြကုန်သည်၊ ဝါ-မျက်စိလည်၍ လာကြကုန်
 သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကြကုန်သလော၊ စိရသံ-ကြာမြင့်မှ၊ အာဂတာ-လာကြကုန်
 သည်၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဝေမာဒယော - ဤသို့ အစရှိသော စကား
 တို့သည်၊ ပိယသမုဒါစာရာ-ချစ်အပ်သူကို ပြောဆိုကြောင်း၊ စကားတို့သည်၊ ဝါ-
 ချစ်ခင်ဘွယ်ရာ ပြောအပ်သော စကားတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ [မဂ္ဂမုဠာ
 စသည်ကား “ကျုပ်တို့ဆီလာတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ခုမှ မျက်စိလယ်ပြီး လမ်းမှား
 လာတာပါ” စသည်ဖြင့် ဝမ်းသာအားရ ခပ်ရွှင်ရွှင် ပြောအပ်သော စကားဖြစ်
 သည်။] တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့ စိရသံ ခေါ် ဘန္တေအစရှိသော စကားကို၊
 အာဟ-လျှောက်ပြီး၊ စ ပန-ထပ်၍ ဆက်ဥားအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတှာ- လျှောက်
 ပြီး၍၊ မာနထဒ္ဓေါ-မာနဖြင့် ခက်ထန်သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ န နိသီဒိ-ထိုင်နေ
 သည် မဟုတ်၊ အာသနာ-နေရာမှ၊ ဥဠာယ-ထ၍၊ ဘဂဝတော-ကို၊ ပစ္စုဂ္ဂမနံ-
 ခရီးဥား ကြိုဆိုခြင်းကို၊ အကာသိ-ပြုပြီး၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဘဂဝန္တိ-ကို၊ ဥပဂတံ-
 ချဉ်းကပ်လာသည်ကို၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ အာသနေန-နေရာဖြင့်၊ အနိမန္တန္တော
 ဝါ-မဖိတ်မန်သူကို၎င်း၊ အပစိတိံ-အရိုအသေကို၊ အကရောန္တောဝါ-မပြုသူ
 ကို၎င်း၊ ဒုလ္လဘော - ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်၏၊ ဝါ - မရအပ် မရနိုင်၊ ကသ္မာ-
 အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ (ဘဂဝတော-၏) ဥစ္စာကုလိနတာယ - မြင့်မြတ်သော
 အမျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ အယံပိပရိဗ္ဗာဇကော-ဤ ပရိဗ္ဗာဇသည်
 လည်း၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ နိသိန္နာသနံ-ထိုင်နေရာဖြစ်သောနေရာကို၊ ပဗ္ဗေါဠေ
 တှာ-ခါ၍၊ ဘဂဝန္တိ-ကို၊ အာသနေန-နေရာဖြင့်၊ နိမန္တန္တော-ဖိတ်မန်လိုသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ နိသီဒတု ဘန္တေ ဘဂဝါဣဒံ အာသနံ ပညတ္တိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-
 လျှောက်ပြီး၊ အန္တရာကထာ ဝိပွကတာတိ-ကား၊ နိသိန္နာနံ- ထိုင်နေကြကုန်သော၊
 ဝေါ-သင်တို့၏၊ အာဒိတော-အစမှ၊ ပဠာယ-၍၊ ယာဝ-အကြင်မျှလော့၊ မမ-

x x x x x x x

စိရသံ ခေါ် ဘန္တေ။ ။ “စိရသံ ခေါ် ဘန္တေ-ကြာမြင့်မှ ဤနေရာသို့ကြွလာဘို့ရန်
 အလှည့်ပြုတော်မူသည်” ဟု လျှောက်သော စကားကို ဣထာန်လျှင် “ ဘုရားရှင်သည်
 ရှေးကလည်းကြွတော်မူဘူး၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ကျရောခံနေသောကြောင့် “ကသ္မာ အာဟ”
 ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ ပိယသမုဒါစာရာ (ချစ်နှစ်သက်ဖွယ် ပြောရိုးစကား) ဖြစ်သောကြောင့်
 စိရသံ ခေါ်စသော စကားကို လျှောက်ခြင်းဖြစ်ပါသည် ဟု ဖြေသည်၊ ဘုရားရှင်ကား
 ရှေးက မကြွဘူးပါ-ဟုလို။

အန္တရာ။ ။ ရှေ့မြဟ္မိဇာလသုတ်ဝယ် အန္တရာကို “ကမ္မဋ္ဌာန မနသိကာရ ဥဒ္ဓေသ
 ပရိပုစ္ဆာဒိနံ အန္တရာ” ဟု ဖွင့်ခဲ့သော်လည်း ထိုအနက်၏ ဤပရိဗ္ဗာဇတို့အတွက် မရနိုင်
 သောကြောင့် ဤအန္တရာကို “နိသိန္နာနံ ဝေါ၊ ပေ၊ ဧတသ္မိံ အန္တရေ” ဟု ဖွင့်သည်။

၏။ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ တေသ္မိံ အန္တရေ-ဤ အသင်
 တို့ ထိုင်ပြီးသည်မှစ၍ ငါဘုရားကြွလာသည့်တိုင်အောင်သော ကာလအတွင်း၌၊
 ဝိပုကတာ - အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီး မဟုတ်သော၊ (မပြီးဆုံးသေးသော)
 ကထာ - စကားသည်။ ကာနာမ - အဘယ်မည်သော စကားနည်း။ မမ-၏။
 အာဂမနပစ္စယာ - ကြွလာတော်မူခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ကတမာ
 ကထာ - အဘယ်စကားသည်။ ပရိယန္တံ - အပြီးအဆုံးသို့၊ န ဝတာ - မရောက်
 သနည်း။ ဝဒထ-လျှောက်ကြကုန်၊ နံ-ထိုစကားကို၊ ယာဝ ပရိယန္တံ - ပြီးဆုံး
 သည့်တိုင်အောင်၊ နေတ္တာ-ဆောင်၍၊ ဒေမိ-ပေးတော်မူအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ သဗ္ဗညု
 ပဝါရဏံ-သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏ ဖိတ်တော်မူခြင်းကို၊ ပဝါရေသိ - ဖိတ်တော်
 မူပြီ။ [ဒေမိနေရာ၌ “ဒေသေမိ” ဟု မူကွဲရှိ၏။]

x x x x x x x x

သဗ္ဗညုပဝါရဏံ။ ■ “ကာနာမကထာ ဝိပုကတာ-မပြီးသေးသော စကားသည်
 အဘယ်စကားနည်း” ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် “ငါသည် ထိုစကားကို ပြီးဆုံးစေမည်” ဟု
 ဝန်ခံတော်မူရာရော၏။ မည်သည့်ကထာဟု သတ်မှတ်ချက်မရှိသောကြောင့် “မည်သည့်
 ကထာမဆို အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်စေမည်” ဟုလည်း ဝန်ခံရာရောက်၏။ ထိုသို့ “ကထာ
 အားလုံးကို ပြီးဆုံးစေမည်” ဟု ဝန်ခံတော်မူခြင်းသည် သဗ္ဗညုမဟုတ်သူ၏ အရာမဟုတ်၊
 သဗ္ဗညုပုဂ္ဂိုလ်၏ အရာသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ သဗ္ဗညုပဝါရဏံ ပဝါရေသိ ” ဟု
 မိန့်သည်။ [ဝိပုကတာ၏ သဒ္ဒတ္ထကို ရှေးဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

အဘိသညာနိရောဓကထာ

အထ-သဗ္ဗညုပဝါရဏာဖြင့် ဖိတ်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကေတု-
 ပေါဠပါဒပရိဗ္ဗိဇ်သည်။ သော - ဤ စကားသည်။ (ပရိဗ္ဗိဇ်များ ပြောနေ
 အပ်သော စကားသည်။) နိရတ္ထကကထာ- အကျိုးမရှိသော စကားပါတည်း။
 နိဿာရာ-အနှစ် မရှိသော စကားပါတည်း။ ဝဋ္ဋသန္ဓိသိတာ - ဝဋ်၌ မှီသော
 စကားပါတည်း။ တုမှာကံ - အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ပုရတော - ရှေးတော်မှောက်၌၊
 ဝတ္တဗ္ဗတံ-လျှောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ န အရဟတိ-မထိုက်ပါ။ ဣတိ-ဤ
 အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေန္တော-ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဋ္ဌတေသာ ဘန္တေ

x x x x x x x x

တိဋ္ဌတေသာ။ ■ သောတိ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ ကထိတာ ရာဇကထာဒီကာ၊-
 ဒီကာ၊ ဤသို့ ဒီကာက ရာဇကထာစသည်ကို သရုပ်ဖော်၍ ဖွင့်သော်လည်း ပေါဠပါဒ
 ပရိဗ္ဗိဇ်ကား “သော-ဤ ရာဇကထာ အစရှိသော စကားသည် ” ဟု လျှောက်လိမ့်မည်
 မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် “သော-ဤစကား” ဟု သာမညသာ ပါဠိတော်၌ အနက်ပေးပါ။
 “တိဋ္ဌတု သော-ဤစကားသည် တည်ပါစေဉျား” ဟု လျှောက်သဖြင့် “ ဘုရားရှင်သည်
 နားထောင်တော်မူလိုလျှင် နောင်အခါလည်း ဤ စကားမျိုးကို ကြားဘို့ မနဲ့ယဉ်းပါ ”

တိအာဒိ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ တိဋ္ဌတေသာ ဘန္တေတိ-
 န္တေဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (“ဒီပေတိ”၌စပ်)၊ ဘဂဝါ - သည်၊ သောတုကာမော-
 နားထောင်ခြင်းငှါ အလိုတော်ရှိသည်၊ သစေ ဘဂဝိဿတိ-အကယ်၍ ဖြစ်တော်
 မူအံ့၊(ဝေံသတိ)၊ ပစ္စာဝိ-၌လည်း၊ သော ကထာ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဒုလ္လဘာ-
 ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သည်၊(ရနိုင်ခဲ့သည်)၊ နဘဂိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ၊
 ပန-ထိုသို့ပင် လွယ်ကူစွာ ရအပ်ပါသော်လည်း၊ အမှာကံ - တို့၏၊ ဣမာယ
 ကထာယ-ဖြင့်၊ အတ္ထော-အကျိုးသည်၊ နတ္ထိ-ပါ၊ ပန-ဆက်၊ ဘဂဝတော-၏၊
 အာဂမနံ- ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ လဘိတွာ- ၍၊ မယံ - အကျွန်ုပ်တို့သည်၊
 အညဒေဝ - ဤအကြောင်းအရာမှ တပါးသာလျှင် ဖြစ်သော၊ သုကာရဏံ -
 ကောင်းသော အကြောင်းအရာကို၊ ပုစ္ဆာမ-မေးလိုပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤအနက်
 အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ၊ တတော-ထိုသို့ ပြုခြင်းကြောင့်၊ တံ - ထို ကောင်းသော
 အကြောင်းအရာကို၊ ပုစ္ဆန္တော- မေးလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ပုရိမာနိ ဘန္တေတိ
 အာဒိ -ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တတ္ထ - ထို ပုရိမာနိ ဘန္တေအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကောတူဟလသာလာ
 ယန္တိ-ကား၊ ကောတူဟလသာလာနာမ-ကောတူဟလ စရပ်မည်သော၊ ပစ္စေက
 သာလာ-အသီးအခြား စရပ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-စင်စစ်ကား၊ ယတ္ထ- အကြင်

x x x x x x x

စသောအနက်အဓိပ္ပါယ်သည် အတ္ထာပတ္တိနည်းအားဖြင့် ကျရောက်လျက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်
 “သစေ ဘဂဝါ၊ ပေဒီပေတိ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်၊ [သုကာရဏန္တိ သုန္ဒရံ အတ္ထာ
 ဝဟံ ဟိတာဝဟံ ကာရဏံ၊-ဒီကာ။]

ကုတူဟလသာလာယ။ ။ ကုစ္ဆိတံ-စက်ဆုပ်ဘွယ်ရာ + တနိယတော-ချဲ့အပ်၏၊
 ဣတိ ကုတူ၊ ကုသဒ္ဓူပပဒ+တနုမာတ်+ကုပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိနိ၊ “ထောပတ်စသော အဆီ
 ထည့်ရာ သားရေခွက်” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ကုတံ+ဟလတိ လိခတိတိ ကုတူ
 ဟလံ၊ သားရေခွက်ကို ခြစ်ပစ်ရာ၌ အကျိုးမရှိသကဲ့သို့ အကျိုးမရှိဘဲ အသစ်အဆန်းကို
 ကြည့်ရှုနားထောင်လိုသော စိတ်ဆန္ဒအထူးကို “ကုတူဟလ” ဟု ဆိုလို၏၊ သုတ္တံ၌ ဣ
 ပစ္စည်းသက်၍ “ကောတူဟလ” လည်း ရှိ၏။

ထိုသို့ အသစ်အဆန်းကို နားထောင်လိုသော ဆန္ဒဖြစ်ရာ (အသစ် အဆန်း ပြောဆို
 ကြရာ) စရပ်ကို “ ကုတူဟလံ + ဒေတ္ထ + အတ္ထိတိ ကုတူဟလာ၊ ကုတူဟလာစ + သာ +
 သာလာစာတိ” ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ “ကုတူဟလသာလာ” ဟု ခေါ်ရသည်၊ “ကောတူ
 ဟလသာလာ” ဟုလည်း ခေါ်နိုင်၏၊ ဤအဓိပ္ပါယ်အတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးသည်၊
 ဆရာတို့ကား “မကောင်းမှုကို စုံစမ်းသောအားဖြင့် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဆူဆူညံ့ညံ့”
 ဟုပေးတော်မူကြသည်၊ ထိုအနက်ကား “ကုတူဟလံ ကောလာဟလံ ဧတ္ထ အတ္ထိတိ ကုတူ
 ဟလာ ” ဟူသော ဝိကာသစ်ကို နည်းမှီဟန်တူပါသည်၊ ကုတူဟလ ကောတူဟလနွဲ့
 ကောလာဟလပုဒ်တို့၏ အနက်ချင်း မတူပုံကို အဘိဓာန် နိဿယသစ်၌ ရှုပါ။

စရပ်၌၊ နာနာတိတ္ထိယာ-မတူကွဲပြား ထူးခြားသောအယူရှိကုန်သော၊ သမဏ
ဗြာဟ္မဏာ- တို့သည်၊ နာနာဝိဓံ - အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ ကထံ- ကို၊
ပဝတ္တေန္တိ-ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ သာ-ထို စရပ်ကို၊ ဗဟူနံ-များစွာသော သမဏ
ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ အယံ- ဤသူသည်၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ ဝဒတိ - ပြောသနည်း၊
အယံ-သည်၊ ကိံ - ကို၊ ဝဒတိ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ကောတူဟလုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတော-
အသစ် အဆန်းကို နားထောင်လိုသောဆန္ဒ၏ ဖြစ်ရာဋ္ဌာန၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
ကောတူဟလသလ္လာတိ - ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ။

အဘိသညာနိရောဓတိတ္ထေ-အဘိသညာနိရောဓဟူသောဤပါဌ၌၊ အဘိ
တိ-အဘိဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ-ဥပသာရမျှသာတည်း၊ [ခံာတ္တတ္ထာနု
ဝတ္တကဥပသာရ-ဟူလို။] သညာနိရောဓတိ - ဟူသည်ကား၊ စိတ္တနိရောဓ-
စိတ်၏ ချုပ်ခြင်း၌၊ ခဏိကနိရောဓ- ခဏတ္တယရှိသော သင်္ခါရတို့၏ ချုပ်ခြင်း၌၊
ကထာ-စကားသည်၊ ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်ပါပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ပန - ဆက်၊ ဣဒံ-
ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ တဿာ - ထို ကထာ၏၊ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ- ဖြစ်ခြင်း၏
အကြောင်းတည်း၊ ကိရ-ချဲ့၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဇာတကံ
ဝါ-ဇာတ်ကိုသော်လည်း၊ ကထေတိ-ဟောတော်မူ၏၊ သိက္ခာပဒံဝါ-သိက္ခာပုဒ်
ကိုသော်လည်း၊ ပညပေတိ- ပညတ်တော်မူ၏၊ တဒါ-၌၊ သကလဇမ္မုဒီပေ-
အလုံးစုံသော ဇမ္မုဒ္ဓိ၌၊ ဘဂဝတော - ၏၊ [ဘဂဝတော နောက်ဝယ် ရှေး

x x x x x x x x

နာနာတိတ္ထိယာ။ ။နာနာတိတ္ထေသု (နာနာလဒ္ဓိသု) + နိယုတ္တာတိ နာနာတိတ္ထိ
ကာ”ဟု နိယုတ္တအနက်၌သက်သော ဣကပစ္စည်းဖြင့် “နာနာတိတ္ထိကာ”ဟု ဆိုလိုလျက်
ကကို ယပြု၍ “ နာနာတိတ္ထိယာ ”ဟု ဖြစ်သည်၊ “ မတူကွဲပြား ထူးခြားသောအယူ၌+
ယှဉ်ကြကုန်သော”ဟု သဒ္ဓါနက်ဖြစ်သည်၊ [ဧတေဝ-ထိုထို နာနာတိတ္ထိက အမည်ရသူ
တို့သည်ပင်၊ နာနာတိတ္ထိယာ-တို့မည်၏၊ ကကာရဿ ယကာရံ ကတွာ၊-ဋီကာ။]

စိတ္တနိရောဓေ။ ။ “သညာ နိရောဓေ”ဟု သညာကို ခေါင်းတပ်၍ဆိုထားသည်၊
အမှန်မှာ—စိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားအားလုံး၏ နိရောဓပင်တည်း၊ ထိုတရားတို့တွင်
စိတ်သည် ပဋိနဖြစ်သောကြောင့် “စိတ္တနိရောဓေ” ဟု ဖွင့်သည်။

ခဏိကနိရောဓေ။ ။ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော အစွန္တနိရောဓသည် ထို နာနာ
တိတ္ထိယတို့ ဆိုလိုအပ်သောနိရောဓ မဟုတ်၊ သူတို့၏အရာလည်း မဟုတ်ချေ၊ ခဏတ္တယ
ရှိသော ရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ခဏိကနိရောဓသော်မှလည်း သူတို့၏
သိနိုင်သောအရာမဟုတ်ပါချေ၊ သို့သော် နိရောဓဟု ဆိုလျှင် ထို ခဏိကနိရောဓ၌ အနက်
ရောက်နေသောကြောင့် ခဏိကနိရောဓေ ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဖွင့်ရသည်။ [ခဏိက
နိရောဓောပိ တေသံ အဝိသယောဝ၊ အတ္ထတော ပန နိရောဓကထာဝုစ္စမာနာ တတ္ထေဝ
(ထို ခဏိကနိရောဓ၌သာ) တိဋ္ဌတိတိ တထာ (ထို ခဏိကနိရောဓေဟူ၍) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်
ပြီ။-ဋီကာ။]

စာအုပ်တို့၌ ကထာပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်။] ကိတ္တိယောသော - ချီးမွမ်းအံ့ဩ ပြောဆိုအပ်သော အသံသည်၊ ပတ္တရတိ - ပြန့်နှံ့၏၊ တိတ္ထိယာ - တိတ္ထိတို့သည်၊ တံ-ထိုကျော်စောသံကို၊ သုတွာ - ကြားရ၍၊ ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ ပုဗ္ဗစရိယံ - ရှေး၌ ကျင့်အပ်သော ဖြစ်ပုံကို၊ ကထေသိကိရ - ဟောသတတ်၊ မယံ-တို့သည်၊ တာဒိသံ-ထိုကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုသော အကြောင်းကို၊ ကထေတုံ-ပြောဟောခြင်းငှါ၊ န သက္ကောမကိံ - မစွမ်းနိုင်ကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝတော-၏၊ ပဋိဘာဂကိရိယံ-အတူပြုအပ်သော အမူအရာကို၊ ကရောန္တာ- ပြုလိုကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကံ-တခုသော၊ ဘဝန္တရသမယံ-ဘဝတပါး၌ ဖြစ်သော အကြောင်းအရာကို၊ ကထေန္တိ- ပြောကြကုန်၏။

ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ သိက္ခာပဒံ- ကို၊ ပညပေသိ- ပညတ်ပြီတဲ့၊ မယံ- ငါတို့သည်၊ ပညပေတုံ- ပညတ်ခြင်းငှါ၊ န သက္ကောမ ကိံ - လော၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သာဝကာနံ-သာဝကတို့အား၊ ကိဉ္စိဒေဝ-တစုံတခု သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေန္တိ- ပညတ်ကြကုန်၏၊ [ဇေမူဂေန- အရည်ယိုသော ခံတွင်းရှိသူ လူအသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ - ဖြစ်အောင် ကျင့်ရမည်၊ (လူအ မဟုတ်သော်လည်း လူအ လုပ်၍နေရမည်)၊ ဣတိ ဝေလံ ကေသ္မိံ၊ ယေဝ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗံ (ဤမျှလောက် အချိန်ကြာအောင် ထိုနေရာတခု၌သာ နေရမည်)စသော သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ကြသည်။] ပန-ဆက်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အဋ္ဌဝိဓ ပရိသမဇ္ဈေ - ဝ ပါးအပြားရှိသော ပရိသတ်အလယ်၌၊ နိသီဒိတွာ - ထိုင်တော်မူ၍၊ နိရောဓကထံ - နိရောဓကထာကို၊ ကထေသိ - ဟောတော်မူပြီ၊ တိတ္ထိယာ - တိတ္ထိတို့သည်၊ တံ - ထိုအကြောင်းကို၊ သုတွာ - ကြား၍၊ ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ နိရောဓံနာမ - နိရောဓကထာ မည်သည်ကို၊

x x x x x x x

ကိတ္တိယောသော။ ။ ကိတ္တိယတေ-ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်၏၊ ဝါ-ချီးမွမ်းအံ့ဩ ပြောဆိုအပ်၏၊ ဣတိ ကိတ္တိ၊ ကိတ္တိစ + သာ + ယောသောစာတိ ကိတ္တိယောသော၊ [အဟော ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေါ ဘဝန္တရပဋိစ္ဆန္တံ ကာရဏံ ဟတ္ထာမလကံဝိယ (လက်ထဲ၌ ရှစ်ရှားသီးကိုကဲ့သို့) ပစ္စက္ခိတော ဒဿတိ၊ သာဝကေစ ဒေသေ သံဝရ သမာဒါနေ ပဘိဋ္ဌာပေတိတိ ထုတိယောသော ယာဝ ဘဝုဂ္ဂါ ပတ္တရတိ၊- ဒီကာ။]

ပဋိဘာဂကိရိယံ။ ။ ပလာသဝသေန (အဖျင်းမူခြင်း၊ ပြင်တူပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) ပဋိဘာဂဘူတံ (အတူဖြစ်၍ဖြစ်သော) ပယောဂံ (လုံ့လကို) ကရောန္တာ၊ ဘဝန္တရ သမယံတိ တကြတကြ ဝုဋ္ဌာနသမယံ (ထိုထိုဘဝ၌ ထကြသကဲ့သို့ ဖြစ်သောအကြောင်း ကို) အဘူတပရိကပ္ပိတံ (မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံ ပြောဆိုအပ်သော) ကိဉ္စိ ဥပ္ပါဒိယံ ဝတ္ထံ၊ (တစုံတခု ဖြစ်စေအပ်သော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုကို) [ကိဉ္စိ ဥဿာရိယံ ဝတ္ထံ၊ (တစုံတခု ထုတ်ဖော်၍ ပြောဆိုအပ်သော ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုကို) ဤသို့လည်း ပါဌ်ရှိ၏။] အတ္တနော သမယံ ကတွာ (မိမိတို့အယူဟု ပြု၍) ပြောဆိုကြကုန်၏။

ကထေသိ ကိရ - ဟောသတတ်၊ မယံပိ - ငါတို့သည်လည်း၊ တံ - ထို နိရောဓ
ကထာကို၊ ကထေဿာမ-ဟောကုန်အံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ တိုင်ပင်၍၊ သန္နိပတိတွာ-
စည်းဝေး၍၊ ကထယိံ သု-ပြောဟောကြကုန်ပြီ၊ တေန-ထို ကြောင့်၊ အဘိသညာ
နိရောဓေ ကထာ ဥဒပါဒီတိ-ဟူ၍၊ (ပေါဋ္ဌပါဒန-သည်၊) ဂုတ္တံ-လျှော့အပ်ပြီ။

တကြေ ကစ္စတိ-ကာ၊ တေသု- ထို သမဏ မြာဟ္မဏတို့တွင်၊ (ကောတူ
ဟလ သာလာ၌ စည်းဝေးကြသော အမျိုးမျိုးသော အယူရှိသော သမဏ
မြာဟ္မဏတို့တွင်၊) ကေစ္စေ-အချို့ သော သမဏ မြာဟ္မဏတို့သည်၊ (“ဝေမာဟံ
သု” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ စ-ဆက်၊ ဣတ္ထ - ဤ လေးယေဝံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊
ပုရိမော - ရှေ့ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ [အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ ပုရိသဿ သညာ
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိပိ နိရုဇ္ဈန္တိပီတိ အာဒိနာ ဝုတ္တဝါဒီ၊] ဗာဟိရေ- သာသနာတော်မှအပ
ဖြစ်သော၊ တိတ္ထာယတနေ- တိတ္ထိတို့၏ဘောင်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော - ရသေ့အဖြစ်သို့
ကပ်ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ စိတ္တပ္ပဝတ္တိယံ - စိတ်၏ဖြစ်ခြင်း၌၊ ဒေါသံ-
အပြစ်ကို၊ ဒိသွာ-၍၊ အစိတ္တကဘာဝေါ- စိတ်မရှိသူ၏အဖြစ်သည်၊ သန္တော-
ငြိမ်သက်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ သမာပတ္တိံ - (သညာမရှိသူ၏အဖြစ်ကို
ဆောင်နိုင်သော) စတုတ္ထဈာန် သမာပတ်ကို၊ ဝါ - ပဉ္စမဈာန် သမာပတ်ကို၊
ဘာဝေတွာ- ဖြစ်စေပြီး၍၊ ဣတော - ဤလူ့ပြည်မှ၊ စုတော- စုတေသည်၊ (သ
မာနော)၊ ပဉ္စ ကပ္ပသတာနိ - မဟာကပ် ငါးရာတို့ပတ်လုံး၊ အသညီဘဝေ-
သညာ မရှိသူ၏ဘဝ၌၊ (အသညသတ်ဘုံ၌)၊ ဌတွာ- တည်ပြီး၍၊ [“ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-
ဖြစ်ပြီး၍” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] ပုန-တဖန်၊ ဣဓ-ဤ လူ့ပြည်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ၏၊
တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သညုပ္ပါဒေစ-သညာ၏ ဖြစ်ခြင်း၌၎င်း၊ နိရောဓေစ-သညာ
၏ချုပ်ခြင်း၌၎င်း၊ ဟေတု-အကြောင်းကို၊ အပဿန္တော-မမြင်သည်၊(ဟုတွာ)၊
အဟေတူ အပ္ပစ္စယာတိ- ဟူ၍၊ အာဟ- ပြောပြီ။

ဒုတိယော - ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သညာ ဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာ
စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်)၊ နံ - ထို ပဌမပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိသေဓေ
တွာ - တားမြစ်၍၊ မိဂသိင်္ဂတာပသဿ - မိဂသိင်္ဂရသေ့၏၊ [ဥျးခေါင်း၌ ဥျးချို

x x x x x x x

သမာပတ္တိံ ။ ။ အသညီ ဘာဝါဝဟံ ဝါယောကသိဏပရိကမ္ဘံ အာကာသ
ကသိဏ ပရိကမ္ဘံဝါ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန သမာပတ္တိံ (စတုတ္ထနည်း၏ စတုတ္ထဈာန်ကို
ဆို၏။) ပဉ္စမဈာနသမာပတ္တိံ ဝါ (ပဉ္စကနည်း၏ ပဉ္စမဈာန်ကိုဆို၏။)

ဟေတု အပဿန္တော။ ။ ယေန ဟေတုနာ (သညာဝိရာဂဖြစ်သောဈာန်ကြောင့်)
အသညီဘဝေ သညာယ နိရောဓော , သဗ္ဗသော အနုပ္ပါဒေါ၊ ယေနစ (အကြင် ဈာန်
အဟုန်၏ ကုန်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း) တတော စုတဿ ဣဓ ပဉ္စဝေါ
ကာရဘဝေ သညာယ ဥပ္ပါဒေါ၊ တဒုဘယမ္ပိ ဟေတု အဝိသယတာယ (သူတို့၏ဉာဏ်
အရာ မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်) အပဿန္တော၊ - ဇီကာ။

သဏ္ဍာန်ရှိသော ဥပုသ် ၂ ခုပေါက်သောကြောင့် မိဂသိင်္ဂမည်သော ရသေ့၏ “ဣသိသိင်္ဂရသေ့” ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏။] အသည်ကဘာဝံ - သညာမရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ဥပေတိပိ အပေတိပိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ- ပြီ၊ ကိရ-ချ၊ မိဂသိင်္ဂတာပသော-သည်၊ အတ္တန္တပေါ-မိမိ၏ ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက် တတ်သော အကျင့်ရှိသည်၊ ယောရတပေါ - ပြင်းထန်သောအကျင့် ရှိသည်၊ ပရမဓိတိန္ဒြိယော - အလွန် တည်ကြည်သောဣန္ဒြိယ ရှိသည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ [“ပရိမာရိတိန္ဒြိယော-ထက်ဝန်းကျင် ညှိုးနွမ်းစေအပ်ပြီးသော ဣန္ဒြိယရှိသည်” ဟုလည်း ပါဠိရှိ၏။] တဿ-ထိုရသေ့၏၊ သီလတေဇန-သီလ၏တန်ခိုးကြောင့်၊ သက္ကဝိမာနံ-သကြား၏ဗိမာန်သည်၊ ဥဏှံ-ပူသည်၊ အဟောသိ၊ [ပဏ္ဍုကမ္မလာ ကျောက်နေရာကိုရည်ရွယ်၍ “သက္ကဝိမာနံ” ဟု ဆိုသည်။] ဒေဝရာဇာ- နတ် တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော- သကြားသည်၊ သက္ကဋ္ဌာနံ - သကြား၏နေရာကို၊ တပသော-သည်၊ ပတ္တေတိ နုခေါ-တောင့်တလေသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မသင့် မတော်ကြုံ၍၊ အလမ္ပုသံနာမ- အလမ္ပုသာမည်သော၊ ဒေဝကညံ-နတ်ကညာ ကို၊ တာပသဿ-၏၊ တပံ-အကျင့်ကို၊ ဘိဒ္ဓိတွာ-ဖျက်ပြီး၍၊ ဧဟိ- လာခဲ့လော၊ ဣတိ - ဤသို့မှ ၍၊ ပေသေသိ- စေလွှတ်ပြီ၊ သာ- ထို အလမ္ပုသာ နတ်ကညာ သည်၊ တတ္ထ- ထို မိဂသိင်္ဂရသေ့ အထံသို့၊ ဂတာ- သွားပြီ၊ တာပသော-သည်၊ ပဌမဒိဝသေ-၌၊ တံ-ထို အလမ္ပုသာနတ်ကညာကို၊ ဒိသ္မာဝ- မြင်လျှင်မြင်ခြင်း ပင်၊ ပလာယိတွာ- ပြေး၍၊ ပဏ္ဍုသလံ-သစ်ရွက်ကျောင်းသို့၊ ပါဝိသိ-ဝင်ပြီ၊ ဒုတိယဒိဝသေ- ၌၊ ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏေန - ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏသည်၊ ဘဂ္ဂေါ-

x x x x x x x x

အသည်ကဘာဝံ။ ။ အလမ္ပုသာနတ်သွီး၏ အတွေ့ကြောင့် မိန်းမော တွေဝေနေ ခိုက်၌ ထိုထို ကိုယ်မှု နှုတ်မှုကိုဖြစ်စေတတ်သော သညာ၏မရှိခြင်းကို “ဥပေတိပိ - သတိ ရသောအခါ သညာသည် ပြန်၍လည်း ကပ်ရောက်၏၊ အပေတိပိ - တွေဝေနေခိုက်၌ သညာသည် ဖဲခွါလည်း ဖဲခွါ၏” ဟု ဆိုသည်။

ပရိမာရိတိန္ဒြိယော။ ။ “ပရမဓိတိန္ဒြိယော” နေရာဝယ် “ပရိမာရိတိန္ဒြိယော” ဟု မူကွဲရှိ၏။ ဇီကာ၌ “နိဗ္ဗိသေဝန ဘာဝါ ပါဒနေန-ဣန္ဒြိယတို့၏ ယဉ်ကျေးကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းအားဖြင့်၊ သဗ္ဗသော (အကုန်အစင်) မိလာပိတ စက္ခာဒိန္ဒြိယော- ညှိုးနွမ်းစေအပ်သော စက္ခု အစရှိသော ဣန္ဒြိယတို့” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုတွင် သဗ္ဗသောသည် ပရိ၏အဖွင့်၊ မိလာပိတသည် မာရိတ၏အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် ထို မူကွဲပါဠိက ကောင်း ပါသည်။ ယခုခေတ်၌လည်း ဣန္ဒြိယတို့ကို ဆုံးမထားသောရဟန်း (ဇယာဂီ) သူတော် ကောင်းများ၏ မျက်နှာသည် ရှန်းရှန်းဝေဝေ မဟုတ်ကြ၊ ပြုံးစိစိမဟုတ်ကြ၊ ခပ်ညှိုးညှိုး ဖြစ်နေသော ဣန္ဒြိယ အလွန်ကြည်ညိုစရာ ကောင်းပါသည်။ [ဆရာတော်ကြီးတပါးက မိန့်တော်မူသည်မှာ-“ငါတို့ ရှေးတုန်းက ကိုယ်တော်များ၏မျက်နှာသည် ခပ်ညှိုးညှိုးနဲ့၊ ယခုတော့ ပြုံးစိစိနဲ့။” ။]

ချိုးဖျက်အပ်သော ကုသလဇ္ဈာသယရှိသည်။ (တနည်း) ကာမစွန္ဒနိဝရဏေန-
 ဖြင့်၊ လဂ္ဂေါ-အလမ္မုသာနတ်သွီး၌ ငြိကပ်သည်။ (ဟုတွာ)၊ တံ-ထိုအလမ္မုသာ
 နတ်ကညာကို၊ ဟတ္ထ - လက်၌၊ အဂ္ဂဟေသိ - ကိုင်ဆွဲပြီး၊ [ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၌
 ကား “ပဌမနေမ္မာပင် ဆံစု ဆံမြိတ်ကို ဆွဲကိုင်သည်” ဟု ဆိုသည်။] တေန ဒိဗ္ဗ
 သမ္ဗုဒ္ဓေသေန-ထိုနတ်၌ဖြစ်သောအတွေ့သည်၊ ဖုဠော-တွေ့ထိအပ်သော၊ သော-
 ထို မိဂသိင်္ဂီရသေ့သည်၊ ဝိသညီ - ကင်းသောသညာ ရှိသည်။ (ဝိန်းမောသည်)။
 ဟုတွာ, တိဏ္ဏံ သံဝစ္ဆရာနံ- သုံးနှစ်တို့၏၊ အစွယေန- လွန်ရာအခါ၌၊ သညံ-
 သညာကို၊ ပဋိလဘိ - ပြန်၍ရပြီ၊ တံ- ထိုသညာကို ပြန်၍ခြင်းကို၊ သော ဒိဗ္ဗ
 ဂတိကော-ထို မိစ္ဆာအယူရှိသော ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တိဏ္ဏံ သံဝစ္ဆရာနံ-တို့၏၊
 အစွယေန-၌၊ နိရောဓာ- သညာ၏ချုပ်ခြင်းမှ၊ ဝုဠိတော- ထပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ မည
 မာနော - မှတ်ထင်သည်။ (ဟုတွာ)၊ ဧဝံ- ဤသို့ (သညာဟိ ဘော ပုရိသဿ
 အတ္တာ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏ချုပ်ခြင်းကို)၊ အာဟ-ပြီ။

တတိယော - တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (သန္တိ ဟိ ဘော သမဏ ဗြာဟ္မဏာ
 မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနဘာဝါ စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။) တံ- ထို
 ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိသေဓေတွာ-တားမြစ်၍၊ အာထဗ္ဗဏပယောဂံ-သညာမရှိ
 အောင် အာထဗ္ဗဏမန္တန် စုပ်ခြင်းဟူသော ပယောဂကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊
 ဥပကမုန္တိပိ အပကမုန္တိပိတံ-ဟူ၍၊ အာဟ- ပြောဆိုပြီ၊ ကိရ-ချဲ့၊ အာထဗ္ဗဏီ
 ကာ-အာထဗ္ဗဏဝေဒကျမ်းကို တတ်ကျွမ်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အာထဗ္ဗဏံ-
 အာထဗ္ဗဏဝေဒကို၊ ယောဇေတွာ-ယှဉ်စေ၍၊ ဝါ-မန်းမှတ်၍၊ သတ္တံ-သတွာ

x x x x x x x x

ဘဂ္ဂေါ။ ■ဘဒ္ဒိတ ကုသလဇ္ဈာသယော-ကုသိုလ်၌ အဇ္ဈာသယကို ကာမစွန္ဒ
 နိဝရဏက ချိုးဖျက်ပြီးသည်၊ အချို့စာအုပ်များ၌ “ လဂ္ဂေါ - ငြိကပ်သည် ” ဟု ရှိ၏။
 ဘဂ္ဂေါဟု ရှိရာ၌ “ဘဂ္ဂေါ+ယဿ+ အတ္ထိတိ ဘဂ္ဂေါ ” ဟု ပြုပါ၊ လဂ္ဂေါ ရှိရာ၌ကား
 “လဂ - သင်္ဂေ” ဟူသော ဓာတ်+တပစ္စည်း၊ လဂ္ဂတိတိ လဂ္ဂေါ။

ဧဝမာဟ။ ■ဧဝံ သညာ ဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာတိ အာဒိနာ အာကာရေန
 [ဤပါဠိအတိုင်း ပါဠိတော်၌ ဆိုသည်။] သညာနိရောဓ မာဟ၊ ဣမိနာဝ နယေန
 ဣတော ပရေသုပိ ဒ္ဓိသု နယေသု ပါဠိ အာဟရိတွာ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ (နောက်
 ဧဝမာဟ] ခုတို့၌လည်း ပါဠိတော်ကိုဆောင်၍ အနက်ပေးရပုံကို သိပါ။)

အာထဗ္ဗဏ ပယောဂံ။ ■ အာထဗ္ဗဏဝေဒပိဟိတံ (အာထဗ္ဗဏဝေဒအတိုင်း
 စိရင်အပ်သော) အာထဗ္ဗဏီကာနံ ဝိသညီဘာဝါပါဒန ပယောဂံ (သညာမရှိသူ၏
 အဖြစ်သို့ ရောက်စေနိုင်သော ပယောဂကို)၊ [ရှေးဥျားစွာ မီးပူဇော်၍ မန္တန်ကို ရွတ်သော
 အခါ ဥျားခေါင်း ပြတ်နေပုံစသည် ပေါ်လာ၏၊ ဥျားခေါင်းပြတ်နေခိုက်၌ သညာကို လူမှ
 ခွဲထုတ်၏၊ နောက်ထပ် မန္တန်စုပ်သောအခါ နဂိုရ်အတိုင်း ဥျားခေါင်းမပြတ်ဘဲ တွေ့ရ၏။
 ထိုအခါ “သညာသည် ပြန်၍ကပ်ရောက်၏” ဟု ယူဆသည်။]

ကို၊ သီသန္တိန္ဒ္ရိယ - ပြတ်သော ဥျးခေါင်းရှိသူကိုကဲ့သို့၎င်း၊ ဝါ- ဥျးခေါင်း ပြတ်နေသူကဲ့သို့၎င်း၊ ဟတ္ထန္တိန္ဒ္ရိယ- ပြတ်သော လက်ရှိသူကိုကဲ့သို့၎င်း၊ ဝါ- လက်ပြတ်နေသူကဲ့သို့၎င်း၊ မတံဝိယစ-သေသူကိုကဲ့သို့၎င်း၊ ကတွာ - ပြု၍ ဒဿန္တိ-ပြုကြကုန်၏၊ တဿ- ထို သီသန္တိန္ဒ္ရိယသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပြုအပ်သော သတ္တု၏၊ ပုန-တဖန်၊ ပါကတိကဘာဝံ - ပင်ကိုသဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒိသွာ-မြင်ရ၍၊ သောဒိဋ္ဌိဂတိကော-ထို မိစ္ဆာအယူရှိသော တတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အယံ- ဤသတ္တုသည်၊ နိရောဓာ - သညာ၏ ချုပ်ခြင်းမှ၊ ဝုဋ္ဌိတော - ထပြီ၊ ဣတံ-ဤသို့၊ မညမာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတွာ)ဝံ-ဤသို့(သန္တိ ဟိ ဘော သမဏမြ-ဟူကာ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနုဘာဝံ၊ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကို၊) အာဟ-ပြောပြီ။

စတုတ္ထော-စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (သန္တိ ဟိ ဘော ဒေဝတာ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာ နုဘာဝံ၊ စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) တံ-ထိုတတိယ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိသေဓေတွာ-၍၊ ယက္ခဒါသိနံ - နတ်ကျွန်မတို့၏၊ မဒနိဒ္ဓံ - သေရည်မူးခြင်း ကြောင့် အိပ်ပျော်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ သန္တိ ဟိ ဘော ဒေဝတာတိ အာဒိံ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-ပြီ၊ ကိရ- ချဲ့၊ ယက္ခဒါသိယော- နတ်ကျွန်မ တို့သည်၊ သဗ္ဗရတ္တိံ-အလုံးစုံသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဒေဝတူပဟာရံ-နတ်တို့ကို ပူဇော်ပသမှုကို၊ ကုရုမာနာ-ပြုကုန်လျက်၊ နစ္စိတွာ-က၍၊ ဂါယိတွာ - သီချင်း ဆို၍၊ အရုဏာဒေယ- အရုဏ်ဘက်ရာ အခါ၌၊ ဧကံ - တခွက်သော၊ သုရာ ပါတိံ-သေရည်ပြည့်သော ခွက်ကို၊ ဝိဝိတွာ-သောက်၍၊ ပရိဝတ္တိတွာ-လူးလှိုင့် ၍၊ သုပိတွာ-အိပ်ပြီး၍၊ ဒိဝါ-နေမြင့်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟန္တိ-ထကြကုန်၏၊ တံ-ထို အိပ် ပြီး၍ ထခြင်းကို၊ ဒိသွာ - မြင်ရ၍၊ သော ဒိဋ္ဌိဂတိကော-ထို မိစ္ဆာအယူရှိသော စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုတ္တကာလေ - အိပ်ပျော်ရာအခါ၌၊ နိရောဓံ - သညာ၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ သမာပန္နာ-ကောင်းစွာ ရောက်ပြီ၊ ပဗုဒ္ဓကာလေ - နိုးရာအခါ၌၊ နိရောဓာ-သညာ၏ ချုပ်ခြင်းမှ၊ ဝုဋ္ဌိတော - ထပြီ၊ ဣတံ- ဤသို့၊ မညမာနော- မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတွာ)ဝံ-ဤသို့(သန္တိ ဟိ ဘော ဒေဝတာ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနု ဘာဝံ၊ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သညာ၏ချုပ်ခြင်းကို၊) အာဟ-ပြီ။

x x x x x x x

ယက္ခဒါသိနံ မဒနိဒ္ဓံ ။ ။ ယက္ခဒါသိနံတိ ဒေဝဒါသိနံ၊ ယာ (“ဒေဝတာဘတိ ယောတိပိ ဝုဋ္ဌန္တိ” (ယင်း နတ်ကျွန်မတို့ကို ဒေဝတာဘတိ-နတ်ကို ဆည်းကပ်သော မိန်းမ၊ ဝါ- နတ်ကတော်တို့ဟူ၍) ဝုဋ္ဌန္တိ၊ မဒနိဒ္ဓန္တိ သုရာဒနိမိတ္တံ (သေရည်မူးခြင်း ဟူသော အကြောင်းရှိသော) သုပိနံ။ [ဤကာသစ်၌ ယက္ခဒါသိတို့ကို ယောဂဝတီ ယောဂိနီ (အားထုတ်အပ်သော မန္တန်ရှိသူတို့) ဟုလည်း ဆို၏၊ ယောဂိနီကို ဇောဂနီ ဟု၎င်း၊ ဇုန်း (စုန်း) ဟု၎င်း မြန်မာပြန်ကြသည်၊ သို့သော် ယခု နတ်ကတော်များကား “စုန်း” မဟုတ်ကြပါ။]

၂၃ သီလက္ခန် (စ)

ပန-ဆက်၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-ပေါဋ္ဌပါဒမည်သော၊ အယံပရိဗ္ဗာဇကော-ဤ ပရိဗ္ဗိဇ်ဇသည်၊ ပဏ္ဍိတဇာတိကော-ပညာရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏၊ တေန-ထိုသို့ ပဏ္ဍိတဇာတိက၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ-ထို ပေါဋ္ဌပါဒ၏၊ တံ ကထံ-ထို ၄ မျိုးသော စကားကို၊ သုတ္တာ - ကြားရ၍၊ ဝိပုဋ်သာရော - နှလုံး မသာယာခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣမေသံ-ဤ သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏၊ ကထာ- စကားသည်၊ ဧဠမုဂကထာဝိယ - အရိယိုသော ခံတွင်းရှိသူတို့၏ စကားနှင့် တူ၏၊ ဝါ-လူအ, တို့၏ စကားနှင့် တူ၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဧတေ- ဤ သမဏဗြာဟ္မဏ တို့သည်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ နိရောဓေ-နိရောဓတို့ကို၊ ပညပေန္တိ-ပညတ် ကြကုန်၏၊ စ-ဆက်၊ ဣမိနာ နိရောဓေနာမ-ဤ နိရောဓမည်သည်၊ ဧကေန- တမျိုးတည်းသည်၊ (တသဘောတည်းသည်၊) ဘဝိတဗ္ဗံ - ဖြစ်ထိုက်၏၊ ဗဟုနာ- အများသည်၊ န(ဘဝိတဗ္ဗံ)-မဖြစ်ထိုက်၊ တေနာပိ ဧကေန-ထို တသဘောတည်း ဟူသည်လည်း၊ အညေနော-ဤသူတို့ ပြောဆိုအပ်သော နိရောဓမှ တမျိုးတခြား သည်သာ၊ ဘဝိတဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ ပန-ဆက်၊ သော - ထို တသဘောတည်း သော နိရောဓသည်၊ ဝါ - ကို၊ သဗ္ဗညုနာ - သဗ္ဗညု ဘုရားရှင်ကို၊ အညတြိ- ကြဉ်၍၊ အညေန- အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣတံ-သိခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ - မတတ် ကောင်း၊ ဘဝဝါ-သဗ္ဗညု ဘုရားရှင်သည်၊ ဣမံ - ဤအစည်းအဝေး၊ သစေ အဘဝိဿ- အကယ်၍ရှိငြားအံ့၊ (ဝေံသတိ)၊ အယံ-ဤသည်ကား၊ နိရောဓော- နိရောဓတည်း၊ အယံ - ဤသည်ကား၊ နိရောဓော- နိရောဓတည်း၊ ဣတိ - သို့၊

x x x x x x x x

စတ္တာရော နိရောဓေ စသည်။ ။ အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ကုန်သော နိရောဓ ၄ မျိုး တို့ကို ပညတ်ကြ၏၊ သို့သော် ဤ နိရောဓသည် အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ထိုက် , တသဘောတည်းသာ ဖြစ်ထိုက်သည်၊ တေန ပိ ဧကေန-ထို တသဘောတည်း ဆိုသည် မှာလည်း အညေန-သူတို့ ပညတ်အပ်သော နိရောဓတွင် မပါဝင်သော တမျိုးတခြား သာ ဖြစ်ထိုက်သည်၊ သော ပန - ထို တမျိုးတခြား ဆိုတာကိုလည်း သဗ္ဗညုဘုရားမှ တပါးသော အခြားပုဂ္ဂိုလ် မသိနိုင်။

အယံ နိရောဓော အယံ နိရောဓော။ ။ အာမေဒိတဝစနံ-အာမေဒိတ်စကားကို၊ သက္ကာ အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသေန အနေကာကာရဝေါကာရံ - များစွာသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရော့မြှမ်းခြင်းရှိသော၊ နိရောဓံ - နိရောဓကို၊ ဝိဘာဝေဿတိ၊ ဣတိ ဒဿနတ္ထံ- ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုပြခြင်းငှါ၊ ကတံ-ပြုအပ်ပြီ။

ဆက်ဥျးအံ၊-အာမေဒိတဝစနံနေရာဝယ် ဗိုကာသစ်၌ “ဒိက္ခတ္ထံ၊ ဗျာပနိစ္ဆာဝစနံ” ဟု ဆိုလေသည်၊ ဗျာပနိစ္ဆာဟူသည် ဝိစ္ဆာတည်း၊ တချို့နေရာ၌ အာမေဒိတ်နှင့် ဝိစ္ဆာ ကို သဘောတူဖွင့်ကြသော်လည်း ဤနေရာ၌ကား နိရောဓတိုင်း ပြန့်နှံ့စေနိုင်သော ဝိစ္ဆာ မဟုတ်သောကြောင့် ဗျာပနိစ္ဆာ မဖြစ်သင့်၊ အံဩဘွယ် ဖြေလတံ ဖြစ်သောကြောင့် အတ္ထရအနက်၌ အာမေဒိတ်သာ ဖြစ်ထိုက်သည်။ [အချို့စာအုပ်၌ “အယံ နိရောဓော, အယံ န နိရောဓော” ဟု န သဒ္ဒါပါသည်မှာ ဤအာမေဒိတ်ဟူသောအဖွင့်နှင့် မညီပါ။]

ဒီပ သဟသံ- ဆီမီးတထောင်ကို၊ (ဥဇ္ဇာလေတိ)ဝိယ- တောက်ပစေသကဲ့သို့၊ ဥဇ္ဇာလေတွာ-တေဝံပစေ၍၊ အဇ္ဇမေဝ-ယနေ၌ပင်၊ ပါကဋံ- ထင်ရှားအောင်၊ အကရိဿာ-ပြုတော်မူရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ဒသဗလညေဝ-မြတ်စွာဘုရားကိုသာ၊ အနုဿရိ-အဖန်ဖန် အောက်မေ့ပြီ၊ ဝါ-အမှတ်ရပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တဿ မယံဘန္တေတိ အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တတ္ထ - ထို တဿမယံ ဘန္တေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဟောနုနာတိ- ဟူသော ဤပုဒ် ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊ အနုဿရဏတ္ထေ-အဖန်ဖန် အမှတ်ရခြင်း၊ အနက်၌၊ (ပဝတ္တံ)၊ နိပါတဒ္ဒယံ- နိပါတ် ၂ ပုဒ် အပေါင်းတည်း၊ တေန- ထိုသို့ အနုဿရဏတ္ထနိပါတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ အနုဿရန္တဿ-အဖန်ဖန် အမှတ်ရသော၊ တဿ-ထို အကျွန်ုပ်၏... အဟော နုန ပေ ၊ သုဂတောတိ-တော ဟူသော၊ တေ - ဤ အကြံသည်၊ အဟောသိ - ဖြစ်ပါပြီ၊ (ဣတိ - သို့၊ ဒဠဗ္ဗော - ထိုက်၏)၊ ယောဣမေသန္တံ - ကား၊ ယော - အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဧတေသံ နိရောဓဓမ္မာနံ-ဤ နိရောဓတရားတို့၌၊ (တနည်း)

x x x x x x x

အနုဿရဏတ္ထေ ။ ။ အဟော+နုန ဟူသော နိပါတ် ၂ ပုဒ်လုံးပင် ဘုရားရှင်ကို အမှတ်ရခြင်း အနက်ဟော-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏၊ ဤသို့ အနုဿရဏတ္ထ ဟု ဖွင့်ခြင်း မှာလည်း ပါဠိတော်၌ “ဘဂဝန္တံ ယေဝ အာရပ္ပ သတိ ဥဒပါဒိ”ဟု ရှိသောကြောင့် တည်း၊ ဤကား အနုဿရဏ (အောက်မေ့ခြင်း-အမှတ်ရခြင်း) ရှေ့သွားရှိသော ကြောင့် ၂ ပုဒ်လုံးကို အနုဿရဏတ္ထ ဟု ဆိုထားသည်၊ အမှန်အားဖြင့်ကား အဟော သည် အစ္စရိယတ္ထနိပါတ် , နုနသည် အနုဿရဏတ္ထနိပါတ်ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် “အဟော-ဪ အံဩဘွယ် ကောင်းလောက်အောင်”ဟု ပေးပါ။

ဒီကာ ။ ။ အစ္စရိယဝိဘာဝနတော စေတ္ထ ဒ္ဓိက္ခတ္တံဝစနံ (အဟော နုန ဘဂဝါ, အဟော နုန သုဂတောဟု) အစ္စရိယ အနက်ဟော ၂ ကြိမ် အာမေဒိတ်ကို ဆိုသည်၊ အစ္စရိယတ္ထော စေတ္ထ အဟောသဒ္ဓေါ၊ သော ယသ္မာ အနုဿရဏမုခေနေဝ ဂဟိတော၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ “အဟော နုနာတိ အနုဿရဏတ္ထေ”တိ။

တေန တဿ ။ ။ “တေနာတိ အနုဿရဏမုခေန ပဝတ္တနတော”ဟု ဒီကာသစ်၌ တေန၏ အစွဲကို ပြ၏၊ သို့သော် ရှေ့၌ “အနုဿရဏတ္ထ နိပါတဒ္ဒယံ”ကို ပြန်၍ စွဲရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ထို ဒီကာဖွင့်သည် အဓိပ္ပါယ်မှန်သော်လည်း ရိုးရာကျမည် မထင်ပါ၊ ထိုတေန၏ အစပ်ကိုလည်း စာအုပ်တို့၌ တိုက်ရိုက်မတွေ့ရ၊ ဧတဒဟောသိ၌လည်း မစပ် နိုင်၊ ထို့ကြောင့် တေန မပါလျှင်ကောင်း၏၊ ပါနေသောကြောင့် အဟောသိ၏နောက်၌ “ဣတိ အတ္ထော ဒဠဗ္ဗော”ဟု ထည့်၍ စပ်လိုက်ပါသည်။

နိရောဓ ဓမ္မာနံ ။ ။ နိရောဓ သမာပတ်သည် တမျိုးတည်းသာ ရှိသော်လည်း ကာလ-ဒေသ-ပုဂ္ဂိုလ်စသော အပြားအားဖြင့် များသောကြောင့် “ ဣမေသံ နိရောဓ ဓမ္မာနံ”ဟု ပါဠိတော်၌ ဗဟုဝစ်ဆိုသည်၊ ကုသလသဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဓမ္မာနံ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ကို သတ္တမိအနက်၌ သက်ပါ-ဟု ဒီကာတို့ မိန့်သည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန် အလိုမူ

ဒေတသံ နိရောဓဓမ္မာနံ-တို့၏၊ (ဝိသယေ - အရာ၌)၊ သုကုသလော - အလွန် ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏၊ (ပါဠိတော်၌ ဣမေသံဟု ရှိ၏) နိပုဏော- သိမ်မွေ့တော် မူ၏၊ ဆေကော-ထက်မြက်တော်မူ၏၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ အဟော- ငြော် အံ့ဩဘွယ် ကောင်းလောက်အောင်၊ ကထေယျနုန - ဟောတော်မူရာလေ့စွ တကား၊ (သော) သုဂတော-သည်၊ အဟော-အောင်၊ ကထေယျနုန-ဟောတော် မူရာလေ့စွတကား၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ ဣတ္ထ-ဤ အဟောနုန ဘဂဝါအစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဓိပ္ပါယ်-ပေါဠပါဒပရိစ္ဆိဒ်၏ အလိုတည်း။

ပကတညူတိ-ကား၊ စိဏ္ဍဝသိတာယ- (နိရောဓ အရာဝယ်) လေ့လာအပ် ပြီးသော အစွမ်းသတ္တိရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပကတိံ - ပင်ကိုယ်ကို၊ သဘာဝံ-သဘောကို၊ ဇာနာတိ-၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပကတညူ- မည်တော်မူ၏၊ ဘထံနခေါတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ပရိပ္ပာဇကော-သည်၊ ဘဂဝါ-ရား၊ မယံ - တို့သည်၊ န ဇာနာမ - မသိပါကုန်၊ တုမေ - ရှင်တော် ဘုရားတို့သည်၊ ဇာနာထ-သိတော်မူပါကုန်၏၊ နော- အကျွန်ုပ်တို့အား၊ ကထေထ-ဟောတော် မူပါကုန်၊ ဣတိ- သို့၊ အာယာစန္ဒော-တောင်းပန်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏။

x x x x x x x x x

“ဝိသယေ”ဟု ထည့်၍ “နိရောဓဓမ္မာတို့၏+အရာ၌”ဟု ပေးရပေလိမ့်မည်၊ ကုသလော စသော သုံးပုဒ်ကား ပရိယာယ်တည်း၊ [ဘုရားရှင် အတွက် “လိမ္မာ”ဟု အနက်မပေး လိုသောကြောင့် အခြားပရိယာယ်အနက်များကိုသာ ပေးပါသည်။]

ပကတညူ။ ပကတကို ပကတိဟု ဖွင့်သည်၊ ပ (ပဌမ) -ရှေးဥျားစွာ+ကရိယတေ- ပြုအပ်၏၊ ဣတိ ပကတံ (ပကတိ)၊ “ရှေးဥျားစွာ ပြုအပ်”ဟူသည် နောက်ထပ် အပြုအပြင် မရှိသေးသော ပင်ကိုယ်သဘောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပကတိံကို “ သဘာဝံ ”ဟု ဖွင့် သည်၊ “ သ- ထင်ရှားရှိသော+ဘာဝံ- အနက်သဘော ”ဟူသည်လည်း အစစ်အမှန် သဘောပင်တည်း၊ ပကတံ+ဇာနာတိတိ ပကတညူ။

—————
သညုပ္ပါဒနိရောဓ ကထာ

အထ-လျှော်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ကထေန္တော-ဟောတော် မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တတြ ပေါဠပါဒါတိအာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ - မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ - ထို တတြ ပေါဠပါဒ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ တတြာတိ- ကား၊ တေသု သမဏ ဗြာဟ္မဏသု- တို့တွင်၊ (“ယေ တေ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ အာဒိတောဝ တေသံ အပရဒ္ဒန္တိ - ကား၊ တေသံ - ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ အာဒိမှိယေဝ- အစ၌ပင်၊ (အစကပင်)၊ ဝိရဒ္ဒံ-ချွတ်ချော်ခြင်းသည်၊ (ဟော-တိ၊ ဣမိနာ-ဤ အာဒိတောဝ တေသံ အပရဒ္ဒံ

ဟူသောပါဠိဖြင့်)၊ ယရမဇ္ဈေယေဝ - အိမ်၏အလယ်၌ပင်၊ ပက္ခလိတာ - ချော်လဲကုန်ပြီ၊ (ချော်လဲသူတို့နှင့် တူကုန်၏)၊ ဣတိ - ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပတိ- ပြတော်မူ၏၊ သဟေတူ သပစ္စယာတိ ဣတ္ထ- ပါဠိ၌၊ ဟေတုပိ- ဟေတု ဟူသော အမည်သည်၎င်း၊ ပစ္စယောပိ - ပစ္စယောဟူသော အမည်သည်၎င်း၊ ကာရဏဿေဝ- အကြောင်း၏သာ၊ နာမံ- တည်း၊ သ ကာရဏာ- အကြောင်း နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ၊ “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိပိ နိရုဇ္ဈန္တိပိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ပန- ဆက်၊ တံ ကာရဏံ-ကို၊ ဒေဿန္တော- ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာ ကောတိ အာဒိံ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ - ပြီ၊ [စာအုပ်များ၌ “သိက္ခာ ကောတိ အာဟ” ဟု ရှိ၏၊ နောက်၌ “သိက္ခာ ကော သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ” ဟု သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိုင်အောင် ဖွင့်မည်ဖြစ်သောကြောင့် “အာဒိမာဟ” ဟု ရှိမှကောင်းမည်။] တတ္ထ-ထို သိက္ခာကော အစရှိသောစကား ရပ်၌၊ သိက္ခာ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ-ကား၊ သိက္ခာယ-ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်း ကြောင့်၊ ဝါ-အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကစ္စာ- အချို့ကုန်သော၊ သညာ - သညာတို့သည်၊ ဇာယန္တိ - နှစ်၊ ဣတိ အတ္ထော။ [ကောသညာ၌ ကောသဒ္ဒါသည် သင်္ချာဝါစက မဟုတ်၊ ဧကစ္စဝါစကတည်း။]

ကာစ သိက္ခာတိ ဘဂဝါ အဝေါစာတိ - ကား၊ သာ သိက္ခာ - ထိုသိက္ခာ ဟူသည်၊ ကတဒာစ-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဝိတ္ထာရေတု ကဗျတာ ပုစ္ဆာဝသေန-ချွဲခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မေးအပ်

x x x x x x x

သိရမဇ္ဈေယေဝ။ ။ အိမ်မှ အပြင်သို့ ထွက်သွားလိုသောယောက်ျားသည် လမ်းသို့ မထွက်သေးခင် အိမ်ဝင်း အလယ်မှာပင် ချော်၍လဲသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “အဟေတူ အပစ္စယာပုရိသဿ သညာ” စသော စကားကို ပြောကြသော သမဏ မြာဟ္မဏတို့သည် နိရောဓအကြောင်းသို့ မရောက်ခင် “အဟေတူ အပစ္စယာ” ဟု ဆိုတုန်းကပင် အစမှစ၍ လွဲချော်ကြလေပြီ - ဟူလို။

ကာရဏဿေဝ နာမံ ။ ။ အခြားနေရာ၌ ဇနကဖြစ်သော အသာဇံဘာရဏ အကြောင်းကို ဟေတု , ဥပ္ပတ္တန္တကဖြစ်သော သာဓိဘာရဏအကြောင်းကို ပစ္စယ ဟု ခွဲရ သော်လည်း ဤ၌ ထိုကဲ့သို့ မခွဲရ , သညာ၏ အကြောင်းကိုသာ ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ကာရဏဿေဝ” ဟု ဧဝံဖြင့်မိန့်သည်။ [ပါဠိတော်၌ “သဟေတူ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဈန္တိပိ နိရုဇ္ဈန္တိပိ” ဟု ဟောတော်မူရာ၌ “ဖြစ်လျှင် ဧကန်ပျက်ရ၏၊ တည်၍မနေ” ဟု ပြတော်မူခြင်းငှါ “နိရုဇ္ဈန္တိပိ” ဟု ထည့်တော်မူသည်၊ ဘင်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်း၌ “သဟေတူ-အကြောင်းရှိ၏” ဟု ပြတော်မူလိုရင်းမဟုတ်၊ “ချုပ်ခြင်းကိစ္စ၌ အကြောင်း မရှိ” ဟု မှတ်ပါ၊ နောက်၌လာမည့် အချို့သညာ၏ဖြစ်ခြင်း , အချို့သညာ၏ ချုပ်ခြင်း ဟူရာ၌ကား (ပဌမဈာန်ကိုရမှ အောက် ကာမသညာ ချုပ်ခြင်းကြောင့်) ချုပ်အောင် ကျင့်ဘို့ရာ ပဋိပတ်ဟူသောအကြောင်း ရှိပါသေးသည်။]

သောပုစ္ဆာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [ဤသို့ သမာဿအဖြစ်ဖြင့်လည်း ဋီကာသင်ဖွင့်၏။]
 (တနည်း) ဝိတ္တာရေတုကာမတာ - ချခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၊ ပုစ္ဆာဝသေန - ကထေတုကမ္ပတာ ပုစ္ဆာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ အဝေါစ -
 မိန့်တော်မူပြီ၊ အထ - မိန့်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ (ဒီပေတုံ ထပေန္တော အာဟ
 တို၌စပ်၊) ယသ္မာ-အကြံကြောင့်၊ အဓိသီလသိက္ခာ-အဓိသီလသိက္ခာ၎င်း၊ အဓိ
 စိတ္တသိက္ခာ - ၎င်း၊ အဓိပညာသိက္ခာ-၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ တိဿော- ၃ ပါးကုန်
 သော၊ သိက္ခာ- သိက္ခာတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ရှိကုန်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ တာ-ထို
 သိက္ခာတို့ကို၊ ဒဿေန္တော - ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊
 သညာယ - သညာ၏၊ သဟေတုကံ - အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ ဥပ္ပါဒ
 နိရောဓံ-ဖြစ်ခြင်းချုပ်ခြင်းကို၊ ဒီပေတုံ-ထင်စွာပြတော်မူခြင်းငှါ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒတော-
 ဘုရားပွင့်တော်မူရာအခါမှ၊ ပဘုတိ- စ၍၊ တန္တိဓမ္မံ-အစဉ်ဖြစ်သော ပါဠိတော်
 ကို၊ ထပေန္တော-ထားတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ ပေါဠပါဒ တထာ
 ဂတော လောကေတိ အာဒိ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ - မိန့်တော်မူပြီ၊
 [တန္တိဓမ္မံ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဟောလိသုတ် ဒွိပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] တတ္ထ-
 ထို ဣဓ ပေါဠပါဒ တထာဂတော လောကေ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဓိ
 သီလသိက္ခာ-၎င်း၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာ-၎င်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဒွေ ဝေ- ၂ ပါးသာလျှင်
 ငြစ်ကုန်သော၊ သိက္ခာ - တို့သည်၊ သရူပေန - သရုပ်သကောင်အားဖြင့်၊ အာ
 ဂတာ- လာကုန်၏၊ ပန - ကား၊ တတိယာ- ၃ ခုမြောက် အဓိပညာသိက္ခာကို၊
 ဝါ-သည်၊ အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါတိ ခေါ၊ ပေ၊ ဒေသိတောတိ ဣတ္ထ-
 ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဝသေန - သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိယာပန္နတ္တာ - အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဂတာ-
 လာပြီ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။

ကာမသညာတိ-ကား၊ ပဉ္စကာမ ဂုဏိကရာဂေါပိ-၅ ပါးသော ကာမဂုဏ်
 အာရုံ၌ဖြစ်သော ရာဂသည်၎င်း၊ အသမုပ္ပန္နကာမစာရောပိ- ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သော
 လိုချင်တတ်သောလောဘ၏ ဖြစ်ခြင်းဟူသမျှသည်၎င်းတည်း၊ တတ္ထ - ထို ၂ မျိုး

x x x x x x x x

အာဂတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ။ ပါဠိတော်၌ အဓိသီလသိက္ခာကို တိပိဓသီလ
 အခန်းဖြင့် ပြတော်မူ၏၊ အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ဈာန်အခန်းဖြင့် ပြတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့်
 ထိုသိက္ခာ ၂ ပါးသည် သရုပ်သကောင်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်လာ၏၊ အဓိပညာသိက္ခာကို
 ကား တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူ၊ သို့သော် “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါကိုပြတော်မူရာဝယ်
 “သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပအဖြစ်ဖြင့် အဓိပညာသိက္ခာလည်း ပါဝင်သည်” ဟု မှတ်ပါ။

ကာမသညာ ။ ။ “ကာမ၌ဖြစ်သော သညာ” ဟု သာမညဆိုသောကြောင့် ပဉ္စ
 ကာမ ဂုဏိကရာဂနှင့်လည်းဆိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် “ကာမသညာတိ၊ ပေ၊ ကာမစာရောပိ”
 ဟု ၂ မျိုးလုံးကို အတ္ထုဒ္ဓါရအဖြစ်ဖြင့်ပြသည်။

တို့တွင်၊ ပဉ္စကမဂုဏ်ကရာဂေါ-ပဉ္စကမဂုဏ်ကရာဂသည်၊ အနာဂါမိမဂ္ဂေန- အနာဂါမိမဂ်သည်၊ သမုဋ္ဌါတံ - အကြွင်းမဲ့ ပယ်ခွါအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-ရောက်၏၊ ပန-ကား၊ အသမုပ္ပန္န ကာမစာရော-အသမုပ္ပန္န ကာမစာရသည်၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ-ဤအရာ၌၊ (တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာဟူသော ဤအရာ၌၊) ဝဋ္ဋတိ-သင့်၏၊ တဿ-ကြောင့်၊ တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာတံ (ပဒဿ) - တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာဟူသောပုဒ်၏၊ ပဌမဇ္ဈာန သမဂ္ဂိနော-ပဌမဈာန်နှင့်ပြည့်စုံသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ယာ-အကြင် သညာကို၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာယ-ဖြစ်ဘူးသော၊ ကာမသညာယ-ကာမသညာနှင့်၊

x x x x x x x

ပဉ္စကမဂုဏ်ကရာဂေါ။ ။ပဉ္စကမဂုဏေ-ရူပါရုံစသော ငါးပါးသော ကာမအစု၌၊ ပဝတ္တော-အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဖြစ်သည်တည်း၊ ပဉ္စကမဂုဏ်ကော-သည်၊ ဤသို့ အာရုံအားဖြင့် သတ်မှတ်အပ်ပြီးသောကြောင့် ကာမဂုဏ် ၅ ပါးကို အာရုံပြုသော ရာဂကိုသာ ပဉ္စကမဂုဏ်ကရာဂ ဟု ခေါ်သည်၊ ထို ကာမရာဂကို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်ရသောကြောင့် “အနာဂါမိမဂ္ဂေန သမုဋ္ဌါတံ ဂစ္ဆတိ”ဟု မိန့်သည်။

အသမုပ္ပန္န ကာမစာရော။ ။န+ သမုပ္ပန္နော အသမုပ္ပန္နော- ယခုဖြစ်ဆဲမဟုတ်၊ ကာမဿ - လိုလားတတ်သော လောဘဟူသမျှ၏ + စာရော - ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ကာမစာရော- ဖြစ်ခြင်း၊ အသမုပ္ပန္နော (ဟုတွာ) ကာမစာရော အသမုပ္ပန္နကာမစာရော။ [အသမုပ္ပန္နကာမစာရောတံ ဝတ္တမာနုပ္ပန္နတာဝသေန အသမုပ္ပန္နော ယောကောစိ ကာမစာရော, ယာကာစိ လောဘုပ္ပတ္တိ၊-ဋီကာ။]

အသမုပ္ပန္န၊ပေ၊ဝဋ္ဋတိ။ ။“ကာမဂုဏ်ကရာဂ”ဟု ဆိုလျှင် ကာမဂုဏ်ကို အာရုံပြုသော ရာဂသာရ၏၊ “အသမုပ္ပန္န ကာမစာရ” ဟူရာ၌ကား ပဉ္စကမဂုဏ်ကရာဂနှင့် တကွ ဈာန်နိကန္တိ (ဈာန်ကိုနှစ်သက်တတ်သော တဏှာရာဂ)ဘဝရာဂ (ရူပ အရူပဘဝကိုနှစ်သက်တတ်သော ရူပရာဂ အရူပရာဂ) စသော လောဘအားလုံးကိုရ၏၊ ဤသို့ “ အသမုပ္ပန္န ကာမစာရ ” ရာဂက ရာဂအားလုံးကို သိမ်းကျုံးနိုင်သောကြောင့်၎င်း , “တဿ ယာ ပုရိမာ ကာမသညာ, သာ နိရုဇ္ဈိတိ” အရ၌လည်း ပြခဲ့သော ကာမသညာ အားလုံးပင် ချုပ်သောကြောင့်၎င်း , ဤနေရာ၌ အသမုပ္ပန္နကာမစာရသည် သင့်၏။ [“ အသမုပ္ပန္နကာမရာဂ ”ဟု မူကွဲရှိသော်လည်း ကာမရာဂ ဟူရာ၌ ကာမဂုဏ်ရာဂသာ ရသောကြောင့် ထိုပါဌ်သည် မသင့်”ဟု ဋီကာသစ်ဆို၏။]

သညာ အမည်ရပုံ။ ။ကာမသညာကို ဖွင့်ရာ၌ တဏှာလောဘကိုသာ ဖွင့်ခဲ့၏၊ ထို တဏှာလောဘသည် အဘယ်နည်းဖြင့် ကာမသညာ မည်သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား— ထို ၂ မျိုးသော လောဘနှင့်တကွ ဖြစ်သောကြောင့် သဟစရဏနည်းအားဖြင့် သညာကိုလည်း ကာမသညာ (လိုလားတတ်သော သညာ) ဟု ခေါ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ကာမသညာတိဟု သံဝဏ္ဏတဗ္ဗပုဒ်ကို ထုတ်ပြပြီးလျှင် ကာမရာဂ - ကာမစာရ ၂ မျိုးကို သံဝဏ္ဏနာအဖြစ်ဖြင့် ပြသည်။ [ဥဘယေသံပိ ကာမသညာတိ နာမံ တံ သဟစရဏဉာယေန, ကာမသညာတိ ပဒုဒ္ဒါရံ ကတွာ တဒုဘယံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊-ဋီကာ။]

သဒိသတ္တာ-တူ သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုရိမာ ကာမသညာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စေယျ-
ဆိုအပ်ရာ၏။ သာ-ထို မဖြစ်သော ကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-၏ အနုပုန္ဒာ
ဝ-ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်သည်သာလျှင်၊ (ဟုတွာ)၊ နုပုဇ္ဈတိ-မဖြစ်၊ ဣတိအတ္ထေ။

ဝိဝေကဇပေ၊ ဟောတီတိ-ကား၊ တသ္မိံ ပဌမဇ္ဈာနသမယေ-ထို ပဌမဇ္ဈာန်
ဖြစ်ရာအခါ၌၊ ဝိဝေကဇ ဝိတိသုခ သင်္ခါတာ - နိဝရဏတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း၊
ကြောင့်ဖြစ်သော ဝိတိသုခရှိ၏ ဟု ဆိုအပ်သော၊ သုခုမသညာ - သိမ်မွေ့သော
သညာသည်၊ သစ္စာ - မှန်ကန်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဘူတာ - ထင်ရှားရှိသည်။

x x x x x x x x x

သဒိသတ္တာ။ ။ “ဝိဝေကဇ ကာမေဟိ၊ ပေ၊ ပဌမံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ” ဟု ဟောတော်
မူသောကြောင့် ပဌမဇ္ဈာန်အခိုက်၌ ကာမသညာမဖြစ်ဟု သိသာ၏။ သို့သော် အကယ်၍
ဖြစ်လို့ရှိလျှင် ထို ကာမသညာသည် ရှေးရှေးက ဖြစ်ဘူးသော ကာမသညာနှင့် တူမည်
သာ ဖြစ်သောကြောင့် “ ပုရိမာ ကာမသညာ ” ဟု ဆိုစရာရှိ၏ ဟု သဒိသပရိကပ္ပနာ
(အတူကို ကြံဆသော) အားဖြင့် ဆိုအပ်သော ပရိကပ္ပစကားသာတည်း။ ထို့ကြောင့်
“ဝုစ္စေယျ” ဟု ပရိကပ္ပကြိယာကို မိန့်သည်။ [တကယ်ဖြစ်သော ကာမသညာမရှိသော
ကြောင့် သဒိသုပစာရဟုကား မဆိုနိုင်ပါ။]

သုခုမ သစ္စသညာ။ ။ “သုခုမသညာ သစ္စာ” ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ဤအလို “သုခုမ
သညာ + သစ္စာ” ဟု ဆိုလိုလျက် သညာနှင့် သစ္စာကို ရှေ့နောက်ပြန်နေသော ပဒဝိပရိ
ယယဟု မှတ်ပါ။ “ဝိဝေကဇ ဝိတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့သောသညာသည် ထို ပဌမဇ္ဈာန်
အခိုက်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်” ဟူလို။

ဘူတာ ဟောတိ။ ။ သစ္စာကို “ဘူတာ-ထင်ရှားရှိ” ဟု ဖွင့်သည်။ “သုခုမသညာ
သည်+ထင်ရှားဖြစ်” ဟူရာ၌ ထိုသညာသည် သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ၎င်း၊ ပရမတ္ထ
သဘာဝ အဖြစ်အားဖြင့် ၎င်း၊ ထင်ရှားဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဘူတာကို “ သုခုမ
ဘာဝေန ပရမတ္ထဘာဝေန အဝိပရိတသဘာဝါတိ အတ္ထော ” - ဦးကာသစ် ဖွင့်သည်။
သုခုမာကိုကြည့်၍ “သုခုမဘာဝေန” ဟု ၎င်း၊ သညာ၏ အမှတ်သညာအနက်ကို ယူမည်
စိုး၍ ပရမတ္ထတရားထည်းက သညာစေတသိက် ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ ပရမတ္ထ
ဘာဝေန ” ဟု ၎င်း ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “ဘူတာ-သုခုမအဖြစ်၊ ပရမတ္ထတရားတပါး၏အဖြစ်
ဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ အနက်ကျယ်ပေးပါ။

သုခုမဖြစ်ပုံ။ ။ ဤ ပဌမနည်းဝယ် ပဋိသသညာ နာနတ္တသညာတို့ထက် ပဌမ
ဇ္ဈာန်၌ရှိသော သညာ၏ သိမ်မွေ့ခြင်းကို “ သုခုမ ” ဟု ဆိုလိုသည်။ မှန်၏ - ပဉ္စဝတ္ထ၊
ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်မှုကြောင့်ဖြစ်သော ဒွိ ပဉ္စဝိညာဉ်စိတ်၌ရှိသော သညာကို “ ပဋိသ
သညာ ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုသညာသည် သာမန်လူတို့ သိနိုင်လောက်အောင် ကြမ်း၏။ ထို
ဆယ်ပါးမှ ကြွင်းသော ကာမာဝစရစိတ်၌ ရှိသော သညာသည် အာရုံ အမျိုးမျိုးကို
ယူနိုင်သောကြောင့် နာနတ္တသညာမည်၏။ ထိုသညာလည်း ကြမ်းသေး၏။ ပဌမဇ္ဈာန်
၌ရှိသော သညာကား ထိုကဲ့သို့ မကြမ်း၊ ကမတ္တန္တ စသော နိဝရဏကို ပယ်ရှားခြင်း၊
ကသိုဏ်းအာရုံ ဖြစ်စေ၊ အသုဘအာရုံ ဖြစ်စေ အာရုံတခုကိုသာ ယူခြင်းကြောင့် ထို
ကာမာဝစရသညာများထက် ထူးခြား သိမ်မွေ့ပေသည်။

ဟောတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အထဝါ-ကား၊ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိ ဩဠာရိကင်္ဂပုဟာန ဝသေန - ကာမစ္ဆန္ဒ အစရှိသော ရုံ့ ရင်းသော အင်္ဂါတို့ကို ပယ်ခြင်း၏အစွမ်း ကြောင့်၊ သုခုမာစ- သိမ်မွေ့ သည်လည်းဖြစ်သော၊ (“သာ-ထို သိမ်မွေ့ သော တရားဟူသည်” ဟုရှိ၏၊ မပေါ်လျှင် ကောင်းသည်၊) ဘူတာယ-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သစ္စာစ- မှန်ကန်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သညာ- သညာတည်း၊ ဣတိ - ထို ကြောင့်၊ သုခုမသစ္စသညာ- မည်၏၊ ဝိဝေကဇေဟိ- နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝီတိသုခေဟိ-တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ-အညီ အမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သော၊ သုခုမသစ္စသညာ- သိမ်မွေ့ မှန်ကန်သော သညာတည်း၊ ဣတိ - ထို ကြောင့်၊ ဝိဝေကဇ ဝီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာသည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ ဣတိ-ထို ကြောင့်၊ (သော - ထို ပဌမဇ္ဈာနလာဘီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊) ဝိဝေကဇ၊ ပေ၊ သညိ - မည်၏၊

* * * * *

အထဝါ။ ■ သုခုမသစ္စသညာပုဒ်ဝယ် ပဌမနည်း၌ကဲ့သို့ သညာနှင့် သစ္စကို ရှေ့ နောက် မပြန်ဘဲ သုခုမပုဒ် သစ္စပုဒ် ၂ ပုဒ်လုံးပင် သညာ၏ ဝိသေသနဟု၎င်း၊ ဝိဝေကဇ ဝီတိသုခပုဒ်နှင့် ပဌမနည်း၌ကဲ့သို့ ကမ္မဓာရည်း မတွဲဘဲ သမ္ပယုတ္တအလယ်ပုဒ်ကြေသော မဇ္ဈေလောပီ တပျရိသ်သမာသ်ဟု၎င်း၊ ပြုလို၍ အထဝါစသည်ကို မိန့်သည်။ [ဒီကာသစ် ၌ကား သုခုမသစ္စသညာဝယ် ပဌမနည်း၌ ဗျာသ (ဝါကျ) ရှိသောကြောင့် ပါဠိရှိ အတိုင်း ဝါကျအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်၍ ဒုတိယနည်း၌ သမာသ်ရှိသောကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း သမာသ်အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်” ဟု ဆို၏။ ပဌမနည်း၌ ဝါကျရှိသော ပါဠိကို ယခုအခါ မတွေ့ရပါ။]

သုခုမာစ၊ ပေ၊ သညာတိ ။ ။ အလွယ်အားဖြင့် ၃ ပုဒ်လုံးကို တပေါင်းတည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုထားသော်လည်း “ သုခုမာစ+သာ+သစ္စာစာတိ သုခုမသစ္စာ” ဟု ရှေးဦးစွာ ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရဲပြုပြီးမှ “သုခုမသစ္စာစ+ သာ+ သညာစာတိ သုခုမသစ္စ သညာ” ဟု သမာသ်တွဲပါ၊ သုခုမဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို “ကာမစ္ဆန္ဒာဒိ ဩဠာရိကင်္ဂ ပုဟာနေန” ဖြင့် ပြသည်။

ဝိဝေကဇေဟိ၊ ပေ၊ သညာ။ ■ “ ဝိဝေကဇ+ဝီတိသုခ ” တို့ အရ ပဌမနည်း၌ သညာရသော်လည်း ဤနည်း၌ ဝိဝေကဇနှင့် ဝီတိသုခတို့ အရတူဟု သိစေလို၍ “ဝိဝေက ဇေဟိ ဝီတိသုခေဟိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ကမ္မဓာရဲတွဲပါ၊ ထို့နောက် “ဝိဝေကဇ ဝီတိသုခေ ဟိ+သမ္ပယုတ္တာ” စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာအတိုင်း တွဲပါ။

သာ အဿ၊ ပေ၊ သညိ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ ဝိဝေကဇဝီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာ တသ္မိံ သမယေ ဟောတိ ” ဟု သညာကို အရကောက်ရသော ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာကို ရှေးဦးစွာ ပြတော်မူပြီးမှ “ဝိဝေကဇ၊ ပေ၊ သညိ တသ္မိံ သမယေ ဟောတိ” ဟု ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောက်ရသော ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန် ဒေသနာကို နောက်၌ ပြတော်မူ၏၊ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ သုခုမသစ္စသညာတိုင်အောင် ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်ဖွင့်ပြီးမှ “ သာ အဿ အတ္ထိ ” စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန်ကို ဖွင့်သည်။

ဣတိ ဧဝံ- သို့၊ ဣတ္ထ - ဤ ဝိဝေကဇ ဝိတိသုခ သုခုမသစ္စသညိ ဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ ဧသ (ဧသော)- ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်၊ နယော-ဆောင်ကြောင်းအစီအရင်တည်း။

ဝေမ္ဗိ သိက္ခာတိ ဣတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဌမဇ္ဈာန-ကို၊ သမာပဇ္ဇန္တော-ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ အဓိဋ္ဌာနန္တော - ဈာန်ကို အလိုရှိတိုင်း တန့်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ ဝုဋ္ဌာနန္တော - ဈာန်မှထသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ သိက္ခာတိ-ကျင့်သည် မည်၏၊ တသ္မာ, တံ - ထို ပဌမဈာန်ကို၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ [သမာပဇ္ဇန, အဓိဋ္ဌာန, ဝုဋ္ဌာနနည်းဖြင့်၊] သိက္ခာ တဗ္ဗဒတာ-ကျင့်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ သိက္ခာ သင်္ခါတေန-သိက္ခာ ဟု ဆိုအပ်သော၊ တေနပိပဌမဇ္ဈာနေန - ထို ပဌမဈာန် ကြောင့်လည်း၊ [ပိ-ဖြင့် ဒုတိယဈာန် စသည်ကို ပေါင်း။] ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ ကော-အချို့ သော၊ ဝိဝေကဇ၊ ပေ၊ သညာ-နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ် ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝိတိသုခနှင့် ယှဉ်သော သိမ်မွေ့မှန်ကန်သော သညာ သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ-ဖြင့်၊ ကော-သော၊ ကာမသညာ-ကာမဂုဏ်၌ ဖြစ်သော သညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ အယံ၊ ပေ၊ အဝေါစာတိ-ကား၊ အယံ- ဤသည်ကား၊ ပဌမဇ္ဈာနသင်္ခါတာ-သော၊ ကော-တမျိုးသော၊ သိက္ခာ-တည်း။

x x x x x x x x

ယသ္မာ၊ ပေ၊ သိက္ခာတိ။ ။ ဝသီဘော် ငါးပါးကို ပြုရာ၌ ဈာန်ဝင်စားမှု သမာပဇ္ဇန, ဈာန်ကို လိုအပ်သော အချိန်တိုင်အောင် တန့်ထားမှု အဓိဋ္ဌာန, ဈာန်မှ ထမှု ဝုဋ္ဌာန, ဤသုံးပါးသည်သာ ဈာန်၌ အကျိုးဝင်သော ကိစ္စဖြစ်၏။ ဈာန်ဝင်စားဘို့ရန် ဆင်ခြင်မှု အာဝဇ္ဇန, ဈာန်အင်္ဂါကို ဆင်ခြင်မှု ပေစ္စဝေက္ခဏာတို့သည် ဈာန်၌ အကျိုးမဝင်သော ကာမာဝစရတရားများတည်း။ ထို့ကြောင့် ပဌမဇ္ဈာနသိက္ခာကို ပြုရာ၌ အဓိဋ္ဌာနန္တော စသော ၃ ပါးကိုသာ ပြသည်။

တေနပိ၊ ပေ၊ ဈာနေန။ ။ ဤနာဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက်၌သက်၊ ထိုပဌမဈာန် ကြောင့် သညာဖြစ်ရာ၌ ဝိတက်စသော ဈာန်သည် သညာအား သဟဇာတ စသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ ကာမသညာ ချုပ်ရာ၌ကား ဈာန်က ချုပ်ခြင်းအား သုတ္တန် ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့်သာကျေးဇူးပြု၏။ ထိုပစ္စယသတ္တိတို့ကိုပင် အကြောင်း (ဟိတ်) အနက်ဟု ဆိုသည်။

ဧဝံ၊ ပေ၊ အတ္ထော။ ။ ဧဝံဖြင့် “ကာမသညာတိ၊ ပေ၊ အနုပန္နာဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ဖွင့်အပ်ပြီးသော စကားကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ ရှေးစာအုပ်များ၌ “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, နိရုဇ္ဈန္တိ” ဟု ဗဟုဝစ်တွေ့ရ၏။ ဈာန်တပါးအတွက် သညာအများ မဖြစ်နိုင်, မချုပ်နိုင်သောကြောင့် ကေဝုန်ရှိသော ပါဠိသာ ကောင်း၏ဟု ထင်၏။ သို့သော် နောက် “ဣမာစ မေ သညာ နိရုဇ္ဈယျံ” ၌ အင်္ဂါဥညာယတန သညာတပါးကိုပင် (အထပ်ထပ် ဝင်စားသော အားဖြင့်) ဗဟုဝစ် ဆိုထားသောကြောင့် ဗဟုဝစ်ပါဠိကိုလည်း မပယ်အပ်ပါ။

ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဧတေနပါယေန-ဤပုံစံ ကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ အတ္ထော-ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- ထိုက်၏။

ပန-ဆက်၊ ယသ္မာ - ကြောင့်၊ အဋ္ဌမသမာပတ္တိယာ - ဂ ခုမြောက်ဖြစ်သော နေဝသညာ နာသညာယတန သမာပတ်ကို၊ အင်္ဂတော - အင်္ဂါအားဖြင့်၊ ဝါ- အစိတ်အစိတ်အားဖြင့်၊ သမ္မသနံ - သုံးသပ်ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနိယေဝ - ဘုရားရှင် တို့၏ သန္တာန်၌သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ သာဝကေသု-သာဝကတို့တွင်၊ သာရိ ပုတ္တသဒိသာနံပိ - ရှင်သာရိပုတြာနှင့် တူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌သော်မှ လည်း၊ နတ္ထိ - မရှိနိုင်၊ ပန-အနွယ်ကား၊ ကလာပတော-အပေါင်းအစုအား ဖြင့်၊ သမ္မသနံယေဝ - သုံးသပ်ခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-သုံးသပ်ကြောင်း၊ ဝိပဿနာ သည်သာ၊ သာဝကောနံ-သာဝကတို့၏ သန္တာန်၌၊ ဟောတိ-ဖြစ်နိုင်၏၊ သညာ သညာတိ-သညာ သညာဟူ၍၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အင်္ဂတော- အစိတ်အစိတ်အားဖြင့်၊ ဣဒဗ္ဗသမ္မသနံ-ဤသုံးသပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ဥဒ္ဓတံ-ထုတ်ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-

x x x x x x x

ဧတေနပါယေန ။ ။ ဒုတိယဇ္ဈာန သိက္ခာသို့ ရောက်သောအခါ ဝိဝေကဇဝီတိ သုခသစ္စသညာ၏ ချုပ်ခြင်း၊ သမာဓိဇဝီတိသုခသစ္စသညာ၏ ဖြစ်ခြင်း၊ အယံ သိက္ခာ၌ “အယံ ဒုတိယဇ္ဈာနသင်္ခါတာ ဧကော သိက္ခာ” ဟု ဆိုရခြင်း၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အထက် အထက် ဈာနသိက္ခာကြောင့် အောက်အောက် သညာ၏ ချုပ်ခြင်း၊ အထက်အထက် သညာ၏ ဖြစ်ခြင်း၊ သိက္ခာအရ အထက်အထက်ဈာန်ကို ယူရခြင်းကို ညွှန်းသည်။ ပါဠိ တော်၌ ကြည့်ပါ။ သဗ္ဗတ္ထအရလည်း ထိုအထက်အထက် ဈာနသိက္ခာကို ပြရာဝါရတည်း။

ယသ္မာ ပန၊ပေ၊ဥဒ္ဓတံ။ ။ပါဠိတော်၌ အာကိဉ္ဇညာယတနသညာကို အလွန်ဆုံး သညာအဖြစ်ဖြင့် ပြရခြင်း၊ ထိုသညာကိုပင် “သညဂ္ဂ (သညာတို့၏ ထိပ်ဆုံး) ဟု မိန့်တော် မူရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလို၍ “ယသ္မာ ပန၊ပေ၊ဥဒ္ဓတံ” ဟု မိန့်သည်။ အဋ္ဌမဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတန သမာပတ်၌ အစိတ်အစိတ်အားဖြင့် ဝိပဿနာ သုံးသပ် မှုသည် ဘုရားမှ တပါးသော သာဝကတို့၌ မဖြစ်နိုင်၊ သာဝကများ သုံးသပ်လိုလျှင်- စိတ်စေတသိက် အပေါင်းဖြစ်သော ကလာပအားဖြင့်သာ သုံးသပ်နိုင်၏။ ဤပါဠိတော် ၌ကား သိက္ခာကြောင့် သညာ၏ဖြစ်ခြင်း၊ သညာ၏ ချုပ်ခြင်းကိုပြသော စကားဖြစ်သည့် အတွက် အစိတ်ဖြစ်သော သညာကိုပင် “သညာ - သညာ” ဟု (အချို့ သညာသည် ဖြစ်၏၊ အချို့ သညာသည် ချုပ်၏ဟု) သုံးသပ်ပုံကို ထုတ်ပြတော်မူ၏။ ထို အစိတ်သညာ ကိုလည်း အဋ္ဌမသမာပတ် ဖြစ်သော နေဝသညာ နာသညာသမာပတ်၌ သုံးသပ်၍မဖြစ်၊ “တသ္မာ-ထိုသို့ အဋ္ဌမသမာပတ်၌ သာဝကဟူသမျှတို့ အစိတ်အစိတ်အားဖြင့် မသုံးသပ် နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟု အကျယ်စွဲပါ။

မှတ်ချက်။ ။ အင်္ဂတော သမ္မသနံ၌ အင်္ဂတော အရ “ ဈာန် အင်္ဂါကို ယူလျှင် ဥပ လက္ခဏနည်း” ဟု မှတ်ပါ။ “ ဈာန်အင်္ဂါမှ တပါးသော သညာစသော အစိတ်အစိတ် တရားကိုလည်း သုံးသပ်သည်” ဟု ဆိုလိုသည်။ (တနည်း) “အင်္ဂတော” အရ “ဈာန်၏

ထို့ကြောင့်၊ အာကိဉ္ဇညာယန ပရမိယေဝ-အာကိဉ္ဇညာယတနဟူသော အလွန် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သညံ-သညာကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော် မူပြီး၍၊ (နေဝသညာနာသညာ သမာပတ်ကို မပြဘဲ - ဟူလို၊) ပုန-တဖန်၊ တဒေဝ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနသညာကိုပင်၊ သညဂ္ဂံတိ-သညာတို့၏ အထွဋ် အထိပ်ဟူ၍၊ ဒဿေတံ-ပြတော်မူခြင်းငှါ၊ ယတော ခေါ်ပေါဋ္ဌပါဒ၊ ပေ၊ သညဂ္ဂံ ဖုသတိတိ-ဟူ၍၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို ယတော ခေါ် ပေါဋ္ဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယတောခေါ် ပေါဋ္ဌပါဒ ဘိက္ခုတိ-ကား၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ပေါဋ္ဌပါဒ၊ ယောနာမဘိက္ခု-အကြင် မည်သော ရဟန်းသည်၊ (သကသညီဟောတိ-၌စပ်၊) [“ယောနာမ-ဖြင့် ယတော၌ တောပစ္စည်း၏ ပဌမာအနက်၌ သက်ကြောင်းကို သိစေ၏။] ဣမ သသညီဟောတိတိ-ကား၊ ဣမ သာသနော-၌၊ သကသညီ - မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဈာနသညာဖြင့် သညာရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဝါ-တနည်း၊ အယမေဝ-ဤ သကသညီဟူသော ပါဋ်သည်သာ၊ ပါဋော-ပါဠိတော်ပါဋ်တည်း၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ပဌမဇ္ဈာနသညာယ- ပဌမဇ္ဈာနသညာအားဖြင့်၊ သညာဝါ- သညာရှိ သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

သော တတော အမုတြိ တတော အမုတြိတိ-ကား၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ တတော ပဌမဇ္ဈာနတော-ထို ပဌမဇ္ဈာန်မှ၊ အမုတြိဒုတိယဇ္ဈာနေ-ထိုဒုတိယ ဈာန်၌၊ တတောပိ-ထိုဒုတိယဈာန်မှလည်း၊ အမုတြိ တတိယဇ္ဈာနေ-၌၊ ဣတိ ဧဝံ - ဤသို့၊ တာယတာယ ဈာနသညာယ - ထိုထို ဈာနသညာဖြင့်၊ သသညီ (တနည်း) သကသညီ - မိမိဥစ္စာဖြစ်သော သညာအားဖြင့် သညာရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊ အနုပုဗ္ဗေန - အစဉ်အားဖြင့်၊ သညဂ္ဂံ- မြတ်သော သညာရှိသော ဈာန်သို့၊ [သညာ+အဂ္ဂါတ္ထောတိ သညဂ္ဂံ (ဋီကာ)၊] ဖုသတိ - ထိရောက်၏၊ အာကိဉ္ဇညာယတနံ- အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို၊ သညဂ္ဂံတိ- သညဂ္ဂဟူ၍၊ ဝုစ္စ

x x x x x x x x

အစိတ်”ဟု အနက်ယူလျှင် ဥပလက္ခဏနည်းမဟုတ်၊ မုချစကားပင်ဖြစ်သည်။ [အင်္ဂတော သမ္မသနံတိ အနုပဒမမ္မ ဝိပဿနာယ (တရား အစိတ် အစိတ်တိုင်းကို သုံးသပ်သော ဝိပဿနာကို) လက္ခဏဝစနံ၊ ပေ၊ အင်္ဂတောတိဝါ အဝယဝတောတိ အတ္ထော၊-ဋီကာ။]

သကသညီ။ ။ မိမိဥစ္စာဖြစ်သောဈာန်ကို “သံဟု (တနည်း) သက”ဟု ခေါ်၏။ မိမိ၏ ဈာန်၌ဖြစ်သော သညာသည် သကသညာမည်၏။ ထိုသညာသည် အထက်၌ ဆိုအပ်လတံ့သော နိရောဓ၏ အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် အတိသယ သညာတည်း။ ထို့ကြောင့် အတိသယအနက် အပိုပါသော အဿတ္ထိအနက်၌ ဤပစ္စည်းသက်၍ “သက သညီ” ဟု ဆိုသည်။ [သကသညီတိ စေတ္ထ ဥပရိ ဝုစ္စမာနနိရောဓ ပါဒကတာယ သာတိသယာယ ဈာနသညာယ အတ္ထိဘာဝဇောတကော ဤကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။— ဋီကာ။ ... စာအုပ်တို့၌ “သကသညီ သကသညီ”ဟု ၊ ထပ်တွေ့ရ၏။]

တိ-၏၊ ကသွာ- ကြောင့်၊ (အာကိဉ္ဇညာယတနံ၊ သညဂ္ဂတိ ဝုစ္စတိ - နည်း၊)
 ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း၊ လောကီယာနံ-လောကီ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကိစ္စ
 ကာရကသမာပတ္တိနံ- ကိစ္စကိုပြုတတ်သော သမာပတ်တို့တွင်၊ ဝါ-တို့၏၊ ဝါ-
 တို့ထက်၊ အဂ္ဂတ္တာ - အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အာကိဉ္ဇညာယတနံ- ကို၊
 သညဂ္ဂတိ-၍၊ ဝုစ္စတိ - ၏၊ ဣတိ-ဤကား အဖြေတည်း၊) ဟိ-ချေ၊ (တနည်း) ဟိ
 (ယသွာ)-ကြောင့်၊ အာကိဉ္ဇညာယတန သမာပတ္တိယံ-၌၊ ဌတ္တာ-တည်၍၊ နေဝ
 သညာနာသညာယနံပိ-နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို၎င်း၊ နိရောဓံပိ-
 နိရောဓသမာပတ်ကို၎င်း၊ သမာပဇ္ဇန္တိ - ဝင်စားကြကုန်၏၊ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊
 ဝါ-ဤသို့၊ သာ-ထို အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ်ကို၊ လောကီယာနံ-လောကီ
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ကိစ္စကာရကသမာပတ္တိနံ-တို့တွင်၊ ဝါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့ထက်၊ အဂ္ဂ
 တ္တာ-အမြတ်ဆုံး၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သညဂ္ဂတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တံ-ထိုသညဂ္ဂ
 သို့၊ ဖုသတိ ပါပုဏာတိ- ရောက်၏၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

ဣဒါနိ - သညဂ္ဂကိုပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အဘိသညာနိရောဓံ - သညာ၏
 ချုပ်ခြင်းကို၊ (သညာ၏ချုပ်ရာ နိရောဓံသမာပတ်ကို)၊ ဒဿေတံ - ၄၊ တဿ
 ပေ၊ ဌိတဿာတိ အာဒိ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-ဟောတော်မူ၏၊ ဝါ-
 ငြိ၊ တတ္ထ - ထို တဿ သညဂ္ဂေ ဌိတဿ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ စေတေယံ

x x x x x x x x

ကိစ္စကာရက သမာပတ္တိနံ။ ။ [“သမာပတ္တိနံ”ဟူသော ဣတ္ထိလိန်နှင့်လိုက်အောင်
 “ကာရိက” ဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဘာသိတပုမ ဖြစ်သော ကာရိကကို ပုလိန် ငဲ့သောအခါ
 “ကာရက” ဟု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။] “ကိစ္စကိုပြုတတ်” ဟူသည် ဝိပဿနာ၏အာရုံ ဖြစ်
 လောက်အောင် ပဋုကိစ္စ (ထင်ရှားသော) သဗ္ဗာနန , ဖုသနစသော ကိစ္စတည်း၊ ထို
 ကိစ္စကို ပြုတတ်သည်ကို “ကိစ္စကာရက”ဟု ဆိုသည်၊ သမာပတ္တိနံ၌ နံကို နိဒ္ဒါရဏဟု
 ၎င်း၊ သာမိသမ္ပန် ဟု၎င်း၊ ဋီကာဟောင်းဖွင့်၏၊ ဋီကာသစ်၌ “ ထက် ” ဟု ပေးရသော
 ဝိဘတ္တအဝဓိ ဟုလည်း ဖွင့်သေးသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ လောကီယာနံဟူသော ဝိသေသနဖြင့် ဤ အာကိဉ္ဇညာယတန
 သမာပတ်၏ လောကုတ္တရာ သမာပတ်တို့ထက် မမြတ်ကြောင်းကို ပြ၏၊ ကိစ္စကာရက
 ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် အကိစ္စကာရကဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာယတန သမာ
 ပတ်ထက် မမြတ်ဟုပြသည်။ [နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်ကား ဝိပဿနာ၏
 အာရုံဖြစ်လေခံအောင် ထင်ရှားသောသညာ၏ ကိစ္စကို မပြုနိုင်၊...၊ အကိစ္စ ကာရကတာ
 စဿာ ပဋုသညာကိစ္စဘာဝစနတော ဝိညာယတိ၊-ဒီကာ။]

ဣတိ ပေ၊ အဂ္ဂတ္တာ။ ။ ဣတိကိုပင် “ လောကီယာနံ ကိစ္စကာရက သမာပတ္တိနံ
 အဂ္ဂတ္တာ”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဣတိ (တသွာ) ဟု ပေးရသည်၊ (တနည်း)
 ဣတိသည် အဂ္ဂတ္တာ၌စပ်ရသော နိဒဿနတ္ထတည်း၊ “ဣတိ- ဤသို့” ဟု ပေးပါ၊ “ဤသို့ +
 အမြတ်၏အဖြစ်ကြောင့်” ဟုလို။ [ဣတိတိ ဝတ္တာ လောကီယာနံ၊ ပေ၊ အဂ္ဂတ္တာတိ တဿ
 ဣတိဝုတ္ထော၊ အဂ္ဂတ္တာတိ ဣတ္ထ ဝါ နိဒဿနမေတံ၊- ဒီကာသစ်။]

အဘိသင်္ခရေယျံတိ ပဒဒ္ဒယေစ - ယျံ ဟူသော ပုဒ် ၂ ပါး အပေါင်း၌လည်း၊
 [“စေတတိနာမ, အဘိသင်္ခရေတိ နာမ”၌စပ်၊] ဈာန် - သို့၊ သမာပဇ္ဇန္တော-
 ကောင်းစွာရောက်သူသည်၊ (တနည်း) ဈာန် - ကို၊ သမာပဇ္ဇန္တော - ဝင်စားသူ
 သည်၊ စေတတိနာမ-စေတော်သည် မည်၏၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊
 ပကပ္ပေတိ- အပြားအားဖြင့် ပြုစီမံ၏၊ ဣတိအတ္ထော၊ ဥပရိသမာပတ္တိ အတ္ထာ
 ယ - အထက် သမာပတ်အကျိုးငှါ၊ နိကန္တိ - နှစ်သက် တောင့်တမှုကို၊ ကုရု
 မာနော-ပြုသူသည်၊ အဘိသင်္ခရေတိနာမ- ပြုစီမံသည် မည်၏၊ (ပေါင်းစုသည်
 မည်၏)၊ ဣမာစ၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈေယျန္တိ-ကား၊ ဣမာ အာကိဉ္ဇညာယတနသညာ-ဤ
 အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သညာတို့သည်၊ နိရုဇ္ဈေယျံ-ချုပ်ပျော်

x x x x x x x x

စေတတိ။ ။ စေတတိကို “ပုနပ္ပုနံ ပကပ္ပေတိ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်၏၊ ပကပ္ပေတိ
 ကို ဋီကာ၌ သံဝိဒဟတိ (ပြုစီမံ၏) ဟု ဖွင့်သည်၊ ဈာန် သမာပဇ္ဇန္တော ဟိ ဈာနသုခံ
 အတ္တနိ သံဝိဒဟတိနာမ (ဈာန်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိသန္တာန်၌ ဈာန်ချမ်းသာ
 ဖြစ်အောင် စီမံရာရောက်၏) - ဋီကာ။

အဘိသင်္ခရေတိ။ ။ အထက် သမာပတ်အကျိုးငှါ နိကန္တိပြုသူသည် အထက်ဈာန်
 သမာပတ်ကို ပေါင်းစုသည်မည်၏၊ ဥပမာ-ပဌမဈာန်ရပြီးနောက် ဒုတိယဈာန်ရအောင်
 နိကန္တိကိုပြုသူသည် ပဌမဈာန်၌ ဒုတိယဈာန်ကို ပေါင်းစုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် အဘိ
 သင်္ခရေတိကို ဋီကာ၌ “အာယူဟတိ, သမ္ပိဏ္ဍေတိ”ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “ နိကန္တိ ” ဟူသည် ထို အထက်ဈာန်၌ နှစ်သက်မှုတဏှာတည်း၊
 အဘိသင်္ခရေတိ ဟူသည် စေတနာတည်း၊ ထို့ကြောင့် စေတနာအရင်းခံ၍ အကျိုး
 နိကန္တိဖြစ်ရကား အကျိုး နိကန္တိ၏အမည်ကို အကြောင်း စေတနာပေါ်၌ တင်စား၍
 စေတနာကို ပြုစီရင်သည်ကိုပင် “နိကန္တိ ကုရုမာနော”ဟု ဖလူပစာရအားဖြင့် ဆိုသည်။
 [ယသ္မိာ နိကန္တိဝသေန စေတနာကိစ္စဿ မတ္ထကပ္ပတ္တိ၊ တသ္မာ ဖလူပစာရေန (အကျိုး
 နိကန္တိ၏ အမည်ဖြင့်) ကာရဏံ ဒသေန္တော (အကြောင်းစေတနာကို ပြလိုသော
 ကြောင့်) နိကန္တိ ကုရုမာနော အဘိသင်္ခရေတိ နာမာတိ ဝုတ္တိ၊ - ဋီကာ။]

ဣမာစ မေ သညာ။ ။ ယခု ပြအပ်ဆဲသညာသည် အာကိဉ္ဇညာယတနသညာ
 တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣမာ သညာ”အရ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်နှင့် ယှဉ်သောသညာ
 ကို အဋ္ဌကထာ၌ ယူထားသည်၊ ထိုသညာသည် တမျိုးတည်းဖြစ်သော်လည်း တကြိမ်
 ဝင်စားလျှင် ဈာနသညာတွေ များစွာဖြစ်သောကြောင့် “ ဣမာ ” ဟု ဗဟုဝစ်ဆိုသည်၊
 အထက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ရဘို့ရန် လက်ရှိဈာန်ကို ဝင်စားမှုနှင့်
 အထက် ဈာန်အတွက် နိကန္တိ ပြုသောအားဖြင့် ပြုပြင်မှုလုပ်လျှင် အာကိဉ္ဇညာယတန
 သညာသည် ဝင်စားပြီးနောက် ထပ်၍မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်ပျောက်ကုန်စရာရှိသည်-ဟူလို၊
 ဘာကြောင့်နည်း၊ တံ သမတိက္ကမနေနေဝ ဥပရိဈာနတ္ထာယ စေတနာဘိသင်္ခရဏ
 သမ္ပဝတော-ထိုအောက်ဈာန်ကို လွန်မြောက်မှသာ ဈာန်အတွက်လှုံ့ဆော်မှု စေတနာ
 ဘိသင်္ခရဏ၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း၊ - ဋီကာ။

ကုန်ရာ၏။ အညာစ ဩဋ္ဌာရိကာတိ-ကား၊ အညာ-အာကိဉ္ဇညာယတနသညာ တို့မှ တပါးကုန်သော၊ ဩဋ္ဌာရိကာ - ရုန့်ရင်းကုန်သော၊ ဘဝင်္ဂသညာစ-ဘဝင် သညာတို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ- ဖြစ်ကုန်ရာ၏။

သော၊ပေ၊အဘိသင်္ခရောတိတိတ္ထေ-ဟူသော ဤပါဌ်၌၊(အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ သေ (သော)- ဤရဟန်းသည်၊ ကာမဉ္ဇ-စင်စစ်ကေန အမှန်အား ဖြင့်လည်း၊ စေတေန္တောဝ- စေ့ဆော်လျက်ပင်၊(စေ့ဆော်လျက်သားနှင့်ပင်)၊ န စေတေတိ-စေ့ဆော်သည်မမည်၊ (စေ့ဆော်ရာမရောက်)၊ အဘိသင်္ခရောန္တောဝ-

x x x x x x x x

အညာစ ဩဋ္ဌာရိကာ ။ ။ အညာတိ အာကိဉ္ဇညာယတနသညာဟိ အညာ၊- ဋီကာ၊ အညာ၏ အပါဒါန်ကို အာကိဉ္ဇညာယတနသညာတို့ကို ခံပါ-ဟူလို၊ ထိုအညာ၏ အရဖြစ်သော ဩဋ္ဌာရိကသညာတို့ဟူသည် ဘဝင်သညာတည်း၊ မှန်၏- အာကိဉ္ဇညာ ယတနဈာန်ကို ဝင်စားနေရာမှ ဈာန်စိတ်မဖြစ်တော့ဘဲ ဘဝင်ကျသောအခါ ဈာန်မှ ထရ၏၊ ထို ဘဝင်အစဉ်သည် နောက် နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန် မဖြစ်သမျှ အထပ်ထပ် ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ဘဝင်္ဂသညာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ” ဟု ဗဟုဝင်ဆိုသည်။

ဆိုလိုရင်းမှာ- အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ဟူသော သညာဂ္ဂသို့ရောက်နေသောပုဂ္ဂိုလ် သည် အထက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကို ရဘို့ရန် နိကန္တိပြု၍ မိမိရအပ်ဆဲ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို ဝင်စားလျှင် ထို အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်လည်း အထက် ဈာန်ကိုရလိုသော နိကန္တိအတွက်ကြောင့် နောက်ထပ် မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်သွားစရာရှိ၍၊ ဘဝင်အစဉ်သာ ဖြစ်စရာရှိသောကြောင့် ရအပ်ဆဲဖြစ်သော အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန် ချုပ်ပျော်မသွားအောင် အထက် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်အတွက် စေ့ဆော်မှု ပြုပြင်မှုကို မလုပ်တော့-ဟူလို။

သော န စေဝ စေတေတိ။ ။ “သော န စေဝ စေတေတိ” အရ ထိုရဟန်းသည် နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန်ကို ရဘို့ရန် အမှန်ပင် မစေ့ဆော်၊ အမှန်ပင် မပြုပြင် တော့ဘူးလားဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ကာမဉ္ဇေသ စေတေန္တောဝ န စေတေတိ၊ အဘိသင်္ခရောန္တောဝ နာဘိသင်္ခရောတိ” ဟု မိန့်သည်။ နေဝသညာနာသညာယတန ဈာန်ကို တကြိမ် ၂ ကြိမ် ဝင်စားသောအားဖြင့် စေ့ဆော်ပါသေး၏၊ ပြုပြင်ပါသေး၏၊ သို့သော် ထို စေ့ဆော်မှု ပြုပြင်မှုသည် ထိုဈာန်ကို ရအောင်၎င်း၊ ရှေးဈာန်များတုန်းက ကဲ့သို့ အာဘောဂမရှိသောကြောင့်၎င်း၊ စေ့ဆော်သည်ဟု မဆိုရပါ။

ထို့ပြင်- ထိုဈာန်ကို တကြိမ် ၂ ကြိမ် ဝင်စားရာ၌ နိကန္တိဟူသော တွယ်တာမှု အာလယမရှိလျှင် ဝင်စားနိုင်မည်မဟုတ်၊ နိကန္တိ အာလယရှိသောကြောင့်သာ ဝင်စား နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဈာန်၌ နိကန္တိပြုသောအားဖြင့် အဘိသင်္ခရဏ မပြုမဟုတ်၊ ပြုပါ သေး၏။ သို့သော် ထို စတုတ္ထာရူပဈာန်ကို ရဘို့ရန်၎င်း၊ ရှေး ဈာန်များတုန်းကကဲ့သို့ ဝင်စားလိုသောအာဘောဂ မရှိသောကြောင့်၎င်း အဘိသင်္ခရဏပြုရာ မရောက်ပါ။

အမှာ။ ။ “စေတေန္တောစ အဘိသင်္ခရောန္တောစ” ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ရှိသော် လည်း ဋီကာ၌ “ စေတေန္တောဝါတိ ၊ပေ၊ သမာပဇ္ဇန္တော ဧဝ ” ဟု ရှိသောကြောင့် “စေတေန္တောဝ၊ အဘိသင်္ခရောန္တောဝ” ဟု ရှိသောပါဌ်သာ ကောင်း၏။ ထို့ပြင်-

ပြုစီရင်လျက်ပင်၊ (ပြုစီရင်လျက်သားနှင့်ပင်)၊ နာဘိသင်္ခရေတိ - ပြုစီရင်သည် မမည်၊ (ပြုစီရင်ရာမရောက်)၊ ဣမဿ ဘိက္ခုနော - ဧ၊ (“ အာဘောဂသမန္တာ ဟာရော ” ဌှစ်)၊ အာကိဉ္ဇညာယတနတော - အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်မှ၊ ဝုဠာယ- ရှိ၊ နေဝသညာနာသညာယတနံ - ကို၊ သမာပဇ္ဇိတွာ - ဝင်စားပြီး၍၊ ဧကံ (စိတ္တဝါရံ) - စိတ်တကြိမ်သော်၎င်း၊ ဒွေ စိတ္တဝါရေ - စိတ် ၂ ကြိမ်တို့ တိုင်တိုင်သော်၎င်း၊ ဌဿာမိ-တည်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ အာဘောဂသမန္တာဟာရော- နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော စိတ်ကိုအာရုံသို့ ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည်၊ ဝါ- နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသောစိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ (တနည်း) အာဘောဂသမန္တာဟာရော-နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် စိတ်ကို အာရုံ သို့ ကောင်းစွာဆောင်ခြင်းသည်၊ ဝါ- သည်၊ နတ္ထိ၊ ပန-အနွယ်၊ ဥပရိနိရောဓ သမာပတ္တိ အတ္ထာယဝေ-အထက် နိရောဓသမာပတ်အကျိုးငှါသာ၊ အာဘောဂ သမန္တာဟာရော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အတ္ထိ။ [နောက်တနည်းလည်း ပေးပါ။]

သွာယံ (သော အယံ) အတ္ထော - ထို ဆိုအပ်ပြီးသော ဤအနက်ကို၊ ပုတ္တ ယရာစိက္ခဏေန - သား၏အိမ်ကို ပြောပြခြင်းဖြင့်၊ ဒီပေတဗ္ဗော - ထင်ရှားပြ ထိုက်၏၊ ကိရ- ချွ၊ ပိတု-အဘ၏၊ ယရမဇ္ဈေန-အိမ်ဝင်း၏အလယ်ဖြင့်၊ ဝန္တာ- သွား၍၊ ပစ္ဆာဘာဂေ - နောက်အဘို့၌၊ ပုတ္တဿ - သား၏၊ ယရံ - အိမ်သည်၊ ဟောတိ-ရှိ၏၊ တတော- ထိုသား၏အိမ်မှ၊ ပဏီတံ- မွန်မြတ်သော၊ ဘောဇနံ- ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ အာသနသာလံ- ထိုင်နေရာစရပ်သို့၊ ဝါ- ဆွမ်းစားစရပ်

x x x x x x x x

“ ကာမဉ္ဇ န စေတေတိ- အကယ်၍ကား စေ့ဆော်သည် မမည်ပါပေ ” ဟု ပေးကြ၏၊ သို့သော် “ ကိဉ္ဇာပိ, ကာမဉ္ဇ ” ဟု ရှေ့၌ရှိလျှင် နောက်၌ “ ပန- တထာပိ ” ရှိရိုးတည်း၊ ဤ၌ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် “ ကာမဉ္ဇ - စင်စစ်လည်း ” ဟု ဧကံသတ္တ ပေးပါသည်။

ဣမဿ ဘိက္ခုနော ပေ၊ အတ္ထိ။ ။ ဤစကားသည် ဆိုအပ်ပြီးသောစကားကို အကျယ်ရှင်းပြသော စကားတည်း၊ အာဘောဂသမန္တာဟာရော၌ “ အာဘောဂ-နှလုံး သွင်း ” နှင့် “ သမန္တာဟာရ-စိတ်ကို အာရုံသို့ (သို့မဟုတ်) စိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာ ဆောင်ခြင်း ” ဟူသည် သဘောတူတည်း၊ ဤအလို “ အာဘောဂသင်္ခါတော+ သမန္တာ ဟာရော အာဘောဂသမန္တာဟာရော ” ဟု တွဲပါ၊ (တနည်း) ရှေ့အဘို့၌ နှလုံးသွင်း ခြင်း၏အစွမ်းကြောင့် စိတ်ကို အာရုံသို့ (သို့မဟုတ်) စိတ်သို့ အာရုံကို ကောင်းစွာဆောင် ခြင်းသည် “ အာဘောဂေန+ သမန္တာဟာရော ” အရ အာဘောဂသမန္တာဟာရ မည်၏။

သွာယမတ္ထော ပေ၊ ဒီပေတဗ္ဗော။ ။ ထို ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို ဥပမာဖြင့် ထင်ရှားပြလိုသောကြောင့် “ သွာယမတ္ထော ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဤဥပမာ၌ အာကိဉ္ဇ ညာယတနသမာပတ်သည် အာသနသာလာနှင့်တူ၏၊ အလယ်ဖြစ်သော နေဝသညာ နာသညာယတနသမာပတ်, နောက်ဖြစ်သော နိရောဓသမာပတ် ၂ ပါးသည် အလယ် ဖြစ်သော ပိတုသရဌာန, နောက်ဖြစ်သော ပုတ္တသရဌာန ၂ ပါးနှင့်တူ၏၊ နေဝသညာ

သို့၊ အာဂတံ- ရောက်လာသော၊ ဒဟရံ- ရဟန်းငယ်ကို၊ ထေရော- ထေရ်သည်၊ မနာပေါ- မြတ်နိုးဘွယ်ကောင်းသော၊ ပိဏ္ဍပါတော- ဆွမ်းကို၊ ကုတော- အဘယ်အိမ်မှ၊ အာဘတော- ဆောင်ယူအပ်သနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပုစ္ဆိ- မေးပြီးသော- ထို ရဟန်းငယ်သည်၊ အသုကဿ - ထိုမည်သူ၏၊ ယရတော - အိမ်မှ၊ (အာဘတော)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လဒ္ဓယရမေဝ- ရအပ်ရာ သား၏အိမ်ကိုသာ၊ အာစိက္ခံ- ပြောပြီး၊ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ အဿ - ထိုရဟန်းငယ်၏၊ ယေန ပိတု ယရမဇ္ဈေန - အကြင် အဘအိမ်ဝင်း၏ အလယ်ဖြင့်၊ ဂတောပိ- သွားရခြင်းသည်၎င်း၊ အာဂတောပိ- ပြန်လာရခြင်းသည်၎င်း၊ (ဟောတိ- ဖြစ်၏) တတ္ထ- ထို အဘအိမ်ဝင်း၏ အလယ်၌၊ အာဘောဂေါပိ- နှလုံးသွင်းခြင်းသည်လည်း၊ (နှလုံးသွင်းရုံမျှသည်လည်း၊) နတ္ထိ- မရှိ။ [“ အဿ- ထိုသား၏၊ ယေန ပိတု ယရမဇ္ဈေန - ဖြင့်၊ ဒဟရော- ရဟန်းငယ်သည်၊ ဂတောပိ - သွား ရသည်၎င်း၊ အာဂတောပိ- ပြန်ရသည်၎င်း” ဟု ဆရာတော်၏ နိဿိဒ္ဓိ အနက်ပေးသည်။]

တတ္ထ - ထို ဥပမာစကားရပ်၌၊ အာသနသာလာ - ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ) ဝိယ- မှတ်ထိုက်သကဲ့သို့၊ (ဧဝံ- ဤအတူ) အာကိဉ္ဇညာယတနသမာပတ္တိ- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ- မှတ်ထိုက်၏၊ ပိတုဂေဟံ- အဘ၏အိမ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ- ကဲ့သို့၊ (ဧဝံ)၊ နေဝသညာ နာသညာယတနသမာပတ္တိ- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ- ၏၊ ပုတ္တဂေဟံ- သား၏အိမ်ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဝိယ၊ နိရောဓသမာပတ္တိ- ကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)၊ အာသနသာလာယ- ၌၊ ဌတွာ- တည်၍၊ ပိတုဃရံ- ကို၊ အမနသိကရိတွာ- နှလုံးမသွင်းမူ၍၊ (ဂရုမစိုက်မူ၍) ပုတ္တဃရာ စိက္ခဏံ- သား၏အိမ်ကိုပြောပြခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံဝိယ၊ ဧဝံ)၊ အာကိဉ္ဇညာယတန တော - အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်မှ၊ ဝုဋ္ဌာယ - ထ၍၊ နေဝသညာ နာသညာ ယတနံ- ဈာန်ကို၊ သမာပတ္တိတွာ- ဝင်စားပြီး၍၊ ဧကံ (စိတ္တဝါရံ)- စိတ်တကြိမ် သော်၎င်း၊ ဒွေ စိတ္တဝါရေ- စိတ်နှစ်ကြိမ်တို့တိုင် တိုင်သော်၎င်း၊ ဌဿာမိ- တည်အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အမနသိကရိတွာဝ - နှလုံးမသွင်းမူ၍သာလျှင်၊ (ဂရုမစိုက်မူ၍ သာလျှင်) ဥပရိနိရောဓသမာပတ္တိတ္ထာယ- အထက်နိရောဓ သမာပတ် အကျိုး ငှါ၊ မနသိကာရော- နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော- မှတ်ထိုက်၏) [နိဂုံးကို ပြလို၍ ဧဝံ စသည်မိန့်။] ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ ဧသ (ဧသော)- ဤရဟန်းသည်၊ စေတေန္ဇောဝ- စေတေဆော်လျက်ပင်၊ (စေတေဆော်လျက်သားနှင့်ပင်) န စေတေတိ- စေတေဆော်သည် မမည်၊ (စေတေဆော်ရာ မရောက်) အဘိသင်္ခရေန္ဇောဝ- ပြုစီရင်လျက်ပင်၊ (ပြုစီရင် လျက်သားနှင့်ပင်) နာဘိသင်္ခရေတိ- ပြုစီရင်ရာ မရောက်။

x x x x x x x

နာသညာယတနသမာပတ်ကို စိတ် တကြိမ် ၊ ကြိမ်မျှ ဝင်စားပါလျက် ထိုဈာန်ကို နှလုံး မသွင်း ဟု ဆိုခြင်းသည် ပိတုဃရကို ကျော်ဖြတ်၍ သွားပါလျက် နှလုံးမသွင်းခြင်းနှင့် တူ၏။ နိရောဓသမာပတ်အကျိုးငှါ အာဘောဂသမန္နာဟာရ ပြုခြင်းသည် ဆွမ်းရရာ ပုတ္တဃရကို ပြောပြခြင်းနှင့်တူသည်။

၂၅ သီလက္ခန် (စ)

တာစေဝ သညာတိ-ကာ။ တာ ဈာနသညာ - ထို နေဝသညာနာသညာ ယတနဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သညာတို့သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ကုန်၏၊ အညာစာတိ- ကား၊ အညာ - နေဝသညာ နာသညာယတန သညာတို့မှ တပါးကုန်သော၊ ဩဠာရ်ကာ- ရုန့်ရင်းကုန်သော၊ ဘဝဂ်သညာစ- ဘဝင်သညာတို့ သည်လည်း၊ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ သော နိရောဓံ ဖုသတိတိ-ကား၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ပဋိပန္နော- ကျင့်သော၊ သောတိက္ခာ- ထို ရဟန်းသည်၊ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ - သညာ ဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသို့၊ ဝါ-ကို၊ ဖုသတိ-ရောက်၏၊ ဝိန္ဒတိ-ရ၏၊ ပဋိ လာဘတိ-ရ၏၊ [ရောက်ဘို့ရန် နေရာမရှိသောကြောင့် “ဝိန္ဒတိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိန္ဒတိ အရ သိခြင်းကို ယူမည်စိုးသောကြောင့် ပဋိလာဘတိ ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ နိရောဓသမာပတ်ကို ရသည်-ဟူလို။]

အနုပ္ပဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓ သမ္ပဇာနသမာပတ္တိတိ ဣတ္ထိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အဘိဘိ- ဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ- အနက်မရ ဥပသာရမျသာတည်း၊ [“သမာပတ္တိန္တိ” ဟု ဒုတိယန္တရီသည်ကား ပါဠိတော်နှင့် မညီ။] သမ္ပဇာနပဒံ- သမ္ပဇာနပုဒ်ကို၊ နိရောဓပဒေန-သည်၊ အန္တရိတံ- အကြား၌ ပြုအပ်သည်ကို၊ ဝါ-အကြား၌ ထားအပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ ပန-ထိုသို့ပင် သမ္ပဇာနပုဒ်ကို အန္တရိတံပြု၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ အနုပဋိပါဠိ

x x x x x x x x x

ဈာနသညာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ။ ဧဝံ ခွေ စိတ္တဝါရေ ပဝတ္တာ နေဝသညာနာသညာ ယတန ဈာနသညာ၊ ပေါ နိရုဇ္ဈန္တိတိ သရသဝသေနေဝ (မိမိ သဘောအားဖြင့်သာ) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ပုပ္ဖာဘိသင်္ခါရဝသေန (နိရောဓသို့ ရောက်ဘို့ရန် ပုပ္ဖာဘိသင်္ခါရ၏ အစွမ်း ကြောင့်) ဥပရိ အနုပ္ပါဒေါ-အထက်၌ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်၏ ဆက်၍မဖြစ် ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်နေဝံ၌ ဘဝင်မကျသောကြောင့် ဘဝင်သညာတို့ကား နိရောဓသမာပတ် အတွင်း၌ မဖြစ်ကြကုန်၊ ထိုသို့ မဖြစ်ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ “အညာ၊ ပေါ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဆိုသည်။

သမ္ပဇာနပဒံ၊ ပေါ၊ ဝုတ္တံ ။ ။ နိရောဓနှင့် သမာပတ္တိပုဒ်တို့ကို အကြားမရှိအောင် “နိရောဓသမာပတ္တိ” ဟု ဟောတော်မူလိုက်၏၊ သို့ပါလျက် သမ္ပဇာနပုဒ်ကို နိရောဓနှင့် သမာပတ္တိပုဒ်တို့၏ အကြား၌ ထားအပ်သည်ကို ပြု၍ ဘုရားရှင်သည် အယုတ္တသမာသိ အနေအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [ဝုတ္တံ၏ ကဏ္ဍာားသည် ဘဂဝတာတည်း၊ နိရောဓ ပဒေနဟူသော ကတ္တာား၏ ကြိယာသည် အန္တရိတံတည်း၊ အန္တရဟူသော နာမ်ပုဒ်နေဝင် ကရဓာတ်၏ အနက်၌ ဣပစ္စည်းသက်ထားသော နာမဓာတ်၊ ကံဟောတပစ္စည်း - ဟု ကြံပါ၊ စာအုပ်တို့၌ “အန္တရိကံ” ဟု ချည်း တွေ့ရ၏။]

ဋီကာ။ ။ နိရောဓပဒေန အနန္တရိတံ ကတ္တာ (မခြားကွယ်အပ်သည်ကို ပြု၍) သမာပတ္တိပဒေ ဝတ္တဗ္ဗေ (ဟောတော်မူလိုက်ပါလျက်) တေသံ ဋီန္တံ အန္တရေ သမ္ပဇာနပဒံ ထပိတန္တိ အာဟ-နိရောဓ၊ ပေါ၊ ဝုတ္တန္တိ၊ ဤ၌ အန္တရေ ထပိတံသည် အန္တရိတံ၏ ကံဟော ပုဒ်အဖြစ်ကိုပြသော အဖွင့်တည်း၊ “အန္တရေ-၌ + ကရိယတေတိ အန္တရိတံ” ဟု ပြုပါ။

ယာ-အစဉ်အားဖြင့်၊ [အနုပုဗ္ဗ၏ အဖွင့်။] သမ္မဇာနသညာ နိရောဓ သမာပတ္တိ-
ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသော ရဟန်း၏ သညာနိရောဓသမာပတ်သည်၊
(ဟောတံ)၊ ဣတိ အယံ-ဤသည်ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ အနုပုဗ္ဗဘိသညာနိရောဓ
သမ္မဇာနသမာပတ္တိဟူသော ပါဠိ၌၊ အတ္ထော-တည်း။

တကြာပိ-ထို ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့် ထားရာ၌လည်း၊
("အယံ ဝိသေသတ္ထော"၌စပ်)၊ သမ္မဇာနသညာနိရောဓသမာပတ္တိတိ - ကား၊
သမ္မဇာနန္တဿ-ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသော ရဟန်း၏၊ အန္တေ နိရောဓ
သမာပတ်ကို ပြီးစေတတ်သော အကျင့်၏ အဆုံး၌၊ သညာနိရောဓသမာပတ္တိ-
သညာ၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်သည်၊ (ဟောတံ)၊ ဝါ-တနည်း၊ သမ္မဇာန
န္တဿ - သော၊ ပဏ္ဍိတဿ - ပညာရှိသော၊ ဘိက္ခုနော - ၏၊ သညာနိရောဓ
သမာပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတံ)၊ ဣတိ အယံ-ဤဆိုအပ်ပြီးကား၊ ဝိသေသတ္ထော-
ထူးသော အနက်တည်း။

x x x x x x x

တကြာပိ၊ ပေ၊ ဝိသေသတ္ထော။ ။ "တကြာပိတိ တသ္မိ" တထာ (ထို ဆိုအပ်ပြီး
သည့်အတိုင်း) ပဒါနုပုဗ္ဗိထပနေဝိ (ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့် ထားရာ၌လည်း) " ဟုဒီကာဟောင်း
ပါဠိရှိ၏။ ဒီကာသစ်၌ ပါဠိပျက်သည်။ ထို ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ပုဒ်အစဉ်အားဖြင့်
ထားရာ၌ ဤအနက်သည် (အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထောဟု ရှေ့၌ ပြအပ်ပြီးသော အနက်မှ)
ထူးသော အနက်ဖြစ်သည်-ဟူလို။

သမ္မဇာနန္တဿ အန္တေ၊ ပေ၊ သမာပတ္တိ။ ။ သမ္မဇာနန္တ " သမ္မဇာနန္တ " ဟု
ဆိုလိုလျက် နန္တကို ချေထားသည်။ ထိုသမ္မဇာနန္တဟူသည် နိရောဓသမာပတ်သို့ ရောက်
ဘို့ရာ ပဌမဈာန်စသော ထိုထို သမာပတ်ကို ဝင်စားပြီး၍ ထသောအခါ ထိုထို ဈာန်၌
ပါသော စိတ်- စေတသိက် သင်္ခါရတို့ကို အနိစ္စစသောအားဖြင့် သုံးသပ်လျက် အပြား
အားဖြင့် သိသောပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ [သံ-ကောင်းစွာ+ပ - အပြားအားဖြင့်+ ဇာနန္တ -
သိသောပုဂ္ဂိုလ်၊] "အန္တေ" ဟု ထည့်၍ ထိုသမ္မဇာနန္တ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဌမဈာန်မှစ၍ နေဝ
သညာနာသညာယတနတိုင်အောင် နိရောဓသမာပတ်ကို ပြီးစေတတ်သော အကျင့်၏
အဆုံး၌ နိရောဓသို့ ရောက်သည် - ဟု အနက်မှတ်ပါ။ [အန္တေတိ ယထာဝုတ္တာယ
နိရောဓပဋိပတ္တိယာ (နိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်၏) ပရိယောသာနေ၊ -ဒီကာ။]

သမ္မဇာနန္တဿ ဝါ။ ။ ဤနည်း၌ ဆိုင်ရာကိစ္စဝယ် ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို "သမ္မဇာန
န္တ" ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို ပညာကား နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏
အစမှစ၍ အလုံးစုံကိစ္စကို ဆောင်နိုင်သော ပညာနှင့်တကွ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စား
ခြင်းကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သောပညာတည်း။ ထိုပညာဖြင့် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားနိုင်
သော ပညာရှိကို "သမ္မဇာနန္တ" ဟု ဆိုလိုသည်။

နည်း ၂ ပါး အထူး။ ။ ပဌမနည်း၌ "အန္တေ" ဟု ထည့်ပါဠိပါရခြင်း၊ သမ္မ
ဇာနန္တအရ ထိုထို သမာပတ်၌ပါသော သင်္ခါရတို့ကို ဝိပဿနာရှုသော ဉာဏ်ရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို
ယူရခြင်းသည်၎င်း၊ ဒုတိယနည်း၌ ပါဠိသေသမထည့်ရခြင်းနှင့် သမ္မဇာနန္တအရ အစမှ

ဣဒါနိ-သညဂ္ဂကို ပြုပြီးရာ၊ ယခုအခါ၌၊ ဣဓ-ဤနေရာ၌၊ ဌတွာ-တန့်ရပ်၍၊ နိရောဓသမာပတ္တိကထာ- နိရောဓသမာပတ်နှင့် စပ်သော စကားကို၊ ကထေ တဗ္ဗာ- ဆိုထိုက်၏။ ပန - ထိုသို့ပင် ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း၊ သာသော - ထို နိရောဓသမာပတ္တိကထာကို၊ သဗ္ဗာကာရေန- အလုံးစုံသော အပြာ၊အားဖြင့်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ပညာဘာဝနာနိသံသာဓိကာရေ-ပညာဘာဝနာ၏အာနိသင်ကို ပြရာအခင်း၌၊(မယာ)၊ ကထိတာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ (ဆိုခဲ့ပြီ)၊ တဿ- ထို့ကြောင့်၊ တတ္ထ- ထို ပညာဘာဝနာနိသံသာအရာ၌၊ ကထိတတောဝ-ဆိုအပ်ပြီးရာ ဌာန မှသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်၏။

ဧဝံ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပေါဠပါဒဿ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကဿ-အား၊ နိရောဓကထံ-နိရောဓကထာကို၊ ကထေတွာ-ဟောတော် မူပြီး၍၊ အထ-နိရောဓကထာကို ဟောတော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ နံ-ထို ပေါဠ ပါဒ ပရိဗ္ဗိဇကို၊ တာဒိသာယ-သော၊ ကထာယ-နိရောဓကထာ၏၊ အညတ္ထ- သာသနာတော်မှ တပါးသော သာသနာပ၌၊ အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ပဋိဇာနာ ပေတံ-ဝန်ခံစေတော်မူခြင်းငှါ၊ တံ ကိံ မညသိတိ အာဒိ - အစရှိသော စကား ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ပရိဗ္ဗာဇကောပိ-သည်လည်း၊ ဘဂဝါ-ရား၊ အဇ္ဇ- နေ၊ တုမှာကံ-ရှင်တော် ဘုရားတို့၏၊ ကထံ - နိရောဓကထာကို၊ ထပေတွာ- ထား၍၊ မယာ-တပည့်တော်သည်၊ ဝေရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ကထာ- နိရောဓကထာကို၊ န သုတပုဗ္ဗာ-မကြားအပ်ဘူးပါ၊ ဣတိ-သို့၊ ပဋိဇာနန္ဒော- ဝန်ခံလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နောဟေတံ ဘန္တေတိ-ဟူ၍၊ ဝတွာ-လျှောက် ပြီး၍၊ ပုန- ဖန်၊ သက္ကစ္စံ - ကောင်းစွာပြု၍၊ (ရိုရိုသေသေ)၊ ဘဂဝတော - ၏၊ ကထာယ-၏၊ ဝါ-ကို၊ ဥဂ္ဂဟိတဘာဝံ-နာယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿန္တော- ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ ခေါ်အဟံ ဘန္တေတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟ- လျှောက်ပြီ၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ပေါဠပါဒပရိဗ္ဗိဇအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တယာ-သည်၊ သုဥဂ္ဂဟိတံ-ကောင်းစွာ နာယူအပ်ပေပြီ၊ ဣတိ-

x x x x x x x

စ၍ အလုံးစုံကိုရှက်ဆောင်နိုင်သော ပညာနှင့်တကွ ကိစ္စပြီးအောင်စီမံနိုင်သော ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရခြင်းသည် နည်း ၂ ပါး၏ အထူးထည်း။ [ဋီကာသစ်၌ သမ္မုဇာနန္ဒပုဂံ၏ အထူးကို မဆိုဘဲ “ဝစနသေသာပေက္ခာနပေက္ခိတာ (အန္တေဟူသော သဒ္ဓါအကြွင်းကို ငဲ့ခြင်း၊ မငဲ့ခြင်းသည်) ဒွိန္ဒံ ဝိကပ္ပိနံ ဝိသေသော”ဟု ဆိုလေသည်။]

သဗ္ဗာကာရေန။ ။ သမာပတ္တိယာ သရူပဝိသေသော (နိရောဓသမာပတ်၏ သရုပ် သကောင် အထူး) သမာပဇ္ဇနကော (နိရောဓသမာပတ် ဝင်းစားနိုင်သော အနာဂါမ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်) သမာပဇ္ဇနဿ ဌာနံ (ဝင်စားရာ ဌာန) ကာရဏံ (သမာပတ် ဝင်စား ခြင်း၏ အကြောင်း) ဣတိ ဝေမာဒိ သဗ္ဗပုကာရေန၊-ဋီကာ။

သို့၊ အနုဇာနန္ဒော-ခွင့်ပြုတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ ပေါဠပါဒါတိ- ဟူ၍၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

အထ-မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗိ၍ ဖြစ်သည်။ ဘဂဝတာ- သည်၊ အာကိဉ္ဇညာယတနံ- အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို၊ သညဂ္ဂံတိ - သညာ ဟူသော အမြတ်ရှိသောဈာန်ဟူ၍၊ ဝုတ္တိ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ [အာကိဉ္ဇညာ ယတနံနှင့် အရတူသောကြောင့် “ သညာ+ အဂ္ဂါတ္ထောတိ သညဂ္ဂံ ” ဟု ပြုပါ။] တေဒေဝ - ဤ အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်သည်သာ၊ သညဂ္ဂံနုခေါ - သညဂ္ဂ မည်လေသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ အဝသေသသမာပတ္တိသုပိ- ကြွင်းသော သမာပတ်တို့၌လည်း၊ သညဂ္ဂံ-သညဂ္ဂသည်၊ အတ္ထိနုခေါ-ရှိလေသလော၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စိန္တေတွာ- ကြံ၍၊ တမတ္ထံ - ထို အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပုစ္ဆန္တော- မေးလို သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကညေဝ နုခေါတိ အာဒိံ - ဧကညေဝနုခေါ အစရှိ သောစကားကို၊ အာဟ-လျှော့ပါပြီ၊ ဘဂဝါပိ-သည်လည်း၊ အဿ-ထိုပေါဠပါဒ အား၊ ဝိသဇ္ဇေသိ-ဖြေတော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုသို့ ဖြေတော်မူရာ၌၊ ပုထုပီတိ-ကား၊ ဗဟူနိပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (သညဂ္ဂါနိ - တို့ကို၊ ပညဇေမိ၌စပ်။)

ယထာ ယထာ ခေါပေါဠပါဒ နိရောဓံ ဖုသတိတိ - ကား၊ ပထဝီကသိဏာ ဒီသု - ပထဝီကသိုဏ်း အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယေန ယေန ကသိဏေန - အကြင် အကြင် ကသိုဏ်းဖြင့်၊ ဝါ- တနည်း၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ - ပဌမဈာန် အစရှိသည် တို့တွင်၊ ယေန ယေန ဈာနေန - ဖြင့်၊ (ဖုသတိ၌စပ်။) ဣဒံ - ဤအနက်သည်။

x x x x x x x x

ဧဝံ ပေါဠပါဒ။ ။ပါဠိတော်၌ “ ဧဝံ ခေါ အဟံ ” ဟု၎င်း၊ “ဧဝံ ပေါဠပါဒ” ဟု၎င်း ဧဝံ ၂ ပုဒ်ကို နီးကပ်စွာတွေ့ရ၏။ ထိုတွင် ဧဝံ ခေါ အဟန္တိ ဧတ္ထ အာကာရတ္ထော ဧဝံသဒ္ဓေါ၊ ဧဝံ မေ သုတံ၌ ဧဝံသဒ္ဓါသည် အာကာရအနက်ကို ပြသကဲ့သို့ ဤဧဝံသဒ္ဓါ လည်း နာယုမှတ်သားအပ်ပုံ အခြင်းအရာ (ဥဂ္ဂဟိတာကာရ) ကိုပြသော သဒ္ဓါတည်း။ ဧဝံ ပေါဠပါဒ၌ကား ဧဝံသဒ္ဓါသည် (သူ၏ လျှောက်ထားခြင်းကို ခွင့်ပြုခြင်း) ဟူသော သမ္ပုဋိစ္ဆန အနက်ရှိ၏။ “ဧဝံ-အိမ်း၊ ဧ၊ ဟုတ်၏-သင်လျှောက်သည့်အတိုင်းပင်” ဟုလို။

ပုထုပီတိ ဗဟူနိပိ။ ။ပုထုကို ပုံလိန် ဗဟုဂုဏ်ဟု ယူဆ၍ သညဂ္ဂံဟူသော နပုလိန်မှ ပုံလိန်ပြောင်းနေသည်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “ ဗဟူနိပိ ” ဟု ဖွင့်ကြောင်းကို ဋီကာ မိန့်သည်။ [ပုထုတိ ပါဠိယံ လိင်္ဂံပိပလ္လာသံ ဒသေန္တော အာဟ ဗဟူနိပီတိ၊ ဋီကာသစ် ၌ကား ပုထု၌ နိ အက္ခရာကြသည်ဟုလည်း ပြ၏။]

ယထာ ယထာ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယထာ ယထာ ခေါပေါဠပါဒ နိရောဓံ ဖုသတိ” ဟု ရှိ၏။ ထိုယထာ ယထာသည် “အကြင်အကြင်သို့သော အပြားအားဖြင့်” ဟု ပကာရ အနက်ကို ဟောသော်လည်း ပကာရသာမညကို ဟောသည် မဟုတ်၊ ပထဝီကသိုဏ်း စသော၊ ပဌမဈာန်စသော ပကာရဝိသေသကိုဟောသည်ဟု သိစေလို၍ “ပထဝီကသိဏာ ဒီသု၊ ဧဝံ၊ ယေန ယေန ဈာနေန” ဟု ဖွင့်သည်။

ဝါ-ကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်။ ဝါ-ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (ကိံ - အဘယ် အနက်သည်။ ဝါ- ကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်။ ဝါ- ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ- နည်း။) ဟိ-ချဲ့၊ ကရဏဘူတေန - ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပထဝီကသိဏေန - ဖြင့်၊ ပထဝီကသိဏ သမာပတ္တိံ - ပထဝီကသိဏ သမာပတ်ကို၊ ဧကဝါရံ - တကြိမ်၊ သမာပဇ္ဇန္တော- ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုရိမသညာနိရောဓံ- ရှေ့ဖြစ်သော ကာမသညာ၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ သစေ ဖုသတိ - အကယ်၍ ရောက်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကံ-တခုသော၊ သညဂ္ဂံ-သညဂ္ဂကို၊ ဝါ-သညာဖြစ်သောအမြတ်ကို၊ (ပညပေမိ ဌ္ဗစပ်။) အထ - သို့မဟုတ်၊ ဒွေ ဝါရေ - ၂ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ (သမာပဇ္ဇန္တော ပုရိမသညာနိရောဓံ သစေ ဖုသတိ၊ ဧဝံသတိ၊ ဒွေ- ၂ ပါးကုန်သော၊ သညဂ္ဂါနိ- တို့ကို၊ ပညပေမိ-ဌ္ဗစပ်။) တယောဝါရေ-၃ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ပေါဝါရသတံ- အကြိမ်ပေါင်းတရာတိုင်တိုင်၊ ပေါဝါရသဟဿံ-အကြိမ်တထောင်တိုင်တိုင်၊ ပေါ ဝါရသတသဟဿံ - အကြိမ်ပေါင်း တသိန်းတိုင်တိုင်၊ သမာပဇ္ဇန္တော - ဝင်စား သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပုရိမသညာနိရောဓံ - သို့၊ သစေ ဖုသတိ - အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ သတသဟဿံ- တသိန်းသော၊ သညဂ္ဂါနိ - တို့ကို၊ (ပညပေမိ ဌ္ဗစပ်။) သေသ ကသိဏေသု - ပထဝီကသိုဏ်းမှကြွင်းသော ကသိုဏ်းတို့၌၊ သေ (သော) - ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်။ နယော-ဆောင်ကြောင်းအစီ အရင်တည်း။ [စာအုပ်တို့၌ ဝါရသတသဟဿံဝါဟု ဝါသဒ္ဓါကို တွေ့ရ၏။ အထ ဒွေ ဝါရေ စသည်တို့၌ ပေယျာလမြုပ်၍ ဆိုထားသောကြောင့် ဝိကပ္ပန ဝါသဒ္ဓါ လိုမည် မထင်ပါ။]

x x x x x x x x

ဧကံ သညဂ္ဂံ။ ။ ဧကံ သညာဘူတံ + အဂ္ဂံ သေဌ္ဗတိ အတ္ထော၊ ဟေဠိမသညာယ (အေခံအောက် သညာထက်) ဥက္ကဋ္ဌဘာဝတော သညာစ+ သာ+ အဂ္ဂံစာတိ သညဂ္ဂံ၊ ဤသို့ ကမ္မဓာရေ ပြုပါ။ “န တု သညာသု + အဂ္ဂံ” ဟု တပျရိသ် မပြုပါနှင့်၊ ဤသို့ ဋီကာ ဖွင့်သည်။

အထ ဒွေ ဝါရေ။ ။ ဒွေ ဝါရေနောက်၌၎င်း၊ တယောဝါရေ စသည်တို့၏နေခံ၌ ၎င်း၊ ပေယျာလ မြုပ်ထားသည်။ “ ဒွေ ဝါရေ သမာပဇ္ဇန္တော ပုရိမသညာနိရောဓံ ဖုသတိ၊ ဒွေ သညဂ္ဂါနိ” ဤသို့စသည်ဖြင့် ဝါရသဟဿံတိုင်အောင် ပေယျာလဖော်ပါ။ “ ဝါရသတသဟဿံ ” ၌ကား တိုက်ရိုက်ဖော်ထား၏။ ဤသို့ အစနှင့် အဆုံးကိုသာ ဖော်ထားသောကြောင့် အာဒိအန္တ ဒီပကနည်းဟု မှတ်ပါ။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ၌ အာရုံအရာဝယ် ကသိုဏ်းအာရုံတို့ကိုသာ ပြ၍ အခြားသော အသုဘစသောဈာန်၏ အာရုံတို့ကို မပြခြင်းမှာ နိရောဓသမာပတ်အရာ ဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ [သေသကသိဏေသုတိ ကသိဏာန ခေဝ ဂဟဏံ နိရောဓကထာယ အဓိကတတ္တာ (အရာ၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း) ၊ တတော ဧဝ စေတ္ထ ဈာနဂ္ဂဟဏေန ကသိဏဇ္ဈာနာနိ ဧဝ ဂဟိတာနီတိ ဧဝဒိတဗ္ဗံ- ဋီကာ။]

ဈာနသုဝိ-ဈာန်တို့တွင်လည်း၊ ကရဏဘူတေန-ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပဌမဇ္ဈာနေန-ဖြင့်၊ ဧကဝါရံ-တကြိမ်၊ ပုရိမသညာနိရောဓံ-သို့၊ သစေ ဖုသတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ ဧကံ၊ သညဂံ - ကို၊ (ပညပေမိ ဌှစ်)၊ အထ - သို့မဟုတ်၊ ဒွေ ဝါရေ- ၂ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ သမာပဇ္ဇနန္တာ - ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပုရိမ သညာနိရောဓံ သစေ ဖုသတိ၊ (ဧဝံသတိ၊ ဒွေ သညဂါနိ - တို့ကို၊ ပညပေမိ- ဌှစ်)၊ ပေ၊ ဝါရသတသဟသံ - အကြိမ်ပေါင်းတသိန်းတိုင်တိုင်၊ ပုရိမသညာ နိရောဓံ-သို့၊ သစေ ဖုသတိ-အကယ်၍ရောက်အံ၊ (ဧဝံသတိ)၊ သတသဟသံ- တသိန်းသော၊ သညဂါနိ-တို့ကို၊ (ပညပေမိ-ဌှစ်)၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ သေသ ဈာန သမာပတ္တိသုဝိ-ပဌမဈာန်မှကြွင်းသော ဈာန်သမာပတ်တို့၌လည်း၊ သေ (သော) - သည်၊ နယော - တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့လျှင်၊ ဧကဝါရံ - တကြိမ်၊ သမာပဇ္ဇနဝသေန-ဝင်စားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ သဗ္ဗိ-အလုံးစုံသော ဈာန သညာကိုလည်း၊ သဗ္ဗာနနလက္ခဏေန-အားဖြင့်၊ သင်္ဂဟေတွာ-သိမ်းယူ၍၎င်း၊ ဧကံ-သော၊ သညဂံ- သညဂံသည်၊ ဟောတိ၊ အပရာပရံ- အထပ်ထပ်၊ သမာ ပဇ္ဇနဝသေန-ဖြင့်၊ ဗဟုနိ-နိသော၊ (သညဂါနိ-တို့သည်၊ ဟောန္တိ)။

x x x x x x x

ဣတိ ပေ၊ ဗဟုနိ။ ■ဣတိဖြင့် “ ပထဝိကသိကာဒိသု ယေန ယေန ကသိဏေန ပေ၊ယေန ယေန ဈာနေန ” စသော အကျဉ်း အကျယ် စကားရပ်ကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ထို့ကြောင့် ဣတိစသော စကားဖြင့် ထိုအားလုံးကို နိဂုံးအုပ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ဧကဝါရံ သမာပဇ္ဇနဝသေန ■ ■ တကြိမ် ဈာန်ဝင်စားလျှင် ထို သမာပတ် အတွင်း၌ ဈာနသညာတွေ များစွာဖြစ်၏။ သို့သော် တကြိမ်ဝင်စားမှုကို အကြောင်းပြု၍ “ဧကံ သညဂံ-သညဂံတခု”ဟု ယူရသည်။ [ဤ၌ “သညာ+အဂ္ဂါ သညဂါ-မြတ်သော သညာ”ဟု ကမ္မဓိာရ်ပြု၊ (တနည်း) ဈာန်ရအောင် ဗဟုဗ္ဗိဟိပြု၍ “သညဂံ”ဟု ဖြစ်သော အခါ ဘာဝလောပသော်လည်း ကြံပါ။ မြတ်သောသညာရှိသော ဈာန်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ မြတ်သောသညာ။]

သဗ္ဗိ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ။ ■သညာတွေ များပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် “ဧက သညဂံ”ဖြစ်နိုင်သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ သဗ္ဗိ သဗ္ဗာနနလက္ခဏေန သင်္ဂ ဟေတွာ”ဟု မိန့်၊ တကြိမ်ဝင်စားရာ၌ ဖြစ်သမျှသညာအားလုံးကို “သဗ္ဗိ”ဟု ဆိုသည်။ ထို သညာအားလုံးကို သဗ္ဗာနနလက္ခဏာချင်း တူသောကြောင့် တခုတည်း ဖြစ်ရကား “ဧကံ သညဂံ ” ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ [သမာပဇ္ဇနဝသေန သဗ္ဗာနနလက္ခဏေနစ ဧကတာ (ဟောတိ) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ - ဋီကာသစ်။]

မှတ်ချက်။ ■စာအုပ်တို့၌ “သမာပဇ္ဇနဝသေန ဝါ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ ဝါ”ဟု ဝါ ၂ ပုဒ်ကိုတွေ့ရ၏။ သမာပဇ္ဇနဝသေနနှင့် သင်္ဂဟေတွာသည် တနည်းမရ-တနည်းရသော ဝိကပ္ပနတ္ထ မဟုတ် , ၂ နည်းလုံးပေါင်းမှ သညဂံတခု ဖြစ်နိုင်သော သမုစ္စယတ္ထတည်း။ ထို့ကြောင့် ဝါသဒ္ဓါ မရှိသိုက်၊ သို့မဟုတ် ထိုဝါကို သမုစ္စယတ္ထသော်လည်း ကြံပါ။ ထို့ကြောင့် ဋီကာသစ်၌ “သဗ္ဗာနနလက္ခဏေန စ”ဟု သမုစ္စယတ္ထစသဒ္ဓါဖြင့် ဖွင့်သည်။

သညာနုခေါ ဘန္တေတိ - ကား၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ နိရောဓသမာပဇ္ဇန ကဿ-နိရောဓသို့ ကောင်းစွာရောက်သော၊ (နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသော)၊ ဘိက္ခုနော - ၏၊ သညာ- သည်၊ ပဌမံ- စွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နုခေါ- ဖြစ်ပါသလော၊ ဣတိ - ဤသို့ အစရှိသောစကားကို၊ ပုစ္ဆတိ = မေးလျှောက်၏၊ [ပါဠိတော်၌ လျှော့ပုံ ၃ နည်းရှိသောကြောင့် ဣတိကို အာဒျတ္ထ ကြိလိုက်ပါသည်။ သို့မဟုတ် နိဒဿနတ္ထ ကြိပါ။] တဿ-ထို ပေါဠပါဒပရိမ္ပိဇအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ သညာ ခေါ ပေါဠပါဒါတိ - ဟူ၍၊ ဗျာကာသိ - ဖြေတော်မူပြီ။ [ဣတိ သဒ္ဒါကို ရှေး အတိုင်း ကြိပါ။] တတ္ထ - ထို သညာ ခေါ ပေါဠပါဒ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ သညာတိ-ကား၊ ဗျာနသညာ- ဗျာန်နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်။ (“ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဣဏန္တိ - ကား၊ ဝိပဿနာညာဏံ- သည်။ (“ပစ္စာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု စပ်)၊ အပရော-အခြားသော၊ နယော- တနည်းကား၊ သညာတိ- ကား၊ ဝိပဿနာသညာ-သည်။ (ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ ဣဏန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂညာဏံ- မဂ်ဉာဏ်သည်။ (ပစ္စာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ အပရော-သော၊ နယော-ကား၊ သညာတိ- ကား၊ မဂ္ဂသညာ-မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်။ (ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ ဣဏန္တိ- ကား၊ ဖလညာဏံ - သည်။ (ပစ္စာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။

ပန- ဝါဒန္တရ၊ တိပိဋက မဟာသိဝတ္ထေရော- သည်၊ အာဟ-ဆိုပြီ၊ (ကိံ)၊ ဣမ ဘိက္ခု- တို့သည်၊ ကိံ - အဘယ်ကို၊ ဘဏန္တိ - ပြောနေကြပါကုန်လိမ့် မည်နည်း၊ ပေါဠပါဒေါ- သည်၊ ဟေဋ္ဌာ- ၌၊ ဘဂဝန္တိ - ကို၊ နိရောဓံ- နိရောဓ သမာပတ်ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးလျှောက်ခဲ့ပြီ၊ ဣဒါ-နိ၌၊ နိရောဓာ-မှ၊ ဝုဠာနံ-ထခြင်း ကို (ထပုံထနည်းကို)၊ ပုစ္ဆန္တော - မေးလျှောက်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊

x x x x x x x

နည်း ၃ မျိုး ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် သညာနှင့် ဣဏ၏ အရကောက်ကို ပြရာ၌ နည်း ၃မျိုးပြထား၏။ ထိုတွင် ပဌမနည်းသည် ပါဒကဏ္ဍဝင်စားပြီးမှ ဝိပဿနာရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သညာ - ဣဏတို့၏ ရှေ့နောက် ဖြစ်ပုံကိုပြသောနည်းတည်း။ ဒုတိယ နည်းသည် ဝိပဿနာရှုရင်း တဆက်တည်း မဂ်ရသောပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သညာ-ဣဏတို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ပုံကိုပြသော နည်းတည်း။ တတိယနည်းကား မဂ္ဂဝိထိ၌ မဂ္ဂသညာနှင့် ဖလ ဣဏတို့၏ ရှေ့နောက်ဖြစ်ပုံကိုပြသော နည်းတည်း။ ထိုတွင် ပဌမနည်းသည် လောကီ သညာနှင့် လောကီဣဏ်ကိုသာ ပြသောကြောင့် ဩဠာရိက (ကြမ်းတန်း) ၏၊ ဒုတိယ နည်းသည် လောကီသညာနှင့် လောကုတ္တရာဣဏ်ကို ပြသောကြောင့် မိဿကဖြစ်၏။ တတိယနည်းသာ လောကုတ္တရာသက်သက် ဖြစ်သောကြောင့် သုခုမဂ္ဂန္တိရဖြစ်သည်-ဟု ဋီကာတို့ဆိုသည်။

မဟာသိဝတ္ထေရော။ ။ ဒီသနိကာယ်ပါဠိတော်ကို စာပြန်သလို ရွတ်အံကြကုန်စဉ် ဤပါဠိရပ်သို့ ရောက်သောအခါ အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြအပ်ခဲ့သော နည်း ၃ မျိုးကို ပြောဆို ကြသော ရဟန်းတို့ကို တိပိဋကမဟာသိဝတ္ထေရိက “ဒီရဟန်းတွေဟာ ဘာကို ပြောနေ

ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား၊ နိရောဓာ-မှာ ဝုဠဟန္တဿ-ထသော ရဟန်း၏၊ ပဌမံ-
 စွာ၊ အရဟတ္တဖလသညာ-အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 ကိံ-ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏံ-သည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 ကိံ-လော၊) ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ - လျှောက်၏၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊
 အဿံ-ထို ပေါဠပါဒအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ဖလသညာ-
 အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်၊ ပဌမံဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပစ္စာ-၌၊ (နောက်မှ)၊
 ပစ္စဝေက္ခဏညာဏံ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သညာခေါ် ပေါဠပါဒါတိ-
 ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ)အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊ (ဣတိ-သို့၊ အာဟ-မဟာသီဝထေရ်
 ဆိုပြီ)၊ တတ္ထ-ထိုသညာခေါ် ပေါဠပါဒအစရှိသောစကားရပ်၌၊ သညုပ္ပါဒါတိ-
 ကား၊ အရဟတ္တဖလသညာယ-၏၊ ဥပ္ပါဒါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပစ္စာ-၌၊ ဝါ-မှာ
 ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ အရဟတ္တဖလံ-တည်း၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏု
 ပ္ပါဒေါ - ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဣဒပ္ပစ္စယာ ကိရ
 မေတိ - ကား၊ ဖလသမာဓိသညာပစ္စယာ - ဖလသမာဓိနှင့်ယှဉ်သော သညာ
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ မယံ-၏၊ ပစ္စဝေက္ခဏညာဏံ-သည်၊ ဥပ္ပန္နံကိရ-
 ဖြစ်ပါတကား၊ ဣတိ-သို့၊ (“ပဇာနာတိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။

x x x x x x x

ကြသနည်း”ဟု ပြောပြီးလျှင်.... “ပေါဠပါဒသည် နိရောဓသမာပတ်ကို မေးပြီးနောက်
 နိရောဓမှထသော (ရဟန္တာ, အနာဂါမ်)ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သညာက အလျင်ဖြစ်ပါသလား၊
 ဉာဏ်ကအလျင်ဖြစ်ပါသလား စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင်အား လျှောက်သောစကား ဖြစ်သည်”
 ဟု ဆုံးဖြတ်စကားကို မိန့်သည်။ [ဤထေရ်၏ဝါဒကို နောက်ဆုံးမှပြသောကြောင့် အနှစ်
 သာရဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုလို၏၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “သညုပ္ပါဒါတိ အရဟတ္တဖလ
 သညာယ ဥပ္ပါဒါ”စသည်ဖြင့် ဤ ထေရ်ဝါဒအားလျော်စွာ ဖွင့်သည်။]

ကိရ။ ■ ကိရာတိ အနုဿရဏတ္ထေ (အစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ခြင်း အနက်၌)
 နိပါတော၊ ယထာဓိဂတ ဓမ္မာနုဿရပက္ခိယာ ဟိ ပစ္စဝေက္ခဏာ (ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်
 ဖြင့် ဆင်ခြင်မှုဟူသည် တရားကိုအစဉ်လိုက်၍ အောက်မေ့ခြင်းအဖို့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ
 ကိရသဒ္ဓါသည် အနုဿရဏတ္ထနိပါတ် ဖြစ်သည်။

ဖလသမာဓိသညာ။ ■ ဣဒပ္ပစ္စယာကို ဖွင့်ရာ၌ “ဖလသမာဓိသညာ ပစ္စယာ” ဟု
 ဆို၏၊ သို့သော် သမာဓိနှင့်သာ ယှဉ်သော သညာမဟုတ် , အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်
 အားလုံးနှင့် ယှဉ်သော သညာဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သမာဓိကို ခေါင်းတပ်၍ ဥပလက္ခဏ
 နည်းအားဖြင့် ဆိုထားသည်၊ သဟစရဏနည်းအားဖြင့် တကွဖြစ်ဘက် အရဟတ္တဖိုလ်
 စိတ္တုပ္ပါဒ်အားလုံးကို ယူပါ။ [အရဟတ္တဖိုလ်၌ သမာဓိပဓာန မဟုတ် , သညာပဓာန
 ဖြစ်သောကြောင့် ပဓာနနည်းကို မယူပါ။.... သမာဓိသီသေနစေတ္ထ သမ္ပံ အရဟတ္တဖလံ
 ဂဟိတံ သဟစရဏဉာဏယေန၊ တသ္မိံ အသတိ ပစ္စဝေက္ခဏာယ အသမ္ဘဝေါတိ ပါဠိယံ
 ဣဒပ္ပစ္စယာတိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာသစ်။]

သညာအတ္တကထာ

ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ (သညာနှင့် ဉာဏ်တို့၏ ရှေးနာမ်ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌) ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗိဇ်သည်၊ (ပုစ္ဆန္တော အာဟ-၌စပ်) ယထာ နာမ-ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဂါမသုကရော-ရွာဝက်သည်၊ [တောဝက်က မစင် မကြိုက်သောကြောင့် ရွာဝက်ကို ပြသည်။] ဂန္ဓောဒကေန-နံသာရေဖြင့်၊ နှာပေ တွာ-ရေချိုးစေပြီး၍၊ ဝါ-ရေချိုးပေးပြီး၍၊ ဂန္ဓေဟိ-နံသာတို့ဖြင့်၊ အနုလိမ္မိတွာ- ပါးပါးလိမ်းကျံ၍၊ မာလာဒါမံ - ပန်းကုံးကို၊ ပိဠန္ဒိတွာ - ပန်ဆင်၍၊ သိရိ သယနေ - အသရေရှိသော အိပ်ရာ၌၊ အာရောပိတော - တင်ထားအပ်သည်၊ (သမာနော)ပိ-ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သုခံ-ချမ်းသာကို၊ န ဝိန္ဒတိ ယထာ- မရ သကဲ့သို့၊ ဝေဂေန-လျင်စွာ၊ ဂူထဠာနမေဝ- မစင်ရှိရာ အရပ်သို့သာ၊ ဂန္ဓော- သွားပြီး၍၊ ဝါ-သွားပြီးမှ၊ သုခံ-ကို၊ ဝိန္ဒတိ ယထာ - ရသကဲ့သို့၊ ဝေမေဝ- ဤအတူသာလျှင်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ သဏှသုခုမတိလက္ခဏတ္တာဟတာယ- သိမ်မွေ့ နညံသည် ဖြစ်၍ လက္ခဏာရေး သုံးရပ်ဖြင့် တံဆိပ်ခတ်အပ်သော၊ ဒေသနာယ - ဒေသနာတော်ဖြင့်၊ နှာပိတဝိလိတ္တမဏ္ဍိတော - ရေချိုးစေအပ် လိမ်းကျံအပ် တန်ဆာဆင်အပ်ပြီးသည်၊ (သမာနောပိ- ဖြစ်ပါသော်၎င်း၊) နိရောဓကထာသိရိသယနံ - နိရောဓကထာ တည်းဟူသော အသရေရှိသော အိပ်ရာသို့၊ အာရောပိတော-တင်ထားအပ်သည်၊ (သမာနောပိ- သော်၎င်း၊) တတ္ထ-ထို အိပ်ရာ၌၊ သုခံ-ကို၊ န ဝိန္ဒန္တော-မရသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍) ဂူထဠာန သဒိသံ-မစင်ရှိရာ အရပ်နှင့်တူသော၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ လဒ္ဓိံ-အတ္တအယူကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ တမေဝ-ထို အယူကိုပင်၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလိုသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ သညာနုခေါဘန္တေ ပုရိသဿ အတ္တာတိ အာဒိံ-အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ပေါဠပါဒ အား၊ ဝါ-၏၊ အနုမတိံ- လျော်စွာသိတတ်သောအလိုကို၊ ဂဟေတွာ-ယူတော်မူ၍၊ [ကံပန တံစသည်ဖြင့် မေးတော်မူခြင်းသည် အနုမတိပုစ္ဆာ ဖြစ်ရကား သူ၏အလိုကို ယူရာရောက် သောကြောင့်၊ “အနုမတိံ ဂဟေတွာ” ဟု ဆိုသည်။] ဗျာကာတုကာမော-ဖြေ

x x x x x x x

သဏှ၊ ပေ၊ ဣဟတာယ။ ■ ဒေသနာတော်သည် သဏှ (သိမ်မွေ့ သန့်ရှင်း) သည့်အတွက် သရမ္မ၊ မက္ခ၊ ဣဿာ၊ စသော အညစ်အကြေးတို့ကို သုတ်သင်နိုင်ရကား ထိုဒေသနာတော်ကို နာရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော သုတမယဉာဏ်သည် နှာပိတ (ရေချိုး စေအပ်) သကဲ့သို့ဖြစ်၏။ နညံသည့်အတွက် နံသာရည်ကျကို လိမ်းထားသကဲ့သို့ဖြစ်၏။ အနိစ္စတာစသော လက္ခဏာ ၃ ရပ်ဖြင့် တံဆိပ်ခတ်အပ်သည့်အတွက် နားခောင်းစသော တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်မြန်းအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

ခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူသော၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကံ ပန တံတိအာဒိ-အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္တော - ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ သော-ထိုပေါ်ဥပါဒ သည်၊ အတ္တာ-အတ္တသည်၊ အရူပီ-ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိ၊ ဣတိ ဧဝံ လဒ္ဓိကော- ဤသို့အယူရှိသည်၊ သမာနောပိ-သော်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဒေသနာယ-ဟောတော်မူခြင်း၌၊ သုကုသလော-အလွန်ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏၊ (ထိုသို့ ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် “ငါ၏အယူကို ဖျက်လိုမိမည်” ဟု စိုးရိမ်သည်- ဟူလို၊) သော-ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊ မေ-ငါ၏၊ လဒ္ဓိ-အယူကို၊ အာဒိတောဝ- အစဉ်ပင်၊ မာဝိဒ္ဓံသေတု-မဖျက်ဆီးပေစေလင့်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ကြံ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ လဒ္ဓိ-ကို၊ ပရိဟရန္တော-(ဖျက်ဆီးခြင်းမှ)ရှောင်လွှဲလိုသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဩဠာရိကံ ခေါတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ-လျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ပေါ်ဥပါဒအား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တတ္ထ - ထို အယူ၌၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒသေန္တော - ပြုတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဩဠာရိ ကော စ ဟိ တေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထိုဩဠာရိကောစ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဧဝံ သန္တတိ-ကား၊ ဧဝံ သန္တေ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဧတံ-ဤဧဝံ သန္တ ဟူသော သဒ္ဓါသည်၊ ဘုဒ္ဓတ္ထ-သတ္တမိဝိဘတ် ၏ အနက်၌၊ ဥပယောဂဝစနံ-ဒုတိယာဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း၊ ဝါ-တနည်း၊ ဧဝံ သန္တ-ဤသို့ ဖြစ်သော၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ ပစ္စာဂစ္ဆတော-သိသော၊ ဝါ-

x x x x x x x

ကံ ပန တံ။ ■ “ဩဠာရိကော အတ္တာ၊ မနောမယော အတ္တာ၊ အရူပီ အတ္တာ” ဟု အတ္တအယူ ၃ မျိုးတွင် အသင်သည် အဘယ်အတ္တကို ယုံကြည်သနည်းဟု မေးတော်မူ လို၍ “ကံ ပန တံ” စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။

ဒေါသံ ဒသေန္တော ။ ။ အကယ်၍ အတ္တသည် ရူပီ (ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသော အရာ) ဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ ဖြစ်လျှင် သင်၏ အတ္တသည် ရုပ်တရားဖြစ်ရာ၏၊ သညာရှိသော သညီးကား မဖြစ်နိုင်၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း- သညာက ရူပီမဟုတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ရုပ် တရားတို့က သညာ၏ သဗ္ဗာနန သဘော မရှိသောကြောင့်၎င်းတည်း၊ အတ္တသည် ရူပီ ဖြစ်သော်လည်း သင်၏ အလိုအားဖြင့် နိစ္စဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင် သညာက မူ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်သောကြောင့် အဆက်ဆက် ပျက်ရကား အနိစ္စဖြစ်၏၊ ဤသို့အားဖြင့် သညာနှင့် အတ္တသည် တခုတည်း မဟုတ်နိုင်၊ သညာက တခြား၊ အတ္တက တခြားသာ ဖြစ်၏။

ထို့ပြင်- သညာမဟုတ်သောကြောင့် သင်၏ရူပီအတ္တသည် စေတနာမရှိ၊ စေတနာ မရှိလျှင် သင်၏ အတ္တသည် ကံကို မပြုနိုင်၊ ကံကို မပြုနိုင်လျှင် အကျိုးကိုလည်း မခံစား နိုင်၊ ဤအဓိပ္ပာယ်များ သက်ရောက်လျက် ရှိရကား သင်၏ အတ္တသည် ကာရကဝေဒက မဟုတ်တော့၊ ကာရကဝေဒက မဟုတ်လျှင် “အတ္တ” ဟုပင် မဆိုနိုင်တော့-ဟူလို။

ဧဝံ သန္တံ ။ ■ “သော်” ဟု ပေးရသောကြောင့် သတ္တမိအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ဟု ပဌမဖွင့်၏၊ “ပစ္စာဂစ္ဆတော” ဟု ပါဠိသေသထည့်လျှင် ထိုပါဠိသေသ၌ စပ်နိုင်သော ကြောင့် ကံအနက်၌ပင် ဒုတိယာဝိဘတ်သည် ဟု တနည်းပြုပြန်သည်၊ ပစ္စာဂစ္ဆတောကို

ဝါဒအားဖြင့် ရှေ့ရှုဖြစ်သော၊ တဝ-သင်၏။ (“မတိယာ - အလိုအားဖြင့်” ဟု ထည့်၍ “အညာဝ သညာ အဘိဿ” စသည်၌ စပ်။) ဣတိ အယံ - ဤ ဆိုအပ် ပြီးကား၊ ဣတ္ထ-ဤ ဝေံ သန္တံ ဟူသော ပုဒ်၌၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ စ - ဆက်၊ စတုန္တံ - ၄ ပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာနံ - နာမ်ခန္ဓာတို့၏၊ ကေပျါဒေကနိရောတ္ထော- တူသော ဖြစ်ခြင်း၊ တူသောချုပ်ခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယာသညာ- အကြင် သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏၊ သာဝ - ထို သညာသည်သာ၊ ကိဉ္ဇာပိ နိရုဇ္ဈတိ - အကယ်၍ကား ချုပ်ပါပေ၏၊ ပန - ထိုသို့ပင် ဖြစ်သော သညာ သည်သာ ချုပ်ရပါသော်လည်း၊ အပရာပရံ - အဆက်ဆက်သော သညာကို၊ ဥပါဒါယ-ကပ်ယူ၍၊ အညာစ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အညာစ သညာ နိရုဇ္ဈန္တိတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ဣဒါနိ-ရူပိ အတ္တကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌၊ အညံ- ရူပိအတ္တမှ တမျိုးတခြား သော၊ လဒ္ဓိံ - မနောမယ အတ္တအယူကို၊ ဒဿေန္တော - ပြလိုသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ မနောမယံ၊ ပေ၊ ဘန္တေတိ အာဒိံ - အစရှိသော စကားကို၊ ဝတ္ထာ- လျှောက်ပြီး၍၊ (“ဝဒန္တော အာဒိမာဟ” ၌ စပ်)၊ တတြာပိ-ထိုမနောမယအတ္တ အဖို့၌လည်း၊ ဒေါသေ - အပြစ်ကို၊ ဒိန္ဓေ - ပေးအပ်ပြန်သော်၊ ယထာ နာမ- ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဥမ္မတ္တကော-သူရူးသည်၊ ယာဝ- လောက်၊ အဿ- ထို သူရူး၏၊ သညာ-သညာသည်၊ နပ္ပတိဋ္ဌာတိ-အာရုံ၌ မတည်တံ့သေး၊ တာဝ-ထို မတည်တံ့သေးသမျှ၊ အညံ-အခြားသော စကားကို၊ ဂဟေတွာ-ယူ၍၊ အညံ-

x x x x x x x x

“ဇာနန္တော” ဟု ဇီကာဖွင့်၏။ ဇီကာသစ်၌ “ပတိ+ဂစ္ဆတော” ဟု ခွဲ၍၍၊ ပတိကို ပတိစ္စ ဟု၎င်း၊ ဂစ္ဆတောကို “ဝါဒေန+ပဝတ္တဿ” ဟု၎င်း တနည်းဖွင့်သည်။ [သုတ်ကြီးဖြင့် ပတိကို ပစ္စုပြု၍ “ပစ္စ+ဂစ္ဆတော” ဟု ရှိမှ ဇီကာအဖွင့်နှင့် ညီ၏။ စာအုပ်တို့၌ “ပစ္စာ” ဟု ဒီသဖြင့်ရှိရကား “ပတိ+အာဂစ္ဆတော” ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရလိမ့်မည်။ ထိုအာဂစ္ဆတောကို “ဇာနတော ပဝတ္တဿ” ဟု မဖွင့်နိုင်ပါ။]

တတြာပိ ဒေါသေ ဒိန္ဓေ။ ။ တတြာပိတိ မနောမယော အတ္တာတိ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ (ဤဝါဒအဖို့၌လည်း) ၊ ဒေါသေ ဒိန္ဓေကို “ အတ္တနော လဒ္ဓိံယေဝ ဝဒန္တော အရူပိံ ခေါတိ အာဒိမာဟ” ၌ စပ်ပါ။ “သင်၏ အတ္တသည် မနောမယ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂိ အဟိနိန္ဒြိယ ဖြစ်လျှင် ရုပ်အတ္တ ဖြစ်ရာ၏။ သညီအတ္တ မဖြစ်နိုင်၊ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်လျှင် သညာမရှိသော ကြောင့် စေတနာလည်းမရှိ စသည်ဖြင့် ရှေ့အတိုင်း အပြစ်ပေးပုံကို နည်းမှီး၍သိပါ။

ယထာနာမ။ ။ ဤ ပရိဗ္ဗူဇသည် ပဌမတုန်းက ဩဠာရိက ရူပိအတ္တဟု ယူပြီးလျှင် အပြစ်ပြသောအခါ ထိုဝါဒကိုစွန့်၍ မနောမယအတ္တဟု ယူပြန်၏။ ထို၌ အပြစ်ပြပြန်သော အခါ ထို မနောမယအတ္တအယူကို စွန့်၍ အရူပိအတ္တဟု ယူပြန်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ အပြောင်းအလွှဲ လုပ်နေပါသနည်း ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် ယထာနာမ စသည်ကို မိန့်သည်။ သူရူး၏ ယူခြင်းမျိုးဖြစ်ရကား အကြောင်းပြဘွယ်မလိုပါ - ဟုလို။

ကို၊ ဝိသဇ္ဇာတိ- စွန့်လွှတ်၏။ ပန- အနွယ်၊ သညာပတိဋ္ဌာနကာလေ- သညာ၏ အာရုံဘယ် တည်တံ့ရာ အခါ၌၊ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ - ဆိုထိုက်သော စကားကိုသာ၊ ဝဒတိ ယထာ- ပြောဆိုသကဲ့သို့၊ ဝေမေဝ- ဤ အတူ သာလျှင်၊ အညံ - အခြားသော အယူကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ အညံ-ကို၊ ဝိသဇ္ဇေတွာ- စွန့်လွှတ်၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ အတ္တနော-၏၊ လဒ္ဓိံ ယေဝ - အယူကိုသာ၊ ဝဒန္တော - လျှောက်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အရူပိ ခေါတိ အာဒိံ -ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

တကြာပိ-ထို အရူပိ ခေါ အစရှိသော စကားရပ်၌လည်း၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သော- ထို ပရိစ္ဆိဋ်သည်၊ သညာယ- ၏၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓံ - ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆတိ- အလိုရှိ၏။ ပန- ထိုသို့ပင် အလိုရှိပါသော်လည်း၊ အတ္တာနံ- အတ္တကို၊ သဿတံ- မြစ်ဟူ၍၊ မညဘိ- မှတ်ထင်၏။ တဿ၊ တထေဝ- ထို ရှေးအတိုင်းပင်၊ အဿ- ထို ပရိစ္ဆိဋ်အား၊ ဒေါသံ - ကို၊ ဒေသန္တော - ပြတော်မူလိုသော၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဧဝံ သန္တံပီတိ အာဒိံ - ဧဝံ သန္တံပီ အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ- ပြီ၊ တတော - ထိုသို့ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ မိစ္ဆာဒဿနေန- မှားသောအမြင်သည်၊ (မိစ္ဆာအယူသည်)၊ အဘိဘူတတ္တာ- လွှမ်းမိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ ဝုစ္စမာနမ္ပိ-ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ တံ နာနတ္ထံ -ထို သညာနှင့် အတ္တ၏ ထူးသည်၏အဖြစ်ကို၊ အဇာနန္တော - မ ဝိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သက္ကာ ပပေ၊ မယာတိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ၊ အထ- လျှော့ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ယသ္မာ- ကြောင့်၊ သော- ထို ပရိစ္ဆိဋ်သည်၊ သညာယ- သညာ၏၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓံ- ကို၊ ပဿန္တာပိ- မြင်ပါသော်လည်း၊ သညာမယံ- သညာဖြစ်သော (သညာအတိ

* * * * *

သညာ န ပတိဋ္ဌာတိ။ ။ ယူထားအပ်ပြီးသော အာရုံ၌ (အယူ၌) သညာသည် စွဲမြဲစွာမတည်၊ ထိုသို့ မတည်သောကြောင့် ယူအပ်ပြီးအာရုံကို စွန့်ပစ်နိုင်သည် - ဟုလို၊ ဥပမေယျဘက်၌ “အညံ ဂဟေတွာ” အရ “မနောမယ အဘ္ဘ” စသော နောက်အယူကို ယူခြင်းဟု၎င်း၊ “အညံ ဝိသဇ္ဇတိ” အရ ရှေးအယူကို စွန့်ခြင်းဟု၎င်း မှတ်ပါ။

တံ နာနတ္ထံ အဇာနန္တော။ ။ ရုပ်အစဉ်သည်၎င်း၊ နာမ်အစဉ်သည်၎င်း တစဉ် တတန်းတည်း ဖြစ်ပျက်နေရကား တခဲနက် တခုတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေသည်ကို “သန္တတိ ဃန” ဟု ခေါ်၏။ တကြိမ်ဖြစ်လျှင် ရုပ်ကလောင်အပေါင်းသည်၎င်း၊ စိတ်စေတသိက် နာမ်အပေါင်းသည်၎င်း စုပေါင်း၍ဖြစ်ရကား တခဲနက် တခုတည်းကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေသည်ကို “သမူဟဃန” ဟု ခေါ်၏။ ထိုဃနကို ခွဲခြား ဝေဘန်တတ်သောဉာဏ်ကို “ဃန ဝိနိဗ္ဗောဂဉာဏ်” ဟု ခေါ်၏။ အဘိဓမ္မာ၌ မကျွမ်းကျင်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်သော်လည်း ထိုဉာဏ်မျိုးမရှိနိုင်၊ မရှိလျှင် ထို ရုပ်နာမ်အစဉ် ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အတ္တဟု၎င်း၊ နိစ္စဟု၎င်း ယူလိမ့်မည်သာ၊ ထိုဉာဏ်မျိုးမရှိသော ပေါဋ္ဌပါဒ ပရိစ္ဆိဋ်သည်လည်း ထိုသို့ ယူသောကြောင့် သညာနှင့် အတ္တကို ခွဲခြား၍ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း ထိုအထူးကို မသိနိုင်ဘဲရှိရကား “သက္ကာ ပန ဘန္တော” စသည်ဖြင့် မေးလျှော့ပြန်သည်။

ပြီးသော)၊ အတ္တာနံ-အတ္တကို၊ နိစ္စမေဝ-မြစ်ဟူ၍သာ၊ မညတိ- မှတ်ထင်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒုဇ္ဇာနံ ခေါ်တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ဒုဇ္ဇာနံ ခေါ် အစရှိသော ထိုစကားရပ်၌၊ အယံ-ကာ၊ သင်္ခေပတ္ထော- အကျဉ်းဖြစ်သော အနက်တည်း၊ တဝ-သင်၏၊ အညာ-တမျိုးတခြားသော၊ (သာသနာတော်၌ဖြစ်သော မဇ္ဈိမပဋိပဒါအမြင်မှ တမျိုးတခြားသော၊) ဒိဋ္ဌိ- အမြင်သည်၊ (အယူသည်၊ ဟောတိ)၊ အညာ-သော၊ ခန္တိ- နှစ်သက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အညာ - သော၊ ရုစိ - အလိုသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အညာ ခန္တိရုစိယော” ဟု ရှိခဲ့ဟန်တူ၏၊ ဘာကြောင့်နည်း- နောက်၌ အည ဒေဝ၊ ပေ၊ ခမတိစေဝ ရုစတိစ” ဟု တပေါင်းတည်း ဆိုသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ရုစိယော” ဟု မူကွဲအဖြစ်ဖြင့် ပြကြသည်။] အညထာယေဝ- တမျိုးတခြားသာလျှင်၊ တေ-၏၊ ဒဿနံ-အမြင်သည်၊ (အယူသည်)၊ ပဝတ္တံ- ဖြစ်၏၊ စ- သည်သာမကသေး၊ အညဒေဝ- တမျိုးတခြားသည်သာလျှင်၊ (ခန္ဓာ အာယတနစသည်၊ အနိစ္စစသည်မှ တမျိုးတခြားသော အတ္တ- နိစ္စစသော အယူ သည်သာလျှင်)၊ တေ-အား၊ ခမတိစေဝ- နှစ်သက်လည်း နှစ်သက်၏၊ ရုစတိစ- လိုလည်းလိုလား၏၊ ဝါ- ကြိုက်လည်း ကြိုက်၏။

စ-သည်သာ မကသေး၊ အညတြိ - အခြားသောအကျင့်၌၊ တေ - သင်၏၊ အာယောဂေါ-လွန်စွာကြီးကုတ် အားထုတ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အညိဿာ ယေဝ - တမျိုးတခြားသာလျှင်ဖြစ်သော၊ (အတ္တ မရှိဟု ယူကြောင်းဖြစ်သော

x x x x x x x x

ဒိဋ္ဌိ, ခန္တိ, ရုစိ။ ။ “ဝေမေတံ - ဤဟံသည် ဤအတိုင်းဘဲ” ဟု မြင်နေခြင်း (သာမန်မြင်ရုံသာမက) စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိတည်း၊ [ဒဿနံ ဒိဋ္ဌိ။] ထို ဒိဋ္ဌိ၏ရှေ့အဘို့၌ “ဝေမေတံ” ဟု စူးစိုက်စွာ ရှုသောအားဖြင့် နှစ်သက်ခြင်းသည် ခန္တိ တည်း၊ [ခမနံ-နှစ်သက်ခြင်း၊ ခန္တိ-ခြင်း။] ထိုကဲ့သို့ နှစ်သက်ခြင်းကို “ရုစိ”ဟုလည်း ခေါ်၏၊ “လိုလားခြင်း-ကြိုက်ခြင်း”ဟု ပရိယာယ်လဲ၍ မြန်မာပြန်ကြ၏။ [ရောစနံ ရုစိ။]

အညထာယေဝ စသည်။ ။ သဿတ ဥစ္ဆေဒအဘို့သို့ မကပ်ရောက်ဘဲ မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါ (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး) အားဖြင့် မြင်ခြင်းသည် သမ္မာဒိဋ္ဌိ (သမ္မာဒဿန) တည်း၊ ထို သမ္မာ ဒဿနမှ တမျိုးတခြားဖြစ်သည်ကို “အညထာ”ဟု ဆိုသည်၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသော အနိစ္စတာစသော လက္ခဏာရှိသော ခန္ဓာအာယတနစသည်မှ တမျိုးတခြားသော အတ္တ-သဿတစသော အယူကို “အညဒေဝ”ဟု ဆိုသည်။ [အညာ ဒိဋ္ဌိ စသော ၃ ပုဒ် ကိုပင် “အညထာယေဝ တေ ဒဿနံ ပဝတ္တံ” စသော စကား ၃ ရပ်ဖြင့် ထပ်ဖွင့်သည်။]

အညတြိ အာယောဂေါ။ ။ အာ (ဘုသော) + ယုဉ္ဇနံ (အားထုတ်ခြင်း) အာ ယောဂေါ၊ အညတြိ အာယောဂေါကိုပင် “အညိဿာယေဝ” စသည်ဖြင့် ထပ်ဖွင့် သည်၊ သာသနာတော်၌ အတ္တမရှိသောအကျင့်မှ တပါးသော ပရမအတ္တကို ကြံစည်ခြင်း စသောအကျင့်၌ အလွန် အားထုတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

အကျင့်မှ တမျိုးတခြားသာလျှင်ဖြစ်သော၊) ပဋိပတ္တိယာ-၌၊ ယုတ္တပယုတ္တတာ-
 အားထုတ်မှု၌ အပြားအားဖြင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်သည်။ (လွန်စွာကြီးကုတ်
 အားထုတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတံ၊) စ - သေး၊ အညတ္တ - အခြားသော
 သာသနာ၌၊ တေ-၏၊ အာစရိယကံ - ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သြဝါဒ အနု
 သာသနာသည်။ (ဟောတံ)၊ အညသ္မိံ - သာသနာတော်မှ တမျိုးတခြားသော၊
 တိတ္ထာယတနေ- တိတ္ထိတို့ဘောင်၌၊ အာစရိယဘာဝေါ - ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ဖြစ်ရာ သြဝါဒ အနုသာသနာသည်။ (ဟောတံ)၊ ဝေ - သို့၊ အညဒ္ဓိကေန -
 သာသနာတော်အယူမှ တပါးသောအယူရှိသော၊ အညခန္တိကေန - သာသနာ
 တော်၌ နှစ်သက်ခြင်းမှ တပါးသော နှစ်သက်ခြင်းရှိသော၊ အညရုစိကေန -
 သာသနာတော်အကြိုက်မှ တပါးသောအကြိုက်ရှိသော၊ အညတြ-တပါးသော
 အကျင့်၌၊ အာယောဂေန- လွန်စွာကြီးကုတ် အားထုတ်ခြင်းရှိသော၊ အညတြ-
 သာသနာတော်မှ တပါးသော တိတ္ထိတို့ဘောင်၌၊ အာစရိယကေန - ဆရာ၏
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သြဝါဒ အနုသာသနာရှိသော၊ တေန တယာ - ထို သင်သည်။
 ဧတံ-ဤသညာနှင့် အတ္တတို့၏ ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒုဇ္ဇာနံ- ခဲသဉ်းသဖြင့်
 သိအပ်၏၊ ဝါ-မသိအပ် မသိနိုင်၊ (ဣတိ အယံ-ကား၊ သင်္ခေပတ္တော-တည်း)။

အထ-မိန့်တော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ ပုရိသဿ-သတွာ
 ၏၊ အတ္တာ- အတ္တသည်၊ သညာဝါ- သညာသည်မူလည်း၊ ဟောတု- ဖြစ်ပစေ၊
 သညာတော - သညာမှ၊ အညာဝါ- တမျိုးတခြားသည်မူလည်း၊ (ဟောတု-
 ဖြစ်ပစေ) [“အညောဝါသညာ” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] အဿ-ထိုအတ္တ၏၊ တံ
 သဿတာဒိဘာဝံ- ထို သဿတ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ပုစ္ဆိသံ - မေးဥားအံ့၊
 ဣတိ- ဤသို့ ကြံ၍၊ ကံ ပန ဘန္တေတိ အာဒိံ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-
 လျှောက်ပြီ၊ တတ္ထ- ထို ကံ ပန ဘန္တေ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ လောကောတိ-
 လောကောဟူသော စကားကို၊ အတ္တာနံ - အတ္တကို၊ သန္ဓာယ ဝ ျှ၊ ဝဒတိ -
 လျှောက်၏၊ န ဟေတံ ပေါဋ္ဌပါဒ အတ္တသံဟိတံတိ - ကား၊ ပေါဋ္ဌပါဒ - ပေါဋ္ဌ

x x x x x x x

အာစရိယကံ။ ။ ဘာဝအနက်၌ ကဏ်ပစ္စည်းဟု သိစေလို၍ “အာစရိယဘာဝေါ”
 ဟု ဖွင့်သည်။ ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ထို “အာစရိယကံ” ဟူသည် “ယထာ တထာ
 သြဝါဒါနုသာသနတည်း၊ ထို့နောက် “ အာစရိယကံ + အဿ+ အတ္တိတိ အာစရိယ
 ကော” ဟု ပြပါ။ [ဧတေန စသည်ကား အနက် ယောဇနာပုံကို ပြသောစကားတည်း။]

အတ္တသံဟိတံ။ ။ သံဟိတံကို နိဿိတံ ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွင်၏။ အတ္တ အရလည်း
 ဣလောကတ္ထ စသည်ကို ယူစေလို၍ “ဣလောက ပရလောက” စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။
 အတ္တာနံ သူစနတော စသော သုတ္တ အနက်အဖွင့်၌ အတ္တသည် ဟိတ၏ပရိယာယ် ဖြစ်
 သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဟိတ၏ ပရိယာယ်ဟုသာ မှတ်ပါ။ အတ္တနိဿိတ ဟူရာ၌ ထိုအတ္တကို
 ဖြစ်စေနိုင်သည်ကို နိဿိတဟု ဆိုလိုသည်။

ပါဒ၊ တေံ ဒိဋ္ဌိဂတံ-ဤ မိစ္ဆာအယူသည်။ ဣဓလောက ပရလောက အတ္ထနိဿိတံ - ဤ လောကစီးပွား၊ နောက် လောကစီးပွား၌ မှီသည်။ န ဟောတိ - မဖြစ်၊ အတ္တတ္ထ ပရတ္ထနိဿိတံ - မိမိစီးပွား၊ သူတပါးစီးပွား၌ မှီသည်။ (န ဟောတိ)၊ န ဓမ္မသံဟိတံတိ-ကား၊ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မနိဿိတံ-၉ ပါးသောလောကုတ္တရာ တရား၌မှီသည်။ (န ဟောတိ)၊ နာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံတိ - ကား၊ သိက္ခတ္တယသင်္ခါ တဿ-သိက္ခာ ၃ ပါး အပေါင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ (တနည်း) သိက္ခတ္တယသင်္ခါ တဿ - သိက္ခာ ၃ ရပ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော၊ (ဤသို့လည်း အခြားနေရာ၌ ရှိသည်။) သာသန ဗြဟ္မစရိယကဿ-၏၊ အာဒိတ္ထံ-အစမျှသည်။ (န ဟောတိ)၊ အဓိသီလ သိက္ခာမတ္တံပိ-အဓိသီလသိက္ခာမျှသည်လည်း၊ န ဟောတိ။

န နိဗ္ဗိဒါယာတိ-ကား၊ သံသရာဝဇ္ဇေ-သံသရာဝဋ်၌၊ နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ-ငြိမ်း ငြိမ်းကြောင်း ဝုဠာနဂါမိနိ ဝိပဿနာဉာဏ်အကျိုးငှါ၊ န သံဝတ္တတိ-မဖြစ်၊ န ဝိရာဂါ ယာတိ - ကား၊ ဝဇ္ဇ ဝိရာဂတ္ထာယ - ဝဋ်၌ စက်ဆုပ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဝါ - ဝဋ်၌ စက်ဆုပ်တတ်သော မဂ်အကျိုးငှါ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န နိရောဓာယာတိ-ကား၊ ဝဇ္ဇ သယ-ဝဋ်၏၊ နိရောဓကရဏတ္ထာယ-ချုပ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န ဥပသမာယာတိ - ကား၊ ဝဇ္ဇသယ - ၏ ဝုပသနတ္ထာယ - ငြိမ်းအေးရာနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န အဘိညာယာတိ-ကား၊ ဝဇ္ဇဘိ ဇာနနတ္ထာယ-ဝဋ်ကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပစ္စက္ခကိရိယာယ- မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န သမ္မောဓာယာတိ - ကား၊ ဝဇ္ဇသမ္မုဇ္ဈန တ္ထာယ-ဝဋ်ကို ကောင်းစွာသိခြင်းအကျိုးငှါ၊ န သံဝတ္တတိ၊ န နိဗ္ဗာနာယာတိ- ကား၊ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဿ-မြတ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပစ္စက္ခကိရိယာယ- မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ၊ န သံဝတ္တတိ။

x x x x x x x x x

အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံ။ ■ ဗြဟ္မစရိယဿ- သိက္ခာ ၃ ရပ်ဖြင့် သိမ်းကျုံးအပ်သော မြတ်သောအကျင့်၏+အာဒိ-အစတည်း၊ အာဒိ ဗြဟ္မစရိယံ-စ၊ ထို့နောက် သူတ္တံ က ပစ္စည်းသက်၍ “အာဒိ ဗြဟ္မစရိယကံ” ဟု ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- ဝိနယော နောင် သူတ္တံ ကိကပစ္စည်း သက်၍ ဝေနယိကော ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

နိဗ္ဗိဒါယ စသည်။ ■ မိစ္ဆာ အယူသည် သူ့ကိုယ်တိုင်ပင် ဝဋ်သုံးပါး၌ ကိလေသ ဝဋ် အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်နေ၏။ သူစွဲလမ်းအပ်သော အာရုံတို့ကလည်း ဝဋ်တရားဖြစ်သော ကြောင့် ဝဋ်နှင့်စပ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် သံသရာဝဋ်၌ ငြိမ်းငွေ့ဘို့၊ သံသရာကို စက်ဆုပ်ဘို့၊ သံသရာဝဋ်၏ ချုပ်ဘို့၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးဘို့ရာမဖြစ်နိုင်၊ ထို့အတူ အဘိညာသမ္မောဓိ နိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါလည်း မဖြစ်နိုင်။

အဘိညာ-သမ္မောဓိ။ ■ “အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ” ဟု ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတတ် သော ဝိပဿနာပညာကို အဘိညာဟု ခေါ်၏။ ထိုပညာဖြင့် ဝဋ်ဒုက္ခကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်သောကြောင့် ပစ္စက္ခကိရိယာယဟု ဖွင့်သည်။ ဝဋ်တရားကို ပိုင်းခြား၍သိတတ်သော

ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ အာဒိသု-အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိဘဗ္ဗော)၊ တဏှံ-ကို၊ ထပေတွာ-ထပေတွာ၊ တေဘူမကာ-ဘုံသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဉ္စကုန္တာ-ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (မယာ-သည်၊ ဗျာကတံ- ဖြေဆိုတော်မူအပ်ပြီ)၊ တဿေဝ ဒုက္ခဿ-ထို ဒုက္ခကိုပင်၊ ပဘာဝနတော-ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သပ္ပစ္စယာ-အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းနှင့်တကွဖြစ်သော၊ တဏှာ-တဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော-ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့်ပေါင်းခါလသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း၊ ဣတိ (မယာ ဗျာကတံ- အပ်ပြီ)၊ ဥဘိန္ဒံ- ဒုက္ခ သမုဒယ ၂ ပါးတို့၏၊

x x x x x x x

ပရိညာဘိသမယ၏ အစွမ်းဖြင့် ထိုးထွင်းသိတတ်သော မဂ်ပညာကို အဘိသမ္မောဓ ဟု ခေါ်သည်။ [အဘိညာဿာတိ အနိစ္စာဒိဝသေန လက္ခဏတ္တယံ အာရောပေတွာ အဘိဇာနနတ္ထာယ၊ သမ္မောဓာယာတိ စတုန္ဒံ သစ္စာနံ ဗုဒ္ဓါနတ္ထာယ၊ (ဤ၌ “ဝဋ္ဋဿ ဗုဒ္ဓါနတ္ထာယ” ဟု နည်းမှီပါး-ကောဂ်တ္တရ၊ ကေမဗ္ဗဝဂ် အဋ္ဌကထာ၊) [ဤဋီကာတို့၌ ဝါဒကွဲသောကြောင့် အဋ္ဌကထာကို ထုတ်ပြပါသည်။]

တဏှံ ထပေတွာ။ ။ “ဒုက္ခံ တေဘူမကံ ဝဋ္ဋံ” နှင့်၎င်း၊ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခံ” နှင့်၎င်း အညီ တဏှာလည်း တေဘူမကဝဋ္ဋံ၌ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ သင်္ခါရဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ဒုက္ခတွင်ပါဝင်၏။ သို့သော် သမုဒယအဖြစ်ဖြင့် သီးခြားယူထားသောကြောင့် တဏှာကို ဒုက္ခသစ္စာ၌ မသွင်းဘဲ ချန်ထားရသည်။ [ကာမံ တဏှာပိ ဒုက္ခသဘာဝါ၊ တဿာ ပန သမုဒယဘာဝေန ဝိသု ဂဟိတတ္တာ “တဏှံ ထပေတွာ” တိ ဝုတ္တံ၊-ဋီကာ။]

ပဘာဝနတော။ ။ “ဥပ္ပါဒနတော” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ပဘာဝိယတေ-ဖြစ်စေခြင်း၊ ပဘာဝနံ-ခြင်း၊ (တနည်း) ပဘာဝေတိတိ ပဘာဝနံ၊ ဘာဝပ္ပဓာနကြိ၌ “ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်” ဟု မှတ်ပါ။

သပ္ပစ္စယာ။ ။ တဏှာသည် ဒုက္ခကို ဖြစ်စေရာ၌ တဏှာချည်းသက်သက် ဖြစ်စေသည် မဟုတ်၊ အဝိဇ္ဇာစသော အခြားအကြောင်းများ၏ အကူအညီရမှ ဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “သပ္ပစ္စယာ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ မှန်၏-တဏှာသည် ဇာတိဒုက္ခစသည်ကို ဖြစ်စေရာ၌ အဝိဇ္ဇာ၏ ဘဝအပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း၊ သင်္ခါရဟူသော စေတနာကံ၏ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေခြင်းစသော အကူအညီရမှ ဇာတိဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဤသို့ အခြားအကြောင်းတို့က စိုင်းဝန်းကူညီ ကြရသော်လည်း တဏှာသည် အရင်းခံဖြစ်သောကြောင့် တဏှာကိုသာ “ဒုက္ခသမုဒယ” ဟု နာမည်တပ်ရသည်။

သမုဒယ။ ။ [သံ+ဥဒယ။] သံသည် ပေါင်းဆုံခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ ဥဒယ သဒ္ဓါကား “ဖြစ်ကြောင်း” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ သမာဂမေ - အဝိဇ္ဇာ စသော အခြား အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းသည်၊ သတိ-ရှိလသော်၊ ဒုက္ခံ-သည်၊ ဥဒေတိ ဧတသ္မာတိ သမုဒယော-ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း၊ [ဒုက္ခံ ပဘာဝေန္တိပိ - ဒုက္ခကို ဖြစ်စေပါသော်လည်း၊ တဏှာ - သည်၊ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယန္တရသဟိတာ ဧဝ (အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အခြားအကြောင်းတို့နှင့် တကွဖြစ်မှသာ) ပဘာဝေတိ၊ န ဧကဝလာ- သူချည်းသက်သက် မဖြစ်စေနိုင်၊ ဣတိ အာဟ-သပ္ပစ္စယာတိ၊-ဋီကာ။]

အပ္ပဝတ္တိ - မဖြစ်ရာ (မဖြစ်ကြောင်း) နိဗ္ဗာန်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓော - ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသေစွာတည်း။ ဣတိ (မယာ ဗျာကတံ)၊ အရိယော-မြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကော-ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ- ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်တတ်သော၊ ပဋိပဒါ- အကျင့်တည်း။ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်။ ဗျာကတံ-အပ်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော။

စ ပန - ထပ်၍ဆက်၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝတ္ထာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဘဂဝါ-သည်။ ဣမဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ - ၏၊ မဂ္ဂပါတုဘာဝေါဝါ - မဂ်၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း သည်၎င်း၊ ဖလသစ္စိ ကိရိယာဝါ - ဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည်၎င်း၊ နတ္ထိ၊ မယံစ - ၏လည်း၊ ဘိက္ခာစာရဝေလာ - ဆွမ်းအလို၎င်း လှည့်လည်ရာ အချိန် သည်၊ (ဟေ . တိ)၊ ဣတိ - သို့၊ စိန္တေတွာ - ကြံတော်မူ၍၊ တုဏှိ၊ အဟာသိ- ဖြစ်တော်မူပြီ၊ ပရိဗ္ဗာဇကောဝိ - သည်လည်း၊ တံ အာကာရံ - ထို ဆိတ်ဆိတ် နေပုံ အခြင်းအရာကို၊ ဥ တွာ-၍၊ ဘဂဝတော- အား၊ ဝါ- ၏၊ ဂမနကာလံ- ပြန်ကြွတော်မူချိန်ကို၊ အာရောစေန္တော ဝိယ - လျှောက်သကဲ့သို့၊ ဝေမေတန္တိ အာဒိ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

x x x x x x x x

အပ္ပဝတ္တိ ။ ။ “အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ-ဒုက္ခ၏ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ န+ပဝတ္တန္တိ တေသ္မိံ အဓိဂတေ ဒုက္ခသမုဒယာတိ အပ္ပဝတ္တိ-ဤတရားကို ရအပ်သော် (ရခြင်းကြောင့်) ဒုက္ခ, သမုဒယတို့ မဖြစ်ကြတော့၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဒုက္ခ- သမုဒယတို့၏ မဖြစ်ကြောင်းတည်း။

ဒုက္ခ၊ ပေ၊ ပဋိပဒါ။ ။ ဒုက္ခနိရောဓံ နိဗ္ဗာန ဂစ္ဆတိ၊ တဒတ္ထဉ္စ သာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ၊-ဋီကာသစ်၊ ဤအလို “ဒုက္ခနိရောဓံ+ဂစ္ဆတိတိ ဒုက္ခနိရောဓ ဝါမိနိ၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ- ကျင့်ထိုက်၏၊ ဣတိ ပဋိပဒါ” ဟု ပြု၍ ထို့နောက် ကမ္မဓာရဲတွဲပါ။

မှတ်ချက် ။ ။ “ ဂါမိနိ - ရောက်ကြောင်း ” ဟု ပေးလေ့ရှိသော်လည်း ဤ၌ ကတ္ထုသဒ္ဓါပြု၏။ “အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်တတ်သော” ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤနေရာ၌ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိနှင့် ပဋိပဒါကို သမာသ်ပုဒ် တပုဒ်သာဟု ဖွင့်သော်လည်း ပါဠိတော် များ၌ “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ + ပဋိပဒါ” စသည်ဖြင့် ၂ ပုဒ်ကွဲလျက် ရှိသည်။

တံ အာကာရံ။ ။ တံ အာကာရန္တိ တံ တုဏှိဘာဝသင်္ခါတံ ဂမနလိဂံ-ဆိတ်ဆိတ် နေတော်မူခြင်းသည် ဆက်၍ဟောတော်မူလိုဘဲ ပြန်ကြွတော်မူလိုခြင်း၏အထိမ်းအမှတ် အခြင်းအရာဖြစ်၏။ ထိုအခြင်းအရာကိုသိ၍-ဟူလို။

အာရောစေန္တော ဝိယ။ ။ ဝိယဟု ဆိုသောကြောင့် “ပြန်ကြွနိုင်ပါပြီ” စသော စကားဖြင့် တိုက်ရိုက် မလျှောက်ဘဲ သွယ်စိုက်၍ လျှောက်သည် - ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို သွယ်စိုက်၍ လျှောက်သော စကားကား “ဝေမေတံ” စသော စကားသာမက “ယဿ ဒါနိ ဘဂဝါ ကာလံ မညတိ” တိုင်အောင်တည်း။ မှန်၏- ဤစကားသည် ဧည့်သည်တို့ ပြန်ခါနီးဝယ် အံ့ခွင့်တို့က ပြောလေ့ရှိသော စကားဖြစ်သည်။

ဝါစာယ သန္ဓိတောဒကေနာတိ- ကား၊ ဝစနပတောဒေန - စကားတည်း ဟူသော သံချွန်တပ်အပ်သော နှင်တံဖြင့်၊ (“သဇ္ဈန္ဒရိ”အကံသု”ဟု ပါဠိတော် ဌှပ်) သဇ္ဈန္ဒရိမကံသုတိ-ကား၊ သဇ္ဈန္ဒရိတံ-ထက်ဝန်းကျင် လွန်စွာ ပြည့်

x x x x x x x x

ဝါစာယ သန္ဓိတောဒကေန။ ။ “ဝါစာယာတိစ ပစ္စတ္တေ (ပစ္စတ္တတ္ထေ) ကရဏ ဝစနန္တိ အာဟ ဝစနပတောဒေနာတိ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဝါစာယ၌ တတိယာဝိဘတ် ဖြစ်သော်လည်း ပဌမာဝိဘတ်၏ လိင်္ဂတ္ထကို ထွန်းပြသောကြောင့် ဝိဘတ်နက် အသံမပါ ဘဲ “စကား” ဟုသာ အနက်ပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်နက်မပါဘဲ “ဝစန” ဟု အဋ္ဌ ကထာဖွင့်သည်။ “သန္ဓိတောဒက” ၌လည်း “သမန္တတော နိဂ္ဂဏှနဝသေန တောဒနံ ဝိဇ္ဈနံ သန္ဓိတောဒကံ” ဟု ဖွင့်၏။ သံကို သမန္တတော အနက်၊ နိကို နိဂ္ဂဏှန အနက်၊ တောဒကကို “တောဒနံ ဝိဇ္ဈနံ” ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။

အခြား ဋီကာများ။ ။ အင်္ဂုတ္တရ-တိကနိပါတ်-မဟာဝဂ်၊ သရဘသုတ် ဋီကာ၌ ဤ ဋီကာနည်းအပြင် “သမ္မာ ဝါ နိတုဒန္တိ ပိဋေန္တိ ဧတေနာတိ သန္ဓိတောဒကံ” ဟု ကရဏသာဓိ အပိုပါသေး၏။ “ကောင်းစွာ-နှိပ်၍ ထိုးကြောင်း နှိပ်စက်ကြောင်း နှင်တံ” ဟုလို၊ “နှင်တံ” ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုးဘို့ရန် အဖျား၌ သံချွန် တပ်အပ်သော နှင်တံတည်း။

သမာသ်ပုဒ်။ ။ နိဒါနသံယုတ် - ဘိက္ခုဝဂ်-တိဿသုတ် ဋီကာ၌လည်း ဤပုဒ် အတွက် မထူးလှ။ ဝါစာယနှင့် တွဲရာ၌ကား “ဝစနသင်္ခါတေန သမန္တတော နိဝံကတွာ (နှိပ်အပ်သည်ကို ပြု၍=အောက်သို့ စိုက်၍) ဥပတုဒနတော (ကပ်၍ ထိုးကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်) သန္ဓိတုဒကေန၊ ဝိဘတ္တိ အလောပေန သော နိဒ္ဓိဋ္ဌော” ဟု ဖွင့်၏။ ဤ ဤအလို “ဝါစာယ သန္ဓိတောဒကေန” ကို အလုတ္တကမ္မဓာရဲ သမာသ်ဟု ယူရလိမ့်မည်။ ဤသို့ သမာသ်ပုဒ်ဟု ယူမှလည်း “ဝစနပတောဒေန” ဟု တသမာသ်ထည်း ဖွင့်သော အဋ္ဌကထာနှင့် ညီပေသည်။

အနက်ပေး။ ။ သီလက္ခန္ဓာဋီကာ အင်္ဂုတ္တရ ဋီကာတို့ အလိုမူ သမာသ် မဟုတ် ဝါကျသာတည်း။ ဆိုသော် ပါဠိတော်ကို အနက်ပေးရာ၌မူ တပေါင်းတည်း အနက် ပေးရသောကြောင့် အနက်ချင်းကား မထူးပါ။ “ဝါစာယ သန္ဓိတောဒကေန - ထက် ဝန်းကျင် နှိပ်၍ ထိုးကြိတ်ကြောင်း စကားနှင်တံဖြင့်၊ ဝါ- ကောင်းစွာ နှိပ်၍ ထိုးကြိတ် ကြောင်း စကားနှင်တံဖြင့်” ဟု ပေးပါ။ [ဋီကာသစ်၌ကား အမျိုးမျိုးဖွင့်ထား၏။]

သဇ္ဈန္ဒရိ။ ။ ဤပုဒ်သည် တိကင်္ဂုတ္တရ- မဟာဝဂ်၊ သရဘသုတ်၌၎င်း၊ နိဒါနဝဂ်- ဘိက္ခုသံယုတ်၊ တိဿသုတ်၌၎င်း ပါ၏။ “သဇ္ဈန္ဒရိ” ဟု ၎င်း၊ “သဇ္ဈန္ဒရိ” ဟူ၍၎င်း၊ “သဇ္ဈန္ဒရိ” ဟု၎င်း ပါ၌အမျိုးမျိုး ရှိ၏။ “ဘရိ” ကို ဘရိတံ ဟု၎င်း၊ “ဘရိတံ” ကို “နိရန္တရံ ဖုဋ္ဌံ” ဟု၎င်း ဖွင့်ပုံတူကြ၏။ ဘရဓာတ်+ဣပစ္စည်းဖြင့် ဘရိကို တပစ္စည်းဖြင့် “ဘရိတံ” ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “အကံသု” ၏ ကံပုဒ်သည် ပရိဗ္ဗဇကံတည်း။ ဘရိ (ဘရိတံ) လည်း အကံသု၏ကံပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သုဝဏ္ဏံ ကဋကံ ကရောတိ” ၌ ကဲ့သို့ သာမညဝိသေသကံဟု ခွဲပါ။ “ပေါဠပါဒပရိဗ္ဗဇကို စကားတည်းဟူသော နှင်တံ ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်သည်ကို ပြုကြ-ထိုးကြသည်” ဟုလို။

သည်ကို၊ နိရန္တရံ- အကြားမရှိအောင်၊ ဖုဋ်-ဖြန့်အပ်သည်ကို၊ အကံသု - ပြုကြ
ကုန်ပြီ၊ ဥပရိ-၌၊ ဝိဇ္ဇိသု-ထိုးကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဘူတန္တိ-ကား၊
သဘာဝ-တော - သဘောအားဖြင့်၊ (အစစ် အမှန်အားဖြင့်၊) ဝိဇ္ဇမာနံ -
ထင်ရှားရှိသော၊ (“ပဋိပဒံ ပညပေတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) တစ္ဆံ တထန္တိ-
ဟူသော ပုဒ် ၂ ပါး အပေါင်းသည်၊ တဿေဝ-ထိုဘူတံ ဟူသော ပုဒ်၏သာ၊
ဝေဝစနံ-တည်း၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတန္တိ - ကား၊ နဝလောကုတ္တရဓမ္မေသု - တို့၌၊ ဋ္ဌိတ
သဘာဝံ-တည်တန့်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောကို၊ (“ပညပေတိ”၌စပ်၊)

x x x x x x x x x

နိရန္တရံ ဖုဋ်။ ■ “ဘရိ=ပြည့်” ဟူရာ၌ ရေအိုးဝယ် ရေပြည့်သကဲ့သို့ အတွင်း၌
ပြည့်နေသည်” ဟု ယူမည်စိုး၍ “နိရန္တရံ ဖုဋ်” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်၊ အတွင်း၌ပြည့်သည်
မဟုတ်၊ အကြားမရှိအောင် အထက်နှင့် ပတ်ပတ်လည်၌ ပြည့်သည်-ဟူလို၊ “ဖုဋ်” ကို
“ပြန့်နှံ” ဟု ပေးလျှင် “ဝစနပတောဒ” ရ၏၊ ဤ၌ ပရိမ္ပူဇရအောင် “ဖုဋ်-ဖြန့်အပ်” ဟု
ကံဟောကြံပါ၊ ဆိုလိုရင်းမှာ- “တရာလောက်သောလုံတို့ဖြင့် ဆရာကြီးကိုယ်၏ တကိုယ်
လုံး၌ ထက်ဝန်းကျင် ထိုးသကဲ့သို့ ပေါဠပါဒပရိမ္ပူဇ ဆရာကြီးကို သုံးထောင်မျှသော
တပည့်ပရိမ္ပူဇတို့က စကားလုံတို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ထိုးကြသည်” ဟူလို။ [အကံသုတိ
သတမတ္တေဟိ တုတ္တကေဟိ ဝိယ တိံသ သတမတ္တာ ပရိမ္ပူဇကော ဝါစာပတောဒနေဟိ
တုဒိံသု၊-ဋီကာ။]

မှတ်ချက် ■ ■ သဇ္ဈမ္ဘရိ၌ သံ-ကို သမန္တတော ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြ၏၊ ထို
သမန္တတောအရ “ပရိမ္ပူဇဆရာကြီးကိုယ်၏ ထက်ဝန်းကျင်” ဟု မှတ်ပါ၊ “သမန္တတော
ဝါစာသန္တိတောဒကေန” ဟု ပါဠိတော်၌ပါသော သမန္တတောအရကား ဆရာကြီး၏
ဘေးပတ်ဝန်းကျင်အရပ်တည်း၊ သုံးထောင်မျှသော ပရိမ္ပူဇတို့သည် ဆရာကြီး၏ ဘေး
ပတ်ဝန်းကျင်၌ပိုင်း၍ နှုတ်နှင်တံတို့ဖြင့် ဆရာကြီးကိုယ်၏ဝန်းကျင်၌ ထိုးကြသည်-ဟူလို။

သဉ္ဇ၊ သဉ္ဇ၊ သဇ္ဈ။ ■ ဋီကာ၌ “သမန္တတော ဘုသံ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “သဉ္ဇ”
ပါဠိသည် ကောင်းမည်မထင်၊ “သဉ္ဇ- သဇ္ဈ” ပါဠိတို့၌ “သံ + အဓိ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍
သံကို သမန္တတော၊ အဓိကို “ဘုသံ” ဖွင့်သည်ဟု ကြံပါ၊ သံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥပြု၊ အဓိမှ
အ ကိုချေ၊ မိ၏ ဣကို ယ၊ ချကို ဖျပြု၍ သဉ္ဇ၊ ဟု၎င်း၊ အဓိကို အဇ္ဈပြု၍ နိဂ္ဂဟိတ်ချေပြီးလျှင်
“သဇ္ဈ” ဟု၎င်း ပြီးနိုင်၏၊ နေဝံ ဘ၌ ဗ ဒွေဘော်လာ၊ သို့သော် သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ အဓိကို
အဇ္ဈပြုရာဝယ် ဝါထာအရာမဟုတ်လျှင် နောက်၌ သရရှိရ၏၊ ဤ၌ သရမရှိ၊ ဘရိတံ၌
ဘရဓာတ်လည်း ဒွေဘော်လိုသောဓာတ် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဤပါဠိ ၂ မျိုးထက် သဒ္ဓ
ယုတ္တိရှိသောပါဠိကို ရှာသင့်ပါသည်။

ဓမ္မဋ္ဌိတတံ ■ ■ ဓမ္မကို “ နဝလောကုတ္တရ ဓမ္မေသု ” ဟု ဖွင့်၍ ဋ္ဌိတတံကို ဋ္ဌိတ
သဘာဝံဟု ဖွင့်၏၊ ဋ္ဌိတဝယ-လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးတို့၌ တည်တံ့သော ပဋိပဒါ၏+
ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (တည်တံ့သောသဘောတည်း၊) ဓမ္မဋ္ဌိတတာ-သဘော”
ဟု ပြုပါ၊ “သို လောကုတ္တရာကို ရစေနိုင်သောအကျင့်” ဟူလို၊ ပညပေတိ၏ ကံဖြစ်သော
ကြောင့် ဓမ္မဋ္ဌိတတံဟု ရှိသည်။

ဓမ္မနိယာမတန္တိ-ကား၊ လောကုတ္တရာဓမ္မနိယာမနိယတံ-လောကုတ္တရာတရားသို့ ရောက်စေနိုင်သော နိယာမအားဖြင့် မြဲသော သဘောကို၊ (“ပညပေတိ”၌စပ်၊) ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ စတုသစ္စဝိနိမုတ္တာ- သစ္စာ ၄ ပါးမှ လွတ်သော၊ ကထာနာမ-ကထာမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ သာ-ထိုအကျင့်သည်၊ ဒေသာ-ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်၊ ဟောတိ။

x x x x x x x

ဓမ္မနိယာမတံ။ ။ “လောကုတ္တရာဓမ္မ သမ္မာပနနိယာမေန နိယတံ-လောကုတ္တရာ တရားသို့ ရောက်စေနိုင်သော နိယာမအားဖြင့် မြဲသော ပဋိပဒါကို” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဓမ္မေသု-တို့၌+နိယာမော-(ရောက်စေဘို့ရန်) မြဲသော ပဋိပဒါတည်း၊ ဓမ္မနိယာမော- ဒါ၊ ဓမ္မနိယာမဿ - လောကုတ္တရာတရားတို့၌ (ရောက်စေဘို့ရန်) မြဲသော ပဋိပဒါ၏+ ဘာဝေါ ဓမ္မနိယာမတာ၊ ထို ဓမ္မနိယာမ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဟူသည် ကျင့်သူတို့ကို လောကုတ္တရာကိုရဘို့ရန် ထို ပဋိပဒါ၏ မြဲသောသဘောတည်း။

စိတ္တနှင့် ပေါဒ္ဒပါဒဝတ္ထု

စိတ္တောစ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တောတိ (တ္ထ) - ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဂုဠတ္ထံ - လျှိုဝှက် တိမ်မြုပ်သော အနက်ကို၊) ကိရ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒသေမိ)၊ သော-ထိုစိတ္တ သည်၊ သာဝတ္ထိယံ- ၌၊ ဟတ္ထိအာစရိယဿ-ဆင်ဆရာ၏၊ ပုတ္တော-သားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ [“ဟတ္ထိ + သာရေတိတိ ဟတ္ထိသာရိ- ဆင်ကို ဆုံးမတတ်သောဆရာ၊ ဟတ္ထိသာရိနော ပုတ္တော ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော” ဟု ပြုစေလိုသည်။] ဘဂဝတော- ၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ-ရဟန်းပြု၍၊ တိဏိ-၃ ပုံကုန်သော၊ ပိဋကာနိ- ပိဋကတို့ကို၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ-သင်ယူပြီး၍၊ သုခုမေသု- သိမ်မွေ့ ခက်ခဲကုန်သော၊ အတ္ထန္တရေသု-အနက်အထူးတို့၌၊ ကုသလော- ကျွမ်းကျင်သည်၊ အဟောသိ- ဖြစ်ပြီ၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါးသော်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊ ကတပါပကမ္မဝသေန- ပြုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှုကံ၏ အစွမ်းကြောင့်၊ သတ္တဝါရေ-တို့တိုင်တိုင်၊ ဝိတ္တမိတွာ-လူထွက်၍၊ ဂိဟိ- လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ဇာတော- ပြီ။

ကိရ- ချွ၊ ကဿပသမ္မာသမ္ပုဒ္ဓဿ - ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏၊ သာသနော- သာသနာတော်၌၊ ဒွေ- ၂ ပါးကုန်သော၊ သဟာယကာ - သဟာယ်ချင်းတို့ သည်၊ အဟေသုံ- ရှိကုန်ပြီ၊ အညမညံ - အချင်းချင်း၊ သမဂ္ဂါ-ညီညွတ်ကြကုန် သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဧကတောဝ - တပေါင်းတည်းသာလျှင်၊ သဇ္ဈယန္တိ- သရဇ္ဈာယ်ကြကုန်၏၊ တေသု - ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ဧကော- တပါးသည်၊ အန ဘိရဒတာ- သာသနာတော်၌ မမွေ့လျော်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂိဟိဘာဝေ-လူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ လူ့ဘောင်၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ- ဖြစ်စေ၍၊ ဣတရ သ-အခြားရဟန်းအား၊ အာရောစေသိ- ပြောပြပြီ၊ သော- ထို အခြားရဟန်း

သည်၊ ဂိဟိဘာဝေ - ဌ၊ အာဒိနဝံ - အပြစ်ကို၎င်း၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ - ရှင်ရဟန်း အဖြစ်၏၊ အာနိသံသံ - အကျိုးအာနိသင်ကို၎င်း၊ ဒဿေတွာ-ပြု၍၊ တံ-ထို ပျင်းရိသောရဟန်းကို၊ ဩဝဒိ- ဆုံးမပြီ။

သော-ထို ပျင်းရိသောရဟန်းသည်၊ တံ-ထိုစကားကို၊ သုတွာ-ကြားရ၍၊ အဘိရမိတွာ-အလွန် မွေ့လျော်၍၊ ပုန-တဖန်၊ ဧကဒိဝသံ-တနေ့သ၌၊ တာဒိ သေ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ စိတ္တေ- မမွေ့မလျော်ကြောင်းစိတ်သည်၊ ဥပ္ပန္န- ဖြစ်လသော်၊ တံ-ထို အဖော်ရဟန်းကို၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-ပြောပြီ၊ (ကိ)၊ အာဂုသော-အရှင်ဘုရား၊ မယံ-တပည့်တော်၏၊ ဝေရူပံ-ဤသို့ သဘော ရှိသော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပြန်၏၊ အဟံ-တပည့်တော်သည်၊ ဣမံ ပတ္တစီဝရံ-ဤသပိတ် သင်္ကန်းကို၊ တုယံ-အရှင်ဘုရားအား၊ ဒဿာမိ-လှူပါအံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ပြောပြီ၊ သော- ထို အဖော်ရဟန်းသည်၊ ပတ္တစီဝရလောဘောန- သပိတ် သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော လောဘကြောင့်၊ တဿ - ထို ပျင်းရိသောရဟန်း အား၊ ဂိဟိဘာဝေ-ဌ၊ အာနိသံသံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ- ရှင်ရဟန်း အဖြစ်၏၊ အာဒိနဝံ- အပြစ်ကို၊ ကထေသိ-ပြောပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ- ထို အဖော်ရဟန်း၏၊ တံ- ထိုစကားကို၊ သုတွာဝ- ကြားခြင်းကြောင့်ပင်၊ ဂိဟိ ဘာဝတော-မှ၊ စိတ္တံ-ကို၊ နိဝတ္တေတွာ-ဆုတ်နစ်၍၊ [ဝိရဇ္ဇိတွာဟု မူကွဲရှိ၏၊ ဂိဟိ ဘာဝတောပုဒ်နှင့် မလျော်။] ပဗ္ဗဇ္ဇာယမေဝ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်၌သာ၊ အဘိရမိ- အလွန် မွေ့လျော်ပြီ။ [သူ့ ဝိတ်ဆွေ၏ ပတ္တစီဝရလောဘကြောင့် ရှေ့နောက် စကားမညီပုံကိုကြားရ၍ သံဝေဂဖြစ်ဟန်တူပါသည်။]

ဝေ-ဤသို့လျှင်၊ သေ-ဤစိတ္တသည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ သီလဝန္တဿ-သီလ ရှိသော၊ ဘိက္ခုနော- အား၊ ဂိဟိဘာဝေ- ဌ၊ အာနိသံသကထာယ- အကျိုးကို ပြောကြောင်းစကား၏၊ ဝါ - ကို၊ ကထိတတ္တာ - ပြောဆိုအပ်ခဲ့သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၊ ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ ဆ ဝါရေ - ၆ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ဝိတ္တမိတွာ- လူ ထွက်၍၊ သတ္တမေဝါရေ-၇ ကြိမ်မြောက်၌၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရဟန်းပြုပြန်ပြီ၊ [သီလ ဝန္တ ရဟန်းကို လူထွက်အောင် ပြောမိခဲ့သော မကောင်းမှု၏ အကျိုးတည်း။] မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ-မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်သည်၎င်း၊ မဟာကောဠိကတ္ထေရဿ စ - မဟာကောဠိကထေရ်သည်၎င်း၊ အဘိဓမ္မကထံ-အဘိဓမ္မာတရားစကားကို၊ ကထေန္တာနံ - ပြောဆိုကြကုန်စဉ်၊ အန္တရန္တရာ - အကြားအကြား၌၊ ကထံ - စကားကို၊ ဩပါတေသိ - ကျစေပြီ၊ အထ - ထိုအခါ၌၊ နံ - ထိုစိတ္တကို၊ မဟာ ကောဠိကတ္ထရော-သည်၊ အပသာဒေတိ- ဖယ်ရှားစေ၏၊ ဝါ- ကြိမ်းမောင်း၏၊ သော - ထိုစိတ္တသည်၊ မဟာသံဝကဿ - မဟာသံဝကသည်၊ ကထိတေ - ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပတိဋ္ဌာတံ- တည်ခြင်းငှါ၊ အသက္ကောန္တော- မစုမ်းနိုင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဝိတ္တမိတွာ-၍၊ ဂိဟိ-လူဝတ်ကြောင်သည်၊ ဇာတော- ဖြစ်ပြီ။

ပန-ဆက်၊ အယံ- ဤစိတ္တသည်၊ ပေါဠပါဒဿ- ၏၊ ဂိဟိသဟာယကော- လူဝတ်ကြောင်တုန်းက သဟာယ်ချင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တဿ- ထို့ကြောင့်၊ ဝိဒ္ဓမိတ္တာ - လူထွက်ပြီး၍၊ ဒွိဟတီဟစ္စယန - ၂ ရက် ၃ ရက်လွန်ရာ အခါ၌၊ ပေါဠပါဒဿ-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ ဂတော-သွားပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုစိတ္တကို၊ သော-ထိုပေါဠပါဒသည်၊ ဒိသ္မာ-မြင်၍၊ သမ္မ မိတ်ဆွေ၊ ကိ-အဘယ်ကို၊ တယာ-သင်သည်၊ ကတံ- ပြုအပ်သနည်း၊ ဧဝရူပဿနာမ-ဤသို့သဘောရှိသည်မည်သော၊ သတ္တု-ဆရာဘုရား၏၊ သာသနာ-အဆုံးအမမှ၊ အပသက္ကန္တာ-ဖဲခဲရသည်၊ အသိ- ဖြစ်၏၊ ဧဟိ-လာလော၊ ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ တေ-အား၊ ပဗ္ဗဇိတုံ-ရဟန်းပြုခြင်းငှါ၊ ဝါ-သည်၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်၏၊ ဣတိ- ဤသို့ပြော၍၊ တံ-ထိုစိတ္တကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကံ-အထံသို့၊ အဂမာသိ-သွားပြီ၊ တေန- ထို့ကြောင့်၊ စိတ္တောစ ဟတ္ထိ သာရိပုတ္တော ပေါဠပါဒေါစ ပရိဗ္ဗာဇကောတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေ-ရန) ဝုတ္တံ-လျှော့အပ်ပြီ။

အန္ဓာတိ - ကား၊ ပညာစက္ခုနော - ပညာစက္ခု၏၊ နတ္ထိတာယ - မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အန္ဓာ - ကာဏ်းကုန်၏၊ တဿေဝ - ထိုပညာမျက်စိ၏ပင်၊ အဘာဝေန-မရှိခြင်းကြောင့်၊ အစက္ခုကာ-အစက္ခုကတို့ မည်၏၊ တံ၊ ပေ၊ စက္ခုမာတိ-ကား၊ သုဘာသိတ ဒုဗ္ဘာသိတ ဇာနနဘာဝမတ္တေန - ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သောစကား၊ မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုအပ်သောစကားကို သိတတ်သည်၏အဖြစ်မျှဖြစ်သော၊ ပညာစက္ခုနာ - ပညာစက္ခုအားဖြင့်၊ စက္ခုမာ - စက္ခုရှိ၏၊ ဧကံသိကာတိ-ကား၊ ဧကောဠာသာ-တခုသောအဘို့ ရှိကုန်သော၊

x x x x x x x

ပညာစက္ခုနော နတ္ထိတာယ။ ■ သုဝုတ္တ ဒုရုတ္တ သမဝိသမဒဿနသမတ္တ ပညာစက္ခုနော (ကောင်းစွာ ပြောအပ်သောစကား၊ မကောင်းသဖြင့် ပြောအပ်သောစကားဟူသော သမဝိသမကိုမြင်စွမ်းနိုင်သော ပညာစက္ခု၏) အဘာဝေန (အန္ဓဖြစ်ကြသည်) ၊ ပကတိ မျက်စိကာဏ်းသူတို့သည် သမဝိသမကို မမြင် မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ ဤပရိဗ္ဗုဇ်တို့လည်း သုဝုတ္တ ဒုရုတ္တဟူသော သမဝိသမကို မမြင်စွမ်းနိုင်ရကား အကာဏ်းနှင့်တူကြသည်-ဟူလို၊ ပါဠိတော်၌ အစက္ခုကာသည် အန္ဓာ၏ ပရိယာယ်တည်း။

စက္ခုမာ။ ။ရှေ့ “ သုဝုတ္တ ဒုရုတ္တ ” ဟူသောအဖွင့်နှင့် ဤနေရာ၌ သုဘာသိတ ဒုဗ္ဘာသိတဟူသော အဋ္ဌကထာအဖွင့်သည် သဘောတူ၏၊ ဇာနနဘာဝ မတ္တေန ၊ မတ္တသဒ္ဓါသည် အပ္ပအနက်ဟောတည်း၊ သုဘာသိတ ဒုဗ္ဘာသိတကို သိနိုင်သောသတ္တိသည် အဆက်ဆက် ဉာဏ်မျက်စိ၏သတ္တိကို ထောက်လျှင် ဘာမျှမကြီးကျယ်သော အနည်းငယ်သတ္တိသာဖြစ်သည် - ဟူလို။

ဧကံသိကာ။ ■ “ ဧက + အံသ ” ဟု ခွဲ၍ အံသ သဒ္ဓါသည် ကောဠာသအနက်ဟော၊ ဧကော + အံသော ဧကံသော၊ ဧကံသော ဧတေသံ အတ္ထိတိ ဧကံသိကာ၊ ဧကောဠာသာ၌ ဗဟုဗ္ဗိဟိပြု၊ နိဗ္ဗာန်ကို ဆောင်နိုင် - မဆောင်နိုင်ဟု ၂ ဖွဲ့မကွဲဘဲ ဧကန်

(ဓမ္မာပိ ဌှစ်)၊ ပညတ္တာတိ-ကား၊ ထပိတာ-ဟောထားအပ်ကုန်ပြီ၊ အနေကံသိ
ကာတိ - ကား၊ န ကေကောဠာသာ - တခုသောအဖို့ရှိသည် မဟုတ်ကုန်သော၊
(ဓမ္မာပိ ဌှစ်)၊ ဧကေနော - တခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကောဠာသေန- အဖို့အား
ဖြင့်၊ သဿတာတိဝါ-တို့ဟူ၍၎င်း၊ အသဿတာတိဝါ-တို့ဟူ၍၎င်း၊ န ဝုတ္တာ-
မဟောအပ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာ ဌှစ်)၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

* * * * *

ဆောင်နိုင်ကြ၏ဟု ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော တရားများဖြစ်ကြ၏-ဟူလို။ [ဧကကောဠာသာ
တိ ကေန္တိကာ (ဤ၌ အန္တသဒ္ဓါလည်း ကောဠာသ အနက်ဟောပင်)၊ နိဗ္ဗာနာဝဟ
ဘာဝေန နိဗ္ဗိတာတိ အဓိပ္ပါယော-ဋီကာ။] ဤဋီကာဖွင့်သည် အဋ္ဌကထာဖွင့်မှ တမျိုး
မဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာဖွင့်ကို ထောက်ခံသောအဖွင့်သာတည်း။

ပညတ္တာ။ ။ ပပုဗ္ဗ+ဥ ပဓာတ်သည် ထပနအနက်ဟောတည်း။ “ပညတ်”ဟူသည်
အများသိအောင် ဟောထားခြင်းတည်း-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ထပိတာ”ဟု ဖွင့်သည်။
ထပိတာကို ဋီကာ၌ “ဝဝတ္ထပိတာ” ဟု ဖွင့်၏။ “ဧကံသိကတရားတို့ကို ပညတ်အပ်-
ထားအပ်” ဟု ဆိုသဖြင့် “အနေကံသိက တရားတို့နှင့် မရောအောင် ပိုင်းခြား၍ ဟော
ထားအပ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့် အဓိပ္ပါယ်အဖွင့်ဟု မှတ်ပါ။

အနေကံသိကာ။ ။ အခြားနေရာ၌ “အနေကံသ”ဟု ဆိုလျှင် “တပါးမကသော
(များသော) အဖို့ရှိ”ဟု အနက်ပေးရ၏။ ဤ၌ကား ထိုသို့ အနက်မယူစေလိုသောကြောင့်
“န+ဧကကောဠာသာ - သဿတဟု ဖြစ်စေ၊ အသဿတဟု ဖြစ်စေ ဤသို့ စသည်ဖြင့်
တခုသောအဖို့ရှိသည် မဟုတ်ကုန်သော တရားတို့ ” ဟု အနက်ယူရသည်။ “ သဿတ
စသော တခုသောအဖို့ရှိသော တရားတို့ကို မဟောအပ်ကုန်”ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် “ဧက
နေဝ ကောဠာသေန၊ ပေန ဝုတ္တာ”ဟု အဓိပ္ပါယ်အဖွင့်သည်။—ဋီကာသစ်။

—•—

ဧကံသိကဓမ္မ အဖွင့်

သန္တိ ပေါဠပါဒါတိ ဣဒံ- အစရှိသောစကားကို၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ကသ္မာ-
ကြောင့်၊ အာရဟံ-အားထုတ်တော်မူသနည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေးတည်း)၊
ဗာဟိရဧကဟိ- သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော တိတ္ထိတို့သည်၊ ပညာပိတနိဠာ
ယ- အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်သောနိဠာမဂ္ဂ၏၊ အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထိ-

* * * * *

ကသ္မာ၊ ပေ၊ ဒဿနတ္ထိ။ ။ ကသ္မာဟု အကြောင်းကိုမေးပြီးလျှင် “ အနိယျာနိက
ဘာဝဒဿနတ္ထိ ” ဟု အကျိုးကိုဖြေနိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း၊ အကျိုး ပြီးစီးလျှင်
အကြောင်းလည်း ပြီးစီးပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်းကိုမေးသော်
လည်း အကျိုးကိုဖြေလျှင် ပြေတော့သည်သာ။ [သတိဟိ ဖလသိဒ္ဓိယံ ဟေတု + သိဒ္ဓေါ
ယေဝ ဟောတိတိ၊-ဋီကာ။] ဋီကာသစ်၌ကား ဒဿနတ္ထိ၌ အတ္ထကို ကာရဏအနက်
ဟောဟု၎င်း၊ ထို၌ ပဌမကိုလည်း ဟိတ်အနက်ဟောဟု၎င်း ယူ၍ “ပြုလိုခြင်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့်”ဟု အပရေဝါဒကိုလည်း ပြသေး၏။

နိယျာနိက မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၊ (ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်
တတ်သောတရား မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၊) အာရဘိ-
ပြီ၊ တနည်း- ဗာဟိရကေဟိ - တို့သည်၊ ပညာပိတနိဋ္ဌာယ - အပြားအားဖြင့်
သိစေအပ်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်၏၊ အနိယျာနိက ဘာဝဒဿနတ္ထံ - ဝဋ်မှ မထွက်
မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှါ၊ (အာရဘိ၊ ဣတိ -
ဤကား အဖြေတည်း)။

ဟိ-ချဲ့၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော၊ တိတ္ထိယာ-တိတ္ထိတို့သည်၊ ဘဂဝါ-သည်၊
အမတံ-အမြိုက်ဖြစ်သော၊ ဝါ-မအိုမသေသော၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပညပေတိ
ယထာ-ပညတ်တော်မူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ အတ္တနောအတ္တနော-မိမိမိမိ၏၊

x x x x x x x x

ပညာပိတနိဋ္ဌာယ။ ■“နိဋ္ဌာမဂ္ဂဿ”ဟု ဆိုလိုလျက် မဂ္ဂဟူသော နောက်ပုဒ်ကို
ချေ၍“နိဋ္ဌာယ”ဟု ဆိုထားသည်။ [ပညာပိတ နိဋ္ဌာယာဟိ ပဝေဒိတ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂဿ၊
နိဋ္ဌာယ မဂ္ဂေါ ဟိ ဣဒ ဥတ္တရပဒလောပေန နိဋ္ဌာတိ ဝုတ္တော၊ - ဇီကာ။] ချဲ့ဦးအံ-
“ဂေါဋ္ဌာ (နွားခြံတို့သည်) ပဋိတဂါဝေါ (ထွက်သွားသော နွားရှိကုန်၏) ” ဟူရာ၌
ပဋိတဝယ် ဌာဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ဤနိဋ္ဌာ၌ ဌာဓာတ်လည်း ဂတိ
အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဝဋ်ဒုက္ခပရိယောသာနံ နိဋ္ဌာတိ ဂစ္ဆတိ တောယာတိ
နိဋ္ဌာ- ဝဋ်ဒုက္ခ၏ အဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်း ” ဟု ပြ၍ ဝိမုတ္တိ (နိဗ္ဗာန်) ကို “ နိဋ္ဌာ ”
ဟု ခေါ်၏။

မဂ္ဂပုဒ်ကြေ။ ■ထို နိဋ္ဌာသို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းကို ဤနေရာ၌ “ နိဋ္ဌာယ+မဂ္ဂေါ
နိဋ္ဌာမဂ္ဂေါ” ဟု ဆိုလိုလျက် မဂ္ဂဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍ “ နိဋ္ဌာ ” ဟု ဆိုသည်။
မှန်၏-နိဋ္ဌာမဂ္ဂ၏ နိယျာနိက ဟုတ် - မဟုတ်ကိုသာ ဟောတော်မူလိုရင်းတည်း။ နိဋ္ဌာ
ဟူသော ဝိမုတ္တိ၏ နိယျာနိက ဟုတ် မဟုတ်ကို ဟောတော်မူလိုရင်း မဟုတ်ပါ။

အနိယျာနိကဘာဝ။ ■နိယျာတိ - ထွက်သွားတတ်၏။ ဣတိ နိယျာနိကာ၊ နိ+
ယာဓာတ်၊ အနိယပစ္စည်း၊ ကတ္တားဟော၊ နိဋ္ဌ ရဿ၊ ယကို ကပြ၊ နိဋ္ဌာကို အရကောက်ပါ။
န+နိယျာနိကာ အနိယျာနိကာ၊ အနိယျာနိကာယ+ဘာဝေါ အနိယျာနိကဘာဝေါ။

တနည်း။ ■နိ+ယျာနံ (နိဂ္ဂမနံ) - ထွက်သွားခြင်း၊ “ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်သွားခြင်း၊
ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးခြင်း ” ဟူလို၊ နိယျာနမေဝ နိယျာနိကံ၊ (သုတ္တံ၌ ဣကပစ္စည်း) ၊
န+နိယျာနိကံ အနိယျာနိကံ၊ သော ဧဝ - ထို ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ခြင်းသည်ပင်+
ဘာဝေါ-သဘောတည်း။ အနိယျာနိကဘာဝေါ၊ ဤနည်း၌ ဘာဝသဒ္ဓါသည် သဘာဝ
အနက်ဟောတည်း။ ဤသို့ ဇီကာတို့၌ တနည်းကြံကြ၏။

မှတ်ချက်။ ■ ဤနည်း၌ နိဋ္ဌာအရ နိဋ္ဌမဂ္ဂကို မယူဘဲ၊ နိဋ္ဌာမည်သော နိဗ္ဗာန်ကို
ယူမှ “နိယျာနသဘာဝ-ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်း (ငြိမ်းအေးခြင်း) သဘော ” ဟူသော
အရကောက်နှင့် သင့်လျော်သည်။ ဤသို့ နိဋ္ဌာအရ ဥတ္တရလောပ မကြံစေလိုသောကြောင့်
ပင် တနည်းဖွင့်ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။

သမဇယ-အယုတ္တံ၊ လောကထူပိကာဒိဝသေန- လောက၏အထွဋ် အစရှိသည် တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိဠ-အဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိမုတ္တိမဂ္ဂကို၊ ဝါ- အဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ဝိမုတ္တိကို၊ ပညပေန္တိ- ပညတ်ကြကုန်၏၊ သာစ-ထိုနိဠာသည်လည်း၊ န နိယျာနိကာ-ဝဋ်မှမထွက်မြောက်တတ်၊ ယထာ ပညတ္တာ-အကြင် အကြင် ပညတ်အပ်တိုင်းသော အပြားရှိသည်၊(ဟုတွာ)၊ န နိယျာတိ-ဝဋ်မှ မထွက်သွားတတ်၊ န ဝစ္ဆတိ - ဝဋ်မှ မထွက်သွားတတ်၊ အည ဒတ္ထု - စင်စစ်ကား၊ ပဏ္ဍိတေဟိ - တို့သည်၊ ပဋိက္ခိတ္တာ - ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိဝတ္တတိ-ဆုတ်နစ်၏၊ တံ-ထို နိဠာမဂ္ဂကို၊ ဒဿေတုံ-ပြု-တတ်မူခြင်း ငှါ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝေ-ဤသို့ သန္တိပေါဠပါဒ အစရှိသည်ဟူ၍၊ အာဟ-ပြီ။

x x x x x x x x

လောကထူပိကာဒိဝသေန။ ။ အထက်၌ မောက်နေသော အထွဋ်ကို ထူပိကာ ဟု ခေါ်၏။ လောက၏ ထူပိကာဟူသည် ပြာသာဒ်အထွဋ် စသည်ကဲ့သို့ ထိပ်ဆုံးအရာ ဌာနတည်း။ ထို့ကြောင့် သာသနာတော်၌ နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့ မြဟ္မာဘုံကို လောကထူပိကာဟု ပညတ်ကြသည်။ ထိုထူပိကာသည် တိတ္ထိတို့၏ နိဗ္ဗာန်ပင်တည်း။

အာဒိဖြင့် ယူဘွယ်။ ။ ပကတိနှင့် ပုရိသအထူးကို အဘယာရာမ ဆရာတော်၏ အဘိဓာန် နိဿယ (၉၂) ဂါထာ၌ ရှုပါ။ ထို ပကတိနှင့် ပုရိသတို့၏ အထူးကို သိသော ဉာဏ်သည် မောက္ခတည်း။ သတ္တ, ရဇ, တမ (ဗုဒ္ဓိ, ရာဂ, မောဟ) ဟူသော ဂုဏ် ၃ ပါး သည် ပကတိ၌ တည်၏။ အတ္တ၌ မတည်။ ထိုဂုဏ် ၃ ပါးမှ လွတ်သော အတ္တ၏ မိမိမှ တပါးသော အခြားအတ္တ၌ တည်ခြင်း (အခြား အတ္တကို သိခြင်း) သည် မောက္ခတည်း။ ဤသို့ စသော အယူများကို ယူပါ။ [ဋီကာ၌ ဖွင့်သမျှကို သိလိုလျှင် ဘာသန္တရ ကျမ်းကျင် သူများကို မေးပါ။]

ယထာပညတ္တာ။ ။ သာစ န နိယျာနိကာကိုပင် “ယထာပညတ္တာ၊ ပေါနိဝတ္တတိ” ဟု ချဲ့သည်။ ယေန ယေန ပကာရေန - အကြင်အကြင် အပြားအားဖြင့် + ပညတ္တာ - ပညတ်အပ်သည်တည်း။ ယထာပညတ္တံ-ပညတ်အပ်တိုင်းသော အပြား၊ “ယထာပညတ္တံ+ ယဿ အတ္တိတိ ယထာပညတ္တာ၊” ဤသို့ ကြိမှ (တိတ္ထိတို့ ပညတ်အပ်သော နိဠာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ရသောကြောင့်) သဒ္ဓါနည်းမှန်သည်။

န နိယျာတိ။ ။ နိဠာသို့ ရောက်ကြောင်း ပဋိပဒါဟု ပညတ်အပ်သော အကျင့်သည် သူတို့ ပညတ်အပ်သည့်အတိုင်း ကျင့်အပ်သော်လည်း “ န နိယျာတိ-မထွက်မြောက်နိုင်၊ န ဝစ္ဆတိ-နိဠာသို့ မရောက်နိုင်” ဟုလို။

ပဋိက္ခိတ္တာ။ ။ နာယံ နိဠာပဋိပဒါ - ဤ အကျင့်သည် နိဠာသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့် မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း...ဝဋ်ဿ အနတိတ္တမနတော-ထို အကျင့်ဖြင့် ဝဋ်ကို မလွန်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ ဣတိ ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ ပဋိက္ခိတ္တာ။

နိဝတ္တတိ။ ။ ပဋိက္ခေပဿ ကာရဏဝစနံ - နိဝတ္တတိ ဟူသော စကားသည် (နိဠာသို့ ရောက်ကြောင်းမဟုတ်ဟု) ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းပြစကားတည်း။ ချဲ့ဥားအံ- သူတို့ပညတ်အပ်သော နိဠာပဋိပဒါသည် ဝဋ်မှ မထွက်နိုင်၊ စင်စစ်ကား ထိုအကျင့်နှင့်

တတ္ထ-ထို သန္တိပေါဋ္ဌပါဒ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ကေန္တ သုခံ လောကံ
 ဇာနံ ပဿန္တိ-ကား၊ ပုရတ္ထိမာယ-အရှေ့ ဖြစ်သော၊ ဒိသာယ-အရပ်၌၊ ကေန္တ
 သုခေါ-ကေနချမ်းသာသော၊ လောကော - လောကသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏) ဣတိ
 ဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ ပစ္ဆိမာဒိနံ-အနောက် အစရှိသော အရပ်တို့တွင်၊ အည
 တရာယ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော အရပ်၌၊ (ကေန္တ သုခေါ - သော၊
 လောကော-သည်၊ အတ္ထိ၊) ဣတိဝါ-သော်၎င်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဇာနန္တာ- သိကုန်
 လျက်၊ ဧဝံ- သို့၊ ပဿန္တာ- မြင်ကုန်လျက်၊ ဝိဟရထ - နေကြကုန်သလော၊
 တသ္မိံ လောကေ - ထိုလောက၌၊ မနုဿာနံ - ကေန ချမ်းသာသော လူတို့၏၊
 သရီရသဏ္ဌာနာဒိနိ-ကိုယ်သဏ္ဌာန်အစရှိသည်တို့ကို၊ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနိ-ရှေး၌ သိမြင်
 အပ်ကုန်သလော၊ ဝါ-သိမြင်အပ်ဘူးကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (“ဝဒါမိ-
 မေးတော်မူ၏”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) အပ္ပါဒ္ဓိဟိရကတန္တိ-ကား၊ တံ - ထိုစကား

x x x x x x x

ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို သံသရာဝဋ်၌သာ ကျင်လည်စေတတ်ရကား နိဝတ္တတိ (သူတို့
 ပြောသလို မထွက်သွားဘဲ) နောက်ဆုတ်လေတော့၏၊ ထိုသို့ နောက်ဆုတ်သောကြောင့်
 ပညာရှိတို့က ထို အကျင့်ကို နိဋ္ဌာပဋိပဒါ မဟုတ်ဟု ပယ်ကြသည်-ဟူလို။

ဇာနံ ပဿံ ။ ။ ဝစ္ဆိ ဝစ္ဆန္တာကဲ့သို့ ဇာနံ ပဿံသည် ကေဝစနန္တဖြစ်သော်
 လည်း ဝစနဝိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် မိန့်တော်မူရကား“ဇာနန္တာပဿန္တာ”ဟု တုမေ
 ဝိဟရထနှင့်လိုက်အောင် ဗဟုဝစ်ဖွင့်ရသည်၊ “ဇာနံ” အရသိခြင်းသည် (မနောဝိညာဉ်၏
 ကိစ္စဖြစ်သောကြောင့်) ပဓာနတည်း၊ ဒဿနံအရ မြင်ခြင်းကား (စက္ခုဝိညာဉ်၏ ကိစ္စ
 ဖြစ်၍ မြင်တိုင်း ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်တတ်သောကြောင့်) အပဓာနတည်း။ [ပဓာနံ ဇာနံ
 နာမ၊ ပေ၊ ဒဿနံ အပ္ပဓာနံ ၊ ဥပ၊ တေနေတ္ထ ဇာနနေန (သေချာသော ပဓာနဖြစ်သော
 သိခြင်းဖြင့်) ဒဿနံ ဝိသေသေတိ၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနိ” အရ မနော
 ဝိညာဉ်ဖြင့် သိခြင်းကိုပါ ယူရသည်၊ သရီရသဏ္ဌာနတို့ကို မနောဝိညာဉ်က သိနိုင်သည်၊
 စက္ခုဒွါရိကစိတ်က မသိနိုင်ပါ။

အပ္ပါဒ္ဓိဟိရကတံ ။ ။ “အပ္ပါဒ္ဓိဟိရကံ+တံ”ဟု ဆိုလိုလျက် ကံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၍
 “အပ္ပါဒ္ဓိဟိရက+တံ”ဟု မိန့်တော်မူသည်၊ တံကား ပါဠိတော်လာ ဘာသိတံနှင့် တွဲရ
 သော ပုဒ်တည်း၊ ပါဠိဟိရကံ၌ ပတိ+ဟရ-ဈာပစ္စည်း၊ ပဋိပက္ခံ - ဆန့်ကျင်ဘက် စကား
 ကို+ဟရတိ-ပယ်ရှားတတ်၏၊ ဣတိ ပဋိဟာရိယံ၊ သုတ္တံ၌ ဈာပစ္စည်းသက်၍ “ပါဠိဟာရိ
 ယံ”ဟု ဖြစ်၏၊ ထို ပါဠိဟာရိယံပုဒ်ကို ဤနေရာ၌ နိရတ္ထိနည်းအားဖြင့် (အာကို ဤ၊ ရှိ၏
 ဣကို အ, ယကို ကပြ၍) “ပါဠိဟိရကံ ”ဟု ဆိုထားသည်။ [ပါဠိဟာရိယ မေဝေတ္ထ
 ပါဠိဟိရကံတိ ဝုတ္တံ၊ -ဋီကာ။]

ဆက်ဥပုဒ်အံ- ဤ“ပါဠိဟိရကစကား”ဟူသည် မိမိတို့ ပဌမပြောအပ်သော စကား
 ကို အခြားပညာရှိတို့က ပြန်၍ ပြောအပ် (အပြစ်တင်အပ်) သော ဥတ္တရဝစနတည်း၊ ထို
 ဥတ္တရဝစနကို မိမိတို့က ပြန်၍ ချေပနိုင်လျှင် မိမိတို့၏စကားလည်း ပါဠိဟိရက=ဥတ္တရ
 ဝစနပင်တည်း၊ ထိုသို့ ပြန်၍ ချေပဘို့ရန် အဖြေစကားမှ ကင်းသောစကား (ပြန်၍ မချေပ

သည်။ အပ္ပါဒိဟိရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားတတ်သော အဖြေမှ ကင်းသည်။ (သမ္ပန္နိတိ-၌စပ်။) အနိယျာနိကံ-တင်အပ်သော အပြစ်မှ မထွက်မြောက်နိုင်သည်။ (သမ္ပန္နိတိ-၌စပ်။) ဣတိ-ဤအနက်သည်။ ဝါ - ကို၊ ဝတ္တံ-ဆိုအပ်သည်။ ဝါ-ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။

ဇနပဒကလျာဏီတိ-ကား၊ ဇနပဒေ-ဇနပုဒ်၌၊ (တနယ်လုံး၌)၊ အညာဟိ-အခြားကုန်သော၊ ဣတ္တိဟိ-တို့နှင့်၊ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဝိလာသာကပ္ပါဒိဟိ-အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ ဣရိယာပုထ် မျက်နှာ မျက်စိတို့၏ ထူးခြားသော အမူအရာ၊ ဆံထုံးပုံ အဝတ်ဝတ်ပုံသည်တို့၏ ထူးခြားသော အသွင်အပြင် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ အသဒိသာ-မတူသော မိန်းမသည်။ (အတ္ထိ)။

x x x x x x x x

နိုင်သော စကား) ကို “န+ပါဒိဟိရကံ အပ္ပါဒိဟိရကံ” ဟု ဆိုသည်။ အသဒ္ဓါသည် ဝိရဟ အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဋိဟရဏ ဝိရဟိတံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥတ္တရ သဒ္ဓါသည် ပတိဝါကျနှင့်အနက်တူ၏။ ပတိဝါကျတု ဥတ္တရံ၊-အဘိဓာန် (၁၁၄) ၊ အဖြေ ဟု နိဿယတို့၌အနက်ပေးကြ၏။ အဖြေမဟုတ်သော်လည်း ပြန်၍ပြောအပ်သောစကား ကို ပတိဝါကျ- ဥတ္တရဟု ယူနိုင်၏။]

အနိယျာနိကံ ။ “နိယျာနိက” အရ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်သည်ကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ အပြစ်တင်သောအားဖြင့် သူတပါးက ပိတ်ဆို့ထားသည်ကို ဖြေရှင်းသော အားဖြင့် ထွက်မြောက်နိုင်သည်ကို “နိယျာနိက” စကားဟု ဆိုလို၏။ ဤ၌ကား ထိုသို့ မဖြေရှင်းနိုင်သောကြောင့် အနိယျာနိက စကား (ပိတ်မိနေသော စကား) ဖြစ်ရသည်- ဟုလို။ [တတော ဝေ-ထိုသို့ မဖြေနိုင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ နိယျာနိက-ထွက်မြောက်ကြောင်း လမ်း၏၊ (ပဋိဟရဏမဂ္ဂဿ - ဖြေရှင်းကြောင်း လမ်း၏၊) အဘာဝတော အနိယျာနိ ကန္တိဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ၊-ဇီကာ။]

ဝိလာသော ။ ပိလာသောကို “လိဠာ” ဟု ဇီကာဖွင့်သော်လည်း အဘယာရာမ ဆရာတော်၏ အဘိဓာန် (၁၇၄) ဝါထာ နိဿယ၌ သံဟိစ္စဒပ္ပဏ အလက်ကျမ်းမှ ထုတ်၍ “ချစ်သူယောက်ျားကိုမြင်ရခြင်းကြောင့် သွားခြင်းစသော ဣရိယာပုထ်တို့၏၎င်း၊ မျက်နှာ မျက်စိတို့၏၎င်း ထူးခြားသော အမူအရာကို ဝိလာသ ” ဟု ဆို၏။ ထိုအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးပါသည်။ လိဠာကိုကား “ ချစ်ဘွယ်ကောင်းသော လက်ခြေလှုပ် ရှားမှု တန်ဆာဆင်မှု ချစ်ဘွယ်ပြောဆိုမှု ” ဟု ဆိုသည်။

အာကပ္ပါဒိဟိ ။ အာကပ္ပေါ ကေသဗန္ဓဝတ္ထဂ္ဂဟဏာဒိ အာကာရဝိသေသော- ဆံထုံးပုံ အဝတ်ကိုပုံ (ဝတ်ပုံ) အစရှိသော အခြင်းအရာ အထူးသည် အာကပ္ပမည်၏။ အာဒိဖြင့် ဟာဝစသည်ကို ယူ၍ “ စာတုရိယ - တင့်တယ်သည်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ တင့်တယ်အောင်ပြုအပ်သော အမူအရာ ” ဟု ဇီကာဖွင့်၏။ [မျက်ခုံး မျက်လုံးစသော အမူအရာတို့ဖြင့် ပျော်ပါးလိုခြင်းကိုပြသော မသိမသာအမူအရာရှိသော စိတ်ဆန္ဒကိုပင် “ဟာဝ” ဟု ခေါ်သတတ်။]

တယောအတ္တပဋိလာဘအဖွင့်

ဝေ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပရေသံ-တပါးသော တိတ္ထိတို့၏၊ နိဋ္ဌာယ-အပြီး အဆုံးသို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်၏၊ အနိယာနိကတ္တံ-နိယျာနိကမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ- ပြတော်မူပြီး၍၊ အတ္တနော- ကိုယ်တော်၏၊ နိဋ္ဌာယ-၏၊ နိယျာနိကဘာဝံ- ကို၊ ဒဿေတုံ- ၄၊ တယော ခေါ်မေ ပေါဋ္ဌပါဒါတိ အာဒိ- ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို တယော ခေါ်မေ ပေါဋ္ဌပါဒ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အတ္တပဋိလာဘာတိ-ကား၊ အတ္တဘာဝ ပဋိလာဘာ- အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့ သည်၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောတို့သည်၊ (“တယော-သုံးပါးတို့တည်း” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ စ-ဆက်၊ ဣ-ဤ အတ္တပဋိလာဘာဟူသောပါဠိ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ တိဟိ-နသော၊ အတ္တဘာဝ ပဋိလာဘောဟိ-အတ္တဘောကိုရခြင်းတို့ဖြင့်၊ ဝါ- ရအပ်သော အတ္တဘောတို့ဖြင့်၊ တယော - နသော၊ ဘဝေ - ဘဝတို့ကို၊ ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီ။

x x x x x x x

အတ္တဘာဝ။ ။ အတ္တပဋိလာဘ၌ အတ္တကို အတ္တဘာဝဟု ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် အတ္တအရ တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော အသက်ကောင် ဝိညာဉ်ကောင်ဟု၎င်း မြန်မာတို့က လိပ်ပြာဟု၎င်း စွဲလမ်းအပ်သော အတ္တ အကောင်ကလေးကို ယူမည်စိုး၍ အတ္တဘာဝဟု ဖွင့်သည်။ “ခန္ဓာအပေါင်းဟူသော ကာယကို အတ္တအရယူပါ” ဟုလို၊ “စိတ္တေ ကာယေ သဘာဝေစ, သော အတ္တာ ပရမတ္တနိ” ဟူသော အဘိဓာန် (၈၆၁) လာ အတ္တသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ကာယအနက်ကိုပင် “အတ္တဘာဝ” ဟု ဆိုသည်။ ချဲ့ဥးအံ့- အတ္တ၌ အာ ပုဗ္ဗ+ဓာဓာတ်သည် အာရောပ (တင်ထားခြင်း- သွင်းထားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ အာဟိတော အဟံမာနော ဣတိ အတ္တာ-ငါ ဟူသော မာနကို သွင်းထားအပ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောသည် အတ္တမည်၏။ [အာဟိတော၌ အာ+ဓာမှ အာကို ဣ, ဓကို ဟပြု, တပစ္စည်း၊ အတ္တ၌ကား အာကို ရဿ, ဓကို တပြု။]

ဘာဝ။ ။ ဘဝတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဘာဝေါ - “ တိတ္ထိတို့က အတ္တသည် မြစ်၊ အမြစ် အပျက်မရှိ ” ဟု ယူဆအပ်သော်လည်း ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ဘာဝမည်၏။ ဖြစ်လျှင် လည်း ပျက်၏။ အတ္တာဝေ - ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္တသည်ပင် + ဘာဝေါ - ဖြစ်တတ်သော အရာတည်း။ ဣတိ အတ္တဘာဝေါ၊ (တနည်း) တိတ္ထိတို့က အတ္တဟု ယူထိုက်လောက် အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို “အတ္တဘာဝ” ဟု ခေါ်၏။ အတ္တာတိ ဂဟေတဗ္ဗာကာရေန ဘဝတိတိ အတ္တဘာဝေါ၊ ဤသို့ အနုဒ္ဓိကာ ကြိယာဗျာကတအဖွင့်၌ ၂ နည်းဖွင့်ထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။ “အတ္တပဋိလာဘာ” ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် တိတ္ထိတို့ ကြံဆ အပ်သော အတ္တ (အကောင်) ကို ယူမည်စိုး၍ ကိုယ်ခန္ဓာရအောင် “အတ္တဘာဝ” ဟု ဖွင့်သည်။ အတ္တဟု သုံးစွဲခြင်းကား အများအခေါ်အတိုင်း (အများနားလည်အောင်) သုံးစွဲတော်မူခြင်းသာဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “အပရာမသံ+ ဝေါဟရတိ” ဟု မိန့်တော်မူလိမ့်မည်။

ဟိ-မှန်၊ (တနည်း) ဟိ- ချေ၊ [“ပဋိလာဘေန ဟိ” ဟု ဟိ ရှိသင့်၏၊ မရှိလျှင် ထည့်ပေးပါ။] ဩဠာရိကတ္တဘာဝပဋိလာဘေန- ရုန့်ရင်းသော အတ္တဘောကို ရခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ရအပ်သော ရုန့်ရင်းသောအတ္တဘောဖြင့်၊ အဝိစိတော-အဝိစိမှ၊ ပဋ္ဌာယ - ရှိ၊ ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိ ပရိယောသနံ - ပရနိမ္မိတ ဝသဝတ္တိအဆုံး ရှိသော၊ ကာမဘဝံ-ကာမဘဝကို၊ ဒဿေသိ-ပြတော်မူပြီ၊ မနောမယအတ္တဘာဝ ပဋိလာဘေန-ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အတ္တဘောကိုရခြင်းဖြင့်၊ ဝါ-ရအပ် သော ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အတ္တဘောဖြင့်၊ ပဋ္ဌမဇ္ဈာနဘူမိတော -ပဋ္ဌမ ဈာန်ဘုံမှ၊ ပဋ္ဌာယ-ရှိ၊ အကနိဋ္ဌ မြဟ္မလောကပရိယောသနံ-အကနိဋ္ဌမြဟ္မာ ပြည် အဆုံးရှိသော၊ ရူပဘဝံ-ကို၊ ဒဿေသိ-ပြီ၊ အရူပ အတ္တဘာဝပဋိလာဘေန- ရုပ်မရှိသော အတ္တဘောကိုရခြင်းဖြင့်၊ ဝါ - ဖြင့်၊ အာကာသာနဉ္စာယတန မြဟ္မလောကတော-မှ၊ ပဋ္ဌာယ- ရှိ၊ နေဝသညာနာသညာယတန မြဟ္မလောက ပရိယောသနံ - သော၊ အရူပဘဝံ- အရူပဘဝကို၊ ဒဿေသိ။

ဒွါဒသ- ကုန်သော၊ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါ- အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ သံကိလေသိကာ- ငြိမ်နှမ်းခြင်း၏အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ-တရားတို့ မည်၏၊ သမထဝိပဿနာ- တို့သည်၊ ဝေါဒါနိယာ- ဖြူစင်ခြင်း၏ အစီးအပွား ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာနာမ-တရားတို့မည်၏၊ ပညာပါရိပူရိံ ဝေပုလ္လတ္တန္တိ-ကား၊ မဂ္ဂပညာ ဖလပညာနံ - တို့၏၊ ပါရိပူရိံစေတ- ပြည့်စုံလုံလောက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဝိပုလဘာဝဉ္စ - ပြန်ပြောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း၊ (“သစ္စိ

x x x x x x x x

သံကိလေသိကာ။ ■အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် “သံကိလေသာနံ + ဟိတာ” အရ သံကိလေသိကတို့ မည်၏၊ မှန်၏-ထိုအကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟူသော စိတ် စေတသိက် မရှိလျှင် သံကိလေသ ၁၀ ပါးတို့ကို မရနိုင်၊ အကုသိုလ်စိတ်စေတသိက် ရှိသောကြောင့် သာ သံကိလေသ ၁၀ပါးတို့ကို ရကြရသည်၊ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သံကိလေသိကတို့မည်၏။

ဝေါဒါနိယာ။ ■“ဝေါဒါနဿ- ဖြူစင်သောစိတ်၏+ ဟိတာ-စီးပွားဖြစ်သော တရားတို့တည်း” အရ စိတ်ဖြူစင်ခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော တရားဟူသည် သမထနှင့် ဝိပဿနာတည်း၊ မှန်၏-ထိုတရား ၂ ပါးရှိမှ စိတ်နေစိတ်ထား ဖြူစင်နိုင်သည်။

ပညာပါရိပူရိံ။ ■ပညာအရ မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာကိုယူသည်၊ မှန်၏-ဆန့်ကျင် ဘက် တရားတို့ကို မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်သေးသမျှ အနဝဇ္ဇတရားတို့သည် ပြည့်စုံ လုံလောက်ကြပြီ ဟု မဆိုနိုင်သေး၊ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်နိုင်မှသာ အနဝဇ္ဇတရားတို့ ပြည့်စုံ လုံလောက်ပြီဟု ဆိုနိုင်သည်၊ ပါရိပူရိံ၌ “ပါရိပူရနံ - ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသော အနဝဇ္ဇတရားတို့၏+ဘာဝေါ ပါရိပူရိံ” ဟု ပြု၊ ဣတ္ထိဇောတက ဤ ပစ္စည်းသက်၊ ဝိပုလာ နံ + ဘာဝေါ ဝေပုလ္လံ။ [မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာတို့သည် ပြန်၍ လျော့ခြင်းသဘော မရှိ၊ တကြိမ်ဖြစ်လျှင် ပြည့်မြဲ ပြည့်နေတော့သည်သာ။]

ကတွာ ဥပသမ္ပန္တ ဝိဟရိဿထ ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ပါမောဇ္ဇန္တိ - ကား၊ တရုဏပီတိ-နသော ပီတိသည်၎င်း၊ ပီတိတိ-ကား၊ ဗလဝတုဋ္ဌိ- အားရှိသော နှစ်သက်ခြင်းသည်၎င်း၊ (“ဘဝိဿတိ”၌စပ်)။

ကို - အဘယ်အနက်သည်၊ ဝါ- ကို၊ ဝုတ္တံ - ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ-နည်း၊ သယံ အဘိညာ သန္တိ ကတွာ ဥပသမ္ပန္တ ဝိဟရတီတိ-ဟူ၍၊ ယံ- အကြင်စကားကို၊ အဝေါစုမှ- မိန့်တော်မူခဲ့ကုန်ပြီ၊ တတ္ထ- ထို သယံ အဘိညာ သန္တိ ကတွာ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိဟရတော- နေခြင်းကြောင့်၊ ဝါ- နေသော၊ တဿ- ထို ဩဝါဒကိုလိုက်နာသော ရဟန်း၏၊ တံ ပါမောဇ္ဇ ညေဝ- (မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော) ထို ပါမောဇ္ဇသည်၎င်း၊ (သာ) ပီတိစ - ထို ရင့်သောပီတိသည်၎င်း၊ ဘဝိဿတိ၊ (သာ) ပဿဒ္ဓိစ - ကာယ ပဿဒ္ဓိစိတ္တပဿဒ္ဓိသည်၎င်း၊ [စာအုပ်တို့၌ “နာမ ကာယပဿ ဒ္ဓိ”ဟု ရှိ၏၊ ထို ပါဠိကို ဋီကာတို့၌ ပယ်ထား၏၊] သူပဋ္ဌိတာ - ကောင်းစွာကပ်၍တည်သော၊ (သာ) သတိစ- သည်၎င်း၊ တံ ဥတ္တမညာဏဉ္စ-ထို မြတ်သောဉာဏ်သည်၎င်း၊ သုခေါ-ချသော၊ (သော) ဝိဟာရောစ-ထို နေရခြင်းသည်၎င်း၊ (ဘဝိဿတိ)၊ စ-ဆက်၊ သဗ္ဗဝိဟာရေသု-အလုံးစုံသော ဝိဟာရတို့တွင်၊ (ဣရိယာပထစသော ဝိဟာရတို့တွင်၊) အယမေဝ ဝိဟာရော - ဤ ဖလသမာပတ်ဖြင့် နေခြင်းသည် သာ၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော ဝိဟာရတည်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဝတ္ထု-ဆိုခြင်းငှါ၊ ယုတ္တော - သင့်သော၊ ဥပသန္တော - ငြိမ်းအေးသော၊ ပရမမေရော - အလွန် ကောင်းမြတ်သော နေရခြင်းတည်း၊ ဣတိ- ဤအနက်သည်၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ)။

x x x x x x x

ပါမောဇ္ဇန္တိ။ ။ပမောဒနံ ပမောဒေါ-ဝမ်းမြေခံခြင်း၊ ပမောဒေါယေဝ+ပါမောဇ္ဇန္တိ၊ သုတ္တံ၌ ဣပစ္စည်း၊ အနု၊ အရင့် ၂ မျိုးတွင် နသောပီတိကို ပါမောဇ္ဇ၊ ရင့်သောပီတိကို ပီတိဟု ဆိုသည်၊ [တရုဏပီတိတိ ဥပ္ပန္နမတ္တာ (ဖြစ်ကာမတ္တ၊ ဖြစ်ရုံမျှဖြစ်သော) အလဒ္ဓါ သေဝနာ (မရအပ်သေးသော အာသေဝနရှိသော၊ ဝါ-ထပ်ကာထပ်ကာမဖြစ်သော) ဒုဗ္ဗလပီတိ၊ ဗလဝတုဋ္ဌိတိ ပုနုရံ ဥပ္ပတ္တိယာ လဒ္ဓါသေဝနာ ဥပရိ ဝိသေသာဓိဂမဿ (အထက်တရားထူးကို ရခြင်း၏) ပစ္စယဘူတာ ထိရတရာ ပီတိ၊-ဋီကာ။]

ကို ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ။ ဣဒါနိ သင်္ခေပတော ပိဏ္ဏတ္ထံ ဒေသေတံ ကိံ ဝုတ္တန္တိ အာဒိ မာဟ၊ တတ္ထ ယံ ဝိဟာရံ၊ ပေ၊ ဝိဟရိဿတီတိ အဝေါစုမှ၊ ပေ၊ တတ္ထ တသ္မိံ ဝိဟာရေ၊ တဿာတိ ဩဝါဒကာရကဿ ဘိက္ခုနော၊ ဧဝံ ဝိဟရတောတိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဝိဟရဏ ဟေတု ဝိဟရန္တဿဝါ။

အယမေဝ ဝိဟာရော။ ။ “ ပညာပါရိပုရိံ ပေ၊ ဥပသမ္ပန္တ ဝိဟရိဿထ ” ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ဝိဟာရ ဟူသည် ဖလ သမာပတ်ဖြင့် နေခြင်းဟူသော အရိယဝိဟာရတည်း၊ ဤ အရိယဝိဟာရသည် ဣရိယာ ပထစသော ဝိဟာရ ၄ မျိုးတွင် သုခအဖြစ်ဆုံး ပရမမေရ အဖြစ်ဆုံးတည်း။

တတ္ထ-ထို ဝိဟာရတို့တွင်၊ ပဌမဇ္ဈာနေ-၌၊ ပါမောဇ္ဇာဒယော-ပါမောဇ္ဇာ အစရှိကုန်သော၊ ဆဝိ-ဖဲ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တရားတို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ-ရအပ်ကုန်၏၊ ဒုတိယဇ္ဈာနေ-၌၊ ဒုဗ္ဗလပီတိ သင်္ခါတံ-ဒုဗ္ဗလပီတိဟု ဆိုအပ်သော၊ ပါမောဇ္ဇံ-ပါမောဇ္ဇာသည်၊ နိဝတ္တတိ-ဆုတ်နစ်၏၊ သေသာ-ပါမောဇ္ဇာမှ ကြွင်းကုန်သော၊ ပဉ္စ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ - ကုန်၏၊ တတိယေ-တတိယဈာန်၌၊ ပီတိ - ပီတိသည်၊ နိဝတ္တတိ-၏၊ သေသာ - ပီတိမှ ကြွင်းကုန်သော၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ၊ စတုတ္ထေ-စတုတ္ထဈာန်၌၊ တထာ-ထို အတူ၊ (စတ္တာရော ဓမ္မာ လဗ္ဘန္တိ) စတုသု-န်သော၊ ဣမေသု ဈာနေ သု-တို့တွင်၊ သမ္ပသာဒနသုတ္တေ-သမ္ပသာဒနသုတ်၌၊ သုဒ္ဓဝိပဿနာပါဒကဇ္ဈာန မေဝ- မဂ်နှင့်မဖက် သက်သက်သော၊ ဝိပဿနာ၏အခြေခံဖြစ်သော ဈာန်ကို သာ၊ ကထိတံ-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပါသာဒိကသုတ္တေ-၌၊ စတုဟိ-ကုန်သော၊ မဂ္ဂေဟိ- မဂ်တို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - တက္ခ၊ ဝိပဿနာ - ဝိပဿနာကို၊ ကထိတာ-ပြီ၊ ဒသုတ္တရသုတ္တေ-၌၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနိက ဖလသမာပတ္တိ-စတုတ္ထဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ဖလသမာပတ်ကို၊ ကထိတာ- ပြီ၊ ဣမသ္မိ ပေါဠပါဒသုတ္တေ-၌၊ ပါမောဇ္ဇံ-ကို၊ ပီတိဝေဝစနမေဝ - ပီတိ၏ ဝေဝစနပရိယာယ်ကိုသာ၊ ကတွာ - ပြု၍၊ ဒုတိယ ဇ္ဈာနိကဖလသမာပတ္တိ နာမ - ဒုတိယဈာန်နှင့်ယှဉ်သော ဖလသမာပတ် မည်သည်ကို၊ ကထိတာ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - သိထိုက်၏။

အယံ ဝါ သောတိ ဧတ္ထ - ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဝါသဒ္ဓေါ - သည်၊ ဝိဘာဝနတ္ထော-ထင်စွာပြခြင်းအနက် ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော-ထို ဩဠာရိက အတ္ထ ပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤ ကာမဘဝတည်း၊ (တနည်း) သော-ထို မနောမယ အတ္ထပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤ ရူပဘဝတည်း၊ (တနည်း) သော-ထို အရူပ အတ္ထပဋိလာဘဟူသည်၊ အယံ-ဤ အရူပဘဝတည်း၊ ဣတိ ဝေဝ-သို့၊ ဝိဘာဝေတွာ, ပကာသေတွာ-ထင်စွာပြ၍၊ ဗျာကရေယျာမ- ဖြေဆိုကုန်ရာ၏၊ ပရေ- ဝါဘုရားမှတစ်ပါး အခြားသော သမဏမြားဟူ၏တို့သည်၊ ဧကန္တသုခံ - ဧကန်

x x x x x x x

ဒုတိယ၊ ပေါဠပါဒသုတ္တံ ။ ။ “ပါမောဇ္ဇာဝေဝ ဘဝိဿတိ”ဟု ပါမောဇ္ဇာကို အစထား၍ ပြတော်မူ၏၊ ထို ပါမောဇ္ဇာသည် ပီတိ၏ပရိယာယ်တည်း၊ ထို ပီတိပါသော ဈာန်သည် စတုတ္ထနည်းအားဖြင့် ဒုတိယဈာန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုပီတိကိုထေခံ၍၎င်း၊ ပညာပါရိပုရိ၌ မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာ၏ ပြည့်စုံပုံကိုထောက်၍၎င်း၊ ထို “သုခဝိဟာရ” အရ ဒုတိယဇ္ဈာနိက အရဟတ္တဖလသမာပတ်ကို ဟောတော်မူကြောင်း သိရသည်။

ဝါသဒ္ဓေါ ဝိဘာဝနတ္ထော ။ ။ “အယံ+သော-ထို ဩဠာရိက အတ္ထပဋိလာဘ ဆိုတာ+ ဤဟာဘဲ”ဟု ကာမဘဝကို လက်တွေ့ပြနိုင်ခြင်းကို “ဝိဘာဝန - ထင်ရှားပြခြင်း” ဟု ဆိုသည်၊ ထို ထင်ရှားပြခြင်းအနက်ကို ဝါသဒ္ဓါအတွက် သိရသောကြောင့် ဝါသဒ္ဓါကို “ဝိဘာဝနအနက်ရှိသောသဒ္ဓါ”ဟု ဆိုရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဝိဘာဝေတွာကို

ချမ်းသာသော၊ အတ္တနံ-အတ္တကို၊ သဗ္ဗာနာထ - သိကြကုန်သလော၊ ဣတိ-
သို့၊ ပုဋ္ဌာ-မေးအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ)၊ နောတိ-နောဟူ၍၊ (မသိကြပါဟူ၍)၊
ဝဒန္တိယထာ-ဖြေဆိုကုန်သကဲ့သို့၊ ဝေ-တူ၊ (မယံ-တို့သည်)၊ နံ-ထို အတ္တပဋိ
လာဘကို၊ (နောတိ-ဟူ၍)၊ နဝဒါမ-မဖြေဆိုကြကုန်၊ ဣတိ အတ္ထော။

သပ္ပါဒိဟိရက တန္တိ - ကား၊ သပ္ပုဋိဟရဏံ- သူတပါးတို့ တင်အပ်သော
အပြစ်ကို ပယ်ရှားတတ်သော အဖြေနှင့်တကွဖြစ်သည်။ နိယျာနိကံ- သူတပါးတို့
တင်အပ်သော အပြစ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်။ (“သမ္ပဇ္ဇတိ နနု-ကောင်းစွာ
ဖြစ်သည် မဟုတ်လော” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။ ဣတိ အတ္ထော။

မောသော ဟောတိတိ-ကား၊ တုစ္ဆော- အချည်းနှီးသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိံ
သမယေ-အတ္တဘာဝတခုကို ရရာ ထိုအခါ၌၊ သော-ထိုကြွင်းသော အတ္တဘာဝ
၂ စုံသည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ အယံ-ကား၊ အဓိပ္ပာယ်- စိတ္တ၏ အလိုတည်း၊ သစ္စော
ဟောတိတိ-ကား၊ ဘူတော- ထင်ရှားရှိသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ တသ္မိံ သမယေ-
ဩဇာရိကအတ္တဘာဝကိုရရာထိုအခါ၌၊ သွေဝ-ထိုဩဇာရိကအတ္တဘာဝသည်
သာ၊ သစ္စော- အမှန်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [အခြား ၂ ပါးကို
ရရာ၌လည်း ဤနည်းမှီး၍ အနက်ပေးပါ။]

x x x x x x x x

“ပကာသေတွာ” ဟု ဖွင့်၍ ပါဠိတော်လာ ဗျာကရေယျာမကို စပ်ပုဒ်အဖြစ် ထည့်သည်။
[ဝိဘာဝနတ္ထောတိ ပကာသနတ္ထော၊ သရူပတော (သရုပ်သကောင်အားဖြင့်=လက်ဆုပ်
လက်ကိုင်အားဖြင့်) နိရူပနတ္ထော-ထင်စွာပြခြင်းအနက် ရှိ၏။-ဇီကာ။]

ယထာ၊ ပေ၊ ဝဒါမာတိ အတ္ထော ။ ။ ဤ ဝါကျကား “ အယံ ဝါ သော၊ ပေ၊
ဗျာကရေယျာမ” ဟူသော ရှေ့ဝါကျ၏အနက်၌ ဆိုလိုရင်းကို ထင်ရှားပြသော တပ္ပါကဒ္ဓိ
ကရဏဝါကျတည်း။ “ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ” ဝါကျမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ “အယံ+သော” ဟု ၂ ပုဒ်ရှိရာဝယ် ရှေ့၌ ဘုရားရှင် ပြအပ်ပြီးခါစ
ဖြစ်၍ အနီးဖြစ်သော အတ္တပဋိလာဘကို ရည်ညွှန်းကာ “ အယံ ” ဟု အနီး အနက်ကို
ပြသော ဣမသဒ္ဓါဖြင့်ဆိုသည်။ သူတပါးတို့မေးအပ်သော အတ္တကိုရည်ညွှန်းကာ “သော”
ဟု မျက်ကွယ်အနက်ကိုပြသော တသဒ္ဓါဖြင့်ဆိုသည်-ဟု မှတ်ပါ။

သပ္ပါဒိဟိရက + တံ ။ ။ ကံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေထားခြင်းမှာ ရှေ့နည်းအတိုင်း ဖြစ်သော
ကြောင့် အထူးမဖွင့်တော့ဘဲ အနက်ကိုသာ “သပ္ပုဋိဟရဏံ၊ နိယျာနိကန္တိ အတ္ထော” ဟု
အပ္ပါဒိဟိရကံ အဖွင့်၏ ပြောင်းပြန် အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ “သပ္ပါဒိဟရဏံ”
ဟု (ပါ)၌ ဒိသတ္တေရ၏၊ ရှေ့၌ အပ္ပါဒိဟိရကံကို “ ပဋိဟရဏာပိရဟိဘံ” ဟု ဖွင့်ခဲ့သော
ကြောင့် ဤ၌လည်း “သပ္ပုဋိဟရဏံ” ဟုသာ ပြောင်းပြန်ရှိသင့်သည်။]

ဇီကာသစ် ။ ။ သပ္ပါဒိဟိရက+တန္တိ ဧတ္ထ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိ
တဗ္ဗော၊ ပရေဟိ စောဒိတဝစနပဋိဟာရကံ (သူတပါးတို့က တင်အပ်သော အပြစ်ကို
ပယ်ရှားတတ်သော) သဥတ္တရဝစနံ သပ္ပါဒိဟိရကန္တိဟိ အယမတ္ထေ ဝိသေသော။

ပန-ဆက်၊ ဧတ္ထ - ဤ အတ္တဘာဝပဋိလာဘ၌၊ [ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ဧတ္ထ-ဤသုတ်၌” ဟု စွဲတော်မူ၏။] အယံ စိတ္တော-ဤ စိတ္တသည်၊ အတ္တနော-၏၊ အသဗ္ဗညုဘာယ-သဗ္ဗညုမဟုတ်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (အလုံးစုံကို မသိသည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ တယော-နိဿယ၊ အတ္တပဋိလာဘော - တို့ကို၊ ကထေတွာ - လျှောက်ပြီး၍၊ အတ္တပဋိလာဘောနာမ-အတ္တပဋိလာဘ မည်သော၊ ဧတံ-ဤ အမည်သည်၊ ပညတ္တိမတ္တံ-ပညတ်မျှသာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥဒ္ဓရိတုံ-ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှါ၊ နာသက္ခိ - မစွမ်းနိုင်၊ (တသွာ-ထိုသို့ မစွမ်းနိုင်သည် ၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ-ဟူ၍သာ၊ နိယျာတေသိ-ပြီးဆုံးစေပြီ။

အထ-ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထိုစိတ္တဇာနီး၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဧတ္ထ-ဤလောက၌၊ ရူပါဒယော - ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ - သဘောတရားတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ အတ္တပဋိလာဘောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ ပန-ဤအမည်သည်ကား၊ နာမမတ္တံ-နာမည်မျှသာတည်း၊ တေသု တေသု ရူပါဒီသု-တို့သည်၊ သတိ - ရှိကုန်လသော်၊ ဝေရူပါ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဝေါဟာရာ-ဩဠာရိက အတ္တပဋိလာဘစသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း အမည်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ- ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတုကာမော - ပြခြင်းငှါ အလိုရှိတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တဿေဝ-ထိုစိတ္တ၏ပင်၊ ကထံ - စကားကို၊ ဂဟေတွာ - ယူတော်မူ၍၊ နာမပညတ္တိဝသေန- နာမည်ပညတ်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ နိယျာတနတ္ထံ - ပြီးဆုံးစေခြင်းအကျိုးငှါ၊ ယသ္မိံ စိတ္တ သမယေတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

x x x x x x x x

အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ နိယျာတေသိ။ ။ ဤ၌ နိယျာတနအရ နိဂုံးအုပ်ခြင်းကို မဆိုလို၊ စကား အပြီးသတ်ခြင်းကို ဆိုလို၏။ စကား အပြီးသတ်ရာ၌ ဘုရားရှင် အပြီးသတ်သောအခါ “ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ-ခေါ်ဝေါ်အပ်သည် ၏အဖြစ်သို့ရောက်သော နာမည်မျှသာဖြစ်၏” ဟု အပြီးသတ်တော်မူသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ စိတ္တသည် “သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ” ဟု နာမည်အဖြစ်ဖြင့် အပြီးမသတ်ဘဲ “ဩဠာရိကော ဝါဿ အတ္တပဋိလာဘော တသ္မိံ သမယေ သစ္စော ဟောတိ” ဟု အတ္တပဋိလာဘ နာမည်ဖြင့်သာ အဆုံးသတ်သည်။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]

ရူပါဒယော၊ ပေ၊ နာမမတ္တမေတံ ။ ။ ရူပဝေဒနာဒယော ဝေ ဧတ္ထ လောကေ သဘာဝဓမ္မာ၊ နာမမတ္တမေတန္တိ ရူပါဒိကေ ပဉ္စကွန္ဓေ ဥပါဒါယ နာမပညတ္တိမတ္တမေတံ အတ္တပဋိလာဘောတိ၊ - ဇီကာသစ်။

ဝေရူပါ၊ ပေ၊ နာမပညတ္တိဝသေန ။ ။ ဝေရူပါ ဝေါဟာရာတိ ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘောတိ အာဒိ ဝေါဟာရာ၊ [အာဒိဖြင့် မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော၊ အရူပိ အတ္တပဋိလာဘော ဟူသော နောက် ၂ ပါးကို ယူပါ။] နာမပညတ္တိဝသေနာတိ နာမဘူတ ပညတ္တိမတ္တဝသေန၊ အတ္တပဋိလာဘောတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိတံ နိယျာတနတ္ထံ။ [အတ္တပဋိလာဘောတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိတံကား နိယျာတန (အပြီးသတ်ပုံ) အာကာရပင်တည်း။]

စပန-ထပ်၍ ဆက်ဥားအံ့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝတ္ထု-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပဋိပုစ္ဆိတွာ-
 တဖန်မေးတော်မူ၍၊ ဝိနယနတ္ထံ-သိစေသောအားဖြင့်ဆုံးမတော်မူခြင်းငှါ၊ ပုန-
 တဖန်၊ သစေတံ စိတ္တ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျံ၊ အာဒိ-ပုစ္ဆေယျံ၊ အစရှိသော စကား
 ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို သစေတံ စိတ္တ ဧဝံ ပုစ္ဆေယျံ၊ အစရှိသော
 စကားရပ်၌၊ တာဝ - အနာဂတပစ္စုပ္ပန်ဝါရတို့မှ ရှေးဥားစွာ၊ ယော မေ
 အဟောသိ၊ ပေ၊ မောယော ပစ္စုပ္ပန်ဘိတ္တေ-ပစ္စုပ္ပန်ဘိတ္တေဟူသော ဤဝါရ၌၊
 ဣမမတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ (ကိံ ဒဿေတိ၊)
 ယသ္မာ - အကြံကြောင့်၊ အတိတာ - အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေ တေဓမ္မာ-
 အကြင် ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့သည်၊ (သန္တိ - ရှိကုန်၏၊) တေ-ထို
 ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့သည်၊ တေရဟိ - ယခုအခါ၌၊ (နိရုဒ္ဓတ္တာ-
 ချုပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) နတ္ထိ - မရှိကုန်၊ အဟေသံ - ရှိခဲ့ကုန်ပြီ၊
 ဣတိ ပန-ဤသို့ကား၊ သန္နိံ - ခေတိဝေတိအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ဝတာ-ရောက်
 ကုန်ပြီ၊ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ မေ- အကျွန်ုပ်၏၊ သောပိ အတ္တပဋိလာဘော-
 ထို အတိတ်အတ္တဘောကိုရခြင်းသည်လည်း၊ တသ္မိံ ယေဝ သမယေ-ထိုအတိတ်
 အခါ၌သာ၊ သစ္စော-အမှန်ရှိသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ပန-ကား၊ အနာဂတ
 ပစ္စုပ္ပန်နံ-နသော၊ ဓမ္မာနံ-ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့၏၊ တဒါ- ထို
 အတိတ်အခါ၌၊ အဘာဝါ-မရှိခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိံ သမယေ-ထိုအတိတ်အခါ၌၊
 အနာဂတော- အနာဂတ် အတ္တပဋိလာဘသည်၊ မောယော - အချီးနှီးတည်း၊
 ပစ္စုပ္ပန်ဘိ- ပစ္စုပ္ပန် အတ္တပဋိလာဘသည်၊ မောယော- တည်း၊ ဣတိ (ဣမံ
 အတ္ထံ)-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ အတ္တတော- ပညတ်
 အနက်အားဖြင့်၊ နာမမတ္တမေဝ-နာမည်မျှသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အတ္တပဋိလာဘံ-

x x x x x x x

ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဝိနယနတ္ထံ ■ ■ ပဋိပုစ္ဆိတွာတိ ယထာ ပရေ ပုစ္ဆေယျံ၊ တထာ
 ကာလဝိဘာဂတော ပဋိပဒါနိ ပုစ္ဆိတွာ-အခြားသူတို့က အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်
 မေးကြစရာရှိ၏၊ ထို အခြင်းအရာအားဖြင့် ကာလ ၃ ပါးခွဲခြားကာ ဩဋ္ဌာရိကအတ္တပဋိ
 လာဘကို၎င်း၊ မနောမယအတ္တပဋိလာဘကို၎င်း၊ အရူပိအတ္တပဋိလာဘကို၎င်း အသီး
 အသီးပုဒ်တို့ကို မေး၍၊ ဝိနယနတ္ထံတိ ယထာ ပုစ္ဆိတဿ အတ္တဿ (ကို) ဣပနဝသေန၊
 ဝိနယနတ္ထာယ၊-ဒီကာသစ်။

ယေ တေ၊ ပေ၊ သောပိ။ ။ အတိတသမယေ အတိတအတ္တပဋိလာဘဿ ဥပါဒါန
 ဘူတာ (အတိတ် အတ္တဘောဟူသော နာမည်၏ စွဲမှီစရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော) ရူပါ
 ဒယော ဓမ္မာ၊ တေ တေရဟိ နတ္ထိ၊ နိရုဒ္ဓတ္တာ၊ တတော ဧဝ အဟေသံတိ သန္နိံ ဝတာ၊
 ကသ္မာ၊ ဥပါဒါနဿ (စွဲမှီစရာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၏) အတိတသ္မိံ ယေဝ လာဘနတော၊
 သောပိတိ တဒပါဒါနော (ထို စွဲမှီစရာ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာရှိသော) မေ သေ အတ္တပဋိ
 လာဘောပိ။

ကို၊ ပဋိဇာနာတိ-ဝန်ခံ၏။ အနာဂတပစ္စုပ္ပန်သုဝိ-အနာဂတ် အတ္ထပဋိလာဘ ပစ္စုပ္ပန် အတ္ထပဋိလာဘတို့၌လည်း၊ သေဝ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင် သည်သာ၊ နယော-ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

အထ-စိတ္တ၏ လျှောက်ထားရာ၊ ထို အခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တဿ-ထို စိတ္တ၏၊ ဗျာကရဏေန-ဖြေခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ အတ္တနော - ကိုယ်တော်၏၊ ဗျာကရဏံ - ဖြေတော်မူခြင်းကို၊ သံသန္ဓိတုံ - နှိုးနှောခြင်းငှါ၊ ဝေမေဝ ခေါ် စိတ္တာတိ အာဒိနိ-အစရှိသော စကားတို့ကို၊ ဝတ္တာ - မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပုန- တဖန်၊ ဩပမ္ပတော-ဥပမာအားဖြင့်၊ တမတ္ထံ- ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (အတ္ထ ပဋိလာဘဟူသည် နာမည်ပညတ်မျှသာတည်း ဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို)၊ သာဓေန္တော-ပြီးစေတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သေယျထာပိ၊ ပေ၊ ဒီရန္တိ အာဒိံ -ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

တတြိ - ထို သေယျထာပိ၊ ပေ၊ ဒီရံ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အယံ- ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော-အကျဉ်းဖြစ်သောအနက်တည်း။ [အဓိပ္ပါယ်မကျဉ်းသော်လည်း တပုဒ်စီခွဲ၍ မဖွင့်ဘဲ ပေါင်း၍ဖွင့်သောကြောင့် “သင်္ခေပတ္ထော” ဟု ဆိုသည်။] ဂဝါ- နွားမမှ၊ ဒီရံ- နို့ ရည်သည်၊ (ဘဝတိ)ယထာ- ဖြစ်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဒီရာ ဒီဟိ-နို့ ရည် အစရှိသည်တို့မှ၊ ဒဓိအာဒိနိ-နို့ ခမ်း အစရှိသည်တို့သည်၊ ဘဝန္တိ ယထာစ - နံသကဲ့သို့၎င်း၊ တတ္ထ - ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌၊ (တနည်း)၊ တတ္ထ- ထို ဒီရ အစရှိသည်တို့တွင်၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဒီရံ-သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ- နို့ ရည်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဒဓိတိဝါ - နို့ ခမ်းဟူ၍၎င်း၊ နဝနိတာဒိသု - ဆီဥား အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရန္တိ ဝါ-အမှတ်မထား တပါးပါးဟူ၍၎င်း၊ သင်္ခ-

x x x x x x x

သေဝ နယော။ ။ ယေ တေ အနာဂတာဓိမ္မာ၊ ပေ၊ ယေ ဣမေ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဓိမ္မာ (ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်၍ “ဣမေ” ဟု ဆိုသည်) ၊ တေ တေရဟိ အတ္ထိတိ သင်္ချံ ဂတာ၊ တသ္မာ ယှာယံ မေ အတ္ထပဋိလာဘော၊ သော ဣဒါနိ သစ္စော ဟောတိ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြ ပုံကို ဋီကာတို့၌ ကြည့်ပါ။

သံသန္ဓိတုံ။ ။ သံ + သန္ဓေဓာတ်သည် နှိုးနှောခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “နှိုးနှော” ဟူသည် စကားတရပ်နှင့် တရပ်ကို အဓိပ္ပါယ်ချင်း ရောသွားအောင် ပြုခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “သမာနေတုံ (သမာနံ+ကာတုံ) -တူအောင်ပြုခြင်းငှါ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ဤနေရာ၌ စိတ္တ၏စကားနှင့် ဘုရားရှင်၏ စကားတော်သည် စကားအသုံးချင်း မတူစေ ကာမူ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ “အတ္ထပဋိလာဘ” ဟူသည် နာမည်ပညတ်မျှသာဖြစ်၏။ [ကံ စသော အကြောင်းကြောင့် ရုပ်နာမ်အပေါင်း၏ ဖြစ်ပုံအထူးကိုစွဲ၍ “ဩဠာရိက၊ မနော မယ၊ အရူပ” ဟု ခွဲရသော်လည်း “ထိုနာမည်၏စွဲရာ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာမှ တပါးသော အရာ ဝတ္ထုကား ပရမတ္ထအားဖြင့် မရှိ” ဟု ပြလိုရင်းဖြစ်သည်ဟု နှိုးနှောခြင်းငှါ “ဝေမေဝ” စသည်ကို မိန့်တော်မူသည်။

ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ နိရုတ္တိ - ထုတ်၍ ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဒ
ပညတ်သို့၊ နာမံ - အနက်သို့ညွတ်ကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ ဝေါဟာရ -
ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ-မရော၊ ကဿာ-နည်း၊
ယေ ဓမ္မေ- အကြင် ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ် တရားတို့ကို၊ ဥပါဒါယ - စွဲမှီ၍၊ ဒဓိတိ
အာဒိ ဝေါဟာရ - နိ ဓမ်း အစရှိသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြောင်း နာမည်
ပညတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ - နိ၏၊ တေသံ- ထို စွဲမှီအပ်သော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်
တို့၏၊ အဘာဝါ-ထင်ရှားမရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ တသ္မိံ သမယေ-နိ ရည်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဒီရန္တေ-
နိ ရည်ဟူ၍သာ၊ သင်္ခံ - ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ၊ ကဿာ-
နည်း၊ ယေ ဓမ္မေ- တို့ကို၊ ဥပါဒါယ - ၍၊ ဒီရန္တိ- နိ ရည်ဟူသော၊ သင်္ခါ-သည်၊
နိရုတ္တိ-သည်၊ နာမံ-သည်၊ ဝေါဟာရေ-သည်၊ ဟောတိ၊ တေသံ-တို့၏၊ ဘာဝါ-

x x x x x x x x

ယသ္မိံ သမယေ ၊ ပေ၊ ဂစ္ဆတိ။ ။ ယသ္မိံ ၊ ပေ၊ ဟောတိတိ ယသ္မိံ ကာလေ ဘူတု
ပါဒါယ သညိတံ ဥပါဒါနိသေသံ (ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ဟူသော စွဲမှီရာအထူးကို) ဥပါ
ဒါယ ဒီရပညတ္တိ ဟောတိ၊ န တသ္မိံ ၊ ပေ၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဒီရပညတ္တိ ဥပါဒါနဿ ဘူတုပါဒါယ
ရူပဿ ဒဓိအာဒိပညတ္တိယာ (ဒဓိ အစရှိသည်ကို ပညတ်ဘို့ရာ) အနုပါဒါနတော (စွဲမှီ
စရာ မဟုတ်သောကြောင့်တည်း)။

သင်္ခါ, နိရုတ္တိ။ ။ [သံ+ခါဓာတ်, ကထနအနက်ဟော၊ အ ပစ္စည်း။] သံခါယတိ
ကထိယတိ တောယာတိ သင်္ခါ (ပြောဆိုအပ်ကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်)၊
[သင်္ခါဟု ရှိရာ၌ သံ + ချာဓာတ် အနက်တူ။] နိဒ္ဒါရေတွာ ဝစန္တိ ဝဒန္တိ တောယာတိ
နိရုတ္တိ (အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်)၊ [နိကို
နိဟရိတွာဟု၎င်း, ဥတ္တိ၌ ဝစဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝစန္တိဟု၎င်း ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ အခြား
နေရာ၌ နိရုတ္တိကို ကမ္မသာဓိပြုလေ့ရှိသော်လည်း ဤ၌ ကရဏသာဓိပြုသည်။]

နာမံ ဝေါဟာရေ။ ။ နမန္တိ ဧတေနာတိ နာမံ (အနက်သို့ စိတ်၏ညွတ်ကြောင်း=
အာရုံပြုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်)၊ [နာမည်ကိုကြားရသောအခါ ထိုနာမည်၏
ဆိုင်ရာအနက်သို့ စိတ်အားဖြင့် ရောက်သွားခြင်း = အာရုံပြုခြင်းကို “အနက်သို့ညွတ်” ဟု
ဆိုသည်၊ ဝေါဟာရန္တိ ဧတေနာတိ ဝေါဟာရေ၊ ဤလေးပုဒ်လုံးပင် ပရိယာယ်တည်း။]

ယေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယာတိ။ ။ ပဋိနိယတဝတ္ထုကာ ဟိ တော လောကသမညာ၊
မှန်၏ - လောက၌ အမည်ပညတ်တို့သည် အသီးအသီး အမြဲ သတ်မှတ်အပ်ပြီးသော
တည်ရာဝတ္ထု ရှိကုန်၏။ [မုတ်ဆိတ်မွေး စသည်မပါ အထက်ပိုင်းရှုပ်၍ အောက်ပိုင်းရှင်း
နေသော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အစုကို ဣတ္ထိ ဟု ခေါ်ဘို့ရန် အမြဲသတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်၏၊
မုတ်ဆိတ် စသည်နှင့်တကွ အထက်ပိုင်းရှင်း၍ အောက်ပိုင်း၌ တိုးလိုးတွဲလဲ ရှုပ်နေသော
ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အစုကို ပရိသ ဟု ခေါ်ဘို့ရန် အမြဲသတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်၏၊ တိရစ္ဆာန်
စသည် ခေါ်ရာ၌လည်း နည်းတူ။] တေနာဟ- ယေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယာတိ အာဒိ၊ -
ဒီကာသစ်။

ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ (အယံ - ကား၊ သင်္ခေပတ္ထော - တည်း၊) သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ဒဓိ အစရှိသည်တို့၌၊ သေ (သော) - ဤ ဆိုအပ်ပြီး သော အစီအရင်သည်၊ နယော-ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ဣမာ ခေါ်စိတ္တာတိ-ကား၊ စိတ္တံ- စိတ္တ၊ [နောက်မှ စိတ္တကိုယူ၍ ပေးသည်။] သြဇ္ဇာရိကော အတ္တပဋိလာဘော ဣတိစ - သြဇ္ဇာရိကော အတ္တပဋိလာဘော ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော ဣတိစ - ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘော ဣတိစ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဣမာ-ဤအမည်တို့သည်၊ လောကသမညာ-လောက၌ ကောင်းစွာ အညီအမျှ သိအပ်သောအမည်တို့တည်း၊ တောနိ - ဤ သြဇ္ဇာရိက အတ္တပဋိလာဘာစသော နာမည်ပညတ်တို့သည်၊ လောကေ - ၌၊ သမညာမတ္တကာနိ - ကောင်းစွာ အညီအမျှ သိအပ်သော နာမည်ပညတ်တို့မျှသာတည်း၊ သမနုဇာနန မတ္တကာနိ - ကောင်းစွာခွင့်ပြုအပ်သော နာမည်ပညတ်တို့မျှသာတည်း၊ တထာ-တူ၊ တောနိ- ဤ သြဇ္ဇာရိက အတ္တပဋိလာဘာစသော နာမည်ပညတ်တို့သည်၊ လောကနိရုတ္တိ မတ္တကာနိ-လောက၌ထုတ်ဖော်၍ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဒပညတ်တို့မျှသာတည်း။

x x x x x x x x

လောကသမညာ။ ။ “လောကေ + သမညာ မတ္တကာနိ” ဟု ဇီကာဖွင့်သည်။ သမံ+ ဉယတိတိ သမညာ - လူအပေါင်းတို့သည် အညီအမျှ သဘောတူသိအပ်သော အမည်ကို “သမညာ”ဟု ခေါ်၏။ မတ္တဖြင့် သြဇ္ဇာရိက အတ္တပဋိလာဘာစသော အမည် ထက် ပို၍ “ သြဇ္ဇာရိက အတ္တပဋိလာဘာ စသော အရာဝတ္ထု အကောင်အထည်သည် ပရမတ္ထအားဖြင့် မရှိ”ဟု ကန့်သတ်သည်။

သမနုဇာနန မတ္တကာနိ။ ။ “သံ - ကောင်းစွာ + အနုဇာနန- ခွင့်ပြုအပ်”နှင့် “သမညာ-အညီအမျှ သိအပ်”ဟူသည် အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း။ ထို သမညာကို “သမနုဇာနန”ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ ချဲ့ဥးအံ-နို့ရည်ဟု ခေါ်ဆိုလောက်သော ဘူတရုပ်, ဥပါဒါ ရုပ်တို့၏ပေါင်းစုနေပုံအထူးကိုစွဲ၍ “ဤဟာသည် နို့ရည်”ဟု ပြောလျှင် အများက ခွင့်ပြု သကဲ့သို့ ထို့အတူ ကံစသောအကြောင်းအထူးကြောင့် ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ပေါင်းစု တည်နေပုံကိုစွဲ၍ “ ဤဟာသည် သြဇ္ဇာရိကအတ္တပဋိလာဘာ ” ဟု ဆိုလျှင် အများက လက်ခံခြင်း ခွင့်ပြုခြင်းကို “သမနုဇာနန”ဟု ဆိုသည်။

နိရုတ္တိ မတ္တကာနိ။ ။ [လောကကို ရှေ့အတိုင်းဖြစ်၍ ချန်ထားသည်။] နိရုတ္တိ မတ္တကာနိကို “သဒ္ဒနိရုတ္တိယာ - ထုတ်၍ပြောဆိုကြောင်း သဒ္ဒါဖြင့်၊ ဂဟဏူပါယ မတ္တ ကာနိ-အနက်ကိုယူခြင်း၏ အကြောင်းမျှတို့သာတည်း”ဟု ဇီကာဖွင့်၏။ ထိုသို့ဖွင့်ခြင်းမှာ နိရုတ္တိပုဒ်က “အနက်ကိုထုတ်၍+ဆိုကြောင်း”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုသို့ အနက်ကိုထုတ်ဖော်၍ ရွတ်ဆိုလိုက်လျှင် ထိုနိရုတ္တိသည် (ထို နိရုတ္တိကို) ကြားသူတို့၏ အနက်ကိုယူဘို့ရန် သိဘို့ရန်အကြောင်း ဖြစ်တော့သည်။ [ထိုသို့ သိနိုင်ပုံကို ဝိထိခဏ်း၌ ပြရိုးဖြစ်သော “သဒ္ဒ ပဌမစိတ္တေန” စသော ဂါထာကို ထောက်၍ သဘောပေါက်ကြပါ လိမ့်မည်။]

ဝစနပထမတ္တကာနိ- စကားလမ်းကြောင်းတို့မျှသာတည်း၊ ဝေါဟာရမတ္တကာ
နိ - ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်တို့ မျှသာတည်း၊ နာမပဏ္ဏတ္တိ
မတ္တကာနိ-နာမည်ပညတ်တို့မျှသာတည်း။

ဣတိဝေ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ တယော-နိသော၊ အတ္တ
ပဋိလာဘေ - အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့ကို၊ (ရအပ်သော အတ္တဘောတို့ကို၊)
ကထေတွာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ-၌၊ သဗ္ဗံ- သော၊ ဧတံ- အတ္တပဋိလာဘ၊
သတ္တံ၊ ပေါသစသော ဤအမည်သည်၊ ဝေါဟာရမတ္တကံ - ခေါ်ဝေါ် ပြောဆို
ကြောင်း အမည်မျှသာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-မိန့်တော်မူ၏၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊
(သဗ္ဗံ-သော၊ ဧတံ-သည်၊ ဝေါဟာရမတ္တကံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-နည်း၊)
ယသ္မာ- ကြောင့်၊ ပရမတ္ထတော - မဖေါက်မပြန် မြတ်သောအနက်အားဖြင့်၊
သတ္တောနာမ-သတွာမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ သေ လောကော- ဤလောကကြီးသည်၊
သုညော - အတ္တမှ ကင်းဆိတ်၏၊ တုစ္ဆော အချည်းနီးသာတည်း၊ (တသ္မာ-
ကြောင့်၊ သဗ္ဗံ၊ ဝေါဟာရမတ္တကံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏)။

ပန-ထိုသို့ပင် ပရမတ္ထအားဖြင့် အတ္တပဋိလာဘစသည် မရှိပါသော်လည်း၊
ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ သမ္မုတိကထာစ - သမ္မုတိကထာ၎င်း၊ (အများ သမုတ်
အပ်သော ပညတ်အနက်ကို ပြောဟောကြောင်းတရား၎င်း၊) ပရမတ္ထကထာစ-

x x x x x x x

ဝစနပထ မတ္တကာနိ။ ■ နိရုတ္တိမတ္တကာနိကို ဖွင့်သောစကားတည်း၊ မှန်၏-
“နိရုတ္တိ” ဟု ခေါ်အပ်သော သဒ္ဒ (အသံ၊ စကား) သည် ထိုစကားသံကို အတုလိုက်၍
ပြောဆိုကြသော နောင်လာ နောက်သားတို့၏ စကားလမ်းကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်
ဝစနပထ မည်၏။ [ယခုခေတ်၌ ထင်ရှားသူ လူတယောက်က စထွင်၍ စကားတခုကို
သုံးလိုက်လျှင် နောက်လူတို့လည်း ထိုစကားကိုလိုက်၍ သုံးကြခြင်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။]
ဝစနပထမတ္တကာနိတိ တဿေဝ ဝေဝစနံ၊ နိရုတ္တိယေဝ ဟိ အညေသံ ဒိဋ္ဌာနဂတိမာပဇ္ဇ
န္တာနံ (မြင်အပ်သည်ကို အတုလိုက်၍ ပြောဆိုကြသူတို့၏) ကာရဏဋ္ဌေန (ပထအဖွင့်)၊
ဝစနပထော၊-ဒီကာသစ်၊ ဝစနမေဝ-ရှေးလူကြီးတို့ ပြောအပ်သောစကားသည်ပင် +
ပထော- နောက်လူတို့၏ ပြောဘို့ရန်အကြောင်းတည်း၊ ဝစနပထော - ကြောင်း။

ဝေါဟာရ, နာမပဏ္ဏတ္တိ။ ■ ဝေါဟာရမတ္တကာနိတိ တထာ တထာ (ထိုထိုအခြင်း
အရာအားဖြင့်) ဝေါဟာရမတ္တကာနိ (ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြောင်းမျှတို့သာတည်း) ၊
နာမပဏ္ဏတ္တိမတ္တကာနိတိ တဿေဝ ပရိယာယော၊ တံတံနာမပညာပနမတ္တကာနိ (ထိုထို
အမည်ကိုသိစေကြောင်း ပညတ်မျှတို့သာတည်း) ၊ -ဒီကာသစ်။ [ပ + ဉပ, တိပစ္စည်းဖြင့်
ပြီးသော ပညတ္တိပုဒ်မှ ညကို ဣပြုလျှင် ပဏ္ဏတ္တိဟု ဖြစ်၏။]

ဗုဒ္ဓါနံ ပန။ ■ “ပရမတ္ထအားဖြင့် မရကောင်းလျှင် အဘယ့်ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့
ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း ” ဟု မေးဘုယ်ရှိသောကြောင့် “ ဗုဒ္ဓါနံ ပန ” စသည်ဖြင့်
မိန့်သည်။ “ ဘုရားရှင်တို့၏ ဟောတော်မူရိုးအားဖြင့် ကထာ ၂ မျိုး ရှိသောကြောင့်
ဟောတော်မူအပ်သည် ” ဟုလို။ [သမ္မုတိယာ (လူတို့ သမုတ်အပ်သောအနက်ကို) +

ပရမတ္ထကထာ၎င်း၊ (မဖေ၎်မပြန် မြတ်သောအနက်ကို ပြောဟောကြောင်း တရား၎င်း၊)ဣတိ-သို့၊ ဒွေ-နံသော၊ ကထာ-ဟောပြောကြောင်းတရားတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တတ္ထ-ထို ၂ မျိုးသောကထာတို့တွင်၊ သတ္ထော-သတ္တာ၊ ပေါသော-ယောကျား၊ ဒေဝေါ-နတ်၊ မြဟ္မာ-မြဟ္မာ၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့ အစရှိသော ကထာသည်၊ သမ္ပုတိကထာနာမ-မည်၏၊ အနိစ္စံ-အနိစ္စ၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခ၊ အနတ္တာ-အနတ္တ၊ ခန္ဓာ-ခန္ဓာတို့၊ ပေ၊ သမ္ပပ္ပဓာနာ-သမ္ပပ္ပဓာန်တို့၊ ဣတိ အာဒိကာ-ဤသို့ အစရှိသောကထာသည်၊ ပရမတ္ထကထာနာမ- မည်၏။

တတ္ထ - ထို ၂ ပါးသော ကထာတို့တွင်၊ ယော - အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“သက္ကောတိ”၌စပ်)၊ သမ္ပုတိဒေ သနာယ-သမ္ပုတိဒေသနာတော်ဖြင့်၊ (ပညတ် ကို ဟောကြောင်းတရားတော်ဖြင့်)၊ သတ္ထောတိဝါ-သတ္တာဟူ၍၎င်း၊ ပေ၊ မြဟ္မာ တိဝါ-၎င်း၊ ဝုတ္ထေ-ဟောတော်မူအပ်သော်(ဟောတော်မူအပ်မှ)၊ ဝိဇာနိတုံ- အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိခြင်းငှါ၎င်း၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ - သစ္စာ ၄ ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှါ၎င်း၊ နိယျာတုံ-ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းငှါ၎င်း၊ အရဟတ္တဇယဂ္ဂါဟံ- အရဟတ္တဖိုလ် အောင်လံကို ယူခြင်းကို၊ ဝါ - ယူအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ် အောင်လံကို၊ ဂဟေတုံ- ယူခြင်းငှါ၎င်း၊ သက္ကောတိ - စွမ်းနိုင်၏၊ တဿ-ထို ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာဒိတောဝ-၌သာ၊ သတ္ထောတိ ဝါ-ဟူ၍၎င်း၊ ပေ၊ မြဟ္မာတိဝါ-ဟူ၍၎င်း၊ ကထေတိ-ဟောတော်မူ၏။

x x x x x x x x x

ကထာ - ဟောကြောင်း တရားစကားတည်း၊ သမ္ပုတိကထာ၊ ပရမတ္ထဿ + ကထာ၊ ပရမတ္ထကထာ၊ အနိစ္စစသောကထာလည်း၊ ပရမတ္ထဖြစ်သော သင်္ခါရတို့ကိုဟောကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ပရမတ္ထကထာပင်တည်း။]

တတ္ထ ယော၊ ပေ၊ သက္ကောတိ။ ■ “ဘုရားရှင်တို့၏ ကထာသည် အဘယ်ကြောင့် ၂ ပါး ပြားရသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိရကား အကြောင်းကို ပြလို၍ “တတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဝိနေယတို့က သမ္ပုတိကထာဖြင့် စ၍ဟောအပ်မှ သိနိုင်မည့်ပုဂ္ဂိုလ် , ပရမတ္ထ ကထာဖြင့် စ၍ဟောအပ်မှ သိနိုင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ၂ မျိုးပြားသောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့၏ ကထာလည်း ၂ မျိုးပြားရပါသည်-ဟုလို။

ဇယဂ္ဂါဟံ ဂဟေတုံ။ ■ [ဝိဇာနိတုံ စသော ပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နိဿယ အတိုင်း သိပါ။] “ဂါဟံ - ယူခြင်းကို + ဂဟေတုံ - ငှါ” ဟု ပေးလျှင် ယူခြင်းကြိယာ တခုတည်းရသောကြောင့် အဘေဒဘေဒပစ္စာ ကြံပါ။ “ ယူအပ်သော အောင်လံ ” ဟု ဆိုလျှင် ဝိသေသန ပရပဒကမ္မဓာရဲကြံ၍ “ ဂယုတေတိ ဂါဟော၊ ဇယောစ+သော+ ဂါဟော စာတိ ဇယဂ္ဂါဟော” ဟု ပြပါ။

တဿ အာဒိတောဝ။ ■ “အစဉ်သာ သမ္ပုတိကထာကို ဟောတော်မူ၏” ဟု ဆိုသဖြင့် နောက်ပိုင်းရောသောအခါ ပရမတ္ထဖြစ်သော စတုသစ္စကထာကို ဟောတော် မူသည် - ဟု အဓိပ္ပါယ်ကျရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးခေတ်က ဓမ္မကထိကများသည် ဝတ္ထုကိုဟောပြီးနောက် စတုသစ္စကထာဖြင့် အဘိဓမ္မာကို တပ်လေ့ရှိကြသည်။

ယော-သည်၊ ပရမတ္ထဒေသနာယ-ဖြင့်၊ (ပရမတ်ကို ဟောကြောင်း တရားတော်ဖြင့်)၊ အနိစ္စန္တိဝါ- အနိစ္စဟူ၍၎င်း၊ ဒုက္ခန္တိဝါ- ၎င်း၊ ဣတိ အာဒိသု- ဤသို့ အစရှိသော တရားတို့တွင်၊ အညတရံ - အမှတ်မထား၊ တပါပါးသော တရားကို၊ သုတွာ - ကြားနာရ၍၊ ဝိဇာနိတံ - ငှါ၎င်း၊ ပေ၊ ဂဟေတံ - ငှါ၎င်း၊ သက္ကောတိ၊ တဿ-အား၊ အနိစ္စန္တိဝါ-ဟူ၍သော်၎င်း၊ ပေ၊ အညတရမေဝ- အမှတ်မထား တပါးပါးသော တရားကိုသာ၊ ကထေတိ- ဧ။

တထာ-ထိုမှတပါး၊ သမ္မုတိကထာယ-ဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈနကသတ္တဿာပိ-သိလတံ သော သတွာအားလည်း၊ ပဌမံ - စွာ၊ ပရမတ္ထကထံ - ကို၊ န ကထေတိ- ဟောတော်မူ၊ ပန - အနွယ်၊ သမ္မုတိကထာယ-ဖြင့်၊ ဗောဓေတွာ-အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေပြီး၍၊ ပစ္စာ-၌၊ (နောက်မှ)၊ ပရမတ္ထကထံ ကို၊ ကထေတိ- ဧ။ ပရမတ္ထကထာယ - ဖြင့်၊ ဗုဇ္ဈနကသတ္တဿာပိ - အားလည်း၊ ပဌမံ - စွာ၊ သမ္မုတိကထံ - ကို၊ န ကထေတိ - မူ၊ ပန-အနွယ်၊ ပရမတ္ထကထာယ - ဖြင့်၊ ဗောဓေတွာ-၍၊ ပစ္စာ သမ္မုတိကထံ ကထေတိ။

ပန- ဆက်၊ ပကတိယာ- ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ (ရိုးရာထုံးစံအားဖြင့်)၊ ပဌမ မေဝ- သာလျှင်၊ ပရမတ္ထကထံ - ကို၊ ကထေန္တဿ - ဟောတော်မူလဒော်၊ ဒေသနာ-ဒေသနာတော်သည်၊ လူခါကာရာ - ခြောက်ကပ်သော အခြားအရာ

x x x x x x x

ယော ပရမတ္ထဒေသနာယ ။ ။ ပဌမနည်းဝယ် သမ္မုတိကထာကို ပြရာ၌သာ “အာဒိတောဝ” ဟု ဆို၍ ပရမတ္ထကထာကိုပြရာ၌ “အာဒိတောဝ” ဟု မဆိုသောကြောင့် “ပရမတ္ထကထာကို ဟောတော်မူသောအခါ ရှေ့ပိုင်း နေ့ပိုင်း ၂ ဌာနလုံး၌ပင် ပရမတ္ထ ကထာကိုချည်း ဟောသည်” ဟု ဆိုလိုရာရောက်သည်။ [ဣတရတ္ထ ပန အာဒိတောဝ ကထေတိတိ အဝဒန္တော သဗ္ဗတ္ထပီတိ၊-ဋီကာ။]

တထာ။ ။ ဤစကားဖြင့် ဟောတော်မူပုံတနည်းကို ပြပြန်သည်။ ထိုနည်းကို အဋ္ဌ ကထာအတိုင်း သိပါ။ [တထာတိ အာဒိနာ ကထာဒွယကထနေ ပရိယာယန္တရံ (ပရိယာယ် တမျိုးကို) ဝိဘာဝေတိ၊ ဗောဓေတွာတိ ဝိနေယဇ္ဈာသယာနုရူပံ တထာ တထာ (ထိုထို အခြင်းအရာ-ထိုထို နည်းဖြင့်) ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ (ဟောထိုက်သောအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို) ဇာနာပေတွာ၊-ဋီကာသစ်။]

ပကတိယာ ပန ။ ။ ဝိနေယျတို့၏ အလိုအားဖြင့် ရှေးဥျားစွာ သမ္မုတိကထာကို ဟောတော်မူခြင်းသည် များသောအားဖြင့် ဘုရားရှင်တို့၏ အလေ့အကျက်တော်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္မုတိကထာကို စ၍ ဟောရခြင်း၌ အကြောင်းနှင့်တကွ ပြလို၍ “ပကတိ ယာ ပန” စသည် မိန့်၏။ ထိုအကြောင်းဟူသည် “ပဌမမေဝ၊ ပေ၊ လူခါကာရာ” တည်း။

လူခါကာရာ။ ။ လူမိုက် လူလိမ္မာအကြောင်းကို ဟောတော်မူရာ၌ “ အကုသိုလ် တရားတွေသည် ဗာလမည်၏။ ကုသိုလ်တရားတို့ကား ပဏ္ဍိတမည်၏” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထတရားတို့ကို ရှေးဥျားစွာ ဟောပြတော်မူလျှင် ဝေနေယျတို့ နားမလည်နိုင်သော

ရှိသကဲ့သို့၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ဗုဒ္ဓါ-ဘုရားရှင်တို့သည်၊ ပဌမံ-စွာ၊ သမ္မုတိကထံ-ကို၊ ကထေတွာ - ဟောတော်မူပြီး၍၊ ပစ္စာ - ဌ၊ (နောက်မှ)၊ ပရမတ္ထကထံ ကထေန္တိ။

သမ္မုတိကထံ - ပညတ်ကို ဟောကြောင်း၊ တရားတော်ကို၊ ကထေန္တာပိ - ဟောတော်မူကုန်သော်လည်း၊ သစ္စမေဝ - မှန်သော အနက်ကိုသာ၊ သဘာဝမေဝ-ထင်ရှားရှိသော အနက်ကိုသာ၊ အမုသာဝ-မုသား မဟုတ်သော အနက်ကိုသာ၊ ကထေန္တိ-နံ၏၊ ပရမတ္ထကထံ-ပရမတ်ကို ဟောကြောင်း တရားတော်ကို၊ ကထေန္တာပိ-နံသော်လည်း၊ သစ္စမေဝ-ကိုသာ၊ ပေ၊ ကထေန္တိ-နံ၏။

x x x x x x x x

ကြောင့် ဒေသနာတော်၏ ခြောက်ကပ်ကပ် ဖြစ်နေခြင်း (စိုစိုပြေပြေ မရှိခြင်း) ကို “လူခ+အာကာရ” ဟု ဆိုသည်။ [ဝိနယာနံ အနာဘိသမ္မုဇ္ဈနဝသေန လူခသဒိသာ၊-ဇီကာသစ်။]

မှတ်ချက် ။ ။ ယခုခေတ်၌လည်း များစွာသော လူတို့သည် အဘိဓမ္မာနည်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောလျှင် သဘောမပေါက်နိုင်ကြ၊ တရားတော်သည်ပင် ခြောက်ကပ်ကပ် ဖြစ်နေတော့၏။ သို့သော် “ အဘိဓမ္မာတရား ဝိပဿနာတရားကို ဟောသည် ” ဟု ပြောလျှင် နားမလည်သော လူတို့သည်ပင် အထင်ကြီးကြသောကြောင့် နားမလည်သော အဘိဓမ္မာတရားကိုပင် ဟောကြလေတော့သည်။

သစ္စမေဝ သဘာဝမေဝ ။ ။ သမ္မုတိကထာကို ဟောတော်မူရာ၌ သစ္စဟူသည် လောကီလူတို့ ပြောအပ်သည့်အတိုင်း ထိုအရာဝတ္ထု၏ မှန်ခြင်းတည်း၊ သဘာဝဟူသည် လည်း လူတို့ သမုတ်ထားအပ်သည့်အတိုင်း ထိုဝတ္ထု၏ ရှိနေခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် အမုသာဝဟု ပရိယာယ်ပုဒ်ကို ဆက်၍ မိန့်သည်။ “ မုသား (အမှား) မဟုတ်ဘဲ အမှန် ထင်ရှားရှိသည် ” ဟုလို၊ သမ္မုတိပညတ်သော်မှမှန်၍ ထင်ရှားရှိနေသေးလျှင် ပရမတ္ထ၏ မှန်၍ ထင်ရှားရှိကြောင်းမှာ အထူးဆိုဘွယ် မလိုတော့ပါ။ [သစ္စမေဝါတိ တထမေဝ၊ သဘာဝမေဝါတိ သမ္မုတိဘာဝေန တံသဘာဝမေဝ (ထို ဟောအပ်သည့် အတိုင်း ထင်ရှားရှိသည်ကိုသာ၊) ကထေန္တိ၊ တေနာဟ အမုသာဝါတိ၊ ပရမတ္ထဿ ပန သစ္စာဒိ ဘာဝေ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ၊-ဇီကာ။]

သမ္မုတိနှင့် ပရမတ္ထ အထူး ။ ။ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဇီကာအစ ပညတ္တိအတ္ထ ပရမတ္ထ ဟု ခေါင်းတပ်၍ ပြသည့်အတိုင်း အထူးကို သိပါ။ ဤဇီကာ၌လည်း “ ယသ္မိံ ဘိန္နေ (အကြင်ဆူ (အိုး) စသည် ကွဲလသော်) ဗုဒ္ဓိယာဝါ အဝယဝ ဝိနိဗ္ဗောဂေ ကတေ (တနည်း) ဉာဏ်ဖြင့် အစိတ်စိတ်ခွဲမှုကို ပြုအပ်သော်၊ န တံသညာ (ထို ဆူဟူသော အိုးဟူသော အမည်မဖြစ်တော့)၊ တဗ္ဗိပရိယတ္ထော ပရမတ္ထော (ထို၏ ပြောင်းပြန်အနက် သည် ပရမတ္ထတည်း)၊ နဟိ ကက္ခဋ္ဌဗုဒ္ဓသနာဒိသဘာဝေ အယံ နယော လဗ္ဘတိ၊-မှန်၏ ပထဝီစသော ရုပ်တရား၏ ကက္ခဋ္ဌသဘော စသည်၌၎င်း၊ ဖဿ စသော နာမ်တရား၏ ဗုဒ္ဓသနသဘော စသည်၌၎င်း ဤသို့ ခွဲ၍ စိတ်၍ ကြည့်ခြင်းဟူသော နည်းကို မရနိုင် ” ဟု အချုပ်မျှ ပြဆိုထားသည်။

ဂါထာနက် ။ ။ ဝဒတံ - ပြောဟောကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဝရော-
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသော၊ သမ္မုဒ္ဓေါ - ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံကို၊ အကုန်
သိမြင်၊ ဘုရားရှင်သည်၊ သမ္မုတိ - သမ္မုတိသစ္စာကို၎င်း၊ ပရမတ္ထဉ္စ-ပရမတ္ထသစ္စာ
ကို၎င်း၊ ဒုဒေဝ - ၂ ပါးကုန်သော၊ သစ္စာနိ - အမှန်တရားတို့ကို၊ အက္ခာသိ-
ဟောတော်မူပြီ၊ တတိယံ-၃ ခု မြောက် သစ္စာကို၊ နုပလဗ္ဗတိ- မရအပ်၊ မရနိုင်။

(ယသ္မာ-အကြွင့်ကြောင့်၊) လောကသမ္မုတိ-လောက၌ သမုတ်အပ်သော
အနက်သည်၊ ကာရဏံ - မချွတ်မယွင်းခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ (တသ္မာ-
ကြောင့်၊) သင်္ကေတဝစနံ - လောက၌ အသိအမှတ်ပြု အပ်သော အနက်ကို
ဟောကြောင်း တရားစကားတော်သည်၊ သစ္စံ- မှန်၏၊ (ယသ္မာ - ကြောင့်၊)
ပရမတ္ထဝစနံ - ပရမတ်ကိုဟောကြောင်း တရားစကားသည်၊ ဓမ္မာနံ - ပရမတ္ထ
တရားတို့၏၊ ဘူတလက္ခဏံ - ဟုတ်မှန်သောသဘောကို သိကြောင်း အမှတ်
အသားသည်၊ (ဟောတိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊) ပရမတ္ထဝစနံ- ပရမတ်ကို ဟော
ကြောင်းတရားစကားတော်သည်၊ သစ္စံ- မှန်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ (ဝေဒိတဗ္ဗိ- သိထိုက်
၏)။ [ဤဂါထာများကို ကထာဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၏ အဆုံးနား၌လည်း တွေ့ရ
၏၊ ပါဠိတော်များ၌ကား မတွေ့ရ။]

x x x x x x x

ဒုဒေဝ သစ္စာနိ အက္ခာသိ။ ။ ပြုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း သမ္မုတိဖြစ်သော အရာဝတ္ထု
သော်မှ လောကအလိုက် မှန်ကန်ရကား ဘုရားရှင်သည် သမ္မုတိသစ္စာ၊ ပရမတ္ထဖြစ်သော
သစ္စာ (အမှန်) တရား ၂ မျိုးကို ဟောတော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားဟောအစစ်ဆိုလျှင်
အမှန်ချည်းမှတ်ပါ၊ ပိဋကတ်တော်၌ လက်တွေ့အားဖြင့် မကိုက်ညီသော အချို့သမ္မုတိ
အနက်တွေ ရှိနေလျှင် ထိုအနက်ကို “ဘုရားဟော မဟုတ်၊ နောက်ဆရာတို့ ထည့်သွင်း
ထားအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်” ဟုသာ မှတ်ပါ။

သင်္ကေတဝစနံ ။ ။ ဤဂါထာ၌ ဒုတိယပါဒသည် ပဌမပါဒ၏ အကြောင်းပြု၊
စတုတ္ထပါဒသည် တတိယပါဒ၏ အကြောင်းပြုတည်း၊ ထို့ကြောင့် ယသ္မာ တသ္မာထည့်၍
အနက်ယောဇနာဘို့ရန် ဇီကာသစ်ဖွင့်သည့်အတိုင်း အနက်ပေးထားသည်။

လောကသမ္မုတိ။ ။ လောကသိဒ္ဓါ သမ္မုတိ (လောက၌ ထင်ရှားသော ပညတ်
အနက်သည်၊) အသင်္ကေတဝစနံ အဝိသံဝါဒန ဘာဝေ ကာရဏံတိ အတ္ထော၊ ဤ
အဖွင့်ကိုကြည့်၍ လောကသမ္မုတိနှင့် ကာရဏံကို သမာသ်မဟုတ် တပုဒ်စီ ကွဲနေသော
ဝါကျဟု မှတ်ပါ။

ဓမ္မာနံ ဘူတလက္ခဏံ ။ ။ သဘာဝဓမ္မာနံ ယော ဘူတော အဝိပရိတော
သဘာဝေါ၊ တဿလက္ခဏံ အင်္ဂဏံ ဉာပနံတိ အတ္ထော။ [လက္ခဏံကို “အင်္ဂဏံဉာပနံ-
သိစေတတ်သော တရားသည်” ဟု ဖွင့်၏၊ ဤသို့ ဘူတလက္ခဏံနှင့် ပရမတ္ထဝစနံသည်
အရတူသောကြောင့် ပရမတ္ထဝစနံကို ယသ္မာဝါကျ၌လည်း ထည့်၍ အနက်ပေးသည်။]

ယာ ဟိ၊ပေ၊ အပရာမသံတိ— ကား၊ ယာဟိလောကသမညာဟိ - အကြင်
 လောက၌ ကောင်းစွာသိအပ်သော နာမည်ပညတ်တို့ဖြင့်၊ ယ ဟိလောကနိရုတ္တိ
 ဟိ-အကြင်လောက၌ ထုတ်၍ ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော နာမည် ပညတ်တို့ဖြင့်၊
 တထာဂတော-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ ပရာမာသာနံ-မှားသော
 အားဖြင့် သုံးသပ်တတ်ကုန်သော တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့၏၊ အဘာဝါ - မရှိခြင်း
 ကြောင့်၊ အပရာမသန္ဓော-တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်
 တော်မူဘဲ၊ ဝေါဟရတိ-ခေါ်ဝေါ်ဟောမိန့်တော်မူ၏၊ တာ လောကသမညာ-
 တို့သည်၊ တာ လောကနိရုတ္တိယော - တို့သည်၊ ဣမာ- ဤ သြဠာရိက အတ္တပဋိ
 လာဘ စသည်တို့တည်း၊ [ဤသို့ ပါဠိတော်ရှေ့ဝါကျကို ကြည့်၍ နိယမဝါကျ
 ထည့်ပါ၊ ထိုသို့ မထည့်လိုလျှင် “ယာဟိ လောကသမညာဟိ-ယင်းတို့ဖြင့် ” ဟု
 ပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့၊ ဒေသနံ-ဒေသနာတော်ကို၊ ဝိနိဝဇ္ဇေတွာ-ဝဇ္ဇကထာမှ
 နစ်စတော်မူ၍၊ (ခွဲခြားတော်မူ၍၊) အရဟတ္တနိက္ခဋေန- အရဟတ္တဖိုလ် တည်း
 ဟူသော အထွဋ်ဖြင့်၊ နိဠာပေသိ-ပြီးဆုံးစေတော်မူပြီ၊ သေသံ-ကြွင်းသော ပုဒ်
 အပေါင်းသည်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ - ပေါ်လွင်
 ထင်ရှားသော အနက်ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဣတိ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ -
 သုမင်္ဂလဝိနာသိနိ မည်သော၊ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ - ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌ
 ကထာ၌၊ ပေါဠပါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ-ပေါဠပါဒသုတ်၏အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

x x x x x x x x

ယာဟိ၊ပေ၊အပရာမသံ။ ။ဘုရားရှင်သည် လူတို့၏ ပြောရိုးအနက် (သမ္မုတိ)
 ကို ယူ၍ “ငါ၊သူတပါး၊ယောက်ျား၊မိန်းမ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသော်လည်း တဏှာ
 မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် သုံးသပ်မှုမရှိသောကြောင့် ငါ၊ ငါ့ ဥစ္စာဟု တဏှာ မာနဖြင့် သုံးသပ်၍
 ပြောသော လောကီလူတို့၏ ပြောခြင်းမျိုးမှ ထူးခြားပါသည်-ဟူလို။

ဒေသနံ ဝိနိဝဇ္ဇေတွာ။ ။အောက်၌ ဒိဋ္ဌိ အဘိနိဝေသနှင့်စပ်သော ဝဇ္ဇကထာကို
 ဟောတော်မူခဲ့ရကား ထိုဝဇ္ဇကထာမှ ဒေသနာကို ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူရာ၌ “အပရာ
 မာသ (တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မသုံးသပ်ဘဲ)” ဟု မိန့်တော်မူခြင်းသည် “ထိုသို့ မသုံး
 သပ်ခြင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို အထွဋ်တင်ရာရောက်၏” ဟု မိန့်တော်မူရာရောက်၏၊
 ထို့ကြောင့် “အရဟတ္တနိက္ခဋေန” ဟု မိန့်သည်။

ပေါဠပါဒသုတ် အဋ္ဌကထာ၏
 အဖွင့် ပြီး၏။

သုဘသုတ် ဘာသာဋီကာ

သုဘမာဏဝိညာဏ

ဧဝံ၊ ပေ၊ သာဝတ္ထိယန္တိ - ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ သုဘသုတ္တံ-တည်း၊ တကြ-
 ထိုသုဘသုတ်၌၊ အယံ- ဤ ဆိုအပ်လတံကား၊ အနတ္တာနုပဒေဏ္ဍနာ - မပေ
 လွင်သောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်တည်း၊ အစိရပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတီတိ - ကား၊ ဘဂ
 ဝတီ-သည်၊ အစရံ-မကြာမြင့်မီက၊ ပရိနိဗ္ဗုတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးလသော်၊
 ပရိနိဗ္ဗာနတော- ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူရာနေ့မှ၊ ဥဒ္ဓံ- အထက်၌၊ ဝါ-အထက်
 ဖြစ်သော၊ မာသမတ္တေ- တလခန့်ဖြစ်သော၊ ကာလေ-၌၊ (“သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရ
 တိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဧတံ- ဤ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ၊ ပေ၊ ဘဂဝတီဟူသော
 စကားကို၊ နိဒါနဝဏ္ဏနာယံ-၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာ၊
 ဘဂဝတော-၏၊ ပတ္တစိဝရံ-သပိတ် သင်္ကန်းတော်ကို၊ အာဒါယ-၍၊ အာဂန္ဓာ-
 ကြွလာတော်မူ၍၊ ဒီရဝိရေစနံ - ဆေးဖြင့် ထုံအပ်သော ဝမ်းသက်ကြောင်း
 နို့ရည်ကို၊ ပိဝိတွာ-၍၊ ဝိဟာရေ-၌၊ နိသိန္ဒဒိဝသံ- နေရာနေ့ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊
 (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

တောဒေယျပုတ္တောတိ - ကား၊ တောဒေယျ ဗြာဟ္မဏဿ - တောဒေယျ
 ပုဏ္ဏား၏၊ ပုတ္တော - သားဖြစ်သော၊ (“သုဘော မာဏဝေါ” ၌စပ်)၊ ကိရ-ချ၊
 သော-ထိုပုဏ္ဏားသည်၊ (ဂတော ၌စပ်)၊ သာဝတ္ထိယာ-၏၊ အဝိဒူရေ-အနီး၌၊
 တုဒိဝါမောနာမ - တုဒိရွာမည်သည်၊ အတ္ထိ၊ တဿ- ထို တုဒိရွာ၏၊ အဓိပတိ
 တ္တာ-အကြီးအကဲ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တောဒေယျောတိ-ဟူ၍၊ သင်္ချံ-ခေါ်ဝေါ်

x x x x x x x

အစိရံ ပရိနိဗ္ဗုတေ။ ။ အစိရံ+ပရိနိဗ္ဗုတေ၌ အစိရဝယ် နိဂ္ဂဟိတ်ကြေကြောင်းကို
 သိစေလို၍ “အစိရံ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤအလို အစိရံ + ပရိနိဗ္ဗုတေသည် သမာသ်မဟုတ်၊
 ဝါကျတည်း၊ တနည်း- “အစိရံ + ပရိနိဗ္ဗုတဿ အဿာတိ အစိရ ပရိနိဗ္ဗုတော” ဟု
 သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း “အစိရံ + ပရိနိဗ္ဗုတေ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ကိုသာ ဖွင့်ပြသည်။
 “မကြာမီက ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော်” ဟုလို၊ ဤသို့ ဋီကာသစ်၌ ၂ နည်းဖွင့်ထား၏။

မာသမတ္တေ။ ။ ပါဠိတော်၌ အစိရ ပရိနိဗ္ဗုတေဟု ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသည်မှာ
 မကြာသေးကြောင်းကိုသာ ပြ၍ ကာလအပိုင်းအခြား မပါသောကြောင့် “မာသမတ္တေ”
 ဟု အဋ္ဌကထာက ကာလအပိုင်းအခြားကို ပြသည်။ မတ္တဖြင့် တလအတိကျမဟုတ်၊
 “တလခန့်” ဟု ခန့်မှန်းချက်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ကဆုန်လပြည့်နေ့၌
 ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခဲ့ရာ၊ နယုန်လပြည့်ကျမှ တလပြည့်၏။ ထို ဒီရဝိရေစနံကို သောက်ရာ
 နေ့၌ကား “တလမပြည့်တတ်သေး” ဟု ဆိုလိုသည်။

တောဒေယျော။ ။ တုဒိ (တုဒိရွာဟူသော) + နိဝါသော အဿာတိ တောဒေ
 ယျော၊ အဿ နိဝါသတဒ္ဓိတ်၊ ဧဏယုပစ္စည်း၊ တောဒေယျပုဏ္ဏားသည် ထိုရွာ၏ အကြီး
 အကဲဖြစ်၏။ သောဏဒဏ္ဍ ကုဋဒဏ္ဍတို့ကဲ့သို့ ထိုရွာကို အုပ်စိုးနေသူတည်း။

အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဂတော- ပြီ၊ ပန- ဆက်၊ မဟဒ္ဒနော - များသောဥစ္စာ ရှိသည်၊ ပဉ္စ စက္ကာလိသကောဋိ ဝိဘဝေါ- လေးဆယ့်ငါးကုဋေသော စည်းစိမ် ရှိသည်၊ ပရမမစ္ဆရီ - အလွန် ဝန်တိုခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဒဒတော - စွန့်ကြဲ ပေးကမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဘောဂါနံ - စည်းစိမ်တို့၏၊ အပရိက္ခယောနာမ - မကုန်ခန်းနိုင်ခြင်း မည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ - သို့၊ စိန္တေတွာ - ရှိ၊ ကဿစိ - တစုံ တယောက်အား၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုသောဥစ္စာကို၊ န ဒေတိ-မပေး။

ပုတ္တမ္ပိ- သားကိုလည်း၊ အာဟ- ပြောဆို ဆုံးမပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ အဉ္စနာနံ- မျက်စဉ်းတို့၏၊ ခယံ - တရွေ့ ရွေ့ ကုန်သွားပုံကို၊ ဒိသွာ-ကြည့်၍၎င်း၊ ဝမ္ပိကာ နံ-တောင်ပို တို့၏၊ သဉ္စယံ-ပေါင်းစုအပ်သောအစုအပုံကို၊ (ဒိသွာ)စ-ကြည့်၍ ၎င်း၊ မရူနံ - ပျားကောင်ကလေးတို့၏၊ သမာဟာရံ - ပေါင်း၍ ဆောင်ပုံကို၊ (ဒိသွာ)စ-၍၎င်း၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသည်၊ ယရံ-အိမ်၌၊ အာဝသေ-နေရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-ပြီ)။

x x x x x x x x

အဉ္စနာနံ။ ■အဉ္စဓာတ်သည် မက္ခန (သုတ်လိမ်းခြင်း) အနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ဣန္ဒြိယလူမျိုးတို့သည် မျက်စိအေးအောင် မျက်လုံးပတ်ဝန်းကျင်၌ ဆေးမျက်စဉ်းဖြင့် သုတ် လိမ်းထားတတ်၏။ ထိုမျက်စဉ်းလည်း အတုံးအခဲဖြစ်ရကား အနည်းငယ် အနည်းငယ် သွေးဖန်များသော် ကုန်သွား၏။ ထို့အတူ စည်းစိမ်ဥစ္စာများလည်း ပေးဖန်များလျှင် ကုန်သွားမည်သာ - ဟူလို။ [အဉ္စနာနန္တိ အက္ခိအဉ္စနက္ကာယ ယံသိတအဉ္စနာနံ၊ - ဋီကာသစ်။]

ဝမ္ပိကာနဉ္စ သဉ္စယံ။ ■တောင်ပိုကြီးဟာ တနေ့တည်းဖြင့် ဖြစ်လာသည်မဟုတ်၊ ခြကောင်ကလေးတွေ တဖြည်းဖြည်းစုရာမှ ဤတောင်ပိုကြီးဖြစ်လာပုံကိုကြည့်၍ “စည်းစိမ် ဥစ္စာတို့သည် ထိုကဲ့သို့ တဖြည်းဖြည်းစုလျှင် တောင်ပိုကြီးကဲ့သို့ အစုအပုံ အများအပြား ဖြစ်လာနိုင်သည်” ဟု ဆုံးမသည်။

မရူနဉ္စ သမာဟာရံ။ ■မရအရ ပျားရည်ကိုမယူရ , ပျားရည်ကိုပြုတ်သော ယင်ပျားငယ်ကိုယူပါ။ ယင်ပျားငယ်တို့သည် အနည်းငယ် အနည်းငယ် ဆောင်ယူရင်းပင် ပျားရည်များစွာရှိသော ပျားအုံကြီး ဖြစ်လာသကဲ့သို့ ထို့အတူ အနည်းငယ် အနည်းငယ် စုဆောင်းလျှင် စည်းစိမ်တို့လည်း များစွာဖြစ်လာနိုင်သည် - ဟူလို။ ဤအဓိပ္ပာယ်များကို ရည်ရွယ်၍ “ခြကို ပုံပြု , ပျားကိုတုသို့” ဟု စပ်ဆိုတော်မူကြသည်။ [သမ္ပိဏ္ဍေတွာ - ပေါင်း၍ + အာဟရဏံ - ဆောင်ခြင်း၊ (တနည်း) အာဟရိယတေတိ အာဟာရော၊ သံပိဏ္ဍေတွာ+အာဟာရော၊ သမာဟာရော-ပေါင်း၍ (တပေါင်းတည်းဖြစ်အောင်) ဆောင်ထားအပ်သော ပျားအုံ။]

ပဏ္ဍိတော ယရမာဝသေ။ ■ယသွာ အပ္ပတရပ္ပတရေပိ (အလွန် နည်းသည် ထက် သာ၍နည်းသော စည်းစိမ်သည်) ဝယမာနေ - ကုန်လသော်၊ [“ဂဟ္တမာနေ- ယူအပ်သော်” ဟု မှုကွဲရှိ၏။] ဘောဂါ ဒိယန္တိ၊ အပ္ပတရပ္ပတရေပိစ သမ္ပိယမာနေ (စုဆောင်းအပ်သော်) ဝမုန္တိ၊ တသ္မာ ယထာဂုတ္တ ဥပမတ္တယံ ပညာယ ဒိသွာ ဝိညူ

ဝေ-ဤသို့လျှင်၊ အဒါနမေဝ-မပေးကမ်းခြင်းကိုသာ၊ (မပေးကမ်းကြောင်း အကျင့်ကိုသာ)၊ သိက္ခာပေတွာ-သင်စေပြီး၍၊ ကာယဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိံယေဝ ယရေ-၌ပင်၊ သုနခေါ-ခွေးသည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ နိဗ္ဗတ္တော - ဖြစ်ပြီ၊ [ဟုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တောနှင့်စပ်၍ မှတ်ဘွယ်ကို သာမညဖလသုတ် ဇနဝသဘောနာမ ယက္ခော ဟုတ္တာ နိဗ္ဗတ္တိအဖွင့် ကြည့်ပါ။] သုဘာ - သုဘ လုလင်သည်၊ တံ သုနခံ- ကို၊ အတိဝိယ- အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ပိယာယတိ- ချစ်အပ်သည်ကို ပြု၏၊ အတ္တနော - ၏၊ ဘုဇ္ဇနကဘတ္တိယေဝ - စားအပ်သော ထမင်းကိုသာ၊ ဘောဇေတိ - စားစေ၏၊ (ကျေး၏) ဥက္ခိပိတ္တာ - မြောက်ချီ၍၊ ဝရသယနေ-ကောင်းမြတ်သောအိပ်ရာ၌၊ သာယာပေတိ- အိပ်စေ၏။

အထ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကေဒိဝသံ- တနေ့သ၌၊ မာဏာဝေ-လုလင်သည်၊ နိက္ခန္ဓ-အိမ်ပြင်သို့ ထွက်သွားလသော်၊ တံ ယရံ- သို့၊ ပိဏ္ဏာယ-ဆွမ်းအလို၊ ငှါ၊ ပါဝိသိ-ဝင်တော်မူပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ ဘဂဝန္တိ-ကို၊ ဒိသ္မာ-၍၊ ဘုက္ကာရံ- ဘုဘုဟု ပြုခြင်းကို၊ (ဘုဘုဟု ပြုအပ်သောအသံကို၊ ဝါ - ခွေးဟောင်သံကို၊) ကရောန္တော-လျက်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သမိပံ- အနီးသို့၊ ဝတော-ပြီ၊ တတော- ထိုသို့ ဟောင်လျက်လာခြင်းကြောင့်၊ နံ- ထိုခွေးကို၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ- မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ တောဒေယျ-ယျ၊ တံ- သည်၊ ပုဗ္ဗေပိ- ရှေးအခါ၌ လည်း၊ မံ- ကို၊ ဘော ဘောတိ- ဘော ဘောဟူ၍၊ ပရိဘဝိတ္တာ-လွမ်းမိုး၍၊ ဝါ- ခြင်းကြောင့်၊ သုနခေါ-သည်၊ ဇာတော- ဖြစ်ရပြီ၊ ဣဒါနိပိ-၌လည်း၊ ဘုက္ကာရံ-

x x x x x x x

ဇာတိကော ကိစ္ဆိပိ (အနည်းငယ်လည်းဖြစ်သော) ဝယံ (ကုန်ကျမှု = သုံးဖြုန်းမှုကို) အကတွာ အာယမေဝ (ဝင်လာသောအတိုးအပွားကိုသာ) ဥပ္ပါဒေန္တော ဃရေ ဝသေ၊ ဃရာဝါသံ (၌) အနုတိဋ္ဌေယျ (အစဉ်တည်ရာ၏)၊ ဣတိ လောဘာဒေသိတပဋိပတ္တိံ (လောဘဖြင့် ညွှန်ပြုအပ်သောအကျင့်ကို) ဥပဒိသတိ (ညွှန်ပြု၏)၊ -ဒီကာသစ်။

သုဘော၊ ပေ၊ ပိယာယတိ။ ။ ကောင်းသော (လှပသော) အင်္ဂါကြီးငယ် ရှိသော ကြောင့် သုဘဟု အမည်ရသောလုလင်သည် ရှေးဘဝ၌ ပရိစယ (အတူနေသောအားဖြင့် အလေ့အကျက်) များခဲ့သောကြောင့် ထိုခွေးကလေးကို အလွန်ချစ်လေသည်။ [ပိယံ- ချစ်အပ်သည်ကို + ကရောတိတိ ပိယာယတိ၊ ကရောတ်၏အနက်၌ အာယပစ္စည်း သက် ထားသော နာမဓာတ်တည်း။]

ဘုက္ကာရံ။ ။ ကရဏံ ကာရော၊ ဘုဘုဣတိ- ဘုဘု ဟူ၍၊ ဝါ-ဝုဂုဟူ၍ + ကာရော ဘုက္ကာရော၊ (တနည်း) ကရိယတေတိ ကာရော - ပြုအပ်သောအသံ၊ ဘုဘု ဣတိ + ကာရော ဘုက္ကာရော။

ဘော ဘောတိ၊ ပေ၊ ဇာတော။ ။ ရှေး၌ “အဒါနမေဝ သိက္ခာပေတွာ-လောဘ ကြောင့် ခွေးဖြစ်သည်” ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ယခု ဘောဘောဟု ပြောမှုကြောင့် ခွေးဖြစ်သည်ဟု ဆိုပြန်ရာ ရှေ့နောက် မဆန့်ကျင်ပါလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၏၊ ကံ ၂ မျိုးလုံးပင် ခွေးဖြစ်ဘို့ရန်

ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကတွာ-၍၊ အဝိစိ-အဝိစိသို့၊ ဂမိဿသိ-ရေလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့၊
 (အဝေါစ)၊ သုနခေါ- သည်၊ တံ ကထံ- ကို၊ သုတွာ- ၍၊ ဝိပုဋ်ဿာရီ - နှလုံး၊
 မဿယာခြင်း ရှိသည်၊ ဟုတွာ, ဥဒ္ဓနန္တရေ - ခုံလောက်အကြား၌၊ (ဖိုခနောက်
 အကြား၌)၊ ဆာရိကာယ- ပြာပေါ်၌၊ နိပန္နော-အိပ်ပြီ၊ မနဿာ- တို့သည်၊
 နံ-ထိုခွေးကို၊ ဥက္ခိပိတွာ- မြောက်ချီ၍၊ သယနေ-အိပ်ရာ၌၊ သယာပေတုံ အိပ်
 စေခြင်းငှါ၊ နာသက္ခိံ သု-မစွမ်းနိုင်ကြကုန်။

သုဘော - သုဘသည်၊ အာဂန္တာ - လာ၍၊ ကေန- အဘယ်သူသည်၊ အယံ
 သုနခေါ- ဤခွေးကို၊ အာသနာ - နေရာမှ၊ ဩရောပိတော - အောက်သို့ ချအပ်
 သနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့၊ အာဟ - မေးပြီ၊ မနဿာ - လူတို့သည်၊ ကေနစိ - တစုံ
 တယေဝံသောသူသည်၊ (အယံ သုနခေါ-ကို၊ အာသနာ-မှ၊ န ဩရောပိတော-
 အောက်သို့ မချအပ်ပါ။) ဣတိ - သို့၊ ဝတွာ- ပြောဆို၍၊ တံ ပဝတ္ထိံ - ထို ဖြစ်ပုံ
 အကြောင်းကို၊ အာရောစေသံ - ပြောပြကြကုန်ပြီ၊ [ဘုရားရှင်က “ငါ့ကို ဘော
 ဘောဟု လွှမ်းမိုးခဲ့သောကြောင့် ခွေးဖြစ်ရပြီ” ဟု မိန့်တော်မူပုံကိုပြောကြသည်။]
 မာဏဝေါ-သည်၊ သုတွာ- ကြားရ၍၊ မမ- ငါ၏၊ ပိတာ- အဘသည်၊ ဗြဟ္မ
 လောကေ - ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ နိဗ္ဗတ္တော- ဖြစ်ပြီ၊ [“ငါ၏အဘသည် ဗြ-ဟ္မဏတို့၏
 စာရိတ္တကို မလျော့အောင် ကျင့်သူဖြစ်သောကြောင့် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်သည်” ဟု
 ယုံကြည်ထား၏။] သမဏော ဂေါတမောပန - ရဟန်း ဂေါတမသည်ကား၊
 မေ-ငါ၏၊ ပိတရံ- အဘကို၊ သုနခံ- ခွေးကို၊ ကရောတိ- ၏၊ ဒေ - ဤ ရဟန်း
 ဂေါတမသည်၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော၊ မုခါရုဠိ- နှုတ်သို့တက်သော
 စကားကို၊ ဘာသတိ-ပြောဆို၏၊ ဣတိ-သို့၊ ကုဇ္ဈိတွာ-စိတ်ဆိုး၍၊ ဘဂဝန္တံ -ကို၊
 မုသာဝါဒေန - ဖြင့်၊ စောဒေတုကာမော - အပြစ်တင်ခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၊
 (ဟုတွာ)၊ ဝိဟ ရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂန္တာ- ၍၊ တံ ပဝတ္ထိံ - ထိုဖြစ်ပုံကို၊ ပုစ္ဆိ-
 မေးပြီ။ [“ကျွန်ုပ်၏အဘ ခွေးဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဟုတ်ရဲ့လား” ဟု မေးသည်]

x x x x x x x x x

ဆက်ဆံသောအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ။ မှန်၏-ကံသည် ဝိပါကဗလ
 ဟူသော အကျိုးရင်းကိုပေးသောကံ၊ အာနိသံသဗလဟူသော အကျိုးဆက်ကိုပေးသော
 ဤဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ ပဋိသန္ဓေ ဝိပါကအကျိုးကိုပေးရာ၌ ကံတမျိုးကသာ ပေးရသော်လည်း
 ပဝတ္ထိဝိပါကနှင့်တကွ အာနိသံသအကျိုးကို ပေးရာ၌ကား ကံအမျိုးမျိုးက ပေးနိုင်၏။
 ထို့ကြောင့် ခွေးဖြစ်ရာ၌ လောဘပြဋ္ဌာန်းသောကံ , ဘောဘောဟု ဘုရားကိုလွှမ်းမိုး၍
 ပြောဆိုကြောင်းကံ , ထိုကံ ၂ မျိုးလုံးနှင့်ပင် ဆိုင်သည် ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ရှေ့
 တမျိုး နောက်တမျိုး ၂ မျိုး မိန့်တော်မူသည်။-ဋီကာသစ်။

မုခါရုဠိ။ ။ မုခံ- ခံတွင်း (နှုတ်) သို့+ အ-ရုဠိ- တက်ရောက်သော စကားတည်း။
 မုခါရုဠိ- နှုတ်တက်သောစကား။ [မုခါရုဠိတိ သယံ ပဋိဘာနဝသေန (မိမိအားထင်လာ
 သည်၏အစွမ်းဖြင့်) မုခါရုဠိ၊ မြန်မာလို စိတ်ထဲ၌ “ထင်ရာပြောတာဘဲ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ဘဂဝါ- သည်၊ တဿ-ထို သုဘအား၊ တထေဝ-ထိုခွေးအား မိန့်သည့် အတိုင်းပင်၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူ၍၊ အဝိသံဝါဒနတ္ထိ-မိမိစကား၏ မမှားသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ အာဟ-ဆက်၍ မိန့်တော်မူပြီ၊ (ကိံ)၊ မာဏဝ- လုလင်၊ တေ-သင်၏၊ ပိတရာ - အဘသည်၊ န အက္ခာတံ - မပြောအပ်ခဲ့သော၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိသလော၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟ-မေးတော်မူပြီ)ဘော ဂေါတမ - မ၊ သတသဟဿ ဣနိကာ - အဘိုး တသိန်းထိုက်သော၊ သုဝဏ္ဏ မာလာ-ရွှေပန်းသည်၎င်း၊ သတသဟဿ ဣနိကာ-သော၊ သုဝဏ္ဏပါဒုကာ- ရွှေ ခြေခင်းသည်၎င်း၊ သတ္တသဟဿ ဣနိကာ-သော၊ သုဝဏ္ဏပါတိ - ရွှေခွက် သည်၎င်း၊ သတသဟဿ-တသိန်းသော၊ ကဟာပဏ္ဍ - အသပြာသည်၎င်း၊ အတ္ထိ-ပါရှိ၏၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဂစ္ဆ-သွားချေ၊ တံ သုနခံ-ထို ခွေးကို၊ အပ္ပေါဒကံ-ရေမရှိသော၊ [“ ရေ အနည်းငယ်ရှိသော” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။] မရပါယသံ-ချိုဆိမ့်သော နို့ ဃနာကို၊ ဝါ-ပျားရည်ဖြင့် ရောအပ်သော နို့ ဃနာ ကို၊ ဘောဇေတွာ-ကျွေး၍၊ သယနံ-အိပ်ရာပေါ်သို့၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ ဤသကံ-စဉ်းငယ်၊ နိဒ္ဒိ-အိပ်ပျော်ခြင်းသို့၊ ဩက္ကန္တကာလေ- သက်ရေခံရာအခါ ၌၊ ပုစ္ဆ-မေးလော၊ သဗ္ဗိ-အလုံးစုံသောဥစ္စာကို၊ တေ-သင့်အား၊ အာစိက္ခိဿတိ- ပြောလိမ့်မည်၊ အထ-ထို အခါ၌၊ နံ-ထို ခွေးကို၊ သော-ဤ ခွေးသည်၊ မေ- ငါ၏၊ ပိတာ-အဘတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနေယျာသိ-သိပေတော့၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ သော - ထို သုဘသည်၊ တထာ - ထို မိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း၊ အကာသိ-ပြုပြီ၊ သုနခေါ-သည်၊ သဗ္ဗိ-အလုံးစုံသော ဥစ္စာကို၊ အာစိက္ခိ-ပြော ပြုပြီ၊ [“ ဒဿေသိ-ပြုပြီ” ဟု မူကွဲရှိ၏။] တဒါ-ထိုအခါ၌၊ နံ-ထိုခွေးကို၊ မေ- ငါ၏၊ ပိတာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ ဘဂဝတိ - ၌၊ ပသန္ဓစိတ္တော- ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ စုဒ္ဒသ- ၁၄ ပါးကုန်သော၊ ပဉ္စေ-ပြဿနာတို့ကို၊ ပုစ္ဆိ တွာ-မေးလျှောက်ပြီး၍၊ ဝိသဇ္ဇန ပရိယောသာနေ - ဖြေတော်မူသည်၏ အဆုံး၌၊ သရဏံ - ကိုးကွယ်ရာ ဟူ၍၊

x x x x x x x

အဝိသံဝါဒနတ္ထိ။ ■ အတ္တနော ဝစနဿ အဝိသံဝါဒနတ္ထိ၊ အဝိသံဝါဒနဘာဝ သာ ဒဿနတ္ထိတိ အတ္ထော (မမှားသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ - ဟု အနက်မှတ် ပါ။) -ဋီကာ။

သဗ္ဗိ ဒဿေသိ။ ■ ပုစ္ဆိနုဘာဝေန သော သုနခေါ တံသဗ္ဗိ နေတွာ ဒဿေသိ၊ န ဇာတိဿရတာယ (ရှေးဖြစ်ဟောင်းကို အောက်မေ့ နိုင်သောကြောင့် ပြနိုင်သည် မဟုတ်၊) ဘုရားကို မြင်တုန်းက ဟောင်ခြင်းမှာလည်း ရှေးဘဝ၌ ပြီးစီးခဲ့သော လွမ်းမိုး လိုသော ဝါသနာကြောင့်တည်း၊ ဇာတိဿရကြောင့် မဟုတ်- ဟူလို၊ ဋီကာ။ [ဤသို့ ဋီကာ၌ “ ဒဿေသိ” ဟု ရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “ အာစိက္ခိ” ဟု ရှိခြင်းမှာ ဋီကာနှင့် မညီ။]

ဂတော-ဆည်းကပ်ပြီ၊ တံ-ထိုသုဘကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်၍၊ သုဘော မာဏ
ဝေါ တောဒေယျပုတ္တောတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန-သည်။)
ဝုတ္တံ-လျှောက်အပ်ပြီ။

သာဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတီတိ - ကား၊ အတ္တနော - ၏၊ ဘောဂဂါမတော-
သုံးဆောင်ခံစားအပ်သော ရွာမှာ(အပိုင်စားအပ်သော တုဒိရွာမှာ)၊ အာဂန္ဓာ-
၍၊ ဝသတိ-နေ၏၊ အညတရံ၊ပေ၊ အာမန္တေသီတိ-ကား၊ သတ္တရိ - သည်၊ ပရိ
နိဗ္ဗုတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးလျှင်၊ အာနန္ဒတ္ထေရော-သည်၊ အဿ-ထို
မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပတ္တစီဝရံ - သပိတ် သင်္ကန်းတော်ကို၊ ဂဟေတွာ - ၍၊ အာ
ဂတော ကိရ-ကြွလာတော်မူသတတ်၊ မဟာဇနော-များစွာသော လူအပေါင်း
သည်၊ တံ-ထို အရှင် အာနန္ဒာသို့၊ [“ဥပသင်္ကမတိ”၌စပ်၊ ဒဿန၌ စပ်လိုလျှင်
“တဿ”ဟု ရှိရလိမ့်မည်။]ဒဿနတ္ထာယ-ဖူးမြင်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဥပသင်္ကမတိ
(ကိရ)-ချဉ်းကပ်သတတ်၊ ဣတိ-သို့၊ သုတွာ-၍၊ ဝိဟာရံ- ကျောင်းတိုက်သို့၊
ဂန္ဓာ-သွား၍၊ မဟာဇနမဇ္ဈေ-များစွာသော လူအပေါင်း၏ အလယ်၌၊ သုခေန-
ချမ်းသာသဖြင့်၊ ပဋိသန္ဓာရံ-အစေ့အစပ်ကို၊ ကာတုံဝါ-ငှါ၎င်း၊ ဓမ္မကထံ-
ကို၊ သောတုံဝါ-ငှါ၎င်း၊ န သက္ကာ - မတတ်ကောင်း၊ ဂေဟံ - သို့၊ အာဂတံ
ယေဝ-ကြွလာသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ နံ - ထိုအရှင် အာနန္ဒာကို၊ ဒိသ္မာ-
ဖူးမြင်၍၊ သုခေန - ဖြင့်၊ ပဋိသန္ဓာရံ - ကို၊ ကရိဿာမိ-အံ့၊ စ - ပဋိသန္ဓာရ
ပြုရုံသာ မကသေး၊ မေ-၏၊ (ငါ့မှာ)၊ ကော-တမျိုးသော၊ ကင်္ခါ-ယုံမှားခြင်း
သည်၊ အတ္ထိ၊ တမ္ပိ - ထို ယုံမှားခြင်းကိုလည်း၊ နံ - ထို အရှင် အာနန္ဒာကို၊
ပုစ္ဆိဿာမိ-မေးလျှောက်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ အညတရံ - အမှတ်မရှိ
တယောက်သော၊ မာဏဝကံ-လုလင်ငယ်ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ ပြောပြီ။

အပ္ပါဗာဓန္တိအာဒိသု - အစရှိသော ပါဠိရပ်တိုင်း၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ
တဗ္ဗော)၊ ဝိသဘာဂဝေဒနာ-သဘောမတူသော ဝေဒနာကို၊ အာဗာဓောတိ-
အာဗာဓဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ ယာ-အကြင် ဝိသဘာဂဝေဒနာသည်၊ ဧက

x x x x x x x x x

ကင်္ခါ အတ္ထိ။ ■နောက်၌ မေးအပ်လတံ့သော ယုံမှားခြင်းကို “ကင်္ခါ”ဟု ဆို၏၊
“ကော စ မေ ကင်္ခါ အတ္ထိ”ဟူသော ဤပါဠိဖြင့် နေခံ၌ မေးအပ်လတံ့သော ပြဿနာကို
စောစောကပင် စိစဉ်ပြီးကြောင်း ပြ၏။

ဝိသဘာဂ ဝေဒနာ ■ ■ လူ၏ အတ္တဘောသည် ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်၏၊
ထို့ကြောင့် ရောဂါမဖြစ်လျှင် ကာယိကသုခဝေဒနာသာ ဖြစ်၏၊ အနာရောဂါကြောင့်
ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝေဒနာကား ထိုသုခဝေဒနာနှင့် သဘောမတူသော (ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သော) ဒုက္ခဝေဒနာတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အာဗာဓောတိ ဝိသဘာဂဝေဒနာ ဝုစ္စတိ”
ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဝိသဘာဂဝေဒနာတိ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သာ ဟိ ကုသလကမ္မနိဗ္ဗတ္တေ အတ္တ
ဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခဝေဒနာပဋိပက္ခဘာဝတော ဝိသဘာဂဝေဒနာ၊-ဋီကာ။]

ဒေသေ-ခန္ဓာကိုယ်၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသောအရပ်၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ-၍၊ (ဖြစ်လသော်)၊ စတ္တာရော- နံသော၊ ဣရိယာပထေ-တို့ကို၊ အယပဇ္ဇေန- သံပြားဖြင့်၊ အာဗန္ဓိတ္တာ ဝိယ-ဖွဲ့ထားသကဲ့သို့၊ ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ တဿာ-ထိုဝိသဘာဝဝေဒနာ၏၊ အဘာဝံ-မရှိခြင်းကို၊ ပုစ္ဆ-မေးလေလော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြော၏၊ ကိစ္ဆဇီဝိတကရော-ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ အသက်ရှင်ရခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ ရောဂေါ-ရောဂါကို၊ အာတကောတိ-ဟူ၍၊ ဣစ္စတိ။ [စာအုပ်များ၌ “အပ္ပါတကောတိ” ဟု ရှိ၏၊ “အပ္ပါဗာဓန္တိ အာဒိသု” ဟု အာဒိဖြင့် စတည်ခဲ့သောကြောင့် “အပ္ပါတကောတိ” ဟု သံဝဏ္ဏေတမ္ပရှိဘွယ် မလို၊ ကိစ္ဆဇီဝိတကရော ရောဂေါသည် အာတကံ၏ အဖွင့်ဖြစ်သောကြောင့် “အာတကောတိ” ဟုသာ ရှိရမည်။] တဿပိ- ဆင်းရဲငြိုငြင် အသက်ရှင်ဘွယ် ထိုရောဂါငယ်၏လည်း၊ အဘာဝံ-ကို၊ ပုစ္ဆ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-၏။

ဂိလာနဿေဝ - မကျန်းမာသူ၏ပင်လျှင်၊ ဥဋ္ဌာနံနာမ - အိပ်ရာ ထိုင်ရာမှ ထခြင်းမည်သည်၊ ဂရုကံစ- လေးလံသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ကာယေစ-၌လည်း၊ ဗလံ-ခွန်အားသည်၊ န ဟောတိ၊ တဿာ-ကြောင့်၊ နိဂ္ဂေလညဘာဝဉ္စ- (ဂိလာန၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ) ရောဂါမရှိသူ၏အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဗလံစ-ကိုယ်အားကို၎င်း၊ ပုစ္ဆ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-၏။

* * * * *

ကေဒေသေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ။ ။ အနာဟူသော ထိုဒုက္ခဝေဒနာသည် ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် တနေရာ၌ဖြစ်လျှင် လွယ်ကူစွာ မလှည့်ပတ်နိုင် မသွားမလာနိုင်သောကြောင့် “ဣရိယာပုထံ ၄ ပါးကို သံပြားဖြင့် ရစ်ပတ်ဖွဲ့တုပ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ “ဣရိယာပုထံ ၄ ပါး၌ လေးတွဲတွဲဖြစ်သည်” ဟုလို၊ ဤမျှလေးဘုံကြီးသော အနာကိုသာ “အာဗာဓ” ဟု ခေါ်ရသည်။ [ဧတေန ဗလဝရောဂေါ အာဗာဓောတိ ဒေသေတိ၊ အာ (ဘုသံ) - ပြင်းစွာ+ ဗာဓတိတိ- နှိပ်စက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဗာဓော၊ တဿာ အဘာဝံဖြင့် အပ္ပါဗာဓံ၌ အပ္ပု၏ အဘာဝံအနက်ကိုပြု၏။ “အာဗာဓဿ+အဘာဝေါ အပ္ပါဗာဓံ” ။]

ကိစ္ဆဇီဝိတကရော။ ။ “အသုခဇီဝိတာဝဟော-မချမ်းသာသော အသက်ရှင်ရခြင်းကို ဆောင်သော” ဟုဖွင့်၏။ ဧတေန ဒုဗ္ဗလော အပ္ပမတ္တကော ရောဂေါ အာတကောတိ ဒေသေတိ-ဒီကာ၊ [အာတကံ၏ ဝစနတ္ထကို ဧဝံ မေ သုတံ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဥဋ္ဌာနံ။ ။ သယနနိသဇ္ဇာဒိတော ဥဋ္ဌာနံ၊ တေန (ထိုလဟုဋ္ဌာနံပါငြ်ဖြင့်) ယထာ တထာ အပရာပရံ သရီရဿ ပရိဝတ္တနံ ဝဒတိ- သင့်တော်သလို အခြင်းအရာအားဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်၏ အဆင့်ဆင့် ဣရိယာပုထံကို ပြောင်းလွှဲနိုင်ခြင်းကို ဆိုသည်။

ဂရုကံ။ ။ ဘာရိယံ၊ ကိစ္ဆသိဒ္ဓိကံ - ထကြွသော အခါ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး မရှိဘဲ လေးလံ၏။ (လက်ထောက်၍ ထရခြင်း၊ ကျွတ်ကျွတ်ဟု ဆို၍ ခဲယဉ်းစွာ ထမှုစသည်ကို ပြီးစေရခြင်းကို “ဂရုကံ” ဟုဆိုသည်။) မကျန်းမမာလျှင် အထိုင်အထစသည်၌လေးရုံသာ မက ကိုယ်၌ အားလည်း မရှိတော့၊ ထို့ကြောင့် “လဟုဋ္ဌာနံ ဗလံ” ပါငြ်ဖြင့် အာဗာဓ၊ အာတကံ ဟု နာမည်မတပ်လောက်သော မကျန်းမာမှု၏ မရှိခြင်းကို ပြသည်။

ဖာသုဝိဟာရန္တိ-ကား၊ ဂမန၊ပေ၊သယနေသု-သွားခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း လျောင်းခြင်း ဟူကုန်သော၊ စတုသု- န်သော၊ ဣရိယာပထေသု - တို့၌၊ သုဝိဟာရံ- ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းကို၊ ပုစ္ဆ- မေးလေလော၊ ဣတိ - သို့၊ ဝဒတိ- ပြော၏၊ အထ - ထိုမှနောက်၌၊ အဿ - ထိုလုလင်အား၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာကာရံ- မေးထိုက်သော အခြင်းအရာကို၊ ဒဿေန္တော - ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုဘောတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြောပြီ။ [ပါဠိတော်၌ အပ္ပါဗာဓံစသော ပုဒ်တို့သည် ၂ ထပ်ပါ၏။ ထိုတွင် ရှေ့အပ္ပါဗာဓံ စသည်သည် အာဏာပန (စေခိုင်းကြောင်း) စကားတည်း။ သုဘောစသည်မှ နောက်၌ အပ္ပါဗာဓံ စသည်ကား မေးလျှောက်ပုံ အခြင်းအရာကိုပြသော စကားတည်း-ဟု ခွဲပါ။]

ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပါဒါယာတိ-ကား၊ ကာလဉ္စ - ချဉ်းကပ်သင့်ရာ အချိန်အခါကို၎င်း၊ သမယဉ္စ-အကြောင်း၏ညီညွတ်ခြင်းကို၎င်း၊ ပညာယ-ပညာဖြင့်၊ ဂဟေတွာ - ယူ၍၊ ဥပဓာရေတွာ - ဂူးစမ်းနှိုင်းချိန်၍၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ အမှာကံ-ငါတို့၏၊ ဝါ-ငါတို့မှာ၊ သွေ-နက်ဖန်၌၊ ဂမနကာလော- သွားဘိုရန် အချိန်သည်၊ သစေ ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ ကာယေ-ကိုယ်၌၊ ဗလမတ္တာ စေဝ-အနည်းငယ်သော အားသည်လည်း၊ သစေ ဖရိဿတိ-အကယ်၍ ပြန်နဲ့အံ့၊ ဂမနပစ္စယာ- သွားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အညော - အခြားသော၊ အဖါသုဝိဟာရောစ-ချမ်းသာစွာ မနေရခြင်းသည်၊ သစေ န ဘဝိဿတိ-အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ အထ- ထိုသို့အကြောင်းညီညွတ်လသော်၊ ဧတံကာလဉ္စ-

x x x x x x x x

ဖါသု ဝိဟာရံ ။ ။ အာဗာဓစသော ၄ မျိုး မရှိလျှင် ဖါသုဝိဟာရဖြစ်ပြီ မဟုတ်ပါလော၊ အဘယံကြောင့် ဖါသုဝိဟာရကို ထပ်၍ ပြရသနည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ ဤ ဖါသုဝိဟာရဖြင့် အာဗာဓ စသည်တို့၏ ရှိရုံမျှမဖြစ်သော ဖါသုဝိဟာရကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်သော (ကျန်းမာရုံ မက , ချမ်းသာစွာနေရသော) ဖါသုဝိဟာရကို ပြလိုသောကြောင့် ထပ်၍ ဆိုရပါသည်။

ဋီကာ။ ။ ဟေဋ္ဌာ စတုတိ ပဒေဟိ (အပ္ပါဗာဓံ စသော ၄ ပုဒ်တို့ဖြင့်) အဖါသုဝိဟာရာဘာဝံ ပုစ္ဆိတွာ ဣဒါနိ ဖါသုဝိဟာရသမ္ဘာဝံ (ချမ်းသာစွာ နေရခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို) ပုစ္ဆတိ၊ တေန ဝိသေသော ဖါသုဝိဟာရော ပုစ္ဆိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အသတိ ဟိ အတိသယတ္ထဇောတနေ သဒ္ဓေ (ဖါသုဝိဟာရောဟု သာမညသဒ္ဓါ ဖြစ်၍ အလွန် အနက်ကို ထွန်းပြသောသဒ္ဓါ မပါသော်လည်း) အတိသယတ္ထဿ လဘနတော၊ ယထာ အဘိရူပါယ ဒေယျံ ဒါတဗ္ဗတိ-အလွန်အဆင်းလှသော မိန်းမအား ပေးစရာကို ပေးပါလောဟူရာ၌ ဒေယျံဝယ် အတိသဒ္ဓါမပါသော်လည်း အဘိရူပမိန်းမနှင့် ထိုက်တန်သော အလွန်ကောင်းသော ပေးဘွယ်ကို ယူရသကဲ့သို့တည်း။ [ဋီကာသစ်၌ “ အဘိရူပဿ ကညာ ဒါတဗ္ဗာ ” ဟု ပုံစံပြ၏။ ထို၌လည်း ကညာ အရ အဘိရူပသတို့သားနှင့် ထိုက်တန်အောင် အလွန်လှသော သတို့သမီးကို ယူရသည်ဟု မှတ်ပါ။] ကြွင်းသော အဓိပ္ပာယ်များကို ဧဝံ မေ သုတံ အဖွင့်၌ ယူပါ။

ထို ချဉ်းကပ်သင့်ရာ အချိန်အခါကို၎င်း၊ ဂမနကာရဏ သမဝါယသင်္ခါတံ - သွားဘို့ရန်အကြောင်း၏ စုပေါင်းညီညွတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဧတံ သမယဉ္ဇ- ဤအကြောင်း ညီညွတ်ခြင်းကို၎င်း၊ ဥပဓာရေတွာ - စူးစမ်း နှိုင်းချိန်၍၊ သွေ- နက်ဖန်၌၊ အပိ ဝေနာမ အာဂစ္ဆေယျာမ - လာနိုင်ကုန်တန်ရာ၏၊ ဣတိ - ဤ အနက်သည်၊ ဝါ-တို့၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ၊ [ဤစကား ကို အတုလိုက်၍ ယခုအခါ တစုံတယောက်က ဖိတ်ခေါ်ရာဝယ် “အကြောင်း ညီညွတ်လျှင် လာခဲ့ပါမည်” ဟု ပြောကြသည်။]

စေတကေန ဘိက္ခုနာတိ - ကား၊ စေတိရဋ္ဌေ- စေတိတိုင်း၌၊ ဇာတတ္တာ- ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စေတကောတိ-စေတကဟူ၍၊ ဧဝံ- သို့၊ လဒ္ဓနာမေ န-ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ (ဘိက္ခုနာ ၌စပ်၊) သမ္မောဒနိယံ ကထံ သာရဏီ ယံတိ - ကား၊ ဘော အာနန္ဒ - အရှင်ဘုရား အာနန္ဒာ၊ ဒသဗလဿ - မြတ်စွာ ဘုရား၏၊ ကောနာမ - အဘယ်မည်သော၊ အာဗာဓော - အနာရောဂါသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ကိ - အဘယ်ကို၊ ပရိဘုဉ္ဇိ-ဘုဉ်း ပေးတော်မူပါသနည်း၊ အပိစ- သည်သာမကသေး၊ သတ္ထု- မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပရိနိဗ္ဗာနေ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်းကြောင့်၊ တုမှာကံ-အရှင်ဘုရားတို့၏၊ ဝါ- တို့မှာ၊ သောကော-သောကသည်၊ န ဥဒပါဒိ- ထင်ရှားမဖြစ်ဘဲ ရှိပါ၏လော၊ [စိတ္တသန္တာပ ပုစ္ဆာဟု ဋီကာတို့ဖွင့်သောကြောင့် “ပရိနိဗ္ဗာနေ- ကြောင့်၊ န ဥဒ ပါဒိ-လော” ဟု ပေးရသည်။] သတ္တာနာမ - မည်သည်၊ ကေဝလံ - အများ မဖက် သက်သက်၊ တုမှာကံယေဝ - အရှင်ဘုရားတို့ အတွက်သာ၊ န ပရိနိဗ္ဗု တော- ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည် မဟုတ်ပါ၊ သဒေဝကဿ- နတ်နှင့်တကွဖြစ် သော၊ လောကဿ - တလောကလုံး၏၊ မဟာဇာနိ- ကြီးစွာသော ဆုံးရှုံးခြင်း သည်၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊) ယတြိ- အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သဒေဝက ဿ - သော၊ လောကဿ - ၏၊ သော အဂ္ဂပုဂ္ဂလော - ထို အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သော်မှလည်း၊ ပရိနိဗ္ဗုတော-ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူရသေး၏၊ (တတြိ-ထို အကြောင်းကြောင့်၊) ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အညော-မြတ်စွာဘုရားမှ တပါးသော၊ ကော-အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မရဏာ-သေရခြင်းမှ၊ မုစ္စိဿတိ- လွတ်ပါတော့

x x x x x x x

စေတကော ။ ။စေတိရဋ္ဌေ ဇာတတ္တာဖြင့် “စေတိယံ+ဇာတော စေတကော” ဟူသော ဝစနတ္ထကိုပြု၏၊ စေတိနောင် ဇာတအနက်၌ ဣယပစ္စည်း သက်၍ စေတိယဟု ဖြစ်ပြီးနောက်၊ ဣကို အ, ယကို ကပြု၊ စေတိယရဋ္ဌေဟု ရှိရာ၌ ယ ကား အပိုထည့်အပ် သောအက္ခရာတည်း၊ “စေတိတိုင်းမှတပါး အခြားသော တိုင်းတမျိုးလည်းရှိသေး၏” ဟု ဆိုကြသေး၏၊ ထို အခြားတိုင်းတမျိုးကား စေတိယတိုင်း (သို့မဟုတ် “စေတ” တိုင်း) ဖြစ်ဟန်တူသည်။

လတံနည်း၊ ဣဒါနိ- ဌ၊ အညံ - မြတ်စွာဘုရားမှ တပါးသော၊ ကံ - အဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိသွာ-ကြည့်၍၊ မစ္စုရာဇာ- သေမင်းသည်၊ လဇ္ဇိဿတိ- ရှက်တော့ လတံနည်း၊ ဣတိဝေ မာဒိနာ-ဤသို့ အစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ မရဏ ပဋိ သံယုတ္တံ-သေခြင်းနှင့်စပ်ယှဉ်သော၊ သမ္မောဒနိယံ-ဝမ်းမြောက်သင့် ဝမ်းမြော် ထိုက်သော၊ သာရဏီယံ-တသက်မပြတ် အမှတ်ရထိုက်သော၊ ကထံ-ကို၊ ဝီတိ သာရေတွာ- ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ထေရဿ- ထေရ်အား၊ ဟိယျော- ယမန်နေ့က၊ ပီတဘောသဇ္ဇာနုရူပံ-သောက်အပ်သောဆေးအား လျော်သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ ဒတွာ- ပေးလှူပြီး၍၊ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ - ဆွမ်းကိစ္စ၏အဆုံး၌၊ ဧကမန္တံ - သင့်တင့်လျောက်ပတ် တခုသောအရပ်အဘို့၌၊ နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ။ [သောက်အပ်ပြီး သောဆေးနှင့် သင့်တော်အောင် အာဟာရကိုကျွေးခြင်း (ကပ်လှူခြင်း)သည် ရှေးထုံးစံဖြစ်၏။- ဋီကာသစ်။]

ဥပဋ္ဌာကော သန္တိကာဝစရောတိ - ကား၊ ဥပဋ္ဌာကော - အလုပ်အကျွေး သည်၊ ဟုတွာ - ၍၊ သန္တိကာဝစရော - အနီး၌ လှည့်လည်နေသူပါတည်း၊ ရန္တ ဝဝေသီ-အပေါက်အကြားကို ရှာမှီးသူသည်၊ (ဟုတွာ)၊ န သန္တိကာဝစရော-

x x x x x x x x x

ဣဒါနိ ကံ အညံ၊ ပေ၊ လဇ္ဇိဿတိ။ ။ ဤကား ထုတ်ဖော်၍ မေးမြန်းပြောဆိုအပ် သော စကားမဟုတ်၊ သူ၏ နှလုံးသွင်းကို အကြောင်းပြု၍ လောကပြောရိုးအတိုင်း ပြော ဆိုအပ်သော စကားတည်း။ [ဣဒါနိတိစ အတ္တနော မနသိကာရံ ပတိ ဝေါဟာရမတ္ထေန ဝုတ္တံ၊ လဇ္ဇိဿတိတိ လဇ္ဇာဝိယ ဘဝိဿတိ၊ ဝဇ္ဇိဿတိ - ရှောင်လိမ့်လတံနည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ - ဋီကာသစ်။]

မရဏ ပဋိ သံယုတ္တံ။ ။ တစုံတယောက် ကွယ်လွန်ရာ၌ (၁) ရောဂါကိုမေးခြင်း၊ (၂) ရောဂါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို မေးခြင်း၊ (၃) ထိုသူ၏ ကွယ်လွန်ခြင်းကြောင့် ကျန်ရစ်သူတို့၏ စိတ်ပူဆွေးမှုကို မေးခြင်း၊ (၄) မိမိနှင့်တကွ အများပင် ပူဆွေးရပုံကို ပြောပြခြင်း၊ (၅) သေခြင်းတရားကို အတုန်ပြန်၍ မတွန်းလှန်နိုင်ပုံကို ပြောပြခြင်း၊ စသည်တို့သည် လောက၌ ပြောလေ့ရှိသော သမ္မောဒနိယ သာရဏီယကထာပင် ဖြစ်၏။ [ဤ ၄ နံပါတ်ပုံစံကို လိုက်၍ ယခုခေတ်၌လည်း ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်တယောခံ ဆုံးသော အခါ “ ကျွန်ုပ်တို့ အားလုံးအတွက် (တနယ်လုံး၊ သို့မဟုတ် တနိုင်ငံလုံး၊ သို့မဟုတ် အာရှတိုက်တတိုက်လုံး) ဆုံးရှုံးခြင်းပါဘဲ ” စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ရှိကြသည်။]

သမ္မောဒနိယံ။ ။ ထို့ကြောင့် သုဘလုလင်သည် “ကောနာမ အာဗာဓော”ဖြင့် ရောဂါကို၎င်း၊ “ကိ ဘဂဝါ ပရိဘုဉ္ဇိ”ဖြင့် ရောဂါဖြစ်ရခြင်း၏အကြောင်းကို၎င်း၊ “အပိ စ၊ ပေ၊ ဥဒပါဒိ”ဖြင့် စိတ္တသန္တာပ (စိတ်ပူဆွေးခြင်း) ကို၎င်း မေးပြီးလျှင် “သတ္ထာနာမ ပေ၊ မဟာဇာနိ”ဖြင့် ထိုစိတ္တသန္တာပ၏ အများနှင့်ဆက်ဆံကြောင်း (တလောကလုံးပင် ပူပန်ရကြောင်း) ကို၎င်း၊ “ ကော ဒါနိ၊ ပေ၊ ပရိနိဗ္ဗုတော ”ဖြင့် သေမင်းကို မည်သူမျှ မခုခံနိုင်ကြောင်းကို၎င်း လျှောက်သည်။ [ယတြာတိ ယေန ကာရဏေန ပရိနိဗ္ဗုတော၊ တေန ကော ဒါနိ အညော မရဏာ မုစ္စိဿတိတိ အာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။]

အနီး၌ လှည့်လည်နေသူမဟုတ်ပါ။ ဝိမံသနာဓိပ္ပာယော-စုံစမ်းခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ) န သန္တိကာဝစရော- ပါ။ သဗ္ဗိပစာရီတိ ဣဒံ-ဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ပုရိမ ပဒယေဝ - ရှေ့၌ဖြစ်သော သန္တိကာဝစရော ပုဒ်၏သာ၊ ဝေဝစနံ-ဝေဝစပရိယာယ်, စကားလှယ်တည်း။ ယေသံ၊ပေ၊ဂေါတမောတိ- ဟူသော ပုစ္ဆာကို၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ ပုစ္ဆတိ- မေးသနည်း၊ တဿ - ထို သုဘ လုလင်၏၊ ဧဝံ - ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ ကိရ - ဖြစ်သတတ်၊ (ကိံ - နည်း၊) ယေသု ဓမ္မေသု - တို့၌၊ (အကြင် ဝိမောက္ခ၏အကြောင်းဖြစ်သော နိယျာနိက တရားတို့၌)၊ ဘဝံ ဂေါတမော- သည်၊ ဣမံ လောကံ - ဤသတွာအပေါင်းကို၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-တည်စေတော်မူပြီ၊ တေ(ဓမ္မာ)-တို့သည်၊ တဿ-ထို ရှင်ဂေါတမ ၏၊ အစွယေန- ကွယ်လွန်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ နဋ္ဌာနုခေါ- ပျောက်ပျက်ကုန် လေပြီလော၊ ဓရန္တိနုခေါ - ထင်ရှား ရှိကုန်လေသေးသလော၊ သစေ ဓရန္တိ - အကယ်၍ ထင်ရှားရှိကုန်သေးအံ့၊ (ဧဝံသတိ - နိလသော်၊) အာနန္ဒော - အရှင် အာနန္ဒာသည်၊ ဇာနိဿတိ- သိလတံ၊ ဟန္တု- ယခု၊ နံ - ထို အရှင်အာနန္ဒာကို၊ ပုစ္ဆာမိ- မေးအံ့၊ ဣတိဧဝံ - ဤအကြံသည်၊ (အဟောသိ ကိရ)၊ တသ္မာ - ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ပုစ္ဆိ။

အထ-မေးလျှောက်ရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ- ထို သုဘလုလင်အား၊ ဧထရော- အရှင်အာနန္ဒာထေရ်သည်၊ တီဏိ- နံသော၊ ဝိဋ္ဌကာနိ- တို့ကို၊ တီဟိ- နံသော၊ ခန္ဓေဟိ - ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ (ဂုဏ်တို့ဖြင့်)၊ သင်္ဂဟေတွာ - သိမ်းယူ၍၊ ဒယေန္တော-

x x x x x x x

ဥပဋ္ဌာကော၊ ပေ၊ ဝိပ္ပာယော။ ■ “ဥပဋ္ဌာကောသည် သန္တိကာဝစရော၏ ဝိသေသနတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဥပဋ္ဌာကော ဟုတွာ” ဟု ဟုတွာထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထို ဥပဋ္ဌာကောဟူသော ဝိသေသနဖြင့် တားမြစ်အပ်သောအနက်ကို ပြလို၍ “န ရန္တိ ဂဝေသိ, န ဝိမံသနာဓိပ္ပာယော” ဟု မိန့်သည်။ အပေါက်အကြား (အပြစ်) ကို ရှာလို၍ အနီး၌ လှည့်လည်သူမဟုတ်, စုံစမ်းလို၍လည်း အနီး၌ လှည့်လည်သူ မဟုတ်, ပြုစု လုပ်ကျွေးသူအဖြစ်ဖြင့် အနီး၌ လှည့်လည်သူဖြစ်သည်-ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ■ မာရ်နတ်သည် ဘုရားရှင်၏အပြစ်ကို ရှာလိုသောကြောင့် အလောင်း တော် ဘဝမှစ၍ ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် တနှစ်ကြာအောင် ဂု နှစ်လုံးလုံး နေခံကလိုက်ကာ သန္တိကာဝစရ လုပ်ဘူး၏။ ဥတ္တရမည်သော လုလင်လည်း ဘုရားရှင်ကို စုံစမ်းလို၍ ဂု လ ခန့်မျှ ဘုရားအနီး၌ လှည့်လည်ကာ သန္တိကာဝစရ လုပ်ဘူးသည်။

တီဏိ ဝိဋ္ဌကာနိ၊ ပေ၊ သင်္ဂဟေတွာ။ ■ ဝိဋ္ဌကာဟူသည် သဒ္ဓါအစဉ်တည်း၊ သီလ ကုန္ဒစသော ဥ ပါးကား ထိုသဒ္ဓါ၏ဟောနက်တည်း။ သဒ္ဓါပြုယှက် ပါဠိဟူသမျှကို အနက် နှင့်စပ်၍သာ သုံးစွဲအပ်၏။ အနက်မရှိလျှင် သဒ္ဓါမရှိနိုင်၊ ဤနည်းအားဖြင့် သီလကုန္ဒ စသော ဟောနက် ဥ ပါးသည် ဝိဋ္ဌကာသုံးပုံ အလုံးစုံသောသဒ္ဓါကို သိမ်းယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “တီဏိ၊ပေ၊သင်္ဂဟေတွာ”ဟု ဆိုသည်။

ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တိဏ္ဍိ ခေါ်တိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-မိန့်တော် မူပြီ၊ မာဏဝေါ-သည်၊ သံခိတ္တေန-အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်၊ ကထိတံ-ဟောအပ် သော တရားတော်ကို၊ အသလ္လက္ခန္ဓော-မမှတ်သားနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိတ္တာရတော- အကျယ်အားဖြင့်၊ ပုစ္ဆိဿာမိ-ဥးအံ၊ ဣတိ- သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ ကတမေသံ တိဏ္ဍိန္ဒိ-ဟူ၍၊ အာဟ- လျှောက်ပြီ။

တဒတာ - ထိုသို့ လျှောက်ခြင်းကြောင့်၊ ထေရေန- သည်၊ အရိယဿ သီလ ကုန္ဒဿာတိ-ဿ ဟူ၍၊ တေသု- ထိုတရားတို့ကို၊ ဒဿိတေသု- ပြအပ်ပြီးကုန်လ သော်၊ ပုန-ဖန်၊ ကတမော၊ပေ၊သီလကုန္ဒောတိ- ဟူ၍၊ ဧကေကံ- တပါးတပါး ကို၊ ပုစ္ဆိ-မေးလျှော့ပြီ၊ ထေရောပိ-သည်လည်း၊ အဿ- ထို သုဘလုလင်အား၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ်-ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ တန္တိဓမ္မံ-ပါဠိတော် အစဉ်ဖြစ်သောတရားကို၊ ဒေသေန္တော-ဟောတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနုက္ကမေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဝုတ္တနယေနော- ဟောတော် မူအပ်သောနည်းဖြင့်သာ၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ဝိသဇ္ဇေသိ- ဖြေတော်မူပြီ။ [“ဘဂ ဝတာ ဝုတ္တနယေနော ” ဟု ဆိုသဖြင့် ဤ သုဘသုတ်၏လည်း မုဒ္ဓဘာသိတ ဖြစ်ကြောင်းကိုပြသည်၊ ဝုတ္တနယဟူသည် သာမညဖလသုတ် စသည်၌ ဟော တော်မူအပ်ပြီးသော နည်းတည်း။]

x x x x x x x

မာဏဝေါ၊ပေ၊အာဟ။ ။အခြား ပါဠိတော်များ၌ “ကတမေသံ တိဏ္ဍိ” ကဲ့သို့ သော ပုစ္ဆာသည် ဤအရှင်အာနန္ဒာကဲ့သို့ တရားဟောသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကထေတုကမျတာ ပုစ္ဆာသာဖြစ်၏။ ဤကား ထိုသို့မဟုတ်၊ တရားနာသောသုဘ၏ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အခြားနေရာနှင့် မတူသည့်အတွက် “မာဏဝေါ၊ပေ၊အာဟ”ဟု အနု သန္ဓေတက်၍ ပြရသည်။ [ကတမေသံ တိဏ္ဍိန္ဒိ အယံ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ၊-ဇီကာ။] ထိုသို့ အနုသန္ဓေတက်ရာ၌ “ကတမေသံ တိဏ္ဍိန္ဒိ အာဒိမာဟ ” ဟု ရှေးစာအုပ်တို့၌ ဧတ္တရသော်လည်း ပါဠိတော်၌ ကတမေသံ တိဏ္ဍိ၏နောက်ဝယ် သုဘ၏စကားအဆက် မရှိသောကြောင့်၎င်း၊ နောက်နောက် အဖြေများအတွက် သီးခြားအမေးရှိသောကြောင့် ၎င်း၊ အာဒိသဒ္ဓါ မပါခြင်းသာ ကောင်းသည်။

သီလကုန္ဒဿာတိ။ ။ အရှင်အာနန္ဒာသည် “အရိယဿ သီလကုန္ဒဿ” ၌သာ မရဘဲ “အရိယဿ သမာဓိကုန္ဒဿ၊ပေ၊ပတိဋ္ဌာပေသိ” တိုင်အောင် ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် သီလကုန္ဒဿာတိ၌ ဣတိတလုံး အကြေကြံ၍ ကြေသော ဣတိကို ပဒတ္တ ဝိပလ္လာသနိပါတ်၊ တိုက်ရိုက်ရှိသော ဣတိကို အာဒုတ္တ၊ သို့မဟုတ် အလားတူ အနက် ဟော ပကာရတ္ထဟု ကြံပြီးလျှင် ထိုဣတိဖြင့် အရိယဿ သမာဓိကုန္ဒဿ စသောပုဒ်များကို ယူပါ။ [သီလကုန္ဒဿာတိ ဧတ္ထ ဣတိသဒ္ဓေါ အာဒိအတ္ထော၊ ပကာရတ္ထောဝါ၊ တေန အရိယဿ သမာဓိကုန္ဒဿ၊ပေ၊ပတိဋ္ဌာပေသိတိ အယံ ဧတ္တကော ပါဠော ဒဿိတော တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊-ဇီကာသစ်။]

တတ္ထ- ထိုသို့ ဖြေဆိုရာ၌၊ အတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိကရဏီယန္တိ - ယံဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (“ဒဿေသိ” ၌စပ်)၊ ဘဝဝတော-၏၊ ဧတ္ထသာသနေ-၌၊ သီလံ- သည်၊ သာရောဓေ-အနှစ်သည်ပင်၊ န-မဟုတ်သေး၊ ဟိ-မှန်၊ ကေဝလံ-သမာဓိ ပညာ မဖက် သက်သက်၊ ဧတံ- ဤသီလသည်၊ ပတိဋ္ဌာမတ္တမေဝ-တည်ရာမျှ သည်သာ၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတော - ဤသီလမှ၊ ဥတ္တရိပန - အထက်၌ကား၊ အညမ္ဗိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကတ္တမ္ဗိ-ပြုထိုက်သော သမာဓိပညာကိစ္စသည်၊ အတ္ထိယေဝ-သည်သာ၊ ဣတိ- ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ (အာယသ္မာ အာနန္ဒော) ဒဿေသိ - ပြတော်မူပြီ၊ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါတိ- ကား၊ ဗုဒ္ဓသာသနတော - ဘုရား ရှင်၏သာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-၌၊ (“န သမနုပဿာမိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။)

ကထဉ္စ မာဏဝ ဘိက္ခု၊ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရော ဟောတီတိ ဣဒံ-ဤစကား ကို၊(အာရဘိ-၌စပ်)၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော - သည်၊ ကတမော ပန သော ဘော အာနန္ဒ အရိယော သမာဓိက္ခန္ဓောတိ - ဟူ၍၊ ဧဝံ - ဤသို့၊ သမာဓိက္ခန္ဓံ- သမာဓိဂုဏ်ကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနောပိ - သော်လည်း၊) သီလ သမ္ပန္နော ဣန္ဒြိယေသု၊ ပေ၊ သန္တုဋ္ဌောတိ-ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ သီလာနန္တရံ-သီလ၏ အခြားမဲ့၌၊ ဣန္ဒြိယသံဝရာဒယော-ဣန္ဒြိယသံဝရာအစရှိကုန်သော၊ သီလသမာဓိ နံ-တို့၏၊ အန္တရေ- အကြား၌၊ ဥဘိန္ဒူပိ - ၂ ပါးကုန်သော သီလသမာဓိတို့အား လည်း၊ ယေ တေ ဥပကာရကဓမ္မာ - အကြင် လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ် သော တရားတို့ကို၎င်း၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ- အကျဉ်းပြုအပ်ကုန်ပြီ၊ တေ - ထို တရားတို့ကို၊ နိဒ္ဓိသိတွာ-အကျယ်ပြု၍၊ သမာဓိက္ခန္ဓံ - သမာဓိဂုဏ်ကို၊ ဒဿေတုကာမော- ပြခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အာရဘိ - အားထုတ်တော်မူပြီ၊ စ-ဆက်၊ ဧတ္ထ- ဤ သမာဓိက္ခန္ဓကို ပြရာ၌၊ ရူပဇ္ဈာနာနေဝ - ရူပဈာန်တို့သည်သာ၊ အာ ဝတာနိ- ထိုက်ရိုက်လာကုန်ပြီ၊ အရူပဇ္ဈာနာနိ- အရူပဈာန်တို့သည်၊ န အာ

x x x x x x x

အတ္ထိ စေဝေတ္ထ။ ။ “အယံ ခေါမာဏဝ အရိယော သီလက္ခန္ဓော၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေ သိ” ဟု သီလက္ခန္ဓအတွက် နိဂုံးချုပ်ပြီးသော အခါ “အတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိကရဏီယံ” ဟု စကားအပိုပါသေး၏၊ ထိုစကားဖြင့် “ သီလသည် သာသနာတော်၌ အနှစ်သာရ မဟုတ်သေးကြောင်း၊ အထက်၌ ပြာတွယ်ကိစ္စတွေ ရှိသေးကြောင်း” ကို ပြသည်။

န သီလမေဝ သာရော။ ။ ဧဝံသည် အဋ္ဌာနပယုတ္တ (တည်ရာ မဟုတ်သောဌာန၌ သုံးစွဲအပ်သော) သဒ္ဓါတည်း၊ အနက်ပေးသောအခါ “သာရောဓေ” ဟု တည်သင့်ရာ ဌာန၌ ရွှေ့၍တည်စေရသည်၊ [အရိယမဂ္ဂသာရေ (အရိယာမဂ်ဟူသော အနှစ်ရှိသော) ဘဝဝတော သာသနေ ယထာဒဿိတံ သီလံ (ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ပြီးသော အပြား ရှိသောသီလသည်) သာရော ဧဝံ နဟောတိ၊ သာရဝဇ္ဇတာ မဟာရုက္ခဿ ပပဋိကဋ္ဌာနိ ကတ္တာ (သီလက အနှစ်ရှိသောသစ်ပင်ကြီး၏ အပွေးအရာ၌တည်သောကြောင့်တည်း) ၊ အဋ္ဌာနပယုတ္တော ဟိ ဧဝံသဒ္ဓေါ ယထာဌာနေ ဣယာဇ္ဇတဗ္ဗော။ - ဋီကာသစ်။]

ဂတာနိ - တိုက်ရိုက်မလာကုန်၊ ပန - ထိုသို့ပင် တိုက်ရိုက်မလာပါကုန်သော်လည်း၊ အာနေတ္တာ- ဆောင်၍၊ ဒီပေတဗ္ဗာနိ - ပြုထိုက်ကုန်၏၊ ဟိ- မှန်၏၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနေန- ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ - မသိမ်းယူအပ်သော၊ အရူပသမာပတ္တိနာမ- အရူပသမာပတ် မည်သည်၊ နတ္ထိယေဝ- မရှိသည်သာတည်း။

အတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိ ကရဏီယံတိ- ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ (ဒဿေသိ- ဌှစဝိ၊) ဘဂဝတော - မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဣတ္ထိသာသနေ- ဤ သာသနာတော်၌၊ စိတ္တေ ကဂ္ဂတာမတ္တကေနေဝ- စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းမျှဖြင့်သာ၊ ပရိယောသာနပ္ပတ္တိနာမ- အဆုံးသို့ ရောက်ခြင်းမည်သည်၊ န အတ္ထိ- မရှိ၊ ဣတောပိ- ဤသမာဓိက္ခန္ဓမှလည်း၊ ဥတ္တရိ - အထက်၌၊ အညံ - သမာဓိက္ခန္ဓမှ တပါးသော၊ ကတ္တဗ္ဗံ- ပြုထိုက်သော ကိစ္စသည်၊ အတ္ထိယေဝ - ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ - ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေသိ- ပြုပြီ၊ (တနည်း၊ ဒဿေတိ- ပြု၏၊) နတ္ထိ စေဝေတ္ထ ဥတ္တရိ ကရဏီယံတိ- ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ (ဒဿေသိ- ဌှစဝိ၊) ဘဂဝတော - ၏၊ ဣတ္ထိသာသနေ-၌၊ ဣတော- ဤ အရတ္တဖိုလ်ထက်၊ ဥတ္တရိ- အလွန်၊ ကာတဗ္ဗံနာမ- ပြုထိုက်သောကိစ္စ မည်သည်၊ နတ္ထိယေဝ - မရှိတော့သည်သာ၊ ဟိ - မှန်၏၊ ဘဂဝတော- ၏၊ သာသနံ- သာသနာတော်သည်၊ အရဟတ္တပရိယောသာနံ- အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော အဆုံးရှိ၏၊ ဣတိ- ဤအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေသိ- ပြု၊ သဗ္ဗတ္ထ - အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ - ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်၊ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ- သာ၊ ဣတိ- အပြီးတည်း။ ဣတိ- ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကား အစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ- သော၊ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ- ၌၊ သုဘသုတ္တဝဏ္ဏနာ- သည်၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီးပြီ။

x x x x x x x x

အာနေတ္တာ ဒီပေတဗ္ဗာနိ။ ။ ပါဠိတော်ဝယ် ရူပဈာန်ကိုသာ ပြ၍ အရူပဈာန်ကို မပြသော်လည်း အဘိညာဉ်တက်ရာ၌ အရူပဈာန် မရလျှင် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အရူပဈာန်တို့ကိုလည်း ဆောင်၍ ပြုထိုက်ကုန်သည်-ဟူလို။

ဆက်ဥျးအံ၊- ရူပဈာန်ကို ဟောပြီးသောအခါ အဘိညာဉ်ကိုဟောဘို့ရန် အလှည့် ရော့လာ၏။ “အယံပိ ကာယော ရူပီ” စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုသောအခါ ရူပကာယကို မူတည်ရ၏။ မနောမယ ဣဒ္ဓိဝိစေသော အဘိညာဉ်များ၌လည်း ရုပ်တရား ပါရှိရ၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်မရှိသော အရူပဈာန်ကို မဟောဘဲ ရူပဈာန်၏ အခြားမဲ့၌ အဘိညာဉ်ကို ဟောမှ ရှေ့နောက် လိုက်လျောရကား ရူပဈာန်၏အခြားမဲ့၌ အဘိညာဉ်ကို ဟောဘို့ရန် အလှည့်ရောက်လာသောကြောင့် အရူပဈာန်တို့ကို တိုက်ရိုက်မဟောတော့ပါ။ သို့သော် အရူပဈာန် မပါလျှင် အဘိညာဉ်သို့ မတက်နိုင်သောကြောင့် အဘိညာဉ်ကို ဟောလျှင် ပင် နာနန္ဒရိကနည်းအားဖြင့် အရူပဈာန်ကိုလည်း ဟောပြီးဖြစ်သည် ဟု မှတ်ပါ။

သုဘသုတ် အဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့် ပြီး၏။

ကေဝဠသုတ် ဘာသာဒီကာ

ကေဝဠဂဟပတိပုတ္တဝတ္ထု

ဝေပ၊ နာဠန္ဒာယန္တိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ ကေဝဠသုတ္တံ-တည်း၊ တတြိ-
ထို ကေဝဠသုတ်၌၊ အယံ-ကား၊ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ- တည်း၊ ပါဝရိကမ္မဝနေ
တိ-ကား၊ ပါဝါရိကသ-ပါဝါရိက သဌေး၏၊ (အဝတ်ကုန်သည် သဌေး၏)
အမ္မဝနေ-သရက်ဥယျာဉ်၌၊ (“ဝိဟရတိ”၌စပ်၊) ကေဝဠောတိ ဣဒံ-ဟူသော
ဤအမည်သည်၊ တဿ ဂဟပတိပုတ္တဿ - ထိုသူကြွယ်သား၏၊ နာမံ-တည်း၊
ကံရ-ချွ၊ သော-ထိုကေဝဠသည်၊ စတ္တာလီသကောဋိဓနော-ကုဋေလေးဆယ်
ဥစ္စာရှိသော၊ ဂဟပတိမဟာသာလော - များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ်ရှင်
သူကြွယ်သည်၊(ဟုတွာ)၊ အတိဝိယ-အလွန်အကဲသာလျှင်၊ သဒ္ဓေါ- သဒ္ဓါ
ရှိသည်၊ ပသန္ဓော-ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။

သော-ထိုကေဝဠသည်၊ သဒ္ဓါဓိကတ္တာယေဝ - လွန်ကဲသော သဒ္ဓါရှိသူ၏
အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ (“ဝေမာဟ”၌စပ်)၊ ကော-တပါးသော၊ ဘိက္ခု - သည်၊
အမုမာသန္တရေနဝါ - အကြား၌ တလထက်ဝက် ရှိသောအားဖြင့်သော်၎င်း၊
(တလထက်ဝက် ခြားသောအားဖြင့်သော်၎င်း)၊ မာသန္တရေနဝါ- အကြား၌
တလရှိသောအားဖြင့်သော်၎င်း၊ (တလခြားသောအားဖြင့်သော်၎င်း၊) သံဝစ္ဆ
ရေနဝါ- နှစ်အားဖြင့်သော်၎င်း၊ (တနှစ်တခါသော်၎င်း၊) အာကာသေ-၌၊ ဥပ္ပတိ
တွာ-ပျံတက်၍၊ ဝိဝိဓာနိ-အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ပါဠိဟာရိယာနိ-
တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို၊ သစေ ဒသေယျ-အကယ်၍ပြအံ၊ (ဧဝံ သတိ)၊ သဗ္ဗော-
သော၊ ဇနော-လူအပေါင်းသည်၊ အတိဝိယ-သာလျှင်၊ ပသီဒေယျ-ကြည်ညို
ရာ၏၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ယာစိတွာ-တောင်းပန်၍၊ ပါဠိဟာရိယ
ကရဏတ္ထာယ-တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ ဧကံ-သော၊ ဘိက္ခု - ကို၊
ယန္ဓုန အနုဇာနာပေယျံ-အကယ်၍ ခွင့်ပြုတော်မူစေရပါမူကား ကောင်းလေ

x x x x x x x

ကေဝဠောတိ ပေ၊ ပုတ္တဿ နာမံ ။ ။ တံငါသည်တို့ စောင့်ရှောက်အပ်သော
ကြောင့် “ကေဝဠ” ဟု အမည်ရ၏၊ တနည်း- တံငါသည်တို့၏ အထံ၌ ကြီးပွားရသော
ကြောင့် ကေဝဠ အမည် ရသည်ဟုလည်း ကေစိတို့က ဆိုကြ၏၊ ထိုကေဝဠသည် သူ့
ကိုယ်တိုင်ပင် “ ဂဟပတိ ” ဖြစ်နေသော်လည်း သူ၏ အဖ ဂဟပတိမှာ မကြာမီက
ကွယ်လွန်သောကြောင့် “ ဂဟပတိပုတ္တ ” ဟု ဆိုသည်။

သဒ္ဓေါ, ပသန္ဓော။ ။ ပုထုဇဉ်တို့ သန္တာန်မှာ ဖြစ်သော ပေါထုဇ္ဇနိကသဒ္ဓါနှင့်
ပြည့်စုံသောကြောင့် “သဒ္ဓေါ” ဟု ၎င်း, ရတနာ ၃ ပါး၌ အထူးကြည်ညိုသောကြောင့်
“ပသန္ဓော” ဟု ၎င်း ဆိုသည်။

စွ၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-ပြီး၍၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဝါ-သို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်
ပြီး၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။ [“အယံ ဘန္တေ နာဠန္ဒာ ဣဒ္ဓါစေဝ ဖိတာစ”
စသော စကားကို လျှောက်ပြီ။]

တတ္ထ-ထို အယံ ဘန္တေ နာဠန္ဒာ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဣဒ္ဓါတိ-ကား၊
သမိဒ္ဓါ- ပြည့်စုံပါ၏၊ ဖိတာတိ- ကား၊ နာနာဘဏ္ဍ ဥဿန္တတယ - ပေါများ
သော အထူးထူးသော ဘဏ္ဍရရှိ ဘည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိပုတ္တာ- ကြီးပွား
ခြင်းသို့ ရောက်ပါ၏၊ အာကိဏ္ဏမနုဿာတိ - ကား၊ အံသကူဠေန-ပခုံးစွန်းတခု
ဖြင့်၊ အံသကူဠ-ကို၊ ပဟရိတွာဝိယ- ထိခတ်သကဲ့သို့၊ ဝိစရန္တေဟိ-လှည့်လည်
ကုန်သော၊ မနုဿေဟိ-တို့ဖြင့်၊ အာကိဏ္ဏာ-ရှေးပြုမ်းပါ၏။ [“အာကိဏ္ဏာ+
မနုဿာ တောတိ အာကိဏ္ဏမနုဿာ” ဟု ဗဟုဗ္ဗိဟိကို ပြလို၍ “မနုဿေဟိ
အာကိဏ္ဏာ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်။] သမာဒိသတူတိ-ကား၊ အာဏာပေ
တု-စေခိုင်းတော်မူပါ၊ ဌာနန္တရေ-ရာထူး၌၊ ထပေတု-ထားတော်မူပါ။ [တန်ခိုး
ပြသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြတော်မူပါ၊ ရာထူး၌ ထားတော်မူပါ- ဟုလို။]
ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာတိ-ကား၊ ဥတ္တရိမနုဿာနံ-မြတ်ကုန်သော စူးယီ အရိယာ
လူတို့၏၊ ဓမ္မတော- ရအပ်သော တရားတွင်၊ (“ ပါဠိဟာရိယံ”ဟု ပါဠိတော်၌
စပ်)၊ ဝါ-နည်း၊ ဒသကုသလသင်္ခါတတော-ဆယ်ပါးသော ကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်
သော၊ မနုဿဓမ္မတော-လူတို့၏ တရားထက်၊ ဥတ္တရိ-လွန်မြတ်သော၊ (“ ပါဠိ
ဟာရိယံ”၌စပ်)။

x x x x x x x

ဣဒ္ဓါ။ ■ ဣဒ္ဓါ၌ သံဥပသာရထည့်၍ “သမိဒ္ဓါ-ပြည့်စုံ၏၊ ကုံလုံကြွယ်ဝ၏” ဟု
ဖွင့်သည်။ ဣဓံဓာတ်သည် ဘူဝါဒိ ဖြစ်မှု “သိဒ္ဓိ=ပြီးစီးခြင်း” အနက်ကို ဟော၏၊ ဒိဝါဒိ
ဖြစ်မှု ဝုဒ္ဓိအနက်ကို ဟော၏။ “ဣဇ္ဈတိ သမိဇ္ဈတိတိ ဣဒ္ဓါ”ဟု ပြပါ။ [“သမိဒ္ဓါတိ သမ္မ
ဒေဝ ဣဒ္ဓါ၊ ဣဒ္ဓိယာဝိဘဝသမ္ပတ္တိယာ (စည်းစိမ်၏ပြည့်စုံခြင်းအားဖြင့်) ဝေပုလ္လပုတ္တာ”
ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဣဓံဓာတ်၏ ဝုဒ္ဓိအနက်ကိုယူ၍ တနည်းဖွင့်ခြင်းတည်း။]

ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မာ။ ■ အဋ္ဌကထာ၌ “ဥတ္တရိမနုဿာနံ+ဓမ္မတော”ဟု တွေ့ရ၏။
ဋီကာ၌ “ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မတောတိ” ဟု သမာသ်တွေ့ရ၏။ “ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓါဒိနံ
အဓိဂမဓမ္မတော” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ထို ပါဠိ ၂ မျိုးလုံးပင် ထိုအနက်ကို ဟောနိုင်
ရကား အသင့်ဟုချည်း မှတ်ပါ။ ဓမ္မာကို “ဓမ္မတော”ဟု ဖွင့်၏။ ထို သွာဝိဘတ်နှင့်
တောပစ္စည်းကို “နိဒ္ဓါရဏေ စေတံ နိသတ္တဝစနံ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နိဒ္ဓါရဏအနက်
ပေး၍ ပါဠိတော်လာ “ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ”၌ စပ်ပါ။

ဒသကုသလသင်္ခါတတောဝါ။ ■ ဤနည်း၌ကား မနုဿာနံ+ဓမ္မာ- ကုသိုလ်
ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးတည်း၊ မနုဿဓမ္မာ၊ ဤသို့ပြု၍ ဓမ္မာ၌ သွာဝိဘတ်ကို ဝိဘတ္တ
အပါဒါန်အနက်၌ သက်စေ၍ ဥတ္တရိ၌ စပ်ပါ။ ဥတ္တရိနိပါတ်ပုဒ်ကို “ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ”၌
ဝိသေသန စပ်ပါ။

ဘိယျောသော မတ္တာယာတိ-ကား၊ ပကတိယာပိ-ပင်ကိုယ်အားဖြင့်လည်း၊ ပဇ္ဇလိတပဒီပေါ- တော်ပသောဆီမီးသည်၊ တေလသ္မေဟံ- ဆီ တည်းဟူသော အစေးကို သွန်လောင်းမှုကို၊ လဘိတွာ-၍၊ (ပဇ္ဇလတိဝိယ-လွန်စွာ တောက်ပ သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊) အတိရေကပ္ပမာဏေန-လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်အား ဖြင့်၊ အဘိပ္ပသိဒ္ဓိဿတိ-လွန်စွာ ကြည်ညိုပါလိမ့်မည်။ [ဘိယျောသော မတ္တာယာ၌ ဘိယျောသောကို “အတိရေက” မတ္တာယကို “ပမာဏေန” ဟု ဖွင့်သည်။] န ခေါ အဟန္တိ - ကား၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ရာဇဂဟသေဠိဝတ္ထုသ္မိံ - ရာဇဂြိုဟ် သေဠေးဝတ္ထု၌၊ သိက္ခာပဒံ-ကို၊ ပညပေသိ- ပညတ်တော်မူပြီ၊ တသ္မာ, န ခေါ အဟန္တိ အာဒိံ - ကို၊ အာဟ - ပြီ။ [ရာဇဂြိုဟ်သဠေး၏ စန္ဒကူးသပိတ် လှူခြင်း ဟူသောဝတ္ထု၌ “န ဘိက္ခဝေ ဂိဟိနံ၊ ပေ၊ ဣဒ္ဓိပါဠိတာရိယံ ဒေသတဗ္ဗံ” ဟု ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိတန်ခိုး မပြဘို့ ပညတ်တော်မူခဲ့ပြီ။-စူဠဝဂ္ဂပါဠိ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု၊ ကုန္ဒက။]

န ခံသေမိတိ-ကား၊ ဂုဏဝိနာသနေန-သီလဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းအားဖြင့်၊ န ခံသေမိ - ဖျက်ဆီးသည်မဟုတ်ပါ၊ သီလဘေဒံ - သီလ ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ပါပေ တွာ-ရောက်စေ၍၊ အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ ဥစ္စဋ္ဌာနတော-မြင့်သောအရာမှ၊ ဩတာရေန္တော- ဆွဲချလျက်၊ နိစဋ္ဌာနေ - နိမ့်သောအရာ၌၊ န ထပေမိ- မထား လိုပါ၊ အထခေါ - စင်စစ်ကား၊ အဟံ - တပည့်တော်သည်၊ ဗုဒ္ဓသာသနဿ- မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၏၊ ဝုဒ္ဓိံ - ကြီးပွားခြင်းကို၊ ပစ္စာသီသန္တော - တောင့်တလျက်၊ ကထေမိ - လျှောက်ပါ၏၊ ဣတိ - ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒေသေသိ- ပြုပြီ။ [“ကေဝဇ္ဇော” ဟု ကတ္တားထည့်။] တတိယံပိ ခေါတိ - ကား၊ ယာဝ တတိယံ- ၃ ကြိမ်တိုင်အောင်၊ ဗုဒ္ဓါနံ- ဘုရားရှင်တို့၏၊ ကထံ- စကား တော်ကို၊ ပဋိဗာဟိတွာ-တားမြစ်၍၊ ကထေတံ-လျှော့ထားခြင်းငှါ၊ ဝိသဟန္တော နာမ-ရဲဝံ့သူမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန-ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း၊ အယံ-ဤ ဥပါသကာသည်၊ ဘဂဝတာ, သဒ္ဓိံ - ကွ၊ (ယသ္မာ- ကြောင့်၊) ဝိဿာသိကော- အကျွမ်းဝင်ခြင်းရှိ၏၊ (တသ္မာ)ဝိဿာသံ - အကျွမ်းဝင်ခြင်းကို၊ ဝမေတော-

x x x x x x x

န ခံသေမိ။ ။ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်း၍ ပြုလျှင် လူတို့ကို အထင်ကြီးအောင် ပြုလုပ်ရာရောက်၏။ ထိုသို့ ပြုလုပ်လျှင် ဥတ္တရိမနဿ ဓမ္မ သိက္ခာပုဒ်အရ သီလပျက်စရာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် သီလဂုဏ်ကို ဖျက်သောအားဖြင့် ဖျက်ဆီးလိုစိတ်မရှိပါဘု လျှောက်သည်။ [ပါဠိတော်၌ “ဘဂဝန္တံ” ဟု “န ခံသေမိ” ၏ ကံရှိသော်လည်း “သီလဘေဒံ ပါပေတွာ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့ အတွက် ရည်ရွယ်ဟန်တူသည်။]

ဝိဿာသံ ဝမေတော။ ။ နဂိရိက ဘုရားရှင်နှင့် အကျွမ်းဝင်သောကြောင့် ထို အကျွမ်းဝင်မှုကို ထင်ရှားအောင် ပြုသောအားဖြင့် ၃ ကြိမ်တိုင်အောင် တောင်းပန်မှုကို ပြုသည်။ ဝမေတောကို ကထေသိဉ္စ စပ်ပါ။ [ဝိဿာသံ ဝမေတော ဘဂဝတိ အတ္တနော

တိုးပွားစေ၍၊ ဝါ-ထင်ရှားပြ၍၊ (ဝလ္လဘော-အကျမ်းဝင်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊)
“အဟံ-ဝါသည်၊ အတ္တကာမော - စီးပွားကိုလိုလားသည်၊ အသ္မိ - ဖြစ်၏။”
ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ တိက္ခတ္ထံ-၃ ကြိမ်၊ ကထေသိ-လျှောက်ပြီ။

x x x x x x x x

ဝိဿဠဘာဝံ မြူဟေတွာ (တိုးပွားစေ၍) ဝိဘူတံ ပါကဠံ ကတွာ- ဦကာ၊ ၃ ကြိမ်တိုင်
အောင် တောင်းပန်ခြင်းသည် မိမိ၏ ဘုရားအပေါ်၌ အကျမ်းဝင်ကြောင်းကို ထင်ရှား
ပြခြင်းပင်တည်း။ ဝဇေတွာ၏နောက်၌ “ဝလ္လဘော ဟုတ္တာ” ဟု တွေ့ရ၏။ ဦကာတို့
မဖွင့်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝိဿာသံ ဝဇေတွာလောက်လည်း အဓိပ္ပါယ် မလေးနက်သော
ကြောင့်၎င်း နောက်မှ ထည့်ပါ၍ ဟု ထင်သည်။]

ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယာဒိ အဖွင့်

အထ - လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အယံ ဥပါသကော-
ဤ ဥပါသကာသည်၊ မယိ - ဝါဘုရားသည်၊ ပဋိဗာဟန္တေပိ - တားမြစ်ပါသော်
လည်း၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်၊ ယာစတိယေဝ-တောင်းပန်သည်သာ၊
ဟန္တ-ယခု၊ အဿ-ထိုဥပါသကာအား၊ ပါဠိဟာရိယကရဏေ-တန်ခိုးပြုပါဠိဟာ
ကို ပြုခြင်း၌၊ အာဒိနဝံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေမိ-ပြတော်မူအံ့၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-
ကြံတော်မူ၍၊ တိဏိ ခေါ်တိ အာဒိ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ- မိန့်တော်
မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို တိဏိ ခေါ် အစရှိသောစကားရပ်၌၊ အမာဟံ ဘိက္ခုတိ- ကား၊
အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ အမုဘိက္ခု- ထိုရဟန်းကို၊ (အဒ္ဓသံ ဌှစ်ဝပ်) ဝန္တာရိတိ-
ကား၊ ဝန္တာရေနနာမ- ဝန္တာရမည်သော၊ ဣသိနာ-ရသေ့သည်၊ ကတာ-ပြုအပ်
သောအတတ်သည်၊ (“အတ္ထိ-ရှိ၏” ဌှစ်ဝပ်) ဝါ-တနည်း၊ ဝန္တာရရဋ္ဌေ-ဝန္တာရ
တိုင်း၌၊ ဥပ္ပန္နာ - ဖြစ်သော၊ ဝိဇ္ဇာ - အတတ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ - ထို ဝန္တာရ
တိုင်း၌၊ ဗဟု-နိသော၊ ဣသယော-တို့သည်၊ ဝသိ သု ကိရ- နေကြကုန်သတတ်၊
တေသု - ထို ရသေ့တို့တွင်၊ ဧကေန - တယောက်သည်၊ ကတာ - ပြုအပ်သော၊
ဝိဇ္ဇာ- အတတ်တည်း၊ ဣတိ - ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယော - သဒ္ဓါမရှိသော
ယောကျ်ား၏ အလိုတည်း။

x x x x x x x x

ဝန္တာရိ။ “ ဝုဠဝန္တာရိ၊ မဟာဝန္တာရိ ” ဟု ၂ မျိုးရှိ၏။ ၃ နှစ်အတွင်းက သေခဲ့
သော သတ္တာတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနကို သိသောအတတ်သည် ဝုဠဝန္တာရိ မည်၏။ ထိုကဲ့သို့
သိသည့်အပြင် မန္တန်ကိုစုပ်၍ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်၏ ဆိုင်ရာတန်ခိုးကို မျက်လှည့်ပြသကဲ့သို့
ပြနိုင်သောအတတ်သည် မဟာဝန္တာရိ မည်၏။ [တဿာ ကိရ ဝိဇ္ဇာယ သာဓကော
တာဒိသေ ဒေသကာလေ မန္တံ ပရိဇေပိတွာ မဟုဓာပိ အတ္တာနံ ဒဿေတိ၊ ပေ၊ အဂ္ဂိတ္ထန္တံပိ
(စီးတိုင်ကိုလည်း) ကရောတိ၊ ဇလတ္ထန္တံပိ ကရောတိ၊ -စသည်၊ -ဦကာ။]

အနိယာမိတိ - ကား၊ အဇ္ဇော ပိဋိတောဝိယ - နှိပ်စက်အပ်သူကဲ့သို့၊ (အနှိပ်စက်ခံရသူကဲ့သို့)၊ ဟောမိ-ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဟရာယာမိတိ-ကား၊ လဇ္ဇာမိ-ရှက်တော်မူ၏၊ ဇိဂုစ္ဆာမိတိ- ကား၊ ဂုဏ် - မစင်ကို၊ ဒိသ္မာ- ရှိ၊ (ဇိဂုစ္ဆတိ) ဝိယ-စက်ဆုပ်သကဲ့သို့၊ ဇိဂုစ္ဆံ- စက်ဆုပ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေမိ- ဖြစ်စေတော်မူ၏၊ ပရသတ္တာနန္တိ-ကား၊ အညေသံ-မိမိမှ တပါးကုန်သော၊ သတ္တာနံ-တို့၏၊ (“စိတ္တံဝိ” စသည့်၌စပ်)၊ ဒုတိယံ- ၂ ခုမြောက် ပရပုဂ္ဂလာနံပုဒ်သည်၊ တဿေဝ-ထို ပရသတ္တာနံပုဒ်၏ပင်၊ ဝေဝစနံ - တည်း၊ အာဒိသတိတိ - ကား၊ ကထေတိ- ပြော၏၊ စေတသိကန္တိ (တ္ထေ)- ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သောမနဿံ - သောမနဿ ဒေါမနဿဝေဒနာကို၊ အဓိပ္ပေတံ- အပ်၏။

ဝေမ္ဗိ တေမနောတိ - ကား၊ ဝေံ - ဤသို့သော အပြားအားဖြင့်၊ တဝ - ၏၊ မနော-သည်၊ (ပဝတ္ထော-ဖြစ်ပြီ၊) သောမနဿိတော- ဖြစ်သောသောမနဿ ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ - ရှိ၊ ပဝတ္ထော - ပြီ၊) ဣတိဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊ ဒေါမနဿိ တော သည်၊ (ဟုတ္တာပဝတ္ထော) ဣတိဝါ - သော်၎င်း၊ ကာမ ဝိတက္ကာဒိ သမ္ပ

x x x x x x x x

အနိယာမိ။ ။ အဋ္ဌပုဒ်၏ပြီးပုံကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ သိက္ခာချခမ်း၌ ရှုပါ။ ထို့နောက် အဋ္ဌဟူသော ကတ္တုပမာန နာမ်ပုဒ်နောင် ဟူဝါတ်၏ အနက်၏ ဤပစ္စည်းသက်၍ “အနိယာမိ”ဟု ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “အဇ္ဇော ပိဋိတော ဝိယ ဟောမိ” ဟု ဖွင့်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ထို သိက္ခာချခမ်း၌ “ဘိက္ခုဘာဝံ” ဟူသော ကံပုဒ်ကို “အနိယ မာနော ဟရာယမာနော”၌ စပ်ခိုက် တတိယာဝိဘတ်၏ ကတ္တာအနက် , ကရိုဏ်း အနက်ပေး၍ “ဇိဂုစ္ဆမာနော”၌ စပ်ခိုက် ကံအနက် ပေးရသကဲ့သို့ ဤ၌ ပါဠိတော်လာ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေနပုဒ်ကို ဇိဂုစ္ဆာမိ၌ စပ်ခိုက် ကံအနက်ပေးပါ။

စေတသိကံ။ ။ “စေတသိ - ၌ + နိယုတ္တံ” ဟူသော ဝစနတ္ထအတိုင်း ဆိုလျှင် စေတသိကံအားလုံးကို ရနိုင်၏။ သို့သော် “သာမညဇောတနာ - သာမညအနက်ကို ထွန်းပြသောသဒ္ဓါသည်၊ ဝိသေသေ - ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ် ဆိုလိုအပ်သော ဝိသေသအနက်၌၊ အဝတိဋ္ဌတိ” ဟု ပရိဘာသာရှိသောကြောင့် ဤနေရာ၌ သောမနဿ ဒေါမနဿကို အလိုရှိအပ်ရကား “သောမနဿ၊ပေ၊အဓိပ္ပေတံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥပေက္ခာကို တိုက်ရိုက် မပြသောကြောင့် သန္တသဘောရှိခြင်း တူသော သောမနဿ၌ သွင်းယူပါ။]

ဋီကာ။ ။ သောမနဿဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ တဒေကဋ္ဌာ (ထို သောမနဿနှင့် တခု တည်းသောစိတ်၌ တည်ကုန်သော) ရာဂါဒယော (ကာမဝိတက်ကို ရည်ရွယ်သည်၊ အာဒိဖြင့် ယှဉ်ဘက်စိတ် စေတသိကံတို့ကို ယူပါ။) သဒ္ဓါဒယောစ (နေက္ခမ္မဝိတက် စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်၊) ဒဿိတာ ဟောန္တိ၊ ဒေါမနဿဂ္ဂဟဏေန ဒေါသဒယော (ဒဿိတာ)၊ ဝိတက္ကဝိစာရာ ပန သရူပေနေဝ (“ဝိတက္ကိတမ္ဗိ ဝိစာရိတမ္ဗိ” ဟု သရုပ် သကောင် ဖော်လျက်ပင်) ဒဿိတာ၊ (ထို့ကြောင့် သောမနဿ ဒေါမနဿသဒ္ဓါဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရကို ယူဘွယ်မလို-ဟူလို။)

ယုတ္တော - ကာမဝိတက် အစရှိသည်နှင့်ယှဉ်သည်။ (ဟုတ္တော ပဝတ္တော)။ ဣတိ ဝါ-သော်၎င်း။ (“အာဒိသတိ - ညွှန်ပြီ၏” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။ ဒုတိယံ- ၂ ခု မြောက်ဖြစ်သော ဣတ္ထမ္ဘိ တေ မနောဝါကျသည်။ တဿေဝ - ထို ဝေမ္ဘိ တေ မနောဝါကျ၏ပင်။ ဝေဝစနံ - တည်း။ ဣတိပိ တေစိတ္တန္တိ - ကား။ ဣတိ- ဤသို့ သော အပြားအားဖြင့်။ တဝ- ၏။ စိတ္တံ - သည်။ (ပဝတ္တံ)။ ဣမဉ္ဇုဣမဉ္ဇုအတ္ထံ- ဤမည် ဤမည်သော အကြောင်းအရာကိုလည်း။ စိန္တယမာနံ - ကြံစည်လျက်။ ပဝတ္တတိ - ၏။ ဣတိအတ္တော။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ဣဒ္ဓု ဣဒ္ဓု” ဟုလည်း ရှိ၏။ သက္ကတ၌ ဣဒံ ပုဒ်ရင်းဖြစ်သောကြောင့် သင့်သည်သာ။] မဏိကာနာမ ဝိဇ္ဇာ တိ - ကား။ စိန္တာမဏိတိ - ဏိဟူ၍။ (သူတပါး၏စိတ်ကို သိကြောင်းအတတ် ဟူ၍)။ ဧဝံ- သို့။ လဒ္ဓနာမာ - ရအပ်သောအမည် ရှိသော။ ကော-တမျိုးသော။ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်။ လောကေ- ၌။ အတ္ထိ။ တာယ- ထိုအတတ်ဖြင့်။ ပရေသံ- သူတပါးတို့၏။ စိတ္တံ-ကို။ ဇာနာတိ - သိနိုင်၏။ ဣတိ - ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဒီပေတိ- ပြီ၏။

x x x x x x x x

ကာမ၊ပေ၊သဗ္ဗယုတ္တော။ ။ကာမဝိတက္ကောဒိန္ဒ အာဒိဖြင့် ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိံသာ ဝိတက်ဟူသော အကုသိုလ်ဝိတက်တို့ကို၎င်း၊ နေက္ခမ္ဘဝိတက်စသော ကုသိုလ်ဝိတက်တို့ ကို၎င်း ပြသည်။ ထိုဝိတက်တို့၏ သောမနဿ ဒေါမနဿစေတသိက်၌ ပါဝင်ပုံကိုလည်း စေတသိက် အယဉ် ကြည့်၍ သိပါ။

ဧဝံ တဝ မနော။ ။ပါဠိတော်၌ “ဧဝံ ဝိ” ဟု ရှိပါလျက် ထိုဝိ (အဝိ) ကို မဖွင့် မြင်းမှာ ထို ဝိသဒ္ဓါက ဝတ္တဗ္ဗသမ္ဘိဏ္ဍန (ဆိုထိုက်သမျှအပြားကို ပေါင်းသော သမ္ဘိဏ္ဍန အနက်၏) ထင်ရှားသောကြောင့်တည်း။ ဧဝံကို “ဣမိနာ ပကာရေန (ဤ သောမနဿ ဒေါမနဿစသော အပြားအားဖြင့်)” ဟု ဋီကာတို့ဖွင့်၏။ “တဝ မနော ပဝတ္တော” ဟု ပါဠိတော်၌ ပဝတ္တောထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

မဏိကာနာမ။ ။ပရဿ စိန္တ မနတိ ဝိဇ္ဇာနာတိ တောယာတိ မဏိကာ။ “စိန္တာ မနိကာ” ဟု ဆိုလိုလျက် စိန္တာကိုချေ၍ န ကိုလည်း ဏ ပြုထားသည်။ မနဓာတ် + ဏှ ပစ္စည်း။ [ဤ၌ပါသော ဝိဇ္ဇာ ၂ မျိုးနှင့်တကွ ဆက္ကနိပါတ်၊ သူစိဝဂ်၊ ဝိဇ္ဇာရေဇာတ် ကို၎င်း နဝနိပါတ်-သမုဂ္ဂဇာတ်ကို၎င်း ဆက်၍ကြည့်ပါ။]

ဇာနာတိ ။ ။ ထိုမန္တန်ကိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သင့်လျော်သော အရပ်ဒေသ အချိန်ကာလ၌ မိမိသိလိုသော စိတ်၏တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ ဘာများ အထူးမြင်ခဲ့သလဲ ကြားခဲ့သလဲ နမ်းခဲ့ရ စားခဲ့ရ တွေ့ခဲ့ရသလဲ ” ဟု မေး၍ ထိုသူသိအပ် မြင်အပ်သော အကြောင်းထူးကို အမှတ်ပြုကာ ယခုအချိန်မှာ သူသည် မည်သည့်စိတ် ဖြစ်စရာရှိ၏ ဟု မှန်းဆ၍ “မည်သည့်စိတ်ဖြစ်နေသည်” ဟု ဖြေဆိုနိုင်သည်။ ဤသို့ ဧကေဆရာတို့ဆိုကြ၏။ အပရေဆရာတို့ကား “ထိုသူ့ကို စကားအပြောခိုင်းပြီးလျှင် သူပြောအပ်သောစကား၏ အဋ္ဌရာကို မှတ်သား၍ သူ့အကြံကို ဖြေဆိုနိုင်၏” ဟု ပြောကြသည်။

ဧဝံ ဝိတက္ကေထာတိ- ကား၊ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော- နေက္ခမ္မဝိတက် အစရှိ ကုန်သော၊ ဧဝံ- ဤသို့ အပြားရှိသော အကြံတို့ကို၊ ပဝတ္တေန္တာ- ဖြစ်စေကြကုန် သည်၊ (ဟုတွာ) ဝိတက္ကေထ- ကြံစည်ကြကုန်လော၊ မာ ဧဝံ ဝိတက္ကယိတ္တာတိ- ကား၊ ကာမဝိတက္ကာဒယော- ကာမဝိတက် အစရှိကုန်သော၊ ဧဝံ- ဤသို့ အပြား ရှိသော အကြံတို့ကို၊ ပဝတ္တေန္တာ (ဟုတွာ)၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္ထ- မကြံစည်ကြ ကုန်လင့်၊ ဧဝံ မနသိကရောထာတိ- ကား၊ ဧဝံ- သို့၊ အနိစ္စသညမေဝ- အနိစ္စ သညာကိုသာ၊ ဝါ- နည်း၊ ဒုက္ခသညာဒီသု - ဒုက္ခသညာ အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရံ(ဧဝ)- တပါးပါးသော သညာကိုသာ၊ မနသိ - စိတ်၌၊ ကရောထ- ပြုကြကုန်လော၊ (တနည်း)၊ မနသိကရောထ - နှလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ မာ ဧဝန္တိ- ကား၊ နိစ္စန္တိအာဒိနာ- နိစ္စအစရှိသော၊ နယေန- ဖြင့်၊ မနသိ- ၌၊ မာ ကရိတ္ထ- န်လင့်၊ ဣဒန္တိ- ကား၊ ဣမံ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂံ- ဤ ကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ ဖြစ်သောရာဂကို၊ ပဇဟထ- ပယ်စွန့်ကြကုန်လော၊ ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ- ကား၊ စတုမဂ္ဂဖလပ္ပဘေဒံ - ၄ ပါးသော မဂ်ဖိုလ် အပြားရှိသော၊ ဣမံ လောကုတ္တရ ဓမ္မမေဝ- သို့သာ၊ ဝါ- ကိုသာ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ- ရောက်၍၊ ဝါ- ပြီးစေ၍၊ ပါပုဏိတွာ- ရောက်၍၊ နိပ္ပါဒေတွာ- ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရထ - နေကြကုန်လော။ [ဥပသမ္ပဇ္ဇကို “ပါပုဏိတွာ နိပ္ပါဒေတွာ” ဟု ၂ နက် ဖွင့်သည်။]

x x x x x x x x

ဧဝံ ဝိတက္ကေထ ။ ။ ဧဝံတိ ဟိ ယထာနုသိဋ္ဌာယ အနုသာသနိယာ (အကြင် အကြင် သွန်သင်အပ်သော အနုသာသနိ၏) ဝိဝိဝဇ္ဇေန (ကောင်းရာ၌ “ ဧဝံ ဝိတက္ကေ ထ” ဟု စီမံ တိုက်တွန်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း) ပဋိသေဓဝသေနစ (မကောင်းရာ၌ “ဧဝံ မာ ဝိတက္ကေထ” ဟု တားမြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း) ပဝတ္တိတာကာရ ပရာမသနံ (ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို သုံးသပ်ကြောင်းသဒ္ဒါ ဖြစ်သည်) ။ — ဋီကာသစ်။ [ဧဝံ မနသိကရောထ စသည်၌လည်း ဤနည်းကို မှီးပါ။]

ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂံ ။ ။ နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂကိုသာ ပြထားသည်။ အခြားသော ရာဂနှင့် ဒေါသစသည်တို့ကို ပယ်ဘို့ရန်လည်း တိုက်တွန်း သည်သာ၊ ထို့ပြင် - ကာမဂုဏိကရာဂကိုပယ်ခြင်းသည် အခြားရာဂဒေါသ စသည်ကို ပယ်ခြင်း၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ကာမဂုဏိက ရာဂကိုသာ ပြထားသည်။

လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ ။ ။ “ဣဒံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ” ၌ “လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ” ဟု ဧဝဖြင့် ပြသောကြောင့် အခြားသော အနဝဇ္ဇတရားများကိုကန့်သည်ဟု ထင်စရာရှိ၏။ သို့သော် ထို ဧဝဖြင့် သာဝဇ္ဇ (အကုသိုလ်) တရားတို့ကို တားမြစ်ခြင်းသာ လိုရင်းပဓာနဖြစ်၏ ဟု မှတ်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း - “ လောကုတ္တရာမဂ်ဖိုလ်ကို ပြီးစေရမည်” ဟု ဆိုလျှင် ထို မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာနှင့်တကွ ဝိဝဋ်နိဿိတကာမာဝစရ ကုသိုလ်ဟူသမျှကို၎င်း၊ မဂ်ဖိုလ်၏ အာနိသင်ဖြစ်သော အကျိုးဟူသမျှကို၎င်း နာနန္တရိက နည်းအားဖြင့် ယူနိုင်သောကြောင့်တည်း။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓံ - ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်ကို၊ ဣဒ္ဓိ
 ပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ ဒဿေတိ-ပြတော်မူ၏၊ ပရဿ - သူတပါး၏၊ စိတ္တံ-
 စိတ်ကို၊ ဥ တွာ-သိ၍၊ ကထနံ-ပြောဆိုခြင်းကို၊ (ဝါ-ညွှန်ပြခြင်းကို၊) အာဒေသနာ
 ပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ (ဒဿေတိ)၊ သာဝကာနဉ္စ-သာဝကတို့၏၎င်း၊ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ-
 ဘုရားရှင်တို့၏၎င်း၊ သတတံ - အမြဲမပြတ်၊ ဓမ္မဒေသနံ - တရားဟောခြင်းကို၊
 အနုသာသနီပါဠိဟာရိယန္တိ-ဟူ၍၊ (ဒဿေတိ)၊ [ဒဿေတိ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သော
 ကြောင့် “ဓမ္မဒေသနံ” ဟု ရှိမှ သင့်မည်။]

တတ္ထ-ထို ၃ မျိုးသော ပါဠိဟာရိယတို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေန-ဣဒ္ဓိပါဠိ
 ဟာရိယနှင့်တကွ၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ- သည်၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ-
 မဟာမောဂ္ဂလ္လာန် ထေရ်၏၊ အာစိဏ္ဏံ - လေ့ကျက်အပ်သော အကျင့်တည်း၊
 အာဒေသနာပါဠိဟာရိယေန-နှင့်တကွ၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ ဓမ္မ
 သေနာပတိဿ-တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ (အာ
 စိဏ္ဏံ-တည်း၊)၊ ဟိ-ခဲ့၊ ဒေဝဒတ္တေ-ဒေဝဒတ်သည်၊ သံဃံ-သံဃာကို၊ ဘိဒ္ဓိတွာ-
 ခွဲ၍၊ ပဉ္စဘိက္ခုသတာနိ-ငါးရာသော ရဟန်းတို့ကို၊ ဂဟေတွာ-ခေါ်၍၊ ဂယာ
 သီသေ- ဂယာသီသ ကျောက်ဖျာ၌၊ ဗုဒ္ဓလီလာယ-ဘုရားရှင်၏ စမ္ပယ်တော်မူ
 ခြင်းဖြင့်၊ တေသံ-ထို ငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေန္တေ- ဟောလ
 သော်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ပေသိတေသု-စေလွှတ်အပ်ကုန်သော၊ ဒွိသု-နုသော၊
 အဂ္ဂသာဝကေသု-တို့တွင်၊ ဓမ္မသေနာပတိ - သည်၊ တေသံ- ထို ငါးရာသော
 ရဟန်းတို့အား၊ ဝါ- တို့၏၊ စိတ္တစာရံ- စိတ်၏ ဖြစ်ပုံကို၊ ဥ တွာ- သိ၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊
 ဒေသေသိ-ဟောပြီ၊ [စိတ္တစာရကို သိခြင်းသည် အာဒေသနာပါဠိဟာရိယ၊
 တရားဟောခြင်းကား အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယတည်း။] ထေရဿ - အရှင်
 သာရိပုတ္တရာထေရ်၏၊ ဓမ္မဒေသနံ-ကို၊ သုတွာ - နာရ၍၊ ပဉ္စသတာ - ငါးရာ
 အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ သောတာပတ္တိဖလေ-သောတာ
 ပတ္တိဖိုလ်၌၊ ပတိဋ္ဌဟိ သု - တည်ကြကုန်ပြီ၊ အထ-သောတာပန် တည်ရာ ထို
 အခါ၌၊ နေသံ-ထိုငါးရာသော ရဟန်းတို့အား၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော-သည်၊
 ဝိကုဗ္ဗနံ- အထူးထူး အပြားပြား ပြုအပ်သော တန်ခိုးပြာဠိဟာကို၊ ဒဿေတွာ
 ဒဿေတွာ-ပြ၍ ပြ၍၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-ပြီ၊ တံ-ထို တရားတော်ကို၊ သုတွာ-
 ၍၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ အရဟတ္တဖလေ - အရဟတ္တဖိုလ်၌၊

x x x x x x x x

အရဟတ္တဖလေ။ ။ ဤ၌ “အရဟတ္တဖိုလ်တည်ကြသည်” ဟု ဆိုသော်လည်း ဝိနည်း
 စူဠဝဂ္ဂ၊ သံဃဘေဒကက္ခန္ဓကဋ္ဌကား အဂ္ဂသာဝက ၂ ပါးလုံး၏ ပါဠိဟာရိယ ၂ မျိုးနှင့်
 တကွ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယကြောင့် “ဓမ္မစက္ခု (သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်) ကို
 ရကြ၏ ” ဟု ဆိုသည်။ ထို၌ ခန္ဓကဘာဏက အလိုအားဖြင့် ဆို၍၊ ဤ၌ ဒီဃနိကာယ
 ဘာဏက အလိုအားဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုရသည်ဟု မှတ်ပါ။

ပတိဋ္ဌဟိ သု - ကုန်ပြီ၊ အထ- ရဟန္တာဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ဒွေဝိ- ၂ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဟာနာဂါ-ရဟန္တာကြီးတို့သည်၊ ပဉ္စဘိက္ခုသတာနိ- တို့ကို၊ ဂဟေတ္တာ-ခေါ်ယူ၍၊ ဝေဟာသံ - ကောင်းကင်သို့၊ အတ္တဂ္ဂန္တာ- ပျံတက်၍၊ ဝေဠုဝနမေဝ- ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်သို့သာ၊ အာဂမံသု-ပြန်လာကြကုန်ပြီ။

ပန-ကား၊ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ သတတံ- အမြဲမပြတ်၊ ဓမ္မဒေသနာ- တရားဒေသနာတော်တည်း၊ [ထိုအနုသာသနီ ပါဠိ ဟာရိယက ဘုရားရှင်တို့၌ သာ၍များသောကြောင့် အတိသယ နည်းအားဖြင့် ဆိုသည်။] တေသု-ထို ၃ မျိုးသော ပါဠိဟာရိယတို့တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ အာ ဒေသနာပါဠိဟာရိယာနိ - တို့သည်၊ သဥပါရမ္ဘာနိ - ကပ်၍ နှိပ်စက်ကြောင်း အပြစ်နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၊ သဒေါသာနိ - အပြစ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)အဒ္ဓါနံ-အစွန့်ပတ်လုံး၊ ဝါ-ရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး၊ န တိဋ္ဌန္တိ- မတည်နိုင်ကုန်၊ အဒ္ဓါနံ-အစွန့်ပတ်လုံး၊ ဝါ-ပတ်လုံး၊ အတိဋ္ဌနတော-မတည် နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ န နိယုန္တိ - ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မထွက်မြောက်ကုန်၊ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယံ-သည်၊ အနုပါရမ္ဘံ - ကပ်၍ နှိပ်စက်ကြောင်း၊ အပြစ်မရှိသည်၊

x x x x x x x

သဥပါရမ္ဘံ။ ■ [ဥပ- ကပ်၍+အာရမ္ဘ - ချုတ်ချယ် စော်ကားကြောင်းအပြစ်။] “ဂန္ဓာရီ အတတ် မဏိကာမန္တန်ဖြင့် တန်ခိုးပြတာပါ” ဟု သူတပါးတို့က မိမိဝါဒကို ဖျက်၍ အပြစ်တင်နိုင်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်ကို “သဥပါရမ္ဘံ”ဟု ဆိုသည်။

အဒ္ဓါနံ န တိဋ္ဌန္တိ။ ■ သူတပါးတို့က အပြစ်တင်အပ်သောအခါ ပြန်၍မချေပနိုင် သောကြောင့် ထို ၂ မျိုးသည် ကြာရှည်မတည်နိုင်။ [သဒေါသာနိ ပရာရောပိတဒေါသ သမုတ္တိန္ဒနဿ အနုပါယဘာဝတော၊ သဒေါသတ္တာ ဝေ အဒ္ဓါနံ န တိဋ္ဌန္တိ။]

န နိယုန္တိ။ ■ အစွန့်ရှည်စွာ မတည်နိုင်သောကြောင့် ဝဋ်မှ မထွက်မြောက်နိုင်ကုန်၊ [နိယုာနိက မဖြစ်ခြင်းသည် အကျိုး၊ ထိုအကျိုးကိုထောင့်၍ ကြာရှည်စွာ မတည်နိုင်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကို ယခုနယ်က မှန်းဆနိုင်သောကြောင့် “ အဒ္ဓါန မတိဋ္ဌနတော” ဟူသောစကားကို “ဖလာနုမာန-အကျိုးဖြင့် အကြောင်းကို မှန်းဆကြောင်း”နည်းဟု မှတ်ပါ၊ ကြာရှည်စွာတည်-မတည်ကို ဘုရားလက်ထက်တော်ဝယ် သာသနာတည်ခါစ ဖြစ်၍ မဆုံးဖြတ်နိုင်သော်လည်း ဖလာနုမာနနည်းအားဖြင့် မှန်းဆနိုင်သည်-ဟူလို။]

အနုပါရမ္ဘံ။ ■ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယသည် သူတပါးတို့ တင်နိုင်သောအပြစ် မရှိ၊ ဘာကြောင့်နည်း.... ဝိသုဒ္ဓပဘဝ - စင်ကြယ်သော ဘုရားရှင်မှစ၍ ဖြစ်လာသော ကြောင့်၎င်း၊ ဝိသုဒ္ဓနိဿယ - မကောင်းတာကို မကြံကြံနှင့် စသည်ဖြင့် စင်ကြယ်သော မှီရာ အနက်ရှိသောကြောင့် ၎င်းတည်း၊ အပြစ် မရှိသောကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဝါဒ လေမုန်တိုင်းသည်၎င်း၊ ကိလေသာလေတို့သည်၎င်း မတိုက်ဖျက်နိုင်ရကား ကြာရှည်စွာ တည်နိုင်သည်။ - ဟူလို။.... [ပါဠိဟာရိယပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို အဋ္ဌသာလိနီ ဂန္ဓာရမ္ဘ မူလဒီကာ၌ တိုက်ရိုက်ပါရှိ၏၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ထိုနိဿယ၌ ပြထား၏။]

နိဒ္ဒေါသံ-အပြစ်မရှိသည်၊ (ဟုတွာ)အဒ္ဓါနံ-လုံး၊ တိဋ္ဌတိ - တည်နိုင်၏၊ အဒ္ဓါနံ၊ တိဋ္ဌနတော- တည်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ နိယျာတိ-ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်နိုင်၏၊ တသ္မာ-ထို့ ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယတို့၏ သဗ္ဗပါရမ္မ ဖြစ်ကြသည့်အတွက် ကြာရှည်စွာ မတည်နိုင်ခြင်း ဝဋ်မှ မထွက်နိုင်ခြင်း၊ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယ၏ အနုပါရမ္မဖြစ်သည့်အတွက် တာရှည်စွာ တည်နိုင်ခြင်း၊ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊) ဘဂဝါ- သည်၊ ဣဒ္ဓိ ပါဠိဟာရိယဉ္စ-ကို၎င်း၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဂရဟတိ-ကဲ့ရဲ့တော်မူ၏၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံယေဝ- ကိုသာ၊ ပသံသတိ-ချီးမွမ်းတော်မူ၏။

ဘူတနိရောဓသေကဘိက္ခုဝတ္ထု

ဘူတပုဗ္ဗန္တိ ဣဒံ-ဟူသော ဤစကားကို၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အာရဒ္ဓံ-အားထုတ်တော်မူအပ်သနည်း၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယာနံ-တို့၏၊ အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ-ဝဋ်မှ မထွက်မြောက်တတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ [အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ-ဝဋ်မှ မထွက်မြောက်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၎င်း၊ ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။] အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယသေဝ-ယ၏သာ၊ နိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ-ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း၊ (အာရဒ္ဓံ-အပ်ပြီ။)

[ပြအပ်ပြီးသော အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထစသော အကျိုး ၂ ပါးသည် ထိုဝတ္ထုကို မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့် ရအပ်သော မုချအကျိုးတည်း၊ ယခုအခါ ဆက်သွယ်၍ရသော အနုသာသနီအကျိုးကိုပြတော်မူလိုသောကြောင့် “အပိစ” စသည်ကိုမိန့်သည်။] အပိစ-သည်သာ မကသေး၊ ယော(ဘိက္ခု)-သည်၊ မဟာ

x x x x x x x x x

အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ■ မဟာဘူတပရိယေသက ရဟန်းသည် ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ် ဟူသော ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယဉ္စ၎င်း၊ ပရစိတ္တ ဝိဇာနန အဘိညာဉ် ဟူသော အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယဉ္စ၎င်း ဝသီဘော်ရောက်လောက်အောင် ကျွမ်းကျင်ပြီးဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် မဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်ကိုမသိနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုပါဠိဟာရိယ ၂ မျိုးလုံးပင် ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်အောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်၊ ဤသို့ မစွမ်းဆောင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းငှါ ဘူတပုဗ္ဗ စသည်ဖြင့် မဟာဘူတ ပရိယေသက ရဟန်း၏ ဝတ္ထုကို မိန့်တော်မူသည်။

နိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ■ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယသည်ကား သွန်သင်ဆုံးမအပ်သည့်အတိုင်း လိုက်နာ၍ ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဧကန်မုချ ဝဋ်မှထွက်မြေခံခြင်းကို ဆောင်နိုင်၏။ ထိုသို့ ဆောင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြခြင်းငှါလည်း ထိုဝတ္ထုကို မိန့်တော်မူသည်။

ဘူတေ- မဟာဘုတ်တို့ကို၊ (ဓာတ်ကြီး ၄ ပါး၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ကြောင်းကို၊) ပရိယေသန္တော - ရှာလျက်၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ - ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်၊ ဝိစရိတွာ-လှည့်လည်၍၊ ဝိသဇ္ဇောကာသံ-ဖြေဆိုခြင်း၏ တည်ရာကို၊(တနည်း) ဝိသဇ္ဇကရံ-ဖြေဆိုခြင်းကို ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ (တနည်း) ဝိသဇ္ဇတာရံ-ဖြေဆိုနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အလဘိတ္တာ-မရမူ၍၊ (မရခြင်းကြောင့်၊) အာဂမ္မ-ပြန်လာ၍၊ ဗုဒ္ဓမေဝ-ဘုရားရှင်ကိုသာ၊ ပုစ္ဆိတွာ - မေးလျှောက်၍၊ နိက္ကဓေါ-ယုံမှားခြင်းမရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ-အလုံးစုံသောဘုရားရှင်တို့၏၊ မဟာဘူတပရိယေသကောနာမ - မဟာဘူတပရိယေသက မည်သော (မဟာဘုတ်တို့၏ချုပ်ကြောင်းကို ရှာသူမည်သော)၊ ဧကော-တပါးသော၊ (သော) ဘိက္ခု-ထိုရဟန်းသည်၊ ဟောတိယေဝ- ရှိမြဲသာတည်း၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ (ဘုရားရှင်တိုင်းမှာပင် မဟာဘူတပရိယေသကရဟန်းတပါး၏ ရှိမြဲ၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ဗုဒ္ဓါနံ-တို့၏၊ မဟန္တဘာဝ ပကာသနတ္ထံ-ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်တော်မူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ၊ အာရဒ္ဓံ- ပြီ၊ စ - ဆက်၊ ဣဒံ ကာရ

x x x x x x x

ပရိယေသန္တော။ ■ မဟာဘူတေ ပရိယေသန္တော၌ “မဟာဘုတ်ကို ရှာလျက်” ဟု အနက်မမှတ်ရ၊ “မဟာဘုတ်တို့၏ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ကြောင်းကို ရှာလျက်” ဟု အနက်မှတ်ပါ။ “တေသံ အနဝသေသနိရောဓံ ဝိမ္မိသန္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ”-ဋီကာ။

ဝိစရိတွာ။ ■ နောက်၌ “ ဓမ္မတာယ စောဒိတော ” ဟု အဋ္ဌကထာ ပြုလတံ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိစရိတွာ” အရ “ဓမ္မတာ ထုံးစံသည် နှိုးဆော်အပ်သည်ဖြစ်၍ လှည့်လည်ခြင်း” ဟု မှတ်ပါ။ မှန်၏ - ဘုရားအလောင်းတော်၏ ဖွားမြင်သောအခါ မြေကြီးတုန်လှုပ်ရခြင်းသည် ဓမ္မတာသိဒ္ဓဖြစ်သကဲ့သို့ ဘုရား တဆူတဆူ၌ ရဟန်း တပါးတပါး၏ ထိုသို့ လှည့်လည်ရခြင်းကိစ္စသည်လည်း ဓမ္မတာသိဒ္ဓပင်တည်း။

ဝိသဇ္ဇောကာသံ။ ■ “ဝိသဇ္ဇဋ္ဌာနံ (ဝိသဇ္ဇောကာသံ၏ အဖွင့်၊) ဝိသဇ္ဇကရန္တိပိ ပါဠော” ဟု ဋီကာသစ်ဖွင့်၏။ သို့သော် “ဝိသဇ္ဇ- ဖြေဆိုခြင်း” ဟု ပါဠိအသုံး မတွေ့ရ၊ ထို့ကြောင့် “ဝိသဇ္ဇတာရံ-ဖြေဆိုနိုင်သူကို” ဟု ရှိသောပါဌသာကောင်းမည်ထင်သည်။

မဟန္တဘာဝ ပကာသနတ္ထံ။ ■ [အနုသင်္ဂီက (အကျိုးဆက်ကို) ဒဿနတ္ထ-ဝိဘာဝနတ္ထဟု မသုံးဘဲ “ ပကာသနတ္ထ ” ဟု သုံးစွဲပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။] “မဟန္တာနံ-ကြီးကျယ်ကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏+ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် တလောကလုံးဝယ် မည်သူနှင့်မျှမဆက်ဆံအောင် ထူးခြားသော မည်သူမျှမဖြေနိုင်သောပြဿနာကို ဖြေနိုင်တော်မူသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်စွမ်းတည်း၊ ထိုဉာဏ်တော်၏ အာနုဘော် အစွမ်းသတ္တိကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ - ဟုလို။

ဣဒ္ဓ ကာရဏံ။ ■ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနေ ဧဒိသော ဧကော ဘိက္ခု တဒါနု ဘာဝပ္ပကာသကော ဟောတိ- (ထို သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အာနုဘော်အစွမ်းကိုပြရာ ရောက်သော ရဟန်းတပါးသည် ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာတိုင်းမှာ ရှိမြဲဖြစ်၏) ဟူသော

ဏံ-ဤအကြောင်းကို၊ (မဟန္တဘာဝကို ထင်ရှားပြနိုင်သော ဤမဟာဘူတပရိယေသကရဟန်း၏အကြောင်းကို)၊ ပဋိစ္စန္ဒ-ဖုံးကွယ်အပ်ပြီ၊ (ဖုံးကွယ်တိမ်မြုပ်နေပြီ)၊ အထ- ထိုသို့ ဖုံးကွယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နံ-ထိုအကြောင်းကို၊ ဝိဝဋ် - ဖွင့်ဖော်အပ်သည်ကို၊ ကတ္တာ- ရှိ၊ ဒေသေန္တောပိ - ဟောတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဘူတပုဗ္ဗန္တိအာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ- ထို ဘူတပုဗ္ဗ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ ကတ္ထနုခေါတိ- ကား၊ ကိသ္မိံ- ဌာနေ- အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ ကိံ - အဘယ်အာရုံသို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ ကိံ - အဘယ်အာရုံသို့၊ ပတ္တဿ- ရောက်သော၊ (ပုဂ္ဂလဿ- ၏) တေ- ထို မဟာဘုတ်တို့သည်၊ အနဝသေသာ - အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ) အပ္ပဝတ္တိဝသေန - နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ- ချုပ်ကြပါကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ ပန - အမှာစကားချပ် ညှပ်လိုက်ဥားအံ့၊ သော မဟာဘူတကထာ - ဤ မဟာဘူတကထာကို၊ သဗ္ဗာကာရေန - အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (ဝစနတ္ထ၊ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာနစသောအခြင်းအရာအားဖြင့်)၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ဝုတ္တာ-ဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ သာ(မဟာဘူတကထာ) - ကို၊ တတောဝ - ထိုဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှသာ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ-ယူထိုက်၏။

ဒေဝယာနိယောမဂ္ဂေါတိ-ကား၊ ပါဠိယေက္ခော-အသီးအခြား တမျိုးသော၊ ဒေဝလောကဂမနမဂ္ဂေါ နာမ-နတ်ပြည်သို့သွားကြောင်းလမ်းမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ပန- စင်စစ်ကား၊ ဧတံ- ဤ ဒေဝယာနိယော မဂ္ဂေါဟူသောအမည်သည်၊

x x x x x x x

ဤအကြောင်းသည် ဖုံးကွယ် တိမ်မြုပ်နေ၏။ [ဤ ဒေသေန္တောပိ၌ အပိဖြင့် ရှေး၌ပြုအပ်ပြီးသောအကျိုး ၃ မျိုးပြခြင်းကို ပေါင်းပါ၊ ဤအကြောင်းကို ထင်ရှား ပြတော်မူလိုသော ဆန္ဒတော်လည်း ဤဝတ္ထုကိုဟောရခြင်း၏အကြောင်းပင် ဖြစ်သည်-ဟူလို။]

ကတ္ထနုခေါ။ ။ ကိသ္မိံဌာနေ ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထိုဌာနေအရ တည်ရာဒေသကို ယူမည် စိုး၍ “ ကိံ အာဂမ္မ-အဘယ်အာရုံသို့ ရောက်ခြင်း (ရခြင်း) ကြောင့် ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထုဖွင့်သည်။ “ ကိသ္မိံဌာနေ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ” ဟု ပေးပါ - ဟူလို။ [ကိသ္မိံဌာနေ ကာရဏဘူတေတိ အတ္ထံ ဒေသေတံ ကိံ အာဂမ္မာကံ ဝုတ္တံ၊ ကိံ အာရမဏပစ္စယဘူတံ အဓိဂန္တော အဓိဂမနဟေတူတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ ကိံ ပတ္တဿာတိ။-ဋီသစ်။]

ကိံ ပတ္တဿ။ ။ ကိံ အာရမဏံ ပတ္တဿ ပုဂ္ဂလဿ နိရုဇ္ဈန္တိတိ သမ္ပန္နော၊ ဟေတု ဂမ္ဘဝိသေသနမေတံ- (ဟိတ်အနက်အတွင်းငုပ်သော ဝိသေသနပုဒ်တည်း။) “ ပတ္တဿ-ရောက်သော၊ ဝါ - ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ” ဟု ပေးပါ၊ ရောက်ခြင်းကြောင့် ထို မဟာဘုတ်တို့ နောက်ထပ်မဖြစ်သောအားဖြင့် အကြွင်းမရှိ ချုပ်ကြသနည်း-ဟူလို။

ဒေဝယာနိယော။ ။ ဒိဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထာတိ ဒေဝါ - ကာမဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ လှည့်လည်ကြ၊ မြူးပျော်ကြ၊ ထွန်းပကြရာ နတ်ပြည်တို့၊ “ တေ (ထို နတ်ပြည်တို့သို့) ယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ ဒေဝယာနိယော- (နတ်ပြည်တို့သို့ သွားရောက်ကြောင်း

ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏသေဝ - ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ၏သာလျှင်၊ အဓိဝစနံ - အမည်တည်း၊
 ဟိ - မှန်၊ သေ - ဤရဟန်းသည်၊ တေန - ထိုဣဒ္ဓိဝိဓညာဏဖြင့်၊ ယာဝ မြဟ္မ
 လောကာပိ-မြဟ္မပြည်တိုင်အောင်လည်း၊ ကာယေန-ကိုယ်ဖြင့်၊ ဝသံ-မိမိအလို
 ကို၊ ဝတ္ထေန္တော- ဖြစ်စေလျက်၊ ဝါ- လိုက်စေလျက်၊ ဒေဝလောကံ-နတ်ပြည်
 သို့၊ ယာတိ-သွားနိုင်၏၊ [တေန ယာတိကိုကြည့်၍ ယာနိယောကို ကရဏသာဓိ
 ပြုရသည်။] တဿ - ထို့ကြောင့်၊ တံ - ထိုဣဒ္ဓိဝိဓညာဏကို၊ ဒေဝယာနိယော
 မဂ္ဂေတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန - သည်၊) ဝုတ္တံ -- လျှောက်အပ်ပြီ၊
 ယေန စာတုမဟာရာဇိကာတိ - ကား၊ သဗ္ဗိပေ- အနီး၌၊ ဌိတံပိ - တည်တော်မူ
 သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ အပုစ္ဆိတွာ - မမေးမူ၍၊ ဓမ္မတယ-
 ထုံးစံဓမ္မတာသည်၊ စောဒိတော-တိုက်တွန်းအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒေဝတာ-
 နတ်တို့သည်၊ မဟာနဘာဝါ- ကြီးသောအာနဘော်ရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ မည
 မာနော-မှတ်ထင်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဥပသင်္ကမိ-ချဉ်းကပ်ပြီ၊ မယံပိ ခေါ် ဘိက္ခု
 န ဇာနာမာတိ- ကား၊ ဗုဒ္ဓဝိသယေ - ဘုရားရှင်၏ အရာတော်၌၊ ပဉ္စု-ပြဿနာ

x x x x x x x

လမ်း)၊ ယထာ နိယျာနိယာတိ ဣတ္ထ အနိယသဒ္ဓေါ ကတွတ္ထေ၊ တထာ ဣဓ ကရဏ
 ဣတ္ထတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ” ဟု ဋီကာသစ်၌ အနိယပစ္စည်း၊ ကရဏသာဓိဟု ဆိုသည်။ [နိယျာနိကာ၌
 ကား နိဗ္ဗ ဤကို ရသ၊ ယကို က ပြုသော်လည်း ဤ၌ နိဝယ် ရသ ပြုဘယ်မလို။]

ကာယေန ဝသံ ဝတ္ထေန္တော။ ။ ဝသဝတ္ထနံနာမ ယထိစ္ဆိတဋ္ဌာနဂမနံ-ကိုယ်
 ဖြင့် အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်ခြင်းဟူသည် (နတ်ပြည် မြဟ္မာ့ပြည်ဝယ်) သွားလိုရာအရပ်သို့
 ရောက်အောင်သွားနိုင်ခြင်းတည်း၊ -ဋီကာ။

စာတုမဟာရာဇိကာ။ ။ “ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော ဧတေသံ ဣဿရေတိ
 စာတုမဟာရာဇိကာ” ဟု ဋီကာတို့၌ ဝိပြိုဟ်ပြ၏၊ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော စတုမဟာ
 ရာဇံ (ဒိဂ)၊ စတုမဟာရာဇံ ဧတေသံ ဣဿရေတိ” ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဧတေသံ ဣဿရ
 အနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက် ဟု ကြံပါ။ “ နတ်မင်းကြီး ၄ ယောက်ဟူသော အစိုးရသူ
 ရှိသောနတ်အများတို့” ဟု ပေး၊ အခြားနေရာ၌ကား “ စတုမဟာရာဇေ ဘတ္တိ ဧတေသံတိ
 စာတုမဟာရာဇိကာ” ဟု ဧတေသံ ဘတ္တိအနက်၌ ဣကပစ္စည်းသက်၏။

သဗ္ဗိပေ ဌိတံပိ။ ။ ပိသည် သမ္ဘာဝနာဇောတက၊ အနီး၌ တည်နေတော်မူသော
 ကြောင့် မေးလျှောက်ဘို့ရန် အလွန် လွယ်ကူသည်ကို သမ္ဘာဝနာပြုသည်၊ [“ ကိဉ္ဇာပိ
 ဘဂဝါ သဗ္ဗိပေ ဌိတော၊ တထာပိ” ဟု ကြံလျှင် ဂရဟာဇောတကဟုလည်း ဆိုနိုင်၏။]

ဗုဒ္ဓဝိသယေ ပဉ္စု။ ။ စာတုမဟာရာဇိ နတ်တချို့သည် အရိယာဖြစ်ပြီး ဖြစ်သော
 ကြောင့် မဟာဘုတ်တို့ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်ကို အတော်အတန် ဖြေနိုင်စရာရှိသော်လည်း
 ထိုရဟန်း သိလိုသောအချက်မှာ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အပြည့်အစုံဖြေမှ ပြေမည့်
 ပြဿနာဖြစ်သောကြောင့် ထိုမျှလောက် ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်း မသိရကား “ မယံပိ ခေါ်
 န ဇာနာမ” ဟု ဝန်ခံကြသည်။

ကို၊ ပုစ္ဆိတာ-မေးအပ်ကုန်သော၊ ဒေဝတာ-တို့သည်၊ န ဇာနန္ဒိ-မသိကြကုန်၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ ဝေ-ဤသို့၊ (မယံပိ ခေါ်ဘိက္ခု န ဇာနာမဟူ၍) အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ။

အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ မမ-ငါ၏၊ ဣမံ ပဉ္စ-ဤပြဿနာ ကို၊ န ကထေတံ - မဖြေခြင်းငှါ၊ (မဖြေဘဲနေခြင်းကို၊) န လဗ္ဘာ - မရအပ်၊ [“လဗ္ဘာ”ကား နိပါတ်ပုဒ်တည်း။] သီယံ - လျင်စွာ၊ ကထေထ - ဖြေကြကုန် လော၊ ဣတိ- သို့၊ တာ ဒေဝတာ - ထိုနတ်တို့ကို၊ အဇ္ဈောတ္ထရတိ- လွှမ်းမိုး၏၊ ပုနပျုနံ-ထပ်ကာထပ်ကာ၊ ပုစ္ဆတိ-မေး၏၊ တာ-ထိုနတ်တို့သည်၊ အယံ ဘိက္ခု- သည်၊ နော-ငါတို့ကို၊ အဇ္ဈောတ္ထရတိ-လွှမ်းမိုး၏၊ ဟန္တု - ယခု၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ ဟတ္ထတော-ငါတို့လက်မှ၊ မောစေဿာမ - လွတ်စေကြကုန်အံ့၊ [“ဟတ္ထတော မောစေဿာမ”သည် မလိုချင်သောအရာ၌ “ဒို့လက်ကလွတ်ရင် ပြီးတာဘဲ” ဟု လောက ပြောရိုးစကားတည်း။] ဣတိ - ဤသို့၊ စိန္တေတွာ - ၍၊ အတ္ထိ ခေါ် ဘိက္ခု စတ္တာရော မဟာရာဇာနောတိ အာဒိ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟံသု- ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ တတ္ထ - ထို အတ္ထိ ခေါ် ဘိက္ခု အစရှိသော စကားရပ်၌၊ အဘိက္ကန္တ တရာတိ-ကား၊ အဘိက္ကမ္မ-ကျော်လွန်၍၊ ကန္တတရာ- သာ၍ နှစ်သက် အပ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာတိ- ကား၊ ဝဏ္ဏယသဏ္ဍဿရိယာဒီဟိ-အဆင်း၊ အမြီအရံ၊ အစိုးရသု၏အဖြစ်၊ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဥတ္တမတရာ-သာ၍ မြတ်ကုန် သော၊ (စတ္တာရော မဟာရာဇာနော၌ စပ်)၊ ဧတေန နယေန-ဤနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗ ဝါရေသု-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ အတ္ထော- ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိထိုက်၏။

ပန-အထူး၊ အယံ-ကား၊ ဝိသေသော-တည်း၊ [အခြားနတ်များမှ ကြံစည်ပုံ အထူးတည်း။] ဒေဝရာဇာ-နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော၊ သက္ကော- သည်၊ စိန္တေသိ ကံရ-ကြံသတတ်၊ (ကံ)၊ အယံ ပဉ္စော-ဤပြဿနာသည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယော-ဘုရား

x x x x x x x

အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ ■ “လွှမ်းမိုးခြင်း” ဟူသည် မဖြေလျှင် မနေနိုင်အောင် အထပ် ထပ် မေးသောအားဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ပုနပျုနံ ပုစ္ဆတိ” ဟု အဇ္ဈောတ္ထရတိကို သရုပ်ဖော်သည်။ [ဤ၌ “ပုစ္ဆတိ” ဟု ရှိသောကြောင့် ရှေ့လည်း “အဇ္ဈောတ္ထရတိ” ဟု တံကာလာပေက္ခဝတ္တမာန်ဖြင့်ရှိမှ ရှေ့နောက် ညီသည်၊ ရှေး စာအုပ်တို့၌ “အဇ္ဈောတ္ထရိ” ဟု အတိတ်ရှိသည်မှာ မကောင်း။]

အဘိက္ကန္တ တရာ။ ■ ရူပသမ္ပတ္တိယာ စေဝ ပညာ ပဋိဘာနာဒိ ဂုဏေဟိစ အမေ အဘိဘုယျ (အတိအဖွင့်) ပရေသံ ကာမနိယတရာ - သူတပါးတို့သည် သာ၍ နှစ်သက် အပ်ပါကုန်၏၊ (ကန္တတရာအဖွင့်)၊ - ဇီကာ။

အယံ ပန ဝိသေသော။ ■ “ မျက်စိတထောင် အမြင်ဆောင်သည် ” ဟု ကျော်ကြားသော သကြားမင်းသည် သစ္စာ ၄ ပါးကို သိပြီးသော သောတာပန် ဖြစ်ပါ လျက် “အဘယံကြောင့် ထိုရဟန်းကို မှန်သောနည်းလမ်း၌ မတိုက်တွန်းရပါသနည်း”

ရှင်၏ အရာတော်တည်း၊ အညေန-အခြား ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိသဇ္ဇိတုံ - ဖြေဆိုခြင်းငှါ၊ န သက္ကာ - မစွမ်းနိုင်၊ အယံစ ဘိက္ခု - သည်လည်း၊ အဂ္ဂိ - မီးကို၊ ပဟာယ-၍၊ ခန္ဓောပနကံ- ပိုးစုန်းကြူးကို၊ ဓမ္မန္တောဝိယ - မှတ်သူကဲ့သို့၎င်း၊ (ပိုးစုန်းကြူးကို သာ၍ အရောင်လင်းအောင် မီးမှတ်သလို မှတ်သူကဲ့သို့၎င်း)၊ ဘေရိ - စည်ကြီးကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဥဒရံ-ဝမ်းဗိုက်ကို၊ ဝါဒေန္တောဝိယစ-မြည်စေသူကဲ့သို့၎င်း၊ (တီးသူကဲ့သို့၎င်း)၊ လောကေ-၌၊ အဂ္ဂပုဂ္ဂလံ-အမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-ကို၊ ပဟာယ-၍၊ ဒေဝတာ-တို့ကို၊ ပုစ္ဆန္တော-မေးလျက်၊ ဝိစရတိ-လှည့်လည်ဘိ၏၊ နံ-ထိုရဟန်းကို၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကံ-အထံတော်သို့၊ ပေသေမိ-စေလွှတ်အံ့၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ ကိရ)။

တတော- ထိုမှနောက်၌၊ ပုနဒေဝ-လျှင်၊ သော - ထို သကြားမင်းသည်၊ စိန္တေသိ - ကြံပြီ၊ (ကိ)၊ သုဒ္ဓုဒမ္ဗိ- အလွန်ဝေးသော အရပ်သို့လည်း၊ ဝန္တော- သွားပြီး၍၊ သတ္ထု-၏၊ သန္တိကေယေဝ-အထံတော်၌သာ၊ နိက္ကဓံ-ယုံမှားခြင်း မရှိသည်၊ ဘဝိဿတိ-လတံ့၊ သေပုဂ္ဂလောနာမ-ဤကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ အတ္ထိစေဝ- ရှိတတ်သေးသည်သာ၊ ထောကံ - အနည်းငယ်၊ အာဟိဏ္ဏန္တော- လှည့်လည်လျက်၊ တာဝကိလမတု-ပင်ပန်းပါစေဥျားတော့၊ ပစ္စာ-၌၊ ဇာနိဿတိ-သိလတံ့၊ ဣတိ-သို့၊ (စိန္တေသိ)၊ တတော-ထိုသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တံ-ထိုရဟန်းကို၊ အဟံပိ ခေါတိ အာဒိ -ကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

ဗြဟ္မဿာနိယောပိ - ဗြဟ္မပြည်သို့ သွားကြောင်း လမ်းသည်လည်း၊ ဒေဝယာနိယ သဒိသောဝ-နတ်ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်းနှင့် တူသည်သာ၊ [“သဗ္ဗမေတံ ဟိ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ မရှိလျှင် ထည့်ပါ။] ဟိ-မှန်၊ ဒေဝယာနိယ မဂ္ဂေါတိဝါ-ဒေဝယာနိယ မဂ္ဂ ဟူသော အမည်သည်၎င်း၊ ဗြဟ္မဿာနိယမဂ္ဂေါတိဝါ-သည်၎င်း၊ မဗ္ဗသေတူတိဝါ-သည်၎င်း၊ (တရားတည်းဟူသော တံတား ဟူသော အမည်သည်၎င်း)၊ ကေစိတ္တက္ခဏိက အပ္ပနာတိဝါ- တခုသော စိတ္တက္ခဏရှိသော အပ္ပနာဟူသော အမည်သည်၎င်း၊ သန္တိဋ္ဌာနိကစေတနာတိဝါ- ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စေတနာဟူသော အမည်သည်၎င်း၊ မဟဂ္ဂတစိတ္တိတိဝါ-

x x x x x x x

ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အယံ ပန ဝိသေသော” စသည်ကို မိန့်သည်၊ [ဋီကာသစ်၌ “ဥပါယေ-သင့်လျော်သော နည်းလမ်း၌၊ (မြတ်စွာဘုရားထံ ပြန်၍ လျှောက်ထားဘို့ရန် နည်းလမ်း၌)၊ န နိယောဇေတိ-မတိုက်တွန်းပါသနည်း” ဟု အနက်ပေးပါ။]

အတ္ထိစေဝ။ ■ ဒေဝသော မဟာဘူတပရိယေသကော ပုဂ္ဂလောနာမ ဝိဇ္ဇမာနော ယေဝ ဘဝေယျ - ဤကဲ့သို့ မဟာဘူတ ပရိယေသက ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကေန်ရှိတန်ရာ၏၊ မယာ အပေသိတောယေဝ ပစ္စာ ဇာနိဿတိတိ အဓိပ္ပါယော - ငါက ဘုရားအထံ တော်သို့ မစေလွှတ်ဘဲသာလျှင် နောက်၌ သူ့ဘ၇သ၇ သိလိမ့်မည်-ဟူလို။

သည်၎င်း၊ အဘိညာညာဏန္တိဝါ-အထူးအားဖြင့်သိတတ်သော ဉာဏ်ဟူသော အမည်သည်၎င်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တေ-ဤ အမည်သည်၊ ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏသေဝ-၏သာ၊ နာမံ-တည်း။

ပုဗ္ဗနိမိတ္တန္တိ-တ္တံ ဟူသော ပါဠိဖြင့်၊ (“ဒီပယိ” သူ” နှစ်) ဥဒယတော-ထွက် လာသော(ထွက်တော့မည် ဖြစ်သော၊) သူရိယဿ - ၏၊ အရုဏဂ္ဂံ - အရုဏ် ဥားသည်၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-ပုဗ္ဗနိမိတ်သည်၊(ဟောတိ) ဝိယ-သို့၊ (ဝေံ) အာဂမနပုဗ္ဗ ဘာဂေ-ဗြဟ္မာမင်းလာခြင်း၏ ရှေးအဘို့၌၊(ဥပ္ပဇ္ဇနကံ- ဖြစ်နှင့်သော၊) နိမိတ္တံ- အမှတ်အသားသည်၊(ဟောတိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣဒါနေဝ-ယခုပင်၊ ဗြဟ္မာ- မဟာဗြဟ္မာသည်၊ အာဂမိဿတိ-လာတော့လတံ၊ ဝေံ-သို့၊ မယံ - အကျွန်ုပ် တို့သည်၊ ဇာနာမ-သိကြရပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပယိ သု- ပြုကြကုန်ပြီ၊ ပါတုရဟောသိတိ-ကား၊ ပါကဇော-ထင်ရှားသည်၊ အဟောသိ- ပြီ၊ အထ-ထိုအခါ၌၊ သောဗြဟ္မာ- သည်၊ တေန ဘိက္ခုနာ - သည်၊ ပုဇ္ဇော- မေးအပ်သည်၊ (သမာနော)၊ အတ္တနော - ၏၊ အဝိသယဘာဝံ-အရာမဟုတ် သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဥ တွာ-၍၊ (“စိန္တေတွာ အာဒိမာဟ” တို့၌စပ်) အဟံ- သည်၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သစေ ဝက္ခာမိ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊(ဝေံ သတိ) ဣမေ-ဤဗြဟ္မာတို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ ပရိဘဝိဿန္တိ-လွမ်းမိုးကြကုန်လတံ၊ (အထင်သေးကြကုန်လတံ)၊ အထ- သို့မဟုတ်၊ ဇာနန္တောဝိယ-သိသကဲ့သို့၊ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော စကားကို၊ (သစေ)ကထေဿာမိ - အံ့၊(ဝေံ သတိ) အယံ ဘိက္ခု-သည်၊ မေ-၏၊ ဝေယျာကရဏေန-ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့်)၊ အနာရဒ္ဓစိတ္တော-နှစ်သက်စေအပ်သောစိတ် မရှိသည်၊ (ဟုတွာ)ဝါဒံ-ပြောဆို ကြောင်းအပြစ်ကို၊ အာရောပေဿတိ - တင်လတံ။

x x x x x x x x

သဗ္ဗမေတံ၊ပေ၊နာမံ။ ။ ဣဒံ ပါဠိယံ အဋ္ဌကထာသုစ တတ္ထတတ္ထ အာဂတရူဇိ နာမဝသေန ပုတ္တံ၊-ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ်၏ “ဒေဝယာနီယမဂ္ဂ” စသော အမည်ကို ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ထိုထိုနေရာ၌ ရူဇိနာမည်အဖြစ်ဖြင့်လာသောကြောင့် ဤ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ။ ။ ပုဗ္ဗေ-ဗြဟ္မာမင်း မလာမီ ရှေးအဘို့၌+ဥပ္ပဇ္ဇနကံ - ဖြစ်နှင့်သော+ နိမိတ္တံ-ဗြဟ္မာမင်းလာခြင်း၏ အမှတ်အသားတည်း၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-သာ၊ နေမထွက်ခင် ရှေး ဥားစွာ ပေါ်လာသော အရုဏ်ရောင်သည် နေထွက်လာတော့မည့် အထိမ်းအမှတ်ဖြစ် သကဲ့သို့တည်း။

အနာရဒ္ဓစိတ္တောစသည်။ ။ အနာရဒ္ဓစိတ္တောတိ အနာရာမိတ စိတ္တော၊အာရဒ္ဓန္တိ အာ+ရာဓဓာတ်, ကာရိတ်ကြေ, တပဇ္ဇည်း၊ အာရာဓီယတေတိ အာရဒ္ဓံ၊ အာရဒ္ဓံ + စိတ္တံ ယဿာတိ အာရဒ္ဓစိတ္တော၊ န+အာရဒ္ဓစိတ္တော အနာရဒ္ဓစိတ္တော၊ “ အတုဋ္ဌစိတ္တော- မနှစ်သက်သောစိတ်ရှိသည်”ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ၊ ဤပုဒ်ကို ဟုတွာထည့်၍ အာရောပေ သတိ နှစ်စပ်။

အဟမသ္မိ ဘိက္ခု ဗြဟ္မာတိအာဒိနိ - အစရှိသော စကားတို့ကို၊ မေ - သည်၊ ဘဏန္တဿ-ပြောဆိုလသော်၊ ဝါ-သော၊ မေ-၏၊ ဝစနံ ပန- စကားကိုကား၊ ကောစိ-တစုံတယောက်သည်၊ န သဒ္ဒဟိဿတိ - မယုံကြည်လတုံသည်ကား၊ န-မဟုတ်၊ (သဒ္ဒဟိဿတိ ယေဝ - ယုံကြည်လတုံသည်သာ၊) အဟံ-သည်၊ ဝိက္ခေပံ - အထူးထူးအပြားပြား ပယ်ရှားခြင်းကို၊ [ဝါစာယ ဝိဝိဓာ ခေပနံ၊ တခြားအာရုံရော့နေအောင် အခြားမဆီမဆိုင်စကားတွေ ပြောခြင်းကို “စကား ဖြင့် အထူးထူးသော ပစ်ပယ်ခြင်း” ဟု ဆိုသည်၊] ကတ္တာ- ရှိ၊ ဣမံ ဘိက္ခု-ကို၊ သတ္ထု- မြတ်စွာဘုရား၏၊ သန္တိကံ ယေဝ- သို့သာ၊ ယံနနပေသေယျ-အကယ်၍ စေလွှတ်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စိန္တေတွာ-ရှိ၊ အဟမသ္မိ ဘိက္ခု ဗြဟ္မာတိ အာဒိ-ကို၊ အာဟ-ပြောပြီ။

ကေမန္တံ အပနေတွာတိ-ကား၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ (တခုသော အရပ်သို့ ဖယ်၍ ဆောင်မှုကို၊) အကာသိ-ပြုသနည်း၊ (ဣတိ-ဤကား အမေး တည်း၊) ကုဟကတ္တာ - ကြားဝါတတ်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (ဧဝံ အကာသိ- ပြီ၊ ဣတိ-ဤကားအဖြေတည်း၊) ဗဟိဒ္ဓါ ပရိယေဋ္ဌိ တိ-ကား၊ တေလတ္ထိကော-ဆီကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝါလိကံ-သဲကို၊ နိဗ္ဗိဋ္ဌယမာနောဝိယ-ညှစ်သကဲ့သို့၊ (ဆီကြိတ်သကဲ့သို့၊) ယာဝဗြဟ္မလောကာ - ဗြဟ္မပြည်တိုင်အောင်၊ ဗဟိဒ္ဓါ- မြတ်စွာဘုရားမှ အပ၌၊ ပရိယေသနံ-ရှာမှီးခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ-ရောက်၏။

သကုဏန္တိ-ကား၊ ကာကံဝါ- ကျီးကိုသော်၎င်း၊ ကုလလံဝါ- စွန်ကိုသော် ၎င်း၊ (ဂဟေတွာ၌စပ်၊) န ခေါသော ဘိက္ခု ပဉ္စေ ဧဝံ ပုစ္ဆိ တဗ္ဗောတိဣမိနာ- ဖြင့်၊ (ပဋိသေဓေတိ-၌စပ်၊) ဘဂဝါ-သည်၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ သေ ပဉ္စေ-ဤ ပြုသနာကို၊ ပဒေသေန - ဥပါဒိန္ဒက မဟာဘုတ် ဟူသော တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြင့်၊

x x x x x x x x

ကုဟကတ္တာ ။ ။ စုရာဒိကုဟဓာတ်သည် ဝိမ္မာပန - အံဩစေခြင်း , အထင်ကြီး အောင် , အထင်မသေးအောင် ကြားဝါခြင်း အနက်ကို ဟော၏။ ထိုဗြဟ္မာမင်းလည်း အခြားဗြဟ္မာတို့က မိမိကို အထင်မသေးအောင် ကြားဝါတတ်သောကြောင့် ထိုရဟန်းကို အခြားတနေရာသို့ ခေါ်ဆောင်ပြီးမှ သူမသိကြောင်းကို အမှန်အတိုင်း ဝန်ခံသည်။

န ခေါပေ၊ ပုစ္ဆိ တဗ္ဗောတိ ဣဒံ ။ ။ ဣဒံ၏ စပ်ပုဒ်သည် တိုက်ရိုက်မရှိ၊ ဘဂဝါ ဟူသော ကတ္တာရှေ့က ပုဒ်သည် ဘဂဝါ စပ်ရာ ပဋိသေဓေတိ၌သာ စပ်ခွင့်ရှိ၏။ ပဋိ သေဓေတိ၌ စပ်၍လည်း အဓိပ္ပါယ်မရ၊ ထို့ကြောင့် “ဣမိနာ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည် ထင်သည်။ “ဤပါ၌ဖြင့် ဘုရားရှင်သည် တားမြစ်တော်မူ၏” ဟုလို။

ပဒေသေနေဝ ။ ။ ဤကား “ကေဒေသေန” ဟု ဖွင့်၍ ထို ကေဒေသအရ “ဥပါ ဒိန္ဒကဝသေန” ဟု သရုပ်ဖော်သည်၊ ထိုဥပါဒိန္ဒကဟူသည် သက်ရှိ ရုပ်တရားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “သတ္တ သန္တာန ပရိယာပဇ္ဇေနာတိ အတ္ထော” ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်။

ပုစ္ဆိတဗျော - မေးထိုက်၏။ အယဉ္ဇဘိက္ခု - ဤရဟန်းသည်လည်း။ အနုပါဒိန္ဒကေပိ - အနုပါဒိန္ဒက မဟာဘုတ်တို့ကိုလည်း။ ဂဟေတွာ - ယူ၍၊ နိပ္ပဒေသတော-အကြွင်း မရှိသောအားဖြင့်၊ ပုစ္ဆိတိ-မေး၏။ [“ကတ္ထ န ခေါ ဘန္တေ ဣမေ စတ္တာရော မဟာဘူတာ” ဟု သက်ရှိ သက်မဲ့ မဟာဘုတ်အားလုံးကို မေးသည်။] တသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဋိသေဓေတိ-တားမြစ်တော်မူ၏။

ပုစ္ဆာမူဠဿ - ပုစ္ဆာ၌ တွေဝေနေသော၊ ဇနဿ-သတွာ အပေါင်းအား၊ ပုစ္ဆာယ-ပုစ္ဆာ၏၊ ဒေါသံ-အပြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူ၍၊ ပုစ္ဆိ-ကို၊ (မေးနည်းကို) သိက္ခာပေတွာ-သင်စေတော်မူ၍၊ (သင်ပေးတော်မူ၍) (ယံ) ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ-အကြင် ပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုတော်မူခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဧတံ-ဤပုစ္ဆာမူဠပုဂ္ဂိုလ်အား ပုစ္ဆာကို သင်ပေးပြီးမှ ပြဿနာကို ဖြေဆိုတော်မူခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-ဘုရားရှင်တို့၏၊ အာစိဏ္ဏံ - လေ့ကျက်အပ်သော သဘောတံထွာ ဓမ္မတာတော်သည်၊ ဟောတိ ကိရ - ဖြစ်သတတ်၊ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ (ပုစ္ဆာမူဠဿ - သော၊ ဇနဿ-အား၊ ပုစ္ဆာယ-၏၊ ဒေါသံ-ကို၊ ဒဿေတွာ-၍၊ ပုစ္ဆိ-ကို၊ သိက္ခာပေတွာ-၍၊ ယံပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ - သည်၊ အတ္ထိ, ဧတံ - သည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ ဟောတိ-နည်း၊) ပုစ္ဆိတံ-မေးခြင်းငှါ၊ (မေးနည်းကို)၊ အဇာနိတွာ- မသိမူ၍၊ ပရိပုစ္ဆန္တော-မေးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒုဗ္ဗိညာပယော-မသိစေအပ် မသိစေနိုင်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ (တသ္မာ, ပုစ္ဆာမူဠဿ ဇနဿ ပုစ္ဆာယဒေါသံ ဒဿေတွာ ပုစ္ဆိ သိက္ခာပေတွာ ယံပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ အတ္ထိ, ဧတံ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏံ ဟောတိ)။

x x x x x x x x

နိပ္ပဒေသတော ပုစ္ဆိ။ ။ သက်ရှိ မဟာဘုတ်ဟူသော ဥပါဒိန္ဒကရုပ်, တောတောင် ရေမြေစသည်၌ တည်သော သက်မဲ့ မဟာဘုတ်ဟူသော အနုပါဒိန္ဒကရုပ်အားဖြင့် ၂ မျိုးလုံးသော မဟာဘုတ်ကို မေးသောကြောင့် “ နိပ္ပဒေသတော ပုစ္ဆိ ” ဟု ဆိုသည်။ ဆက်ဥျးအံ၊ - ဤပြဿနာကား သက်ရှိမဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်းကိုသာ မေးသင့်သော ပြဿနာတည်း။ မှန်၏။ - နိဗ္ဗာန်တရားသည် သက်ရှိ မဟာဘုတ်များ၏ ချုပ်ကြောင်းသာ ဖြစ်၏။ တော တောင် စသည်၌ တည်သော သက်မဲ့ မဟာဘုတ်တို့၏ ချုပ်ကြောင်း မဟုတ်ပါ။

ပုစ္ဆာမူဠဿ။ ။ လမ်းမှန်မသိ မျက်စိလည်နေသူကို “မဂ္ဂမူဠ” ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့ ပုစ္ဆာမေးနည်း မသိသူ, (သူသိလိုသော အကြောင်းအရာကို မမေးတတ်သူ) ကို “ပုစ္ဆာမူဠ” ဟု ခေါ်ရသည်။ ထိုသို့ မမေးတတ်ဘဲ မေးလျှင် အမေးသည်ပင် လွဲ၍နေသောကြောင့် ထို ပုစ္ဆာအလွဲကို အမှန်ဖြေသော်လည်း မေးသူကား နားလည်မည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့သည် ရှေးဥျးစွာ ပုစ္ဆာကို မှန်အောင် မေးတတ်ဘို့ရန် သင်ပေးတော်မူပြီးမှ ထို မှန်သောပုစ္ဆာအတွက် မှန်သောအဖြေကို ပေးတော်မူလေ့ရှိကြသည်။ [ဝိညာပီယတေ- သိစေအပ်၏။ ဣတိ ဝိညာပယော၊ ဝိ+ဉာ+ဏာပယ+ဏ၊ ဒုသဒ္ဓါသည် အဘာဝ ပဋိသေဓ အနက်ဟော၊ န + ဝိညာပယော ဒုဗ္ဗိညာပယော၊ (တနည်း) ဒုက္ခေန+ ဝိညာပယော ဒုဗ္ဗိညာပယော။]

ပန- ဆက်၊ [ပြတ်ပြီးစကားကို ပြန်၍ဆက်သည်။] (တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝါ- ပုစ္ဆာမူဠပုဂ္ဂိုလ်အား မေးနည်းကို သင်ပေးပြီးမှ ဖြေဆိုခြင်း၏ ဗုဒ္ဓါစိန္တု၏အဖြစ် ကြောင့်၊) [ရှေ့စကားနှင့် ဆက်သွယ်မိအောင် ထည့်သည်။] ပဉ္စ - ပြဿနာကို၊ သိက္ခာပေန္နော-သင်စေတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သင်ပေးတော်မူလို သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)၊ ကတ္ထ အာပေါစာတိ အာဒိ - အစရှိသောဂါထာကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထိုကတ္ထ အာပေါစ အစရှိသောဂါထာ၌၊ (အဝယဝတ္ထော- အစိတ်ဖြစ်သောအနက်ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ န ဂါဓတိတိ - ကား၊ န ပတိဋ္ဌာ တိ- မတည်နိုင်ပါသနည်း၊ စတ္တာရော - နံသော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ- တို့သည်၊ ကိ - အဘယ်အာရုံသို့၊ အာဂမ္မ- ရောက်၍၊ (ရောက်ခြင်းကြောင့်)၊ အပ္ပတိဋ္ဌာ- ဖြစ်တည်ဘုံရာအကြောင်း မရှိကုန်သည်၊ ဘဝန္တိ - ဖြစ်ပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ဣမံ-ဤပြဿနာကို၊ ဥပါဒိန္ဒယေဝ-သက်ရှိ မဟာဘုတ်ကိုသာ၊ သန္ဓာ ယ-၍၊ ပုစ္ဆတိ - မေး၏။ [သန္ဓာယပါလျှင် သန္ဓာယ၏ကံက တခြား၊ ပဓာန ကြိယာ၏ကံက တခြားဖြစ်သောကြောင့် ပဓာနကြိယာ၏ကံကို “ဣမံ” ဟု ထည့်။] သဏ္ဍာနဝသေန- အရှည် အတို ပုံသဏ္ဍာန်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပါဒါရူပံ - (ဝဏ္ဏ တည်းဟူသော) ဥပါဒါရုပ်ကို၊ ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စာတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။

x x x x x x x

န ဂါဓတိ။ ။ ဂါဓတိ၏ ပတိဋ္ဌာအနက်ကိုပြလို၍ “န ပတိဋ္ဌာတိ” ဟု ဖွင့်ပြီး လျှင် ထိုပတိဋ္ဌာအရ လောကမျက်မြင်ဖြစ်သော တည်ရာဌာနကို ယူမည်စိုး၍ “ကိ” အာဂမ္မ အပ္ပတိဋ္ဌာ ဘဝန္တိတိ အတ္ထော” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထု ဖွင့်သည်။ ကိ အာဂမ္မကို “ကိ” အာရမဏပစ္စယဘူတံ အဓိဂန္ဓာ၊ အဓိဂမန ဟေတုတိ အတ္ထော” ဟု ရှေ့၌ ဒီကာ ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ ဤ၌လည်း အပတိဋ္ဌာကို “အပ္ပစ္စယာ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဥပါဒိန္ဒယေဝ သန္ဓာယ။ ။ ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ် ဟူသမျှသည် ငါ- ငါ့ ဥစ္စာဟု စွဲလမ်းအပ်သောကြောင့် ဥပါဒိန္ဒမည်၏။ ဥပါဒိန္ဒဓာတ်ကြီး ၄ ပါးကိုရည်ရွယ်၍ ဤပြဿနာကို မေးရသည်။ သက်ရှိခန္ဓာကိုယ်၌ရှိသော ဥပါဒိန္ဒရုပ်ကို ရည်ရွယ်ကြောင်း ကိုလည်း နောက်၌ “ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ” ၌ နာမံက သက်ရှိဖြစ်သောကြောင့် တွဲဘက် ရူပံလည်း သဟစရဏနည်းအားဖြင့် သက်ရှိပင်ဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်။

ဒီဃဉ္စ ရဿဉ္စ။ ။ အရှေ့အရပ်စသော အရပ်တခုသို့ ရှေ့လျက် ရုပ်ကလာပ်တွေ စဉ်တန်း၍နေရာ၌ များသောရုပ်ကလာပ် အစဉ်အတန်းကို ဒီဃဟု ခေါ်၍၊ ထိုဒီဃလေခံ မများသော ရုပ်ကလာပ်အစဉ်အတန်းကို ရဿ ဟု ခေါ်၏။ ဥပမာ- “ အရပ်ရှည်သူ၊ အရပ်ပုသူ” ဟူရာ၌ ရုပ်ကလာပ်တွေ အထက် အောက် စဉ်၍နေရာဝယ် အစဉ်များ မများ ကို လိုက်၍ခေါ်ရသကဲ့သို့တည်း။

ဥပါဒါရူပံ ဝုတ္တံ။ ။ ဒီဃရုပ်အစဉ် ရဿရုပ်အစဉ်၌ မဟာဘုတ်တို့ပါရှိသော်လည်း မဟာဘုတ်တို့အတွက် “ကတ္ထ အာပေါစ ပထဝီ” စသည်ဖြင့် သီးခြားပုစ္ဆာ ရှိပြီးဖြစ်သော ကြောင့် “ဒီဃံ ရဿံ” ဖြင့် ပုံသဏ္ဍာန်ထင်ရှားသော ဥပါဒါရုပ်ကိုဆိုအပ်ပြီဟု မိန့်သည်။

အဏုံ ထူလန္တိ- ကား၊ ခုဒ္ဒကံဝါ - သေးငယ်သော ဥပါဒါရုပ်သည်၎င်း၊ မဟန္တံဝါ- ကြီးမားသော ဥပါဒါရုပ်သည်၎င်း၊ (“ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ပါသနည်း” ဟု ပါဠိတော်၌ စပ်)၊ ဣမိနာပိ - အဏုံ ထူလံဟူသော ဤစကားဖြင့်လည်း၊ ဥပါဒါရူပေ-၌၊ ဝါ- တွင်း၊ ဝဏ္ဏမတ္တမေဝ- ဝဏ္ဏရုပ်မျှကိုသာ၊ ကထိတံ-ပြီ။

သုဘာသုဘန္တိ- ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ သုဘဉ္စ- တင့်တယ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အသုဘဉ္စ- မတင့်တယ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဥပါဒါရူပမေဝ - ကိုသာ၊ ကထိတံ-ပြီ၊ ပန- ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကား၊ ဥပါဒါရူပံ- သည်၊ သုဘန္တိ- သုဘရုပ်ဟူ၍၎င်း၊ အသုဘန္တိ- အသုဘရုပ်ဟူ၍၎င်း၊ အတ္ထိ ကိံ - ရှိသလော၊ (ဣတိ - ဤကား အမေးတည်း)၊ နတ္ထိ - မရှိ၊ ပန - ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း၊ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမဏံ- ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို၊ ဝေံ- ဤသို့ (သုဘရုပ် အသုဘရုပ်ဟူ၍)၊ ကထိတံ-ပြီ၊ နာမဉ္စ ရူပဉ္စာတိ-ကား၊ နာမဉ္စ-နာမ်ခန္ဓာ ၎င်းပါးသည်၎င်း၊ ဒီဃာဒိဘောဒံ- ဒီဃအစရှိသော အပြားရှိသော၊ ရူပဉ္စ-ရုပ်သည်၎င်း၊ (“ဥပရုဇ္ဈတိ” ၌စပ်)။

x x x x x x x x x

အဏုံ ထူလံ။ ။နည်းသော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းကို “အဏုံ (အသေးအငယ်)” ဟု ခေါ်၏။ ထို အဏုရုပ်အပေါင်းကို ထောက်စာ၍ ထို့ထက်များသော ရုပ်အပေါင်းကို “ထူလံ” ဟု ခေါ်ရသည်။ [အဏုံ၌ ဝါစာသိလိဋ္ဌ နိဂ္ဂဟိတ်တည်း၊ အပ္ပပရိမာဏေ ရူပသင်္ခာတေ (နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်း၌) အဏုသညာ၊ တဒုပါဒါယ (ထိုကို ထောက်စာ၍) တတော မဟတိ (ထို့ထက်ကြီးသော ရုပ်အပေါင်း၌) ထူလံသညာ။]

ဣမိနာပိ။ ။ ဝိဖြင့် ဒီဃရဿတုန်းကလည်း “ ဥပါဒါရူပံ ” အရ ဥပါဒါရုပ်တွင် ပါဝင်သော ဝဏ္ဏရုပ်ကိုယူစေလိုကြောင်းပြန်၊ ထိုသို့ ဝဏ္ဏရုပ်ချင်းတူသောကြောင့် ဝိဖြင့် ပေါင်းသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ မှန်၏-ရှေ့၌ “သဏ္ဌာနဝသေန” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုသဏ္ဌာန် (ပုံ) ဟူသည် ဝဏ္ဏကိုအကြောင်းပြု၍ သိအပ်သော ရုပ်အစုတည်း၊ အဆင်းအရောင် (ဝဏ္ဏ) မရှိလျှင် ပုံသဏ္ဌာန်ကိုလည်း မသိနိုင်ပါ။

နာမဉ္စ ရူပဉ္စ။ ။ နာမံအရ နာမ်ခန္ဓာ ၎င်းပါးကိုယူရကြောင်း ထင်ရှားသောကြောင့် မဖွင့်တော့ဘဲ ရူပံကို “ဒီဃာဒိဘောဒံ ရူပဉ္စ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဒီဃာဒိဉ္စ အာဒိဖြင့် ရှေ့ပြုအပ်ပြီးသော ရဿ , အဏု, ထူလံ, သုဘ, အသုဘတို့သာမက အာပေါစသော မဟာဘုတ်တို့ကိုလည်း ရူပနုလက္ခဏာချင်း တူသောကြောင့် ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် “ကတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ” ဖြင့် နာမ်နှင့်တကွ ရှေ့၌ ပြုအပ်ပြီးသော ရုပ်အားလုံးကိုမေးသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဒီကော။ ။ နာမန္တိ ဝေဒနာဒိခန္ဓ စတုတ္ထံ၊ တံ ဟိ အာရမဏာဘိမုခံနမနတော, နာမကရဏတောစ (ဖဿစသော မိမိတို့၏အမည်ကို တွေ့ထိခြင်းသဘောဟူသော မိမိသည်ပင် ပြုတတ်သောကြောင့်၎င်း) နာမန္တိ ဝုစ္စတိ၊ ဟေဋ္ဌာ ဒီဃံ ရဿန္တိ အာဒိနာ ဝုတ္တမေဝ (ဆိုအပ်ပြီးကိုပင်) ဣမ ရူပနဋ္ဌေန ရူပန္တိ ဝဟိတန္တိ အာဟ- ဒီဃာဒိဘောဒံ ရူပဉ္စာတိ၊ ဒီဃာဒိတိစ အာဒိသဋ္ဌေန အာပါဒိနဉ္စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဥပရုဇ္ဈတီတိ - ကား၊ နိရုဇ္ဈတိ - ချုပ်ပါသနည်း၊ ကိ - အဘယ်အာရုံသို့၊ အာဂမ္မ-ရောက်၍၊ (ရေခဲခြင်းကြောင့်)၊ အသေသံ - အကြွင်းအကျန်မရှိအောင်၊ တေံ-ဤနာမ်ရုပ် ၂ ပါးသည်၊ န ပဝတ္တတိ-မဖြစ်ပါသနည်း၊ ဣတိဝေံ-သို့၊ ပုစ္ဆိ တမ္ပံ- မေးထိုက်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဣတိ- သို့၊ ပုစ္ဆံ-ပုစ္ဆာကို၊ (မေးနည်းကို)၊ ဒသေတွာ- ပြတော်မူပြီး၍၊ ဣဒါနိ- ဌ၊ ဝိသဇ္ဇနံ- အဖြေကို၊ ဒဿန္ဓော- ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တတြ ဝေယျာကရဏံ ဘဝတီတိ - ဟူ၍၊ (ထိုပြဿနာ၌ အဖြေသည် ဖြစ်၏ဟူ၍)၊ ဝတ္တာ-မိန့်တော်မူပြီး၍၊ (အနုသန္ဓေ အနေဖြင့် မိန့်တော်မူပြီး၍)၊ ဝိညာဏန္တိ အာဒိ - အစရှိသော အဖြေဂါထာကို၊ အာဟ-ပြီ။

တတ္ထ-ထို ဝိညာဏံ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ (ယံ ဓမ္မဇာတံ-အကြင် တရား သဘောကို)၊ ဝိညာတမ္ပံ- ထူးသော အရိယာမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ထင်ထင် သိမြင်ထိုက်၏၊ ဣတိ - ထို ကြောင့်၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ-သည်)၊ ဝိညာဏံ-မည်၏၊ တေံ - ဤ ဝိညာဏံဟူသော အမည်သည်၊ နိဗ္ဗာနဿ - နိဗ္ဗာန်၏၊ နာမံ- အမည် တည်း၊ တဒေတံ - ထိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ နိဒဿနာဘာဝတော - စက္ခုဝိညာဉ်သည် မမြင်အပ် မမြင်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနိဒဿနံ - အနိဒဿန မည်၏၊ (တနည်း၊ တဒေတံ - ထိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ နိဒဿနာဘာဝတော - ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာ၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ အနိဒဿနံ-မည်၏။)

x x x x x x x

ကိ အာဂမ္မ၊ ပေ၊ န ပဝတ္တတိ။ ။ ဤဝါကျသည် ပါဠိတော်၌ “ကတ္ထ နာမဉ္စေ ရူပဉ္စ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတီ” ၏ ပိဏ္ဏတ္ထကိုပြသော ဝါကျတည်း၊ ထိုဂါထာ၌ ကတ္ထကို “ကိ အာဂမ္မ” ဟု၎င်း၊ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတီကို “အသေသမေတံ န ပဝတ္တတိ” ဟု၎င်း ဖွင့်၏။ “အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ-အကြွင်းအကျန်မရှိအောင် ချုပ်” ဟူသောစကားဖြင့် ဥပရုဇ္ဈတိ အရ ခဏ၊ ဘင်အားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကိုမယူရ၊ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓ- နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိ သော ချုပ်ခြင်းကို ယူရသည်ဟု ပြသည်။

ဝိညာဏံ။ ။ နိဗ္ဗာန်ကို အရကောက်ရသောကြောင့် “ဝိဇာနာတီတိ ဝိညာဏံ” ဟု မပြုဘဲ “ဝိညာတမ္ပန္တိ ဝိညာဏံ” ဟု ပြသည်၊ ဝိညာတမ္ပံကို ဇီကာ၌ “ဝိသိဇ္ဇေန + ဉာတမ္ပံ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြ၍ “ဉာဏုတ္တမေန အရိယမဂ္ဂညာဏေန (ဝိ အဖွင့်) ပစ္စက္ခတော ဇာနိတမ္ပန္တိ အတ္ထော” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွင်ဖွင့်သည်။

အနိဒဿနံ။ ။ နိဒဿီယတေ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် မြင်အပ်၏၊ ဣတိ နိဒဿနံ၊ န+ နိဒဿနံ အနိဒဿနံ-စက္ခုဝိညာဉ်သည် မြင်အပ်သည်မဟုတ်သောတရား၊ (တနည်း) “နိဒဿီယတိ အနေနာတိ နိဒဿနံ-ညွှန်ပြကြောင်းဥပမာ၊ နတ္ထိ+ နိဒဿနံ ယဿာတိ အနိဒဿနံ-ညွှန်ပြဘို့ရာ ဥပမာ မရှိသောတရား၊ [န ဟိ နိစ္စဿ ဧကဿ အစ္စန္ဒသန္တ ပဏီတသဘာဝဿ သဒိသံ နိဒဿနံ ကုတောစိ (တစုံတခုသောအကြောင်းကြောင့်မျှ) လမ္ပတိ - နိစ္စဖြစ်သော တုဘက် ပြိုင်ဘက်မရှိ တပါးတည်းသာဖြစ်သော စင်စစ် သန္တ ပဏီတဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်အတွက် တူသောဥပမာကို ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မရနိုင်၊ - ဇီကာ။]

တေဿ-ဤနိဗ္ဗာန်၏၊ ဥပ္ပါဒန္တောဝါ- ဖြစ်ခြင်းဟူသော အပိုင်းအခြားသည် ၎င်း၊ ဝယန္တောဝါ-ပျက်ခြင်းဟူသော အပိုင်းအခြားသည်၎င်း၊ ဌိတဿ-တည်ရှိသော အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၏၊ အညထတ္တန္တောဝါ - တပါးသော အခြင်းအရာ၏ အဖြစ်ဟူသော အပိုင်းအခြားသည်၎င်း၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဥပါဒိ ဌိ တင်ဟူသော အပိုင်းအခြား မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-သည်၊) အနန္တ-အနန္တ မည်၏။

ပန-ကာ၊ ပဘန္တိ တေ-ဟူသော ဤအမည်သည်၊ တိတ္ထဿ- ရေဆိပ်၏၊ နာမံ-သည်၊ (ဟောတိ) ကိရ-ဖြစ်သတတ်၊ ဟိ - မှန်၊ တံ - ထို ရေဆိပ်သည်၊ (“ပပံ”၌ စပ်)၊ ဣ-ဤရေဆိပ်၌၊ ပပန္တိ-အပြားအားဖြင့် သောက်ကြကုန်၏။

x x x x x x x x

အနန္တ။ “န + အန္တ” ဟု ခွဲ၍ “အန္တ သဒ္ဓါသည် သီမာ (အပိုင်းအခြား) အနက်ကို ဟော၏”ဟု မှတ်ပါ။ “တိဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ၊ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ (ဖြစ်ခြင်းဥပါဒ်သည် ထင်ရှား၏) ၊ ဝယော ပညာယတိ (ပျက်ခြင်း ဘင်သည် ထင်ရှား၏) ၊ ဌိတဿ - တန်ခပ်တည်ရှိသော သင်္ခတ၏၊ အညထတ္တံ-တမျိုး တခြား၏အဖြစ်ဟူသော ရင့်ခြင်း ဇရာ (ဌိ)သည် ပညာယတိ”ဟု တိကအင်္ဂုတ္တရ၊ ပဌမပံ၊ စူဠဝဂ္ဂ၊ ၇-သုတ်၌ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ဂ-သုတ်၌လည်း ပြောင်းပြန်ပြန်၍ “န ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ” စသည်ဖြင့် အသင်္ခတလက္ခဏာကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုသုတ်ကိုမှီ၍ “ဥပ္ပါဒန္တောဝါ၊ ပေ၊ နတ္ထိတိ အနန္တ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဌိတဿ အညထတ္တန္တော။ ။ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၏ လက္ခဏာကို ပြရာဌာနဖြစ်သော ကြောင့် “ဌိတဿ” အရ သန္တိသဘောအားဖြင့် တည်ရှိသော အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို ယူပါ။ အညထာ-သန္တိသဘောမှ တမျိုးတခြားသော အခြင်းအရာ၏+ တာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာတည်း၊ အညထတ္တံ-ရာ၊ ဤ ဝိဂြိုဟ်အရ “ဌိတဖြစ်သော အသင်္ခတ၏ တမျိုးတဖုံ ဖြစ်ခြင်း” ဟူသည် ရင့်ခြင်းဇရာ အခိုက်အတန့်တည်း၊ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်မှာ ဥပါဒ်အပိုင်း ဘင်အပိုင်း ဌိအပိုင်းဟူသော အပိုင်းအခြား သုံးပါးလုံးမရှိ။

ဇီကာ။ ။ ယံ အဟုတ္တာ သမ္ဘောတိ၊ ဟုတ္တာ ပဋိဝေတိ၊ တံ သင်္ခတံ ဥပ္ပါဒဝယန္တေ ဟိ သအန္တံ-အကြင် သင်္ခတတရားသည် နဂိုဒ်က ရှိပြီးမဟုတ်ဘဲ ကံစသော အကြောင်း အားလျော်စွာဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဖြစ်ပြီးလျှင်လည်း ကွယ်ပျောက်၏၊ ထိုသင်္ခတသည် ဥပါဒ် အပိုင်း ဘင်အပိုင်းတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားရှိ၏၊ အသင်္ခတဿ ပန နိဗ္ဗာနဿ နိစ္စဿ တေ ဥဘောပိ အန္တာ န သန္တိ၊ တတောဝေ (ထိုသို့ အဖြစ်အပျက် ၂ မျိုးလုံး မရှိခြင်းကြောင့် ပင်) နဝဘာဝါပဂမ သင်္ခါတော (အသစ်၏အဖြစ်မှ ကင်းခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော) ဇရန္တောပိ တဿ နတ္ထိ (ရင့်ခြင်း ဌိဟူသော အပိုင်းအခြားသည်လည်း ထိုနိဗ္ဗာန်မှာ မရှိ၊) ဣတိ အာဟ-ဥပ္ပါဒန္တော၊ ပေ၊ အနန္တန္တိ။

မှတ်ချက်။ ။ သင်္ခတလက္ခဏာကို ပြရာဝယ် “ဌိတဿ” နှင့် စပ်၍ ခန္ဓဝိဘင်း မူလ ဇီကာနှင့် အနုဇီကာတို့ အယူအဆ မတူကြချေ၊ ထို အကျယ်ကို ထိုနေရာ၌ ကြည့်ပါ။ ဇီကာကျော် ဝိထိပိုင်း၌လည်း ထိုမှ ယူ၍ “ဥပ္ပါဒဌိတိ ဘင်ဝသေန ခယတ္တယံ ကေစိတ္တ ကွန် နာမ” အဖွင့်၌ အကျဉ်းချုပ် ပြထားပြီ။

ဣတိ-ထိုသို့ အပြားအားဖြင့် သောက်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပပံ - ပပံမည်၏၊ ပန-ဆက်၊ ပကာရဿ-ပ အက္ခရာ၏၊ ဘကာရော-ဘ အက္ခရာကို၊ ကတော-ပြုအပ်ပြီ၊ အဿ-ထို နိဗ္ဗာန်၏၊ သဗ္ဗတော-အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာနမှအားဖြင့်၊ ပဘံ-ရေဆိပ်ပမာ၊ လိုရာအဝင်ဝသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ-ထိုသို့ အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာန မှအားဖြင့် ရေဆိပ်ပမာ၊ လိုရာအဝင်ဝ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (တံ-ထိုနိဗ္ဗာန်သည်)၊ သဗ္ဗတောပဘံ-သဗ္ဗတောပဘံ မည်၏။

ကိရ-ချွ၊ မဟာသမုဒ္ဒဿ-မဟာသမုဒြာ၏၊ ယတော ယတော-အကြင်အကြင် အရပ်အားဖြင့်၊ သြတရိတုကာမာ-သက်ဆင်းခြင်းငှါ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံ တဒေဝ-ထိုထို အရပ်သည်ပင်၊ တိတ္ထံ- ရေဆိပ်သည်၊ (ဟောတိ)ယထာ-

x x x x x x x

သဗ္ဗတော ပဘံ။ ။ အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ပပံဟု ပြီးပါစေ၊ ပပုဗ္ဗ ပါဓာတ်၊ အပစ္စည်း၊ ပကို ဘပြု၍ “ပဘံ” ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုရေဆိပ်နှင့် တူသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်း အဝင်ဝကို သဒိဿပစာရ(တနည်း) ဥပမာတဒ္ဓိတ်အားဖြင့် “ပဘံ” ဟု ခေါ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် “ယေန ယေန မုခေန၊ ပေ၊ တံ တဒေဝ တိတ္ထံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [“ယေန ယေန မုခေန”ကို ထောက်၍ “သဗ္ဗတော-အားဖြင့်”ဟု ဝိသေသန အနက် မှတ်ပါ၊ “တံတဒေဝတိတ္ထံ”ဟု ဆိုသောကြောင့် သဗ္ဗတောနှင့် ပဘံသည် အရတူကြောင်း သိရ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် သဗ္ဗတောကို ပဘံ၌ အဘိန္ဒဝိသေသန စပ်ရသည်-ဟု မှတ်ပါ။]

ထို့ပြင်-ဒီကာသစ်၌ “သဗ္ဗတောတိ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာန မုခတော”ဟု ဖွင့်၏၊ “နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ဘို့ရန် အဝင်ဝဖြစ်နိုင်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအားလုံးအားဖြင့်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ အဋ္ဌကထာ၌ သဗ္ဗတောနှင့် ပဘံကို ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်တွဲသောကြောင့် “သဗ္ဗတော ပဘံ - သမုဒြာ၊ ဆိပ်ကမ်းသာသို့၊ ဝင်ရာဖုံဖုံ၊ လုံးစုံ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဆိပ်ကမ်းအဝင်ဝလည်း ရှိထသော” ဟု ပေးပါ။

ဒီကာ တနည်း။ ။ “ဝိသုဒ္ဓဇ္ဇေန ဝါ သဗ္ဗတောပဘံ” ဟု ဒီကာ၌ တနည်းဖွင့်၍ “ကေနစိ အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ သမန္တတော ပဘာဿရန္တိ အတ္ထော”ဟု အနက်ပြုသည်၊ ဆိုလိုရင်းကား “နိဗ္ဗာန်၌ ငြိမ်ငြိုးစရာ ကိလေသာ အညစ်အမဲ မရှိရကား ထက်ဝန်းကျင် တောက်ပသော အရောင်ရှိသည်” ဟုလို၊ ဤနည်း၌လည်း ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ပင်တည်း။

ဆက်ဥပဒေ။ ။ ပဘာရဿမိဒံ ဘိက္ခဝေ စိတ္တံ၊ တဉ္စခေါ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ၊ (ကေအင်္ဂုတ္တရ၊ အစ္ဆရဝင်၊ ၉ - သုတ်)၊ ဤပါဠိတော်၌ လောဘစသော ကိလေသာ အညစ်အမဲ မရှိသောစိတ်ကို “ပဘာဿရ-ပြုံးပြုံးပြက်ထွက်သော အရောင်ရှိ၏”ဟု ခေါ်ရ၏၊ ထိုသို့ ခေါ်ရာ၌ စိတ်မှာ တကယ် အရောင်မရှိသော်လည်း ကိလေသာအညစ်မရှိလျှင် အရောင်ရှိသလိုပင်ဖြစ်၏၊ ထို့အတူ နိဗ္ဗာန်မှာ ပဘာ ဟု ခေါ်ရသော အဆင်းအရောင် မရှိသော်လည်း “ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သော ကိလေသာ အညစ်အမဲ မရှိသည့်အတွက် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ရကား အရောင်ထွက်သလိုပင် ဖြစ်သည် ” ဟု ဆိုလိုသည်၊ အကယ်၍ နိဗ္ဗာန်၌ အရောင်ရှိနေလျှင် ဝဏ္ဏရုပ်ရှိရာ ရောက်သောကြောင့် “နာမဉ္စ ရူပဉ္စ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ” နှင့် ဆန့်ကျင်လိမ့်မည်။

ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့၊ အတိတ္ထံ နာမ - ရေဆိပ် မဟုတ်သော အရပ်မည်သည်၊ နတ္ထိယထာ- မရှိသကဲ့သို့၊ ဝေမေဝ- ဤအတူသာလျှင်၊ နိဗ္ဗာနဿ-၏၊ အဋ္ဌတိသာယ-၃၀ ပါးသော၊ ကမ္မဋ္ဌာနေသု-တို့တွင်၊ [ပါဠိတော်၌လာသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၃၀ ပါးကို ရည်ရွယ်သည်။] ယေန ယေန မုခေန-အကြင်အကြင် ကမ္မဋ္ဌာန်းတည်းဟူသော အဝင်အားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနံ- သို့၊ ဩတရိတုကာမာ - နံသည်၊ ဟောန္တိ-နံ၏၊ တံ တဒေဝ-ထိုထို ကမ္မဋ္ဌာန်းတည်းဟူသော အဝင်သည်ပင်၊ တိတ္ထံ-ရေဆိပ်ပမာ ဝင်ရာ အဝသည်၊ (ဟောတိ- ဖြစ်နိုင်၏၊) အတိတ္ထံ နာမ-ရေဆိပ်ပမာ ဝင်ရာအဝ မဟုတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ တေန-ကြောင့်၊ သဗ္ဗတောပဘန္တိ-ဟူ၍၊ (ဘဝတာ) ဝုတ္တံ - ပြီ။ [တံ တဒေဝ နတ္ထိ၏ နောက်၌ နိဗ္ဗာနဿဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိသေးသည်ကား ပိုဟန်တူသည်၊ ပဌမ နိဗ္ဗာနဿပုဒ်သည်ပင် အတိတ္ထံ နာမ နတ္ထိတိုင်အောင် စပ်နိုင်၏၊ ဥပမာနဝါကျ ၌လည်း မဟာသမုဒ္ဒဿဟု တပုဒ်ထည်းသာ ပါခဲ့၏၊ အတိတ္ထံ နာမ နောက်၌ ကမ္မဋ္ဌာနံဟု ရှိသည်မှာလည်း နောက်မှထည့်ပါ၍တည်း၊ အကယ်၍ ထည့်လိုလျှင် “ကမ္မဋ္ဌာနမုခံ” ထည့်ပါ။]

တ္ထေ အာပေါစာတိ- ကား၊ တ္ထေ နိဗ္ဗာနေ-ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဣဒံ နိဗ္ဗာနံ- သို့၊ အာဂမ္မ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍၊ သဗ္ဗံ-အလုံးစုံသော၊ အာပေါတိ အာဒိနာ-အာပေါအစရှိသော၊ နယေန-နည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဧတံ ဥပါဒိန္ဒကဓမ္မဇာတံ - ဤ ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်သော ရုပ်နာမ်တရား အပေါင်းသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏၊ အပ္ပဝတ္တံ-နောက်ထပ် မဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ အဿ-ထိုဥပါဒိန္ဒက ရုပ်နာမ် အပေါင်း၏၊ နိရုဇ္ဈနူပါယံ-ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ ဒဿေန္တော-ပြုတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိညာဏဿ နိရောဓေန တ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီတိ-ဟူ၍၊

x x x x x x x

ဥပါဒိန္ဒက ဓမ္မဇာတံ ။ ။ “ တ္ထေ နိဗ္ဗာနေ ဣဒံ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ၊ ပေ၊ ဥပါဒိန္ဒက ဓမ္မဇာတံ နိရုဇ္ဈတိ = ဤနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်သော ရုပ်နာမ်အားလုံး ချုပ်၏” ဟု ဆိုသောကြောင့် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုနိုင်၊ သိမြင်နိုင်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ပါဝင်သော ရုပ်နာမ်၏ ချုပ်ခြင်းကိုသာ ဆိုလို၏၊ အခြားသူတို့၏ ရုပ်နာမ်၊ သက်မဲ့ဝတ္ထု၌တည်သော ရုပ်နာမ်တို့၏ချုပ်ခြင်းကို မဆိုလို-ဟု မှတ်ပါ။

ဝိညာဏဿ နိရောဓေန ။ ။ ဤ စကားသည် ဥပါဒိန္ဒက ရုပ်နာမ် ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသော စကားတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဣဒါနိဿ နိရုဇ္ဈနူပါယံ (ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို) ဒဿေန္တော၊ ပေ၊ အာဟ” ဟု အနုသန္ဓေတက်သည်၊ မှန်၏- “နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ခြင်းကြောင့်” ဟု ဆိုခဲ့သောအကြောင်းသည် ရုပ်နာမ်ချုပ်ဘို့ရန် ဗဟိဒ္ဓ အကြောင်း ဖြစ်၍ “ဝိညာဉ်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်” ဟု ယခုပြအပ်သော အကြောင်းကား “ အဇ္ဈတ္တ အကြောင်းဖြစ်သည်” ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်း ၂ မျိုးပြသည်။

အာဟ-ဟောတော်မူပြီ၊ တတ္ထ-ထို ဝိညာဏဿ နိရောဓေန ဧတ္ထတံ ဥပရုဇ္ဈတိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ စရိမကဝိညာဏံပိ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဝိညာဉ်သည် ၎င်း၊ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏံပိ-ပြုစီမံတတ်သော ဝိညာဉ်သည်၎င်း၊ ဝိညာဏံတိ-ဝိညာဏမည်၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ စရိမကဝိညာဏဿပိ-နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဝိညာဉ် ၏လည်း၊ (ပိဖြင့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်ကိုပေါင်း။) နိရောဓေန-ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ တေ-ဤဥပါဒိန္ဒက ရုပ်နာမ်အပေါင်းသည်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏၊ ဝိဇ္ဈာတဒီပသိခါဝိယ-ငြိမ်းသော ဆီမီးအလျှံသည်ကဲ့သို့၊ အပဏ္ဏတ္တိက ဘာဝံ - နာမည်ပညတ်ပင် မရှိတော့သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ယာတိ - ရောက်၏။.... အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏဿပိ - ပြုစီမံတတ်သော ဝိညာဉ်၏လည်း၊ အနုပ္ပါဒ နိရောဓေန- နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသော ချုပ်ခြင်းအားဖြင့်၊ အနုပ္ပါဒဝသေ နေဝ-နောက်ထပ် မဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “အနု ပ္ပါဒဝသေနေဝ” ဟု ဝေ ပါရှိသည်။] ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်၏။

x x x x x x x

တတ္ထပေ၊ ဝိညာဏံပိ ။ ။ ဝိညာဏဿ အရ စရိမကဝိညာဉ်ဟူသော ရဟန္တာ တို့၏ စုတိစိတ် , အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဉ်ဟူသော ပုညာဘိသင်္ခါရ , အပုညာဘိသင်္ခါရ , အာနေဇ္ဇာဘိ သင်္ခါရနှင့်ယှဉ်သော စိတ်၊ ဤသို့ အားဖြင့် ၂ ပါးပြား၏၊ ထို ၂ မျိုးသော ဝိညာဉ်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်နာမ်တို့ ချုပ်ကြရလေသည်။

စရိမက၊ ပေ၊ နိရောဓေန ။ ။ “ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်ဟူသော စရိမကဝိညာဉ်၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥပါဒိန္ဒက ရုပ်နာမ်အားလုံးသည် နောက်ထပ် မဖြစ်တော့ဘဲ ချုပ်၏” ဟူသော စကားဖြင့် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို ပြစ်ဟုမှတ်ပါ။ မှန်၏-ထို စရိမက ဝိညာဉ်ချုပ်ပြီး၏ နေ၌ ဥပါဒိအမည်ရသော ဝိပါကနာမက္ခန္ဓာကဋတ္တာရုပ်တို့ အကြွင်း အကျန် မရှိတော့ရကား ထိုနိဗ္ဗာနဓာတ်သည် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ပင်တည်း။

ဝိဇ္ဈာတဒီပသိခါဝိယ ။ ။ “တောက်နေသောမီး ငြိမ်းသောအခါ ထိုမီးနှင့်စပ်၍ နောက်ထပ်ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ဘို့ရာ ဘာမျှမကျန်တော့သကဲ့သို့၊ ထိုအတူ ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်ချုပ်သောအခါ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်ဘို့ရာ ရုပ်နာမ်တခုမျှ မကျန်တော့” ဟုလို။

မှတ်ချက် ။ ။ “ အပဏ္ဏတ္တိက ဘာဝံ ယာတိ ” ဟူသော စကားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်နာမ်နှင့် စပ်သော နာမည် ပညတ် မရှိခြင်းကို ပြသော စကားတည်း၊ နိဗ္ဗာန်ကား ထင်ရှားရှိသော ပရမတ္ထတရားတပါးပင်ဖြစ်၏၊ ဘယ်အခါမျှ မပျက်တော့သော သန္တိလက္ခဏာရှိသော အမတဓာတ် အနေအားဖြင့် ထို ရဟန္တာ အတွက် ထင်ရှားရှိနိုင်ပါသည်။

အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿပိ ။ ။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံစသည်နှင့်အညီ သင်္ခါရ ကြောင့် ဝိညာဉ် နာမ်ရုပ်များ ဖြစ်ရသော ခန္ဓာအစဉ်၌ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရလျှင် ထို သောတာပတ္တိမဂ်ကြောင့် ၇ ဘဝအထက်၌ အကျိုးပေးလတံ့သော အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ် ချုပ်၏၊ အကျိုးမပေးနိုင်တော့၊ ဘာကြောင့်နည်း၊.... အဝိဇ္ဇာ တဏှာတို့၏ သတ္တိတချို့

ယထာဟ - အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-
 သောတာပတ္တိမဂ်သည်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ-ကို၊ နိရောဓေန-ချုပ်စေခြင်း
 ကြောင့်၊ (တနည်း) သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန-ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ- ၏၊
 နိရောဓေန - ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ [“သောတာပတ္တိမဂ္ဂညာဏေနာတိ ကတ္တရိ၊
 ကရဏေဝါကရဏဝစနံ၊ နိရောဓေနာတိ ပန ဟေတုမိ” -ဋီကာ။]သတ္တဘဝေ-
 ခုနစ်ဘဝတို့ကို၊ ထပေတ္တာ- ထား၍၊ အနမတဂ္ဂေ-မသိအပ်သော အစရှိသော၊
 သံသာရေ-၌၊ နာမဉ္စ-သည်၎င်း၊ ရူပဉ္စ-သည်၎င်း၊ ယေ-အကြင်တရားတို့သည်၊
 ဥပ္ပဇ္ဇေယျု-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ဣတ္ထ- ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ တေ- ဤ ရုပ်နာမ်တရားတို့
 သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ- ချုပ်ကုန်၏၊ ဣတိ - ဤသို့အစရှိသော၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော
 စကားရပ်ကို၊ စူဠနိဒ္ဒေသေ - စူဠနိဒ္ဒေသ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ - ဟောတော်မူ
 အပ်သော နည်းဖြင့်သာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောဝါရ၌၊
 သေသံ - ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ဥတ္တံ နမေဝ-ပေါ်လွင် ထင်ရှားသည်
 သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။...ဣတိ-ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသောစကားစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလ
 ဝိလာသိနိယာ- သော၊ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ- ၌၊ ကေဝဠသုတ္တဝဏ္ဏနာ-
 သည်၊ နိဗ္ဗိတာ- ပြီ။

x x x x x x x x x

ကို ထိုမဂ်က သတ်လိုက်ရကား ထို အဝိဇ္ဇာ တဏှာ အဖေမိရသောကြောင့်တည်း၊ ထို
 အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်တို့လည်း ခုနစ်ဘဝ အထက်၌ ဆက်၍
 မဖြစ်ကြ၊ ချုပ်ကြရလေသည်၊ ဤနည်းအားဖြင့် သကဒါဂါမိမဂ် အနာဂါမိမဂ်မှတက်၍
 အရဟတ္တမဂ်ကို ရသောအခါ ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေးမည့် အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်သည်
 ချုပ်၏၊ ထိုဝိညာဉ်က အကျိုးမပေးနိုင်တော့သဖြင့် နာမ်ရုပ်လည်း ဆက်၍မဖြစ်နိုင်တော့။

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့ မဂ်ရခိုက်၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ရုပ်နာမ် ဖြစ်ပျက်လျက်
 ရှိသေးသောကြောင့် “အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿပိ၊ ပေ၊ ဥပ္ပရုဇ္ဈတိ” ဟူသော စကားဖြင့်
 သဗ္ဗပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို တိုက်ရိုက်ပြသည်ဟု မှတ်ပါ၊ သို့သော် နောက်၌ ပါဠိ
 တော်ဝယ် “အသေသံ ဥပ္ပရုဇ္ဈတိ” ဟု အကြွင်းမရှိသော ချုပ်ခြင်းကို ဟောတော်မူရ
 ကား အဋ္ဌကထာဆရာလည်း သဗ္ဗပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ကို ဥပတည်၍ပြစေကာမူ အနုပါဒိ
 သေသနိဗ္ဗာနဓာတ်တိုင်အောင် ယူစေလိုသည်-ဟု မှတ်ပါ။

ဋီကာ။ ။ အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏဿာတိ အာဒိနာပိ သ ဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန
 မုခေန အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝဒတိ၊ (ကသ္မာ)၊ နာမရူပဿ အနဝသေသတော
 ဥပ္ပရုဇ္ဈနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ တေနာဟ-အနုပ္ပါဒဝသေနေဝ (နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်သာ) ဥပ္ပရုဇ္ဈတိတိ။

ကေဝဠသုတ် အဋ္ဌကထာ
 အဖွင့် ပြီးပြီ။

လောဟိစ္စသုတ် ဘာသာဋီကာ

လောဟိစ္စ၏ မိစ္ဆာအယူ

ဝေဝါပေ၊ ကောသလေသုတိ-သု အစရှိသော ဤသုတ်သည်၊ လောဟိစ္စသုတ္တံ-
 တည်း၊ တကြ-၌၊ အယံ- ကား၊ အနတ္တာနုပဒဝဏ္ဏနာ- တည်း၊ သာလဝတိကာ
 တိ- ကာဟူသော အမည်သည်၊ တဿ ဂါမဿ - ၏၊ နာမံ - တည်း၊ ကိရ- ချဲ့၊
 သော - ထိုရွာကို၊ (ယသ္မာ - ကြောင့်)၊ ဝတိယာဝိယ - စည်းစောင်ရန်းကဲ့သို့
 သော၊ ဝါ-စည်းစောင်ရန်းနှင့်တူသော၊ သာလပန္နိယာ-အင်ကြင်းပင် အစဉ်
 အတန်းဖြင့်၊ သမန္တတော-ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ပရိက္ခိတ္တော-ကာရံအပ်ပြီ၊ တသ္မာ-
 ကြောင့်၊ (ထိုသို့ စည်းစောင်ရန်းနှင့်တူသော အင်ကြင်းပင် အစဉ်အတန်းဖြင့်
 ကာရံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)၊ သာလဝတိကာတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ [“ကိရ
 (ယသ္မာ)” ဟု ပေးရိုးရှိသော်လည်း သော ဝုစ္စတိအတွင်းကပုဒ်သည် အတွင်း၌
 သာ စပ်ဘွယ်ရှိ၍ ဝုစ္စတိတိုင်အောင် မစပ်နိုင် ဟု ယူဆသောကြောင့် တသ္မာ
 အတွက် “ယသ္မာ” ဟု အပိုထည့်သည်။] လောဟိစ္စောတိ-လောဟိစ္စောဟူသော
 အမည်သည်၊ တဿ မြာဟ္မဏဿ - ၏၊ နာမံ- တည်း၊ ပါပကန္တိ- ကား၊ ပရာ
 နကမ္မာ-သူတပါးတို့ကို သနား စောင့်ရှောက်ခြင်းမှ၊ ဝိရဟိတတ္တာ-ကင်းသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ လာမကံ- ယုတ်ညံ့သော၊ ပန-ဗျတိရိက်၊ ဥစ္ဆေဒသဿတာနံ-

x x x x x x x

သာလဝတိကာ။ ။ ဝရိယတိ တောယာတိ ဝတိ-ရွာကို ဆည်းတားအပ်ကြောင်း
 ဖြစ်သော စည်းရိုး၊ [“စောင်ရန်း” ဟု ရှေးကခေါ်၏။] ဝတိဝိယာတိ ဝတိ-စည်းရိုးနှင့်
 တူစွာ ရွာကိုကာရံ၍ပေါက်နေသော အင်ကြင်းပင်အစဉ်အတန်း၊ သာလာ (အင်ကြင်းပင်
 အများဟူကုန်သော) + ဝတိ ယဿာတိ သာလဝတိကာ၊ ဤအနက်ကိုပြုလို၍ “သော
 ကိရ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ပါပကံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ” ဟု ရှိသောကြောင့် “မိစ္ဆာအယူ
 ဖြစ်သော ပါပကံ” ဟု ယူမည်စိုး၍ “ပရာန၊ ပေ၊ န ပန ဥစ္ဆေဒ သဿတာနံ အညတရံ”
 ဟု ဖွင့်သည်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သဿတာဒိဋ္ဌိတို့တွင်ပါဝင်သော မိစ္ဆာအယူမဟုတ်ပါ၊ သူတပါး
 အပေါ်၌ သနားခြင်းမရှိသောကြောင့် “ပါပကံ” ဟု ဆိုပါသည်- ဟူလို။ [ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ
 လဒ္ဓိမတ္တံ (အယူမျှကို = သူ့အထင်အမြင်မျှကို) အဓိပ္ပေတံ၊- ဋီကာ။]

ဆက်ဥုးအံ - ထို လောဟိစ္စပုဏ္ဏား၏ အယူမှာ.... သမဏဖြစ်စေ မြာဟ္မဏဖြစ်စေ
 အနဝဇ္ဇဖြစ်သော ဝိမောက္ခတရားကို မိမိသိလျှင် ထိုတရားကို သူတပါးအား ဟောပြု
 နေဘွယ်မလို၊ မိမိသိအပ်သောတရားကို မိမိကိုယ်တိုင်သာ အလေးဂရုပြု၍ နေရမည်၊
 သူတပါးကို တဆင့် ဟောခြင်းမှာ အခြွေအရံ ပရိသတ်ကို၎င်း၊ ထိုပရိသတ်ကိုအကြောင်း
 ပြု၍ရအပ်သော လာဘ်ကို၎င်း မြှော်လင့်သော လောဘကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ယူဆ
 လေသည်။ ဤသို့ သူတပါးတို့အား တတ်သိလိမ္မာအောင် သနားစောင့်ရှောက်ခြင်း မရှိသော
 ကြောင့် သူ၏အယူဝါဒကို “ပါပကံ- ယုတ်မာသောအမြင်” ဟု ဆိုရသည်။

ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိတို့တွင်၊ န အညတရံ-အမှတ်မထား တပါးပါး မဟုတ်သော၊ (“ ဒိဋ္ဌိဂတံ - အမြင်မျှသည်၊ ဝါ-အယူမျှသည်၊ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိတိ-ကား၊ ဇာတံ-ဖြစ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ထိုအချိန်၌ ဖြစ်ပြီးဖြစ်သည်- ဟုလို။] စ- ဆက်၊ ကေဝလံ- ပြောခြင်းမဖက်သက်သက်၊ စိတ္တေ- ၌၊ ဇာတမတ္တမေဝ - ဖြစ်ရုံမျှသည်သာ၊ န - မဟုတ်သေး၊ ကိရ- စင်စစ်ကား၊ သော - ထို လောဟိစ္စပုဏ္ဏားသည်၊ တဿ (ဒိဋ္ဌိဂတဿ)- ထိုအယူ၏၊ ဝသေန- အစွမ်းကြောင့်၊ ပရိသမဇ္ဈေဝိ-ပရိသတ်အလယ်၌လည်း၊ ဧဝံ-သို့၊ (ပါဠိတော်၌လာသည့်အတိုင်း)၊ ဘာသတိယေဝ- ပြောသည်သာ။

ကိဉ္စိ ပရော ပရဿာတိ- ကား၊ ယော- အကြင် သူ့ ကို၊ အနုသာသိယတိ- သွန်သင်အပ်၏၊ ပရော- တခြားသော၊ သော- ထိုသွန်သင်အပ်သူသည်၊ တဿ အနုသာသကဿ- ထို သွန်သင်တတ်သူ၏၊ ကိ- အဘယ်နည်းလမ်းကို၊ ကရိဿတိ- ပြုကျင့်လတံ့နည်း၊ [ထို့ ကြောင့် သူတပါးအား ပြောဟောမှုမပြုရ - ဟုလို။] အတ္တနာ- မိမိသည်၊ ပဋိလဒ္ဓံ- ရအပ်ပြီးသော၊ ကုသလံ - အပြစ်မရှိသော၊ ဓမ္မ-

x x x x x x x x

တဿ ဝသေန။ ။ရှေးစာအုပ်များ၌ “တဿေဝ ပရိသမဇ္ဈေဝိ” ဟု ရှိ၏၊ နောက်စာအုပ်များ၌ “တဿ ဝသေန ပရိသမဇ္ဈေဝိ” ဟု ရှိ၏၊ ဇီကာ၌ “ သော ကိရ၊ ပေ၊ ဘာသတိယေဝါတိစ (ဟူသော ပါဠိဖြင့်လည်း) တဿာ လဒ္ဓိယာ လောကေ ပါကဋ ဘာဝံ ဝဒတိ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် သူ၏ ပရိသတ်တခု၌သာ ပြောသည်မဟုတ်၊ ထိုအယူကြောင့် တွေရာမြင်ရာ ပရိသတ်၌ပြောသည့်အတွက် လောက၌ ပြန့်နှံ့နေရကား တဿေဝ ပရိသမဇ္ဈေဝိသည် မကောင်း၊ “တဿ ဝသေန” ပါဠိသာ ကောင်းသည်။

ကိံ ဟိ ပရော ပရဿ။ ။ ပရောကို “ပရော ယော၊ ပေ၊ သော” ဟု၎င်း၊ ပရဿကို “ တဿ အနုသာသကဿ ” ဟု၎င်း ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “ဟိ - အကြင်ကြောင့်” ဟု ပေးပြီးလျှင် “သွန်သင်အပ်သူ တခြားလူသည် သွန်သင်တတ်သူ တခြားလူ၏ အဘယ်နည်းလမ်းကို ပြုလတံ့ (လိုက်နာလတံ့) နည်း၊ ဣတိ- ထို့ကြောင့် ” ဟု ထည့်၍ “ဣဝေ၊ ပေ၊ န အာရောစေယျ” ဟု အနက်ပေးပါ။

ကိံ ကရိဿတိ။ ။ ကိံ သဒ္ဓါနှင့် တွဲရာ၌ ဝတ္တမာန်အနက်ဝယ် အနာဂတ်ဝိဘတ် သက်ဟု သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ဆိုသောကြောင့် “ကရိဿတိ” ဟု ထား၏၊ (တနည်း) “နောင် အနာဂတ်၌လည်း မပြုထိုက်” ဟု ပြုလို၍ အနာဂတ်ဝိဘတ်ဖြင့် ထားသည်။-ဇီကာ။

ဇီကာ။ ။ “သူတပါးအားပြောလျှင် ဘာအပြစ်ရှိသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် ပါဠိတော်၌ “လောဘဓမ္မံ ဝဒါမိ” ဟု အပြစ်ပြုသည်၊ “သူတပါးတို့အား တရားဟောအံ့ ” ဟု ကြံ၍ “ မိမိကို ခြံရံစေကာ လှည့်လည်သွားလာခြင်းသည် ဘာအကျိုးရှိသနည်း ” ဟု မေးလျှင် “ အာသယ ဝုဗ္ဗဿာပိ (အဇ္ဈာသယကြီးမားသော ပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်စေကာမူ) အနုရောဓေန ဝိနာ တံ န ဟောတိ (အခြေအရံတို့ကို ချစ်ခင်မှုနှင့်ကင်း၍ ထိုဟောပြောမှု မဖြစ်နိုင်) ၊ ဣတိ - ဤသို့ ဖြစ်စရာရှိ၏ ၊ ပေ ၊ တေနာဟ- “ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ပါပကံ လောဘဓမ္မံ ဝဒါမိ” ဟု ပါဠိတော်၌ ဆိုသည်။

ဝိမောက္ခတရားကို၊ အတ္တနာဝ-ကိုယ်တိုင်သာ၊ သက္ကတွာ- ကောင်းစွာပြု၍၊ ဂရုံကတွာ-အလေးအမြတ်ပြု၍၊ ဝိဟာတမ္ပ-နေရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-ပြောဆို၏။ [“ကုသလံ ဓမ္မ” အရ ကုသိုလ်ကိုသာမယူဘဲ၊ ကြိယာ အဗျာကတကိုပါယူစေလိုသောကြောင့် “အနဝဇ္ဇံ နိက္ကိလေသဓမ္မံ၊ ဝိမောက္ခဓမ္မံတိ အတ္ထော” ဟု ဒီကာသစ် ဖွင့်သည်။ ဤ၌ “ဝိမောက္ခ” ဟု ဖွင့်ပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။]

ရောသိကံ နှာပိတံ အာမန္တေသီတိ - ကား၊ ရောသိကာတိ - ကာဟူ၍၊ ဧဝံ - ဤသို့၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန-ဣတ္ထိလိင်္ဂ၏အစွမ်းဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမံ-ရအပ်သောအမည်ရှိသော၊ နှာပိတံ- ရေချိုးစေတတ်သူကို၊ အာမန္တေသိ- ခေါ်၍ ပြောဆိုပြီ၊ ကိရ- ချွ၊ သော-ထို လောဟိစ္စသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ အာဂမနံ-ကြွလာတော်မူခြင်းကို၊ သုတွာ-၍၊ စိန္တေသိ၊ (ကိ)၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းသို့၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ ဒိဋ္ဌိနာမ-ဖူးမြင်ရခြင်းမည်သည်၊ ဘာရော-ဝန်လေး၏၊ [ဘုရားရှင်မှာ ပရိသတ်များ၍ မိမိသွားသော်လည်း လျှောက်ခွင့်မရခြင်းကို၎င်း၊ မိမိမှာ ကိစ္စများ၍ မအားခြင်းကို၎င်း “ဘာရ” ဟု ဆိုသည်။] ပန-ကား၊ ဂေဟံ-အိမ်သို့၊ အာဏာပေတွာ-ပင့်စေ၍၊ ပဿိဿာမိစေဝ - ဖူးမြင်လည်း ဖူးမြင်ရတော့အံ့၊ ယထာသတ္တိ - သတ္တိအားလျော်စွာ၊ အာဂန္တုကဘိက္ခံ - အာဂန္တုကဆွမ်းကို၊ ဒဿာမိစ - ပေးလှူလည်း ပေးလှူရတော့အံ့၊ ဣတိ- သို့၊ စိန္တေသိ၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ - ဤသို့ ဟေိ တံ သမ္မရောသိကေ အစရှိသည်ဖြင့်၊ နှာပိတံ -ကို၊ အာမန္တေသိ- ပြီ။

ပိဋ္ဌိတောပိဋ္ဌိတောတိ - ကား၊ ကထာ ဖါသုကတ္ထံ - စကား၏ ချမ်းသာခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပစ္စတော ပစ္စတော - နောက်၌ နောက်၌၊ (နောက်က နောက်က)၊ အနုဗန္ဓော-အစဉ်လိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ဝိဝေစေတူတိ-ကား၊ ဝိမောစေတုလွတ်စေတော်မူပါ၊ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ- ထို မိစ္ဆာအယူကိုး ပိနေဒေတု- ပယ်ဖျောက်တော်မူပါ၊ ဣတိ- သို့၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ ကိရ- ချွ၊ အယံ ဥပါသကော-သည်၊ (ယသ္မာ)၊ လောဟိစ္စဿ-မည်သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ ပိယသဟာယကော-

x x x x x x x
နှာပိတံ။ ။ “နှာပိတံ- ဆတ္တာသည်ကို” ဟု ပေးကြ၏။ နှာဓိတ်သည် စင်ကြယ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ “နှာပေတီတိ နှာပိတော - သူတပါးတို့ကို စင်ကြယ်အောင် ရေချိုးပေးတတ်သူ” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။ နိုင်ငံခြားတို့၌ ရေကို အငှါးချိုးပေးသူများ ရှိသတတ်၊ ထို့ကြောင့် ရေချိုးပေးတတ်သူ ဟု ပေးလိုက်သည်။ နှာပက ရှိရာ၌လည်း နည်းတူ၊ ထိုသူသည်ပင် မုက်ဆိတ် ဆံပင်တို့ကိုလည်း စင်ကြယ်အောင် ပြုရသောကြောင့် သာမညဗလသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ “မသုကရဏတ္ထာယ” ဟု ဆိုသည်။

ကထာ ဖါသုကတ္ထံ။ ။ ကထာသုခတ္ထံ၊ သုခေန ကထံ ကထေတုံစေဝ သောတုံ စာတိ အတ္ထော၊ နောက်ကလိုက်သွားလျှင် မိမိလျှော့လိုသောစကားကိုလည်း လျှောက်နိုင်ခြင်း၊ ပြန်၍ မိန့်တော်မူအပ်သော စကားကိုလည်း ကောင်းစွာ ကြားနိုင်ခြင်းကို “ကထာဖါသုက” ဟု ဆိုလိုသည်။

ချစ်အပ်သော သဟာယ်ချင်းတည်း၊ တဿာ-ကြောင့်၊ တဿ-ထို လောဟိစ္စ၏၊ အတ္တကာမတယ-စီးပွားကိုအလိုရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧဝံ-သို့၊ (လောဟိစ္စ သ ဘန္တေ၊ ပေ၊ ဝိဝေစေတု-ဟူ၍၊) အာဟ-လျှောက်ပြီ။

အပ္ပေဝနာမ သိယာတိ ဣတ္ထ - ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပဌမဝစနေန - ပဌမ စကားဖြင့်၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ဂဇ္ဇတိ - ကြီးဝါးတော်မူ၏၊ ဒုတိယဝစနေန- ဖြင့်၊ အနုဂဇ္ဇတိ- နောက်ထပ် ကြီးဝါးတော်မူ၏၊ ကိရ- ချ၊ အယံ-ဤ ဆိုအပ်လတံ့ ကား၊ ဣတ္ထ - ဤ အပ္ပေဝနာမ သိယာဟူသော စကားနှစ်ရပ်၌၊ အဓိပ္ပာယ်- ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်တည်း၊ ရောသိကေ - ရောသိကာ၊ တေဒတ္ထမေဝ - ဤ သူတပါး၏အယူမှားကို ကင်းဆိတ်စေခြင်းအကျိုးငှါသာလျှင်၊ မယာ-ငါသည်၊ စတ္တာရိ အသင်္ချယျာနိ - လေးအသင်္ချေတို့ပတ်လုံး၎င်း၊ ကပ္ပသတသဟဿဇ္ဇ- ကမ္ဘာတသိန်း ပတ်လုံး၎င်း၊ ဝိဝိဓာနိ - အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ဒုက္ကရာနိ-ခဲယဉ်းသဖြင့်ပြုအပ်ကုန်သော ပါရမီစာဂ, စရိယတို့ကို၊ ကရောန္တန- ပြုတော်မူလျက်၊ ပါရမီယော-ပါရမီတော်တို့ကို၊ ပူရိတာ- ပြည့်စေတော်မူအပ် ကုန်ပြီ၊ ဝါ-ဖြည့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ တေဒတ္ထမေဝ-သာလျှင်၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ- သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို၊ ပဋိဝိဒ္ဓံ - ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်ပြီ၊ မေ - ငါ၏၊ လောဟိစ္စဿ- လောဟိစ္စ၏၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ- မှားသောအယူကို၊ ဘိဒ္ဓိတံ-ဖျက်ခြင်းငှါ၊ န ဘာရော-ဝန်မလေး၊ ဣတိ ဣမမတ္ထံ-ဤ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို၊ ဒဿေန္တော- ပြုတော်မူလျက်၊ ပဌမဝစနေန-ဖြင့်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဂဇ္ဇတိ-၏။

ရောသိကေ-ကာ၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ လောဟိစ္စဿ- ၏၊ မမ-ငါဘုရား ၏၊ သန္တိကေ-အနိုး၌၊ အာဂမနံဝါ-လာခြင်းသည်၎င်း၊ နိသဇ္ဇာဝါ-ထိုင်ခြင်း သည်၎င်း၊ အာလာပသလ္လာပေါဝါ- ရှေးဥျားစွာပြောဆိုခြင်း၊ နေဝံထပ် ပြောဆို ခြင်းသည်၎င်း၊ ဟောတု- ဖြစ်ပါစေ၊ လောဟိစ္စသဒိသာနံ- လောဟိစ္စနှင့်တူသူ

x x x x x x x x

အပ္ပေဝနာမ သိယာ။ ။ ဤဝါကျကို ဘုရားရှင်သည် ဝိတိအစွမ်းကြောင့် ၂ ကြိမ် ထပ်၍ မိန့်တော်မူ၏၊ [အာမေဋိတ်ကို ဆိုခြင်း၏အကြောင်းတို့တွင် ဟာသ (ရှင်လန်း တော်မူခြင်း) အာမေဋိတ်တည်း။] ဤစကားမျိုးကို “ဗုဒ္ဓဂဇ္ဇိတ- (မိုဗ်းချန်းသကဲ့သို့) ဘုရားရှင်တို့၏ ခပ်ကျယ်ကျယ် ကြီးဝါးသံ”ဟု ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ အယံ ကိရေ ဣ” စသည်ဖြင့် ကြီးဝါးတော်မူပုံကို ပြသည်။

မိန့်တော်မူလိုရင်းမှာ- (၁) အပ္ပေဝနာမ သိယာ-ရောသိကာ....ဒီလို အယူမှား တွေကိုမှန်အောင်ပြောဆိုရာ ပါရမီတို့ကိုဖြည့်ကျင့်ကာ သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ လောဟိစ္စ၏အယူကို ဖျက်ဘို့ရန် ငါ့မှာ ဝန်မလေးပါ၊ ဖြစ်နိုင် စရာ ရှိပါသည်။ (၂) အပ္ပေဝနာမ သိယာ၊ လောဟိစ္စကသာ ငါ့အနားထိုင်၍ အာလာပ သလ္လာပ ပြုပါစေ , သူလိုလူ တသိန်းအရေအတွက် ရှိစေကာမူ ငါ့မှာ ဝန်မလေးပါ၊ ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါတယ်။

တို့၏၊ သတသဟဿသင်္ချာ - တသိန်း အရေအတွက်သည်၊ (တနည်း) - သတ
 သဟဿသကင်္ခါ - တသိန်း၏ ယုံမှားခြင်းသည်၊ [ဤသို့ မူကွဲရှိ၏၊ နောက်၌
 ကေသကိုထောက်လျှင် မကောင်းပါ။ လောဟိစ္စမှာ ကင်္ခါလည်း မဖြစ်၊ ဒိဋ္ဌိသာ
 ဖြစ်ပါသည်။] သစေပိဟောတိ-အကယ်၍မူလည်းဖြစ်စေဥးတော့၊ (စေံသတိပိ-
 ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း။) အဟံ - ငါသည်၊ ဝိနောဒေတုံ- ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ၊
 ပဋိဗလော - စွမ်းနိုင်ပါ၏၊ ပန - စင်စစ်ကား၊ ကေသ - တယောံထည်းသော၊
 လောဟိစ္စဿ - ၏ ဒိဋ္ဌိဝိနောဒနေ - အယူကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း၌၊ ဘာရော -
 တာဝန်သည်၊ (ဝန်လေးဘွယ်သည်။) ကော - အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊
 ဣတိ ဣမမတ္ထံ - ကို၊ ဒဿန္တော - လျက်၊ ဒုတိယဝစနေန - ဖြင့်၊ ဘဂဝါ -
 မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အနုဂစ္ဆတိ-နေဝံထပ်ကြီးဝါးတော်မူ၏၊ ဣတိ ဝေဒိတဗျော။

သမုဒယသဉ္ဇာတိတိ- ကား၊ သမုဒယဿ - ကောင်းစွာ တိုးပွားသော အခွန်
 အတုပ်၏၊ သဉ္ဇာတိ - ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဘောဂပ္ပါဒေါ - စည်းစိမ်၏
 ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတော - ထိုသာလဝတိကာရွာမှာ ဥဋ္ဌိတံ-ထွက်သော၊
 ဓနညံ-ဥစ္စာစပါးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ အတ္ထော၊ ယေ တံ ဥပဇိဝန္တိတိ-ကား၊
 ဉ္ဇာတိပရိဇနဒါသကမ္မကရာဒယော-ဆွေမျိုး၊ အခြွေအရံ၊ ကျွန်၊ အလုပ်သမား
 အစရှိကုန်သော၊ ယေ ဇနာ - တို့သည်၊ တံ-သင့်ကို၊ နိဿာယ - မှီ၍၊ ဇိဝန္တိ -
 အသက်မွေးကြကုန်၏၊ (“ တေသံ - ထို ဆွေမျိုး စသူတို့၏ အန္တရာယကရော
 ဟောတိ ” ဝှစ်။) အန္တရာယကရောတိ-ကား၊ လာဘန္တရာယကရော-ဥစ္စာစပါးကို
 ရခြင်း၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သည်၊ (“ ဟောတိဝါ-ဖြစ်မူလည်း ဖြစ်သလော၊
 နော ဟောတိဝါ-မဖြစ်မူလည်း မဖြစ်သလော ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ [ဓနဓည
 လာဘဿ အန္တရာယကရော-ဋီကာ။]

ဟိတာနုကမ္မိတိ ဣတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဟိတန္တိ-ကား၊ ဝုခိ - တိုးပွားခြင်း
 တည်း၊ အနုကမ္မိတိ-ကား၊ အနုကမ္မတိ-အလိုရှိတတ်၏၊ ဣတ္ထတိ-အလိုရှိတတ်၏၊
 ဣတိ အတ္ထော၊ [တနည်း၊ အနုကမ္မတိ-အလိုရှိတတ်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ အနု

x x x x x x x

သမုဒယသဉ္ဇာတိ ။ ။ သမုဒေတိ- ကောင်းစွာ တိုးပွား၏၊ ဣတိ သမုဒယော -
 တိုးပွားလာသော အခွန်အတုပ်၊ သမုဒယဿ - ၏ + သဉ္ဇာတိ သမုဒယသဉ္ဇာတိ၊ “ဘော
 ဂပ္ပါဒေါ = ဘောဂ + ဥပ္ပါဒေါ” သည် အဓိပ္ပါယ်ထူ၊ “ တတော ဥဋ္ဌိတံ ဓနဓညံ ” ကား
 (သရုပ်သကောင် ဖော်ပြသော) ဥဇုကတ္ထတည်း။

ဟိတာနုကမ္မိ ။ ။ ဟိတံတံသည် ဝုခိအနက်ကိုလည်းဟော၏၊ ဟိနောတိ ဝုခိတိ-
 တိုးပွား၏၊ ဣတိ ဟိတံ၊ ထို့ကြောင့် “ဝုခိ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤဝုခိအနက်ကို ရည်ရွယ်၍
 “ ဟိတံ-စီးပွား ” ဟု ပေးကြ၏၊ ယခုခေတ်၌လည်း ဥစ္စာစပါး ရသည်ကို “ စီးပွား
 တက်သည် ” ဟု ပြောကြ၏၊ အနုရှေးရှိသော ကပိဓာတ် (ကမ္မဓာတ်) သည် အာကင်္ခန
 ၃၆ သီလက္ခန် (၈)

ကမ္မိ-မည်၏၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ ဤသို့လည်း မူကွဲရှိ၏။] ဝုခိ-
တိုးပွားခြင်းကို၊ ဝါ-ကြီးပွားခြင်းကို၊ ဣစ္ဆတိဝါ- အလိုရှိသလော၊ နော ဣစ္ဆတိ
ဝါ- အလိုမရှိသလော၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

နိရယံဝါ တိရစ္ဆာနယောနိ ဝါတိ- ကား၊ သာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - ထိုမှားသော
အမြင်သည်၊ (မှားသော အယူသည်)၊ သစေ သမ္ပဇ္ဇတိ-အကယ်၍ ကောင်းစွာ
ဖြစ်အံ့၊ (အကယ်၍ ပြည့်စုံအံ့) နိယတာ-မြဲသည်၊ (သစေ) ဟောတိ- အံ့၊ (ဝေ
သတိ)၊ ကေသေန - တခုသော အဖို့အားဖြင့်၊ ဝါ-စင်စစ်အားဖြင့်၊ နိရယေ-

x x x x x x x x

(အလိုရှိခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် အနုကမ္မတိကို ဣစ္ဆတိဟု ဖွင့်သည်။
အနုကမ္မတိတိ အနုကမ္မိ၊ တဿိလတ္ထမပါသော ဣပစ္စည်း၊ ဟိတံ+အနုကမ္မိ ဟိတာနု
ကမ္မိ၊ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “အနုကမ္မိတိ အနုကမ္မတိ၊ ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော” ဟု ရှိ၍ နောက်
စာအုပ်တို့၌ “အနုကမ္မတိတိ အနုကမ္မိ၊ ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော” ဟု ရှိ၏။ နောက်စာအုပ်
အရှိက ကောင်းပါသည်။]

တနည်း။ ■ “သာတိသယေနဝါ ဟိတေန အနုကမ္မကော အနုဂ္ဂဏှကော ဟိတာ
နုကမ္မိ” ဟု ဋီကာ၌ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းဖွင့်သေး၏။ ဤနည်း၌ အနု ရှေးရှိသော
ကပိဓာတ်သည် အနုဂ္ဂဟံအနက်ဟောတည်း။ သာတိသယေနဖြင့် အနုကမ္မိ၌ အတိသယ
အနက်အပိုပါသော အဿတ္ထိ ဣပစ္စည်းဟု ပြ၏။ ထိုအလို ဣအနုဗန်ကြောင့် “အနု
ကမ္မိ” ဟု ဝုခိရှိရလိမ့်မည်။ “အနုကမ္မနံ အနုကမ္မေ၊ အနုကမ္မေ ယဿ အတ္ထိတိ အနု
ကမ္မိ၊ ဟိတေန + အနုကမ္မိ ဟိတာနုမ္မိ-စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းရှိသူ” ဟူလို။

မှတ်ချက် ■ ■ ဝိနည်းမဟာဝါ၊ မဟာခန္ဓက၊ ရာဇမြာဟူဏ ဝတ္ထု၌ အနုကမ္မိကို
“အနုဒ္ဓယံ” တု ဖွင့်၏။ ဒယသဒ္ဓါသည် စောင့်ရှောက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ကရုဏာကို
အရကောက်ရ၏။ ကရုဏာပုဒ်ကို “ပရဒုက္ခေသတိ သာဓုနံ ဟဒယကမ္မနံ (စိတ်နှလုံး၏
တုန်လှုပ်ခြင်းကို) ကရောတိ” ဟု ဝိဂ္ဂိဟ် ပြုရ၏။ ထို့ကြောင့် “အနုကမ္မိ-အဖန်ဖန်တုန်လှုပ်
တတ်သော ကရုဏာ၊ ဝါ-ဒုက္ခိတသတောအားလျော်စွာ တုန်လှုပ်တတ်သောကရုဏာ”
ဟု သဒ္ဓတ္ထ “သနားစောင့်ရှောက်တတ်သော ကရုဏာ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွပေးရသည်။
ဤ အဋ္ဌကထာ ဋီကာအဖွင့်များကို ထိုဝိနည်းအဖွင့်မှ တမျိုးဟု မှတ်ပါ။

အနက်ပေးပုံ။ ■ ဤအဋ္ဌကထာအလို “ဟိတာနုကမ္မိ-၊ စီးပွားကို အလိုရှိသူ”
ဟု၎င်း၊ ဋီကာအလို “စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းရှိသူ” ဟု၎င်း ပေးပါ။ ဝိနည်းအဖွင့်
အလို “စီးပွားဖြင့် စောင့်ရှောက်တတ်သူ” ဟု (စောင့်ရှောက်ခြင်းရှိသူ) ဟု၎င်း ပေးပါ။
အနုကမ္မိ-သနားစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက်ခြင်းကို” ဟု ပေးကြသည်မှာ ထိုအနုဒ္ဓယံနှင့်
ဤ အနုဂ္ဂဏှကော ၂ မျိုးကို ပေါင်းစပ်သော အနက်ဖြစ်၍ စနစ်မကျပါ။]

သမ္ပဇ္ဇတိ။ ■ “သံ-ကောင်းစွာ+ပဇ္ဇ-ဖြစ်” ဟူသည် အာသေဝန (အထုံ) ရသဖြင့်
အားရှိပါးရှိ ပြီးစီးခြင်း = ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်နေခြင်းတည်း။ [သမ္ပဇ္ဇတိတ် အာသေဝန
လာဘေန နိပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဗလဝတိ ဟောတိ၊ အဝဂ္ဂဟာ (သက်ဝင်၍ ယူသည်၊ သစေ
ဟောတိ) ဣတိ အတ္ထော၊ တေနာဟ-နိယတာ ဟောတိတိ။]

ငရဲ၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်၏။ (သာမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-သည်)၊ နောစေ(သမ္ပန္နတိ)-အကယ်၍ ကောင်းစွာ မဖြစ်အံ့၊ (ဝေ သတိ)၊ တိရစ္ဆာနယောနိယံ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ ပေါင်း ဆုံရာ အစုအဝေး၌၊ နိဗ္ဗတ္တတိ-၏။ ဣတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ -ပဌမ ဥပပတ္တိကို ပြဋ္ဌိးရာ ယခုအခါ၌၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ အတ္တနော- မိမိ၏။ လာဘန္တရာယေန - လာဘ်၏ အန္တရာယ်ကြောင့်၊ သတ္တာ - တို့သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ ယထာ-ထိတ်လန့်ကုန်သကဲ့သို့၊ တထာ-တူ၊ ပရေသံ - တို့၏။ (လာဘ နှာယေန သတ္တာ)န(သံဝိဇ္ဇန္တိ)-ကုန်၊ တသ္မာ-လို ကြောင့်၊ သုဠုတရံ-သာ၍ ကောင်းစွာ၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ ပဝေစေတုကာမော - မိစ္ဆာအယူမှ ကင်းဆိတ်စေ တော်မူလို သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တံ ကိ မညသီတိ - သိ အစရှိသော၊ ဒုတိယံ- ၂ ခု မြောက်သော၊ ဥပပတ္တိ -သင့်လျော်သော အကြောင်းကို၊ အာဟ- ပြီ၊ ယေစိ မေတိ-ကား၊ တထာဂတဿ-၏။ ဓမ္မဒေသနံ- တရားဒေသနာကို၊ သုတွာ- နာရ၍၊ အရိယဘူမိ -အရိယာတို့၏ဖြစ်ရာ နယ်မြေသို့၊ ဩတ္တမိတုံ-သက်ရောက် ခြင်းငှါ၊ အသက္ကုဏန္တာ-မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ ယေ စ ဣမေ ကုလပုတ္တာ-အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်လည်း၊ (“ပရိပါစေန္တိ”ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။

ဒိဗ္ဗာ ဂဟ္တာတိ-ဒိဗ္ဗာ ဂဟ္တာဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ ဥပယောဂတ္ထေ- ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏ အနက်၌၊ ပစ္စတ္တဝစနံ- ပထမာ ဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း၊ ဒိဗ္ဗ- နတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဟ္တာ - လောကတို့ကို၊ (“ပရိပါစေန္တိ- ရင့်ကျက်စေ ကုန်၏”၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ စ-ဆက်၊ ဒိဗ္ဗာဂဟ္တာတိ တေ - ဒိဗ္ဗာဂဟ္တာ

x x x x x x x

နိဗ္ဗတ္တတိ။ ။ရှေးစာအုပ်တို့၌ “နိဗ္ဗတ္တတိ-ဖြစ်စေ၏” ဟု ကာရိတ်ရှိ၏။ “ သာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ” ဟု ရှေးမှ ကတ္တားကို လိုက်စေသောကြောင့် ကောင်းသကဲ့သို့ ထင်ရ၏။ သို့သော် ဒီကာ၌ “နိဗ္ဗတ္တတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ” ဟု ရှိသောကြောင့် ကာရိတ်မပါသော ပါဠိသာ ဒီကာနှင့် ညီရုံမက “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ ၊ပေ၊ ဝဒါမိ နိရယံ” စသော ပါဠိတော်ဝယ် “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ” ဟူသော ပုဂ္ဂလဒိဋ္ဌာန်ပါဠိနှင့်လည်း ညီပေသည်။

ဒုတိယံ ဥပပတ္တိံ ။ ။ပါဠိတော်ပဌမနည်း၌ လောဟိစ္စကို မှီခိုနေကြသောလူတို့၏ လာဘန္တရာယ ဖြစ်ပုံကိုပြသောကြောင့် သူ့အတွက် မနစ်နာသေး၊ ဒုတိယနည်း၌ကား ကောသလမင်းကို မှီခိုနေကြသော (သူနှင့်တကွ) လူအများ၏ လာဘန္တရာယကိုပြသော ကြောင့် သူ့အတွက်ပါ ထိခိုက်လာရကား ထိတ်လန့်စရာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ ဥပပတ္တိကို သုဠုတရံထည့်၍ ဆိုသည်။ [“ ဥပပတ္တိတော ယုတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ ”၌ကဲ့သို့ ဥပပတ္တိသဒ္ဒါသည် ယုတ္တိအနက်ဟောတည်း။]

ဒိဗ္ဗာ ဂဟ္တာ။ ။ ပါဠိတော်၌ “ယေစိမေ ဒိဗ္ဗာ ဂဟ္တာ ပရိပါစေန္တိ ” ဟု ရှိရာဝယ် ဒိဗ္ဗာ ဂဟ္တာ၌ ကတ္တားအနက် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဥပယောဂတ္ထ၌ ပထမာဝိဘတ်ဟု ဆိုသည်။ ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသဟု ဆိုလို၏။ ဂဟ္တာ အရလည်း ကိုယ်ဝန်သူငယ်စသော အနက် ကို မယူဘဲ ဒေဝလောကဟူသော အနက်ကို ယူပါ။ [ဒိဝိ+ဘဝါ] ဒိဗ္ဗာ၊ ဂဟ္တာန္တိ ပရိ

ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဆန္ဒ-၆ ထပ်ကုန်သော၊ ဒေဝလောကာနံ-နတ်ပြည် တို့ကို၊ အဓိဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဒါတည်း၊ ပရိပါစေန္ဒိတိ-ကား၊ ဒေဝလောက ဝါမိနိ-နတ်ပြည်သို့ ရောက်စေတတ်သော၊ ပဋိပဒံ-အကျင့်ကို၊ ပူရယမာနာ-ပြည့်စေကုန်လျက်၊ (ဖြည့်ကျင့်ကုန်လျက်) [ပူရယမာနာကိုပင် ဒါနံ ဒဒမာနာ စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်။] ဒါနံ-အလှူကို၊ ဒဒမာနာ-ပေးလှူကုန်လျက်၊ သီလံ-ကို၊ ရက္ခမာနာ-စောင့်ရှောက်ကုန်လျက်၊ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ-နံသာပန်း၊ အစရှိသော ပူဇော်ဘွယ်တို့ဖြင့်၊ ပူဇံ-ပူဇော်မှုကို၊ ကုရမာနာ-ပြုကုန်လျက်၊ [ရှေးစာအုပ် တို့၌ “ပူဇယမာနာ” ဟု ရှိ၏။] ဘာဝနံ-ဘာဝနာကို၊ ဘာဝယမာနာ-ဖြစ်စေ ကုန်လျက်၊ ဝါ-ပွားစေကုန်လျက်၊ ပါစေန္ဒိ-ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏၊ ဝိပါစေန္ဒိ-အထူးသဖြင့် ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏၊ ပရိပါစေန္ဒိ-ထက်ဝန်းကျင် ရင့်ကျက်စေ ကြကုန်၏၊ ပရိဏာမံ-ရင့်ကျက်ခြင်းသို့၊ ဂမေန္တိ - ရောက်စေကြကုန်၏၊ ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာတိ(တ္ထ)- ဤပါဌ၌၊ ဒိဗ္ဗာဘဝါနာမ-ဒိဗ္ဗာ ဘဝါတို့ မည်သည်၊ ဒေဝါနံ-နတ်တို့၏၊ ဝိမာနာနိ ဗိမာန်တို့တည်း၊ တေသံ - ထို နတ် ဗိမာန်တို့၏၊ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ-ဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ (ပရိပါစေန္ဒိ ၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-နက်။

x x x x x x x

ပစ္စနဝသေန (အကျိုးပေးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) သန္တာနံ ပဗန္ဓေန္တိ (ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်စေ တတ်ကုန်၏) ဣတိ ဂမ္ဘာ၊ ဒေဝလောကာ၊ - ဋီကာ၊.... ဋီကာသစ်၌ကား “အတ္တနိ ပဗန္ဓေန္တိ-မိမိ၌ ဖွဲ့စေတတ်ကုန်၏” ဟု ရှိသည်။]

ဒေဝလောကာနံ။ ■ ဒေဝလောကာနံသည် နိဒဿနနည်းတည်း၊ နတ်ပြည်သာ မက၊ မြဟ္မာပြည်ကိုလည်း ဒိဗ္ဗ ဂမ္ဘာ ၌ ယူနိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း.... ဒိဗ္ဗဝိဟာရ အမည်ရ သောဇာန်ကြောင့် ရောက်ရသောလောကဖြစ်ရကား “မြဟ္မာပြည်လည်း ဒိဗ္ဗ ဂမ္ဘာ အမည် ရနိုင်သောကြောင့်တည်း၊ ဤသို့ ယူမှလည်း “ဘာဝနံ ဘာဝယမာနာ” ဟူသော စကား ကို ပြီးစေရာ ရောက်သည်။ [မြဟ္မာပြည်ရောက်ကြောင်းသည် သမထဘာဝနာတည်း။]

ပရိပါစေန္ဒိ။ ■ “ပရိ-ထက်ဝန်းကျင်+ပါစေ-ရင့်ကျက်စေ” ဟူသည် နတ်ပြည် ရောက်ကြောင်း အကျင့်အမျိုးမျိုး (ဒါန သီလ ပူဇာ ဘာဝနာ) တို့ကို ပြုလုပ်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒါနံ ဒဒမာနာ စသည်ဖြင့် ဆိုသည်။ [ဝိပါစေန္ဒိ စသည်ကား “ပစ္စိမံ ပစ္စိမံ ပုရိမဿ ပုရိမဿ အတ္ထဝစနံ” နှင့် အညီ ရှေးရှေးပုဒ်၏ အနက်ကို နောက်နောက်ပုဒ်ဖြင့် ဖွင့်ပြခြင်းတည်း။]

ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ။ ■ “ဒိဗ္ဗေ ဂမ္ဘေ ပရိပါစေန္တိ ဒိဗ္ဗာနံ ဘဝါနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ” ဟု ပါဠိတော်၌ တဝါကျတည်းရှိသောကြောင့် “ဒိဗ္ဗဂမ္ဘာ” အရ နတ်လောကကိုယူလျှင် “ဘဝါနံ” အရ ဘုံဗိမာန်ကိုယူမှ ရှေ့နေခံ အရကွဲလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် “ဒိဗ္ဗာ ဘဝါနာမ ဒေဝါနံ ဝိမာနာနိ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဘဝန္တိ ဣ ယထာရစိ သုခသမပ္ပိတာတိ ဘဝါ- အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကြရာဖြစ်သော ဘုံဗိမာန်တို့။]

အထဝါ-ထို့ပြင် တနည်းကား၊ ဒိဗ္ဗာ ဝတ္တဘိ - ကား၊ ဒါနာဒယော-
ဒါန အစရှိကုန်သော၊ ပုညဝိသေသာ - ကောင်းမှုအထူးတို့တည်း၊ ဒိဗ္ဗာဘဝါ
တိ-ကား၊ ဒေဝလောကေ - နတ်ပြည်၌၊ ဝိပါကက္ခန္ဓာ-ဝိပါက်ခန္ဓာတို့တည်း၊
တေသံ - ထိုနတ်ပြည်၌ဖြစ်သော ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏၊ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ-၄၊ တာနိ
ပုညာနိ- ထိုကောင်းမှုတို့ကို၊ (ဒိဗ္ဗ ဝတ္တမည်သော ထို ကောင်းမှုတို့ကို) ကရော
န္တိ- နံ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

တေသံ အန္တရာယကရောတိ- ကား၊ တေသံ - ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ မဂ္ဂသမ္ပတ္တိ
ဖလသမ္ပတ္တိ ဒိဗ္ဗဘဝဝိသေသာနံ - မဂ်ဟူသောသမ္ပတ္တိ၊ ဖိုလ်ဟူသောသမ္ပတ္တိ၊
နတ်၌ဖြစ်သော ဘုံဗိမာန်အထူးတို့၏၊ (ပဌမနည်း)၊ ဝါ - နတ်၌ဖြစ်သော ဥပ
ပတ္တိဘဝတို့၏၊ (ဒုတိယနည်း)၊ အန္တရာယကရော- အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သည်၊
ဟောတိ-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။

ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဘဝဝါ- သည်၊ အနိယမိတေနော - မမှတ်သားအပ်သည်
သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဩပမ္မဝိဓိနာ-ဥပမာအစီအရင်ဖြင့်၊ ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ- ဘဝဂ်
တိုင်အောင်၊ ဥဂ္ဂတံ-တက်နေသော၊ ပြာဟ္မဏဿ - လောဟိစ္စပုဏ္ဏား၏၊ မာနံ-
မာနကို၊ [ငါသိတယ် ငါမြှော်မြင်နိုင်တယ် စသောမာန်ကို။] ဘိန္ဒိတွာ-ဖျက်ပြီး၍၊
ဣဒါနိ - ယခုအခါ၌၊ စောဒနာရဟေ - စောဒနာခြင်းကို ထိုက်ကုန်သော၊
တယော-၃ ယောက်ကုန်သော၊ သတ္တာရေ- ဆရာတို့ကို၊ ဒဿေတံ-ပြတော်မူ
ခြင်း၄၊ တယော ခေါ် မေ လောဟိစ္စာတိအာဒိ - အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ-
မိန့်တော်မူပြီ။

x x x x x x x x

အထဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား “ဒိဗ္ဗ ဝတ္တ” အရ နတ်ပြည်-မြေပြည်သို့ရောက်ကြောင်း
ကောင်းမှုကို ယူရသည်၊ ဝိဂ္ဂိုဟ်မှာ “ဒိဝိ + ဘဝါ” ဟု ပြု၍ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သောအကျိုး၏
အမည်ကို အကြောင်းကောင်းမှု၌ တင်စား၍ ကောင်းမှုတို့ကို “ဒိဗ္ဗာ” ဟု ခေါ်နိုင်၏။
ဝတ္တ၏ဝိဂ္ဂိုဟ်မှာ ရှေ့အတိုင်းတည်း။ [ဒေဝဘာဝါဝဟတ္တာ ဒိဗ္ဗာ၊ ဝုတ္တနယေန ဝတ္တာ၊-
ဇူကော။] ဒိဗ္ဗဘဝအရ၌ကား နတ်၌ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝ (ဝိပါက်ခန္ဓာ) ကို ယူရသည်။
[“ဒိဗ္ဗာဘဝါတိ ဒေဝလောက ပရိယာပန္နာ ဥပပတ္တိဘဝါ၊ တဒါဝဟော ဟိ ကမ္မဘဝေါ
ပုဗ္ဗေ ဝဟိတော-ထို ဥပပတ္တိဘဝကိုဆောင်နိုင်သော ကမ္မဘဝကို ရှေ့၌ ဒိဗ္ဗ ဝတ္တ ဟူသော
ပုဒ်ဖြင့် ယူအပ်ပြီ”- ဇူကော။]

အနိယမိတေနော။ ။တွံ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိကော - သင်သည် ဤသို့ အယူရှိသူဖြစ်၏၊ ဧဝံ
သတ္တာနံ အနတ္ထကာရကော- သင်သည် ဤနည်းအားဖြင့် သတ္တာတို့၏စီးပွားမဲ့ကို ပြုသူ
ဖြစ်၏၊ ဤသို့ မိန့်တော်မူလျှင် နိယမိတစကား ဖြစ်၍ (သူ့ကို တိုက်ရိုက်မှတ်သားရာ
ရောက်၏။) ဤသို့ မိန့်တော်မူသောကြောင့် “အနိယမိတ” ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့ မသတ်
မှတ်ဘဲ မိန့်တော်မူရာ၌ “ ဒီလိုပြောလျှင် အန္တရာယ်ကို ပြုရာရောက်သလော ، မရောက်
သလော” စသည်ဖြင့် စကား ဥပမာသဘောအားဖြင့် မိန့်တော်မူသောကြောင့် “ဩပမ္မ
ဝိဓိနာ” ဟု ဆိုသည်။

တတ္ထ - ထို တယော ခေါ် မေ လောဟိစ္စ အစရှိသောစကားရပ်၌၊ သာ
 စောဒနာတိ - ကာ။ တယော - နံသော၊ သတ္ထာရေ - တို့ကို၊ စောဒေန္တဿ -
 စောဒနာသောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ (အပြစ်တင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏)၊ စောဒနာ-စောဒနာခြင်း
 သည်၊ (အပြစ်တင်ခြင်းသည်) [“ဘူတာ”စသော ပါဠိတော်၌စပ်]၊ န အညာ
 စိတ္တံ ဥပဋ္ဌာပေန္တိတိ- ကား၊ အညာယ - သိခြင်းငှါ၊ အာဇာနနတ္ထာယ-သိခြင်း
 အကျိုးငှါ၊ စိတ္တံ - ကို၊ န ဥပဋ္ဌာပေန္တိ - ကပ်၍ မတည်စေကြကုန်၊ (မဖြစ်စေကြ
 ကုန်)၊ ဝေဏိဏ္ဍမ္မာတိ-ကား၊ နိရန္တရံ-မပြတ်၊ တဿ-ထိုဆရာ၏၊ သာသနံ-အဆုံး
 အမကို၊ အကတ္တာ - မပြုမူ၍၊ တတော - ထို အဆုံးအမမှ၊ ဥက္ကမိတွာ - ဖခွါ၍
 (ရှောင်လွှဲ၍)၊ ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကြကုန်၏၊ ဣတိအတ္ထော-နက်။

x x x x x x x x

တယော ခေါ် မေ။ ■ (၁) အသမ္မာဒိတ အတ္တဟိတော (မပြီးစီးစေအပ်သေး
 သော မိမိစီးပွားရှိသော=မိမိစီးပွားမပြည့်စုံသေးသော) အနောဝါဒကရသာဝကောစ-
 ဩဝါဒကိုမလိုက်နာသော သာဝကရှိသောဆရာလည်း တယောက်၊ (၂) အသမ္မာဒိတ
 အတ္တဟိတော ဩဝါဒကရသာဝကောစ၊ (၃) သမ္မာဒိတ အတ္တဟိတော အနောဝါဒ
 ကရသာဝကောစ၊ ဤဆရာ ၃ ယောက်၏အကျယ်ကို ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။ ဤ ၃ ပါး
 သည် စောဒနာရဟ (သူကပါးက အပြစ်တင်ထိုက်သော) ဆရာများတည်း၊ ဘုရားရှင်
 သည် ထို ၃ ပါး၌မပါဝင်သော “သမ္မာဒိတအတ္တဟိတ၊ ဩဝါဒကရသာဝကရှိသော”
 ဆရာဖြစ်၍ စောဒနာခြင်းငှါ မထိုက်၊ ဤဆရာကို နေ့က၌ သီးခြားပြုလိမ့်မည်။

အညာ ■ ။ သယံ အဘိညာဉ် အဘိညာပုဒ်ကဲ့သို့ အညာဉ်လည်း ယ အက္ခရာ
 ကြေသည်ဟု သိစေလို၍ “အညာယ” ဟု ဖွင့်၏။ ထို ယ အက္ခရာလည်း တဒတ္ထသမ္ပဒါန်
 အနက်၌သက်သော သ ဝိဘတ်၏ ကာရိယ ဟု သိစေလို၍ “အာဇာနနတ္ထာယ” ဟု
 ဖွင့်သည်။ အာဇာနနကိုကြည့်၍ အညာဉ် “အာ+ဉာဓာတ်, အ ပစ္စည်း, ဣတ္ထိဇောတက
 အာပစ္စည်း” ဟု သိပါ။

နိရန္တရံ၊ ပေ၊ အကတ္တာ ■ “မည်သည့်ဆရာ၏ တပည့်ပါ” ဟု ဝန်ခံလျှင် ထို
 ဆရာ၏ အဆုံးအမကို တစိတ်တဒေသလောက်တော့ လိုက်နာပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
 ဩဝါဒကိုမလိုက်နာသော သာဝကဟူရာ၌ “ မပြတ်လိုက်နာ၍ မပြုကျင့်သူကို ဆိုလို
 သည်” ဟု သိစေလို၍ “နိရန္တရံ တဿ သာသနံ အကတ္တာ” ဟု မိန့်သည်။

ဥက္ကမိတွာ။ ။ ဝေဏိဏ္ဍမ္မာ၏အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် “ဥက္ကမိတွာ” ဟု ဖွင့်သည်။
 “ဥ-အလွဲသို့+ကမ-သွား” ဟူသည် လမ်းမှန်မသွားဘဲ ထိုအဆုံးအမမှ ရှောင်လွှဲသွား
 ခြင်းတည်း။ [တချို့စာအုပ်၌ “ဥပက္ကမိတွာ” ဟု ရှိသည်မှာ မကောင်း၊ “အပက္ကမိတွာ-
 ဖခွါ၍” ဟုရှိလျှင် တတောဟူသော အပါဒါန်နှင့်လိုက်သောကြောင့် သိပ်ကောင်း၏။]

ဝတ္တန္တိတိ ယထိ
န္တိတံ ကရောန္တိ ။ ။ ဝိက္ခမာမရှိဘဲ “ဥက္ကမိတွာ ဝတ္တန္တိတိ ယထိ
 န္တိတံ ကရောန္တိ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သော ဖွင့်၏။ “ရှောင်လွှဲ၍ ကျင့်ကြခြင်း” ဟူသည်
 “မိမိတို့ အလိုရှိသလို ပြုကျင့်ကြခြင်း, ကျင့်လိုသောအခါကျင့်၍ မကျင့်လိုသောအခါ
 မကျင့်ဘဲနေခြင်းတည်း” ဟုလို။

ဩသက္ကန္တိယာ ဥဿက္ကေယျာတိ-ကား၊ ပဋိက္ကမန္တိယာ-နောက်ဆုတ်သွားလသော်၊ ဥပဂစ္ဆေယျ - အနီးသို့ သွားရ၏၊ အနိစ္စန္တိယာ - အလိုမရှိလသော်၊ ဣစ္ဆေယျ-အလိုရှိရ၏၊ ကောယ- တယောက်သောမိန်းမသည်၊ သမ္ပယောဂံ- မေထုန်အားဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းကို၊ အနိစ္စန္တိယာ-အလိုမရှိလသော်၊ ဧကော- တယောက်သော ယောက်ျားသည်၊ ဣစ္ဆေယျ - မေထုန်အားဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းကို အလိုရှိရ၏၊ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ပရမ္ပဒိံ ဝါ အာလိင်္ဂေယျာတိ-ကား၊ ဒဗ္ဗုဒ္ဓိ - ကြည့်ခြင်းငှါ သော်မှလည်း၊ (မေထုန်သမ္ပယောဂကို မဆိုထားဘိ-

x x x x x x x

ဇီကောသစ်။ ။ ဇီကောသစ်၌မူ “ ဥက္ကမိတွာ ဥက္ကမိတွာ ” ဟု အဘိက္ခယရှိ၍ “ ကဒါစိ တထာကရဏံ (ထိုအဆုံးအမအတိုင်း ပြုခြင်း) ကဒါစိ တထာ အကရဏံ သန္ဓာယ ဝိစ္စာဝစနံ ” ဟု ဖွင့်၏၊ ဝိစ္စာဟူသည် ၊ ပုဒ်အတွက် အနက်လည်း တူရ၏၊ အနက်အများ၌လည်း နှံစေရ၏၊ ဤဇီကောသစ်အဖွင့်အတိုင်း ကဒါစိကရဏံ , ကဒါစိ အကရဏံသည် အနက်တူမဟုတ်, အများနှံစရာလည်းမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဇီကောသစ်အဖွင့်ကို စဉ်းစားပါ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာစာအုပ်များ၌ ဝိစ္စာလည်းမရှိ, နေခံပြင်စာအုပ်များ၌သာ ရှိသည်၊ ဝေါက္ကမ္မဟူသောတပုဒ်ကို ဝိစ္စာ(အဘိက္ခယ)ဖြင့် ဖွင့်ခြင်းလည်း မကောင်း။

ဩသက္ကန္တိယာ ဥဿက္ကေယျ။ ။ ဘူဝါဒိ သက္ကဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကိုဟော၏၊ အဝ ရှေးရှိသောအခါ နောက်ဆုတ်သွားခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ဥ ရှေးရှိသောအခါ တိုး၍သွားခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် “ ပဋိက္ကမန္တိယာ ဥပဂစ္ဆေယျ ” ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “ အနိစ္စန္တိယာ ဣစ္ဆေယျ ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက် “ ကောယ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ ဟောတိ ” ဟု ဥဇုကတ္ထတို့ကို ဖွင့်သည်၊ “ သမ္ပယောဂ ” ဟူသည် မေထုန်အားဖြင့် ပေါင်းသင်းခြင်းတည်း၊ [သမ္ပယောဂန္တိ မေထုန်ဓမ္မ သမာယောဂံ၊-ဇီကောသစ်။]

ကောယ၊ ပေ၊ အနိစ္စန္တိယာ။ ။ ပါဠိတော်၌ ဩသက္ကန္တိယာကို “ အနိစ္စန္တိယာ ” ဟုသာ မဖွင့်ဘဲ “ ကောယ၊ ပေ၊ အနိစ္စန္တိယာ ” ဟု အနိစ္စန္တိယာ၏ လက္ခဏာကတ္တားကို ကောယ ဟု ထည့်၍ ဖွင့်ခြင်းဖြင့် ဩသက္ကန္တိယာ အနိစ္စန္တိယာတို့၌ လက္ခဏာအနက်ဟု သိစေသည်၊ [“ ကောယ သမ္ပယောဂံ အနိစ္စန္တိယာ - သော်၊ ဧကော ဣစ္ဆေယျ ” ဟု လက္ခဏာ+လက္ခဏံ ပါ။]

ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ။ ။ မိန်းမ၏ မကြိုက်၍ နောက်ဆုတ်ခြင်းသည် သာဝကတို့၏ ဩဝါဒကို မလိုက်နာခြင်းနှင့် တူ၏၊ မကြိုက်သောမိန်းမသို့ ယောက်ျား၏ ကပ်ခြင်းသည် မလိုက်နာသော သာဝကတို့ကို ဆရာက ဆုံးမနေခြင်းနှင့် တူ၏၊ ထို့ကြောင့် သာဝကတို့၌ ထိုဆရာ၏ ပြုကျင့်ပုံသည် ဂေဟသိတလောဘအားဖြင့် (အိမ်၌မှီသော အိမ်နေသူတို့၏ ချစ်ခင်ပုံ လောဘအားဖြင့်) ငဲ့ကွက်နေသောကျင့်ပုံ ဖြစ်သည်- ဟု ထို ဥပမာက ပြသည်။

ပရမ္ပဒိံ ဝါ အာလိင်္ဂေယျ။ ။ [ပရသ္မိံ - မိမိဘက်မှတပါးသော ဘက်၌+ မုခံ- မျက်နှာသည်၊ ယဿာ အတ္တိတိ ပရမ္ပဒိံ- မျက်နှာကိုပင် မကြည့်ချင်သောကြောင့် ကျောပေးသွားသော မိန်းမ။] ပဌမမိန်းမသည် မကြိုက်သော်လည်း ယောက်ျား၏မျက်နှာကို

ဟူလို)၊ အနိစ္စံမာနံ - အလိုမရှိသည်ဖြစ်၍၊ ပရမ္ပဒိံ - တပါးသောအရပ်၌ မျက်နှာရှိသည်ဖြစ်၍ (မျက်နှာလွှဲလျက်)၊ ဌိတံ - တည်သောမိန်းမကို၊ ပစ္စ တော-မှ၊ ဂန္ဓာ- လိုက်သွား၍၊ အာလိင်္ဂေယျ- ပွေ့ဖက်ရာ၏။

ဧဝံ သမ္ပဒမိဒန္တိ-ကား၊ ဣမဿာပိ သတ္ထုနော-ဤဆရာ၏လည်း၊ (လောဘ ဓမ္မံ၌စပ်)၊ ဝါ-သည်လည်း၊ (အနုသာသတော၌ အနာဒရိယ အနာဒရိယဝန္တ စပ်)၊ ဣမေ-ဤသူတို့သည်၊ မမ-၏၊ သာဝကာ-သာဝကတို့တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ တွေး၍၊ သာသနာ - အဆုံးအမမှ၊ ဝေါက္ကမ္မ - ဖခွါ၍၊ ဝတ္တမာနာ - ကျင့်ကုန် သော၊ တေပိ - ထိုသာဝကတို့ကိုလည်း၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “တေ” မပါ။] လောဘေန-လောဘကြောင့်၊ အနုသာသတော-သွန်သင်လသော်၊ ဣမံ လောဘ ဓမ္မံ - ဤလောဘတရားကို၊ ဧဝံ သမ္ပဒမေဝ - ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိ၏ ဟူ၍သာ၊ ဤဒိသမေဝ - ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်၏ဟူ၍သာ၊ ဝဒါမိ - ဟောတော်မူ၏၊ [ဧဝံ သမ္ပဒံပုဒ်၏အနက်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ၌ ရှုပါ။] ဣတိ- ဤသို့၊ ယေန (လောဘဓမ္မေန) - ကြောင့်၊ တံ- သည်၊ ဩသက္ကန္တိယာ- နောက်ဆုတ်သွားသောမိန်းမ၏ အထံသို့၊ ဥဿက္ကန္တာဝိယ - တိုး၍ လိုက်သူ ကဲ့သို့၎င်း၊ ပရမ္ပဒိံ-မျက်နှာလွှဲနေသောမိန်းမကို၊ အာလိင်္ဂေယျ-ပွေ့ဖက် သူကဲ့သို့၎င်း၊ အဟောသိ - ဖြစ်ပြီ၊ [တုမှယောဂဖြစ်၍ ဩဝိဘတ်ကို ဣပ္ပိဟု ကြံပါ။ အသိရှိလျှင်လည်း ကောင်း၏။] တဝ-၏၊ သော လောဘဓမ္မော-သည်၊ ဝေရူပေါ-ဤသို့ သဘောရှိ၏၊ ဣတိပိ-ဤသို့လည်း၊ စောဒနံ-ကို၊ အရဟတိ- ၏၊ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “တံ” မပါ။ “တံစောဒနံ-ထိုစောဒနာကို” ဟု သော်လည်း ပေးပါ။] ကိပ္ပိ ပရော ပရဿ ကရိဿတိတိ-ကား၊ ယေန ဓမ္မေန-အကြင် တရား ဖြင့်၊ ပရေ-အခြားသူတို့ကို၊ အနုသာသိ-သွန်သင်ပြီ၊ [အချို့ စာအုပ်၌ “ပရံ” ဟု ရှိ၏။] တတ္ထ-ထို တရား၌၊ အတ္တာနမေဝ - မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင်၊ တာဝ သမ္မာ ဒေဟိ-ပြီးစီးစေပါဥျားလော၊ ဥဇုံ-ဖြောင့်မတ်အောင်၊ ကရောဟိ-ပြုပါဥျားလော၊ ဟိ-မှန်၏၊ ပရော-သွန်သင်အပ်သော အခြားတပည့်သည်၊ ပရဿ - သွန်သင် တတ်သော အခြားဆရာအား၊ ကိ-အဘယ် နည်းလမ်းကို၊ ကရိဿတိ-ပြုကျင့် လတံ့နည်း။ ဣတိ-သို့၊ စောဒနံ-ကို၊ အရဟတိ- ၏။

x x x x x x x x x

ကြည့်၍ နောက်ဆုတ်သွား၏၊ ဤမိန်းမကား မျက်နှာကိုပင် မကြည့်ချင်တော့ဘဲ ကျော ပေးလျက် သွား၏။ “ထိုသို့သွားသောမိန်းမကို ယောက်ျားသည် နေခံက အမှီလိုက်လျက် ပွေ့ဖက်သည်” ဟု ဆိုလိုသည်။

မှတ်ချက်။ မိမိကို မကြိုက်၍ ထွက်သွားသောမိန်းမသို့ ယောက်ျား၏ လိုက်၍ ကပ်ခြင်းနှင့် မိမိ၏ဩဝါဒကို မလိုက်နာလို၍ ထွက်သွားသောသာဝကတို့ကို ဆရာက ပြန်၍ခေါ်ခြင်းသည် တူ၏။ ထိုပြန်ခေါ်ခြင်းကို “တပည့်လိုချင်သော လောဘ၏သဘော” ဟု ဆိုလိုသည်။

နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗန္တိ-ကား၊ သဿရူပကာနိ - ကောက်ပင်၏ အတုဖြစ်ကုန်သော၊ တိဏာနိ- ကျိတ် စပါးပင်စသော မြက်တို့ကို၊ ဥပ္ပါဋေတွာ- နှုတ်၍၊ ပရိသုဒ္ဓိ- စင်ကြယ်အောင်၊ ကာတဗ္ဗံ - ပြုထိုက်၏၊ တတိယစောဒနာယ- ၌၊ ကိဉ္စိ ပရော ပရဿာတိ-ကား၊ အနုသာသနံ-ကို၊ အသမ္ပဋိစ္စနကာလတော- လက်မခံရာ အခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ အနုသာသိတဗ္ဗော-သွန်သင်ထိုက်သော၊ ပရော-အခြား သော တပည့်သည်၊ အနုသာသကဿ-သွန်သင်တတ်သော၊ ပရဿ = အခြား သော ဆရာ၏၊ ကိံ ကရိဿတိ- နည်း၊ [“ဣတိ” ပါသည်ကား ပို၏။] တတ္ထ-ထို သာဝက၌၊ အပ္ပေါသုက္ကတံ - ကြောင့်ကြမဲ့ ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ - ရောက်၍၊ အတ္တနာ-မိမိသည်၊ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော တရား ကို၊ အတ္တနာဝ-မိမိသည်သာ၊ မာနေတွာ-မြတ်နိုး၍၊ ပူဇေတွာ - ပူဇော်၍၊ ဝိဟာတဗ္ဗံ နန-နေထိုက်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ ဧဝံ = ဤသို့သာ၊ စောဒနံ- အပြစ်တင်ခြင်းကို၊ အရဟတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

န စောဒနာရဟောတိ(တ္ထ)-၌၊ (ဂုဠတ္ထံ-ကို၊ ဟိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ-အံ၊) အယံ- ဤဆရာသည်၊ (န စောဒနာရဟော-၌စပ်၊) ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ပဌမ မေဝ-ရှေးဥျးစွာသာလျှင်၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ ပဋိရူပေ-သင့်လျော်သောအရာ၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတွာ- တည်စေ၍၊ သာဝကာနံ - တို့အား၊ ဓမ္မံ - ကို၊ ဒေသေတိ- ဟော၏၊ အဿ-ထိုဆရာ၏၊ သာဝကာစ-တို့သည်လည်း၊ အဿဝါ-စကားကို

x x x x x x x

နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ။ ■ “နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ-ရိတ်ပယ်ထိုက်၏” ဟူ၍ မူကွဲရှိသော်လည်း “ဥပ္ပါဋေ တွာ-ကျိတ်စပါးပင်တို့ကို နှုတ်ပယ်၍” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ထိုအဖွင့်သည် “နိ+ဓာရ- ထုတ်ဆောင်” ဟူသောပါဠိနှင့်သာလျော်၏။ ထို့ကြောင့် “နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ” သည် ကောင်း၏။ ထိုနိဒ္ဒါရဟူသည် ယခုခေတ် ပေါင်းပင်တို့ကို ပယ်ခြင်း (ပေါင်းသင်ခြင်း) မျိုးပင်တည်း။ [နိဒ္ဒါယန - ရိတ်ရုံမျှဖြင့်ကား ထို ပေါင်းပင်တွေ မစင်ကြယ်သည့်အပြင်၊ သာ၍ပင် စည်ပင်စရာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံသည် မကောင်းပါ။]

ဧဝံ စောဒနံ အရဟတိ။ ■ တတိယဆရာသည် တရားရပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ကိဉ္စိ ပရော ပရဿ ကရိဿတိ၊ နန၊ ပေဝိဟာတဗ္ဗံ” ဟု ဤသို့သာ အပြစ်တင်ထိုက်၏။ ပဌမဆရာကဲ့သို့ “ဝေရူပေါ တဝ လောဘဓိဗ္ဗော” စသည်ဖြင့်၎င်း၊ ဒုတိယ ဆရာကဲ့သို့ “အတ္တာနမေဝ တတ္ထ သမ္ပာဒေဟိ” စသည်ဖြင့်၎င်း အပြစ်မတင်ထိုက်ပါ- ဟုလို။

န စောဒနာရဟော။ ■ ဆရာ၏ ဖောက်ပြန်စွာ ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ သာဝကတို့၏ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ ၂ ဖက်လုံး၏ ဖောက် ဖောက် ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ ထို ဆရာကို အပြစ်တင်ထိုက်၏။ ဤ စတုတ္ထ ဆရာကား မိမိကိစ္စလည်း ပြီးပြီးဖြစ်၏။ သာဝကတို့ကလည်း အဆုံးအမကို လိုက်နာ ကြ၏။ ထို့ကြောင့် စောဒနာခြင်းကို မခံထိုက်တော့၊ ထိုသို့ မစောဒနာထိုက်ပုံကို ပြလို၍ “အယံ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

နားထောင်ကုန်သည်။ ဟုတွာ-၍၊ ယထာနုသိဋ္ဌိ- အကြင်အကြင် သွန်သင်အပ် သည့်အတိုင်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ - ကျင့်ကြကုန်၏၊ တာယစ ပဋိပတ္တိယာ - ထို အကျင့် ကြောင့်လည်း၊ မဟန္တိ - ကြီးစွာသော၊ ဝိသေသံ - တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ - ရကြကုန်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ န စောဒနာရဟော- စောဒနာခြင်းကို မထိုက် သည်၊ ဝါ-အပြစ်တင်ခြင်းကို မထိုက်သည်၊ ဟောတိ-၏။

နရကပပါတံ ပပတန္တောတိ-ကား၊ မယာ - တပည့်တော်သည်၊ ဂဟိတာ ယ- ယူအပ်ပြီးသော၊ ဒိဋ္ဌိယာ - မိစ္ဆာအယူအားဖြင့်၊ နရကပပါတံ - နရက် ချောံသို့၊ ပပတန္တော- ခုန်ချနေသော၊ အဟံ- တပည့်တော်ကို၊ (ထလေ ပတိဋ္ဌာပိ တော၌စပ်၊) ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌာပိတောတိ - ကား၊ တံ ဒိဋ္ဌိ - ထိုမိစ္ဆာ အယူကို၊ ဘိဗ္ဗိတွာ-ဖျက်၍၊ ဓမ္မဒေသနာဟံတ္ထေန-တရားဒေသနာတည်းဟူသော လက်တော်ဖြင့်၊ အပါယ ပတနတော - အပါယ်သို့ ကျခြင်းမှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ - ထုတ်ဆောင်၍၊ သဂ္ဂမဂ္ဂထလေ-နတ်ပြည်လမ်းကြောင်း တည်းဟူသော ကြည်း၊ ကုန်း၌၊ ဌပိတော-တည်စေအပ်သည်၊ ဝါ-တင်ထားအပ်သည်၊ အမှိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒတိ-လျှော့ခံ၏၊ ဣတ္ထိ-ဤသုတ်၌၊ သေသံ- ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်း သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည်သာ၊ ဣတိ-အပြီးတည်း။

ဣတိ - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ - သုမင်္ဂလဝိလာသိနိ မည်သော၊ ဒိဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ - ဒိဃနိကာယ် အဋ္ဌ ကထာ၌၊ လောဟိစ္စသုတ္တဝဏ္ဏနာ-လောဟိစ္စသုတ်၏အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

x x x x x x x

မယာ ဂဟိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ။ ။ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ အပြစ်မရှိသည်ဖြစ်၍ မကဲ့ရဲ့ ထိုက်သော ကိုယ်တော်တိုင် ကောင်းစွာကျင့်၍ သူတပါးတို့အားလည်း မှန်သောအကျင့် ကို ဟောပြပေးသော ဆရာ (မြတ်စွာဘုရား) ၌ မမှန်သော အပြစ်ကို တင်သောအားဖြင့် ယူမှားအပ်သော (ငရဲရောက်ကြောင်း) မကောင်းသော အယူဖြင့် (အဟံ နရကပပါတံ ပပတန္တော- နရက်ချောံသို့ ခုန်ချနေသော တပည့်တော်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌာပိ တော-ထုတ်ဆယ်၍ သဂ္ဂမဂ္ဂ ကုန်းအပြင်၌ တင်ထားအပ်ပါပေပြီ....ဘုရား) ။

နိကာ ။ ။ နရကပပါတန္တိ-နရကသင်္ခါတံ မဟာပပါတံ၊ ပပတန္တိ ဧတ္ထာတိ ဟိ ပပါတော- ကျရောက်ရာဖြစ်သော နရက် (ချောက်)၊ သဂ္ဂမဂ္ဂထလေတိ- သဂ္ဂဂါမိမဂ္ဂ ဘူတေ (နတ်ပြည်သွားကြောင်းလမ်းဖြစ်၍ဖြစ်သော) ပုညဓမ္မထလေ။

လောဟိစ္စသုတ် အဋ္ဌကထာ
အဖွင့် ပြီး၏။

တေဝိဇ္ဇသုတ် ဘာသာဋီကာ

မြာဟုဏ မဟာသလများ

ဧဝံ၊ ပေ၊ ကောသလေသုတိ-ဟူသော ဤသုတ်သည်၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ- တည်း။ တတြိ-၌၊ အယံ-ကား၊ အနုတ္တာန ပဒဝဏ္ဏနာ-တည်း၊ မနသာကဋ္ဌန္တိ-ဟူသော အမည်သည်၊ တဿ ဂါမဿ-၏၊ နာမံ-တည်း၊ ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿာတိ- ကား၊ မနသာကဋ္ဌတော-မနသာကဋ္ဌရွာမှ၊ အဝိဒူရေ-အနီးဖြစ်သော၊ ဥတ္တရ ပဿေ-မြောက်နံပါး၌၊ အဗ္ဗုဒ္ဓေတိ - တရုဏအဗ္ဗုဒ္ဓကုသလော - နုပျိုသော သရက်ပင်တောအုပ်၌၊ (“ဝိဟရတိ”၌စပ်)၊ ကိရ-ချဲ့၊ သော ဘူမိဘာဂေါ-ထို မြေအဖို့ကို၊ ရမဏီယော- မွေ့လျော်ထိုက်၏၊ (မွေ့လျော်ဘွယ် ကောင်း၏)၊ ဟေဋ္ဌာ - အောက်၌၊ ရဇတပဋ္ဌသဒိသာ - ငွေ့ပြားနှင့် တူသော၊ ဝါလုကာ- သဲသည်၊ ဝိပွကိဏ္ဏာ-အထူးထူးရောပြွမ်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဥပရိ-၌၊ မဏိဝိတာနံ ဝိယ-ပဒမြား မျက်နှာကြက်ကဲ့သို့၊ ယနသာခါပတ္တိ- တခဲနက် အခက် အရွက် ရှိသော၊ အဗ္ဗုဒ္ဓနံ-သရက်ဥယျာဉ်သည်၊ (ဟောတိ- ရှိ၏)၊ ဗုဒ္ဓါနံ- တို့အား၊ အန

x x x x x x x

ဥတ္တရေန မနသာကဋ္ဌဿ ။ ။ ဥတ္တရေနကဲ့သို့ နေနှင့် ယှဉ်ရာ၌ ဒုတိယာ ဆဋ္ဌိ သက်နိုင်၏။ ဤ၌ “မနသာကဋ္ဌဿ”ဟု ဆဋ္ဌိသက်သည်။ “ထိုနေပစ္စည်းလည်း အဒူရ အနက်၌၎င်း၊ သတ္တမုန္တ ပဌမန္တ တို့နောက်၌၎င်း သက်အပ်၏”ဟု သက္ကတ သဒ္ဓါကျမ်း တို့၌ ဆိုသောကြောင့် ဤနေရာ၌ “ဥတ္တရေန-၌”ဟု ပေးရသော သတ္တမုန္တနောင် အဒူရ အနက်၌ သက်၏ ဟု သိစေလို၍ “ မနသာကဋ္ဌတော အဝိဒူရေ ဥတ္တရပဿေ ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဋီကာ ။ ။ ဥတ္တရေနာတိ ဧတ္ထ နေသဒ္ဓေါ ဒိသာဝါစိသဒ္ဓတော (ဥတ္တရကဲ့သို့ ဒိသာ အနက်ဟောသဒ္ဓါမှ နေခံ၌) ပဗ္ဗမိအန္တတော (မနသာကဋ္ဌတောကဲ့သို့ ပဗ္ဗမုန္တရှိသော) [ဒိသာဝါစိသဒ္ဓတော ပြန်လှည့်၊] အဒူရတ္ထော ဣစ္ဆိတော၊ တဿ ဥတ္တရေန သဒ္ဓေန အဒူရတ္ထဇောတနံ ဒဿေန္တော အဒူရေ (အဝိဒူရေ) ဥတ္တရပဿေတိ အာဟ။ [ဤ၌ “ပဗ္ဗမိ အန္တတော” ကို ပါဠိရှိသည့်အတိုင်း သင့်အောင် အနက်ပေးလိုက်သော်လည်း ထိုပါဠိကို လွဲသည်ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ် ၂ - ကဏ္ဍ , ၂-သုတ် အဓိပ္ပါယ်၌ မိန့်သည်။ ထို၌ ရှုပါ။]

ဝနေ, သဏ္ဍေ ။ ။ ဝနသဒ္ဓါသည် သစ်ပင်အပေါင်းဟူသော တောကို ဟောသကဲ့ သို့ သဏ္ဍသဒ္ဓါသည်လည်း သစ်ပင် အပေါင်းကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် အဗ္ဗုဒ္ဓကို “ တရုဏအဗ္ဗုဒ္ဓကုသလော ” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝနန္တိ ဘဇန္တိ နံတိ ဝနံ (အဝုတ္တကမ္မ သာဓန)-ဥဩစသော ငှက်တို့ ဆည်းကပ် မှီဝဲအပ်သောကြောင့် သစ်ပင်အပေါင်းသည် ဝန မည်၏။ ဝန-သမ္ပတ္တိယံ (ကောင်းစွာ ဆည်းကပ်ခြင်း) ဟူသောဓာတ်, အပစ္စည်း၊ သဏ္ဍန္တိ ဂုဗ္ဗန္တိ ဧတ္တာတိ သဏ္ဍော-သစ်ပင်တို့၏ ပေါင်းစုရာ တောအုပ်၊ သဒ္ဓိ-ဂုဗ္ဗတ္ထေ (ပေါင်းစုခြင်း) ဟူသော ဓာတ်, အပစ္စည်း။]

စွဝိကေ-လျောက်ပတ်သော၊ ပဝိဝေကသုခေ-အပြားအားဖြင့် ကင်းဆိတ်ခြင်း၌ ချမ်းသာသော၊ တသ္မိံ အမွေဝနေ-ထို သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ - ၏၊ ဣတိ အတ္ထာ-နက်။

အဘိညာတာ အဘိညာတာတိ - ကား၊ ကုလစာရိတ္တာဒိ သမ္ပတ္တိယာ- အမျိုး၏ အကျင့် အစရှိသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ တတ္ထ တတ္ထ - ထိုထို အရပ်၌၊ ပညာတာ-ထင်ရှားကုန်သော၊ (“မြာဟ္မဏမဟာသာလာ” ၌စပ်)၊ စင်္ဂဟိတိ အာဒိနိ - စင်္ဂဟိ အစရှိသော အမည်တို့သည်၊ တေသံ - ထိုမြာဟ္မဏ မဟာသာလာတို့၏၊ နာမာနိ-တို့တည်း၊ တတ္ထ- ထို ပုဏ္ဏားတို့တွင်၊ စင်္ဂဟိ - စင်္ဂဟိ ပုဏ္ဏားသည်၊ ဩပါသာဒဝါသိကော- ဩပါသာဒ အရပ်၌ နေခြင်းရှိ၏၊ ဝါ- နေသူတည်း။ [နောက်၌လည်း ဤအတိုင်းပေးပါ။ “ဩဟာရဝါသိကော” ဟု လည်း မူကွဲရှိ၏။] တာရုက္ခော-သည်၊ ဣစ္ဆာနင်္ဂလဝါသိကော- ဣစ္ဆာနင်္ဂလ နိဂုံး၌ နေခြင်းရှိ၏၊ ပေါက္ခရာသာတီ-သည်၊ ဥက္ကဋ္ဌဝါသိကော-ဥက္ကဋ္ဌမြို့၌ နေခြင်း ရှိ၏၊ ဇာဏုသောဏိ-သည်၊ သာဝတ္ထိဝါသိကော-၏၊ တောဒေယျော-သည်၊ တုဒိဂါမဝါသိကော-တုဒိရွာ၌ နေခြင်းရှိ၏။

အညေစာတိ - ကား၊ အညေ - စင်္ဂဟိပုဏ္ဏား စသည်တို့မှ တပါးကုန်သော၊ မြာဟ္မဏမဟာသာလာစ - များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်း၊ အတ္တနော အတ္တနော-မိမိမိ၏၊ နိဝါသဋ္ဌာနေဟိ-နေရာအရပ်တို့မှ၊ အာဂန္ဓာ- ရှိ၊ မန္တသဇ္ဈာယကရဏတ္ထံ - မန္တန်သရဇ္ဈာယ်မှုကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ၊ တတ္ထ- ထို မနသာကဋ္ဌရွာ၌၊ ပဋိဝသန္တိ - နေကြကုန်၏၊ ကိရ- ချဲ့၊ မနသာကဋ္ဌဿ-၏၊ ရမဏီယတာယ-မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- မွေ့လျော်ဘွယ် ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေ မြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ တတ္ထ -ထိုမနသာကဋ္ဌ ရွာ၌၊ နဒီတိရေ- အစိရဝတီ မြစ်ကမ်း၌၊ ဂေဟာနိ- အိမ်တို့ကို၊ ကာရေတွာ- ဆောက်လုပ်စေ၍၊ ပရိက္ခံပါပေတွာ-ကာရံစေ၍၊ အညေသံ- အခြားကုန်သော၊ ပဟူနံ-များစွာသောလူတို့၏၊ ပဝေသနံ-ဝင်ခြင်းကို၊ နိဝါရေတွာ-တားမြစ်၍၊ [မန္တန်ရွတ်ရာ၌ အများမလာအောင် တားမြစ်ရသည်။] အန္တရန္တရာ- အကြား၊ အကြား၌၊ တတ္ထ-ထို မနသာကဋ္ဌရွာသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ဝသန္တိ။

x x x x x x x x

ကုလစာရိတ္တာဒိ သမ္ပတ္တိယာ ။ ။ အာဒိသဒ္ဓေန မန္တဇ္ဈေန (မန္တန်ကို သရဇ္ဈာယ် ခြင်း) အဘိရူပတာဒိသမ္ပတ္တိံ သင်္ဂဟိတိ (အလွန် အဆင်းလှသည်၏အဖြစ် အစရှိသည် တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို သိမ်းယူသည်)။

အညေစ။ ။ “အညေစ ဗဟုဇနာ” ဟု သံဝဏ္ဏနာပုဒ်ကို တွေ့ရ၏။ ပါဠိတော်၌ “အညေစ အဘိညာတာ အဘိညာတာ မြာဟ္မဏမဟာသာလာ”ဟု အညေ၏ သရုပ် တိုက်ရိုက်ပါသောကြောင့် ဗဟုဇနာသည် မကောင်း၊ မန္တန်သရဇ္ဈာယ်တို့ ကိစ္စဖြစ်သော ကြောင့် “မြာဟ္မဏမဟာသာလာ”ဟုသာ ပါဠိတော်အတိုင်း ထည့်သင့်သည်။

ဝါသေဋ္ဌဘာရဒ္ဒါဇာနန္ဒိ-ကား၊ ပေါက္ခရသာတိနော-ပေါက္ခရသာတိ၏၊ အန္တေဝါသိကဿ-အနီးနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဝါသေဋ္ဌဿစ-ဝါသေဋ္ဌ၏၎င်း၊ ဝါ-သည့်၎င်း၊ တာရုက္ခန္တေဝါသိကဿ-တာရုက္ခ၏ အနီးနေတပည့်ဖြစ်သော၊ ဘာရဒ္ဒါဇာသစ-၏၎င်း၊ ဝါ-သည့်၎င်း၊ (အနုစက်မန္တာနံ အနုဝိစရန္တာနံ တို့၌ စပ်၊) ကိရ-ချ၊ ဒွေ-၂ ယောက်ကုန်သော၊ ဇာတိသမ္ပန္နာ-ဇာတ်နှင့်ပြည့်စုံကုန်သော၊ တေ-ဤ ဝါသေဋ္ဌဘာရဒ္ဒါဇာတို့သည်၊ တိဏ္ဍိ-၃ ပုံကုန်သော၊ ဝေဒါနံ-ဝေဒကျမ်းတို့၏၊ ပါရဂူ-တဖက်ကမ်းရောက် တတ်မြော်သူတို့သည်၊ အဟေသံ-ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ဇဗ္ဗိရိဟာရံတိ-ကား၊ အတိစိရ နိသဇ္ဇပစ္စယာ-အလွန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်ရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ကိလမထ ဝိနောဒနတ္ထာယ - ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ (တနည်း) အတိစိရ နိသဇ္ဇပစ္စယ ကိလမထဝိနောဒနတ္ထာယ-အလွန်ကြာမြင့်စွာ ထိုင်ခြင်းရှိသော ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ [ဤသို့ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဇဗ္ဗိစာရံ-ခြေသလုံးတို့၌ ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျော်ခြင်းအကျိုးရှိသော လှည့်လည်ခြင်းကို၊ (အနုစက်မန္တာနံ အနုဝိစရန္တာနံ တို့၌စပ်၊) ကိရ-ချ၊ တေ-ထို ဝါသေဋ္ဌဘာရဒ္ဒါဇာတို့သည်၊ ဒိဝသံ-နေ့အဘို့၌၊ ဝါ-တနေ့လုံး၊ သဇ္ဈာယံ-မန္တန်သရဇ္ဈာယ်မှုကို၊ ကတွာ - ပြု၍၊ သာယနေ-ညနေချမ်းအခါ၌၊ ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍၊ နှာနိယသမ္ဘာရ ဂန္ဓမာလ တေလဓောတဝတ္ထာနိ-ရေချိုးခြင်း၏ အဆေခံအပျားဖြစ်ကုန်သော နံသာ ပန်း ဆီ ဖွပ်လျှော်အပ်ပြီးသောအဝတ်တို့ကို၊ ဝါဟာပေတွာ- ယူစေ၍၊ အတ္တနော - မိမိ၏၊ ပရိဇနပရိဝုတာ - အခြွေအရံအပေါင်းသည် ခြံရံအပ်ကုန်သည်၊ နှာယိတုကာမာ - ရေချိုးခြင်းငှါ အလိုရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နဒီတီရံ-အစိရဝတိမြစ်ကမ်းသို့၊ ဂန္ဓာ-၍၊ ရဇတပဋ္ဌဝဏ္ဏေ-ငွေပြားအဆင်းရှိသော၊ ဝါလိကာသဏ္ဏေ - သဲအစု၌၊ အပရာပရံ - အဆက်ဆက်၊ (ခေါက်တုနံ ခေါက်ပြန်၊) စက်မိံ သု - လမ်းလျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ [ကေံ စက်မန္တံ စသည်ကား အပရာပရံ စက်မနာကာရကို ပြသောဝါကျတည်း။] စက်မန္တံ - လမ်းလျှောက်နေသော၊ ကေံ-တယောက်ကို၊ ဣတရော-အခြားတယောက်သည်၊ အနုစက်မိ-အတုလိုက်၍လမ်းလျှောက်ပြီ၊ ပုန တဖန်၊ ဣတရံ-အခြားတယောက်ကို၊ ဣတရော-အခြားတယောက်သည်၊ အနုစက်မိ- ပြီ၊ ဣတိ- ဤနည်းအားဖြင့်၊ (စက်မိံ သု-လမ်းလျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ တေန-ထို ကြောင့်၊ (ထိုသို့ ဝါသေဋ္ဌဘာရ

x x x x x x x

ဇဗ္ဗိစာရံ။ ။ဇဗ္ဗိသု - ခြေသလုံးတို့၌ + ကိလမထ ဝိနောဒနတ္ထော - ပင်ပန်းညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော + စာရော - လှည့်လည်ခြင်းတည်း၊ ဇဗ္ဗိစာရော - ခြင်း။.... [သော ဟိ ဇဗ္ဗိသု ကိလမထဝိနောဒနတ္ထော စာရောတိ-ဒီကာ၊ ဇဗ္ဗိသု + ကိလမထဝိနောဒနတ္ထော + ဝိဟာရော- သွားခြင်းဟူသော ဣရိယာပထ ဝိဟာရတည်း၊ ဇဗ္ဗိဝိဟာရော။]

ဒွါဇ ၂ ယောက်လုံး၌ အနုစက်မန အနုဝိစရဏတို့ကိုရနိုင်ခြင်းကြောင့်၊) အနုစက်မန္တာနံ အနုဝိစရန္တာနံတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒာတ္ထရေန-သည်။) ဝုတ္တံ- လျှောက်အပ်ပြီ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂေတိ- ကား၊ မဂ္ဂေစ- ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ဘို့ရန် မှန်သောလမ်း၌ ၎င်း၊ အမဂ္ဂေစ- မမှန်သောလမ်း၌၎င်း၊ (ကထာ ၂၃ပါး၌၎င်း) ကတမံ ပဋိပဒံ- အဘယ်အကျင့်ကို၊ ပူရေတွာ- ဖြည့်ကျင့်၍၊ ကတမေန မဂ္ဂေန- အဘယ်လမ်းဖြင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ မြဟ္မလောကံ- မြဟ္မာ့ပြည်သို့၊ ဂန္တိ- ရေခံခြင်းငှါ၊ သက္ကာနုခေါ- တတ်ကောင်းမည်နည်း၊ ဣတိဝေ- ဤသို့၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂံ- မှန်သောလမ်း၊ မမှန်သောလမ်းကို၊ အာရတ္တ- အကြောင်းပြု၍၊ ကထံ- စကားကို၊ သမုဋ္ဌာပေသံ- ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အဗ္ဗသာယနောတိ တေ- အဗ္ဗသာယနောဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်၊ ဥဇုမဂ္ဂဿ - ဥဇုမဂ္ဂသဒ္ဒါ၏၊ ဝေဝစနံ - ဝေဝစပရိယာယ် စကားလှယ်တည်း၊ ဝါ- တနည်း၊ ဧတေန - ဤလမ်းဖြင့်၊ အဗ္ဗသံ- ဖြောင့်စွာ၊ ဥဇုကမေဝ- ဖြောင့်စွာသာလျှင်၊ အာယန္တိ အာဂစ္ဆန္တိ- လာနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ - ထိုသို့ ဖြောင့်စွာလာကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော- ထိုလမ်းသည်။) အဗ္ဗသာယနော- မည်၏။

x x x x x x x x

မဂ္ဂါမဂ္ဂေ။ ■ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ-သို့၊ ဥဇုကံ-ဖြောင့်မတ်စွာ၊ မဂ္ဂိတိ ဥပဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိမဂ္ဂေါ - ကပ်ရောက်ကြောင်းလမ်း၊ ဤ ဝိပျိဟ်အရ ဖြောင့်မှန်သောအကျင့်ကို မဂ္ဂဟု ခေါ်၏၊ မဖြောင့်မှန်သောအကျင့်ကို အမဂ္ဂဟု ခေါ်၏၊ ဋီကာသစ်၌ အ သဒ္ဒါကို ဝုတ္တိအနက်ကြို၍ “ဖြောင့်မှန်သော အောက်အကျင့်ကို မဂ္ဂ၊ အထက်ဖြစ်သော ဖြောင့်မှန်သော အကျင့်ကို အမဂ္ဂ”ဟု တနည်းခွဲသေး၏။

ဥဇုမဂ္ဂဿေတံ ဝေဝစနံ။ ■ ပါဠိတော်၌ “ အယမေဝ ဥဇုမဂ္ဂေါ , အယံ အဗ္ဗသာယနော”ဟု ရှိသောကြောင့် “အဗ္ဗသာယနသဒ္ဒါသည် ရှေ့ဥဇုမဂ္ဂသဒ္ဒါ၏ပရိယာယ်တည်း” ဟု ဆိုသည်။ လမ်း ပရိယာယ်ကိုပြသော အဘိဓာန် (၁၉၀) ၌ “ အဗ္ဗသံ အာယနံ ” ဟု ၂ ပုဒ်ရှိ၏။ ဤ၌ ထို ၂ ပုဒ်ကို တွဲ၍ပြသောကြောင့် “ လမ်းဆိုမှလမ်း= လမ်းအစစ်= ဖြောင့်မှန်သောလမ်း” ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် “ဥဇုမဂ္ဂ၏ ပရိယာယ်” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥဇုမဂ္ဂဿ ဝေဝစနံ , ပရိယာယ ဌယဿ (အဗ္ဗသံ + အာယနံ ဟူသော ပရိယာယ်ပုဒ် ၂ ပါးအပေါင်း၏) အတိရေကတ္ထ ဒီပနတော၊ ယထာ ပဒဋ္ဌာနန္တိ၊ - ဋီကာ။]

အဗ္ဗသံဝါ။ ■ ဤနည်း၌ကား အဗ္ဗသံသဒ္ဒါသည် ဥဇုက အနက်ဟောတည်း၊ အာယနကို အဋ္ဌကထာအတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးမှ “အဗ္ဗသံ- ဖြောင့်မှန်စွာ + အာယနော- မြဟ္မာ့ပြည်သို့ လာကြောင်းလမ်းတည်း၊ အဗ္ဗသာယနော - လမ်း” ဟု ပြုပါ။ မဂ္ဂေါကို ငဲ့၍ “အာယနော” ဟု ထားသည်။ အဘိဓာန်၌ကား “အယနံ” ဟု နပုံလိန်ရှိသည်။ [ဒုတိယဝိကပ္ပေ အဗ္ဗသံသဒ္ဒေါ ဥဇုကပရိယာယော၊-ဋီကာသစ်။]

နိယျာနိကော နိယျာတီတိ - ကား၊ နိယျာယန္တော - သွားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိယျာတိ-သွား၏၊ ဂစ္ဆန္တော-သွားသည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိအတ္ထော၊ တက္ကရဿ သဟဗျတယာတိ-ကား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တံမဂ္ဂံ-ထိုလမ်းကို၊ (ထိုကျင့်စဉ်တည်းဟူသော လမ်းကို)၊ ကရောတိ - ၏၊ ပဋိပဇ္ဇတိ - ကျင့်၏၊ တဿ - ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မြဟ္မာနာ - မြဟ္မာနှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ သဟဘာဝါယ - အတူတကွ တခုတည်းသောဌာန၌ ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ဧကဋ္ဌာနေ - တခုတည်းသောအရပ်၌၊ ပါတုဘာဝါယ - ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ဂစ္ဆတိ- ၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်။

x x x x x x x x

နိယျာနိကော နိယျာတိ။ ■ဥဇမဂ္ဂေါနှင့် အရတူသောကြောင့်“နိယျာနိကော-ဝဂ္ဂံမှ ထွက်မြောက်”ဟု မဖွင့်ဘဲ “ဂစ္ဆန္တော”ဟု ဖွင့်သည်။ “နိယျာနိကော နိယျာတိ” ဟု အနက်တူသဒ္ဓါ ၂ ထပ် ဆိုသောကြောင့် “ နိယျာနိကော (ဟုတွာ) နိယျာတိ - သွားတတ်သည်ဖြစ်၍ သွား၏၊ ဝါ - မလွဲကေန အမှန်သွား၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။ [နိယျာတီတိ နိယျာနိယော၊ နိ+ ယာ+ ကတ္တားဟော အနိယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးပြီးမှ ဤကို ရဿ၊ ယကို ကပြ၊ သက္ကတ၌ “နိရ်” ဟု ရှိသောကြောင့် ရ ပျောက်၍ ယာ၌ ဒွေဘော် ရောက်သည်၊ နိယျာယန္တော၌ ဒိဝါဒိ ယ ပစ္စည်းတည်း။]

မှတ်ချက်။ ■ “နိယျာနိကော” အရ လမ်းကိုရ၏၊ လမ်းသည် သွားတတ်သော သတ္တိ ဗျာပါရမရှိ၊ လမ်းသွားသည့်သာ ထိုသတ္တိရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် သွားတတ်သူ၏သတ္တိကို သွားကြောင်းလမ်း၌ တင်စား၍ လမ်းကိုလည်း “သွားတတ်”ဟု ဆိုသည်။

ဋီကာ။ ■ယသ္မာ နိယျာတုပုဂ္ဂလဝသေန (သွားတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်သဖြင့်) အဿ နိယျာနိကဘာဝေါ (ထိုလမ်း၏ နိယျာနိက၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်၊ ဟောတိ)၊ တသ္မာ နိယျာယန္တောတိ ပုဂ္ဂလဿ (မြဟ္မာပြည်သို့ သွားမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏) ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇနဝသေန နိယျာယန္တော မဂ္ဂေါ နိယျာတီတိ ဝုတ္တော။

တက္ကရဿ။ ■ “တံ + ကရောတီတိ တက္ကရော- ထို လမ်းစဉ်အကျင့်ကို ပြုတတ်” ဟုရာ၌ “ထိုအကျင့်ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်အောင်ကျင့်တတ်”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ကရောတိကို “ ပဋိပဇ္ဇတိ ” ဟု ဖွင့်သည်။

မြဟ္မသဟဗျတယ။ ■ “သဟ + ဗျေတိ ဝတ္တတီတိ သဟဗျော” ဟု ဋီကာဝိဂ္ဂဟ ပြု၏၊ ဝယဓိဘတ်မှ ဝ၏ အ ကို ချေ၊ ဝကို ဗပြ၊ ယသို့ကပ်၍ “ဗျ”ဖြစ်သည်ဟု ကြံသင့်၏၊ သဟဗျဿ- အတူတကွ ဖြစ်ရသူ၏+ ဘာဝေါ သဟဗျတ၊ ဤပုဒ်ကို “မြဟ္မာနာ သဒ္ဓိံ သဟ ဘာဝါယ”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်သည်။ “မြဟ္မာနာ သဒ္ဓိံ”ဖြင့် မြဟ္မာနှင့် မကွဲခြင်း ကိုပြု၏၊ သဟဘာဝဖြင့် နေရာဘုံတူခြင်း၊ တနည်း- နီးခြင်းကို ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဧကဋ္ဌာနေ ပါတုဘာဝါယ” ဟု မိန့်သည်။ [သဟဘာဝေါတိစ သလောကတာ (တူသောလောက ရှိသည်၏အဖြစ်)၊ သမိပတာ ဝါ(နီးသည်၏အဖြစ်) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ တေနာဟ - ဧကဋ္ဌာနေ ပါတုဘာဝါယာတိ၊ - ဋီကာ။] ဤ၌ ဧကဋ္ဌာနေဖြင့် ဘုံတူ သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း၊ နီးသည်၏အဖြစ်ကို၎င်း ပြသည်။

ယွာယန္တိ - ကား၊ ယော အယံ - အကြင်သို့သော ဤလမ်းကို၊ (“ အက္ခာ
 တော” ဌ်စပ်)၊ အက္ခာတောတိ-ကား၊ ကထိတော-ပြောဟောအပ်ပြီ၊ ဒီပိတော-
 ပြအပ်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏေန ပေါက္ခရသာတိနာတိ- ဟူသောပါဌ်ဖြင့်၊ အတ္တနော-၏၊
 အာစရိယံ-ကို၊ အပဒိသတိ-ညွှန်ပြ၏၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါသေဋ္ဌော-ဝါသေဋ္ဌ
 သည်၊ သကမေဝ-မိမိဥစ္စာသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာစရိယဝါဒံ-ဆရာ၏ဝါဒကို၊
 ထောမေတွာ-ထောမနာ၍၊ ပဂ္ဂဏိတွာ- ချီးမြှောက်၍၊ ဝိစရတိ- လှည့်လည်၏၊
 ဘာရဒ္ဒါဇောပိ-သည်လည်း၊ သကမေဝ-သော၊ (အာစရိယဝါဒံ ထောမေတွာ
 ပဂ္ဂဏိတွာ ဝိစရတိ)၊ ဣတိ - ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ တေန - ကြောင့်၊ နေဝ ခေါ
 အသက္ခံ ဝါသေဋ္ဌောတိ အာဒိ - ကို၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ။

တတော - ထိုမှ နောက်၌၊ ဝါသေဋ္ဌော - သည်၊ (“အာရောစေသိ” ဌ်စပ်)၊
 ဥဘိန္ဒမ္ပိ-န်သော၊ အမှောက်-တို့၏၊ ကထာ-သည်၊ အနိယျာနိကာဝ-နိယျာနိက
 မဟုတ်သည်သာ၊ (သုတပါးတို့တင်အပ်သောအပြစ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သော
 အဖြေ မဟုတ်သည်သာ)၊ [ဤပုဒ်၏အဖွင့်ကို ပေါ်ဋ္ဌပါဒသုတ် ကေသိကဓမ္မ
 အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဣမသ္မိံ စ လောကေ - ၌လည်း၊ ဘောတာ ဂေါတမေန - နှင့်၊
 သဒိသော-တူသော၊ မဂ္ဂကုသလောနာမ-လမ်း၌ ကျွမ်းကျင်သူမည်သည်၊ နတ္ထိ၊
 ဘဝံစ ဂေါတမော-အရှင်ဂေါတမသည်လည်း၊ အဝိဒ္ဓရေ- ၌၊ ဝသတိ-သီတင်း
 သုံးတော်မူ၏၊ သော-ထို အရှင်ဂေါတမသည်၊ နော- ငါတို့၏၊ (“ကမ်” ဌ်စပ်)၊
 တုလံ-ချိန်ခွင်ကို၊ [ကုန်သည်ကြီးများ သုံးအပ်သော ချိန်ခွင်အကြီးစားကိုရှေးက
 “ရာဇူ” ဟု ခေါ်သည်၊ ယခုခေတ်၌ “ ကတ္တား ” ဟု ခေါ်သည်။] ဂဟေတွာ-
 ကိုင်၍၊ နိသိန္ဓဝါဏိဇောပိယ-ထိုင်နေသော ကုန်သည်ကြီးကဲ့သို့၊ ကမ် - ယုံမှား
 ခြင်းကို၊ ဆိန္ဒိဿတိ-ဖြတ်တော်မူလတံ၊ ဣတိ-သို့၊ စိန္တေတွာ-၍၊ [ရှေးက ဘုရား
 ရှင်ကို တကြိမ် ကိုးကွယ်ဘူးသောကြောင့် ဤကဲ့သို့ စဉ်းစားနိုင်သည်။] တေ
 မတ္တံ-ဤအကြောင်းကို၊ (မြတ်စွာဘုရားက ဆုံးဖြတ်တော်မူလိမ့်မည်ဟူသော ဤ
 အကြောင်းကို)၊ ဘာရဒ္ဒါဇေယ - အား၊ အာရောစေသိ- ပြောပြီ၊ [ဝါသေဋ္ဌော
 ဟူသော ကတ္တားနှင့်လိုက်အောင် နောက်စာအုပ်များ၌ “ အာရောစေသိ” ဟု
 ကြိယာဖြတ်လျက်ရှိ၏။] (အာရောစေတွာ - ၍)၊ ဥဘောပိ - ၂ ယောက်လုံးတို့
 သည်လည်း၊ ဂန္ဓာ-သွား၍၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ကထံ- ကို၊ ဘဂဝတော- အား၊
 အာရောစေသံ - လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ [“ အာရောစေသံ ” ဟု ဆိုသော်လည်း
 လျှောက်သောအခါ ဝါသေဋ္ဌကသာ လျှောက်သည်။] တေန - ကြောင့်၊ အထ
 ခေါ၊ပေ၊ တာရုက္ခေနာတိ-ဟူ၍၊ (အာယသ္မတာ အာနန္ဒတ္ထေရေန) ဝုတ္တံ-ပြီ။

တ္ထေ ဘော ဂေါတမာတိ-ကား၊ တေသ္မိံ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ-ဤဖြောင့်မှန်သောလမ်း
 မဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ (ဝိဂ္ဂဟော အတ္ထေဝ - ဌ်စပ်)၊ ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါတိ
 အာဒိသု - အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော, ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိ

ကော-ရှေးဥပစာ ဖြစ်ခြင်းရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊ ဝိဂ္ဂဟော-ဝိဂ္ဂဟ မည်၏။ အပရဘာဂေ-နောက်အဘို့၌၊ (ဝိရုဒ္ဓဂ္ဂဟဏံ - ဆန့်ကျင်ဘက် ယူခြင်း သည်။) ဝိဝါဒေါ-မည်၏။ ဒုဝိဇောပိ - ၂ ပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊ သော-ဤဝိဂ္ဂဟ ဝိဝါဒဟု ဆိုအပ်သော ဆန့်ကျင်မှုသည်၊ [ဒုဝိဇောပိ သော- ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါတိ ဒွိဓာ ဝုတ္တောပိ ဝိရောဓော- ဋီကာ။] နာနာစရိယာနံ- အမျိုးမျိုးသော ဆရာတို့၏၊ ဝါဒတော-ဝါဒ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာနာဝါဒေါ- မည်၏။ [နာနာဝိဇော+ဝါဒေါ နာနာဝါဒေါ။]

အထ ကိသ္မိံ ပန ဝေါတိ-ကား၊ တံပိ- သင်သည်လည်း၊ အယမေဝမဂ္ဂေါ တိ-ဟူ၍၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ အာစရိယဝါဒမေဝ-ဆရာ၏ ဝါဒကိုသာ၊ ပဂ္ဂယု- ချီမြောက်၍၊ အထတိဋ္ဌသိ-အကယ်၍ တည်အံ့၊ ဘာရဒ္ဒါဇောပိ - သည်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ အာစရိယဝါဒမေဝ- ကိုသာ၊ (ပဂ္ဂယု-၍၊ အထတိဋ္ဌတိ-အံ့၊) ကေသ္မိံ - တခုသော ဝါဒ၌၊ ကေသပိ-တယေဝံ၏လည်း၊ သံသယော- သံသယ သည်၊ အထ နတ္ထိ- အကယ်၍ မရှိအံ့၊ ဧဝံ သတိ - ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ ကိသ္မိံ- ဘယ်အရာ၌၊ ဝေါ-သင်တို့၏၊ ဝိဂ္ဂဟော-ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့အစရှိသည်ကို၊ ပုစ္ဆတိ-မေးတော်မူ၏၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ဘော ဂေါတမာတိ- ကား၊ ဘော ဂေါတမ- အရှင် ဂေါတမ၊ မဂ္ဂေစ - လမ်း၌၎င်း၊ အမဂ္ဂေစ- လမ်းမဟုတ်သည်၌၎င်း၊ ဥဇမဂ္ဂေစ - ဖြောင့်မှန်သော လမ်း၌၎င်း၊ အနုဇမဂ္ဂေစ-မဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၎င်း၊ (ဝိဂ္ဂဟော-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ ၏။) ဣတိအတ္ထော-နက်၊ ကိရ-ချဲ့၊ သေ-ဤ ဝါသေဋ္ဌသည်၊ ကေဗြာဟ္မဏသ ပိ-တယောက်သော ပုဏ္ဏား၏လည်း၊ မဂ္ဂံ - လမ်းကို၊ န မဂ္ဂေါ - လမ်းမဟုတ်၊ ဣတိ-သို့၊ နဝဒတိ-မပြောဆို၊ (တိုက်ရိုက် မပြော၊) ပန - လိုသို့ပင် မပြောပါ သော်လည်း၊ အတ္တနော-၏၊ အာစရိယဿ-၏၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းသည်၊ ဥဇမဂ္ဂေါ- ဖြောင့်မှန်သော လမ်းသည်၊ (ဟောတိ)ယထာ-ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤ၊ အတူ၊ အညေသံ-အခြားသော ဆရာတို့၏၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဥဇမဂ္ဂေါတိ-ဟူ၍၊ န အနုဇာနာ တိ- ခွင့်မပြု၊ တဿာ - ကြောင့်၊ တမေဝအတ္ထံ - ထို အနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုပင်၊ ဒီပေန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိဉ္စာပိ ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိံ - အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ-လျှောက်ပြီ။

x x x x x x x

ဝိဂ္ဂဟော ဝိဝါဒေါ။ ။ဝိ-ဆန့်ကျင်ဘက်+ဂဟ-ယူခြင်းဟူသည် စ၍ ဆန့်ကျင် ခြင်းတည်း၊ ထို့နောက် ဝိ-ဆန့်ကျင်ဘက်+ဝါဒ-ပြောခြင်း ဟူသည် ငြင်းခုံခြင်းတည်း၊ [အညမညဿ ဝါဒဿ အာဒိတော ဝိရုဒ္ဓဂ္ဂဟဏံ ဝိဂ္ဂဟော၊ သွေဝ ဝိဝဒနဝသေန (ငြင်းခုံခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) အပရာပရံ ဥပ္ပန္နော ဝိဝါဒေါတိ အာဟ ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိကော ဝိဂ္ဂဟော၊ အပရဘာဂေ ဝိဝါဒေါတိ။]

၃၀ သီလက္ခန်(စ)

သဗ္ဗာနိ တာနိတိ- သဗ္ဗာနိ တာနိ ဟူသော စကားကို၊ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန- ပုံလိင်္ဂ၏ နပုံလိင်္ဂ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ အားဖြင့်၊ ဝဒတိ-လျှောက်၏၊ သဗ္ဗေ-နိသော၊ တေ-ထိုလမ်းတို့သည်၊ (နိယျာနိကာ နိယျန္တိ-၌စပ်၊) ဣတိ- ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဝတ္တံ-ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ-ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဗဟူနိတိ - ကား၊ အဋ္ဌဝါ-ရှစ်လမ်းသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသဝါ-ဆယ်လမ်းသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (နာနာမဂ္ဂါနိ-၌စပ်၊) နာနာမဂ္ဂါနိတိ-ကား၊ မဟန္တ မဟန္တာနိ- များကုန် များကုန်သော၊ (ဇဗ္ဗမဂ္ဂသကဋ မဂ္ဂါဒီဝသေန - သလုံးမြင်းခေါင်းလမ်း၊ လှည်းလမ်းအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နာနာဝိဇ္ဇာနိ-အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ သာမန္တာ-အနီး ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါမနဒီတဋ္ဌာက ခေတ္တာ ဒီဟိ-ရွာ၊ မြစ်၊ တဖက်ဆည် ကန်၊ လယ် အစရှိသည်တို့မှ၊ အာဂန္တာ- လာ၍၊ ဝါမံ-သို့၊ ပဝိသနမဂ္ဂါနိ-ဝင်ကြောင်း လမ်းတို့သည်၊ (“စေဝိ ဘဝန္တိ”၌စပ်။)

နိယျန္တိတိ ဝါသေဋ္ဌ ဝဒေသိတိ-ဟူ၍၊ ဘဂဝါ-သည်၊ တိက္ခတ္ထု-၃ ကြိမ်၊ ဝစီဘေဒံ-စကားလုံး၏ ကွဲပြားခြင်းကို၊ ဝါ-နှုတ်မြှောက်ခြင်းကို၊ ကတွာ-၍၊ ပဋိညံ- ပဋိညာဉ်ကို၊ ဝါ- ဝန်ခံမှုကို၊ ကာရာပေသိ- ပြုစေတော်မူပြီ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ (ဘဂဝါ တိက္ခတ္ထု ဝစီဘေဒံ ကတွာ ပဋိညံ၊ ကာရာပေသိ-ပြုစေတော်မူသနည်း၊ ဣတိ- ဤကား အမေးတည်း၊) ဟိ(ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ တိတ္ထိယာ-တို့သည်၊ ပဋိဇာနိတွာ-ဝန်ခံပြီး၍၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ နိဂ္ဂယမာနာ- နှိပ်အပ်ကုန်လသော်၊ အဝဇာနန္တိ-ဝန်မခံတတ်ကြကုန်။ [“ဒီလိုမပြောပါ”ဟု ပယ်တတ်ကြကုန်၏။]

x x x x x x x

ဗဟူနိ။ ။ ရွာသို့ ဝင်လာကြောင်း လမ်းတို့သည် (၈) လမ်း (၁၀) လမ်း စသော အားဖြင့် အများရှိစေကာမူ ထိုရွာသို့သာ ဝင်ဘို့ရာချည်းဖြစ်သကဲ့သို့ မြာဟ္မဏဆရာကြီး တို့က မြဟ္မပြည်သို့ရောက်ဘို့ရာ ပြောဟောအပ်သော အကျင့်လမ်းတို့သည် အများအပြား ရှိစေကာမူ မြဟ္မပြည်သို့ ရောက်ဘို့ချည်းသာ၊ မြဟ္မာမင်းနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ဘို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

ပါဒ္ဓိတော် အနက်။ ။ အဒ္ဓရိယာ-အဒ္ဓရမည်သော ယဇဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ် ကုန်သော၊ မြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်၎င်း၊ တိတ္ထိရိယာ-တိတ္ထိရိမည်သော ရသေ့သည် ပြုအပ်သော ယဇဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဆန္ဒောကာ- ဆန္ဒမည်သော သာမဝေဒကို ရွတ်အံတတ်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဗဂ္ဂါရိဇ္ဈာ - ဗဂ္ဂါရိမည်သော ဣရဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ မြာဟ္မဏာ-ပုဏ္ဏားတို့သည်၎င်း၊ နာနာမဂ္ဂေ-အမျိုးမျိုးသော လမ်းတို့ကို၊ ပညပေန္တိ-ပညတ်ကြကုန်၏။

နိဂ္ဂယမာနာ အဝဇာနန္တိ။ ။ အစပိုင်းက အပြစ်မရှိဟု ထင်၍ “ဤစကားသည် မိမိ၏ စကားဖြစ်သည်”ဟု ဝန်ခံထားသော်လည်း တဖက်က အပြစ်ပြု၍ နှိပ်ချအပ်သော အခါ “ဤစကားသည် ကျွန်ုပ်၏ စကားမဟုတ်ပါ”ဟု ပယ်တတ်ကြသည်။ [အဝဇာနန္တိ န ပဋိဇာနန္တိတိ အတ္ထော။]

သော-ထိုဝါသေဋ္ဌသည်၊ (၃ ကြိမ်တိုင်အောင် ပဋိညာဉ်ကို ပြုသော ဝါသေဋ္ဌသည်။) တထာ-ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကာတုံ-ပြုခြင်းငှါ၊ (ပယ်ခြင်းငှါ၊) န သက္ခိဿတိ- မစွမ်းနိုင် လတံ၊ ဣတိ - ဤသို့ မြော်မြင်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ (တိက္ခတ္ထု ဝစီဘေဒံ ကတ္တာ ပဋိညံ ကာရာပေသိ၊ ဣတိ-ဤကားအဖြေတည်း။)

တေဝ တေဝိဇ္ဇာတိ-ကား၊ တေဝိဇ္ဇာ- ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော၊ တေ (ပြာဟ္မဏာ)-တို့သည်၊ (“ဝေ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) ဝကာရော- ဝ အက္ခရာသည်၊ အာဂမသန္ဓိမတ္တံ - အာဂမ သန္ဓိမျှသာ တည်း၊ [ရှေ့ပုဒ်နှင့် နောက်ပုဒ် ရွတ်ဆို၍ညက်ညောအောင် အပိုလာထားသော အာဂမသန္ဓိမျှသာ ဖြစ်၏၊ အနက်ထူး မရှိပါ-ဟူလို၊ သရနှင့်တကွ လာရမည် ဖြစ်သောကြောင့် တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် လာပါ။] အန္ဓဝေဏီတိ-ကား၊ အန္ဓပဝေဏီ (သေယျထာပိ)-သူကောင်းအစဉ်အဆက်ကဲ့သို့၊ [ပါဠိတော်မှ သေယျထာပိကို ယူ၍ ပေးသည်။] ဧကေန-တယောက်သော၊ စက္ခုမတာ-မျက်စိအမြင်ရှိသူသည်၊ ဂဟိတယဋ္ဌိယာ-ကိုင်အပ်သော တောင်ငွေ၏၊ ကောဋိ- အစွန်းကို၊ ဧကော-သော၊ အန္ဓော-သူကောင်းသည်၊ ဂဏှာတိ-ဆွဲကိုင်၏၊ တံ အန္ဓံ-ကို၊ အညော-အခြားသော သူကောင်းသည်၊ (ဂဏှာတိ)၊ တံ-ထိုအခြားသော သူကောင်းကို၊ အညော-သည်၊ (ဂဏှာတိ)၊ ဣတိ ဝေ-သို့၊ (ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်)၊ ပဋိပါဋိယာ - အစဉ်အားဖြင့်၊ ဃဋိတာ - ဆက်စပ်ကုန်သော၊ ပဏ္ဏာသသဋ္ဌိအန္ဓာ- ငါးဆယ် , သို့မဟုတ် ခြောက်ဆယ်သော သူကောင်းတို့ကို၊ အန္ဓဝေဏီတိ-

x x x x x x x

ဝေဏီ, ပဝေဏီ။ ။ ဝေဏဓာတ် ဂတိအနက်ဟော+ဣနံ ပစ္စည်းဖြင့် ဝေဏီဟု ဣကာရန္တဖြစ်၏၊ ဣတ္ထိဇောတက (ဤ) ပစ္စည်းထပ်လျှင် “ဝေဏီ” ဟု ဤကာရန္တလည်း ရှိ၏၊ ဝေဏတိ-ဆက်စပ်လျက် ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝေဏီ (ဝေဏီ)၊ ထိုဝေဏီ (ဏီ) သဒ္ဓါသည် ဆံထုံးအနက်ကို ဟောသောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဆံထုံးကို မယူဘဲ၊ ဆံပင်ချင်း ဆက်စပ်နေသကဲ့သို့ တယောက်နှင့်တယောက်စပ်နေသော သူကောင်းအစဉ်အဆက်ကို ယူစေလို၍ ဝေဏီကို “ပဝေဏီ” ဟု ဖွင့်သည်၊ ပ-အမျိုးမျိုး အပြားပြားအားဖြင့်+ ဝေဏီ-ဆက်စပ်နေသော အစဉ်အတန်း။

ပညာသသဋ္ဌိအန္ဓာ။ ။ ဒုတ္တိပွတ္တာ၌ “ဒွေဝါ+တယောဝါ” ဟု သင်္ချောဘယပဒ ဗဟုဒ္ဓိဟိ ပြုရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “ ပညာသဝါ+သဋ္ဌိဝါ ပညာသသဋ္ဌိ (ငါးဆယ် , သို့မဟုတ် ခြောက်ဆယ် ” ဟု ပြုပါ။) ပညာသသဋ္ဌိစ+ သာ+အန္ဓာစ (သူကောင်းတို့လည်း ဟုတ်၏။) ဣတိ ပညာသသဋ္ဌိအန္ဓာ။

မှတ်ချက်။ ။ ငါးဆယ်, ခြောက်ဆယ်သော သူကောင်းတို့ကို ပြခြင်းသည် ချုံကြီး တချုံကို ပတ်ပတ်လည်၍ သွားနေနိုင်လောက်သော အရေအတွက်ကိုပြခြင်းတည်း၊ ထိုသို့ ပတ်ပတ်လည်၍ သွားနေကြရသောအခါ “ငါတို့သည် လမ်းတခုကို သွားနေကြသည်” ဟု ကာလအတော်ကြာအောင် ထင်မှတ်စေလိုသောကြောင့်တည်း။

ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။ [အန္ဓဝေဏီတိ ဟူသော အာကာရကို၎်၍ “ ဝုစ္စတိ ” ဟု ဧက
ဝစနန္တထားသည်။ “ ဥပေါသထဿ တောနိ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စတိ ဝုစ္စတိ ” ကဲ့သို့တည်း။
အာကာရကို မငဲ့ဘဲ ကံပုဒ်ကို၎်၍ “ ဝုစ္စန္တိ ” ဟုလည်း ရှိတတ်ပါသေး၏။]

ပရမ္ပရသံသတ္တာတိ-ကား၊ အညမညံ- အချင်းချင်း၊ လဂ္ဂါ- ငြိကပ်သော၊
(ဆွဲချိတ်သော)၊ ယဠ္ဋဂါဟကေန - တောင်ဌေးကို ကိုင်စေတတ်သော၊ စက္ခု
မတာပိ- မျက်စိအမြင် ရှိသူမှလည်း၊ ဝိရဟိတာ- ကင်းသော၊ (“ အန္ဓဝေဏီ
သေယျထာပိ- သူကာဏ်း အစဉ်အဆက်ကဲ့သို့ ” ဌှစ်)၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်၊
ကိရ- ချဲ့၊ ဧကော- သော၊ ဓုတ္တော- သေသောက်ကြူးသည်။ (လူညစ်ပတ်သည်)၊
အန္ဓဂဏံ- သူကာဏ်း အပေါင်းကို၊ ဒိသွာ- ရှိ၊ အသုကသ္မိံ နာမ ဂါမေ- ထို
မည်သော ရွာ၌၊ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇံ - ခဲဘွယ် စားဘွယ်ကို၊ သုလဘံ- လွယ်ကူစွာ
ရအပ်၏။ (ရလွယ်၏)၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြော၍၊ ဥဿာဟေတွာ- အားတက်စေပြီး၍၊
သာမိ- အရှင်၊ တေနဟိ- ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ တတ္ထ- ထိုရွာသို့၊ နော - အကျွန်ုပ်
တို့ကို၊ နေဟိ- ဆောင်ပို့ ပါလော၊ ဣဒံနာမ- ဤမည်သော တန်စိုးလက်ဆောင်
ကို၊ တေ- အရှင်အား၊ ဒေမ- ပေးပါကုန်အံ့၊ ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တေ - ပြောဆိုအပ်
သော်၊ လဉ္စံ - တံစိုးလက်ဆောင်ကို၊ ဂဟေတွာ - ယူပြီး၍၊ အန္တရာမဂ္ဂေ - ခရီး
အကြား၌၊ မဂ္ဂါ- လမ်းမှ၊ ဩက္ကမ္ပ- ဖဲ၍၊ မဟန္တံ- ကြီးစွာသော၊ ဂစ္ဆံ- ခြံကို၊ အနု
ပရိဂန္ဓာ- အစဉ်လှည့်ပတ်၍၊ ပုရိမဿ- ရှေ့ဖြစ်သော သူကာဏ်း၏၊ ဟတ္ထေန-
ဖြင့်၊ ပစ္ဆိမဿ- နောက်ဖြစ်သော သူကာဏ်း၏၊ ကစ္ဆံ - ခါးတောင်းမြိတ်ကို၊
ဂဏှာပေတွာ- ကိုင်စေပြီး၍၊ ကိစ္ဆိ- တစုံတခုသော၊ ကမ္မံ- အလုပ်သည်၊ အတ္ထိ-
ရှိသေး၏၊ တုမေ- တို့သည်၊ တာဝ ဂစ္ဆထ- သွားနှင့်ကြကုန်၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတွာ-
၍၊ ပလာယိ- ပြေးပြီ။

x x x x x x x x x

ပရမ္ပရသံသတ္တာ။ ။ ပရောစ- ရှေ့လူမှ တပါးသော နောက်လူလည်း+ ပရောစ-
နောက်လူမှတပါးသော ရှေ့လူလည်း၊ ပရမ္ပရံ - ရှေ့လူ နောက်လူ၊ ဝါ - အချင်းချင်း၊
သံသဇ္ဇန္တိတိ သံသတ္တာ- ထက်ဝန်းကျင် ငြိကပ်နေသူတို့၊ ပရမ္ပရံ- အချင်းချင်း+ သံသတ္တာ
ပရမ္ပရသံသတ္တာ၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုရည်ရွယ်၍ “ အညမညံ လဂ္ဂါ ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤသို့
အချင်းချင်း ငြိကပ် ဆွဲကိုင်ကြရ၍ တောင်ဌေးဆွဲသူ မရှိသောကြောင့်ပင် “ ယဠ္ဋ၊ ပေ၊
အတ္ထော ” ဟု မိန့်သည်။

ကစ္ဆံ။ ။ “ ကစ္ဆမန္ဓန ဒုဿကဏ္ဍံ - ခါးတောင်းကြိုက် (ဖွ) ကြောင်းဖြစ်သော
အဝတ်၏အနား (အဝတ်အစ) ကို ” ဟု ဝိဟာသစ်ဖွင့်၏။ “ ခါးတောင်းမြိတ် ” ဟု
ခေါ်ကြ၏။ [ကစ္ဆံ ဗန္ဓန္တိတိ အာဒိသုဝိယဟိ ကစ္ဆသဒ္ဓေါ နိဗ္ဗသန ဝိသေသဝါစကော-
“ ခါးတောင်းကြိုက်ကြ (ဖွကြ) ကုန်၏ ” ဟုရာ၌ ကစ္ဆသဒ္ဓါကဲ့သို့ ဝတ်ပုံ အထူးအနက်ကို
ဟော၏။ “ ခါးတောင်းကြိုက်၍ ဝတ်ခြင်း ” ကို “ နိဗ္ဗသနဝိသေသ = ဝတ်ပုံအထူး ” ဟု
ဆိုသည်။ လက်ကတီးကြား (ဂျိုင်းကြား) အနက်ကိုလည်း ဝိဟာသစ် ဖွင့်သေး၏။
သင့်မည်မထင်။]

တေ-ထို သူကောင်းတို့သည်၊ ဒိဝသမ္ဗိ - တနေ့ပတ်လုံးလည်း၊ ဂန္ဓာ-၍၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အဝိဇ္ဇမာနာ-မရကုန်လသော်၊ နော-ငါတို့၏၊ စက္ခုမာ-မျက်စိအမြင် ရှိသော ယောက်ျားသည်၊ ကုဟိံ - အဘယ်မှာနည်း၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ ကုဟိံ - နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ပရိဒေဝိတွာ-မြည်တမ်း၍၊ မဂ္ဂ-ကို၊ အဝိဇ္ဇမာနာ-မရကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ မရိံသု-သေကြကုန်ပြီ၊ တေ-ထို သူကောင်း တို့ကို၊ သန္ဓာယ-ရည်ရွယ်တော်မူ၍၊ ပရမ္ပရသံသတ္တာတိ-ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပုရိမောပီတိ-ကား၊ ပုရိမေသု - ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသသု - တကျိပ် ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏေသု-ပုဏ္ဏားရသေ့တို့တွင်၊ [ပါဠိတော်၌ ဤဆယ်ယောက် ကို“ဣသယော”ဟု ဆိုသည်။] ဧကောပိ - တယောက်သည်လည်း၊ (“နပဿတိ- မမြင်”၌စပ်)၊ [အဋ္ဌက ဝါမက စသော ဆယ်ယောက်ကို ဆိုသည်၊ ထို ဆယ် ယောက်သည် ဝေဒကို အစဆုံးပြုသူတို့တည်း။] မဇ္ဈိမောပီတိ-ကား၊ မဇ္ဈိမေသု- အလယ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာစရိယပါစရိယေသု-ဆရာ၊ ဆရာ့ ဆရာတို့တွင်၊ ဧကောပိ- သည်လည်း၊ (န ပဿတိ)၊ ပစ္ဆိမောပီတိ- ကား၊ ဣဒါနိ- ၌၊ တေ ဝိဇ္ဇေသု - ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏေသု - တို့တွင်၊ ဧကောပိ- သည်လည်း၊ (န ပဿတိ)။

ဟဿကညေဝါတိ-ကား၊ ဟသိတဗ္ဗမေဝ-ရယ်ဘွယ်သည်သာ၊ (သမ္ပဇ္ဇတိ ၌စပ်)၊ [ဟသဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်းဖြင့် “ဟသိတဗ္ဗတိ ဟဿံ”ဟု ပြု၍ သုတ္တံ၌ က ပစ္စည်းသက်၊ ထို့ကြောင့် “ဟသိတဗ္ဗ”ဟု ဖွင့်သည်။] နာမကညေဝါတိ - ကား၊ လာမကံယေဝ-အယုတ်အညံ့သည်သာ၊ (သမ္ပဇ္ဇတိ၌စပ်)၊ တဒေတံ-ထိုစကား သည်၊ အတ္တာဘာဝေန-အနက်၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ ရိတ္တကံ-အနက်အဓိပ္ပါယ်မှ ကင်းဆိတ်၏၊ ရိတ္တကတ္တာယေဝ-အနက်အဓိပ္ပါယ်မှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊ တုစ္ဆကံ- အချည်းနှီးတည်း၊ ဣဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ယော - အကြင် ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို၊ တေဝိဇ္ဇေဟိ-ဝေဒ ၃ ပုံကိုတတ်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ န ဒိဋ္ဌ ပုဗ္ဗောဝ - ရှေး၌ မမြင်အပ်သည်သာ၊ သော ဗြဟ္မာလောကော-သည်၊ တာဝ

x x x x x x x

နာမကံယေဝ။ ။ “အတ္တာဘာဝတော (အနက်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) နာမ မတ္တံ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ “ယုနံချို၊ လိပ်မွေး၊ ပုဇွန်သွေး၊ ခွေးလေးတောင်ပံဖြူ” ဟု ပြောဆိုရာဝယ်၊ ပြောအပ်သောနာမည်သာ ရှိ၍ တကယ် ယုနံချိုစသည်မှာ မရှိသကဲ့သို့ ထို တေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့၏ “ဗြဟ္မာ့ပြည်သွားကြောင်း လမ်း” ဟု ပြောဆိုအပ်သောလမ်း သည် နာမည်သာရှိ၍ ထို လမ်းစဉ်အကျင့်ဟူသော အနက်ကား မရှိ-ဟူလို။

လာမကံယေဝ။ ။ ထိုသို့ အနက် (ဝတ္ထု) မရှိပါဘဲ ထိုတေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့က အနှစ် သာရ (အကောင်းအမြတ်) ဟု မှတ်ထင်အပ်သော်လည်း အကောင်းအမြတ် မဟုတ်၊ အယုတ်အညံ့စကားသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နာမကံကိုပင် “လာမကံ” ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်သည်။

တိဋ္ဌတု- တည်ပါစေဥးတော့၊ (ထားလိုက်ဥးတော့၊) ယေပိ စန္ဒိမသုရိယေ- အကြင် လ နေတို့ကိုလည်း၊ တေဝိဇ္ဇာ-တို့သည်၊ ပဿန္တိ- မြင်ရကုန်၏၊ တေသံ ပိ- ထိုလ၊ နေတို့၏သော်မှလည်း၊ သဟဗျတာယ-၄၊ မဂ္ဂ-လမ်းကို၊ ဒေသေတုံ- ညွှန်ပြခြင်း၄၊ န ပဟောန္တိ- မစွမ်းနိုင်ကြကုန်၊ ဣတိ (ဣမဿ အတ္တဿ)-ဤ အနက်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြတော်မူခြင်းအကျိုး၄၊ တံ ကိ မညသိတိ အာဒိ- ကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

တတ္ထ-ထို တံ ကိ မညသိအစရှိသော စကားရပ်၌၊ ယတော စန္ဒိမသုရိယာ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိတိ-ကား၊ ယသ္မိံကာလေ- အကြင်အခါ၌၊ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိ- တက်လာကုန်၏၊ (ထွက်လာကုန်၏၊) [ယတော၌ တောပစ္စည်းကို သတ္တဇီအနက်၌ သက်ဟု သိစေလို၍ “ယသ္မိံ” ဟု ဖွင့်သည်။] ယတ္ထစ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တိတိ-ကား၊ ယသ္မိံကာလေ-၌၊ အတ္ထံ - ချုပ်ခြင်းသို့၊ (ဝင်ခြင်းသို့)၊ နန္တိ - ရောက်ကုန်၏၊ ဥဂ္ဂမနကာလေစ - ထွက်ရာအခါ၌၎င်း၊ အတ္ထင်္ဂမနကာလေစ- ဝင်ရာအခါ၌၎င်း၊ ပဿန္တိ-မြင်ကြ ရကုန်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိအတ္ထော-နက်၊ အာယာစန္တိတိ-ကား၊ ဘဝံစန္ဒ- အရှင်လမ်း၊ ဥဒေဟိ - ထွက်တော်မူပါလော၊ ဘဝံ သူရိယ - အရှင်နေမင်း၊ ဥဒေဟိ-လော၊ ဣတိစံ-သို့၊ အာယာစန္တိ-တောင်းတကြကုန်သည်မဟုတ်လော၊ ထောမယန္တိတိ - ကား၊ စန္ဒော- လမ်းသည်၊ သောမ္ဗော-အေးမြ၏၊ စန္ဒော- သည်၊ ပရိမဏ္ဍလော - ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်း၏၊ စန္ဒော- သည်၊ သပ္ပဘော- အရောင်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဣတိ အာဒိနိ-ဤသို့ အစရှိသောစကားတို့ကို၊ ဝဒန္တာ- ပြောဆိုကြကုန်လျက်၊ ပသံသန္တိ - ချီးမွမ်းကြကုန်သည်မဟုတ်လော၊ ပဉ္စလိ ကာတိ-ကား၊ ပဂ္ဂဟိတ အဉ္စလိကာ - မြေခံချီအပ်သောလက်အုပ် ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ - ၌၊) [ပ သဒ္ဒါသည် ပဂ္ဂဟိတအနက်ဟောတည်း၊ ပဂ္ဂဟိတော+ အဉ္စလိ ယေသံတိ ပဉ္စလိကာ။] နမဿမာနာတိ- ကား၊ နမော နမောတိ-ဟူ၍၊ ဝဒမာနာ-ပြောဆိုကုန်လျက်၊ (“ အနုပရိဝတ္တန္တိ-အစဉ်လိုက်၍ လှည့်လည်ကြ ကုန်သည်မဟုတ်လော” ၌စပ်။)

ယံ ပဿန္တိတိတ္ထေ - ပါ၌၌၊ ယံတိ - ယံ ဟူသောပုဒ်သည်၊ နိပါတမတ္ထံ- အနက်မရ နိပါတ်မျှသာတည်း၊ ကိံ ပန န ကိရာတိတ္ထေ - ၌၊ ယတ္ထ - အကြင် မျက်မှောက်မဟုတ်သော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း၌၊ တေဝိဇ္ဇေဟိ - ကုန်သော၊ ဗြဟ္မာဏေဟိ - တို့သည်၊ ဗြဟ္မာ - ဗြဟ္မာကို၊ သက္ခိ -

x x x x x x x

နမဿမာနာ ။ ။ နမော နိပါတ်နောင် ကရဓာတ်၏အနက်၌ အဿပစ္စည်း သက်သော နာမဓာတ်တည်း၊ ကရဓာတ်၏ “ ပြုခြင်း ” ဟူသည်လည်း ပြောဆိုခြင်းပင် တည်း၊ ထို့ကြောင့် “ နမော နမောတိ ဝဒမာနာ ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်၏။ [မောဂ္ဂလ္လာန် ၅ ကဏ္ဍ၊ ၁၁ သုတ်ကြည့်ပါ။] ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ နမဿဓာတ်ဟုလည်း ရှိ၏၊ ဤအလို လည်း အဓိပ္ပါယ်ထွက်အဖွင့်ပင်တည်း။

မျက်မှောက်၊ န ဒိဋ္ဌော-မမြင်အပ်၊ ဣဓ-ဤ မျက်မှောက်မဟုတ်သော မြဟ္မာ၏ အဖော်ဖြစ်ဘို့ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း၌၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-ဆိုဘွယ်သည်၊ ကိံ-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ ဣတိဝေံ-သို့၊ အတ္ထော- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- မှတ်ထိုက်၏။

x x x x x . x x

ဣဓ ပန ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ။ ဣမသ္မိံ ပန အပစ္စက္ခဘူတဿ မြဟ္မာနော သဟဗျတာယ မဂ္ဂဒေသနေ (ဣဓ အဖွင့်) ၊ တေ ဝိဇ္ဇာနံ မြာဟ္မဏာနံ ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိ၊ ယေ ပစ္စက္ခ ဘူတာနံ စန္ဒိမသုရိယာနံ သဟဗျတာယ မဂ္ဂံ ဒေသေတံ န သက္ကောန္တိတိ အဓိပ္ပာယ်ယော၊- နိကာသစ်။ [ဤဋီကာသစ်၌ “ ယတ္ထာတိ ဣမိနာ ဣဓာတိ ဝတ္တမေဝတ္ထံ ပစ္စာမသတိ- နောက်ဝါကျ၌ရှိသော ယတ္ထဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ရှိသော ဣဓ၏အနက်ကို ပြန်၍ သုံးသပ်၏” ဟု ဖွင့်၏၊ ဤအလို ယတ္ထကို နောက်မှ အနက်ပေးရလိမ့်မည်။]

တနည်း အနက်ပေးပုံ။ ။ ကိံ ပန န ကိရာတိတ္ထေ - ၌၊ တေ - ဤ မျက်မှောက် မဟုတ်သော မြဟ္မာ၏အဖော်ဖြစ်ဘို့ရန် လမ်းကိုညွှန်ပြခြင်း၌၊ ဝတ္တဗ္ဗံ - ဆိုဘွယ်သည်၊ ကိံ-အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း၊ ယတ္ထ-ယင်းလမ်းကို ညွှန်ပြခြင်း၌၊ တေ ဝိဇ္ဇကေဟိ- ကုန်သော၊ မြာဟ္မဏေဟိ- တို့သည်၊ မြဟ္မာ-မြဟ္မာကို၊ သက္ခိ-မျက်မှောက်၊ န ဒိဋ္ဌော- မမြင်အပ်၊ ဣတိဝေံ-သို့၊ အတ္ထော- ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- ၏။ “မျက်မြင်ဖြစ်သော လနေတို့သို့ ရောက်ဘို့ရန်လမ်းကို မညွှန်ပြနိုင်သော ပုဏ္ဏားတို့အတွက် မျက်မြင်မဟုတ်သော မြဟ္မာ ဖြစ်ဘို့ရန်လမ်းကို ညွှန်ပြနိုင်ဘို့မှာ သာ၍ဝေးပါသေး၏” ဟုလို။

အဓိရုဏတိနဒီဥပမာ ကထာ

သမတိတ္ထိကာတိ-ကား၊ သမဘရိတာ-ရေတို့ဖြင့် အညီအမျှပြည့်သည်။ (“ပရိ ကပေါပမာ ဖြစ်သောကြောင့် “အဿ-ဖြစ်ရာ၏” ဟု ထည့်စပ်)၊ ယတ္ထ-အကြင် မြစ်၌၊ တီရေ-ကမ်း၌၊ ဌိတေန-တည်သော၊ ကာကေန-ကျီးသည်၊ ပါတံ-ရေကို သောက်ခြင်းငှါ၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်း၏၊ (သာ-ထိုမြစ်သည်) ကာကပေယျာ တိ - ကာကပေယျာမည်၏။ [စာရှိအတိုင်း တနည်းကား၊ ကာကပေယျာတိ- ကား၊ ယတ္ထကတ္ထိ - အမှတ်မထား တပါးပါးသော၊ တီရေ - ၌၊ ဌိတေန၊ ပေ၊ သက္ကာ၊ ဣတိ- ကြောင့်၊ ကာကပေယျာ- ကာကပေယျာ မည်၏။]

x x x x x x x

သမတိတ္ထိကာ။ ။ တိတ္ထေန- ကမ်းနှင့် + သမံ-ညီနေသော ရေတည်း၊ သမတိတ္ထိ- ရေ၊ သမတိတ္ထိ + ယတ္ထာတိ သမတိတ္ထိကာ၊ ဤသို့ သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း အဓိပ္ပာယ်တ္ထ ကိုသာ ပြလိုသောကြောင့် “သမဘရိတာ” ဟု ဖွင့်သည်။ [စာအုပ်တို့၌ သဒိသဒ္ဓေဘော် ဖြင့် “သမတိတ္ထိကာ” ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဒတ္ထကို ကြံသင့်ပါသည်။]

ကာကပေယျာ။ ။ ယတ္ထ၊ ပေ၊ သက္ကာ ပါတံကိုကြည့်၍ “ပါတမ္ပတိ ပေယျံ-သောံ ထိုက်သော (သောက်နိုင်လောက်အောင်ပြည့်သော) ရေ၊ ကာကေန + ပေယျံ ယတ္ထာတိ ကာကပေယျာ-ကျီးသည် သောက်နိုင်သော ရေရှိသောမြစ် ” ဟု ပြပါ။ [စာအုပ်တို့၌

ပါရံ တရိတုကာမောတိ-ကား၊ နဒိ°-မြစ်ကို၊ အတိက္ကမိတ္တာ-ကျော်လွန်၍၊ ပရတီရံ- တဖက်ကမ်းသို့၊ ဂန္တုကာမော - သော၊ (“ပုရိသော” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ အဝေယျာတိ-ကား၊ ပက္ခောသေယျ-ခေါ်ရာ၏၊ [အာ+ဝေဓာတ်သည် ခေါ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် “ပက္ခောသေယျ” ဟု ဖွင့်သည်။] ဟေိ ပါရာပါရန္တိ-ကား၊ အမ္ဘောပါရ-အို...ဟိုဘက်ကမ်း၊ [ပါဠိတော်၌ ပါရသည် အာလုပ်ပုဒ်တည်း ဟု သိစေလို၍ “အမ္ဘော” ဟု ထည့်၍ဖွင့်သည်။] မိ-ကို၊ သဟ သာဝ-အဆောတလျင်သာလျင်၊ ဂဟေတွာ - ၍၊ အထ ဂမိဿသိ - အကယ်၍ သွားလတံ့ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံသတိ)၊ အပါရံ- ဤဘက်ကမ်းသို့၊ ဟေိ- လာပါလော၊ မေ- ငါ၏၊ ဝါ- ငါ့မှာ၊ အစ္စာယိကကမ္မံ - အဆောတလျင် ဖြစ်စေထိုက်သော အလုပ်သည်၊ အတ္ထိ - ရှိပါ၏၊ ဣတိ အတ္ထော- နက်။

ယေ ဓမ္မာ ပြာဟ္မဏကာရကာတိ ဧတ္ထ-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ပဉ္စ၊ ပေ၊ ဘေဒါ- ငါးပါးသီလ , ကုသလကမ္မပထဆယ်ပါး အပြားရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ - တို့ကို၊ ပြာဟ္မဏကာရကာတိ- ပြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-

x x x x x x x x

“ ကာကပေယျာတိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ । ပေ । ပါတုန္တိ ကာကပေယျာ ” ဟု ရှိ၏။ ထိုတွင် “ကတ္ထစိ” သည် မကောင်း၊ ယတ္ထကတ္ထစိကို တီရေ၌ စပ်စေလိုဟန်တူ၏။ “ တီရ ” ဟု ဆိုလျှင် မြစ်၏ပတ်ဝန်းကျင်ကမ်းနှင့်ဆိုင်သောကြောင့် ယတ္ထကတ္ထစိဟု ဝိသေသနပြုဘွယ် မလိုပါ။ ထို့ကြောင့် ယတ္ထနှင့်ကာကပေယျာအတွက် မြစ်ကိုချည်း အရကောက်ရသော ပုဒ်များဟုမှတ်ပါ။ ဤကဲ့သို့ အနိယမ ထည့်၍ဖွင့်သော သံဝဏ္ဏနာဟူသမျှ၌ နိယမထည့် ပြီးလျှင် ရှေ့ သံဝဏ္ဏတဗ္ဗကို လှည့်စပ်ရိုးရှိသောကြောင့် “ပါတုန္တိ ကာကပေယျာ” ဟု ရှိခြင်းလည်း မကောင်းပါ။ အချုပ်မှာ “ ကာကပေယျာတိ ယတ္ထ । ပေ၊ ပါတုံ-ဟူသာ ရှိသင့်သည်” ဟု ဆိုလိုပါသည်။]

အစ္စာယိကကမ္မံ။ ■အတိ + အယ (ကာရိတ်ကြေ) + ဣပစ္စည်းမှ ယကို ကပြ၊ ဣလာ၊ အာယိတဗ္ဗံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗံတိ အာယိကံ၊ အတိ (သီဃံ) + အာယိကံ အစ္စာယိကံ - အလျင်အမြန် ဖြစ်စေထိုက်သော (အလျင်အမြန် ပြုရမည့်ဖြစ်သော) အလုပ်၊ အစ္စာယိကံ စ + တံ + ကမ္မံစာတိ အစ္စာယိကကမ္မံ၊ [အစ္စာယိကာနီတိ အတိပါတိကာနိ- လျင်စွာ ကျရောက်စေထိုက်ကုန်သော၊ -တိကင်္ဂုတ္တရ၊ ဒုတိယပံ၊ လောဏကပလ္လံဝဂ်၊ အစ္စာယိက သုတ်အဋ္ဌကထာ၊ အတိပါတိကာနီတိ သီဃံ ပဝတ္ထေတဗ္ဗာနိ၊ -ထိုသုတ်၌ကော၊ ကတ္တား ဟောရာ၌ “အစ္စာယကေန လုဒ္ဓေန” ဟု ရှိသည်၊ -ဝေဿန်ဇာတ်။]

ပြာဟ္မဏ ကာရကာ။ ■ငါးပါးသီလနှင့် ကုသလကမ္မပထဆယ်ပါးကို ပြာဟ္မဏ အဖြစ်ကိုပြုတတ်သော (ပြာဟ္မဏတို့ကျင့်ရသော) ကြောင့် “ပြာဟ္မဏကာရက ဓမ္မ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။ [အဘိဓာန် (၄၄၄) ဂါထာ၌ အမြဲ စောင့်ထိန်းအပ်သော ငါးပါး သီလကို “ယမ” ဟု ဆို၍၊ တရံတခါမှ စောင့်အပ်သော ဥပုသ်သီလကို “နိယမ” ဟု ခေါ်၏။ ထို ယမ-နိယမသီလတို့သည် ပြာဟ္မဏဓမ္မတို့ပင်တည်း။ ထို ယမ နိယမဟူသော တရားလည်း ဤ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပဉ္စသီလ ဒသကုသလ ကမ္မပထတို့၌ ပါဝင်ပြီ။]

သိထိုက်ကုန်၏။ တဗ္ဗိပရိတာ-ထို၏ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော ပါဏာတိပါတစသော ဝေရတို့ကို၊ အဗြာဟ္မဏကာရကာတိ-ဗြာဟ္မဏ၏ အဖြစ်ကို မပြုတတ်ကုန်ဟူ၍၊ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)။ ဣန္ဒြမဂ္ဂာယာမာတိ - ကား၊ ဣန္ဒြ - သကြားကို၊ အဂ္ဂာယာမ ပက္ခောသာမ-ခေါ်ကြကုန်၏။

ဝေ-သို့၊ ဗြာဟ္မဏာနံ - တို့၏၊ အဂ္ဂာယနဿ - ခေါ်ခြင်း၏၊ နိရတ္ထကတံ- အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတွာ - ပြုတော်မူပြီး၍၊ ပုနပိ - ဖန်လည်း၊ ဘဂဝါ- သည်၊ အဏ္ဏဝကုစ္ဆိယံ-သမုဒြာဝမ်း၌၊ သူရိယော-နေသည်၊ (ဇလတိ) ဝိယ-တောက်ပသကဲ့သို့၊ (ဝေ-တူ)၊ ဇလမာနော - တောက်ပတော်မူလျက်၊ ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝုတော-ငါးရာသောရဟန်းတို့သည် ခြံရံအပ်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ [“ပဉ္စသတ ဘိက္ခုပရိဝါရော- ငါးရာသော ရဟန်း အခြံအရံ ရှိတော်မူသည်” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။] အစိရဝတိယာ-၏၊ တိရေ-ကမ်းနား၌၊ နိသိန္ဒော-သီတင်း သုံးတော်မူသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) အပရမ္ပိ-အခြားလည်းဖြစ်သော၊ နဒီဥပမံယေဝ - မြစ် ဥပမာကိုပင်၊ အာဟရန္တော - ဆောင်တော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သေယုထာပီတိ အာဒိ - ကို၊ အာဟ-မိန့်တော်မူပြီ။

ကာမဂုဏာတိ - ကား၊ ကာမယိတဗ္ဗဋ္ဌေန - လိုလားထိုက်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ကာမာ-တို့မည်၏၊ ဗန္ဓနဋ္ဌေန-နှောင်ဖွဲ့တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ဂုဏာ-တို့မည်၏၊ ဟိ ချဲ့၊ အနုဇာနာမိဘိက္ခဝေ၊ ပေ၊ သဃာဒိံတိ ဣတ္ထ-ဟူသော ဤပါ၌၌၊ [ပဌလဋ္ဌော-အထပ်အလွှာဟူသော

x x x x x x x x

ပုနပိ, အပရမ္ပိ။ ။ရှေ့၌ နဒီဥပမာကို ပြုတော်မူခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။ သို့သော် အစိရဝတိ မြစ်ကမ်းအနီး၌ သီတင်းသုံးတော်မူခိုက်ဖြစ်သောကြောင့် မြစ်ဥပမာကိုပင် ထပ်၍ဆောင် ပြုတော်မူပြန်သည်။ ပုနပိကို အာဟရန္တော၌စပ်၊ ပိဖြင့် ရှေ့၌ နဒီဥပမာ ဆောင်ပြုတော် မူခဲ့ခြင်းကိုပေါင်းပါ၊ အပရမ္ပိ၌ ပိဖြင့် နောက်ထပ်လာဥျားမည့် နဒီဥပမာကို သိမ်းယူသည်။ ဥပမံယေဝ၌ ဧဝကား နဒီဥပမာချင်း ထပ်နေသောကြောင့် ခိုင်မြဲစေသော သန္ဓိဋ္ဌာနာဝ ဓံာရဏတည်း။ [ပုနပီတိ ဝတွာ အပရမ္ပိတိ ဝစနံ ဣတရာယ (တတိယတဖန်ထပ်၍ပြုအပ် သော) နဒီဥပမာယ သင်္ဂဏှတ္ထိ၊-ဋီကာ။]

ကာမယိတဗ္ဗဋ္ဌေန။ ။ဘူဝါဒိ, စုရာဒိ ကမုဓံာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏။ စုရာဒိ ဖြစ်သောကြောင့် “ကာမယ”ဟု ရှိရသည်။ ဤဟိတ်ဖြင့် “ကာမယိတဗ္ဗာတိ ကာမာ”ဟု ပြု၍ (ကိလေသာကာမ၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော) ရူပါရုံစသည်ကို အရ ကောက်ရသည်။

ဗန္ဓနဋ္ဌေန။ ။ ဂုဏသဒ္ဓါသည် ဗန္ဓနအနက်ကို ဟောသော ရုဋ္ဌိပုဒ်ဟု ကြံစေလို၍ “ဗန္ဓနဋ္ဌေနဂုဏာ”ဟု မိန့်သည်။ ကာမတို့သည် စိတ်ဖြင့် လိုလားအပ်သောကြောင့် ထို ကာမတို့က စိတ်ကို (မိမိမှတပါး အခြားအာရုံသို့ မသွားရအောင်) ဖွဲ့နှောင်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် အိမ်ထောင်ပြုပြီးသော ယောကျ်ား မိန်းမတို့သည် အာရုံ ၅ ပါး

အနက်သည်၊ ဂုဏဋ္ဌော-ဂုဏသဒ္ဓါ၏အနက်တည်း၊ [ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အဟတာနံ-
 (အစာကြေအောင်) ထုရိုက်၍ မဖွပ်အပ်ကုန်သေးသော၊ ဝါ- အသစ်စက်စက်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝတ္ထာနံ- အဝတ်တို့၏၊ ဒုဂုဏံ- ၂ထပ် ၂လွှာရှိသော၊ သင်္ဃာဋီ-
 သင်္ကန်းကြီးကို၊ အနုဇာနာမိ- ခွင့်ပြုတော်မူ၏၊- ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ၊ စိဝရက္ခန္ဓက၊
 တိစိဝရာနုဇာနန။] အစေ့နှိ ကာလာ ၊ ပေ ၊ အနုပုဗ္ဗံ ဇဟန္တိတံ ဣတ္ထ-ဟူသော
 ဤပါဠိ၌၊ ရာသဋ္ဌော-အစုဟူသောအနက်သည်၊ ဂုဏဋ္ဌော-တည်း၊ [ကာလာ=
 အချိန်တို့သည်၊ အစေ့နှိ-လွန်သွားကုန်၏၊ ရတ္တိယော-ညဉ့်တို့သည်၊ တရယန္တိ-
 လွန်သွားကုန်၏၊ ဝယောဂုဏာ-အရွယ်အစုတို့သည်၊ အနုပုဗ္ဗံ-အစဉ်အတိုင်း၊
 ဇဟန္တိ-စွန့်ကုန်၏၊-ဒေဝတာသံယုတ်၊ နဋ္ဌဝဂ်၊ အစေ့နှိသုတ်။] သတဂုဏာ
 ဒက္ခိဏာ ပါဠိကဗီတဗ္ဗာတိ ဣတ္ထ-ဟူသောဤပါဠိ၌၊ အာနိသံသဋ္ဌော-အာနိသင်
 ဟူသော အနက်သည်၊ ဂုဏဋ္ဌော-တည်း၊ [သတဂုဏာ-တရာသော အကျိုး
 အာနိသင်ရှိသော၊ ဒက္ခိဏာ- အလှူကို၊ ပါဠိကဗီတဗ္ဗာ - အလိုရှိထိုက်၏၊-
 ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ဒက္ခိဏာ ဝိဘင်္ဂသုတ်။] အန္တိ အန္တဂုဏန္တိစ- အန္တိ အန္တဂုဏံ
 ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊ ကယိရာ မာလာ ဂုဏေတိစ-ဟူသည်လည်းဖြစ်သော၊
 ဣတ္ထ-ဤပါဠိ၌၊ ဗန္ဓနဋ္ဌော - အနှောင် အဖွဲ့ဟူသော အနက်သည်၊ ဂုဏဋ္ဌော-
 အနက်တည်း၊ [အန္တိ - အူမ၊ အန္တဂုဏံ - အူမကို ရစ်ပတ်ဖွဲ့ထားတတ်သော
 အူသိမ်၊ - ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိ၊ ဒုတ္တိံ သာကာရ၊ ဗဟု - များစွာကုန်သော၊
 မာလာဂုဏေ-ဖွဲ့ကုံးအပ်သော ပန်းတို့ကို၊ ဝါ-ပန်းကုံးတို့ကို၊ ကယိရာ-ပြုရာ၏၊

x x x x x x x x

လုံးဖြင့် အချင်းချင်းဖွဲ့နှောင်ထားရကား တခြားသို့ခွါ၍ မသွားနိုင်ကြ၊ မလွဲသာ၍ သွားရ
 လျှင်လည်း နောက်ဆံတင်းကာ အမြန်ဆုံးပြန်လာဘို့ရန် ကြိုးစားကြ၏၊ (ကျောင်းထိုင်
 ဘုန်းကြီးများကော မည်သို့နည်း၊) “ ကာမာစ+ တေ+ ဂုဏာစ (နှောင်ဖွဲ့တတ်သော
 အာရုံတို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏၊) ဣတိ ကာမဂုဏာ” ဟု ပြု။ [ဗန္ဓနဋ္ဌောနာတိ တေနေဝ
 ကာမေတဗ္ဗဘာဝေန သတ္တာနံ စိတ္တဿ အာဗန္ဓနဘာဝေန၊-ဇီကာ။]

ကောဋ္ဌာသအနက် ။ ။ ရူပ၊ သဒ္ဓစသော ကာမဂုဏံ ၅ပါးသည် (စက္ခုဝိညာဉ်
 သည် သိထိုက်သော စိက္ခုဝိညေယျ တစု၊ သောတဝိညေယျတစု ဤသို့ စသောအားဖြင့်)
 ၅ စုရှိ၏၊ ဂုဏသဒ္ဓါကို ကောဋ္ဌာသအနက်ဟောကြံ၍ ကာမအစုဟုလည်း အနက်မှတ်ပါ။
 [ကောဋ္ဌာသဋ္ဌောပိ တေသု (ထို ရူပ၊ သဒ္ဓ စသည်တို့၌) ယုဇ္ဇတေဝ၊ စက္ခုဝိညေယျာဒိ
 ကောဋ္ဌာသဘာဝေန နေသံ ကာမေတဗ္ဗတော၊ ကောဋ္ဌာသေစ ဂုဏသဒ္ဓေါ ဒိဿတိ၊
 ဒိဂုဏံ (၂ ဘို့ကို) ဝနေတဗ္ဗံ-တိုးစေထိုက်၏၊ ဣတိ အာဒိသု၊-ဇီကာ။]

အတ္ထုဒ္ဓါရပြရကျိုး ။ ။ ဤ၌ ရထိုက်သော ဗန္ဓနအနက်ကိုသာမပြတ် အခြားသော
 ဟောနိုင်သမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ပြခြင်းသည်၊ အဘယ် အကျိုးရှိသနည်း ဟု မေးဘွယ်
 ရှိ၏၊ အဖြေကား - “ ပဋုလစသော အနက်များ၏ ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်သောကြောင့်
 ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် (ကောဋ္ဌာသအနက်နှင့်တကွ) “ဗန္ဓနအနက်သာ သင့်၏” ဟု
 ပြခြင်းအကျိုးငှါ ဤ အတ္ထုဒ္ဓါရကို အားထုတ်တော်မူသည်။ [အတ္ထုဒ္ဓါရ လာသမ္ပုဉ်

ဓမ္မပဒ-ပုပ္ဖဝဂ်, ဝိသာခါဝတ္ထု။] ဣဓာဝိ-ဤကာမဂုဏာဟူသော ပါဠိလည်း၊
သေဝ- ဤ ဗန္ဓနအနက်ကိုသာ၊ အဓိပ္ပေတော-အလိုရှိအပ်၏၊ တေန-ကြောင့်၊
ဗန္ဓနဋ္ဌေန ဂုဏာတိ-ဟူ၍၊(မယာ)၊ ဂုတ္တိ- ဆိုအပ်ပြီ။

စက္ခုဝိညေယျာတိ - ကား၊ စက္ခုဝိညာဏေန - စက္ခုဝိညာဉ်သည်၊ ပဿိ
တဗ္ဗာ- မြင်ထိုက်ကုန်သော၊ (ရူပါဉ္စစပ်)၊ ဧတေနပါယေန- ပုံစံကပ်၍ သိမှတ်
ကြောင်းဖြစ်သောဤနည်းဖြင့်၊ သောတဝိညေယျာဒီသုဝိ-သောတဝိညေယျာအစ
ရှိသောပုဒ်တို့လည်း၊ အတ္ထော- ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣဋ္ဌာတိ- ကား၊ ပရိယိ
ဋ္ဌာဝါ-ရှာမှီးအပ်ကုန်သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု-ဖြစ်ပါစေကုန်၊ မာပရိယိဋ္ဌာဝါ-
မရှာမှီးအပ်ကုန်သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု - ကုန်၊ ဣဋ္ဌာရမဏဘူတာ - ဣဋ္ဌာရုံ
ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣတိ အတ္ထော - နက်၊ ကန္တာတိ - ကန္တာ ဟူသည်ကား၊
ကာမနိယာ -နှစ်သက်ထိုက်ကုန်သော၊ မနာပါတိ-ကား၊ မနဝမုနကာ-စိတ်ကို

x x x x x x x

ဤနည်းချည်းသာတည်း။] ကာမဉ္စာယံ ဂုဏသဒ္ဓေါ၊ အတ္ထန္တရေသုဝိ (ပဋ္ဌလစသော
အခြားအနက်တို့လည်း၊) ဒိဋ္ဌပုယောဂေါ - တွေ့မြင်အပ်သော ပြုယုဂ်ရှိ၏၊ တေသံ
ပနေတ္ထ အသမ္ဘဝတော (ထိုအနက်တို့၏ ဤနေရာ၌ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်) ပါရိသေသ
ဉာယေန ဗန္ဓနတ္ထောယေဝ ယုတ္ထောတိ ဒသေတံ အနုဇာနာမိတိ အာဒိနာ အတ္ထုဒ္ဓါရော
အာရဒ္ဓေါ။-ဋီကာ။

စက္ခုဝိညေယျာ ။ ။ “စက္ခုဝိညာဉ်သည် + သိထိုက်” ဟူရာ၌ “သိ” ဟူသည်
မြင်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိညေယျာကို “ပဿိတဗ္ဗာ”ဟု အဓိပ္ပာယ်ထုတ်ဖွင့်သည်၊
သောတဝိညေယျာ စသည်တို့လည်း သုဏိတဗ္ဗာစသော အနက်များရသင့်ပုံကို “ဧတ
နပါယေန၊ပေ၊ဝေဒိတဗ္ဗော” ဖြင့် ညွှန်ပြသည်။

ဣဋ္ဌာ ။ ။ဣဋ္ဌာ၌ ဣသု ဓာတ်သည် “ ရှာခြင်း , အလိုရှိခြင်း , ဂတိအနက်တို့ကို
ဟော၏၊ ထိုတွင် ရှာမှီးခြင်းအနက်သည် သေချာသောအနက် မဟုတ်”ဟု ပြလို၍ “ပရိ
ယိဋ္ဌာဝါ ဟောန္တု မာ ဝါ”ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ဣစ္ဆာအနက်သာ သေချာသောအနက်ဟု
ပြလို၍ “ဣဋ္ဌာရမဏဘူတာ”ဟု ဖွင့်သည်။

ကန္တာ ။ ။ကမုဓာတ်, တပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် “ကာမနိယာ”ဟု ဖွင့်၏၊ ကမု
ဓာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏၊ [ကာမနိယာကို ဋီကာ၌ “ကာမေတဗ္ဗာ” ဟု
တဗ္ဗပစ္စည်းဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် ဣဋ္ဌာ, ကန္တာတို့၌ တပစ္စည်းသည် အနိယပစ္စည်း တဗ္ဗ
ပစ္စည်းတို့၏ အနက်ကဲ့သို့ “အရဟ အနက်ဟော”ဟု သိစေ၏။]

မနာပါ ။ ။“မန + အာပ”ဟု ခွဲ၊ အပဓာတ်သည် ပါပုဏနအနက်ကို ဟော၏၊
ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာနှင့် အညီ ဤ၌ ဝမုနအနက်ဟော ဟု ကြံပါ၊ ကာရိတ်ကြေ၊
ထို့ကြောင့် “မနဝမုနကာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဣဋ္ဌအာရုံဖြစ်သောကြောင့် ထိုအာရုံတို့သည်
စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်၏၊ “တိုးပွားစေ” ဟူရာ၌ ထိုအာရုံရရှိသူကို စိတ်အား
မငယ်စေဘဲ စိတ်ကို ကြီးမားစေတတ်, စိတ်ကြီးဝင်စေတတ်သည်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ မနံ +
အာပါယန္တိ ဝဗ္ဗေန္တိတိ မနာပါ။

တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါတိ- ကား၊ ပိယဇာတိကာ- ချစ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသောသဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာတိ-ကား၊ အာရမဏံ-အာရုံကို၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန- ဖြစ်သော၊ ကာမေန - ကိလေသကာမနှင့်၊ ဥပသံဟိတာ - စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနီယာတိ-ကား၊ ရဉ္စနီယာ- တပ်မက်စေတတ် ကုန်သော၊ ရာဂုပ္ပတ္တိကာရဏဘူတာ - ရာဂဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ (ရူပံ၊ စသည်တို့၌စပ်၊) ဣတိအတ္ထော-နက်။

ဂမိတာတိ- ကား၊ ဂေဓေန- မက်မောတတ်သော လောဘသည်၊ အဘိဘူတာ-လွမ်းမိုးအပ်ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ-၍၊ (“ပရိဘုဉ္ဇန္တိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်၊) မုစ္ဆိတာတိ- ကား၊ မုစ္ဆာကာရပ္ပတ္တိယ - တွေဝေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသို့ ရောက်သော၊ အဓိမတ္တကာယ-လွန်ကဲသောအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ တဏှာယ-သည်၊ အဘိဘူတာ-န်သည်၊ အဇ္ဈောသန္ဓာတိ- ကား၊ အဓိဩသန္ဓာ-လွမ်းမိုး၍ သက်ရောက်ကုန်သည်၊ ဩဂါဠာ-သက်ဝင်ကုန်သည်၊ ဣဒံ- ဤ ခံစားခြင်းသည်၊ သာနံ- အဆုံးတည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ပရိနိဋ္ဌာနပ္ပတ္တာ - အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ - ၍၊ (ပရိဘုဉ္ဇန္တိ ၌စပ်၊) အနုဒီနဝ ဒဿာဝိနောတိ - ကား၊

x x x x x x x x

ရဇနီယာ။ ။ရန္တဓာတ်, အနိယပစ္စည်း, ကာရိတ်ကြေ၊ “စိတ္တံ ရဉ္စေတိတိ ရဇနီယော” ဟု သဠာယတနသံယုတ် စတုတ္ထပံ - အာသီဝိသဝဂ်, အာသီဝိသသုတ်၌ အဠကထာဖွင့်၏။ ဤ၌ မဟုတ်သာထူးသည်။ [ဤပုဒ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဘွယ်ကို မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ်မှယူ၍ တဒ္ဓိတ်ဘာသာဋီကာ တဒဿဠာန မိယောစသုတ်၌ ပြထား၏။] တပ်မက်စေတတ် ဟု ဆိုလျှင် “ ရာဂဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ” ဟု သိသာသောကြောင့် “ရာဂုပ္ပတ္တိ ကာရဏဘူတာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်ဖွင့်သည်။

အမှာ။ ။ဂမိတာစသော သုံးပုဒ်နှင့် အာဂုတာစသော ၃ ပုဒ်ကို မြဟ္မိဇာလသုတ် ပုထုဇ္ဇနောပုဒ်အဖွင့်၌ အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ပြခဲ့ပြီ။ သို့သော် ထို၌ ဩဖုဠာဟု ရှိ၍ ဤ၌ ဩနဒ္ဓါဟု ရှိ၏။ ဤသို့ရှိမှလည်း “ဩနဟနာ” ဟူသော ရှေ့စကားနှင့် လိုက်လျောသည်။ ဂမိတာစသော ပုဒ်များ၏အဖွင့်လည်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်တည်း၊ သဒ္ဓတ္တကို ထို မြဟ္မိဇာလသုတ်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

အဇ္ဈောသန္ဓာ။ ။အချို့စာအုပ်တို့၌ “ အဇ္ဈောပန္နာ ” ဟု တွေ့ရ၏။ သို့သော် မဟာနိဒ္ဒေသ ဂုဟဠကသုတ် အဠကထာ၌ “အဓိ + ဩ + သန္ဓာ- လွမ်းမိုး၍ သက်ဝင်ကုန်သည်” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်သည်သာ “ ဩဂါဠာ - သက်ဝင် နစ်မြုပ်ကုန်သည် ” ဟူသော ဥဇုကတ္ထစကားနှင့် ညီ၏။ မှန်၏- ဩသန္ဓာ၌ အဝ+သဒဓာတ်သည် “ပင်္ဂေ သန္ဓောဝ ကုဉ္ဇရော ” စသည်၌ကဲ့သို့ သက်ဝင် နစ်မြုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ အဝ + ဂါဟူဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ဩဂါဠာလည်း ထိုအနက်ကိုပင် ဟောသည်။

ဣဒံ သာနန္တိ။ ။အချို့စာအုပ်တို့၌ “ဣဒံ သာရန္တိ” ဟု တွေ့ရ၏။ မကောင်းပါ။ ဘာကြောင့်နည်း- သာရောပုဒ်က ပုလိန်ဖြစ်၍ “ သာရံ ” ဟု မရှိနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဋီကာသစ်၌ “ သာနန္တိ အဝသာနံ ” ဟု သာဓိဓာတ်၏ အဝသာနအနက်ကို ဖွင့်သော

အာဒီနဝံ - အပြစ်ကို၊ အပဿန္တာ- မမြင်ကုန်သည်၊ အနိဿရဏပညာတိ- ကာ၊ ဣဒံ - ဤ ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်ခြင်းသည်၊ ဣတ္ထ - ဤ ပစ္စည်း ၄ ပါးကို သုံးဆောင်ခြင်း၌၊ နိဿရဏံ- သံကိလေသမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းတည်း၊ ဣတိ ဧဝံ- သို့၊ ပရိဇာနနပညာ ဝိရဟိတာ-ပိုင်းခြား၍ သိတတ်သောပညာမှ ကင်းကုန် သည်၊ ပစ္စဝေက္ခဏ ပရိဘောဂ ဝိရဟိတာ-ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့်သုံးဆောင် ခြင်းမှ ကင်းကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊ “ပရိဘူဇန္တိ”၌စပ်)၊ ဣတိအတ္ထော - နက်။

x x x x x x x

ကြောင့်၎င်း၊ “ဣဒံ သာနန္တိ” ဝါကျသည် နောက်၌ရှိသော ပရိနိဗ္ဗာနပုတ္တာ၏ အာကာရ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်းတည်း၊ “ ဤအာရုံသည် မိမိအတွက် အဆုံးသတ်အာရုံ ဖြစ်၏၊ နောက်ထပ် အသစ်မလိုတော့ ” ဟု ဆိုလိုသည်။

မူကွဲ။ ။အခြား အဋ္ဌကထာ၌ အပြီးအဆုံးအနက်ဟော၊ သာဓာတ်+အာနပစ္စည်း ဖြင့်“အဇ္ဈောသာနာ”ဟု ပါဠိရှိ၏။ “အနညသာဓာရဏေ ဝိယ ကတွာ (သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံကုန်သကဲ့သို့ ပြု၍၊ ဝါ - သူတပါးတို့ မစားရအောင်ပြု၍)၊ ဂိလိတွာ (စားမျိုး ပြီး၍) ပရိနိဗ္ဗာပေတွာ (ထက်ဝန်းကျင် ပြီးဆုံးစေပြီး၍) ဌိတာ ” ဟုလည်း ဖွင့်၏။ အဓိပ္ပာယ်အသားကျမှာ ပါဠိ ၂ မျိုးလုံး သဘောတူပင်တည်း။

အနာဒီဝ ဒဿာဝိနော။ ။အနာဒီနဝံ (န၏ ကာရိယ အန်) သည် ဒဿာဝိ ဌိသာ အနက်အားဖြင့်စပ်၍ အာဒီနဝံ မစပ်၊ ထို့ကြောင့် အနာဒီနဝံကို အယုတ္တသမာသ် ဟု သိစေလို၍ “ အာဒီနဝံ အပဿန္တာ ” ဟု ဖွင့်၏။ အပဿန္တာဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဒဿာဝိ၌ အာဝိပစ္စည်းလည်း တသီလအနက် မပါသော ကတ္တားဟောဟု သိစေသည်။ “ အာဒီနဝံ ” ဟူသည် ကာမတို့ကို ခံစားခြင်းကြောင့် (အဆိပ်သီးကို စားမိသည်နှင့် တူစွာ) ခုဘဝ နေဘဝ၌ ရောက်ရမည့် အတ္တာနုဝါဒဘေးစသော အပြားများတည်း။

အာယတိံ ဒေါသနာညာယ၊ ယော ကာမေ ပဋိသေဝတိ၊
ဝိပါကန္တေ ဟနန္တိ နံ၊ ကိံ ပတ္တမိဝ ဘက္ခိတံ။—ကေနိ၊ ကိံ ပတ္တဇာတံ။

အနိဿရဏ ပညာ ။ ။ သာသတ္ထာဒနာဒိ သမ္ဘောဂနိမိတ္တံ - အစား အဝတ် စသည်ကို သုံးဆောင် စားသောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ သံ ကိလေသတော- (ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် မဆင်ခြင်ဘဲ သုံးဆောင်လျှင် ဖြစ်နိုင်သော) တဏှာလောဘ သံကိလေသမှ၊ နိဿရန္တိ အပဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ နိဿရဏံ - ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၊ နိဿရဏံစ+ တံ+ ပညာစာတိ နိဿရဏပညာ၊ နတ္ထိ+ နိဿရဏပညာ ဧတေသံတိ အနိဿရဏပညာ။

မှတ်ချက်။ ။ပါဠိဘော်၌ “ပဉ္စ ကာမဂုဏေ ဂမိတာ၊ပေ၊အနာဒီနဝဒဿာဝိနော အနိဿရဏပညာ ပရိဘူဇန္တိ” ဟူသော ပုဒ်တို့ကိုဖွင့်ရာ၌ ရဟန်း သာမဏေတို့၏ ပစ္စည်း ၄ ပါးကိုပင် ကာမဂုဏ် ဟု ဆိုထား၏။ မှန်လည်း မှန်ပါပေသည်။- ဆွမ်း သက်န်း ကျောင်းတို့ကို သာသာယာယာဖြင့်သုံးစွဲလျှင် တဏှာလောဘ သံ ကိလေသ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ မဖြစ်ရအောင် ဘုရားရှင်သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ သုံးစွဲဘို့ရန် ညွှန်ပြတော် မူ၏။ ထိုသို့ ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်သောအခါ သံကိလေသမဖြစ်ဘဲ ပစ္စယ သန္နိဿိတဟု ခေါ်အပ်သော သီလတမျိုးပင် ဖြစ်ပါသေးသည်။

အာဝရဏာတိ အာဒိသု - အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိ တဗ္ဗော၊ ယေ - အကြင် နိဝရဏတို့သည်)၊ အာဝရန္တိ - ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို အစ၌ တားမြစ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (တေ - ထို နိဝရဏတို့သည်)၊ အာဝရဏာ - အာဝရဏတို့ မည်၏၊ (ယေ - တို့သည်)၊ နိဝါရေန္တိ - ကုသိုလ် ဖြစ်ခြင်းကို အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် တားမြစ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (တေ) နိဝရဏာ - တို့ မည်၏၊ (ယေ - တို့သည်)၊ ဩနန္ဒန္တိ - သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ် တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (တေ) ဩနဟနာ - တို့ မည်၏၊ (ယေ) ပရိယော နန္ဒန္တိ - အလုံးစုံသက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ - ကြောင့်၊ (တေ) ပရိယော နဟနာ - တို့မည်၏၊ ကာမတ္ထန္ဒာဒိနံ - အစရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ ဝိတ္ထာရကထာ - အကျယ်ဆိုကြောင်း စကားကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတော - မှ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ - ယူထိုက်၏၊ အာဝုတာ၊ ပေ၊ ပရိယောနဒ္ဓါတိ ပဒါနိ - ဟူသောပုဒ်တို့ကို၊ အာဝရဏာဒိနံ - အစရှိသောပုဒ်တို့၏၊ ဝါ - နှင့်၊ ဝသေန - စပ်သဖြင့်၊ ဝတ္ထာနိ - မူအပ်ကုန်ပြီ။

သပရိဂ္ဂဟောတိ ကား၊ ဣတ္ထိ ပရိဂ္ဂဟေန - မိန်းမကို သိမ်းပိုက်ခြင်းအားဖြင့်၊ သပရိဂ္ဂဟာ - သိမ်းပိုက်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သလော၊ ဝါ သိမ်းပိုက်ခြင်းရှိသလော၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ပုစ္ဆတိ - မေးတော်မူ၏။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ ပုစ္ဆတိ ” ဟု ရှိသည်ကား

* * * * *

အာဝရန္တိ စသည်။ ။ အာဝရန္တိတိ ကုသလပ္ပဝတ္တိ အာဒိတော နိဝါရေန္တိ၊ နိဝါရေန္တိတိ နိရဝသေသတော ဝါရယန္တိ၊ ဩနန္ဒန္တိတိ ဩဂါဟေတွာ ဝိယ ဆာဒေန္တိ - သက်ဝင်သကဲ့သို့ဖြစ်၍ ဖုံးအုပ်ကုန်၏၊ [ဩနဟနာ၌ အဝ + နဟဓာတ်ကို အနက်တူသော နန္ဒဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ဓာတ္တတ္ထဝိဂ္ဂဟတည်း၊ အဝ + နဟ + ယုပစ္စည်းဖြစ်သောကြောင့် “ ဩနဟနာ ” ဟု ရှိပါစေ၊ ပရိယောနဟနာ၌လည်း နည်းတူ။] ပရိယောနန္ဒန္တိတိ သဗ္ဗသော (ပရိ၏ အဖွင့်) ဆာဒေန္တိ။ [နန္ဒဓာတ်, နဟဓာတ်တို့၏ ဗန္ဓန အနက်ကိုပင် “ ဆာဒေန္တိ ” ဟု ဖွင့်သည်။ - ဇီကာ။]

အာဝရဏာဒိနံ ဝသေန။ ။ “ အာဝရဏစသည်တို့နှင့် စပ်၍ အာဝုတာ စသည် တို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ ” ဟု ဆိုရာ၌ အနက်အားဖြင့်သာ ဆက်သွယ်သည်၊ သဒ္ဓါ အားဖြင့် မဆက်သွယ်ဟု မှတ်ပါ၊ မှန်၏ - အာဝရဏ၌ ဝရဓာတ်, အာဝုတာ၌ ဝဓာတ်၊ [နိဝရဏာ နိဝုတာတို့၌လည်း နည်းတူ။] ဩနဟနာ, ဩနဒ္ဓါတို့၌ နဟဓာတ်ပင်။ [ပရိယောနဟနာ, ပရိယောနဒ္ဓါတို့၌လည်း နည်းတူ။] ဩနဒ္ဓါနေရာ၌ ဖုဋ္ဌ - အာဝရဏေ ဓာတ် + အ ပစ္စည်းဖြင့် “ ဩဖုဋ္ဌာ ” ဟု ၎င်း, ဝဓာတ်ဖြင့် “ ဩဝုတာ ” ဟု ၎င်း မူကွဲရှိသည်။

ဇီကာ။ ။ အာဝရဏာဒိနံ ဝသေနာတိ အာဝရဏာဒိအတ္ထာနံ ဝသေန၊ တေ ဟိ အာသေဝနဗလဝတာယ (အာသေဝန၏ အားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်) ပုရိမေဟိ ပုရိမေဟိ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဒဠတမာဒိဘာဝပ္ပတ္တာ ဝတ္ထာ။

သပရိဂ္ဂဟော။ ။ ပရိဂ္ဂဟဏံ - ထက်ဝန်းကျင် ယူခြင်း၊ ဝါ - သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ ပရိ ဂ္ဂဟော - ခြင်း၊ ဤသို့သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့် ရူပ, သဒ္ဓ စသည့်အာရုံ ကာမဂုဏ်ငါးပါးကို (ငါ့ဥစ္စာဟု) သိမ်းပိုက်မှုကို “ ပရိဂ္ဂဟ ” ဟု ဆိုလို၏၊ သို့သော် မိန်းမကို သိမ်းပိုက်လိုက်

ပါဠိပျက်။] အပရိဂ္ဂဟော ဘော ဂေါတမာတိ အာဒိသုပိ-အစရှိသောပါဠိရပ်တို့
 ဌလည်း၊ (အတ္ထော-ကို၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)၊ ကာမတ္ထန္ဓဿ-ကာမတ္ထန္ဓနိဝရဏာ၏၊
 အဘာဝတော - မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဣတ္ထိ ပရိဂ္ဂဟေန - မိန်းမကို သိမ်းပိုက်ခြင်း
 အားဖြင့်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်ခြင်းမရှိပါ၊ ဗျာပါဒဿ-ဗျာပါဒနိဝရဏာ၏၊
 အဘာဝတော-ကြောင့်၊ ကေနစိ-တစုံတယောက်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တက္ခ၊ ဝေရစိတ္တ
 န - ရန်ဖြစ်ကြောင်းစိတ်အားဖြင့်၊ အဝေရော - ရန်မရှိပါ၊ ထိနဒိဒ္ဓဿ - ၏၊
 အဘာဝတော - ကြောင့်၊ စိတ္တဂေလညသင်္ခါတေန- စိတ်၏ မကျန်းမာသည်၏
 အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဗျာဗဇ္ဈေန-စိတ်ဆင်းရဲခြင်းအားဖြင့်၊ အဗျာဗဇ္ဈော-
 စိတ်ကို နှိပ်စက်တတ်သော ဒေါမနဿမရှိပါ၊ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စာဘာဝတော- ဥဒ္ဓစ္စ

x x x x x x x

လျှင် ယောက်ျားအတွက် ကာမဂုဏ်ငါးပါးလုံး ပြည့်စုံသောကြောင့် “ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန”
 ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ [ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေ သတိ ပုရိသဿ ပဉ္စကာမဂုဏပရိဂ္ဂဟော ပရိ
 ပုဏ္ဏော ဧဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ သပရိဂ္ဂဟောတိ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန သပရိဂ္ဂဟောတိ။—
 ဋီကာ။]

အပရိဂ္ဂဟော။ ■ “သရိဂ္ဂဟောဝါ မြဟ္တာ အပရိဂ္ဂဟောဝါ” ဟု မေးတော်မူရာ၌
 “အပရိဂ္ဂဟော” အရ “မြဟ္တာသည် မိန်းမယူခြင်းမရှိပါ” ဟု ဖြေခြင်းသည် မကြမ်းတန်း
 ပါလော-ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ “ ဣတ္ထိ ပရိဂ္ဂဟေန အပရိဂ္ဂဟော - ဟူသောစကားသည်
 တေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့၌ ဧွေမြင်နေရသော အာရုံငါးပါး သိမ်းပိုက်မှုတို့တွင် အထူး ရုန့်ရင်း
 သော သိမ်းပိုက်မှုကို ပြသောစကား ဖြစ်၏။ ပုဏ္ဏားတို့သည် မိန်းမယူကြ၏၊ မြဟ္တာက
 မိန်းမ မယူ၊ ထို့ကြောင့် တေဝိဇ္ဇပုဏ္ဏားတို့သည် မြဟ္တာနှင့်ရောနှော၍ အဘယ်မှာ ရနိုင်
 ပါအံ့နည်း” ဟု ပြလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် “ အပရိဂ္ဂဟော မြဟ္တာ-ဟူသော ထိုအဖြေ
 သည် မကြမ်းတန်းပါ ” ဟူလို။

အဗျာဗဇ္ဈော။ ■ စိတ္တဂေလည သင်္ခါတေနကိုထောက်၍ “ ဗျာဗဇ္ဈံ ” အရ စိတ်
 ဆင်းရဲမှုဟူသော ဒုက္ခ (ဒေါမနဿ) ကို ယူပါ။ ဗျာဗဇ္ဈေနာတိ ဒုက္ခေန၊— ဋီကာ၊ အာ
 (ဘုသော) ဗာဓတီတိ အာဗာဓော၊ ဝိသေသေန + အာဗာဓော ဗျာဗာဓော၊ ဗျာဗာဓော
 ယေဝ သုတ္တံ ဣ ပစ္စည်းသက်၍ “ ဗျာဗဇ္ဈံ ” ဟု ဖြစ်၏။ ပကတိအနာသည် ကိုယ်ကို
 နှိပ်စက်သကဲ့သို့ စိတ်အနာဟူသော စေတသိကဒုက္ခလည်း စိတ်ကို နှိပ်စက်၏။ နတ္ထိ +
 ဗျာဗဇ္ဈံ ယဿာတိ အဗျာဗဇ္ဈော (မြဟ္တာ) [“ အဗျာဗဇ္ဈော ” ဟု ပဌမက္ခရာပ၊ တတိယ
 က္ခရာ ဇ္ဇ ဒွေဘော်ဖြင့် ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။ ထို အဗျာဗဇ္ဈောပါဠိကား ဒေါသကိုသာ
 ဟော၏။ စိတ်ဒုက္ခဖြစ်သော ဒေါမနဿကို မဟော။]

မှတ်ချက်။ ■ တေနဿ ရူပကာယ ဂေလညာဘာဝေါ ဝုတ္တော ဟောတိ—စိတ်၏
 အနာရောဂါဖြစ်သော ဗျာဗဇ္ဈမရှိဟူသော ထိုစကားဖြင့် ထိုမြဟ္တာမှာ ရူပကာယ၏ အနာ
 ရောဂါမရှိကြောင်းကို မိန့်တော်မူအပ်ပြီးဖြစ်၏။—ဋီကာ၊ စိတ်ရောဂါမရှိသော မြဟ္တာမှာ
 ရူပကာယ၌ စွဲကပ်သောရောဂါလည်း မရှိကြောင်းကို အထူးဆိုဘွယ်မလိုပါ။ အဗျာဗဇ္ဈံ
 ပုဒ်ဖြင့် ဆိုပြီးဖြစ်ပါသည်— ဟူလို။

ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏ၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စာဒီဟိ - အစရှိကုန်သော၊ သံကိလေသေဟိ - စိတ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သောတရားတို့ဖြင့်၊ အသံကိလိဋ္ဌ စိတ္တော-ညစ်နွမ်းသောစိတ်မရှိပါ။ သုပရိသုဒ္ဓ မာနသော-အလွန် စင်ကြယ်သော စိတ် ရှိပါ၏။ [“ အသံကိလိဋ္ဌ စိတ္တော ” ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဝိစိကိစ္ဆာယ - ၏။ အဘာဝတော-ကြောင့်၊ စိတ္တံ- ကို၊ ဝသေ- မိမိအလို၌၊ ဝတ္ထေတိ - ဖြစ်စေနိုင်ပါ၏။ စ - ဆက်၊ မြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ စိတ္တဂတိကာ - စိတ်၏ဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်။ (စိတ်အလိုသို့ လိုက်ရကုန်သည်။) ဟောန္တိ - ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ-ကြောင့်၊ စိတ္တဿ-၏။ ဝသေန-အလိုအားဖြင့်၊ ဝတ္တန္တိယထာ- ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ (ဝေ-ဤ အတူ) န တာဒိသော- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သူမဟုတ်သည်။ (ဟော-တိ- ဖြစ်ပါ၏။) ဣတိ-ကြောင့်၊ ဝသဝတ္တိ-ဝသဝတ္တိမည်၏။ (“မိမိက စိတ်၏အလိုအတိုင်း မဖြစ်ဘဲ၊ မိမိအလို အတိုင်း စိတ်ကိုဖြင့်စေနိုင်ပါသည်” ဟုလို။)

ဣဒ ခေါ ပနာတိ - ကား၊ ဣဒ မြဟ္မလောကမဂ္ဂေ - ဤ ကျင့်ထိုက်သော မြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်း၌၊ ဝါ - ဤ ပညတ်ထိုက်သော မြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်း၌၊ (“ သံသီဒန္တိ - နစ်မြုပ်ကြကုန်၏ ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ အာသိဒိတွာတိ-ကား၊ အမဂ္ဂမေဝ-လမ်းမှန်မဟုတ်သော အကျင့်ကိုပင်၊ မဂ္ဂေတိ-လမ်းမှန်အကျင့်ဟူ၍၊ ဥပဂန္တာ-ကပ်ရောက်၍၊ သံသီဒန္တိတိ- ကား၊ သမတလန္တိ-ညီညွတ်သော မြေအပြင်ဟူ၍၊ သညာယ-မှတ်ထင်ခြင်းကြောင့်၊ ပကံ-ညွှန်ဗွက်သို့၊ ဩတိဏ္ဍာဝိယ- ကျရောက်ကုန်သူတို့ကဲ့သို့၊ အနုပ္ပဝိသန္တိ-အစဉ်အတိုင်း သက်ဝင်ကုန်၏။ (နစ်မြုပ်ကုန်၏)။

x x x x x x x x

ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စာဒီဟိ။ ။ အာဒိသဒ္ဓေန တဒေကဋ္ဌာ (ထိုဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စတို့နှင့် အတူ တကွ တခုတည်းသောစိတ်၌ တည်ကုန်သော=အတူယှဉ်ကုန်သော) သံကိလေသဓမ္မာ သင်္ဂယန္တိ။ - ဇီကာ။

ဣဒ။ ။ “ဣဒ ခေါ ပန တေ” စသော ပါဠိတော်၌ ဣဒ၏စွဲနက် တိုက်ရိုက်မရှိသောကြောင့် “မြဟ္မလောက မဂ္ဂေ” ဟု စွဲနက်ကို ပြု၏။ ခေါ ပန အတွက် မဖွင့်သောကြောင့် အနက်ထူးမရှိ၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌအကျိုးသာဟု ပြု၏။ [“မြဟ္မလောကမဂ္ဂေတိ မြဟ္မလောက ဝါမိမဂ္ဂေ ပဋိပစ္စိတဗ္ဗေ , ပညပေတဗ္ဗေဝါ ” ဟု ဇီကာဖွင့်သောကြောင့် နိဿယ၌ ထို အဖွင့်အတိုင်း အနက်ပေးထားသည်။]

အာသိဒိတွာ။ ။ သဒဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ယူ၍ “ ဥပဂန္တာ ” ဟု ဖွင့်သည်။ “အာ-ရှေးရှု+သဒ(သိဒ)-သွား” ဟူသည် ကပ်ရောက်ခြင်းပင်တည်း။ [ရှေးစာအုပ်များ၌ “အာဒိသိတွာ” ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။]

သံသီဒန္တိ။ ။ သဒဓာတ်၏ ဝိသာဒ (နစ်မြုပ်ခြင်း) အနက်ကိုယူ၍ “အနုပ္ပဝိသန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်။ တေဝိဇ္ဇာမြာဟ္မဏတို့သည် အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ချဉ်းကပ်မိ၍ အပါယ်၌ နစ်မြုပ်ကြရသည်။ ဥပမာ-ပကံ ဩတိဏ္ဍာဝိယ - အပေါ်၌ လက်တသစ်လောက် , သို့မဟုတ်

သံသီဒိတွာဝိသာရံ ပါပုဏန္တိ တိ-ကား၊ ဝေ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ [သမတလန္တိ သညာယကို ပြန်ညွှန်းသည်။] ပကေ-ညွှန်ဗွက်ကြီးထဲ၌၊ သံသီဒိတွာဝိယ-နစ်မြုပ် သကဲ့သို့၊ သံသီဒိတွာ-နစ်မြုပ်၍၊ ဝိသာရံ-ဖောက်ပြန်သောဖြစ်ခြင်းသို့၊ အင်္ဂမင်္ဂ သံဘဉ္ဇနံ - အင်္ဂါးကြီးငယ်တို့၏ ကျိုးပျက်ခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏၊ သုက္ခတရဏံ မညေ တရန္တိ တိ- ကား၊ မရီစိကာယ - တံလျှပ်သည်၊ (ရေ၏ အရောင်သည်။) ဝဉ္စိတွာ-လှည့်ပတ်ခြင်းကြောင့်၊ [တနည်း၊ ဝဉ္စိတာ-လှည့်ပတ် အပ်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ-၍၊] ကာကပေယျာ-ကျီသည် သောက်နိုင်သော ရေ ရှိသော၊ နဒီတိ-မြစ်ဟူ၍၊ သညာယ-အမှတ်ဖြင့်၊ တရိဿာမ-ကူးကုန်အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ ကြံ၍၊ ဟတ္ထဟိစ-လက်တို့ဖြင့်၎င်း၊ ပါဒေဟိစ - တို့ဖြင့်၎င်း၊ ဝါယမ မာနာ= အားထုတ်ကုန်လျက်၊ သုက္ခတရဏံ - ခြောက်သော မြစ်၌ ကူးခြင်းကို၊ (အခြောက်တိုက် ကူးခြင်းကို)၊ တရန္တိမညေ-ကူးကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

တသ္မာ-ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တေဝိဇ္ဇာဗြာဟ္မဏတို့၏ အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရော၍ နစ်မြုပ်ကြကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊) တေ-ထို သတွာတို့သည်၊ (မြေအပြင် ဟု မှတ်ထင်၍ ညွှန်ဗွက်၌ နစ်မြုပ်သော သတွာတို့သည်၊) ဟတ္ထပါဒါဒီနံ- လက်၊ ခြေအစရှိသည်တို့၏၊ သံဘဉ္ဇနံ ပရိဘဉ္ဇနံ-ကျိုးပျက်ခြင်းသို့၊ (ပါပုဏန္တိ)

x x x x x x x

တသစ်၏ တဝက်လောက် ခြောက်နေသော မြေအပြင်ကို သမတလ (ညီညွတ်သော မြေ အပြင်) ဟု ထင်းမှားမှုကြောင့် လူ့အရပ်ပေါင်း များစွာ ဆက်သော်လည်း မထောက် မှီအောင် နက်သော ညွှန်ဗွက်ကြီးထဲသို့ ကျရသူတို့ကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။

ဝိသာရံ။ ။ ဝိရူပံ-ဖောက်ပြန်စွာ+သရဏံ-ဖြစ်ခြင်း၊ ဝိသာရော-ခြင်း၊ “ဖောက် ပြန်စွာ ဖြစ်ခြင်း” ဟူသည် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ကျိုးပဲ့ ပျက်စီးခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိသာရံကို “အင်္ဂမင်္ဂသံဘဉ္ဇနံ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ရှေးစာအုပ်၌ “ဝိသာဒံ” ဟု ရှိ၏။]

မရီစိကာယ ဝဉ္စေတွာ။ ။ မရီစိကာယသည် “ဝဉ္စေတွာ” ၌သာ စပ်နိုင်၏၊ လှည့်ပတ်တတ်သော ကတ္တားလည်း ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “မိဂတဏှိကာယ (တံလျှပ်) ကတ္တာဘူတာယ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ဝဉ္စေတွာ၌လည်း “ကြောင့်” ဟု ပေး၍ တွာပစ္စည်း ကို ဟိတ်အနက်ဟော ဟု ကြံပါ၊ “ လှည့်ပတ်ခြင်းကြောင့် ကူးကြရသည် ” ဟုလို၊ [နောက်ပြင်စာအုပ်များ၌ “ဝဉ္စိတာ-လှည့်ပတ်အပ်ကုန်သည်” ဟု ရှိ၏၊ သာ၍ရှင်း၏။]

သုက္ခတရဏံ မညေ တရန္တိ။ ။ “ သုက္ခနဒီတရဏံ တရန္တိမညေ ” ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည့်အတိုင်း အနက်ပေးသည်၊ “တရဏံ” အရ “ကူးခြင်း” ရ၏၊ တရန္တိအရလည်း စွတ်နက်မှာ ကူးခြင်းပင်တည်း၊ ဤသို့ အနက်အရ မပြားဘဲလျက် ကွဲပြားသကဲ့သို့ ကံ+ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့်ဆိုသောကြောင့် အဘေဒဘေဒုပစာရဟု မှတ်ပါ။

တသ္မာ၊ ပေ၊ ပါပုဏန္တိ။ ။ “ယသ္မိံ တေဝိဇ္ဇာ အမဂ္ဂမေဝ မဂ္ဂေါတိ ဥပဂန္တော သံသီဒန္တိ၊ တသ္မာ” ဟု ဋီကာ၌ အနိယမထည့်သည်၊ ယထာ တေတိ တေ သမတလန္တိ သညာယ ပက် ဩတိဏ္ဏာ သတ္တာ ဟတ္ထပါဒါဒီနံ သံဘဉ္ဇနံ ပရိဘဉ္ဇနံ ပါပုဏန္တိ ယထာ။

ယထာ- ကုန်သကဲ့သို့၊ ဝေံ- တု၊ အပါယေသု- တို၌၊ သံဘဉ္ဇနံ ပရိဘဉ္ဇနံ- သို့၊ ပါပုဏန္တိ- ရောက်ကြရကုန်၏။ ဣဝေဝစ- ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်း၊ သုခံဝါ- ဈာန်ချမ်းသာကိုသော်၎င်း၊ သာတံဝါ- သာယာအပ်သော ဝိပဿနာကိုသော်၎င်း၊ န လာဘန္တိ- မရကြကုန်။

တသ္မာ ပေ၊ ဗြာဟ္မဏာနန္တိ - ကား၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ (ထိုသို့ တေဝိဇ္ဇာ ဗြာဟ္မဏတို့၏ အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရောက်၍ နစ်မြုပ်ကြရသည့် အတွက် ဟတ္ထ ပါဒါဒိ သံဘဉ္ဇနသို့ ရောက်ရကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊) ဗြဟ္မသဟဗျတာယ- ဗြဟ္မာနှင့် အတူဖြစ်သည်၏အဖြစ်အကျို ၄၊ မဂ္ဂဒီပကံ- လမ်းမှန်ကို ပြတတ်၏ ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော၊ တေဝိဇ္ဇကံ-ဝေဒ ၃ ပုံရှိသော ပုဏ္ဏားတို့၏ဥစ္စာ ဖြစ်သော။ [“တေဝိဇ္ဇကံ-တေဝိဇ္ဇ အနက်ကို သိစေတတ်သော” ဟု ဇီကာသစ် အလိုပေးပါ။] တေဝိဇ္ဇာနံ- ဝေဒသုံးပုံကို တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဣဒံ ပါဝစနံ-ဤပါဝစနဟု ဆိုအပ်သော ဝေဒသုံးပုံကို(“တေဝိဇ္ဇာ ဣရိဏန္တိဝိ- တေဝိဇ္ဇာတို့၏ တောကြီးဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏” စသည်၌စပ်)။

တေဝိဇ္ဇာဣရိဏန္တိ - ကား၊ တေဝိဇ္ဇာအရည် - တေဝိဇ္ဇာတို့၏ တောကြီးဟူ၍၊ (“ဝုစ္စတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)၊ ဟိ-မှန်၊ အဂါမကံ-ရွာမရှိသော၊ မဟာအရည်- ကြီးစွာသော တောကို၊ ဣရိဏန္တိ-ဏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ [“ဤရိဏန္တိ” ဟုလည်း

x x x x x x x x

သုခံဝါ သာတံဝါ။ ။ ဈာန်သုခံဝါ ဝိပဿနာသာတံဝါ န လာဘန္တိ၊ ကုတော မဂ္ဂသုခံဝါ နိဗ္ဗာနသာတံဝါတိ အဓိပ္ပါယော၊-ဇီကာ၊ ထိုဗြာဟ္မဏတို့၏ ကျင့်စဉ်လမ်းဖြင့် ဈာန်ချမ်းသာ ဝိပဿနာ သာယာဘွယ်ကိုမျှ မရနိုင်တုံသေး၏။ မဂ်ချမ်းသာနှင့် နိဗ္ဗာန် သာယာဘွယ်ကိုရဘို့မှာ ဆိုဘွယ်ရာမရှိတော့-ဟူလို။

ဣဒံ။ ။ ဣဒံကို “ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ မဂ္ဂဒီပကံ တေဝိဇ္ဇကံ ပါဝစနံ ” ဟု စွဲနက် ဖွင့်သည်။ “မဂ္ဂဒီပကံ” ဟူရာ၌ မှန်သော မဂ္ဂကို ပြတတ်သည် မဟုတ်၊ “မဂ္ဂဒီပကံ” ဟု သူတို့က သမုတ်အပ်သော ပါဝစနဟု ဆိုလိုသည်။

တေဝိဇ္ဇကံ။ ။ တေဝိဇ္ဇကံကို “တေဝိဇ္ဇတ္ထညာပကံ” ဟု ဇီကာသစ်ဖွင့်သော်လည်း ထိုအနက်ကို မကြိုက်ပါ။ “တေဝိဇ္ဇာနံ+ဣဒံ တေဝိဇ္ဇကံ” ဟုပြု၍ နိဿယအတိုင်း အနက် သင့်သည်။ “ ပါဝစနံ ” ဟူရာ၌လည်း သူတို့သမုတ်အပ်သည့်အတိုင်း ပါဝစနဟု သုံးစွဲ ခြင်းတည်း။ အမှန်အားဖြင့် “ မြတ်သော စကား” ဟု ခေါ်ရသော ပါဝစန မဟုတ်ပါ။

တေဝိဇ္ဇာ ဣရိဏံ။ ။ နောက်၌ “တေဝိဇ္ဇာနံ + ပဉ္စမိဓ ဗျသနသဒိသံ ” ဟု ဆဋ္ဌိ တပျုရိသ်ဖွင့်သောကြောင့် ဤ၌လည်း “ တေဝိဇ္ဇာနံ+ဣရိဏသဒိသံ ” ဟု အနက်ဖွင့်၍ “တေဝိဇ္ဇာဣရိဏံ” ဟု ပါဠိရှိပါစေ၊ တေဝိဇ္ဇာဟု ရှိသည်မှာ မသင့်ပါ။ နောက်၌လည်း တေဝိဇ္ဇာဟုချည်း ရှိပါစေ၊ သဒိသံဟု ဖွင့်သော်လည်း ဥပမာပုဒ် မဟုတ်၊ ရူပက အလင်္ကာ ဟုယူ၍ အနက်ပေးသောအခါ “တေဝိဇ္ဇာတို့၏ တောကြီး” ဟုသာ ပေးပါ။ [ပါဠိတော် ဝယ် “တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ” ဟု သမ္ပန်ရှိပြီးဖြစ်ရကား “ တေဝိဇ္ဇာဣရိဏံ ” ၌ “ တေဝိဇ္ဇာနံ ” ဟု သမ္ပန်အနက်ပေးလျှင် သမ္ပန် ၂ ထပ်ဖြစ်၍ သင့်ပါမည်လော၊ ဤသို့မေးဘွယ်

မူကွဲရှိ၏။] တေဝိဇ္ဇာဝိဝနန္တိ-ကား၊ ပုပ္ဖလေဟိ- အပွင့် အသီးတို့ဖြင့်၊ အနုပ
 ဘောဂ ရုက္ခေဟိ-မသုံးဆောင်ကောင်းသော သစ်ပင်တို့ဖြင့်၊ သဉ္ဇန္တံ-ဖုံးအုပ်
 အပ်သော၊ နိရုဒကံ-ရေမရှိသော၊ အရညံ-တောရှုပ် ဟူ၍၊ (ဝုစ္စတိ)၊ ယတ္ထ-
 အကြင် တောရှုပ်၌၊ မဂ္ဂတော-လမ်းမှ၊ ဥက္ကံဒိတွာ-ဖဲ၍၊ ပရိဝတ္တိတုမ္ပိ - လှည့်
 လည်ခြင်းငှါသော်မှလည်း၊ သက္ကာ-တတ်ကောင်းကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်
 ကုန်၊ [“ဟောတိ” ဟု ကေဝုဇ်ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ “လှည့်လည်ခြင်းငှါ မတတ်
 ကောင်းသော တော” ဟုလို။] တံ-ထိုတောရှုပ်ကို၊ သန္ဓာယ-၍၊ တေဝိဇ္ဇာဝိဝန
 န္တိဝိ ဝုစ္စတိတိ- ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ-ပြီ။ [“တော” အနက်ကို ဟောရာ၌
 “ဝိဝိနံ” ဟု အဘိဓာန်ရှိ၏၊ ထောမနိဓိ၌ “ဝပဓာတ် ဣနန်ပစ္စည်း” ဟု ဆို၏။]

တေဝိဇ္ဇာ ဗျသနံတိ- ကား၊ တေ-ဤပါဝစနသည်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ပေဒင် ၃ ပုံကို
 တတ်ကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့၏၊ ပဉ္စဝိဓဗျသနသဒိသံ-၅ ပါး အပြားရှိသော ဗျသန
 နှင့်တူ၏၊ ဟိ- ချဲ့၊ ဉ္ဇတိရောဂဘောဂဒိဋ္ဌိ သီလဗျသနပုတ္တဿ - ဉ္ဇတိဗျသန၊
 ရောဂဗျသန , ဘောဂဗျသန , ဒိဋ္ဌိဗျသန , သီလဗျသနသို့ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊
 သုခံနာမ-ချမ်းသာခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိယထာ- မရှိသကဲ့သို့၊ ဝေ - ဤ အတူ၊
 တေဝိဇ္ဇာနံ-တို့၏၊ တေဝိဇ္ဇာကံ-တေဝိဇ္ဇာတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပါဝစနံ-မြတ်သော
 စကားဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော ဝေဒ ၃ ပုံကို၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ သုခံနာမ-
 ချမ်းသာခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ၊ ဣတိ-ဤအနက်ကို၊ ဒသေတိ-ပြတော်မူ၏။

x x x x x x x

ရှိ၏၊ “တေဝိဇ္ဇာဣရိဏံ” ဟု သမာသံပြီးသောအခါ တေဝိဇ္ဇာအနက်က အပဓာနဖြစ်သော
 ကြောင့် “တေဝိဇ္ဇာနံ-တို့၏” ဟု ဝိသေသနပြုရိုးရှိရကား သင့်ပါ၏၊ ဥပမာ- “သုဂတဿ
 သုဂတစိဝရံ” ၌ကဲ့သို့တည်း။]

ပုပ္ဖ၊ ပေ၊ ရုက္ခေဟိ ။ ။ ပုပ္ဖလေဟိကို အပရိဘောဂ၌ အဘိန္ဒူဝိသေသနစပ်ပါ၊
 “မသုံးကောင်းသော အပွင့်အသီး” ဟုလို၊ အပရိဘောဂရုက္ခေဟိတိ မိဂ (သမင်) ရုရ
 (ပြောင်) အာဒိနံပိ (အစရှိသော တောကောင်တို့၏ သော်မှလည်း) အနုပဘောဂါ
 ရဟေဟိ (မစားသုံးထိုက်ကုန်သော) ကံပက္ကာဒိဝိသရုက္ခေဟိ (စားရိုးမရှိသောကြောင့်
 ဘာအသီးမှည့်လဲဟု မေးရလေသံသော အဆိပ်သီးရှိသောသစ်ပင်တို့ဖြင့်) ။-ဋီကာသစ်။

ယတ္ထ၊ ပေ၊ န သက္ကာ ။ ။ ပရိဝတ္တိတုမ္ပိ န သက္ကာ ဟောန္တိ၊ မဟာက၊ က္ကက ဝတ္ထဂဟန
 တာယ-ကြီးစွာသော ဆူးရှိသော ချုံတို့ဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေသော တော၏ အဖြစ်ကြောင့်
 သွားလမ်းမှ ဖဲ၍ ထိုတော၌ လှည့်လည်ခြင်းငှါ သော်မှလည်း မတတ်ကောင်း၊-ဋီကာ။

ဉ္ဇတိ၊ ပေ၊ ပတ္တဿ ။ ။ ဉ္ဇတိနံ+ဗျသနံ ဉ္ဇတိဗျသနံ-ဆွေမျိုးတို့၏+ပျက်စီးခြင်း၊
 ဘောဂ သီလဗျသနတို့၌လည်း နည်းတူ၊ ဗျသတိ- အာရောဂျဂုဏ်ကို (သမ္မာဒိဋ္ဌိကို)
 ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ ဣတိ ဗျသနံ၊ ရောဂေါဝေ+ဗျသနံ ရောဂဗျသနံ၊- အာရောဂျဂုဏ်ကို
 ဖျက်ဆီးတတ်သောရောဂါ၊ ဒိဋ္ဌိဝေ+ဗျသနံ ဒိဋ္ဌိဗျသနံ-သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဖျက်ဆီးတတ်သော
 မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။

ဇာတသံဝဇောတိ-ကား၊ ဇာတောစ-မွေးဖွားသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ဝခိ
 တောစ-ကြီးရင့်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ (ပုရိသော - ဌှပ်၊) ဟိ-ချဲ့၊ ယော-
 အကြင် ယောက်ျားသည်၊ ကေဝလံ-ကြီးရင့်ခြင်း မဖက် သက်သက်၊ တတ္ထ-ထို
 မနသာကဋ္ဌရံ၊ ဇာတောဝ-မွေးဖွားရုံသည်သာ၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ အညတ္ထ-
 အခြားအရပ်၌၊ ဝခိတော- ကြီးရင့်၏၊ တဿ- ထိုယောက်ျား၏၊ သမန္တာ-
 ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဂါမမဂ္ဂါ-ရွာ၏ လမ်းတို့သည်၊ သဗ္ဗသော- အလုံးစုံအားဖြင့်၊
 ပစ္စက္ခာ-မျက်မှောက်တို့သည်၊ န ဟောန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
 ဇာတသံဝဇောတိ-ဟူ၍၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊ ဇာတသံဝဇောပိ - မွေးဖွား
 သည် ဖြစ်၍ ကြီးရင့်သည်လည်း ဖြစ်သော၊ ယော - အကြင် ယောက်ျားသည်၊
 စိရနိက္ခန္ဓော-ရွာမှ ထွက်ခဲ့သည်ဖြစ်၍ ကြာမြင့်သော ကာလရှိ၏၊ တဿ-ထို
 ယောက်ျား၏၊ သဗ္ဗသော - အလုံးစုံအားဖြင့်၊ ပစ္စက္ခာ - တို့သည်၊ န ဟောန္တိ၊
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တာဝဒေဝ အဝသဋ်တိ-ဟူ၍၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ၊
 တံဏမေဝ-ထိုခဏ၌ပင်၊ နိက္ခန္တိ ထွက်လာသောယောက်ျားကို၊ (ပုစ္ဆေယျ-
 မေးကုန်ရာ၏၌စပ်၊) ဣတိ အတ္ထော-ဤကား အနက်။

ဒန္ဓာယိတတ္တိတိ- ကား၊ အယံ - ဤလမ်းသည်၊ မဂ္ဂေါနုခေါ - လမ်းမှန်
 ဟုတ်လေသလော၊ အယံ-ဤလမ်းသည်၊ န မဂ္ဂေါနုခေါ-လမ်းမှန်မဟုတ်လေ
 သလော၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ကင်္ခါဝသေန - ယုံမှားခြင်း၏အစွမ်းကြောင့်၊ စိရယိ
 တတ္တိ - ကြာမြင့်မှုကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (ဖြေဆိုရာ၌ နှေးသူ၏အဖြစ်
 x x x x x x x

ဇာတသံဝဇော ။ ။ ထိုရွာ၌ ဇာတ - မွေးဖွားသော + သံဝဇု-ကြီးရင့်သော
 ယောက်ျားသည်သာ ထိုရွာ၏ ပတ်ဝန်းကျင်လမ်းတို့ကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ပြောနိုင်၏၊
 ဇာတသာဖြစ်၍သံဝဇုမဖြစ်လျှင်၎င်း၊ သံဝဇုသာဖြစ်၍ ဇာတမဟုတ်လျှင်၎င်း ကောင်းစွာ
 မပြောနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ပုရိသောကို “ဇာတသံဝဇော” ဟု ဝိသေသန ပြုတော်မူသည်၊
 “ ဇာတောစ+သော+သံဝဇောစာတိ ဇာတသံဝဇော ” ဟု ဝိသေသနောဘယပဒကမ္မ
 ဓာရဲပြု၊ ဇီကာ၌ “ဇာတော ဟုတွာ သံဝဇော” လည်း ဤဝိသေသနောဘယပဒကမ္မဓာရဲ
 နှင့် သဘောတူပင်၊ ဇီကာသစ်၌ ဝိသေသန ပရနိပါတကမ္မဓာရဲ ဆိုသည်ကို စဉ်းစားပါ။

တာဝဒေဝ အဝသဋ် ။ ။ ထိုရွာ၌ ဇာတသံဝဇုဖြစ်သော်လည်း ထိုရွာမှ ထွက်လာ
 ခဲ့သည်မှာ အတော်ကြာလျှင် လမ်းတချို့ကို မမှတ်မိဘဲရှိတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် “တာဝ
 ဒေဝ အဝသဋ်-ထိုခဏ၌ပင် ထွက်လာခဲ့သူ” ဟု ဝိသေသနပြုတော်မူပြန်သည်။ [အဝ+
 သရဓာတ်သည် ဂတိအနက်ဟောတည်း၊ ဤနေရာ၌ နိက္ခန္တိအနက်ကို ယူရသည်။]

ဒန္ဓာယိတတ္တိ ။ ။ ဒန္ဓိ-လေးနှေးသည်ကို+ကရောတိတိ ဒန္ဓာယိတော၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်
 “သဒ္ဓါဒိနိ ကရောတိ” ဟူသော ၅ ကဏှ၊ ၁၀ သုတ်ဖြင့် ကရောတိအနက်၌ ဒန္ဓိဟူသော
 ဒုတိယန္တ နာမ်နောင် အာယ ပစ္စည်းသက်၊ ဒန္ဓာယိတဿ - လေးနှေးမှုကို ပြုသူ၏+
 ဘာဝေါ ဒန္ဓာယိတတ္တိ။]

သည်။) (သိယာ နုခေါ ဌစပ်။) ဝိတ္ထာယိတတ္တံတိ- ကား၊ သုခုမံ- သိမ်မွေ့ သော၊ အတ္ထဇာတံ- အနက်သဘောကို၊ သဟသာ- အဆောတလျင်၊ ပုစ္ဆိတဿ-မေး အပ်သော၊ ကဿစိ - တစုံဘယောက်သော ယောက်ျား၏၊ သရီရံ- ကိုယ်သည်။ ထဒ္ဒဘာဝံ-တောင့်တင်း ခိုင်မာသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ- ငုတ်တုတ် မြဲခိုင်၊ မဖြေ နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို၊ [“ခက်တရော်သည်၏အဖြစ်ကို” ဟု ရှေးက ပေးကြ၏။] ဂဏှာတိယထာ-ယူသကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ထဒ္ဒဘာဝဂ္ဂဟဏံ- တောင့်တင်း ခိုင်မာသည်၏အဖြစ်ကို ယူခြင်းသည်။ သိယာခေါ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ န တွေဝါတိ ဣမိနာ - န တွေဝဟူသော ဤပါ၌ဖြင့်၊ သဗ္ဗညုတညာဏဿ - သဗ္ဗညုတာ ဉာဏ်တော်၏၊ အပ္ပဒိဟတဘာဝံ- မပိတ်ပင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒသေတိ- ပြတော်မူ၏၊ ဟိ-ချဲ့၊ တဿ ပုရိသဿ-ထို အမေးခံရသောယောက်ျား၏၊ မာရာ ဝဋ္ဋနာဒိဝသေန - မာရ်နတ်၏ လှည့်ပတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းကြောင့်၊ [မာရာဝဋ္ဋနာဒိဝသေနာတိ ဧတ္ထ စက္ခုမောဟ (မျက်စိမှောက်နေရာအခါ) မုစ္ဆ ကာလာဒိ (မိန်းမော တွေဝေနေရာအခါ စသည်ကို) သင်္ဂယုတိ-ဒီကာသစ်။] ဉာဏဿ-ဉာဏ်၏၊ ပဒိယာတော- ပျက်စီးခြင်းသည်။ သိယာ- ဖြစ်ရာသေး၏၊ တေန-ထို ကြောင့်၊ သော- ထိုယောက်ျားသည်။ ဒန္ဓာယေယျဝါ- လေးလံမှုကို သော်လည်း ပြုရာ၏၊ ဝိတ္ထာယေယျဝါ- ကိုယ် တောင့်တင်းမှုကိုသော်လည်း ပြုရာ ၏၊ ပန - အန္တယကား၊ သဗ္ဗညုတညာဏံ - သဗ္ဗညုတာဉာဏ်တော်ကို၊ အပ္ပဒိ ဟတံ-မပိတ်ပင်အပ်၊ တဿ-ထို သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်၏၊ ဧကေနစိ-တစုံတယေခံ

x x x x x x x

ဝိတ္ထာယိတတ္တံ။ ■ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂ ဥပသမ္ပဒဝိမိကထာ၌ ဝိတ္ထာယန္တိပုဒ် ပြီးပုံကို (မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ တျာဒိကဏ္ဍမှ ယူ၍) ပြခဲ့ပြီ၊ ဤ၌လည်း ထိုနည်းအတိုင်း “ဝိတ္ထာ ယိတော” ဟု ပြီးပါစေ၊ ထို အဋ္ဌကထာ၌ ဝိတ္ထတ္တဂတ္တာဟူသောအဖွင့်နှင့် ဤ၌ “သရီရံ ထဒ္ဒဘာဝံ ဂဏှာတိ” လည်း အဓိပ္ပါယ်တူပင်တည်း။

တနည်း။ ■ဝိ + ထာဓာတ်ဟု ကြံပါ၊ ထာဓာတ်လည်း ဌာဓာတ်ကဲ့သို့ ရပ်တည်ခြင်း အနက်ဟောပင်တည်း၊ ည္ဗာဓာတ်ဟု သက္ကတဆိုသောကြောင့် (သ်) ပျောက်၍ ဒွေဘော် ရောက်နိုင်၏၊ ထာနောင် ခါယတိကဲ့သို့ (ယ) လာ၍ ဝိတ္ထာယိတော - အထူးအားဖြင့် တန်ရပ် တည်နေသူ၊ “ ကိုယ်မလျှပ်နိုင်အောင် တောင့်နေသူ ” ဟု အနက်ထွက်ရကား သရီရံ ထဒ္ဒဘာဝံနှင့် အဓိပ္ပါယ်ထပ်မိသည်၊ ဝိတ္ထာယတိ-အထူးအားဖြင့် တန်နေ၏၊ ဝါ- တောင့်နေ၏၊ ဣတိ ဝိတ္ထာယိတော၊ တဿ + ဘာဝေါ ဝိတ္ထာယိတတ္တံ။

ဒီကာ။ ■ “ ဝိတ္ထာယိတတ္တံတိ သာရဇ္ဇိတတ္တံ (ဖြစ်သော ကြောက်ရွံ့ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်) ” ဟု ဖွင့်၍ “အဋ္ဌကထာယံ ပန ဝိတ္ထာယိတတ္တံ နာမ ထမ္ဘိတတ္တံတိ အဓိပ္ပါယေန ထဒ္ဒဘာဝဂ္ဂဟဏံတိ ဝုတ္တံ” ဟု ဆိုသွား၏၊ သူတပါးကမေးသောအခါ မဖြေနိုင်သော ကြောင့် “ သာရဇ္ဇိတ - ရွံတီးရွံ့တွန့် ဖြစ်နေသည် ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဆိုလိုသည်၊ ဝိနည်း၊ မဟာဝဂ္ဂ-“မာ ခေါ ဝိတ္ထာယိ” ၌လည်း ဤ ၊ နက်လုံးကိုပင် အသုံးပြုကြသည်။

သည်။ အန္တရာယော- အန္တရာယ်သည်။ ဝါ- ကို၊ ကာတံ- ငှါ၊ န သက္ကာ-မတတ်
ကောင်း၊ ဣတိ-ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပေတိ-ပြစ်။

ဥလ္လုမ္ပတု ဘဝံ ဂေါတမောတိ - ကား၊ ဘဝံ ဂေါတမော - သည်။ ဥဒ္ဓရတု-
ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူပါ။ ဗြာဟ္မဏိံ ပဇံတိ - ကား၊ ဗြာဟ္မဏဒါရကံ-
ပုဏ္ဏားကလေးကို၊ (ဥလ္လုမ္ပတု ဌှစ်စပ်) ဘဝံ ဂေါတမော-သည်။ ဗြာဟ္မဏပုတ္တံ-
ပုဏ္ဏား၏ သားဖြစ်သော၊ မမံ-တပည့်တော်ကို၊ အပါယမဂ္ဂတော-အပါယ်သို့
ရောက်ကြောင်းလမ်းမှ၊ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ဆောင်၍၊ ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေ-ဗြဟ္မာ့
ပြည်သို့ရောက်ကြောင်းလမ်း၌၊ ပတိဋ္ဌာပေတု-တည်စေတော်မူပါ၊ ဣတိအတ္ထော။

အထ-လျှော့ထားရာ၊ ထိုအခါ၌၊ အဿ-ထို ဝါသေဋ္ဌအား၊ ဘဂဝါ-သည်။
ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒံ-ဘုရားပွင့်တော်မူခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ-ပြတော်မူပြီး၍၊ ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိ
ပဒါယ- ရှေးအဘိုးဖြစ်သော အကျင့်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ- ကွ၊ မေတ္တာ ဝိဟာရာဒိ ဗြဟ္မ
လောကဂါမိမဂ္ဂံ-မေတ္တာဝိဟာရ အစရှိသော ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားကြောင်းလမ်း
ကို၊ ဒေသေတုကာမော-ဟောတော်မူခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၊ (ဟုတွာ)၊ တေနဟိ
ဝါသေဋ္ဌာတိ အာဒိံ-ကို၊ အာဟ-ပြီ၊ တတ္ထ-ထို တေန ဟိ ဝါသေဋ္ဌအစရှိသော
စကားရပ်၌၊ ဣမ တထာဂတောတိ အာဒိ- အစရှိသော စကားရပ်ကို၊ သာမည
ဖလေ- သာမညဖလသုတ်၌၊ (မယာ)ဝိတ္ထာရိတံ- ချဲ့အပ်ပြီ၊ မေတ္တာ သဟဂတေ
နာတိ အာဒိသု - အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ ယံ - အကြင်စကားကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ-
ဆိုထိုက်၏၊ တံ သဗ္ဗံ-ထို အလုံးစုံသောစကားကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ-၌၊ ဗြဟ္မဝိဟာရ
ကမ္မဋ္ဌာနကထာယံ- ဗြဟ္မဝိဟာရ ကမ္မဋ္ဌာနကထာ၌၊ (မယာ) ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ
(ဆိုခဲ့ပြီ)၊ ပန- ဆက်၊ သေယျထာပိ၊ ပေ၊ သင်္ခမေတိအာဒိ- မော အစရှိသော
စကားသည်၊ ဣမ - ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ အပုဗ္ဗံ- ရှေးမဟုတ်၊ ဝါ-အသစ်ဖြစ်၏၊
တတ္ထ - ထို သေယျထာပိ၊ ပေ၊ သင်္ခမေတိ အစရှိသော စကားရပ်၌၊ ဗလဝါ

x x x x x x x x

ဥလ္လုမ္ပတု။ ။ ရုဓာဒိ လုပဇာတ်သည် ဝိလုမ္ပန (လုယက်ခြင်း) အနက်ကို ဟော
သော်လည်း ဓာတွတ္ထဝိသေသကဖြစ်သော (ဥ) ဥပသာရကြောင့် ဥဒ္ဓရဏ (ထုတ်ဆယ်
ကယ်တင်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဥဒ္ဓရတု” ဟု ဖွင့်သည်။ [ဥဇ္ဇတိ ဥပ
သဂ္ဂယောဂေ လုမ္ပသဒ္ဓေါ ဥဒ္ဓရဏတ္ထော ဟောတီတိ ဥလ္လုမ္ပတုတိ ပဒဿ ဥဒ္ဓရတုတိ
အတ္ထမာဟ၊-ဇီကာ၊ “ဥလ္လုမ္ပတု မံ ဘန္တေ သံသော” ဟူသော ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂံ၊ ဥပ
သမ္ပဒအခန်း၌လည်း ဤအနက်ပင်တည်း။]

ဗလဝါ။ ။ “ဗလသမ္ပန္နော - အားနှင့်ပြည့်စုံသူ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နည်းနည်း
ပါးပါး အားရှိသူမဟုတ်၊ ကြီးကြီးမားမား ပြည့်ပြည့်စုံစုံ လုံလုံလောက်လောက် အား
ရှိသူဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဗလဝါကို အတိသယအနက် အပိုရှိသော အဿတ္ထိ
အနက်၌ ဝန္တု ပစ္စယန္တပုဒ်ဟု သိပါ။ [ယဿ အတိသယေန (အလွန်အားဖြင့်) ဗလံ
အတ္ထိ၊ သော ဗလဝါတိ ဝုတ္တောတိ အာဟ-ဗလသမ္ပန္နောတိ၊- ဇီကာ။]

တိ-ကား၊ ဗလသမ္ပန္နော- အားနှင့်ပြည့်စုံသော၊ သင်္ခမောတိ- ကား၊ သင်္ခမ
 ကော-ခရုသင်းကို မြည်စေတတ်သော ယောက်ျားသည်၊ ဝါ-ခရုသင်းမှတ်သော
 ယောက်ျားသည်၊ အပ္ပကသိရေနာတိ - ကား၊ အင်္ဂါစွန့် - မပြုပြင်သဖြင့်၊
 အဒုက္ခေန- မဆင်းရဲသဖြင့်၊ (“ဝိညာပေယျ- သိစေနိုင်ရာ၏” ဟု ပါဠိတော်၌
 စပ်)၊ ဟိ - ချွ၊ ဒုဗ္ဗလော - အားမရှိသော၊ သင်္ခမော - ခရုသင်းမှတ်သူသည်၊
 သင်္ခ-ခရုသင်းကို၊ ဓမ္မန္တောပိ-မြည်စေပါသော်လည်း၊ ဝါ-မှတ်ပါသော်လည်း၊
 စတသောဒိသာ- အရပ်လေးမျက်နှာတို့ကို၊ (အရပ် ၄ မျက်နှာ၌ရှိသော လူတို့
 ကို) သရေန-အသံဖြင့်၊ ဝိညာပေတံ- သိစေခြင်းငှါ၊ န သက္ကောတိ- မစွမ်းနိုင်၊
 အဿ - ထို အားမရှိသော ခရုသင်းမှတ်သူ၏၊ သင်္ခသဒ္ဓေါ- ခရုသင်းသံသည်၊
 သဗ္ဗတော-အလုံးစုံသောအရပ်အားဖြင့်၊ ဝါ-အလုံးစုံသောအရပ်သို့၊ န ဖရတိ-
 မပြန်၊ ပန-အနွယ်၊ ဗလဝတော-အားရှိသော ခရုသင်းမှတ်သူ၏၊ (သင်္ခသဒ္ဓေါ-
 သည်) ဝိပ္ပာရိကော- ပြန်နံ့ခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ၊ တဿ- ကြောင့်၊ ဗလဝါတိ
 အာဒိ-အစရှိသောစကားကို၊ (ဘဂဝါ) အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

မေတ္တာယ စေတော ဝိမုတ္တိယာတိ ဣတ္ထ - ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ မေတ္တာတိ -
 မေတ္တာဟူ၍၊ ဝုတ္တေ- သော်၊ (စေတော ဝိမုတ္တိမပါဘဲ သာမညအားဖြင့် ဆိုအပ်
 သော်)၊ ဥပစာရောပိ - ဥပစာရမေတ္တာသည်၎င်း၊ အပ္ပနာပိ - အပ္ပနာမေတ္တာ
 သည်၎င်း၊ ဝန္တတိ - သင့်၏၊ ပန - ကား၊ စေတော ဝိမုတ္တိတိ - ဟူ၍၊ (မေတ္တာ
 စေတော ဝိမုတ္တိဟူ၍)၊ ဝုတ္တေ - ဆိုအပ်သော်၊ အပ္ပနာဝ - အပ္ပနာမေတ္တာသည်
 သာ၊ ဝန္တတိ-၏၊ ယံ ပမာဏကတံ ကမ္မန္တိ (ဣတ္ထ)-ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ကာမာ

x x x x x x x

သင်္ခမေကော။ ။ဘူဝါဒိ ဓမ္မဓာတ်သည် သဒ္ဓသံယောဂ (အသံနှင့်ယှဉ်ခြင်း=
 မြည်ခြင်း) အနက်ကိုသာ ဟော၏၊ ကာရိတ်ဝင်မှ “မြည်စေ = မြည်အောင်မှတ်” ဟု
 အနက်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ ကာရိတ်သွင်း၍ “သင်္ခ+မေယတိ (မြည်စေတတ်၏)
 ဣတိ သင်္ခမေကော”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ ဓမ္မကော၌ ကာရိတ်ကြေ၊ ကျ၊ ပစ္စည်း။

စေတောဝိမုတ္တိတိ ဝုတ္တေ။ ။ဝိမုတ္တန္တိ တောယာတိ ဝိမုတ္တိ- နိဝရဏကိလေသာ
 တို့မှ၎င်း၊ (အထက်ဈာန်တို့အတွက်)ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့မှ၎င်း လွတ်ကြောင်း
 ဖြစ်သောဈာန်၊ စေတသော + ဝိမုတ္တိ စေတော ဝိမုတ္တိ၊ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သောကြောင့်
 မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ ဟု ဆိုလျှင် အပ္ပနာဈာန်ရောက်သော မေတ္တာ ဟု အနက်ရသင့်
 သည်-ဟု ဆိုသည်။

ပမာဏကတံ။ ။ ကာမာဝစရမေတ္တာသည် သတ္တာတို့ကို အာရုံပြုရာ၌ အားလုံး
 ခြံ၍ကုန်အောင်မပြုနိုင်၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်သာပြုနိုင်၏၊ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း- ရာဂဖြင့်
 တချို့ကိုချစ်နေ၍ ဒေါသဖြင့် တချို့ကို မုန်းနေရကား ထိုသို့ ချစ်တတ် မုန်းတတ်သော
 ရာဂ ဒေါသ မောဟ ကိလေသာတို့ကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် မပယ်လှန်နိုင်သေးသည့်
 အတွက် ချစ်သူမုန်းသူကိုချစ်၍ ပိုင်းခြားကန့်သတ်လျက် မေတ္တာဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊
 ပမာဏံ+ကတံ ယေနာတိ ပမာဏကတံ (ကမ္မံ)။

ဝစရံ - ကာမာဝစရကံကို၊ ပမာဏကတံ - ပြုအပ်သော ပမာဏရှိသော၊ (ပမာဏကိုပြုတတ်သော)၊ ကမ္မံနာမ-ကံ မည်၏ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ရူပါရူပါဝစရံ- ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကံကို၊ အပ္ပမာဏကတံ-ပြုအပ်သောပမာဏ မရှိသော၊ (ပမာဏကို မပြုတတ်သော)၊ ကမ္မံ နာမ (ဝုစ္စတိ)။

ဟိ-မှန်၊ တံ-ထို ရူပါရူပါဝစရကံကို၊ ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ (သတ္တု အပိုင်းအခြားကို) အတိက္ကမိတ္တာ- ကျော်လွန်၍၊ ဩဒိဿက အနောဒိဿက ဒိဿာဖရဏာဝသေန-ညွှန်ပြခြင်းရှိသော ဖြန့်ခြင်း၊ ညွှန်ပြခြင်းမရှိသော ဖြန့်ခြင်း၊ အရပ်မျက်နှာတို့ကို ဖြန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [တနည်း- ဩဓိသော အနောဓိသော ဒိဿာဖရဏာဝသေန-အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ အပိုင်းအခြား မရှိသော အားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း၊ အရပ်မျက်နှာတို့ကို ဖြန့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်]၊ ဝဗေတော- တိုးပွားစေ၍၊ ကတတ္တာ- ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပမာဏကတန္တိ- တံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏။ [အရူပါဝစရကံသည် မေတ္တာနှင့် မယှဉ်ရကား မေတ္တာကို

x x x x x x x x

အပ္ပမာဏကတံ။ ။ ရူပါရူပါဝစရကံ (မေတ္တာ) သည် ထိုကဲ့သို့ အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြားကို မပြုဘဲ သတ္တုအာရုံ အားလုံး၌ ဖြန့်တတ်သောကြောင့် “အပ္ပမာဏ ကတကံ”မည်၏။ ထို့ကြောင့် “တံ ဟိ၊ပေ၊အပ္ပမာဏကတန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု မိန့်လတံ။

ဩဒိဿက အနောဒိဿက။ ။ အဝဒိဿနံ - ဣတ္ထိ ပုရိသစသည်သို့ သက်ဝင်၍ “သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော၊ သဗ္ဗေ ပုရိသာ” စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းတည်း၊ ဩဒိဿော - ခြင်း၊ ဩဒိဿော+ယဿာ+အတ္ထိတိ ဩဒိဿကာ (ဖရဏာ)၊ န+ဩဒိဿကာ အနောဒိဿ ကာ (ဖရဏာ)၊ [ဒိဿာဖရဏာမှ ဖရဏာပုဒ်ကို လိုက်စေ။] ဣတ္ထိ ပုရိသ စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းမရှိဘဲ “သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သဗ္ဗေ ပါဏာ” စသည်ဖြင့်ဖြန့်ခြင်းကို “အနောဒိဿက ဖရဏာ” ဟု ခေါ်သည်။

ဒိဿာဖရဏာ။ ။ “သဗ္ဗေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိဿာယ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တု၊” စသည်ဖြင့် မေတ္တာဖြန့်ခြင်းကို “ဒိဿာဖရဏာ” ဟု ခေါ်သည်။ ပါဠိတော်၌ “ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ” စသည်ကို ထောက်၍ “ဒိဿာနံ- အရပ် ၄ မျက်နှာတို့ကို+ ဖရဏာ-ဖြန့်ခြင်း တည်း၊ ဒိဿာဖရဏာ-ခြင်း” ဟု ပြပါ။

မှတ်ချက်။ ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မေတ္တာဗြဟ္မာဝိဟာရနိဒ္ဒေသ၌ “ဩဒိဿက၊ အနောဒိဿ က” ဟု မရှိပါ။ ဩဒိသော ဖရဏာ၊ အနောဒိသောဖရဏာ၊ ဒိဿာဖရဏာ” ဟုသာ ရှိ၏။ ထို၌ ဩဒိသဒ္ဓါသည် အပိုင်းအခြားအနက်ကို ဟော၏။ ဣတ္ထိ - ပုရိသ စသော သတ္တာ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်းကို “ ဩဒိသော ဖရဏာ ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုသို့ အပိုင်းအခြားမရှိဘဲ သတ္တု-ပါဏာစသောအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်းကို “အနောဒိသော ဖရဏာ” ဟု ခေါ်၏။ ဒိဿာဖရဏာမှာ ရှေ့အတိုင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ဩဒိဿက၊ အနောဒိဿကပုဒ်ကို သေချာစွာ မဖွင့်ရကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဩဒိသော၊ အနောဒိသောသည်ပင် ပါဠိပျက်၍ “ဩဒိဿက- အနောဒိဿက ဖြစ်နေလေသလား” ဟု စဉ်းစားမိသည်။

ဖြန့်နိုင်သောကံ မဟုတ်ပါချေ။ သို့သော် မေတ္တာစသော မြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ ဖြင့် ကောင်းစွာပြုပြင်အပ်သော ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ဆက်၍ အရူပဈာန်ကိုဖြစ်စေ အပ်လျှင်၎င်း၊ မြဟ္မဝိဟာရဈာန်သမာပတ်မှထ၍ အရူပသမာပတ်ကို ဝင်စား လျှင်၎င်း၊ ထိုအရူပဈာန်ကို “အပမာဏကတဈာန်” ဟု ခေါ်နိုင်သည်-ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။]

န တံ တတြာဝသိဿတိ၊ န တံ တတြာဝတိဋ္ဌတိတိ- ကား၊ တံ ကာမာဝစရ ကမ္မံ-ထိုကာမာဝစရကံသည်။ တသ္မိံ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မေ-ထို ရူပါဝစရ ကံ၊ အရူပါဝစရကံသည်။ (သတိ-ရှိလသော်၊) န ဩဟိယတိ-မကျန်ရစ်နိုင်။ န တိဋ္ဌတိ-မတည်တံ့နိုင်။ ကံ - အဘယ်အနက်သည်။ ဝါ- ကို၊ ဝတ္တံ- ဆိုအပ်သည်။ ဝါ-ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ-နည်း။ တံ ကာမာဝစရကမ္မံ-သည်။ တဿ ရူပါ ရူပါ ဝစရကမ္မဿ-၏။ အန္တရာ-အကြား၌၊ လဂ္ဂိတုံဝါ-ငြိကပ်ခြင်းငှါ၎င်း၊ ဌာတုံဝါ- တည်တံ့ခြင်းငှါ၎င်း။ ရူပါရူပါဝစရကမ္မံ-ကို၊ ဖရိတ္တာ-ဖြန့်၍၊ ပရိယာဒိယိတွာ- ထက်ဝန်းကျင် ယူ၍၊ ဝါ-ကုန်ခန်းစေ၍၊ အတ္တနော- မိမိ၏ (မိမိ ဟူသော ကာမာဝစရကံ၏။) ဩကာသံ-အကျိုးပေးခွင့်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ ပတိဋ္ဌာတုံ- ငှါ၊ န သက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မမေဝ-သည်သာ၊ ကာမာ ဝစရံ-ကာမာဝစရကံကို၊ မဟောယော-ကြီးစွာသော ရေအယဉ်သည်။ ပရိတ္တံ- အနည်းငယ်သော၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ (ဖရိတ္တာ - ဖြန့်၍၊ ပရိယာဒိယတိ) ဝိယ-

x x x x x x x

န ဩဟိယတိ။ ။ ပါဠိတော်၌ “န တံ တတြာဝသိဿတိ ” ဝယ် တံကို “ တံ- ကာမာဝစရကမ္မံ” ဟု၎င်း၊ တတြာကို “ တသ္မိံ ရူပါဝစရာ ရူပါဝစရကမ္မေ” ဟု၎င်း ဖွင့်၍ “နအဝသိဿတိ-မကြွင်းတော့” ကို “နဩဟိယတိ-မကျန်တော့” ဟု ဖွင့်သည်။ [ရှေး စာအုပ်တို့၌ “န သိဿတိ” ဟု တွေ့ရ၏။ “ န အဝသိဿတိတိ တေဿ အတ္ထဝစနံ န ဩဟိယတိတိ” ဟူသော ဋီကာသစ် အဖွင့်နှင့် မညီပါ။]

ဋီကာ။ ။ န ဩဟိယတိ နတိဋ္ဌတိတိ ကတုပစိတံပိ ကာမာဝစရကမ္မံ (ကာမာဝစရ ကံသည် “ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ ၊ ပေ၊ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ” နှင့် အညီ ဥပစိတဖြစ်စေကာမူ အာစိဏ္ဏကံ အာသန္နကံဖြစ်စေကာမူ) ယထာဓိဂတေ မဟဂ္ဂုတဇ္ဈာနေ အပရိဟိနေ (ရအပ် တိုင်းသော မဟဂ္ဂုတ်ဈာန် မလျှောလျှင်) တံ အဘိဘဝိတွာ ပဋိဗေဒဟေတွာ သယံ ဩဟိယကံ ဟုတွာ (မိမိကျန်နေသည်ဖြစ်၍) ပဋိသန္ဓိံ ဒါတုံ သမတ္တဘာဝေန န တိဋ္ဌတိ။

လဂ္ဂိတုံ ဌာတုံ ။ ။ ကာမာဝစရကံ၏ မဟဂ္ဂုတ်ကံကို ပိတ်ဆို့ တားမြစ်ခြင်းကို “လဂ္ဂိတုံ (ငြိကပ်ခြင်း-ကပ်သည်း ကပ်သပ် လုပ်ခြင်း)” ဟု ဆို၏။ ထို့ထက် အားရှိ၍ သူ့ကိုယ်တိုင် အကျိုးပေးဘို့ရန် ရပ်တည်ခြင်းကို “ဌာတုံ ” ဟု ဆိုသည်။ [လဂ္ဂိတုံ န သက္ကောတိသည် န အဝသိဿတိ၏၊ ဌာတုံ န သက္ကောတိသည် န အဝတိဋ္ဌတိ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်၊ ဌာတုံကိုပင် ထပ်၍ “ရူပါရူပါဝစရကမ္မံ၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာတုံ” ဟု ဖွင့်သည်။]

ထက်ဝန်းကျင် ယူသကဲ့သို့၊ (ဧဝံ - တု)၊ ဖရိတွာ-၍၊ ပရိယာဒိယိတွာ - ၍၊ အတ္တနော-၏၊ (မိမိ ဟူသော ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကံ၏၊) ဩကာသံ-အကျိုး ပေးခွင့်ကို၊ ဂဟေတွာ-၍၊ တိဋ္ဌတိ-၏၊ တဿ-ထို ကာမာဝစရကံ၏၊ ဝိပါကံ- အကျိုးကို၊ ပဋိဗာဟိတွာ - တားမြစ်ပြီး၍၊ [အတ္တနော ဩကာသံ ဂဟေတွာ တိဋ္ဌတိကို ထပ်ဖွင့်သည်။] သယမေဝ-ရူပါဝစရ အရူပါဝစရကံကိုယ်တိုင်သာ၊ ဗြဟ္မသဟဗျတံ-မြဟွံ၏ အတူတကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ဥပနေတိ-ကပ်ဆောင် ၏၊ ဣတိ-ဤအနက်သည်၊ ဝါ-ကို၊ (ဝုတ္တံ ဟောတိ။)

ဧဝံ ဝိဟ-ရိတိ-ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ မေတ္တာဒိဝိဟ-ရိ- မေတ္တာ အစရှိသည်ဖြင့် နေလေ့ရှိသော၊ (ဘိက္ခု သပရိဂ္ဂဟောဝါ အပရိဂ္ဂဟောဝါ၌စပ်)၊ ဧတေ၊ ပေ၊ ဂေါတမိတိ-ဧတေ၊ ပေ၊ ဂေါတမိ အစရှိသော ဤသရဏဂုံ သည်၊ တေသံ - ထို ဝါသေဋ္ဌ အာရဒ္ဓါဇတို့၏၊ ဒုတိယံ- ၂ ကြိမ်မြောက် ဖြစ်သော၊ သရဏဂမနံ- သရဏဂုံတည်း၊ ဟိ-မှန်၊ ဧတေ-ဤဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဓါဇတို့သည်၊ ပဌမမေဝ- ပဌမတုန်းကပင်၊ (သရဏံ ဂတာ၌စပ်၊) မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကေ-မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ၌၊ (သံဂီတံ-သံဂါတနာတင်အပ်သော)၊ ဝါသေဋ္ဌသုတ္တံ-ဝါသေဋ္ဌသုတ်ကို၊ သုတွာ- နာရ၍၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာဟူ၍၊ ဂတာ-ဆည်းကပ်ခဲ့ကုန်ပြီ၊ ပန-ကား၊ ဣမံ တေဝိဇ္ဇ သုတ္တံ-ကို၊ သုတွာ-၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒုတိယမ္ပိ- ၂ ကြိမ်မြောက်လည်း၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂတာ-န်ပြီ၊ ကတိပါဟစ္စယေန - အနည်းငယ်သော ရက်ကို လွန်ရာ အခါ၌၊ ဝါ- ၂ ရက် ၃ ရက် လွန်ရာအခါ၌၊ ပဗ္ဗဇိတွာ- ရှင့်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍၊ အဂ္ဂညသုတ္တေ- ၌၊ (အဂ္ဂညသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ၌) ဥပသမ္ပဒံ စေဝ-ရဟန်း အဖြစ်ကို၎င်း၊ အရဟတ္တဉ္စ - အရဟတ္တဖိုလ်ကို၎င်း၊ အလတ္ထိ- ရကုန်ပြီ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌၊ သေသံ-ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊ ဥတ္တာနမေဝ- သည်သာ၊ ဣတိ- တေဝိဇ္ဇသုတ် အပြီးတည်း၊.... ဣတိ - ဤစကား အစဉ်ဖြင့်၊ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ-သော၊ ဒီယနိကာယဋ္ဌကထာယံ-၌၊ တေ ဝိဇ္ဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ- သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီ။

စ စာကိုယ်ပြီးဆုံး၊ ကမ္မတ်ဖုံးဘို့၊ နိဂုံးကို ဆိုဥားအံ့၊ တေရသသုတ္တံပဋိမဏ္ဍိ တဿ - တဆယ့်သုံးသုတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဿ- သီလက္ခန္ဓဝဂ်၏၊ အတ္တဝဏ္ဏနာ-အနက်ကိုဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသည်၊ နိဋ္ဌိတာ-ပြီးပြီ၊ ဣတိ- ဤတွင် အပြီးတည်း။

တေဝိဇ္ဇသုတ် အဋ္ဌကထာ၏
အဖွင့် ပြီးပြီ။

ဘာသာဋီကာ နိဂုံး

ကျမ်းပြီးပုံ။ ။ကျမ်းဆရာတို့သည် မိမိကျမ်းကို ပြီးဆုံးစေရာ၌ “အနာယာ သေန နိဋ္ဌာနံ-စသည်ဖြင့် မပင်မပန်း ချမ်းချမ်းသာ ပြီးဆုံးပါပြီ” ဟု နိဂုံးအုပ် နိုင်လေ့ ရှိကြ၏။ မိမိကာ။ ဤ ကျမ်းစာကို ပြီးစေရာ၌ တပင်တပန်း ကြီးစားရ ပါသည်။ ဤကျမ်းမပြီးမီ တာကူးလလောက်မှာ “ဤကျမ်းကို ဝါမဆိုခင် ပြီးစေ နိုင်ပါမည်လား” ဟု စာဆိုသူတို့အား မေးမြန်းသော အခါ မည်သူကမျှ “ပြီးစေ နိုင်လောက်ပါသည်” ဟု အဖြေမပေးကြပါ။ သို့ရာတွင် ဝါထပ်သောရက်နှင့် တကွ မိမိဘာသာ စဉ်းစားကာ “ကြီးစားလျှင် ပြီးစေနိုင်စရာရှိ၏” ဟု ဆုံးဖြတ်၍ ခါတိုင်းထက် ၂ ဆလောက် ကြီးစားပါသည်။

ထိုသို့ကြီးစားရင်း ကဆုန်လသို့ရေခံသောအခါ အပူပြင်းလွန်းသောကြောင့် မန္တလေးနှင့်တကွ အပူပိုင်းမြို့များ၌ အပျက်အစီးများနေချိန်ဝယ် မိမိမှာလည်း အသံဝင်သွားလောက်အောင် ဝမ်းပျက် ရောဂါ ဖြစ်ပါသည်။ ထို ဝမ်းပျက် ရောဂါ သက်သာ၍ ဤ ကျမ်းစာကို ဆက်လက်ပို့ချရင်း ရေးသားသော အခါ ဥျးခေါင်းအုံ၍ လာသောကြောင့် ရပ်နား၍ ရပ်နား၍ ရေးသားရပါသည်။ ဤမျှလောက် ကြီးစားသောကြောင့်ပင် ရည်မှန်းရင်း အချိန်မရောက်မီ တဆွဲ ငါးချက်လောက် တင်ကြို၍ ဤကျမ်းစာကို ပြီးစီးစေနိုင် ရကား ဝီရိယ၏ အစွမ်း ကြောင့် ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်စွာ နိဂုံးအုပ်နိုင်ပါသည်။

သိဇ္ဈိတ္တဘော ဘာသာဋီကာ၊ ဒေသဘာသာယ သင်္ခတာ၊
သီလက္ခန္ဓက္ခယ၊ ဝါစနာမဂ္ဂ နိဿိတာ။

သီလက္ခန္ဓက္ခယ- သီလက္ခန္ဓာ၊ ပါဠိတော်ကို ထုတ်ဖော်မြက်ဟ၊ အနက်ပြသည့်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ကျမ်းရွှေစာ၏။ ဝါစနာမဂ္ဂနိဿိတာ-ဆရာသင်၊ ကျေးဇူးရှင်တို့၊ ချစဉ် သီးသီး၊ စုံအောင်မှီးသော၊ ဒေသဘာသာယ-တိုင်းရင်း မြန်မာ၊ အမိဘာသာဖြင့်၊ သင်္ခတာ-တသန့်တသန့်၊ အကန့်ကန့်လျက်၊ ခုံခုံစီရရီ၊ တည်ကြည်စွာ စီရင်အပ်သော၊ ဘာသာဋီကာ-ဘာသာဋီကာ၊ အမည်သာသည့်၊ မှီရာသိသည်း၊ နိဿိယည်း သည်လည်း။ သိဇ္ဈိတ္တဘော - ထောင့်သုံးရာဖြစ်၊ သုံ ဆယ့်ဘစ် ဟု၊ နှစ် ဝါဆိုလ၊ ပဌမ၏၊ ကာဠုဆုတ်ဘက်၊ ဆွဲသုံးရက်၌၊ နှစ်သက်ရှင်ကြည်၊ ပြီးမြောက်ပြန်ပြီတကား။

သုံးနှစ်ခန့် ကြီးစားရခြင်း။ ။ “ မြောင်းမြဆရာတော် ” ဟု ယခုအခါ ထင်ရှားတော်မူသော ရွှေကျင်နိကာယ၏ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ မဟာနာယကဖြစ်တော် မူသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဘုရားသည် ဤသီလက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာကို မိမိအား ၁၅ နှစ် အရွယ် ကျောင်းသားသူငယ် အဖြစ်၌ပင် ဆိုစေတော်မူ၏။

ပခုက္ကူမြို့ မဟာဝိသုတာရာမ တိုက်ကြီးသို့ ရောက်သောအခါလည်း ယခုအခါ သက်တော် ၈၉ နှစ် အရွယ်တော်ဖြင့် ကျန်းမာစွာတည်တော်မူသော မဟာရဋ္ဌ ဂုရုဆရာတော်ကြီးအထံ၌ ဒီဃနိကာယ် ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ တချို့ကို ဆိုဝါ လိုက်ဝါဖြင့် ထပ်မံ၍ လေ့လာခဲ့ပါသည်။ သံယုတ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာနှင့် မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို ထိုစဉ်က ပခုက္ကူ၌ သီတင်းသုံး တော်မူသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ညောင်တုံးဆရာတော် အထံ၌(အဋ္ဌကထာကို ဆိုဝါဖြင့်) ၎င်း , အဘိဓမ္မာပါဠိတော် အဋ္ဌကထာများကို အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပဌမဆရာတော်ကြီးနှင့် မဟာရဋ္ဌဂုရုဆရာတော်၏ အထံ၌ (အဋ္ဌကထာ ဋီကာ တချို့ကို ဆိုဝါဖြင့်) ၎င်း၊ ဝိနည်းပါဠိတော်အဋ္ဌကထာများကို ထိုဆရာတော်များ အပြင်၊ ထိုစဉ်က အတူသီတင်းသုံးတော်မူသော အရှေ့တိုက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော်၏ အထံဝယ် လိုက်ဝါဖြင့် ၎င်း ပြီးမြောက်စေခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ဤ သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာကို အကြိမ် တော်တော်များအောင် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း ပို့ချပြီးပါပြီ။ ထိုမျှလောက် အလေ့အကျက် များပါသော် လည်း ဘာသာဋီကာ ကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်ရစ်အောင် ကြိုးစားသောအခါ လွယ်လွယ်ကူကူဖြင့် ပြီးစေရသောသုတ်တော်ဟူ၍ တသုတ်မျှမပါဘဲ ခဲခဲခက်ခက် ချည်း ကြိုးစားရပါသည်။ ဤသို့အားဖြင့် နံနက်ပိုင်းအချိန်ဝယ် အခြား အခြား စာဝါများကို ပို့ချရင်း နေ့လည်အချိန်၌ ပါဠိတော်နှင့်တွဲ၍ ဤကျမ်းစာကို ပို့ချလာခဲ့ရာ သုံးနှစ်ခန့်ကြိုးစားမှ ဆုံးခန်းတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်စေနိုင်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်။ ။ ထိုမျှလေ့ ကြိုးစားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရင်းမှာ နောင်လာ နောက်သားတို့ လွယ်ကူစွာ သိရစ်ကြဘို့နှင့် မိမိအတွက် ပညာပါရမီ အဆီ အနှစ် အမတေဖြစ်ဘို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်....

ယဒိ အညာ ဥပ္ပဇ္ဇေထ , ဣတောပိ သုခသမ္မတာ၊
တဿောကာသံ ပဒါနာယ , အယံ အန္တရဓာယတံ။

ဣတောပိ- အများမှီးလောက်, ခရီးရောက်၍, ပြီးမြောက်ခဲ့ရာ, ဤ ဘာသာ ဋီကာထက်လည်း၊ သုခသမ္မတာ- ကြည့်ရှုပို့ချ, လွယ်ကူလှသဖြင့်, အားရဘွယ် တောင်း, အကောင်းဟု သမုတ်အပ်သော၊ အညာ - သီလက္ခန္ဓာ, ဋ္ဌကထာ၏, မှီရာကျစ်လစ်, ဋီကာသစ်တမျိုးသည်။ ယဒိဥပ္ပဇ္ဇေထ - ပညာလိုလား, နောက် နောက်သားတို့, ကြိုးစားရစ်သော်, အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအံ့၊ တဿာ-ထိုသို့ ဖြစ်ရစ်, ဋီကာသစ်၏၊ ဩကာသံ ပဒါနာယ - ထွန်းတောက်တင့်ရေး, အခွင့် ပေးခြင်းငှါ၊ အယံ- နှစ်ပေါင်းများမြောက်, လွန်အားဆောက်မှ, ထွန်းတောက် ထွက်လာ, ဤဋီကာသည်၊ အန္တရဓာယတံ - ရိုးရာမတူ, တိုးကာင့်၍, ကပ်ဖဲ့ မနေ, ကွယ်ပျောက်ရစ်ပါစေသတည်း။

အမှီကောင်း။ ။ဤလောက၌မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မဆို သပ္ပာယ်သုပ နိဿယ ဟူသော အမှီကောင်းကိုရသောကြောင့်သာ ရောက်သင့်သောအဆင့်သို့ ရောက် ကြရပါသည်။ ပင်ကိုယ်က ဉာဏ်ကောင်း၊ ဝီရိယကောင်း၊ ဖြစ်စေကာမူ အမှီ မကောင်းလျှင် ရောက်သင့်သောအဆင့်သို့ မရောက်နိုင်ပါ။ မိမိ၏ မှီခိုခဲ့ရာ ဆရာ တော်များကား သရိုင်းရွာ ပင်းကျောင်းဆရာတော်ကြီးမှစ၍ ဆရာအဆက်ဆက် အားလုံးပင် မိမိ၏ ဉာဏ်ဝီရိယနှင့် အနေအထိုင်ကို ရှုစားတော်မူကာ သီးခြား ရွေးကောက်၍ ချီးမြှောက်တော်မူကြသောကြောင့် အမှီကောင်းအစစ် သပ္ပာယ်သုပ နိဿယ ဖြစ်ကြပါပေသည်။

အတုနဲ့ ပူဇော်ခြင်း။ ။ထိုသို့ အမှီကောင်း ဆရာတော်များ၏ ချီးမြှောက် တော်မူကြသည်အား လျော်စွာ မိမိသည် ဆရာတော်များ မြှော်မှန်းတော်မူကြ သလောက် အထမြောက်၍ ကျမ်းစာများကိုလည်း ပို့ချ ရေးသားနိုင်၊ သံဃာ့ ပရိသတ် များကိုလည်း သေသေဝပ်ဝပ်နှင့် မပြတ် ထိန်းသိမ်းနိုင်၊ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ သဒ္ဓါတရားကိုလည်း ပညာနှင့်ယှဉ်လာအောင် တိုးပွားစေနိုင် ခြင်းအားဖြင့် အဖက်ဖက်က သာသနာ့ဝန်ကို အားသွန်ကြီးပမ်း ထမ်းနိုင်ပါ သည်။ ဤသို့ သာသနာ့ဝန် အားသွန်ကြီးပမ်း ထမ်းဆောင်ရကြောင်း ကောင်းမှု အလီလီ ပါရမီအထူးဖြင့် ကျေးဇူးတော်ရင် ဆရာအရှင်မြတ်တို့အား ပျပ်ဝပ် ကော်ရော် ပူဇော်ပါသတည်း။

သမ္ပုဇယာမိ ထေရာနံ၊ ယေသာဟံ သမ္ပဂ္ဂဟိတော၊
 သုသိက္ခိတော သုတ္တန္တေပိ၊ ပတ္တောမိ ပကတညတံ။

ယေသံ ထေရာနံ-အထက်ဝေဟင်၊ နေအသွင်သို့၊ မြေပြင်ထင်ရှား၊ အကြင် ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်။ သမ္ပဂ္ဂဟိတော - အထူးစောင့်ရှောက်၊ ချီးမြှောက် အပ်သော၊ အဟံ-ငါသည်။ သုသိက္ခိတော-ဟောနည်း၊ ပြောနည်း၊ ပို့ချနည်း၌၊ သိပ်သည်းသေသပ်၊ သင်အပ်သောအတတ် ရှိသည်ဖြစ်၍။ သုတ္တန္တေပိ - ဒီဃ မဇ္ဈိမ၊ သံယုတ္တနှင့်၊ အင်္ဂုတ္တရာ၊ လွန်စွာမွန်မြတ်၊ သုတ္တန် ပိဋကတ်၌လည်း၊ ပကတညတံ-သဘောသက်၊ ရှေးထုံးစံကို၊ အမှန်သိမြင်၊ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ် သို့။ ပတ္တော+အမှီ - ခေတ်ခါအလျောက်၊ လေးစားလောက်အောင်၊ မဖောက် မသွေ၊ ရောက်ရပေ၏။ တေသံ ထေရာနံ- ကျေးဇူးတော်ရင်၊ ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ထို ဆရာတော်ဘုရားတို့အား။ သမ္ပုဇယာမိ-ဟောပြောပို့ချ၊ ရေးသားရသည့်၊ သာသနာ့ညွန့်ဖူး၊ ကောင်းမှုထူးဖြင့်၊ ရှင်မြူးဝမ်းသာ၊ ပူဇော်ပါသတည်း။

ဗိုလ်ချုပ် ၅ ဥပု။ ။ မိမိ၏ သမ္ပတ္တိစက်လည်ပုံကို ကစွည်း ဘာသာဒီကာ နိဂုံး၌ ပြခဲ့ပါပြီ။ ဤနေရာဝယ် သဒ္ဓါ ပညာစသော ဗိုလ်ချုပ်ငါးပါးတို့က မိမိ၏ မျှန်နာမ် ၂ ဖြာ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ကောင်းစွာအုပ်ချုပ် အလုပ်လုပ်ပုံကို ပြပါဥပုမည်။

ဗိုလ်အမည်ခံ တရားမှန်လျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူကြောင့် မယိမ်းမယိုင် ဖြစ်နိုင်သော သဘောလက္ခဏာ ရှိရပါသည်။ မိမိ၏ သဒ္ဓါ ပညာ ဝီရိယ သမာဓိ သတိ ဟူသော ဗိုလ် ၅ ဥုးလည်း ထိုလက္ခဏာဖြင့် လွန်စွာ ခံညားကြပါသည်။

သဒ္ဓါဗိုလ်။ ။မိမိသည် ဉာဏ် ဝီရိယတို့၏ အရင်းခံဖြစ်သော ရှေးကံကို အမှန်ပင် ယုံကြည်နေ၏။ ယခုဘဝ အကောင်း အဆိုး အကျိုးပေးလေသမျှ၌ ရှေးကံသာ ပဓာနဖြစ်၏။ သရိုင်းရွာဟူသော ပဋိရူပဒေသ၌ ဖြစ်ရခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ ဘိုးဘွား မိဘ ဆွေမျိုးကြီးများနှင့် ဆရာသွားကြီးများကို မှီခိုခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ အထိုက်အလိုက် ဉာဏ် ဝီရိယကောင်းခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ “ ယခုဘဝ၌ ပြုသမျှကုသိုလ်၏ ပဌမဇောစေတနာသည် ယခုဘဝမှာပင် ရှေးကုသိုလ်ကံ အခွင့်သာအောင် ကူညီထောက်ပံ့လျက် ရှိ၏၊ သတ္တမဇောစသည်တို့က ဒုတိယဘဝမှစ၍ ကောင်းကျိုးပေးကြဉ်းမည် ” ဟု နားလည်ခြင်းသည် ရှေးကံကြောင့်၊ ဤသို့ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါသည် (မယုံကြည်မှုက) လှုပ်ရှား၍ မရနိုင်အောင် ဖြစ်နိုင်သောဗိုလ်ချုပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပညာဗိုလ်။ ။မိမိ၏ ငယ်ရွယ်စဉ်မှစ၍ သင်ယူအပ်ခဲ့သော ယခုတိုင်အောင်လည်း နေ့စဉ်ပို့ချ ရေးသားအပ်သော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များသည် မိမိ၏ ကမ္မသကတာဉာဏ်ပညာနှင့် ဝိပဿနာပညာကို နေ့စဉ် တိုးပွားစေ၏။ အနုသယဓာတ် အဖြစ်ဖြင့် စွဲကပ် ပါရှိနေသော အဝိဇ္ဇာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော ဤပညာသည် ယခုအနေမှာပင် အတော်သွက်လက် ထက်မြက်နေပြီ ဖြစ်ရကား တဆင့်ထက် တဆင့် တက်သွားလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက် အဝိဇ္ဇာကို အဆုံးတိုင် ပယ်ဖျက်ဘို့ရာ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် အလွန်ပင် ခံနိုင်သော ဗိုလ်ချုပ် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဝီရိယဗိုလ်။ ။သဒ္ဓါနှင့်ပညာ ၂ ဖြောသော ဗိုလ်ချုပ်တရားတို့က မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တက်တက်ကြွကြွ ဝီရိယဗိုလ်သည် အလိုလို အားထုတ်၍ နောက်မဆုတ်ဘဲ ခိုင်မြဲရကား ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကောသဇ္ဇ (အပျင်း) ဓာတ်တွေ ကင်း၍ကင်း၍ နေပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အများအလို “အိုပြီ” ဟု ဆိုရသော အသက်(၇၀) အရွယ်မှာပင် စာချ စာရေးလျက် သွက်တုန်း ထက်တုန်း ဟု ထင်ရ၏။ ဤသို့လျှင် ဝီရိယဗိုလ်ချုပ်လည်း ပျင်းရိမှု ကောသဇ္ဇတရားကို ထွားထွားညက်ညက် နင်းချေဖျက်ကာ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်လျက်ရှိပါသည်။

သမာဓိဗိုလ်။ ။အာရုံတမျိုးဝယ် အချိန် အတော်ကြာအောင် စူးစိုက်စွာ တည်တံ့နေသော သမာဓိတရားကား စာပေရေးသား ပို့ချရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အတွက် အစဉ် လိုလားအပ်သော ဗိုလ်ချုပ်တပါးဖြစ်၏။ သမာဓိလစ်သည်နှင့်

တပြိုင်နက် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ပျံလွင့်မှု ဥဒ္ဓစ္စသည် အဆင်သင့် ဝင်လာ တော့၏။ ထိုသို့ မဝင်လာနိုင်အောင် သမာဓိဗိုလ်ချုပ်လည်း ဝီရိယကို အဖော် လုပ်ကာ မိမိ၏ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတွင် နေ့စဉ်မပြတ် တည့်မတ်စွာ ရပ်တည်လျက် ရှိပါသည်။

သတိဗိုလ်။ ။ဤဏ်ပညာအခြေခံရှိသော်လည်း သတိမပါလျှင် အရာရာ၌ အဆင်မပြေတတ်ပါ။ ဤ တဘဝတည်း၌ပင် ကျန်းမာရေး ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ ရေး စီမံအုပ်ချုပ်ရေး စသော အရေးအရာတိုင်း၌ နားလည်မှု ပညာလည်းရှိ- သတိလည်းရှိမှ ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ပုထုဇဉ်တို့၏ ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် “လောဘ ဒေါသ မာန်မာနနှင့် ဣဿာ မစ္ဆရိယ” ဟူသော တရားငါးမျိုးသည် ဆိုးဝါး သောင်းကျန်းလျက်ရှိ၏။ ထိုငါးမျိုးကို ပညာဗိုလ် သတိဗိုလ် ၂ ပါးဖြင့် နှိပ်နင်း၍ မထားနိုင်ပါလျှင် ရောမပညာ့ရှင် ဟု အထင်ကြီးခံရသော ပုဂ္ဂိုလ် များပင် ထို တရားငါးပါးကြောင့် အမှားမှားအယွင်းယွင်း ဖြစ်ရတတ်ပါသည်။ “သတိံ စ ခွါဟံ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗတ္ထိကံ ဝဒါမိ” ဟူသည်နှင့် အညီ၊ သဒ္ဓါနှင့် ပညာတို့ ထမ်းပိုးထမ်း မညီမျှသောအခါနှင့် သမာဓိနှင့်ဝီရိယတို့ ထမ်းပိုးထမ်း မညီမျှသောအခါ၌ မသိုရ မလိုရအောင် ဤ သတိဗိုလ်က ကြီးကိုင်၍ပေးရသော ကြောင့် အရာရာ၌ အချုပ်အခြာဖြစ်သော သတိဗိုလ်ကိုလည်း အမြဲတည်ရှိစေ ရပါသည်။

စတုစက္ကံ ဝတ္တိယာန၊ ယာနံ ဗလပရိဂ္ဂဟံ၊
ယာနာယ အမတံ ပါရံ၊ ကဿံ ပုရိသ ကာရိယံ။

စတုစက္ကံ - သမ္ပတ္တိစက်, ၄ ချက်စုပေါင်း, စက်ခေါင်း ၄ ခုလည်း ပါရှိထ သော၊ ဗလပရိဂ္ဂဟံ = ရန်ပေါင်း ခွင်းဖြူ, ငါးဥျးဗိုလ်တို့, ကိုယ်စီ စောင့်ကြပ်, အုပ်ချုပ်အပ်ထသော၊ ယာနံ-အသွားလျင်လျင်, အများတင်လည်း, အားအင် ခိုင်ဖြိုး, မဂ္ဂင် တည်းဟူသော ယာဉ်ပျံတော်ကြီးကို၊ ဝတ္တိယာန-မတိမ်းမစောင်း, လည်စေကြောင်းဖြင့်, ကောင်းစွာအစဉ်, မောင်းကာနှင်၍၊ အမတံ ပါရံ- ဤဘက်မှာနေ, အားလုံးသေလျက်, ဟိုပြေရောက်မှ, ဘေးကင်းရမည့်, အမတ ခေါ်, နေပြည်တော်သို့၊ ယာနာယ - ကိလေသာဟူ, ရန်သူပစ်ဖောက်, မိုး အမြောက်တို့, မကြောက်မနား, အရောက် သွားခြင်းငှါ၊ ပုရိသ ကာရိယံ - ယောက်ျားမှန်က, ပြုရဲရမည့်, ကမ္ဘာ့လက်ရိုး, လုလွမျိုးကို၊ ကဿံ - ငါးဥျး ဗိုလ်ချုပ်, အဖော်လုပ်၍, မဆုတ်ရစေ...ပြုလုပ်ပေအံ့ သတည်း။

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ
ဘာသာဋီကာ ဖြီးပြီ။

အဋ္ဌကထာနှင့် တွဲဖက် ပို့ချအိုရင်

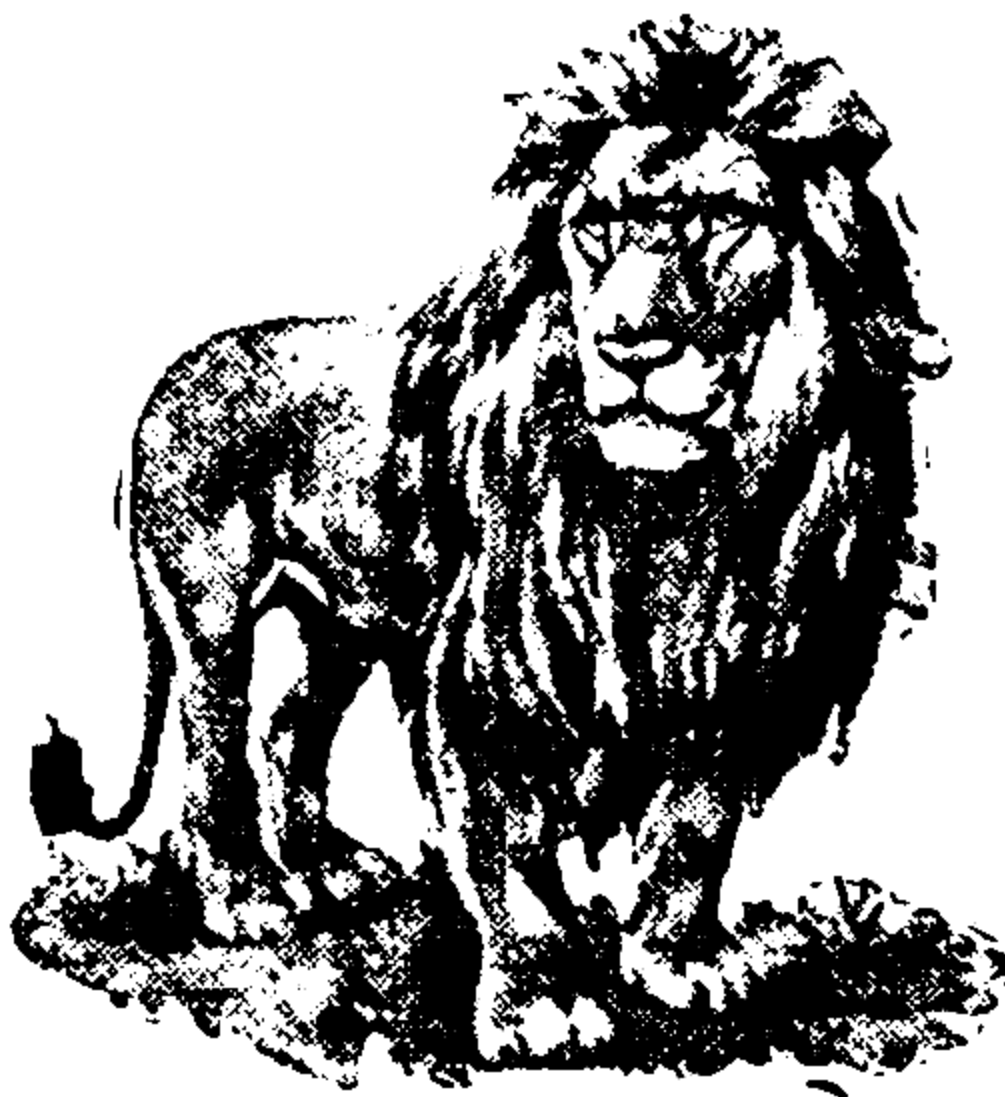
အရှင် ဇနကာဘိဝံသ

၏

သီလက္ခန္ဓာ

ပါဠိတော်နိဿယ

စတုတ္ထပိုင်း

နယူးဘားမား ပိဋကပုံနှိပ်တိုက်
အမရပူရမြို့။

ကုဋဒန္တသုတ် နိဿယ

ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ

ဝေံ မေ သုတံ၊ ကေံသမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်အတိုင်း အကျယ်ပေးပါ။ “ဗြဟ္မဇာလံ၊ ဗြဟ္မဇာလဿ” နေရာ၌ “ကုဋဒန္တံ၊ ကုဋဒန္တဿ” ဟု ထည့်ရုံသာ ထူးပါသည်။] ဘဂဝါ-သည်၊ မဂဓေသု- “မဂဓာ” ဟု ဗဟုဝုဏ်အမည်ရသော ဇနပုဗ္ဗိ၌၊ မဟတာ ဘိက္ခုသံဃေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ စာရိကံ စရမာနော [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အစ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ယေန- အကြင် အရပ်၌၊ ခါဏုမတံ နာမ-ခါဏုမတမည်သော၊ မဂဓာနံ- “မဂဓာ” ဟု ဗဟုဝုဏ်အမည်ရသော ဇနပုဗ္ဗိ၏၊ [ရှေးက “မဂဓာနံ-မဂဓတိုင်းသူတိုင်းသားတို့၏” ဟု ပေးကြသည်။] ဗြာဟ္မဏဂါမော- ပုဏ္ဏားရွာသည်၊ (အတ္ထိ - ရှိ၏၊) တံ-ခါဏုမတမည်သော ပုဏ္ဏားရွာရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ အဝသရိ - ရောက်တော်မူပြီ၊ (တနည်း) ယေန (ဒိသာဘာဂေန)-အကြင်အရပ်အဘို့ဖြင့်၊ ခါဏုမတံနာမ-သော၊ မဂဓာနံ-၏၊ ဗြာဟ္မဏဂါမော - သို့၊ (အဝသရိတဗ္ဗော - ရောက်ထိုက်၏၊) တံ (တေန ဒိသာဘာဂေန)- ထိုအရပ်အဘို့ဖြင့်၊ (ခါဏုမတံနာမ- သော၊ မဂဓာနံ- ၏၊ ဗြာဟ္မဏဂါမံ-သို့၊) အဝသရိ- ပြီ၊ ဘဂဝါ- သည်၊ တတြိခါဏုမတေ- ထိုခါဏုမတပုဏ္ဏားရွာ၌၊ ဝါ-ထို ခါဏုမတပုဏ္ဏားရွာ၏အနီး၌၊ အဗ္ဗလဋ္ဌိကာယံ- အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

တေန ခေါပန သမယေန-ထိုအခါ၌၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ ခါဏုမတပုဏ္ဏား ရွာ၏အနီး အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊) ကုဋဒန္တော-ကုဋဒန္တမည်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏားသည်၊ သတ္တုဿဒံ ပေ၊ ခါဏုမတံ-၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ - နေ၏၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၌ အနက် ရေးခဲ့ပြီ။] တေန ခေါပန သမယေန-၌၊ ကုဋဒန္တဿ-သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ-၏၊ မဟာယညော- ကြီးစွာသော ယဇ်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဥပက္ခဋေ-ပြင်ဆင်အပ်ပြီး သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ [ပြင်ထားပုံကို ပြလို၍ “သတ္တ စ ဥသဘသတာနိ” စသည် ကို မိန့်သည်။] သတ္တ စ ဥသဘသတာနိ-ခုနစ်ရာသော နွားလား ဥသဘတို့သည် ၎င်း၊ ဝါ-တို့ကို၎င်း၊ သတ္တ စ ဝစ္ဆတရသတာနိ- ခုနစ်ရာသော နွားငယ်တို့သည် ၎င်း၊ ဝါ-တို့ကို၎င်း၊ [ဝစ္ဆတရသတာနိတိ ဝစ္ဆသတာနိ၊-အဋ္ဌကထာ။... တရ အနက်မရှိ။] သတ္တ စ ဝစ္ဆတရိသတာနိ- ခုနစ်ရာသော နွားမငယ်တို့သည်၎င်း၊ ဝါ-တို့ကို၎င်း၊ သတ္တ စ အဇသတာနိ - ခုနစ်ရာသော ဆိတ်တို့သည်၎င်း၊ ဝါ-တို့ကို၎င်း၊ သတ္တ စ ဥရက္ခသတာနိ-ခုနစ်ရာသော သိုးတို့သည်၎င်း၊ ဝါ-တို့ကို ၎င်း၊ ယညတ္ထာယ - ယဇ်ပူဇော်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ထူဏူပနိတာနိ- ယဇ်တိုင်သို့ ကပ်ဆောင်အပ်ပြီးကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-နိ၏။

ခါဏုမတကာ - ခါဏုမတရူသံ နေကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ - ပုဏ္ဏား၊ အိမ့်ရှင် သူကြွယ်တို့သည်။ အသောသံ-ကြားသိရကုန်ပြီ။ [ခေါအနက် မရှုံ။] တနည်း-အသောသံ ခေါ-ကြားသိရကုန်သည်သာ။ [ခေါ သဒ္ဒါ အဝဇာ ရဏတ္ထ။] (ကိ-နည်း။) [“သမဏော ခလု ဘော” မှ စ၍ “ဒဿနံ ဟောတိ” တိုင်အောင် ပုဒ်များ၏အနက်ကို အမ္ပဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ဣတိ-ဤသို့ ကြားသိရကုန်ပြီ။ အထခေါ- ကြားသိရရာ ထိုအခါ၌။ ခါဏုမတကာ-နိသော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-တို့သည်။ ခါဏုမတာ-မှ၊ နိက္ခမိတ္တာ-ထွက်၍။ သဃံသဃီ-လူစု လူဝေးဟူသော အပေါင်းအစု ရှိကုန်သည်။ ဂဏီဘူတာ-ရှေး၌ အပေါင်းအစု မဟုတ်ကုန်ဘဲ အပေါင်းအစု ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ)၊ ယေန-၌၊ အမ္ပလဋ္ဌိကာ-သည်။ (အတ္ထိ)၊ တေန-အမ္ပလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ် ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမန္တိ-သွားကြကုန်၏။

တေန သမယေန-၌၊ (ပုဏ္ဏား၊ သူကြွယ်တို့၏ အမ္ပလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်ရှိရာ ထို အရပ်သို့ သွားကြရာ ထိုအခါ၌။) ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်။ ဥပရိ ပါသာဒေ-ပြာသာဒ်၏အထက်ထပ်၌၊ ဒိဝါသေယျံ-နေအခါဝယ် အိပ်နေရာသို့၊ ဥပဂတော-ကပ်ရောက်သည်။ ဟောတိ-၏၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်။ ခါဏုမတကေ-နိသော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေ- တို့ကို၊ ခါဏုမတာ-မှ၊ နိက္ခမိတ္တာ-၍၊ သဃံသဃီ-နိသည့်။ (ဖြစ်၍)။ ဂဏီဘူတေ-နိသည့်။ (ဖြစ်၍)။ ယေန အမ္ပလဋ္ဌိကာ(အတ္ထိ)၊ တေန- သို့၊ ဥပသင်္ကမန္တေ - သွားနေသည်တို့ကို၊ အဒ္ဒသာ-မြင်ရပြီ၊ ဒိသ္မာ-မြင်ရ၍၊ ဝါ-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ခတ္တံ-အမတ်ကြီးကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ မေးပြီ။ (ကိ-နည်း။) ဘော ခတ္တေ-အိုအမတ်ကြီး၊ ကိ-န- အဘယ့်ကြောင့်၊ ခါဏုမတကာ - နိသော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ-တို့သည်။ ပေ၊ ဥပသင်္ကမန္တိ - သွားနေကြကုန်သနည်း၊ ဣတိ(အာမန္တေသိ)။

ဘော- အရှင်၊ ဂေါတမော - အနွယ်အားဖြင့် ဂေါတမမည်သော၊ သကျ ပုတ္တော-သော၊ သကျကုလာ (နိက္ခမိတ္တာ) ပဗ္ဗဇိတော , သမဏော - သည်။ (အတ္ထိ-ရှိပါ၏၊ သော - ထို ရဟန်းဂေါတမသည်။) မဂဓေသု-၌၊ မဟတာ- သော၊ ပေ၊ ဝိဟရတိ-ပါ၏၊ တံဘဝန္တံ ဂေါတမံ-၏၊ ဝေ-သို့၊ ကလျာဏော- သော၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-သည်။ အတ္တုဂ္ဂတော-ပါပြီ။ (ကိ)။ သောဘဂဝါ- သည်။ ဣတိပိ - ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသည်၏ အဖြစ် ဟူသော ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း။ အရဟံ-အရဟံမည်တော်မူ၏။ ပေ၊ ဘဂဝါ-ဘဂဝါ မည်တော်မူ၏။ ဣတိ (အတ္တုဂ္ဂတော)၊ ဧတေ-ဤပုဏ္ဏား၊ အိမ့်ရှင် သူကြွယ်တို့သည်။ တံဘဝန္တံ ဂေါတမံ- ကို၊ ဒဿနာယ - ဖူးမြင်ခြင်းငှါ၊ ဥပ သင်္ကမန္တိ-သွားနေကြပါကုန်၏။ ဣတိ - ဤသို့ပြောပြီ။ [“အရဟံ” စသည်တို့၏ အနက်ကို အမ္ပဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အထခေါ-အမတ်ကြီးက ပြောရာ ထိုအခါ၌၊ ကုဋဒန္တဿ-သော၊ မြာဟ္မဏဿ-၏၊ တေ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ(ကိံ)၊ မေ - ငါသည်၊ တေ-ဤအကြောင်းကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ပြီ၊ ဝါ-ကြားဘူးပြီ(ကိံ-နည်း၊)သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ တိဝိဓံ - ဝိပုဋ်သာရကို ပယ်ရှားတတ်သော ဥ ပါးသော အဝိပုဋ်သာရရှိသော၊ ဝါ-ဝိပုဋ်သာရကိုပယ်ရှားတတ်သော ဥ ပါးသော နှလုံးသာရှင်ခြင်းရှိသော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ-၁၆ ပါးသော အခြံအရံရှိသော၊ ယညသမ္ပဒံ-ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဣတိ-ဤသို့(သုတံ)၊ အဟံ-ငါသည်၊ တိဝိဓံ-သော၊ ဝါ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ-သော၊ ယညသမ္ပဒံ-ကို၊ န ဇာနာမိ-မသိ၊ အဟံစ-ငါသည်လည်း၊ မဟာယညံ-ကြီးစွာသောယဇ်ကို၊ ယဇိတံ-ပူဇော်ခြင်းငှါ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏၊ အဟံ-သည်၊ သမဏံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဝါ- သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ - ချဉ်းကပ်၍၊ တိဝိဓံ- သော၊ ဝါ- သော၊ သောဠသပရိက္ခာရံ- သော၊ ယညသမ္ပဒံ- ကို၊ ယန္တုနပုစ္ဆေယျံ-အကယ်၍ မေးရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ - ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ။

အထခေါ-အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ခတ္တံ-ကို၊ အာမန္တေသိ-ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) ဘော ခတ္တေ-ကြီး၊ တေနဟိ - ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ (မြာဟ္မဏဂဟပတိကတို့ ရှင်ဂေါတမကို ဖူးမြင်ဘို့ရာ သွားနေကြလျှင်၊) ယေန- ၌၊ ခါဏုမတကာ- နသော၊ မြာဟ္မဏဂဟပတိကာ- တို့သည်၊ (သန္တိ- ရှိကုန်၏၊) တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမိ-သွားချေလော၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမိဿတိ ကိရ-ချဉ်းကပ်ပါလတံတံ၊ ဣတိ (အာဟ၊ ဣတိ အဝေါစ)။ [ဤပါဠိများ၏ အနက်ကို သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား၏ မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ခမ်း၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အမှာ။ ။ဤမှ နောက်၌ “ကုဋဒန္တဂုဏကထာ” နှင့် “ဗုဒ္ဓဂုဏကထာ” ကိုလည်း သောဏဒဏ္ဍသုတ် သောဏဒဏ္ဍဂုဏကထာ၊ ဗုဒ္ဓဂုဏကထာအတိုင်း အနက်ပေးပါ။ ကုဋဒန္တဂုဏကထာဝယ် “ကုဋဒန္တဿ-သော၊ မြာဟ္မဏဿ-၏၊ မဟာယညံ-ကို၊ အနဘဝိဿာမ-ခံစားကုန်အံ့ ။ ။ဘဝံ ဟိ ကုဋဒန္တော အဓော မဟဒ္ဒနော မဟာဘောဂေါ၊ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏော - များစွာသော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဆင်တန်ဆာ၊ ရွှေခွက် ငွေခွက်ဟူသော ဥစ္စာရှိပါ၏၊ ပဟူတဇာတရူပရဇတော- သာ၍များသော ရွှေ၊ ငွေ ရှိပါ၏” ဤပုဒ်များသာ ထူးပါသည်။

မဟာဝိဇိတယညကထာ

အထခေါ-ပြောဆိုကြရာ ထိုအခါ၌၊ ကုဋဒန္တော-သော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟတာ- များစွာသော၊ မြာဟ္မဏဂဏေန - ပုဏ္ဏားအပေါင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ယေန အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ(အတ္ထိ)၊ ယေန ဘဂဝါ (အတ္ထိ)၊ တေန- အဗ္ဗလဋ္ဌိကာ

ဥယျာဉ်ရှိရာ မြတ်စွာဘုရားရှိရာ ထို အရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ - သွားပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ- ရှိ၊ ဘဂဝတာ- နှင့်၊ သဒ္ဓိ - ကွ၊ သမ္မောဒိ-ပြီ၊ သမ္မောဒနိယံ ၊ ပေ ၊ နိသီဒိ၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် ဗုဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်မနကထာ (၈၀) ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ခါဏုမတကာ- ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာပိ- တို့သည်လည်း။ အပ္ပေကဇ္ဇေ- အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ- ရှိခိုးပြီး၍၊ (ဝပ်ချပြီး၍) ကေမန္တံ - သင့်တင့်လျောက်ပတ် ၊ တခုသောအရပ်အဘို့၌၊ နိသီဒိ သု - ထိုင်ကြကုန်ပြီ၊ အပ္ပေကဇ္ဇေ - တို့သည်၊ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိ သမ္မောဒိ သု၊ သမ္မောဒနိယံ ၊ ပေ၊ နိသီဒိ သု၊ အပ္ပေကဇ္ဇေ - တို့သည်၊ ယေနဘဂဝါ (အတ္ထိ) ၊ တေန - ဘုရားရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ (ဘုရားရှိရာဘက်သို့) အဗ္ဗလိ - လက်အုပ်ကို၊ ပဏာမေတွာ- ညွတ်စေ၍၊ ကေမန္တံ နိသီဒိ သု၊ အပ္ပေကဇ္ဇေ၊ နာမဂေါတ္တံ- အနွယ် နာမည်ကို၊ သာဝေတွာ ကြားသိစေပြီး၍၊ (လျှောက်ထားပြီး၍) ကေမန္တံ နိသီဒိ သု၊ အပ္ပေကဇ္ဇေ၊ တုဏှိဘူတာ- ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ) ၊ ကေမန္တံ နိသီဒိ သု။

ကေမန္တံ - ၌၊ နိသီဒန္တာ- သော၊ ကုဋဒန္တာ- သော၊ ဗြာဟ္မဏော- သည်၊ ဘဂဝန္တံ၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ) ၊ ဘော ဂေါတမ - မ၊ မေ - အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ - ဤ အကြောင်းအရာကို၊ သုတံ - ကြားအပ်ပါပြီ၊ (ကြားဘူးပါပြီ၊ ကိ) ၊ သမဏော ဂေါတမော- သည်၊ တိဝိဓံ- သော၊ ပေ၊ ဣစ္ဆာမိ- အလိုရှိပါ၏၊ သာဓု- တောင်းပန်ပါ၏၊ ဝါ - တောင်းပန်ပါရစေ၊ ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ မေ - အကျွန်ုပ်အား၊ တိဝိဓံ သောဠသပရိက္ခာရံ ၊ ယညသမ္ပဒံ - ကို၊ ဒေသေတု- ဟောတော်မူပါ၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ- ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ တေနဟိ- လျှင်၊ (ထိုသို့ တိဝိဓံ သောဠသပရိက္ခာရ ယညသမ္ပဒါကို နာယူလိုလျှင်) သာဓကံ- မြဲမြံစွာ၊ ဝါ - ငါဘုရား၏ တိုက်တွန်းတော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဝါ - ကောင်းမွန်စွာ၊ သုဏာဟိ- နားစိုက်လော၊ မနသိ- စိတ်၌၊ ကရောဟိ- ပြုလော၊ (တနည်း) မနသိ ကရောဟိ - နှလုံးသွင်းလော၊ [ဤကား “ သာဓကံ ” ကို “ သုဏာဟိ ” နှင့်သာ တွဲပေးပုံတည်း။] (တနည်း) သုဏာဟိ- နားစိုက်လော၊ သာဓကံ- စွာ၊ ဝါ- ဖြင့်၊ ဝါ - စွာ၊ မနသိ - ၌၊ ကရောဟိ - လော၊ (တနည်း) မနသိကရောဟိ - လော၊ [ဤကား “ သာဓကံ ” ကို “ မနသိ ကရောဟိ ” နှင့်သာ တွဲပေးပုံတည်း။ အခြား တနည်းပေးပုံကို သာမညဖလသုတ်နိဿယ၊ ပဏိတတရသာမညဖလ (၅၆၇) ၌ ပြထားပြီ။] ဘာသိဿာမိ - ဟောတော်မူအံ့၊ ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘော- အရှင်၊ ဧဝံ- အမိန့်တော်အတိုင်းပါ၊ ဣတိ- သို့၊ ပေ၊ ပစ္စယောသိ- ပြီ။

ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ (ကိ) ၊ ဗြာဟ္မဏ - ဣား၊ ဘူတပုဗ္ဗံ - ရှေး၌ ဖြစ်ဘူးသည်ကား၊ (တနည်း) ဘူတပုဗ္ဗံ - ရှေး၌ဖြစ်ပြီးသော ဝတ္ထုကြောင်းကို၊ (ဘာသိဿာမိ- အံ့) အနော- ကြွယ်ဝသော၊ မဟဒ္ဒနော- များသောဥစ္စာရှိသော၊ မဟာ

ဘောဂေါ - များသောစည်းစိမ်ရှိသော၊ (များသော အသုံးအဆောင်ရှိသော၊)
 ပဟူတဇာတရူပရဇတော - များသော ရွှေ၊ ငွေရှိသော၊ ပဟူတဝိတ္ထုပကရ
 ဏော - များစွာသော နှစ်သက်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အဆင်တန်ဆာ၊
 ရွှေခွက် ငွေခွက်ဟူသော ဥစ္စာရှိသော၊ ပဟူတဓနဓညော - များသော ရတနာ
 ဂူပါးဟူသော ဥစ္စာ၊ များသော ကော်ဝဲသီးနှံရှိသော၊ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဠာ
 ဂါရော- ပြည့်သောဘဏ္ဍာတိုက်၊ ကောက်ဝဲသီးနှံထားရာ ကျိုရှိသော၊ (ဂိုဒေါင်
 ရှိသော၊) မဟာဝိဇိတောနာမ - မဟာဝိဇိတ မည်သော၊ (ကျယ်ပြန့်သော
 အောင်အပ်ပြီးသော တိုင်းနိုင်ငံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မဟာဝိဇိတမည်သော၊)
 ရာဇာ-မင်းသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ၊ မြာဟ္မဏ၊ အထခေါ- မဟာဝိဇိတ
 မင်းဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာဝိဇိတဿ-မဟာဝိဇိတမည်သော၊ ရညော-မင်း၏၊
 ဝါ-သည်၊ ရဟောဂတဿ- ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ ရောက်ပြီးသည် (ဖြစ်၍)၊ ပဋိ
 သလ္လိနဿ - အာရုံများစွာ၊ စိတ်ကိုခွါရှု၊ သင့်ရာကောင်းမြတ်၊ တခုတည်းသော
 အာရုံ၌ ကပ်ငြိစဉ်၊ ဝါ- တယောက်ထည်း ကိန်းအောင်းစဉ်၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ စေတ
 သော-စိတ်၏၊ ပရိဝိတက္ကော-အကြံသည်၊ ဥဒပါဒိ-ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိ -နည်း၊)
 မေ-ငါသည်၊ ဝိပုလော - ပြန်ပြောကုန်သော၊ မာနုသကာ - လူ၌ဖြစ်ကုန်သော၊
 ဘောဂါ-စည်းစိမ်တို့ကို၊ အဓိဂတာ- ရအပ်ကုန်ပြီ၊ မဟန္တိ - ကျယ်ဝန်းသော၊
 ပထဝိမဏ္ဍလံ - မြေအဝန်းကို၊ အဘိဝိဇိယ - အောင်နိုင်၍၊ အဇ္ဈာဝသာမိ-
 လွှမ်းမိုးအုပ်စိုး၍ အပိုင်အခြားအတိုင်း နေနိုင်၏၊ အဟံ-ငါသည်၊ မဟာယညံ-
 ကြီးစွာသောယဇ်ကို၊ ယန္တုန ယဇေယျံ - အကယ်၍ ပူဇော်ရပါမူကား ကောင်း
 လေစွ၊ ယံ-ယင်းသို့ ပူဇော်ခြင်းသည်၊ မမ- ငါ၏၊ ဒိဃရတ္တံ- ရှည်စွာသောညဉ့်
 ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလို ငှါ၊ သုခါယ-ချမ်းသာခြင်းငှါ၊ အဿ-ဖြစ်ရာ
 ၏၊ ဣတိ (ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ)။

မြာဟ္မဏ၊ အထခေါ - အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာဝိဇိတော - သော၊
 ရာဇာ-သည်၊ ပုရောဟိတံ- ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ မြာဟ္မဏံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-
 ခေါ်၍၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ မြာဟ္မဏ၊ ဣဓ-ဤအရပ်၌၊ မယံ-အကျွန်ုပ်၏၊
 ဝါ-သည်၊ ရဟောဂတဿ-ဖြစ်၍၊ ပဋိသလ္လိနဿ-စဉ်၊ ဧဝံ-သို့၊ စေတသော-၏၊
 ပရိဝိတက္ကော- သည်၊ ဥဒပါဒိ - ပါပြီ၊ (ကိ)၊ မေ- ငါသည်၊ ဝိပုလော-ပြန်ပြော
 ကုန်သော၊ မာနုသကာ - လူ၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘောဂါ- စည်းစိမ်တို့ကို၊ အဓိ
 ဂတာ-ရအပ်ကုန်ပြီ၊ ပေ၊ သုခါယ-ငှါ၊ အဿ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြီ၊
 မြာဟ္မဏ၊ အဟံ - အကျွန်ုပ်သည်၊ မဟာယညံ- ကို၊ ယဇိတံ- ပူဇော်ခြင်းငှါ၊
 ဣစ္ဆာမိ- ပါ၏၊ ဘဝံ-အရှင်သည်၊ မံ-အကျွန်ုပ်ကို၊ အနုသာသတု- သွန်သင်ပါ
 လော၊ ယံ-ယင်းသို့ သွန်သင်ခြင်းသည်၊ မမ - ၏၊ ဒိဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ၊
 အဿ - ဖြစ်ရာပါ၏၊ ဣတိ (အဝေါစ)။

ဗြာဟ္မဏ၊ ဧဝံ-သ္မိ၊ ဝုတ္တေ-ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော- သည်၊ မဟာဝိဇ္ဇိတံ- သော၊ ရာဇာနံ- ကို၊ ဧတံ၊ အဝေါစ- သံတော်ဥျား တင်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘောတော ရညော-အရှင်မင်း၏၊ ဇနပဒေါ-ဇနပုဒ်သည်၊ ဝါ- တိုင်းခရိုင် နိုင်ငံသည်၊ သကဏ္ဍကော - သူခိုး သူပုန်တည်းဟူသော ဆူးညောင့် ခလုတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ပါ၏၊ သဥပ္ပိဋ္ဌော-ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ပါ၏၊ ဂါမဃာတာပိ- ရွာတို့ကို တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့သည်လည်း၊ ဝါ- တို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ - တွေ့မြင်အပ်ပါကုန်၏၊ ဝါ - ထင်ရှားပါကုန်၏၊ နိဂမ ဃာတာပိ- နိဂုမ်းတို့ကို တိုက်ခိုက် လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ နဂရဃာတာပိ- မြို့တို့ကို တိုက်ခိုက်လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ ပန္နဒုဟနာပိ-လမ်းခရီး၌ တိုက်ခိုက်လုယက် ဖျက်ဆီးခြင်းတို့ကိုလည်း၊ ဒိဿန္တိ၊ ဘဝံရာဇာ-အရှင်မင်းသည်၊ ဇနပဒေ-သည်၊ ဧဝံ-သ္မိ၊ သကဏ္ဍကော-သူခိုး သူပုန် တည်းဟူသော ဆူးညောင့်ခလုတ်နှင့်တကွဖြစ်သည်၊ သဥပ္ပိဋ္ဌော-ညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက် ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်သည်၊ (သမာနေ- ဖြစ်ပါလျက်၊) ဗလိံ - အခွန်အတုတ်ကို၊ ဥဒ္ဓရေယျ-အကယ်၍ ထုတ်ဆောင် ကောက်ခံအံ့၊ တေန- ထို အခွန်အတုတ်ကို ထုတ်ဆောင် ကောက်ခံခြင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ - သည်၊ အကိစ္စကာရီ- မပြု ထိုက်သောအမှုကို ပြုလေ့ရှိသူသည်၊ အဿ - ဖြစ်ရာပါ၏။

သိယာ-ရံခေါ၊ ဘောတောရညော-အရှင်မင်း၏၊ ဧဝံ-ဤအကြံသည်၊ အဿ- ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိံ-နည်း၊) အဟံ-သည်၊ ဧတံ ဒဿဒီလံ-ဤ သူခိုး သူပုန်တည်းဟူ သော ဆူးညောင့်ခလုတ်ကို၊ ဝဇေနဝါ - သတ်ဖြတ်ခြင်းဖြင့် သော်၎င်း၊ ဝါ - ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ်ခြင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ဗန္ဓနဝါ- ချုပ်နှောင်ခြင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ဇာနိယာဝါ - ဥစ္စာစည်းစိမ်၏ ဆုံးရှုံးကြောင်း ဒဏ်တပ်ခြင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ဂရဟာယဝါ - ကဲ့ရဲ့ ကြောင်းဖြစ်သော ပဉ္စသိခမုဏ္ဍကရဏ စသည်ဖြင့်သော် ၎င်း၊ ပဗ္ဗာဇနာယဝါ-တိုင်းပြည်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ သမုဟနိဿာမိ- သင့်သောနည်းဖြင့် ပယ်နှုတ်အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ အကြံဖြစ်ရာ၏၊ (ဣတိ-ဤအကြံ အတိုင်း ပယ်နှုတ်လသော်၊) တေဿ ဒဿဒီလဿ- ကို၊ ဧဝံ- ဤနည်းအားဖြင့်၊ သမ္မာ- ကောင်းစွာ၊ သမုဠါတော-အကြွင်းမဲ့ ပယ်နှုတ်ခြင်းသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်နိုင်ပါ၊ ဟတာဝသေသကာ - သတ်အပ်ပြီးမှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော၊ ယေ တေ-အကြင် သူပုန်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-ရှိပါကုန်လတံ့၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ရညော- အရှင်မင်း၏၊ ဇနပဒံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ဝိဟေဋ္ဌဿန္တိ- ညှဉ်းဆဲပါကုန်လတံ့။

အပိစ ခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဣဒံ သံဝိဓာနံ-ဤအစီအရင်ကို၊ (ဤ သံတော်ဥျား တင်အပ်လတံ့သော အစီအရင်ကို၊) အာဂမ္မ - စွဲ၍၊ ဧဝံ - ဤသို့၊ တေဿ ဒဿ ဒီလဿ-ကို၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ သမုဠါတော-သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်နိုင်ပါ၏။

(ကိ-နည်း၊) တေနဟိ-တိုက်တွန်းပါ၏။ (တနည်း) တေနဟိ-ထိုသို့ ယဇ်ပူဇော် လိုခြင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ - သည်၊ ယေ - အကြင် လူတို့သည်၊ ဘောတော ရညော-၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ကသိဂေါရက္ခေ-လယ်ယာထွန်ခြင်း၊ နွားတို့ကို စောက်ရှောက် မွေးမြူခြင်း၌၊ ဥဿဟန္တိ-အားထုတ်ကြကုန်၏၊ တေသံ- ထို လူ တို့အား၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ဗိဇာတ္တံ- မျိုးစေ့၊ ထမင်းကို၊ အနုပ္ပဒေတု - ထပ်၍ ထပ်၍ ပေးတော်မူပါ။ [မလောက်မချင်း ပေးတော်မူပါ-ဟုလို။] ယေ-တို့သည်၊ ဘောတောရညော- ၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါဏိဇ္ဇာယ- ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း၌၊ ဥဿဟန္တိ-န၏၊ တေသံ, ဘဝံရာဇာ, ပါဘတံ-အရင်းအနှီးကို၊ အနုပ္ပဒေတု-ပါ။ ယေ ဘောတော ရညော ဇနပဒေ, ရာဇပေရိသေ-မင်းချင်းယောက်ျား၏အလုပ် ၌၊ (မင်းမှုထမ်းခြင်း၌)၊ ဥဿဟန္တိ၊ တေသံ, ဘဝံရာဇာ, ဘတ္တဝေတနံ-နွေစာ ထမင်း, လစာရိက္ခာစသည်ကို၊ ပကပ္ပေတု-အပြားအားဖြင့် ပြုစီမံတော်မူပါ။

တေမနဿာ-ထို လူတို့သည်လည်း၊ (ကသိဂေါရက္ခေစသည်တို့၌ ကြောင့်ကြ စိုက်ကြသော ထိုလူတို့သည်လည်း၊) သကမ္မပသုတာ-မိမိ အလုပ်၌ အားထုတ် ကြကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊) ရညော-၏၊ ဇနပဒေ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ န ဝိဟေဋ္ဌဿန္တိ- မညှဉ်းဆဲပါကုန်လတံ၊ စ-သည်သာမကသေး၊ ရညော-အရှင်မင်း၏၊ မဟာ- များစွာသော၊ ရာသိကော- ဥစ္စာစပါးတို့၏ အစုကို ပြုတတ်သော ဇနပုဒ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊ ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ဝါ- တို့သည်၊ [ဌာနဖြင့် ဌာနီ လူတို့ကို ပြသည်။] ခေမဋ္ဌိတာ-ဘေးမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် တည်ကြရကုန်သည်၊ အကဏ္ဍကာ - သူခိုး သူပုန် တည်းဟူသော ဆူးငြောင့် ခလုတ် မရှိကုန်သည်၊ အနုပ္ပိဋ္ဌာ-ညှဉ်းဆဲခံရခြင်း မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊) မနဿာ- တို့သည်၊ [“ဇနပဒါ”ဟု ကတ္တားပါပြီး ဖြစ်၍ “မနဿာ” ပိုဟန်တူသည်။] မုဒါ-ဝမ်းမြောံ ကြကုန်သည်၊ မောဒမာနာ- အခြားသူတို့က ပြန်၍ ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်၊ (တနည်း) မုဒါမောဒမာနာ-အပြန်အလှန် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်၊ ဥရေ- ရင်၌၊ ပုတ္တေ - သားသွီးတို့ကို၊ နစ္စေန္တာ - ကစေကုန်လျက်၊ အပါရုတယရာ မညေ - မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသော အိမ်ရှိကုန်သကဲ့သို့၊ (ဟုတ္တာ - ၍) ဝိဟရိဿန္တိ- နေနိုင်ကြပါလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဥျားတင်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ [ဘုရားရှင်က ကုဋဒန္တကို ခေါ်သောအာလုပ်။] ဘော- အရှင်၊ ဧဝံ - ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏၊ ဣတိ- သို့၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ- သည်၊ ပုရောဟိတဿ - သော၊ ဗြာဟ္မဏဿ - အား၊ ပဋိဿုတ္တာ - ရှေးရှု နားထောင်၍၊ ယေ - အကြင် လူတို့သည်၊ ရညော - ၏၊ ဇနပဒေ- ၌၊ ဝါ-၌၊ ကသိဂေါရက္ခေ-၌၊ ဥဿဟိံ သု-အားထုတ်ကြကုန်ပြီ၊ တေသံ- ထိုလူတို့အား၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ဗိဇာတ္တံ-ကို၊ အနုပ္ပဒါသိ-ထပ်၍ထပ်၍ ပေးပြီ၊ ယေစ - တို့သည်လည်း၊ ရညော, ဇနပဒေ, ဝါဏိဇ္ဇာယ- ၌၊ ဥဿဟိံ

သု-န်ပြီ၊ တေသံ၊ ပေ၊ ပါဘတံ-ကို၊ အနုပ္ပဒါသိ၊ ယေစ-တို့သည်လည်း၊ ရညော၊ ဇနပဒေ၊ ရာဇပေါရိသေ- ဌှ၊ ဝါ- ဌှ၊ ဥဿဟိံ သု- န်ပြီ၊ တေသံ၊ ပေ၊ ဘတ္တံ ဝေတနံ- ကို၊ ပကပ္ပေသိ - အပြားအားဖြင့် ပြုစီမံပြီ၊ တေစ မနုဿံ - တို့သည်လည်း၊ သကမ္မပသုတာ(ဟုတ္တာ)، ရညော၊ ဇနပဒံ၊ န ဝိဟေဌိံ သု- မညှဉ်းဆဲ ကြကုန်၊ ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ခေမဋ္ဌိတာ-န်သည်၊ ပေ၊ အပါရုတယရာမညေ- မပိတ်အပ်သော တံခါးရှိသော အိမ်ရှိကုန်သကဲ့သို့၊ ဝိဟရိံ သု-နေနိုင်ကြကုန်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ၊ အထခေါ-ဌှ၊ မဟ ဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ ပုရောဟိတံ- သော၊ ဗြာဟ္မဏံ-ကို၊ အာမန္တေတွာ-ခေါ်၍၊ တေ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘော-အရှင်၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဘောတော-အရှင်၏၊ သံဝိဓာနံ-စီမံခြင်းကို၊ အာဂမ္မ-စွဲ၍၊ သော ဒဿုဒိလော- ကို၊ သမူဟတော-အကြွင်းမဲ့ ပယ်နှုတ်အပ် ပါပြီ၊ စ- သည်သာ မကသေး၊ မေ - ၏၊ မဟာ - သော၊ ရာသိကော - သည်၊ (အဟောသိ-ဖြစ်ပါပြီ၊) ဇနပဒါ-တို့သည်၊ ခေမဋ္ဌိတာ-န်သည်၊ ပေ၊ အပါရုတ ယရာမညေ - န်သကဲ့သို့၊ (ဟုတ္တာ)၊ ဝိဟရန္တိ - နေကြပါကုန်၏၊ ဗြာဟ္မဏ- ဣား၊ အဟံသည်၊ မဟာယညံ-ကြီးစွာသော ယဇကို၊ ယဇိတုံ-ပူဇော်ခြင်းငှါ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊ ဘဝံ-သည်၊ မံ-ကို၊ အနုသာသတု-ပါလော၊ ယံ-ယင်းသို့ သွန်သင်ခြင်းသည်၊ မမ-၏၊ ဒီယရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညည့်ပတ်လုံး၊ ဟိတာယ- စီးပွားအလို ငှါ၊ သုခါယ - ချမ်းသာခြင်းငှါ၊ အဿ - ဖြစ်ရာပါ၏၊ ဣတိ - ဤသို့ ပြောပြီ။

ခတ္ထိယာ မန္တနစသော စတုပရိက္ခာရ

တေန ဟိ - တိုက်တွန်းပါ၏၊ (တနည်း... ယေန ကာရဏေန - အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇိတုံ- ငှါ၊ ဣစ္ဆာမိ-၏၊) တေန ဟိ- ထိုသို့ကြီးစွာသောယဇကို ပူဇော်လိုခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ဘဝံ ရာဇာ-သည်၊ ဘောတော ရညော - ၏၊ ဇနပဒေ- ဌှ၊ ဝါ-ဌှ၊ နေဂမာ

x x x x x x x x

တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ။ “တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ”၌ “ဘဝံ ရာဇာ”၏ စပ်ပုဒ် သည်၊ “အာမန္တယတံ”ကျမှ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “တေ ဘဝံ ရာဇာ”၌ “ဘဝံ ရာဇာ” ဟူသော ကတ္တားသည် ပိုနေ၏၊ နိဿယ အနက်ပေးရာ၌ တွေ့သောကြောင့် နောက်မှ ထည့်ထားဟန်တူသည်၊ ဆရာတို့ကား “တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ”အတွက် “သုဏာတု” ဟု အပိုကြိယာ ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးတော်မူကြသည်၊ နေဝံဝါကျများ၌ကား “တေန ဟိ ဘဝံ ရာဇာ ယေ ဘောတော”ဟု မစဘဲ “ယေ ဘောတော”မှ စ၍ ဟောတော် မူသောကြောင့် “တေ ဘဝံ ရာဇာ”၌သာ “ဘဝံ ရာဇာ”ပါရှိပါသည်။

စေတ-နိဂုမ်း၌ နေကြသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဇာနပဒါစ - ဇနပုဒ်၌ နေကြသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အနယန္တာ-အစဉ်လိုက်ကုန်သော၊ ယေ ခတ္တိယာ-အကြင် ခတ္တိယတို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏) တေ-ထိုခတ္တိယတို့ကို၊ အာမန္တယတံ-ခေါ်၍ သိစေတော်မူပါ၊ ဝါ-ခေါ်၍ အသိပေးတော်မူပါ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ခေါ်၍ အသိပေးရမည်နည်း) ဘော-အရှင် မင်းအများတို့၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇိတုံ-ငှါ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိပါ၏၊ မေ-အကျွန်ုပ်အား၊ ဘဝန္တော-အရှင်မင်းအများတို့သည်၊ အနုဇာနန္တု-ခွင့်ပြုကြပါကုန်၊ (တုမ္ဘာကံ-တို့၏) ယံ-ယင်းသို့ ခွင့်ပြုခြင်းသည်၊ မမ- အကျွန်ုပ်၏၊ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ-ငှါ၊ သုခါယ-ငှါ၊ အဿ-ဖြစ်ရာပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ အသိပေးတော်မူပါ။

ဘောတောရညော-၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ နေဂမာစေတ-န်သော၊ ဇာနပဒါစ-န်သော၊ ယေ အမစ္စာ-အကြင် ထိုထိုကိစ္စ၌ အတူတကွဖြစ်ကြကုန်သော ဝိယသဟာယက အမတ်တို့သည်၎င်း၊ ယေ ပါရိသဇ္ဇာ - အကြင် ပရိသတ်တွင် ပါဝင်ကုန်သော အမိန့်ကို နာခံတတ်သူတို့သည်၎င်း၊ (သန္တိ-န်၏) တေ-ထို အမစ္စပါရိသဇ္ဇာတို့ကို၊ ပေ၊ သုခါယ - ငှါ၊ အဿ- ပါ၏၊ ဣတိ- ပါ၊ ဘောတောရညော-၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ ဝါ-၌၊ နေဂမာစေတ-န်သော၊ ဇာနပဒါစ-န်သော၊ ယေ- အကြင် များသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ (သန္တိ) တေ - ထို မြာဟ္မဏမဟာသာလာ-များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ထိုပုဏ္ဏားတို့ကို၊ ပေ၊ ဣတိ-ပါ၊ ဘောတောရညော , ဇနပဒေ , နေဂမာစေတ , ဇာနပဒါစ, ယေ ဂဟပတိ နေစယိကာ-အကြင် ဆည်းပူးစုဆောင်းအပ်သော များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ့်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေ-ထို အိမ့်ရှင် သူကြွယ်တို့ကို၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ အာမန္တယတံ - ပါ၊ ဝါ-ပါ၊ (ကိ)၊ ဘော - အိအိမ့်ရှင် သူကြွယ်တို့၊ အဟံ-သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇိတုံ-ငှါ၊ ဣစ္ဆာမိ-ပါ၏၊ မေ-အား၊ ဘဝန္တော-အရှင်အိမ့်ရှင် သူကြွယ်တို့သည်၊ အနုဇာနန္တု-ပါကုန်၊ (တုမ္ဘာကံ-တို့၏) ယံ-သည်၊ မမ-၏၊ ဒီဃရတ္တံ-လုံး၊ ဟိတာယ - ငှါ၊ သုခါယ - ငှါ၊ အဿ-ပါ၏၊ ဣတိ-ပါ။

မြာဟ္မဏ-ဏ္ဍာ။ [ကုဋဒန္တပုဏ္ဏားကို ခေါ်သည်။] ဘော- အရှင်၊ [မဟာဝိဇိတမင်းက ပုရောဟိတ်ကို ခေါ်သည်။] ဝေ- ဤအတိုင်းမှန်ပါ၏၊ ဣတိ- သို့၊ မဟာဝိဇိတော ရာဇာ ပုရောဟိတဿ မြာဟ္မဏဿ ပဋိဿုတွာ, ရညော - ၏၊ ဇနပဒေ-၌၊ နေဂမာစေတ-န်သော၊ ဇာနပဒါစ-ကုန်သော၊ အနယန္တာ-အစဉ်လိုက်ကြရကုန်သော၊ ယေခတ္တိယာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-န်၏) တေ-တို့ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ သိစေပြီ၊ ဝါ-ခေါ်၍ အသိပေးပြီ၊ (ကိ)၊ ဘော - တို့၊ အဟံ-သည်၊ မဟာယညံ - ကို၊ ပေ၊ အဿ-ပါ၏၊ ဣတိ (အာမန္တေသိ)၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ယညံ-ကို၊ ယဇေတံ-ပူဇော်တော်မူပါ၊ မဟာရာဇ-မဟာရာဇာ၊

ယညကာလော - ယဇ်၏ အခါပါတည်း၊ ဝါ - ယဇ်ပူဇော်ရာ အခါပါတည်း။
 ဣတိ-ဤသို့ ခွင့်ပြုကြကုန်ပြီ။ [အမစ္စ ပါရိသဇ္ဇ၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလ၊ ဂဟပတိ
 နေစယိကတို့ကိုခေါ်၍ အသိပေးပုံ၊ သူတို့က ယဇ်ပူဇော်ရန် ခွင့်ပြုပုံကိုပြသော
 ဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ စတ္တာရော-
 ၄ မျိုးကုန်သော၊ ဣမေ-ဤခတ္တိယ၊ အမစ္စ ပါရိသဇ္ဇ၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလ၊
 ဂဟပတိနေစယိကတို့သည်၊ အနုမတိပက္ခာ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် ဘက်သားတို့
 သည်၊ (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊) တဿေဝ ယညဿ-ထိုယဇ်
 ၏ပင်၊ ပရိက္ခာရာ-အခြံအရံတို့သည်၊ ဘဝန္တိ-၏။

ဝိစိတမင်း၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော
 အဋ္ဌပရိက္ခာရ

မဟာဝိစိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ အဋ္ဌဟိ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေ
 ဟိ-အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော- ပြည့်စုံ၏၊ မာတိတောစ၊ ပေ၊ အက္ခိတ္တော
 အနုပက္ခာဋ္ဌော၊ (အင်္ဂါ ၁)၊ အဘိရူပေါ၊ အခုဒ္ဒါဝကာသော ဒဿနာယ၊-
 (အင်္ဂါ... ၂၊) အဗျော-၏၊ မဟဒ္ဒနော- များသောဥစ္စာရှိ၏၊ မဟာဘောဂေါ-
 များသော အသုံးအဆောင်ရှိ၏၊ ပဟူတဇာတရူပ ရဇတော-များသော ရှေ့ငွေ
 ရှိ၏၊ ပဟူတဝိတ္တုပကရဏော - များစွာသော နှစ်သက်ခြင်း၏ အကြောင်း
 ဖြစ်သော ဥစ္စာဘဏ္ဍာရှိ၏၊ ပဟူတဓနဓညော-များသော ရတနာ ၇ပါးဟူသော
 ဥစ္စာ၊ ကောဝံဇသီးနှံရှိ၏၊ ပရိပုဏ္ဏကောသကောဋ္ဌာဂါရော-ပြည့်သောဘဏ္ဍာတိုက်၊
 ကောကံဇသီးနှံထွားရာ ကျိရှိ၏၊ (ဂိုဒေါင်ရှိ၏၊ အင်္ဂါ-၃၊) ဗလဝါ- အင်အား
 ရှိသည်၊ [“စတုရဂီနိယာ” စသည်ဖြင့် “ဗလဝါ” ဖြစ်ပုံကို ထပ်ဖွင့်သည်။] စတု
 ရဂီနိယာ - ဆင် မြင်း ရထား၊ ခြေလျင်အားဖြင့်၊ ၄ ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊
 အဿဝါယ- အမိန့်ကို လိုက်နာသော၊ ဩဝါဒပဋိကရာယ - အဆုံး အမကို
 ရှေးရှု ပြုလုပ်သော၊ သေနာယ - စစ်တပ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော - ပြည့်စုံသည်၊
 (ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝါ-ကြောင့်၊) ယသသာ-အခြံအရံဖြင့်၊ ပစ္စတ္တိကေ-ဆန့်ကျင်
 ဘက်ကို အလိုရှိသော ရန်သူတို့ကို၊ သဟတိ မညေ - လွှမ်းမိုးသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊
 (အင်္ဂါ...၄)။

သဒ္ဓေါ-ဒါန၏ အကျိုးကို ယုံကြည်သော သဒ္ဓါရှိသည်၊ ဒါယကော- သဒ္ဓါ
 အလျောက်၊ နောက်မတွန့်ဘဲ၊ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပေးစွန့်တတ်သည်၊ ဒါနပတိ - ဒါန၏
 အရှင်သည်၊ သမဏဗြာဟ္မဏ ကပဏဒ္ဓိက ဝနိဗ္ဗကယာစကာနံ- မကောင်းမှု
 တို့ကို ငြိမ်းစေပြီးသော သမဏ၊ မကောင်းမှုတို့ကို မြောပြီးသော ဗြာဟ္မဏ၊
 အထီးကျန်မဲ့ ဆင်းရဲသူ၊ ခရီးသွား ညွှတ်သည်၊ အလှူ၏ ဂုဏ်ကို ပြောဆိုချီးမွမ်း

တတ်သော အလှူခံ၊ ဂုဏ်ကို မပြောဘဲ အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုကို တောင်းရမ်း
 တတ်သော သူတောင်းစားတို့၏။ အနာဝဋ္ဌဒွါရော - မပိတ်အပ်သော တံခါး
 ရှိသည်။ ဩပါနဘူတော - လမ်း ၄ ခွ၌ တူးထားအပ်သော ရေကန်သဖွယ်
 ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်။ (ဟုတွာ - ရှိ။) ပုညာနိ-ကောင်းမှုတို့ကို၊ ကရောတိ-ပြု၏။
 (အင်္ဂါ... ၅။) တဿ တဿ သုတဇာတဿ - ထိုထို ကြားနာအပ်ပြီးသော
 အတတ်ပညာ၏။ (ဝါ-ထိုထို ကြားနာအပ်ပြီးသော အတတ်ပညာ၏အရာ၌။)
 ဗဟုသုတော - များသောသုတရှိ၏။ (အင်္ဂါ... ၆။) တဿ တဿေဝ ဘာသိ
 တဿ - ထိုထို ပြောဆိုအပ်သော စကား၏ပင်။ အတ္ထံ- အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို၊
 ဇာနာတိ-သိ၏။ ဝါ- နားလည်၏။ (ကိ - နည်း။) အယံ-ဤ အနက် အဓိပ္ပာယ်
 သည်။ ဣမဿ ဘာသိတဿ - ဤ ပြောဆိုအပ်သော စကား၏။ အတ္ထော -
 အနက်အဓိပ္ပာယ်တည်း။ အယံ - သည်။ ဣမဿ ဘာသိတဿ - ၏။ အတ္ထော-
 တည်း။ ဣတိ (ဇာနာတိ၊ အင်္ဂါ... ၇)။ ပဏှိတော - ကြောင်းကျိုး မြင်သိ
 ပင်ကိုယ်ပညာရှိ၏။ ဝိယတ္ထော-ထက်မြက်၏။ မေဓာဝိ-နက်နက်နဲနဲ၊ ခက်အခဲကို
 ဖျက်ခွဲနိုင်သောပညာ ရှိ၏။ ဝါ - ထိုခဏ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသောပညာ ရှိ၏။ အတိ
 တာ နာဂတပစ္စုပ္ပန္နေ - အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ အတ္ထေ-
 အကြောင်းအရာတို့ကို၊ စိန္တေတုံ-ကြံစည်ခြင်းငှါ၊ ပဋိဗလော-စွမ်းနိုင်၏။ (အင်္ဂါ
 ၈။) မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်။ အဋ္ဌဟိ-နိသော၊ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ-
 ဤအင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္ဓာဂတော-၏။ ဣတိ-လျှင်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ အဋ္ဌပိ-ဝ ပါးလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ-တို့သည်။ တဿေဝ ယညဿ-၏ပင်လျှင်၊ ပရိ
 ကွာရာ-တို့သည်။ ဘဝန္တိ- န်၏။

ပုရောဟိတ်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါဟူသော
 စတုပရိက္ခာရ

ပုရောဟိတော-ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော၊ မြာဟွံဏော-သည်။ စတုဟိ-၄ ပါး
 ကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ - တို့နှင့်၊ သမန္ဓာဂတော - ၏။ မာတိတောစ ပိတိတောစ
 ၊ပေ၊ အက္ခိတ္တော အနုပတ္တုဋ္ဌော (၁)၊ အဇ္ဈာယကော၊ပေ၊ အနဝယော (၂)၊
 [ဤအင်္ဂါ ၂ ပါး၏အနက်ကို အဗ္ဗုဒ္ဓသုတ်၊ အဗ္ဗုဒ္ဓမာဏဝကထာ၌၎င်း၊ သောဏ
 ဒဏှသုတ်၊ သောဏဒဏှဂုဏကထာ၌၎င်း ရေးခဲ့ပြီ။] သီလဝါ-သီလရှိ၏။ ဝုဒ္ဓ
 သီလိ - ကြီးပွားပြီးသော သီလရှိ၏။ ဝုဒ္ဓသီလေန - ကြီးပွားပြီးသော သီလနှင့်၊
 သမန္ဓာဂတော- ၏ (၃)။ ပဏှိတော- ၏။ ဝိယတ္ထော- ၏။ မေဓာဝိ- ၏။ သုဇံ-
 ယဇံမေယောကံမကို၊ ပဂ္ဂဏန္တာနံ-ကိုင်သူတို့တွင်၊ (တနည်း) သုဇံ-ယောကံမ
 ဖြင့် ပေးအပ်သော ယဇံစာကို၊ (ယဇံထမင်းကို)၊ ပဂ္ဂဏန္တာနံ - ခံယူသူတို့တွင်၊

ပဌမောဝါ - ပဌမဖြစ်သော ပဓာနပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်၎င်း၊ ဒုတိယောဝါ - ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်၎င်း၊ (ဟောတံ၊ အင်္ဂါ- ၄)၊ ပုရောဟိတော- သော၊ ဗြာဟ္မဏော- သည်၊ စတုဟိ- နံသော၊ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ- တို့နှင့်၊ သမန္တာဂတော- ဧ၊ စတ္တာရိပိ - နံသော၊ ဣမာနိ အင်္ဂါနိ- တို့သည်၊ တဿေဝ ယညဿ- ပင်၊ ပရိက္ခာရာ ဘဝန္တိ။

တိဿောဝိဓာ

ဗြာဟ္မဏ - ဣာ။ အထခေါ - သောဋ္ဌသပရိက္ခာရာကို ပြုပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ပုရောဟိတော- သော၊ ဗြာဟ္မဏော- သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ- သော၊ ရညော- အာ။ ယညာ- ယဇ်ပူဇော်ရာအခါမှာ၊ ပုဗ္ဗေဝ- ရှေး၌ပင်၊ (ရှေးဥျားမဆွံ့ အစကပင်၊) တိဿော - ၃ ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာ - ဝိပုဋ္ဌိသာရာကို ပယ်ရှားတတ်သော အဝိပုဋ္ဌိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ - ပြောပြပြီ၊ (ကိံ)၊ မဟာယညံ - ကို၊ ယိဋ္ဌုကာမဿ - ပူဇော်ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ဘောတောရညော - ဧ၊ ကောစိ ဒေဝ- တစုံတခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရော - နှလုံးမသာယာခြင်းသည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိံ)၊ မေ- ငါ၏၊ မဟာ - များစွာသော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော - စည်းစိမ်အစုသည်၊ ဝိဂစ္ဆိတိ ဝတ - ကင်းတော့မှာပါ တကား၊ ဝါ- ကုန်တော့မှာပါ တကား၊ ဣတိ (သိယာ)၊ ဘောတာရညာ - အရှင်မင်းသည်၊ သော ဝိပုဋ္ဌိသာရော- ထို နှလုံးမသာယာခြင်းကို၊ န ကရဏီယော- မပြုထိုက်ပါ။

မဟာယညံ-ကို၊ ယဇမာနဿ - ပူဇော်ဆဲဖြစ်သော၊ ဘောတော ရညော- ဧ၊ ကောစိ ဒေဝ- သော၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရော- သည်၊ သိယာ- ရာ၏၊ (ကိံ)၊ မေ- ဧ၊ မဟာ- သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော- သည်၊ ဝိဂစ္ဆိတိ ဝတ- ကင်းချေပေ! တကား၊ ဝါ- ကုန်ချေပေ! တကား၊ ဣတိ- သို့၊ (သိယာ)၊ ဘောတာရညာ၊ ပေ၊ န ကရဏီယော။

မဟာယညံ-ကို၊ ယိဋ္ဌဿ - ပူဇော်ပြီးသော၊ ဘောတော ရညော- ဧ၊ ကောစိ ဒေဝ- သော၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရော- သည်၊ သိယာ- ရာ၏၊ (ကိံ)၊ မေ- ဧ၊ မဟာ- သော၊ ဘောဂက္ခန္ဓော- သည်၊ ဝိဂတောဝတ - ကင်းလေပြီ တကား၊ ဝါ- ကုန်လေပြီ တကား၊ ဣတိ- သို့၊ (သိယာ- ဧ)၊ ဘောတာရညာ၊ ပေ၊ န ကရဏီယော- ပါ၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြောပြပြီ၊ [ကိံ အမေးကို ဖြေသည်၊ ဣမာ ခေါ်စသည်ကား နိဂုံးဝါကျ တည်း။] ဗြာဟ္မဏ- ဣာ။ ပုရောဟိတော- သော၊ ဗြာဟ္မဏော- သည်၊ မဟာ ဝိဇိတဿ - သော၊ ရညော - အာ။ ယညာ - ယဇ်ပူဇော်ရာအခါမှာ၊ ပုဗ္ဗေဝ- ရှေး၌ပင်၊ (ရှေးဥျားမဆွံ့ အစကပင်၊) တိဿော- နံသော၊ ဣမာဝိဓာ- ဝိပုဋ္ဌိသာရ ကိုပယ်ရှားတတ်သော ဤ အဝိပုဋ္ဌိသာရတရားတို့ကို၊ ဒေသေသိ- ပြောပြပြီ။

ဒသ အာကာရ

ဗြာဟ္မဏ - ဣန္ဒြိယ၊ အထခေါ - တိရိစ္ဆာန်ကို ပြောပြပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော- ၏၊ (ဝိပုဋိသာရံ၌စပ်၊) ယညာ-မှ၊ ပုဗ္ဗေဝ-၌ပင်၊ ဒသဟိ-၁၀ ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ - အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု - အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ဝိပုဋိသာရံ-ကို၊ ပဋိဝိနေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီး၊ (ကိံ)၊ ဘောတော- အရှင်မင်း၏၊ ယညံ-ယဇ်သို့၊ ဝါ- ယဇ်ပူဇော်ရာအရပ်သို့၊ ပါဏာတိပါတိနောပိ - သူ့ အသက်ကိုသတ်ခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ ပါဏာတိပါတာ - ပါဏာတိပါတမှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-ရှောင်ကြဉ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ-လာကြပါလိမ့်မည်၊ တတ္ထ - ထို ပါဏာတိပါတီ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၊ ပါဏာတိပါတဝိရတ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ - အကြင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတိနော-ကုန်၏၊ တေသံယေဝ-ထိုပါဏာတိပါတီအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပင်၊ တေန-ထို ပါဏာတိပါတကြောင့်၊ (အနိဋ္ဌော-အလိုမရှိအပ်သော၊ ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊) တတ္ထ-ထို အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ-တို့သည်၊ ပါဏာတိပါတာ- မှ၊ ပဋိဝိရတာ-ကုန်၏၊ ဘဝံ- အရှင်သည်၊ တေ-ထို ပါဏာတိပါတဝိရတ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အာရဗ္ဘ - အာရုံပြု၍၊ ယဇတံ-ပေးလှူပူဇော်ပါလော၊ ဘဝံ- သည်၊ သဇ္ဇတံ - လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လှူပါလော၊ ဘဝံ၊ မောဒတံ- ဝမ်းမြောက်ပါလော၊ ဘဝံ၊ အန္တရံ- အတွင်း၌၊ စိတ္တမေဝ-စိတ်ကိုသာ၊ ပသာဒေတု- ကြည်လင်စေပါလော။

ဘောတောရညော-၏၊ ယညံ-သို့၊ ဝါ-သို့၊ အဒိန္နာဒါယိနောပိ-မပေးအပ်သော သူ့ဥစ္စာကို ယူခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ အဒိန္နာဒါနာ - အဒိန္နာဒါနမှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ- မည်၊ ပေ၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရိနောပိ-ကာမဂုဏ်တို့၌ ကဲ့ရဲ့ ထိုက်စွာ၊ ယုတ်မာသောအကျင့်ရှိသူတို့သည်၎င်း၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ မုသာဝါဒိနောပိ- မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ မုသာဝါဒါ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ- တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ဝိသုဏာဝါစိနောပိ - ချောပစ် ကုန်းတိုက်ကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ ဝိသုဏာယ ဝါစာယ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ဖရုသဝါစိနောပိ - ကြမ်းတန်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ ဖရုသာယဝါစာယ - မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ သမ္ပပ္ပလာပိနောပိ- ပိန်ဖျင်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ သမ္ပပ္ပလာပါ-မှ၊ ပဋိဝိရတာပိ-တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ။

အဘိဇ္ဈာလုနောပိ- များသောအဘိဇ္ဈာရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊
 [အဘိဇ္ဈာ + ဗဟုလာ + ယေသံတိ အဘိဇ္ဈာလုနော။] အနဘိဇ္ဈာလုနောပိ-
 အဘိဇ္ဈာမရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ ဗျာပန္နစိတ္တာ
 ပိ - ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သောစိတ်ရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်၎င်း၊
 အဗျာပန္နစိတ္တာပိ - ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်သောစိတ် မရှိသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ ပေ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာပိ - မှားသောအယူရှိသူ အလှူခံ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာပိ-မှန်သောအယူရှိသူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
 ၎င်း၊ အာဂမိဿန္တိ၊ တတ္ထ - ထို အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ယေ - အကြင် အလှူခံ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ - န၏၊ တေသံယေဝ - ထို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက အလှူခံ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပင်၊ တေန-ထို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြောင့်၊ (အနိဋ္ဌော-အလိုမရှိအပ်သော၊
 ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊) တတ္ထ-တို့တွင်၊ ယေ-
 တို့သည်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကာ-မှန်သောအယူ ရှိကြကုန်၏၊ ဘဝံ-အရှင်မင်းမြတ်သည်၊
 တေ-ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိက အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အာရဗ္ဘ - အကြောင်းပြု၍၊ ဝါ-အားရုံ
 ပြု၍၊ ယဇတံ - ပေးလှူပူဇော်ပါလော၊ ဘဝံ- သည်၊ သဇ္ဇတံ-လွတ်လွတ် ကျွတ်
 ကျွတ် စွန့်လှူပါလော၊ ဘဝံ - သည်၊ မောဒတံ - ဝမ်းမြောက်တော်မူပါလော၊
 ဘဝံ-သည်၊ အန္တရံ-အတွင်း၌၊ စိတ္တမေဝ-စိတ်ကိုသာ၊ ပသာဒေတု-ကြည်လင်
 စေပါလော၊ ဣတိ - ဤသို့၊ (ပဋိဝိနေသိ - ပယ်ဖျောက်ပြီး၊) ဗြာဟ္မဏ - ဣန္ဒြား၊
 ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ မဟာဝိဇိတဿ-သော၊ ရညော-၏၊
 ယညာ - မှ၊ ပုဗ္ဗေဝ - ရှေး၌ပင်၊ ဒဿဟိ - နှိုသော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-
 တို့ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကေသု-တို့၌၊ ဝိပုဋိသာရံ-ကို၊ ပဋိဝိနေသိ-ပယ်ဖျောက်ပြီး။

သောဋ္ဌသာကာရ

ဗြာဟ္မဏ-ဣန္ဒြား၊ အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ ပုရောဟိတော-သော၊ ဗြာဟ္မဏော-
 သည်၊ မဟာယညံ-ကြီးစွာသောယဇ်ကို၊ ဝါ- ကြီးစွာသောအလှူကို၊ ယဇမာန
 သ-ပေးလှူပူဇော်သော၊ မဟာဝိဇိတဿ- သော၊ ရညော- ၏၊ (စိတ္တံ ၌စပ်)၊
 သောဋ္ဌသဟိ- ဝါ ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ - အကြောင်းတို့ဖြင့်၊ စိတ္တံ-
 စိတ်ကို၊ သန္ဓဿေသိ-အလှူ၏အကျိုး၌ ကောင်းစွာရှုမြင်စေပြီး၊ ဝါ-ကောင်းစွာ
 ပြုပြီး၊ သမာဒါပေသိ-ကောင်းစွာယူစေပြီး၊ ဝါ- ဆောက်တည်စေပြီး၊ သမုတ္တေဇေ
 သိ - ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအားဖြင့် ကောင်းစွာ ထက်သန်စေပြီး၊
 သမ္ပဟံသေသိ- အလှူ၏ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်း၍ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ရှင်လန်း
 စေပြီး၊ (ကိံ - အဘယ်သို့၊ သန္ဓဿေသိ-ကောင်းစွာ ရှုမြင်စေသနည်း၊ သမာ
 ဒါပေသိ-နည်း၊ သမုတ္တေဇေသိ-နည်း၊ သမ္ပဟံသေသိ-နည်း)။

မဟာယညံ-ကို၊ ယဇမာနဿ-သော၊ ဘောတော ရညော-ကို၊ ကောစိဒေဝ-
 တစုံတယောက်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝတ္တာ-ပြောဆိုမည့်သူသည်၊ သိယာ-ရှိရာ၏၊
 (ကိ - အဘယ်သို့ ပြောဆိုရာသနည်း၊) မဟာဝိဇိတော - သော၊ ရာဇာ- သည်၊
 မဟာယညံ-ကို၊ ယဇတိ - ပေးလှူ ပူဇော်သည်ကား မှန်၏၊ စ ခေါ်- ထိုသို့ပင်
 ပေးလှူပူဇော်ပါသော်လည်း၊ တဿ- ထို မဟာဝိဇိတမင်းသည်၊ နေဂမာစေဝ-
 ကုန်သော၊ ဇာနပါဒါစ-နိသော၊ အာနုယန္တာ-အစဉ်လိုက်ကုန်သော၊ ခတ္တိယာ-
 ခတ္တိယတို့ကို၊ နော အာမန္တိတာ-မသိစေအပ်ကုန်၊ ဝါ - အသိမပေးအပ်ကုန်၊
 အထစပန - ထိုသို့ မသိစေအပ်ပါဘဲလျက်၊ ဝါ-ထိုသို့ အသိမပေးအပ်ပါဘဲ
 လျက်၊ ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ဝေရူပံ-သော၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယဇတိ-ပူဇော်၏၊
 ဣတိ-ဤသို့ ပြောဆိုမည့်သူသည်၊ (သိယာ-၏၊ ဝါ-၏၊) ဝေမ္ဘိ - ဤသို့လည်း၊
 ဘောတော ရညော-ကို၊ ဓမ္မတော-ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့်၊ ဝတ္တာ-
 ပြောဆိုနိုင်သူသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့ပါ၊ ခေါပန-စင်စစ်၊ ဘောတာရညာ-သည်၊
 နေဂမာ စေဝ၊ ပေ၊ ခတ္တိယာ-တို့ကို၊ အာမန္တိတာ - သိစေအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဝါ-
 အသိပေးအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဣမိနာပိ - ဤသို့ အသိပေးအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ဟူသော
 ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း၊ တေ-ဤတရားသဖြင့် ပြောဆိုနိုင်သူ၏ မရှိခြင်းကို၊
 ဘဝံရာဇာ-သည်၊ ဇာနာတု-သိတော်မူပါ၊ ဘဝံ-သည်၊ ယဇတံ-ပေးလှူပူဇော်
 တော်မူပါ၊ ဘဝံ , သဇ္ဇတံ - လွတ်လွတ် ကျွတ်ကျွတ် စွန့်လှူတော်မူပါ၊ ဘဝံ ,
 မောဒတံ-ဝမ်းမြောက်တော်မူပါ၊ ဘဝံ, အန္တရံ-၌၊ စိတ္တမေဝ-ကိုသာ၊ ပသာဒေ
 တု-ကြည်လင်စေတော်မူပါ။ (၁)။

အမှာ၊ ။ဤမှနောက်၌... ၂-အမစူပါရိသဇ္ဇ, ၃-ဗြာဟ္မဏမဟာသာလ,
 ၄-ဂဟပတိနေစယိကတို့ကို အသိပေးသည့်အတွက် ဓမ္မအားဖြင့် ပြောဆိုနိုင်
 မည့်သူ မရှိပုံ။ ။မဟာဝိဇိတမင်း၏... ၅-ဥဘတောသုဇာတ၊ ၆-အဘိရူပ
 ဒဿနိယ၊ ၇-အခုမဟဒ္ဒန၊ ၈-ဗလဝါ၊ ၉-သဒ္ဓဒါယက၊ ၁၀- ဗဟုသုတ၊
 ၁၁-အတ္ထ ဇာနန၊ ၁၂- ပဏ္ဍိတ ဝိယတ္တဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဓမ္မ
 အားဖြင့် ပြောဆိုနိုင်မည့်သူ မရှိပုံ။ ။ပုရောဟိတ်ဗြာဟ္မဏ၏... ၁၃-ဥဘတော
 သုဇာတ၊ ၁၄-အဇ္ဈာယက မန္တဓရ၊ ၁၅-သီလဝါ၊ ၁၆-ပဏ္ဍိတ ဝိယတ္တဂုဏ်
 တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်အတွက် ဓမ္မအားဖြင့် ပြောဆိုနိုင်မည့်သူ မရှိပုံတို့ကို အစဉ်
 အတိုင်း ဟောပြောတော်မူသည်၊ ဤ ဝါကျများ၌ အနက်ထူး မရှိပါ။ [ဤတွင်
 သောဠသာကာရပြီး၏။]

[နိဂုံးကို ပြလို၍ “ဣမေဟိ ခေါ ဗြာဟ္မဏ” စသည်မိန့်။] ဗြာဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊
 (ကုဋဒန္တ ပုဏ္ဏားကို ခေါ်သည်။) ပုရောဟိတော-ပုရောဟိတ် ဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မ
 ဏော-သည်၊ (မဟာဝိဇိတမင်း၏ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကို ဆိုသည်။) မဟာယညံ-
 ကြီးစွာသော ယဇ်ကို၊ ယဇမာနဿ- ပူဇော်သော၊ မဟာဝိဇိတဿ - သော၊

ရညော-မင်း၏၊ (စိတ္တိန္ဒြစပ်၊) သောဠသဟိ - ၁၆ ပါ၊ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ-ဤအကြောင်းတို့ဖြင့်၊ စိတ္တိ-ကို၊ သန္ဓသေသိ-ပြီ၊ သမာဒါပေ သိ-ပြီ၊ သမုတ္တေဇေသိ-ပြီ၊ သမ္ပဟံသေသိ-ပြီ။

ညဉ်းဆဲဒိဝ်စက်မှု မရှိပုံ

ဗြာဟ္မဏ - ဣစ္ဆာ၊ တသ္မိံ ယညေ-ထို မဟာဝိဇိတမင်း၏ ယဇ်၌၊ ဝါ- ထို မဟာဝိဇိတ-မင်း၏ အလှူ၌၊ ဂါဝေါ-နွားတို့ကို၊ နေဝဟညိံ သု-မသတ်အပ်ကုန် သည်သာ၊ အဇေဠကာ-ဆိတ်၊ သိုးတို့ကို၊ န ဟညိံ သု(ေဝ)-မသတ်အပ်ကုန် သည်သာ၊ ကုက္ကုဋ္ဌသုကရာ-ကြက်၊ ဝက်တို့ကို၊ န ဟညိံ သု(ေဝ)-သာ၊ ဝိဝိဓာ- အထူးထူးသော အပြားရှိကုန်သော၊ ပါဏာ - သတ္တဝါတို့သည်၊ သံဃာတံ- သတ်ဖြတ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ န အာပဇ္ဇိံ သု(ေဝ) - မရောက်ကြကုန် သည်သာ၊ ယူပတ္တာယ-ယဇ်တိုင်အကျိုးငှါ၊ ရုက္ခာ-သစ်ပင်ကြီးတို့ကို၊ န ဆိဇ္ဇိံ သု (ေဝ) - မခုတ် မဖြတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊ ဗရိဟိသတ္တာယ - လှပတင့်တယ်၊ ဆန်းကြယ်အောင် ပြင်ဆင်ခြင်း အကျိုးငှါ၊ [ဋီကာအလို“ယဇ်ပူဇော်ရာ မြေနှင့် ယဇ်ပူဇော်ရာမဟုတ်သော မြေကို ပိုင်းခြားခြင်းအကျိုးငှါ” ဟု ပေးပါ။] ဒတ္တာ- နေဇာမြက်တို့ကို၊ န လူယိံ သု(ေဝ)-မရိတ်မဖြတ်အပ်ကုန်သည်သာ၊ အဿ- ထို မဟာဝိဇိတမင်း၏၊ ဒါသာတိဝါ - ကျွန်တို့သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပေဿာတိဝါ - အစေအပါးတို့သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ကမ္မကရာတိဝါ- အလုပ်သမားတို့သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ယေဝိ-အကြင်လူတို့သည်လည်း၊ အဟေသံ- ရှိကုန်ပြီ၊ တေပိ-ထို လူတို့သည်လည်း၊ (ဒါသ၊ ပေဿ၊ ကမ္မကရာတို့ သည်လည်း၊) ဒဏ္ဍတဇ္ဇိတာ- ဒဏ်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊) ပရိကမ္မာနိ-ထက်ဝန်းကျင် ပြုဘွယ်အလုပ်တို့ကို၊ န အကံသု- ပြုကြရ ကုန်သည် မဟုတ်၊ ဘယတဇ္ဇိတာ-ဘေးဖြင့် ခြိမ်းခြောက်အပ်ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ပရိကမ္မာနိ- တို့ကို၊ န အကံသု၊ အဿမုခါ- မျက်နှာ၌ မျက်ရည်ရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ရာဒမာနာ-ငိုကုန်လျက်၊ (ပရိကမ္မာနိ န အကံသု၊) အထခေါ- စင်စစ်ကား၊ ယေ-အကြင်လူတို့သည်၊ (ကာတံ- ပြုခြင်းငှါ၊) ဣစ္ဆိံ သု- အလို မရှိကြကုန်ပြီ၊ တေ-ထိုပြုလိုသူတို့သည်၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ ယေ-တို့သည်၊ (ကာတံ)-ငှါ၊ န ဣစ္ဆိံ သု - အလိုမရှိကြကုန်၊ တေ- ထိုမပြုလိုသူတို့သည်၊ န အကံသု- မပြုကြကုန်၊ ယံ - အကြင်အလုပ်ကို၊ (ကာတံ- ငှါ၊) ဣစ္ဆိံ သု- နပြီ၊ တံ- ထိုအလိုရှိအပ်သော ထိုအလုပ်ကို၊ အကံသု-နပြီ၊ ယံ-ကို၊ (ကာတံ- ငှါ၊) န ဣစ္ဆိံ သု-န၊ တံ-ကို၊ န အကံသု-န၊ သော ယညော-ထိုယဇ် သည်၊ သပ္ပိတေလ နဝနိတ ဒမိမရုံဖာဏိတေန စေဝ - ထောပတ်၊ ဆီ၊ ဆီဥား၊ နို့ဓမ်း၊ ပျားရည်၊ တင်လဲဖြင့်သာလျှင်၊ နိဋ္ဌာနံ- ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ အဂမာသိ-ရောက်ပြီ။

အကူအညီ မခံခြင်း

ဗြာဟ္မဏ-ဏှား၊ အထခေါ-မဟာဝိဇိတမင်း၏ ယဇ်ကြီးပူဇော်ရာ ထိုအခါ၌၊ (အလှူကြီးပေးရာ ထိုအခါ၌) နေဂမာစေတ-နိသော၊ ဇာနပဒါစ-နိသော၊ အာနယန္တာ-နိသော၊ ခတ္တိယာ-ခတ္တိယတို့သည်၎င်း၊ နေဂမာစေတ၊ ဇာနပဒါစ၊ အမစ္စာ-ထိုထို ကိစ္စ၌ အတူတကွ ဖြစ်ကြကုန်သော သဟာယ်ချင်း အမတ်တို့သည်၎င်း၊ ပါရိသဇ္ဇာ-ပရိသတ်တွင် ပါဝင်ကုန်သော အခြွေအရံတို့သည်၎င်း၊ နေဂမာစေတ၊ ဇာနပဒါစ၊ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ- များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်၎င်း၊ နေဂမာစေတ၊ ဇာနပဒါစ၊ ဂဟပတိနေစယိကာ-ဆည်းပူးအပ်သော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော အိမ်ရှင်သူကြွယ်တို့သည်၎င်း၊ ပဟူတံ-များစွာသော သာပတေယျံ-ဥစ္စာနှစ်ကို၊ အာဒါယ-ယူ၍၊ မဟာဝိဇိတံ-သော၊ ရာဇာနံ-ကို၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ချဉ်းကပ်၍၊ ဝေ-ဤသို့၊ အာဟံသု - သံတော်ဥျားတင်ကြကုန်ပြီ၊ (ကိံ-နိသနည်း၊) ဒေဝ-အရှင် မင်းမြတ်၊ ပဟူတံ-သော၊ ဣဒံသာပတေယျံ-ဤဥစ္စာနှစ်ကို၊ ဒေဝညေဝ - အရှင် မင်းမြတ်ကိုသာလျှင်၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ အာဘတံ-ဆောင်ယူအပ်ပါပြီ၊ ဒေဝေါ-သည်၊ တံ-ထို ဥစ္စာနှစ်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတု-လက်ခံတော်မူပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ သံတော်ဥျားတင်ကြကုန်ပြီ၊ ဘော-အမောင်တို့၊ အလံ-တော်ပြီ၊ မမဝိ-ငါသည်လည်း၊ ဝါ-ငါ၏လည်း၊ ပဟူတံ-သော၊ ဣဒံသာပတေယျံ-ကို၊ ဓမ္မိကေန-တရားရှိသော၊ ဝါ- တရားနှင့်လျော်သော၊ ပလိနာ-အခွန်အတုတ်ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခတံ-ပြုစီရင်အပ်ပြီ၊ (စုဆောင်းအပ်ပြီ) ဝေါ-သင်တို့၏၊ တဉ္စ-ထိုဥစ္စာနှစ်သည်လည်း၊ (သင်တို့ ဆောင်ယူအပ်ခဲ့သော ထိုဥစ္စာနှစ်သည်လည်း။) ဟောတု-ရှိပါစေတော့၊ ဣတောစ-ဤငါ၏ ဥစ္စာနှစ်မှလည်း၊ ဘိယျော-အလွန်၊ (သင်တို့ယူလာအပ်သော ဥစ္စာထက်အလွန်၊) ဟရထ-ဆောင်ယူကြကုန်ဥျားလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ခတ္တိယစသုတို့ အတုလိုက်၍ ပေးလှူကြခြင်း

တေ-ထိုသူတို့သည်၊ (ခတ္တိယ , အမစ္စ ပါရိသဇ္ဇာ , ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ , ဂဟပတိနေစယိကတို့သည်) ရညာ-မင်းသည်၊ ပဋိက္ခိတ္တာ - ပယ်မြစ်အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-နိလသော်၊) ဧကမန္တိ-သင့်တင့်လျောက်ပတ်၊ တခုသော အရပ်အဘို့သို့၊ အပက္ကမ္မ-ဖဲ၍၊ ဝေ-ဤသို့၊ သမစိန္တေသု- အညီအမျှ ကြံစည်ကြကုန်ပြီ၊ (တိုင်ပင်ကြကုန်ပြီ)၊ (ကိံ-နည်း၊) မယံ-ငါတို့သည်၊ ဣမာနိသာပတေယျာနိ - တို့ကို၊ ပုနဒေဝ-တဖန်သာလျှင်၊ သကာနိ-မိမိဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော၊ ဃရာနိ - အိမ်တို့သို့၊ ယံ ပဋိဟရေယျာမ - အကြင် ပြန်၍ ဆောင်ယူကုန်ရာ၏၊ အမှာကံ-တို့အား၊ တေ-ဤသို့ ပြန်၍ ဆောင်ယူခြင်းသည်၊ န ပတိရူပံ-မလျှော့ပတ်ချေ၊ မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ- သည်၊ မဟာယညံ-ကို၊ ယတေ- ၏၊

မယံ-ငါတို့သည်၊ ဟန္တု-ယခု၊ အဿ-ထို မဟာဝိဇိတမင်း၏(နောက်သို့) အနု
ယာဂိနော-အတုလိုက်၍ ပူဇော်ခြင်းရှိကြကုန်သည်၊ ဝါ- အတုလိုက်၍ အလှူ
ပေးခြင်းရှိကြကုန်သည်၊ ဟောမ-ဖြစ်ကြကုန်စို့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သမစိန္တေသုံ)။

ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ အထခေါ-အညီအမျှကြံစည်ပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ယညဝါဠု
ဿ-ယဇ်တင်းကုပ်၏၊ ဝါ- အလှူတင်းကုပ်၏၊ ပုရတ္ထိမေန - အရှေ့အရပ်၌၊
နေဂမာ စေဝ-နံသော၊ ဇာနပဒါစ-နံသော၊ အာနုယန္တာ-နံသော၊ ခတ္တိယာ-
တို့သည်၊ ဒါနာနိ-လှူဘွယ် ဝတ္ထုတို့ကို၊ ပဋ္ဌပေသုံ - ဖြစ်စေကြကုန်ပြီ၊ ယည
ဝါဠုဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ ဒက္ခိဏေန-တောင်အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ ဇာနပဒါစ
အမစ္စာ ပါရိသဇ္ဇာ ဒါနာနိ ပဋ္ဌပေသုံ၊ ယညဝါဠုဿ-၏၊ ပစ္ဆိမေန-အနောက်
အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ ဇာနပဒါစ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာ ဒါနာနိ ပဋ္ဌပေသုံ၊
ယညဝါဠုဿ-၏၊ ဥတ္တရေန-မြောက်အရပ်၌၊ နေဂမာစေဝ ဇာနပဒါစ ဂဟ
ပတိနေစယိကာ ဒါနာနိ ပဋ္ဌပေသုံ။

ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ တေသုပိ ယညေသု-ထိုယဇ်တို့၌လည်း၊ (ခတ္တိယစသုတို့၏
ယဇ်တို့၌လည်း၊) ဂါဝေါ- နွားတို့ကို၊ နေဝ ဟညိ သု - မသတ်အပ်ကုန်သည်
သာ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှေ့အတိုင်းပေးပါ၊ “ယေပိ နေသံ”၌ “နေသံ-ထိုခတ္တိယ
စသုတို့၏” ဟု၎င်း၊ “တေယညာ-တို့သည်၊ သပ္ပိ၊ ပေ၊ ဖာဏိတေနစေဝ- ဖြင့်သာ
လျှင်၊ နိဋ္ဌာနံ-သို့၊ အာဂမံသု-ရောက်ကြကုန်ပြီ” ဟု၎င်း ပေးရုံသာထူးသည်။

[နိဂုံးကို ပြလို၍ “ဣတိ စတ္တာရော” စသည်ကို မိန့်။] ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ စတ္တာ
ရောစ-၄ မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ အနုမတိပက္ခာ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့်
အသင်းအပင်းတို့သည်၊ ဝါ-ခွင့်ပြုခြင်းအားဖြင့် ဘက်သားတို့သည်၊ (ဟောန္တိ-
နံ၏) မဟာဝိဇိတော-သော၊ ရာဇာ-သည်၊ အဋ္ဌဟိ-ဂ ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေ
ဟိ-အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္တာဂတော-ပြည့်စုံသည်၊ (ဟောတိ-၏) ပုရောဟိတော-
သော၊ ဗြာဟ္မဏော-သည်၊ စတူဟိ-၄ ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ သမန္တာဂတော
(ဟောတိ)၊ တိဿော-၃ ပါးကုန်သော၊ ဝိဓာစ-ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်
သော အဝိပုဋိသာရ တရားတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ အယံ-
ဤဆိုအပ်ပြီးသော အလုံးစုံကို၊ (ဤဆိုအပ်ပြီးသော အနုမတိပက္ခာ ၄ မျိုး၊ မဟာ
ဝိဇိတမင်း၏ အင်္ဂါရှစ်မျိုး၊ ပုရောဟိတ်ဗြာဟ္မဏ၏ အင်္ဂါ ၄ မျိုးနှင့်၊ ၃ ပါး
သော ဝိပုဋိသာရ ဝိနောဒနကို) တိဝိဓာ - ဝိပုဋိသာရကို ပယ်ရှားတတ်သော
၃ ပါးသော အဝိပုဋိသာရရှိသော၊ သောဠသ ပရိက္ခာရာ-၁၆ ပါးသော အခြံ
အရံရှိသော၊ ယညသမ္ပဒါ-ယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ-
ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ပုဏ္ဏားတို့ဝမ်းမြောက်၍
ကုဋဒန္တ၏ စဉ်းစားခြင်း

ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝံတ္ထေ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ တေ ဗြာဟ္မဏာ- ထိုပုဏ္ဏား
တို့သည်၊ ဥန္နာဒိနော-ကျယ်ပြန့်သောအသံ ရှိကုန်သည်၊ ဥစ္စာသဒ္ဓ မဟာသဒ္ဓါ-
အထက်သို့ မြင့်တက်သောအသံ , ဘေးသို့ ကျယ်ပြန့်သောအသံ ရှိကုန်သည်၊
[ဥန္နာဒိနောကို ထပ်ဖွင့်သည်။] အဟေသုံ- ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ (ကိံ)၊ ယညော - ယဇ်
သည်၊ အဟော- ဪ... အံ့ဘွယ်ကောင်းပေစွ၊ ယညသမ္ပဒါ- ယဇ်၏ ပြည့်စုံ
ခြင်းသည်၊ အဟော- စွ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ (အဟေသုံ)၊ ကုဋဒန္တော- သော၊ ဗြာဟ္မ
ဏော ပန-သည်ကာ။ တုဏှိဘူတောဝ - ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်သာလျှင်၊
(ဟုတွာ-၍) နိသိန္နော-ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အထခေါ-၌၊ တေ ဗြာဟ္မ
ဏာ-တို့သည်၊ ကုဋဒန္တိ - သော၊ ဗြာဟ္မဏံ - ကို၊ တေ- ကို၊ အဝေါစုံ- နိပြီ၊
(ကိံ)၊ ဘဝံ ကုဋဒန္တော - အရှင် ကုဋဒန္တသည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ -
ရဟန်းဂေါတမ၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိတံ - ကောင်းစွာ ပြောဆိုအပ်သော
စကားကို၊ သုဘာသိတတော-ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊
ဝါ- ကောင်းစွာပြောဆိုအပ်၏ဟူ၍၊ နာဗ္ဗနုမောဒတိ-ဝမ်းမမြေခံပါသနည်း၊
ဣတိ (အဝေါစုံ)၊ ဘော - အရှင်တို့၊ အဟံ- အကျွန်ုပ်သည်၊ သမဏဿ
ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိတံ-ကို၊ သုဘာသိတတော-အားဖြင့်၊ ဝါ-
ဟူ၍၊ နာဗ္ဗနုမောဒါမိ-ဝမ်းမမြောက်သည်ကား၊ န-မဟုတ်ပါ၊ ယော-အကြင်
သူသည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ သုဘာသိတံ သုဘာသိတတော , နာဗ္ဗ
နုမောဒေယျ-ဝမ်းမမြောက်ရာ၊ တဿ-ထိုဝမ်းမမြောက်သူ၏၊ မုဒ္ဓါပိ-ဥးထိပ်
သည်လည်း၊ ပိပတေယျ-မြေ၌ ပြတ်ကြွေ, ကျလေရာ၏။

ဘော-တို့၊ အပိစ- ထိုသို့ပင် ဝမ်းမြေခံပါသော်လည်း၊ မေ - အကျွန်ုပ်၏၊
ဧဝံ-ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ပါ၏၊ (ကိံ)၊ သမဏော ဂေါတမော-
သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ န အာဟ-မပြော၊ (ကိံ-အဘယ်သို့ မပြောသနည်း၊) မေ-
ငါသည်၊ သုတံ - ကြားအပ်ပြီ၊ ဣတိဝါ - ဤသို့သော်၎င်း၊ ဧဝံ- သို့၊ ဘဝိတုံ-
ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ အရဟတိ-ထိုက်၏၊ ဣတိဝါ - သော်၎င်း၊ (န အာဟ-မပြော၊)
အပိစ-စင်စစ်ကား၊ သမဏော ဂေါတမော - သည်၊ တဒါ- ထိုအခါ၌၊ ဧဝံ-
ဤသို့၊ အာသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တဒါ-၌၊ ဣတ္ထံ- ဤ အပြားအားဖြင့်၊ အာသိ- ပြီ၊ ဣတွေ
ဝ-ဤသို့သာလျှင်၊ ဘာသတိ-ပြော၏၊ ဘော-တို့၊ တဿ မယံ-ထို အကျွန်ုပ်၏၊
ဧဝံ - ဤသို့ ထင်မြင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ (ကိံ)၊ အဒ္ဓါ - မချွတ်ကေန်၊
သမဏော ဂေါတမော - သည်၊ တေန သမယေန - ထိုအခါ၌၊ ယညဿာမိ-
ယဇ်၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ဝါ-အလှူရှင်ဖြစ်သော၊ မဟာပိဇိတော-သော၊ ရာဇာ
ဝါ - သည်သော်လည်း၊ အဟောသိ- ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တဿ ယညဿ - ထိုယဇ်ကို၊

ယာဇေတော—(မဟာဝိဇိတမင်းကို)ပူဇော်စေတတ်သော၊ ပုရောဟိတော-သော၊
ဗြာဟ္မဏောဝါ - သည်သော်လည်း၊ (အဟောသိ-ပြီ၊) ဣတိ—ဤသို့ ထင်မြင်
ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ—ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊
(ဤသို့ စဉ်းစားနေခြင်းကြောင့် သင်တို့ကဲ့သို့ ဝမ်းမြောက်ကြောင်း စကားကို
မပြောဘဲ ဆိတ်ဆိတ်နေပါသည်-ဟုလို။)

အဂါရဝကိုရှောင်၍ မေးခြင်း

ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ဝေရူပံ— ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ယညံ-ကို၊ ဝါ—
အလှူကို၊ ယဇိတွာဝါ—ကိုယ်တိုင် ပေးလှူ ပူဇော်၍သော်၎င်း၊ ယာဇေတွာဝါ—
မဟာဝိဇိတမင်းကို ပေးလှူ ပူဇော်စေ၍သော်၎င်း၊ ကာယဿ—ဥပါဒိန္ဒကခန္ဓာ
ကိုယ်၏၊ ဘေဒါ - ပျက်ခြင်းဟူသော၊ မရဏာ - သေခြင်းမှာ၊ ပရံ - နောက်၌၊
သုဂတိံ - သုခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်းရာဖြစ်သော၊ သဂ္ဂံ - ရူပါရုံစသော
အာရုံတို့ဖြင့် လွန်စွာ ကောင်းမြတ်သော၊ လောကံ - နတ်လောကသို့၊ ဥပပဇ္ဇိ
တာ - ရောက်ပြီးသည်၊ (ဟုတွာ)၊ အဘိဇာနာတိ ပန - သိပါသလော၊ ဝါ -
မှတ်မိပါသလော၊ ဣတိ—ဤသို့ လျှော့ပါပြီ၊ [“ကာယဿ” စသည်တို့၏အနက်ကို
သာမညဖလသုတ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ(၅၅၃)၌ အကျယ်ပြခဲ့ပြီ။] ဗြာဟ္မဏ-
ဏ္ဍား၊ အဟံ-သည်၊ ဝေရူပံ - သော၊ ယညံ-ကို၊ (ယဇိတွာဝါ— သော်၎င်း၊)
ယာဇေတွာ(ဝါ)— သော်၎င်း၊ ကာယဿ-၏၊ ပေ၊ ဥပပဇ္ဇိတာ— ရောက်ခဲ့သည်၊
(ဟုတွာ-၍၊) အဘိဇာနာမိ—သိ၏၊ [ကိုယ်တိုင်ပူဇော်ခြင်း မဟုတ်သောကြောင့်
“ယဇိတွာဝါ” မပါလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။] ဗြာဟ္မဏ - ဏ္ဍား၊ အဟံ -
သည်၊ တေန သမယေန-၌၊ တဿ ယညဿ-ကို၊ ယာဇေတော - သော၊ ပုရော
ဟိတော- သော၊ ဗြာဟ္မဏော - သည်၊ အဟောသိံ - ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့
မိန့်တော်မူပြီ။

နိစ္စဒါန အနုကုလယဇ်

ဘော ဂေါတမ—အရှင်ဂေါတမ၊ တိဝိဇာယ— ဝိပုဋ်သာရကို ပယ်ရှားတတ်
သော ၃ ပါးသော အဝိပုဋ်သာရရှိသော၊ သောဠသ ပရိက္ခာရာယ - ၁၆ ပါး
သော အခြံအရံရှိသော၊ ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ— ဤယဇ်၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်၊
(“အပ္ပဋ္ဌတရောစ” စသည်၌စပ်၊) ဝါ-မှာ၊ အညော-အခြားသော၊ အပ္ပဋ္ဌတရော
စ - သာ၍ နည်းသောကိစ္စ ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရောစ -
သာ၍နည်းသော ကောင်းစွာ အားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝီဠာ ရှိသည်လည်းဖြစ်
သော၊ မဟပ္ပလတရောစ—သာ၍များသော အကျိုးရင်းရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊
မဟာနိသံသတရောစ - သာ၍များသော အကျိုးဆက်ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော၊

ယညော-ယဇ်သည်။ အတ္ထိပန- ရှိပါသေးသလော၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊
ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ တိရိဇာယ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ-သော၊ ဣမာယ
ယညသမ္ပဒါယ-ထက်၊ ဝါ-မှ၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ အပ္ပ
သမာရမ္ဘတရောစ-သော၊ မဟာပုလတရောစ-သော၊ မဟာနိသံသတရောစ-
သော၊ ယညော- သည်။ အတ္ထိ ခေါ်-ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘော ဂေါတမ - မ၊ တိရိဇာယ - သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ - သော၊
ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ - ထက်၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ - သော၊ သော
ယညော - ထို ယဇ်ဟူသည်။ ကတမော ပန - အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့
လျှောက်ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ နိစ္စဒါနာနိ-နေ့စဉ်မပြတ် ပေးလှူထိုက်ကုန်သော၊
ယာနိ တာနိ အနုကုလယညာနိ-အကြင် အမျိုးအစဉ်အဆက်အားဖြင့် ပေးလှူ
အပ်သော အလှူတို့ကို၊ သီလဝန္တေ-သီလရှိကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတေ-ရသေ့ ရဟန်း
တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ဒိဿန္တိ-ပေးလှူအပ်ကုန်၏၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ တိရိဇာယ
၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-ယဇ်ဟူသည်။ အယံ ခေါ်-ဤနိစ္စ
ဒါန အနုကုလယဇ်ပင်တည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ ယေန-အကြင် ဇနကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း
ကြောင့်၊ နိစ္စဒါနံ - နေ့စဉ်မပြတ် ပေးလှူထိုက်သော၊ တံ အနုကုလယညံ - ထို
အမျိုး အစဉ်အဆက်အားဖြင့် ပေးလှူထိုက်သော အလှူသည်။ တိရိဇာယ၊ ပေ၊
မဟာနိသံသတရဉ္စ-၎င်း၊ (ဟောတိ-၏) သော ဟေတု-ထို ဇနကအကြောင်း
ဟူသည်။ ကော နုခေါ်-အဘယ်ပါနည်း၊ (သော) ပစ္စယော - ထို ဥပတ္တမ္ဘက
အကြောင်းဟူသည်။ ကော နုခေါ်- နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဗြာဟ္မဏ- ဏ္ဍား၊ ဝေရူပံ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ယညံ- ယဇ်သို့၊ အရဟ
န္တောဝါ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ- အရဟတ္တမဂ်သို့၊ သမာ
ပန္နောဝါ-ကောင်းစွာရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ [အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်
ကို ရည်ရွယ်တော်မူသည်။] န ဥပသကံမန္တိ-မချဉ်းကပ်ကြကုန်၊ (ကြွ၍ အလှူမခံ
ကြကုန်၊) တံ-ထို သို့ မချဉ်းကပ်ခြင်းသည်။ ကိဿဟေတု-အဘယ်အကြောင်း
ကြောင့်နည်း၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ ဟိ(ယသွာ)-ကြောင့်၊ ဧတ္ထ-ဤ မဟာယညံ၊
ဝါ - ဤ အလှူကြီး၌၊ ဒဏ္ဍပုဟာရာပိ - ဒုတ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်အပ်သူ တို့ကို၎င်း၊
(ဒုတ်ဖြင့်ပုတ်ခတ်၍ အပြင်သို့ ထုတ်ရသူတို့ကို၎င်း၊) ဂလဂ္ဂဟာပိ-လည်ပင်းကို
ဆွဲကိုင်အပ်သူတို့ကို၎င်း၊ (လည်ပင်းကိုင်၍ ဆွဲထုတ်ရသူတို့ကို၎င်း၊) ဒိဿန္တိ-
တ္ထေမြင်အပ်ကုန်၏၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ ဝေရူပံ-သော၊ ယညံ- သို့၊ အရဟန္တော
ဝါ-တို့သည်၎င်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နောဝါ-တို့သည်၎င်း၊ န ဥပသကံမ
န္တိ-မချဉ်းကပ်ကြကုန်။

မြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ နိစ္စဒါနာနိ - နသော၊ ယာနိ တာနိ အနုကုလယညာနိ - တို့ကို၊ သီလဝန္တေ - နသော၊ ပဗ္ဗဇိတေ တို့ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ - ရှိ၊ ဒိယုန္တိ - န၏၊ မြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ ဝေရူပံ-သော၊ ယညံ-သို့၊ အရဟန္တာဝါ-တို့သည်၎င်း၊ အရဟတ္တမဂ္ဂံ-သို့၊ သမာပန္နာဝါ-တို့သည်၎င်း၊ ဥပသင်္ကမန္တိ-ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏၊ တံ-ထိုသို့ ချဉ်းကပ်ကြခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု - နည်း၊ မြာဟ္မဏ - ဏ္ဍား၊ ဟိ (ယသ္မာ)-ကြောင့်၊ ဣ-ဤ နိစ္စဒါန အနုကုလယဇ်၌၊ ဒဏ္ဍပုဟာရာပိ-တို့ကို၎င်း၊ ဂလဂ္ဂဟာပိ-တို့ကို၎င်း၊ န ဒိဿန္တိ-မတွေ့မြင်အပ်ကုန်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဝေရူပံ - သော၊ ယညံ- သို့၊ အရဟန္တာဝါ အရဟန္တမဂ္ဂံ သမာပန္နာဝါ၊ ဥပသင်္ကမန္တိ၊ မြာဟ္မဏ - ဏ္ဍား၊ ယေန - အကြင် ဇနကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းကြောင့်၊ နိစ္စဒါနိ - သော၊ တံအနုကုလယညံ - သည်၊ တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရော - ရှိသည်၎င်း၊ (ဟောတိ၊ သော) ဟေတု - ထို ဇနကအကြောင်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ- ဤသည်ပင်တည်း၊ (သော) ပစ္စယော-ထို ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ - တည်း၊ [ဤ အရဟန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ အရဟတ္တမဂ္ဂ သမာပန္နပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ချဉ်းကပ်ခြင်းပင်တည်း၊) ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဝိဟာရဒါနယဇ်

ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ သောဠသပရိက္ခာရာယ- သော၊ ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယစ-ဤယဇ် ၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်၎င်း၊ ဝါ-မှ၎င်း၊ နိစ္စဒါနေန-သော၊ ဣမိနာ အနုကုလယညေနစ- ဤ အနုကုလယဇ်ထက်၎င်း၊ ဝါ- မှ၎င်း၊ အညော - သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ - သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ - သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ပန-သလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ မြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ တိဝိဓာယ၊ ပေ၊ အညော-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ခေါ- ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ- သော၊ သော ယညော-ထို ယဇ်ဟူသည်၊ ကတမော ပန - အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ - ပြီ၊ မြာဟ္မဏ - ဏ္ဍား၊ ယော - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စာတုဒ္ဓိသံ - အပိတ်အပင်မရှိ၊ လှည့်လည်နိုင်ရာ အရပ် ၄ မျက်နှာရှိသော၊ ဝါ-မေတ္တာပွားရာ အရပ် ၄ မျက်နှာရှိသော၊ သံသံ-သံဃာကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ရည်စူး၍၊ ဝိဟာရံ-ကျောင်းကို၊ ကရောတိ- ပြု၏၊ မြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) တိဝိဓာယ- သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-ယဇ်ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤ စာတုဒ္ဓိသံ သံသိက ဝိဟာရဒါန ပင်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။ [စာတုဒ္ဓိသံပုဒ်၏အဖွင့်ကို သာမညဖလ သုတ် သန္တောသကထာအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

သရဏဂမနယဇ်

ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိရိဓာယ-သော၊ ပေ၊ ဣမိနာ အနုကုလယညေနစ-ထက်၎င်း၊ ဝါ-မှ၎င်း၊ ဣမိနာ ဝိဟာရဒါနေနစ-ဤစာတုဒ္ဓိသသံဃိက ကျောင်းလှူခြင်းထက်၎င်း၊ ဝါ-မှ၎င်း၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိပါသေးသလော၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ မြာဟွဏ-ဏ္ဍား၊ တိရိဓာယ၊ ပေ၊ အညော-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ-ရှိသေးသည်သာ၊ ဣတိ-တော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိရိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ သော ယညော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ၊ မြာဟွဏ-ဏ္ဍား၊ ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပသန္ဓစိတ္တော-ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊) ဗုဒ္ဓံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ သရဏံ-ကိုးကွယ်ရာ ဟူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-ဆည်းကပ်၏၊ ဓမ္မံ-တရားတော်ကို၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ သံဃံ-အရိယာ သံဃာတော်ကို၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ မြာဟွဏ-ဏ္ဍား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊) တိရိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ- ဤရတနာ ၃ ပါးကို အသက်စွန့်၍ ဆည်းကပ်ခြင်းပင်တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။

သိက္ခာပဒသမာဒါနယဇ်

ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိရိဓာယ-သော၊ ပေ၊ ဣမိနာ ဝိဟာရဒါနေနစ-ထက်၎င်း၊ ဝါ- မှ၎င်း၊ ဣမေဟိ သရဏဂမနေဟိစ - ဤ သရဏဂုဏ်တို့ထက်၎င်း၊ ဝါ-တို့မှ၎င်း၊ အညော-သော၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ပန-သေးသလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ မြာဟွဏ-ဏ္ဍား၊ တိရိဓာယ၊ ပေ၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ-သာ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘောဂေါတမ- မ၊ တိရိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသ တရောစ-သော၊ သော ယညော - ဟူသည်၊ ကတမော ပန-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ [ဤဝါကျ၌ကဲ့သို့ “အညော”မပါသော ဝါကျတိုင်း၌ “ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ-ထက်၎င်း” ဟု တနက်သာပေးပါ၊ “အညော”၌ စပ်ရသည့် “မှ၎င်း” ဟူသောအနက်ကို မပေးပါနှင့်။] မြာဟွဏ-ဏ္ဍား၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပသန္ဓစိတ္တော-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍၊) သိက္ခာပဒါနိ-သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ (သမာဒိယတိ၌စပ်၊) ပါဏာတိပါတာ-တမှ၊ ဝေရမဏိ-ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကို၎င်း၊ အဒိန္နာဒါနာ-အဒိန္နာဒါနမှ၊ ဝေရမဏိ-ကို၎င်း၊ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ-ရမှ၊ ဝေရမဏိ- ကို၎င်း၊ မုသာဝါဒါ-ဒမှ၊ ဝေရမဏိ-ကို၎င်း၊ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာ- မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သေရည် အရက်ကို သောက်ခြင်းမှ၊ ဝေရမဏိ- ကို၎င်း၊

သမာဒိယတိ-ကောင်းစွာယူ၏၊ ဝါ-ဆောက်တည်၏၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ (တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏) တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသတရောစ-သော၊ ယညော-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ် - ဤ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆောက်တည်ခြင်းပင်တည်း၊ ဣတိ-ပြီ။ [သရဏဂုံထက် ငါးပါးသီလက သာခြင်းမှာ သရဏဂုံတည်ပြီးမှ ဆေခံတည် အပ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်၊ တမျိုးချင်းနှိုင်းယှဉ်လျှင်ကား သရဏဂုံက သာလွန် ပါသည်၊ အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ ရှုပါ။]

ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ - သော၊ ပေ၊ ဣမေဟိ သရဏဂမနေဟိစ ဣမေဟိ သိက္ခာပဒေဟိစ အညော အပ္ပဋ္ဌတရောစ၊ ပေ၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိ ပန-သေးသလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ တိဝိဓာယ၊ ပေ၊ ယညော-သည်၊ အတ္ထိခေါ်-သာ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ တိဝိဓာယ-သော၊ ပေ၊ မဟာနိသံသ တရောစ-သော၊ သော ယညော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးလျှောက်ပြီ။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ “ဣဓ ဗြာဟ္မဏ တထာဂတော လောကော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော စကားရပ်ကို သာမညဖလသုတ်-ပဏိတတရ သာမညဖလကထာ ၌၎င်း၊ စူဠသီလစသော သီလ ၃ မျိုးတို့ ဗြဟ္မဇာလသုတ်-သီလ အခဏ်း၌၎င်း၊ [ဤ ကုဋဒန္တသုတ်၌ ဣန္ဒြိယသံဝရကို ဟောတော်မူ။] ပဌမဈာန်စသော ဈာန် ၄ ပါးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်-ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒ အခဏ်း၌၎င်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ် စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကို သာမညဖလသုတ်-ဉာဏကထာ၌၎င်း၊ အဓိပ္ပာယ်နှင့် တကွ အနက်ပေးခဲ့ပြီ၊ ဤသီလစသည်တို့ကို ဘုရားရှင်သည် တမျိုးထက်တမျိုး သာလွန်သော ယည(ယဇ်=အလှူ)အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။... ဤ၌ နိဂုံး ဝါကျကိုသာ အနက်ပေးပါမည်။

ဗြာဟ္မဏ - ပုဏ္ဏား၊ အယံပိ ယညော - ဤ အာသဝက္ခယ ဉာဏ်ဟူသော ယဇ်သည်လည်း၊ ပုရိမေဟိ- ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ယညေဟိ - ယဇ်တို့ထက်၊ အပ္ပဋ္ဌတရောစ- သာ၍နည်းသော ကိစ္စရှိသည်၎င်း၊ အပ္ပသမာရမ္ဘတရောစ- သာ၍ နည်းသော ကောင်းစွာ အားထုတ်ကြောင်း သတ္တဝီဠာရှိသည်၎င်း၊ မဟ ပ္ပလတရောစ-သာ၍ များသော အကျိုးရင်းရှိသည်၎င်း၊ မဟာနိသံသတရောစ- သာ၍များသော အကျိုးဆက်ရှိသည်၎င်း၊ (ဟောတိ - ၏၊) ဗြာဟ္မဏ-ဏ္ဍား၊ ဣမာယ ယညသမ္ပဒါယ - ဤ အာသဝက္ခယဉာဏ် ဟူသော ယဇ် ၏ ပြည့်စုံခြင်း ထက်၊ ဝါ-မှ၊ အညာ-အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ-သာ၍ လွန် ကဲသည်လည်း ဖြစ်သော၊ ပဏိတတရာဝါ- သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်သော၊ ယညသမ္ပဒါ စ-ယဇ် ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဣတိ- ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဥပါသကတ္တ ပဋိဝေဒနာ

ဝေ-ဤသို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ ကုဋဒန္တာ-ကုဋဒန္တမည်သော၊
 မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ တေ-ဤစကားကို၊ အဝေါစ-
 လျှောက်ပြီ၊ (ကိ-နည်း)၊ ဘော ဂေါတမ-အရှင်ဂေါတမ၊ အဘိက္ကန္တံ-အလွန်
 ကောင်းပါပေစွ၊ ပေ၊ သရဏံ - ကိုးကွယ်ရာ ဟူ၍၊ ဂတံ - ဆည်းကပ်သော၊
 ဥပါသကံ-ဥပါသကာဟူ၍၊ ဓံာရေတု-စိတ်၌ ဆောင်တော်မူပါ၊ ဝါ-မှတ်တော်
 မူပါ၊ [သမညဗလသုတ် ဥပါသကတ္တ ပဋိဝေဒနာကထာ၌၎င်း၊ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်
 ဥပါသကတ္တ ပဋိဝေဒနာကထာ၌၎င်း အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ဘော ဂေါတမ - မ၊
 သောဟံ (သော-အဟံ)-ထို အကျွန်ုပ်သည်၊ သတ္တဥသဘသတာနိစ-ခုနစ်
 ရာသော နွားလား ဥသဘတို့ကို၎င်း၊ သတ္တ ဝစ္ဆတရသတာနိစ-တို့ကို၎င်း၊ သတ္တ
 ဝစ္ဆတရိသတာနိစ-တို့ကို၎င်း၊ သတ္တ အဇသတာနိစ - တို့ကို၎င်း၊ သတ္တ ဥရက္ခ
 သတာနိစ-တို့ကို၎င်း၊ မုဗ္ဗာမိ-လွတ်ပါ၏၊ ဇိဝိတံ-ထိုသတွာတို့၏ အသက်ကို၊
 ဒေမိ-ပေးပါ၏၊ ဟရိတာနိ-စိမ်းစိုကုန်သော၊ တိဏာနိစေဝ-မြက်တို့ကိုလည်း၊
 ခါဒန္တု-ခဲစားကြပါစေ၊ သီတာနိ-မီးမြကုန်သော၊ ပါနိယာနိစ- သောက်ရေ
 တို့ကိုလည်း၊ ပိဝန္တု-သောက်ကြပါစေ၊ နေသံ - ထို သတွာတို့၏ (ကိုယ်၌)၊
 သီတော- မီးမြသော၊ ဝါတောစ-လေပြေလေညှင်းသည်လည်း၊ ဥပဝါယတု-
 ကပ်၍လာပါစေ၊ ဝါ-တိုက်ခတ်ပါစေ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

သောတာပတ္တိဖလသန္တိကိရိယာ

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ်... (၁) မြတ်စွာဘုရားက ကုဋဒန္တ
 ပုဏ္ဏားအား အာနုပုဗ္ဗိကထာကို ဟောတော်မူပုံ၊ (၂) ကုဋဒန္တ ပုဏ္ဏား၏
 သောတာပန်တည်ပုံ၊ (၃) သောတာပန် တည်ပြီးနောက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန်
 ပင့်ဖိတ်ပုံ၊ (၄)မြတ်စွာဘုရားအား ယညဝါဠ(ယဇ်တင်းကုတ်)၌ ဆွမ်းကပ်ပုံ၊
 (၅)ဆွမ်းကပ်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားက တရားဟောတော်မူပြီး၍ ပြန်ကြွတော်
 မူပုံကို အစဉ်အတိုင်း ပြသည်၊ ထိုဝါကျများ၏အနက်ကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ သောဏ
 ဒဏ္ဍသုတ်တို့၏ အဆုံးနား၌ ရေးခဲ့ပါပြီ။...၊ ပေ၊ ဥဋ္ဌာယာသနာ ပတ္တမိ၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ (သုတံ-နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (တနည်း)ဣတိ-ဤသို့၊
 သုတံ-နာယုမှတ်သား ဆောင်ထားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ - ကုဋ
 ဒန္တသုတ် အပြီးတည်း။)

ပဉ္စမံ-၅ သုတ်မြောက် ဖြစ်သော၊ ကုဋဒန္တသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

ကုဋဒန္တသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

မဟာလိသုတ် နိဿယ

ဗြာဟ္မဏဒူတဝတ္ထု

(ဘန္တေ-အရှင်ဘုရား၊) မေ - တပည့်တော်သည်။ မဟာလိသုတ္တံ - မဟာလိသုတ်ကို။ ဧဝံ-ဤတမျိုးတည်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သုတံ-နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ။ (ကိံ-နည်း၊) ကေ-တပါ။ သော၊ သမယံ-အခါ၌။ ဝါ-အခါပတ်လုံး။ [ဧဝံ၏နိဒဿနံ , အဝဓာရဏ အနက် , သုတံ၌ တပစ္စည်း၏ ဘောအနက် , ကေ သမယံ၏ အခြားသော အနက်များကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ပေးခဲ့သည့်အတိုင်း အကျယ်ပေးပါ။] ဘဂဝါ-သည်။ ဧဝံသာလိယံ-ဝေသာလီမြို့၌။ ဝါ-ဝေသာလီမြို့၏ အနီး၌။ မဟာဝနေ-မဟာဝန်၌။ ဝါ-တောကြီး၌။ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ-စုလစ်မွန်ချွန်, အထွတ်ရှိသောကျောင်းတော်၌။ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ တေန ခေါ် ပန သမယေန- မြတ်စွာဘုရား၏ ဝေသာလီမြို့အနီး မဟာဝန်တော ကုဋ္ဌာဂါရသာလာယံ သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌။ သမ္ပဟုလာ-များစွာကုန်သော၊ ကောသလကာ-ကောသလတိုင်း၌ နေကြကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ- ပုဏ္ဏား တမန်တို့သည်၎င်း၊ မာဂဓကာ-မာဂဓတိုင်း၌ နေကြကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ - တို့သည်၎င်း၊ ဝေသာလိယံ - ၌။ ကေနစိဒေဝ- တစုံတခုသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ကရဏိယေန-မချွတ်ကေန, ပြုထိုက်သောအလုပ်ကြောင့်။ ပဋိဝသန္တိ- နေကြရကုန်၏။ ကောသလကာ-ကုန်သော၊ တေဗြာဟ္မဏဒူတာစ- ထိုပုဏ္ဏား တမန်တို့သည်၎င်း၊ မာဂဓကာ-နသော၊ တေဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်၎င်း၊ အဿောသုံ-ကြားသိကြရကုန်ပြီ။ (တနည်း) အဿောသုံ ခေါ်-ကြားသိကြရကုန်သည်သာ။ (ကိံ-နည်း၊) သမဏော ခလုဘော ဂေါတမောပေ၊ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတိ၊ ဣတိ-သို့၊ (အဿောသုံ)။ [အဗ္ဗုဒ္ဓသုတ်, ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

အထ ခေါ်-၌။ ကောသလကာ-ကုန်သော၊ တေဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်၎င်း၊ မာဂဓကာ-နသော၊ တေ ဗြဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်၎င်း၊ ယေန-အကြင်အရပ်၌။ မဟာဝနံ-မဟာဝန်တောသည်၎င်း၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ-စုလစ်မွန်ချွန် အထွတ်ရှိသော ကျောင်းတော်သည်၎င်း၊ (အတ္ထိ)တေန- မဟာဝန်တောရှိရာ စုလစ်မွန်ချွန် အထွတ်ရှိသော ကျောင်းရှိရာ ထိုအရပ်သို့။ ဥပသင်္ကမိံသု - သွားကြကုန်ပြီ။ တေန ခေါ် ပန သမယေန-၌။ အာယသ္မာ နာဂိတော-အရှင်နာဂိတသည်။ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဥပဋ္ဌာကော-အလုပ်အကျွေးသည်။ ဟောတိ-၏။ အထခေါ်- ၌။ ကောသလကာ-နသော၊ တေဗြာဟ္မဏဒူတာစ-တို့သည်၎င်း၊ ပေ၊ ဧတံ - ဤစကားကို။ အဝေါစုံ - လျှောက်ကြကုန်ပြီ။ (ကိံ-နည်း၊) ဘော နာဂိတ - အရှင်နာဂိတ၊ တေရဟိ - ယခုအခါ၌။ သော ဘဂံ

ဂေါတမော- သည်၊ ကဟံ- အဘယ်အရပ်၌၊ ဝိဟရတိနုခေါ- နေပါသနည်း၊
 ဟိ-မေးသင့်ပါ၏။ မယံ-အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဒဿန
 ကာမာ-တွေ့မြင်ခြင်းကို အလိုရှိပါကုန်၏။ (တွေ့မြင်လိုပါကုန်၏။) ဣတိ-ဤသို့
 လျှောက်ကြကုန်ပြီ။ အာဝုသော - ဒါယကာတို့၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဒဿနာယ -
 ဖူးမြင်ခြင်းငှါ၊ ဝါ- ဖူးမြင်ဘို့ရာ၊ အကာလော- အခါ မဟုတ်သေး၊ ဘဂဝါ-
 သည်၊ ပဋိသလ္လီနော - ကိုယ်တော်တပါးတည်း ကိန်းအောင်းတော် မူနေပါ၏။
 [ပဋိသလ္လီနော - အာရုံများစွာ၊ စိတ်ကိုခွါ၍၊ သင့်ရာကောင်းမြတ်၊ တခုသော
 သမာပတ်အာရုံ၌ ငြိကပ်တော်မူနေပါ၏။ ဤသို့ သဒ္ဓတ္ထပေးပါ။] ဣတိ- ဤသို့
 ပြောပြီ။ အထခေါ- ၌၊ ကောသလကာ၊ တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ၊ မာဂကော၊
 တေ ဗြာဟ္မဏဒူတာစ၊ တတ္ထေဝ-ထိုအရပ်၌ပင်၊ ကေမန္တံ-သင့်တင့်လျှော့ပတ်၊
 တခုသော အရပ်အဘို့၌၊ နိသီဒိံ သု-ထိုင်နေကြကုန်ပြီ။ (ကိံ - အဘယ်သို့ကြံ၍
 ထိုင်နေကြကုန်သနည်း။) မယံ-ငါတို့သည်၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ ဒိသ္မာဝ-
 တွေ့ပြီး၍သာ၊ (တွေ့ပြီးမှသာ)၊ ဂမိဿာမ-သွားကြကုန်အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့ကြံ၍
 ထိုင်နေကြကုန်ပြီ။

—◆—
ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ ဝိဝတ္ထု

ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-ဩဋ္ဌဒ္ဓမည်သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-လိစ္ဆဝိမင်းသည်လည်း၊ မဟာတိယာ-
 ကြီးစွာသော၊ လိစ္ဆဝိပရိသာယ-လိစ္ဆဝိမင်းပရိသတ်နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တက္က၊ ယေန-၌၊
 မဟာဝနံ- သည်၊ ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ- သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ယေန-အကြင်အရပ်
 ၌၊ အာယသ္မာ နာဂိတော- အရှင်နာဂိတသည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ တေန-မဟာဝုန်
 တော ကုဋ္ဌာဂါရသာလာဝယ် အရှင်နာဂိတရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ၊ ဥပ
 သင်္ကမိတွာ၊ အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ- ရှိခိုး၍၊ ကေမန္တံ-၌၊
 အဋ္ဌာသိ-ပြီ။ ကေမန္တံ၊ ဌိတော-တည်နေပြီးသော၊ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-
 သည်လည်း၊ အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ၊ တေ၊ အဝေါစ-ပြီ။ (ကိံ)၊ ဘန္တေ နာဂိတ-
 အရှင်ဘုရား နာဂိတ၊ တေရဟိ-၌၊ အရဟံ-ဝါသနာနှင့်တကွ တထောင့်ငါးရာ
 ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော်မူသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ-မဖောက်မပြန်၊ အမှန်
 ကိုယ်တိုင်၊ အလုံ စုံသောတရားတို့ကို သိတော်မူသော၊ သော ဘဂဝါ - ထို
 မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကဟံ - ၌၊ ဝိဟရတိနုခေါ - သီတင်းသုံးတော်မူပါသနည်း၊
 ဟိ-မေးသင့်ပါ၏။ မယံ- တပည့်တော်တို့သည်၊ အရဟန္တံ - သော၊ သမ္မာသမ္ဗု
 ဒ္ဓံ-သော၊ တံ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဒဿနကာမာ - ဖူးမြင်ခြင်းကို အလိုရှိပါကုန်၏။
 ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ မဟာလိ-မဟာလိ၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနာယ-ဖူးမြင်
 ဘို့ရာ၊ အကာလော- သေး၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပဋိသလ္လီနော- ၏။ ဣတိ - ဤသို့
 (ပြောပြီ)။ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိပိ-လည်း၊ တတ္ထေဝ-ထို ကုဋ္ဌာဂါရသာလာ

အရပ်၌ပင်၊ ကေမန္တံ-၌၊ နိသီဒိ - ထိုင်နေပြီ၊ (ကိံ - အဘယ်သို့ကြံ၍ ထိုင်နေသနည်း၊) အဟံ-ငါသည်၊ အရဟန္တံ-သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ-သော၊ တံ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒိဿာဝ-ဖူးမြင်ပြီး၍သာ၊ (ဖူးမြင်ပြီးမှသာ)၊ ဂမိဿာမိ-သွားအံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ (ကြံ၍ ထိုင်နေပြီ)။

အထခေါ-၌၊ သီဟော-သီဟမည်သော၊ သမဏုဒ္ဓေသော-သာမဏေသည်၊ ယေန၊ပေ၊အာယသ္မန္တံ နာဂိတံ - ကို၊ ဧတံ- ကို၊ အဝေါစ - ပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) ဘန္တေ ကဿပ- အရှင်ဘုရား ကဿပ၊ [အရှင်နာဂိတကိုပင် အနွယ်အားဖြင့် ခေါ်သည်။] သမ္မဟုလာ- နံသော၊ ကောသလကာ - နံသော၊ ဧတေ မြာဟ္မဏ ခုတာစ-တို့သည်၎င်း၊ မာဂဓကာ- နံသော၊ ဧတေ မြာဟ္မဏခုတာစ- တို့သည်၎င်း၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ ဒဿနာယ-၄၊ ဣဓ- ဤအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကန္တာ-ရောက်လာကြပါကုန်ပြီ၊ ဩဠာဒ္ဓါ- သော၊ပေ၊ဘဂဝန္တံ, ဒဿနာယ, ဣဓ, ဥပသင်္ကန္တာ-ရောက်လာပါပြီ၊ ဘန္တေ ကဿပ-ပ၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ သော ဇနတာ - ဤ လူအပေါင်းသည်၊ ဘဂဝန္တံ, ဒဿနာယ - ၄၊ ဝါ- ဖူးမြင်ခွင့်ကို၊ လဘတံ-ရပါစေလော၊ ဣတိ- ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)၊ သီဟ-သီဟ၊ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်၊ (ထိုသို့ ပရိသတ်ကြီး၏ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ခွင့် ရစေလိုလျှင်၊) တုညေဝ-သင်ကိုယ်တိုင်ပင်၊ ဘဂဝတော-အား၊ အာရောစေဟိ-လျှောက်ချေလော၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောပြီ)၊ ဘန္တေ - အရှင်ဘုရား၊ ဧဝံ- ဤအတိုင်းမှန်ပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သီဟော-သော၊ သမဏုဒ္ဓေသော-သည်၊ အာယသ္မတော နာဂိတဿ၊ ပဋိဿုတွာ- ၍၊ ယေန ဘဂဝါ၊ပေ၊အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ သမ္မဟုလာ - နံသော၊ပေ၊ဘဂဝန္တံ, ဒဿနာယ, လဘတံ- လော၊ ဣတိ- ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)၊ သီဟ-ဟ၊ တေနဟိ-လျှင်၊ ဝိဟာရပစ္စာယာယံ- ကျောင်းရိပ်၌၊ (ပ အနက်မရှိ၊) အာသနံ-နေရာကို၊ ပညပေဟိ-ခင်းလိုက်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)၊ ဘန္တေ- ရား၊ ဧဝံ - အမိန့်တော်အတိုင်းပါ၊ ဣတိ-သို့၊ သီဟော သမဏုဒ္ဓေသော ဘဂဝတောပဋိဿုတွာ ဝိဟာရပစ္စာယာယံ အာသနံ, ပညပေ သိ- ခင်းထားပြီ။

အထခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဝိဟာရာ- ကျောင်းတော်မှ၊ နိက္ခမ္မ-ထွက်တော်မူ၍၊ ဝိဟာရပစ္စာယာယံ-၌၊ ပညတ္ထေ-ခင်းထားအပ်ပြီးသော၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိ- ထိုင်တော်မူပြီ၊ အထခေါ- ၌၊ ကောသလကာ- နံသော၊ ဧတေ မြာဟ္မဏ ခုတာစ-တို့ သည်၎င်း၊ပေ၊ဘဂဝတာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ၊ သမ္မောဒိံ သု-ခမနိယ, စသည် သဘော, မေးမြန်းပြောလျက်, ရောနှောမိကြကုန်ပြီ၊ သမ္မောဒနိယံ - ဝမ်းမြောခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော၊ (တနည်း)သမ္မောဒနိယံ-ဝမ်းမြောက်သင့် ဝမ်းမြောထိုက်သော၊ သာရဏီယံ-အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေဆိုက်သော၊ ကထံ-စကားကို၊ ဝီတိသာရေတွာ-ပြီးဆုံးစေပြီး၍၊ ကေမန္တံ နိသီဒိံ သု၊ ဩဠာဒ္ဓါ-သော၊ လိစ္ဆဝီပိ-

သည်လည်း၊ ပေ၊ အဘိဝါဒေတ္တာ ကေမန္တံ နိသိဒ္ဓိ၊ ကေမန္တံ နိသိန္ဓော ဩဠဒ္ဓေါ
 လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ°)၊ ဘန္တေ - ရာ၊ ပုရိမာနိ - ရှေး၌ဖြစ်ကုန်
 သော၊ ဒိဝသာနိ - နေ့တို့ပတ်လုံး၎င်း၊ ပုရိမတရာနိ - သာ၍ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊
 ဒိဝသာနိ - ၎င်း၊ [ဆရာတို့ကား “ဒိဝသာနိ - နေ့တို့၌” ဟု ပေးတော်မူကြ၏၊
 ဤ၌ကား နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း လာ၍ပြောသောကြောင့် “ပတ်လုံး” ဟု ပေးလိုက်
 ပါသည်။] သုနက္ခတ္တော - သုနက္ခတ္တမည်သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော - လိစ္ဆဝိမင်း၏
 သားသည်၊ ယေန - ၌၊ အဟံ - ဒကာတော်သည်၊ (အတ္ထိ - ရှိပါ၏) တေန -
 ဒကာတော်ရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ဥပသင်္ကမိ - ချဉ်းကပ်ပါပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ - ရှိ၊
 မိ - ဒကာတော်ကို၊ ဧတံ - ကို၊ အဝေါစ - ပြောဆိုပါပြီ၊ (ကိ° - နည်း၊) မဟာလိ - လိ၊
 ယဒဂ္ဂေ - အကြင်နေ့ကို အစပြု၍၊ အဟံ - အကျွန်ုပ်သည်၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဥပ
 နိဿာယ - မှီ၍၊ ဝိဟရာမိ - နေခဲ့၏၊ န စိရံ - မကြာမြင့်ပါ၊ တိဏိဝဿာနိ - သုံးနှစ်
 တို့သည်၊ (ဟောန္တိ - ဖြစ်ပါကုန်၏၊ တဒဂ္ဂေ - ထိုနေ့ကို အစပြု၍၊) [တနည်း၊
 မဟာလိ - လိ၊ အဟံ - သည်၊ ယဒဂ္ဂေ - ၍၊ န စိရံ - မကြာပါ၊ တိဏိဝဿာနိ -
 ၃ နှစ်တို့ပတ်လုံးသာ၊ ဘဂဝန္တံ - ကို၊ ဥပနိဿာယ - ၍၊ ဝိဟရာမိ - ၎င်း၊ တဒဂ္ဂေ -
 ၍။] ဝိယရူပါနိ - ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပ
 သံဟိတာနိ - ကိလေသာကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနိယာနိ - တပ်မက်စေ
 တတ်ကုန်သော၊ (တပ်မက်ဘွယ်ကောင်းကုန်သော)၊ ဒိဗ္ဗာနိ - နတ်၌ဖြစ်ကုန်
 သော၊ ရူပါနိ - ရူပါရုံတို့ကို၊ ပဿာမိ - မြင်ရ၏၊ စခေါ - ထိုသို့ ရူပါရုံတို့ကိုမြင်ရ
 ပါသော်လည်း၊ ဝိယရူပါနိ - န်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနိ - န်သော၊ ရဇနိယာနိ -
 န်သော၊ ဒိဗ္ဗာနိ - န်သော၊ သဒ္ဓါနိ - သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ နော သုဏာမိ - မကြားရ၊
 ဣတိ - ဤသို့ (ပြောပါပြီ)၊ ဘန္တေ - ရား၊ သုနက္ခတ္တော - သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော -
 သည်၊ သန္တာနေဝ - ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝိယရူပါနိ -
 န်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနိ - ကုန်သော၊ ရဇနိယာနိ - န်သော၊ ဒိဗ္ဗာနိ - န်သော၊
 သဒ္ဓါနိ - တို့ကို၊ နာသောသိနုခေါ - မကြားပါသလော၊ ဥဒါဟု - သို့မဟုတ်၊
 အသန္တာနိ - ထင်ရှားမရှိကုန်သော၊ (ဝိယရူပါနိ၊ ပေ၊ သဒ္ဓါနိ - တို့ကို၊ နာသော
 သိ - လော၊ ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ကေသဘာဝိတသမာဓိ

မဟာလိ - လိ၊ သုနက္ခတ္တော - သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော - သည်၊ သန္တာနေဝ -
 န်သော၊ ဝိယရူပါနိ - န်သော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ - န်သော၊ သဒ္ဓါနိ - တို့ကို၊ နာသောသိ -
 မကြား၊ အသန္တာနိ - န်သော၊ (ဝိယရူပါနိ၊ ပေ၊ သဒ္ဓါနိ - တို့ကို) နော နာသော
 သိ - မကြားသည်မဟုတ်၊ ဘန္တေ - ရား၊ ယေန - အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊
 ဝါ - အကြင်အထောက်အပံ့ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော - သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော - သည်၊

သန္တာနေဝ- နိသော၊ ပိယရူပါနိ ၊ ပေ ၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ သဒ္ဓါနိ- တို့ကို၊ နာသောသိ- မကြား၊ အသန္တာနိ-နိသော၊ (သဒ္ဓါနိ- တို့ကို) နော နာသောသိ-မကြားသည် မဟုတ်၊ (သော) ဟေတု-ထိုအကြောင်းသည်၊ ကော နုခေါ-အဘယ်ပါနည်း၊ (သော)ပစ္စယော-ထိုအထောက်အပံ့သည်၊ ကော နုခေါ-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ) ၊ [ဤအမေးကို ဥဘယံသဘာဝိတ သမာဓိ၏ အဆုံး၌ ဖြေတော် မူလိမ့်မည်။]

မဟာလိ-လိ၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခုနော- ရဟန်း၏၊ ဝါ-သည်၊ ပုရတ္ထိမာယ-အရှေ့ဖြစ်သော၊ ဒိဿာယ-အရပ်၌၊ ပိယရူပါနိ-ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမူပသံဟိတာနံ- ကိလေသာကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနီယာနံ - တပ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ ဒိဗ္ဗာနံ - နတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပါနိ - ရူပါရုံတို့ကို၊ ဒဿနာယ - မြင်ခြင်းငှါ၊ ဧကံသဘာဝိ တော - တခုသောအဘို့ အကျိုးငှါ ပွားစေအပ်သော၊ သမာဓိ - သမာဓိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ စ ခေါ-ဗျုတ်ရိက်တား၊ ပိယရူပါနိ-နိသော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နိသော၊ သဒ္ဓါနိ- သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ သဝနာယ - ကြားခြင်းငှါ၊ (ဧကံသဘာဝိတော - သော၊ သမာဓိ-သည်၊) နော (ဟောတိ)-မဖြစ်၊ သော-ထိုရဟန်းသည်၊ ပုရတ္ထိမာယ- သော၊ ဒိဿာယ - ၌၊ ပိယရူပါနိ၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနိ - တို့ကို၊ ဒဿနာယ - ငှါ၊ သမာဓိမိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကံသဘာဝိတော- (ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဟူသော) တခု သောအဘို့ အကျိုးငှါ ပွားစေအပ်သော်၊ ပိယရူပါနိ-နိသော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါ နံ-တို့ကို၊ သဝနာယ- ငှါ၊ နော ဧကံသဘာဝိတော-(ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ဟူသော) တခုသော အဘို့အကျိုးငှါ မပွားစေအပ်သော်၊ ပုရတ္ထိမာယ-သော၊ ဒိဿာယ-၌၊ ပိယရူပါနိ-နိသော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ ရူပါနိ-တို့ကို၊ ပဿတိ-မြင်ရ၏၊ ပိယရူပါနိ- နိသော ၊ ပေ၊ သဒ္ဓါနိစ - တို့ကိုကား၊ နော သုဏာတိ-မကြားရ။

တံ - ထိုသို့ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်း သည်၊ ကိဿဟေတု - အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဘိက္ခု နော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ပုရတ္ထိမာယ-သော၊ ဒိဿာယ-၌၊ ပိယရူပါနိ-နိသော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနိ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-ငှါ၊ သမာဓိမိ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧကံ သဘာဝိ တော-အပ်သော်၊ ပိယရူပါနိ-နိသော၊ ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနိ-တို့ကို၊ သဝနာယစ- ငှါကား၊ နော ဧကံသဘာဝိတော- အပ်သော်၊ ဧဝံ- ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧတံ - ဤ ဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ၏။

မဟာလိ- လိ၊ ပုနစ- တဖန်လည်း၊ အပရံ - တမျိုးကား၊ ဘိက္ခုနော- ၏၊ ဝါ- သည်၊ ဒက္ခိဏာယဒိဿာယ-တောင်အရပ်၌ ၊ ပေ၊ ပစ္ဆိမာယဒိဿာယ - အနောက်အရပ်၌၊ ပေ၊ ဥတ္တရာယဒိဿာယ - မြောက်အရပ်၌၊ ပေ၊ ဥဒ္ဒံ - အထက်

အရပ်၌၎င်း၊ အခေံ-အောက်အရပ်၌၎င်း၊ တိရိယံ- ဖိလာအရပ်၌၎င်း၊ ပိယ ရူပါနံ-နိသော၊ပေ၊ဒိဗ္ဗာနံ၊ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-၄၊ ကေသဘာဝိတော- သော၊ သမာဓိ-သည်၊ ဟောတိ၊ ပိယရူပါနံ-နိသော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ , သဒ္ဓါနံ- တို့ကို၊ သဝနာယစ-၄၊ကား၊ (ကေသဘာဝိတော-သော၊ သမာဓိ - သည်၊) နော(ဟောတိ)၊ သော-သည်၊ ဥဒ္ဓံ-၌၎င်း၊ အဓော - ၌၎င်း၊ တိရိယံ-၌၎င်း၊ ပိယရူပါနံ-နိသော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ-၄၊ သမာဓိမိ- သည်၊ ဝါ-ကို၊ ကေသဘာဝိတော-သော်၊ ပိယရူပါနံ-ကုန်သော၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ၊ သဒ္ဓါနံ- တို့ကို၊ သဝနာယစ - ၄၊ကား၊ နော ကေသဘာဝိတော - သော်၊ ဥဒ္ဓံ၊ အဓော, တိရိယံ, ပိယရူပါနိ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနိ , ရူပါနိ-တို့ကို၊ ပဿတိ-၏၊ ပိယ ရူပါနိ၊ပေ၊ဒိဗ္ဗာနိ, သဒ္ဓါနိစ-တို့ကိုကား၊ နော သုဏ္ဍာတိ- ရ၊ တံ - ထိုသို့ ဒိဗ္ဗ ရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု- နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဘိက္ခုနော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဥဒ္ဓံ၊အဓော,တိရိယံ, ပိယရူပါ နံ၊ပေ၊ဒိဗ္ဗာနံ, ရူပါနံ, ဒဿနာယ, သမာဓိမိ, ကေသဘာဝိတော၊ ပိယရူပါနံ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ, သဒ္ဓါနံ, သဝနာယစ - ကား၊ နော ကေသဘာဝိတော-သော်၊ ဧဝံ-ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧဝံ-ဤဒိဗ္ဗရူပါရုံတို့ကိုသာ မြင်နိုင်၍ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါရုံတို့ကို မကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါတို့ကို ကြားခြင်းငှါသာ , ဒိဗ္ဗရူပတို့ကို မမြင်ခြင်းငှါ... (၁)အရှေ့ အရပ်၊ (၂)တောင်အရပ်၊ (၃) အနောက် အရပ်၊ (၄) မြောက်အရပ်၊(၅)အထက်, အောက်, ဖိလာ (အထောင့်) အရပ်တို့၌ ပွားစေခြင်းကြောင့် ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါကိုသာ ကြား၍ ဒိဗ္ဗရူပကို မမြင်နိုင်ပုံကို၎င်း, ဒိဗ္ဗ ရူပ ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါ ၂ မျိုးလုံးကို မြင်ခြင်း ကြားခြင်းငှါဥဘယံသဘာဝိတ (၂ ခုသော အဘို့အကျိုးငှါ ပွားစေအပ်သော) သမာဓိကို အရှေ့အရပ်စသည်တို့၌ ပွားစေ ခြင်းကြောင့် ဒိဗ္ဗ ရူပ, ဒိဗ္ဗ သဒ္ဓါ ၂ မျိုးလုံးကိုပင် မြင်နိုင်ပုံ ကြားနိုင်ပုံကို၎င်း ဟောတော်မူသည်၊ ဤဝါကျများ၌ အနက်ထူး မရှိပါ။

“ဥဘယံသဘာဝိတော - (ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် , ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်ဟူသော) ၂ခုသောအဘို့အကျိုးငှါ ပွားစေအပ်သည်” ဟု၎င်း၊ “တံကိဿဟေတု” စသော ဝါကျ၌ “တံ-ထိုသို့ ဒိဗ္ဗရူပတို့ကိုမြင်နိုင်ခြင်း ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါတို့ကို ကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ကိဿဟေတု-နည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဥဒ္ဓံ အဓော,တိရိယံ-၌၎င်း၊ ပိယရူပါနံ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗာနံ, ရူပါနံ-တို့ကို၊ ဒဿနာယ စ-၄၊၎င်း၊ ပိယရူပါနံ၊ပေ၊ဒိဗ္ဗာနံ, သဒ္ဓါနံ- တို့ကို၊ သဝနာယစ-၄၊၎င်း၊ သမာဓိမိ-သည်၊ ဝါ- ကို၊ ဥဘယံသဘာဝိတော- အပ်သော်၊ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ဧဝံ-ဤဒိဗ္ဗရူပတို့ကို မြင်နိုင်ခြင်း, ဒိဗ္ဗသဒ္ဓါတို့ကို ကြားနိုင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏” ဟု၎င်း ပေးရုံသာ ထူးပါသည်။

အဖြေဝါကျ။ ။မဟာလိ-လိ၊ ယေန-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ဝါ-
 အကြင် အထောက်အပံ့ကြောင့်၊ သုနက္ခတ္တော-သော၊ လိစ္ဆဝိပုတ္တော- သည်၊
 သန္တာနေဝ-ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ ပိယရူပါနိ-နိသော၊ ပေ၊
 ဒိဗ္ဗာနိ၊ သဒ္ဓါနိ-သဒ္ဓါရုံတို့ကို၊ နာသောသိ - မကြား၊ အသန္တာနိ - ထင်ရှား
 မရှိကုန်သော၊ (သဒ္ဓါနိ-တို့ကို) နော နာသောသိ - မကြားရသည် မဟုတ်၊
 (သော)ဟေတု-ထိုအကြောင်းသည်၊ အယံ ခေါ- ဤသည်ပင်တည်း။ (ဒိဗ္ဗရူပ
 တို့ကိုသာ မြင်ဘို့ရန် ကေသဘာဝိတသမာဓိကို ပွားစေခြင်းပင်တည်း။) (သော)
 ပစ္စယော - ထို အထောက်အပံ့ ဟူသည်၊ အယံ ခေါ- တည်း၊ ဣတိ - ဤသို့
 (မိန့်တော်မူပြီ။)[မဟာလိ၏ အမေးကို ဖြေတော်မူသည်။]

(ဧဝံ ဝုတ္တေ မဟာလိ လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ ကိံ) ဘန္တေ- ရား၊
 တောသံ သမာဓိဘာဝနာနံ-ဤသမာဓိ ဘာဝနာတို့ကို၊ သစ္စိ ကိရိယာဟေတု-
 မျက်မှောက် ပြုလိုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့သည်၊
 ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရား၌၊ ဝါ-မြတ်စွာဘုရား အထံ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ- မြတ်သော
 အကျင့်ကို၊ စရန္တိနုန-ကျင့်ကြလေယောင်တကား၊ ဝါ-ကျင့်ကြ၏ဟု ထင်ပါ၏၊
 ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ၊) မဟာလိ-လိ၊ တောသံဘာဝနာနံ-တို့ကို၊ သစ္စိ
 ကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ မယိ - ငါဘုရား၌၊ ဝါ- ငါဘုရား
 အထံ၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ န စရန္တိ - ကျင့်ကြကုန်သည် မဟုတ်၊ မဟာလိ-လိ၊
 ယေသံ-အကြင်တရားတို့ကို၊ သစ္စိ ကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု၊ မယိ ဗြဟ္မ
 စရိယံ၊ စရန္တိ-နိ၏၊ အညေဝ-သမာဓိ ဘာဝနာတို့မှ တမျိုးတခြားသာလျှင်
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥတ္တရိတရာစ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတ
 တရာစ-သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊(တေ)ဓမ္မာ-ထိုတရားတို့သည်၊
 အတ္ထိ ခေါ-ရှိကုန်သေးသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့(မိန့်တော်မူပြီ။)

စတုအရိယဖလကထာ

(ဧဝံ ဝုတ္တေ မဟာလိ လိစ္ဆဝိ ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ ကိံ) ဘန္တေ - ရား။
 ယေသံ-တို့ကို၊ သစ္စိ ကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ဘဂဝတိ-၌၊
 ဝါ-၌၊ ဗြဟ္မစရိယံ-ကို၊ စရန္တိ- နိ၏၊ ဥတ္တရိတရာစ-သာ၍ လွန်ကဲသည်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာစ - သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ
 ဓမ္မာ - ထို တရားတို့ဟူသည်၊ ကတမေ ပန - အဘယ်တို့ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့
 လျှောက်ပြီ၊ မဟာလိ-လိ၊ ဣဓ-ဤ သာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊
 တိဏ္ဏံ-၃ ပါးကုန်သော၊ သညောဇနာနံ- သံယောဇဉ်တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကုန်
 ခြင်းကြောင့်၊ သောတာပန္နော-သောတာပန်သည်၊ ဝါ- ဆန့်ကျင်ဘက် တရား
 တို့ကို ပယ်ရှားတတ်သော အရိယာမဂ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၊ အဝိနိပါတဓမ္မာ-

အပါယ် ၄ ပါးတို့၌ ဖေါက်ဖေါက်ပြန်ပြန် ကျရောက်စေတတ်သော သဘော မရှိသည်။ နိဿတော - အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သော အရိယာ မဂ်တရား သည် (၇ ဘဝ အထက် မဖြစ်ဘို့ရန် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်။) သမ္မောဓိပရာယဏော- အထက်မဂ် ၃ ပါးဟူသော အလွန်ရောက်ထိုက်သော တရားရှိသည်။ ဟောတိ-၏။ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ - အကြင် တရားကို၊ သန္တိ ကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခူ မယိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ အယမ္ဗိဓမ္မော-ဤ သောတာပတ္တိဖိုလ်တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရောစ-ကေသဘာဝိတ သမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတ သမာဓိတို့ထက် သာ၍ လွန်ကဲသည်၎င်း၊ ပဏီတတရောစ-ကေသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတသမာဓိတို့ထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည် ၎င်း၊ (ဟောတိ-၏။)

မဟာလိ-လိ၊ ပုနစ-တဖန်လည်း၊ အပရံ-တမျိုးကား၊ ဘိက္ခူ-သည်၊ တိဏ္ဍိ- န်သော၊ သံယောဇနာနံ-သံယောဇဉ်တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကြောင့်၊ ရာဂဒေါသ မောဟာနံ- ရာဂဒေါသ မောဟတို့၏၊ တနုတ္တာ - နည်းပါးကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ သကဒါဂါမိ-သကဒါဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ သကိဒေဝ- တကြိမ်သာလျှင်၊ ဣမံ လောကံ-ဤ ကာမဘုံဟူသော လောကသို့၊ အာဂန္ဓာ- ပြန်လာ၍၊ ဒုက္ခဿ = တေဘူမက, ဝဋ်ဒုက္ခ၏၊ အန္တိ - အဆုံးကို၊ ကရောတိ- ပြုနိုင်၏။ မဟာလိ - လိ၊ ယဿ - အကြင် သကဒါဂါမိ ဖိုလ်တရားကို၊ သန္တိ ကိရိယာဟေတု ဘိက္ခူ မယိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ အယမ္ဗိ ဓမ္မော-ဤ သကဒါဂါမိ ဖိုလ်တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရောစ- သောတာပတ္တိဖိုလ်တရားထက် သာ၍ လွန်ကဲသည်၎င်း၊ ပဏီတတရောစ - သောတာပတ္တိ ဖိုလ်တရားထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ-၏။)

မဟာလိ ပုနစ အပရံ ဘိက္ခူ, ပဉ္စန္ဒ- ၅ ပါးကုန်သော၊ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ- အောက်ကာမဘုံသို့ ကပ်ရောက်တတ်ကုန်သော၊ ဝါ-အောက်ကာမဘုံဟူသော အဘို့၏အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော၊ သံယောဇနာနံ-တို့၏၊ ပရိက္ခယာ-ကြောင့်၊ ဩပပါတိကော- ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေနေခြင်းရှိသည်၊ တတ္ထ-ထို ဗြဟ္မာ့ပြည်၌၊ ပရိနိဗ္ဗာယီ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းရှိသည်၊ တဿ လောကာ-ထိုဗြဟ္မာ့ပြည်မှ၊ အနာ ဝတ္တိဓမ္မော- ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ၊ ပေ၊ စရန္တိ၊ အယမ္ဗိဓမ္မော- ဤ အနာဂါမိဖိုလ်တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိ တရောစ-သကဒါဂါမိဖိုလ်တရားထက် သာ၍လွန်ကဲသည်၎င်း၊ ပဏီတတရော စ-သကဒါဂါမိ ဖိုလ်တရားထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ)။

ပုန စ ပရံ မဟာလိ ဘိက္ခူ, အာသဝါနံ-အာသဝေါတို့၏၊ ခယာ-ကြောင့်၊ အနာသဝံ-အာသဝေါမရှိသော၊ စေတော ဝိမုတ္တိံ - ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ် သမာဓိကို၎င်း၊ ပညာဝိမုတ္တိံ - ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော

အရဟတ္တဖိုလ် ပညာကို၎င်း၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်အပ်
 သော သဘောဟူသော ပစ္စက္ခအတ္တဘော၌ပင်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ-
 ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍၊ သန္တိကတ္တာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ- ပြီးစေ၍၊
 ဝိဟရတိ-နေနိုင်၏။ မဟာလိ-လိ၊ ယဿ၊ပေ၊ စရန္တိ၊ အယဗ္ဗိဓမ္မော - ဤ အရ
 ဟတ္တဖိုလ် တရားသည်လည်း၊ ဥတ္တရိတရောစ - အနာဂါမိ ဖိုလ်တရားထက်
 သာ၍ လွန်ကဲသည်၎င်း၊ ပဏီတတရောစ-အနာဂါမိ ဖိုလ်တရားထက် သာ၍
 မွန်မြတ်သည်၎င်း၊ (ဟောတိ)၊ မဟာလိ-လိ၊ ယေသံ - အကြင် တရားတို့ကို၊
 သန္တိကိရိယာဟေတု-ကြောင့်၊ ဘိက္ခု။ မယိ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တိ၊ ဥတ္တရိတရောစ-
 ကေသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတ သမာဓိတို့ထက် သာ၍ လွန်ကဲသည်
 လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရောစ-ကေသဘာဝိတသမာဓိ၊ ဥဘယံသဘာဝိတ
 သမာဓိတို့ထက် သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ခံမ္မာ-ထိုတရား
 တို့ဟူသည်၊ ဣမေ ခေါ-ဤတရားတို့ပင်တည်း၊ (ဤ သောတာပတ္တိဖိုလ် စသော
 တရားတို့ပင်တည်း၊) ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

အရိယ အဋ္ဌကိက မဂ္ဂ

ဘန္တေ-ရား၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-ဤတရားတို့ကို၊ (သောတာပတ္တိဖိုလ်စသော
 တရားတို့ကို၊) သန္တိကိရိယာယ - မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ၊ မဂ္ဂေါ- လမ်းကြောင်း
 သည်၊ အတ္ထိ ပန-ရှိပါသလော၊ ပဋိပဒါ- အကျင့်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလော၊
 ဣတိ - ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)၊ မဟာလိ - မဟာလိ၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ - တို့ကို၊
 သန္တိကိရိယာယ-ငှါ၊ မဂ္ဂေါ-သည်၊ အတ္ထိ ခေါ-ရှိသည်သာ၊ ပဋိပဒါ- သည်၊
 အတ္ထိ-ရှိသည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-
 တို့ကို၊ သန္တိကိရိယာယ-ငှါ၊ မဂ္ဂေါ-ဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊
 ပဋိပဒါ-ဟူသည်၊ ကတမာ-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့(လျှောက်ပြီ)၊ အရိယော-
 ဖြူစင်သော၊ ဝါ-မြတ်သော၊ အဋ္ဌကိကော-ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယ
 မေဝမဂ္ဂေါ- ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပင်တည်း၊ သေယျထိဒံ-ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဟူသည်
 အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာဒိဋ္ဌိ၎င်း၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ - ၎င်း၊ သမ္မာဝါစာ-
 ၎င်း၊ သမ္မာကမ္မန္တော-၎င်း၊ သမ္မာအာဇီဝေါ- ၎င်း၊ သမ္မာဝါယာမော- ၎င်း၊
 သမ္မာသတိ - ၎င်း၊ သမ္မာသမာဓိ-၎င်းတည်း၊ မဟာလိ-လိ၊ ဧတေသံ ဓမ္မာနံ-
 တို့ကို၊ သန္တိကိရိယာယ-ငှါ၊ မဂ္ဂေါ-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရား
 ပင်တည်း၊ ပဋိပဒါ-ဟူသည်၊ အယံ-ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားပင်တည်း၊ ဣတိ-
 ဤသို့(မိန့်တော်မူပြီ)။

ဗြဟ္မဗိတံ

မဟာလိ-လိ၊ ဧကံ-တပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ အဟံ- ငါဘုရားသည်၊
 ကောသမ္ဘိယံ- ကောသမ္ဘိမြို့၌၊ ဝါ- မြို့၏အနီးဖြစ်သော၊ ယောသိတာရာမေ-
 ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရာမိ- နေတော်မူ၏၊ အထခေါ- ထိုအခါ၌၊
 (ကောသမ္ဘိမြို့အနီး၊ ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်ဝယ်၊ နေတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊)
 မုဏ္ဍိယော-ယမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကောစ-ပရိဗ္ဗုဇ်သည်၎င်း၊ ဒါပုပ္ဖိကန္တေ
 ဝါသီ- သစ်သားသပိတ်ကိုဆောင်သော ပရိဗ္ဗုဇ်၏ အနီးနေတပည့်ဖြစ်သော၊
 ဇာလိယောစ - ဇာလိယသည်၎င်း၊ ဒွေ- ၂ ယောက်ကုန်သော၊ ပဗ္ဗဇိတာ -
 ပရိဗ္ဗုဇ်ရသေ့တို့သည်၊ ယေနာဟံ တေနပသင်္ကမိံ သု၊ ပေ၊ ဒွေ ပဗ္ဗဇိတာ မံ တေ
 ဒဝေါစုံ (ကိံ)၊ အာဝုသော ဂေါတမ- ငါ့ရှင် ဂေါတမ၊ ကိံ နုခေါ- အသို့ပါ
 နည်း၊ တံ-ထို အထည်ကိုယ်သည်၊ ဇိဝံ-ဇိဝ မည်ပါသလော၊ တံ-ထို အသက်
 ကောင်သည်၊ သရီရံ-သရီရမည်ပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ဇိဝံ-အသက်
 ကောင်သည်၊ အညံ- အထည်ကိုယ်မှ တမျိုးတခြားပါလော၊ သရီရံ- အထည်
 ကိုယ်သည်၊ အညံ - အသက်ကောင်းမှ တမျိုးတခြားပါလော၊ ဣတိ - ဤသို့
 (လျှောက်ကြကုန်ပြီ)။

အာဝုသော- ငါ့ရှင်တို့၊ တေနဟိ - ထိုသို့ သိလိုလျှင်၊ သာဓကံ - မြဲမြံစွာ၊
 သုဏာထ-နားစိုက်ကြကုန်လော၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊
 (တနည်း) မနသိကရောထ-နှလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ ဘာသိဿာမိ-ဟောတော်
 မူအံ၊ ဣတိ-ဤသို့(မိန့်တော်မူပြီ)၊ အာဝုသော-အရှင်ဘုရား၊ ဧဝံ-ကောင်းပါပြီ၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွေ- နှစ်သော၊ တေ ပဗ္ဗဇိတာ- တို့သည်၊ မမ- ငါဘုရားအား၊ ပစ္စ
 သောသံ - ရှေးရှု နားထောင်ကြကုန်ပြီ၊ အဟံ - သည်၊ ဧတံ- ကို၊ အဝေါစံ-
 မိန့်တော်မူခဲ့ပြီ၊ ဣဓာဝုသော တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာ
 သမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ သာမညဖလေ - သာမညဖလသုတ်၌၊ (ဝိတ္ထာရိတံ) ယထာ -
 ချဲ့အပ်ပြီးကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤ အတူ၊ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ - ချဲ့ထိုက်၏၊ အာဝုသော-တို့၊
 ဧဝံ ခေါ- လျှင်၊ ဘိက္ခု- သည်၊ သီလသမ္ပန္နော - သီလနှင့်ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ
 ပေ၊ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ အာဝုသော-တို့၊ ယော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-
 ဤသို့၊ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ-မြင်၏၊ တဿ- ပဌမဈာန်ကို သိပြီး

x x x x x x x

ကေမိဒါဟံ။ ။ “ဧကံ+ဣဒံ+အဟံ” ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့အလို ပုဒ်ဖြတ်၍ အဓိပ္ပါယ်
 ယူရပုံကို ကစွည်းဘာသာဦးကာ “ဒေါ ဓဿစ” သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ အမွှင်္ဂသုတ် အဋ္ဌကထာ
 ဒုတိယအုပ္ပတ္တိဝါဒအဖွင့်နှင့် အင်္ဂုတ္တရ စတုတ္ထဦးကာ၊ ပဌမ- ပံ၊ ၃- ဝဂ်၊ မြဟ္မစရိယသုတ်
 အဖွင့်၌ကား “ဧကံ+ဣဒံ+အဟံ” ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ “ဣဒံ” ကို အနက်မရှိသော “နိပါတ်”
 ဟုသာ မိန့်သည်။

မြင်ပြီးသောထိုရဟန်းအား၊ တံ-ထိုအသက်ကောင်သည်၊ ဇိဝံ-ဇိဝမည်၏၊ တံ-ထိုကိုယ်ကောင်သည်၊ သရီရံ-ရမည်၏၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ ဇိဝံ-အသက်ကောင်သည်၊ အညံ - ကိုယ်ကောင်မှ တမျိုးတခြားသာတည်း၊ သရီရံ - သည်၊ အညံ-သာတည်း၊ ဣတိဝါ- သော်၎င်း၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ ဝစနာယ- ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ ကလ္လံ နုခေါ-သင့်ပါဥးမည်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ (မေးတော်မူပြီ)၊ အာဝုသော-အရှင်ဘုရား၊ ယောသော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာတိ-၏၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဿတိ - ၏၊ တဿ - အား၊ တံ ဇိဝံ တံ သရီရန္တိဝါ - တံဇိဝံ တံ သရီရဟူ၍ သော်၎င်း၊ အညံ ဇိဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ-ဟူ၍သော်၎င်း၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-ငှါ၊ ကလ္လံ-သင့်ပါသေး၏၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ကြကုန်ပြီ)၊ အာဝုသော-တို့၊ အဟံ-သည်၊ ဧတံ-ဤ ပဌမဈာန်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာမိ-၏၊ ဧဝံ ပဿာမိ၊ အထစပန - ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ အဟံ - သည်၊ တံ ဇိဝံ တံ သရီရန္တိဝါ-သော်၎င်း၊ အညံ ဇိဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ-သော်၎င်း၊ န ဝဒါမိ-ဟောတော်မူ။

အမှာ။ ။ ဒုတိယဈာန်စသော ဈာန်တို့၌၎င်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်မှစ၍ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် တိုင်အောင်သော ဉာဏ် ၇ ပါး၌၎င်း၊ ဘုရားရှင်က မေးတော်မူပုံ၊ ထိုရသေ့ ၂ ပါးတို့က ဖြေကြပုံကို ရှေးအတိုင်း သိပါ။

ပေါနာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတိ၊ အာဝုသော - တို့၊ ယောသော ဘိက္ခု-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနာတိ-၏၊ ဧဝံ- သို့၊ ပဿတိ- ၏၊ တဿ- အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို သိပြီး မြင်ပြီးသော ထိုရဟန်းအား၊ တံ-ထိုအသက်ကောင်သည်၊ ဇိဝံ-မည်၏၊ တံ-ထို ကိုယ်ကောင်သည်၊ သရီရံ-မည်၏၊ ဣတိဝါ- ဤသို့သော်၎င်း၊ ဇိဝံ- သည်၊ အညံ- သာတည်း၊ သရီရံ- သည်၊ အညံ-တည်း၊ ဣတိဝါ- သော်၎င်း၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှါ၊ ကလ္လံ နုခေါ-သင့်ပါ

x x x x x x x x

တံ ဇိဝံ တံ သရီရံ။ ။ ဇိဝံ သရီရတို့၏အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ ဒုကနိက္ခေပ , အာသဝအဖွင့် ဘာသာဋီကာ (၁၆၇) ၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဤကား.... “အထစပနာဟံ န ဝဒါမိတိ အဟံ ဧတမေဝံ ဇာနာမိ၊ နောစ ဧဝံ ဝဒါမိ၊ အထခေါ ကသိကာ ပရိကမ္မံ ကတွာ ဘာဝေန္တဿ ပညာဗလေန ဥပ္ပန္နံ မဟဂ္ဂတစိတ္တမေတန္တိ သညံ ဌပေသိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာကိုထောက်၍ ပဌမဈာန် စသည်ကိုပင် “ ဇိဝံ, သရီရ ” ဟု စွဲလမ်းသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ပဌမဈာန် စသည်၌ “အတ္တ” ဟု စွဲလမ်းပုံကို မြဟူဇာလသုတ်, ဒိဋ္ဌဓိဗ္ဗနိဗ္ဗာနဝါဒ၌ ဟောတော်မူထားပြီ။]

အနက်ပေး ။ ။ “ တံ- ထို အသက်ကောင်သည်၊ ဇိဝံ - ဇိဝမည်၏၊ တံ-ထို ကိုယ်ကောင်သည်၊ သရီရံ-သရီရမည်၏” ဟု အနက်ပေးထားပါသည်။ ဆရာတို့ကား- “တံ (ရူပံ) -ထိုရုပ်သည်၊ ဇိဝံ- ဇိဝမည်၏၊ ဝါ - အသက်ကောင်မည်၏၊ တံ (ရူပံ) - ထို ဇိဝမည်သောရုပ်သည်၊ ဝါ-ထို အသက်ကောင်မည်သောရုပ်သည်၊ သရီရံ-ရမည်၏၊ ဝါ-ကိုယ်မည်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပေးတော်မူကြ၏။

ဥးမည်လော၊ ဣတိ- ဤသို့ (မေးတော်မူပြီ)၊ အာဝုသော- အရှင်ဘုရား၊ ယော
 သော ဘိက္ခု- သည်၊ ဧဝံ ဇာနာတိ၊ ဧဝံ ပဿတိ၊ တဿ- အား၊ တံ ဇိဝံ တံ သရီ
 ရန္တိဝါ-ဟူ၍သော်၎င်း၊ အညံ ဇိဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ-ဟူ၍သော်၎င်း၊ ဧတံ-ကို၊
 ဝစနာယ- ၄၊ န ကလ္လံ - မသင့်တော့ပါ၊ ဣတိ - ဤသို့ (လျှောက်ကြကုန်ပြီ)၊
 အာဝုသော - တို့၊ အဟံ - သည်၊ ဧတံ - ဤ အာသဝက္ခယဉာဏ်ကို၊ ဧဝံ- သို့၊
 ဇာနာမိ - ၏၊ ဧဝံ ပဿာမိ၊ အထစ ပန - ထိုသို့ သိမြင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ တံ ဇိဝံ
 တံ သရီရန္တိဝါ-ဟူ၍သော်၎င်း၊ အညံ ဇိဝံ အညံ သရီရန္တိဝါ- ဟူ၍သော်၎င်း၊
 န ဝဒါမိ-ဟောတော်မူ၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒံ-ဤစကားကို၊ အဝေါ
 စ-မိန့်တော်မူပြီ၊ ဩဋ္ဌဒ္ဓေါ-သော၊ လိစ္ဆဝိ-သည်၊ အတ္တမနော- မိမိစိတ်ရှိသည်၊
 (ဟုတွာ-၍)ဘဂဝတော - မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝါ-သည်၊ ဘာသိတံ-ဟောတော်
 မူအပ်သော စကားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိ - ဝမ်းမြောက်နှစ်သက် , ရှင်အားတက်
 လျက်, လက်ခံပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ သုတံ-နာယုမှတ်သား, ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊
 (တနည်း) ဣတိ - ဤသို့၊ သုတံ - နာယုမှတ်သား , ဆောင်ထားရခြင်းသည်၊
 (ဟောတိ - ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ - မဟာလိသုတ် အပြီးတည်း)။

ဆဋ္ဌိ - ၆ သုတ်မြောက်ဖြစ်သော၊ မဟာလိသုတ္တံ- သည်၊ နိဋ္ဌိတံ- ပြီ။

မဟာလိသုတ် ပါဠိတော်
 နိဿယ ပြီးပြီ။

ဇာလိယသုတ် နိဿယ

ဧဝံ မေ သုတံ ကေသမယံ၊ ဘဂဝါ ကောသမ္ဗိယံ - ကောသမ္ဗိမြို့၌၊ ဝါ-၏
 အနီးဖြစ်သော၊ ယောသိတာရာမေ-ယောသိတာရုံကျောင်းတိုက်၌၊ (ဇယာသိတ
 သဋ္ဌေးသည် ဆောက်လုပ်အပ်သောအာရာမ၌)၊ ဝိဟရတိ-၏၊ [ဤမှ နောက်၌
 ရှေ့သုတ်လာ ဋီပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုနှင့် အားလုံးတူပြီ၊ အချို့ မတူတာကိုလည်း ရှေ့၌
 အနက်ရေးခဲ့ပါပြီ။]

သတ္တမံ - ၇ သုတ်မြောက်ဖြစ်သော၊ ဇာလိယသုတ္တံ- သည်၊ နိဋ္ဌိတံ- ပြီးပြီ။

ဇာလိယသုတ် ပါဠိတော်
 နိဿယ ပြီးပြီ။

မဟာသီဟနာဒသုတ် နိဿယ

အစောလကဿပ ဝတ္ထု

ဧဝံ မေ သုတံ, ဧကံ သမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ အနက်ပေးခဲ့သည့်အတိုင်း ပေးပါ။ “ ဗြဟ္မဇာလံ, ဗြဟ္မဇာလဿ ” နေရာဝယ် “ မဟာသီဟနာဒံ, မဟာသီဟနာဒဿ ” ဟု ထည့်ရုံသာ ထူးပါသည်။] ဘဂဝါ - သည်၊ ဥရုညာယံ- ဥရုညာတိုင်း, ဥရုညာမြို့၌၊ ကဏ္ဍကတ္ထလေ-ကဏ္ဍကတ္ထလမည်သော၊ မိဂဒါယေ- သားကောင်တို့၏ တော၌၊ ဝိဟရတိ- သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ အထခေါ- ဥရုညာမြို့ အနီး ကဏ္ဍကတ္ထလတောဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ အစောလော- အဝတ်မဆည်း, အချည်းနီးသော၊ ကဿပေါ - ကဿပသည်၊ ယေနဘဂဝါ ပေဘဂဝန္တံ တေဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ - အရှင်ဂေါတမ၊ မေ- အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ - ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတံ - ကြားအပ်ပါပြီ၊ ဝါ- ကြားဘူးပါပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော - ရဟန်းဂေါတမသည်၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော၊ တပံ - အကျင့်ကို၊ ဂရဟတိ- ကဲ့ရဲ့ ၏၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပဿိံ - အကျင့်ရှိသော၊ လူခါဇိဝိံ - ခေါင်းပါးသော အသက်- မွေးခြင်းရှိသူကို၊ ဧကံသေန- စင်စစ်အားဖြင့်၊ ဥပက္ခောသတိ- ပြောင်လျှောင်၏၊ ဥပဝဒတိ- ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချ၏၊ ဣတိ- ဤသို့ ကြားအပ်ပါပြီ၊ ဝါ - ဤသို့ ကြားဘူးပါပြီ။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ ယေ တေ- အကြင်သူတို့သည်၊ သမဏော ဂေါတမော- သည်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပံ- ကို၊ ဂရဟတိ- ၏၊ သဗ္ဗံ- သော၊ တပဿိံ - သော၊ လူခါဇိဝိံ -ကို၊ ဧကံ သေန-အားဖြင့်၊ ဥပက္ခောသတိ- ၏၊ ဥပဝဒတိ- ၏၊ ဣတိ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောဆိုကြကုန်ပြီ၊ ကစ္ဆိ-အသို့ပါနည်း၊ တေ-ထိုသူတို့ သည်၊ ဘောတော ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝုတ္တဝါဒိနော- ပြောဆိုအပ်သော စကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိကြပါကုန်၏လော၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ အဘူတေနစ- မဟုတ်မမှန်သော စကားဖြင့်လည်း၊ န အတ္တာဗိက္ခန္တိ - မစွပ်စွဲကြပါကုန်၏ လော၊ ဝါ - မစွပ်စွဲဘဲ ရှိကြပါကုန်၏လော၊ ဓမ္မဿ - အရှင်ဂေါတမ ပြောပြ အပ်သော အကြောင်းအား၊ အနုဓမ္မံစ - လျော်သော အကြောင်းကိုလည်း၊ ဗျာကရောန္တိ - ဖြေဆိုကြပါကုန်၏လော၊ သဟဓမ္မိကော- စွပ်စွဲလိုသူတို့ ပြအပ် သောအကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဝါဒါနဝါဒေါ-အရှင်ဘုရားတို့ ရှေးဥားစွာ ပြောဆိုအပ်သောစကား, နောက်ထပ် ပြောဆိုအပ်သောစကားသည်၊ ကောစိ- စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှလည်း၊ ဝါရယံ - ပညာရှိတို့ ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သော၊ ဌာနံစ- အကြောင်းသို့လည်း၊ န အာဂစ္ဆတိ - မရောက်ပါ၏လော၊ ဝါ - မရောက်ဘဲ ရှိပါ၏လော၊ ဟိ - ထိုစကားကို လျှောက်ထားသင့်ပါ၏၊ မယံ - အကျွန်ုပ်တို့ သည်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-အရှင်ဂေါတမကို၊ အနတ္တက္ခာတုကာမာ- စွပ်စွဲခြင်းငှါ အလိုမရှိပါကုန်၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ကဿပ-ပ၊ ယေတေ-အကြင်သူတို့သည်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ပေ၊ ဥပဝဒတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ အာဟံသု- နံပြီ၊ ဧတေ-ဤသူတို့သည်၊ မေ- ငါ၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝုတ္တဝါဒိနော-ပြောဆိုအပ်သော စကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိကြ ကုန်သည်၊ န (ဟောန္တိ)-မဖြစ်ကုန်၊ တေ-တို့သည်၊ မံ-ကို၊ အသတာ- ထင်ရှား မရှိသော၊ အဘူတေနစ-ဖြင့်လည်း၊ အတ္တဘိက္ခန္တိ-စွပ်စွဲကြကုန်၏၊ ကဿပ- ပ၊ ဣဓ-ဤလောက၌၊ အဟံ-သည်၊ တပဿိ-အကျင့်ရှိသော၊ လူခါဇိဝိ- ခေါင်းပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိသော၊ ဧကစ္စံ-အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒိဗ္ဗေန- နတ်၌ ဖြစ်သော ပသာဒစက္ခုနှင့် တူသော၊ ဝိသုဒ္ဓေန-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ် သော၊ အတိတ္တန္တမာနသကေန-လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော မံသစက္ခုကို လွန်သော၊ စက္ခုနာ-အဘိညာဉ် စက္ခုဖြင့်၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္ဒကခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ- ပျက်ခြင်းဟူသော၊ မရဏာ- သေခြင်းမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ အပါယံ - သုခ၏ ဖြစ်ကြောင်းကောင်းမှုမှ ကင်းသော၊ ဒုဂ္ဂတိ-ဒုက္ခအပေါင်း၏ လည်းလျောင်း ရာဖြစ်သော၊ ဝိနိပါတံ-ကင်းသော အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ ကျရောက်ရာဖြစ်သော၊ နိရယံ - ငရဲ၌၊ ဥပပန္နံ - ဖြစ်ရသည်ကို၊ ပဿာမိ - မြင်တော်မူရ၏၊ [ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ စသည်တို့၏ အနက်ကို သာမညဖလသုတ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဗျူဟာကထာ၌ လည်း အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွရေးခဲ့ပြီ။] ကဿပ-ပ၊ ဣဓ-၌၊ အဟံ-သည်၊ တပဿိ- သော၊ လူခါဇိဝိ-သော၊ ဧကစ္စံ ပန-ကိုကား၊ ဒိဗ္ဗေန-သော၊ ပေ၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ကာယဿ-၏၊ ဘေဒါ-သော၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌၊ သုဂတိ-သုခ အပေါင်း၏ လည်းလျောင်းရာ ဖြစ်သော၊ သဂ္ဂံ-ရူပါရုံစသော အာရုံတို့ဖြင့် လွန်စွာကောင်း မြတ်သော၊ လောကံ-လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ-၏။

ကဿပ-ပ၊ ဣဓ-၌၊ အဟံ-သည်၊ တပဿိ-သော၊ အပ္ပဒုက္ခဝိဟာရိ- အနည်းငယ်ဖြင့် ဆင်းရဲစွာနေလေ့ရှိသော၊ ဧကစ္စံ - ကို၊ ဒိဗ္ဗေန - သော၊ ပေ၊ စက္ခုနာ-ဖြင့်၊ ကာယဿ- ၏၊ ဘေဒါ- သော၊ ပေ၊ နိရယံ-၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ-၏၊ ကဿပ-ပ၊ ဣဓ-၌၊ အဟံ-သည်၊ တပဿိ-သော၊ အပ္ပဒုက္ခ ဝိဟာရိ-သော၊ ဧကစ္စံ ပန - ကိုကား၊ ဒိဗ္ဗေန၊ ပေ စက္ခုနာ - ဖြင့်၊ ကာယဿ ဘေဒါ၊ ပေ၊ သဂ္ဂံ-သော၊ လောကံ-၌၊ ဥပပန္နံ-ကို၊ ပဿာမိ၊ ကဿပ-ပ၊ ယော အဟံ-အကြင် ငါသည်၊ ဣမေသံ တပဿိနံ-ဤအကျင့် ရှိသူတို့၏၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဂတိဉ္စ-လာခဲ့ရာ အတိတ်ဘဝကို၎င်း၊ ဝတိဉ္စ-ရောက်ထိုက်သော အနာဂတ် ဘဝကို၎င်း၊ စုတိဉ္စ- နောက်ထပ် စုတေရခြင်းကို၎င်း၊ ဥပပတ္တိဉ္စ- နောက်ထပ် ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းကို၎င်း၊ ယထာဘူတံ-မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ၊ ပဇာနာမိ- အပြားအားဖြင့် သိတော်မူ၏၊ သော အဟံ-ထိုငါသည်၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပံ-ကို၊ ကိံ ဂရဟိဿာမိ-အဘယ်မှာ ကဲ့ရဲ့ ပါအံ့နည်း၊ သဗ္ဗံ-သော၊ တပဿိ-သော၊ လူခါဇိဝိ ဝါ - ကိုမူလည်း၊ ဧကံသေန - အားဖြင့်၊ ကိံ ဥပက္ခောသိဿာမိ-

အဘယ်မှာ ပြောင်လျှောက်ပါအံ့နည်း။ ကိံ ဥပဝဒိဿာမိ - အဘယ်မှာ ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချပါအံ့နည်း။ [ကိံ - အဘယ်ကြောင့်၊ ဂရဟိဿာမိ - ကဲ့ရဲ့ ပါအံ့နည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခွဲ၍လည်း အနက်ပေးနိုင်ပါသည်။]

ကဿပ-ပ၊ ဧကေ-အချို့ ကုန်သော၊ ပဏ္ဍိတာ-ကြောင်းကျိုးမြင်သိ၊ သုတ မယပညာ စိန္တာမယပညာ ရှိကြကုန်သော၊ နိပုဏာ-သိမ်မွေ့ နက်နဲသော ပဋိ သန္ဓေပညာရှိကြကုန်သော၊ ကတပရပ္ပဝါဒါ - သိအပ်ပြီးသော သူတပါးတို့၏ အယူဝါဒ၊ ပြိုင်အပ်ပြီးသော သူတပါးတို့၏ အယူဝါဒ ရှိကြကုန်သော၊ ဝါလ ဝေဓိရူပါ - သားမြီးဖျားကို ပစ်ခွင်းနိုင်သော လေးတော်သား၏ သဘောရှိကြ ကုန်သော၊ ဝါ - သားမြီးဖျားကို ပစ်ခွင်းနိုင်သော လေးတော်သားနှင့် တူကုန် သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ - သမဏဗြာဟ္မဏ အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏။ [“ပဏ္ဍိတာ” စသည်တို့၏ အနက်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် အမရာ ဝိက္ခေပကထာ၌လည်း အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ရေးခဲ့ပြီ။] တေ-ထို သမဏဗြာဟ္မဏ အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပညာဂတေန-မိမိတို့၏ပညာဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ- မိစ္ဆာအယူတို့ကို၊ ဘိန္ဒန္တာမညေ - ဖျက်ခွဲကုန်သကဲ့သို့၊ စရန္တိ-လှည့်လည်ကြ ကုန်၏။

မေ-ငါ၏(အယူဝါဒသည်)၊ တေဟိဝိ-တို့နှင့်လည်း၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ ဧကေစေ သု-အချို့ ကုန်သော၊ ဌာနေသု-အရာတို့၌၊ သမေတိ- ညီညွတ်၏၊ ဧကေစေသု၊ ဌာနေသု၊ န သမေတိ-မညီညွတ်၊ တေ-ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ ဧကေစွံ- အချို့ သော၊ ယံ-အကြင် ၅ ပါးသီလ စသည်ကို၊ သာဓူတိ - ကောင်း၏ ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-ပြောဟောကြကုန်၏၊ မယမ္ဗိ- ငါတို့သည်လည်း၊ ဧကေစွံ-သော၊ တံ- ထို ၅ ပါးသီလစသည်ကို၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ဝဒေမ-ပြောဟောပါကုန်၏၊ တေ- တို့သည်၊ ဧကေစွံ, ယံ - အကြင် ပါဏာတိပါတစသော ရန်ကို၊ န သာဓူတိ - မကောင်း ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ၊ မယမ္ဗိ ဧကေစွံ, တံ - ထို ပါဏာတိပါတစသော ရန်ကို၊ န သာဓူတိ, ဝဒေမ၊ တေ ဧကေစွံ, ယံ-အကြင် ၅ ခွါရ၌ မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ သာဓူတိ ဝဒန္တိ၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧကေစွံ, တံ-ထို ၅ ခွါရ၌ မစောင့်စည်းခြင်းကို၊ န သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ဝဒေမ-ပြောဟောကုန်၏၊ တေ ဧကေစွံ, ယံ-အကြင် ၅ ခွါရ၌ စောင့်စည်းခြင်းကို၊ န သာဓူတိ ဝဒန္တိ၊ မယံ ဧကေစွံ, တံ-ထို ၅ ခွါရ၌ စောင့်စည်း ခြင်းကို၊ သာဓူတိ-ဟူ၍၊ ဝဒေမ-နိ၏။

အမှာ၊ ဤသို့လျှင် တပါးသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့၏ ဝါဒနှင့် ကိုယ် တော်ဝါဒ၏ တူပုံ၊ မတူပုံကို ပြတော်မူပြီး၍၊ ကိုယ်တော်၏ဝါဒနှင့် တပါးသော သမဏဗြာဟ္မဏတို့ ဝါဒ၏တူပုံ မတူပုံကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “ယံ မယံ ဧကေစွံ ဝဒေမ” စသည်ကို ဟောတော်မူသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိ။

သမနုယုန္တောပနကထာ

တေ- ထို သမဏဗြာဟ္မဏတို့သို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ - ချဉ်းကပ်၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ - မိန့်တော်မူ၏၊ (ကိံ-နည်း၊) အာဂုသော - ငါ့ရှင်တို့၊ နော - ငါတို့၏ (အယု ဝါဒသည်)၊ ယေသု ဌာနေသု- အကြင် သံဝရ အသံဝရဌာနတို့၌၊ န သမေတိ-မညီ၊ တာနိ ဌာနိ-ထိုမညီရာ ဌာနတို့သည်၊ တိဋ္ဌန္တု- တည်ပါစေကုန်၊ ဝါ-ထားလိုက်ပါကုန်၊ ယေသု ဌာနေသု-အကြင် သီလ, ဝေရဌာနတို့၌၊ သမေ တိ-ညီညွတ်၏၊ တတ္ထ-ထိုညီညွတ်ရာဌာနတို့၌၊ ဝိညူ-ပညာရှိတို့သည်၊ သတ္ထာရာ- ဆရာနှင့်၊ (သဒ္ဓိံ - တကွ၊) သတ္ထာရံ-ဆရာကို၊ (တနည်း) သတ္ထရာ သတ္ထာရံ- ဆရာ အချင်းချင်းကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ) ဝါ-ကပ်ဆောင်၍သော်၎င်း၊ ဝါ- နှိုင်း ယှဉ်၍သော်၎င်း၊ သံယေန- သံဃာနှင့်၊ (သဒ္ဓိံ - ကွ၊) သံဃံ-ကို၊ (တနည်း) သံဃေန သံဃံ-သံဃာ အချင်းချင်းကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ) ဝါ- ၎င်း၊ ဝါ - ၎င်း၊ သမနုယုန္တံ-အယုကို မေးစိစစ်ကြကုန်လော့၊ သမနုဂါဟန္တံ-အကြောင်းကို ယူစေကြကုန်လော့၊ ဝါ-အကြောင်းကို မေးကြကုန်လော့၊ သမနုဘာသန္တာ- ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်, ၂ ပါးစုံကို တဖန်ထပ်၍ မေးမြန်းပြောဆိုကြကုန်လော့။

(ကိံ - အဘယ်သို့ စိစစ် မေးမြန်း ပြောဆိုကြကုန်မည်နည်း။) ဣမေသံ ဘဝတံ-ဤ အရှင်တို့တွင်၊ (ကောဌ္ဇဝပ်၊) အကုသလာ-အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလာသင်္ခါတာ-အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သာဝဇ္ဇာ- အပြစ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ သာဝဇ္ဇာသင်္ခါတာ- အပြစ်နှင့် တကွဖြစ်၏ဟု ဆိုအပ်ကုန် သော၊ အသေဝိတဗ္ဗာ - မမှီဝဲထိုက်ကုန်သော၊ အသေဝိတဗ္ဗသင်္ခါတာ - မမှီဝဲ ထိုက်သော တရားတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်သော၊ န အလမရိယာ-အရိယာ အဖြစ် ကို ပြုခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ န အလမရိယသင်္ခါတာ- အရိယာ အဖြစ်ကို ပြုခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ကဏှာ-မည်းညစ်ကုန် သော၊ ကဏှာသင်္ခါတာ - မည်းညစ်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင်တရားတို့သည်၊ (သန္တိ - ရှိကုန်၏၊) ကော - အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ- ဤ တရားတို့ကို၊ အနဝသေသံ - အကြွင်း မရှိအောင်၊ ပဟာယ- ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်သနည်း၊ သမဏော ဂေါတမောဝါ-ရဟန်းဂေါတမ သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တတိ-ကျင့်သလော့၊) ပရေ-ရဟန်းဂေါတမမှ တပါး အခြား ကုန်သော၊ ဘောဇ္ဇော-အရှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဏာစရိယာဝါ- ဂိုဏ်းဆရာတို့ သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တန္တိ-ကျင့်ကုန်သလော့၊) ဣတိ- ဤသို့ စိစစ်မေးမြန်း ပြောဆို ကြကုန်လော့။

ကဿပ-ပ၊ ယံ- အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝိညူ-တို့သည်၊ သမနုယုန္တံ-အယုကို မေးစိစစ်ကုန်လသော်၊ သမနုဂါဟန္တာ-အကြောင်းကို ယူစေကုန် လသော်၊ ဝါ- အကြောင်းကို မေးကုန်လသော်၊ သမနုဘာသန္တာ - ဥပမာ

ဥဒါဟရုဏ် ၂ ပါးစုံကို တဖန်ထပ်၍ မေးမြန်းပြောဆိုကုန်လသော်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝဒေယျံ - ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ (ကိံ - နည်း၊) ဣမေသံ ဘဝတံ- တို့တွင်၊ အကုသလာ - အကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော၊ အကုသလာသင်္ခါတာ - အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ပေ၊ ကဏှာ-နံသော၊ ကဏှသင်္ခါတာ-နံသော၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-နံ၏၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ-တို့ကို၊ အနဝသေသံ-အောင်၊ ပဟာယ-၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်နိုင်၏၊ ပရေ-နံသော၊ ဘောဇ္ဇော-နံသော၊ ဂဏာစရိယာ-တို့သည်၊ ယံဝါ - ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား အနည်းငယ်မျှသော အကုသိုလ်တရားကို၊ (ပဟာယ-၍၊ ဝတ္တန္တိ-နံ၏၊) ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျံ-နံရာ၏၊) ဧတံ ဌာနံ-ဤသို့ပြောဆိုကြခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ-ရှိနိုင်၏၊ ကဿပ-ပ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဣဟ-ဤလောက၌၊ ဝိညု-တို့သည်၊ သမနယုဂ္ဂန္တာ၊ ပေ၊ အမှေဝ-ငါတို့ကိုသာ၊ တတ္ထ-ထို မေးစိစစ်ရာ၌၊ ဝါ-ထိုအကုသိုလ်ကို ပယ်ရာ၌၊ ယေဘုယျေန-အားဖြင့်၊ ပသံသေယျံ-နံရာ၏။

ကဿပ-ပ၊ နော-ငါတို့၏၊ အပရမ္ပိ - အခြားသော အကြောင်းကိုလည်း၊ ဝိညု-တို့သည်၊ သတ္တာရာ-နှင့်၊ (သဒ္ဓိံ-ကွ၊) သတ္တာရံ-ကို၊ (ဥပသံဟရိတွာ) ဝါ-သော်၎င်း၊ ဝါ-သော်၎င်း၊ ပေ၊ သမနဘာသန္တိ-ကုန်လော၊ (ကိံ - နည်း၊) ဣမေသံ ဘဝတံ-တို့တွင်၊ ကုသလာ-ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ကုသလာသင်္ခါတာ-ကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ အနဝဇ္ဇာ - အပြစ် မရှိကုန်သော၊ အနဝဇ္ဇာ သင်္ခါတာ-အပြစ် မရှိဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သေဝိတဗ္ဗာ-မှီဝဲထိုက်ကုန်သော၊ သေဝိတဗ္ဗာသင်္ခါတာ-မှီဝဲထိုက်ကုန်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ အလမရိယာ-အရိယာအဖြစ်ကို ပြုခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ကုန်သော၊ အလမရိယာသင်္ခါတာ-အရိယာအဖြစ်ကိုပြုခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သောတရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ သုက္ကာ-ဖြူစင်ကုန်သော၊ သုက္ကာသင်္ခါတာ- ဖြူစင်သော တရားတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ (သန္တိ)၊ ကော - အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ - တို့ကို၊ အနဝသေသံ-အကြွင်း မရှိအောင်၊ သမဒါယ-ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဝတ္တတိ-ကျင့်သနည်း၊ သမဏော ဂေါတမောဝါ-သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တတိ-ကျင့်သလော၊) ပရေ- ကုန်သော၊ ဘောဇ္ဇော - နံသော၊ ဂဏာစရိယာဝါ-တို့သည်မူလည်း၊ (ဝတ္တန္တိ၊) ဣတိ-ဤသို့ စိစစ်မေးမြန်း၊ ပြောဆိုကြကုန်လော။

x x x x x x x

အပရမ္ပိ နော ကဿပ။ ■ ကဿပ-ပ၊ နော-ငါတို့၏၊ အပရမ္ပိ-အခြားသော အကြောင်းကိုလည်း၊ (ကုသိုလ်အရာ၌ အကျွင်းမဲ့ကျင့်နိုင် , မကျင့်နိုင်ဟူသော အခြားသော အကြောင်းကိုလည်း၊) ဤသို့ ပေးလိုက်ပါသည်။ အဋ္ဌကထာ၌ အထူးမဖွင့်ပါ။ ဆရာတို့ကား “ကဿပ-ပ၊ နော- တို့၏၊ အပရံ- အခြားသော၊ သီဟနာဒံပိ- သီဟနာဒံကိုလည်း၊ ဘာသိသာမိ၊ ကွံသုဏောဟိ”ဟု ပေးတော်မူကြသည်။

ကဿပ-ပါ ယံ- အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဝိညူ-တို့သည်၊ သမနယုဇ္ဇန္တာ-နိလသော်၊ ပေ၊ ဝေယျ၊ (ကိ)၊ ဣမေသံဘဝတံ-တို့တွင်၊ (“သမဏော ဂေါတမော၊ ဘောန္တော ဂဏာစရိယာ” တို့၌စပ်၊) ကုသလာ-နိသော၊ ကုသလ သင်္ခါတာ - နိသော၊ ပေ၊ ယေ ဓမ္မာ (သန္တိ)၊ သမဏော ဂေါတမော - သည်၊ ဣမေ ဓမ္မေ အနဝသေသံ , သမာဒါယ - ရှိ၊ ဝတ္တတိ - ၏၊ ပရေ - နိသော၊ ဘောန္တော - နိသော၊ ဂဏာစရိယာ - တို့သည်၊ ယံဝါ - ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား၊ အနည်းငယ်မျှသော ကုသိုလ်တရားကို၊ (သမာဒါယ, ဝတ္တန္တိ - နိ၏) ဣတိ- ဤသို့ ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ကဿပ- ပါ ဣတိ - လျှင်၊ ဣဟ- ၌၊ ဝိညူ- တို့သည်၊ သမနယုဇ္ဇန္တာ သမနဂါဟန္တာ, သမနဘာသန္တာ- နိလသော်၊ အမှေဝ - တို့ကို သာ၊ တတ္ထ-ထို ကုသိုလ်တရားတို့ကိုကျင့်ရာ၌၊ ယေဘုယျေန, ပသံသေယျ။

x x x x x x x x

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကသံဃာက အကုသိုလ်တရား တို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်နိုင်၍ ကုသိုလ်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ဆောက်တည်နိုင်ပုံကို၎င်း၊ အခြား ဂိုဏ်းဆရာတို့၏ သာဝကသံဃာက အကုသိုလ်တရားကို အနည်းငယ်မျှသာ ပယ်နိုင်၍၊ ကုသိုလ်တရားကို အနည်းငယ်မျှသာ ဆောက်တည်နိုင်ပုံကို၎င်း ဧဟာဇ္ဇတံ မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။

အရိယ အဋ္ဌိက္ခိကမဂ္ဂ

ကဿပ- ပါ ယထာ (ယံ မဂ္ဂ) - အကြင်လမ်းကို၊ ပဋိပန္နော- သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယထာ (ယံ ပဋိပဒံ) - အကြင် အကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နော- ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမံယေဝ - ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ ဥဿတိ- သိနိုင်လတံ၊ သာမံ ယေဝ-လျှင်၊ ဒက္ခတိ (ဒက္ခိတိ) - မြင်နိုင်လတံ၊ (ကိ - အဘယ်သို့ သိ, မြင်နိုင် လတံနည်း၊) သမဏောဝ ဂေါတမော - သည်သာ၊ (ဝဒန္တော - ပြောဟောလ သော်၊) ကာလဝါဒီ - သင့်လျော်သောအခါ၌ ပြောဟောတတ်၏၊ ဘူတဝါဒီ- ဟုတ်မှန်သောစကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏၊ အတ္ထဝါဒီ- ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် ၌ တန်သော စီးပွားရှိသောစကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏၊ ဓမ္မဝါဒီ- လောကုတ္တရာ တရားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏၊ ဝိနယဝါဒီ - သံဝရဝိနည်း ပဟာန

x x x x x x x x

အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါစသညံ။ ။ အတ္ထိ ကဿပါတိ အာဒိသု ယံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နော သမဏော ဂေါတမော ဝဒန္တော ယုတ္တပတ္တကာလေ (သင့်လျော် လျောက်ပတ်သော ကာလ၌) ဧကံသတော ဟိတာဝဟဘာဝေန အတ္ထိ (အစီးအပွားရှိသော စကားကို) တထဘာဝဇ္ဇော ဘူတံ, ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မံ (တရားရှိသောစကားကို) ဝိနယ ယောဂတော ပရေသံ ဝိနယနတောစ ဝိနယံ (သံဝရဝိနည်း ပဟာနဝိနည်းစကားကို၊ ဝါ-သုတပါးကို ဆုံးမကြောင်းစကားကို) ဝဒတိတိ သာမံ ယေဝ အတ္ထပစ္စက္ခတောဝ

ဝိနည်းကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဝါ - ဆုံးမကြောင်းဝိနည်းကိုသာ ပြောဟော
တတ်၏။ ဣတိ - ဤသို့ (သိမြင်နိုင်လတံ၊) သော မဂ္ဂေါ - ထိုလမ်းသည်၊ (ထို
လောကုတ္တရာမဂ်သည်)၊ အတ္ထိ - ရှိ၏။ သာ ပဋိပဒါ - ထိုအကျင့်သည်၊ (ထို
လောကုတ္တရာမဂ်သို့ ရောက်ကြောင်း ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်သည်)၊ အတ္ထိ - ၏။

ကဿပ-ပါ၊ ယထာ (ယံ မဂ္ဂံ)-ကို၊ ပဋိပန္နော-သည်၊ ယထာ (ယံ ပဋိပဒံ)-
ကို၊ ပဋိပန္နော-သည်၊ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ (ဧဝ) ဒက္ခတိ၊ (ကိံ)၊
သမဏောဝ ဂေါတမော - သည်သာ၊ (ဝဒန္တော - သော်၊) ကာလဝါဒီ၊ ပေ၊
ဝိနယဝါဒီ-၏။ ဣတိ-ဤသို့သိမြင်နိုင်လတံ၊ သော မဂ္ဂေါ-ဟူသည်၊ ကတမောစ-
အဘယ်နည်း၊ သာ ပဋိပဒါ - ဟူသည်၊ ကတမောစ - နည်း၊ အရိယော - ဖြူစင်
မြင့်မြတ်သော၊ အဋ္ဌကိကော - ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ အယမေဝမဂ္ဂေါ-ဤ

x x x x x x x x

(မိမိကိုယ်တိုင်သာ) ဇာနိဿတိ၊ သော မယာ သယံ အဘိညာ သန္တိကတွာ ပဝေဒိ
တော သကလ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခနိဿရဏဘူတော အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ၊ တဿစ အဓိဂမုပါယ
ဘူတာ ပုဗ္ဗဘာဂ ပဋိပဒါတိ အယမေတ္ထ ဣယဇနာ၊ - ဋီကာ။

ဤအတိုင်း ထည့်သင့်ရာထည့်၍ အနက်ပေးပုံ။ ။“ကဿပ-ပါ၊ ယထာ(ယံ
မဂ္ဂံ)-အကြင်လမ်းကို၊ ပဋိပန္နော-သွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယထာ(ယံ ပဋိပဒံ) -အကြင်
ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နော - ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ
(ဧဝ) ဒက္ခတိ(ဒက္ခိတိ)၊ (ကိံ)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ (ဝဒန္တော-ပြော
ဟောလသော်၊) ကာလဝါဒီ - သင့်လျော် လျောက်ပတ်သောကာလ၌သာ ပြောဟော
တတ်၏။ ဘူတဝါဒီ - ဟုတ်မှန်သောစကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ အတ္ထဝါဒီ -
စီးပွားရှိသော စကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဓမ္မဝါဒီ - တရားနည်းလမ်းရှိသော
စကားကိုသာ ပြောဟောတတ်၏။ ဝိနယဝါဒီ-သံဝရဝိနည်း ပဟာနဝိနည်းကိုသာ ပြော
ဟောတတ်၏။ ဝါ-သူ ဝါးတို့ကို ဆုံးမကြောင်းတရားစကားကိုသာပြောဟောတတ်၏။
ဣတိ - သို့၊ သာမံယေဝ ဥဿတိ၊ သာမံ (ဧဝ) ဒက္ခတိ (ဒက္ခိတိ)၊ ကဿပ- ပါ၊
မယာ - သည်၊ သယံ အဘိညာ သန္တိကတွာ ပဝေဒိတော - သော၊ သကလ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခ
နိဿရဏဘူတော - အလုံးစုံသောဝဋ္ဋဒုက္ခ၏ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ-
မဂ်သည်(လမ်းသည်)၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ တဿ-ထိုမဂ်ကို၊ အဓိဂမုပါယဘူတာ-ရခြင်း၏
အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်သည်၊ အတ္ထိ- ၏။

အနက်ကျယ်ပေးရကျိုး။ ။ဤသို့ အကျယ်ပေးမှသာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာမှာ မဂ္ဂပဋိပဒါ
ရှိကြောင်း ထင်ရှားသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ကာလဝါဒီ ဘူတဝါဒီစသော ဂုဏ်များ
ကို ဗုဒ္ဓနှင့် အခြားဂဏာစရိယတို့၏ အကြီးအကဲဖြစ်သူကိုယ်တိုင် သိရကား“သမဏော
ဂေါတမော ဣမေ ဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တတိ” စသော ရှေ့စကားသည် မည်သူ
တယောက်မျှ မလှုပ်ရှားစေအပ် မလှုပ်ရှားစေနိုင်သော ယထာဘူတသီဟနာဒအဖြစ်ကို
“အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေါ” စသော ဤစကားက ပြပြီးဖြစ်တော့သတည်း။ [တေနသမဏော
ဂေါတမော ဣမေ ဓမ္မေတိ အာဒိနယပ္ပဝတ္ထော ဝါဒေါ ကေနစိ အသမ္ပကမ္ပိယော ယထာ
ဘူတသီဟနာဒေါတိ ဒသေတိ။ - ဋီကာ။]

မဂ်ပင်တည်း၊ သေယျထိဒံ - ထို မဂ်တရားဟူသည် အဘယ်နည်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-
သမ္မာဒိဋ္ဌိ၎င်း၊ ပေ၊ သမ္မာသမာဓိ - ဓိ၎င်းတည်း၊ ကဿပ-ပ၊ ယထာ (ယံ ဂေ)၊
ပဋိပန္နော၊ ပေ၊ ဥဿတိ၊ ပေ၊ သော မဂ္ဂေါ - ထို လမ်းဟူသည်၊ အယံ ခေါ - ဤ
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားပင်တည်း၊ သာ ပဋိပဒါ - ဟူသည်၊ အယံ - ဤ မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါး၊ မြတ်တရားပင်တည်း။ [“ကာလဝါဒီ” စသည်တို့ ၏အနက်ကို မြဟ္မဇာလ
သုတ် စုဋ္ဌသီလအခန်း၊ သမ္မပလာပပိရတိ သီလ၌လည်း ရေးခဲ့ပြီ။]

တပေါပက္ကမ ကထာ

ဝေ - သို့၊ ဝုတ္တေ - သော်၊ အစေလော ကဿပေါ ဘဂဝန္တံ တေဒဝေါစ၊
(ကိ)၊ အာပုသော ဂေါတမ - ငါ့ရှင် ဂေါတမ၊ ဣမေ တပေါပက္ကမာပိ - ဤ
ဆိုအပ်လတံသော အားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့သည်လည်း၊ တေသံ သမဏ
ဗြာဟ္မဏာနံ - ဤ သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ သာမညသင်္ခါတာစ - သမဏတို့၏
ဖြစ်ကြောင်းအလုပ် ဟု ဆိုအပ်ကုန်သည်၎င်း၊ ဗြာဟ္မညသင်္ခါတာစ-ဗြာဟ္မဏ
တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းအလုပ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သည်၎င်း၊ (ဟောန္တိ- နိဇါ)၊ အစေလ
ကော-အဝတ်မဆည်း အချည်းနီးသော တက္ကဒွန်းသည်၊ မုတ္တာစာရော-လောကီ
လူတို့ ကျင့်ရိုး အကျင့်မှ စွန့်လွှတ်အပ်သော အကျင့် ရှိသည်၊ ဟောတိ - ၏၊
[“မတ်တတ်ရပ်၍ ချီးယို သေးပေါက်မှု စားမှု သောက်မှုကို ပြုသည်”ဟုလို၊]
ဟတ္တာပလေခနော-ထမင်းစားပြီးသော် လက်ကို လျှာဖြင့် ခြစ်တတ် လျက်တတ်
သည်၊ (တနည်း) ဟတ္တာပလေခနော- ကျင်ကြီးစွန့်ပြီးသော် လက်ဖြင့် ခြစ်တတ်
သုတ်တတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ န ဟေိ ဘဒ္ဒန္တိကော-အရှင်ဘုရား ဆွမ်းလောင်း
လို၍ လာပါဥျးဟု လျှောက်အပ်သော် မလာတတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [(တနည်း)
ဟေိ ဘဒ္ဒန္တိကော-အရှင်ဘုရား ဆွမ်းလောင်းလို၍ လာပါဥျးဟု လျှောက်အပ်
သော် လာတတ်သည်၊ န (ဟောတိ) - မဖြစ်၊ ... ဤသို့လည်း ပေးနိုင်ပါသည်၊
နောက်၌လည်း နည်းတူ။] န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော - အရှင်ဘုရား မလာလိုလျှင်
ရပ်တော်မူပါဥျးဟု လျှောက်အပ်သော် မရပ်တတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အဘိ
ဟင်္ဂု-မိမိမရေခံမိရှေးရှုဆောင်အပ်ပြီးသော ဆွမ်းကို၊ န (သာဒိယတိ-မသာယာ၊
[သာဒိယတိ လိုက်ပေးသည်။] ဥဒ္ဓိဿကတံ- မိမိကိုရည်စူး၍ ပြုအပ်သော ဆွမ်း
ကို၊ န (သာဒိယတိ)၊ နိမန္တနံ-ပင့်ဖိတ်ကြောင်းဆွမ်းကို၊ န သာဒိယတိ။

သော-ထို အစေလကသည်၊ ကုမ္ဘိမုခါ-အိုးနှုတ်ခမ်းဝမှ၊ (ဥဒ္ဓရိတွာ-ထုတ်
ဆောင်၍၊ ဒိယျမာနံ - ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်းကို၊) န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ - မခံယူ၊
ကဋ္ဌောပိမုခါ-ထမင်းအိုး ထမင်းတောင်းဝမှ၊ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒိယျမာနံ) န ပဋိဂ္ဂဏှာ
တိ၊ ဋ္ဌေကံ- တံခါးခုံကို၊ အန္တရံ- အကြားကို၊ (ကတွာ- ပြု၍၊ ဒိယျမာနံ- ကို) န

(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ဒဏှံ- ဒုတ်ကို၊ အန္တရံ- ကို၊ (ကတွာ ဒိယုမာနံ) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ မုသလံ - ကျည်ပွေ့ကို၊ အန္တရံ (ကတွာ ဒိယုမာနံ) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ဒွိန္ဒံ- ၂ ယောက်တို့သည်၊ ဘုဇ္ဇမာနာနံ-စားနေကုန်စဉ်၊ (ကေသ္မိံ-တယောက်သည်၊ ဥဠာယ-ထရုံ၊ ဒေန္တေ-ပေးလှူလသော်၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ဂတ္ထိနိယာ-ကိုယ်ဝန်ရှိသော မိန်းမသည်၊ (ဒေန္တိယာ-ပေးလှူလသော်၊) န(ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ပါယမာနာယ-နို့ တိုက်ဆဲမိန်းမသည်၊ (ဒေန္တိယာ-သော်၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ပုရိသန္တရဂတာယ - ယောက်ျားတပါး သွားလာအပ်ဆဲ မိန်းမသည်၊ (ဒေန္တိယာ) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ သံကိတ္တိသု-ကြွေးကြော်စုပေါင်း၍ ချက်ပြုတ်အပ်သော ထမင်းတို့၌၊ (ဒိယုမာနံ) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ယတ္ထ - အကြင်အရပ်၌၊ သာ-ခွေးသည်၊ ဥပဋ္ဌိတော - ထမင်းကို မျှော်၍ အနီး၌တည်နေသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ (တတ္ထ- ထိုအရပ်၌၊ တဿ - ထိုခွေးအား၊ အဒတွာ - မပေးပူ၍၊ အာဟာဋံ - ဆောင်ယူအပ်သော ဆွမ်းကို၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ ယတ္ထ-၌၊ မက္ခိကာ-ယင်တို့သည်၊ သဏှာ သဏှာစာရိနီ- အစုအစုပြု၍ လှည့်လည်ကြကုန်သည်၊ (ဟောန္တိ-နိ၏၊ တတ္ထ-၌၊ ဒိယုမာနံ-ကို၊) န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ မစ္ဆံ - ငါးကို၊ န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ မံသံ - အသားကို၊ န (ပဋိဂ္ဂဏှာတိ)၊ သုရံ- သေရည်ကို၊ န (ပိဝတိ) - မသောက်၊ မေရယံ - အရက်ကို၊ န (ပိဝတိ)၊ ထုသောဒကံ - သုဝီရတိုင်း၌ ဖြစ်သော ဆန်ပုန်းရည်ကို၊ န ပိဝတိ-မသောက်၊ [အစား အသောက် အလှူခံ မှုနှင့်စပ်သော အကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

သော - ထို အစေလကသည်၊ ကောဂါရိကော - တအိမ်၌ ဆွမ်းရပ်လေ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာ - ၍၊) ကောလောပိကော ဝါ-ဆွမ်းတလုတ်သာရှိသည်သော်လည်း၊ (ဆွမ်းတလုတ်ဖြင့်သာ မျှတသည်သော်လည်း၊) ဟောတိ၊ ဒွါ ဂါရိကော-သည်၊ (ဟုတွာ)၊ ဒွါ လောပိကောဝါ - သည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ သတ္တာ ဂါရိကော - သည်၊ (ဟုတွာ)၊ သတ္တာ လောပိကောဝါ - သည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဧကိဿာ - တချောင်းသော၊ ဒတ္ထိယာပိ - ယောက်မဖြင့်လည်း၊ ဝါ-ဇွန်းဖြင့်လည်း၊ (တဇွန်းစာ ထမင်းဖြင့်လည်း၊) ယာပေတိ - မျှတ၏၊ ဒွိဟိ-နိသော၊ ဒတ္ထိဟိပိ - တို့ဖြင့်လည်း၊ ယာပေတိ၊ သတ္တဟိ ဒတ္ထိဟိပိ ယာပေတိ၊ ကောဟိကမ္ပိ - တရက်ခြား ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အာဟာရံ - အာဟာရကို၊ အာဟာရေတိ-ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်၏၊ ဝါ-စား၏၊ ဒွိဟိကမ္ပိ၊ ပေ၊ သတ္တာဟိကမ္ပိ အာဟာရံ အာဟာရေတိ၊ ဣတိ ဝေရူပံ-ဤသို့သဘောရှိသော၊ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ - တလထက်ဝက် ၁၅ ရက်ခြား ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝါ- ၁၅ ရက် တကြိမ်လည်းဖြစ်သော၊ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနုယောဂံ-အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်ဖြစ်သော ဆွမ်းစားခြင်းကို အားထုတ်ခြင်းကို၊ အနုယုတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ) ပိဟရတိ။ [အစားအသောက် မှုနှင့်စပ်သော အကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

အာဝုသော ဂေါတမ-မ၊ ဣမေ တပေါပက္ကမာပိ - ဤ ဆိုအပ်လတံသော အားထုတ်အပ်သော အကျင့်တို့သည်လည်း၊ တေသံ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ - တို့၏၊ သာမညသင်္ခါတာစ-ကုန်သည်၎င်း၊ ဗြာဟ္မညသင်္ခါတာစ-ကုန်သည်၎င်း၊ (ဟောန္တိ)၊ (သော-ထို အစေလကသည်) သာကဘက္ခောဝါ-ဟင်းရွက်စိမ်း ဟူသော အစာရှိသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏၊ သာမာကဘက္ခောဝါ- လမန်းဆန်ဟူသော အစာရှိသည်သော်လည်း၊ ဝါ-နတ်ကောက်ဟူသော အစာ ရှိသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ၊ [နောက်၌လည်း ဤသို့ အပြည့်အစုံပေးပါ။] နိဝါရ- တောစပါး၊ ဝါ- ကြိတ်ဆန်၊ ဒဒ္ဒုလ- သားရေအဖတ်၊ ဟဋ- သစ်စေး၊ ဝါ-ရေမှော်၊ ကဏ-ဆန်ကွဲ၊ အာစာမ-ထမင်းဂျိုး၊ ဝါ-ကဇီရည်၊ ပိညာက- နှမ်းမုန့်ညက်၊ တိဏ- မြက်၊ ဂေါမယ - နွားချေး၊ ဝနမူလဖလာဟာရော- တော၌ဖြစ်သော သစ်မြစ် , သစ်သီးဟူသော အစာအာဟာရရှိသည်၊ ပဝတ္တ ဖလဘောဇီ-မိမိမရောက်ခင် ဖြစ်နှင့်သော သစ်သီးကို စားလေ့ရှိသည်၊ ဝါ- အလိုလို ကြွေကျသော သစ်သီးကို စားလေ့ရှိသည်၊ (ဟုတွာ-၍) ယာပေတိ- မျှတ၏။ (“ပဝတ္တ-မိမိမရောက်ခင် သစ်ပင်အောက်၌ဖြစ်နှင့်သော” ဟု သဒ္ဒတ္တ ဖြစ်၏၊ ထိုအသီးကိုပင် “အလိုလိုကြွေကျသော အသီး” ဟု ခေါ်သည်။) [အစာ အာဟာရနှင့်စပ်၍ အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

အာဝုသော ဂေါတမ-မ၊ ဣမေ တပေါပက္ကမာပိ ပပေ၊ (ဟောန္တိ၊ သော- သည်၊) သာဏာနိပိ - ပိုက်ဆံလျော်ချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော အဝတ်တို့ကို လည်း၊ ဓာရေတိ-ဆောင်၏၊ ဝါ - ဝတ်၏၊ မသာဏာနိပိ - အခြားချည်တို့ဖြင့် ရောနှောအပ်သော ပိုက်ဆံလျော်ချည်ဖြင့် ယက်အပ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဆဝဒုဿာနိပိ - သူသေကောင်မှ စွန့်ပစ်အပ်သော အဝတ်တို့ကို လည်း၊ ဝါ-ပြိတ်မြက် စသည်တို့ကို ထုံး၍ ပြုအပ်သော ယုတ်ညံ့သော အဝတ် တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ပံသုကူလာနိပိ - ပံသုကူအဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ တိရိဋ္ဌာနိပိ-သစ်ပင်၏ အခွံဖြစ်သော အဝတ်တို့ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ အဇိနမ္ပိ- သားကောင်၏ အရေကိုလည်း၊ ဝါ- သစ်နက်ရေကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ အဇိန ကိပ္ပမ္ပိ- အလယ်၌ခွဲအပ်သော သားရေကိုလည်း၊ ဝါ - အလယ်၌ ခွဲအပ်သော သစ်နက်ရေကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ကုသစီရမ္ပိ - သမန်းမြက် အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဝါကစီရမ္ပိ- လျော်တေ အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဖလကစီရမ္ပိ- ပျဉ်ချပ် အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ကေသကမ္ပလမ္ပိ-လူဆံပင်ဖြင့် ယက်အပ် သော ကမ္ပလာကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဝါဠကမ္ပလမ္ပိ - မြင်းမြီးတို့ဖြင့် ယက်အပ် သော ကမ္ပလာကိုလည်း၊ ဓာရေတိ၊ ဥလူကပက္ခိကမ္ပိ-ခင်ပုတ်တောင်ဖြင့် ယက် အပ်သော အဝတ်ကိုလည်း၊ ဓာရေတိ။ [အဝတ်နှင့် စပ်၍ အတ္တကိလမထာ နုယောဂအကျင့်တို့ကို လျှောက်သည်။]

ကေသမဿုလောစကော - ထန်းစေ့မှတ်ဖြင့် ဆံမှတ်ဆိတ်တို့ကို ပယ်နှုတ် တတ်သည်။(ဟုတ္တာ)ဝိ-ဖြစ်၍လည်း။ ကေသမဿုလောစနာနယောဂံ-ထန်းစေ့ မှတ်ဖြင့် ဆံမှတ်ဆိတ်တို့ကို ပယ်နှုတ်ခြင်းကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ အန ယုတ္တော - အဖန်ဖန် အားထုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ဥပ္ပဋ္ဌကော - အထက်၌ တည်နေတတ်သည်။ ဝါ-မတ်တတ်ရပ်နေတတ်သည်။ [“ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလံ”၌ ကဲ့သို့ ဥပ္ပဋ္ဌသဒ္ဓါ“ဥဒ္ဓံ”အနက်ဟော။](ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း။ အာသနပဋိကံတ္တော- ပယ်အပ်သော နေရာရှိသည်။ ဝါ-ပယ်အပ်သော ထိုင်နေခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဥက္ကုဒ္ဓိကော-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်လေ့ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း။ ဥက္ကုဒ္ဓိက ပ္ပဓာနံ-ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းဟူသော အားထုတ်ကြောင်း အကျင့်ကို၊ အန ယုတ္တော ဟောတိ၊ ကဏ္ဍကာပဿယိကော- ဆူးတို့အပေါ်ဝယ် ဖြန့်ကြက်အပ် သော သားရေပေါ်၌ မှီတင်းနေထိုင်ခြင်းရှိသည်။(ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း။ ကဏ္ဍကာ ပဿယေ-ဆူးတို့အထက် ဖြန့်ကြက်အပ်သော သားရေအခင်းပေါ်၌၊ သေယျ- အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေတိ - ပြု၏။ ဖလကသေယျမ္ဘိ - ပျဉ်ချပ်ပေါ်၌ အိပ်ခြင်းကို လည်း။ ကပ္ပေတိ၊ ထဏှိလသေယျမ္ဘိ- မြင့်သော ကုန်းမြေအရပ်၌ အိပ်ခြင်းကို လည်း။ ကပ္ပေတိ။[အိပ်ရာနေရာနှင့်စပ်၍ အတ္တကိလမထာနယောဂအကျင့်ကို လျှောက်သည်။]

ကေပဿယိကော-တဖက်သော နံတောင်းဖြင့် စောင်း၍ အိပ်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း။ ရဇောဇလ္လမရော-မြူမှုန်တည်းဟူသော အညစ်အကြေးကို ဆောင်တတ်သည်။ ဟောတိ၊ အပ္ပောကာသိကောဝိ-လွင်တီးခေါင်၌ နေခြင်း အလေ့ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ယထာသန္တတိကော (ဝိ) - အကြင် အကြင် ခင်းထားအပ်သော ပဌမ ရအပ်သော နေရာ၌ နေခြင်း အလေ့ ရှိသည်လည်း။ (ဟောတိ)။[စာအုပ်တို့၌ “အပ္ပောကာသိကောဝိ ဟောတိ ယထာသန္တတိကော” ၂ ပုဒ်တွဲလျက်ရှိသော်လည်း “အပ္ပောကာသိကရတင်, ယထာသန္တတိကရတင်” ဟု ရတင် ၂ မျိုး ရှိသောကြောင့် ဤ၌ ၂ မျိုးခွဲ၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။] ဝေကဋီကော-ကျင်ကြီးကို စားခြင်းအလေ့ရှိသည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း။ ဝိကဋ ဘောဇနာနယောဂံ-ကျင်ကြီးကို စားခြင်းကို အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို၊ အန ယုတ္တော, ဟောတိ၊ အပါနကော-ရေအေးကို သောက်ခြင်း မရှိသည်။(ဟုတ္တာ) ဝိ-လည်း။ အပါနကတ္တံ-ရေအေးကို သောက်ခြင်း မရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ အန ယုတ္တော ဟောတိ၊ သာယတတိယကမ္ဘိ-ညနေချမ်းဝယ် ရေသို့ သက်ဆင်းခြင်း ဟူသော ၃ ကြိမ်မြောက်ရှိသော၊ ဥဒကောရောဟာနယောဂံ- ရေသို့သက်ဆင်း ခြင်းကို အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို၊ အနယုတ္တော - သည်။ (ဟုတ္တာ)ဝိ-လည်း။ ဝိဟရတိ-နေ၏။ ဣတိ- ဤသို့ (လျှောက်ပြီ။) [မိစ္ဆာဝါယာမ၏ အစွမ်းဖြင့် အားထုတ်အပ်သော အတ္တကိလမထာနယောဂအကျင့်ကို လျှောက်သည်။]

တပေါပက္ကမနိရတ္တကထာ

ကဿပ-ပ၊ အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော- သည်၊ စေပိ ဟောတိ- အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဥးတော့၊ ဟတ္ထပလေခနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (စေပိ ဟောတိ-တော့) န ဟိဘဒ္ဒန္တိကော-သည်၊ (စေပိ ဟောတိ-တော့) န တိဋ္ဌဘဒ္ဒန္တိကော-သည်၊ (စေပိ ဟောတိ)၊ အဘိဟင်္ဂံ(စေပိ)န သာဒိယတိ-အကယ်၍ မူလည်း မသာယာစေဥးတော့၊ ပေ၊ ထုသောဒကံ - ကို၊ (စေပိ) န ပိဝတိ- အကယ်၍မူလည်း မသောက်စေဥးတော့၊ သော-ထို အစေလကသည်၊ ကော ဝါရိကော-သည်၊ (ဟုတွာ)ကောလောဝိကောဝါ- သည်သော်လည်း၊ (စေပိ) ဟောတိ-တော့၊ ပေ၊ သတ္တာဟိကမ္ပိ-သော၊ အာဟာရံ-ကို၊ (စေပိ)အာဟာရေ တိ-အကယ်၍မူလည်း ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်စေဥးတော့၊ (စားစေဥးတော့)၊ ဣတိဝေရူပံ-သော၊ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ-သော၊ ပရိယာယဘတ္တဘောဇနာနယောဂံ- ကို၊ အနယုတ္တော-သည်၊ (ဟုတွာ)စေပိ ဝိဟရတိ - အကယ်မူလည်း နေစေ ဥးတော့၊ စ - ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တဿ - ထို အစေလကသည်၊ ဝါ-၏၊ အယံ သီလသမ္ပဒါ - ဤ သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်၎င်း၊ ဝါ- ကို၎င်း၊ (အယံ)စိတ္တသမ္ပဒါ-ဤသမာဓိစိတ်၏ပြည့်စုံခြင်းသည်၎င်း၊ ဝါ-ကို၎င်း၊ (အယံ) ပညာသမ္ပဒါ-သည်၎င်း၊ ဝါ-ကို၎င်း၊ အဘာဝိတာ-မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်စေအပ် သည်၊ ဝါ-မပွားစေအပ်သည်၊ အသန္နိကတာ - မျက်မှောက် မပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ အထခေါ-စင်စစ်ကား၊ သော - ထို အစေလကသည်၊ သာမညာ- သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း သီလ သမာဓိ ပညာမှ၊ အာရကာဝ - ဝေးသည်သာ၊ မြာဟ္မညာ-မြာဟ္မဏ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သီလသမာဓိပညာမှ၊ အာရကာဝ- ဝေးသည်သာ။

ကဿပ-ပ၊ ယတော- အကြင် အခါ၌၊ ဝါ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခု - သည်၊ အဝေရံ - ဒေါသတည်းဟူသော ရန်မရှိသော၊ အဗျာပဇ္ဈိ- ဒေါမနဿတည်းဟူသော ဗျာဗာမရှိသော၊ မေတ္တစိတ္တံ-မေတ္တာရှိသောစိတ်ကို၊ [မေတ္တာ+ယဿ+အတ္ထိတိ မေတ္တံ၊ မေတ္တံစ+တံ+စိတ္တံ စာတိ မေတ္တစိတ္တံ။] ဝါ-မေတ္တာစိတ်ကို၊ ဘာဝေတိ- ဖြစ်စေ၏၊ ဝါ- ပွားစေ၏၊ အာသဝါနံ ခယာ စေတော ဝိမုတ္တိံ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ၊ ဝိဟရတိ။ [မဟာလိသုတ်, စတုအရိယဖလ ကထာ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ကဿပ-ပ၊ (တတော-ထိုအခါ၌၊ ဝါ-ထိုအကြောင်း ကြောင့်) အယံ ဘိက္ခု- ဤရဟန်းကို၊ သမဏော ဣတိပိ - သမဏဟူ၍၎င်း၊ ဝါ-ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေပြီးသောရဟန်း ဟူ၍၎င်း၊ မြာဟ္မဏော ဣတိပိ- မြာဟ္မဏဟူ၍၎င်း၊ ဝါ-မကောင်းမှုတို့ကို မျှောပြီးသောရဟန်း ဟူ၍၎င်း၊ ဝုစ္စ တိ-ဆိုအပ်၏။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ သာကဘက္ခဝသု၊ သာဏဓာရဏဝသုပင် ဖြစ်စေ
ကာမူ သီလသမ္ပဒါစိတ္တသမ္ပဒါ ပညာသမ္ပဒါကို မျက်မှောက် မပြုနိုင်ပုံ၊ စင်စစ်
ကား သမဏဗြာဟ္မဏ၏ဖြစ်ကြောင်း သီလ သမာဓိ ပညာမှ အဝေးကြီးဖြစ်ပုံ
ကို၎င်း၊ အဝေရ အဗျာဗဇ္ဈဖြစ်သော မေတ္တာစိတ်ကိုပွားစေ၍ စေတောဝိမုတ္တိ
ပညာဝိမုတ္တိကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သူကိုသာ “သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏ” ဟု ခေါ်ဆိုရ
ပုံကို၎င်း ဟောတော်မူသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်လွယ်ပါပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်သော်၊ အစေလော-သော၊ ကဿပေါ-
သည်၊ ဘဂဝန္တံ- ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ- ပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊
သာမညံ - သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ သီလစသော အကျင့်ကို၊ ဒုက္ကရံ-
ခဲယဉ်းသဖြင့်ပြုအပ်၏၊ (ပြုနိုင်ခဲ၏၊) ဗြာဟ္မညံ- ဗြာဟ္မဏ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ
သီလစသော အကျင့်ကို၊ ဒုက္ကရံ-၏၊ ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ကဿပ - ပ၊
လောကဿိံ -၌၊ ဒုက္ကရံ သာမညံ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညန္တိ-ဒုက္ကရံ၊ ပေ၊ ဗြာဟ္မညံဟူသော၊
သော-ဤစကားသည်၊ ပကတိခေါ်-ရိုးရာဖြစ်သော စကားသာတည်း၊ (ပြောရိုး
ဆိုစဉ် စကားသာတည်း)၊ ကဿပ-ပ၊ အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-
သည်၊ စေဝိ(ဟောတိ)၊ အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်အံ့၊ ဣတိဝေရူပံ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ
ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနယောဂံ အနုယုတ္တော(စေဝိ) ဝိဟရတိ-အကယ်၍
မူလည်း နေအံ့၊ (ဧဝံ သတိ-ဤသို့ဖြစ်လသော်)၊ ကဿပ-ပ၊ ဣမာယ မတ္တာယ-
ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အစေလက မုတ္တာစာရစသော အကျင့်ဖြင့်၊ ဣမိနာ
တပေါပက္ကမေန-ဤအားထုတ်အပ်သော အစေလကမုတ္တာစာရစသောအကျင့်
ဖြင့်၊ သာမညံဝါ-သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာအကျင့်သည်၎င်း၊ ဗြာဟ္မညံဝါ-
သည်၎င်း၊ ဒုက္ကရံ-ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်သည်၊ သုဒုက္ကရံ-အလွန် ခဲယဉ်းသဖြင့်
ပြုအပ်သည်၊ စ အဘဝိဿ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ - သော်၊) ဒုက္ကရံ
သာမညံ ဒုက္ကရံ ဗြာဟ္မညန္တိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ဤစကားကို၊ ဝစနာယ - ပြောဆို
ခြင်းငှါ၊ ကလ္လံ-သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်၊ န ဘဝိဿ-မဖြစ်တော့ရာ။

ဧတံ-အစေလက၊ မုတ္တာစာရ စသော ဤအကျင့်သည်၊ ဝါ-ကို၊ ဂဟပတိ
နာဝါ-အိမ်ရှင်သူကြွယ်သည်သော်၎င်း၊ ဂဟပတိပုတ္တေနဝါ-အိမ်ရှင် သူကြွယ်
၏သားသည်သော်၎င်း၊ အန္တမသော-အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ကုမ္ဘဒါသိယာ
ပိ-အိုးထိန်းကျွန်မသည်သော်မှလည်း၊ ဟန္ဒ-ယခုချက်ချင်း၊ အဟံ- ငါသည်၊
အစေလကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-ရှိသည်၊ ဟောမိ - ဖြစ်တော့အံ့၊ ဟတ္တာ
ပလေခနော-သည်၊ ဟောမိ- အံ့၊ ပေ၊ ဣတိ ဝေရူပံ - သော၊ အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ-
သော၊ ဝါ - သော၊ ပရိယာယ ဘတ္တဘောဇနာနယောဂံ- ကို၊ အနုယုတ္တော-
သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍) ဝိဟရာမိ-နေတော့အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့ကြံ၍၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှါ၊
(ကျင့်ခြင်းငှါ) သက္ကာစ-တတ်ကောင်းသည်လည်း၊ အဘဝိဿ- ဖြစ်ရာ၏။

ကဿပ-ပ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမာယ မတ္တာယ-ကို၊ အညကြေဝ-ကြည့်၍ သာလျှင်၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန - ကို၊ အညတြ (ဝေ) - ကြည့်၍သာလျှင်၊ သာမညံဝါ-သည်သော်၎င်း၊ ဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ မြာဟ္မညံဝါ-သည်သော်၎င်း၊ ဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ ဒုက္ကရံ-သည်၊ သုဒုက္ကရံ- သည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဒုက္ကရံ သာမညံ ဒုက္ကရံ မြာဟ္မညန္တိ- ဟူသော၊ ဧတံ- ကို၊ ဝစနာယ-၄၊ ကလ္လံ- သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကဿပ - ပ၊ ယတော - ကြောင့်၊ ဘိက္ခု - သည်၊ အဒဝရံ - သော၊ ပေ၊ သမဏော ဣတိပိ , မြာဟ္မဏော ဣတိပိ , ဝုစ္စတိ။ [“သာကဘက္ခော စေပိ ကဿပ ဟောတိ” စသော ဝါကျ, “သာဏာနိ စေပိ ကဿပ ဓာရေတိ” စသော ဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မိန့်တော်မူအပ်ပြီးသော်၊ အစေလော-သော၊ ကဿပေါ- သည်၊ ဘဂဝန္တိ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ သမဏော-ရဟန်းကို၊ ဒုဇ္ဇာနော-ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်ပါ၏၊ ဝါ-သိနိုင်ခဲ့ပါ၏၊ မြာဟ္မဏော-မြာဟ္မဏကို၊ ဒုဇ္ဇာနော-၏၊ ဝါ-၏၊ ဣတိ- ဤသို့ (လျှောက်ပြီ၊) ကဿပ-ပ၊ လောကသ္မိံ-၌၊ ဒုဇ္ဇာနော သမဏော ဒုဇ္ဇာနော မြာဟ္မဏောတိ- ဒုဇ္ဇာနော၊ ပေ၊ ဏောဟူသော၊ သော - ဤစကားသည်၊ ပကတိခေါ - ရိုးရာ ဖြစ်သော စကားသာတည်း၊ (ပြောရိုးဆိုစဉ် စကားသာတည်း၊) ကဿပ - ပ၊ အစေလောကော-သည်၊ မုတ္တာစာရော-သည်၊ စေပိဟောတိ- တော့၊ ပေ၊ ဣတိ ဝေ ရူပံ-သော၊ ပေ၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ဖြင့်၊ သမဏောဝါ- သည်သော်၎င်း၊ ဝါ-ကိုသော်၎င်း၊ မြာဟ္မဏောဝါ - သည်သော်၎င်း၊ ဝါ - ကိုသော်၎င်း၊ ဒုဇ္ဇာ နော- ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည်၊ ဝါ- သိနိုင်ခဲ့သည်၊ စ အဘဝိဿ-အံ၊ (ဧဝံ သတိ - သော်၊) ဒုဇ္ဇာနော သမဏော ဒုဇ္ဇာနော မြာဟ္မဏောတိ - ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-၄၊ ကလ္လံ-သည်၊ န အဘဝိဿ-ရာ။

ဧသော-ဤသမဏကို၊ ဝါ- ဤမြာဟ္မဏကို၊ ဂဟပတိနာဝါ- ၎င်း၊ ပေ၊ ကုမ္ဘ ဒါသိယာပိ-မှလည်း၊ အယံ- ဤသူသည်၊ အစေလောကော- သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ မုတ္တာစာရော - သည်၊ ဟောတိ၊ ပေ၊ ဣတိ ဝေရူပံ , အဒ္ဓမာသိကမ္ပိ, ပရိယာယ ဘတ္တ ဘောဇနာနယောဂံ, အနုယုတ္တော (ဟုတ္တာ), ဝိဟရတိ - ၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဣတံ-သိခြင်း၄၊ သက္ကာစ-တတ်ကောင်းသည်လည်း၊ အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏။

ကဿပ-ပ၊ ယသ္မာ-ကြောင့်၊ ဣမာယ မတ္တာယ-ကို၊ အညကြေဝ-သာလျှင်၊ ဣမိနာ တပေါပက္ကမေန-ကို၊ အညတြ (ဝေ)- သာလျှင်၊ သမဏောဝါ- သည် သော်၎င်း၊ ဝါ- ကိုသော်၎င်း၊ မြာဟ္မဏောဝါ- သည်သော်၎င်း၊ ဝါ- ကိုသော် ၎င်း၊ ဒုဇ္ဇာနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ သုဒုဇ္ဇာနော-အလွန် ခဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်

သည်။ ဝါ-အလွန် သိနိုင်ခဲ့သည်။ ဟောတိ-၏။ တသ္မာ-ကြောင့်။ ဒုဇ္ဇာနောပေ၊
 ဗြာဟ္မဏောတိ-ဟူသော၊ ဧတံ-ကို၊ ဝစနာယ-၄၊ ကလ္လံ-သည်။ (ဟောတိ)၊
 ကဿပ- ပ၊ ယတော- ကြောင့်။ ဘိက္ခု- သည်။ အဝေရံ-သော၊ပေ၊သမဏော
 ဣတိပိ ဗြာဟ္မဏော ဣတိပိ ဝုစ္စတိ။ [“သာကဘက္ခောစေပိ ကဿပ ဟောတိ”
 စသောဝါကျ၊ “သာဏာနိ စေပိ ကဿပ ဓာရေတိ” စသော ဝါကျတို့၌လည်း
 ဤနည်းအတိုင်း ပေးပါ။] ပေ၊ ဣတိ- ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ)။

သီလ သမာဓိ ပညာ သမ္ပဒါ

ဧဝံ ဝုတ္တောပေ၊အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ သာ သီလသမ္ပဒါ-ထို
 သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်။ ကတမာပန-အဘယ်ပါနည်း၊ (သာ)စိတ္တသမ္ပဒါ-
 ထို သမာဓိစိတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်။ ကတမာ - နည်း၊ (သာ) ပညာသမ္ပဒါ-
 ထိုပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသည်။ ကတမာ-နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ (လျှောက်ပြီ)။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်ဝယ် “ဣဓ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇ
 တိ” စသော ဝါကျများကို သာမညဖလသုတ် ပဏိတတရသာမညဖလ ကထာ
 ၌၎င်း၊ စူဠသီလ မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလတို့ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် သီလအခဏ်း၌
 ၎င်း၊ “သသော ခေါ ကဿပ ဘိက္ခု ဧဝံ သီလသမ္ပန္နော န ကုတောစိ ဘယံ”
 စသော ဝါကျကို သာမညဖလသုတ် မဟာသီလအဆုံး၌၎င်း၊ အနက်ပေးခဲ့ပြီ၊
 [ဤသီလကို ဤ၌ “သီလသမ္ပဒါ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။] ပဌမဈာန်
 စသော ဈာန် ၄ ပါးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် ဒိဋ္ဌဓမ္မ နိဗ္ဗာနဝါဒကထာ၌၎င်း၊ ထို
 ဈာန် ၄ ပါး၏ ဥပမာနာဝါကျတို့ကို သာမညဖလသုတ် ပဌမဈာန်ကထာစသည်
 ၌၎င်း အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ [ဤဈာန် ၄ ပါးကို “စိတ္တသမ္ပဒါ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်
 မူသည်။] ဝိပဿနာဉာဏ်မှစ၍ အာသဝက္ခယဉာဏ် တိုင်အောင်သော ဉာဏ်
 ရှစ်ပါးကို သာမညဖလသုတ် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ စသည်တို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။
 [ထိုဉာဏ်ရှစ်ပါးကို ဤ၌ “ပညာသမ္ပဒါ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။]

ကဿပ - ပ၊ ဣဓာယ သီလသမ္ပဒါယစ - ဤသီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းထက်၎င်း၊
 ဝါ-မှ၎င်း၊ (ဣဓာယ) စိတ္တသမ္ပဒါယ-ထက်၎င်း၊ ဝါ-မှ၎င်း၊ (ဣဓာယ) ပညာ
 သမ္ပဒါယ-ထက်၎င်း၊ ဝါ-မှ၎င်း၊ အညာ-အခြားသော၊ ဥတ္တရိတရာဝါ- သာ၍
 လွန်ကဲသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပဏိတတရာဝါ- သာ၍ မွန်မြတ်သည်မူလည်း
 ဖြစ်သော၊ သီလသမ္ပဒါ - သည်၎င်း၊ စိတ္တသမ္ပဒါ - သည်၎င်း၊ ပညာသမ္ပဒါ -
 သည်၎င်း၊ နတ္ထိ-မရှိတော့။

သီဟနာဒကထာ

ကဿပ-ပ၊ ဧကေ-အချို့ ကုန်သော၊ သီလဝါဒါ-သီလကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ ဝါ-သီလ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-သမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တိ- ရှိကုန်၏၊ တေ- ထို သီလဝါဒ သမဏ ဗြာဟ္မဏအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အနေက ပရိယာယေန- တပါးမက များစွာသော အကြောင်းဖြင့်၊ ဝါ- ပရိယာယ်အမျိုးမျိုးဖြင့်၊ သီလ သ-၏၊ ဝဏ္ဏံ-ဂုဏ်ကို၊ ဘာသန္တိ-ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ကဿပ- ပ၊ ယာဝတာ- အကြင်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ အရိယံ - ကိလေသာမြို့မှေး၊ ညစ် အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်သော၊ ပရမံ-လွန်မြတ်သော၊ သီလံ-လောကုတ္တရာ သီလသည်၊ (အတ္ထိ- ရှိ၏) အဟံ - ငါဘုရားသည်၊ တတ္ထ- ထိုသီလ၊ ပရမသီလ အရာ၌၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဝါ- မိမိ၏သီလနှင့်၊ သမသမံ-တူသောသီလအား ဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ - မြင်တော်မမူ၊ ဘိယျော - သာလွန် သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကား၊ ကုတော - အဘယ်မှာ မြင်ပါတော့အံ့နည်း၊ အထခေါ- စင်စစ်ကား၊ ယဒိဒံ အဓိသီလံ-အကြင်သီလ၊ အဓိသီလသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ- ထိုသီလ၊ အဓိသီလအရာ၌၊ အဟမေဝ-ငါဘုရားသည်သာ၊ ဘိယျော-သာလွန် ၏။ [ငါးပါးသီလမှစ၍ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတိုင်အောင်သော သီလသည် သီလမည်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော သီလသည် အဓိသီလမည်၏၊ ထိုသီလ၊ အဓိ သီလအရာ၌ ငါဘုရားကသာ သာလွန်တော်မူသည်-ဟုလို၊]

ကဿပ - ပ၊ ဧကေ - နသော၊ တပေါ ဇိဂုစ္ဆာဝါဒါ - ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ် စက်ဆုပ်တတ်သော ဝီရိယ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သန္တိ- န၏၊ တေ- ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည်၊ အနေက ပရိယာယေန- ဖြင့်၊ ဝါ- ဖြင့်၊ တပေါ ဇိဂုစ္ဆာယ - ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ် စက်ဆုပ်တတ်သော ဝီရိယ၏၊ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ- ပ၊ ယာဝတာ-သော၊ အရိယာ-သော၊ ပရမာ-သော၊ တပေါ ဇိဂုစ္ဆာ-ကိလေသာ တို့ကို လောင်မြိုက်တတ် စက်ဆုပ်တတ်သော ဝီရိယသည်၊ (အတ္ထိ)၊ အဟံ - သည်၊ တတ္ထ-ထို တပေါဇိဂုစ္ဆာ ဝီရိယအရာ၌၊ အတ္တနော-၏၊ ဝါ-မိမိ၏ တပေါ ဇိဂုစ္ဆာနှင့်၊ သမသမံ- တူသော တပေါဇိဂုစ္ဆာ ဝီရိယအားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ် ကို၊ န သမနုပဿာမိ- မူ၊ ဘိယျော- ကား၊ ကုတော- နည်း၊ အထခေါ-ကား၊ ယဒိဒံ အဓိဇေဂုစ္ဆံ - အကြင် ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ စက်ဆုပ်ခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော ဇေဂုစ္ဆာသာမည၊ လွန်ကဲသော ဇေဂုစ္ဆာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ- ထို ဇေဂုစ္ဆာ၊ အဓိဇေဂုစ္ဆာအရာ၌၊ အဟမေဝ-သာ၊ ဘိယျော-၏။ [ကုသိုလ်ဝီရိယ မှစ၍ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သောဝီရိယတိုင်အောင် တပေါဇိဂုစ္ဆာ မည်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ဝီရိယသည် အဓိတပေါဇိဂုစ္ဆာမည်၏။]

ကဿပ-ပ၊ ဧကေ-နိသော၊ ပညာဝါဒါ-ပညာကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊
 ဝါ - ပညာ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ၊ သန္တိ၊ တေ
 အနေက ပရိယာယေန၊ ပညာယ-၏၊ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ-ပ၊ ယာဝတာ-
 သော၊ အရိယာ- သော၊ ပရမာ- သော၊ ပညာ- သည်၊ (အတ္ထိ)၊ အဟံ-သည်၊
 တတ္ထ-ထိုပညာအရာ၌၊ အတ္တနော-၏၊ ဝါ-မိမိ၏ပညာနှင့်၊ သမသမံ-တူသော
 ပညာအားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ၊ ဘိယျော-ကား၊ ကုတော-
 နည်း၊ အထခေါ- ကား၊ ယဒိဒံ အဓိပညံ - အကြင် ပညာသာမည၊ လွန်ကဲ
 သော ပညာသည်၊ [“အဓိပညံ”သည် လိင်္ဂဝိပလ္လာသတည်း။] (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ-
 ထိုပညာသာမည၊ လွန်ကဲသောပညာအရာ၌၊ အဟမေဝ ဘိယျော။ [ကမ္မဿက
 တာဗြဟ္မဏံ စသော လောကီပညာသည် ပညာ သာမည မည်၏၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်
 ယှဉ်သော ပညာသည် အဓိပညာ မည်၏။]

ကဿပ-ပ၊ ဧကေ-နိသော၊ ဝိမုတ္တိဝါဒါ-ဝိမုတ္တိကိုပြောဆိုကြကုန်သော၊
 ဝါ - ဝိမုတ္တိ၏ဂုဏ်ကို ပြောဆိုကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ၊ သန္တိ၊ တေ
 အနေက ပရိယာယေန၊ ဝိမုတ္တိယာ - ဝိမုတ္တိ၏၊ ဝဏ္ဏံ ဘာသန္တိ၊ ကဿပ - ပ၊
 ယာဝတာ၊ ပေ၊ အတ္တနော-၏၊ ဝါ-မိမိ၏ဝိမုတ္တိနှင့်၊ သမသမံ-တူသောဝိမုတ္တိ
 အားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န သမနုပဿာမိ၊ ဘိယျော - ကား၊ ကုတော -
 နည်း၊ အထခေါ- ကား၊ ယဒိဒံ အဓိဝိမုတ္တိ - အကြင် ဝိမုတ္တိသာမည၊ လွန်ကဲ
 သော ဝိမုတ္တိသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ- ထို ဝိမုတ္တိသာမည၊ လွန်ကဲသော ဝိမုတ္တိ
 အရာ၌၊ အဟမေဝ-သာ၊ ဘိယျော-၏။ [တဒဂ်ဝိမုတ္တိ၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိတို့သည်
 သာမည၊ သမုစ္ဆေဒ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ၊ နိဿရဏတို့သည် အဓိဝိမုတ္တိ။]

ကဿပ-ပ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ အညတိတ္ထိယာ- သာသနာ
 တော်အယူမှ တပါးသောအယူရှိကြကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗာဇတို့သည်၊
 ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျံ-ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ (ကိံ - နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-
 သည်၊ သီဟနာဒံ - ခြင်္သေ့မင်း၏ ဟောက်ခြင်းနှင့်တူသော အသံကို၊ နဒတိ-
 မြွက်ဆိုပါပေ၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် မြွက်ဆိုပါသော်လည်း၊ တံ-ထို ခြင်္သေ့မင်း၏
 ဟောက်ခြင်းနှင့်တူသော အသံကို၊ သုညာဂါရေ - လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော
 ကျောင်း၌၊ နဒတိ- (တယောက်တည်း) မြွက်ဆို၏၊ ပရိသာသု- ပရိသာတ်တို့၌၊
 နော (နဒတိ)- မမြွက်ဆို၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောဆိုကုန်ရာ၏)၊ တေ ဌာနံ-ဤသို့
 ပြောဆိုခြင်းဟူသော အကြောင်းသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-ရှိနိုင်သည်သာ၊ ကဿပ-ပ၊
 တေ-ထို ပရိဗ္ဗာဇတို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝဇ္ဇိ- မာဟေဝံဟူ၍၊ ဝါ-ဤသို့
 မဟုတ်ဟူ၍၊ ဝစနိယာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်၏၊ ကဿပ-ပ၊
 သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ပရိသာသုစ-
 တို့၌လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ-နိသည်၊ အဿု- နိ၏။

ကဿပ-ပ၊ ယံ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ အညတိတ္ထိယာ- နိသော၊ ပရိဗ္ဗာဇကာ- တို့သည်၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝဒေယျံ-ကုန်ရာ၏၊ (ကိံ)၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ နဒတိ - ၏၊ ပရိသာသုစ - တို့၌ လည်း၊ နဒတိ - ၏၊ စခေါ- ထိုသို့ပင် ပရိသတ်တို့၌ မြက်ဆိုပါသော်လည်း၊ ဝိသာရဒေါ-ကင်းသော ရွံ့ရှားခြင်းရှိသည်၊ ဝါ-ရွံ့ရှားခြင်းကင်း ရဲတင်းသည်၊ (ဟုတွာ)နော နဒတိ-မြက်ဆိုသည်မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိခေါ-သာ၊ ကဿပ-ပ၊ တေ-တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ-ဟူ၍၊ ဝါ-ဟူ၍၊ ဝစနိယာ-နိသည်၊ အဿု-နိ၏၊ ကဿပ-ပ၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟနာဒဉ္စ-ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ပရိသာသုစ-တို့၌လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဝိသာရဒေါ-ရှိသည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟုတွာ)စ-ဖြစ်၍လည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ-နိသည်၊ အဿု-နိ၏။

ကဿပ-ပ၊ ယံ-ကြောင့်၊ ပေ၊ ပရိသာသုစ၊ နဒတိ၊ ဝိသာရဒေါ၊ (ဟုတွာ) စ၊ နဒတိ၊ စခေါ- ထိုသို့ပင် ရဲတင်းစွာ မြက်ဆိုပါသော်လည်း၊ (ဒေဝမနုဿာ- ပညာရှိသူ၊ နတ်လူတို့သည်) နံ- ထိုရဟန်းဂေါတမကို၊ ပဉ္စု-ပြဿနာကို၊ နော ပုစ္ဆန္တိ-မမေးကြကုန်၊ ဣတိ-နိ၏၊ ဧတံ ဌာနံ၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ၊ ကဿပ-ပ၊ တေ- တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ၊ ပေ၊ ဝိသာရဒေါ-သည်၊ (ဟုတွာ)စ-လည်း၊ နဒတိ၊ (ဒေဝမနုဿာ) ပဉ္စု- ကိုလည်း၊ နံ - ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-နိ၏၊ ဣတိ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယာ အဿု။

ကဿပ-ပ၊ ယံ-ကြောင့်၊ ပေ၊ ပဉ္စု-ကိုလည်း၊ ပုစ္ဆန္တိ - နိ၏၊ စခေါ-ထိုသို့ ပင် မေးကြပါကုန်သော်လည်း၊ နေသံ-ထိုပြဿနာမေးသူတို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဉ္စု-ကို၊ ပုဋ္ဌော-မေးအပ်သည်၊ (သမာနော) နောဗျာကရောတိ - မဖြေဆိုနိုင်၊ ပေ၊ နေသံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊ ပဉ္စု-ကိုလည်း၊ ပုဋ္ဌော- သည်၊ (သမာနော- သော်) ဗျာကရောတိ-ဖြေဆိုနိုင်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ဖြေဆိုနိုင်ပါသော်လည်း၊ ပဉ္စုဿ - ကို၊ ဝေယျာကရဏေန - ဖြေဆိုခြင်းအားဖြင့်၊ စိတ္တံ - စိတ်ကို၊ နော အာရာဇေတိ-မနှစ်သက်စေနိုင်၊ ပေ၊ ပဉ္စုဿ-ကို၊ ဝေယျာကရဏေနစ-အားဖြင့် လည်း၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဇေတိ-နှစ်သက်စေနိုင်၏၊ စခေါ- ထိုသို့ပင် နှစ်သက် စေနိုင်ပါသော်လည်း၊ သောတဗ္ဗံ-နာယုထိုက်၏ ဟူ၍၊ နောမညန္တိ- မမှတ်ထင် ကြကုန်၊ ပေ။

အဿု-ထိုရဟန်းဂေါတမ၏၊ (ဝစနံ-ကို) သောတဗ္ဗံ-နာယုထိုက်၏ဟူ၍၊ မညန္တိ - မှတ်ထင်ကြကုန်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် နာယုထိုက်၏ ဟု မှတ်ထင်ကြ ပါကုန်သော်လည်း၊ သုတွာ - နာယုပြီး၍၊ နော ပသီဒန္တိ - မကြည်ညိုကြကုန်၊ ပေ၊ အဿု-၏၊ (ဝစနံ-ကို) သုတွာစ- ၍လည်း၊ ပသီဒန္တိ- ကြည်ညိုကြကုန်၏၊ စခေါ-ထိုသို့ပင် ကြည်ညိုကြပါကုန်သော်လည်း၊ ပသန္နာကာရံ - ကြည်ညိုသူ

တို့၏ အခြင်းအရာကို၊ နောကရောန္တိ-မပြုကြကုန်၊ပေ၊ပသန္ဓာကာရဉ္စ-ကိုလည်း၊
 ကရောန္တိ-နံ၏၊ စခေါ - ထိုသို့ပင် ပြုကြပါကုန်သော်လည်း၊ တထတ္တာယ - ထို
 တရားတော်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ်ကို ဖြည့်ခြင်း အကျိုးငှါ၊
 နော ပဋိပဇ္ဇန္တိ-မကျင့်ကြကုန်၊ပေ၊တထတ္တာယစ-ငှါလည်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ-နံ၏၊
 စခေါ - ထိုသို့ပင် ကျင့်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ ပဋိပန္နာ-ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 သည်၊ နော အာရာဓေန္တိ-စိတ်ကို မနှစ်သက်စေနိုင်ကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောဆို
 ကုန်ရာ၏) တေံ ဌာနံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ ခေါ-သာ။

ကဿပ-ပ၊ တေ- တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ မာဟေဝန္တိ- ဟူ၍၊ ဝါ- ဟူ၍၊
 ဝစနိယာ-နံသည်၊ အဿု-ကုန်၏၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ သီဟံနာဒဉ္စ-
 ကိုလည်း၊ နဒတိ-၏၊ ဝိသာရဒေါ- သည်၊ (ဟုတွာ)စ- ချ်လည်း၊ နဒတိ-၏၊
 (ဒေဝမနဿာ)ပဉ္စ-ကိုလည်း၊ နံ-ကို၊ ပုစ္ဆန္တိ-နံ၏၊ နေသံ-တို့အား၊ ဝါ-တို့၏၊
 ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊(သမာနော)စ- ဖြစ်ပြန်သော်လည်း၊ ဗျာကရောတိ -၏၊
 ပဉ္စဿ- ကို၊ ဝေယျာကရဏေနစ-အားဖြင့်လည်း၊ စိတ္တံ-ကို၊ အာရာဓေတိ-၏၊
 အဿ- ၏၊ (ဝစနံ-ကို၊) သောတဗ္ဗစ- ဟူ၍လည်း၊ မညန္တိ- နံ၏၊ အဿ- ၏၊
 (ဝစနံ-ကို၊) သုတွာစ-ချ်လည်း၊ ပသိဒန္တိ - နံ၏၊ ပသန္ဓာကာရဉ္စ- ကိုလည်း၊
 ကရောန္တိ - နံ၏၊ တထတ္တာယစ - ငှါလည်း၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ - နံ၏၊ ပဋိပန္နာစ-
 ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း၊ အာရာဓေန္တိ - စိတ်ကို နှစ်သက်စေနိုင်ကြ
 ကုန်၏၊ ဣတိ ဝေံ-သို့၊ ဝစနိယာ-ပြောဆိုထိုက်ကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်၏။

တိတ္ထိယပရိဝါသကထာ

ကဿပ-ပ၊ ကေ-တပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ အဟံ-သည်၊ ရာဇဂဟေ-
 ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဝါ-မြို့၏ အနီးဖြစ်သော၊ ဂိဇ္ဈကုဋေ- ဂိဇ္ဈကုဋ်မည်သော၊ ပဗ္ဗတေ-
 တောင်၌၊ ဝိဟရာမိ-နေတော်မူ၏၊ တတြ-ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ဝယ်
 နေတော်မူရာ ထို အခါ၌၊ မံ - ငါ့ကို၊ အညတရော - အမျိုးအမည်အားဖြင့်
 မထင်ရှားသော၊ တပမြဟ္မစာရီ - မြတ်သော တပကို ကျင့်လေ့ရှိသော၊ ဝါ-
 ကိလေသာတို့ကို လောင်မြိုက်တတ်သော ဝီရိယဖြင့် မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်
 လေ့ရှိသော၊ နိဂြောဓောနာမ-နိဂြောဓမည်သော ပရိဗ္ဗိဇ်သည်၊ အဓိဇေဂုဇ္ဈ-
 မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်း ရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော မြတ်သော ဝီရိယအရာ၌၊
 ပဉ္စ- ကို၊ အပုစ္ဆိ - မေးပြီး၊ အဟံ-သည်၊ တဿ-ထို နိဂြောဓ ပရိဗ္ဗိဇ်အား၊
 အဓိဇေဂုဇ္ဈ- ၌၊ ပဉ္စ-ကို၊ ပုဋ္ဌော- မေးအပ်သည်၊(သမာနော-သော်၊)ဗျာကာ
 သိံ-ဖြေတော်မူခဲ့ပြီး၊ မေ-သည်၊ (ပဉ္စ- ကို၊) ဗျာကတေစ-ဖြေတော်မူအပ်ပြီး
 သော်လည်း၊ ပရံဝိယ - အလွန်အကဲသာလျှင် ဖြစ်သော၊ မတ္တာယ - အတိုင်း
 အရှည်အားဖြင့်၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ- နှစ်သက်ဝမ်းမြော်သည်။

အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့ (မိန့်တော်မူပြီ) ဘန္တေ-ရား၊ ကော-အဘယ် သူသည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတ္တာ-နာရ၍၊ ဝါ-နာရသည်ရှိသော်၊ ပရံဝိယ-သော၊ မတ္တာယ-အားဖြင့်၊ အတ္တမနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ နအဿ- မဖြစ်ဘဲရှိပါအံ့နည်း၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟမ္ပိ-အကျွန်ုပ်သည်လည်း၊ ဘဂဝတော- ၏၊ ဓမ္မံ-ကို၊ သုတ္တာ-၍၊ ဝါ-နာရခြင်းကြောင့်၊ ပရံဝိယ-သော၊ မတ္တာယ- အားဖြင့်၊ အတ္တမနော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ (အမှီ-ဖြစ်ပါ၏)။

ဘန္တေ-ရား၊ အဘိက္ကန္တံ-အလွန်ကောင်းပါပေစွ၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဘိက္ကန္တံ- စွ၊ [ဤပုဒ်၌ အနက်အမျိုးမျိုး ပေးပုံကို သာမညဖလသုတ် , အဇာတသတ္တု ဥပါသကတ္တ ပဋိဝေဒနကထာ၌ ပြခဲ့ပြီ။ “ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဓမ္မဉ္စ ဘိက္ခုသံယဉ္စ တိုင်အောင် အနက်တူပြီ။] ပေ၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ-အထံ၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရှင်အဖြစ်ကို၊ လဘေယျံ-ရလိုပါ၏၊ ဝါ-ရပါရစေ၊ ဥပသမ္ပဒံ-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဝါ- ရဟန်း အဖြစ်ကို၊ လဘေယျံ- ပါ၏၊ ဝါ-စေ၊ ဣတိ-ဤသို့ (လျှောက်ပြီ။)

ကဿပ - ပ၊ အညတိတ္ထိယ ပုဗ္ဗော - ရှေး၌ သာသနာတော် အယူမှ တပါး သော အယူရှိသော၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ-တရား သဖြင့် ဆုံးမရာ ဤသာသနာတော်၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ အာကင်္ခတိ-အလိုရှိ၏၊ ဥပ သမ္ပဒံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ အာကင်္ခတိ-၏၊ သော-လိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စတ္တာရော မာသေ- ၄ လ တို့ပတ်လုံး၊ ပရိဝသတိ - ပရိဝါသ်နေရ၏၊ စတုန္တံ မာသာနံ - ၄ လတို့၏၊ အစုယေန - လွန်ရာအခါ၌၊ အာရဒ္ဓစိတ္တာ - နှစ်သက်စေအပ်သော စိတ်ရှိကုန် သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဗ္ဗာဇေန္တိ-ရှင် ဖြစ်စေကြကုန်၏၊ ဘိက္ခုဘာဝါယ- ရဟန်းအဖြစ် အကျိုးငှါ၊ ဥပသမ္ပာဒေန္တိ-မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက် စေကြကုန်၏၊ အပိစ-ထိုသို့ ၄ လပတ်လုံး ပရိဝါသ်နေရပါသော်လည်း၊ မေ- ငါသည်၊ ဣတ္ထ-ဤပရိဝါသ်နေရာ၌၊ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ - ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မတူသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝိဒိတာ-သိတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ-တော်မူပြီ။

ဘန္တေ - ရား၊ အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗော - ရှေး၌ သာသနာတော်၏ အယူမှ တပါး သော အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ-၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ကို၊ သစေ အာကင်္ခန္တိ-အကယ်၍ အလိုရှိကုန်အံ့၊ ဥပသမ္ပဒံ-ကို၊ (သစေ) အာကင်္ခန္တိ- ကုန်အံ့၊ စတ္တာရော မာသေ - လုံး၊ (သစေ) ပရိဝသန္တိ- အကယ်၍ ပရိဝါသ် နေရကုန်အံ့၊ စတုန္တံ မာသာနံ-တို့၏၊ အစုယေန-၌၊ အာရဒ္ဓစိတ္တာ-ကုန်သော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ (သစေ)ပဗ္ဗာဇေန္တိ-အကယ်၍ ရှင်ဖြစ်စေကြကုန်အံ့၊ ဘိက္ခု ဘာဝါယ-ငှါ၊ (သစေ)ဥပသမ္ပာဒေန္တိ-အကယ်၍ မြင့်မြတ်သော ပြည့်စုံခြင်း သို့ ရောက်စေကြကုန်အံ့၊ (စံ သတိ-ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊) အဟံ-သည်၊ စတ္တာရိ ဝဿာနိ- ၄ နှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ပရိဝသိဿာမိ-ပရိဝါသ်နေပါအံ့၊ စတုန္တံဝဿာ

နံ-၄နှစ်တို့၏၊ အစွယေန-၌၊ အာရဒ္ဓစိတ္တာ-နသော၊ ဘိက္ခု-တို့သည်၊ ပဗ္ဗာဇေ
န္တု-ရှင်ဖြစ်စေကြပါစေကုန်၊ ဘိက္ခုဘာဝါယ-၄၊ ဥပသမ္မာဒေန္တု- မြင့်မြတ်
သော ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်စေကြပါစေကုန်၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

အစေလော-သော၊ ကဿပေါ - သည်၊ ဘဂဝတော-၏၊ သန္တိကေ - ၌၊
ပဗ္ဗဇ္ဇ-ကို၊ အလတ္တ-ရပြီ၊ ဥပသမ္မဒံ-ကို၊ အလတ္တ-ပြီ၊ အစိရူပသမ္ပန္နော-ရဟန်း
အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်ဖြစ်၍ မကြာမြင့်သေးသော၊ အာယသ္မာ ကဿပေါ-
အရှင် ကဿပသည်၊ ဧကော-တပါးတည်းသည်၊ ဝုပကဋ္ဌော-အပေါင်းအဖော်
တို့မှ ကင်း၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးသည်၊ အပ္ပမတ္တော-မမေ့မလျော့သည်၊
အာတာပီ - ကိလေသာတို့ကို လွန်စွာ လောင်မြိုက်တတ်သော သမ္ပပ္ပောန်
လုလ္လ ဝီရိယရှိသည်၊ ပဟိတဒတ္တာ-ကိုယ်နှင့် အသက်၊ မငဲ့ကွက်ဘဲ နိဗ္ဗာန်သို့
စေလွှတ်အပ်သောစိတ် ရှိသည်၊ (ဟုတ္တာ - ၍) ဝိဟရန္တော - နေလသော်၊
န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မှီပင်၊ ယဿ- အကြင် အရဟတ္တဖိုလ်၏၊ အတ္တာယ-
အကျိုး၄၊ ကုလပုတ္တာ- အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ သမ္မဒေဝ - ကောင်းစွာ
သာလျှင်၊ အဂါရသ္မာ- အိမ်မှ၊ (နိက္ခမိတွာ- ထွက်၍) အနဂါရိယံ - အိမ်၏
စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်မှု ကုန်ရောင်းမှု နွားမွေးမှု မရှိရာ ရဟန်းဘောင်သို့၊
ပဗ္ဗဇ္ဇန္တိ - ကပ်ရေခံကြကုန်၏၊ အနတ္တရံ - အတူမရှိ မြတ်သော၊ မြာဟ္မစရိယ
ပရိယောသာနံ- မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ တံ- ထို အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊
ဝါ-သို့၊ ဒိဋ္ဌဝဓမ္မေ-မျက်မှောက်ထင်ထင် တွေ့မြင်အပ်သော သဘောဟူသော
ပစ္စက္ခအတ္တဘောဋ္ဌပင်၊ ဝါ-မျက်မှောက်ဘဝဋ္ဌပင်၊ သယံ-ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ-
ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍၊ သန္တိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ရောက်၍၊
(ပြီးစေ၍)၊ ဝိဟာသိ-နေပြီ၊ “ဇာတိ-ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်၊ ဒိဏာ-ကုန်ပြီ၊
ဗြဟ္မစရိယံ - မြတ်သော အကျင့်ဟူသော မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို၊ ဝုသိတံ - ကျင့်သုံး
အပ်ပြီ၊ ကရဏီယံ-ပြုသင့်ပြုထိုက်သော တဆဲ့ခြေခံပါးသောမဂ်ကိစ္စကို၊ ကတံ-
ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတ္ထတ္တာယ - တဆဲ့ခြောက်ပါး၊ ဤသို့ပြားသော မဂ်ကိစ္စအပေါင်း၏
ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ နောက်ထပ် မဂ်ကိစ္စအကျိုး၄၊ အပရံ- တပါးသောမဂ်ကို
ပွားစေဘွယ်ကိစ္စသည်၊ န-မရှိတော့”၊ ဣတိ-သို့၊ အဗ္ဘညာသိ-သိပြီ၊ အာယသ္မာ
ကဿပေါ-သည်၊ အရဟတံ-ရဟန္တာတို့တွင်၊ အညတရော-တပါး၊ အပါအဝင်
သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။...ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ-နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထား
အပ်ပါပြီ၊) (ဣတိ-အပြီးတည်း။)...အဋ္ဌမံ - သော၊ မဟာသီဟနာဒသုတ္တံ-
သည်၊ နိဋ္ဌိတံ- ပြီ။

မဟာသီဟနာဒသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

ပေါဠပါဒသုတ် နိဿယ

ပေါဠပါဒပရိဗ္ဗာဇက ဝတ္ထု

ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံ သမယံ၊ [ဗြဟ္မဇာလသုတ် အစ၌ အနက်ပေးခဲ့သည့် အတိုင်း အနက်ပေးပါ။ “ ဗြဟ္မဇာလံ , ဗြဟ္မဇာလဿ ” နေရာဝယ် “ ပေါဠပါဒံ , ပေါဠပါဒဿ ” ဟု ထည့်ရုံသာ ထူးပါသည်။] ဘဂဝါ- သည်၊ သာဝတ္ထိယံ-သာဝတ္ထိမြို့၌၊ ဝါ-၏ အနီးဖြစ်သော၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ္ဍိက သဌေး၏၊ အာရာမေ-အာရာမ၌၊ ဝါ- ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရတိ-သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ တေန သမယေန - မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝတ္ထိမြို့အနီး ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ပေါဠပါဒေါ- ပေါဠပါဒမည်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-ပရိဗ္ဗာဇသည်၊ သမယပ္ပဝါဒကေ-အယူကို အပြားအားဖြင့် ပြောဆိုရာဖြစ်သော၊ တိန္ဒြကာစီရေ - တည်ပင် အစဉ်အတန်းရှိသော၊ ကေသာလကေ-ကေသာလကမည်သော၊ မလ္လိကာယ-မလ္လိကာမိဖုရား၏၊ အာရာမေ-အာရာမ၌၊ မဟတိယာ-များစွာသော၊ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ-ပရိဗ္ဗာဇပရိသတ်နှင့်၊ တိံ သမတ္ထေဟိ- ၃ ကျိပ် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကသတေဟိ- ပရိဗ္ဗာဇအရာတို့နှင့်၊ (တနည်း) တိံ သမတ္ထေဟိ ပရိဗ္ဗာဇကသတေဟိ-၃ ထောင်သော ပရိဗ္ဗာဇတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ ပဋိဝသတိ-နေ၏။

အထခေါ-၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ-နေ့၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သောအခါ၌၊ (နံနက်အခါ၌)၊ နိဝါသေတွာ-သင်းပိုင်ကိုပြင်ဆင်ကာ ဝတ်တော်မူပြီး၍၊ ပတ္တစီဝရံ-ကို၊ အာဒါယ-ယူတော်မူ၍၊ သာဝတ္ထိံ -သို့၊ ပိဏ္ဏာယ- ဆွမ်းအလိုငှါ၊ ပါဝိသိ-ဝင်တော်မူပြီး၊ အထခေါ - ဆွမ်းခံဝင်တော်မူလာရာ၊ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝတော-၏၊ တေံ- ဤအကြံတော်သည်၊ အဟောသိ- ဖြစ်ပြီး၊ (ကိံ)၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပိဏ္ဏာယ-ငှါ၊ ပဝိသိတံ-ငှါ၊ တာဝ အတိပ္ပဂေါ- အလွန် စောသေး၏၊ အဟံ - သည်၊ ယေန - ၌၊ သမယပ္ပဝါဒကော - သော၊ ပေ၊ မလ္လိကာယ - ၏၊ အာရာမော (အတ္ထိ)၊ ယေန-၌၊ ပေါဠပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကော (အတ္ထိ)၊ တေန-မလ္လိကာမိဖုရား၏ အာရာမံ , ပေါဠပါဒပရိဗ္ဗာဇရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ ယံနုန ဥပသင်္ကံမယျံ - အကယ်၍ ကြံတော်မူရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ - ဤသို့ အကြံတော်ဖြစ်ပြီး၊ အထခေါ- အကြံတော်ဖြစ်ပြီးရာထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယေန-၌၊ သမယပ္ပဝါဒကော၊ ပေ၊ အာရာမော (အတ္ထိ)၊ တေန - သို့၊ ဥပသင်္ကံမိ- ကြံတော်မူပြီး။

တေန သမယေန-ဘုရားရှင်၏ ကြံတော်မူလာရာ ထိုအခါ၌၊ ပေါဠပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော-သည်၊ ဥန္နာဒိနိယာ-မြင့်ကျယ်သောအသံရှိနေသော၊ ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓါယ - အထက်သို့ မြင့်တက်သောအသံလည်းရှိ၊ ဘေးသို့ ကျယ်ပြန့်သောအသံလည်း ရှိသော၊ တိရစ္ဆာနကထံ - သုဂတိလမ်း၊ မောက္ခလမ်းတို့၏

ဖီလာ ကန့်လန့်ဖြစ်သော စကားကို၊ ကထေန္တိယာ - ပြောဆိုနေသော၊ မဟတိယာ - သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ သဒ္ဓိံ , နိသိန္ဓော - ထိုင်နေသည်၊ ဟောတိ၊ သေယျထိဒံ - အဘယ် တိရစ္ဆာန်ကထာကိုနည်း၊ ရာဇကထံ - မင်းနှင့်စပ်သော စကားကို၎င်း၊ ပေ၊ ဣတိ ဘဝါ ဘဝကထံ - ကို၎င်း၊ ဣတိ ဝါ - ဤသို့ အလားတူဖြစ်သော စကားကို၎င်းတည်း၊ (တနည်း) သေယျထိဒံ - အဘယ် တိရစ္ဆာန်ကထာကို၊ ကထေန္တိယာ မဟတိယာ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ သဒ္ဓိံ , နိသိန္ဓော - သည်၊ ဟောတိ - နည်း၊ ရာဇကထံ - ကို၎င်း၊ ပေ၊ ဣတိ ဝါ - ကို၎င်း၊ (ကထေန္တိယာ၊ ပေ၊ နိသိန္ဓော ဟောတိ၊) [“ ရာဇကထံ ” စသည်တို့၏ အနက်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် မဇ္ဈိမသီလကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ပေါဠပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော - သည်၊ ဘဝန္တိ - ကို၊ ဒုရတောဝ - အဝေး၌ ပင်၊ အာဂစ္ဆန္တိ - ကြွလာတော်မူသည်ကို၊ အဒ္ဓသ - မြင်ပြီ၊ ဒိဿာန - မြင်ခြင်းကြောင့်၊ သကံ - မိမိဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပရိသံ - ပရိသတ်ကို၊ (တနည်း) သကံ ပရိသံ - မိမိပရိသတ်ကို၊ သဏ္ဍာပေသိ - ကောင်းစွာ တည်စေပြီ၊ (ငြိမ်စေပြီ၊ ကိံ - အဘယ်သို့ ကောင်းစွာတည်စေ၊ ငြိမ်စေသနည်း၊) ဘောန္တော - အရှင်တို့သည်၊ အပ္ပသဒ္ဓါ - တိုးသောအသံ ရှိသူတို့သည်၊ ဟောန္တု - ဖြစ်ကြပါကုန်၊ ဘောန္တောတို့၊ (တုမှေ) သဒ္ဓံ - အသံကို၊ မာ အကတ္ထ - မပြုကြကုန်လင့်၊ အယံ သမဏော ဂေါတမော - ဤရဟန်းဂေါတမသည်၊ အာဂစ္ဆတိ - လာနေ၏၊ သော အာယသ္မာ - ထိုအရှင်သည်၊ အပ္ပသဒ္ဓကာမော - တိုးသောအသံကို အလိုရှိ၏၊ အပ္ပသဒ္ဓဿ - ၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ - ဂုဏ်ကို ပြောလေ့ရှိ၏၊ အပ္ပသဒ္ဓံ - တိုးသောအသံ ရှိသော၊ ပရိသံ - ကို၊ ဝိဒိတွာ - သိ၍၊ ဥပသကံမိတဗ္ဗံ - ချဉ်းကပ်ထိုက်၏ဟူ၍၊ အပ္ပေဝနာမ မညေယျ - မှတ်ထင်တန်ရာ၏၊ ဣတိ - ဤသို့ပြော၍ ကောင်းစွာ တည်ငြိမ်စေပြီ၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝုဒ္ဓတ္တ - သော်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော - တို့သည်၊ တုဏှိ၊ အဟေသံ - ဖြစ်ကုန်ပြီ။

အထခေါ - ၌၊ ဘဝဝါ - သည်၊ ယေန - ၌၊ ပေါဠပါဒေါ၊ ပရိဗ္ဗာဇကော (အတ္ထိ)၊ တေန - သို့၊ ဥပသကံမိ - ကြွတော်မူပြီ၊ အထခေါ - ၌၊ (ဘုရားရှင်ကြွတော်မူလာရာ ထိုအခါ၌) ပေါဠပါဒေါ၊ ပေ၊ ဘဝန္တိ၊ တေ - ဤစကားကို၊ အဝေါစ - လျှော့ခံပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တော၊ ဘဝဝါ - သည်၊ တေ - ကြွတော်မူပါ၊ ဘန္တော၊ ဘဝဝတော - ၏၊ (အာဂတံ - ကြွလာတော်မူခြင်းသည်) သွာဂတံ - ကောင်းသော ကြွလာတော်မူခြင်းပါတည်း၊ ဘန္တော၊ ဣဓ - ဤအရပ်သို့၊ (တပည့်တော်တို့အထံသို့)၊ အာဂမနာယ - ကြွလာတော်မူခြင်း၏၊ ယဒိဒံ (ယော + အယံ ပရိယာယော) - အကြင်အလှည့်အကြိမ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣမံ ပရိယာယံ - ဤ အလှည့်အကြိမ်ကို၊ ဘဝဝါ၊ စိရသံ - ကြာမြင့်မှ၊ အကာသိ - ပြုတော်မူပြီ၊ [အရှင်ဘုရားကြွလာတော်မူသည်မှာ ကြာပါပြီ - ဟူလို။] ဘန္တော၊ ဘဝဝါ - သည်၊ နိသိဒတု - ထိုင်တော်မူပါ၊ ဣဒံ အာသနံ - ဤနေရာကို၊ ပညတ္တံ - ခင်းအပ်ပါပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့ လျှော့ခံပြီ။

ဘဂဝါ - သည်၊ ပညတ္ထေ - ခင်းပေးအပ်ပြီးသော၊ အာသနေ - နေရာ၌၊ နိသိဒ္ဓိ - ပြီး၊ ပေါဠပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကောဝိ , အညတရံ - တမျိုးသော၊ နိစံ - နိမ့်သော၊ အာသနံ - ကို၊ ဂဟေတွာ - ယူ၍၊ ကေမန္တံ - စွာ၊ ဝါ - ၌၊ နိသိဒ္ဓိ - ပြီး၊ ကေမန္တံ ၊ ပေ၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ ဘဂဝါ တံ အဝေါစ - ပြီး (ကိံ)၊ ပေါဠပါဒ - ဒါ၊ တေရဟိ - ယခုအခါ၌၊ ကာယ ကထာယ - အဘယ်စကားဖြင့်၊ သန္ဓိသိန္ဓာ - အတူတကွ ထိုင်နေကြကုန်သည်၊ (စုဝေဒေနကြကုန်သည်)၊ အတ္တနု - ဖြစ်ကုန် သနည်း၊ ဝေါ - သင်တို့၏၊ အန္တရာ - အကြား၌ဖြစ်သော၊ (ငါဘုရားမရောက် လာမီ အကြား၌ဖြစ်သော)၊ ဝိပုကတာ - အပြားအားဖြင့် ပြုအပ်ပြီးမဟုတ်သော၊ (မပြီးဆုံးသေးသော)၊ ကထာ - စကားသည်၊ ကာစ - အဘယ်စကားနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ [ဘုရားရှင်က ရဟန်းများကို မေးတော်မူသောအခါ ၌ကား “ အန္တရာ - ကမ္မဋ္ဌာန မနသိကာရ စသည်တို့၏အကြား၌ ” ဟု မြဟ္မဇာလ သုတ်၌ ဖွင့်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပေးပါ။]

အဘိသညာနိရောဓ ကထာ

ဝေ - သို့၊ ဝုတ္ထေ - မေးတော်မူအပ်သော်၊ ပေါဠပါဒေါ ပရိဗ္ဗာဇကော ဘဂဝန္တံ တံ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ, မယံ - အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ တေရဟိ - ယခု အခါ၌၊ (အရှင်ဘုရား ကြွလာတော်မမူမီ)၊ ယာယကထာယ - ဖြင့်၊ သန္ဓိသိန္ဓာ - အတူတကွ ထိုင်နေကြပါကုန်၏၊ (စုဝေဒေနကြပါကုန်၏) သောကထာ - ဤ စကားသည်၊ တိဋ္ဌတု - တည်ပါစေဗျား၊ (အသာထားလိုက်ပါဗျား)၊ ဘန္တေ - ရား၊ သောကထာ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ ဘဂဝတော - သည်၊ ဝါ - ၏၊ ပစ္စာဝိ - နောက်၌ လည်း၊ သဝနံ ယ - နားထောင်တော်မူခြင်းငှါ၊ ဒုလ္လဘာ - ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ် သည်၊ (ရနိုင်ခဲ့သည်)၊ န ဘဝိဿတိ - ဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ၊ ဘန္တေ - ရား၊ ပုရိ မာနိ - ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ - နေ့တို့ပတ်လုံး၎င်း၊ ပုရိမတရာနိ - သာ၍ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒိဝသာနိ - ၎င်း၊ နာနာတိတ္ထိယာနံ - အမျိုးမျိုးသောအယူ ရှိကုန်သော၊ ကောတူဟလသာလာယ - အထူးအဆန်းကို ကြည့်ရှုနားထောင် လိုသော ဆန္ဒ၏ဖြစ်ရာစရပ်၌၊ [“ မကောင်းမှုကိုစုံစမ်းသောအားဖြင့် အုတ်အုတ် ကျက်ကျက် ဆူဆူညံညံ အသံဖြစ်ရာဖြစ်သော စရပ်၌ ” ဟု ဆရာတို့ ပေးတော်မူ ကြ၏။] သန္ဓိသိန္ဓာနံ - အတူတကွ ထိုင်နေကြကုန်သော၊ သန္ဓိပတိတာနံ - တပေါင်းတည်း ကျရောက်ကြကုန်သော၊ ဝါ - စုဝေဒေနကြကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ - သမဏဗြာဟ္မဏ အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အဘိသညာ နိရောဓေ - သညာ၏ချုပ်ခြင်း၌၊ [“ အဘိ ” အနက်မရှိ။] ကထာ - စကားသည်၊ ဥဒပါဒိ - ဖြစ်ပါပြီ၊ (ကိံ)၊ ဘော - အရှင်တို့၊ ကထံ - အဘယ်သို့လျှင်၊ အဘိသညာ နိရောဓော - သည်၊ ဟောတိ နုခေါ - ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ ဖြစ်ပါပြီ။

တဗြ-ထို သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့တွင်၊ ဧကစ္စေ-အချို့သော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏ တို့သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အာဟံသု-ပြောပါကုန်ပြီ၊ (ကိံ - အဘယ်သို့ ပြောကုန် သနည်း၊) အဟေတု-အကြောင်း မရှိကုန်ဘဲ၊ အပ္ပစ္စယာ- အထောက်အပံ့ မရှိ ကုန်ဘဲ၊ ပုရိသဿ-ယောက်ျား၏၊ ဝါ-သတွာ၏၊ သညာ-သညာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်လည်းချုပ်ကုန်၏၊ ယသ္မိံ သမယေ- အကြင် အခါ၌၊ (သညာ) ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ပုရိသော) သညီ- သညာရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ (သညာ) နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တသ္မိံ သမယေ၊ (ပုရိသော) အသညီ-သညာမရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပါ ကုန်ပြီ၊ ဣတ္ထံ-ဤ အပြားအားဖြင့်၊ ဧက-အချို့သော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့ သည်၊ အဘိသညာနိရောဓံ-သညာ၏ချုပ်ခြင်းကို၊ (စိတ်၏ချုပ်ခြင်းကို)၊ ပညပေ န္တိ-ပညတ်ကြပါကုန်၏။

တံ-ထိုပဌမသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏကို၊ အညော-အခြားသော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏ သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟ-ပြောပါပြီ၊ (ကိံ - အဘယ်သို့ ပြောသနည်း၊) ဘော- အရှင်၊ ဧတံ - ဤ သညာ၏ ချုပ်ခြင်းသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့ (သင် ပြောအပ်သည့် အတိုင်း)၊ န ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ၊ ဘော-အရှင်၊ ဟိ-အကြောင်း ကား၊ ပုရိသဿ-၏၊ ဝါ-၏၊ သညာ-သည်၊ အတ္တာ-အတ္တတည်း၊ သာ စ- ထိုသညာသည်လည်း၊ ဥပေတိပိ-ကပ်ရောက်လည်း၊ ကပ်ရောက်၏၊ အပေတိပိ- ဖဲခွါလည်း ဖဲခွါ၏၊ ယသ္မိံ သမယေ (သညာ) ဥပေတိ - ၏၊ တသ္မိံ သမယေ (ပုရိသော) သညီ ဟောတိ၊ ယသ္မိံ သမယေ (သညာ) အပေတိ - ၏၊ တသ္မိံ သမယေ (ပုရိသော) အသညီ - သညာမရှိသည်၊ ဟောတိ - ၏၊ ဣတိ - ဤသို့ ပြောပါပြီ၊ ဣတ္ထံ၊ ပေ၊ ပညပေန္တိ - ပါကုန်၏။

တံ-ထို ဒုတိယ သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏကို၊ အညော ဧဝံ အာဟ၊ (ကိံ)၊ ဘော- အရှင်၊ ပေ၊ န ဘဝိဿတိ-ပါ၊ ဘော-အရှင်၊ ဟိ- အကြောင်းကား၊ မဟိဒ္ဓိကာ- ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော၊ မဟာနုဘာဝါ-ကြီးသော အာနုဘော် ရှိကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ- တို့သည်၊ သန္တိ- ရှိကုန်၏၊ တေ- ထို သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့ သည်၊ ဣမဿ ပုရိသဿ-၏၊ ဝါ- ၏၊ သညံ- ကို၊ ဥပကမုန္တိပိ- ဆောင်လည်း ဆောင်ပို့ ကြကုန်၏၊ အပကမုန္တိပိ- ထုတ်လည်း ထုတ်ပယ်ကြကုန်၏၊ ပေ၊ ဣတ္ထံ ၊ ပေ၊ ပညပေန္တိ။

တံ - တတိယ သမဏ ဗြာဟ္မဏကို၊ အညော ဧဝံ အာဟ (ကိံ)၊ ဘော၊ ပေ၊ န ဘဝိဿတိ၊ ဘော , ဟိ - ကား၊ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနုဘာဝါ ဒေဝတာ သန္တိ၊ တာ - ထိုနတ်တို့သည်၊ ဣမဿ ပုရိသဿ ၊ ပေ၊ အပကမုန္တိပိ - န်၏၊ ဣတ္ထံ၊ ပေ၊ ပညပေန္တိ။

ဘန္တေ-ရာ၊ တဿ မယံ-ထို အကျွန်ုပ်၏၊ ဘဂဝန္တံ ယေဝ - ကိုသာလျှင်၊ အာရတ္တ-အာရုံပြု၍၊ သတိ-သတိသည်၊ ဥဒပါဒိ-ဖြစ်ပါပြီ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း၊) ယော(ဘဂဝါ)-အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ- ဤ နိရောဓတရားတို့၌၊ (တနည်း) ဣမေသံ ဓမ္မာနံ- တို့၏၊ (ဝိသယေ-အရာ၌) သုကုသလော-လွန်စွာ ကျွမ်းကျင်တော်မူ၏၊ (သော)ဘဂဝါ-သည်၊ အဟော- ဪ...အံ့ဘွယ် ကောင်းလောက်အောင်၊ (ကထေယျ) နှုန-ဟောတော်မူရာ လေစွတကား၊ ယော(သုဂတော)-သည်၊ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ - တို့၌၊ (တနည်း) ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-တို့၏၊ (ဝိသယေ-၌) သုကုသလော - ၏၊ (သော)သုဂတော- သည်၊ အဟော-အောင်၊ (ကထေယျ) နှုန-တကား၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်ပါပြီ၊ ဘန္တေ, ဘဂဝါ-သည်၊ အဘိသညာနိရောဓဿ- သညာ၏ချုပ်ခြင်း၌၊ (တနည်း) အဘိသညာနိရောဓဿ- ၏၊ (ဝိသယေ-အရာ၌) ကုသလော-ကျွမ်းကျင်တော်မူ ပါ၏၊ ဘန္တေ, ဘဂဝါ, အဘိသညာနိရောဓဿ-သညာ၏ချုပ်ခြင်း၌၊ (တနည်း) အဘိသညာနိရောဓဿ- ၏၊ (ဝိသယေ) ပကတညူ- သဘောကို သိတော်မူပါ ၏၊ ဘန္တေ- မြတ်စွာဘုရား၊ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝါ- အဘယ်နည်းဖြင့်၊ အဘိသညာနိရောဓော - သညာ၏ ချုပ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ နုခေါ- ဖြစ်ပါ သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

သ ဟေ တု က သ ညု ပ ဝါ ဒ နိ ရော ဓ က ထာ

ပေါဠပါဒ-ဒ၊ တတြိ-ထို ၄ မျိုးသော သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့တွင်၊ ယေတေ သမဏဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အဟေတူ၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိပီတိ - ပို ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-ပြောကြကုန်ပြီ၊ အာဒိတောဝ-အစ၌ပင်၊ (အစကပင်)၊ တေသံ-ထို သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့၏၊ အပရဒ္ဒံ-ချွတ်ချော်ခြင်းသည်၊ (ချော်လဲခြင်းသည်)၊ (ဟောတိ)၊ ဟိ-မှန်၏၊ ပေါဠပါဒ-ဒ၊ သဟေတူ-အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန် သည်၊ သပ္ပစ္စယာ-အထောက်အပံ့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)ပုရိသဿ- သတွာ၏၊ သညာ - တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိပိ-ဖြစ်လည်း ဖြစ်ကုန်၏၊ နိရုဇ္ဈန္တိပိ- ချုပ်လည်း ချုပ်ကုန်၏၊ သိက္ခာ- ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် , အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ- အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ ဟူသော သိက္ခာ ၃ ပါး ကြောင့်၊ ကော- အချို့သော၊ သညာ-သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-၏၊ သိက္ခာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ကောသညာ နိရုဇ္ဈတိ၊ သိက္ခာ-သိက္ခာဟူသည်၊ ကာစ-အဘယ်နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီ။ [“ကာစ သိက္ခာ” ဟူသော ပုစ္ဆာကို ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် အကျယ်ချဲ့၍ ဖြေတော်မူလိုခြင်းကြောင့် မေးတော် မူပါသည်။]

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ “ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဝါကျများကို သာမညဗလသုတ် ပဏိတတရသာမညဗလ ကထာ၌ ၎င်း၊ “တဿိမေ ပဉ္စ နိဝရဏေ ပဟိနေ” စသော ဝါကျကို ထိုသုတ် နိဝရဏ ပ္ပဟာနကထာ၌ ၎င်း၊ ရူပဈာန် ၄ ပါးကို မြဟူဇာလသုတ် ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒ ကထာ၌ ၎င်း၊ အရူပဈာန် ၃ ပါးကို ထိုသုတ် ဥစ္စေဒဝါဒကထာ၌ ၎င်း အနက် ပေးခဲ့ပါပြီ။

ဣဓ ပေါဋ္ဌပါဒ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ၊ ပေ၊ [သာမညဗလေ- သာမညဗလသုတ်၌၊ (ဝိတ္ထာရိတံ) ယထာ - ချွအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝိတ္ထာရေ တဗ္ဗ-ချွထိုက်၏။] တဿိမေ ပဉ္စ နိဝရဏေ ပဟိနေ အတ္တနိ သမနုပဿတော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတိ ၊ ပေ၊ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတိ၊ သော ပိဝိစ္စေဝ ကာမေ ဟိ၊ ပေ၊ ပဌမံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထို (ပဌမဈာန်ကို ရသော) ရဟန်း၏၊ ပုရိမာ-ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ယာ ကာမသညာ-အကြင် ကာမသညာ သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ-ထို ကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ- ၏၊ တသ္မိံ သမယေ- ပဌမဈာန်သို့ ရောက်၍နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါ-ပဌမဈာန်ကို ပြီးစေ၍ နေရာ ထို အခါ၌၊ [နောက်၌လည်း ဆိုင်ရာဈာန်အား လျော်စွာ ဤသို့] နည်းပေးပါ။] ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာ - နိဝရဏတို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့ မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ဘိက္ခု-သည်)၊ ဝိဝေကဇပီတိသုခသုခုမသစ္စသညာယေဝ- နိဝရဏတို့၏ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့ မှန်ကန် သော သညာရှိသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ၊ ဝေဗ္ဗိ-ဤသို့လည်း၊ သိက္ခာ-ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ- ပဌမဈာန် ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ကော-အချို့ သော၊ သညာ-ဝိဝေကဇပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကော-သော၊ သညာ-ကာမသညာသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ သိက္ခာ-ဟူသည်၊ အယံ- ဤပဌမဈာန်ပင်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ၊ အဝေါစ-ပြီ။

ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ပုနစ - တဘန်လည်း၊ အပရံ - တမျိုးကား၊ (တမျိုးသော သိက္ခာကား)၊ ဘိက္ခု ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ၊ ပေ၊ ဒုတိယံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ပုရိမာ-သော၊ ယာ ဝိဝေကဇ ပီတိသုခ သုခုမ သစ္စသညာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ-သည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ သမာဓိဇ ပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာ-သမ္ပယုတ္တသမာဓိကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော သိမ်မွေ့ မှန်ကန်သော သညာသည်၊ ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ (ဘိက္ခု) သမာဓိဇ ပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာယေဝ-ရှိသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဝေဗ္ဗိ-လည်း၊ သိက္ခာ-ကြောင့်၊ ဝါ-ဒုတိယဈာန်ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ကော-အချို့ သော၊ သညာ-သမာဓိဇ ပီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကော - သော၊

သညာ-ဝိဝေကဇ ဝီတိသုခ သုခုမသစ္စသညာသည်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ အယံပိ-ဤဒုတိယ
ဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-သိက္ခာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။ [နောက်
နောက် ဈာန်များ၌လည်း ဤသို့ လျော်အောင် အနက်ပေးပါ။ ထူးရာကိုသာ
ရေးပါမည်။]

ပုနစ ပရံ ပေါဠပါဒ ဘိက္ခု၊ ဝီတိယာစ ဝိရာဂါ၊ ပေ၊ တတိယံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ
ဝိဟရတိ၊ တဿ-၏၊ ပုရိမာ၊ ယာ သမာဓိဇဝီတိသုခသုခုမသစ္စသညာ-သည်။
(အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဥပေက္ခာသုခုမသစ္စသညာ-
ဥပေက္ခာ၊ သုခရှိသော သိမ်မွေ့ မှန်ကန်သော သညာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ [“ဥပေ
က္ခာ” ဟူသည် ဆဠာပေက္ခာစသော ဥပေက္ခာ (၁၀) ပါးတို့တွင် ဈာန်ပေက္ခာ
တည်း၊ ဥပေက္ခာ (၁၀) ပါးကို အဋ္ဌသာလိနိ အဋ္ဌကထာ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊
တတိယဇ္ဈာနကထာ၌ ရှုပါ။] ပေ၊ အယမိ-ဤတတိယဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-
သိက္ခာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ၊ ပေ၊ ဘိက္ခု၊ သုခဿ စ ပဟာနာ၊ ပေ၊ စတုတ္ထံ ဈာန် ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊
တဿ-၏၊ ပုရိမာ၊ ယာ ဥပေက္ခာ သုခုမသစ္စသညာ-သည်။ (အတ္ထိ)၊ သာ-
သည်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ- ၌၊ အဒုက္ခမသုခုမသစ္စသညာ - ဒုက္ခ
လည်း မဟုတ်၊ သုခလည်း မဟုတ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာရှိသော သိမ်မွေ့
မှန်ကန်သော သညာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပေ၊ အယမိ-ဤ စတုတ္ထဈာန်သည်လည်း၊
သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ ၊ ပေ ၊ ဘိက္ခု-သည်။ သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ ၊ ပေ ၊ အာကာသာနဉ္စာ
ယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ-ထို ရဟန်း၏၊ ပုရိမာ - သော၊ ယာ ရူပ
သညာ-အကြင် ကသိုဏ်းရုပ်၌ ဖြစ်သော သညာသည်။ ဝါ- အကြင် ရူပါဝစရ
ဈာန်၌ ဖြစ်သော သညာသည်။ (အတ္ထိ)၊ သာ-ထို ရူပသညာသည်။ နိရုဇ္ဈတိ၊
တသ္မိံ သမယေ-အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သို့ ရေခံ၍ နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါ-
အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်ကို ပြီးစေ၍ နေရာ ထိုအခါ၌၊ အာကာသာနဉ္စာ
ယတနသုခုမသစ္စသညာ-အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သိမ်မွေ့
မှန်ကန်သော သညာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မိံ သမယေ- ၌၊ ဝါ- ၌၊ (ဘိက္ခု၊)
အာကာသာနဉ္စာယတန သုခုမသစ္စသညာယေဝ-ရှိသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဝေဓိ-
လည်း၊ သိက္ခာ- ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ၊ အားထုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ-အာကာသာ
နဉ္စာယတနဈာန် ဟူသော သိက္ခာကြောင့်၊ ဧကော - အချို့သော၊ သညာ -
အာကာသာနဉ္စာယတန သုခုမသစ္စသညာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သိက္ခာ - ကြောင့်၊
ဧကော-သော၊ သညာ-ရူပသညာသည်။ နိရုဇ္ဈတိ-၏၊ အယမိ-ဤအာကာသာ
နဉ္စာယတနဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ ပေ၊ဘိက္ခု၊- သည်၊ သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ
 ပေ၊ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ- ဇ၊ ပုရိမာ-သော၊ ယာ
 အာကာသာနဉ္စာယတန သုခုမသစ္စသညာ - အကြင် အာကာသာနဉ္စာယတန
 ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သိမ်မွေ့ မှန်ကန်သော သညာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈ
 တိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဝါ-၌၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန သုခုမသစ္စသညာ - သည်၊
 ဥပဇ္ဇတိ၊ပေ၊အယမိ-ဤဝိညာဏဉ္စာယတနဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ-တည်း၊
 ဣတိ ဘဂဝါ အဝေါစ။

ပုနစ၊ပေ၊ဘိက္ခု၊- သည်၊ သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ ပေ၊
 အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ၊ တဿ- ဇ၊ ပုရိမာ ယာဝိညာဏဉ္စာ
 ယတန သုခုမသစ္စသညာ-သည်၊(အတ္ထိ)၊ သာ နိရုဇ္ဈတိ၊ တသ္မိံ သမယေ - ၌၊
 ဝါ-၌၊ အာကိဉ္စညာ ယတန သုခုမ သစ္စသညာ-သည်၊ ဥပဇ္ဇတိ၊ပေ၊ အယမိ-
 ဤ အာကိဉ္စညာယတနဈာန်သည်လည်း၊ သိက္ခာ - တည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဘဂဝါ
 အဝေါစ။

ပေါဠပပါဒ-ဒ၊ ယတော(ယော)ဘိက္ခု၊-သည်၊ ဣဓ - ဤ သာသနာတော်၌၊
 သကသညီ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ပဌမဈာန် သညာရှိသည်၊ ဟောတိ၊ သော- ထို
 ရဟန်းသည်၊ တတော-ထိုပဌမဈာန်မှ၊ အမုတြိ-ထိုမည်သော ဒုတိယဈာန်၌၊
 တတော-ထိုဒုတိယဈာန်မှ၊ အမုတြိ-ထိုမည်သော တတိယဈာန်၌၊ (သကသညီ
 သကသညီ-မိမိဥစ္စာဖြစ်သောဈာန်သညာရှိသည်၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သောဈာန်သညာ
 ရှိသည်၊ ဟုတွာ-၍၊) အနုပုဗ္ဗေန-အစဉ်အားဖြင့်၊ သညဂ္ဂ-မြတ်သော သညာ
 ရှိသော အာကိဉ္စညာယတနဈာန်သို့၊ ဝါ-ကို၊ ဖုသတိ-ထိရောက်၏၊ ဝါ-ရ၏။

သညဂ္ဂ-မြတ်သော သညာရှိသော အာကိဉ္စညာယတနဈာန်၌၊ ဌိတဿ-
 တည်ပြီးသော၊ တဿ-ထိုရဟန်း၏၊ ဧဝံ - ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊
 (ကိံ)၊မေ-ငါသည်၊ ဧတယမာနဿ-စေ့ဆော် လသော်၊(တနည်း)၊ဧတယ
 မာနဿ-စေ့ဆော်သော၊ ဝါ-စေ့ဆော်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မေ - ငါ၏၊

x x x x x x x x

ဣဓ သကသညီ ပေ၊ တတော အမုတြိ ။ ။ ဣဓ သကသညီ ဟောတိတိ ဣဓ
 သာသဇေန သကသညီ ဟောတိ၊ပေ၊ အတ္တနော ပဌမဈာန် သညာယ သညဝါ ဟောတိ
 တိ အတ္ထော၊ တတော အမုတြိ တတော အမုတြာတိ သော ဘိက္ခု၊ တတော ပဌမဈာန်
 ဧတာ အမုတြိ ဒုတိယဈာန်၊ တတောပိ အမုတြိ တတိယဈာန်တိ ဧဝံ တာယတာယ
 ဈာန်သညာယ သကသညီ သကသညီ ဟုတွာ၊ပေ၊ဖုသတိ၊-အဋ္ဌကထာ၊ ဤအဋ္ဌကထာ
 ကိုကြည့်၍ အနက်ပေးထားပါသည်။ ဆရာတို့ကား-“တတော-ထိုပဌမဈာန်မှ၊အမုတြိ-
 ထိုအမည် ရှိသော ဒုတိယဈာန်၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ တတော- ထို ဒုတိယဈာန်မှ၊
 အမုတြိ-ထိုအမည်ရှိသော တတိယဈာန်၌၊ ဌိတော-တည်လျက်၊ အနုပုဗ္ဗေန” စသည်ဖြင့်
 ပေးတော်မူကြသည်။

ပါဝိယော-ယုတ်ညံ့သူ၏ အဖြစ်သည်။(ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်)၊ ဟောတိ၊ မေ-
 သည်၊ အစေတယမာနဿ - မစေ့ဆော်လသော်၊ (တနည်း)၊ အစေတယ
 မာနဿ-သော၊ ဝါ- ကြောင့်၊ မေ-၏၊ သေယျော-မြတ်သူ၏ အဖြစ်သည်၊
 (မဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ)၊ အဟံ-သည်၊ စေဝ စေတေယျံ-အကယ်၍
 မူလည်း၊ စေ့ဆော်အံ့၊ (စေဝ) အဘိသင်္ခရေယျံ-အကယ်၍မူလည်း ပြုစီမံအံ့၊
 [ဈာန်ကို ထပ်ကာထပ်ကာ ဝင်စားမှုကို “စေ့ဆော်” ဟု၎င်း၊ အထက်ဈာန်ကို
 ရဘို့ရန် အားထုတ်မှုကို “ပြုစီမံ” ဟု၎င်း ဆိုသည်။] (ဝေံသတိ - ဤသို့ ဖြစ်လ
 သော်၊) မေ-၏၊ ဣမာစ သညာ- ဤ ဈာန်သညာတို့သည်လည်း၊ နိရုဇ္ဈေယျံ-
 ချုပ်ကုန်ရာ၏၊ အညာ-ဈာန်သညာမှ အခြားကုန်သော၊ သြဠာရိကာ-ရုံ ရင်း
 ကုန်သော၊ သညာစ - ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ - ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊
 အဟံ - သည်၊ ယန္တုန န စေဝ စေတေယျံ - အကယ်၍ မစေ့ဆော်လည်း မစေ့
 ဆော်ရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ယံနုန နစ အဘိသင်္ခရေယျံ-အကယ်၍ မပြုစီမံ
 လည်း မပြုစီမံရပါမူကား ကောင်းလေစွ၊ ဣတိ - ဤသို့ စဉ်းစားခြင်းသည်၊
 (ဟောတိ)။

(ဣတိ-ဤသို့ စဉ်းစားပြီး၍၊) သော - ထိုရဟန်းသည်၊ န စေဝ စေတေတိ-
 စေ့လည်းမစေ့ဆော်တော့၊ န စ အဘိသင်္ခရေတိ-ပြုလည်း မပြုစီမံတော့၊ တဿ-
 သည်၊ အစေတယတော-လသော်၊ အနဘိသင်္ခရေတော-လသော်၊ တာ စေဝ
 သညာ - ထို ဈာန်သညာတို့သည်လည်း၊ နိရုဇ္ဈန္တိ - န်၏၊ အညာ - ကုန်သော၊
 သြဠာရိကာ-နသော၊ သညာစ- ဘဝင်သညာတို့သည်လည်း၊ န ဥပ္ပဇ္ဈန္တိ-မဖြစ်
 တော့ကုန်၊ သော-သည်၊ နိရောဓံ - သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဝါ-စိတ်၊
 စေတသိက်တို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဖုသတိ-ထိရောဂ်၏၊ ပေါဠပါဒ-ဒ၊ ဝေံ-ဤသို့လျှင်၊
 အနုပုဗ္ဗာဘိ သညာနိရောဓ သမ္ပဇာနသမာပတ္တိ - အစဉ်အတိုင်း ကောင်းစွာ
 အပြားအားဖြင့် သိသောရဟန်း၏ နိရောဓပဋိပါဒအကျင့်၏ အဆုံး၌ သညာ
 နိရောဓသမာပတ်သည်၊ (တနည်း) အနုပုဗ္ဗာဘိသညာနိရောဓ သမ္ပဇာနသမာ
 ပတ္တိ - အစဉ်အတိုင်း ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိသောရဟန်း၏ သညာ
 နိရောဓသမာပတ်သည်၊ ဟောတိ - ၏။ [အဋ္ဌကထာအဖွင့်အတိုင်း ၂ နည်းပေး
 ပါသည်။]

ပေါဠပါဒ-ဒ၊ တံ- ထို မိန့်တော်မူအပ်လတံ့သော စကားကို၊ ကိံ မညသိ-
 အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ တေ-သင်သည်၊ ဣတော-ဤအခါမှ၊ ပုဗ္ဗေ-ရှေး၌၊
 ဝေရူပါ- ဤသို့ သဘောရှိသော၊ အနုပုဗ္ဗာဘိ သညာနိရောဓ သမ္ပဇာနသမာ
 ပတ္တိ-ကို၊ သုတပုဗ္ဗာအဝိနု-ကြားအပ်ဘူးသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊
 ဘန္တေ, တေံ-ဤသို့ ကြားအပ်ဘူးခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ ဘန္တေ, အဟံ-
 အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝေံ-သို့၊ (ဤလျှောက်အပ်သည့်အတိုင်း)၊ ဘဂဝတာ-သည်၊

ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ အာဇာနာမိ-သိပါ၏၊ ဝါ-နာယုရပါ၏၊ (ကိ°)၊ ယတော ခေါ် ပေါဋ္ဌပါဒ ဘိက္ခု၊ပေ၊ အနုပုဗ္ဗာဘိသညာ နိရောဓ သမ္ပဇာန သမာပတ္တိ ဟောတိတိ- ဟူ၍၊ (အာဇာနာမိ)၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ - မြတ်စွာဘုရား၊ ဘဂဝါ, ဧကညေဝ - တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ သညဂ္ဂံ - မြတ်သောသညာကို၊ ပညပေတိ နုခေါ် - ပညတ်တော်မူပါသလော၊ ဥဒါဟု-သို့မဟုတ်၊ ပုထူပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သညဂ္ဂေ-မြတ်သော သညာတို့ကို၊ ပညပေတိနုခေါ်-လော၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ အဟံ-သည်၊ ဧကံပိ - တပါးထည်းလည်းဖြစ်သော၊ သညဂ္ဂံ-ကို၊ ပညပေမိ - ပညတ် တော်မူ၏၊ ပုထူပိ-များစွာလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ သညဂ္ဂေ-တို့ကို၊ ပညပေမိ-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘန္တေ, ယထာကထံ - အဘယ်သို့လျှင်၊ (အဘယ် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊)ဘဂဝါ၊ပေ၊ပညပေတိ-မူပါသနည်း၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာယထာ-အကြင်အကြင် ကသိုဏ်းဟူသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဝါ-အကြင်အကြင် ဈာန်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိရောဓံ- သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ ဖုသတိ - ၏၊ တထာတထာ- ဖြင့်၊ ဝါ- ဖြင့်၊ အဟံ-သည်၊ သညဂ္ဂံ-ကို၊ ပညပေမိ၊ ဧဝံ ခေါ်၊ပေ၊ သညဂ္ဂေ ပညပေမိ၊ ဣတိ- ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ, သညာ - သညာသည်၊ ပဌမံ - ရှေးဦးစွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိနုခေါ် - ဖြစ်ပါ သလော၊ ပစ္စာ-နောက်၌၊ ဝါ-မှ၊ ဣဏံ-သည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ နုခေါ်-လော၊) ဥဒါ ဟု- သို့မဟုတ်၊ ဣဏံ- သည်၊ ပဌမံ, ဥပ္ပဇ္ဇတိ (နုခေါ်)- လော၊ ပစ္စာ သညာ (ဥပ္ပဇ္ဇတိနုခေါ်-လော၊)ဥဒါဟု-ဟုတ်၊ သညာစ-သည်၎င်း၊ ဣဏဉ္စ-သည်၎င်း၊

x x x x x x x x

ဧကညေဝ |ပေ၊ သညဂ္ဂံ ။ ။ ဤစကားသည် အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကိုသာ ရည်ရွယ်အပ်သောစကား မဟုတ်၊ ဘုရားရှင်က အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်ကို “သညဂ္ဂံ” ဟု ဟောတော်မူသောအခါ “ ဤ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန်သည်သာ သညဂ္ဂံ မည် သလော၊ အခြား သမာပတ်တို့၌လည်း သညဂ္ဂံရှိသေးသလော”ဟု ကြံ၍ မေးအပ်သော စကားဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ သညဂ္ဂံ - မြတ်သောသညာရှိသော အာကိဉ္ဇညာယတန ဈာန်ကို”ဟု အနက်မပေးရဘဲ “သညဂ္ဂံ-မြတ်သောသညာကို”ဟု အနက်ပေးရပါသည်။

ယထာကထံ ။ ။ဘန္တေ-ရား၊ ကထံ-လျှင်၊ ဘဂဝါ၊ပေ၊ပညပေတိ-မူပါသနည်း၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့် (ဟောတော်မူအပ်သော်၊) အဟံ - သည်၊ တံ- ထိုသညဂ္ဂံကို၊ ဣတံ - ငှါ၊ သတ္တာ-ပါ၏၊ တထာ- ထို သိနိုင်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ မေ-အား၊ အာစိက္ခာဟိ-ဟောပြတော်မူပါ၊ [အဗ္ဗုဒ္ဓသုတ်, အဗ္ဗုဒ္ဓ မာဏဝကထာ (၅၇၁) ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဤသို့လည်း တနည်း ပေးနိုင်ပါသည်၊ ယထာ ကထံပါသော ဝါကျတိုင်း၌ ဤနည်းချည်းတည်း။]

အပုဗ္ဗံ-ရှေးလည်းမကျ၊ အစရိမံ-နေဝံလည်းမကျ၊ (တနည်း) အပုဗ္ဗံ အစရိမံ-
 တပြိုင်နက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ (နခေါ)-ဖြစ်ကြပါကုန်သလော၊ ဣတိ-လျှောက်ပြီ၊ ပေါဋ္ဌ
 ပါဒ- ဒါ သညာ - ဈာနသညာသည်၊ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပစ္စာ၊ ဉာဏံ- ဝိပဿနာ
 ဉာဏ်သည်၊ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)၊ သညုပ္ပါဒါစ- ဈာနသညာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း၊
 ဉာဏုပ္ပါဒေါ - ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ သော - ထိုရဟန်း
 သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပဇာနာတိ-အပြားအားဖြင့် သိ၏၊ (ကံ)၊ ဣဒပ္ပစ္စယာ-ဤဈာန
 သညာ၏ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ မေ-၏၊ ဉာဏံ-ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ ဥဒပါဒိကိရ-
 ထင်ရှား ဖြစ်ပါတကား၊ ဣတိ - ဤသို့၊ (ပဇာနာတိ)၊ ပေါဋ္ဌပါဒ - ဒါ ယထာ
 (ယေန ပရိယာယေန)-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သညာ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပေ၊
 ဉာဏုပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ ဣမိနာ ပရိယာယေန-ဤအကြောင်းဖြင့်လည်း၊ တေ-
 ဤဖြစ်ပုံကို၊ (သညာက ရှေးဥးစွာဖြစ်၍ ဉာဏ်၏နောက်မှ ဖြစ်ပုံကို)၊ ဝေဒိ
 တဗ္ဗံ - သိထိုက်၏၊ ဣတိ - မိန့်တော်မူပြီ။ [“သညာ၊ ဉာဏံ”တို့၏ အရကို အဋ္ဌ
 ကထာ၌ ၄ နည်းဖြင့်ပြထားရာဝယ် ပဌမနည်း တနည်းကိုသာယူ၍ အနက်ပေး
 ထားပါသည်။]

—————
 သညာ အတ္တ ကထာ

ဘန္တေ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-သတွာ၏၊ အတ္တာနုခေါ-အတ္တပါလော၊
 ဥဒါဟု-ဟုတ်၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ-အတ္တမှ တမျိုးတခြားပါလော၊ အတ္တာ-
 အတ္တသည်၊ အညော (ဝေ)- သညာမှ တမျိုးတခြားပါလော၊ ဣတိ- လျှောက်ပြီ၊
 ပေါဋ္ဌပါဒ - ဒါ တံ - သည်၊ ကံ - အဘယ်မည်သော၊ (ရူပီအတ္တ၊ မနောမယ
 အတ္တ၊ အရူပီအတ္တတို့တွင် အဘယ်မည်သော)၊ အတ္တာနံ - အတ္တကို၊ ပစ္စေသိ-
 ယုံကြည်သနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ အဟံ၊ ဩဋ္ဌာရိကံ- ကြမ်း
 သော၊ ဝါ-ထင်ရှားသော၊ ရူပိ-ရုပ်ရှိသော၊ စာတုမဟာဘူတိကံ- ၄ ပါးသော
 မဟာဘူတ် အထည်ကိုယ်ရှိသော၊ ဝါ- ၄ ပါးသော မဟာဘူတ်အတိပြီးသော၊
 ကဗဇ္ဇိကာရာဟာရဘက္ခံ-ကဗဇ္ဇိကာရ အာဟာရဟူသော အစာရှိသော၊ အတ္တာ
 နံ-ကို၊ ပစ္စေမိ-ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြေပြီ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒါ တေ- သင်၏၊ အတ္တာ-

x x x x x x x

ကံပန၊ ပေ၊ အတ္တာနံ။ ■ ကံပနာတိ ဩဋ္ဌာရိကော၊ မနောမယော၊ အရူပီတိ တိဏ္ဍံ
 အတ္တဝါဒါနံ ဝသေန တိဝိဓေသု ကတမန္တိ အတ္ထော၊-ဋီကာ၊ မိမိကား- “ကံ-အဘယ်
 အရာကို၊ အတ္တာနံ- အတ္တဟူ၍၊ ပစ္စေသိ- သနည်း”ဟု ပေးလိုပါသည်။ အဖြေဝါကျ၌
 လည်း “ ဩဋ္ဌာရိကံ - သော၊ ပေ၊ ကဗဇ္ဇိကာရာဟာရဘက္ခံ - အစာရှိသော အရာကို၊
 အတ္တာနံ-ဟူ၍၊ ပစ္စေမိ”ဟု ပေးပါ။ [ဤ ဩဋ္ဌာရိကအတ္တဖြင့် ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော အတ္တ
 ကို ရည်ရွယ်၍ လျှောက်သည်။]

အတ္တသည်၊ သြဋ္ဌာရိကော - သည်၊ ရူပိ - သည်၊ စာတုမဟာဘူတိကော- သည်၊ ကဗဠိကာရာဟာရဘက္ခော-သည်၊ စ အဘဝိဿ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံသန္တိ- ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ (တနည်း)၊ ဧဝံသန္တိ- ဤသို့ဖြစ်သော၊ (အတ္တာနံ- အတ္တကို၊ ပစ္စာဂစ္ဆတော- သိသော၊ ဝါ-ဝါဒအားဖြင့် ရှေးရှုဖြစ်သော၊) တေ- ဇ်၊ (မတိယာ - အလိုအားဖြင့်၊) သညာ- သည်၊ အညာဝ- အတ္တမှ တမျိုးတခြားသည် သာ၊ အဘဝိဿ - ဖြစ်ရာ၏၊ အတ္တာ - သည်၊ အညော (ဧဝ) - သညာမှ တမျိုး တခြားသည်သာ၊ (အဘဝိဿ-ဖြစ်ရာ၏)။ [“အဘဝိဿ” နေရာ၌ “ဘဝိဿတိ- ဖြစ်တော့လတံ” ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။]

ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သညာ-သည်၊ အညာ ဝ-အတ္တမှ တမျိုးတခြားသည်သာ၊ ဘဝိဿတိ- လတံ၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော (ဧဝ)- သညာမှ တမျိုးတခြားသည်သာ၊ ဘဝိဿတိ၊ တံ ဧတံ - (သညာတခြား၊ အတ္တတခြား ဖြစ်၏ဟူသော) ထိုအကြောင်းကို၊ ဣမိနာပိ ပရိယာယေန - ဤ ဆိုအပ်လတံသော အကြောင်းဖြင့်လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိထိုက်၏၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ သြဋ္ဌာရိကော-သော၊ ပေ၊ သာယံ (သော + အယံ) အတ္တာ - ထိုကဲ့သို့သော ဤ အတ္တသည်၊ တိဋ္ဌတေဝ - တည်မြဲ တည်နေသည်သာ၊ အထ - အတ္တ၏ တည်မြဲ တည်နေရာ ထိုအခါ၌၊ ဣမဿ ပရိယာယ-ဤသတွာ၏၊ အညာ-အတ္တမှ အခြား ကုန်သော၊ သညာစ - တို့သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အညာ သညာစ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ပေါဋ္ဌပါဒ-ဒ၊ ယထာ-အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ သညာ- သည်၊ အညာဝ- သည်သာ၊ ဘဝိဿတိ၊ အတ္တာ- သည်၊ အညော (ဧဝ) ဘဝိဿတိ၊ ဣတံ ဧတံ- ဤအကြောင်းကို၊ (သညာတခြား၊ အတ္တတခြား ဖြစ်၏ဟူသော ဤအကြောင်း ကို)၊ ဣမိနာ ပရိယာယေန - ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအကြောင်းဖြင့်လည်း၊ ဝေဒိ တဗ္ဗံ၊ ဣတံ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

မနောမယအတ္တ။ ။ဘန္တေ- ရား၊ အဟံ - သည်၊ မနောမယံ - ဈာန်စိတ် ကြောင့်ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂိ - အလုံးစုံသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသော၊ (အင်္ဂါကြီး ငယ်နှင့်ပြည့်စုံသော)၊ အဟိနိန္ဒြိယံ - မယုတ်လျော့သောဣန္ဒြေရှိသော၊ အတ္တာ နံ - ကို၊ ပစ္စေမိ - ယုံကြည်ပါ၏၊ ပေ၊ [ရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအတ္တကို ရည်ရွယ်၍ လျှောက်သည်။]

x x x x x x x

ဣမိနာ ပရိယာယေန။ ။ “ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအကြောင်း” ဟူသည် “အတ္တက တည်မြဲ တည်နေ၍၊ သညာက ဖြစ်နေ-ချုပ်နေခြင်းဟူသော အကြောင်း” တည်း၊ မနော မယ အတ္တ၊ အရူပိအတ္တတို့၌လည်း “ မနောမယောစ၊ ဧဝံ သန္တိပိ၊ တဒမိနာ” စသော ဝါကျများကို ဤ သြဋ္ဌာရိကအတ္တအတိုင်း အနက်ပေးပါ။ ဧဝံ သန္တိပိ-ဤသို့ ဖြစ်သော် လည်း၊ ဝါ-ဤသို့ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော “အတ္တာနံ ပစ္စာဂစ္ဆတော” ဟူသောပုဒ်သာ ထူးပါသည်။

အရူပီအတ္တ။ ။ဘန္တေ, အဟံ-သည်၊ အရူပိ-ရုပ်မရှိသော၊ သညာမယံ-
သညာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ [သညာမညံ သညာဘူတံ၊ - ဋီကာ။] အတ္တာနံ- အတ္တ
ကို၊ ပစ္စေမိ- ယုံကြည်ပါ၏၊ ပေ။ [အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော အတ္တကို ရည်ရွယ်၍
လျှောက်သည်။]

ဘန္တေ, မယာ-အကျွန်ုပ်သည်၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ အတ္တာ-တည်း၊
ဣတိ ဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ - အတ္တမှ တမျိုးတခြားသာ
တည်း၊ အတ္တာ-သည်၊ အညော(ဝေ)-သညာမှ တမျိုးတခြားသာတည်း၊ ဣတိ
ဝါ-သော်၎င်း၊ ဧတံ - ဤ အကြောင်းကို၊ ဣတံ - သိခြင်းငှါ၊ သက္ကာ ပန-
တတ်ကောင်းပါသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဠပါဒ - ဒ၊ အညဒိဋ္ဌိ
ကေန- သာသနာတော်၏အယူမှ တပါးသောအယူရှိသော၊ အညဒန္တိကေန-
သာသနာတော်၌ နှစ်သက်ခြင်းမှ တပါးသော နှစ်သက်ခြင်းရှိသော၊ အညရုစိ
ကေန - သာသနာတော်၌ အလိုမှ တပါးသော အလိုရှိသော၊ အညတြိ-
သာသနာတော်၌ အကျင့်မှ တပါးသော အကျင့်၌၊ အာယောဂေန- လွန်စွာ
ကြီးကုတ် , အားထုတ်ခြင်း ရှိသော၊ အညတြိ - သာသနာတော်မှတပါးသော
တိတ္ထိဘောင်၌၊ အာစရိယကေန - ဆရာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဩဝါဒ အနု
သာသနရှိသော၊ တယာ-သည်၊ သညာ - သည်၊ ပုရိသဿ - ၏၊ အတ္တာ-
တည်း၊ ဣတိဝါ-သော်၎င်း၊ သညာ-သည်၊ အညာဝ - သာတည်း၊ အတ္တာ-
သည်၊ အညော(ဝေ)-သာတည်း၊ ဣတိ ဝါ-သော်၎င်း၊ ဧတံ- ကို၊ ဒုဇ္ဇာနံ-
ဒဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်၏၊ ဝါ-မသိအပ် မသိနိုင်၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ အညဒိဋ္ဌိကေန-သော၊ အညဒန္တိကေန-သော၊ အညရုစိကေန
န-သော၊ အညတြိ-၌၊ အာယောဂေန-သော၊ အညတြိ-၌၊ အာစရိယကေန-
သော၊ မယာ-သည်၊ သညာ-သည်၊ ပုရိသဿ-၏၊ ပေ၊ ဣတိဝါ-သော်၎င်း၊
ဧတံ-ကို၊ သစေ ဒုဇ္ဇာနံ - အကယ်၍ ဒဲယဉ်းသဖြင့် သိအပ်သည် ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံ
သတိ-သော်၊) ဘန္တေ-ရား၊ ကိံ ပန-အဘယ်သို့ပါနည်း၊ လောကော-လောက
သည်၊ သဿတော - ခြံပါသလော၊ ဣဒမေဝ-“သဿတော လောကော”
ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-မှန်ပါသလော၊ အညံ-အခြားသော အယူ
သည်၊ မောဃ-အနက်မမှီး အချည်းနှီးပါလော၊ ဝါ-အမှားပါလော၊ ဣတိ-
ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဠပါဒ - ဒ၊ လောကော-သည်၊ သဿတော-ခြံ၏၊ ဣဒ
မေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ-မှန်၏၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ - တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
ဧတံ-ဤအယူကို၊ မယာ - ဝါသည်၊ အဗျာကတံ-မဖြေဆိုအပ်၊ (ဣတိ- ဤသို့
မိန့်တော်မူပြီ။) [ဤ၌ “သဿတော လောကော” စသော စကားကို အတ္တကို
ရည်ရွယ်၍ မေးလျှောက်သည်-ဟု မှတ်ပါ၊ လောကောတိ အတ္တာနံ သန္ဓာယ
ဝဒတိ၊-အဋ္ဌကထာ။]

၅၁ သီလက္ခန်(စ)

ဘန္တေ, ကိံ ပန-ပါနည်း၊ လောကော-သည်၊ အသဿတော-မမြဲပါသလော၊
 ဣဒမေဝ- “အသဿတော လောကော” ဟူသော ဤ အယူသည်သာ၊ သစ္စံ-
 လော၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ပေါဠပါဒ-ဒါ
 လောကော-သည်၊ အသဿတော-မမြဲ၊ ဣဒမေဝ-သာ၊ သစ္စံ-တည်း၊ အညံ-
 သည်၊ မောဃံ-တည်း၊ ဣတိ- သို့၊ တေမ္ပိ- ဤ အယူကိုလည်း၊ မယာ- သည်၊
 အဗျာကတံ- အပ်၊ (ဣတိ-ပြီ)ဘန္တေ, ကိံ ပန, လောကော-သည်၊ အန္တဝါ-
 အဆုံး အပိုင်းအခြား ရှိပါသလော၊ ဣဒမေဝ - “ အန္တဝါ လောကော ”
 ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-လော၊ အညံ - သည်၊ မောဃံ - ပါလော၊
 ဣတိ- ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ပေါဠပါဒ- ဒါ လောကော- သည်၊ အန္တဝါ- အဆုံး၊
 အပိုင်းအခြားရှိ၏၊ ဣဒမေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ-၏၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-တည်း၊
 ဣတိ-ဤသို့၊ တေမ္ပိ-ကိုလည်း၊ မယာ အဗျာကတံ၊ (ဣတိ-ဤသို့မိန့်တော်မူပြီ။)

ကိံ ပန ဘန္တေ၊ လောကော-သည်၊ အနန္တဝါ-အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိပါ
 သလော၊ ဣဒမေဝ-“အနန္တဝါ လောကော” ဟူသော ဤအယူသည်သာ၊ သစ္စံ-
 လော၊ အညံ-သည်၊ မောဃံ-ပါလော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဠပါဒ-ဒါ
 လောကော-သည်၊ အနန္တဝါ-မရှိ၊ ဣဒမေဝ-သည်သာ၊ သစ္စံ- ၏၊ အညံ-
 သည်၊ မောဃံ-တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ တေမ္ပိ-ကိုလည်း၊ မယာ အဗျာကတံ၊ (ဣတိ-
 ပြီ) [ဤမှနောက်၌ “တံဇီဝံ တံသရီရံ” စသော ၂ ဝါကျကို မဟာလိသုတ် , ဒွိ
 ပဗ္ဗဇိတဝတ္ထု၌၎င်း, “ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ” စသော ၄ ဝါကျကို
 မြဟ္မဇာလသုတ်, အမရာဝိက္ခေပဝါဒ၌၎င်း အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

ဘန္တေ-ရား၊ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့်၊ တေ-ကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ အဗျာ
 ကတံ-ဖြေတော် မမူအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ပေါဠပါဒ-ဒါ
 ဟိ-အကြံကြောင့်၊ တေ- ဤမိစ္ဆာ အယူသည်၊ အတ္တသံဟိတံ - ဤ လောက
 စီးပွား, နောက်လောက စီးပွားနှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊ ဝါ - မိမိစီးပွား သူတပါး
 စီးပွားနှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊ န (ဟောတိ) - မဖြစ်၊ ဓမ္မသံဟိတံ - ၉ ပါးသော
 လောကုတ္တရာ တရားနှင့် စပ်ယှဉ်သည်၊ န (ဟောတိ)၊ အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ-
 သာသနဗြဟ္မစရိယ၏ အစမျှသည်၊ န (ဟောတိ)- မဟုတ်၊ နိဗ္ဗိဒါယ-သံသရာ
 ဝဋ်၌ ငြီးငွေ့ခြင်းငှါ၊ န (သံဝတ္တတိ)- မဖြစ်၊ ဝိရာဂါယ- ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ မတပ်မက်
 ခြင်းငှါ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ နိရောဓာယ- ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ချုပ်ခြင်းငှါ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊
 ဥပသမာယ- ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းငှါ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ အဘိညာယ-ဝဋ်
 ဒုက္ခကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိခြင်းငှါ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ သမ္မောဓာယ- ဝဋ်ဒုက္ခကို
 ကောင်းစွာ ထိုးထွင်း၍သိခြင်းငှါ၊ န (သံဝတ္တတိ)၊ နိဗ္ဗာနာယ-အမြိုက်နိဗ္ဗာန်
 အကျိုးငှါ၊ န သံဝတ္တတိ၊ တသ္မာ- ကြောင့်၊ မယာ - သည်၊ တေ- ကို၊ အဗျာ
 ကတံ-အပ်၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘန္တေ-ရာ၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ကံ - အဘယ်ကို၊ ဗျာကတံ-ဖြေတော်မူအပ်
 ပါသနည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေါဠပါဒ-ဒ၊ ဣဒံ-ဤတရားသည်၊ ဝါ-တဏှာကြည်ထား၊
 ဤတောဘူမကတရားသည်၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊
 မယာ-သည်၊ ဗျာကတံ-ဖြေတော်မူအပ်ပြီ၊ အယံ - ဤ တရားသည်၊ ဝါ-ဤ
 တဏှာသည်၊ ဒုက္ခသမုဒယော- ကြွင်းသော အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလသော်
 ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်း၊ ဝါ- ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာတည်း၊
 ဣတိ-သို့၊ မယာ, ဗျာကတံ၊ ပေါဠပါဒ-ဒ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ-ဤနိဗ္ဗာန်သည်၊
 ဒုက္ခနိရောဓော-ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတည်း၊
 ဣတိ, မယာ, ဗျာကတံ၊ ပေါဠပါဒ-ဒ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ - ဤ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး၊
 မြတ်တရားသည်၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ-ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း
 ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ, မယာ, ဗျာကတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘန္တေ-ရာ၊ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ဤ ဒုက္ခ, သမုဒယ, နိရောဓ, မဂ္ဂ
 ၄ ပါး အပေါင်းကို၊ ဘဂဝတာ-သည်၊ ဗျာကတံ-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ၊ ပေါဠပါဒ-ဒ၊
 ဟိ-အကြံကြောင့်၊ ဧတံ-ဤသစ္စာ ၄ ပါးအပေါင်းသည်၊ အတ္ထသံဟိတံ-သည်၊
 ဝါ-သည်၊(ဟောတိ)၊ ဧတံ-သည်၊ ဓမ္မသံဟိတံ-သည်၊(ဟောတိ)၊ ဧတံ-သည်၊
 အာဒိဗြဟ္မစရိယကံ-သည်၊(ဟောတိ)၊ နိဗ္ဗိဒါယ-၄၊(သံဝတ္တတိ)၊ပေ၊နိဗ္ဗာနာ
 ယ-၄၊ သံဝတ္တတိ-၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဧတံ-ကို၊ မယာ, ဗျာကတံ-ပြီ၊ ဣတိ-
 ပြီ၊ ဘဂဝါ-ရား၊ ဧတံ-ဤ တရားစကားတော်သည်၊ ဧဝံ-ဤ ဟောတော်မူအပ်
 သည့်အတိုင်း မှန်ပါ၏၊ သုဂတ- ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော
 မြတ်စွာ ဘုရား၊ ဧတံ-သည်၊ ဧဝံ-၏၊ ဘန္တေ-ရာ၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒါနိ- ယခု
 အခါ၌၊ ယဿ-အကြင်ကြွတော်မူခြင်း၏၊ ကာလံ-အချိန်ကို၊ မညတိ-သိတော်
 မူ၏၊(တဿ-ထိုကြွတော်မူခြင်း၏၊ ကာလံ-ကို၊ ဘဂဝါယေဝ-ရှင်တော်ဘုရား
 ကိုယ်တော်တိုင်သာ၊ ဇာနာတု-သိတော်မူပါ၊ ဣတိ-ပြီ၊)အထခေါ-လျှောက်
 ပြီးရာ၊ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အာသနာ- နေရာမှ၊ ဥဠာယ- ထတော်မူ၍၊
 ပက္ကမိ-ပြန်ကြွတော်မူပြီ။

အထခေါ-မြတ်စွာဘုရား ကြွသွားတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကာ-
 တို့သည်၊ ဘဂဝတော-သည်၊ အစိရပက္ကန္တဿ-ဖဲသွားပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏
 ကြာမြင့်သော ကာလ မရှိသေးမီ၊ ဝါ- ဖဲသွား၍ မကြာသေးမီ၊ ပေါဠပါဒ-

x x x x x x x

ယဿ ဒါနိ၊ပေ၊ မညတိ ■ ■ ယဿ ဒါနိ တွန္တိ ယဿ ဣဒါနိ တံ မဟာရာဇ
 ဝမနဿ ကာလံ မညသိ ဇာနာသိ၊ တဿ ကာလံ တွမေဝ ဇာနာသိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊-
 သာမညဗလသုတ်, ဥပါသကဝိမိကထာ အဋ္ဌကထာ။.... ဤအဖွင့်ကိုနည်းမိုး၍ အနက်
 ပေးလိုက်ပါသည်။ ထိုသုတ်၏ ကောမာရဘူမိဝက ကထာ၌ကား “ယဿ ဝမနဿဝါ
 အဝမနဿ ဝါ” စသည်ဖြင့် ထိုနေရာနှင့်လိုက်အောင် တမျိုးဖွင့်ထားသည်။

သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကံ-ကို၊ သမန္တတော- ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ ဝါ- ပတ်ဝန်းကျင်က၊ ဝါစာယ သန္တိတောဒကေန- ထက်ဝန်းကျင် နှိပ်၍ ထိုးကြိတ်ကြောင်းဖြစ်သော စကားတည်းဟူသော နှင်တံဖြင့်၊ သဗ္ဗုတ္တရိ- ထက်ဝန်းကျင် လွန်စွာပြည့်သည် ကို၊ အကံသု-ပြုကြကုန်ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဝေမေဝ-ဤသို့ချည်းသာ၊ ဝါ-သည်လို ချည်းသာ၊ အယံ ဘဝံ ပေါဋ္ဌပါဒေါ- ဤအရှင် ပေါဋ္ဌပါဒသည်၊ သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ယညဒေဝ [ယံ+ယံ+ဒေဝ] - အကြင်အကြင် အကြောင်း အရာကိုသာ၊ ဘာသတိ-ပြောဆို၏၊ အဿ-ထို ရဟန်းဂေါတမ၏၊ တံ တဒေဝ- ထိုထို အကြောင်း အရာကိုပင်၊ ဝေမေတံ ဘဂဝါ ဝေမေတံ သုဂတာတိ- တ ဟူ၍၊ အဗ္ဘနုမောဒတိ- လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်၏၊ ဝါ-အလွန် အနုမောဒနာ ပြု၏၊ ပန-ထိုသို့ပင် ဆရာကြီးက ဝမ်းမြောက်ပါသော်လည်း၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-သည်၊ ဝါ- ၏၊ သဿတော လောကောတိ ဝါ- “သဿတော လောကော” ဟူ၍သော်၎င်း၊ ပေ၊ နေဝ ဟောတိ နနဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိဝါ- “နေဝ ဟောတိ နနဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ” ဟူ၍သော်၎င်း၊ ကိဉ္စိ-တစုံတခုသော၊ ဧကံသိကံ-တခုသော အဖို့ ရှိသော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသိတံ-ဟောအပ်သည်ကို၊ န အာဇာနာမ-မသိကြရကုန်၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝါစာယသန္တိတောဒကေန-ဖြင့်၊ သဗ္ဗုတ္တရိ- ကို၊ အကံသု။)

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ- ပြောဆိုအပ်သော်၊ ပေါဋ္ဌပါဒေါ-သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကော- သည်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကေ-တို့ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိ-နည်း၊) ဘော- အမောင်တို့၊ အဟမ္ဘိ-ငါသည်လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-သည်၊ ဝါ-၏၊ သဿတော လောကောတိဝါ-ဟူ၍သော်၎င်း၊ ပေ၊ နေဝ ဟောတိ နနဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိဝါ- ဟူ၍သော်၎င်း၊ ကိဉ္စိ-သော၊ ဧကံသိကံ- တခုသော အဖို့ရှိသော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသိတံ-ကို၊ ဝါ-ဟူ၍၊ န အာဇာနာမိ- မသိလိုက်ပါ၊ အပိစ-ထိုသို့ပင် မသိလိုက်ပါသော်လည်း၊ သမဏောဂေါတမော- သည်၊ ဘူတံ-ထင်ရှားရှိသော၊ တစ္ဆံ-မှန်ကန်သော၊ တထံ-မချွတ်မယွင်းသော၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတံ - လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးတို့၌ တည်တံ့သည်၏ အဖြစ်ဟူသော၊ ဓမ္မနိယာမတံ-လောကုတ္တရာတရား ၉ ပါးတို့၌ ရောက်စေဘို့ရန်မြဲသည်၏အဖြစ် ဟူသော၊ ပဋိပဒံ-ကို၊ ပညပေတိ-ပညတ်တော်မူ၏၊ ဘူတံ-သော၊ တစ္ဆံ-သော၊ တထံ-သော၊ ဓမ္မဋ္ဌိတတံ-သော၊ ဓမ္မနိယာမတံ- သော၊ ပဋိပဒံ- အကျင့်ကို၊ ပညပေန္တဿ-ပညတ်သော၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ-၏၊ ဝါ-သည်၊ သုဘာသိ တံ-ကောင်းစွာ ဟောအပ်သောတရားကို၊ သုဘာသိတတော-ကောင်းစွာဟော အပ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ကထံဟိ-အဘယ့်ကြောင့်၊ မာဒိသော-ငါကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဝိညာ-ပညာရှိသည်၊ နာဗ္ဘနုမောဒေယျ-ဝမ်းမမြောက်ဘဲရှိရာအံ့ နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ)။

စိတ္တနှင့် ပေါဠပါဒစိတ္တ

အထခေါ - ပရိဗ္ဗိဇ်တို့ကို ပြောဆိုပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဒွိဟတိဟဿ - ၂ ရက် ၃ ရက်၏၊ အစွယေန - လွန်ရာအခါ၌၊ စိတ္တော - စိတ္တမည်သော၊ ဟတ္ထိ သာရိ ပုတ္တောစ-ဆင်တို့ကိုဆုံးမတတ်သော ဆင်ဆရာ၏သားသည်၎င်း၊ ပေါဠပါဒေါ- သော၊ ပရိဗ္ဗာဇကောစ-သည်၎င်း၊ ယေနဘဝဝါ၊ပေ၊ဘဝဝန္တံ တေ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တ- ရား၊ တဒါ - မြတ်စွာဘုရား၏ ပြန်ကြွတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ ဓံ- အကျွန်ုပ်ကို၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော- တို့သည်၊ ဘဝဝတော- သည်၊ အစိရ ပက္ကန္တ သ-မိ၊ ဝါ-မိ၊ သမန္တတော-၌၊ ဝါ-က၊ ဝါစာယသန္ဓိတောဒကေန- ဖြင့်၊ သဗ္ဗု ဗ္ဗရိံ-ကို၊ အကံသု- ပြုကြပါကုန်ပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) ဝေမေဝ- သာ၊ အယံဘဝံ ပေါဠပါဒေါ-သည်၊ပေ၊ဒေသိတံ၊ န အာဇာနာမ- န၊ ဣတိ(ဝါစာယသန္ဓိတော ဒကေန သဗ္ဗုဗ္ဗရိံ အကံသု)၊ ဘန္တ-ရား၊ ဝေ-သို့၊ ဝုတ္တေ-သူတို့က ပြောဆိုအပ် သော်၊ အဟံ-သည်၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇကော-တို့ကို၊ တေ- ကို၊ အဝေါစံ-ပြောပါပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) ဘော-တို့၊ အဟဒ္ဓိ-လည်း၊ သမဏဿ ဂေါတမဿ၊ပေ၊ဒေသိတံ န အာဇာနာမိ၊ အပိစ - လည်း၊ သမဏော ဂေါတမော - သည်၊ ဘူတံ - သော ၊ပေ၊မာဒိသော၊ ဝိညု-သည်၊ နာဗ္ဗု န မောဒေယျ-အံနည်း၊ ဣတိ (အဝေါစံ-ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ - လျှောက်ပြီ။)

ပေါဠပါဒ- ဒါ၊ သဗ္ဗေဝ - အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော၊ တေ ပရိဗ္ဗာဇ ကာ-တို့သည်၊ အန္ဓာ-ပညာမျက်စိ မရှိသောကြောင့် ကာဏ်းကုန်၏၊ အစက္ခူ ကာ-ပညာမျက်စိ မရှိကြကုန်၊ နေသံ-ထိုပရိဗ္ဗိဇ်တို့တွင်၊ ကော- တယောက် တည်းသော၊ တံယေဝ - သင်သည်သာ၊ စက္ခူမာ - ပညာမျက်စိ ရှိ၏၊ ပေါဠ ပါဒ-ဒါ၊ ဧကံသိကာ-တခုသောအဖို့ ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာပိ-တို့ကိုလည်း၊ မယာ- သည်၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ၊ ပညတ္တာ- ပညတ်တော်မူအပ်ကုန် ပြီ၊ ပေါဠပါဒ - ဒါ၊ အနေကံသိကာ - တပါးမက များသောအဖို့ရှိကုန်သော၊ (သဿတအဖို့၊ အသဿတအဖို့ စသောအားဖြင့် များသောအဖို့ရှိကုန်သော၊) ဓမ္မာပိ-တို့ကိုလည်း၊ မယာ ဒေသိတာ ပညတ္တာ။ [ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ဟောတော် မူခဲ့သည်။]

အနေကံသိကဓမ္မ။ ။ပေါဠပါဒ- ဒါ၊ မယာ- သည်၊ ဒေသိတာ-န်သော၊ ပညတ္တာ-န်သော၊ အနေကံသိကာ-န်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ဟူသည်၊ ကတမေ စ-အဘယ်တို့နည်း၊ ပေါဠပါဒ-ဒါ၊ သဿတော လောကောတိ- ဟူ၍၊ မယာ- သည်၊ အနေကံသိကော- တပါးမက များသောအဖို့ရှိသော၊ ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိ တော-ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ပညတ္တော- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ပေ၊ပေါဠပါဒ- ဒါ၊ နေဝ ဟောတိ န နဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာတိ - ဟူ၍၊ မယာ - သည်၊ အနေကံသိကော - သော၊ ဓမ္မာ- ကို၊ ဒေသိတော- ပြီ၊ ပညတ္တော- ပြီ၊

ပေါဠပါဒ-ဒါ ကသ္မာ-ကြောင့်၊ မယာ- သည်၊ အနေကံသိကာ- န်သော၊ တေ
 ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဒေသိတာ- န်သနည်း၊ ပညတ္တာ- န်သနည်း၊ ပေါဠပါဒ- ဒါ ဟိ-
 အကြံကြောင့်၊ ဧတေ-တပါးမက များသောအဖို့ရှိသော ဤ (မိစ္ဆာအယူ)တို့
 သည်၊ အတ္တသံဟိတာ - န်သည်၊ ဝါ - န်သည်၊ န (ဟောန္တိ)- မဖြစ်ကုန်၊ ဓမ္မ
 သံဟိတာ-န်သည်၊ န(ဟောန္တိ)၊ အာဒိ မြဟ္မစရိယကာ-တို့သည်၊ န(ဟောန္တိ)၊
 နိဗ္ဗိဒါယ, န(သံဝတ္တန္တိ)၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာနာယ-၄၊ န သံဝတ္တန္တိ-န်၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊
 မယာ အနေကံသိကာ တေဓမ္မာ, ဒေသိတာ ပညတ္တာ။

ကော်သိကဓမ္မာ

ပေါဠပါဒ-ဒါ မယာ- သည်၊ ဒေသိတာ-န်သော၊ ပညတ္တာ- န်သော၊ ကော်
 သိကာ- န်သော၊ တေ ဓမ္မာ- တို့ဟူသည်၊ ကတမေစ- တို့နည်း၊ ပေါဠပါဒ-ဒါ
 ဣဒံ -ဤတရားသည်၊ ဝါ-တဏှာကြိုင်ထား, ဤ တေဘူမကတရားသည်၊ ဒုက္ခံ-
 ဒုက္ခတည်း၊ ဝါ-ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ကော်သိကော- သော၊
 ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိတော ပြီ၊ ပညတ္တော-ပြီ၊ ပေ၊ အယံ-သည်၊ ဝါ-ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊
 မြတ်တရားသည်၊ ဒုက္ခနိရောဓ ဝါမိနီ-ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း
 ဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါ-အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ မယာ-သည်၊ ကော်သိကော-သော၊
 ဓမ္မာ-ကို၊ ဒေသိတော ပညတ္တော၊ ပေါဠပါဒ- ဒါ ကသ္မာ - ကြောင့်၊ မယာ-
 သည်၊ ကော်သိကာ-န်သော၊ တေ ဓမ္မာ-တို့ကို၊ ဒေသိတာ-န်သနည်း၊ ပညတ္တာ-
 န်သနည်း၊ ပေါဠပါဒ-ဒါ ဟိ-ကြောင့်၊ ဧတေ-တခုသောအဖို့ရှိသော ဤ (သစ္စာ
 ၄ ပါး)တရားတို့သည်၊ အတ္တသံဟိတာ-န်သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ပေ၊ နိဗ္ဗာနာယ-၄၊
 သံဝတ္တန္တိ - န်၏၊ တသ္မာ - ကြောင့်၊ မယာ ကော်သိကာ တေ ဓမ္မာ ဒေသိတာ
 ပညတ္တာ။

ပေါဠပါဒ-ဒါ အတ္တာ- အတ္တသည်၊ ကေန္တသုဒ္ဓိ-ကေန သုခရှိသည်၊ မရဏာ-
 သေရာအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ အရောဂေါ-ပျက်စီးခြင်းမရှိသည်၊ ဝါ-မြဲသည်၊
 ဟောတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဧဝံ ဝါဒိနော - ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ရှိကုန်သော၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိ
 နော-ဤသို့ အယူရှိကုန်သော၊ ကေ - အချို့ ကုန်သော၊ သမဏမြာဟ္မဏာ-
 တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ အဟံ-သည်၊ တေ-တို့ကို၊ ဥပသကံမိတွာ-၍၊ ဧဝံ-
 သို့၊ ဝဒါမိ-ပြောဆိုတော်မူ၏၊ ဝါ - မေးတော်မူ၏၊ (ကိံ - နည်း၊) အာယသ္မ
 န္ဇော-တို့၊ တုမှေ-တို့သည်၊ အတ္တာ-သည်၊ ကေန္တသုဒ္ဓိ- သည်၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-
 ၌၊ အရောဂေါ- သည်၊ ဝါ- သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဧဝံ ဝါဒိနော-
 န်သည်၊ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိနော - န်သည်၊ (အတ္ထ)ကိရ - ဖြစ်ကုန်သတဲ့ဟု ကြားရသည်
 ကာ။ သစ္စံ-မှန်သလော၊ (ဣတိ ဝဒါမိ)၊ တေ-တို့သည်၊ မေ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊

ပုဠာ- မေးအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ - နလသော်၊) အာမာတိ-အာမ ဟူ၍၊
 ဝါ-ဟုတ်ပါသည်ဟူ၍၊ ပဋိဇာနန္တိ- ဝန်ခံကြကုန်၏၊ တေ- တို့ကို၊ အဟံ-သည်၊
 ဧဝံ-သို့၊ ဝဒါမိ-၏၊ ဝါ-၏၊ (ကိံ-နည်း၊) အာယသ္မန္တာ-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊
 ဧကန္တသုခံ - ဧကန် သုခဖြစ်သော၊ လောကံ- လောကကို၊ ဇာနိံ (ဇာနန္တာ)-
 သိကုန်လျက်၊ ပဿံ (ပဿန္တာ) - မြင်ကုန်လျက်၊ ဝိဟရထ အပိ ပန- နေကြ
 ကုန်သလော၊ ဣတိ (ဝဒါမိ)၊ ဣတိ- သို့၊ ပုဠာ- န်သည်၊ (သမာနာ - သော်၊)
 နောတိ-နော ဟူ၍၊ ဝါ-မနေကြပါဟူ၍၊ ဝဒန္တိ- ပြောဆိုကြကုန်၏။

တေ-တို့ကို၊ အဟံ-သည်၊ ဧဝံ, ဝဒါမိ၊ (ကိံ)၊ အာယသ္မန္တာ-တို့၊ တုမေ-
 တို့သည်၊ ဧကံ ရတ္ထိံ ဝါ-တညဉ်ပတ်လုံးသော်၎င်း၊ ဧကံ ဒိဝသံဝါ- တနေပတ်
 လုံးသော်၎င်း၊ ဥပနံရတ္ထိံ ဝါ- ညဉ် ထက်ဝက်ပတ်လုံးသော်၎င်း၊ ဥပနံဒိဝသံ
 ဝါ-နေထက်ဝက်ပတ်လုံးသော်၎င်း၊ ဧကန္တသုခံ- ဧကန် သုခဖြစ်သော၊ အတ္တာ
 နံ-ကို၊ သဗ္ဗာနာထ အပိ ပန - သိကြကုန်သလော၊ ဣတိ (ဝဒါမိ)၊ ဣတိ- သို့၊
 ပုဠာ-န်သည်၊ (သမာနာ- သော်၊) နောတိ - နော ဟူ၍၊ ဝါ - မသိကြပါဟူ၍၊
 ဝဒန္တိ- န်၏၊ အဟံ- သည်၊ တေ- တို့ကို၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝဒါမိ- ၏၊ ဝါ-၏၊ (ကိံ -
 နည်း၊) အာယသ္မန္တာ - တို့၊ တုမေ- တို့သည်၊ အယံ - ဤလမ်းသည်၊ ဧကန္တ
 သုခဿ - သော၊ လောကဿ- ကို၊ သစ္စိ ကိရိယာယ - မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ၊
 မဂ္ဂေါ-လမ်းတည်း၊ အယံ- ဤအကျင့်သည်၊ (ဧကန္တသုခဿ-သော၊ လောက
 ဿ-ကို၊ သစ္စိ ကိရိယာယ-ငှါ၊) ပဋိပဒါ - အကျင့်တည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဇာနာထ
 အပိ ပန-သိကြကုန်သလော၊ (ဣတိ ဝဒါမိ)၊ ဣတိ ပုဠာ, (သမာနာ), နောတိ
 ဝဒန္တိ- ပြောဆိုကြကုန်၏။

တေ-တို့ကို၊ အဟံ ဧဝံ ဝဒါမိ၊ (ကိံ)၊ အာယသ္မန္တာ-တို့၊ တုမေ-တို့သည်၊
 (“သုဏာထ”၌စပ်၊) ယာတာ ဒေဝတာ- အကြင် နတ်တို့သည်၊ ဧကန္တသုခံ-
 သော၊ လောကံ- သို့၊ ဥပပန္နာ - ကပ်ရောက်ကုန်ပြီ၊ တာသံ- ထိုနတ်တို့သည်၊
 ဘာသမာနာနံ- ပြောဆိုကုန်လသော်၊ သဒ္ဓံ - အသံကို၊ သုဏာထ - ကြားကြရ
 ကုန်သလော၊ (ကိံ - နည်း၊) မာရိသာ - အချင်းတို့၊ ဧကန္တသုခဿ - သော၊
 လောကဿ-ကို၊ သစ္စိ ကိရိယာယ- ငှါ၊ သုပ္ပဋိပန္နာ- ကောင်းစွာ ကျင့်ကြကုန်
 သည်၊ အတ္ထ- ဖြစ်ကြကုန်လော၊ မာရိသာ- တို့၊ (ဧကန္တသုခဿ လောကဿ
 သစ္စိ ကိရိယာယ)၊ ဥပပုဋိပန္နာ - ဖြောင့်မတ်စွာ ကျင့်ကြကုန်သည်၊ အတ္ထ -
 န်လော၊ ဟိ-တိုက်တွန်းသင့်၏၊ မာရိသာ-အချင်းတို့၊ မယမ္ဗိ-တို့သည်လည်း၊
 ဧဝံ ပဋိပန္နာ - ဤသို့ ကျင့်ကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ - ၍)၊ ဧကန္တသုခံ - သော၊
 လောကံ- သို့၊ ဥပပန္နာ- န်ပြီ၊ ဣတိ- သို့၊ (သုဏာထ - န်သလော၊ ဣတိ- သို့၊
 ဝဒါမိ)၊ ဣတိ ပုဠာ(သမာနာ), နောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ-မကြားကြရပါဟူ၍၊ ဝဒန္တိ-
 ပြောဆိုကြကုန်၏။

ပေါဠပါဒ-ဒါ တံ-ထို မိန့်တော်မူအပ်လတံ့သောစကားကို၊ ကိံ မညသိ-
 အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ ဧဝံ သန္တေ - ဤသို့ ဖြစ်လသော်၊ (ဤသို့ ကေန္တ
 သုခကို ကိုယ်တိုင်လည်း မျက်မှောက်ပြုရ၊ နတ်တို့အထံမှလည်းမကြားရသည်
 ဖြစ်လသော်၊) တေသံ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ - တို့၏၊ ဝါ - တို့သည်၊ ဘာသိတံ-
 ပြောဆိုအပ်သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ အပ္ပါဠိဟိရကံ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်
 ရှားတတ်သော အဖြေမှကင်းသည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ နနု - ဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊
 ဣတိ - ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ - ရား၊ ဧဝံ သန္တေ - သော်၊ တေသံ သမဏ
 ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ- တို့သည်၊ ဘာသိတံ- သော၊ တံ-သည်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်၊
 အပ္ပါဠိဟိရကံ-သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဇနပဒကလျာဏီ ဥပမာ။ ။ ပေါဠပါဒ - ဒါ သေယျထာပိ - ကား၊ ပုရိ
 သော- သည်၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝဒေယျ - ပြောဆိုရာ၏၊ (ကိံ - နည်း၊) အဟံ-သည်၊
 ဣမသ္မိံ ဇနပဒေ-ဤဇနပုဒ်၌၊ ယာ ဇနပဒကလျာဏီ-အကြင် ဇနပဒကလျာဏီ
 သည်၊ ဝါ-အကြင် တနယ်လုံးတွင် အချောဆုံး အမျိုးသွီးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ-
 ထို ဇနပဒကလျာဏီကို၊ ဝါ- တနယ်လုံးတွင် အချောဆုံးဖြစ်သော ထို အမျိုး
 သွီးကို၊ ဣစ္ဆာဓိ-အလိုရှိ၏၊ တံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကာမေမိ-ကြိုက်၏၊ ဣတိ (ဝဒေ
 ယျ)၊ တမေနံ - ထိုယောက်ျားကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ - ပြောဆိုကုန်ရာ၏၊ ဝါ-
 မေးကုန်ရာ၏၊ (ကိံ - နည်း၊) အမ္ဘော ပုရိသ-အမောင် ယောက်ျား၊ တံ-သည်၊
 ယံ ဇနပဒကလျာဏီ - ကို၊ ဣစ္ဆသိ- ၏၊ ကာမေသိ ၏ တံ ဇနပဒကလျာဏီ -
 ကို၊ ခတ္ထိယိဝါ - ခတ္ထိယ အမျိုးသွီးဟူ၍သော်၎င်း၊ ဗြာဟ္မဏီဝါ - ဗြာဟ္မဏ
 အမျိုးသွီးဟူ၍သော်၎င်း၊ ဝေဿိဝါ-ဝေဿအမျိုးသွီးဟူ၍သော်၎င်း၊ သုဒ္ဓိဝါ-
 သုဒ္ဓ အမျိုးသွီးဟူ၍သော်၎င်း၊ ဇာနာသိ - သိသလော၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)၊
 ဣတိ ပုဠော (သမာနော)၊ နောတိ-ဟူ၍၊ ဝါ- မသိပါဟူ၍၊ ဝဒေယျ-၏။

တမေနံ- ကို၊ ဧဝံ ဝဒေယျ၊ (ကိံ)၊ အမ္ဘောရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယံ
 ဇနပဒကလျာဏီ - ကို၊ ဣစ္ဆသိ- ၏၊ ကာမေသိ-၏၊ တံ ဇနပဒကလျာဏီ - ကို၊
 ဧဝံနာမာ-ဤသို့သောအမည်ရှိ၏၊ ဧဝံ ဂေါတ္တာ-ဤသို့သော အနွယ်ရှိ၏၊ ဣတိ
 ဝါ-ဤသို့သော်၎င်း၊ ဒိဃာ-အရပ်မြင့်မြင့်တည်း၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ ရဿာ-အရပ်
 ပုပုတည်း၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ မဇ္ဈိမာ-အရပ် အလယ်အလတ်တည်း၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊
 ကာဠိ-မည်းသောအဆင်းရှိသူတည်း၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ သာမာ-ရွှေသောအဆင်း
 ရှိသူတည်း၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ မဂ်ဂစ္ဆဝီ - ငါးခုရေနှင့်တူသော အရေရှိသူတည်း၊
 ဣတိဝါ-၎င်း၊ အမုကသ္မိံ - ထိုမည်သော၊ ဂါမေ - ရွာ၌၊ (အတ္ထိ-၏) ဣတိဝါ-
 ၎င်း၊ (အမုကသ္မိံ - သော) နိဂမေ - နိဂုမ်း၌၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ (အမုက
 သ္မိံ - သော) နဂရေ - ၌၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိဝါ-၎င်း၊ ဇာနာသိ- လော၊ (ဣတိ
 ဝဒေယျ)၊ ဣတိ ပုဠော (သမာနော) နောတိ ဝဒေယျ၊ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျ။

(ကိံ)၊ အမ္ဘောပုရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယံ-အကြင် အမျိုးသွီးကို၊ န ဇာနာသိ-မသိ၊ နပဿသိ-မမြင်၊ တံ-သည်၊ တံ-ထို မသိမမြင်အပ်သော အမျိုးသွီးကို၊ ဣစ္ဆသိ-လော၊ ကာမေသိ-လော၊ ဣတိ(ဝဒေယျံ)၊ ဣတိ ပုဠော(သမာနော)၊ အာမာတိ-အိမ်းဟူ၍၊ ဝါ-ဟုတ်ပါသည် ဟူ၍၊ ဝဒေယျ-၏။ [“တံ ကိံ မညသိ ပေါဠပါဒ နန ဧဝံ သန္ဓေ” စသော ဝါကျနှင့် “ဝေ မေဝ ပေါဠပါဒ” စသော ဥပမေယျဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

နိဿေဏိဥပမာ။ ။ ပေါဠပါဒ၊ သေယျထာဝိ-ကား၊ ပုရိသော-သည်၊ ပါသာဒဿ-ပြာသာဒ်ကို၊ အာရောဟဏာယ-တက်ခြင်းငှါ၊ စာတုမဟာပထေ-လမ်းဆုံ လမ်းမ လမ်း ၄ ခွ၌၊ နိဿေဏိံ-လှေကားကို၊ ကရေယျ-၏၊ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျံ၊ (ကိံ)၊ အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တံ - သည်၊ ယဿ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှါ၊ နိဿေဏိံ-ကို၊ ကရောသိ-ပြု၏၊ တံပါသာဒံ-ကို၊ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ-အရှေ့အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ-တောင်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ ပစ္ဆိမာယဒိသာယ-အနောက်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ ဥတ္တရာယဒိသာယ-မြောက်အရပ်၌၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ ဥစ္စော-မြင့်၏၊ (ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ နိစော-နိမ့်၏၊ (ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ မဇ္ဈိမော-တည်း၊ (ဣတိ) ဝါ-၎င်း၊ ဇာနာသိ-လော၊ ဣတိ (ဝဒေယျံ)၊ ဣတိ ပုဠော (သမာနော) နောတိ ဝဒေယျံ၊ တမေနံ ဧဝံ ဝဒေယျံ၊ (ကိံ)၊ အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယံ-အကြင် ပြာသာဒ်ကို၊ န ဇာနာသိ န ပဿသိ၊ တံ-သည်၊ တဿပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-ငှါ၊ နိဿေဏိံ-ကို၊ ကရောသိ-ပြုသလော၊ ဣတိ (ဝဒေယျံ)၊ ဣတိ ပုဠော (သမာနော) အာမာတိ ဝဒေယျံ။ [“တံ ကိံ မညသိ ပေါဠပါဒ နန ဧဝံ သန္ဓေ” စသော ဝါကျနှင့် “ဝေ မေဝ ခေါ ပေါဠပါဒ” စသော ဥပမေယျဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

တယော အတ္တပဋိလာဘာ

ပေါဠပါဒ-ဒ၊ အတ္တပဋိလာဘာ-အတ္တဘောကို ရခြင်းတို့သည်၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောတို့သည်၊ ဣမေ တယော-ဤ ၃ ပါးတို့တည်း၊ ဩဠာရိကော-ကြမ်းသော၊ ဝါ-ထင်ရှားသော၊ အတ္တပဋိလာဘော-အတ္တဘောကို ရခြင်းသည် ၎င်း၊ ဝါ-ရအပ်သော အတ္တဘောသည် ၎င်း၊ မနောမယော-ဈာန်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည် ၎င်း၊ ဝါ-၎င်း၊ အရူပေါ-ရုပ်မရှိသော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည် ၎င်းတည်း၊ ဝါ-တည်း၊ ပေါဠပါဒ-ဒ၊ ဩဠာရိကော-ဇော၊ အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ ကတမောစ-အဘယ်နည်း၊ ရူပီ-သော၊ စာတုမဟာဘူတိကော-သော၊ ဝါ-ဇော၊ ကဗဠိကာရာဟာရ

ဘက္ခော-သော၊ (ယော အတ္တပဋိလာဘော အတ္ထိ)၊ အယံ-ဤ အတ္တဘောကို ရခြင်းသည်၊ ဝါ-ဤရအပ်သော အတ္တဘောသည်၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-တည်း၊ ဝါ-တည်း၊ မနောမယော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ ကတမော-နည်း၊ ရူပီ-သော၊ မနော မယော-သော၊ သဗ္ဗင်္ဂပဗ္ဗင်္ဂီ-သော၊ အဟိနိန္ဒြိယော-သော၊ (ယော အတ္တပဋိလာဘော အတ္ထိ)၊ အယံ မနော မယော အတ္တပဋိလာဘော-တည်း၊ အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊ ကတမော-နည်း၊ အရူပီ-သော၊ သညာ မယော-သညာဖြစ်သော၊ (ယော အတ္တပဋိလာဘော အတ္ထိ)၊ အယံ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘော။ [“ရူပီ၊ စာတုမဟာဘူတိကော” စသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို သညာအတ္တကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

ပေါဠပါဒ-ဒ၊ အဟံ-သည်၊ ဩဠာရိကဿ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘာသပိ-ကိုလည်း၊ ဝါ-ကိုလည်း၊ ပဟာနာယ - ပယ်ခြင်းငှါ၊ ဓမ္မံကို၊ ဒေသေမိ-၏၊ (ကိ-နည်း)၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (မယာ - သည်၊ အနု သိဠာ-သွန်သင်အပ်ကုန်ပြီ၊ တထာ- ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ-ကျင့်ကြကုန်သော၊ ဝေါ-သင်တို့သည်၊ သံကိလေသိကာ-ညစ်နွမ်းခြင်း၏ စီးပွား ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ - အကုသိုလ် တရားတို့သည်၊ ဝါ- တို့ကို၊ ပဟိယိဿန္တိ-ပယ်အပ်ကုန်လတံ၊ ဝါ- ကင်းပျောက်ကုန်လတံ၊ ဝေါဒါနိယာ-ဖြူစင်ခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-သမထဝိပဿနာ တရားတို့သည်၊ အဘိဝနိဿန္တိ-တိုးပွားကုန်လတံ၊ ပညာပါရိပူရိ-မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာတို့၏ ပြည့်စုံကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဝေပုလ္လတ္တဉ္စ - မဂ်ပညာ ဖိုလ်ပညာတို့၏ ပြန့်ပြောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ - မျက်မှောက်ထင်ထင် ရှုမြင်အပ်သော သဘော ဟူသော ပစ္စက္ခ အတ္တဘော၌ပင်၊ သယံ - ကိုယ်တိုင်၊ အဘိညာ - ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်သိ၍၊ သန္တိကတွာ- မျက်မှော်ပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရိဿထ-နေနိုင်ကြကုန်လတံ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေမိ)။

ပေါဠပါဒ-ဒ၊ သိယာ-ရံခါ၊ တေ-သင်၏၊ ဧဝံ- ဤသို့သော အကြံသည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း)၊ သံကိလေသိကာ-နံသော၊ ဓမ္မာ- တို့သည်၊ ဝါ-တို့ကို၊ ပဟိယိဿန္တိ-နံလတံ၊ ဝါ-နံလတံ၊ ဝေါဒါနိယာ-နံသော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ အဘိဝနိဿန္တိ- ကုန်လတံ၊ ပညာပါရိပူရိ- ကို၎င်း၊ ဝေပုလ္လတ္တဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-၌ပင်၊ သယံ-တိုင်၊ အဘိညာ-၍၊ သန္တိကတွာ- ၍၊ ဥပ သမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿတိ- နေနိုင်လတံ၊ စခေါ- ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲသော၊ ဝိဟာရော-နေရခြင်းသည်၊ (ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ)၊ ဣတိ (ဧဝံ-သည်၊ အဿ-၏) ပေါဠပါဒ-ဒ၊ ဧတံ- ဤသို့ သွန်သင်အပ်သည့် အတိုင်း ကျင့်၍ နေရခြင်းကို၊ ဧဝံ- ဤသို့ ဆင်းရဲသော နေရခြင်းဟူ၍၊ န ဒဠဗ္ဗံ - မမှတ်

ထိုက်၊ သံကိလေသိကာ-နိသော၊ ဓမ္မာစေတ-တို့သည်လည်း၊ ဝါ-တို့ကိုလည်း၊
 ပဟိယိဿန္တိ-နိလတံ၊ ဝါ-နိလတံ၊ ဝေါဒါနိယာ-ကုန်သော၊ ဓမ္မာစ-တို့သည်
 လည်း၊ အဘိဝခိဿန္တိ-နိလတံ၊ ပညာပါရိပုရိ- ကို၎င်း၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊
 ဝိဟရိဿတိ-လတံ၊ ပါမောဇ္ဇဉ္ဇေဝ - ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဟူသော နသော ဝိတိ
 သည်၎င်း၊ ဝိတိစ-ရင့်သော ဝိတိသည်၎င်း၊ ပဿဒ္ဓိစ-ကိုယ်စိတ် ၂ ပါး၏ ငြိမ်း
 အေးခြင်းသည်၎င်း၊ သတိစ- သတိသည်၎င်း၊ သမ္ပဇ္ဇညဉ္ဇ - သမ္ပဇ္ဇညသည်၎င်း၊
 သုခေါ-ချမ်းသာသော၊ ဝိဟာရောစ - နေရခြင်းသည်၎င်း၊ ဘဝိဿတိ-လတံ။
 [မနောမယ အတ္တပဋိလာဘာ, အရူပ အတ္တပဋိလာဘာ တို့၌လည်း ဤအတိုင်း
 ပေးပါ။]

ပေါဠပါဒ-ဒ၊ ပရေ - သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အခြား
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အမ္ပေ- ငါတို့ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးကုန်
 အံ၊ (ကိ-အဘယ်သို့ မေးကုန်ရာသနည်း၊) အာဝုသော - အရှင် ဂေါတမ၊
 (သြဠာရိကဿ-သော၊) ယဿ-အကြင် အတ္တဘောကို ရခြင်းကို၊ ဝါ-အကြင်
 ရအပ်သော အတ္တဘောကို၊ ပဟာနာယ-၎င်း၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေထ- နိ၏၊ (ကိ-
 နည်း၊) ယထာ-ဖြင့်၊ (မယာ-သည်၊ အနုသိဠာ-နိဗ္ဗိ၊ တထာ-ဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ-
 နိသော၊ ဝေါ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ သံကိလေသိကာ-နိသော၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊
 ဝါ-တို့ကို၊ ပဟိယိဿန္တိ-နိလတံ၊ ဝါ-ကုန်လတံ၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိ
 သထ-နိလတံ၊ ဣတိ - သို့၊ (ဒေသေထ- နိ၏၊) သြဠာရိကော-သော၊ သော
 အတ္တပဋိလာဘော-ဟူသည်၊ ကတမော ပန - အဘယ်ပါနည်း၊ (ဣတိ စေ
 ပုစ္ဆေယျ)၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဠာ-မေးအပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ-နိ
 လသော်၊) တေသံ-သာသနာတော်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ထိုအခြားပုဂ္ဂိုလ်
 တို့အား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဗျာကရေယျာမ-ဖြေကုန်ရာ၏၊ (ကိ-နည်း၊) အာဝုသော-
 တို့၊ မယံ-တို့သည်၊ (သြဠာရိကဿ-သော၊) ယဿ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ပဟာနာယ-
 ၎င်း၊ ဓမ္မ-ကို၊ ဒေသေမ-နိ၏၊ (ကိ- နည်း၊) ယထာ-ဖြင့်၊ (မယာ အနုသိဠာ၊
 တထာ-ဖြင့်၊) ပဋိပန္နာနံ- နိသော၊ ပေ၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-၍၊ ဝိဟရိဿထ-နိလတံ၊
 ဣတိ-သို့၊ (ဒေသေမ-နိ၏၊) သြဠာရိကော-သော၊ သော အတ္တပဋိလာဘော-
 ဟူသည်၊ ဝါ- ဟူသည်၊ အယံ ဝါ- ဤ ကာမဘဝဟူသော အတ္တဘောတည်း၊
 (ဣတိ-သို့၊ ဗျာကရေယျာမ-နိရာ၏။)

အမှာ။ ။ “မနောမယ အတ္တပဋိလာဘာ”၌ “အယံဝါ-ဤရူပဘဝဟူသော
 အတ္တဘောတည်း” ဟု၎င်း၊ “အရူပ အတ္တပဋိလာဘာ”၌ “အယံဝါ-ဤ အရူပ
 ဘဝဟူသော အတ္တဘောတည်း” ဟု၎င်း ပေးရုံသာ ထူးပါသည်။ ကျန်ဝါကျ
 များ၌ အားလုံးတူပြီ။ [“အယံဝါ”၌ ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာ
 ငိုကာ၌ ပြထားပြီ။]

တံ ကိံမညသိ ပေါဠပါဒ၊ ဧဝံ သန္တေ-သော်၊ (ဤသို့ တိုက်ရိုက်ဖြေဆိုလ သော်၊) ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော၊ တံ-ထိုစကားသည်၊ သပ္ပာဒိဟိရကံ- ဆန့်ကျင်ဘက် စကားကို ပယ်ရှားနိုင်သော အဖြေနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ နန-ဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရား၊ ဧဝံ သန္တေ- သော်၊ ဘာသိတံ- သော၊ တံ-သည်၊ အဒ္ဓါ- ကန်၊ သပ္ပာဒိဟိရကံ - သည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ပေါဠပါဒ-ဒ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ပုရိသော- သည်၊ ပါသာဒဿ-ကို၊ အာရောဟဏာယ-၄၊ တဿေဝ ပါသာဒဿ-ထို ပြာသာဒ်၏ပင်၊ ဟေဠာ- အောက်၌၊ နိဿေဏိံ-ကို၊ ကရေယျ- ၏၊ တမေနံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျံ- နိရုဏ်၊ (ကိံ-နည်း၊) အမ္ဘော ပုရိသ-ကျား၊ တံ-သည်၊ ယဿ ပါသာဒဿ- ကို၊ အာရောဟဏာယ-၄၊ နိဿေဏိံ-ကို၊ ကရောသိ-၏၊ တံ ပါသာဒံ-ကို၊ ပုရတ္ထိမာယဒိသာယ-၄၊ (အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ) ဝါ- ၎င်း၊ ပေ၊ မဇ္ဈိမော - တည်း၊ (ဣတိ)ဝါ-၎င်း၊ ဇာနာသိ-လော၊ ဣတိ(ဝဒေယျံ)၊ သော- ထို ယောကျား သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-၏(ကိံ)၊ အာဝုသော - တို့၊ အဟံ - သည်၊ ယဿ- အကြင် ပြာသာဒ်ကို၊ အာရောဟဏာယ- ၄၊ တဿေဝ ပါသာဒဿ-၏ပင်၊ ဟေဠာ-၄၊ နိဿေဏိံ-ကို၊ ကရောမိ-၏၊ သော ပါသာဒေါ-သည်၊ အယံဝါ- ဤပြာသာဒ်ပင်တည်း၊ ဣတိ(ဝဒေယျ)။ [“တံ ကိံမညသိ ပေါဠပါဒ ” စသော ဝါကျနှင့် “ဝေမေဝ ခေါ ပေါဠပါဒ ပရေ စေ” စသော ဥပမေယျဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ - လျှောက်အပ်သော်၊ (ပေါဠပါဒက မြတ်စွာဘုရားအား “အဒ္ဓါ ခေါ ဘန္တေ ဧဝံ သန္တေ”စသော စကားကို လျှောက်အပ်သော်၊) စိတ္တော- သော၊ ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော - သည်၊ ဘဂဝန္တံ တေံ, အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ- ရား၊ ယသ္မိံ သမယေ-အကြင်အခါ၌၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော- သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-ဩဠာရိက အတ္တဘောကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ- လိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မနောမယော - သော၊ အတ္တပဋိလာဘော- သည်၊ ဝါ-သည်၊ မောယော-အချည်းနှီးသည်၊ ဝါ-ဘာမျှမရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော- သည်၊ ဝါ- သည်၊ မောယော- သည်၊ ဝါ- သည်၊ ဟောတိ - လော၊ တသ္မိံ သမယေ - ၌၊ အဿ-၏၊ ဩဠာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘောဝ - သည်သာ၊ ဝါ-သည် သာ၊ သစ္စော-မှန်သည်၊ ဝါ-အမှန်ရှိသည်၊ ဟောတိ-လော၊ ဘန္တေ-ရား၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ မနောမယော - သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ တသ္မိံ သမယေ - မနောမယ အတ္တဘောကို ရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ - ၏၊ ဩဠာရိကော - သော၊ အတ္တပဋိလာဘော- သည်၊ ဝါ-သည်။

မောဃော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ-လော၊ ပေါ၊ မနောမယော အတ္တ ပဋိ
လာဘောဝ-သည်သာ၊ ဝါ- သည်သာ၊ သစ္စော ဟောတိ၊ ဘန္တေ-ရာ၊ ယသ္မိံ
သမယေ-၌၊ အရူပေါ အတ္တ ပဋိလာဘော ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ - အရူပ
အတ္တဘောကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ အဿ - ၏၊ ဩဋ္ဌာရိကော - သော၊ အတ္တပဋိ
လာဘော မောဃော ဟောတိ၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော မောဃော
ဟောတိ၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ အဿ-၏၊ အရူပေါ-သော၊ အတ္တပဋိလာဘောဝ-
သည်သာ၊ ဝါ- သည်သာ၊ သစ္စော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ ဟောတိ- လော၊ ဣတိ
(အခဝါစ)။

စိတ္တ-စိတ္တ၊ ယသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဩဋ္ဌာရိကော-သော၊ အတ္တပဋိလာဘော-
သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော
တိ-မနောမယ အတ္တပဋိလာဘာဟူ၍၊ သင်္ခံ - ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊
နေဝ ဂစ္ဆတိ - မရောက်၊ အရူပေါ အတ္တပဋိလာဘောတိ - အရူပ အတ္တပဋိ
လာဘာဟူ၍၊ သင်္ခံ န ဂစ္ဆတိ၊ တသ္မိံ သမယေ - ၌၊ ဩဋ္ဌာရိကော အတ္တပဋိ
လာဘောတွေဝ- ဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိလာဘာဟူ၍သာ၊ သင်္ခံ - သို့၊ ဂစ္ဆတိ-၏
[ဤမှနောက်၌ မနောမယ အတ္တဘောကို ရရာအခါဝယ် ဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိ
လာဘာ , အရူပ အတ္တပဋိလာဘာဟု မခေါ်ရဘဲ မနောမယ အတ္တပဋိလာဘာဟု
သာ ခေါ်ရပုံကို၎င်း၊ အရူပ အတ္တဘောကို ရရာအခါဝယ် ဩဋ္ဌာရိက အတ္တပဋိ
လာဘာ , မနောမယ အတ္တပဋိလာဘာဟု မခေါ်ရဘဲ အရူပ အတ္တပဋိလာဘာ ဟု
သာ ခေါ်ရပုံကို၎င်း ဟောတော်မူသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

စိတ္တ-တ္တ၊ တံ - သင့်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုဇ္ဈေယျံ - အကယ်၍ မေးကုန်အံ့၊
(ကိံ - နည်း၊) တံ- သည်၊ အတိတံ - အတိတ်ဖြစ်သော၊ အဒ္ဓါနံ - ကာလ၌၊
အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့သလော၊ တံ-သည်၊ (အတိတံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌) န နာဟော
သိ-မဖြစ်ခဲ့သည်မဟုတ်သလော၊ တံ-သည်၊ အနာဂတံ-အနာဂတ်ဖြစ်သော၊
အဒ္ဓါနံ-၌၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံလော၊ တံ-သည်၊ (အနာဂတံ-သော၊ အဒ္ဓါ
နံ-၌) န န ဘဝိဿသိ- မဖြစ်လတံမဟုတ်သလော၊ တံ-သည်၊ ဧတရဟိ-ယခု
အခါ၌၊ အတ္ထိ-ရှိသလော၊ တံ-သည်၊ (ဧတရဟိ-၌) န နတ္ထိ- မရှိသည်မဟုတ်
သလော၊ ဣတိ- သို့၊ (သစေ ပုဇ္ဈေယျံ- နအံ့) စိတ္တ- တ္တ၊ တံ-သည်၊ ဧဝံ- သို့၊
ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာနော-သော်) ကိန္တိ- အဘယ်သို့လျှင်၊ ဗျာကရေယျာသိ-
ဖြေဆိုရာသနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဘန္တေ-ရာ၊ မံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုဇ္ဈေယျံ-အံ့၊ (ကိံ)၊ တံ- သည်၊ အတိ
တံ-သော၊ အဒ္ဓါနံ-၌၊ အဟောသိ- လော၊ ပေါ၊ တံ- သည်၊ (ဧတရဟိ- ၌) န
နတ္ထိ-လော၊ ဣတိ- သို့၊ (သစေ ပုဇ္ဈေယျံ- နအံ့) ဘန္တေ- ရာ၊ ဧဝံ- သို့၊ ပုဋ္ဌော-

သည်၊ (သမာဓော- သော်၊) အဟံ- သည်၊ ဧဝံ - သို့၊ ဗျာကရေယျံ- ဖြေဆိုရာ ပါ၏၊ (ကိံ- နည်း၊) အဟံ - အကျွန်ုပ်သည်၊ အတီတံ- သော၊ အဒ္ဓါနံ- ဌ၊ အဟောသိံ - ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ အဟံ-သည်၊ (အတီတံ- သော၊ အဒ္ဓါနံ၊) န န အဟော သိံ - မဖြစ်ခဲ့သည်မဟုတ်ပါ၊ အဟံ - သည်၊ အနာဂတံ - သော၊ အဒ္ဓါနံ-ဌ၊ ဘဝိဿာမိ- ဖြစ်ရပါလိမ့်မည်၊ အဟံ- သည်၊ (အနာဂတံ- သော၊ အဒ္ဓါနံ-ဌ၊) န န ဘဝိဿာမိ - မဖြစ်ရမည်မဟုတ်ပါ၊ အဟံ- သည်၊ တေရဟိ- ဌ၊ အတ္ထိ- ရှိပါ၏၊ အဟံ-သည်၊ (တေရဟိ-ဌ၊) န နတ္ထိ- မရှိသည်မဟုတ်ပါ၊ ဣတိ- သို့၊ (ဗျာကရေယျံ- ၏၊) ဘန္တေ- ရား၊ ဧဝံ- သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာဓော-သော်၊) အဟံ-သည်၊ ဧဝံ - ဤသို့၊ ဗျာကရေယျံ- ဖြေဆိုရာပါ၏။

စိတ္တ-တ္ထ၊ တံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုဋ္ဌေယျံ- နံအံ၊ (ကိံ)၊ တေ-သင်၏၊ အတီ တော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ တေ- ၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော - ထို အတီတံအတ္တဘောကို ရခြင်းသည် သာ၊ ဝါ-ထိုရအပ်ပြီးသော အတီတံအတ္တဘောသည်သာ၊ သစ္စော-မှန်သလော၊ ဝါ-အမှန်ရှိသလော၊ အနာဂတော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ- သည်၊) မောဃော-အချည်းနှီးလော၊ ဝါ-ဘာမျှ မရှိဘူးလော၊ ပစ္စုပ္ပန္နော - ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊) မောဃော-လော၊ ဝါ-လော၊ တေ-၏၊ အနာဂတော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော၊ ဘဝိဿ တိ-လတံ၊ တေ-၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော - ထို အနာဂတ် အတ္တဘောကို ရခြင်းသည်သာ၊ ဝါ - ထို ရအပ်လတံသော အနာဂတ် အတ္တဘောသည်သာ၊ သစ္စော - လော၊ ဝါ- လော၊ အတီတော - သော၊ (အတ္တ ပဋိလာဘော)၊ မောဃော၊ ပစ္စုပ္ပန္နော - သော၊ (အတ္တ ပဋိလာဘော)၊ မောဃော၊ တေ- ၏၊ တေရဟိ- ဌ၊ ပစ္စုပ္ပန္နော- သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော- သည်၊ ဝါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ တေ - ၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော - ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ထို အတ္တဘောကို ရခြင်းသည်သာ၊ ဝါ-ပစ္စုပ္ပန်၌ ရအပ်ဆဲဖြစ်သော ထိုအတ္တဘော သည်သာ၊ သစ္စော၊ အတီတော (အတ္တပဋိလာဘော) မောဃော၊ အနာဂတော (အတ္တပဋိလာဘော)၊ မောဃော-လော၊ ဝါ-လော၊ ဣတိ- သို့၊ (သစေ ပုဋ္ဌေ ယျံ- နံအံ၊) စိတ္တ-တ္ထ၊ တံ-သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုဋ္ဌော-သည်၊ (သမာဓော- သော်)၊ ကိန္တိ-လျှင်၊ ဗျာကရေယျာသိ-နည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘန္တေ-ရား၊ မံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ သစေ ပုဋ္ဌေယျံ- နံအံ၊ (ကိံ- နည်း၊) တေ-၏၊ အတီတော-သော၊ ပေ၊ အနာဂတော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော- သည်၊ ဝါ- သည်၊) မောဃော-လော၊ ဝါ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ (သစေ ပုဋ္ဌေယျံ)၊ ဘန္တေ- ရား၊ အဟံ ဧဝံ ပုဋ္ဌော (သမာဓော) ဧဝံ ဗျာကရေယျံ၊ (ကိံ)၊ မေ - အကျွန်ုပ် ၏၊ အတီတော-သော၊ ယော အတ္တပဋိလာဘော-သည်၊ ဝါ-သည်၊ အဟော

သိ-ပြီ၊ မေ-၏၊ သောဝ အတ္တပဋိလာဘော-သည်သာ၊ ဝါ-သည်သာ၊ တသ္မိ-
 သမယေ - အတိတ် အတ္တဘောကိုရရာ ထိုအခါ၌၊ သစ္စော- သည်၊ ဝါ- သည်၊
 အဟောသိ-ပါပြီ၊ အနာဂတော-သော၊ (အတ္တ ပဋိလာဘော)၊ မောယော-
 အချည်းနှီးသာတည်း၊ ဝါ-ဘာမျှမရှိ၊ ပစ္စုပ္ပန္နော-သော၊ (အတ္တပဋိလာဘော)၊
 မောယော - သာတည်း၊ ဝါ - မရှိ၊ [ဤမှနောက်၌ အနာဂတ် အတ္တဘောနှင့်
 ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘောကို ရရာအခါ၌လည်း ထို အတ္တဘောများသာ အမှန်ရှိ၍
 ကြွင်း အတ္တဘောများ၏ ဘာမျှမရှိပုံကို ဖြေပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ ဤအတိုင်း
 နည်းမှီပေးပါ။] ပေ၊ ဣတိ- သို့၊ (ဗျာကရေယံ)၊ ဘန္တေ - ရား၊ အဟံ ဧဝံ ပုဠော
 (သမာနော) ဧဝံ ဗျာကရေယံ- အံ၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ [“ဧဝမေဝ ခေါ
 စိတ္တ ယသ္မိံ သမယေ ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘော ဟောတိ၊ နေဝ တသ္မိံ
 သမယေ မနောမယော အတ္တ ပဋိလာဘောတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ ” စသော ဝါကျ
 များကို ရှေ့၌ ပေးခဲ့ပြီ။]

စိတ္တ-တ္တ၊ သေယုထာဝိ-ကား၊ ဂဝါ-နွားမမှ၊ ဒီရံ-နို့ ရည်သည်၊ (ဘဝတိ-
 ဖြစ်၏။) ဒီရမှာ-နို့ ရည်မှာ၊ ဒမိ-နို့ ဓမ်းသည်၊ (ဘဝတိ)၊ ဒမိမှာ-မှာ၊ နဝနိတံ-
 ဆီဥားသည်၊ (ဘဝတိ)၊ နဝနိတမှာ-မှာ၊ သပ္ပိ-ထောပတ်သည်၊ (ဘဝတိ)၊ သပ္ပိ
 မှာ - မှ၊ သပ္ပိမဏ္ဍော - ထောပတ်ကြည်သည်၊ (ဘဝတိ)၊ ယသ္မိံ သမယေ - ၌၊
 ဒီရံ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဒမိတိ-ဟူ၍၊ သင်္ခံ-ခေါ်ဝေါ်အပ်
 သည်၏အဖြစ်သို့၊ နေဝ ဂစ္ဆတိ သေယုထာဝိ-မရောက်သကဲ့သို့၎င်း၊ နဝနိတန္တိ-
 ဟူ၍၊ သင်္ခံ - သို့၊ န ဂစ္ဆတိ သေယုထာဝိ - ၎င်း၊ သပ္ပိတိ - ဟူ၍၊ သင်္ခံ - သို့၊ န
 ဂစ္ဆတိ သေယုထာဝိ-၎င်း၊ သပ္ပိမဏ္ဍောတိ-ဟူ၍၊ န ဂစ္ဆတိ သေယုထာဝိ-၎င်း၊
 တသ္မိံ သမယေ-၌၊ ဒီရံတွေဝ- ဒီရံ ဟူ၍သာ၊ သင်္ခံ - သို့၊ ဂစ္ဆတိ သေယုထာဝိ-
 ၎င်း၊ [ဒမိ စသည်ကို မူတည်၍ ဒီရ စသည်ကို မူလီသွတ်ရာ၌လည်း ဤနည်း
 အတိုင်း ပေးပါ။] ပေ၊ စိတ္တ- တ္တ၊ ဧဝမေဝ - သာလျှင်၊ ပေ၊ အရူပေါ အတ္တပဋိ
 လာဘောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

စိတ္တ- တ္တ၊ ယာဟိ - အကြင် နာမည်ပညတ်တို့ဖြင့်၊ တထာဂတော - သည်၊
 အပရာမသံ - တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်တော်မမူဘဲ၊
 ဝေါဟရတိ- ခေါ်ဝေါ် ဟောပြောတော်မူ၏၊ ဝါ- သုံးနှုန်းတော်မူ၏၊ ဣမာ-ဤ
 နာမည်ပညတ်တို့သည်၊ လောကသမညာ- လောက၌ အညီအမျှ အသိအမှတ်
 ပြုအပ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း၊ လောကနိရုတ္တိယော - လောက၌

x x x x x x x

အပရာမသံ။ မုဒ္ဒမြတ်စွာသည် “အတ္တ ပဋိလာဘာ” ဟူသောစကားကို သုံးစွဲ
 တော်မူရာ၌ “အတ္တသည် အမှန်ရှိ၏” ဟု ယူဆတော်မူလေသလောဟု တွေးတောဘွယ်
 ရှိသောကြောင့် တဏှာဖြင့် ငါ၏အတ္တဟု၎င်း၊ မာနဖြင့် ငါဟု၎င်း၊ ဒိဋ္ဌိဖြင့် ရုပ်နာမ်အစုံ

ထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း၊ လောကဝေါဟာရာ-
လောက၌ ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သော နာမည်ပညတ်တို့သာတည်း၊
လောကပညတ္တိယော- လောက၌ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော နာမည်
ပညတ်တို့သာတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ပေါဠပါဒပရိဗ္ဗိဇ်၏ သရဏဂုံ တည်ပုံကို၎င်း၊
ဟတ္ထိသာရိပုတ္တစိတ္တ၏ သရဏဂုံတည်ပုံ၊ သရဏဂုံတည်ပြီး၍ ဘုရားရှင်အထံ
ရဟန်းအဖြစ်ကို ခွင့်တောင်းပုံ၊ ရဟန်းအဖြစ် ရပြီးနောက် တပါးတည်း မမေ့
မလျော့ ကြိုးစား၍ ရဟန္တာဖြစ်ပုံကို၎င်း ပြထားပါသည်။ ထိုဝါကျများကို မဟာ
သီဟနာဒသုတ် အဆုံး “တိတ္ထိယ ပရိဝါသကထာ” ၌ အနက်ပေးခဲ့ပါပြီ။

ဟတ္ထိ သာရိပုတ္တော- သော၊ အာယသ္မာ စိတ္တော- သည်၊ အရဟတံ- တို့တွင်၊
အညတရော- သည်၊ အဟောသိ- ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (သုတံ- ပါပြီ၊) (တနည်း)
ဣတိ - ဤသို့၊ (သုတံ - ခြင်းသည်၊ ဟောတံ - ပါ၏၊) ဣတိ - ပေါဠပါဒသုတ်
အပြီးတည်း။

နဝမံ- ၉ သုတ်မြောက်သော၊ ပေါဠပါဒသုတ္တံ- သည်၊ နိဋ္ဌိတံ- ပြီ။

x x x x x x x x x

ကို အတ္တဟု၎င်း သုံးသပ်တော်မမူကြောင်းကို သိစေတော်မူလိုသောကြောင့် “ အပရာ
မသံ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ထိုသို့မသုံးသပ်ဘဲ “လောက၌ပြောရိုးအတိုင်းသာ ခေါ်ဝေါ်
တော်မူသည်” ဟူလို။

ဆက်ဥားအံ့၊- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် တရားဟောတော်မူရာ၌ “လူနတ် မြဟ္မာ သတ္တာ”
ဟု အများ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်အပ်သော စကားအတိုင်းလည်း ဟောတော်မူ၏။ “ ရုပ်
နာမ်၊ ဖဿ ဝေဒနာ၊ ပထဝီ အာပေါ” စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထ အသုံးအနှုန်းကို သုံးနှုန်း
၍လည်း ဟောတော်မူ၏။ ထို ၂ မျိုးလုံးသည်ပင် မှန်ကန်သော အသုံးအနှုန်းချည်းဖြစ်
သောကြောင့် တရားနာပုဂ္ဂိုလ်တို့ နားလည်နိုင်သလို ဟောတော်မူပါသည်။

[ဆောင်] ဗုဒ္ဓဟောသည့်၊ တရားကြည့်သော်၊ သမ္မုတိမှတ်၊ ပရမတ် ဟု၊ နှစ်ရပ်
သစ္စာ၊ ဧက္ခမည်သာတည်း၊....မြဟ္မာ လူနတ်၊ အရပ်ရပ်နှင့်၊ သတ္တ အတ္တာ၊
သူငါ ပုဂ္ဂိုလ်၊ များခေါ်ဆိုလျှင်၊ ထိုထိုမျက်မြင်၊ အမှန်ပင်ကြောင့်၊ ဖယ်ကြဉ်
မချ၊ ဟောဖော်ပြ၏၊.... ဖဿ တဖြာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာတလီ၊ ပထဝီဟု၊
ထိုဤ ခေါ်မှတ်၊ ပရမတ်လည်း၊ ဆတ်ဆတ်မူချ၊ ထင်ရှားလှသဖြင့်၊ ဟောပြ
တော်မူ၊....တရားဟူသည်၊....များလူ သိဘို့ အရေးတည်း။

ပေါဠပါဒသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

သုဘသုတ် နိဿယ

သုဘမာဏဝိညာ

(ဘန္တေ-ရား၊) မေ-တပည့်တော်သည်၊(သုဘသုတ္တံ-ကို၊) ဧဝံ-သို့၊ သုတံ-နာယု မှတ်သား ၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) ဧကံ - တပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ ဝါ-အခါပတ်လုံး၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ ဘဂဝတိ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အစိရပရိနိဗ္ဗာတေ-ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏ ကြာမြင့်သော ကာလမရှိသေးမီ၊ ဝါ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး၍ မကြာသေးမီ၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ဇေတဝနေ-ဇေတဝန်မည်သော၊ အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အနာထပိဏ္ဍိကဿ-အာရာမေ-အာရာမ၌၊ ဝါ-ကျောင်းတိုက်၌၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ တေန ခေါ် ပန သမယေန - ၌၊ (အရှင် အာနန္ဒာ၏ သာဝတ္ထိမြို့ အနီး ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်ဝယ် နေရာ ထို အခါ၌၊) တောဒေယျပုဒတ္တာ-တောဒေယျပုဏ္ဏား၏သား ဖြစ်သော၊ သုဘော-သုဘမည်သော၊ မာဏဝေါ-လုလင်သည်၊ ကေနစိဒေဝ-တစုံတခုသာလျှင် ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန-ပြုဘွယ် ကိစ္စကြောင့်၊ သာဝတ္ထိယံ-၌၊ ပဋိဝသတိ-နေ၏။

အထခေါ-၌၊ တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော - သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ အညတရံ-အမျိုးအနွယ်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ မာဏဝကံ-လုလင်ငယ်ကို၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ ပြောဆိုပြီ၊ (ကိံ -နည်း၊) မာဏဝက-ငယ်၊ တံ-

x x x x x x x x

ဧဝံ မေ သုတံနှင့် စပ်၍ မှတ်ဘွယ် ။ ။ ဤသုတ်၌ သုဘလုလင်သည် မေးအပ်သော အကြောင်းအရာများကို အရှင်အာနန္ဒာသည် “ဣမ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒမှစ၍ သာမညဇလသုတ် စသည်တို့၌ ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်ခဲ့သောနည်းဖြင့် ဖြေတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်သည် “ဗုဒ္ဓဘာသိတ-ဘုရားရှင်ဟောတော်မူအပ်သောသုတ်၊ ဇိနဝစန-ဘုရားရှင်၏ စကားတော်” ပင် ဖြစ်၏။ [ဤသုတ်အဋ္ဌကထာ သီလက္ခန္ဓအဖွင့်နှင့် ဋီကာကို ကြည့်ပါ။]

ဆက်ဥျားအံ့- ထိုသို့ ဗုဒ္ဓဘာတိတဖြစ်သောကြောင့်ပင် သံဂါယနာတင်သောအခါ အရှင်အာနန္ဒာက အရှင်မဟာကဿပအား “ဧဝံ မေ သုတံ-တပည့်တော်သည် ဘုရားရှင်အထံတော်မှ ဤသို့ နာယုမှတ်သား ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ ” ဟု လျှောက်နိုင်ပါသည်။ သုတ်တော်၏ အမည်ကိုလည်း (ပေါဠပါဒသုတ် စသည်ကဲ့သို့) နာယုသောသုဘလုလင်နှင့်စပ်၍ နာမည်တပ်ကာ “ သုဘသုတ္တံ သုတံ-သုဘသုတ်ကို နာယုခဲ့ရပါသည် ” ဟု လျှောက်နိုင်ပါသည်။

ဧကံ သမယံနှင့် စပ်၍ မှတ်ဘွယ် ။ ။ ဤပုဒ်၌ကား မြဟ္မဇာလသုတ်၌ ပြအပ်ခဲ့သော အနက်များကို မရနိုင်ပါ။ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း- ဘုရားရှင်၏ သမယ မဟုတ်၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏ သမယဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဧကံ-တပါးသော၊ သမယံ-အခါ၌၊ ဝါ-အခါပတ်လုံး” ဟုသာ အနက်ပေးရပါသည်။

သင်သည်။ ဟေ-သွားချေ၊ ယေန-၌၊ သမဏော အာနန္ဒော-သည်။ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမ-ချဉ်းကပ်ချေလော၊ ဥပသင်္ကမိတွာ- ပြီး၍၊ မမ-ငါ၏၊ ဝစနေန-စကားဖြင့်၊ (တနည်း) မမ ဝစနေန-ငါ၏ အလျှောက်ဖြင့်၊ သမဏံ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-နှိပ်စက်ပြင်းစွာ၊ မခံသာသော၊ ရောဂါကြီး၏ မရှိခြင်းကို၎င်း၊ အပ္ပါတင်္ဂ-ဆင်းရဲငြိုငြင်၊ အသက်ရှင်ဘွယ်၊ ရောဂါငယ်၏ မရှိခြင်းကို၎င်း၊ လဟုဠာနံ-လျင်မြန် ပေါ့ပါး၊ ထသွားနိုင်ခြင်းကို၎င်း၊ ဗလံ-ကိုယ်အားကို၎င်း၊ ဖာသုဝိဟာရံ- ချမ်းသာ အေးမြ နေထိုင်ရခြင်းကို၎င်း၊ ပုစ္ဆ-မေးလေလော၊ (ကိ-အဘယ်သို့မေးရမည်နည်း၊) တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တိ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကို၎င်း၊ ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကို၎င်း၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလိုက်ပါ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆ-လော၊) ဝေဇ္ဇ-ဤသို့လည်း၊ ဝဒေဟိ-လျှောက်လေဥးလော၊ (ကိ-အဘယ်သို့ လျှောက်မည်နည်း၊) သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ယေန-၌၊ တောဒေယျပုတ္တယ-သော၊ သုဘယ-သော၊ မာဏဝယ-၏၊ နိဝေသနံ-နေအိမ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တေန-သို့၊ အနုကမ္ပံ-လျော်စွာ တုန်လှုပ်တတ်သော ကရုဏာကို၊ ဝါ-သနားစောင့်ရှောက်ခြင်းကို၊ ဥပါဒါယ-ဉာဏ်ဖြင့် ယူ၍၊ ဝါ-စွဲ၍၊ ဥပသင်္ကမတုကိရ-ချဉ်းကပ်ပါလောတဲ့၊ ဣတိ-သို့လည်း၊ ဝဒေဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာမန္တေသိ-ခေါ်၍ပြောပြီ။)

ဘော-အရှင်၊ ဝေ-ဤပြောသည့် အတိုင်းပါ၊ ဣတိ - သို့၊ သော မာဏဝကော-သည်၊ တောဒေယျပုတ္တယ-သော၊ သုဘယ-သော၊ မာဏဝယ-အား၊ ပဋိဿုတ္တာ-ရှေးရှုနားထောင်၍၊ ယေနာ ယသ္မာ အာနန္ဒော၊ ပေ၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ တောဒေယျပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တိ-အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကို၎င်း၊ ပေ၊ ဖာသုဝိဟာရံ-ကို၎င်း၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလိုက်ပါ၏၊ ဝေဇ္ဇ-လည်း၊ ဝဒေဟိ-လျှောက်လိုက်ပါသေး၏၊ (ကိ-နည်း၊) သာဓု-၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမတု ကိရ-တဲ့၊ ဣတိ-လည်း၊ ဝဒေဟိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-ပြီ။

x x x x x x x x x

အပ္ပါဗာဓံ, အပ္ပါတင်္ဂံ။ ■ “အာဗာဓံ” ဟူသည် မခံမရပ်နိုင်အောင် လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သော ခေါင်းကိုက်ခြင်း ရောဂါစသော ရောဂါ အကြီးစားတည်း။ အာ (ဘုသော) -လွန်စွာ+ဗာဓတိ-နှိပ်စက်တတ်၏။ ဣတိ အာဗာဓော၊ [အာပုဗ္ဗ, ဗာဓိ ဓာတ်+အပစ္စည်း။] “အာတင်္ဂံ” ဟူသည် နေမကောင်း ထိုင်မသာ ညောင်းညာခြင်း စသော ရောဂါ အငယ်စားတည်း။ အာတင်္ဂံတိ ဧတေနာတိ အာတင်္ဂော - ဆင်းရဲ ငြိုငြင်စွာ အသက်ရှည်ရကြောင်း ရောဂါငယ်။ [အာပုဗ္ဗ, တင်္ဂိ-ကိစ္စဇီဝနေ ဓာတ်+အပစ္စည်း။] အာဗာဓံယ + အဘာဝေါ အပ္ပါဗာဓံ, အာတင်္ဂံယ + အဘာဝေါ အပ္ပါတင်္ဂံ။ [လဟုဠာနံ, ဗလံ, ဖာသုဝိဟာရံတို့ကား ထင်ရှားပြီ။]

ဝေ-သို့၊ ဝုတ္တေ-အပ်သော်၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ တံ မာဏဝကံ-ကို၊ တေ-ကို၊ အဝေါစ- ပြီ၊ (ကိံ)၊ မာဏဝက- ငယ်၊ (ဥပသင်္ကမိတံ-၄၊) အကာလော-အခါမဟုတ်သေး၊ အဇ္ဇ-ယနေ၊ မေ-၏၊ ဝါ- သည်၊ ဝီတာ-သောက်အပ်ပြီးသော၊ ဘောသဇ္ဇမတ္တာ - အနည်းငယ်သော ဆေးသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ သွေပိ- နက်ဖန်၌လည်း၊ ကာလဉ္စ - လာသင့်ရာအခါကို၎င်း၊ သမယဉ္စ- အကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်းကို၎င်း၊ ဥပါဒါယ - ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍၊ ဝါ-စဉ်းစား နှိုင်းချိန်၍၊ အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမေယျာမ - ချဉ်းကပ်နိုင်ကုန်တန်ရာ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ (ပြောပြီ)။

x x x x x x x

ကာလဉ္စ, သမယဉ္စ။ ။ “ကာလ” ဟူသည် ချဉ်းကပ်သင့်ရာ (လာသင့်ရာ) အချိန်အခါတည်း၊ [ကာလောနာမ ဥပသင်္ကမနဿ ယုတ္တပတ္တကာလော၊ - ဋီကာ။] “သမယ” ဟူသည် လာဘို့ရန် အကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်းတည်း၊ “အကြောင်း” ဟူသည်လည်း သွားနိုင်လောက်အောင် ကိုယ်အားရှိခြင်း , သွားခြင်းကြောင့် ဘေးရန် မရှိခြင်း ဟူသော အကြောင်း ၂ ပါးတည်း။ [သမယော နာမ တဿေဝ (ဥပသင်္ကမနဿ) ပစ္စယသာမဂ္ဂိ၊ အတ္တတော ပနေသ တဇ္ဇံ (ထိုသွားခြင်း-ချဉ်းကပ်ခြင်းအားလျော်သော) သရိရဗလဉ္စေဝ တပ္ပစ္စယပရိဿယာဘာဝေါစ၊-ဋီကာ။]

ဥပါဒါယ။ ။ [ဥပ+အာဒါယ။] ဥပ-အနက်မရှိ၊ အာဒါယ- ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ-စဉ်းစားနှိုင်းချိန်၍၊ (အဓိပ္ပါယ်ထွ)၊ ဤသို့ပေးပါ၊ ထို “ဥပါဒါယ” ၌ “ဥပါဒါန” ဟူသည် သွားဘို့ အချိန်တော် - မတော်ကို စဉ်းစားနှိုင်းချိန်ခြင်း ဟူသော ကာလဥပါဒါန, သွားနိုင်လောက်သော အားရှိ-မရှိနှင့် သွားသည့်အတွက် ဘေးရန်ရှိ-မရှိ ဟူသော ဤအကြောင်း ၂ ပါးကို စဉ်းစားနှိုင်းချိန်ခြင်း ဟူသော သမယ ဥပါဒါနဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ ထို ၂ မျိုးလုံး စဉ်းစားနှိုင်းချိန်မှုကို “ဥပါဒါယ” ဟု ခေါ်သည်။ [ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ပညာယ ဂဟေတွာ, ဥပဓာရေတွာတိ အတ္ထော၊-အဋ္ဌကထာ။]

အပ္ပေဝနာမ သွေပိ ဥပသင်္ကမေယျာမ။ ။ အဘိဓာန် အဗျယဝဂ် (၁၁၅၀) ဂါထာ၌ “အပ္ပေဝနာမ” ကို သံသယထွ နိပါတ်ဟု ဆို၏၊ “သွေပိ” ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဓါကို ဋီကာများ မဖွင့်ကြ၊ ဝေရဉ္စကဏ္ဍအဖွင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိ ဋီကာ၌ကား “မန္တာနုညာ အပေက္ခ= အနည်းငယ် ခွင့်ပြုခြင်းကို ငဲ့ခြင်း” အနက်ဟောဟု ဖွင့်၏၊ အပ္ပေဝနာမ၏ “သံသယထွ” ဟူသည် လာဘို့ရန် သံသယဖြစ်ခြင်း= အသေအချာ ဝန်မခံနိုင်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် “အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမေယျာမ-ချဉ်းကပ်နိုင်ကုန်တန်ရာ၏” ဟု ပေးလိုက်ပါသည်။

ဆက်ဥပုဒ်- “အကာလော ခေါ် မာဏဝက” စသော ရှေ့ဝါကျနှင့် ဤဝါကျကို ဆက်စပ်၍ မြန်မာပြန်လျှင် “လုလင်ငယ်....ယနေ ငါ့မှာ ဝမ်းနှုတ်ဆေးသောက်ထားလို့ လိုက်လာဘို့ရန် အခါမဟုတ်တော့၊ နက်ဖန်လဲ အချိန်ကာလနှင့် အကြောင်း ညီ-မညီကို နှိုင်းချိန်ပြီးမှ လာနိုင်စရာရှိတယ်၊ အကြောင်းမညီညွတ်လျှင် လာနိုင်မည်မဟုတ်၊ (ယနေ မလိုက်နိုင်သေး , နက်ဖန်လဲ မသေချာ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏၊) သို့ဖြစ်လျှင် “သွေပိ” ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဓါသည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဖွင့်သလို မန္တာနုညာပေက္ခ အနက်ထက် (ယနေ မလာနိုင်

ဘော-အရှင်၊ ဧဝံ-ကောင်းပါပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ သော မာဏဝကော-သည်၊ အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ-အား၊ ပဋိသုတ္တာ-၍၊ အာသနာ-မှ၊ ဥဋ္ဌာယ-၍၊ ယေန သုဘော၊ ပေ၊ တေံ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ မယံ - အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဘော တော-အရှင်၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ တံ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-ကို၊ အဝေါစုမှာ-လျှော့ခံခဲ့ ပါကုန်ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) တောဒေယျ ပုတ္တော- သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏ ဝေါ-သည်၊ ဘဝန္တံ အာနန္ဒ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ - ကို၎င်း၊ ပေ၊ ဖါသုဝိဟာရံ- ကို၎င်း၊ ပုစ္ဆတိ-ပါ၏၊ ဝေဉ္ဇ-လည်း၊ ဝဒေတိ-လျှောက်လိုက်ပါ၏၊ (ကိံ-နည်း၊) သာဓု-၏၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ ယေန၊ ပေ၊ ဥပသင်္ကမတု ကိရ- တဲ့၊ ဣတိ- လည်း၊ ဝဒေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစုမှာ-နိပြီ။

ဘော-ရှင်၊ ဧဝံ-သို့၊ ပုတ္တေ-သော်၊ သမဏော အာနန္ဒော-သည်၊ မံ-ကို၊ တေံ-ကို၊ အဝေါစ-ပါပြီ၊ (ကိံ၊) မာဏဝက - ငယ်၊ (ဥပသင်္ကမိတုံ- ၄၊) အကာလော- သေး၊ အဇ္ဇ-နေ့၊ မေ-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဝိတာ- သော၊ ဘောသဇ္ဇ မတ္တာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ သွေပိ-လည်း၊ ကာလဉ္စ-ကို၎င်း၊ သမယဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဥပါဒါယ-၍၊ ဝါ - ၍၊ အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမယျာမ-ကုန်ရာ၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါစ-ပါပြီ၊) (အရှင် အာနန္ဒာက ပြောလိုက်ပါပြီ - ဟူလို၊) ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-ပြောပြီ၊ (လုလင်ငယ်က သုဘလုလင်ကို ပြောပြီ၊) ဘော - အမောင်၊ ယတော- အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ သော ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ သွာတနာ ယပိ - နက်ဖန်၌ ဖြစ်လတံ့သော ကောင်းမှု ဝိတိပါမောဇ္ဇ အကျိုးငှါလည်း၊ ဩကာသံ-အခွင့်ကို၊ အကာသိ-ပြုလိုက်ပြီ၊ တောဝတာပိ-ဤမျှအတိုင်းအရှည် ရှိသော အခွင့်ပြုလိုက်ခြင်း၏ အကြောင်းကြောင့်လည်း၊ တေံ-ဤလျှောက်အပ် လိုက်သမျှ အလုံးစုံကို၊ ကတမေဝ-ပြုအပ်ပြီးသည်သာ၊ ဝါ-ပြုအပ်ပြီးဖြစ်တော့ သည်သာ၊ ဣတိ-ဤသို့ ပြောပြီ၊ [နောက်ဆုံး လျှောက်ထားအပ်သော ကြွလာမှု ကို အခွင့်ပြုလိုက်ပုံထောက်၍ “အပ္ပါဗာဓစသော အမေကိုလည်း လက်ခံပြီး ဖြစ်တော့သည်” ဟု သိရ၏-ဟူလို။]

အထခေါ-၌၊ အာယသ္မာ အာနန္ဒော-သည်၊ တဿာရတ္ထိယာ-၏၊ အစ္စယေ န-လွန်ရာ အခါ၌၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ - နံနက် အခါ၌၊ နိဝါသေတွာ-သင်းပိုင်ကို ပြင်ဆင်ကာ ဝတ်ပြီး၍၊ ပတ္တစီဝရံ- ကို၊ အာဒါယ - ၍၊ ပစ္စာသမဏေန -

* * * * *

ခြင်းကို ပေါင်းဆည်းသော) ရိုးရာ သမုစ္စည်း အနက်သာ သင့်မည်ထင်၏၊ ထိုသို့ ရိုးရာ သမုစ္စည်း အနက်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် အခြားဦးကာတို့ အထူးမဖွင့်ကြဟန် တူပါသည်။

မှတ်ချက်။ ■ သံသယအနက်ပေးရာ၌ “အပ္ပေဝနာမ ဥပသင်္ကမယျာမ-ချဉ်းကပ် နိုင်ကုန်ငြားအံ့လည်း မသိ” ဟု ပေးကြ၏၊ ထိုအနက်ကို စဉ်းစားသင့်သည်၊ ဘာကြောင့် နည်း-ထိုမျှလောက် ကြီးကျယ်သော အရှင် အာနန္ဒာလို ပုဂ္ဂိုလ်က “နက်ဖန်၌ ချဉ်းကပ် နိုင်ကုန်ငြားအံ့လည်း မသိ” ဟု မိန့်တော်မမူထိုက်သောကြောင့်တည်း။

နေခံလိုက် ရဟန်းဖြစ်သော၊ စေတကေန-စေတကမည်သော၊ (စေတိယတိုင်း၌ မွေးဖွားသောကြောင့် စေတကမည်သော)၊ ဘိက္ခုနာ-ရဟန်းနှင့် တကွ၊ ယေန-၌၊ တောဒေယျပုတ္တဿ-သော၊ ပေ၊ အာသနေ နိသီဒိ၊ အထခေါ-၌၊ တောဒေယျ ပုတ္တော-သော၊ သုဘော-သော၊ မာဏဝေါ-သည်၊ ယေနာယသ္မာအာနန္ဒော၊ ပေ၊ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ°)၊ ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ တဿ ဘောတော ဂေါတမဿ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော ထိုအရှင်ဂေါတမ၏၊ ဒီယရတ္တံ-ရှည်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ဥပဋ္ဌာကော - အလုပ်အကျွေးသည်၊ (ဟုတွာ - ရှံ၊) သန္တိကာ ဝစရော - အနီး၌ လှည့်လည်သူပါတည်း၊ သမိပစာရီ - အနီး၌ လှည့်လည်သူ ပါတည်း၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယေသံ ဓမ္မာနံ-အကြင် တရားတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ - ဂုဏ်ကို ပြောဟောတော်မူလေ့ရှိသည်၊ အဟောသိ - ပြီ၊ ယတ္ထစ - အကြင် တရားတို့၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ - ဤ လူအပေါင်းကို၊ သမာဒါပေသိ - ကောင်းစွာ ယူစေတော်မူပြီ၊ ဝါ - ဆောက်တည်စေတော်မူပြီ၊ နိဝေသေသိ - သက်ဝင်စေတော်မူပြီ၊ ဝါ - သွင်းထားတော်မူပြီ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ - တည်တံ့စေ တော်မူပြီ၊ ဝါ - ခိုင်မြဲစေတော်မူပြီ၊ ဘဝံ အာနန္ဒော - သည်၊ ဧတံ - ဤတရား အပေါင်းကို၊ ဇာနေယျ - သိလောက်ရာပါ၏၊ ဘော အာနန္ဒ - န္ဓာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ ကတမေသာနံ ဓမ္မာနံ - အဘယ်တရားတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ - သည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပါသနည်း၊ ကတ္ထစ-တို့၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ သမာဒါ ပေသိ - ကောင်းစွာ ယူစေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ - ဆောက်တည်စေတော်မူပါ သနည်း၊ နိဝေသေသိ - သက်ဝင်စေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ - သွင်းထားတော် မူပါသနည်း၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ - တည်တံ့စေတော်မူပါသနည်း၊ ဝါ - ခိုင်မြဲစေတော် မူပါသနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

မာဏဝ-လုလင်၊ သော ဘဂဝေါ-သည်၊ တိဏ္ဏံ-န်သော၊ ခန္ဓာနံ-တရားအစု တို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ- သည်၊ အဟောသိ- ပြီ၊ ဣတ္ထစ- ဤ ၃ ပါးသော တရားအစု၌ လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ သမာဒါပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ ကတမေသံ တိဏ္ဏံ - အဘယ် ၃ ပါးတို့၏ပါနည်း၊ [ဤပုစ္ဆာကား သုဘလုလင်က အရှင် အာနန္ဒာအား မေးအပ်သောပုစ္ဆာတည်း။] အရိယဿ - ကိလေသာမြှူမှေး၊ ညစ်အကြေးမှ၊ ကင်းဝေး စင်ကြယ်သော၊ သီလက္ခန္ဓဿ - သီလ အစု၏၎င်း၊ အရိယဿ-သော၊ သမာဓိက္ခန္ဓဿ-၏၎င်း၊ အရိယဿ-သော၊ ပညာက္ခန္ဓဿ - ၎င်းတည်း၊ မာဏဝ-လင်၊ သော ဘဂဝေါ- သည်၊ တိဏ္ဏံ - န်သော၊ ဣမံ သံ ခန္ဓာနံ-ဤ တရားအစုတို့၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသိ၊ ဣတ္ထစ-၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ- ကို၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။ [“တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ ဝဏ္ဏဝါဒီ” ဟု ဂုဏ်အနက်ဟော ဝဏ္ဏသဒ္ဓါနှင့် တွဲ၍လာသောကြောင့် “ခန္ဓ-အစု” အနက် ပေးပါသည်၊ အခြားနေရာ၌ကား “သီလက္ခန္ဓ-သီလဂုဏ်” ဟု ဖွင့်လေ့ရှိ၏။]

သီလက္ခန္ဓာ ကထာ

ဘော အာနန္ဒ- နွာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယဿ- အကြင် သီလ
အစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ- အကြင် သီလအစုလည်း၊
ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော- သော၊ သော သီလက္ခန္ဓော- ထို
သီလအစုဟူသည်၊ ကတမော ပန-အဘယ်ပါနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

အမှာ ။ ။ ဤမှနောက်၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် “ဣမ တထာဂတော
လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ (ဘုရား ပွင့်တော်မူပုံ) မှ စ၍ စူဠသီလ
မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလတို့ကို၎င်း၊ ထိုသီလကြောင့် အနဝဇ္ဇသုခဖြစ်ပုံကို၎င်း
သီလက္ခန္ဓာအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ “ဣမ တထာဂတော
လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ဝါကျကို သာမညဖလသုတ်၊ ပဏိတတရ သာမည
ဖလ ကထာ၌၎င်း၊ စူဠသီလစသော သီလ ၃ မျိုးကို မြဟူဇာလသုတ် သီလ
အခဏ်း၌၎င်း၊ “ သသော ခေါ မာဏဝ ဘိက္ခု ဧဝံ သီလသမ္ပန္နော ” စသော
ဝါကျကို သာမညဖလသုတ်၊ မဟာသီလ အဆုံးနား၌၎င်း အနက်ရေးခဲ့ပြီ။

မာဏဝ-လှင်၊ သော ဘဝဝါ- သည်၊ ယဿ- အကြင် သီလအစု၏၊ ဝဏ္ဏ
ဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ- ပြီ၊ ယတ္ထစ- ၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ- ကို၊ သမာဒါပေသိ
နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော-သော၊ (သော) သီလက္ခန္ဓော-ဟူသည်၊
အယံ ခေါ-ဤသည်ပင်တည်း၊ ဣ- ဤ သာသနာတော်၌၊ ဥတ္တရိ- သီလက္ခန္ဓာ
ထက် အပိုအလွန်၊ ကရဏီယံ-ပြုဘွယ်ကိစ္စသည်၊ အတ္ထိစေဝ-ရှိသေးသည်သာ၊
ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အတ္ထရိယံ- အံ့ဩအပ်ပါပေစွ၊
ဝါ-အံ့ဩလောက်ပါပေစွ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အပ္ပတံ-မဖြစ်စဘူး ထူးဆန်း
ပါပေစွ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အရိယော- သော၊ သော အယံ သီလက္ခန္ဓော-ထို
ဆိုအပ်ပြီးသော ဤ သီလအစုသည်၊ ပရိပုဏ္ဏော - ပြည့်စုံပါပြီ၊ အပရိပုဏ္ဏော-
မပြည့်စုံသည်၊ နော (ဟောတိ) - မဖြစ်ပါ၊ ဘော အာနန္ဒ - နွာ၊ အဟံ- သည်၊
ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏံ - ဤသို့ ပြည့်စုံသော၊ ဝါ - ဤမျှလောက် ပြည့်စုံသော၊ အရိယံ-
သော၊ သီလက္ခန္ဓံ-ကို၊ ဣတော- ဤ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-
အပ၌၊ ဝါ- အပဖြစ်ကုန်သော၊ အညေသု- အခြားကုန်သော၊ သမဏ မြာဟူ
ဏေသု-တို့၌၊ န သမနုပဿာမိ-မတွေ့မမြင်ရပါ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ ဧဝံ ပရိ
ပုဏ္ဏံ-သော၊ ဝါ-သော၊ အရိယံ-သော၊ သီလက္ခန္ဓံ- ကို၊ ဣတော-မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-၌၊
ဝါ- နသော၊ အညေ- နသော၊ သမဏ မြာဟူဏာ- တို့သည်၊ အတ္တနိ- ၌၊ စ
သမနုပဿေယျံ - အကယ်၍ မြင်ကုန်အံ့၊ [“ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏံ” မှ စကို ယူ၍ပေး
သည်၊] (ဧဝံသတိ-သော်၊) တေ-ထို သမဏ မြာဟူဏာအမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့
သည်၊ တာဝတကေနေဝ - ထိုမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော သီလဖြင့်ပင်၊ အတ္တ

မနာ-မိမိစိတ်ရှိကြကုန်သည်။ ဝါ-နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်သည်။ အဿု-
 ဖြစ်ကုန်ရာပါ၏။ (ကိ-နည်း၊) ဧတ္တာဝတာ-ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော သီလ
 ဖြင့်၊ အလံ - တော်လောက်ပြီ၊ ဧတ္တာဝတာ- ဖြင့်၊ ကတံ- ပြုသင့် ပြုထိုက်သော
 ရဟန်းကိစ္စကို ပြုအပ်ပြီ၊ နော - ငါတို့သည်၊ သာမညတ္ထော - ရဟန်းအဖြစ်၏
 အကျိုးသို့၊ အနပ္ပတ္ထော-အစဉ် ရောက်အပ်ပြီ၊ နော-ငါတို့၏၊ ဝါ-သည်၊ ကိဉ္စိ-
 တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥတ္တရိ-အလွန်၊ ကရဏီယံ- ပြုဘွယ်ကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ- မရှိတော့၊
 ဣတိ - ဤသို့၊ (အတ္တမနာ အဿု)၊ အထ စပန - ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊ ဘဝံ
 အာနန္ဒော-သည်၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-လွန်၊ ကရဏီယံ- သည်၊ အတ္ထိစေဝ-သာ၊
 ဣတိ ဝေ-သို့၊ အာဟ-ပြောဆိုပါပြီ။

သမာဓိက္ခန္ဓ ကထာ

ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယဿ - အကြင် သမာဓိ
 အစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ-အကြင် သမာဓိအစု၌လည်း၊
 ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ အရိယော- သော၊ သော သမာဓိက္ခန္ဓော-
 ထို သမာဓိအစုဟူသည်၊ ကတမော ပန- နည်း၊ ဣတိ- ပြီ။

အမှာ။ «ဤမှနောက်၌ ဣန္ဒြိယသံဝရ၊ သတိသမ္ပလေ၊ သန္တုတ္တတို့ကို၎င်း၊
 [ဤတရား ၃ ပါးကို သီလနှင့် သမာဓိ ၂ ပါးလုံးအား ကျေးဇူးများသောကြောင့်
 ဤနေရာ၌ ဟောသည်။] အရညစသော သေနာသနသို့ ကပ်ဝင်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း
 အားထုတ်ပုံ၊ နိဝရဏ ၅ ပါးကို ပယ်ပုံ၊ ပဌမဈာန်စသော ဈာန် ၄ ပါးကို ရပုံ
 ကို၎င်း ဟောတော်မူပါသည်။ [ဈာန် ၄ ပါးကို သမာဓိက္ခန္ဓအဖြစ်ဖြင့် ဟော
 တော်မူသည်။] ဤဝါကျများ၌ ဈာန် ၄ ပါးကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန
 ဝါဒကထာ၌၎င်း၊ ဈာန် ၄ ပါး၏ ဥပမာနဝါကျများနှင့်တကွ ကြွင်းဝါကျများ
 ကို သာမညဖလသုတ်၊ ဣန္ဒြိယသံဝရကထာ စသော ဆိုင်ရာ အခဏ်းတို့၌၎င်း
 အနက်ရေးခဲ့ပါပြီ။

မာဏဝ-လုင်၊ သော ဘဂဝါ-သည်၊ ယဿ-၏၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ-ပြီ၊ ဝါ-
 ပြီ၊ အရိယော-သော၊ သော သမာဓိက္ခန္ဓော-ဟူသည်၊ အယံ ခေါ-ဤဈာန် ၄ ပါး
 ပင်တည်း၊ ဧတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-သမာဓိက္ခန္ဓထက်အလွန်၊ ကရဏီယံ -သည်၊ အတ္ထိ
 စေဝ-သာ၊ ဣတိ- ပြီ။ [“အတ္တရိယံ ဘော” စသော ဝါကျလွယ်ပြီ။]

ပညာက္ခန္ဓ ကထာ

ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ သော ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ ယဿ - အကြင် ပညာ
 အစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ အဟောသိ၊ ယတ္ထစ - အကြင် ပညာအစု၌လည်း၊ ဣမံ ဇန
 တံ-ကို၊ သမာဒါပေသိ နိဝေသေသိ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ သော ပညာက္ခန္ဓော - ထို
 ပညာအစုဟူသည်၊ ကတမော ပန- နည်း၊ ဣတိ-ပြီ။

အမှာ။ ။ဤမှ နောက်၌ ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကို “ပညာကွန်” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ထိုဉာဏ်များကို သာမညဖလသုတ်၊ ဝိပဿနာဉာဏကထာစသော ဆိုင်ရာအခန်းတို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပါပြီ။

မာဏဝ-လှင်၊ သောဘဂဝါ-သည်၊ ယဿ- အကြင် ပညာအစု၏၊ ဝဏ္ဏဝါဒီ-သည်၊ အဟောသိ-ပြီ၊ ယတ္ထစ-၌လည်း၊ ဣမံ ဇနတံ-ကို၊ ပေ၊ ပတိဋ္ဌာပေသိ၊ သော ပညာကွန္ဓော - ဟူသည်၊ အယံ ခေါ - ဤ ဝိပဿနာဉာဏ်စသော ဉာဏ် ၈ ပါးပင်တည်း၊ ဣတ္ထ- ၌၊ ဥတ္တရိ- ပညာကွန္ဓထက် အပိုအလွန်၊ ကရဏီယံ-သည်၊ နတ္ထိစေဝ-မရှိတော့သည်သာ၊ ဣတိ-ပြီ။

ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အတ္တရိယံ-စွ၊ ဝါ-စွ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အတ္တ၊ တံ-စွ၊ ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အရိယော-သော၊ သော အယံ ပညာကွန္ဓော-ထို ဆိုအပ်ပြီးသော ဤ ပညာအစုသည်၊ ပရိပုဏ္ဏော - ပါပြီ၊ အပရိပုဏ္ဏော - သည်၊ နော (ဟောတိ)-ပါ၊ ဘော အာနန္ဒ- နွာ၊ အဟံ- သည်၊ ဧဝံ ပရိပုဏ္ဏံ-သော၊ ဝါ-သော၊ အရိယံ- သော၊ ပညာကွန္ဓံ-ကို၊ ဣတော- မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ- ၌၊ အညေသု-န်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏေသု-တို့၌၊ န သမနုပဿာမိ-ပါ၊ ဣတ္ထ-၌၊ ဥတ္တရိ-လွန်၊ ကရဏီယံ-သည်၊ နတ္ထိစေဝ- သာ။

ဘော အာနန္ဒ-နွာ၊ အဘိက္ကန္တံ-စွ၊ ပေ၊ အနေက ပရိယာယေန- ဖြင့်၊ ဝါ-ဖြင့်၊ ဓမ္မော- ကို၊ ပကာသိတော- ပါပြီ၊ [အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ဘော အာနန္ဒ- နွာ၊ သောဟံ (သော+အဟံ)-သည်၊ တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၎င်း၊ ဓမ္မဉ္စ-ကို၎င်း၊ ဘိက္ခုသံဃဉ္စ-ကို၎င်း၊ သရဏံ- ဟူ၍၊ ဂစ္ဆာမိ-ပါ၏၊ ဝါ- ၏၊ [ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် “တံ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ” ဟု “တံ” ထည့်၍ ဆိုသည်။] ဘဝံ အာနန္ဒော-သည်၊ မံ- ကို၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ-၍၊ ပါဏုပေတံ-သော၊ သရဏံ-ဟူ၍၊ ဂတံ-သော၊ ဝါ-သော၊ ဥပါသကံ- ဟူ၍၊ ဓာရေတု-ပါ၊ ဝါ-ပါ၊ ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

(ဣတိ- ဤသို့၊ သုတံ- နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထားအပ်ပါပြီ၊ (တနည်း) ဣတိ-သို့၊ သုတံ-နာယုမှတ်သား၊ ဆောင်ထားခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်ပါ၏၊) ဣတိ-သုဘသုတ် အပြီးတည်း။

ဒသမံ-၁၀ သုတ်မြောက်သော၊ သုဘသုတ္တံ-သည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီ။

သုဘသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

ကေဝဠသုတ် နိဿယ

ကေဝဠဂဟပတိပုတ္တဝတ္ထု

ဧဝံ မေ သုတံ၊ ကေံ သမယံ၊ [မြဟ္မဇာလသုတ် အစ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပေးပါ။] ဘဂဝါ-သည်၊ နာဠန္ဒာယံ- နာဠန္ဒာမြို့၌၊ ဝါ - နာဠန္ဒာမြို့၏ အနီး ဖြစ်သော၊ ပါဝါရိကမ္မဝနေ-ပါဝါရိက သဌေး၏ သရက်ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ- သီတင်းသုံးတော်မူ၏၊ အထခေါ- မြတ်စွာဘုရား၏ နာဠန္ဒာမြို့အနီး ပါဝါရိက သဌေး၏ သရက်ဥယျာဉ်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ထို အခါ၌၊ ကေဝဠော- ကေဝဠမည်သော၊ ဂဟပတိပုတ္တော-အိမ်ရှင် သူကြွယ်၏ သားသည်၊ ယေန- ဘဂဝါ၊ ပေ၊ အဝေါစ-လျှောက်ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) ဘန္တေ- မြတ်စွာဘုရား၊ အယံ နာဠန္ဒာ-သည်၊ ဣဒ္ဓါစေတ-ပြည့်စုံလည်း ပြည့်စုံပါ၏၊ ဝိတာစ-ကြီးပွားလည်း ကြီးပွားပါ၏၊ ဗဟုဇနာ-များသော လူရှိပါ၏၊ အာကိဏ္ဏမနဿာ - ရောပြွမ်း သော လူရှိပါ၏၊ ဘဂဝတိ- မြတ်စွာဘုရား၌၊ အဘိပ္ပသန္တာ - အလွန်ကြည်ညို ပါ၏၊ ဘန္တေ - ရား၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ယော-အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဥတ္တရိမနဿ ဓမ္မာ-မြတ်သော ဈာယီ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော ဈာန်အဘိညာဉ် မဂ်ဖိုလ်တရားတွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ - တန်ခိုးပြာဠိ ဟာကို၊ (တနည်း) မနဿဓမ္မာ-လူတို့၏ ကုသလကမ္မပထတရား ၁၀ ပါးထက်၊ ဥတ္တရိ- လွန်မြတ်သော၊ (ဒုတိယာကြေ၊) ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ - တန်ခိုးပြာဠိဟာ ကို၊ ကရိဿတိ- ပြုနိုင်လတံ၊ ကေံ-တပါးသော၊ (တံ) ဘိက္ခု - ထို ရဟန်းကို၊ သမာဒိသတု-ညွှန်ပြတော်မူပါ၊ ဧဝံ-ဤသို့ တန်ခိုးပြသည်ရှိသော်၊ အယံနာဠန္ဒာ- သည်၊ ဘိယျောသော- လွန်သော၊ မတ္တာယ - အတိုင်း အရှည်ဖြင့်၊ (တနည်း) ဘိယျောသော မတ္တာယ- အတိုင်းထက် အလွန်၊ ဘဂဝတိ - ၌၊ အဘိပ္ပသိဒ္ဓိ သတိ-အလွန်ကြည်ညိုပါလတံ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-လျှောက်အပ်သော်၊ ဘဂဝါ-သည်၊ ကေဝဠံ - သော၊ ဂဟ ပတိပုတ္တံ-ကို၊ ဧတံ-ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ (ကိံ-နည်း၊) ကေဝဠ-န၊ အဟံ-သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ ဧဝံ-သို့၊ ဓမ္မံ-ကို၊ န ဒေသေမိ - ဟောတော်မူ၊ (ကိံ- နည်း၊) ဘိက္ခုဝေ-ဘိက္ခုတို့၊ ထေ-လာကြကုန်လော့၊ တုမေ-တို့သည်၊ ဩဒါတ ဝသနာနံ-ဖြူစင်သော အဝတ်ရှိကုန်သော၊ ဂိဟိနံ-လူတို့အား၊ ဥတ္တရိမနဿ ဓမ္မာ-တွင်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ (တနည်း) မနဿဓမ္မာ-ထက်၊ ဥတ္တရိ-သော၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-ကို၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော့၊ ဣတိ-သို့၊ (န ဝဒါမိ-မူ) ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဒုတိယမ္ပိ - ၂ ကြိမ်မြောက်လည်း၊ ကေဝဠော ဂဟပတိပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ အဟံ-သည်၊ ဘဂဝန္တံ-ကို၊ နဓိသေမိ-မဖျက်ဆီးလိုပါ၊ အဝိစ- သို့သော်လည်း၊ (ထိုသို့ မဖျက်

ဆီးလိုပါသော်လည်း၊) ဝေ-သို့၊ ဝဒါမိ-လျှောက်ပါ၏၊(ကိ-နည်း၊) ဘန္တေ-
 ရား၊ အယံ နာဠန္ဒာ-သည်၊ ဣဒ္ဓါစေတ-ပါ၏၊ပေ၊အဘိပ္ပသိဒ္ဓိဿတိ-တံ၊ ဣတိ-
 သို့၊(ဝဒါမိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ အဝေါစ-ပြီ၊) ဒုတိယမ္ဗိ-လည်း၊ ဘဂဝါ- သည်၊
 ကေဝဠ-သော၊ ဂဟပတိ ပုတ္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိ)၊ ကေဝဠ-န၊ အဟံ-
 သည်၊ ဘိက္ခုနံ-တို့အား၊ပေ၊ဣတိ-သို့၊ (န ဝဒါမိ၊) ဣတိ - ပြီ။ [“ တတိယမ္ဗိ
 ခေါကေဝဠော” စသော ဝါကျလွယ်ပြီ။]

ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယ ကထာ

ကေဝဠ-န၊ တိဏိ-၃ ပါးကုန်သော၊ ဣမာနိ ပါဠိဟာရိယာနိ-ဤတန်ခိုး
 ပြာဠိဟာတို့ကို၊ မယာ-သည်၊ သယံ- တိုင်၊ အဘိညာ - ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့်
 သိ၍၊ သစ္စိကတွာ-မျက်မှောက်ပြု၍၊ ပဝေဒိတာနိ-အပြားအားဖြင့် သိစေအပ်
 ကုန်ပြီ၊ ကတမာနိ တိဏိ - အဘယ် ၃ ပါးတို့ကိုနည်း၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-
 တန်ခိုးပြာဠိဟာကို၎င်း၊ ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော တန်ခိုးကို၎င်း၊
 အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယံ - အာဒေသနာ ပြာဠိဟာကို၎င်း၊ ဝါ- ဆန့်ကျင်
 ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော ညွှန်ပြခြင်းကို၎င်း၊ အနုသာသနိပါဠိဟာရိယံ-အနု
 သာသနိ ပြာဠိဟာကို၎င်း၊ ဝါ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော သွန်သင်
 ဆုံးမခြင်းကို၎င်းတည်း၊ ကေဝဠ-န၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယံ-ဟူသည်၊ ဝါ-ဟူသည်၊
 ကတမဉ္ဇ-အဘယ်နည်း၊ ကေဝဠ-န၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု-သည်၊
 အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနဘောတိ၊ ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတိ၊
 ပေ၊ယာဝဗြဟ္မလောကောပိ ကာယေန ဝသံ ဝတ္ထေတိ။[ဤဝါကျများ၏ အနက်
 ကို သာမညဖလသုတ် ဣဒ္ဓိဝိဓညဏကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အညတရော - အမျိုးအမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော၊ ဝါ- အမှတ် မရှိ
 တယောက်သော၊ သဒ္ဓေါ-သဒ္ဓါရှိသော၊ ပသန္ဓော-ရတနာ ၃ ပါး၌ ကြည်ညို
 သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနေကဝိဟိတံ-သော၊ ဣဒ္ဓိဝိဓံ-ကို၊ ပစ္စနဘောန္တံ-ခံစား
 သော၊ ဧကော-တယောက်သည်၊(ဟုတွာ)ပိ-ဖြစ်၍လည်း၊ ဗဟုဓာ- များသော
 အပြားအားဖြင့်၊ ဟောန္တံ-ဖြစ်သော၊ ဗဟုဓာ- များသောအပြားသည်၊ (ဟုတွာ)
 ပိ-လည်း၊ ဧကော-သည်၊ ဟောန္တံ-သော၊ အာဝိဘာဝံ-ကို၎င်း၊ တိရောဘာဝံ-
 ကို၎င်း၊(ကရောန္တံ-ပြုသော၊)အာကာသေ-၌၊ (ဂစ္ဆတိ)သေယျထာပိ၊ တိရော
 ကုနံ-သို့၎င်း၊ တိရောပါကာရံ-သို့၎င်း၊ တိရောပဗ္ဗတံ- သို့၎င်း၊ အသဇ္ဇမာနံ-
 ဘဲ၊ ဂစ္ဆန္တံ-သွားသော၊ ဥဒကေ-၌၊ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇံ-ကို၊(ကရောတိ)သေယျထာပိ-
 သို့၊ ပထဝိယာပိ-၌လည်း၊ ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇံ - ကို၊ ကရောန္တံ-သော၊ ပထဝိယံ-၌၊
 (ဂစ္ဆတိ)သေယျထာပိ-သို့၊ အဘိဇ္ဇမာနေ-သော၊ ဥဒကေပိ-၌လည်း၊ ဂစ္ဆန္တံ-

သော၊ ပက္ခိ-သော၊ သကုဏော - သည်၊ (ကမတိ) သေယျထာပိ - သို့၊
 အာကာသေပိ- ဌလည်း၊ ပလ္လက္ခေန - ဖြင့်၊ ကမန္တိ - သွားနိုင်သော၊ ဧဝံ မဟိဒ္ဓိ
 ကေ-နသော၊ ဝါ-နသော၊ ဧဝံ မဟာနဘာဝေ-နသော၊ ဝါ-နသော၊ ဣမေပိ
 စန္ဒိမသုရိယေ-တို့ကိုသော်လည်း၊ ပါဏိနာ-ဖြင့်၊ ပရာမသန္တိ-သုံးသပ်နိုင်သော၊
 ပရိမဇ္ဇန္တိ - ဆုပ်နယ်နိုင်သော၊ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာပိ - တိုင်အောင်လည်း၊
 ကာယေန- ဖြင့်၊ ဝသံ- ကို၊ ဝတ္ထေန္တိ- သော၊ တမေနံဘိက္ခု- ထို ရဟန်းကို၊
 ပဿတိ-မြင်ရ၏။

တမေနံ-ထိုရဟန်းကို၊(ထိုရဟန်း၏ တန်ခိုးကို၊)သဒ္ဓေါ-သော၊ ပသန္ဓော-
 သော၊ သော-ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အညတရဿ - သော၊ အဿဒ္ဓဿ - သဒ္ဓါမရှိ
 သော၊ အပ္ပသန္ဓဿ-ရတနာ ၃ ပါး၌ မကြည်ညိုသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာရောစေ
 တိ-ပြောပြ၏၊(ကိံ -နည်း၊) ဘော-အမောင်၊ သမဏဿ-၏၊ မဟိဒ္ဓိကတာ-
 ကြီးသောတန်ခိုးရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ မဟာနဘာဝတာ-ကြီးသော အာနုဘော်
 ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ အစ္ဆရိယံဝတ-လက်ဖျောက်ခတ်တီး အံ့ချီးလောက်ပါ
 ပေစွ၊ ဘော-မောင်၊ အတ္တတံဝတ - မဖြစ်စဘူး ထူးဆန်းပါပေစွ၊ အဟံ-
 သည်၊ အနေကဝိဟိတံ-သော၊ ဣဒ္ဓိဝိဓံ-ကို၊ ပစ္စနဘောန္တိ-သော၊ ဧကော-သည်၊
 ဟုတ္တာပိ-လည်း၊ ဗဟုဓာ-အားဖြင့်၊ ဟောန္တိ-သော၊ ပေယာဝ ဗြဟ္မလောကာ
 ပိ-တိုင်အောင်လည်း၊ ကာယေန-ဖြင့်၊ ဝသံ-ကို၊ ဝတ္ထေန္တိ-သော၊ အမုဘိက္ခု-
 ထို ရဟန်းကို၊ အဒ္ဓသံ-မြင့်ခဲ့ရပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ (အာရောစေတိ)၊ အဿဒ္ဓေါ-
 သော၊ အပ္ပသန္ဓော-သော၊ သော-သည်၊ သဒ္ဓိ-သော၊ ပသန္တိ-သော၊ တမေနံ-
 ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ရာ၏၊(ကိံ -နည်း၊) ဘော-အမောင်၊ ဂန္ဓာရိ
 နာမ-ဂန္ဓာရီမည်သော၊ ဝိဇ္ဇာ-အတတ်သည်၊ အတ္ထိ ခေါ်-ရှိသည်သာ၊ တာယ-
 ထို ဂန္ဓာရီ အတတ်ဖြင့်၊ သောဘိက္ခု-သည်၊ အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စနဘော
 တံ၊ပေ၊ကာယေန ဝသံ, ဝတ္ထေတိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊(ဝဒေယျ- ရာ၏။)

ကေဝဠ- နှ၊ တံ- ထို မိန့်တော်မူအပ်လတံ့သော စကားကို၊ ကိံမညသိ-
 အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ အဿဒ္ဓေါ-သော၊ အပ္ပသန္ဓော-သော၊ သော-
 သည်၊ သဒ္ဓိ-သော၊ ပသန္တိ-သော၊ တံ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ အပိန-ပြောရာ
 သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘန္တေ-ရာ၊ ဝဒေယျ-ပြောရာပါ၏၊ ဣတိ-
 ဤသို့လျှော့ပြီ၊ ကေဝဠ-နှ၊ အဟံ-သည်၊ ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေ-၌၊ ဣမံ အာဒိနဝံ-
 ဤအပြစ်ကို၊ (ဂန္ဓာရီ အတတ်ဟု ပြောလိမ့်မည့်အပြစ်ကို၊) သမ္ပဿမာနော-
 ကောင်းစွာ မြော်မြင်တော်မူသည်၊(ဟုတွာ-၍၊)ဣဒ္ဓိပါဠိဟာရိယေန-ကို၊ ဝါ-
 ဖြင့်၊ ဝါ-သည်၊ အနိယာမိ-နှိပ်စက်အပ်သူကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဟရာယာမိ-
 ရှက်တော်မူ၏၊ ဇိဂုစ္ဆာမိ-စက်ဆုပ်တော်မူ၏။

အာဒေသနာ ပါဠိဟာရိယကထာ

ကေဝဇ္ဇ - နှ၊ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယံ - ဟူသည်။ ကတမဉ္စ - နည်း၊
 ကေဝဇ္ဇ - နှ၊ ဣဓ - ဌ၊ ဘိက္ခု - သည်။ ပရသတ္တာနံ - မိမိမှ တပါး အခြားသော
 သတ္တဝါတို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ - မိမိမှ တပါး အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ -
 စိတ်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ - ညွှန်ပြနိုင်၏၊ စေတသိကမ္ပိ - သောမနဿ ဒေါမန
 သ ဝေဒနာ စေတသိက်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ - ၏၊ ဝိတက္ကိတမ္ပိ - ကြံစည်အပ်
 သည်ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ - ၏၊ ဝိစာရိတမ္ပိ - စဉ်းစားအပ်သည်ကိုလည်း၊ အာဒိသ
 တိ - ၏၊ (ကိ - နည်း။) တေ - သင်၏၊ မနော - စိတ်သည်။ ဝေမ္ပိ - ဤသို့လည်း
 ဖြစ်၏၊ တေ - ၏၊ မနော - သည်။ ဣတ္ထမ္ပိ - ဤအပြားအားဖြင့်လည်း ဖြစ်၏၊ တေ -
 ၏၊ စိတ္တံ - သည်။ ဣတိပိ - ဤသို့လည်း ဖြစ်၏၊ ဣတိ - သို့၊ (အာဒိသတိ - ၏)
 အညတရော - သော၊ သဒ္ဓေါ - သော၊ ပသန္ဓော - သည်။ တမေနံ ဘိက္ခု - ကို၊ တေ -
 ၏၊ မနော - သည်။ ဝေမ္ပိ - ၏၊ ပေ၊ ဣတိပိ - ၏၊ ဣတိ - သို့၊ ပရသတ္တာနံ - တို့၏၊
 ပရပုဂ္ဂလာနံ - တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ - ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ - ညွှန်ပြနေသည်ကို၊ စေတသိ
 ကမ္ပိ - ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ - ကို၊ ဝိတက္ကိတမ္ပိ - ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ - ကို၊
 ဝိစာရိတမ္ပိ - ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ - ကို၊ ပဿတိ - ၏။

တမေနံ - ကို၊ သဒ္ဓေါ - သော၊ ပသန္ဓော - သော၊ သော - သည်။ အညတရဿ -
 သော၊ အဿဒ္ဓဿ - သော၊ အပ္ပသန္ဓဿ - အား၊ အာရောစေတိ - ၏၊ (ကိ -
 နည်း။) ဘော - မောင်၊ သမဏဿ - ၏၊ မဟိဒ္ဓိကတာ - သည်။ မဟာနဘာဝတာ -
 သည်။ အတ္ထရိယံဝတ - စွ၊ ဝါ - စွ၊ ဘော - မောင်၊ အတ္တုတံဝတ - စွ၊ အဟံ -
 သည်။ အမုဘိက္ခု - ကို၊ တေ - ၏၊ မနော - သည်။ ဝေမ္ပိ - ၏၊ ပေ၊ တေ - ၏၊ စိတ္တံ -
 သည်။ ဣတိပိ - ၏၊ ဣတိ - သို့၊ ပရသတ္တာနံ - တို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ - တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ -
 ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ - ကို၊ ပေ၊ ဝိစာရိတမ္ပိ - ကိုလည်း၊ အာဒိသန္တံ - ကို၊ အဒ္ဓသံ -
 ပြီ၊ (ဣတိ - သို့၊ အာရောစေတိ - ၏) အဿဒ္ဓေါ - သော၊ အပ္ပသန္ဓော - သော၊
 သော - သည်။ သဒ္ဓံ - သော၊ ပသန္ဓံ - သော၊ တမေနံ - ကို၊ ဝေ - သို့၊ ဝဒေယျ -
 ရာ၏၊ (ကိ - နည်း။) ဘော - မောင်၊ မဏိကာနာမ - မဏိကာမည်သော၊ ဝိဇ္ဇာ -
 အတတ်သည်။ အတ္ထိ ခေါ - သာ၊ တာယ - လိုမဏိကာအတတ်ဖြင့်၊ သောဘိက္ခု -
 သည်။ ပရသတ္တာနံ - တို့၏၊ ပရပုဂ္ဂလာနံ - တို့၏၊ စိတ္တမ္ပိ - ကိုလည်း၊ အာဒိသတိ -
 ၏၊ (ကိ)၊ ပေ၊ တေ - ၏၊ စိတ္တံ - သည်။ ဣတိပိ - ၏၊ ဣတိ - သို့၊ (အာဒိသတိ - ၏၊
 ဣတိ - သို့၊ ဝဒေယျ - ၏။) [“ တံ ကိံ မညသိ ကေဝဇ္ဇ ” စသော ဝါကျများ
 လွယ်ပြီ။] ကေဝဇ္ဇ - နှ၊ အဟံ - သည်။ အာဒေသနာပါဠိဟာရိယေ - ဌ၊ ပေ၊
 အနိယာမိ၊ ဟရာယာမိ၊ ဇိဂုစ္ဆာမိ - ၏။

အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယကထာ

ကေဝဠ-ဋီ၊ အနုသာသနီပါဠိဟာရိယံ-ဟူသည်။ ကတမဉ္စ-နည်း၊ ကေဝဠ-ဋီ၊ ဣဓ-၌၊ ဘိက္ခု- သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အနုသာသတိ-သွန်သင်ဆုံးမ၏။ (ကိ-နည်း။) ဧဝံ - ဤ နေက္ခမ္မဝိတက် စသည်ကို၊ ဝိတက္ကေထ - ကြံစည်ကြကုန်လော၊ ဧဝံ - ဤ ကာမဝိတက်စသည်ကို၊ မာ ဝိတက္ကယိတ္ထ - မကြံစည်ကြကုန်လင့်၊ ဧဝံ-ဤ အနိစ္စသညာစသည်ကို၊ မနသိ-စိတ်၌၊ ကရောထ-ပြုကြကုန်လော၊ (တနည်း) မနသိကရောထ-နှလုံးသွင်းကြကုန်လော၊ ဧဝံ-ဤ နိစ္စစသည်ဟူ၍၊ မနသိ-၌၊ မာ အကတ္ထ- မပြုကြကုန်လင့်၊ (တနည်း) မာ မနသာကတ္ထ- နှလုံးမသွင်းကြကုန်လင့်၊ ဣဒံ - ဤ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂကို၊ ပဇဟထ- ပယ်စွန့်ကြကုန်လော၊ ဣဒံ-ဤမဂ်ဖိုလ် ၂ ပါး၊ လောကုတ္တရာတရားကို၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြီးစေ၍၊ ဝိဟရထ-နေကြကုန်လော၊ ဣတိ-သို့၊ (အနုသာသတိ-၏။) ကေဝဠ-ဋီ၊ ဣဒံ-ဤသို့ သွန်သင် ဆုံးမခြင်းကို၊ အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယံ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-၏။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ “ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူပုံမှစ၍ စူဠသီလ မဇ္ဈိမသီလ မဟာသီလတို့ကို ၎င်း၊ ဣန္ဒြိယသံဝရ သတိသမ္ပဇည သန္တောသတို့ကို ၎င်း၊ ပဌမဈာန်စသော ဈာန် ၄ ပါး ဝိပဿနာဉာဏ် စသော ဉာဏ် ၈ ပါးတို့ကို ၎င်း “အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယ” အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထိုဝါကျများကို မြဟူဇာလသုတ်၊ သာမညဖလသုတ် ဆိုင်ရာအခန်းတို့၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။ [“ဣဓာနိ ခေါကေဝဠ တီဏိ ပါဠိဟာရိယာနိ၊ ပေ၊ ပဝေဒိတာနိ” ဟူသော နိဂုံးဝါကျ၌ အနက်လွယ်ပြီ။]

ဘူတနိရောဓေသကဘိက္ခု ဝတ္ထု

ကေဝဠ - ဋီ၊ ဘူတပုဗ္ဗံ - ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသော ဝတ္ထုကား၊ ဣမသ္မိံ ယေဝဘိက္ခုသံဃေ-ဤရဟန်းအပေါင်း၌ပင်၊ အညတရဿ-သော၊ ဘိက္ခုနော-၏။ ဧဝံ- သို့၊ စေတသော-၏။ ပရိဝိတက္ကော- အကြံသည်၊ ဥဒပါဒိ- ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ (ကိ-နည်း။) ကတ္ထ-အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊ စတ္တာရော- ၄ ပါးကုန်သော၊ ဣဓမ မဟာဘူတာ - ဤ မဟာဘုတ်တို့သည်၊ အပရိသေသာ - အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍၊) နိရုဇ္ဈန္တိ နုခေါ- ချုပ်ကြပါကုန်လိမ့်မည်နည်း၊ သေယုထိဒံ-ထို ၄ ပါးသောမဟာဘုတ်တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ပထဝီဓာတု-ပထဝီဓာတ်၎င်း၊ အာပေါဓာတု - ၎င်း၊ ဘေဇောဓာတု - ၎င်း၊ ဝါယောဓာတု- ၎င်းတည်း၊ ဣတိ - သို့၊ (စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ)၊ ကေဝဠ - ဋီ၊ အထခေါ - အကြံဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌၊ သောဘိက္ခု - ထိုရဟန်းသည်၊ ယထာ

(ယေန သမာဓိနာ) - အကြင် စတုတ္ထဈာန် သမာဓိဖြင့်၊ စိတ္တေ - သည်၊ ဝါ - ကို၊ သမာဟိတေ - ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားအပ်သော်၊ ဝါ - တည်ကြည်လသော်၊ ဒေဝယာနိယော - နတ်ပြည်သို့ သွားကြောင်းဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ - လမ်းကြောင်း သည်၊ (ဣဒ္ဓိဝိမ အဘိညာဉ်ကို ဆိုသည်။) ပါတုရဟောသိ - ထင်ရှားဖြစ်ပြီ၊ တထာရူပံ - ထိုသို့ သဘောရှိသော၊ သမာဓိ - ကို၊ ဝါ - သို့၊ သမာပဇ္ဇိ - ကောင်းစွာ ရောက်ပြီ၊ ဝါ - ဝင်စားပြီ။

ကေဝဠု - နှု၊ အထခေါ - ၌၊ သော ဘိက္ခု - သည်၊ ယေန - ၌၊ စာတုမဟာရာဇိ ကာ - စာတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါ - တို့သည်၊ (သန္တိ - နိဗ္ဗာန်) တေန - သို့၊ ဥပသင်္ကမိ - ပြီ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ - ၌၊ စာတုမဟာရာဇိကေ - နိသော၊ ဒေဝေ - တို့ကို၊ ဧတံ - ကို၊ အဝေါစ - ပြီ၊ (ကိံ)၊ အာဝုသော - ငါ့ရှင် နတ်များတို့၊ ကတ္ထ - ကြောင့်၊ စတ္တာရော - ကုန်သော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ - တို့သည်၊ အပရိ သေသာ - နိသည်၊ (ဟုတွာ) နိရုဇ္ဈန္တိ နုခေါ - ချုပ်ကုန်သနည်း၊ သေယုထိဒံ - နည်း၊ ပထဝီဓာတု - ၎င်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု ၎င်းတည်း၊ ဣတိ - သို့၊ (အဝေါစ)၊ ကေဝဠု - နှု၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝုတ္တေ - သော်၊ စာတုမဟာရာဇိကာ - နိသော၊ ဒေဝါ - တို့သည်၊ တံ ဘိက္ခု ဧတံ အဝါစံ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း၊ ယတ္ထ - ကြောင့်၊ စတ္တာရော - နိသော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု - ၎င်းတည်း၊ (တံ - ထိုအကြောင်းကို၊ မယမ္ပိ - အကျွန်ုပ်တို့ သည်လည်း၊ န ဇာနာမ - မသိကြပါကုန်၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း၊ အမှေဟိ - အကျွန်ုပ်တို့ထက်၊ အဘိက္ကန္တတရာစ - သာ၍ အလွန်နှစ်သက်အပ် သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဏီတတရာစ - သာ၍ မွန်မြတ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန် သော၊ စတ္တာရော - နိသော၊ မဟာရာဇာနော - နတ်မင်းကြီးတို့သည်၊ အတ္ထိ - ရှိကုန်၏၊ တေ - ထိုနတ်မင်းကြီး ၄ ယောက်တို့သည်၊ ယတ္ထ - ကြောင့်၊ စတ္တာရော - နိသော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု - ၎င်းတည်း၊ ဧတံ - ဤမဟာဘုတ် ၄ ပါးတို့၏ ချုပ်ကြောင်းကို၊ ဇာနေယျံ - သိနိုင်ကုန်ရာပါ၏၊ ဣတိ - သို့၊ (အဝေါစံ)၊ အထ ခေါ ကေဝဠု ဘိက္ခု ယေန စတ္တာရော မဟာရာဇာနော၊ ပေ၊ မဟာရာဇေ တေ ဒေဝါစ၊ (ကိံ)၊ ကတ္ထ၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု - ၎င်းတည်း၊ ဣတိ - သို့၊ (အဝေါစ)။

အမှာ။ ။ ဤမှ နောက်၌ နတ်မင်းကြီး ၄ ယောက်တို့က တာဝတိံသာ နတ်တို့ကို၎င်း၊ တာဝတိံသာနတ်တို့က သကြားမင်းကို၎င်း၊ သကြားမင်းက ယာမာနတ်တို့ကို၎င်း၊ ယာမာနတ်တို့က သုယာမနတ်မင်းကို၎င်း၊ သုယာမ နတ်မင်းက တုသိတာနတ်တို့ကို၎င်း၊ တုသိတာနတ်တို့က သန္တုသိတနတ်မင်း ကို၎င်း၊ သန္တုသိတနတ်မင်းက နိမ္မာနရတိနတ်တို့ကို၎င်း၊ နိမ္မာနရတိနတ်တို့က သုနိမ္မိတ နတ်မင်းကို၎င်း၊ သုနိမ္မိတနတ်မင်းက ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိ နတ်တို့ကို ၎င်း၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္ထိ နတ်တို့က ဝသဝတ္ထိ နတ်မင်းကို၎င်း၊ အဆင့်ဆင့် ညွှန်ပြကြသည်။

အနက်ပေး။ ။ ထိုဝါကျများ၌ “ တာဝတိံသာ – တာဝတိံသာဘုံ၌ နေကုန်သော၊ ဒေဝါ- တို့သည်၊ ဒေဝါနိ- နတ်တို့၏၊ ဣန္ဒြာ-အရှင်ဖြစ်သော၊ သက္ကော-သကြားသည်၊ ယာမာ- ယာမာဘုံ၌နေကုန်သော၊ ဒေဝါ- တို့သည်၊ သုယာမောနာမ- မည်သော၊ ဒေဝပုတ္တော- သည်” စသည်ဖြင့် ပေးပါ။ ကြွင်း ပုဒ်များ၌ အနက်တူပြီ။ ထို့နောက် ဝသဝတ္တိနတ်မင်းက ဗြဟ္မာများထံ ညွှန်ပြ သည်။ “ဗြဟ္မကာယိကာ – ပဌမဈာန် ဗြဟ္မာအပေါင်း၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေဝါ နာမ-ဗြဟ္မာတို့ မည်သည်” ဟု ပေးပါ။

ကေဝဠ- နှ၊ အထခေါ- ဝသဝတ္တိနတ်မင်းက ပြောပြရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ ယထာ (ယေန သမာဓိနာ) ဖြင့်၊ စိတ္တေ-သည်၊ ဝါ-ကို၊ သမာဟိ တေ – သော်၊ ဝါ – လသော်၊ ဗြဟ္မယ- နိယော- ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ သွားကြောင်း ဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ ပါတုရဟောသိ၊ တထာရူပံ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇိ၊ အထခေါ ကေဝဠ သော ဘိက္ခု ယေန ဗြဟ္မကာယိကာ ဒေဝါ၊ ပေ၊ တေဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ အာဝုသော- ငါ့ရှင် ဗြဟ္မာတို့၊ ကတ္ထ- ကြောင့်၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ နုခေါ- န်သနည်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု- ၎င်းတည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးပြီ၊ ဧဝံ ဝုတ္တေ၊ ပေ၊ အဝေါစုံ၊ (ကိံ)၊ ယတ္ထ - ကြောင့်၊ စတ္တာရော - န်သော၊ ဣမေ မဟာဘူတာ - တို့သည်၊ အပရိသေသာ (ဟုတ္တာ)၊ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု- ၎င်းတည်း၊ (တံ- ကိံ)၊ မယမ္ပိ န ဇာနာမ၊ ဘိက္ခု- ရဟန်း၊ မဟာ-ဗြဟ္မာ- မဟာဗြဟ္မာဖြစ်သော၊ ဝါ- ဗြဟ္မာမင်းဖြစ်သော၊ အဘိဘူ - သော၊ ပေ၊ ဘူတာဗျာနံ - တို့၏၊ ပိတာ- သော၊ အမေဟိ-တို့ထက်၊ အဘိက္ကန္တတရောစ-သော၊ ပဏီတတရောစ-သော၊ ဗြဟ္မာ- သည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ သော- ထို မဟာဗြဟ္မာသည်၊ ယတ္ထ - ကြောင့်၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဧတံ- ဤအကြောင်းကို၊ ဇာနေယျ- သိရာ၏၊ ဣတိ (အဝေါစုံ)။ [“မဟာဗြဟ္မာ အဘိဘူ” စသော ပုဒ်များကို ဗြဟ္မဇာလသုတ် , ကေဝဠသုတ်၊ ဒေဝါဒ အခန်း၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

အာဝုသော- ငါ့ရှင် ဗြဟ္မာတို့၊ တေရဟိ- ယခုအခါ၌၊ သော မဟာဗြဟ္မာ- သည်၊ ကဟံ-အဘယ်အရပ်၌ နေသနည်း၊ ဝါ- အဘယ်မှာနည်း၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးပြီ၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း၊ ယတ္ထဝါ - အကြင် အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ - သည်၊ (ဝသတိ- ၏) ယေနဝါ-အကြင် လမ်းဖြင့်မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သို့၊ (အဝသရိ တဗ္ဗော-ရောက်ထိုက်၏) ယဟိံ ဝါ- အကြင်အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊ တံ-ထို ဗြဟ္မာမင်းနေရာအရပ်, ဗြဟ္မာမင်းထံ သွားကြောင်းလမ်း ကို) မယမ္ပိ- တို့သည်လည်း၊ န ဇာနာမ- န်၊ ဘိက္ခု- ရဟန်း၊ အပိစ- ထိုသို့ မသိကြကုန်သော်လည်း၊ ယထာ- အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နိမိတ္တာ- အရိပ်နိမိတ်တို့သည်၊ ဒိဿန္တိ-ထင်ရှားကုန်၏၊ အာလောကော-အလင်းသည်၊ သဗ္ဗာယတိ- ကောင်းစွာဖြစ်၏၊ ဩဘာသော- အရောင်သည်၊ ပါတုဘဝတိ-

ထင်ရှားဖြစ်၏။ (တထာ - ဖြင့်၊) မြဟ္မာ - သည်၊ ပါတုဘဝိဿတိ - ထင်ရှား ဖြစ်ဟောလတံ၊ (ဣတိ- ဤသို့၊ ဇာနာမ - သိကြရကုန်၏။) ဟိ - မှန်၏။ ယဒိဒံ (ယော+အယံ) အာလောကော-သည်၊ သဗ္ဗာယတိ-၏။ ယဒိဒံ (ယော+အယံ) ဩဘာသော- သည်၊ ပါတုဘဝတိ - ၏။ ဧတံ- ဤ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသော အလင်းရောင်သည်၊ မြဟ္မာနော - မဟာမြဟ္မာ၏။ ပါတုဘာဝါယ - ထင်ရှား ပေါ်လာခြင်းငှါ၊ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ-ပုဗ္ဗနိမိတ်တည်း၊ ဝါ-မလာမိ ရှေ့အဘို့၌ ထင်ရှား သော အမှတ်အသားတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ၊ ကေဝဋ္ဌ - နှု၊ အထ ခေါ-ပြောဆိုကြရာ ထိုအခါ၌၊ မဟာမြဟ္မာ - သည်၊ န စိရသေဝ- မကြာမြင့် မီပင်၊ ပါတုရဟောသိ-ထင်ရှား ပေါ်လာပြီ။

ကေဝဋ္ဌ- နှု၊ အထခေါ- မဟာမြဟ္မာ၏ ထင်ရှား ပေါ်လာရာထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု- သည်၊ ယေန သော မဟာမြဟ္မာ၊ ပေ ၊ တေဒဝေါစ-ပြီ။ (ကိံ)၊ အာဝုသော - ငါ့ရှင် မဟာမြဟ္မာ၊ ကတ္ထ ၊ ပေ ၊ ဝါယောဓာတု - ၎င်းတည်း၊ ဣတိ (အဝေါစ)၊ ကေဝဋ္ဌ- နှု၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝုတ္တေ - သော်၊ သော မဟာမြဟ္မာ- သည်၊ တံ ဘိက္ခု၊ တေဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခု-ရဟန်း၊ အဟံ-အကျွန်ုပ်သည်၊ မြဟ္မာ-သည်၊ မဟာမြဟ္မာ- သည်၊ အဘိဘူ၊ ပေ၊ ဘူတဘဗျာနံ- တို့၏၊ ပိတာ- သည်၊ အသိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ (အဝေါစ)၊ ကေဝဋ္ဌ-နှု၊ ဒုတိယမ္ပိ-လည်း၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ တံ မဟာမြဟ္မာနံ - ကို၊ တေဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ အာဝုသော - ဟူ၍၊ အဟံ-သည်၊ တံ- သင့်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ န ပုစ္ဆာမိ- မမေးပါ၊ (ကိံ-နည်း၊) တံ- သည်၊ မြဟ္မာ-သည်၊ မဟာမြဟ္မာ- သည်၊ အဘိဘူ - သည်၊ ပေ၊ ဘူတဘဗျာနံ- တို့၏၊ ပိတာ-သည်၊ အသိ-ဖြစ်သလော၊ ဣတိ-သို့၊ (န ပုစ္ဆာမိ)၊ အာဝုသော၊ စခေါ-စင်စစ်ကား၊ ဧဝံ-သို့၊ အဟံ-သည်၊ တံ-ကို၊ ပုစ္ဆာမိ-မေးပါ၏၊ (ကိံ)၊ အာဝုသော၊ ကတ္ထ- ကြောင့်၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု - ၎င်းတည်း၊ ဣတိ (ပုစ္ဆာမိ)။ [ဤမှနောက်၌ “အဟမသိ မြဟ္မာ ” စသည်ဖြင့် မဟာမြဟ္မာက ၂ ကြိမ်မြောက် ထပ်ပြောသည်၊ ရဟန်းကလည်း အသင့်အား မဟာမြဟ္မာ ဟုတ်-မဟုတ်ကို မမေးကြောင်း၊ မဟာဘုတ်တို့၏ အကြွင်းမရှိ ချုပ်ရာကိုသာ မေးကြောင်းကို ၃ ကြိမ်မြောက် ပြောသည်၊ ဤဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

ကေဝဋ္ဌ-နှု၊ အထခေါ-၃ ကြိမ်တိုင်အောင်မေးရာထိုအခါ၌၊ သော မဟာ မြဟ္မာ-သည်၊ တံ ဘိက္ခု-ကို၊ ဗာဟာယံ-လက်မောင်း၌၊ ဂဟေတွာ-ကိုင်၍၊ (တနည်း) တံ ဘိက္ခု- ၏၊ ဗာဟာယံ- ကို၊ ဂဟေတွာ- ၍၊ [ဤသို့ ပေးရခြင်း၏ အကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဒုတိယအုပ် စာမျက်နှာ (၂၂၉)၌ ပြထားပြီ။] ကေမန္တိ-၌၊ အပနေတွာ- ဖယ်ဆောင်၍၊ တံ ဘိက္ခု၊ တေဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ မြဟ္မာကာယိကာ-မြဟ္မာအပေါင်း၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမေ ဒေါ-ဤ မြဟ္မာတို့သည်၊ မံ အကျွန်ုပ်ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ ဇာနန္တိ-န်၏၊ (ကိံ-နည်း၊)

ဗြဟ္မာနော-၏၊ ဝါ-သည်၊ အညာတံ- မသိအပ်သော၊ ကိဉ္ဇိ - တစုံတခုသော အရာဝတ္ထုသည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏၊ ဝါ-သည်၊ အဒိဋ္ဌိ-မမြင်အပ်သော၊ ကိဉ္ဇိ-သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏(စိတ်၌)၊ အဝိဒိတံ-မထင်ရှားသော၊ ကိဉ္ဇိ-သည်၊ နတ္ထိ-တော့၊ ဗြဟ္မာနော-၏၊ ဝါ-သည်၊ အသန္တိကတံ- မျက်မှောက် မပြုအပ်သော၊ ကိဉ္ဇိ-သည်၊ နတ္ထိ-တော့၊ ဣတိ - သို့၊ (ဇာနန္တိ)၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ အဟံ-သည်၊ တေသံ-ထို ဗြဟ္မာတို့၏၊ သမ္မုခါ-မျက်မှောက်၌၊ န ဗျာကာသိ-မဖြေဆိုခဲ့ပါ၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း၊ ယတ္ထ - အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-၎င်းတည်း၊ (တံ-ထိုအကြောင်းကို)၊ အဟဒ္ဓိ-သည်လည်း၊ န ဇာနာမိ-မသိပါ၊ ဘိက္ခု - ရဟန်း၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တံ-သည်၊ တံ ဘဂဝန္တိ -ကို၊ အတိဓာဝိတွာ-ကျော်လွန် ပြေးသွား၍၊ ဗဟိဒ္ဓါ- မြတ်စွာဘုရားမှ အပ၌၊ ဣမဿ ပဉ္စဿ- ကို၊ ဝေယျာကရဏာယ- ဖြေဆိုခြင်းငှါ၊ ပရိယိဋ္ဌိ - ရှာခြင်းသို့၊ ယံ အာပဇ္ဇသိ-အကြင်ရော၏၊ ဧတံ-ဤသို့ ရောက်ခြင်းသည်၊ တုယံ ဝေ-သင်၏သာ၊ ဒုက္ကဋံ-မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်သော အမှုတည်း၊ ဧတံ-သည်၊ တုယံ ဝေ - ၏သာ၊ အပရဒ္ဓံ - ချွတ်ယွင်းချက်တည်း၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ တံ-သည်၊ ဂစ္ဆ-ပြန်တော့၊ တမေဝ ဘဂဝန္တိ - ကိုသာ၊ ဥပ သင်္ကမိတွာ-၍၊ ဣမံ ပဉ္စံ-ကို၊ ပုစ္ဆ - မေးလေလော၊ ယထာ - အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တေ - သင့်အား၊ ဘဂဝါ- သည်၊ ဗျာကရောတိ- ဖြေတော်မူ၏၊ တထာ-ထို ဖြေတော်မူတိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နံ - ထို ပြဿနာကို၊ ဓာရေယျာသိ-ဆောင်ရွက် မှတ်သားလော၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြောပြီ။

ကေဝဠ-နု၊ အထခေါ-မဟာဗြဟ္မာက ပြောရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ သေယျထာဝိနာမ-ကား၊ ဗလဝါ - အားရှိသော၊ ပုရိသော - သည်၊ သမန္တိတံ - ကွေးအပ်ပြီးသော၊ ဗာဟံ - ကို၊ ပသာရေယျ သေယျထာဝိဝါ- ဆန့်တန်းရာသကဲ့သို့၎င်း၊ ပသာရိတံ-ဆန့်တန်းအပ်ပြီးသော၊ ဗာဟံ-ကို၊ သမဉ္ဇေယျ သေယျထာဝိဝါ - ကွေးရာ သကဲ့သို့၎င်း၊ ဧဝမေဝ - သာလျှင်၊ ဗြဟ္မာလောကေ-၌၊ အန္တရဟိတော-ကွယ်ခဲ့သည်၊ (ဟုတွာ-၍)၊ မမ-ငါ၏၊ ပုရတော-ရှေ့၌၊ ပါတုရဟောသိ-ပြီ၊ ကေဝဠ-နု၊ အထခေါ-ရှေ့တော်မှောက်သို့ ရောက်လာရာ ထိုအခါ၌၊ သော ဘိက္ခု-သည်၊ မံ-ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရှိခိုး၍၊ ကေမန္တံ နိသီဒိ၊ ကေဝဠ-နု၊ ကေမန္တံ-၌၊ နိသိန္ဓော-သော၊ သော ဘိက္ခု - သည်၊ မံ တေဒဝေါ၊ (ကိံ)၊ ဘန္တေ-ရား၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-န်သော၊ မဟာဘူတာ-တို့သည်၊ အပရိသေသာ-အကြွင်းမရှိကုန်သည်၊ (ဟုတွာ)၊ နိရုဇ္ဈန္တိ-ချုပ်ပါကုန်သနည်း၊ သေယျထိဒံ - ထို မဟာဘုတ်တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ပထဝီဓာတု-၎င်း၊ ပေ၊ ဝါယောဓာတု-၎င်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (အဝေါ)။

တီရဒသီသကုဏုပမာကထာ

ကေဝဠ-န၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝုတ္တေ-မေးလျှော်အပ်သော်၊ အဟံ-သည်၊ တံဘိက္ခု၊
 တေဒဝေါစံ၊(ကိံ)၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ ဘူတပုဗ္ဗိ - ကား၊ သာမုဒ္ဓိကာ - သမုဒြာ၌
 သွားလာကြကုန်သော၊ ဝါဏီဇာ - ကုန်သည်တို့သည်၊ တီရဒသီ - ကမ်းကို
 မြင်နိုင်သော၊ သကုဏံ - ငှက်ကို၊ ဂဟေတွာ - ယူ၍၊ နာဝါယ - ဖြင့်၊ သမုဒ္ဓိ-
 သို့၊ အဇ္ဈောဂါဟန္တိ သက်ဝင်ကြကုန်၏၊ တေ-ထိုကုန်သည်တို့သည်၊ နာဝါယ-
 သည်၊ ဝါ-လျှော၌ နေသူ လူအပေါင်းသည်၊ အတီရဒက္ခိနိယာ-ကမ်းကို မမြင်
 လသော်၊ တီရဒသီ - သော၊ သကုဏံ-ကို၊ မုဗ္ဗန္တိ - လွတ်ကြကုန်၏၊ သော-
 ထိုငှက်သည်၊ ပုရတ္ထိမံဒိသံ-အရှေ့အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတေဝ-တသွားတည်းသွားသည်
 သာ၊ ဒက္ခိဏံဒိသံ-တောင်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)-သာ၊ ပစ္စိမံဒိသံ-အနောက်
 အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)-သာ၊ ဥတ္တရံဒိသံ-မြောက်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)-သာ၊
 ဥဒ္ဒံဒိသံ-အထက်အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)-သာ၊ အနုဒိသံ-အထောင့် အရပ်သို့၊
 ဂစ္ဆတိ(ဧဝ)-သာ၊ သော - ထိုငှက်သည်၊ သမန္တာ - ထက်ဝန်းကျင်၌၊ တီရံ-
 ကမ်းကို၊ သစေ ပဿတိ - အကယ်၍ မြင်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ - သော်၊) တထာ
 ဂတကောဝ-ထို သွားမြဲတိုင်း သွားတော့သည်သာ၊ ဟောတိ - ၏၊ (ပြန်မလာ
 တော့-ဟူလို။) သော-ထိုငှက်သည်၊ သမန္တာ-၌၊ တီရံ-ကို၊ သစေ န ပဿတိ-
 အကယ်၍ မမြင်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-သော်၊) တမေဝနာဝံ-ထို လှေသို့သာ၊ ပစ္စာ
 ဂစ္ဆတိ(သေယျထာပိ)-ပြန်လာသကဲ့သို့၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ ဧဝ မေဝ-လျှင်၊ တံ-
 သည်၊ ယတော-အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ယာဝဗြဟ္မလောကာ-တိုင်အောင်၊
 ပရိယေသမာနော-ရှာမှီးလသော်၊ ဣမဿ ပဉ္စဿ-၏၊ ဝေယျာကရဏံ-အဖြေ
 ကို၊ နာဇ္ဈဂါ-မရခဲ့၊(တတော-ထို့ကြောင့်၊) အထ- အဖြေမရခဲ့ရာ ထို အခါ၌၊
 မမညေဝ-၏သာ၊ သန္တိကေ-၌၊ ပစ္စာဂတော-ပြန်လာရပြီ။

ဘိက္ခု-ဟန်း၊ ဒေသာ ပဉ္စော-ကို၊ ဧဝံ - သို့၊ န ပုစ္ဆိတဗ္ဗော - မမေးထိုက်၊
 (ကိံ-နည်း၊)ဘန္တေ-ရာ၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ စတ္တာရော-န်သော ၊ ပေ ၊ ဝါယော
 ဓာတု-၎င်းတည်း၊ ဣတိ-သို့၊(န ပုစ္ဆိ တဗ္ဗော)၊ ဘိက္ခု-ဟန်း၊ ဝေဇ္ဇ-ဤသို့သာ၊
 ဒေသာ ပဉ္စော-ကို၊ ပုစ္ဆိ တဗ္ဗော-၏၊(ကိံ-နည်း၊)ကတ္ထ-အဘယ်တရားကြောင့်၊
 ဝါ- အဘယ်တရားကို သိရခြင်းကြောင့်၊ အာပေါစ-အာပေါမဟာဘုတ်သည်
 ၎င်း၊ ပထဝီစ-သည်၎င်း၊ တေဇောစ-သည်၎င်း၊ ဝါယောစ-သည်၎င်း၊ န ဂါဓတိ-
 မထောက်မမှီ၊ မတည်နိုင်ပါသနည်း၊ ကတ္ထ-ကြောင့်၊ ဝါ- ကြောင့်၊ ဒီယဉ္စ-
 အရှည်ခေါ်ရန်၊ ပုံသဏ္ဍာန်သည်၎င်း၊ ရဿဉ္စ-အတိုခေါ်ရန်၊ ပုံသဏ္ဍာန်သည်
 ၎င်း၊ အဏံ-အဏုမြူသဘွယ် သေးငယ်သော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းသည်၎င်း၊
 ထူလံ-ကြီးကျယ်သော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းသည်၎င်း၊ သုဘာသုဘံ-တင့်တယ်
 မတင့်တယ်သော ရုပ်ကလာပ်အပေါင်းသည်၎င်း၊ (အသေသံ - အကြွင်း မရှိ

အောင်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-ချုပ်ရပါသနည်း၊) ကတ္ထ-ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ နာမဉ္စ-
နာမ်တရားသည်၎င်း၊ ရူပဉ္စ - ရုပ်တရားသည်၎င်း၊ အသေသံ - အောင်၊ ဥပ
ရုဇ္ဈတိ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)၊ တတြိ-ထို အမေး၌၊ ဝေယျာကရ
ဏံ-အဖြေသည်၊ ဘဝတိ - ဖြစ်၏၊ (ကိ - နည်း၊) ဝိညာဏံ အနိဒဿနံ၊ ပေ၊
ဧတ္ထတံ ဥပရုဇ္ဈတိတိ-ဟူ၍၊(ဘဝတိ)။

အဖြေဂါထာများ၏ အနက်

ဝိညာဏံ - ထူးကဲမြင့်မြတ်၊ မဂ်ဉာဏ်ဓာတ်ဖြင့်၊ တပ်အပ် ထင်ထင်၊ သိမြင်
နိုင်ထသော၊ အနိဒဿနံ-စက္ခုနှင့်စပ်၊ ဝိညာဏ်ဓာတ်ဖြင့်၊ မမြင်အပ် မမြင်နိုင်
ထသော၊(တနည်း)၊ အနိဒဿနံ-အတုကင်းပ၊ အမတမိ၊ ညွှန်ပြုဘို့ရာ၊ ဥပမာ
လည်း မရှိထသော၊ အနန္တိ-ဖြစ်တည် ပျက်ငြား၊ ဤ ၃ ပါးဟု၊ ပိုင်းခြားမရှိ၊
သန္တိသုခ၊ အမတဓာတ်ဖြင့်၊ မပြတ်ပုံသေ၊ တည်ရှိပေထသော၊ သဗ္ဗတောပတံ-
သမုဒြာ၊ ဆိပ်ကမ်းသာသို့၊ ဝင်ရာဖုံဖုံ၊ အာရုံကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဆိပ်ကမ်းအဝင်ဝလည်း
ရှိထသော၊ (တနည်း)၊ သဗ္ဗတောပတံ - ကိလေသာ အမဲ့၊ မှောင်မတွဲသဖြင့်၊
အမြဲဝင်းပြောင်၊ အရောင်လည်းရှိထသော၊ (ယံနိဗ္ဗာနံ - ကိလေသာဟူ၊ အပူ
ခပ်သိမ်း၊ အေးငြိမ်းရာမှန်၊ အကြင် အေးနိဗ္ဗာန်သည်၊ အတ္ထိ - ပရမတ်တရား၊
ဓာတ်တပါးဖြင့်၊ ထင်ရှားမသွေ၊ ရှိပါပေ၏။)

တ္ထေ (နိဗ္ဗာနော)-ခန္ဓာ ၅ ရပ်၊ ပရမတ်ထက်၊ ဆတ်ဆတ်ကဲလျှံ၊ ဤ နိဗ္ဗာန်
ကြောင့်၊ ဝါ-ဤ နိဗ္ဗာန်ကို သိရခြင်းကြောင့်၊ အာပေါစ - ဖွဲ့စည်း လက္ခဏာ၊
ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖေဂီထုတ်၊ အာပေါမဟာဘုတ်သည်၎င်း၊ ပထဝီစ-
ခက်မာလက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖေဂီထုတ်၊ ပထဝီမဟာဘုတ်သည်
၎င်း၊ တေဇောစ-အငွေ့လက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ သညာဖေဂီထုတ်၊ တေဇော
မဟာဘုတ်သည်၎င်း၊ ဝါယောစ - ထောက်ကန်လက္ခဏာ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊
သညာဖေဂီထုတ်၊ ဝါယောမဟာဘုတ်သည်၎င်း၊ န ဂါတိ - မထောက် မမှီ၊
မတည်နိုင်တော့ချေ။

တ္ထေ (နိဗ္ဗာနော)- သန္တိလက္ခဏာ၊ ငြိမ်သက်စွာဖြင့်၊ သညာ ခေါ်ရန်၊ ဤ
နိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ ဒီဃဉ္စ-ရုပ်ကလာပ်အလီလီ၊ စဉ်ဆက်တည်သဖြင့်၊
အရှည် ခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါ ရုပ်တရားသည်၎င်း၊ ရဿဉ္စ - ရုပ်ကလာပ် ထိုထို၊
အနည်းကိုပင်၊ အတိုခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါရုပ်တရားသည်၎င်း၊ အဏုံ-ရုပ်ကလာပ်
အနည်းစု၊ ပေါင်း၍ ပြုသဖြင့်၊ အဏုမြူ ခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါရုပ်တရားသည်၎င်း၊
ထူလံ-ရုပ်ကလာပ် အသီးသီး၊ ပေါင်းစုံမှီးသဖြင့်၊ အကြီးခေါ်ငြား၊ ဥပါဒါ ရုပ်
တရားသည်၎င်း၊ သုဘာသုဘံ-တင့်တင့်တယ်တယ်၊ မတင့်တယ်ဟု၊ ၂ သွယ်
ကွဲပြား၊ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌရုပ်တရားသည်၎င်း၊ (ဥပရုဇ္ဈတိ-တရားထုံးအရ၊ သုံးမကျ
သဖြင့်၊ လုံးဝပုံသေ၊ ချုပ်ရပေသတည်း။)

တ္ထု(နိဗ္ဗာနေ)-အသင်္ခတ၊ သဘာဝဖြင့်၊ ဘဝထိပ်ပန်၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်၊ ဝါ-ကြောင့်၊ နာမဉ္စ-ခန္ဓာ ၄ ပါး၊ နာမ်တရားသည်၎င်း၊ ရူပဉ္စ- ၂၀ ပါး၊ ရုပ်တရားသည်၎င်း၊ အသေသံ- တစိုးတစိ၊ အကြွင်းမရှိအောင်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ - အခြေကျန၊ မနေရဘဲ၊ ကြေမွကိန်းသေ၊ ချုပ်ရပေသတည်း။

ဝိညာဏဿ-ပုညာပုည၊ အာနန္ဒဟု၊ သုံးဝခေါ်တွင်၊ အဘိသင်္ခါရဝိညာဉ်၏၊ နိရောဓနေ-အောက်ထက်ပေါ်လာ၊ မဂ် ၄ ဖြာဖြင့်၊ ဝေးကွာ ဖော်ကင်း၊ ချုပ်ပျောက်ခြင်းကြောင့်၊ (တနည်း) ဝိညာဏဿ - ရဟန္တာ၏၊ စုတိခေါ်တွင်၊ နောက်ဆုံး ဝိညာဉ်၏၊ နိရောဓနေ-ဥပါဒ် ငွှ်ဘင်၊ အစဉ်စေ့ရောက်၊ ချုပ်ပျောက်သည့်အတွက်၊ တတ္ထု(နိဗ္ဗာနေ)-ရဟန္တာအရှင်၊ မျက်မှောက်မြင်သည့်၊ အသင်္ခတဓာတ်၊ ဤနိဗ္ဗာန်မြတ်ကြောင့်၊ ဝါ- ဤ နိဗ္ဗာန်မြတ်ကို သိရခြင်းကြောင့်၊ ဧတံ (ဥပါဒိန္ဒက ဓမ္မဇာတံ)-ခန္ဓာကိုယ်တွင်၊ ဖြစ်ပျက်စဉ်၍၊ ပူပင်ရကြောင်း၊ ဤရုပ်နာမ် အပေါင်းသည်၊ ဥပရုဇ္ဈတိ-နောက်ထပ် မလဲ၊ ဝဋ်ဇာတ်ခွဲဘို့၊ အမြဲကိန်းသေ၊ ချုပ်ငြိမ်းရပေသတည်း။

ဘဂဝါ-သည်၊ ဣဒံ-ဤတရားတော်ကို၊ အဝေါစ-ပြီ၊ ကေဝဇ္ဇော-သော၊ ဂဟပတိပုတ္တော-သည်၊ အတ္တမနော-မိမိစိတ်ရှိသည်၊ ဝါ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်၊ (ဟုတွာ - ၍) ဘဂဝတော-၏၊ ဝါ-သည်၊ ဘာသိတံ-ဟောတော်မူအပ်သော တရားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိ - ဝမ်းမြောက် နှစ်သက်၊ ရှင်အားတက်လျက်၊ လက်ခံပြီ၊ ဣတိ - သို့၊ (သုတံ - ပြီ၊ တနည်း) ဣတိ-သို့၊ (သုတံ-သည်၊ ဟောတံ-၏၊ ဣတိ-ကေဝဇ္ဇသုတ် အပြီးတည်း။)

ကောဒသမံ - တဆွဲတသုတ်မြောက်သော၊ ကေဝဇ္ဇသုတ္တံ - ကေဝဇ္ဇသုတ်သည်၊ နိဗ္ဗိတံ-ပြီးပြီ။

x x x x x x x x

တိုက်တွန်းချက်။ ■ “နိဗ္ဗာန်သည် ဘာမျှမရှိသော အဘာဝပညတ်” ဟု ယူမှားအပ်သောအယူကို ဤဂါထာက ကောင်းကောင်း ပယ်ရှားနိုင်ပါသည်။ ဤဂါထာနှင့် တွဲဘက်၍ “ ခယံ ဝိရာဂံ အမတံ ပဏီတံ ” စသော ရတနသုတ်တော်လာ နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်တော်ပြု ဂါထာကို၎င်း၊ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၊ ဥပသမာနုဿတိ အခန်း၌ပြုအပ်သော ဂါထာများကို၎င်း ကြည့်ရှု ကျက်မှတ်ကာ နိဗ္ဗာန်ကို ပုထုဇဉ်၏ အနုမာနဉာဏ်စက္ခုဖြင့် အဖန်ဖန် ကြည့်ရှုလျက် ဥပသမာနုဿတိဘာဝနာကို ပွားများကြပါလေ။

ကေဝဇ္ဇသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

လောဟိစ္စသုတ် နိဿယ

လောဟိစ္စ မြာဟုဏဝတ္ထု

ဧဝံ မေ သုတံ ဧကံ သမယံ၊ [မြာဟုဏသုတ်အတိုင်း ပေးပါ။] ဘဂဝါ
 ကောသလေသု၊ ပေ၊ ယေန သာလဝတိကာ တဒဝသရိ၊ တေန ခေါပန သမယေ
 န လောဟိစ္စော မြာဟုဏော သာလဝတိကံ အဇ္ဈာဝသတိ၊ သတ္တုဿဒံ၊ ပေ၊
 မြာဟုဒေယံ၊ [“ သာလဝတိကာ - သာလဝတိကာ ရွာသည် ” ဟု ပေးရုံသာ
 ထူးပါသည်။ ကြွင်းပုဒ်များကို အမ္ပဋ္ဌသုတ်အစဉ် ပေးခဲ့ပါပြီ။] တေန ခေါပန
 သမယေန-မြတ်စွာဘုရား၏ ကောသလတိုင်း သာလဝတိကာရွာဝယ် သီတင်း
 သုံးတော်မူရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စဿ-လောဟိစ္စမည်သော၊ မြာဟုဏဿ-
 ၏၊ ဝေရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ပါပကံ - ယုတ်ညံ့သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ- အယူမျှ
 သည်၊ [ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ လဒ္ဓိမတ္တံ- ဋီကာ၊ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိတွင် ပါဝင်သော
 မိစ္ဆာအယူမျိုးမဟုတ်] သာမညအယူမှားသာ ဖြစ်သည် - ဟူလို။] ဥပ္ပန္နံ -
 ဖြစ်သည်၊ ဟောတိ - ၏၊ (ကိံ - နည်း၊) ဣဓ - ဤလောက၌၊ သမဏောဝါ -
 သမဏအမည်ရသူသည်သော်၎င်း၊ မြာဟုဏောဝါ-မြာဟုဏအမည်ရသူသည်
 သော်၎င်း၊ ကုသလံ-အပြစ်မရှိသော၊ ဓမ္မံ- ဝိမောက္ခတရားကို၊ အဓိဂစ္ဆေယျ-
 ရငြားအံ့၊ ကုသလံ-သော၊ ဓမ္မံ-ကို၊ အဓိဂန္ဓာ-ရပြီး၍၊ ပရဿ-သူတပါးအား၊
 န အာရောစေယျ - မပြောဟောရာ၊ ဟိ- တားမြစ်သင့်၏၊ (“ မပြောဟောရ ” ဟု
 တားမြစ် သင့်၏) ပရော-သွန်သင်အပ်သူ၊ တပါးသောလူသည်၊ ပရဿ-သွန်သင်
 တတ်သူ၊ တပါးသောလူ၏၊ ကိံ - အဘယ် အကြောင်းအရာကို၊ ဝါ - အဘယ်
 ဩဝါဒကို၊ ကရိဿတိ - ပြုလတံ့နည်း၊ ဝါ - လိုက်နာ၍ ပြုကျင့်လတံ့နည်း။

x x x x x x x

ကုသလံ ဓမ္မံ ။ ။ ကုသလံ ဓမ္မန္တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မံ နိက္ကိလေသဓမ္မံ၊ ဝိမောက္ခဓမ္မန္တိ
 အတ္ထော၊ - ဋီကာ၊ နောက်၌ ပြအပ်လတံ့သော ပုရာဏဗန္ဓနကို ဖျက်ခြင်းနှင့်တူအောင်
 ကုသလံ ဓမ္မံအရ “ အပြစ်မရှိသော ဝိမောက္ခတရား ” ဟု ဖွင့်သည်။ လောဟိစ္စမြာဟုဏ၏
 ဆိုလိုရင်းကား- ဝိမောက္ခတရားကို ရခြင်းသည် အနှောင်အဖွဲ့ သံယောဇဉ်လောဘကို
 ဖျက်ဆီးခြင်းနှင့်တူ၏။ သူတပါးကို သွန်သင်ခြင်းကား ကိုယ်တပည့်ဖြစ်အောင် သွေးဆောင်
 ခြင်း၊ လောဘသံယောဇဉ် တွယ်၍ နေခြင်းနှင့် တူ၏ဟု ဆိုလိုသည်။ [“ ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ” ၏
 အဖွင့်ကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ ဒု-အုပ် စာမျက်နှာ (၄၈) ၌ ပြထားပြီ။]

ဆရာတို့ အနက်ပေးတော်မူကြပုံ။ ။ (ကသ္မာ - ကြောင့်၊) ကုသလံ - သော၊
 ဓမ္မံ- ကို၊ အဓိဂန္ဓာ- ၍၊ ပရဿ- အား၊ န အာရောစေယျ- နည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ) -
 မကြောင့်၊ ပရော- တပါးသော အနုသာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပရဿ - တပါးသော အနိ
 သာသကပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကိံ - အဘယ်အကျိုးကို၊ ကရိဿတိ - ပြုနိုင်ပါအံ့နည်း၊ (န
 ကရိဿတိဝေ-သည်သာ၊) တသ္မာ-ကြောင့်၊ ကုသလံ ဓမ္မံ အဓိဂန္ဓာ, ပရဿ-အား၊
 န အာရောစေယျ-ရာ၊ ဤသို့ ပေးတော်မူကြသည်။

သေယျထာပိနာမ-ကား၊ ပုရာဏံ-အဟောင်းဖြစ်သော၊ ဗန္ဓနံ- အနှောင်အဖွဲ့ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ-ဖြတ်ပြီး၍၊ အညံ- ပုရာဏဗန္ဓနမှ တပါးသော၊ နဝံ- အသစ်ဖြစ်သော၊ ဗန္ဓနံ- ကို၊ ကရေယျသေယျထာပိ- ပြုရာသကဲ့သို့၊ ဧဝံ သမ္ပဒံ- ဤ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော၊ ပါပကံ-သော၊ ဣဒံ လောဘဓမ္မံ- ဤ လောဘတရားကို၊ ဝဒါမိ-ဆိုလို၏၊ ဟိ-ဆိုသင့်၏၊ ပရော-သည်၊ ပရဿ-၏၊ ကိံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကရိဿတိ-နည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ဣတိ-သို့၊ (ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ)။

လောဟိစ္စော- သော၊ မြာဟ္မဏော- သည်၊ အသောသိ- ပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) သမဏော ခလုဘော ဂေါတမော၊ ပေတထာရူပါနံ အရဟတံ ဒဿနံ ဟောတိတိ၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသဘာဝတ္ထု၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] အထခေါ-ကြားသိရရာထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော-သော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ရောသိကံ-ရောသိကာမည်သော၊ နှာပိတံ - ရေချိုးပေးတတ်သူကို၊ [ရှေးက “ ဆတ္တာသည်ကို ” ဟု ပေးကြ၏။] အာမန္တေသိ- ပြီ၊ (ကိံ -နည်း) သမ္ပရောသိကေ-အဆွေ ရောသိကာ၊ ဟိ - သွားပါချေ၊ ယေန - ၌၊ သမဏော ဂေါတမော- သည်၊ (အတ္ထိ- ၏) တေန-သို့၊ ဥပသင်္ကမ-လော၊ ဥပသင်္ကမိတွာ-ပြီး၍၊ မမ-အကျွန်ုပ်၏၊ ဝစနေန-ဖြင့်၊ သမဏံ ဂေါတမံ- ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ-ကို၎င်း၊ ပေ၊ ဖါသုဝိဟာရံ-ကို၎င်း၊ ပုစ္ဆ-မေးပါချေလော၊ (ကိံ -နည်း၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ လောဟိစ္စော-သော၊ မြာဟ္မဏော-သည်၊ ဘဝန္တံ ဂေါတမံ-ကို၊ အပ္ပါဗာဓံ- ကို၎င်း၊ ပေ၊ ဖါသုဝိဟာရံ-ကို၎င်း၊ ပုစ္ဆတိ-မေးလိုက်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ (ပုစ္ဆ-လော၊) ဝေဇ္ဇ-ဤသို့လည်း။ ဝဒေဟိ - လျှောက်ပါလေဥားလော၊ (ကိံ - နည်း၊) ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ သွာတနာယ - နက်ဖန်၌ ဖြစ်လတံ့သော ကောင်းမှု၊ ပီတိ ပါမောဇ္ဇအကျိုးငှါ၊ လောဟိစ္စဿ-သော၊ မြာဟ္မဏဿ-၏၊ ဘတ္တံ-ကို၊ ဘိက္ခုသံယေန-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-ကွ၊ အဓိဝါသေတုကိရ-ကိုယ်တော် အထက်၌ ဝင်သက် တည်နေစေတော်မူပါလောတံ့၊ ဝါ-လက်ခံတော်မူပါလောတံ့၊ ဣတိ(ဝေဇ္ဇ-လည်း၊ ဝဒေဟိ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ အာမန္တေသိ)။ [ပေယျာလအတွက် အနက်များနှင့်တကွ အကျဉ်းမျှသာ ပေးထားအပ်သော ပုဒ်များ၏ အနက်ကို သုဘသုတ်၌ ရေးခဲ့ပြီ]

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ ရောသိကာက ဘုရားရှင်ထံသွား၍ လောဟိစ္စ မြာဟ္မဏ၏ မှာလိုက်သည့်အတိုင်း လျှောက်ပုံ၊ ဘုရားရှင်က လက်ခံတော်မူပုံကို ၎င်း၊ ရောသိကာက လောဟိစ္စမြာဟ္မဏအား ပြန်၍ပြောပုံကို၎င်း ပြ၏။ ထိုဝါကျများ၌ “တေန ဘဂဝတာ-သည်၊ အဓိဝုတ္တန္တ- လက်ခံလည်း လက်ခံတော်မူအပ်ပါပြီ” ဟူသော ပုဒ်မှတစ်ပါး အနက်ထူးမရှိပါ။...ထို့နောက် လောဟိစ္စမြာဟ္မဏသည် မိမိအိမ်၌ ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်ကို စီရင်ပြီးလျှင် ရောသိကာကို ဘုရားရှင်ထံ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို လျှောက်ထားစေပါသည်။ [ထိုဝါကျများ၏ အနက်ကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ ပေါက္ခရသဘာဝတ္ထု၊ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

အထခေါ - ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်ကို လျှောက်ထားရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပုဗ္ဗဏှသမယံ - ၌၊ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဘိက္ခုသံယေန သဒ္ဓိံ၊ [အဗ္ဗုဋ္ဌသုတ် ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနကထာ၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ယေန သာလဝတိကာ (အတ္ထိ)၊ တေန ဥပသင်္ကမိ၊ တေန ခေါ ပန သမယေန - ကြွတော်မူရာထိုအခါ၌၊ ရောသိကာ နှာပိတော၊ ဘဂဝန္တံ - ၏၊ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော - နောက်မှ နောက်မှ၊ ဝါ - နောက်က နောက်က၊ အနုဗန္ဓော - အစဉ်လိုက်သည်၊ ဟောတိ၊ အထခေါ ရောသိကာ နှာပိတောဘဂဝန္တံ ဧတံ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘန္ဓေ - ရား၊ လောဟိစ္စ သ - သော၊ မြာဟ္မဏသ - ၏၊ ဝေရူပံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ၊ ဥပ္ပန္နံ - ဖြစ်နေပါ၏၊ (ကိံ)၊ ဣမ သမဏောဝါ၊ ပေ၊ ကရိဿတိ၊ ဣတိ - ဤသို့ ဖြစ်နေပါပြီ၊ ဘန္ဓေ - ရား၊ သာဓု - တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဂဝါ - သည်၊ လောဟိစ္စ - သော၊ မြာဟ္မဏံ - ကို၊ ပါပကာ - သော၊ ဧတဿ ဒိဋ္ဌိဂတာ - မှ၊ ဝိဒေဝစေတု - ကင်းစေတော်မူပါ၊ ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ရောသိကေ - ကာ၊ အပ္ပေဝနာမသိယာ - ဖြစ်နိုင်တန်ရာ၏၊ ဝါ - ဖြစ်နိုင်လောက်စရာ ရှိပါ၏၊ ရောသိကေ - ကာ၊ အပ္ပေဝနာမသိယာ - ၏၊ ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ အထခေါ - မိန့်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝါ - သည်၊ ပေ၊ နိသီဒိ - ပြီ၊ အထခေါ - ဘုရားရှင်၏ ထိုင်တော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော မြာဟ္မဏော၊ ပေ၊ သမ္ပဝါရေသိ - ပြီ။ [အဗ္ဗုဋ္ဌသုတ်၊ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမန ကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။]

လောဟိစ္စ မြာဟ္မဏာနုယောဂ

အထခေါ - ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးရာ ထိုအခါ၌၊ လောဟိစ္စော - သော၊ မြာဟ္မဏော - သည်၊ ပေ၊ ကေမန္တံ နိသီဒိ၊ ကေမန္တံ နိသိန္တံ ခေါလောဟိစ္စံ မြာဟ္မဏံ ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ လောဟိစ္စ - စွ၊ တေ - သင်၏၊ ဝါ - သင့်မှာ၊ ဝေရူပံ - သော၊ ပါပကံ - သော၊ ဒိဋ္ဌိဂတံ - သည်၊ ဥပ္ပန္နံကိရ - ဖြစ်သတဲ့ဟု ကြားရသည် ကား၊ သစ္စံ - မှန်သလော၊ (ကိံ - အဘယ်သို့ကြားရသနည်း၊) ဣမ - ၌၊ သမဏော ဝါ၊ ပေ၊ ကရိဿတိ၊ ဣတိ - ဤသို့ ကြားရသည်ကား၊ သစ္စံ - လော၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ - မ၊ ဧဝံ - ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏၊ လောဟိစ္စ - စွ၊ တံ - ထို မေးတော်မူအပ်လတံသောစကားကို၊ ကိံ မညသိ - အဘယ်သို့မှတ်ထင် သနည်း၊ တံ - သည်၊ သာလဝတိကံ - ၌၊ အဇ္ဈာဝသသိ နန - နေသည်မဟုတ် လော၊ ဣတိ - ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ - မ၊ ဧဝံ - ဤအတိုင်း ဟုတ်ပါ၏၊ လောဟိစ္စ - စွ၊ ယော - အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝံ - သို့၊ ဝဒေယျ - ရာ၏၊ [နခေါ - အနက်မရှိ၊] (ကိံ - နည်း၊) လောဟိစ္စော - သော၊ မြာဟ္မဏော - သည်၊ သာလဝတိကံ - ၌၊ အဇ္ဈာဝသတိ - ၏၊ သာလဝတိကာယ - ၌၊ ယာ သမုဒယသဉ္ဇာတိ - အကြင် တိုးပွားသော အခွန်အတုတ်၏ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တံ - ထို

တိုးပွားသောအခွန်အတုတ်ကို၊ လောဟိစ္စော-သော၊ မြဟ္မဏောဝ-သည်သာ၊
 ကေကော-တယောက်တည်း၊ (ဟုတ္တာ-၍၊) ပရိဘုဇ္ဇေယျ- သုံးစွဲရာ၏၊ အညေ
 သံ-အခြားသူတို့အား၊ န ဒဒေယျ-မပေးရာ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ)၊ ဝေဝါဒီ-
 ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ရှိသော၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“အန္တရာယကရောဟောတိ
 ဝါ” စသည်၌စပ်၊) ယေ - အကြင်သူတို့သည်၊ တံ - သင့်ကို၊ ဥပဇီဝန္တိ - မှီ၍
 အသက်မွေးကြကုန်၏၊ တေသံ-ထို သင့်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၏၊ အန္တရာယ
 ကရော - လာဘ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြသည်၊ ဟောတိဝါ - ဖြစ်သလော၊ နော
 ဟောတိဝါ-မဖြစ်သလော၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ - မ၊ အန္တရာယကရော-
 သည်၊ (ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

အန္တရာယကရော-သည်၊ သမာနော - သော်၊ တေသံ- တို့ကို၊ ဝါ - တို့၏၊
 ဟိတာနုကမ္ပိ- စီးပွားကို လိုလားသည်၊ ဝါ- စီးပွားဖြင့် ချီးမြှောက်တတ်သည်၊
 ဟောတိဝါ-လော၊ အဟိတာနုကမ္ပိ-စီးပွားကို မလိုလားသည်၊ ဝါ-စီးပွားဖြင့်
 ချီးမြှောက်တတ်သူမဟုတ်သည်၊ ဟောတိဝါ-လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊
 ဘော ဂေါတမ၊(တေသံ-ထိုအကျွန်ုပ်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၏၊ အန္တရာယ
 ကရော-သည်၊ သမာနော- သော်၊) အဟိတာနုကမ္ပိ- သည်၊ (ဟောတိ-ပါ၏၊
 ဣတိ- ပြီ၊) အဟိတာနုကမ္ပိဿ - စီးပွားကို မလိုလားသူ၏၊ ဝါ - စီးပွားဖြင့်
 မချီးမြှောက်တတ်သူ၏၊ တေသု - ထို သင့်ကိုမှီ၍ အသက်မွေးသူတို့၌၊ မေတ္တံ -
 မေတ္တာရှိသော၊ ဝါ- မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော၊ စိတ္တံ- သည်၊ ပစ္စုပဋိတံ - ရှေးရှု
 တည်သည်၊ ဟောတိဝါ- လော၊ သပတ္တကံ- ရန်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ (စိတ္တံ-
 သည်၊ ပစ္စုပဋိတံ-သည်၊ ဟောတိဝါ- လော၊) ဣတိ - ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊
 (အဟိတာနုကမ္ပိဿ-၏၊ တေသု- တို့၌၊) သပတ္တကံ- သော၊ (စိတ္တံ ပစ္စုပဋိတံ
 ဟောတိ၊ ဣတိ-ပြီ၊) သပတ္တကေ- ရန်သူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ စိတ္တေ- သည်၊ ပစ္စု
 ပဋိတေ- လသော်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါ- မိစ္ဆာအယူ ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတိ- လော၊
 သမ္မာဒိဋ္ဌိဝါ - သမ္မာအယူ ရှိသည်မူလည်း၊ ဟောတိ - လော၊ ဣတိ - ပြီ၊ ဘော
 ဂေါတမ - မ၊ (သပတ္တကေ စိတ္တေ ပစ္စုပဋိတေ - သော်၊) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - သည်၊
 (ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-ပြီ၊) လောဟိစ္စ-စ္စ၊ အဟံ- သည်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ-မိစ္ဆာ
 အယူရှိသူ၏၊ ဒွိန္ဒံ- ၂ မျိုးကုန်သော၊ ဂတိနံ-ဂတိတို့တွင်၊ နိရယံဝါ-ရေမူလည်း
 ဖြစ်သော၊ တိရစ္ဆာနယောနိ ဝါ-တိရစ္ဆာန်တို့၏ အမျိုးဇာတ်မူလည်းဖြစ်သော၊
 အညတရံ-အမှတ်မထား တပါးပါးသော၊ ဂတိ- ဂတိကို၊ ဝဒါမိ-တော်မူ၏။

x x x x x x x

ဟိတာနုကမ္ပိ။ ။ ဟိတာနုကမ္ပိတိ ဣတ္ထ ဟိတန္တိ ဝုဗ္ဗိ၊ အနုကမ္ပတိတိ အနုကမ္ပိ၊
 ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော၊ ဝုဗ္ဗိ ဣစ္ဆတိဝါ၊ နော ဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊- အဋ္ဌကထာ၊ အနု
 ပုဗ္ဗော ကမ္ပိသဒ္ဓေါ အာကင်္ခန္တော ဟောတိတိ “ဣစ္ဆတိတိ အတ္ထော”တိ ဝုတ္တံ၊ သာတိ
 သယေနဝါ ဟိတေန အနုကမ္ပကော အနုဂ္ဂဏှကော ဟိတာနုကမ္ပိ၊- ဝိကာ။

လောဟိစ္စ-စ္စ၊ တံ- ထို မိန့်တော်မူအပ်လတံသော စကားကို၊ ကိံမညသိ- အဘယ်သို့မှတ်ထင်သနည်း၊ ပသေနဒိ-ဒိမည်သော၊ ကောသလော-ကောသလ တိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော၊ ရာဇာ - သည်၊ ကာသိကောသလံ - ကာသိတိုင်း၊ ကောသလတိုင်း၌၊ အဇ္ဈာဝသတိနန-စိုးအုပ်၍ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နေသည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘောဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ပါ၏၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ) လောဟိစ္စ-စ္စ၊ ယော ဧဝံ, ဝဒေယျ-ရာ၏(ကိံ)၊ ပသေနဒိ ကောသလော၊ ပေ၊ န အညေသံ ဒဒေယျ၊ ဣတိ-သို့၊ (ဝဒေယျ-ရာ၏) ဧဝံဝါဒိ-သော၊ သော-ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (“အန္တရာယကရော ဟောတိဝါ” စသည်၌စပ်) ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ ပသေနဒိ ကောသလံ, ရာဇာနံ-ကို၊ ဥပဇိဝန္တိ-နံ၏၊ တုမှေစေ-တို့သည်၎င်း၊ အညေစ-သင်တို့မှတပါး အခြားသူတို့သည်၎င်းတည်း၊ [ဆရာတို့ကား “ဥပဇိဝထ” ဟု ထည့်တော်မူကြ၏။] တေသံ - ထို ပသေနဒိ ကောသလမင်းကို မှီ၍ အသက်မွေးကြသော သင်နှင့် အခြားသူတို့၏ အန္တရာယ ကရော, ဟောတိဝါ၊ ပေ၊ အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ။ [အထက်ကအတိုင်းပေးပါ။]

လောဟိစ္စ-စ္စ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ယော-သည်၊ လောဟိစ္စော၊ ပေ၊ န အညေသံ ဒဒေယျာတိ-လောဟိစ္စော၊ ပေ၊ န အညေသံ ဒဒေယျ ဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ကိရဝဒေယျ-အကယ်၍ ပြောအံ့၊ ဧဝံဝါဒိ-သော၊ သော-သည်၊ ပေ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ - မိစ္ဆာ အယူရှိသူသည်၊ ဟောတိ-၏၊ [ဆရာတို့ကား “ကိရဟောတိ- ဖြစ်သတတ်” ဟု ကိရကို ကြိယာပုဒ် အားလုံးနှင့် တွဲ၍ ပေးတော်မူကြ၏။] လောဟိစ္စ-စ္စ၊ ဧဝမေဝ-ဤအတူသာလျှင်၊ ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမ သမဏောဝါ၊ ပေ၊ ကရိဿတိတိ-ဣမသမဏောဝါ၊ ပေ၊ ကရိဿတိဟူ၍၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝဒေယျ-ရာ၏၊ ဧဝံ ဝါဒိ, သော-သည်၊ (“အန္တရာယကရော ဟောတိ” စသည်၌ လှမ်းစပ်) ယေတေ ကုလပုတ္တာ-အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်၊ တထာဂတပ္ပဒဝဒိ တံ-မြတ်စွာဘုရားသည် အပြားအားဖြင့် သိစေတော်မူအပ်သော၊ ဝါ-မြတ်စွာ ဘုရားသည် အပြားအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော၊ ဓမ္မဝိနယံ-သုတ်, အဘိဓမ္မာ, ဝိနည်းကို၊ အာဂမ္မ-ရှေးရှုရောက်၍၊ ဝါ-အကြောင်းပြု၍ ဝေရူပံ-ဤသို့ သဘောရှိသော၊ ဥဠာရံ-မွန်မြတ်သော၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ-ရကြကုန်၏၊ သောတာပတ္တိဖလံဝိ-သောတာပတ္တိဖိုလ်ကိုလည်း၊ သစ္စိကရောန္တိ-မျက်မှောက် ပြုကြကုန်၏၊ သကဒါဂါမိ ဖလံဝိ၊ ပေ၊ အနာဂါမိဖလံဝိ သစ္စိကရောန္တိ၊ အရဟတ္တံဝိ-အရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း၊ သစ္စိကရောန္တိ၊ [“ဝိသေသံ အဓိဂစ္ဆန္တိ” ကိုပင် ထပ်၍ ဖွင့်သည်။]

ယေစိမေ (ယေစ+ ဣမေ) - အကြင် အမျိုးကောင်းသားတို့သည်လည်း၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘဝါနံ-ဖြစ်ရာဘုံမိမာန်တို့၏၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ-ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ဒိဗ္ဗာ-နတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဟ္တာ-ခန္ဓာအစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်တတ်သော

နတ်လောကတို့ကို၊ [ဋီကာ၌ “ဗြဟ္မာလောက”ကိုပါ ယူသည်။] ပရိပါစေန္တိ-
 ဒါန သီလ ဘာဝနာအားဖြင့် ရင့်ကျက်စေကြကုန်၏။(တနည်း)ယေစဇ္ဇမေ-
 တို့သည်လည်း၊ ဒိဗ္ဗာနံ-နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘဝါနံ-ဝိပါကံ ခန္ဓာတို့၏၊ အဘိ
 နိဗ္ဗတ္တိယာ-၄၊ ဒိဗ္ဗာ-နတ်၏ အဖြစ်ကို ဆောင်တတ်ကုန်သော၊ ဂဟ္ဘာ-ခန္ဓာ
 အစဉ်ကို ဖွဲ့စပ်တတ်သော ဒါနစသော ကောင်းမှုတို့ကို၊ ပရိပါစေန္တိ-ရင့်ကျက်
 စေကြကုန်၏။ [ဤပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] တေသံ - ထို
 အရိယာဖြစ်ထိုက်၊ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ထိုက်သော အမျိုးကောင်း
 သားတို့၏၊ အန္တရာယကရော-အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သည်၊ ဟောတိ-၏၊ အန္တရာယ
 ကရော သမာနော ၊ ပေ၊ အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ။ [“ဣတိ ကိရ လောဟိစ္စ ယော
 ဝေံ ဝဒေယျ၊ ရာဇာ ပသေနဒိ ကောသလော”မှစ၍ “အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ
 နိရယံဝါ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဝါ”တိုင်အောင်သော ဝါကျများ၌ အနက်တူပြီ။]

တယော စောဒနာရဟာ

လောဟိစ္စ-စွ၊ လောကေ-၌၊ ယေ-အကြင် ဆရာတို့သည်၊ စောဒနာရဟာ-
 စောဒနာထိုက်ကုန်၏၊ ဝါ-အပြစ်တင်ထိုက်ကုန်၏၊(တေ)သတ္တာရော-ထိုဆရာ
 တို့သည်၊ ဣမေတယော-ဤ ၃ ယောက်တို့တည်း၊ ယောစ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်
 လည်း၊ ဝေရူပေ-ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ သတ္တာရော-တို့ကို၊ စောဒေတိ-
 စောဒနာ၏၊ ဝါ- အပြစ်တင်၏၊ (တဿ - ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏၊) သာစောဒနာ-ထို
 စောဒနာခြင်းသည်၊ ဝါ-သည်၊ ဘူတာ - ဟုတ်၏၊ တစ္ဆာ-မှန်၏၊ ဓမ္မိကာ-
 တရားနှင့် ယှဉ်၏၊ အနဝဇ္ဇာ-အပြစ်မရှိ၊ ကတမေ တယော - အဘယ် ၃ ယေခံ
 တို့နည်း၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ ဣမ-ဤလောက၌၊ ကေစော-အချို့သော၊ သတ္တာ-
 သည်၊ ယဿ(သာမညတ္တဿ)- အကြင် သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသော
 စီးပွား၏၊ အတ္ထာယ-အကျိုး၄၊ အဂါရသ္မာ-အိမ်မှ၊ (နိက္ခမိတွာ - ထွက်၍၊)
 အနဂါရိယံ- အိမ်၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန် ကုန်ပေး၊ နွားမွေးမှု မရှိရာ
 ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော - ကပ်ရောက်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊ အဿ-ထို
 ဆရာ၏၊ ဝါ-သည်၊ သော သာမညတ္ထော - ထို သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း
 ကောင်းသော စီးပွားသည်၊ ဝါ-ကို၊ အနနုပ္ပတ္တော- မရောက်အပ်သေးသည်၊
 ဝါ-မရအပ်သေးသည်၊ ဟောတိ- ၏၊ သော-ထိုဆရာသည်၊ တံ သာမညတ္ထံ-သို့၊
 အနနုပါပုဏိတ္တာ-မရောက်သေးမူ၍၊ ဝါ-မရသေးမူ၍၊ သာဝကာနံ-သာဝက
 တို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟောပြန်၊ (ကိံ - နည်း၊) ဣဒံ- ဤ တရားသည်၊
 ဝေါ-သင်တို့၏၊ ဟိတာယ-စီးပွားအလို၄၊(ဟောတိ-၏၊)ဣဒံ-သည်၊ ဝေါ-
 ၏၊ သုခါယ-၄၊(ဟောတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ဟောပြန်။

တဿ-ထိုဆရာ၏ (စကားကို)၊ သာဝကာ - သာဝကတို့သည်၊ န သုဿု သန္တိ-ရိုသေစွာ မနာယုကြကုန်၊ သောတံ-နားကို၊ န သြဒဟန္တိ-ရှေးရှုမထားကြကုန်၊ (တနည်း) န သောတံ သြဒဟန္တိ-နားမထောင်ကြကုန်၊ အညာ(အညာယ)-သိခြင်းငှါ၊ စိတ္တံ-ကို၊ န ဥပဋ္ဌပေန္တိ - မဖြစ်စေကြကုန်၊ သတ္ထု - ဆရာ၏၊ သာသနာ-အဆုံး အမမှ၊ ဝေါက္ကမ္မစ - ဖဲ၍လည်း၊ ဝတ္တန္တိ - ကျင့်ကြကုန်၏၊ သော-ထို ဆရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ-သို့၊ စောဒေတဗ္ဗော-စောဒနာထိုက်သည်၊ ဝါ - အပြစ်တင်ထိုက်သည်၊ အဿ - ဖြစ်၏(ကိံ-အဘယ်သို့ စောဒနာထိုက်သနည်း)၊ အာယသ္မာ-အရှင်သည်၊ ယဿ(သာမညတ္ထဿ)-၏၊ အတ္ထာယ-ငှါ၊ အဂါရသ္မာ-မှ၊ (နိက္ခမိတ္တာ-၍) အနဂါရိယံ-သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော-ပြီ၊ တေ-အရှင်သည်၊ သော သာမညတ္ထော - သို့၊ အနနုပ္ပတ္ထော - မရောက်အပ်သေး၊ တံ-အရှင်သည်၊ တံ သာမညတ္ထံ-သို့၊ အနနုပါပုဏိတ္တာ-၍၊ ဝါ-၍၊ သာဝကာ နံ-တို့အား၊ ဓမ္မံ-ကို၊ ဒေသေသိ-၏(ကိံ-နည်း)၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝေါ- တို့၏၊ ဟိတာယ-ငှါ(ဟောတိ)၊ ဣဒံ-သည်၊ ဝေါ-တို့၏၊ သုခါယ - ငှါ၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့ ဟောပြန်၊ တဿတေ-ထို အရှင်၏ စကားကို၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ န သုဿုသန္တိ-န၊ ပေ၊ ဝေါက္ကမ္မစ-၍လည်း၊ ဝတ္တန္တိ-န၏။

သေယျထာပိနာမ- ကား၊ (ဣတ္ထိယာ-မိန်းမတယောက်သည်) သြသက္ကန္တိယာ-မကြိုက်သည် ဖြစ်၍ နောက်ဆုတ် နောက်ဆုတ် သွားလသော်၊ (ပုရိသော-ယောက်ျားတယောက်သည်၊ ဝါ-က၊) ဥဿက္ကေယျ သေယျထာပိဝါ - တိုး၍ တိုး၍ လိုက်သွားရာသကဲ့သို့၎င်း၊ ပရမ္ပဒိံ - တဖက်အရပ်၌ မျက်နှာ ရှိသော မိန်းမကို၊ ဝါ-မျက်နှာလွှဲနေသော မိန်းမကို၊ အာလိင်္ဂေယျ သေယျထာပိဝါ- နောက်ကနေ၍ ပွေ့ဖက်ရာသကဲ့သို့၎င်း၊ ဧဝံ သမ္ပဒံ-ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော၊ ပါပကံ-သော၊ ဣဒံ လောဘဓမ္မံ-ဤလောဘသဘောကို၊ ဝဒါမိဒံဆိုလို၏၊ ဟိ-ဆိုသင့်၏၊ ပရော-သည်၊ ပရဿ-၏၊ ကိံ -ကို၊ ဝါ-ကို၊ ကရိဿတိ-နည်း၊ ဝါ-နည်း၊ ဣတိ-သို့(စောဒေတဗ္ဗော)၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ လောကေ-၌၊ ယော-အကြင်ဆရာသည်၊ စောဒနာရဟော-၏၊ ပဋ္ဌမော-သော၊ (သော) သတ္တာထို ဆရာဟူသည်၊ အယံ - ဤ ဆရာပင်တည်း၊ (မိမိကလည်း သာမညတ္ထသို့ မရောက်သေး၊ မိမိစကားကိုလည်း သာဝကတို့က မလိုက်နာပါဘဲလျက် ဟောပြော ဆုမ္မနေသော ဆရာပင်တည်း၊) ယောစ - အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဝေရူပံ-သော၊ သတ္တာရံ-ကို၊ စောဒေတိ-၏၊ ဝါ-၏၊ (တဿ- ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏) သာစောဒနာ-သည်၊ ဘူတာ တစ္ဆာ ဓမ္မိကာ အနဝဇ္ဇာ။

လောဟိစ္စ-စွ၊ ပုနစ-တဖန်လည်း၊ အပရံ-တမျိုးကား၊ ဣဝ-ဤလောက၌၊ ကေစော-သော၊ သတ္တာ - သည်၊ ပေ၊ ဣတိ- ဤသို့ ဟောပြန်၊ တဿ- ကို၊ သာဝကာ-တို့သည်၊ သုဿုသန္တိ-ကုန်၏၊ သောတံ - ကို၊ သြဒဟန္တိ-ကုန်၏။

[တနည်းလည်းပေး၊] အညာ (အညာယ)-၄၊ စိတ္တံ-ကို၊ ဥပဋ္ဌပေန္တိ-ကုန်၏။ သတ္တု-၏။ သာသနာ-မှ၊ ဝေါက္ကမ္မစ - ရှိလည်း၊ န ဝတ္တန္တိ-ကုန်၊ သော-ထို ဆရာသည်၊ ဝါ-ကို၊ ဧဝံ စောဒေတဗ္ဗော အဿ၊(ကိ°)၊ အာယသ္မာ-သည်၊ ပေ၊ န ဝတ္တန္တိ-န၊ သေယျထာပိ နာမ - ကား၊ သကံ - မိမိ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ခေတ္တံ- လယ်ကို၊ ဩဟာယ-ပေါင်းမသင်ဘဲ စွန့်ထား၍၊ ပရံ-သူတပါး၏ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ခေတ္တံ-ကို၊ နိဒ္ဒါရိတဗ္ဗံ-ပေါင်းမြက်တို့ကို နှုတ်ပယ်ထိုက်၏ ဟူ၍၊ (တနည်း) နိဒ္ဒါယိတဗ္ဗံ-ပေါင်းမြက်တို့ကို ရိတ်ပယ်ထိုက်၏ ဟူ၍၊ မညေယျသေယျထာပိ- မှတ်ထင်ရာသကဲ့သို့၊ [ဥပမာနဝါကျ၌ အနက်တူပြီ။] ပေ၊ ဓမ္မိကာ အနဝဇ္ဇာ။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ မိမိကသာမညတ္ထသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်သော်လည်း မိမိစကားကို သာဝကများက မလိုက်နာသည့်အတွက် ကဲ့ရဲ့ ထိုက်သော ဆရာ ကို ဟောတော်မူပါသည်။ ၎င်းဝါကျများ၌ အနက်ပေးပုံ အာလုံးတူပြီ။

န စောဒနာရဟ သတ္တု

ဧဝံ ဝုတ္တေ ၊ ပေ ၊ အဝေါစ၊ (ကိ°) ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ လောကေ-၌၊ ယော-အကြင် ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော-စောဒနာခြင်းကို မထိုက်၊ ဝါ- အပြစ်တင်ခြင်းကို မထိုက်၊ ကောစိ-သော၊ (သော) သတ္တာ-သည်၊ အတ္ထိ ပန- လော၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ လောကေ-၌၊ ယော-အကြင် ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော-ထိုက်၊ ဝါ-ထိုက်၊ (သော) သတ္တာ-သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ - ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ - မ၊ လောကေ- ၌၊ ယော-သည်၊ န စောဒနာရဟော-ထိုက်၊ ဝါ-ထိုက်၊ သော(သတ္တာ)-သည်၊ ကတမော ပန-ပါနည်း၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

ဣဓ လောဟိစ္စ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ၊ ပေ၊ [သာမညဖလေ-၌၊ (ဝိတ္တာရိတံ) ယထာ - ချွအပ်ပြီးသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဝိတ္တာရေတဗ္ဗံ - ချွထိုက်၏။] ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇေ ဝိဟရတိ၊ လောဟိစ္စ - စွ၊ ယသ္မိံ သတ္တရိ-၌၊ သာဝကော-သည်၊ ဧဝ ရူပံ-သော၊ ဥဠာရံ - မွန်မြတ် သော၊ ဝိသေသံ-တရားထူးကို၊ အဓိဂစ္ဆတိ-ရ၏၊ လောဟိစ္စ-စွ၊ လောကေ- ၌၊ ယော- အကြင် ဆရာသည်၊ န စောဒနာရဟော - ထိုက်၊ (သော) သတ္တာ- ဟူသည်၊ အယမ္မိ-ဤဆရာလည်း တပါးပင်တည်း၊ (မိမိက ပဌမဈာန်စသည်ကို ရ၍ သာဝကတို့ကို ပဌမဈာန်တရားထူးကိုရစေနိုင်သော ဤဆရာလည်း တပါး တည်း၊) ယောစ- အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊ ဧဝရူပံ-သော၊ သတ္တာရံ- ကို၊ စောဒေတိ-၏၊ (တဿ - ၏၊) သာ စောဒနာ-သည်၊ အဘူတာ-မဟုတ်၊ အ တစ္ဆာ- မမှန်၊ အဓမ္မိကာ-တရားနှင့် မယှဉ်၊ သာဝဇ္ဇာ-အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်၏။

အမှာ။ ။ဤမှနေ၌ ဒုတိယဈာန်စသော ဈာန် ၃ ပါးကို၎င်း၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်စသော ဉာဏ်ရှစ်ပါးကို၎င်း သာဝကတို့ကို ရစေနိုင်သော ဆရာများကို “မစောဒနာထိုက်သော ဆရာ” ဟု ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။

ဧဝံ ဝုဒ္ဓတ္တံ၊ ပေ၊ အဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ- မ၊ သေယျထာပိ- ကာ။ ပုရိသော- အကျိုးလိုလားသော ယောက်ျားတယေဝံသည်။ နရကပပါတံ- နရက် ချေခံသို့၊ ပတန္တံ- ကျရောက်နေသော၊ ပုရိသံ- ကို၊ ကေသေသု- ဆံပင်တို့၌၊ ဂဟေ တွာ- ဆွဲကိုင်၍၊ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ဆောင်၍၊ ထလေ- ကြည်းကုန်း၌၊ ပတိဋ္ဌပေယျ သေယျထာပိ- တည်စေရာသကဲ့သို့၊ ဝေမေဝ- သာလျှင်၊ ဘောတာ ဂေါတမေ န- သည်၊ နရကပပါတံ- သို့၊ ပပတန္တော- ခုန်ချနေသော၊ အဟံ- ကို၊ ထလေ- ၌၊ ပတိဋ္ဌာပိတော- တည်စေအပ်ပါပြီ၊ အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ၊ ပေ၊ အဇ္ဇတဂ္ဂေ ပါဏုပေတံ သရဏံ ဂတန္တိ၊ [ကုဋဒန္တသုတ်၊ ဥပါသကတ္တ ပဋိဝေဒနာကထာ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။] ဣတိ- သို့၊ သုတံ- ပါပြီ၊ (တနည်း) ဣတိ- သို့၊ သုတံ- ခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ပါ၏၊ ဣတိ- လောဟိစ္စသုတ် အပြီးတည်း။

ဒွါဒသမံ - တဆွဲနှစ်သုတ်မြောက်သော၊ လောဟိစ္စသုတ္တံ - လောဟိစ္စသုတ်သည်၊ နိဋ္ဌိတံ - ပြီ။

x x x x x x x

နရကပပါတံ။ ။ အဘိဓာန် (၆၅၆) ၌ နိရယနှင့် နရကကို ပရိယာယ်ဟု ဆိုသော် လည်း ထောမနိဓိ၌ နိရယအနက်အပြင် ဘူမိဂ မ္ဘု- တောဝက်တို့၏ တူးခြင်းကြောင့်ဖြစ် သော မြေတွင်းအနက်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ထို မြေတွင်းသည်ပင် အလွန် နက်သောအခါ ချောက်ကြီးဖြစ်နေသောကြောင့် “နရက်ချောက်” ဟု အနက်ပေးကြသည်။ ထောမနိဓိ၌ နရိဒ္ဓိဇာတ် + ကုန်ပစ္စည်း ဟု ဆို၏။ ပါဠိ၌ “နရ + နယနပါပဏေသု” ဟူသောဇာတ် + ဏှ၊ ပစ္စည်းဟု ကြံသင့်၏။ နရတိ နေတိတိ နရကော - သတ္တာတို့ကို ဆောင်တတ်သော နရတ်၊ နရန္တိ ပါပုဏန္တိ သတ္တာ ဝါ ဣတ္ထာတိ နရကော- သတ္တာတို့ ကျရောက်ရာဖြစ်သော နရက်၊ ထို နရကကိုပင် “ပပါတ” ဟု အထူးပြု၍ “နရကပပါတ” ဟု ဆိုသည်။ ပပတန္တိ ဣတ္ထာတိ ပပါတော- သတ္တာတို့ကျရောက်ရာဖြစ်သောချေခံ၊ နရကသင်္ခါတော+ ပပါတော နရကပပါတော။

လောဟိစ္စသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

တေဝိဇ္ဇာသုတ် နိဿယ

ဝေံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ၊ [မြဟ္မဇာလသုတ်အတိုင်း ပေးပါ။] ဘဂဝါ ကောသလေသု စာရိကံ စရမာနော မဟတာ ဘိက္ခုသံယေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္ထေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ၊ [အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အစဉ် ပေးခဲ့ပြီ။] ယေန - ဌ၊ မနသာကဋ်နာမ- မနသာကဋ်မည်သော၊ ကောသလာနံ- ကောသလာဟု ဗဟုဝုဋ်အမည်ရသော ဇနပုဒ်၏၊ [ရှေးက “ကောသလာနံ - ကောသလ တိုင်းသူတိုင်းသားတို့၏” ဟု ပေးသည်။] ဗြာဟ္မဏဂါမော- ပုဏ္ဏားရွာသည်၊ (အတ္ထိ-၏) တံ- မနသာကဋ် ပုဏ္ဏားရွာရှိရာ ထိုအရပ်သို့၊ အဝသရိ - ရောက်တော်မူပြီ၊ [တနည်း ပေးပုံကို အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်အစဉ် ပြခဲ့ပြီ။] ဘဂဝါ- သည်၊ တတြ မနသာကဋ်- ထို မနသာကဋ် ပုဏ္ဏားရွာ၌၊ ဝါ- ထို မနသာကဋ်ပုဏ္ဏားရွာ၏ အနီးဖြစ်သော၊ မနသာကဋ်သဒ္ဓိံ မနသာကဋ်ရွာမှ၊ ဥတ္တရေန- အနီးဖြစ်သော မြောက်အရပ်၌၊ အစိရဝတီယာ- အစိရဝတီမည်သော၊ နဒိယာ- မြစ်၏၊ တီရေ- ကမ်းနား၌၊ အမ္ဘဝနေ- သရက် ဥယျာဉ်၌၊ ဝိဟရတိ - သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

တေန ခေါပန သမယေန- ဌ၊ (မြတ်စွာဘုရား၏ မနသာကဋ်ရွာမှ အနီးဖြစ် သော မြေခံအရပ်၌ အစိရဝတီမြစ်ကမ်း သရက်ဥယျာဉ်ဝယ် သီတင်းသုံးတော် မူရာ) ထိုအခါ၌၊ သမ္ပဟုလာ- များစွာကုန်သော၊ အဘိညာတာ အဘိညာတာ- အလွန် ထင်ရှားကုန် အလွန် ထင်ရှားကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလာ - များသော ဥစ္စာနှစ်ရှိသော ပုဏ္ဏားတို့သည်၊ မနသာကဋ်- ဌ၊ ဝိဟရန္တိ- န်၏၊ သေယျထိဒံ - ထိုပုဏ္ဏားတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ စင်္ဂါဗြာဟ္မဏော - စင်္ဂါ ပုဏ္ဏား၎င်း၊ တာရုက္ခော ဗြာဟ္မဏော - တာရုက္ခပုဏ္ဏား၎င်း၊ ပေါက္ခရသာတိ ဗြာဟ္မဏော - ၎င်း၊ ဇာဏုသောဏိဗြာဟ္မဏော - ၎င်း၊ တောဒေယျော ဗြာဟ္မဏော- ၎င်း၊ အညေ- န်သော၊ အဘိညာတာ အဘိညာတာ- န်သော၊ ဗြာဟ္မဏ မဟာသာလာစ - တို့၎င်းတည်း။

အထခေါ- ဌ၊ (ဗြာဟ္မဏမဟာသာလာတို့၏ မနသာကဋ်ရွာဝယ် နေကြရာ ထိုအခါ၌၊) ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇာနံ - ဝါသေဋ္ဌ, ဘာရဒ္ဒါဇာ မည်ကုန်သော၊ မာဏဝါနံ - တို့၏၊ (“ကထာ” ၌စပ်၊) ဝါ- တို့သည်၊ ဇဿိဝိဟာရံ- ခြေသလုံး တို့၌ ညေ င်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းအကျိုးရှိသော သွားခြင်းဣရိယာပုထ် တည်းဟူသော နေခြင်းကို၊ အနုစင်္ဂါမန္တာနံ - အတုလိုက်၍ လမ်းလျှောက်ကြ ကုန်စဉ်၊ အနုဝိစရန္တာနံ - အတုလိုက်၍ လှည့်လည်ကြကုန်စဉ်၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ - ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ မဖြောင့်မှန်သော လမ်း၌၊ ဝါ - ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ ထို့ထက် သာ၍ ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၌၊ ကထာ = စကားသည်၊ ဥဒပါဒိ - ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။

အထခေါ - လမ်းလျှောက်ကြရာ ထိုအခါ၌၊ ဝါသေဋ္ဌော - သော၊ မာဏဝေါ- သည်၊ ဧဝံ- သို့၊ အာဟ- ပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) ပေါက္ခရသာတိနာ- သော၊ မြာဟ္မဏေန- သည်၊ ယွာယံ (ယော + အယံ) - အကြင် လမ်းစဉ်ကို၊ အက္ခာတော- ပြောဟောအပ်ပြီ၊ အယမေဝ- ဤ ပေါက္ခရသာတိဆရာ ပြောဟောအပ်သော လမ်းစဉ်သည်သာ၊ ဥဇမဂ္ဂေါ- ဖြောင့်မှန်သောလမ်းတည်း၊ အယံ (ဝေ)- သည်သာ၊ အဉ္စသာယနော - ဖြောင့်ဖြောင့်မှန်မှန် သွားကြောင်းလမ်းတည်း၊ တက္ကရဿ - ပေါက္ခရသာတိဆရာ ပြောဟောအပ်သော ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မြဟ္မသဟဗျတာယ - မြဟ္မာနှင့်အတူ ဖြစ်သူ၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှါ၊ နိယျာနိကော- သွားတတ်သည်၊ (ဟုတ္တာ- ရှိ၊) နိယျာတိ- သွား၏၊ (တနည်း) နိယျာနိကော နိယျာတိ - မလွဲကန် အမှန်သွား၏၊ ဣတိ - ဤသို့ ပြောပြီ။

ဘာရဒ္ဒါဇော- သော၊ မာဏဝေါဝိ- သည်လည်း၊ ဧဝံ- သို့၊ အာဟ- ပြီ၊ (ကိံ - နည်း၊) တာရုက္ခေန- သော၊ မြာဟ္မဏေန- သည်၊ ယွာယံ (ယော + အယံ)- ကို၊ အက္ခာတော- ပြီ၊ အယမေဝ- ဤ တာရုက္ခဆရာ ပြောဟောအပ်သောလမ်းစဉ်သည်သာ၊ ဥဇမဂ္ဂေါ- တည်း၊ အယံ (ဝေ)- သည်သာ၊ အဉ္စသာယနော- တည်း၊ တက္ကရဿ - တာရုက္ခဆရာ ပြောဟောအပ်သော ထိုလမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မြဟ္မသဟဗျတာယ- ငှါ၊ နိယျာနိကော- သည်၊ (ဟုတ္တာ- ရှိ၊) နိယျာတိ- ၏၊ (တနည်း) နိယျာနိကော နိယျာတိ- ၏၊ ဣတိ- ပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌော- သော၊ မာဏဝေါ- သည်၊ ဘာရဒ္ဒါဇံ- သော၊ မာဏဝံ- ကို၊ သညာပေတံ- ကောင်းစွာ သိစေခြင်းငှါ၊ ဝါ- နားလည်စေခြင်းငှါ၊ နေဝ အသက္ခိ- မစွမ်းနိုင်၊ ဘာရဒ္ဒါဇော- သော၊ မာဏဝေါ ပန- သည်လည်း၊ [ပနကို အဝိ၏အနက်ကြံသည်။] ဝါသေဋ္ဌိ- သော၊ မာဏဝံ- ကို၊ သညာပေတံ- ငှါ၊ ဝါ- ငှါ၊ န အသက္ခိ- နိုင်။

အထခေါ- အချင်းချင်းနားလည်စေရန် မစွမ်းနိုင်ရာထိုအခါ၌၊ ဝါသေဋ္ဌော မာဏဝေါ ဘာရဒ္ဒါဇံ မာဏဝံ အာမန္တေသိ၊ (ကိံ)၊ ဘာရဒ္ဒါဇ - ဘာရဒ္ဒါဇ၊ ဂေါတမော သကျပုတ္တော၊ ပေ၊ အယံ သမဏော- သည်၊ မနသာကဋေ- ၌၊ ပေ၊ အမ္မဝနေဝိဟရတိ၊ တံ ခေါ ပန ဘဝန္တိ ဂေါတမံ၊ ပေ၊ ဘဂဝတိ၊ [အမ္မဋ္ဌသုတ် ပေါက္ခရသာတိဝတ္ထု၌ အနက်ရေးခဲ့ပြီ။] ဘော ဘာရဒ္ဒါဇ - အို ဘာရဒ္ဒါဇ၊ အာယာမ- လာ၊ သွားကြစို့၊ ယေန သမဏော ဂေါတမော (အတ္ထိ)၊ တေန-

x x x x x x x

မြဟ္မ သဟဗျတာယ။ သဟ + ဗျေတိ ပဝတ္တတိတိ သဟဗျော၊ သဟပဝတ္တနကော၊ - ဦးကာ၊ သဟပုဗ္ဗ၊ ဗျေဓာတ် + အ ပစ္စည်း၊ ဗျေဓာတ်၏ အာဝရဏ၊ ပဝတ္တိ အနက် ၊ မျိုးတွင် ပဝတ္တိအနက်တည်း၊ သဟဗျဿ + ဘာဝေါ သဟဗျတာ - အတူ ဖြစ်သူ၏ အဖြစ်၊ ဝါ- အတူဖြစ်ခြင်း၊ မြဟ္မာနာ + သဟဗျတာ မြဟ္မ သဟဗျတာ၊ ထို့နေခံ တဒတ္ထသမ္ပဒါနိအနက်၌ သဝိဘတ်သက်၍ အာယပြီပ။

သို့၊ ဥပသင်္ကမိဿာမ - ချဉ်းကပ်ချေကြကုန်စို့၊ ဥပသင်္ကမိတ္တာ၊ တေမတ္ထံ- ဤ အကြောင်းကို၊ သမဏံ ဂေါတမံ ပုစ္ဆိဿာမ- မေးလျှော့ကြကုန်စို့၊ ယထာ- အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ နော- ငါတို့အား၊ သမဏော ဂေါတမော- သည်၊ ဗျာကရိဿတိ- ဖြေဆိုလတံ့၊ တထာ- ထို ဖြေဆိုအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ နံ- ထိုအကြောင်းကို၊ ဓာရေဿာမ- ဆောင်ရွက်မှတ်သားကြကုန်စို့၊ ဣတိ- ဤသို့ ပြောပြီ၊ ဘော- အရှင်၊ ဧဝံ- ဤအတိုင်း မှန်ပေသည်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဘာရဒ္ဒါဇော၊ ပေ၊ ပစ္စယောသိ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂကထာ

အထဒေါ- (တိုင်ပင်ပြီးရာ) ထိုအခါ၌၊ ဝါသေဋ္ဌ ဘာရဒ္ဒါဇော၊ ပေ၊ ကေမန္တံ နိဿိဒိံ သု၊ [ပေါက္ခရသတိ ဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ကေမန္တံ နိဿိန္ဒော ဝါသေဋ္ဌော မာဏာဝေါ- သည်၊ ဘဂဝန္တံ တေ အဝေါ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ- မ၊ ဣမ- ယနေ့၊ အမှာကံ- အကျွန်ုပ်တို့၏၊ ဝါ- တို့သည်၊ ဇဗ္ဗိဟာရံ၊ ပေ၊ မဂ္ဂါ မဂ္ဂေ ကထာ ဥပပါဒိ- ပါပြီ၊ (ကိံ)၊ အဟံ- အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧဝံ- သို့၊ ဝဒါမိ- ပြောပါ၏၊ (ကိံ)၊ ပေါက္ခရသတိနာ၊ ပေ၊ နိယျာနိကော နိယျာတိ - ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ (ဝဒါမိ)၊ ဘာရဒ္ဒါဇော မာဏာဝေါ ဧဝံ အာဟ၊ (ကိံ)၊ တာရုက္ခေန ပေ၊ နိယျာတိ၊ ဣတိ- သို့၊ (အာဟ)၊ ဣတိ- သို့၊ (ဥပပါဒိ)၊ ဘော ဂေါတမ- မ၊ ဣတ္ထ- ဤ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်း ဖြောင့်မှန်သောလမ်း၊ မဖြောင့်မှန်သော လမ်း၌၊ ဝိဂ္ဂဟော- ဆန့်ကျင်ဘက်ယူခြင်းသည်၊ အတ္ထေဝ- ရှိသည်သာ၊ ဝိဝါဒေါ- ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောဆိုခြင်းသည်၊ အတ္ထိ (ဧဝံ)- သာ၊ နာနာဝါဒေါ- မတူ ထူးခြား ကွဲပြားသောဆရာတို့၏ ဝါဒသည်၊ အတ္ထိ (ဧဝံ)၊ ဣတိ- ဤသို့လျှော့ပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ- ဋ္ဌ၊ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ တံ- သည်၊ အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ ပေ၊ ကွရ သတိနာတိ - နာ ဟူ၍၊ ဧဝံ - သို့၊ ကိရဝဒေသိ - အကယ်၍ ပြောအံ့၊ ဘာရ ဒ္ဒါဇော၊ မာဏာဝေါ- သည်၊ အယမေဝ ဥဇမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ တာရုက္ခေနာတိ- န ဟူ၍၊ ဧဝံ - သို့၊ (ကိရ) အာဟ - အကယ်၍ ပြောအံ့၊ အထ - ထိုသို့ ပြောလသော်၊ ကိသ္မိံ- အဘယ် အကြောင်းအရာ၌၊ ဝေါ- သင်တို့၏၊ ဝိဂ္ဂဟော - သည်၊ အတ္ထိ- ရှိသေးသနည်း၊ ပေ၊ နာနာဝါဒေါ (အတ္ထိ- နည်း၊) ဣတိ- ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

x x x x x x x

ဣတိ ကိရ၊ ပေ၊ ဝဒေသိ။ ။ ဆရာတော်၏ နိဿယ၌ “ ဝဒေသိ ကိရ - ပြောဆို သတတ်၊ အာဟကိရ - ပြောဆိုသတတ်” ဟု ပေးတော်မူ၏၊ မိမိကား - တဆင့်ကြား မဟုတ်၊ တိုက်ရိုက် လျှောက်နေသည်ကိုကြားရသော အရာဖြစ်သောကြောင့် ကိရကို ယဒိအနက် ပေးလိုက်ပါသည်။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ-ဌ၊ (ဝိဂ္ဂဟော အတ္ထိ၊ ဝိဝါဒေါ အတ္ထိ၊ နာနာ ဝါဒေါ အတ္ထိ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဗြာဟ္မဏာ- တို့သည်၊ အဒ္ဓရိယာ - အဒ္ဓရ မည်သော ယဇုဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၎င်း၊ တိတ္ထိရိယာ - တိတ္ထိရ ရသေ့သည် ပြုစီရင်အပ်သော ယဇုဝေဒကို သရဇ္ဈာယ် တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၎င်း၊ ဆန္ဒောကာ-ဆန္ဒမည်သော သာမ ဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၎င်း၊ ဗဂ္ဂာရိဇ္ဈာ- ဗဂ္ဂါရိမည်သော ဣရုဝေဒကို သရဇ္ဈာယ်တတ်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာ- တို့သည် ၎င်း၊ [ဗြာဟ္မဏာ အရကို “အဒ္ဓရိယာ ဗြာဟ္မဏာ” စသည်ဖြင့် သရုပ်ဖော်သည်။] နာနာမဂ္ဂေ-ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော အမျိုးမျိုးသော လမ်းတို့ ကို၊ ကိဉ္ဇာပိ ပညပေန္တိ - အကယ်၍ကား ပညတ်ကြပါကုန်၏၊ အထခေါ-ထိုသို့ ပညတ်ကြပါကုန်သော်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-ကုန်သော၊ တာနိ-ထို လမ်းတို့သည်၊ တက္ကရဿ - ထို လမ်းစဉ်ကို ပြုကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ - ငှါ၊ နိယျာနိကာ (ဟုတွာ) နိယျန္တိ - ပါကုန်၏၊ ဝါ- ပါကုန်၏။

ဘော ဂေါတမ-မ၊ သေယျထာပိ-ကား၊ ဂါမဿ ဝါ-၏သော်၎င်း၊ နိဝမဿ ဝါ-၏သော်၎င်း၊ အဝိဒ္ဓရေ-အနီး၌၊ ဗဟူနိ-များစွာကုန်သော၊ နာနာမဂ္ဂါနိ- အမျိုးမျိုးသော လမ်းတို့သည်၊ စေပိ ဘဝန္တိ - အကယ်၍မူလည်း ရှိစေကုန်ဥး တော့၊ အထခေါ-ထိုသို့ပင် ရှိပါကုန်သော်လည်း၊ သဗ္ဗာနိ-နိသော၊ တာနိ-တို့ သည်၊ ဂါမသမောသရဏာနိ- ရွာသို့ သက်ရောက်ကုန်သည်၊ ဘဝန္တိ သေယျထာ ပိ-ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဝေမေဝ-လျှင်၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ပေ၊ အဒ္ဓရိယာ- နိသော၊ ဗြာဟ္မဏာ၊ ပေ၊ နိယျန္တိ-ပါကုန်၏၊ ဣတိ- ပြီ။

ဝါသေဋ္ဌမာဏဝါနုယောဂ

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ နိယျန္တိ-သွားနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒေသိ - ဆိုသလော၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ နိယျန္တိ-နိ၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒါမိ-ဆိုပါ၏၊ [မြတ်စွာဘုရားက ဤအတိုင်း ၃ ကြိမ် မေးတော်မူ၍ ဝါသေဋ္ဌကလည်း ဤ အတိုင်းပင် ၃ ကြိမ် ဖြေသည်။] ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံပန-အဘယ်သို့နည်း၊ ယေန-အကြင် ပုဏ္ဏားသည်၊ ဗြဟ္မာ-ဗြဟ္မာကို၊ သက္ခိ-မျက်မှောက်၊ ဝါ- တိုက်ရိုက်၊ ဒိဋ္ဌော - မြင်အပ်ပြီ၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ဝိဇ္ဇာ ၃ ပါးရှိကုန်သော၊ ဝါ-ပေဒင် ၃ ပုံကို ဆောင်နိုင်ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့တွင်၊ ကောစိ-တစုံတယောက်သော၊ (သော) ကေဗြာဟ္မဏော ပိ-ထို ဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တယောက်သော ပုဏ္ဏားသည်လည်း၊ အတ္ထိ-ရှိသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤ ဗြဟ္မာ ကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသူ တစုံတယောက်သော ပုဏ္ဏား၏ ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ- မဖြစ်ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

၅၇ သီလက္ခန် (၀)

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံ ပန-နည်း၊ ယေန-အကြင် ဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ-ကို၊ သက္ခိ-
 မျက်မှောက်၊ ဝါ-တိုက်ရိုက်၊ ဒိဋ္ဌော - မြင်အပ်ပြီ၊ တေဝိဇ္ဇာနံ - ကုန်သော၊
 ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့တွင်၊ ကောစိ-သော၊(သော)ကောစရိယောပိ-ထို ဗြဟ္မာကို
 တိုက်ရိုက် တွေ့ဘူးသော တယောက်သော ဆရာသည်လည်း၊ အတ္ထိ - လော၊
 ဣတိ - ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တစုံ
 တယောက်သော ဆရာ၏ ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ- ပြီ၊) ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊
 ကိံ ပန-နည်း၊ ယေန- အကြင် ဆရာ့ ဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ သက္ခိ ဒိဋ္ဌော၊ တေ
 ဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ကောစိ(သော) ကောစရိယပါစရိယောပိ- ထို ဗြဟ္မာကို
 တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တယောက်သော ဆရာ့ဆရာသည်လည်း၊ အတ္ထိ-လော၊
 ဣတိ-ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူးသော တယော
 သော ဆရာ့ ဆရာ၏ ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ-ပြီ၊) ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံ
 ပန-နည်း၊ ယေန-အကြင် ၇ ဆက်မြောက်တွင် တစုံတယောက်သော ဆရာကြီး
 သည်၊ ဗြဟ္မာ သက္ခိ ဒိဋ္ဌော၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့တွင်၊ သတ္တမာ-၇ ဆက်
 တို့၏ ပြည့်ကြောင်း ဖြစ်သော၊ ယာဝ အာစရိယာမဟယုဂါ - ဆရာကြီးတို့၏
 အသက်အပိုင်းအခြားတိုင်အောင်၊ ဝါ-ဆရာကြီးတို့၏အစုံတိုင်အောင်၊ ကောစိ-
 သော၊ (သော-ထို ဆရာကြီးသည်၊) အတ္ထိ- ရှိသလော၊ ဣတိ- မေးတော်မူပြီ၊
 ဘော ဂေါတမ - မ၊ ဣဒံ-ဤ ၇ ဆက်မြောက်တွင် ဗြဟ္မာကို တိုက်ရိုက်တွေ့ဘူး
 သော တစုံတယောက်သော ဆရာကြီး၏ရှိခြင်းသည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ (ဣတိ-
 ဤသို့လျှောက်ပြီ။)

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ကိံ ပန-နည်း၊ တေဝိဇ္ဇာနံ နသော၊ ဝါ-နသော၊ ဗြာဟ္မဏာ
 နံ-တို့၏၊ ပုဗ္ဗကာ-ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ မန္တာနံ - ဝေဒကျမ်းဂန်၊ မန္တန်တို့ကို၊
 ကတ္တာရော-ပြုစီရင်တတ်ကုန်သော၊ မန္တာနံ-တို့ကို၊ ပဝတ္တာရော - ဖြစ်စေတတ်
 ကုန်သော၊ ယေပိ ဣသယော-အကြင် ရာသတို့သည်လည်း၊ (အဟေသံ - ရှိခဲ့
 ကုန်ပြီ၊) ယေသံ-ယင်း ရှေးရသေ့တို့၏၊ (သန္တကံ-ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ပေါရာဏံ-
 ရှေး၌ ဖြစ်သော၊ ဂိတံ - အသံနိမ့် အသံမြင့် ပြည့်စုံအောင် သီဆိုအပ်သော၊
 (ဂိတရုတ်သလို သီဆိုအပ်သော၊) ပဝုတ္တံ- အခြားသူတို့အား ရွတ်ပြအပ်သော၊
 ဝါ-အခြားသူတို့အား ပို့ချအပ်သော၊ သမိဟိတံ - ပေါင်းစုအပ်သော၊ ဣဒံ
 မန္တပဒံ-ဤမန္တန်ပုဒ်ကို၊ တေရဟိ-ယခု အခါ၌၊ ဝါ- ယခု လက်ထက်၌၊ တေ
 ဝိဇ္ဇာ-နသော၊ ဝါ-နသော၊ ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ တံ-ထို မန္တန်ပုဒ်ကို၊ အနု
 ဂါယန္တိ-အတုလိုက်၍ သီဆိုကြကုန်၏၊ တံ-ကို၊ အနုဘာသန္တိ - အတုလိုက်၍
 ရွတ်ဆိုကြကုန်၏၊ ဘာသိတံ-ရှေးရသေ့တို့ ရွတ်ဆိုအပ်သော မန္တန်ပုဒ်ကို၊ အနု
 ဘာသန္တိ-န၏၊ ဝါစိတံ-ရှေးရသေ့တို့ ပို့ချအပ်သော မန္တန်ပုဒ်ကို၊ အနုဝါစေ
 န္တိ-အတုလိုက်၍ ပို့ချကြကုန်၏။

သေယျထိဒံ-ထို ရှေးရသေ့တို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အဋ္ဌကော - အဋ္ဌက ရသေ့၎င်း၊ ပေ၊ ဘဂု - ဘဂုရသေ့၎င်းတည်း၊ [ဤ ဝါကျများ၏ အနက်ကို မှတ်ဘွယ်နှင့်တကွ အဋ္ဌသုတ် ဣသိဘာဝါ နယောဂကထာ၌လည်း ရေးခဲ့ပြီ။] တေဝိ-ထို ရသေ့တို့သည်လည်း၊ ဧဝံ- သို့၊ အာဟံသု - ပြောဆိုကြကုန်သလော၊ (ကိံ-နည်း၊) မယံ-တို့သည်၊ ယတ္ထဝါ-အကြင်အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (ဝသတိ-နေ၏၊) ယေနဝါ-အကြင်လမ်းဖြင့်မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သို့၊ (အဝသရိ တဗ္ဗော- ရောက်ထိုက်၏၊) ယဟိံဝါ - အကြင် အရပ်၌မူလည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ (အတ္ထိ-၏၊) ဧတံ-ဤ ဗြဟ္မာနေရာ အရပ်၊ ဗြဟ္မာထံ သွားကြောင်းလမ်းကို၊ ဇာနာမ-သိကုန်၏၊ မယံ-တို့သည်၊ ဧတံ-ကို၊ ပဿာမ-မြင်ကုန်၏၊ ဣတိ-သို့၊ (အာဟံသု-လော၊ ဣတိ- ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။) ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤ ဗြဟ္မာ၏ နေရာအရပ် ဗြဟ္မာ့ အထံသို့ သွားကြောင်းလမ်းကို ရှေးရသေ့တို့က ပြောဆိုခြင်းသည်၊ နောဟိံ-ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ဣတိ-လျှင်၊ ယေန - အကြင် ပုဏ္ဏားသည်၊ ဗြဟ္မာ - ကို၊ ပေ၊ (သော)ကေဗြာဟ္မဏောပိ-သည်လည်း၊ ကိရနတ္ထိ-အကယ်၍ မရှိအံ့၊ ယေန- အကြင် ဆရာသည်၊ ဗြဟ္မာ၊ ပေ၊ (သော) ကောစရိယောပိ - သည်လည်း၊ ကိရ နတ္ထိ-အံ့၊ ယေန-အကြင် ဆရာ့ဆရာသည်၊ ပေ၊ (သော) ကောစရိယပါစရိယော ပိ-သည်လည်း၊ ကိရနတ္ထိ - အံ့၊ ယေန - အကြင် ဂု ဆက်မြောက်တွင် တစုံ တယောက်သော ဆရာကြီးသည်၊ ပေ၊ (သော-ထိုဆရာကြီးသည်၊) ကိရနတ္ထိ-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ၊ ပေ၊ တေဝိ - တို့သည်လည်း၊ ပေ၊ မယံ ဧတံ၊ ပဿာမ-နံ၊ ဣတိ-သို့၊ ကိရ နအာဟံသု- အကယ်၍ မပြောဆိုကုန်အံ့၊ (ဧဝံ သန္ဓေ-ဤသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊) တေဝိဇ္ဇာ-နံသော၊ ဝါ-နံသော၊ တေဗြာဟ္မဏာ- တို့သည်၊ ဧဝံ-သို့၊ အာဟံသု-နံပြီ၊ (ကိံ)၊ ယံ-အကြင် ဗြဟ္မာကို၊ န ဇာနာမ- နံ၊ ယံ-ကို၊ န ပဿာမ- နံ၊ တဿ- ထို မသိမမြင်အပ်သော ဗြဟ္မာ၏၊ သဟ ဗျတာယ-၄၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေမ-နံ၊ (ကိံ)၊ အယမေဝ-သည်သာ၊ ဥဇုမဂ္ဂေါ- တည်း၊ အယံ (ဝေ) - သည်သာ၊ အဗ္ဗသယနော - တည်း၊ တက္ကရဿ-၏၊ ဗြဟ္မသဟဗျတာယ - ၄၊ နိယျာနိကော (ဟုတူ) နိယျာတိ - ၏၊ ဣတိ - သို့၊ (ဒေသေမ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အာဟံသု-နံပြီ။)

တံ ကိံမညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ ဧဝံ သန္ဓေ-သော်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-ကုန်သော၊ ဝါ- နံသော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ-ထို စကား သည်၊ အပ္ပါဠိဟီရကံ - ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ရှားနိုင်သော အဖြေမရှိသည်၊ သမ္ပဇ္ဇတိနန-ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ဘောဂေါတမ- မ၊ ဧဝံသန္ဓေ-သော်၊ အဒ္ဓါ-မချွတ်ကေန်၊ ပေ၊ အပ္ပါဠိဟီရကံ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ တေ

ဝိဇ္ဇာ-နိသော၊ တေဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ယံ-အကြင် ဗြဟ္မာကို၊ န ဇာနန္ဒိ-နိ၊ ယံ-ကို၊ န ပဿန္တိ-နိ၊ တဿ - ထို ဗြဟ္မာ၏၊ သဟဗျတာယ-၄၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေဿန္တိ-ပြောဟောနိုင်ကုန်လတံ၊(ကိံ)၊ အယမေဝ၊ပေ၊နိယျာတိ၊ ဣတိ- သို့၊(ဒေသေဿန္တိ)၊ တေဋ္ဌာနံ- ဤသို့ ပြောဟောနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-မရှိနိုင်။

အန္ဓဝေဏိ ဥပမာ။ ။ ဝါသေဋ္ဌ - ဋ္ဌ၊ သေယျထာပိ - ကား၊ ပရမ္ပရ သံသတ္တာ - အဆက်ဆက် ငြိကပ်၍ နေသော၊ ဝါ - တယောက် တယောက်၏ ခါးတောင်းမြတ်ကို ဆွဲကိုင်၍ သွားနေသော၊ အန္ဓဝေဏိ - သူကောင်းတို့၏ အစဉ်အတန်းသည်၊(အဿ-ရှိရာ၏) ပုရိမောပိ- ရှေး၌ ဖြစ်သူသည်လည်း၊ န ပဿတိ သေယျထာပိ-လမ်းကို မမြင်သကဲ့သို့၊ မဇ္ဈိမောပိ-အလယ်၌ ဖြစ်သူ သည်လည်း၊ န ပဿတိ သေယျထာပိ- သို့၊ ပစ္ဆိမောပိ-နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်သူ သည်လည်း၊ န ပဿတိသေယျထာပိ- သို့၊ ဝါသေဋ္ဌ- ဋ္ဌ၊ ဝေမေဝ - သာလျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ-နိသော၊ ဝါ-နိသော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဝါ-တို့သည်၊ ဘာသိတံ- ပြောဟောအပ်သော စကားသည်၊ အန္ဓဝေဏပမံ မညေ - သူကောင်း တို့၏ အစဉ်နှင့် တူသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ပုရိမောပိ - ရှေးဖြစ်သော ဝေဒကျမ်းပြု ရသေ့ တစုသည်လည်း၊ န ပဿတိ-မြင်၊ မဇ္ဈိမောပိ-အလယ် ဖြစ်သော ဆရာ့ဆရာသည်လည်း၊ န ပဿတိ-မြင်၊ ပစ္ဆိမောပိ-နောက်ဖြစ်သော တပည့် အပေါင်းသည်လည်း၊ န ပဿတိ-မြင်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ, ဘာသိတံ- သော၊ ဣဒံ-ဤစကားသည်၊ ဟဿကညေဝ - ရယ်ဘွယ်သည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ- ဖြစ်၏၊ နာမကညေဝ-နာမည်သည်သာ၊ ဝါ-အသံသည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ- ၏၊ [ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ကြောင်းဆိုတဲ့ နာမည်သာဖြစ်သည်၊ တကယ်ရောက်နိုင် ခြင်းဟူသော အနက်အဆန် မပါ- ဟုလို။] ရိတ္တကညေဝ- အနက်မှ ကင်းဆိတ် သည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ - ၏၊ တုတ္ထကညေဝ - အနက်မမှီး အချည်းနှီးသည်သာ၊ သမ္ပဇ္ဇတိ-၏။

စန္ဒိမသုရိယသို့ ရောက်ဘို့မျှ မဟောနိုင် ။ ။ တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ တေဝိဇ္ဇာ, ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၎င်း၊ အညေ-တေဝိဇ္ဇ ဗြာဟ္မဏမှတစ်ပါး အခြား ကုန်သော၊ ဗဟုဇနာစာပိ- များစွာသော လူတို့သည်၎င်း၊ စန္ဒိမသုရိယေ-လ, နေတို့ကို၊ ပဿန္တိ- မြင်ကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ယတော- အကြင်အချိန်၌၊ [ယသိံ ကာလေ၊-အဋ္ဌကထာ။] စန္ဒိမသုရိယာ-တို့သည်၊ ဥဂ္ဂန္တိ- ထွက်လာ ကြကုန်၏၊(တံ-ထိုလနေတို့၏ ထွက်ပေါ်လာရာ အချိန်ကို၊ ဇာနန္ဒိ-သိကြကုန် သည် မဟုတ်လော၊) ယတ္ထ-အကြင် အချိန်၌၊ (စန္ဒိမသုရိယာ - တို့သည်၊) ဩဂ္ဂန္တိ - သက်ဝင်ကြကုန်၏၊ (တံစ-ထို လ, နေတို့၏ သက်ဝင်ရာ အချိန်ကို လည်း၊ ဇာနန္ဒိ-လော၊) အာယာစန္ဒိ-ပေါ်ထွက်လာဘို့ရန် ရှေးရှုတောင်းပန်

ကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ထောမယန္တိ - ချီးမွမ်းကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ပဉ္စလိကာ-ချီအပ်သော လက်အုပ်ရှိကုန်သည်၊ နမဿမာနာ-ရှိခိုးကြကုန်သည်၊ ဝါ - နမော နမောဟု ရွတ်ဆိုကြကုန်သည်၊ (ဟုတွာ- ရှိ၊) အနုပရိဝတ္တန္တိ - အစဉ်လိုက်၍လှည့်လည်ကြကုန်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ- မ၊ ဧဝံ - ဤအတိုင်းမှန်ပါ၏၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည် ၎င်း၊ ပေ၊ ပဿန္တိ - မြင်ကြပါကုန်၏၊ ပေ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ - အစဉ်လိုက်၍ လှည့်လည်ကြပါကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ [ဤ၌ “ယံ ပဿန္တိ” စသည်ဖြင့် ရှိ၏၊ ယံ ပဿန္တိ တိ ဣတ္ထ ယန္တိ နိပါတမတ္တံ - အဋ္ဌကထာ] တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ- တို့သည် ၎င်း၊ ပေ၊ ပဿန္တိ - န်၏၊ ပေ၊ အနုပရိဝတ္တန္တိ - န်၏၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ- တို့သည်၊ စန္ဒိမသုရိယာနံ - ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်အပ်သော လ၊ နေတို့၏၊ သဟဗျတာယ - အတူ ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှါ၊ မဂ္ဂံ-ကျင့်စဉ်လမ်းကို၊ ဒေသေ တုံ- ငှါ၊ ပဟောန္တိ - စွမ်းနိုင်ကုန်သလော၊ (ကိံ)၊ အယမေဝ - သည်သာ၊ ပေ၊ နိယျာတိ-၏၊ ဣတိ- သို့၊ (ဒေသေတုံ- ငှါ၊ ပဟောန္တိ - န်သလော၊ ဣတိ- မူပြီ၊) ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ- ဤသို့ စွမ်းနိုင်ခြင်းသည်၊ နောဟိ- ပါ၊ (ဣတိ- ပြီ။

ဝါသေဋ္ဌ - ဋ္ဌ၊ ဣတိ- သို့၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည် ၎င်း၊ ပေ၊ အနုပရိ ဝတ္တန္တိ- န်၏၊ တေသမ္ပိ စန္ဒိမသုရိယာနံ-တို့၏သော်မှလည်း၊ သဟဗျတာယ-ငှါ၊ အယမေဝ ဥဇုမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ သဟဗျတာယာတိ - အယမေဝ ဥဇုမဂ္ဂေါ၊ ပေ၊ သဟ ဗျတာယဟူ၍၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေတုံ-ငှါ၊ ကိရ နပ္ပဟောန္တိ - အကယ်၍ မစွမ်းနိုင် ကုန်အံ့၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝါ-ဤ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ တေဝိဇ္ဇေဟိ ပြာဟ္မဏေ ဟိ ပြဟ္မာ သက္ခိ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော - အကယ်၍ မမြင်အပ်သည်ဖြစ်အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ အာစရိယေဟိပိ ပြဟ္မာ သက္ခိ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ပြာဟ္မဏာနံ အာစရိယပါစရိယေဟိပိ ပေ၊ ကိရ န ဒိဋ္ဌော - အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ပြာဟ္မဏာနံ - တို့၏၊ သတ္တမေဟိ - ၇ ဆက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ ယာဝ အာစရိယာမဟယုဒဂဟိပိ - ဆရာကြီးတို့၏ အစုံတိုင်အောင်ဖြစ်သော ပြာဟ္မဏာတို့သည်လည်း၊ ပေ၊ ကိရ နဒိဋ္ဌော-အံ့၊ တေဝိဇ္ဇာနံ ပြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗကာ ဣသယော၊ ပေ၊ တေဝိ - ထို ရှေးရသေ့တို့သည်လည်း၊ မယမေတံ ဇာနာမ၊ ပေ၊ ပြဟ္မာတိ - မယမေတံ ဇာနာမ၊ ပေ၊ ပြဟ္မာဟူ၍၊ ဧဝံ - သို့၊ ကိရ န အာဟံသု - အကယ်၍ မပြောနိုင်ကုန်အံ့၊ (ဧဝံသန္တေ - သော်၊) [ဤသို့ လ၊ နေတို့နှင့်သော်မှ တကွဖြစ်ဘို့ရာ လမ်းစဉ်ကိုမညွှန်ပြနိုင်ကုန်၊ ပြဟ္မာကိုမြင်အပ်ဘူးသူ ပြာဟ္မဏာတို့ မရှိကုန်လသော်၊] [“တေဝ” ၌ ဝသည် အနက်မရှိ၊] တေဝိဇ္ဇာ၊ တေ ပြာဟ္မဏာ- တို့သည်၊ ယံ န ဇာနာမ၊ ပေ၊ ပြာဟ္မသဟဗျတာယာတိ - ဟူ၍၊ ဧဝံ - သို့၊ အာဟံသု- န်ပြီ။ (ပြောဆိုရာရောက်ကြသည် - ဟူလို။)

တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ ဝေသန္တေ-သော၊ [ဤသို့ “မိမိတို့ မသိ မမြင်အပ်သော မြဟ္မာနှင့်တကွ ဖြစ်ဘို့ရာလမ်းကို ညွှန်ပြကြ၏” ဟု ပြောဆိုကုန်လသော်၊] တေဝိဇ္ဇာနံ မြဟ္မဏာနံ၊ ဘာသိတံ-သော၊ တံ- ထိုစကားသည်၊ အပ္ပါဒ္ဓိဟိရကံ၊ သမ္ပန္တတိ နန - ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘောဂေါတမ-မ၊ ဝေသန္တေ အဒ္ဓါ၊ ပေ၊ သမ္ပန္တတိ-ဖြစ်နေပါ၏၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊ [“သာဓု ဝါသေဋ္ဌ၊ ပေ၊ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ” ဝါကျကို အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

အမှာ။ ။ ဤမှ နောက်၌ ဇနပဒကလျာဏီကို အလိုရှိသော ယောက်ျား၊ တယေဝံ၏ ဥပမာဖြင့် တေဝိဇ္ဇာမြဟ္မဏတို့ ပြောဆို ညွှန်ပြအပ်သော လမ်းစဉ်၏ အပ္ပါဒ္ဓိဟိရကဖြစ်ပုံကို၎င်း၊ မြဟ္မာအဖြစ်သို့ရောက်အောင် မညွှန်ပြနိုင်ပုံကို၎င်း ဟောတော်မူပါသည်။ နိဿေဏီ ဥပမာဖြင့်လည်း ထို အတူ ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဥပမာများကို ပေါ်ဥပပါဒသုတ် ကေသိကဓမ္မကထာ၌ (ဇနပဒကလျာဏီ ဥပမာ၊ နိဿေဏီ ဥပမာဟု ခေါင်းစဉ်တပ်၍) အနက်ရေ ခဲ့ပြီ။ ဥပမေယျ ဝါကျများ၌လည်း အနက်ထူးမရှိပါ။

အစိရဝတီ ဥပမာ

ဟိုဘက်ကမ်းကိုခေါ်နေသူ ဥပမာ။ ။ ဝါသေဋ္ဌ - ဋ္ဌ၊ သေယျထာပိ - ကား၊ အစိရဝတီ - အစိရဝတီမည်သော၊ အယံနဒီ - ဤမြစ်သည်၊ ဥဒကဿ - ရေဖြင့်၊ ပူရာ ပြည့်သည်၊ သမတိတ္ထိကာ-ကမ်းနှင့်ညီမျှသော ရေရှိသည်၊ ကာကပေယျာ - (ကမ်း၌တည်သော) ကျီးသည် သောက်နိုင်သောရေရှိသည်၊ (အဿ-ဖြစ်ရာ၏၊) အထ-ရေဖြင့်ပြည့်နေရာ ထိုအခါ၌၊ ပါရတ္ထိကော-ထိုဘက်ကမ်းဖြင့် အလိုရှိသော၊ ဝါ-ထိုဘက်ကမ်းကိုသွားလိုသော၊ ပါရဂဝေသီ-ထိုဘက်ကမ်းကို ရှာလေ့ရှိသော၊ ပါရဂါမီ - ထိုဘက်ကမ်းသို့ သွားလတံ့ဖြစ်သော၊ ပါရံ - ထိုဘက်ကမ်းသို့၊ တရိတုကာမော-ကူးခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ပုရိသော- သည်၊ အာဂစ္ဆေယျ-ရာ၏၊ [“ပါရတ္ထိကော” စသော ရှေးရှေးပုဂ္ဂိုလ် “ပါရဂဝေသီ” စသော နောက်နောက်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူသည်။] သော- ထိုယောက်ျားသည်၊ ဩရိမေ - ဤဘက်ဖြစ်သော၊ တီရေ- ကမ်း၌ ဌိတော- တည်လျက်၊ ပါရိမံ - ထိုဘက်ဖြစ်သော၊ တီရံ-ကို၊ အဂ္ဂေယျ-ခေါ်ရာ၏၊ (ကိံ - နည်း။)

ပါရ-ဟေ....ဟိုဘက်ကမ်း၊ အပါရံ- ဤဘက်ကမ်းသို့၊ ဟေ- လာပါလော၊ ပါရ-ကမ်း၊ အပါရံ-သို့၊ ဟေ-လော၊ ဣတိ-သို့၊ (အဂ္ဂေယျ)၊ တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ တဿ ပုရိသဿ - ၏၊ အဂ္ဂါယနဟေတုဝါ - ခေါ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ အာယာစနဟေတုဝါ - တောင့်တခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် သော်၎င်း၊ ပတ္ထနဟေတုဝါ - ဆုတောင်းခြင်း ဟူသော

အကြောင်းကြောင့်သော်၎င်း၊ အဘိနန္ဒန ဟေတုဝါ - အလွန် နှစ်သက်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း - ကြောင့်သော်၎င်း၊ အစိရဝတိယာ - သော၊ နဒိယာ - ၏၊ ပါရိမံ-သော၊ တီရံ-သည်၊ ဩရိမံ-သော၊ တီရံ-သို့၊ အာဂစ္ဆေယျ အပိနု-လာရာ သလော၊ ဣတိ- ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ- မ၊ ဣဒံ- ဤသို့ လာခြင်း သည်၊ နောဟိ- မဖြစ်နိုင်ပါ၊ (ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ)။

ဝါသေဠု- ဠု၊ ဝေမေဝ - သာလျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ၅ ပါးသီလ၊ ကုသလကမ္မပထ ၁၀ ပါးဟူသော တရားတို့သည်၊ ပြာဟ္မဏကာရကာ-ပြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏၊ တေ ဓမ္မေ-ထို ၅ ပါး သီလ , ကုသလကမ္မပထ ၁၀ ပါး တရာ တို့ကို၊ ပဟာယ - ပယ်စွန့်၍၊ ဝတ္တ မာနာ- ကျင့်ကြံပါကုန်လျက်၊ ယေ ဓမ္မာ - အကြင် ပဉ္စဝေရ ဒသ အကုသလ ကမ္မပထ တရားတို့သည်၊ အပြ ဟ္မဏကာရကာ - ပြာဟ္မဏ၏အဖြစ်ကို မပြု တတ်ကုန်၊ တေ ဓမ္မေ-ထိုပဉ္စဝေရ, ဒသ အကုသလကမ္မပထ ဟူသော တရား တို့ကို၊ သမာဒါယ- ကောင်းစွာယူ၍၊ ဝါ-ဆောက်တည်၍၊ ဝတ္တမာနာ- ကျင့်ကြံ ပါကုန်လျက်၊ ဝေ-သို့၊ အာဟံသု-နိဗ္ဗိ (ကိံ)၊ ဣဒံ- သကြားကို၊ အဂ္ဂါယာမ- ခေါ်ကုန်၏၊ သောမံ-သောမနတ်ကို၊ အဂ္ဂါယာမ- နိဗ္ဗိ၊ ဝရုဏံ-ဝရုဏနတ်ကို၊ အဂ္ဂါယာမ- နိဗ္ဗိ၊ ဤသာနံ- ဤသာနနတ်ကို၊ အဂ္ဂါယာမ- နိဗ္ဗိ၊ ပဇာပတိံ - ပဇာပတိနတ်ကို၊ အဂ္ဂါယာမ-နိဗ္ဗိ၊ မြဟံ-မြဟာကို၊ အဂ္ဂါယာမ-နိဗ္ဗိ၊ မဟိဒ္ဓိံ- မဟိဒ္ဓိနတ်ကို၊ အဂ္ဂါယာမ-နိဗ္ဗိ၊ ယမံ-ယမနတ်ကို၊ အဂ္ဂါယာမ-နိဗ္ဗိ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ (အာဟံသု- နိဗ္ဗိ) ဝါသေဠု- ဠု၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ တေ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ယေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ပြာဟ္မဏကာရကာ-နိဗ္ဗိ၊ ပေ၊ သမာဒါယ-၍၊ ဝါ-၍၊ ဝတ္တ မာနာ-လျက်၊ အဂ္ဂါယနဟေတုဝါ-ခေါ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော် ၎င်း၊ အာယာစနဟေတုဝါ-သော်၎င်း၊ ပတ္တနဟေတုဝါ- သော်၎င်း၊ အဘိနန္ဒန ဟေတုဝါ- သော်၎င်း၊ ကာယဿ - ဥပါဒိန္ဒကခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ- ပျက်ခြင်း ကြောင့်၊ မရဏာ-သေရာအခါမှ၊ ပရံ-နောက်၌၊ ပြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျူပဂါ- တကွဖြစ်သူတို့၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကြကုန်သည်၊ ဘဝိဿန္တိ - နိလတံ၊ ဣတိ တေံ ဌာနံ-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

မြစ်ကမ်း၌ ဖွဲ့တုပ်ထားအပ်သူ ဥပမာ။ ။ဝါသေဠု-ဠု၊ သေယျထာဝိ- ကား၊ အစိရဝတိ-သော၊ အယံ နဒိ-သည်၊ ဥဒကဿ - ဖြင့်၊ ပူရာ-သည်၊ သမ တိတ္ထိကာ-သည်၊ ကာကပေယျာ-သည်၊ (အဿ-၏) အထ-၌၊ ပါရတ္ထိကော- သော၊ ပေ၊ ပုရိသော၊ အာဂစ္ဆေယျ-၏၊ သော-သည်၊ ဩရိမေ-သော၊ တီရေ-၌၊ ဒဠာယ- မြမြ ခိုင်ခံ့သော၊ အန္ဓုယာ - နောင်ကြီးဖြင့်၊ ပစ္စာဗာဟံ - နောက်၌ လက်မောင်းရှိအောင်၊ ဝါ-လက်ပြန်ကြီးချည်၍၊ ဂါဠုဗန္ဓနံ-တင်းကြပ်စွာ ဖွဲ့တုပ် အပ်သည် မည်လောက်အောင်၊ ဗဒ္ဒေါ-ဖွဲ့တုပ်အပ်သည်၊ (အဿ-၏) တံ ကိ

မညသိ ဝါသေဋ္ဌ၊ သော ပုရိသော-သည၊ အစိရဝတီယာ-သော၊ နဒိယာ-၏၊
ဩရိမာ-သော၊ တီရာ-မှ၊ ပါရိမံ- သော၊ တီရံ-သို့၊ ဂစ္ဆေယျ အပိန-သွားနိုင်
ရာသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသို့ သွားနိုင်
ခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ (ဣတိ- ဤသို့ လျှောက်ပြီ။)

ဝါသေဋ္ဌ - ဋ္ဌ၊ ဝေမေဝ - သာလျှင်၊ ပဉ္စ - ၅ ပါးကုန်သော၊ ဣမေ ကာမ
ဂုဏာ-ဤ ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့ကို၊ အရိယဿ-အရိယာ ဖြစ်တော်မူသော
မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝိနယေ - ဆုံးမကြောင်း ဆုံးမရာ သာသနာတော်၌၊ အန္တုတိ
ဝိ-နှောင်အိမ်ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ - ဆိုအပ်ကုန်၏၊ ဗန္ဓနန္တိဝိ - အနှောင်အဖွဲ့
ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္ဆန္တိ-န်၏၊ ကတမေ ပဉ္စ-တို့နည်း၊ စက္ခုဝိညေယျာ-စက္ခုဝိညာဉ်
သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ဣဋ္ဌာ - အလိုရှိထိုက်ကုန်သော၊ ကန္တာ - နှစ်သက်
ထိုက်ကုန်သော၊ မနာပါ-စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သော၊ ဝါ- မြတ်နိုးထိုက်
ကုန်သော၊ ဝိယရူပါ-ချစ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော၊
ကာမူပသံဟိတာ-ကိလေသာကာမနှင့် စပ်ယှဉ်ကုန်သော၊ ရဇနိယာ-စိတ်ကို
တပ်မက်စေတတ်ကုန်သော၊ ရူပါ-ရူပအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၎င်း၊ သောတဝိညေ
ယျာ - သောတဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊ သဒ္ဓါ - တို့၎င်း၊ ယာန
ဝိညေယျာ- ယာနဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဂန္ဓာ- တို့၎င်း၊ ဇိဝှာ
ဝိညေယျာ- ဇိဝှာဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊ ရသာ-တို့၎င်း၊ ကာယ
ဝိညေယျာ- ကာယဝိညာဉ်သည် သိထိုက်ကုန်သော၊ ပေ၊ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာ-ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာ
အာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၎င်းတည်း။

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ပဉ္စ-န်သော၊ ဣမေ ကာမဂုဏာ-တို့ကို၊ အရိယဿ ဝိနယေ
၊ ပေ၊ ဗန္ဓနန္တိဝိ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ ပဉ္စ၊ ဣမေ ကာမဂုဏေ-တို့ကို၊ တေဝိဇ္ဇာ၊
ဗြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ ဂမိတာ-ကြံစည်တတ်သောရာဂဖြင့် တောင့်တ စွဲလမ်းကြ
ကုန်သည်၊ (တနည်း) ဂထိတာ (ဂန္တိတာ)-တဏှာဖြင့် ထုံးဖွဲ့အပ်ကုန်သည်၊
မုစ္ဆိတာ-တဏှာဖြင့် တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သည်၊ အဇ္ဈောပန္နာ (အဇ္ဈော

x x x x x x x x

ဂမိတာ စသည်။ ■ ဂမိတာတိ သင်္ကပ္ပရာဂေန ပစ္စာသီသမာနာ ဟုတွာ ဂမိ
တာ၊-မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ဂူဟဋ္ဌသုတ္တဋ္ဌ။ [ပုဒ်ပြီးပုံကို အဋ္ဌသာလိနီ ဘာသာဋီကာ၊ စတုတ္ထ
အုပ်၊ စာမျက်နှာ(၉၅)၌ ပြထားပြီ။] ဂထိတာတိ တဏှာယ ဂန္တိတာ၊ (ဂန္တိတာတိ
အဝဗဒ္ဓါ)၊ မုစ္ဆိတာတိ တဏှာဝသေနေဝ မုစ္ဆိတာ၊ (မုစ္ဆိတာတိ မုစ္ဆံ သမ္မောဟံ
အာပန္နာ)၊-အင်္ဂုတ္တရ၊ ဒုက၊ ပရိသဝဂ်၊ ၄၉-သုတ်အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာ။ [အင်္ဂုတ္တိရ
ပါဠိတော်နှင့် ဤပါဠိတော် စာသွားတူသောကြောင့် ဤ၌ အင်္ဂုတ္တိရအဋ္ဌကထာအတိုင်း
အနက် ပေးလိုက်ပါသည်။ အဋ္ဌသာလိနီ ဘာသာဋီကာ စတုတ္ထအုပ် စာမျက်နှာ(၉၅)
၌လည်း “အဇ္ဈောသန္ဓာ , အဇ္ဈောသာနာ ”ဟူသော ပါဠိ ၂ မျိုးကို အနက်နှင့်တကွ
တနည်း ပြခဲ့ပြီ။]

သန္ဓာ)-တဏှာသည် လွှမ်းမိုးသက်ရောက်အပ်ကုန်သည်။ (တနည်း) အဇ္ဈော သာနာ-တဏှာဖြင့် သက်ဝင်မျိုသိပ်၍ ပြီးဆုံးကြကုန်သည်။ အနာဒီနဝဒဿာဝိ နော - အပြစ်ကို ရှုလေ့မရှိကြကုန်သည်။ အနိဿရဏပညာ - သံကိလေသမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ပေစွဝေက္ခဏာပညာမရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ)၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-သုံးဆောင် ခံစားကြကုန်၏။

ဝါသေဠ-ဠ၊ တေဝိဇ္ဇာ , တေ မြာဟ္မဏာ- တို့သည်။ ယေဓမ္မာ မြာဟ္မဏ ကာရကာ တေ ဓမ္မေပဟာယ ဝတ္တမာနာ၊ပေ၊ပဉ္စ,ကာမဂုဏေ-တို့ကို၊ ဂဓိတာ ၊ပေ၊အနိဿရဏပညာ(ဟုတွာ)ပရိဘုဉ္ဇန္တိ-နိလျက်၊ ကာမန္တု ဗန္ဓန ဗဒ္ဓါ- ကာမတည်းဟူသော နှောင်အိမ်, ကာမတည်းဟူသော အနှောင် အဖွဲ့တို့သည် နှောင်ဖွဲ့အပ်ကုန်သည်။ သမာနာ - ဖြစ်ပါကုန်လျက်၊ ကာယဿ ဘေဒါ၊ပေ၊ ဘဝိဿန္တိ-နိလတံ၊ ဣတိ တေံ ဌာနံ, န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

မြစ်ကမ်း၌ အိပ်နေသူ ဥပမာ။ ။ ဝါသေဠ-ဠ၊ သေယျထာပိ - ကား၊ အစိရဝတီ-သော၊ အယံနဒီ-သည်၊ဥဒကဿ ပူရာ၊ပေ၊ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ၊ သော-သည်၊ ဩရိဓမ-သော၊ တီရေ-၌၊ သသိသံ-ဥးခေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ကိုယ်ကို၊ ပါရူပိတ္တာ-ခြံ၍၊ နိပဇ္ဇေယျ-အိပ်နေရာ၏၊ တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဠ၊ သော ပုရိသော အစိရဝတီယာ၊ပေ၊ ဂစ္ဆေယျ အဝိနု- သလော၊ ဣတိ- ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ဣဒံ-သည်၊ နောဟိ-မဖြစ်ပါ၊ (ဣတိ-ဤသို့ ဖြေပြီ)၊ဝါသေဠ-ဠ၊ ဝေမေဝ ပဉ္စ, ဣမေ နိဝရဏာ-ဤနိဝရဏတို့ကို၊ အရိယ သ၊ ဝိနယေ-၌၊ အာဝရဏာတိပိ- ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို ရှေးဥပစာ တားမြစ် တတ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စန္တိ၊ နိဝရဏာတိပိ - ကုသိုလ် ဖြစ်ခြင်းကို အကြွင်းမဲ့ တားမြစ်တတ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စန္တိ၊ ဩနာဟနာတိပိ- ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ်သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စန္တိ၊ ပရိယောဟနာတိပိ-ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းကို ထက်ဝန်းကျင် သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်တတ် သော တရားတို့ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စန္တိ၊ ကတမေ ပဉ္စ-တို့နည်း၊ ကာမစ္ဆန္တ နိဝရဏံ- ကာမစ္ဆန္တနိဝရဏ၎င်း၊ပေ၊ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏံ-၎င်းတည်း။

ဝါသေဠ-ဠ၊ ပဉ္စ - ကုန်သော၊ ဣမေ နိဝရဏာ- တို့ကို၊ အရိယဿ၊ပေ၊ ပရိယောဟနာတိပိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဝါသေဠ, ပဉ္စဟိ-နိသော၊ ဣမေဟိ နိဝရဏေဟိ- တို့သည်၊ တေဝိဇ္ဇာ, မြာဟ္မဏာ-တို့ကို၊ အာဝုဋ္ဌာ-ပိတ်ဆို့ အပ်ကုန်ပြီ၊ နိဝုဋ္ဌာ- တားမြစ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဩနဒ္ဓါ- သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ပရိယောနဒ္ဓါ- ထက်ဝန်းကျင်သက်ဝင်၍ ဖုံးအုပ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဝါသေဠ-ဠ၊ တေဝိဇ္ဇာ- နိသော၊ တေ မြာဟ္မဏာ - တို့သည်၊ အာဝုဋ္ဌာ - အပ်ကုန်သည် ၊ ပေ၊ ပရိယောနဒ္ဓါ- အပ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ - နိလျက်၊) ကာယဿ ဘေဒါ၊ပေ၊ ဘဝိဿန္တိ- နိလတံ၊ ဣတိ တေံ ဌာနံ-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

သံသန္ဓန ကထာ

တံကိံ မညသိ ဝါသေဠ၊ တေ- သင်သည်၊ ဝုဒ္ဓါနံ - တဘဝအတွက် ခြေလက် အင်္ဂါအားဖြင့် ကြီးရင့်ပြီးကုန်သော၊ မဟာလ္လကာနံ - မွေးဖွားခဲ့ရာ ချိန်ခါမှီး၍ ကြီးသည်၏အဖြစ်ကို ယူတတ်ကုန်သော၊ အာစရိယပါစရိယာနံ-ဆရာ၊ ဆရာ၏ ဆရာဖြစ်ကုန်သော၊ ဘာသမာနာနံ-ရှေးဟောင်း နှောင်းဖြစ်ကို ပြောဆိုတတ် ကုန်သော၊ ဗြာဟ္မဏာနံ-တို့၏(အထံမှ)၊ ကိန္တိ-အဘယ်သို့လျှင်၊ သုတံ- ကြား အပ်ဘူးသနည်း၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ သပရိဂ္ဂဟော - သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားနှင့် တကွဖြစ်၏၊ ဣတိဝါ-ဤသို့သော်လည်း၊ (သုတံ-ကြားအပ်ဘူးသလော၊ ဗြဟ္မာ- သည်) အပရိဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိ၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ- လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ) ဘောဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်) အပရိ ဂ္ဂဟော-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိ၊ (ဣတိ-သို့၊ သုတံ-ကြားအပ်ဘူးပါပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်) သဝေရစိတ္တော-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်စိတ်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်) အဝေရ စိတ္တော-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်စိတ်မရှိ၊ (ဣတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ ဣတိ-ပြီ) ဘောဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်) အဝေရစိတ္တော-မရှိ၊ (ဣတိ သုတံ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်) သဗျာဗဇ္ဈစိတ္တော-စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿနှင့် ယှဉ် သော စိတ်နှင့်တကွဖြစ်၏၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ - လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်) အဗျာဗဇ္ဈ စိတ္တော-စိတ်ဆင်းရဲမှု ဒေါမနဿနှင့်ယှဉ်သော စိတ်မရှိ၊ (ဣတိဝါ- လည်း၊ သုတံ-လော၊ ဣတိ-ပြီ) ဘောဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်) အဗျာဗဇ္ဈ စိတ္တော-ရှိ၊ (ဣတိ သုတံ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်) သံကိလိဋ္ဌစိတ္တော - ညစ်နွမ်း သော စိတ်ရှိ၏၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဗြဟ္မာ - သည်) အသံကိလိဋ္ဌ စိတ္တော-ညစ်နွမ်းသော စိတ်မရှိ၊ (ဣတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ ဣတိ - ပြီ) ဘောဂေါတမ- မ၊ (ဗြဟ္မာ-သည်) အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တော-မရှိ၊ (ဣတိ သုတံ၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဗြဟ္မာ-သည်) ဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင် ၏၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်၏၊ ဣတိဝါ-လည်း၊ (သုတံ-လော၊ ဗြဟ္မာ-သည်) အဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ မဖြစ်စေနိုင်၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလိုသို့ မလိုက် စေနိုင်၊ (ဣတိဝါ-လည်း၊ သုတံ-လော၊ ဣတိ-ပြီ) ဘောဂေါတမ-မ၊ (ဗြဟ္မာ- သည်) ဝသဝတ္တိ-နိုင်၏၊ ဝါ-နိုင်၏၊ (ဣတိ-သို့၊ သုတံ-ပြီ၊ ဣတိ-ပြီ။)

တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဠ၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ဗြဟ္မဏာ-တို့သည်၊ သပရိဂ္ဂဟာဝါ- သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားရှိကုန်သလော၊ အပရိဂ္ဂဟာဝါ-သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားမရှိကုန်သလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘောဂေါတမ-မ၊ (တေ ဝိဇ္ဇာ ဗြဟ္မဏာ)၊ သပရိဂ္ဂဟာ-ရှိပါကုန်၏၊ (ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ) ၊ ပေ။

ဘော ဂေါတမ-မ၊(တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ)၊ အဝသဝတ္တိ-စိတ်ကို မိမိအလို၌ မဖြစ်စေနိုင်ပါကုန်၊ ဝါ-စိတ်ကို မိမိအလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်ပါကုန်၊(ဣတိ-ဗြိ)၊ ဝါသေဠ-ဠ၊ ဣတိ-လျှင်၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ၊ သပရိဂ္ဂဟာ-နံသည်၊ ကိရ (ဟောန္တိ)-အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ပြဟ္မာ-သည်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သည်၊ ကိရ ဟောတိ-အံ့၊ (ဧဝံသတိ-သော်၊) သပရိဂ္ဂဟာနံ - ကုန်သော၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊(ပဋိပဒါ-အကျင့်သည်၊) အပရိဂ္ဂဟေန-သော၊ ပြဟ္မာနာ-နှင့်၊ သဒ္ဓိံ-တကွ၊ သံသန္တတိ အပိနု-ရောနှောနိုင်မည်လော၊ သမေတိ အပိနု-ညီညွတ်နိုင်မည်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤ သပရိဂ္ဂဟပြာဟ္မဏတို့၏အကျင့်၏ အပရိဂ္ဂဟပြဟ္မာနှင့် ရောနှောခြင်း ညီညွတ်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့လျှောက်ပြီ၊ ဝါသေဠ-ဠ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဝါသေဠ-ဠ၊ တေဝိဇ္ဇာ ပြာဟ္မဏာ၊ သပရိဂ္ဂဟာ-နံသည်၊(သမာနာ-နလျက်၊) ကာယသံ-၏၊ ဘေဒါ-ကြောင့်၊ မရဏာ-မှ၊ ပရံ-၌၊ အပရိဂ္ဂဟသ-သော၊ ပြဟ္မာနော-၏၊ သဟဗျူပဂါ-နံသည်၊ ဘဝိဿန္တိ-နလတံ၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ န ဝိဇ္ဇတိ-နိုင်။

အမှာ။ ။ဤမှာနောက်၌လည်း သဝေရစိတ္တ၊ သဗျာဗဇ္ဈစိတ္တ၊ သံကိလိဋ္ဌစိတ္တ၊ အဝသဝတ္တိဖြစ်ကြသော ပြာဟ္မဏတို့၏ အကျင့် အဝေရစိတ္တ စသည် ဖြစ်သော ပြဟ္မာနှင့် ရောနှောညီညွတ်မှု ဖြစ်နိုင်၊ မဖြစ်နိုင်ကို မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူ၍ မရောနှော မညီညွတ်နိုင်ကြောင်းကို ဝါသေဠက လျှောက်ထားပါသည်။ ထိုအားလုံး နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိတိုင်အောင် တူပြီ။

ဝါသေဠ-ဠ၊ ဣဒံ-ဤပြဟ္မာပြည် ရောက်ကြောင်းလမ်း၌၊ တေဝိဇ္ဇာ၊ ပြာဟ္မဏာ-တို့သည်၊ အာသိဒိတွာ-အမဂ္ဂကို မဂ္ဂဟု ကပ်ရောက်၍၊ ဝါ- မှတ်ထင်၍၊ သံသိဒန္တိ-နစ်မြုပ်ကြကုန်၏၊ သံသိဒိတွာ-နစ်မြုပ်၍၊ ဝိသာရံ-ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် ပျက်စီးခြင်းသို့၊ ပါပုဏန္တိ-ရောက်ကြကုန်၏၊ သုက္ခတရံ-ခြောက်သွေ့သော မြစ်ကို ကူးခြင်းကို၊ ဝါ-အခြောက်တိုက် ကူးခြင်းကို၊ တရန္တိမညေ-ကူးကြကုန်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ တေဝိဇ္ဇာနံ၊ ပြာဟ္မဏာနံ-တို့၏၊ ဣဒံ-ဤ မြတ်သော စကားဟု ဆိုအပ်သော ဗေဒင် ၃ ပုံကို၊ တေဝိဇ္ဇာ ဣရိဏန္တိပိ- တေဝိဇ္ဇာတို့၏ ဝေဒ ၃ ပုံ တည်းဟူသော တောကြီးဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ-၏၊ တေဝိဇ္ဇာ ဝိဝနန္တိပိ- တေဝိဇ္ဇာတို့၏ ကြီးစွာသော တောအုပ် ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ တေဝိဇ္ဇာ ဗျသနန္တိပိ- တေဝိဇ္ဇာတို့၏ ပျက်စီးခြင်းဟူ၍လည်း၊ ဝါ-တေဝိဇ္ဇာတို့၏ ပျက်စီးကြောင်းဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဣတိ-ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝါသေဠော မာဏဝေါ ဘဂဝန္တံ တေဒဝေါစ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ မေ-အကျွန်ုပ်သည်၊ ဧတံ-ဤအကြောင်းအရာကို၊ သုတံ-ကြားအပ်ဘူးပါပြီ၊ (ကိံ - အဘယ် အကြောင်းအရာကို၊ သုတံ - နည်း၊) သမဏော

ဂေါတမော-သည်၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ-၄၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ဇာနာတိ-၏၊
 ဣတိ(တံ-ကို၊ သုတံ-ပြီ၊ ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ၊) တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဠု၊
 ဣဒတာ-ဤ သရက်ဥယျာဉ်မှာ၊ မနသာကဋံ-သည်၊ အာသန္ဓေ-နီးသည် မဟုတ်
 လော၊(တနည်း) အာသန္ဓေ - အနီး၌၊ (ဟောတိ - ဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊)
 ဣဒတာ-မှာ၊ မနသာကဋံ-သည်၊ န ဒူရေ-မဝေးသည် မဟုတ်လော၊(တနည်း)
 ဒူရေ-အဝေး၌၊ န(ဟောတိ)-မဖြစ်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်
 မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်း မှန်ပါ၏၊ ဣတော-မှာ၊ မနသာကဋံ-
 သည်၊ အာသန္ဓေ-နီးပါ၏၊ ဣတော- မှ၊ မနသာကဋံ-သည်၊ န ဒူရေ-မဝေးပါ၊
 [တနည်းလည်း ပေးပါ။] ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ပြီ။

တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဠု၊ ပုရိသော-သည်၊ ဣဓ မနသာကဋေ - ဤ မန
 သာကဋရှာ၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓေါ - မွေးဖွား၍ ကြီးပွားသည်၊ အဿ - ဖြစ်ရာ၏၊
 မနသာကဋတော-မှာ၊ တာဝဒေဝ-ထို ခဏ၌ပင်၊ အဝသဋံ- ထွက်လာသော၊
 တမေနံ-ထို ယောက်ျားကို၊ မနသာကဋဿ - ၏၊ မဂ္ဂ-လမ်းကို၊ ပုစ္ဆေယျံ-
 မေးကုန်ရာ၏၊ ဝါသေဠု- ဌ၊ မနသာကဋေ-၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓဿ-သော၊ မနသာ
 ကဋဿ- ၏၊ မဂ္ဂ - လမ်းကို၊ ပုဋ္ဌဿ- မေးအပ်သော၊ တဿ ပုရိသဿ - ၏၊
 ဒန္ဓာယိတတ္တံဝါ-လေးနှေးမှုကို ပြုတတ်သူ၏ အဖြစ်သည်သော်၎င်း၊ ဝါ-လေး
 နှေးခြင်းသည်သော်၎င်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္တံဝါ-မဖြေနိုင်အောင် တောင့်ခိုင်နေသူ၏
 အဖြစ်သည်သော်၎င်း၊ ဝါ- မဖြေခံအောင် ကြောက်ရွံ့ နေသူ၏အဖြစ်သည်သော်
 ၎င်း၊ သိယာနခေါ- ဖြစ်ရာသေးသလော၊ ဣတိ - ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော
 ဂေါတမ-မ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နောဟိ-မသင့်ပါ၊ တံ-ထိုသို့ မသင့်ခြင်း
 သည်၊ ကိဿဟေတု - အဘယ် အကြောင်းကြောင့်နည်း၊ ဘောဂေါတမ-မ၊
 ဟိ - အကြံကြောင့်၊ အပုပုရိသော - ထို ယောက်ျားသည်၊ မနသာကဋေ- ၌၊
 ဇာတသံဝဒ္ဓေါ- သူပါတည်း၊ တဿ-ထို ယောက်ျားအား၊ ဝါ = သည်၊ သဗ္ဗာ
 နေဝ- ကုန်သော၊ မနသာကဋဿ - ၏၊ မဂ္ဂါနိ-လမ်းတို့သည်၊ ဝါ- တို့ကို၊
 သုဝိဒ္ဓိတာနိ - ကောင်းစွာ သိအပ်ပါကုန်ပြီ၊ ဝါ - အလွန် ထင်ရှားပါကုန်ပြီ၊
 ဣတိ-ထို့ ကြောင့်ပါတည်း၊ (ဣတိ- ဤသို့လျှောက်ပြီ။)

ဝါသေဠု-ဌ၊ မနသာကဋေ- ၌၊ ဇာတသံဝဒ္ဓဿ- သော၊ မနသာကဋဿ-
 ၏၊ မဂ္ဂ-ကို၊ ပုဋ္ဌဿ-သော၊ တဿ ပုရိသဿ-၏၊ ဒန္ဓာယိတတ္တံဝါ- သည်သော်
 ၎င်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္တံဝါ-သည်သော်၎င်း၊ သိယာ-ဖြစ်ရာသေး၏၊ ဗြဟ္မလောကေ
 ဝါ - ဗြဟ္မာ့ပြည်၌သော်၎င်း၊ (ဗြဟ္မာ့ပြည်၏ အကြောင်းအရာ၌သော်၎င်း၊)
 ဗြဟ္မလောကဂါမိနိယာ - ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ပဋိပဒါယ
 ဝါ-အကျင့်၌သော်၎င်း၊ ပုဋ္ဌဿ-သော၊ တထာဂတဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဒန္ဓာ
 ယိတတ္တံဝါ - သည်သော်၎င်း၊ ဝိတ္ထာယိတတ္တံဝါ - သည်သော်၎င်း၊ န တေဝ

(သိယာ)-မဖြစ်ရာသည်သာ၊ ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ အဟံ-သည်၊ ဗြဟ္မာနန္ဒ-ဗြဟ္မာကို
၎င်း၊ ဗြဟ္မလောကဋ္ဌ ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို၎င်း၊ ဗြဟ္မလောကဂါမိနိ-သော၊ ပဋိပဒံစ-
အကျင့်ကို၎င်း၊ ပဇာနာမိ-အပြားအားဖြင့်သိတော်မူ၏၊ ယထာ(ယံ ပဋိပဒံ)-
ကို၊ ပဋိပန္နော-ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗြဟ္မလောကံ-သို့၊ ဥပပန္နော-ကပ်ရေခံ
ရ၏၊ တဋ္ဌ-ထိုအကျင့်ကိုလည်း၊ ပဇာနာမိ-၏၊ ဣတိ-တော်မူပြီ။

ဝေံ ဝုတ္တောပေ၊ တေဒဝေါ၊ (ကိံ)၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ မေ-သည်၊ ဧတံ-
ကို၊ သုတံ-ပြီ၊ (ကိံ-ကို၊ သုတံ-နည်း၊) သမဏော ဂေါတမော-သည်၊ ဗြဟ္မာ
နံ-တို့၏၊ သဟဗျဘာယ ငှါ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေတိ-ဟောနိုင်၏၊ ဣတိ (ဧတံ-ကို၊
သုတံ-ပြီ) သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏၊ ဘဝံ ဂေါတမော-သည်၊ နော-တပည့်
တော်တို့အား၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျဘာယ-ငှါ၊ မဂ္ဂံ-ကို၊ ဒေသေတု-ဟောပြု
တော်မူပါ၊ ဘဝံ ဂေါတမော - သည်၊ ဗြာဟ္မဏိံ ပဇံ - ပုဏ္ဏားသတို့သားကို၊
ဥလ္လုမ္ပတု-အပါယ်လမ်းမှ ထုတ်ဆယ်တော်မူပါ၊ ဝါ-အပါယ်လမ်းမှ ထုတ်
ဆယ်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ရောက်ကြောင်းလမ်း၌ တည်စေတော်မူပါ၊ ဣတိ - ဤသို့
လျှောက်ပြီ၊ တေန ဟိ ဝါသေဋ္ဌ၊ ပေ၊ ပစ္စဒဿာသိ။

ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂဒေသနာ

ဘဂဝါတေဒဝေါ၊ (ကိံ)၊ ဣဓ ဝါသေဋ္ဌ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ပေ၊ (ယထာ သာမညဖလေ၊ ဝေံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗိ) ဝေံ
ခေါ ဝါသေဋ္ဌ ဘိက္ခု၊ သီလသမ္ပန္နော ဟောတိ၊ ပေ၊ တဿ ပဟိနေ ပဉ္စဣမ နိဝရ
ဏေ အတ္တနိ သမနုပဿတော ပါမောဇ္ဇံ ဇာယတိ၊ ပေ၊ သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိ
ယတိ၊ [သာမညဖလသုတ် နိဝရဏပ္ပဟာနကထာ၌ အနက်ပေးခဲ့ပြီ။]

သော-ထိုရဟန်းသည်၊ မေတ္တာသဟဂတေန-မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သော၊
စေတသာ-ဖြင့်၊ ဧကံဒိသံ - တခုသော အရပ်မျက်နှာကို၊ ဝါ- တခုသောအရပ်
မျက်နှာ၌နေသော သတ္တာအပေါင်းကို၊ ဖရိတ္တာ - ဖြန့်၍၊ ဝိဟရတိ - နေ၏၊
တထာ - ထိုအတူ၊ ဒုတိယံ - ၂ ခုမြောက်သောအရပ်ကို၊ ဝါ-ကို၊ (ဖရိတ္တာ
ဝိဟရတိ)၊ တထာ-တူ၊ တတိယံ-ကို၊ ဝါ-ကို၊ (ဖရိတ္တာ ဝိဟရတိ)၊ တထာ-

x x x x x x x

မေတ္တာသဟဂတေန ။ [နောက်၌ပြမည့် သာဓကများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌ
ကထာ ဋီကာမှယူထားပါသည်။] (မေတ္တာပွားသောအခါ) စိတ်၏ ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင် ခဏ
သုံးပါးလုံး၌ သတ္တာတို့၏စီးပွားကို လိုလားသော အဒေါသဟူသော မေတ္တာ ပါသော
ကြောင့် “မေတ္တာ သဟဂတေန စေတသာ” ဟု ဟောတော်မူသည်။ [မေတ္တာသဟဂတ
နာတိ ဥပ္ပါဒတော ယာဝ ဘင်္ဂါ (ဘင်တိုင်အောင်) မေတ္တာယ + သဟ + ပဝတ္ထေန၊
(ဂတ၏ အဖွင့်၊) သံသဋ္ဌေန သမ္ပယုတ္တေနာတိ အတ္ထော၊-ဋီကာ။]

တူ၊ စတုတ္ထံ-၄ ခုမြောက်အရပ်ကို၊ ဝါ- အရပ်၌နေသော သတ္တဝါအပေါင်းကို၊
 (ဖရိတွာဝိဟရတိ)၊ ဣတိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤနည်းအားဖြင့်၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်အရပ်
 ကို၎င်း၊ ဝါ-အထက်အရပ်၌နေသော သတ္တဝါအပေါင်းကို၎င်း၊ အဓော-အောံ
 အရပ်ကို၎င်း၊ ဝါ- ကို၎င်း၊ တိရိယံ- ဖီလာ (အထောင့်)အရပ်ကို၎င်း၊ ဝါ-
 ကို၎င်း၊ သဗ္ဗမိ- အလုံးစုံသော အရပ် ၁၀ မျက်နှာ၌၊ သဗ္ဗတ္တတာယ - အလုံးစုံ
 သော သတ္တဝါတို့၌ မိမိနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (တနည်း) သဗ္ဗတ္တတာယ -
 အလုံးစုံသောစိတ် ရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ (“ဖရိတွာ ဝိဟရတိ” ၌စပ်၊)
 သဗ္ဗာဝန္တံ - အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းရှိသော၊ လောကံ - လောကကို၊

x x x x x x x x

ဧကံ ဒိသံ၊ ပေ၊ တထာ စတုတ္ထံ။ ။ “ဧကံ ဒိသံ” ၌ ဒိသာ သဒ္ဓါဖြင့် အရပ်ကိုသာ
 မက၊ ထိုအရပ်၌တည်သော သတ္တဝါတို့ကို ယူပါ။ [ဒိသာသု ဟိ ဌိတသတ္တာ ဒိသာဂ္ဂဟ
 ဣန ဝဟိတာ၊ - ဋီကာ။] အရှေ့အရပ် အစရှိသော အရပ်တို့တွင် (မေတ္တာပွားစေသော
 ပုဂ္ဂိုလ်က) ရှေးဦးစွာ မေတ္တာဖြင့်ဖြန့်အပ်သောအရပ်ကို “ဧကံ ဒိသံ” ဟု၎င်း၊ ထိုအရပ်မှ
 အခြားမဲ့ဖြစ်သော (မေတ္တာဖြင့် ဒုတိယ , တတိယ , စတုတ္ထ ဖြန့်အပ်သော) အရပ်ကို
 “ဒုတိယံ, တတိယံ, စတုတ္ထံ” ဟု၎င်း ဆိုသည်။

ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယံ။ ။ “ဥဒ္ဓံ” အရ အထက် နတ် ဗြဟ္မာတို့ကို၎င်း၊ မိမိနေရာ၏
 အထက်၌ရှိသော သတ္တဝါတို့ကို၎င်း ယူပါ။ “အဓော” အရ ငရဲ သတ္တဝါ နဂါးစသည်တို့ကို
 ၎င်း၊ မိမိနေရာ၏ အောက်၌ရှိသော သတ္တဝါတို့ကို၎င်း ယူပါ။

သဗ္ဗတ္တတာယ။ ။ သဗ္ဗေသု ဟိ နမဇ္ဈိမုတ္တံ မိတ္တသပတ္တ မဇ္ဈိတ္တာဒိပ္ပဘောဒေသု အတ္တ
 တာယ။ “ အယံ ပရသတ္တော ” တိ (ဤသူသည် သူစိမ်းတည်း ဟု) ဝိဘာဝံ အကတွာ
 (ခွဲခြားမှုကို မပြုဘဲ) အတ္တသမတောယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ - အဋ္ဌကထာ။ [ဤအလို အတ္တ
 သဒ္ဓါသည် “မိမိ” ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ အတ္တနာ+ သမော အတ္တသမော၊ အတ္တ
 သမဿ+ ဘာဝေါ အတ္တသမတောဟု ဆိုလိုလျက် သမပုဒ်အကြေကြံပါ။ သဗ္ဗေသု+ အတ္တ
 တာ သဗ္ဗတ္တတာ။]

တနည်း။ ။ အထဝါ သဗ္ဗတ္တတာယာတိ သဗ္ဗေန စိတ္တဘာဂေန၊ ဤသကမ္ဘိ မဟိ
 အဝိက္ခိပမာနောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ - အဋ္ဌကထာ။ ဤအလို အတ္တ သဒ္ဓါသည် “စိတ်”
 ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ သဗ္ဗဘာဂေနသည် အဓိပ္ပာယ်ထွက်တည်း။ သဗ္ဗံ+ စိတ္တံ ယဿာ
 တိ သဗ္ဗစိတ္တော၊ သဗ္ဗစိတ္တဿ + ဘာဝေါ သဗ္ဗစိတ္တတာ၊ ဆိုလိုရင်းကား- “ မေတ္တာ
 ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါတို့မှ ပြင်ပအာရုံ၌ မပြန့်လွင့်စေဘဲ အာရုံဖြစ်သော
 သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ မေတ္တာဖြန့်၍နေသည်” ဟုလို။

သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ။ ။ သဗ္ဗာဝန္တံ သဗ္ဗသတ္တဝါ၊ လောကံ သတ္တလောကံ။ -
 အဋ္ဌကထာ။ မေတ္တာယ ဝုစ္စမာနတ္တာ သတ္တဝိသယော သဗ္ဗသဒ္ဓေါ၊ သောစ ဒိသံ ကတွာ
 ဝုတ္တော၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်အလို အာဝန္တုပစ္စည်းလည်း ဆိုနိုင်၏။] တသ္မာ “ သဗ္ဗသတ္တ
 ကာယ သင်္ခါတာ ပဇာ+ ဧတဿ+ အတ္ထိတိ သဗ္ဗာဝန္တော ” တိ ပဒတ္တတော ဒေသေန္တော
 “ သဗ္ဗာဝန္တံ သဗ္ဗသတ္တဝါ ” တိ အာဟာ၊ - ဋီကာ။

မေတ္တာသဟဂတေန- မေတ္တာနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ဝိပုလေန - ပြန့်ပြောသော၊ မဟဂ္ဂတေန- မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ဝါ- မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ် ရအပ်သော၊ အပ္ပမာဏေန - အတိုင်းအရှည် မရှိသော၊ အဝေရေန-ဒေါသတည်းဟူသော ရန်မရှိသော၊ အဗျာဗဇ္ဈေန- စိတ်ဆင်းရဲစွာ ဒေါမနဿဝေဒနာလည်းမရှိသော၊ စေတသာ- ဖြင့်၊ ဖရိတွာ-ဖြန့်၍၊ ဝိဟရတိ။

ဝါသေဋ္ဌ-ဋ္ဌ၊ သေယျထာပိ-ဥပမာ မည်သည်ကား၊ ဗလဝါ- အားရှိသော၊ သင်္ခမေဃာ-ခရုသင်းမှုတ်သူသည်၊ အပ္ပကသိခရနေဝ-မပင်ပန်းသဖြင့်သာလျှင်၊ စတုဒ္ဓိသာ - အရပ် ၄ မျက်နှာတို့ကို၊ ဝိညာပေယျ သေယျထာပိ - သိစေနိုင်ရာ သကဲ့သို့၊ (ကြားစေနိုင်ရာသကဲ့သို့)၊ ဝါသေဋ္ဌ- ဋ္ဌ၊ ဝေမေဝ- ဤအတူသာလျှင်၊ ဧဝံ-သို့၊ ဘာဝိတာယ-(မိမိသန္တာန်၌)ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော၊ ဝါ-တိုးပွားစေအပ် ပြီးသော၊ မေတ္တာယ-မေတ္တာရှိသော၊ ဝါ-မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော၊ စေတောဝိမုတ္တိယာ-နီဝရဏတို့မှ လွတ်သောစိတ်ကြောင့်၊ (တနည်း) မေတ္တာယ-သော၊ ဝါ- သော၊ စေတော ဝိမုတ္တိယာ- ကို၊ ဧဝံ- သို့၊ ဘာဝိတာယ- ပြီးသော်၊ ဝါ-သော်၊ ပမာဏကတံ - ပြုအပ်ပြီးသော အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြားရှိသော၊ ဝါ - အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြားကိုပြုတတ်သော၊ ယံ ကမ္မံ-အကြင် ကာမာဝစရကံ သည်၊ (အတ္ထိ)၊ [အတိုင်းအရှည် ပမာဏကိုပြုတတ်သော နီဝရဏ သံကိလေသ ဓမ္မတို့ကို မပယ်ခွါနိုင်ခြင်းကြောင့် ကာမာဝစရကံကို “ပမာဏကတံ” ဟု ဟော တော်မူသည်။] တံ - ထို ကာမာဝစရကံသည်၊ ဝ.တြိ - ထို ရူပါဝစရ, အရူပါ ဝစရကံသည်၊ (သတိ - ရှိလသော်၊) န အဝသိဿတိ- မကြွင်းကျန်နိုင်တော့၊ [အကျိုးမပေးနိုင်တော့-ဟူလို။] တံ - ထို ကာမာဝစရကံသည်၊ တတြိ - သည်၊ (သတိ-သော်၊) န အဝတိဋ္ဌတိ-မတည်နိုင်တော့၊ [အကျိုးပေးဘို့အခွင့်ကို ယူ၍ မတည်နိုင်တော့-ဟူလို။] ဝါသေဋ္ဌ- ဋ္ဌ၊ အယဓိ - ဤ (အပ္ပနာ) မေတ္တာသည် လည်း၊ ဗြဟ္မာနံ-တို့၏၊ သဟဗျတာယ- အတူဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအကျိုး

x x x x x x x

ဝိပုလ, မဟဂ္ဂတ။ ။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း စသည်တို့၌ကဲ့သို့ အာရုံ၏တစိတ်တပိုင်း မျှကိုသာ မယူဘဲ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် ယူသောကြောင့် “ ဝိပုလ ” ဖြစ်သည်၊ (နီဝရဏ) ကိလေသာကို ပယ်ခွါနိုင်ခြင်းကြောင့် “ မဟဂ္ဂတ ” ဖြစ်သည်၊ (တနည်း) မွန်မြတ်သောဆန္ဒ, စိတ်, ဝီရိယ, ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ် ရအပ်သော ကြောင့် “မဟဂ္ဂတ”ဖြစ်သည်၊ (ဒီကာ)။

အပ္ပမာဏ, အဝေရ, အဗျာဗဇ္ဈ။ ။ ပဂုဏဝသေနစ (အဝါးဝစွာ လေ့လာ အပ်သည်၏အဖြစ် = ကောင်းစွာ ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း) အပ္ပမာဏ သတ္တာရမဏဝသေနစ (အတိုင်းအရှည်မရှိသော သတ္တာဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်၎င်း) အပ္ပမာဏံ၊ ဗျာပါဒပစ္စတ္တိကပ္ပဟာနေန အဝေရံ၊ ဒေါမနဿပ္ပဟာနေန အဗျာဗဇ္ဈံ၊-အဋ္ဌကထာ။

၎င်း၊ မဂ္ဂေါ-လမ်းတည်း။ [ဤမှနောက်၌ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာပွားများ ပုံကို ဟောတော်မူပါသည်။ ထိုဝါကျများ၌ အနက်ထူးမရှိပါ။] တံ ကိံ မညသိ ဝါသေဠ၊ ဧဝံဝိဟာရီ-ဤသို့ (ဗြဟ္မာဝိဟာရဖြင့်) နေလေ့ရှိသော၊ ဘိက္ခု- သည်၊ သ ပရိဂ္ဂဟောဝါ - သိမ်းပိုက်အပ်သော မယားနှင့် တကွဖြစ်သလော၊ အပရိဂ္ဂဟောဝါ-သိမ်းပိုက်အပ်သောမယား မရှိသလော၊ ဣတိ-ဤသို့ မေးတော်မူပြီ၊ ဘော ဂေါတမ- မ၊ (ဧဝံ ဝိဟာရီ ဘိက္ခု) အပရိဂ္ဂဟော-မရှိပါ၊ ဣတိ - ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ [“အဝေရစိတ္တော ဝါ ” စသော ဝါကျတို့၌ အနက်ပေးပုံကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်းသိပါ။]

ဝါသေဠ - ဠ၊ ဣတိ - လျှင်၊ (ဤ သင်လျှောက်အပ်သည့်အတိုင်း၊) ဘိက္ခု- သည်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သည်၊ ကိရ ဟောတိ-အံ၊ ဗြဟ္မာ-သည်၊ အပရိဂ္ဂဟော- သည်၊ ကိရ ဟောတိ-အံ၊ (ဧဝံသတိ - သော်၊) အပရိဂ္ဂဟာဿ - သော၊ ဘိက္ခု နော-၏၊ (ပဋိပဒါ-သည်၊) အပရိဂ္ဂဟေန- သော၊ ဗြဟ္မာနာ- နှင့်၊ သဒ္ဓိံ - ကွ၊ သံသန္တတိ အဝိန-လော၊ သမေတိ အဝိန-လော၊ ဣတိ- ပြီ၊ ဘော ဂေါတမ-မ၊ ဧဝံ-ဤအတိုင်းမှန်ပါ၏၊ ဣတိ-ပြီ၊ ဝါသေဠ-ဠ၊ သာဓု-ကောင်းပြီ၊ ဝါသေဠ- ဠ၊ ဝတ- စင်စစ်၊ အပရိဂ္ဂဟော-သော၊ သော ဘိက္ခု- သည်၊ ကာယဿ၊ ပေ၊ သဟဗျူပဂေါ - တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သည်၊ ဘဝိဿတိ - ဖြစ်လတံ၊ ဣတိ ဧတံ ဌာနံ-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ- ၏။

အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ ဝေရစိတ်စသည် မရှိသောရဟန်း၏ အကျင့်၏ ဝေရစိတ်စသည်မရှိသော ဗြဟ္မာနှင့် နီးနှောမိပုံကို၎င်း ၊ ဝေရစိတ် စသည်မရှိ သော ရဟန်းသေလွန်သောအခါ ဗြဟ္မာပြည်သို့ ရောက်နိုင်ပုံကို၎င်း မိန့်တော်မူ ပါသည်။ ဤသို့ မိန့်တော်မူသောအခါ “အဘိက္ကန္တံ ဘော ဂေါတမ ” စသော စကားကို လျှောက်၍ သရဏဂုံ တည်ကြပါသည်။ [ဤဝါကျများ၏ အနက်ကို ရှေးရှေးသုတ်များ၌ ရေးခဲ့ပါပြီ။] ပေ၊ နော - တို့ကို၊ ဥပါသကေ - တို့ ဟူ၍၊ ဓာရေတု-ပါ၊ ဣတိ-ဤသို့ လျှောက်ကြကုန်ပြီ၊ (ဣတိ- သို့၊ သုတံ-ပြီ၊ (တနည်း) ဣတိ- သို့၊ သုတံ-သည်၊ ဟောတိ-ပါ၏၊ ဣတိ-တေဝိဇ္ဇသုတ် အပြီးတည်း။)

တေရသမံ-တဆဲ့သုံးသုတ်မြောက်သော၊ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ-သည်၊ နိဗ္ဗိတံ-ပြီ။

တေဝိဇ္ဇသုတ် ပါဠိတော်
နိဿယ ပြီးပြီ။

သီလက္ခန္ဓာ ပါဠိတော်-သည်၊ နိဗ္ဗိတံ-ပြီ။

ရိုက်နှိပ်အပ်ပြီး စာအုပ်များဝယ်

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ကျမ်းညွှန်း သင်္ကေတများ

ကစ္စည်း ဘာသာဋီကာ	ဒုတိယအုပ်	ကပ်, နှို, ဒု
ကင်္ခါဘာသာဋီကာ	ပဌမအုပ်	ခါ, နှို, ပ
၎င်း	ဒုတိယအုပ်	ခါ, နှို, ဒု
ဋီကာကျော် နိဿယ		နှို, နိ
ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ	ပဌမအုပ်	ပါ, နှို, ပ
၎င်း	ဒုတိယအုပ်	ပါ, နှို, ဒု
၎င်း	တတိယအုပ်	ပါ, နှို, တ
၎င်း	စတုတ္ထအုပ်	ပါ, နှို, စ
ပါမိတ် ဘာသာဋီကာ		မိတ်, နှို
မဟာဝါဘာသာဋီကာ		ဟာ, နှို
အဋ္ဌသလိနီ ဘာသာဋီကာ	ပဌမအုပ်	နီ, နှို, ပ
၎င်း	ဒုတိယအုပ်	နီ, နှို, ဒု
၎င်း	တတိယအုပ်	နီ, နှို, တ
၎င်း	စတုတ္ထအုပ်	နီ, နှို, စ
သီလက္ခန် ဘာသာဋီကာ	ပဌမအုပ်	သီ, နှို, ပ
၎င်း	ဒုတိယအုပ်	သီ, နှို, ဒု
၎င်း	တတိယအုပ်	သီ, နှို, တ
၎င်း	စတုတ္ထအုပ်	သီ, နှို, စ

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အ ဣ ပစ္စယ ဒုတိယဏော	ကဏ်, ဣ, ဒု	(၄၃၃)
အကတပိညတ္တိ	ပါ, ဣ, ဣ	(၃၅၉)
အကထံကထိ	သီ, ဣ, ဣ	(၃၁၄)
အကပ္ပိယ အရေ	ခါ, ဣ, ဣ	(၅၂၁)
အကပ္ပိယကျောင်း ဖျက်ကောင်း	ခါ, ဣ, ဣ	(၅၀၃)
အကပ္ပိယ နိမန္တန	စိတ်, ဣ, ဣ	(၂၁၂)
အကပ္ပိယ ဝေါဟာရ	ပါ, ဣ, ဣ	(၁၅၆)
အကမ္မညတာကာရော	နီ, ဣ, ဣ	(၁၀၆)
အကုပ္ပေန	ပါ, ဣ, ဣ	(၃၅၀)
အကုသသံဃိ (အ) အနက်	နီ, ဣ, ဣ	(၂၀၄)
အကောသလ္လ သမ္ဘူတေ	ပါ, ဣ, ဣ	(၁၇၄)
အကပ်ခံအပ်ပြီး ဆီနှင့် မခံရသေး ဆီကို လဲနည်း	ပါ, ဣ, ဣ	(၃၆၁)
အကြောင်း၏ အကြောင်းလဲ အကြောင်းဘဲ	ပါ, ဣ, ဣ	(၁၁)
အကြောင်းရှိလျှင် ပိဋိသမယ၌ပင် ဝတ်ကောင်းပုံ....	ခါ, ဣ, ဣ	(၄၅၀)
အက္ခဒဿာ	ပါ, ဣ, ဣ	(၅၆၀)
အက္ခဘူန, ဝနလေပန, ပုတ္တမိသုပမ	သီ, ဣ, ဣ	(၃၂)
အက္ခယိတံ [ဓာတ်တမျိုးကြီးထား၏, မကောင်းပါ။ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ ခါဒန အနက်ဟော “ခေ” ဟု ရှိသည်သာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။]	ပါ, ဣ, ဣ	(၄၂၀)
အက္ခရံ (အမည်)	သီ, ဣ, ဣ	(၃၂၃)
အက္ခိတ္တော, အနုပတ္တုဋ္ဌော	နီ, ဣ, ဣ	(၁၄၃)
	သီ, ဣ, ဣ	(၄၇၁)
အက္ခိဒလံ=အက္ခိပဋ္ဌလံ	သီ, ဣ, ဣ	(၅၀)
အခုဒ္ဒါဝကာသော	သီ, ဣ, ဣ	(၄၇၅)
အက္ခိဒ္ဓိ-ဝက်စွယ်	ပါ, ဣ, ဣ	(၀)
အခြားရဟန်းအတွက် တောင်းပေးကောင်း မပေးကောင်း	ခါ, ဣ, ဣ	(၄၅၆)
အခြားသူထံ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရကျိုး	ပါ, ဣ, ဣ	(၃၅၉)
အဂ္ဂကာရိကံ	ပါ, ဣ, ဣ	(၃၅၁)
အဂ္ဂညာနိ စသည်	သီ, ဣ, ဣ	(၅၄)
အင်္ဂဏပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟနှင့်ပုဒ်ပြီး....	ပါ, ဣ, ဣ	(၄)
အဂတိ ၄ ပါး	ခါ, ဣ, ဣ	(၁၀၃)
အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ	ပါ, ဣ, ဣ	(၄၀၆)
အဂမာနိ၏ သာဓန လိင်ဝုဇ်	ကဏ်, ဣ, ဣ	(၅၇၄)
အဂရု, ဘာရိယံ	သီ, ဣ, ဣ	(၃၁၀)
အင်္ဂနာစသည်၌ န ပစ္စည်း	ကဏ်, ဣ, ဣ	(၁၅၉)
အင်္ဂဝိဇ္ဇာ	သီ, ဣ, ဣ	(၅၆၄)
အင်္ဂဝိဇ္ဇာ ပါဌကော	နီ, ဣ, ဣ	(၅၅)
အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏ	နီ, ဣ, ဣ	(၃၁၂)

အဂ္ဂဋ္ဌိ အတ္ထုပေယျ	ဟာ	(၆၀၆)
အဂ္ဂဋ္ဌာဒိဒါနေန	သီ	(၆၄)
အင်္ဂလဂ္ဂ၏ ပဋိဂ္ဂဟိတဖြစ်	စိတ်	(၃၂၂)
အဂါရံ အဇ္ဈာဝသတာ	ပါ	(၁၉၁)
အင်္ဂါရကာသု	ပါ	(၂၇၀)
အဂါရသွာ, အနဂါရိယံ	သီ	(၉၂)
အင်္ဂုတ္တရအမည်	သီ	(၁၃၇)
အင်္ဂုလဋ္ဌိ, အင်္ဂုလဋ္ဌိ	သီ	(၅၆၄)
အဂ္ဂေါ, ဇေဋ္ဌော, သေဋ္ဌော	သီ	(၃၉၁)
အဂ္ဂဟိတော (အဂ္ဂိ+အာဟိတော	န	(၅၀၃)
အင်္ဂါဇာတ်တော် (ကောသောဟိတ	သီ	(၄၄၅)
အစလော, အသမ္ပဝေဓိ	သီ	(၃၃၅)
အစ္စန္ဒဝိရာဂ	ပါ	(၂၇၁)
အစ္စယော (အစ္စဂမာ)	သီ	(၂၆၄)
အစ္စာယတာ စသည်	ဟာ	(၄၄၈)
အစ္စာယိက	သီ	(၁၃၇)
အစ္စာယိက ကမ္မ	သီ	(၃၀၄)
အစိန္တေယျ ၄ ပါး	ပါ	(၁၇၃)
အစိရကာလဒဓိကာရိကံ	ပါ	(၅၇၇)
အစိရူပသမ္ပန္နော	ပါ	(၂၀၄)
အစေလက	ပါ	(၆၃၇)
အစေလက, နိဂဏ္ဍာ	သီ	(၃၃၄)
အစ္စေကစိဝရ အဓိပ္ပါယ်	ပါ	(၄၆၂)
အစ္စေက စိဝရသိက္ခာပုဒ်	ပါ	(၄၅၉)
အစောင့် အရှောက်တောင်းနည်း	ပါ	(၁၁၉)
အစောင့် အရှောက်တောင်းနည်း	စိတ်	(၄၆၀)
အစားကြူးသော ပုန်ဏား ၅ ယောက်	န	(၂၇၁)
အစဉ်အတိုင်း ဖွင့်ရကျိုး	သီ	(၃၁၅)
အဆန္ဒိ	သီ	(၁၁၁)
အတ္ထရိယံ	သီ	(၂၇၆)
အတ္ထရာ, နာဋိကာ	ပါ	(၂၃၀)
အတ္ထိန္ဒက ဂဏနာ	စိတ်	(၁၇)
အတ္ထိန္ဒ, ပါဠိကာ	သီ	(၃၁၃)
အတ္ထိန္ဒ, နဋ အဓိပ္ပါယ်	ပါ	(၃၈၃)
အတ္ထိဗဒ္ဓိ	ဟာ	(၅၉၉)
အတ္ထော	သီ	(၁၈၆)
အဇ္ဇတဂ္ဂေ	ပါ	(၇၉)
အဇ္ဇတဂ္ဂေ	သီ	(၂၆၃)

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အဇပါလ	ဟ	(၂၄)
အဇ္ဇနာနံ ခယံ ဒိသ္မာ	ပ	(၂၃၀)
အဇ္ဇသာယနော	ပ	(၂၉၄)
အဇ္ဇသံ ဝဋ္ဋမာယနံ	ပ	(၁၀၀)
အဇာနန္တ အနာပတ်	ဇ	(၄၁၂)
အဇာနမေဝ (မေဝံ)	င	(၄၂၃)
အဇိနက္ခိပ	င	(၄၅၃)
အဇိနက္ခိပံ	ပ	(၁၃၂)
အ (အာ) ဇိနံ	ပ	(၁၃၂)
အဇ္ဇုဏှော အဖွင့်	င	(၂၉၂)
အဇ္ဇုတ္တာ	ဇ	(၃၃၇)
အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ	င	(၃၄၁)
အဇ္ဈတ္တ-အဇ္ဈတ္တိက	င	(၄၆၄)
အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္တ	ဇ	(၁၃၅)
အဇ္ဈတ္တိ	ဂ	(၅၇)
အဇ္ဈာစာရော	င	(၅၂၃)
အဇ္ဈာယကော	ဇ	(၁၄၉)
အဇ္ဈာဝသတိ အဖွင့်	ပ	(၃၀၁)
အဇ္ဈာသယန္တိ အဓိမုတ္တိ	ပ	(၃၂၀)
အဇ္ဈတ္တိကဓာတ်သည် ဗဟိဒ္ဓသို့ ပေါင်း	ပ	(၃၅၀)
အဇ္ဈေသနံ	ဟ	(၄၀)
အဇ္ဈောသန္တာ	ပ	(၃၀၀)
အညတိတ္ထိယာ	ဟ	(၂၀၆)
အညဒတ္ထ၊ ဒသော	ပ	(၀၅)
အညဘာဂိယအဖွင့်	င	(၁၀၉)
အညမညဿ	ပ	(၂၅၂)
အညဝါဒက	ဇ	(၅၁၃)
အညဝိဟိတ	င	(၄၂၀)
အညာဏဝါဒ စသည်	ဇ	(၁၇၄)
အညာဏုပေက္ခာ	ဇ	(၄၇)
အညာတက ဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်	ဇ	(၃၀၃)
အညာတာဝိဇ္ဇိယ	ဇ	(၃၄၅)
အညိဇ္ဇိယံ	ဂ	(၂၀၄)
အညေနည် ပတိစရဏ	င	(၁၄၀)
အညေနည် ပဋိစရတိ	ဇ	(၁၀၄)
အညံ (အရဟတ္တဖိုလ်)	င	(၄၀၀)
အဋ္ဌကာရိကာ	ဇ	(၄၅၇)
အဋ္ဌိယမာနော	င	(၃၇၀)

အဋ္ဌကထာအကျယ်	(၄၇၂)
အဋ္ဌကထာကဏ္ဍပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ	(၂၀၂)
အဋ္ဌကထာကို သာရတ္ထပယ်ပုံ	(၄၀၀)
အဋ္ဌက္ခဏ	(၂၀)
အဋ္ဌင်္ဂသမန္တာဂတံ (အာဟာရံ)	(၃၃)
အဋ္ဌင်္ဂီကော	(၈၀)
အဋ္ဌင်္ဂီလပမာဏောပိ-ရိတ္တပေါတ္တကော	(၇၂၃)
အဋ္ဌမုခါဝါဒယုတ္တိ	(၃၉)
အဋ္ဌဝိဓောပိ အတ္ထော	(၇၃)
အဋ္ဌသာလိနိ	(၄၃၀)
အဋ္ဌသာလိနိ လိနတ္ထဇောတကပုဒ်များ	(၅၁၄)
အဋ္ဌာနကောပ ၉ မျိုး, ၁၀ မျိုး	(၁၅၃, ၃၉၀)
အဋ္ဌာနပယုတ်	(၅၅)
အဋ္ဌာနပယုတ္တ	(၅၁)
အဋ္ဌာနမေတံအဖွင့်	(၃၁၁)
အဋ္ဌာရသဘောဒကရဝတ္ထုနိဗ္ဗိဇ္ဇာ ဧကဒေသုပစာ	(၁၀၀)
အဋ္ဌိကင်္ဂလူပမာ စသည်	(၃၆၃)
အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယုတ္တိ	(၁၀၅)
အဋ္ဌိကတွာ	(၃၅၂)
အမုယောဂ, ဒိဿပါသာဒ	(၁၁၀)
အနာ	(၂၀၇)
အမုချော စသည်	(၁၉၁)
အမော, ဣဿရော	(၄၇၂)
အဏီကတွက်ပုံ	(၄၅၃)
အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု	(၄၄၇)
အတ္တကာမ ပါရိစရိယသိက္ခာဝုဒ်	(၂၃၂)
အတ္တ (အတ္ထ) ကာမာ	(၂၂)
အတ္တ (ပရ) ကာရေ	(၃၂၂)
အတ္တကိလမထဉ့် ဝိဂ္ဂဟ	(၃၇၀)
အတ္တဇ္ဈာသယစသည်၏ ဝစနတ္ထ	(၃၁၀)
အတ္တတ္ထ ပရတ္ထစသည်	(၄၆၉)
အတ္တနာဝ သမ္ဗုဒ္ဓိ	(၉၁)
အတ္တနာ၏ ပဌမအနက်	(၂၂၀)
အတ္တ ၂ မျိုး	(၆၂၇)
အတ္တ-အတ္တဘာဝ	(၄၄၀)
အတ္တဘာဝ	(၂၂၁)
အတ္တဘာဝ၏ ဝိဂ္ဂဟ	(၃၅၆)
အတ္တမနတာ	(၃၄၇)

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အတ္ထမနတာ၏ ဝစနတ္ထနှင့်အရကောက်	အတ္ထမနတာ၏ ဝစနတ္ထနှင့်အရကောက်	(၄၅၀)
အတ္ထမနာ	အတ္ထမနာ	(၁၉၁)
အတ္ထဝါဒုပါဒါနံ	အတ္ထဝါဒုပါဒါနံ	(၂၁၀, ၄၂၃)
အတ္ထဟိတ ပဋိပန္နစသော ပုဂ္ဂိုလ် ၄ မျိုး	အတ္ထဟိတ ပဋိပန္နစသော ပုဂ္ဂိုလ် ၄ မျိုး	(၄၀၄)
အတ္ထာဒါန ပရိဒီပနံ	အတ္ထာဒါန ပရိဒီပနံ	(၃၆၄)
အတ္ထာနံ သမ္ပနိတဗ္ဗော	အတ္ထာနံ သမ္ပနိတဗ္ဗော	(၃၆၇)
အတ်ခုဒ္ဓိကာသိမ်	အတ်ခုဒ္ဓိကာသိမ်	(၄၀)
အတိစ္ဆယ=ကန်တော့ဆွမ်း	အတိစ္ဆယ=ကန်တော့ဆွမ်း	(၂၀၇)
အတိတ္ထိယဝတ္ထု	အတိတ္ထိယဝတ္ထု	(၁၄၇)
အတိထိ (အတိထိလည်းရှိ၏)	အတိထိ (အတိထိလည်းရှိ၏)	(၄၉၀)
အတိဓာဝိတဗ္ဗံ	အတိဓာဝိတဗ္ဗံ	(၁၅၆)
အတိမညိဿတိ	အတိမညိဿတိ	(၁၁၀)
အတိမဟန္တသိမ်	အတိမဟန္တသိမ်	(၄၁)
အတိရိတ်ဝိနည်းကံအင်္ဂါ၌ အလမေတံအနက်	အတိရိတ်ဝိနည်းကံအင်္ဂါ၌ အလမေတံအနက်	(၅၉၉)
အတိရေကလာဘော	အတိရေကလာဘော	(၁၂၁)
အတိရေကသင်္ကန်း ခေါ်ပုံ	အတိရေကသင်္ကန်း ခေါ်ပုံ	(၂၁၀)
အတိဝေလံ	အတိဝေလံ	(၉၃)
အတိသဂ္ဂအဓိပ္ပာယ်	အတိသဂ္ဂအဓိပ္ပာယ်	(၅၄၀)
အတိရဒဿီ ဇလမဇ္ဈေ	အတိရဒဿီ ဇလမဇ္ဈေ	(၂၅၄)
အတိရိတံ	အတိရိတံ	(၅)
အတ္တုတ္တံသန, ပရဝမ္ဘန	အတ္တုတ္တံသန, ပရဝမ္ဘန	(၁၄၇)
အတ္တုပနာယိကံ	အတ္တုပနာယိကံ	(၄၁၂)
အတုလောပုဒ်ဖွင့်	အတုလောပုဒ်ဖွင့်	(၂၆)
အန္တ၏အနက် (ဒွေ မေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ)	အန္တ၏အနက် (ဒွေ မေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ)	(၁၇)
အန္တက	အန္တက	(၅၀)
အန္တမသော	အန္တမသော	(၄၁၄)
အန္တရသရအဖွင့်	အန္တရသရအဖွင့်	(၄၂၂)
အန္တရဋ္ဌကာသု	အန္တရဋ္ဌကာသု	(၆၀၄)
အန္တရဇာပေတိ	အန္တရဇာပေတိ	(၁၇၄)
အန္တရာ (အနက်တမျိုး)	အန္တရာ (အနက်တမျိုး)	(၁၆၉)
အန္တရာကထာ	အန္တရာကထာ	(၃၀၇)
အန္တရာယိကာ	အန္တရာယိကာ	(၃၅၉)
အန္တရိတတ္တာ	အန္တရိတတ္တာ	(၄၅၆)
အန္တလိက္ခေ	အန္တလိက္ခေ	(၁၀၄)
အန္တလိက္ခေ	အန္တလိက္ခေ	(၇၁)
အန္တဝါဒိဒ္ဓိအဓိပ္ပာယ်	အန္တဝါဒိဒ္ဓိအဓိပ္ပာယ်	(၁၆၆)
အန္တာနန္တံ နည်းဥပစာ	အန္တာနန္တံ နည်းဥပစာ	(၁၀၄)
အန္တေဝါသီ	အန္တေဝါသီ	(၂၃၂)

အန္တောဂဓတ္ထေရဝါဒံ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၅)
အန္တောဇာလီကတာ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၁၇၉)
အန္တောဝုဋ္ဌစသည်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၅၀၀)
အန္တောဝုတ္တစသည်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၆၁၆)
အန္တရာယ်ခေါ်ပုံ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၁၆)
အန္တရာယ်ဖျက်ပုံ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၁၇)
အန္တရာယ်ရှိလျှင် ပုရိမဝါကျွတ်သော ရဟန်းများ၏ ပြုနိုင်သည့် ပဝါရဏာရက်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၃၁)
အထ၏အနက်များ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၆၅)
အထကသွာဉ် အထအနက်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၃၆၂)
အတ္တ, ဓမ္မ, ဝိနယဝါဒီ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၄၇၀)
အတ္တပကရဏာဒိနာ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၆၅)
အတ္တပစ္စတ္တိက	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၇၉၅)
အတ္တပကာသနတ္ထံ (အနက်အမျိုးမျိုး)	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၀)
အတ္တယောဇနာ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၃၀၂)
အတ္တဝသေ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၀၀)
အတ္တဝသံ၏ အဖွင့်တမျိုး	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၄၃)
အထဝါ၏အနက်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၃၀၉)
အတ္တသာဓက ခိုးခြင်း	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၅၄၇)
အတ္တသာဓကနှင့် အာဏတ္တိကအထူး	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၁၇၄)
အတ္တသဗ္ဗိတံ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၁၀၄)
အတ္တသံဟိတံ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၄၀၀)
အတ္တာတိ သယယောဂ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၅၄)
အတ္တိအမျိုးမျိုး	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၅၁)
အတ္တိတွေဝ သဿတိ သမံ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၄၆)
အတ္တိနာမ တာတ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၁၇)
အတ္တိနိပါတ်, နာမ်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၃၉၃)
အတ္တိသဒ္ဓါ သမ္ပဒါနိမဠ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၃၁၀)
အတ္တိ ဟေဟိတိ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၁၅၂)
အတ္တိဠာရိ သမ္ပဒါနိမဟုတ်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၅၀၅)
အတ္တုဒ္ဓါရ, အတ္တုဒ္ဓေသ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၃၆၁)
အတ္တုဒ္ဓါရ, အတ္တုဒ္ဓေသ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၇၇)
အတ္တုဒ္ဓါရအဓိပ္ပာယ်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၀၃)
အတ္တုတ္တတဒ္ဓိတ်	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၁၅၀)
အထင်မှား၍ ရဟန္တာတန်ခိုးပြရပုံ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၂၀၇)
အထင်ရူဇီ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၀၀)
အဒ္ဓဿာမ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၆၀၆)
အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ	ပါ, သီ, ဟာ, ခါ, ခါ, ပါ,	၀, ၀, ၀, ၀, ၀, ၀	(၄)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အဒိဋ္ဌိ, အတုလိတံ	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၄)
အဒိန္နာဒါန, မနုဿဝိဂ္ဂဟတို့ သုခုမဖြစ်ပုံ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၃၅)
အဒိန္နာဒါန သိက္ခာပုဒ်နှင့် ဇဋ္ဌကလောမ မတူပုံ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၂၅)
အဒုက္ခ မသုခ၏ ဝစနတ္ထ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၆၂၇)
အဒုဿနက	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၇၁)
အဒုဟလ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၃၃)
အန္တုဃရေ	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၂၀၅)
အခုဘော (အဒုဗ္ဗော)	ပု, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၀၉)
အဒွေဇ္ဈဝစနာ	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၉၁)
အဒေသိသံ ပုဒ်ပြီးပုံ (အဒေသိသံမှ ပြောင်း)	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၂၇၃)
အဓိဏ, ဥတ္တမိဏ	က, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၅၅၀)
အန္ဓတမံ	ပု, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၃၂)
အဓမ္မေန ဥပုသ်ကံ	ဟ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၅၉)
အန္ဓဝေဏီ	ပု, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၂၉၉)
အဋ္ဌရိယာ စသည်တို့၏ အနက်	ပု, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၂၉၀)
အဋ္ဌါနက္ခမာ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၉၃)
အဋ္ဌါနှင့် ဧကံသဝစန	ပု, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၀၂)
အဓိကရဏ သမယ	ခါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၇၉၀)
အဓိကရဏ၏ အနက်	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၉၅)
အဓိကဂ္ဂဟဏ, ဥါနဂ္ဂဟဏ	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၂၉၂)
အဓိကာရ	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၄)
အဓိကာရေန	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၀၆)
အဓိဂမနိဒါနံ	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၃၉)
အဓိစ္စ သမုပ္ပန္နိကာ	ပု, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၂၁)
[ပါ, ဣ, ပ(၄၄၇)ထက် ပြည့်စုံသည်။]				
အဓိစိတ္တ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၂၉)
အဓိစိတ္တ (သမာဓိ)	ဟ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၅၀)
အဓိဇောဋ္ဌံ	ပု, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၄၂)
အဓိဋ္ဌာန	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၂၀၀)
အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ စသည်	နိ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၆၁)
အဓိဋ္ဌိတစိဝရဿ ယေဘုယျနည်း	ခါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၀၇)
အဓိတ္ထိ	က, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၅၄)
အဓိပ္ပာယ်၌ ရုပ်ပြီးပုံ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၁၅၂)
အဓိပ္ပေတ ဝိနယ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၃၂)
အဓိမတ္တံ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၂၀၄)
အဓိမာန ခေါ်ပုံ	ခါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၂၁၂)
အဓိမာန မဖြစ်သူနှင့်, ဖြစ်သူ	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၄၀၉)
အဓိမာနေန	ပါ, ဝါ, ဝါ, ဝါ	(၄၀၀)

အဓိမုစ္ဆတိ (မုတ္တ)	၄၄	(၄၅၂)
အဓိမုစ္ဆနဋ္ဌေန	၄၄	(၃၅)
အဓိဝစန၏ ပုဒ်ပြီးတမျိုး	၄၄	(၆၄၁)
အဓိဝစနာဓမ္မာ	၄၄	(၃၇၀)
အဓိဝစနံ	၄၄	(၃၆၉)
အဓိဝစနံ	၄၄	(၃၂၆)
အဓိဝစနံ ထားပုံ	၄၄	(၆၄)
အဓိဝါသန ခန္တိ	၄၄	(၃၇၆)
အဓိဝါသန ခန္တိ၏ တရားကိုယ်	၄၄	(၃၇၄)
အဓိဝါသနတာ၏ ဝစနတ္ထ	၄၄	(၂၄၁)
အဓိဝါသေတု	၄၄	(၈၁)
အဓိဝုတ္တိ (မုတ္တိ) ပဒါနိ	၄၄	(၃၁)
အဓိတေ ဝိဒတိ အထူး	၄၄	(၃၁၉)
အဓိဋ္ဌာန်စွန့်ခြင်း အကြောင်း	၄၄	(၂၃၁)
အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်း ၂ မျိုး	၄၄	(၂၂၆)
အဓိဋ္ဌာန်သင်္ကန်းကို အဝေးက ပစ္စုဒ္ဓါရ ပြုရကျိုး	၄၄	(၂၄၀)
အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ သပိတ် ၂ လုံး ထားသင့် မထားသင့်	၄၄	(၄၂၆)
အဓိဋ္ဌာန် မပျက်သော အပေါက်ပမာဏ	၄၄	(၄၃၀)
အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုရသော သပိတ် ၂ လုံး	၄၄	(၄၂၅)
အဓောဝိရေစနံ (ငမ်းချူ)	၄၄	(၅၈၅)
အနဂ္ဂါနိ ပုဒ်အဖွင့်	၄၄	(၈၃)
အနဂါရိယံ အဖွင့်	၄၄	(၁၉၂)
အနဂ္ဂိပက္ကိကာ	၄၄	(၄၂၅)
အနတ္တရိယာ	၄၄	(၄၁)
အနညာတည သာမိတိန္ဒြေ	၄၄	(၁၄၂)
အညာဘံ၏ ကံ	၄၄	(၁၃၅)
အနတ္တကတင်္ဂနိ ကမ္မင်္ဂနိ	၄၄	(၁၅၅)
အနတ္တာဒိနော	၄၄	(၁၄၁)
အနတ္တာဉ္စိ ရာဇာဒိ မပျက်	၄၄	(၃၅)
အနန္တကမ္ပေ	၄၄	(၈၇)
အနတ္တမနတာ၏ ဝစနတ္ထနှင့် အရေကောက်	၄၄	(၂၄၂)
အနန္တန္တိ မနသိကာဘဗ္ဗံ	၄၄	(၉၄)
အနတ္တမနော	၄၄	(၆၈)
အနန္တရဟိတာ	၄၄	(၁၀၄)
အနန္တရဟိတာယ ဘူမိယာ	၄၄	(၁၉၉)
အနန္တရိတွာ	၄၄	(၃၀၄)
အနန္တ ၄ မျိုး	၄၄	(၄၀၅)
အန မိဋ္ဌိတပဋိတ္ထရဏ	၄၄	(၁၀၅)

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အနန္တစရိကံ စသည်	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၂၆၇)
အနန္တညာတ သမုဋ္ဌာန်	ခါ, ဝေ, ဝေ	(၉၁၃)
အနန္တဗောဓာ	ဟာ, ဝေ, ဝေ	(၄၉၅)
အနပဒါနော	ဟာ, ဝေ, ဝေ	(၆၆၉)
အနပေက္ခဝိသဇ္ဇန	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၃၉၀)
အနပေက္ခဝိသဇ္ဇန (အကပ်စွန့်-ဝတ္ထုစွန့်)	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၄၆၃)
အနပေက္ခဝိသဇ္ဇန ဖြစ်လျှင် ကိုယ်တိုင် တောင်း၍ စားကောင်း	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၃၉၉)
အနဘိဇာနံ အဓိပ္ပါယ်	ခါ, ဝေ, ဝေ	(၂၀၅)
အနတ္တိတောဉ္စ မူကွဲ	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၂၀၁)
အနဘိနန္ဒိတွာ, အပ္ပဋိက္ခောသိတွာ	ပွဲ, ဝေ, ဝေ	(၃၂၀)
အနဘိရတံ	ပွဲ, ဝေ, ဝေ	(၀၁)
အနဘိရဒ္ဓဿ	အ, ပွဲ, ဝေ	(၃၄၇)
အနဘိရဒ္ဓိ	ပွဲ, ဝေ, ဝေ	(၃၂၀)
အနဘိရဒ္ဓေါ	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၆၉)
အနဘိသမယော	အ, ပွဲ, ဝေ	(၂၄၅)
အနဘိသမ္ပုဏ္ဏမာနော	ပွဲ, ဝေ, ဝေ	(၄၁၇)
အနမတဂ္ဂေါ	အ, ပွဲ, ဝေ	(၆၃)
အနယဗျသနံပုဒ်ဖွင့်	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၃၀၆)
အနရိယာနမ္ပိ, အရိယာနမ္ပိ မူကွဲ	ဝေ, ဝေ, ဝေ	(၅၅)
အနလသာ	ဝေ, ဝေ, ဝေ	(၄၄၁)
အနဝဇ္ဇ	အ, ဝေ, ဝေ	(၂၇၄, ၂၀၅)
အနဝဇ္ဇတာ	အ, ဝေ, ဝေ	(၂၆၉)
အနဝဇ္ဇ ပိဏ္ဍ	အ, ဝေ, ဝေ	(၁၆၂)
အနဝဇ္ဇသုခံ	ပွဲ, ဝေ, ဝေ	(၄၅၆)
အနဝဇ္ဇ, သုခဝိပါက ၂ မျိုး ဆိုရကျိုး	အ, ပွဲ, ဝေ	(၅၂၁)
အနဝယော	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၄၉၅)
အနဝဒယာ	ပွဲ, ဝေ, ဝေ	(၃၂၂)
အနဝဝတ္ထာနမေဝ	အ, ဝေ, ဝေ	(၄၀၄)
အနသုရောပေါ	အ, ဝေ, ဝေ	(၂၄၂)
အနက်ပေးသတိပြုဘွယ်	အ, ဝေ, ဝေ	(၁)
အန္တဒေဝ	အ, ဝေ, ဝေ	(၅၀၅)
အန္တာမိကံ	ဟာ, ဝေ, ဝေ	(၆၁၀)
အနက်မတူလျှင် ဘာသိတပုမ-မဘုတ်	က, ဝေ, ဝေ	(၁၃)
အနာကပ္ပသမ္ပန္နာ	ဟာ, ဝေ, ဝေ	(၉၂)
အနာဂတေ လဇ္ဇိ ရက္ခိဿတိ.....	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၃၂၇)
အနာဂတံသ ဉာဏ်	ပါ, ဝေ, ဝေ	(၄၃)
အနာဂတ်ဝိဘတ်သက်ရာများ.....	က, ဝေ, ဝေ	(၃၁၄)

အနာဂါမိ အဖွင့်	ပေ	(၁၄၃)
အနာဂတ်ဝိဘတ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဘွယ်	ပါ, ဝိ	(၃၀၅)
အနာစာရဘာဝ သာရဏီယံ....	ပိ, ဝိ	(၃၅၆)
အနာဒရိယ	ခါ, ဟ	(၆၅၉)
အနာဒိနဝ ဒဿာဝိနော	ပိ, ဝိ	(၃၀၉)
အနာပါတဂတရူပါရုံ	ပိ, ဝိ	(၅၁၁)
အနာပါတဂတာ	ပိ, ဝိ	(၉၂)
အနာပုစ္ဆာ (ဘိဒါ, ဝိဒ္ဓါ)	ပိ, ဝိ	(၅၁၆)
အနာဘဠတာယ	ပိ, ဝိ	(၁၀)
အနာမဠပိဏ္ဍပါတ	ဟ, ဝိ	(၂၄၇)
အနာမာသဝတ္ထုများ	ပါ, ဝိ	(၅၄၆)
အနာရဒ္ဓစိတ္တော	ပိ, ဝိ	(၂၆၆)
အနိက္ခန္ဓော	ပိ, ဝိ	(၃၂၀)
အနိစ္စတာ	ပါ, ဝိ	(၂၇၀)
အနိစ္စနှင့် အနိစ္စတာ	ပိ, ဝိ	(၆၅)
အနိစ္စုတ္တရာဒန	ပိ, ဝိ	(၁၀၁)
အနိမိတ္တံ	ပိ, ဝိ	(၄၉၉)
အနိမိသ	ဟ, ဝိ	(၂၃)
အနိယတ ပညတ်ရကျိုး	ခါ, ဝိ	(၃၁၆)
အနိယျာနိက ဘာဝ	ပိ, ဝိ	(၂၁၇)
အနိယျာနိကော	ပိ, ဝိ	(၂၄၁)
အနိဿရဏပညာ	ပိ, ဝိ	(၃၀၉)
အနိယပစ္စည်း ကတ္တားဟော	ပိ, ဝိ	(၆၃၆)
အနိဋ္ဌကံ	ပါ, ဝိ	(၁၁၄)
အနုကမ္မာ (က) ပစ္စည်း	ပိ, ဝိ	(၂၀၉)
အနုကမ္မံ ဥပါဒါယ	ပါ, ဝိ	(၄၉၀)
အနုကမ္မံ ဥပါဒါယ	ဟ, ဝိ	(၁၂၀)
အနုကရဏသဒ္ဓါ	ပိ, ဝိ	(၃၃၆)
အနုကူလယညာနိ	ပိ, ဝိ	(၄၄)
အနုစ္စဝိကာ၌ ဆဝိအနက်	ပိ, ဝိ	(၂၅)
အနုတ္တရံ-ပုညခေတ္တံ၌ မှတ်ဘွယ်	ပိ, ဝိ	(၁၂၀)
အနုတ္တာန ပဒဝဏ္ဏနာ	ပါ, ဝိ	(၃၀၂)
အနုဒ္ဓါ (ဒါ)	ပိ, ဝိ	(၁၃၇)
အနုဓာရ (ရိ) ယမာနေ	ပိ, ဝိ	(၃၉၀)
အနုဒ္ဓံသေယျ	ပါ, ဝိ	(၇၆)
အနုနာသိကန္တ ရွတ်ပုံ	ဟ, ဝိ	(၆၅)
အနုပခဇ္ဇ	ခါ, ဝိ	(၅၃၅)
အနုပဒမဗ္ဗ ဝိပဿနာ	ပိ, ဝိ	(၁၀၆)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အနုပဒဝဏ္ဏနံ	ပါ	(၁၀၃)
အနုပဒါတာ၌ ၂ နက်	ပ	(၄၆၅)
အနုပဒ္ဒါအရကောက်၌ မှတ်ချက်	ပ	(၁၃၀)
အနုပပဇ္ဇော	ပ	(၄၁၀)
အနုပပရိက္ခာ	ပ	(၂၃၃)
အနုပဝဇ္ဇေယျ	ပ	(၁၇၀)
အနုပညတ် ၃ မျိုး	ပ	(၁၅၀)
အနုပါဒါယ ဝိမုတ္တိ	ပါ	(၀၇)
အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ ဝိမုတ္တိ သု	ပါ	(၁၃၅)
အနုပါဒါဝိမုတ္တော	ပ	(၇၀)
အနုပ္ပါဒနိရောဓော	ပ	(၁၄)
အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ	ပ	(၂၇၃)
အနုပုဗ္ဗိကထာ	ပ	(၁၆၅)
အနုဗန်ခေါပုံ	ပ	(၂၃၂)
အနုဗျူနဂ္ဂါဟိ	ပ	(၂၅၇)
အနုယာယိနိ စသည်	ပ	(၇၉)
အနုယုဇ္ဇထ၏ အနက်ထူး	ပါ	(၆၀)
အနုယောဂံ, အနုယုတ္တာ	ပ	(၆၁၆)
အနုလ္လပနာဓိပ္ပါယဿ	ပါ	(၄၄၅)
အနုလောမ ပဋိလောမ	ပ	(၁၁)
အနုလောမ ပါရာဇိက ၄ ပါး	ပါ	(၂၁၆)
အနုဝတ္တကအဖွင့်	ပါ	(၁၄၃)
အနုဝါတ, ပရိဗန္ဓ	ပ	(၅၄၉)
အနုဝိစ္စကာရံ	ပ	(၄၉၀)
အနုသန္ဓိက္ကမော	ပါ	(၄၇၂)
အနုသန္ဓေတက် (ကျမ်းဂန်နှင့် ညီပုံ)	ပ	(၁)
အနုဿဝါဒိမတ္တ သမ္ပန္နိတေန	ပ	(၂၅၂)
အနုဿရာမိအဖွင့်	ပါ	(၁၅)
အနုဿာဝနဒေါသ ၅ ပါး	ပါ	(၁၃၁)
အနုသာသနီ ပါဠိဟာရိယ	ပ	(၂၅၀)
အနုနာဓိကဖြစ်ပုံ	ပ	(၄၂၆)
အနေက ဇာတိသံသာရံ ဂါထာအဖွင့်	ပါ	(၉၉)
အနေကဇ္ဈာသယ သမုဠာနံ	ပ	(၁၅၅)
အနေက ပရိယာယေန	ပ	(၂၃၇)
အနေက ဝိဟိတာနိ	ပ	(၃၁)
အနေက ဝိဟိတံ	ပ	(၅၄၁)
အနေက ဝိဟိတံကို အနေကဝိခံဖွင့်	ပါ	(၁၄)
အနေကေ (ကာ)	ပ	(၅၅)

အနေသန ၂၁ ပါး	ပု	(၆၂၅)
အနေသနဝသေန	ပု	(၁၀၇)
အနေဋ္ဌဂလာ	ပု	(၄၇၉)
အနောကပ္ပနာမရိသနတ္ထ	ငါ	(၂၁၉)
အနောကာသံ ကာရာပေတွာ	ငါ	(၁၀၇)
အနောတတ္တဒဟ	ပု	(၈၅)
အနောမဗုဒ္ဓိ	ငါ	(၃၉၀)
အနောဝဿက	ပု	(၅၀၁)
အန္တဘိရုပ်	ပု	(၃၈၁)
အန္တသဝေယျု၏ ဓာတ်ပစ္စည်း	ပု	(၂၅၈)
အပ္ပကေနပိ မေဓာဝီ	ပု	(၁၆)
အပ္ပိကူလံ (ပါရာဇိကဏ်နှင့် ညှိ)	ပု	(၂၂၉)
အပ္ပဋိဝတ္တိယံ	ပု	(၅၆)
အပ္ပဏိဟိတ	ပု	(၁၅၇)
အပတ္တမာနသာ	ပု	(၂၁၉)
အပ္ပတိတော	ငါ	(၇၀)
အပဒါန	ငါ	(၁၄၉)
အပဓာနကို စွဲကိုင်	ပု	(၅၁၁)
အပမာရော	ပု	(၁၆၀)
အပရဇ္ဈဂတာယ	ပု	(၃၉၈)
အပရန္တတိုင်း (နမ္မဒါမြစ်စသည် တည်ရာ)	ငါ	(၂၆၉)
အပရဒီပနာ	ပု	(၃၂၃)
အပရပစ္စယော	ပု	(၄၅၇)
အပရပစ္စယံ	ပု	(၁၅၆)
အပရမ္ဘိဘာဂံ ဒေဟိန္တ သုဒိန္နဖြစ်ပုံ	ငါ	(၁၀၉)
အပရာဇိတပလ္လင်္ဂော	ပု	(၄၁၇)
အပရောနယော ထားပုံ	ပု	(၁၂၂)
အပလာဋ္ဌေန္တိ	ပု	(၂၁၄)
အပလောကနကံ ပြုပုံ	ပု	(၆၂၅)
အပသာဒေတဗ္ဗ	ပု	(၄၀၄)
အပသာဒေတဗ္ဗံ	ပု	(၃၁၉)
အပသာဒေယာမိ	ပု	(၃၅၄)
အပသေန	ငါ	(၃၃၄)
အပ္ပစ္စက္ခကမ္ပံ	ပု	(၂၄၇)
အပ္ပစ္စက္ခာယ	ငါ	(၃၇၂)
အပ္ပစ္စက္ခံ အနက်မှန်	ပု	(၅၁)
အပ္ပစ္စက္ခအနက် နည်းမရှိ	ပု	(၇၉)
အပ္ပစ္စယော	ပု	(၃၂၇)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အပစ္စိ	က	(၇၆)
အပုဂ္ဂိုလ်	ပ	(၅၅)
အပုဋ္ဌ (တ္ထ) တရော	ပ	(၄၃)
အပုဏ္ဏက၏အနက်	ပ	(၄၉၁)
အပုဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ	ပ	(၂၁၇)
အပုတိဿာ	ပ	(၂၁၀)
အပုတိဿော	ပ	(၂၃)
အပုတိတာ	ပ	(၃၂၇)
အပုတိတောပုဒ်ဖွင့်	ပ	(၂၅၆)
အပုနာ	ပ	(၂)
အပုနာလောနောင် ကာမလောကျ	ပ	(၂၉၁)
အပုနာ သမ္ပယောဂတော	ပ	(၄၂၄)
အပုနိဗ္ဗေသိ	ပ	(၈၁)
အပုနိဗ္ဗေသိ	ပ	(၁၁၇)
အပုမညာ	ပ	(၆၁)
အပုမတ္တကံ	ပ	(၃၅၃)
အပုမာဏန္တံ ပမာဏ	ပ	(၃၂၇)
အပုမာဒ, သမ္မာမနသိကာရ	ပ	(၃၀)
အပုမာဒေန သမ္မာဒေထအဖွင့်	ပ	(၁၀၅)
အပုရဇက္ခ ဇာတိကာ	ပ	(၄၄)
အပဝတ္တိအဖွင့်	ပ	(၂၁၀)
အပဝါဒပိမိသုတ်	ပ	(၂၄၄)
အပုသဒ္ဓကာမောအဖွင့်	ပ	(၁၆၇)
အပုသမ္ဘာရတရော	ပ	(၄၂)
အပုသမာရမ္ဘတရော	ပ	(၄၃)
အပုသာဝဇ္ဇ	ပ	(၄၃၂)
အပု (မဟာ) သာဝဇ္ဇော	ပ	(၁၈၀)
အပုဂ္ဂိုဟိရက+တံ	ပ	(၂၁၉)
အပပါပုရ ဒွါရံ	ပ	(၄၅)
အပပါယအဖွင့်	ပ	(၃၂၅)
အပပါယမုခါနိ	ပ	(၄၁၇)
အပပါရတသရာ	ပ	(၁၈)
အပိစနှင့် အထဝါ	ပ	(၄၃၆)
အပိစေတ္တ	ပ	(၉)
အပိဓာယ န နိသိဒ္ဓိတဗ္ဗံ	ပ	(၄၁၂)
အပိနု တုမေ (အနက်ပေး)	ပ	(၃၃၁)
အပိလဒပနတာ	ပ	(၃၄၉, ၃၆၀)
အပိလာပနတာ	ပ	(၂၇၄)

အပိလာပန, ဥပဂ္ဂဏှန	(၂၇၂)
အပေဝနာမသေ့ အဖွင့်	(၃၅၂)
အပေဝနာမ အနက်ပေးပုံ	(၉၃)
အပ် မအပ် ခိုင်းနည်း	(၃၅၈)
အပ် မအပ် သားရေများ	(၄၇၁)
အဖျော် ၈ ပါး	(၆၃၂)
အဖိုးတန်သင်္ကန်းကို ဖန်ခါးသီးဖြင့် လဲနိုင်	(၂၇၅)
အဗဠာဗလော	(၁၈၀)
အမွက	(၄၉၇)
အမွဋ်နာမ ဝိဇ္ဇာ	(၄၀၄)
အမွပါလီ	(၅၆၁)
အမွလဋ္ဌိကာ (ဥယျာနံ)	(၂၆၈)
အဗျာကတာ	(၂၈၄)
အဗျာပဇ္ဇာလောက	(၁၀၉)
အဗျာပဇ္ဇာ	(၃၁)
အဗျာသေကသုခ	(၄၆၀)
အဗျာဗဇ္ဈေ	(၃၀၁)
အဗျာဗဇ္ဈေ	(၃၇၂)
အဗျာဗဇ္ဈော	(၃၁၁)
အဗျာဗဇ္ဈိ	(၅၆)
အမွိလသာက	(၄၈၈)
အဗျဒ, အာဒီနဝ	(၁၅၇)
အဗျဒပုဂ္ဂိုလ်	(၂၀၂)
အဗျောကိဏ္ဍ	(၁၂၅)
အဗျောဟာရိက	(၄၀၉, ၄၈၃)
အဗျောဟာရိကာ	(၁၅၉)
အဘယူဝရာ	(၁၅၆)
အဘာကုဋ္ဌိကော	(၄၉၄)
အတ္တသ	(၃၇၃)
အဘိက္ကန္တ	(၆၅)
အဘိက္ကန္တ, ဝမနံ	(၁)
အဘိဇာတိ ၆ ပါး	(၃၃၁)
အဘိညာ သန္တိကတွာ	(၇)
အဘိညာယ, သမ္မောဓာယ	(၂၀၈)
အဘိညာဉ်ဖြင့် မနှိပ်ပြု	(၄၃၆)
အဘိဒေါသ ကာလင်္ဂတော	(၅၁)
အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ၏ ဝစနတ္ထ	(၄၁)
အဘိဓမ္မတ္ထ၏ ဝစနတ္ထ	(၄၁)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အဘိဓမ္မာ အရာ၌ ဘူမိသဒ္ဓါ၏ အနက်	စ	(၃၆၀)
အဘိဓမ္မာ	စ	(၂၀)
အဘိဓမ္မာ၏ ဝစနတ္ထ	စ	(၄၀)
အဘိဓမ္မာ ကရုဏာပုကာရ	စ	(၁၁)
အဘိနိန္ဒာမေတိ	ပ	(၅၄၀)
အဘိနိဟာရ သမ္ပန္န	ပ	(၄၅၃)
အဘိနိဟာရေန	ပ	(၃၀၄)
အဘိနန္ဒု၏ အနက်	ပ	(၁၉၂)
အဘိဘဝန္တိဇ္ဇဝဉ္စ ဇ္ဇဝ အနက်	ပ	(၈၀)
အဘိဘာယတန	ပ	(၂၇)
အဘိဘူတော မုဒု ဟောတိ	ပ	(၃၃၅)
အဘိမာရေ	ပ	(၂၀၄)
အဘိမာရေ	ပ	(၂၇၉)
အဘိယုဇ္ဇတိ (မုရံ နိက္ခိပတိ)	ပ	(၅၄၂)
အဘိလာပ မတ္တဘေဒေါ	ပ	(၃၆၀)
အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ	ပ	(၂၁၅)
အဘိလာပမတ္တမေဝ စေတံ	ပ	(၄၆၅)
အဘိလာပမတ္တံ	ပ	(၅၀၁)
အဘိဝဒန္တိ	ပ	(၃၀)
အဘိဝါဒနနှင့် အဇ္ဈလိကမ္မ	ပ	(၁၆၀)
အဘိဝနိယ အဖွင့်	ပ	(၃၉)
အဘိသဒ္ဓေ (န္ဓေ) တိ	ပ	(၁၆၂)
အဘိသမေတာဝိနိ	ပ	(၂၀၆)
အဘိသိတ္တမင်းအများ	ပ	(၃၇၂)
အဘိသင်္ခါရ ဝိညာဏ	ပ	(၁၉၅)
အဘိဟဋ ဘတ္တံ၌ တောင်းနိုင်ပုံ	ပ	(၃၂၉)
အဘိဟဋပုဒ်ပြီး	ပ	(၃၀၅)
အဘိဟရဏ ၂ မျိုး	ပ	(၃၀၅)
အပ္ပါဂ္ဂတော	ပ	(၂၅၇)
အဘုဘွာ ဥဒကံ ပိဝေဉ္စ ဝိကာဝါဒ	ပ	(၂၇၂, ၄၆၇)
အပ္ပါတံ (အပ္ပါတ)	ပ	(၂၇၇)
အဘူတတစ္ဆော- (စိ ပစ္စည်း)	ပ	(၂၁၅)
အစ္ဆောကာသော	ပ	(၁၂၄)
အစ္ဆောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ	ပ	(၄၄၂)
အပ္ပန္နရ-ဗာဟိရနိဒါန်း	ပ	(၁၄၅)
အမစ္စ, မဟာမတ္တာ	ပ	(၁၆၁)
အမစ္စာ	ပ	(၂၀)
အမစ္စော	ပ	(၁၄၅)

အမတာဘိသေကေန	သို့	(၁၉၁)
အမတံ ပဒံ အဖွင့်	ပါ	(၂၂၉)
အမနုဿ ဂါမ ခေါ်ပုံ	ခါ	(၁၆၅)
အမနုဿသဒ္ဓေါ၌ အသဒ္ဓါ၏ အနက်	ခါ	(၂)
အမရာဝိက္ခေပ ဒိဋ္ဌိ	သို့	(၁၆၇)
အမရာဝိက္ခေပ ဝါဒ	သို့	(၁၀၆)
အမလိန	ပါ	(၁၉၀)
အမာတာပိတရသံဝဒ္ဓေါ	က	(၆၇)
အမူလကသဋ္ဌိစူ	ခါ	(၆၉၆)
အမူလကေန	ပါ	(၇၁)
အမှယောဂ၌ ဝစနတ္ထပြုပုံ	သို့	(၈၆)
အမှန်မပြောလျှင် ကုစား၍ မပေးရ	ပါ	(၅၀၀)
အမျက်ထွက်ခြင်း သဘော	ခါ	(၁၅၄)
အမျိုးမျိုး ဟောတော်မူရကျိုး....	ခါ	(၃၆၅)
အယ ပစ္စည်း (ဥဘယံ, ဒုယံ)	က	(၂၁၃)
[သဗ္ဗော, ဓာတုဝိဘင်း မူလဒီကာနိဿယမှာလည်း ကြည့်ပါ။]				
အယျ (အရည်းကြီး)	ပါ	(၅၅၅)
အယဉ္ဇ ဝိတက္ကောစသည်၌ မှတ်တမ်း	ပါ	(၆၀၁)
အယာထာဝဒိဋ္ဌိ	ခါ	(၂၂၀)
အယမုဋ္ဌိကာ	သို့	(၄၂၅)
အယသော	စိတ်	(၄၄၀)
အယျ ဝေါသာတကာနိ	စိတ်	(၂၀၃)
အယံဝါ၌ ဝါ၏ အဝဓာရဏတ္ထ	ပါ	(၁၅၀)
အယုတ္တ ပရိဘောဂကြောင့် ရအပ်သော အပြစ်	ခါ	(၄၃၃)
အရညံ နာမပေအရညံ၌ ပါဌ်ပျက်တတ်ပုံ	ပါ	(၂၂)
အရတိ ဝိသုဒ္ဓါ	ခါ	(၄၆)
အရဟတ္တနိက္ခုဒေန	သို့	(၂၂၁)
အရဟံ, (အရဟတ္တံ) အဖွင့်	ပါ, ဇီ, ပ (၃၉၆)	ပါ	(၁၄၄)
အရဟံ၌ ရသမုဋ္ဌိရာဝယ် မှတ်ချက်	ပါ	(၄၀၀)
အရိဋ္ဌ (အန္တရာယ် ၅ ပါး)	ခါ	(၆၀၂)
အရိယကရမ္မနှင့် အရိယပုဒ်ပြီးပုံ	ခါ	(၉၀, ၃၇၄)
အရိယသီလီ	သို့	(၄၀၉)
အရိယာတို့ ကာမ ခံစားပုံ	သို့	(၂၅၁)
အရိယသံဃံ	ပါ	(၁၅)
အရိယာရတနံ	ဟာ	(၄၉၃)
အရိယာ၏ သဒ္ဓါတရား	စိတ်	(၂၂၅)
အရိယာသည် သေဘို့ရန် လုံ့လမပြု	သို့	(၂၁၇)
အရိယူပဝါဒကံ၏ ဝန်လေးပုံ....	ပါ	(၄၅)

အဝယဝတ္ထော၏အနက်မှန်	(၂၁)
အဝရဒ္ဓါ	(၄၀၅)
အဝဿာဝိတော စသည်	(၁၆၀)
အဝဿုတာ	(၄၄၂)
အဝိဇ္ဇမာန ပညတ္တိ၏ ဝိဂ္ဂဟ	(၄၄၁)
အဝိဇ္ဇာ၏ ဝစနတ္ထ	(၅၅၁)
အဝိညာဏကသဒ္ဓေါ	(၆၁)
အဝိဒ္ဓါ, အဝိဇ္ဇာဂတော	(၁၅၆)
အဝိနာဘာဝတောကို စိစစ်	(၂၁၁)
အဝိနိပါတဓမ္မော	(၁၆၀)
အဝိပ္ပဋိသာရာဒိဝတ္ထုကံ	(၃၉၉)
အဝိပ္ပဝါသ အဓိပ္ပာယ်	(၅၅)
အဝိပ္ပဝါသ သမ္မုတိ	(၂၄၄)
အဝိပ္ပဝါသာ	(၃၃၇)
အဝိသယုတာယ (အဝိသဟတာယ)	(၁၀၁)
အဝိသယအနာပတ်	(၇၂)
အဝိသာရ, အဝိက္ခေပ	(၂၆၂)
အဝိသာဟာရော	(၃၅၀)
အဝိသေသေန	(၃၇၀)
အဝိသံဝါဒကောဉ် မှတ်ဘွယ်....	(၄၆၀)
အဝိစိ နိရယော	(၂၁၅)
အဝိစိ မနုသမ္ပန္ဓော	(၄၅)
အဝိစိ သဝိစိ	(၂၉)
အဝေဘီယ	(၄၀၀)
အသက္ကစွဒါန စသည်	(၂၄၂)
အသင်္ခတံ, အမတံ	(၃၉၂)
အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိက....	(၆၀)
အသင်္ခါရေန, ပယောဂ, ဥပါယ	(၁၁၂)
အသဒ္ဓိယေ	(၁၄၇)
အသင်္ချေယုတွက်ပုံ	(၂၂၂)
အသင်္ချေယု အမျိုးမျိုး	(၂၂၉)
အသဉ္စိစွ, အဇာနန္တ, နမရဏာဓိပ္ပာယ် ၃ ပါး ထူးခြားပုံ	(၂၀၃)
အသညသတ္တခေါ်ပုံ	(၃၃၄)
အသညသတ်မှ စုတေခွဲသူ၏ အာရုံ	(၂၃၅)
အသညသတ်၌ ဖြစ်ကြောင်း	(၁၂၂)
အသနိပါတော ဝိယ	(၂၅၇)
အသတိယစိတ္တေ	(၂၃၄)
အသတ္ထိအနက် ပစ္စုပ္ပန်	(၁၇၀)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အသာတ္ထိပစ္စည်းတို့၏ အနက်	ကဏ္ဍ	(၁၆၈)
အသာတ္ထိ ၂ ဆင့်	ကဏ္ဍ	(၁၆၂)
အသာတ္ထိ ၂ ထပ် သက်ခွင့်	ပုဂ္ဂိုလ်	(၃၆၃)
အသဒ္ဓိယ	အစု	(၂၆၃)
အသမ္ပုဗ္ဗိယ ဘာဝပုဇ္ဇာနည်း.....	ငါ့	(၇)
အသမ္ပောဓော	အစု	(၂၄၆)
အသမ္ဘ (ဗြိ) ကထာ	ငါ့	(၄၁၁)
အသမ္ဘ (ဗြိ) ဝါကျ	ပုဂ္ဂိုလ်	(၂၉၃)
အသမ (သင်္ခမ်းကျောင်း)	ဒွာ	(၉၀)
အသမတ္တာ	အစု	(၂၈၈)
အသမပေက္ခဏေ မောဟော	ပုဂ္ဂိုလ်	(၇)
အသမ္ဘိဿံ (ရိုက်ကြီး ၃ ရိုက်)	ငါ့	(၁၇)
အသမုပ္ပန္န ကာမစာရ	ပုဂ္ဂိုလ်	(၁၈၃)
အသမော	အစု	(၁၅၆)
အသမောစသည်	ငါ့	(၄၃၂)
အသမ္ပောသ	ပုဂ္ဂိုလ်	(၁၇၉)
အသမော-အသမသမော	ပုဂ္ဂိုလ်	(၂၅၀)
အသာဇာနိယော	ဒွာ	(၁၀၄)
အသာဒ	ပုဂ္ဂိုလ်	(၆၇)
အသာဓာရဏ ကရုဏာ	အစု	(၃)
အသးမိပါကာ	ပုဂ္ဂိုလ်	(၄၂၅)
အသာသ ပသာသနှင့်စပ်ပုံ	ငါ့	(၂၄၅)
အသိက္ခိတဖြစ်သူများ	ပုဂ္ဂိုလ်	(၂၄၀)
အသိတေ - ပိဏ္ဏပါတဘောဇနေ	ပုဂ္ဂိုလ်	(၇၂)
အသိဒ္ဓ ဒု သိဒ္ဓါနံ	အစု	(၃)
အသီတိ မဟာထေရာ အရ ယေဘုယျ	ပုဂ္ဂိုလ်	(၄၀၄)
အသုစိမဏ္ဍပေ လဂ္ဂေါ	အစု	(၁၁၂)
အသုစိသင်္ဂဟသမာစာရော	ငါ့	(၃၉၉)
အသုဘာသုစိ ပဋိကူလ	ငါ့	(၁၄၂)
အသုမုခံ ဉာတိပရိဝဋ္ဌံ	ငါ့	(၂၀၃)
အသုရကာယ	အစု	(၃၂၈)
အသု (အသု) ရောပေါ	အစု	(၂၆၁)
အသေက္ခပုဒ်ပြီးပုံ	အစု	(၃၁၉)
အသေက္ခာဉ္စ (အ) အနက်	အစု	(၃၂၅)
အသေက္ခေဟိ	ဒွာ	(၁၃၇)
အသေက္ခော	ငါ့	(၃၅၆)
အသေစနကော	ငါ့	(၁၇၂)
အသေသဝိရာဂ နိရောဓိ	ဒွာ	(၁၃)

အသေသိအဖွင့်	ပါ, သီ, ဝ	(၃၈၅)
အသံကိဏ္ဍာနိ	သီ, ဝ	(၅၅)
အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓော	သီ, ဝ	(၂၀၆)
အသံယောဂန္တဿ	က, သ	(၂၃၉)
အသံဝါသော၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် သရုပ်	ခါ, ဝ	(၁၄၄)
အသံသပ္ပနရသော	ခါ, သ	(၃၀၉)
အသံဟာရိမ ပုဒ်ပြီး	စိတ်, ဝ	(၂၉၁)
အသားကြီး ၁၀ ပါး	ဟာ	(၄၈၈)
အသားစားလျှင် အပ်, မအပ် သိပြီးမှစား	ပါ, ဝ	(၁၃၀)
အသက်တမ်း မြဲ-မမြဲ	သီ, သ	(၇၉)
အဟတ (အသစ် ဂျပ်ချွတ်)	ဟာ	(၅၅၂)
အဟတေ, အာဟတေ	သီ, ဝ	(၅၆၂)
အဟာသိ စသည်	က, သ	(၄၀၅)
အင်္ဂါကဗျာ	သီ, ဝ	(၁၉၂)
အဟိဝါတရောဂ	ဟာ	(၁၈၄)
အဟိ, သုနခ, မနုဿကုဏ္ဍပ ၃ မျိုးပြပုံ	ပါ, ဝ	(၁၅၆)
အဟိနိန္ဒြိယဖြစ်ပုံ	သီ, ဝ	(၁၉၁)
အဟု (အဟောသိ)	သီ, သ	(၂၇၂)
အဟေတုက, အင်္ဂါရိယ, နတ္ထိက	ခါ, ဝ	(၃၈၂)
အဟောနုန (အနုဿရတ္ထ)	သီ, ဝ	(၁၇၉)
အဟောသိကမ္ပိန္ဒ သဒ္ဓါနည်း		(၃၅၃)
အဟံတိ၌ အဟံ အရကောကံ	ခါ, ဝ (၂၂၃, ၄၂၈)	
အို အို ရှင်များ သတိထားလော, လင်္ကာ	သီ, ဝ	(၄၃)
အိပ်မက် မက်ခြင်း၏အကြောင်း ၄ မျိုး	ပါ, ဝ	(၄၈၉)
အိမ်ကိုဖိတ်လျှင် အိမ်၌နေ, ပစ္စည်းမတောင်းရ	ပါ, ဝ	(၂၈၃)
အာကတိဂိုဏ်း	က, သ	(၈၈)
အာကရဋ္ဌေန	ခါ, သ	(၃၃၆)
အာကာရ, လိင်, နိမိတ္တ	ပါ, သ	(၄၀၀)
အာကာသော၏ ဝိဂ္ဂဟ	ခါ, ဝ	(၁၈)
အာကီပစ္စည်း (ဧကောကီ)	က, သ	(၂၁၄)
အာကုလဘာဝေါ	သီ, ဝ	(၆၁)
အာကုလာ	ပါ, သ	(၅၄၄)
အာချာတ်ဘော၌ ဆဇ္ဈိ ကံ ကတ္တာမလို	က, သ	(၃၅၀)
အာချာတ်ဘော၌ ပုရိသ်ရစ်ထားပုံ	က, သ	(၃၅၁)
အာဂန္တုက ၂ မျိုး	သီ, ဝ	(၅၄)
အာဂန္တုကပဋိ	စိတ်, ဝ	(၂၁၀)
အာဂန္တုကဘဝင်၌ မှတ်တမ်း	ခါ, ဝ	(၃၁၈)
အာဂန္တုကော	က, သ	(၄၉၀)

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အာဂမ, အဓိဂမ	အာဂမ, အဓိဂမ	(၉၀)
အာဂမ, အဓိဂမဗျတ္တိ	အာဂမ, အဓိဂမဗျတ္တိ	(၁၉၀)
အာဂမနဝသေနပိ	အာဂမနဝသေနပိ	(၁၆)
အာဂမနသုဒ္ဓိ အဓိပ္ပာယ်	အာဂမနသုဒ္ဓိ အဓိပ္ပာယ်	(၃၀၆)
အာဂမဝရ	အာဂမဝရ	(၁၉)
အာဂမသိဒ္ဓိ ဝေါဟာရ	အာဂမသိဒ္ဓိ ဝေါဟာရ	(၂၃၃)
အာဂမသုဒ္ဓိ ဒဿန	အာဂမသုဒ္ဓိ ဒဿန	(၂၆)
အာဂမေဟိအဖွင့်	အာဂမေဟိအဖွင့်	(၁၄၄)
အာစယ, ဥပစယ, သန္တတိ	အာစယ, ဥပစယ, သန္တတိ	(၂၂, ၃၄၃)
အာစရိယ	အာစရိယ	(၁၂၄)
အာစရိယက	အာစရိယက	(၂၀၆)
အာစရိယခနု	အာစရိယခနု	(၅၃၇)
အာစရိယမုဋ္ဌိ	အာစရိယမုဋ္ဌိ	(၃၆၁)
အာစရိယသုဒ္ဓိယာ ဝတ္တာ	အာစရိယသုဒ္ဓိယာ ဝတ္တာ	(၃၂၉)
အာစာရပဏ္ဏတ္တိ	အာစာရပဏ္ဏတ္တိ	(၁၅၄)
အာစာရ သီလမတ္တကံ	အာစာရ သီလမတ္တကံ	(၄၄၃)
အာစိဏ္ဏ သမာစိဏ္ဏ	အာစိဏ္ဏ သမာစိဏ္ဏ	(၃၇)
အာဇီဝက	အာဇီဝက	(၃၃၄)
အာဇီဝကြောင့် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်များ	အာဇီဝကြောင့် ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်များ	(၈၁)
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ	အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ	(၂၄၃)
အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ	အာဇီဝဋ္ဌမကသီလ	(၈၈)
အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ	အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ	(၄၄၉)
အာဇီဝဝိပတ္တိနှင့်စပ်၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်များ	အာဇီဝဝိပတ္တိနှင့်စပ်၍ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်များ	(၃၄၈)
အာဏ (န) ကျံ အညွှန်း	အာဏ (န) ကျံ အညွှန်း	(၅၁)
အာဏကျနိဒါနံ	အာဏကျနိဒါနံ	(၁၃၇)
အာဏတ္တိနှင့် ကာရိတ်အထူး	အာဏတ္တိနှင့် ကာရိတ်အထူး	(၂၉၃)
အာဏတ္တိ	အာဏတ္တိ	(၁၃၀)
အာဏာ, ဓမ္မစက္ကံ	အာဏာ, ဓမ္မစက္ကံ	(၇၄)
အာဏာဝိတိတ္တမန္တရာယိက	အာဏာဝိတိတ္တမန္တရာယိက	(၃၆၀)
အာဏိ (ဏိ)	အာဏိ (ဏိ)	(၆၆)
အာဏိဂဏ္ဍိကာဟတော	အာဏိဂဏ္ဍိကာဟတော	(၅၅၆)
အာတပ္ပဝိရိယ	အာတပ္ပဝိရိယ	(၃၇)
အာထဗ္ဗဏပယောဂံ	အာထဗ္ဗဏပယောဂံ	(၁၇၆)
အာထဗ္ဗဏိကာ	အာထဗ္ဗဏိကာ	(၂၀၉)
အာတကံ, လဟုဋ္ဌာန	အာတကံ, လဟုဋ္ဌာန	(၂၄၃)
အာဏဗ္ဗဏဝေဒ	အာဏဗ္ဗဏဝေဒ	(၃၁၇)
အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိ	အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိ	(၁၆၄)
အာဒါသမဏ္ဍလံ	အာဒါသမဏ္ဍလံ	(၄၂၅)

၄၈၈

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အာဒိကမ္ပိကဿ	ပေါ, ဝေ, ဝေ-မာ	(၃၁၀)
အာဒိကလျာဏံစသည် အဖွင့်	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၄၇၆)
အာဒိစွမန္နုနာ	ဟာ, ဝေ, ဝေ	(၅၅၀)
အာဒိတ္တာယ စသည်	ပေါ, ဝေ, ဝေ, မ	(၂၇၁)
အာဒိတ္တံ, သပ္ပဇ္ဇလိတံ	သီ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၃၉၀)
အာဒိဗြဟ္မစရိယက	ဟာ, ဝေ, ဝေ	(၁၃၉)
အာဒိဿဒိန္နံ	စိတ်, ဝေ, ဝေ	(၄၇၉)
အာဒိနဝ	သီ, ဝေ, ဝေ, မ	(၆၀)
အာန (အဿာသ)	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၁၆၇)
အာနန္တရိကာနိ၏ အပြစ်နှင့် ဝစနတ္ထ	နီ, ဝေ, ဝ (၁၂၅, ၆, ၃၀၁)	
အာနန္တရိယကမ္မ	ဟာ, ဝေ, ဝေ	(၂၃၀)
အာနန္တရိယကံ ၅ ပါး	ခါ, ဝေ, ဝ	(၁၂၀)
အာနန္တရိယကဓမ္မ	စိတ်, ဝေ, ဝေ	(၃၅၉)
အာနာပါနမဖြစ်သူများ	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၂၄၂)
အာနာပါန၏ ဂရုကဘာဝနာဖြစ်ပုံ	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၂၄၅)
အာနာပါန၏ ဂုဏ်ထူး	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၁၀၀)
အာနာပါန၏ အစ, အလယ်, အဆုံး	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၂၂၉)
အာနာပါန အားထုတ်သူ၏ပေါ့ပါးပုံ	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၂၃၉)
အာနာပါနနိမိတ် ထင်ပုံ	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၂၄၇)
အာနပါနဿတိ	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၁၆၅)
အာနာပါန သြဋ္ဌာရိကအတွက် မှတ်ချက်	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၂၀၅)
အာနုပုဗ္ဗိကထာ	သီ, ဝေ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၄၅၄)
အာနုဘာဝေန	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ, ဝ	(၁၄)
အာပတ်ကို ထင်စွာပြုခြင်း၏အကျိုး	ခါ, ဝေ, ဝေ, ဝ, ဝ	(၁၁၀)
အာပတ်တပါး၌ နိကာယသဒ္ဓါ ရှဋ္ဌိ	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၄၉၀)
အာပတ်သင့်ခြင်း၏အကြောင်း ၆ ပါး	ခါ, ဝေ, ဝေ, ဝ, ဝ	(၁၀၂)
အာပန္နသဒ္ဓါ	စိတ်, ဝေ, ဝေ	(၅၂၂)
အာပေါဓာတု	ဝေ, ဝေ, ဝေ-မာ	(၄၃၆)
အာမန္တနဋ္ဌေန ဉာတီ	သီ, ဝေ, ဝေ, မ	(၄၄၆)
အာဗာဓိကော, ဒုက္ခိတော	သီ, ဝေ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၁၃၀)
အာဘိဒေါသိကံ	ပေါ, ဝေ, ဝေ, မ	(၂၁၁)
အာဘိသမာစာရိက	ပေါ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၂၁၄)
အာဘိသမာစာရိက	ဟာ, ဝေ, ဝေ	(၁၃၉)
အာဘိသမာစာရိကဝတ္ထံ	နီ, ဝေ, ဝေ, ဝေ, ဝ	(၃၅၂)
အာမကမံသ၌ မှတ်ချက်	သီ, ဝေ, ဝေ, ဝ, ဝ	(၄၉၆)
အာမေဋိတံ	ပေါ, ဝေ, ဝေ, မ	(၆၇)
အာမန္တ ခေါ်တံ ဂစ္ဆာမ	ကပ်, ဝေ, ဝေ, မ	(၅၁၆)
အာမတ္တိကာပနံ	စိတ်, ဝေ, ဝေ	(၄၇၀)

အာဒိကမ္ပိကဿ	ပေါ, ဝေ	(၃၁၀)
အာဒိကလျာဏံစသည် အဖွင့်	ပေါ, ဝေ	(၄၇၆)
အာဒိစွမန္နနာ	ဟာ, ဝေ	(၅၅၀)
အာဒိတ္တာယ စသည်	ပေါ, ဝေ	(၂၇၁)
အာဒိတ္တံ, သမ္ပဇ္ဇလိတံ	သီ, ဝေ	(၃၉၀)
အာဒိဗြဟ္မစရိယက	ဟာ, ဝေ	(၁၃၉)
အာဒိဿဒိန္နံ	စိတ်, ဝေ	(၄၇၉)
အာဒိနဝ	သီ, ဝေ	(၆၀)
အာန (အဿာသ)	ပေါ, ဝေ	(၁၆၇)
အာနန္တရိကာနိ၏ အပြစ်နှင့် ဝစနတ္ထ	နီ, ဝေ	(၁၂၅, ၆, ၃၀၁)
အာနန္တရိယကမ္မ	ဟာ, ဝေ	(၂၃၀)
အာနန္တရိယကံ ၅ ပါး	ခါ, ဝေ	(၁၂၀)
အာနန္တရိယကဓမ္မ	စိတ်, ဝေ	(၃၅၉)
အာနာပါနမဖြစ်သူများ	ပေါ, ဝေ	(၂၄၂)
အာနာပါန၏ ဂရုကဘာဝနာဖြစ်ပုံ	ပေါ, ဝေ	(၂၄၅)
အာနာပါန၏ ဂုဏ်ထူး	ပေါ, ဝေ	(၁၀၀)
အာနာပါန၏ အစ, အလယ်, အဆုံး	ပေါ, ဝေ	(၂၂၉)
အာနာပါန အားထုတ်သူ၏ပေါ့ပါးပုံ	ပေါ, ဝေ	(၂၃၉)
အာနာပါနနိမိတ် ထင်ပုံ	ပေါ, ဝေ	(၂၄၇)
အာနာပါနဿတိ	ပေါ, ဝေ	(၁၆၅)
အာနာပါန ဩဠာရိကအတွက် မှတ်ချက်	ပေါ, ဝေ	(၂၀၅)
အာနုပုဗ္ဗိကထာ	သီ, ဝေ	(၄၅၄)
အာနုဘာဝေန	ပေါ, ဝေ	(၁၄)
အာပတ်ကို ထင်စွာပြုခြင်း၏အကျိုး	ခါ, ဝေ	(၁၁၀)
အာပတ်တပါး၌ နိကာယသဒ္ဓါ ရုဇ္ဇိ	ပေါ, ဝေ	(၄၉၀)
အာပတ်သင့်ခြင်း၏အကြောင်း ၆ ပါး	ခါ, ဝေ	(၁၀၂)
အာပန္နသဒ္ဓါ	စိတ်, ဝေ	(၅၂၂)
အာပေါဓာတု	ပေါ, ဝေ	(၄၃၆)
အာပန္နနဋ္ဌေန ဉာတီ	သီ, ဝေ	(၄၄၆)
အာဗာဓိကော, ဒုက္ခိတော	သီ, ဝေ	(၁၃၀)
အာဘိဒေါသိကံ	ပေါ, ဝေ	(၂၁၁)
အာဘိသမာစာရိက	ပေါ, ဝေ	(၂၁၄)
အာဘိသမာစာရိက	ဟာ, ဝေ	(၁၃၉)
အာဘိသမာစာရိကဝတ္ထံ	နီ, ဝေ	(၃၅၂)
အာမကမံသဉ္စ မှတ်ချက်	သီ, ဝေ	(၄၉၆)
အာမေဋိတံ	ပေါ, ဝေ	(၆၇)
အာမန္တ ခေါ် တံ ဂစ္ဆာမ	ကံ, ဝေ	(၅၁၆)
အာမတ္တိကာပနံ	စိတ်, ဝေ	(၄၇၀)

အာရောဂျ	၀	(၂၇၃)
အာရောဂျဋ္ဌ	၀	(၄၉)
အာရောဟနသဇ္ဇ (နာ)နိ	၀	(၂၆၀)
အာရုံခံစား မခံစားစိတ်	၀	(၅၀၀)
အာရုံ ၅ ပါးတို့ ထင်ပုံမတူ	၀	(၂၆၅)
အာရုံတခုက ဒွါရ ၂ ပါးထင်....	၅	(၃၂၀)
အာရုံ မပြုအပ်ဘဲလည်း ဝိညုတ်ကို သိနိုင်	၀	(၅၂၆)
အာရုံဝတ္ထုထိရာ၌ ဝိကာရဖြစ်ပုံ	၀	(၆၀၆)
အာလယသမုဒ္ဓါတ	၀	(၂၅၇)
အာလယာရာမာ သေည်	၅	(၃၀)
အာလာပ, သလ္လာပ	၀	(၂၀၀)
အာလောကသညာ	၀	(၃၉၅)
အာလောဋ္ဌေန္တိ	၀	(၁၃၁)
အာဝဇ္ဇန တပုရောဝ	၀	(၃၀၀)
အာဝဇ္ဇန၏ ဝစနတ္ထ	၀	(၁၀၃)
အာဝဇ္ဇန်း မပါဘဲ စိတ်ဖြစ်ပုံ....	၀	(၃၀၃)
အာဝဇ္ဇေတွာ	၅	(၅၁)
အာဝရန္တိ စသည်	၀	(၃၁၀)
အာဝသထ	၀	(၅၆၉)
အာဝဟေတွာ	၅	(၄၀၁)
အာဝသထ၏ အရကောက်	၀	(၃၉၂)
အာဝါသစသော ပလိဗောဓ	၅	(၂၁၅)
အာဝါသိက, နေဝါသိက	၀	(၁၅၂)
အာဝါဟ, ဝိဝါဟ	၅	(၅၇၃)
အာဝါဟ, ဝိဝါဟ	၅	(၃၉၁)
အာဝါဟန, ဝိဝါဟန	၀	(၅၇၆)
အာဝိဘာဝံ, တံရောဘာဝံ	၅	(၅၄၁)
အာဝိကာတဗ္ဗာ အဓိပ္ပါယ်	၀	(၁၁၇)
အာဝိပစ္စည်း (ပထဝီ)	၀	(၂၁၇)
အာသနသာလာ	၀	(၁၁၀)
အာသပ္ပနာ	၅	(၂၆၇)
အာသဘံ ဌာနံ	၀	(၁၄၄)
အာသဘိ°	၀	(၃၉၁)
အာသယတော	၅	(၁၄၂)
အာသယတော	၅	(၇၀)
အာသယပုဒ်ဖွင့်	၀	(၁၃၅)
အာသဝက္ခယဉာဏ်	၀	(၅၅)
အာသဝက္ခယပုဒ်၌ ဒွေဘော်	၅	(၂၀၄)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

အာသဝဋ္ဌာနိယဓမ္မ	၁၂, ၁၃	(၁၄၅)
အာသဝတို့၏ ဒုက္ခပရိယာယ်....	၁၂, ၁၃	(၂၀၀)
အာသဝတို့ကိုသာ ယူရပုံ	၁၂, ၁၃	(၂၀၉)
အာသဝါ	၁၂, ၁၃	(၂၅၄)
အာသဝါနံ	၁၂, ၁၃	(၂၀၄)
အာသီဒိတွာ သံသီဒန္တိ	၁၂, ၁၃	(၂၁၂)
အာသီဝိသ	၁၂, ၁၃	(၂၆၉)
အာဟဋ္ဌိ	၁၂, ၁၃	(၅၂)
အာဟာရဋ္ဌိတိကာ	၁၂, ၁၃	(၄၂၄)
အာဟာရေတိ၏ သဒ္ဓတ္ထ	၁၂, ၁၃	(၂၆၂)
အာဟုတိယော	၁၂, ၁၃	(၂၅၂)
အာဟုန, ပါဟုန အဓိပ္ပာယ်	၁၂, ၁၃	(၄၂၄)
အာဋ္ဌာရိကာ	၁၂, ၁၃	(၂၀၂)
အာဋ္ဌာဝကာ	၁၂, ၁၃	(၅၀)
အာဋ္ဌာဟနံ	၁၂, ၁၃	(၅၂၇)
ဣက, ဣပစ္စည်း ခွဲခြား	၁၂, ၁၃	(၁၆၂)
ဣကပစ္စည်း, (ဓမ္မကထိကော)	၁၂, ၁၃	(၂၁၅)
ဣစ္ဆေတံ ကုသလံ	၁၂, ၁၃	(၁၃၀)
ဣစ္ဆေဝံ အဖွင့်	၁၂, ၁၃	(၅၃)
ဣစ္ဆာစာရ	၁၂, ၁၃	(၁၀၉)
ဣစ္ဆာပကတော	၁၂, ၁၃	(၄၂၀)
ဣဋ္ဌာနံဘဝန	၁၂, ၁၃	(၂၀၅)
ဣဋ္ဌာရုံဗ္ဗိ ကုသိုလ်ဖြစ်	၁၂, ၁၃	(၁၀၅)
ဣဏံ	၁၂, ၁၃	(၁၃၅)
ဣဏန္ဒာစသည်	၁၂, ၁၃	(၂၃)
ဣဏပရိဘောဂ	၁၂, ၁၃	(၂၃၀)
ဣဏပရိဘောဂ မဖြစ်အောင် ဆင်ခြင်	၁၂, ၁၃	(၂၃၀)
ဣဏာယိကေဟိ	၁၂, ၁၃	(၂၂၅)
ဣဏာယိကော	၁၂, ၁၃	(၁၇၀)
ဣတရထာ ဟိ	၁၂, ၁၃	(၅၃)
ဣတရိတရပစ္စယ	၁၂, ၁၃	(၉၂)
ဣတရိတရေန၏ အနက်	၁၂, ၁၃	(၅၇၇)
ဣတိ၏ အာချာတ္တ, နိဒဿနတ္တ....	၁၂, ၁၃	(၁၀၃)
ဣတိ ဣဒံအဖွင့်	၁၂, ၁၃	(၁၀၄)
ဣတိ၏ ပဒတ္တဝိပလ္လာသ	၁၂, ၁၃	(၅၁၀)
ဣတိဘဝါဘဝကထာ	၁၂, ၁၃	(၅၅၃)
ဣတိဝါဒ် ဝိကပ္ပနတ္တ	၁၂, ၁၃	(၄၄၂)

ဣတိဝါ (ဤပုဒ်ကို ဗီဇဂါမ သမာရမ္ဘန္တံ ပါသည်ဟု ရေးထား၏၊ မပါသင့်ကြောင်း နောက် ပါဠိတော်နိဿယ၌ ပြုလတ်)	(၅၅၄)
ဣတိ သဗ္ဗံ ဣတိအနက်	(၅၅)
ဣတိဟာသကျမ်း	(၃၁၁)
ဣတိဟ တေန ခဏေန	(၂၄၃)
ဣတော နိဒါနံ	(၂၇၂)
ဣတ္တတ္ထံ	(၁၉)
ဣတ္တန္ဓာမော	(၂၃၉)
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ	(၁၄၃, ၃၉၇)
ဣတ္ထန္တုတာချာနတ္ထ	(၃၉၃)
ဣတ္ထန္တုတာချာနတ္ထ	(၂၅၅)
ဣတ္ထန္တုတာချာန အသုံးတမျိုး	(၁၇၉)
ဣတ္ထိကုမာရိက	(၄၉၆)
ဣတ္ထိက္ခိယံ ပါဠိမှန်	(၆)
ဣတ္ထိန္ဒယံ မှတ်ဘွယ်	(၇, ၁)
ဣတ္ထိဘာဝရုပ်ကို ဣန္ဒြိယခေTပုံ	(၃၃၆)
ဣတ္ထိလိင် စသည်	(၄၄၂)
ဣတ္ထိလိင်ဒါနိဗ္ဗံ လိင်၏ ဝိဂ္ဂဟ....	(၅၅)
ဣန္ဒြိယ ကာရေတိ	(၂၆၄)
ဣဒမဋ္ဌိတံ	(၂၆၂)
ဣဒမဋ္ဌိကတာ	(၆၂၉)
ဣဒမတ္ထိတာ	(၆၅)
ဣဒမဿသီလသ္မိံ (နိဂုံး)	(၄၅၃)
ဣဒါနိ ဝတ္ထုဟု ဆိုနိုင်	(၁၅၇)
ဣဒိယဗဒ္ဓရုပ်, အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်	(၃၁၅, ၆၁၄)
ဣဒိယ၏ သဒ္ဓတ္ထ	(၂၆၄)
ဣဒိယသမတ္တ	(၂၅၅)
ဣဒိယ သမတာ	(၄၄၉)
ဣဒိဂုတ္တံဟောတိ	(၁၇၂, ၂၃၅)
ဣဒေဒ္ဓါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ	(၁၁)
ဣဓ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ	(၄၀၀)
ဣဓါ, ဖိတာ	(၂၅၂)
ဣဓိယမယ	(၂၀၉)
ဣဓိဝိဝေအဘိညာဉ်	(၂၉၂)
ဣဓိဝိဝေယ	(၅၄၁)
ဣဓိ ဖိတံ	(၄၃၅)
ဣဓိာ, ဝဟပတိကာ	(၃၅၉)
ဣရိယာပထပုဒ်ဖြင့်	(၃၇၁)

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဣရိယာပထိကစိတ္တံ	(၁၀၆)
ဣဿရဝတာယ	(၁၆၃)
ဣဿရဝတာယ	(၂၃၂)
ဣဿရာနုဝတ္တကော လောကော	(၃၀၉)
ဣဿရိယာမိပစ္စံ	(၄၄၃)
ဣဿာနှင့် ဥဿူယ ဣဿုကီ	(၁၇၂, ၁၇၃)	
ဣဿာပကတာ	(၄၂၅)
ဣဿာသော	(၃၄၆)
ဣသိ(သီ)ကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော	(၄၃)
ဣသိဂိလိ	(၄၀၀)
ဣသိဝါတ ပရိဝါတာ	(၂၆၇)
ဤဘိနှင့် ဥပဒ္ဒဝ	(၂၀၉)
ဤဒိသောစသည့် ဝိဂ္ဂိုဟ်	(၅၆၅)
ဤနိသီဒိန်နှင့် ရတနဝဂ်လာ နိသီဒိန်၏ ခြားနားချက်	(၄၀၀)
ဤသံဒုသုဟိ ခ	(၄၇၅)
ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသ	(၀၇)
ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပါတိက	(၂၀၉)
ဥက္ကဏ္ဍိတော	(၃၇၇)
ဥက္ကဋ္ဌဘဗ္ဗပုဂ္ဂလ	(၄၄၀)
ဥဏ္ဍာပါ	(၇၁)
ဥကီပစ္စည်း (ဣဿုကီ)	(၂၁၇)
ဥက္ကောဋ္ဌန ဝဉ္ဇန နိကတိ	(၅၀၃)
ဥက္ကံသဂတိပရိစ္ဆေဒ	(၄၀၇)
ဥက္ကိတ္တသမ္ဘောဂ	(၆၀၄)
ဥဂ္ဂတာပန	(၁၀၇)
ဥဂ္ဂဟ, ပရိပုစ္ဆာ, ဝိနိစ္ဆယ	(၉၀, ၃၇၀)	
ဥဂ္ဂဟ, ပရိယာပုဏ	(၃၇၉)
ဥဂါ	(၃၀၀)
ဥစ္စာရ ပဿာဝကဗ္ဗ	(၇၉)
ဥစ္စာလိင်္ဂပိုး	(၅၀၁)
ဥစ္စာဝစာနီ	(၁၄၀)
ဥစ္စာသဒ္ဓမဟာသဒ္ဓါယ	(၁၆၄)
ဥစ္စာသယန မဟာသယန	(၄၉၁, ၅၃၆)	
ဥစ္စင်္ဂေန	(၂၁၆)
ဥစ္စာဒန, နှာယန	(၂၀၃)
ဥစ္စာဒနဓမ္မော	(၁၂၀)
ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိ	(၁၁၃)
ဥစ္စေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘာဝံ	(၁၃၇)

ဥဇ္ဇာဓရိယ	သို့	၅	(၄၂၄)
ဥဇ္ဇေန ပဂ္ဂဟေန	ပါ	ဗ	(၁၉)
ဥဇု ဝိပစ္စနိကဝါဒါ	သို့	၀	(၂၅၃)
ဥဇ္ဈာပနက	ခါ	ဗ	(၅၁၆)
ဥဇ္ဈာယန္တိ၊ ဝိပါစေန္တိ	ပါ	ဗ	(၅၂၁)
ဥဇ္ဈိတွာ	ဟာ	၀	(၅၁၂)
ဥဋ္ဌာနံ ဣဏံ	သို့	၀	(၅၇၀)
ဥဏာဒ်ခေါပုံ	က	ဗ	(၅၃၂)
ဥတ္တဏ္ဍာလ	ပါ	ဗ	(၁၀၉)
ဥတ္တမတ္တံ	ပါ	ဗ	(၃၁၃)
ဥတ္တရာပထကာ	ပါ	ဗ	(၉၁)
ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ	ပါ	၅	(၃၀၄)
ဥတ္တရိ + မနုဿဓမ္မာ	ဟာ	၀	(၅၄)
ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ အရကောက်	ခါ	၀	(၂၀၅)
ဥတ္တရေန မနုဿကဋ္ဌဿ	သို့	၀	(၂၉၁)
ဥတ္တရံ	သို့	၅	(၃၉၅)
ဥတ္တာနတ္တံ	ပါ	ဗ	(၁၀၃)
ဥတ္တာနပဒ၊ ဂန္ထိရတ္တံ	သို့	၅	(၂၂၅)
ဥတ္တိဋ္ဌပတ္တံ	ဟာ	၀	(၁၉၀)
ဥတ္တိဋ္ဌေ နပ္ပမဇ္ဇေယျ	ဟာ	၀	(၉၅)
ဥတုက္ခာနံစသညံနှင့် စပ်၍ မှတ်ဘွယ်	ခါ	၀	(၉၁)
ဥတုပြောင်းလွဲနိုင်ပုံ	သို့	ဗ	(၁၀)
ဥတုသုံးပါး လျှောက်ပတ်သော ကျောင်း ၃ မျိုး	ပါ	၅	(၁၀၃)
ဥဒကဂဏ္ဍာသံ	သို့	၅	(၂၀)
ဥဒဗ္ဗလ	ပါ	၅	(၅၁၇)
ဥဒကဒန္တပေါဏ္ဍိ ကုတ္တုစုမြစ်ပုံ	စိတ်	၀	(၂၀၅)
ဥဒကနိမိတ်	ဟာ	၀	(၃၀၂)
ဥဒကသကဋ္ဌံဝိယ နိစ္စလော	သို့	၅	(၃၂)
ဥဒကုက္ခေပ	ဟာ	၀	(၃၄၆)
ဥဒကုက္ခေပသိမ် အကျယ်အဝန်း	ခါ	၀	(၆၁)
ဥဒကံမညေ အာဒိတ္တံ	ပါ	၀	(၅၅)
ဥဒပါနံ	က	ဗ	(၆၀)
ဥဒယနှင့် ဝယကို ဟောတော်မူပုံ	သို့	၅	(၁၀၄)
ဥဒ္ဓရိယိဿတိ (ဥဒ္ဓိယိဿတိ)	သို့	၅	(၄၀၆)
ဥဒါနံ	သို့	၀	(၆၉)
ဥဒါနဂါထာ	ပါ	ဗ	(၄၅၁)
ဥဒါနတော	သို့	ဗ	(၄၄)
ဥဒါနံ၊ ဥဒါဟာရံ	သို့	ဗ	(၂၃၄)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဥဒ္ဓါနနှင့် ဥဒါနအထူး	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၀၉)
ဥဒါနပုဒ်နက်	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၃၉)
ဥဒါနသေ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၆၉)
ဥဒ္ဓါယမာနေ၏ ပဒဘာဇနီ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၀၀)
ဥဒ္ဓါသိတဗ္ဗံ ဖွင့်ရပုံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၂၀)
ဥဒ္ဓါယတိ (ဥဒ္ဓါရိယတိ-ပါဠိမှန်)	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၄၀၃)
ဥဒ္ဓါသိသာမိနှင့် သုဏောမ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၀၁)
ဥဒ္ဓါသေယျာထစ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၀၀)
ဥဒါရယိ (ဥဒါရိယတိ)	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၉၇)
ဥဒုက္ခလံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂၅၂)
ဥဒုက္ခလံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၉၇)
ဥဒ္ဓေသ ခေါ်ပုံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၄)
ဥဒ္ဓေသ, ပရိပုစ္ဆာ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၁၂)
ဥဒေါသိတ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၄၅၆)
ဥဒေါသိတော	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂၅၁)
ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၀၅)
ဥဒ္ဓစ္စစိတ်နှင့် အပါယ်ပဋိသန္ဓေ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂၇၁)
ဥဒ္ဓစ္စ-ဝိစိကိစ္ဆာစိတ်	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂၆၉)
ဥဒ္ဓတေ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၉၅)
ဥဒ္ဓမာသာတနိကာ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၂၇)
ဥဒ္ဓမံ ဥဒ္ဓိနယံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၅၇)
ဥဒ္ဓါမာတကံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၆၄)
ဥဒ္ဓံ- အဓောဝိရေစနံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၅၀၄)
ဥဒ္ဓဋ္ဌေ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၉၅)
ဥဒ္ဓာဒိနိယာ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၆၄)
ဥပကာရာပကာရ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၅၅)
ဥပကာရာပကာရာနံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၀၉)
ဥပက္ခိလေသာ (၁၁) ပါး	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၅)
ဥပက္ခိလေသော	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၁၅၀)
ဥပက္ခိ, ဩကိရိဏံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၄၆၃)
ဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၀၉)
ဥပက္ခဋ္ဌော	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂)
ဥပစာရဝစနံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂၆၄)
ဥပစာ ၁၂ တောင်	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၃၀)
ဥပစာရဝသေန	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂၁၉)
ဥပစာရေသိမ် ပိုင်းခြားပုံ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၆၃၄)
ဥပဇ္ဇမာနော ဥပဇ္ဇတိ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂၉၄)
ဥပဇ္ဈာ	ငါ့၊ ငါ့၊ ငါ့	(၂၇၂)

ဥပဇ္ဈာယ် ကမ္မဝါစာဆရာ	ဟာ,	(၂၇၀)
ဥပဇ္ဈာယ်နှင့် ပေါင်းမိခြင်း	ဟာ,	(၁၃၅)
ဥပဇ္ဈာယ် ပြောင်းကောင်းပုံ	ဟာ,	(၂၁၄)
ဥပဇ္ဈာယ်ယူပုံ	ဟာ	(၉၃)
ဥပဇ္ဈာယော, အာစရိယော	ပါ,	(၂၃၀)
ဥပဇ္ဈာယောမံ စသည်၌ လျှောက်ထားနည်း	ပါ,	(၂၁၄)
ဥပဋ္ဌာက သန္တိကာဝစရ	ပိ,	(၂၄၇)
ဥပဋ္ဌာန အနက်တမျိုး	န,	(၃၆၁)
ဥ, ပတ်, ဩမုက္ကာ	က,	(၅၀၄)
ဥပတ္တန္တနီ (လှည်းထောက်)	ပါ,	(၇)
ဥပဏ္ဍုပဏ္ဍုကဇာတော	ပါ,	(၂၄၇)
ဥပဏ္ဍေတိ	ပိ,	(၁၀၃)
ဥပဒ္ဒဝေထ	ပိ,	(၁၄၆)
ဥပဓာအမည် သက္ကတအသုံး	က,	(၅၄၃)
ဥပနွာ	န,	(၃၃၄)
ဥပနွ၏အနက်များ	န,	(၇၃)
ဥပနွ ၄ မျိုး	န,	(၆၉)
ဥပချာသ, ဝါကျာရန္တ	ပါ,	(၃၇)
ဥပနွကို အဝိက္ခန္တိတဟု ဖွင့်	ပါ,	(၁၇၃)
ဥပနီက္ခိတ္တကဘဏ္ဍာ	တ,	(၄၁၂)
ဥပနီဓာပညတ္တိ	ပိ,	(၁၇၀)
ဥပနီဿယသမ္ပန္နော အရဟတ္တိ	ပိ,	(၃၄)
ဥပနီသိန္နကထာ	ဟာ,	(၃၆၅)
ဥပနီဿယပြည့်စုံသူ၏အမျိုး	ပိ,	(၄၃၉)
ဥပနီဿကောဋိယာ	ပိ,	(၁၇၀)
ဥပနီဿယသမ္ပန္နံ	ပါ,	(၃၄၇)
ဥပနီဿာယ	ပိ,	(၁၅၀)
ဥပနွ၏ ဝစနတ္ထ	န,	(၇၂)
ဥပပတ္တိ	န,	(၆၄, ၄၁၀)
ဥပမာသမ္ပာဒနံ	ပိ,	(၁၀၇)
ဥပမာ၏ ပုဒ်ပြီးပုံတမျိုး	ပါ,	(၂၃၁)
ဥပလန္တတိ, သံဝိဇ္ဇတိ	ပါ,	(၂၅၀)
ဥပလ, ပဒုမ, ပုဏ္ဏရိက	ပါ,	(၆၀၉)
ဥပလိနီ, ပဒုမိနီ	ဇိ,	(၀၇)
ဥပလိနီ	ပိ,	(၁၇၂)
ဥပဝါဒန္တရာယိက	ဇိ,	(၃၆၀)
ဥပသင်္ကမိ-ဥပသင်္ကမိတွာ ထားပုံ	ပါ,	(၄၉၇)
ဥပသုတိ	ခါ,	(၆၉၇)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဥပသမ္ပန္န အဖွင့်	ပါ, ဝ	(၅၉၁)
ဥပသမ္ပန္န	ယီ, ဝ	(၁၅၇)
ဥပသမ္ပဒါ၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့် သရုပ်	ခါ, ဝ	(၁၂၁)
ဥပသမ္ပဒါကံ အင်္ဂါ ၅ တန်	ခါ, ဝ	(၁၂၃)
ဥပသမ္ပန္နော	ပါ, ဝ	(၃၆၁)
ဥပသမ္ပန္နောပုဒ်	ခါ, ဝ	(၁၂၃)
ဥပဟာရ	ပါ, ဝ	(၅၇၅)
ဥပါဒါ	အ, ဝ	(၃၆၃)
ဥပ္ပါဒဋ္ဌိတိစသည်	ယီ, ဝ	(၂၀)
ဥပ္ပါဒ, ဋ္ဌိတိ, ဘင်္ဂအဖွင့်	(၂၅၅)
ဥပါဒိန္န၏ အရကောက်	(၅၅, ၁၃၆)
ဥပါဒိန္နပုဒ်ဝယ် ဥပ၏ အနက်ရှိ အနက်မဲ့	(၃၉၄)
ဥပါဒိန္နော	(၃၃၅)
ဥပါဒိန္နော၏ ဝစနတ္ထနှင့် အနက်	(၁၃၁)
ဥပါဒါပညတ္တိ	ယီ, ဝ	(၁၇၇)
ဥပါဒါယ အဖွင့်	ပါ, ဝ	(၃၅၁)
ဥပ္ပါဒပါဌက	ပါ, ဝ	(၂၉၂)
ဥပါယ, ဟေတု, ကာရဏ	အ, ဝ	(၇၆)
ဥပ္ပိလာပနပီတိ	ယီ, ဝ	(၃၄၁)
ဥပ္ပိလာပီတတာ (တတ္ထံ) ကစ်, ဋီ, ဒု	(၁၆၀)	ယီ, ဝ	(၃၄၀)
ဥပုသ် ၉ မျိုး ခါ, ဋီ, ပ	(၇၅)	ဟာ, ဝ	(၃၇၀)
ဥပုသ် ၃ မျိုး	ခါ, ဝ	(၂၇)
ဥပုသ်နေ့ သွားစရာရှိ၍ သိမ်တွင်းဝင်နေခြင်း	ဟာ, ဝ	(၃၉၄)
ဥပုသ်နှင့် စပ်၍ အဋ္ဌကထာကြွင်းများ	ခါ, ဝ	(၀၃)
ဥပုသ်ကံအတွက် ပါရိသုဒ္ဓိ ပေးနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်	ခါ, ဝ	(၀၉)
ဥပေက္ခာ	အ, ဝ	(၇၀)
ဥပေက္ခာကောစ ဝိဟံရတိ [ပါရာဇိကဏ် ဘာသဒ္ဓိကာဋ် ပြင်စရာ ညွှန်ပြ]	ယီ, ဝ	(၅၂၁)
ဥပေက္ခာကော၏ ဝိဂ္ဂဟ	အ, ဝ	(၄၃၉)
ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ	ပါ, ဝ	(၁၄၆)
ဥပေက္ခာ၏ အဝေးအနီးရန်	အ, ဝ	(၅၄)
ဥပေက္ခာသည် သုခနှင့်တူ	(၁၂၀)
ဥပေတနံ, ဥပယ	အ, ဝ	(၅၅၄)
ဥပေါသထပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ ပါ, ဋီ, ပ	(၂၀၁)	ခါ, ဝ	(၂၆)
ဥပ္ပာဟိကာ သမ္မုတိ	ပါ, ဝ	(၀၅)
ဥပ္ပိဂ္ဂါ	အ, ဝ	(၂၁၂)
ဥဘတောဗျဉ္ဇနက	ဟာ, ဝ	(၂၄၂)
ဥဒ္ဓါရ (ကထိန်နှုတ်)	ဟာ, ဝ	(၅၅၄)

ဥဘတောဗျည်း	ဗျည်း	(၁၀)
ဥဘတော သုဇာတော	ဗျည်း	(၁၄၃)
ဥဘတော လောဟိတကူပဓာနံ	ဗျည်း	(၅၃၉)
ဥဒ္ဓိတောဒကော	ဗျည်း	(၁၆၉)
ဥဘောကဏ္ဍေ သမံ ကတွာ	ဗျည်း	(၇၆၁)
ဥမာပုပ္ဖဟာ, ဇီ (၄၅၄)	ဗျည်း	(၇၄)
ဥမာပုပ္ဖသမာနံ	ဗျည်း	(၄၂၁)
ဥယျတ္တစသော သိက္ခာပုဒ်	ဗျည်း	(၆၄၉)
ဥရုဝေလာ	ဗျည်း	(၆)
ဥလ္လပတိ	ဗျည်း	(၄၀၂)
ဥလ္လပန	ဗျည်း	(၄၄၅)
ဥလ္လိဒိတမတ္တေန	ဗျည်း	(၅၄၆)
ဥလ္လိတ္တာ, အဝလိတ္တာ	ဗျည်း	(၁၇)
ဥလ္လာမတု	ဗျည်း	(၃၁၀)
ဥလ္လာမန (အလုအယက် ကယ်တင်)	ဗျည်း	(၄၂၀)
ဥလ္လောကာ	ဗျည်း	(၁၀၆)
ဥဿဒကိတ္တန မှတ်ချက်	ဗျည်း	(၂၉၁)
ဥဿင်္ဂိတ, ပရိသင်္ဂိတော	ဗျည်း	(၁၄၉)
ဥဿန္တဓာတုကံဉ္စ ဓာတ်သုံးမျိုး	ဗျည်း	(၆၉)
ဥဿဟနဘာဝေန	ဗျည်း	(၂၄၁)
ဥဿယ ဝါဒိကာ	ဗျည်း	(၄၅၆)
ဥဿဟ, ဝိသဟ	ဗျည်း	(၃၀၂)
ဥဿာရကော	ဗျည်း	(၁၂၄)
ဥဿာရဏာယပါ, ဇီ, ဒု (၅၅၁)	ဗျည်း	(၂၅၃)
ဥဿာရိယိတ္ထ	ဗျည်း	(၃၂၉)
ဥဿာဝနန္တိကကုဋီ	ဗျည်း	(၅၀၂)
ဥဿာဟဇနနတ္ထံ ပြင်ပုံကောင်း	ဗျည်း	(၄၃၉)
ဥဿာဟေန္တိ	ဗျည်း	(၁၄)
ဥဿုကဝစန	ဗျည်း	(၂၇၉)
ဥဿုယဝိသုဂ္ဂါရံ	ဗျည်း	(၂၆၇)
ဥဿေဒိတွာ	ဗျည်း	(၉၃)
ဥဿောဋီ	ဗျည်း	(၃၅၇)
ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရဇနာ	ဗျည်း	(၁၀၀)
ဥဋ္ဌါပ (ဥဋ္ဌါမ္ပ)	ဗျည်း	(၄၉၄)
ဥကာသိရမတ္ထံ	ဗျည်း	(၃၉၂)
ဥနပဉ္စမန္ဓနပတ္တ အဓိပ္ပာယ်	ဗျည်း	(၄၂၀)
ဥနပဉ္စမန္ဓနသိက္ခာပုဒ်	ဗျည်း	(၄၂၇)
ဥနဝိသတိဝဿ	ဗျည်း	(၆၇၆)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဥပုသ်	ပါ, ဝ	(၁၇၅)
ဥပုသ် ဥပုသ် အဖွင့်	ပါ, ဝ	(၃၁၇)
ဥပုသ်သမာဓိ	ပါ, ဝ	(၁၄)
ကေ ကာရဏဝါဒ	ပါ, ဝ	(၄၇၄)
ကေကုဋိကာဒိအပြား	ပါ, ဝ	(၁၆၅)
ကေကုတ္တုစသည်၌ စဉ်းစားဘွယ်	ပါ, ဝ	(၅၇၄)
ကေကမ္မ, ကေဒေသ, သမသိက္ခာ	ပါ, ဝ	(၄၁၉)
ကေဂုတဘဏိ ဝစနတ္ထ	ပါ, ဝ	(၁၂၄)
ကေစွသဿတိကာ	ပါ, ဝ	(၇၂)
ကေစာရိကဘတ္တ	ပါ, ဝ	(၅၂)
ကေတ္တနည်း နာနတ္တနည်း	ပါ, ဝ	(၁၀၃)
ကေန္တပရိပုဏ္ဏံစသည်	ပါ, ဝ	(၄၄၄)
ကေတ္တိသေ ကပေစသည်	ပါ, ဝ	(၁၇၇)
ကေတ္တုပဋ္ဌာန	ပါ, ဝ	(၁၄၄)
ကေတော အနုဿာဝနေ	ပါ, ဝ	(၂၆၀)
ကေတော ဥပသမ္ပန္နာ	ပါ, ဝ	(၂၆၉)
ကေတော (ဥဘတော) သုဒ္ဓိ	ပါ, ဝ	(၆၆)
ကေတ္တ, နာနတ္တနိ	ပါ, ဝ	(၂၀၉)
ကေတ္တရဏပါဝရဏ၌ ဝဝတ္ထာနံ ဒဿေတွာ	ပါ, ဝ	(၀၇၇)
ကေဒိသန္တတိဝါရ အဓိပ္ပာယ်	ပါ, ဝ	(၄၀၆)
ကေပက္ခဒဿနနည်း	ပါ, ဝ	(၂)
ကေပဏ္ဍိတ္တ	ပါ, ဝ	(၄၂၇)
ကေပဒ ဝိတိဟာရ	ပါ, ဝ	(၁၁၀)
ကေပရိစ္ဆေဒ သိက္ခာပုဒ်များ	ပါ, ဝ	(၀၀)
ကေပုဟာရေနေဝ	ပါ, ဝ	(၀၀)
ကေမ္ပိဒိဝသံ၌ ပိအနက်	ပါ, ဝ	(၁၀၉)
ကေပုဂ္ဂလော၌ (ကေအနက်)	ပါ, ဝ	(၂၄၉)
ကေဗျူနာဒိယုတ္တံစသည်	ပါ, ဝ	(၄၂၃)
ကေဘင်္ဂေ နိပန္နက (အာပတ်လွတ်သော အိပ်နည်း)	ပါ, ဝ	(၄၀၁)
ကေဘဏ္ဍပဉ္စက	ပါ, ဝ	(၁၇၁)
ကေဘတ္တ, ကေသေယျ, မြဟ္မစရိယ	ပါ, ဝ	(၃၀၁)
ကေဘတ္တိကော	ပါ, ဝ	(၄၀၄)
ကေဘာဇန၌ ဝတ္ထု အရေအတွက်လိုက်၍ အာပတ်ပြားပုံ	ပါ, ဝ	(၄၄၄)
ကေမန္တံ ပါ, ဝ (၅၀၂)	ပါ, ဝ	(၂၀၁)
ကေဝိသံ သတံ	ပါ, ဝ	(၁၅၁)
ကေဝိသံသတံစသည်	ပါ, ဝ	(၁၇၀)
ကေသေသံနှင့် ဝိစ္ဆာ	ပါ, ဝ	(၁၉၀)
ကေသမ္ပန္နိ ရှုတ်ပုံ	ပါ, ဝ	(၆၇)

ကေသမ္ဘောဂ, ပရိဘောဂ	ဟာ,	(၁၂၇)
ကေသီစသော အခေါ်အဝေါ်	ဟာ,	(၆၀၅)
ကော်ဇွန်ယပါကာ စသည်	ဟာ,	(၃၂၆)
ကော်ဘာဝံ	ဟာ,	(၆၅)
ကေုတ္တရိယံ	ဟာ,	(၅၉)
ကေုပ္ပါဒ စသည်	ဟာ,	(၅၄၇)
ကေုပစာရ ဖြစ်ပုံ	ဟာ,	(၃၉)
ကေက၏အနက်	ဟာ,	(၅၀၀)
ကေကန အာကာရေန	ဟာ,	(၁၅၆)
ကေံဘဝံ	ဟာ,	(၁၉၃)
ကေံသဘာဝိတော	ဟာ,	(၇၃)
ကေံသမယံဘု ဆိုရကျိုး	ဟာ,	(၂၀၀)
ကေန္တအဝိနိဘုတ္တ	ဟာ,	(၄၂၀)
ကေန်ဖြစ်လတံ့ကို ပစ္စုပ္ပန် သုံးစွဲနိုင်ပုံ	ဟာ,	(၁၃၂)
တေဒဂ္ဂံ	ဟာ,	(၉၁)
တေဒတ္ထာ ကထာစသည်	ဟာ,	(၃၄၂)
တေဒတ္ထိ	ဟာ,	(၄၁၉)
ဘေကပရမာ	ဟာ,	(၅၁၆)
ဘေကံ ဒုက္ခံ, န ဣတော ဘိဇ္ဇယျာ	ဟာ,	(၂၀၅)
ဘေကာဝတာ၏ အနက်	သီ, ဣ, ပ (၁၂၅) (၁၇၃)	(၃၁၀)
ဘေတနုပါယေန	ဟာ,	(၁၀၇)
ဘေတံ မမံ	ဟာ,	(၇)
ဘေတံ မမံဉ္စ (မမ) မဘုတ်	ဟာ,	(၁၁၆)
ဘေတံ သာရံ ဘေတံ ပရိယောသာနံ	ဟာ,	(၄၁၉)
ဘေတ္တာဟအဖွင့်	ဟာ,	(၃၆၁)
ဘေယျစသောသတ္တမိ၏ အနက်များ	ဟာ,	(၂၉၉)
ဘေ၏ အတ္ထုပ္ပေါရ	ဟာ,	(၁၄၇)
ဘေ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ	ဟာ,	(၁၆၉)
ဘေမေဝံ (ဝ)	ဟာ,	(၃၂)
ဘေဝံဂတိကာ, ဘေဝံအဘိသမ္ပရာယာ	ဟာ,	(၅၉)
ဘေဝံ ဂဟိတာ, ဘေဝံပရာမဋ္ဌာ	ဟာ,	(၅၀)
ဘေဝံကတ္တာ-ဋ္ဌာနီ	ဟာ,	(၄၅)
ဘေဝံန္တိဉ္စ ဣတိအနက်	ဟာ,	(၁၄၇)
ဘေဝံပေရာဇဂဟေတိ	ဟာ,	(၂၀၀)
ဘေဝံသမ္ပဒမိဒံ	ဟာ,	(၄၀)
ဘေဝံ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ	ဟာ,	(၂၀၂)
ဘေဝိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော	ဟာ,	(၄၂)
ဘေဟိ ဘိက္ခု	ဟာ,	(၃၄၀)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဟေတိ, ဟေတိန္တိစသည်	ကဏ္ဍ	(၃၀၄)
ဇွေကလောမခေဝါပနသိက္ခာပုဒ်	ခါ	(၄၁၂)
ဇွေကလောမ သိက္ခာပုဒ်	ခါ	(၄၁၀)
ဇွေမုဂေါ(ဇွေမုဂေါ)	ပဏ္ဍိတ	(၅၁၁)
ဩကန္တိကဓမ္မဒေသနာ	ဩ	(၂၀၄)
ဩကန္တိကဝိနိစ္ဆယော	ဩ	(၄၅၀)
ဩကပ္ပနာ	ဩ	(၃၅၃)
ဩကလ္လကော	ဩ	(၃၉၇)
ဩတ္တာကော	ဩ	(၃၇၀)
ဩကာသကရဏတ္ထိ၌ အတ္ထအနက်	ဩ	(၆၀)
ဩကာသအားဖြင့် အသုဘ	ဩ	(၁၄၂)
ဩက္ခိတစက္ခု	ဩ	(၁၀၀)
ဩဃာ	ဩ	(၃၅၉)
ဩစရက-စုံထောက်	ဩ	(၇၄)
ဩဇာ	ဩ	(၃၀၃)
ဩတိဗ္ဗော	ဩ	(၅၂၀)
ဩဒကန္တိကံ	ဩ	(၂၇၄)
ဩဒဂုံ	ဩ	(၃၄၇)
ဩဒိဿက, အနောဒိဿက	ဩ	(၃၂၀)
ဩဒိဿ ၇ ပါး	ဩ	(၃၉၄)
ဩဓိဿော, အနောဓိဿော	ဩ	(၃၂၀)
ဩနိတ (ဩဏိတ) ပတ္တပါဏိ	ဩ	(၄၅၂)
ဩပပါတိကာ နိ, ဣ, စ (၂၁၂)	ဩ	(၇၉)
ဩပပါတိကာ (နတ္ထိ)	ဩ	(၃၄၀)
ဩပပါတိကနာမ်	ဩ	(၂၂၇)
ဩပမ္မဒတ္တ	ဩ	(၅၄၇)
ဩပဝယံ (ဩပဂံယံ)	ဩ	(၂၆၁)
ဩပါနဘူတော.... ဟာ, ဣ (၄၉၉) သီ, ဣ, ဒု (၄၃၀)	ဩ	(၂၄)
ဩဘာသနှင့် နိမိတ္တကမ္မအထူး	ဩ	(၁၅၇)
ဩဘာသေယျအဓိပ္ပါယ်	ဩ	(၂၂၉)
ဩဘောဂေ	ဩ	(၁၀၂)
ဩမသဝါဒ	ဩ	(၄၇၆)
ဩမတ္တ အဓိမတ္တ	ဩ	(၃၀)
ဩမတ္တိစသည်	ဩ	(၅၀၇)
ဩရမတ္တကံ	ဩ	(၃၅၄)
ဩရိမ, ပါရိမ	ဩ	(၅၆၇)
ဩလုဂ္ဂ, ဝိလုဂ္ဂ, တိဒဏ္ဍ	ဩ	(၂၆၅)
ဩလောကေတွင်း အနက်ထူး	ဩ	(၂၅)

သလောဏီ	စိတ်	(၄၁၉)
သဝဏ်ကောယပိ	သီ	(၁၆၀)
သဝဏ်ကံ	ဟာ	(၂၃၀)
သဝဏ်ကံ, ကဏ္ဍသကံ	ဟာ	(၆၀၇)
သဝတ္တိယကရဏ	ဟာ	(၅၄၀)
သသတ္တိန္ဒိယာ ဥဿတ္တေယျ	သီ	(၂၀၇)
သသမိ	မေ	(၂၀၇)
သုသာရဏစသော ၃ မျိုး	ဟာ	(၃၆၃)
သြကိတသောတော	ငါ	(၃၅၃)
သြဇ္ဇာရိက (ထင်ရှား)	ဆွ	(၉)
ကတ္တသမာဓိ ရုပ်ပြီး	ဆွ	(၂၄၄)
ကင်္ခါယနာ	မေ	(၂၆၅)
ကဗ္ဗနာသနေ	ပိ	(၂၃၂)
ကစ္ဆိ	ပိ	(၃၀၀)
ကဋ္ဌန္တိ, ဒဗ္ဗိ	ပိ	(၇၅)
ကဋ္ဌိယအခင်း	ပိ	(၅၃၆)
ကဋ္ဌကဗ္ဗကတာ နိ, ဋိ, တ	(၂၅၉)	မေ	(၁၀၁)
ကဋ္ဌတ္တရိကာယ	မေ	(၁၇၄)
ကဋ္ဌမုခစသော မြေ ၄ မျိုး	မေ	(၃၆၀)
ကဏ္ဍကိတာနိဓိ သဒ္ဓတ္တ	ငါ	(၂၄၃)
ကဏ္ဍိကာ ဝိယ	မေ	(၂၆၀)
ကဏ္ဍာဘိဇာတိ	မေ	(၃၆၉)
ကဏ္ဍ (နာမ)	ပိ	(၃၉၃)
ကတ, အကတ, ကတာကတ ၃ ပါး	မေ	(၄၁၇)
ကတညူ, ကတဝေဒီ	မေ	(၁၀၀)
ကတတ္တာ, ဥပစိတတ္တာ	မေ	(၂၇၃, ၂၇၄)
ကတပရပ္ပဝါဒါ	ပိ	(၁၁၆)
ကတဘဏ္ဍသိုးမွေးကို ဆေး ဝင်ယူရာ၌ အနာပတ္တိ	ငါ	(၃၂၆)
ကတမောစသော ပုစ္ဆာအနက်	မေ	(၃၁၉)
ကတဟတ္တာ ပါ, ဋိ, စ	(၄၇၁)	မေ	(၄၀၂)
ကတာကတဝေါဟာရ	ငါ	(၄၉၃)
ကန္တာရံ ပါ, ဋိ, ပ	(၄၃၉)	မေ	(၂၄၁)
ကတိကဝတ္တ	ငါ	(၄၉၀)
ကတိကာယ	ငါ	(၄၅၂)
ကတိပါဟံ	ငါ	(၂၀၂)
ကတုပါသနာ ပါ, ဋိ, တ	(၄၇၁)	မေ	(၄၀၂)
ကတ္တုကမုတာဆန္ဒနှင့် ဓမ္မတ္တန္ဒ	မေ	(၄၀၄)
ကထာပလာပံ	ပိ	(၃၅၇)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ကထာဇာတိသုကတ္ထိ	ပိ၊ ဝ	(၂၇၉)
ကထာမဂ္ဂ၌ မဂ္ဂ၏အဖွင့်	အ၊ ဝ	(၄၂၀)
ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထိ	ပိ၊ ဝ	(၃၀၆)
ကထိနတ္ထာရော၏ အဓိပ္ပာယ်	ခါ၊ ဝ	(၃၁၇)
ကထိနံ + အတ္ထာရော	ဟာ၊ ဝ	(၅၃၁)
ကထိနံအာနိသင် ၅ ပါး	ဟာ၊ ဝ (၅၃၃)	ခါ၊ ဝ	(၃၂၃)
ကထိနံနှုတ်ခြင်းမာတိကာ ၈ ပါး	ခါ၊ ဝ	(၃၂၅)
ကထိနံ သံသိကယူပုံ	ဟာ၊ ဝ	(၆၁၂)
ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာ	ပိ၊ ဝ	(၁၆၂)
ကထံကထီ	အ၊ ဝ	(၉)
ကထံဟိနာမနှင့် ယှဉ်ရာ	ပိ၊ ဝ	(၁၄၆)
ကဒမ္ပက	ပိ၊ ဝ	(၂၄၇)
ကန္တရ	ပိ၊ ဝ	(၁၂၁)
ကဒရိယော၏ ဝစနတ္ထ	အ၊ ဝ	(၁၀၀)
ကပ္ပကာ (နှာပိတာ)	ပိ၊ ဝ	(၃၀၃)
ကပဏ	ပိ၊ ဝ	(၂၃)
ကပိမိဒ္ဓပရေတော	ပိ၊ ဝ	(၄၉၄)
ကပ္ပိယံ (ကရောဟိ)	ခါ၊ ဝ	(၃၄)
ကပ္ပိယကာရကအပြား	ပိ၊ ဝ	(၂၉၇)
ကပ္ပိယကုဋိ ၄ လုံး	ခါ၊ ဝ	(၁၂၉)
ကပ္ပိယစမ္ပ	ခါ၊ ဝ	(၄၃)
ကပ္ပိယတို့က အတိုးပေး	ဟာ၊ ဝ	(၆၁၃)
ကပ္ပိယထံ ငွေအပ်သွားရုံဖြင့် မပြီး၊ တယောက်ယောက်က အပ်အောင်လျှောက်မှ	ပိ၊ ဝ	(၂၉၃)
ကပ္ပိယပြောင်းလွှဲနိုင်ပုံ	ပိ၊ ဝ	(၃၀၁)
ကပ္ပိယသပ္ပိ	ခါ၊ ဝ	(၁၃၅)
ကပ္ပိယာကပ္ပိယ ဝိနိစ္ဆယအရာ	ပိ၊ ဝ	(၃၂၃)
ကပိလဝတ္ထု	ပိ၊ ဝ	(၃၀၅)
ကပန္န	ပိ၊ ဝ	(၄၆၀)
ကဗျ၊ သိလောက	အ၊ ဝ	(၂၆၄)
ကဗဠိကာရာဟာရဘက္ခော....သိ၊ ဝိ၊ ဒု (၁၄၁) ဝိ၊ ဝိ (၄၄၅)	အ၊ ဝ	(၃၄)
ကမ္ဘာမြေကြီး၏ပုံသဏ္ဍာန်	အ၊ ဝ	(၅၆၁)
ကမ္မကာရဏံ	ပိ၊ ဝ	(၂၂၇)
ကမ္မက္ခယကံ	အ၊ ဝ	(၁၅၄)
ကမ္မဇတေဇော အားကြီး သိ၊ ဝိ၊ ဒု (၉၆)	ပိ၊ ဝ	(၁၇)
ကမ္မဇိန္ဒြ ကာလ ၃ မျိုး	ပိ၊ ဝ	(၄၀၂)
ကမ္မဋ္ဌာန်းအတုများ စဉ်းစားဘွယ်	ပိ၊ ဝ	(၃၅၆)
ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာများ	ပိ၊ ဝ	(၂၁၉)

ကမ္မဋ္ဌာန်းယူရာ၌ အဆစ်အပိုင်း ၅ ရပ်	ငါ့	(၂၂၀)
ကမ္မန္တရံ	ငါ့	(၁၂၉)
ကမ္မဒွါရာနိ	ငါ့	(၁၂၁)
ကမ္မပစ္စယရုပ်စသည်	ငါ့	(၆၀)
ကမ္မပစ္စယအဓိပ္ပာယ်	ငါ့	(၃၅၉)
ကမ္မပထ	ငါ့	(၁၇၉)
ကမ္မပထသံသန္ဓန	ငါ့	(၂၁၀)
ကမ္မယောနိ	ငါ့	(၆၆)
ကမ္မလက္ခဏံ	ငါ့	(၂၀၅)
ကမ္မဝါစာနိဿယ	ငါ့	(၂၇၃)
ကမ္မဝိပါက ဇိဒ္ဓိမယော	ငါ့	(၅၅၅)
ကမ္မဝိပါကရောဂါ	ငါ့	(၅၆၆)
ကမ္မဿကာ	ငါ့	(၆၆)
ကမ္မဿကတာဉာဏ် ၄ မျိုး	ငါ့	(၃၆၀)
ကမ္မာကမ္မံ, ဗလာဗလံ	ငါ့	(၁၁၇)
ကမ္မာပတ္တိဗျတ္တိဘာဝတ္ထိ	ငါ့	(၃၀၂)
ကမ္မာရဘဏ္ဍာ	ငါ့	(၁၀၁)
ကမ္မူ-အာဓာရူပမာန	ငါ့	(၃၃၀)
ကယဝိက္ကယ သီ, ဇီ, ပ (၄၉၉)	ငါ့	(၄၁၉)
ကယဝိက္ကယဖြစ်လျှင် အမိဥစ္စာသော်မှ မယူအပ်	ငါ့	(၄၂၀)
ကရကာရကော	ငါ့	(၃၀၃)
ကရကာဝဿံ	ငါ့	(၂၆၂)
ကရဇကာယ ခေါ်ပုံ သီ, ဇီ, ဒု (၉၇)	ငါ့	(၁၆၂)
ကရဏပ္ပကာရ ပယောဇန	ငါ့	(၂၀)
ကရမရာနိတက္ခန် ပါ, ဇီ, တ (၆၆)	ငါ့	(၁၇၅)
ကရဝိကရုတမဉ္ဇူ	ငါ့	(၁၉၁)
ကရိဿတိနာမ၌ သဒ္ဓတ္ထ	ငါ့	(၄၉၀)
ကရုဏာ၏ အနီးအဝေးရန်	ငါ့	(၅၁)
ကရုဏာ၏ ဝစနတ္ထ	ငါ့	(၄၄)
ကရုဏာပညာဖြင့် ဂုဏ်တော်အားလုံးယူ	ငါ့	(၉)
ကရုဏာပဓာနစသည်	ငါ့	(၃၉၂)
ကရုဏာဝိဟာရ၌ အရကောက်	ငါ့	(၃၆၃)
ကရုဏာသီတလ ဟဒယံ	ငါ့	(၃)
ကရေဏု	ငါ့	(၂၆)
ကလန္ဒကနိဝါပ	ငါ့	(၄၃)
ကလဟန္တံ ဝိဝါဒအထူး	ငါ့	(၃၀၇)
ကလ္လကာယဖြစ်ကြောင်း	ငါ့	(၅၁၂)
ကလိသာသနာရောပန ပါ, ဇီ, ဒု (၂၆၂)	ငါ့	(၃၂၇)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ကလ္လောသိ	သိ	(၄၄၀)
ကလျာဏဝါက္ကရဏော....	သီ, ဋီ, ဘ	(၃၉၄) (၄၇၇)	စိတ်	(၁၆၃)
ကလျာဏဝါစော	သီ, ဋီ, ဘ	စိတ်	(၁၆၃)
ကလျာဏော, ကိတ္တိသဒ္ဓေါ....	ပါ, ဋီ, ပ	(၃၉၄)	သိ	(၂၅၆)
ကဝိ ၄ မျိုး	ပိ	(၅၇၅)
ကဿကော	ပိ	(၃၁၂)
ကဿမ္ပုဇာတော	ငါ	(၄၀၀)
ကသာဟတော	ငါ	(၁၆၀)
ကသိဏုဋ္ဌါဋီမ	အ	(၉၁)
ကသ္မိရ ဝဇ္ဇာရတိုင်း	ငါ	(၂၆၂)
ကသိုဏ်း (၈) ပါးသာ ဟောတော်မူ	အ	(၂၂)
ကဟာပဏခေါ်ပုံ	မ	(၃၉၅)
ကာကစ္ဆမာနော	စိတ်, ဋီ, (၃၃)	ပိ	(၂၇၂)
ကာကဏိကမတ္ထော	ပိ	(၁၃၆)
ကာကတာလိယစသည်	ငါ	(၂၁၁)
ကာကပေယျာ	ပိ	(၃၀၃)
ကာကောရဝသဒ္ဓ	စိတ်, ဋီ, (၂၃၀)	ငါ	(၅၀၁)
ကာစပနဉ္စ ပန အနက် မရှိ	ပိ	(၃၀၀)
ကာဠကောဠစိကာ	စိတ်	(၁၁)
ကာပေါတကာနိအဋ္ဌိနိ	ပိ	(၃၅၁)
ကာပေါတိကာ	စိတ်	(၃၃၅)
ကာမကုသိုလ် အပြား	ပိ	(၁၁၀)
ကာမဂုဏ	ပိ	(၁၀၅)
ကာမသုခလိကာဉ္စ ဝိဂ္ဂဟ	ငါ	(၃၇၀)
ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ	အ	(၄၁၀)
ကာမာဝစရံ၏ ဝစနတ္ထ	နီ, ဋီ, ဒု (၄၃)	အ	(၅၇)
ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၏ အင်္ဂါ ၄ ပါး	က	(၁၀၆)
ကာမဗ္ဗ (ကိဗ္ဗာဝိနှင့် တူ-မတူ)	ငါ	(၁၁)
ကာယတိကိစ္ဆကတံ	ပိ	(၅၀၇)
ကာယဒဋ္ဌိဗဟုလာ	ငါ	(၅၀)
ကာယနုတ္ထ (နေတ္ထ)	ပိ	(၃၀၇)
ကာယနှင့် ကာယာဋ္ဌိဗဒ္ဓ	မ	(၁၉၂)
ကာယပရိဟာရိက	ပိ	(၁၀၀)
ကာယပုဋ္ဌိဗဒ္ဓ	မ	(၁၃၀)
ကာယ, ဝစီဝိညတ်များ	က	(၄၄၉)
ကာယဝိကာရ	မ	(၁၁၀)
ကာယဝိညတ်၏ မှီရာခံဘတ်	အ	(၅၂၁)
ကာယဝိညတ်၏ အကျိုး ၆ မျိုး	စ	(၁၄)
၆၄ သီလက္ခန် (၈)				

၅၀၆

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ကာယဝိညတ္တိ၌ ကာယအဓိပ္ပာယ်		ပါ, ဝ, ဝ	(၃၃၀)
ကာယဝိစိန္တနိယကထာ		ပါ, ဝ, ဝ	(၁၄၀)
ကာယဝေယျာဝတိက	ဟာ, ဇီ, (၅၇၁)	ပါ, ဝ, ဝ	(၄၀၄)
ကာယသင်္ခါရ၏ သရုပ်		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၀၀)
ကာယသ ဘေဒါပေအပါယ်		ပါ, ဝ, ဝ	(၄၉)
ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၂၃)
ကာယသံသ့		ပါ, ဝ, ဝ	(၅၂၂)
ကာယ (ကုန္တိ) ပရိဟာရိယ		ပါ, ဝ, ဝ	(၁၀၃)
ကာယသက္ခိ		ပါ, ဝ, ဝ	(၄၇)
ကာယောအဖွင့်		ပါ, ဝ, ဝ	(၉၁)
ကာယံ ပဏိဓာယ		ပါ, ဝ, ဝ	(၁၀၅)
ကာရယမာနေန၌ ကရောဏ္ဍပါပုံ		ပါ, ဝ, ဝ	(၁၀)
ကာရဇပတ္တိ		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၄၇)
ကာရိတ၏ ဝစနတ္ထ		ပါ, ဝ, ဝ	(၃၄၂)
ကာရိတ်အတွင်းဝင်သော ဓာတ်		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၉၂)
ကာလ-အကာလသင်္ကန်း အပိုင်းအခြား		ပါ, ဝ, ဝ	(၃၅၅)
ကာလဒေသလိုက်၍ အာပတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရပုံ		ပါ, ဝ, ဝ	(၁၀၇)
ကာလဝတော (ကာလသေဝ)		ပါ, ဝ, ဝ	(၃၇၁)
ကာလ, သမယယုတ္တိ		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၉၇)
ကာလသည် သဘာဝဓမ္မမဟုတ်		ပါ, ဝ, ဝ	(၄၇၂)
ကာလ ၃ ပါး ဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်		ပါ, ဝ, ဝ	(၄၂၂)
ကာလိကချင်း ရောပုံ	ဟာ, ဇီ, (၅၀၅)	ပါ, ဝ, ဝ	(၅၇၂)
ကာလုသိယာပုဒ်အဖွင့်		ပါ, ဝ, ဝ	(၆၀၃)
ကာလေအရ		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၀၅)
ကာလေနကာလံ	ပါ, ဇီ, ဝ (၅၄၀)	ပါ, ဝ, ဝ	(၁၇၀)
ကာလေ ၂ သုတ် အထူး		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၀၃)
ကာလံကတော		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၇၇)
ကာလံကတွာ		ပါ, ဝ, ဝ	(၀၇)
ကာလံ, ဒီပံ, ဒေသံ		ပါ, ဝ, ဝ	(၂၅၉)
ကာသာယရသပီတတာယ		ပါ, ဝ, ဝ	(၁၉၁)
ကာသာဝကဏ္ဍာ		ပါ, ဝ, ဝ	(၄၀၅)
ကာသာဝဋ		ပါ, ဝ, ဝ	(၅၁၀)
ကာဠက, တိလက		ပါ, ဝ, ဝ	(၁၁၅)
ကာဠကာ၏ ဣတ္ထိလိင်		ပါ, ဝ, ဝ	(၄၄)
ကိင်္ဂီကိကဇလသ		ပါ, ဝ, ဝ	(၄၉၇)
ကိစ္စပစ္စည်း၏ အရဟသက္ကတ္ထ		ပါ, ဝ, ဝ	(၄၅၂)
ကိစ္စ ဘိယျော		ပါ, ဝ, ဝ	(၆၁၄)
ကိဉ္ဇာပိ	ပါ, ဇီ, ဝ (၅၄)	ပါ, ဝ, ဝ	(၃၀,၆၀)

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ကိဗ္ဗာပိအတွက် မှတ်ချက်	ပါ, ပ	(၃၀)
ကိဗ္ဗာပိ၏ ဂရဟာဇောတက	ပါ, ပ	(၆၀)
ကိဗ္ဗိဒေဝ ဒေသံ	ပ, ပ	(၂၉၀)
ကိဗ္ဗေတ္ထ	ပါ, ဋီ, တ (၄၉၂)	ပ, ပ	(၂၀၇)
ကိဗ္ဗေန, ကသိရေန	ဟာ, ဋီ, (၄၂)	ပ, ပ	(၁၄၉)
ကိဏှာ (ကဏှာ)	ပ, ပ	(၃၆၀)
ကိတန္တသမာသံ	က, ပ, ဒ	(၄၂၀)
ကိတဝဿ	ပါ, ပ	(၄၀၄)
ကိတ်ဝိဂ္ဂဟိန္ဒူ ဣတိ ထည့်, မထည့်	က, ပ, ဒ	(၄၃၆)
ကိတ္တိဗောဓော	ပ, ပ	(၁၇၃)
ကိဗ္ဗိသ (အကတကိဗ္ဗိသော)	ပါ, ပ	(၂၇၆)
ကိရ၏ အနက်	ပါ, ပ	(၂၁၀)
ကိရ၏ အနုဿရတ္ထ	ပ, ပ	(၂၀၁)
ကိရိယ=ကြိယ	က, ပ, ဒ	(၄၇၀)
ကိလမထော, ဝိဟေသာ	ဟာ, ပ	(၄၁)
ကိလာသော	ဟာ, ပ	(၁၆၀)
ကိလေသ၏ ဝစနတ္ထ	ဋီ, နိ (၅၁၀)ပါ, ဋီ, ပ (၁၄၀)	ပ, ပ	(၆၃၀)
ကိလေသဝဠုနိ	ပ, ပ	(၂၁၃)
ကိလေသာ စစ်တပ်	ပ, ပ	(၆၃၀)
ကိလေသာ မနှိမ်နိုင်လျှင်ရပ်	ပ, ပ	(၂၄)
ကိလေသာ ၃ မျိုး	ပါ, ပ	(၁၀၄)
ကိဿပနဉ္စ ပက္ခန္တရဇောတက	ပါ, ပ	(၆၀)
ကိသော	ပါ, ပ	(၂၄၇)
ကိသိဉ္စ ပရိယာယေ	ပ, ပ	(၅၉)
ကိ° မေ ဧကေန တိဏ္ဍေန အဖွင့်	ပ, ပ (၄၀၁, ၁၀၆)	
ကိ°ကာရပ္ပဋိဿာဝီ	သိ, ဋီ, ဒု (၃၇၀)	ပါ, ပ	(၁၅)
ကိ°နာမော စသည်	က, ပ, ဒ	(၆၀)
ကုတ္တုစ	ဋီ, နိ (၁၇၁)ပါ, ဋီ, ဒု (၂၄၄)	ပ, ပ	(၂၆၀)
ကုတ္တုစကေသုဉ္စ ကုတ္တုစတရားကိုယ်	ပါ, ပ	(၃၃၀)
ကုတ္တုစာပကတအဖွင့်	ပါ, ပ	(၃၄၀)
ကုတ္တုစာယန္တော	ပ, ပ	(၂၀၁)
ကုတ္တုစာယနာကာရော	ပ, ပ	(၂၀၅)
ကုတ္တုဋသမ္ပဒ (သမ္ပာတ)	ပ, ပ	(၁၉၃)
ကုက္ကုဋုဏ္ဍိ	ပ, ပ	(၇၅)
ကုတ္တုဋုဏ္ဍိကဂေဟံ	ပါ, ပ	(၃၆)
ကုဉ္ဇရော	က, ပ, ဒ	(၁၆၃)
ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်	ပါ, ပ	(၂၄၂)
ကုဋိ ၃ လုံး	ပါ, ပ	(၂၄၄)

၅၀၈

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ကုဋ္ဌ	၅၁	(၁၅၆)
ကုတ္တ, အာကပ္ပ အဓိပ္ပာယ်	အ-ပ	(၆)
ကုတ္တဝါဠေဟိ	ပ	(၄၄၀)
ကုတူဟလသာလာယံ	ပ	(၁၇၁)
ကုဒြိသကာဒိ	အ-ပ	(၁၀၀)
ကုန္ဒဒိ	၅၁	(၃၀)
ကုပိတော	ပါ, ပ	(၆၀)
ကုဗ္ဗတိ ရှိသင့်ပုံ	၅၁	(၄၀၁)
ကုမဂ္ဂ	အ-ပ	(၂၄၃)
ကုမာရော, စေလ္လကော, စေဋ္ဌကော, မောဋ္ဌိကတ္ထော	ပါ, ပ	(၃၉၀)
ကုမ္မာသ	စိတ်, ဋီ, (၂၃၃)	ခါ, ပ	(၁၀၅)
ကုမ္မိ-ပြု၏	ကဏ္ဍ, ပ	(၃၀၀)
ကုလ	၅၁	(၄၉၄)
ကုလဒူသက၏ ဖျက်ဆီးပုံ	ပါ, ပ	(၁၉၀)
ကုလဒူသနကြောင့်မဟုတ်, သီလဝန္တကြောင့် လှူလျှင် အပ်၏	ပါ, ပ	(၁၀၀)
ကုလဒူသနကြောင့် ရအပ်သောပစ္စည်းသည် အားလုံးမအပ်	ပါ, ပ	(၁၉၀)
ကုလဒူသန၌ ကုလအရယူဘွယ်	ပါ, ပ	(၁၉၀)
ကုလဒူသနသိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူခြင်း၏
အကျိုး	ပါ, ဋီ, ၀(၁၉၉)....	ခါ, ပ	(၂၀၆)
ကုလမစ္ဆရိနိ	ခါ, ပ	(၃၇၇)
ကုလပရိဝဇ္ဇာ	အ-ပ	(၁၄၅)
ကုလာပဒေသာဒီနိ	ပ	(၅၀)
ကုလုပကော	ပါ, ပ	(၅၆၃)
ကုလုမ္မဿ	အ-ပ	(၁၆၀)
ကုလံ, မာတု အာယု	အ-ပ	(၂၅၉)
ကုလန္တိ တဝ နိဝေသနံ	၅၁	(၃၂၀)
ကုသစိဝရစသည်ကို ပယ်ခြင်း....	၅၁	(၆၃၀)
ကုသလတ္ထိကာနံ	ပါ, ပ	(၁၀)
ကုသလပုဒ်ဖွင့်	စိတ်, နိ, (၁၁၂)	အ-ပ	(၄၉၉)
ကုသလသဒ္ဓါ၏ ဝစနတ္ထ	စိတ်, ဋီ, ပ(၂၇၉)	အ-ပ	(၄၉)
ကုသလာ နစ္စဂီတဿ	အ-ပ	(၅၀၀)
ကုသလာနဂတိကံ	အ-ပ	(၃၄၀)
ကုသိတေန မုဋ္ဌဿတိနာ	ပါ, ပ	(၅၆၀)
ကုဘက-ကုဟကတ္တာ	ပါ, ဋီ, တ (၃၀၉)	ပ	(၂၆၇)
ကုဟက, လပက	ပ	(၅၅၇)
ကုဟန လပန စသည်	အ-ပ	(၁၀၀)
ကုဟနဝတ္ထု	ပ	(၁၅၂)
ကုဟာပနံ (ဝိမ္မာပနံ)	ပ	(၄၂၁)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ် = မာတိကာ

ကူဠဋ္ဌော	ပု	(၄၂)
ကူဠာဂါရသင်္ခေပေန	ပု	(၆၄)
ကူဠာဂါရသာလာ	ပါ, ဋီ, တ	(၁၄၀)	ပု	(၂၇၄)
ကေစိတို့၏ ဗလ, သမ္ဘဝ, ရောဂရုပ်	ပု	(၆၀)
ကေဠာ	ပု	(၃၁၆)
ကေဏိယဇဋ္ဌိလော	ပု	(၄၂၄)
ကေဏိယာ	ပု	(၁၆၇)
ကေတုကမု၏ ဒိဂ္ဂဟ	ပု	(၁၇၁)
ကေတုမာလာရောင်	ပု	(၂၂၁)
ကေနဋ္ဌေန နိ, ဋီ, ပ	(၂၀)	ပု	(၃၅)
ကေဝဇ္ဇော၏ဒိဂ္ဂဟ	ပု	(၁၀၂)
ကေဝလတတိယတ္ထ	ပု	(၂၃၅)
ကေဝလဿ	ပု	(၁၅)
ကေဝလံ ဟိ	ပု	(၃၄)
ကေဝလံ ဟိ ဝါကျအဓိပ္ပါယ်	ပု	(၃၇၄)
ကေသမဿု	ပု	(၁၉၁)
ကေသဝိသန္ဓနစသော မင်္ဂလာများ	ပု	(၁၉၀)
ကေဋ္ဌိဟဿသုခ	ပု	(၉၄)
ကောက (ဝံပုလွေ)	ပု	(၄၀၀)
ကောစာဟံ ကေစ	ပု	(၄၀၂)
ကောစ္ဆ စိတ်, ဋီ	(၁၂၀)	ပု	(၄၄)
ကောဠာသပုဒ်အနက်	ပု	(၃၅၉)
ကောတုဟလမင်္ဂလာဒိ	ပု	(၂၂၇)
ကောတုဟလ မင်္ဂလိကော	ပု	(၂၆၀)
ကောဓန, ဥပနာဟိ	ပု	(၁၄၀)
ကောပန ဝါဒေါ (သမ္ဘာဝနာ, ဝရဟာ)	ပု	(၄၀၇)
ကောပါနုနယ	ပု	(၂၁၀)
ကောမာရဘဇ္ဈော	ပု	(၂၀၄)
ကောမေ ဝန္တတိ၏ ရုဋ္ဌိနာမ်ပုဒ်	ပု	(၄၄၂)
ကောလညော	ပု	(၃၄၉)
ကောလာဟလံ	ပု	(၃၀၀)
ကောလိယမင်း	ပု	(၃၉၀)
ကောသ ၄ မျိုး	ပု	(၉)
ကောသ ကောဠာဂါရ	ပု	(၀)
ကောသိယသန္တတအခင်း	ပု	(၄၀၄)
ကောသိယသိက္ခာပုဒ်	ပု	(၄၀၄)
ကံ, ကမ္မနိမိတ်, ဂတိနိမိတ်တို့၏ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဋ္ဌိ	ပု	(၅၀၇)
ကံသ	ပု	(၃၃၄)

ကံသတာဋ္ဌော၏ ဝိဂ္ဂဟ	စိတ်	(၂)
ကပ်တုန်း လျှောက်သောအသီး	စိတ်	(၂၉၇)
ကန်ရေစသည် သောက်အပ် မသောက်အပ်	စိတ်	(၃၂၀)
ကိုယ်၏တည်ရာမှ ပြတ်မကျ	ခါ	(၁၄၁)
ကိုယ်ဝန်မတည်ခြင်း၏အကြောင်း	ပါ	(၃၅၀)
ကျမ်းဆရာချင်းလှောင်ပုံ	စိတ်	(၃၁၄)
ကျောက်နိမိတ် ပမာဏ	ခါ	(၄၉)
ကျောင်းအသုံး၌ မအပ်တာမရှိ	ခါ	(၅၃)
ကျောင်း၏ အာနိသံသ	သို့	(၄၀)
ကျောင်းထိုင်အင်္ဂါ	ဟာ	(၁၄၁)
ကျောင်းပြင်ဘက်၌ ကထိန်သင်္ကန်းလှူပုံ	ဟာ	(၆၅၄)
ကြာကိုရှူရုံဖြင့် ဝမ်းသက်	ဟာ	(၅၇၄)
ကြံရည် ပဋ္ဌရဏ၏ အခဲဖြစ်ပုံ	စိတ်	(၄၉)
ကြမ်းသောအစာနှင့် နုညှံသောအစာ	စိတ်	(၃၇)
ကြက်သွန်အမျိုးမျိုး	စိတ်	(၄၀၇)
ကြိယာ ၅ တန်	သို့	(၁၆၀)
ကြိယာတိပန္နဖြစ်ခြင်းအကြောင်း	ကိတ်	(၃၁၉)
ကြိယာနှင့် ကတ္တားကံ တူ-မတူ	ကိတ်	(၂၀၀)
ကြိယာယံ ဣတဝေါသုတ် မှတ်တမ်း	ကိတ်	(၅၀၁)
ကြီးသူဝပ်ချပြီး-ငယ်သူဝပ်မချ	သို့	(၂၀၉)
ကွယ်လုနီးသောကျမ်းစားကို အလဇ္ဇိထံသင်ကောင်း	ပါ	(၃၄၅)
ကျွန်ကိုလှူလျှင်မခံကောင်း အာရာမိစောင့်ကိုလှူမှ ခံကောင်း	ပါ	(၃၁၄)
ကြွင်း ပုမ္မောင့်များ	ကိတ်	(၂၂)
ကွစာဒိဝဏ္ဏာနံ ဧကဿရာနံ	ကိတ်	(၃၇၀)
ခွဝိသာဏကပေျါ	သို့	(၁၁၁)
ခဏ၏အရကောက်	စိတ်	(၄၇၀)
ခဏစသော ပစ္စုပ္ပန် ၃ မျိုး	စိတ်	(၃၀၆)
ခဏသိမ်နှင့် ဂါမ စပ်ကောင်း	ဟာ	(၃၂၃)
ခဏဖုလ္လပဋိသင်္ခရဏံ	ပါ	(၇၅)
ခဏိစွ၊ ပါလိစွ၏အနက်	စိတ်	(၂၀)
ခဏေခဏေဝေဒနာ	သို့	(၅၉)
ခတ္တဝိဇ္ဇာ	သို့	(၅၆၅)
ခတ္တိယာဘိသေကေန	သို့	(၄၅၅)
ခန္တိပရမံစသည် အဖွင့်	ပါ	(၁၂၆)
ခတော အယံ	သို့	(၂၇၀)
ခန္ဓ၊ သိဝနတ်	စိတ်	(၁၆၉)
ခန္ဓကဝတ်များလည်း သေဒိယ	ခါ	(၂၅၂)
ခန္ဓကသိက္ခာပုဒ်များလည်း ဥဒ္ဓေသပရိယာပန္န ဖြစ်ပုံ	ပါ	(၁၅၀)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ခန္ဓကံ	ဟာ, ဇီ	(၁)	ပေ, ဝ	(၉၂)
ခန္ဓာငါးပါး၏ ဥပမာ	ပေ, ဝ	(၅၂၉)
ခန္ဓုပဓိသု	ဟာ, ဝ	(၇၇)
ခမနိယံစသည်	ပါ, ဇီ, ပ	(၄၉၉)	ပါ, ဝ	(၃၉၀)
ခမေယျ (ခမတိ)	ပေ, ဝ	(၃၆၈)
ခယဝယပုဒ်တို့၏အဓိပ္ပာယ်	ပေ, ဝ	(၃၁)
ခယဝိရာဂ	ပါ, ဝ	(၂၇၁)
ခယေ ဉာဏံ	ပေ, ဝ	(၃၀၃)
ခရပတ္တဒါမံ	ပါ, ဝ	(၁၇၃)
ခရောဒကံ, ခါရောဒကံ	ပေ, ဝ	(၂၄၄)
ခါဒနိယတ္ထံ ဖရန္တိ	ဗိတ္တံ, ဝ	(၂၆၃)
ခါဒနိယ, ဘောဇနိယ	ခါ, ဝ	(၁၂၀)
ခါယိတေ	ပေ, ဝ	(၇၃)
ခါရိကာဇံ	ဟာ, ဝ	(၇၅)
ခါရိဝိဓံ (ဝိဝိဓံ)	ပေ, ဝ	(၄၁၇)
ခိန္နာပဒေါသိကာ	ပေ, ဝ	(၉၃)
ခိပ္ပနိသန္တိဘာဝေါ	ပေ, ဝ	(၂၆)
ခိယုနကေ	ခါ, ဝ	(၄၁)
ခိလဇာတော	ပါ, ဝ	(၆၉)
ခိဏံန္တေ	ပေ, ဝ	(၂၁၁)
ခိဏာဇာတိ စသည်	ပါ, ဝ	(၅၉)
ခိဏာသဝ သာမဏေ	ပေ, ဝ	(၄၁၀)
ခိရပါသာဏ	ခါ, ဝ	(၂၁၉)
ခိရဝိရေစနံ	ပါ, ဝ	(၇၄)
ခုဒ္ဒကအနက်	ဗိတ္တံ, ဝ	(၁)
ခုဒ္ဒကနိကာယအမည်	ပေ, ဝ	(၁၃၀)
ခုဒ္ဒမဓု	ပါ, ဝ	(၁၁၄)
ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ	(၁၉၅)
ခုဒ္ဒါပုဒ်၏ရုပ်ငြိုး	ပေ, ဝ	(၂၆၇)
ခုနစ်ရက်အတွင်း ပြု, ပြန်	ဟာ, ဝ	(၄၀၁, ၂)
ခုနစ်ရက်အတွင်း ပြန်မည်ဟု နှလုံးသွင်း	ဟာ, ဝ	(၄၀၉)
ခုပ္ပိပါသာ	ဗိတ္တံ, ဝ	(၃၀)
ခုရဂ္ဂေယေဝ	ပါ, ဇီ, ပ	(၂၂၅)	ဟာ, ဝ	(၆၃)
ခုရဓာရူပမံ	ပေ, ဝ	(၄၂၀)
ခုရပရိယန္တစက္ခု	ပေ, ဝ	(၃၁၇)
ခုရပ္ပံ	ပေ, ဝ	(၄၅၀)
ခေတ္တံ၌ ဥပစာ	ပါ, ဝ	(၁၁)
ခေဒံ	ပါ, ဝ	(၅)

၅၁၂

မှတ်တမ်းအက္ခရာစဉ်=မာထိကာ

ခေမန္တဘူမိ	သို့	၅	(၁၅၀)
ခဲဘွယ်	ခါ	၃	(၁၀၆)
ခေါဘေတွာ	သို့	၃	(၂၂၁)
ခေါမစသော သက်န်းနှင့် အနုလောမ သက်န်းများ	ခါ	၀	(၃၂၀)
ခါးပန်းကြိုး အပ်-မအပ်	ပါ	၃	(၅၀၉)
ချစ်သူကို အမှတ်ရတတ်ချိန်	သို့	၃	(၂၀၄)
ချွေးထုတ်နည်း	ဟာ	၀	(၄၇၀)
ခြူးပန်း ခြူးနွယ်အခေါ်	ပါ	၀	(၇၉)
ခေါင်းအုံးပမာဏ	ခါ	၃	(၂၄၁)
ဂဇ္ဇိတံ, မဟန္တံ	သို့	၃	(၁၃)
ဂဏှ	ဟာ	၀	(၁၅၀)
ဂဏှိကံ, ဖေါဋ္ဌနိက	စိတ်	၀	(၄၀၆)
ဂန္ထမပန်းကုံး	ပါ	၀	(၁၆၆)
ဂဏနစာရံ သမာနေန္တိ	နိ, ဝိ, ပ	(၅၄)	အစ	၀	(၂၀၃)
ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ ဝိ, နိ	(၁၀၆)	သို့	၀	(၂၀၃)
ဂဏနသင်္ဂဟဉ္စ မှတ်တမ်း	အစ	၅	(၃၀၆)
ဂဏနသင်္ဂဟော	ပါ	၀	(၁၄၉)
ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ	ပါ	၀	(၅၀၆)
ဂဏနာ အနုဗန္ဓနာစသော နည်းများ	ပါ	၅	(၂၂၃)
ဂဏနူပိကာအာပတ်	ခါ	၃	(၃၀၅)
ဂဏဘောဇနောဉ္စ ဂဏ	ခါ	၃	(၃၀)
ဂဏသင်္ဂဟိကံ	သို့	၃	(၃၇၇)
ဂဏာစရိယော	သို့	၅	(၄၉၁)
ဂဏီဘူတာ	သို့	၅	(၄၆၃)
ဂဏုတ္တမော	ပါ	၀	(၃၀)
ဂတိ၏အနက်များ	သို့	၅	(၃၂၀)
ဂတိဂတံ	စိတ်	၀	(၄၅၉)
ဂတိယော (ဒွေိယေဝ)	သို့	၅	(၃၂၀)
ဂန္ထတော	အစ	၀	(၂၆၀)
ဂဒ္ဓါလ (တောက်) ၏ အဓိပ္ပါယ်	အစ	၀	(၁၅၂)
ဂဒ္ဓဗာဓိပုဗ္ဗ	စိတ်	၀	(၃၅၀)
ဂန္ထဗ္ဗော (သန္ဓေရခြင်းအကြောင်း)	ပါ	၃	(၂၄၀)
ဂန္ဓာရိဝိဇ္ဇာ	သို့	၀	(၂၅၄)
ဂန္ဓိကသေဏီ, ဒုဿသေဏီ	ခါ	၃	(၃၁၀)
ဂဟ္တဂ္ဂဟဏအကြောင်း	ပါ	၃ (၂၃၇, ၂၄၁)	
ဂဟ္တဝိသ	စိတ်	၀	(၃၅၃)
ဂဟ္တဿဉ္စ ဥပစာအဆက်ဆက်	ပါ	၃	(၂၄၁)
ဂဗ္ဗိတေန	ပါ	၃	(၄၁၃)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဂဘီရတာ, ဂန္ထိရတာ	ဖု, ဝ	(၄၂၉)
ဂမိကဝတ်	ခါ, ဝ	(၅၃)
ဂမိယစိတ္တံ	ဖု, ဝ	(၇၄)
ဂဗျမာန စသည် ၄ ပါး	ပိ, ဝ	(၁၆၂)
ဂရဟာပေါင်းစရာ မရှိသော သမ္ဘာဝနာ	ပါ, ဝ	(၁၀၃)
ဂရဟာယ	ပိ, ဝ	(၁၃)
ဂရုကဥပုသ်ကြည့်၍ လဟုကဥပုသ် မပြုကောင်း	ဟာ, ဝ	(၃၉၃)
ဂရုဂါရဝသပ္ပတိဿာမိဝစနံ	ပါ, ဝ	(၁၁၁)
ဂရုဋ္ဌာနီယံ	ပါ, ဝ	(၅၀၃)
ဂရုဓမ်	ခါ, ဝ	(၇၄)
ဂရုပုဒ်အဖွင့်	ပါ, ဝ	(၄၄၅)
ဂရုဘဏ်	ခါ, နိ, ဒု (၂၁၅)	ပါ, ဝ	(၄၀၀)
ဂရု=ဘာရိယံ	ပိ, ဝ	(၃၂၄)
ဂရုသံ ရွတ်ပုံနှင့် ဂရု ၃ မျိုး	ဒါ, ဝ	(၅၂၁)
ဂဝပါနံ	ဖု, ဝ	(၂၃၂)
ဂဟဏိ (ဝမ်းမီး) [သမ္ပန္နဂဟဏိကော]	ဖု, ဝ	(၂၀)
ဂဟန, ဝိဂါဟန	နိ, နိ, (၁၀)	ဖု, ဝ	(၂၄၁)
ဂဟနစ္ဆန္ဒတာ	ဖု, ဝ	(၁၆၀)
ဂဟပတိကုဒ္ဒိ	ဟာ, ဝ	(၅၀၆)
ဂဟပတိကော	ပိ, ဝ	(၃၀၂)
ဂဟပတိကို ညွှန်ပြရကျိုး	ပိ, ဝ	(၄၃၇)
ဂါဏ္ဍိဝဓန္ဒာ	ဒါ, ဝ	(၄၆)
ဂါမခေတ်	ခါ, ဝ	(၅၅)
ဂါမဏ္ဍလာ	ဖု, ဝ	(၂၅၆)
ဂါမန္တသေနာသနံ	ပါ, ဝ	(၂၀၅)
ဂါမ, နဂရ, နိဂမခေတ်	ဟာ, ဝ	(၃၄၃)
ဂါမနှင့် ဂါမူပစာရ	ခါ, ဝ	(၁၆၇)
ဂါမဘာဂေန	ပိ, ဝ	(၃၉)
ဂါမဿန္တ ဆဋ္ဌိကတ္တား	ပါ, ဝ	(၄၁)
ဂါမိလော (ရွာသားကလေး)	ဖု, ဝ	(၃၂၀)
ဂါမေန (ဂါမဿ) ပူဇိတံ	ဒါ, ဝ	(၅၆၂)
ဂါရယုအာစရိယုဂ္ဂဟာ	စိ, ဝ	(၃၄၀)
ဂါရဝဘာဇနံ	ဖု, ဝ	(၅)
ဂါဝိနံ, ပဗ္ဗဇိတောနု	ပိ, ဝ	(၂၀)
ဂိဇ္ဈိကုဋအဖွင့်	ပါ, ဝ	(၄၀၆)
ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇာ	စိ, ဝ	(၂၅၉)
ဂိရိဂဟံ	ပိ, ဝ	(၁၂၃)
ဂိလာနပစ္စယ	ပါ, ဝ	(၅၆၅)

ဂိလာနဿ ဂုံဠံ, ဂုံဠောဒကံ	ဟာ,	(၄၉၁)
ဂိလာနုပဋ္ဌာကတို့အား ပေးနည်း	ဟာ,	(၆၂၇)
ဂိလာသု, ကိလာသု ပါ, ဋီ, ဒု (၁၂၂)	သီ,	(၂၉၉)
ဂိဟိဂတာ	စိတ်,	(၅၅၄)
ဂိဟိဝိကတာ	စါ,	(၂၁၀)
ဂိဟိ	ငါ,	(၃၀၀)
ဂိတံ, ပရတ္တံ	ပွဲ,	(၄၃၅)
ဂိဝါ	ငါ,	(၅၀၆)
ဂိဝါယာမကံ	ပွဲ,	(၅၁၉)
ဂုဏဝန္တပတိဋ္ဌာ	ဥ,	(၆၆)
ဂုဏီဘူတာနမ္ပိ	သေ,	(၃၄)
ဂုဏူ ဖလူ, ဌာချူ, နည်းမူ အဝိနာ	ငါ,	(၁၆၅)
ဂုတ္တဒွါရောဇ် ဝစနတ္ထ	ပွဲ,	(၄၅၁)
ဂုရုံ (ဂရုံ)	(၄)
ဂုဋ္ဌ, ဖါဏိတ, သတ္တရ	(၃၇)
ဂေဓပုဒ်၏ ဓာတ်ပစ္စည်း	(၁၄၀)
ဂေဟ (နေက္ခမ္ပ) သိတ သီ, ဋီ, ပ (၃၄၅)	(၅၀)
ဂေဟသိတပေမ ပါ, ဋီ, တ (၅၀၉)	(၁၁၄)
ဂေါကဏ္ဍက	(၆၇)
ဂေါစရ, ဝိသယ	(၄၄၁)
ဂေါစ္ဆက	(၂၆၉)
ဂေါတ္တစရဏာနိ	(၁၂၀)
ဂေါတ္တနှင့် ကုလ	(၃၆၀)
ဂေါတ္တပုဒ်အနက်	(၀၅)
ဂေါတြဘုနော	(၄၀၅)
ဂေါတမကစေတီယခေါ်ပုံ	(၂၁၂)
ဂေါတမသာဝကော	(၂၀၂)
ဂေါတ္တဝသေနဋ္ဌ ဂေါတ္တအနက်	(၃၉၂)
ဂေါတ္တေနပိ အနုဿာဝေတုံ	(၂၆၇)
ဂေါနိသာဒိကုဋိ	(၅၀၆)
ဂေါနိသာဒိနိဝိဋ္ဌော	(၅၃၁)
ဂေါပိမပန်းကိုး	(၁၆၆)
ဂေါပါလ= နွားမွေးသူ	(၉၃)
ဂေါမုတ္တ စသော အကောက်....	(၃၇၅)
ဂေါရူပံ	(၃၅၉)
ဂေါရူပါနံ	(၁၀)
ဂေါသိင်္ဂသုတ္တံ	(၁၂၆)
ဆဋ္ဌာဝိယ	(၂၆၉)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဃာတ မာယု, ဒမိ ဗလံ, ဖလူပစာရ၏ ဥပမာ	သီ, ဝ	(၁၂၉)
ဃနတာဠ	သီ, ဝ	(၅၂၃)
ဃနဝိနိဗ္ဗောဂဉာဏ်	ဗ, ဝ	(၁၂)
ဃရဏီ	ပါ, ဝ	(၅၀၇)
ဃရနှင့် ဃရူပစာရ	ခါ, ဝ	(၁၆၆)
ဃရမာဝသံ	သီ, ဝ	(၂၄၆)
ဃရသန္ဓိ-အိမ်၏ အစပ်ရှိသော နံရံ	သီ, ဝ	(၃၁၅)
ဃရေသု သာလာ	ပါ, ဝ	(၂၁၆)
ဃာဠိယာမဟံ	ဗ, ဝ	(၁၀၅)
ဃာနာဒိဝသေန မုနိတွာ	စိတ်, ဝ	(၉)
ဃာသစ္စာဒနပရမတာယ ပါ, ဇီ, ဒု (၁၄၇)	သီ, ဝ	(၃၇၅)
ငရုတ်သီးရောသော လက်သုတ်....	စိတ်, ဝ	(၁၀၁)
ငါတို့ဘုရား ပွင့်ထိုက်ရာကာလ	ပါ, ဝ	(၁၄၇)
ငါးခင်းစသော သက်န်း	ဟာ, ဝ	(၅၄၇)
ငွေအလှူခံမှုနှင့် စပ်၍ သိဘွယ်များ	ပါ, ဝ	(၃၀၂)
ငွေ၏ အပြစ်ကို ပြသော ပတ္တစတုတ္ထ	ပါ, ဝ	(၃၅၁)
ငွေကို အတင်းထားသွားလျှင် တံခါးပိတ်၍ စောင့်ကောင်းပုံ	ပါ, ဝ	(၃၃၂)
ငွေကို ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မပယ်သော်လည်း မသာယာလျှင် အာပတ်မသင့်	ပါ, ဝ	(၃၃၁)
ငွေကိုခံယူသော ရဟန်းမှာ အဆက်ဆက် မအပ်ပုံ	ပါ, ဝ	(၃၃၃)
ငွေကို စွန့်ပစ်ရာ၌ အဂတိမလိုက်သူ	ပါ, ဝ	(၃၃၆)
ငွေကို စွန့်ပြီးနောက် အာရာမိကတို့က အတိုးထား၍ လှူပုံ	ပါ, ဝ	(၃၃၅)
ငွေကို ဘုရားအတွက်လည်း အလှူမခံကောင်း	ပါ, ဝ	(၃၂၉)
ငွေကို ယူလော့ဟု မပြောကောင်း	ပါ, ဝ	(၃၃၂)
ငွေကို လှူရာ၌ စိတ်ဖြင့်သာယာသော်လည်း ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် ပယ်ပုံ	ပါ, ဝ	(၃၃၀)
ငွေကို သံဃာ့အလယ် စွန့်ရကျိုး	ပါ, ဝ	(၃၃၃)
ငွေရွှေကို လှူဥစ္စာသော်လည်း မစီမံကောင်း	ပါ, ဝ	(၃၄၀)
ငယ်သူအား လက်အုပ်ချီမှု	ဟာ, ဝ	(၁၀၅)
ငှက်ဆင် မြောက်ကျွန်း ပျံနိုင်	ဟာ, ဝ	(၅၇၂)
စတ္တရတနံ	သီ, ဝ	(၃၃၆)
စတ္တလယုတ္တ, သံသရဏကိဋ္ဌိက	ပါ, ဝ	(၄၇၃)
စက် ၄ ပါး	သီ, ဝ	(၁၀၀)
စတ္တဝတ္တိ၏ ဝစနတ္တ	သီ, ဝ	(၃၃၁)
စက္ခာလောကစသည်	ဗ, ဝ	(၃၂၇)
စက္ခါ ၅ မျိုး	ဗ, ဝ	(၃၀၇)
စက္ခါနာ ဒိဋ္ဌိ၌ ဒိဋ္ဌိအနက်	ဗ, ဝ	(၂၄၂)
စက္ခါဘူတော စသည်	ဗ, ဝ	(၄၇)

စက္ခုဝိညာဉ်၏ မြင်ခြင်း၌ စောဒနာ	ပျော်စရာ၊	(၂၇၀)
စက္ခုဝိညာဉ်၌ စက္ခုအကျိုး	ပျော်စရာ၊	(၂၇၄)
စက္ခုသဒ္ဓါ၏ အနက်များ	ပျော်စရာ၊	(၄၅၇)
စဏ္ဍာ၊ ဖရုသာ၊ လဟုသာ	ပျော်စရာ၊	(၃၆၉)
စဏ္ဍိတ္တံ	ပျော်စရာ၊	(၂၆၁)
စတုဂ္ဂဟံ၌ ဂုဏအနက်	ပျော်စရာ၊	(၃၄၀)
စတုစူဠံ	ပျော်စရာ၊	(၂၁)
စတုတ္ထ-ဆဋ္ဌ ဒွေဘော်	ပျော်စရာ၊	(၁၀၀)
စတုတ္ထဇ္ဈာနပမာ	ပျော်စရာ၊	(၁၇၅)
စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်	ပျော်စရာ၊	(၂၀၅)
စတုဒ္ဓိသာ	ပျော်စရာ၊	(၄၀၂)
စတုဗြဟ္မိနိယ (သုတ္တစသည်)	ပျော်စရာ၊	(၃၁၅)
စတုမဓုရံ	ပျော်စရာ၊	(၂၁၇)
စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်	ပျော်စရာ၊	(၂၀)
စတုဿစွကမ္မဋ္ဌာန်း	ပျော်စရာ၊	(၆၉)
စတုဿစွဝိဒ္ဓါ	ပျော်စရာ၊	(၃၀၃)
စတုဿာလာနိ	ပျော်စရာ၊	(၅၉)
စက္ကောစသည်	ပျော်စရာ၊	(၄၄၀)
စပလေ	ပျော်စရာ၊	(၃၉၅)
စပုစပုကာရက	ပျော်စရာ၊	(၂၇၄)
စမရဝါဠေဟိ	ပျော်စရာ၊	(၄၅၃)
စမရီ	ပျော်စရာ၊	(၂၀၄)
စမြင် အဆောင်များ၌ မှတ်ဘွယ်	ပျော်စရာ၊	(၄၃)
စရဏံနာမ စိတ္တံ	ပျော်စရာ၊	(၅၇)
စရဏံ, သံယမော, သံဝရော	ပျော်စရာ၊	(၁၅၅)
စရ ပိရေ ဝိနဿ	ပျော်စရာ၊	(၅၉)
စရိယာနုကူလ ဖြစ်ပုံ	ပျော်စရာ၊	(၁၀၄)
စလတိ (ပဋိပဒါ)	ပျော်စရာ၊	(၁၉၆)
စဝန္တိ, ဥပပဇ္ဇန္တိ	ပျော်စရာ၊	(၄၅)
စဝမာနေ, ဥပပဇ္ဇမာနေ	ပျော်စရာ၊	(၅၅၁)
စသဒ္ဓါ၏ အနက်များ	ပျော်စရာ၊	(၁၀၉)
စာတုဒ္ဓသီစသော အသုံးအနှုန်း	ပျော်စရာ၊	(၄၃၉)
စာတုဒ္ဓသော ဥပေါသထော	ပျော်စရာ၊	(၁၇၇)
စာတုဒ္ဓိသော	ပျော်စရာ၊	(၁၀၉)
စာတုမဟာဘူတိကော	ပျော်စရာ၊	(၁၄၀, ၃၄၉)
စာတုရန္တော	ပျော်စရာ၊	(၃၃၃)
စာပ-လသုန	ပျော်စရာ၊	(၃၃၆)
စာပလ္လော	ပျော်စရာ၊	(၄၉၀)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

စာရိကံ စရမာနော	သီ, ဝေ, ဝ	(၂၀၀)
စာရိဘူမိ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၂၆)
စာအံ မီးထွန်းစသည် ခွင့်တောင်း	ဟာ, ဝေ, ဝ	(၃၆၆)
စိစ္စ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၂၇၉)
စိတ္တကစသော အခင်းများ	ဟာ, ဝေ, ဝ	(၄၆၃)
စိတ္တကမ္မရူပကာနိ	ပေ, ဝေ, ဝ	(၇)
စိတ္တကိရိယ ဝါယောဓာတု ဝိပ္ပာရ	ပေ, ဝေ, ဝ	(၃၀)
စိတ်တပါးကို ခန္ဓသဒ္ဓါဟောရာ၌ ရုဇ္ဈိ	အေ, ဝေ, ဝ (၃၃၉, ၆၃၂)	
စိန္တနိဂ္ဂဟ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၂၅၅)
စိတ္တသမုဋ္ဌာန်လှုပ်လျှင်	အေ-အေ, ဝေ, ဝ	(၁၃၄)
စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတု	အေ-အေ, ဝေ, ဝ	(၄၆၅)
စိန္တဿ စိတ္တာဓိပတေယျ	အေ-အေ, ဝေ, ဝ	(၁၂၂)
စိတ္တသင်္ခါရ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၂၆၆)
စိတ္တာဓိပတေယျ စိတ္တံ	အေ, ဝေ, ဝ	(၅၇၀)
စိတ္တုပ္ပါဒါ	အေ, ဝေ, ဝ	(၁၀၅)
စိတ္တုပ္ပါဒေါ၏ ဝစနတ္ထ	အေ, ဝေ, ဝ (၂၀၅, ၄၇၄)	
စိတ္တံ၏ ဝစနတ္ထ	အေ, ဝေ, ဝ	(၄၇)
စိတ္တံ၏ အနက်ဖွင့်	အေ, ဝေ, ဝ	(၅၃)
စိတ်၏ ပဏ္ဍရဖြစ်ပုံ	အေ, ဝေ, ဝ	(၃၃၅)
စိတ်၏ ပရိစ္ဆိန္နောပလဒ္ဓိ	အေ, ဝေ, ဝ	(၅၉၆)
စိတ်, သညာ, ပညာတို့၏ သိပုံအထူး	အေ, ဝေ, ဝ	(၅၀၇)
စိနပိဋ္ဌ	အေ, ဝေ, ဝ	(၇၅)
စိမိလိကာ စသည်	ခါ, ဝေ, ဝ	(၅၂)
စိရဋ္ဌိတိကံ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၁၁၉)
စိရသံခေါ ဘန္ဓေ	ပေ, ဝေ, ဝ	(၁၆၉)
စိရာယန္တိ (စိရာယန္တိ ပါဠိပျက်)	အေ-အေ, ဝေ, ဝ	(၁၆၀)
စိတ်သည် ဥျားနှောက်၌ ဖြစ်သလော	အေ, ဝေ, ဝ	(၅၉)
စိနပတ္တ, သောမာရပတ္တ	ဟာ, ဝေ, ဝ	(၅၂၃)
စိန္တာမယ-သုတမယဉာဏ်	ပေ, ဝေ, ဝ	(၂၀၂)
စိဝရ အန္တိန္ဒနသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝေ, ဝ	(၄၅၂)
စိဝရကုဋိဒဏ္ဍကေ	ပေ, ဝေ, ဝ	(၆၁)
စိဝရစေတာပန္နပုဒ်၏ ဝိပျိဟ်နှင့်အရကောက်	ခါ, ဝေ, ဝ	(၃၀၉)
စိဝရပဋိဂ္ဂါဟဏသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝေ, ဝ	(၃၀၀)
စိဝရမူလံ၌ မူလ၏အနက်	ပါ, ဝေ, ဝ	(၂၀၀)
စိဝရာဒိဝေကလုံ	ပေ, ဝေ, ဝ	(၃၇၉)
စုဏ္ဏိကဇ္ဇရိယာပထာ	ပေ, ဝေ, ဝ	(၀၅)
စုဒိတက, စောဒက ၂ ဘက်လုံးဝန်ခံမှ တရားကိုလက်ခံရ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၀၅)
စုလ္လာသိတိ	သီ, ဇီ, ဒု (၃၄၁)	ကဏ, ဝေ, ဒု	(၂၀၄)

၅၁၀

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

စေခိုင်းမှု ဟေတုတ္ထ	ကစ်, ဝေ, ဒ	(၃၄၁)
စေတနာကို ကံဟု ခေါ်ပုံ	နစ်, ဝေ, ဒ	(၁၅၀)
စေတီယဆတ္တဝေဒိက	ဟာ, ဝေ, ဒ	(၄၀၇)
စေတီယရုက္ခ	ပါ, ဝေ, စ	(၄၁)
စေတီယင်္ဂဏန္တ ဘိနပ်စီးမှု	သို့, ဝေ, ဒ	(၂၁၉)
စေတီယံပုဒ်အဖွင့်	ပါ, ဝေ, ဝ	(၂၃၂)
စေတီ အကြီးအငယ် ရှိခိုးနည်း	သို့, ဝေ, ဝ	(၁၃)
စေတောဒိလ	သို့, ဝေ, ဝ	(၂၀)
စေတောပရိယညာဏ	သို့, ဝေ, ဝ	(၅၄၅)
စေတောပရိယနှင့် ယထာကမ္မူပဂ	နစ်, ဝေ, စ	(၄၉၉)
စေတောဝိနိဗန္ဓ	သို့, ဝေ, ဝ	(၂၁)
စေလကာ, စလကာ	သို့, ဝေ, ဒ	(၂၉၉)
စေလုက္ခေပ-ဝေ့ရမ်းခြင်း	ပါ, ဝေ, ဝ	(၃၂၀)
စောဒနာ+ပရိဟာရ	သို့, ဝေ, ဝ	(၃၀)
စောဒနာ၏ အစ အလယ် အဆုံး	ပါ, ဝေ, စ	(၉၁)
စောဒနာ၏ မူလ, ဝတ္ထု, ဘူမိ	ပါ, ဝေ, စ	(၉၂)
စောဒနာ ၄ မျိုး	ခါ, ဝေ, ဝ	(၂၅၉)
စားနေတုန်း၌ ရုပ်မှုန့်ကုန်သွားခြင်း	စိတ်, ဝေ, ဝ	(၃၀၀)
စပ်ကောင်းသောသိမ်	ဟာ, ဝေ, ဝ	(၃၅၀)
စွန့်စရာမရှိလျှင် အာပတ်ကိုသာ ဒေသနာပြော	ပါ, ဝေ, စ	(၃၅၀)
စွန့်ပြီး၍ ပြန်ရသော်လည်း မသုံးစွဲကောင်းသောအခင်း				
၃ မျိုး	ခါ, ဝေ, ဝ	(၄၀၇)
ဆက္ခတ္တုပရမံ	ခါ, ဝေ, ဝ	(၃၉၉)
ဆန္ဒနိယသဘာဝံ	ပါ, ဝေ, ဒ	(၂၁၃)
ဆဋ္ဌိတ ပတိတ ဥဏ္ဍာပါ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၇၅)
ဆဏဝေသံအဖွင့်	ပါ, ဝေ, ဝ	(၂၄၆)
ဆတ္တအမျိုးမျိုး	ခါ, ဝေ, ဒ	(၃၉၀)
ဆန္ဒ, အဇ္ဈာသယ	ခါ, ဝေ, ဒ	(၃၉၇)
ဆန္ဒစသည်မှ တပါး၌ အဓိပတိမရ	နစ်, ဝေ, ဝ	(၄၀၅)
ဆန္ဒနှင့် ပါရိသုဒ္ဓိပေးသဖြင့် ပြီးစေနိုင်သောကိစ္စများ	ခါ, ဝေ, ဝ	(၀၉)
ဆန္ဒပေး ၃ ဝါကျ	ခါ, ဝေ, ဝ	(၀၀)
ဆန္ဒာဂတိလိုက်ပုံ	ဟာ, ဝေ, ဝ	(၅၀၀)
ဆန္ဒာဂမနံစသည် အဖွင့်	ပါ, ဝေ, ဝ	(၆၇)
ဆန္ဒပရိပ္ပာဇက	ဟာ, ဝေ, ဝ	သို့, ဝေ, စ	(၁၅၉)
ဆန္ဒာ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၅၇၃)
ဆန္ဒံ ဝတ္ထာနံ	သို့, ဝေ, ဝ	(၃၆၅)
ဆဗ္ဗင်္ဂါ ၆ ယောက်တို့ တိုင်ပင်ခဏ်း	ပါ, ဝေ, စ	(၁၅၃)
ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝေ, ဝ	(၄၀၇)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဆဗ္ဗဿာဘိသေကောပုဒ် အဖွင့်	ပါ, ပ	(၂၃၉)
ဆန္ဒိတတ္ထံ ပါ, ဋီ, ဒု(၂၂၇) ပါ, ဋီ, တ(၁၆၂)	ပါ, ဋီ, တ	(၂၆၇)
ဆရာက အတင်းခိုင်းလို့ ကောင်းစွာကျင့်ရခြင်း	သီ, ဋီ, ဒု (၁၂,၂၇၂)	(၃၂၁)
ဆရာ ၄ မျိုး, တပည့် ၄ မျိုး	ဟာ, ဋီ	(၁၂၆)
ဆရာ့လောက်ကြီးသူ	ဟာ, ဋီ	(၄၅၉)
ဆရာ ၃ မျိုး	သီ, ဋီ, တ	(၂၀၆)
ဆရာဟု ကိုးကွယ်လျှင် သရဏဂုံမဖြစ်	သီ, ဋီ, တ	(၂၄၅)
ဆဋ္ဌင်္ဂသမန္ဓာဂတာယ	သီ, ဋီ, တ	(၄၆)
ဆဋ္ဌင်္ဂပေက္ခာဝတော	ပါ, ဋီ, တ	(၅၀၁)
ဆံချရာ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းပြောရကျိုး	ဟာ, ဋီ	(၆၂)
ဆံပင်ကောင်းခြင်း အဆင်းလှခြင်း၏ကမ္မဇ	ပါ, ဋီ, တ	(၆၀)
ဆာတဇ္ဈတ္ထံ	ပါ, ဋီ, တ	(၁၁၅)
ဆာယာရက္ခသောပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟ	ပါ, ဋီ, တ	(၃၆)
ဆာယာရူပကမတ္ထံ	သီ, ဋီ, တ	(၄၄၇)
ဆာယာ မေတဗ္ဗာ စသည်	ဟာ, ဋီ	(၂၀၁)
ဆိန္ဒုဘိန္ဒု ပဋ္ဌမရော ပါ, ဋီ, ပ (၂၆၃)	ပါ, ဋီ, ပ	(၃၄၅)
ဆိန္ဒုဝဋ္ဋမက	ပါ, ဋီ, တ	(၂၉၅)
ဆုဒ္ဓါ	ပါ, ဋီ, တ	(၁၉၆)
ဆေကာ, အနလသာ	ပါ, ဋီ, တ	(၅၇၃)
ဆေကော, ကုဋ္ဌော	သီ, ဋီ, တ	(၀၆)
ဆေဒံဝါ ဝေဓံဝါ	စိတ်, ဋီ	(၉၉)
ဆေးအတတ်သင်ကောင်း	ဟာ, ဋီ	(၆၂၄)
ဆေးကုကောင်း-မကုကောင်း	ပါ, ဋီ, တ	(၃၅၉)
ဆေးပစ္စည်းကို သုံးဆောင်တုန်း ဆင်ခြင်ရကျိုး	ပါ, ဋီ, တ	(၃၄၀)
ဆေးတောင်းလာလျှင် ပရိယာယ်ပြောကောင်းပုံ	ပါ, ဋီ, တ	(၃၆၄)
ဆေးပစ္စည်း၌ သတ်ပစ္စယရှိမှ	ပါ, ဋီ, တ	(၃၃၉)
ဆောင်အပ်သော ဆန္ဒပါရှိသဒ္ဓိသံဃာ့ထံ ရောက်မရောက်	ခါ, ဋီ, ပ	(၉၀)
ဆင်ကုန်းနီး ကော်ဇောကြီး	ဟာ, ဋီ	(၅၇၇)
ဆင်, ကျား, မြင်းတို့မှဖြစ်သော ထောပတ်	ခါ, ဋီ, ပ	(၄၃၆)
ဆွေမျိုးတု ဆွေမျိုးစစ်	ပါ, ဋီ, တ	(၃၉၀)
ဆွမ်းတော်တင်စားကောင်းပုံ....	ဟာ, ဋီ	(၆၅၂)
ဆွမ်းဟင်းလိုက်စဉ် ဟင်းစက်ကျ	စိတ်, ဋီ	(၂၉၅)
ဆိုထိုက်သောအကြွင်း ယူနည်း	သီ, ဋီ, တ	(၁၉၀)
ဆိုရည်များ	ဟာ, ဋီ	(၅၉၇)
ဇဂတိ၏သရုပ်	စိတ်, ဋီ	(၄၄)
ဇဗ်စာရံ (ဇဗ်ဝိဟာရံ) သီ, ဋီ, တ (၂၀၉)	သီ, ဋီ, တ	(၂၉၃)
ဇဗ်ပုမာဏံ (ပန်းတင်ခုံ)	ပါ, ဋီ, ပ	(၃၀၉)

ဇာတ်ပေသနိကအဖွင့်	ပါ, ဝ, စ	(၁၉၆)
ဇစ္စန္ဒ	ပါ, ဝ, စ	(၃၃၆)
ဇန္ဓရံ	ပါ, ဝ, စ	(၅၀၆)
ဇနပဒကလျာဏီ	ဟာ, ဝ, စ	(၁၉၉)
ဇနပဒစာရိကံ	ပါ, ဝ, စ (၁၆၄, ၄၉၄)	(၁၆၄, ၄၉၄)
ဇနပဒထာဝရိယပ္ပတ္တော	သီ, ဝ, စ	(၃၃၄)
ဇနပဒနှင့် ရဋ္ဌ	ဟာ, ဝ, စ	(၆၃၆)
ဇနပဒိနော	သီ, ဝ, စ	(၂၇၆)
ဇနပုဒ်နာမည်များ ဗဟုဝုဏ်	ဒု, ဝ, စ	(၁၁၉)
ဇနေတသ္မိ	သီ, ဝ, စ	(၄၁၁)
ဇနေတ္တိပုဒ်ပြီး	ပါ, ဝ, စ	(၂၂၂)
ဇပ္ပါ	ပါ, ဝ, စ	(၁၄၇)
ဇရတာ, အနိစ္စတာ, ဇာတိ	ပါ, ဝ, စ	(၆၂)
ဇရတာ အနိစ္စတာတို့သည် ဥပါဒိန္န	ပါ, ဝ, စ	(၃၅၆)
ဇဝေန ဝိဏ္ဏပါတိယရတင်္ဂ	သီ, ဝ, စ	(၃၂)
ဇဋ္ဌေ, ဇဋ္ဌမုဂေ	သီ, ဝ, စ	(၅၁၁)
ဇာတု, နိဝါသ, အာဂတ	သီ, ဝ, စ	(၄၆၅)
ဇာတရူပ ရဇတအဖွင့်	ပါ, ဝ, စ (၁၉၉)		ပါ, ဝ, စ	(၃၂၇)
ဇာတရူပ ရဇတ ပရိဝတ္တနအဓိပ္ပာယ်	ပါ, ဝ, စ	(၄၁၀)
ဇာတရူပသိက္ခာပုဒ်	ပါ, ဝ, စ	(၄၁၃)
ဇာတရူပပေနေဝ	သီ, ဝ, စ	(၂၄၃)
ဇာတဿရအိုင်	ပါ, ဝ, စ	(၅၉)
ဇာတဿရသိမ်၌ ကံပြုပုံ	ဟာ, ဝ, စ	(၃၅၅)
ဇာတသံဝဇော	သီ, ဝ, စ	(၃၁၆)
ဇာတိ, အာဏာ, ဝိသယခေတ်	ပါ, ဝ, စ	(၁၀)
ဇာတိဥက္ကာ	ပါ, ဝ, စ	(၂၀၁)
ဇာတိ, ဇရာ, မရဏတို့၏ ဥပမာ	ပါ, ဝ, စ	(၃၂)
ဇာတိဝါဒဝိနိဗ္ဗာ	သီ, ဝ, စ	(၄၁၄)
ဇာတိဝါဒေါ	သီ, ဝ, စ	(၄၁၃)
ဇာတိဿရော စိတ်, ဝိ (၄၀၆)		သီ, ဝ, စ	(၅၂)
ဇာနာတိ အဓိတေအနက်	ဒု, ဝ, စ	(၁၀၅)
ဇာနိယာ	သီ, ဝ, စ	(၁၃)
ဇာနံ ဇာနာတိစသည်	ပါ, ဝ, စ	(၄၅၅)
ဇာယတ္တနေ, ဇာရတ္တနေ	ပါ, ဝ, စ	(၅၇၀)
ဇိဂုစ္ဆတိမညေ၌ မညေအနက်	ပါ, ဝ, စ	(၅၃၂)
ဇိနစက္က	ပါ, ဝ, စ	(၁၃၁)
ဇိရိဒန္တိ	ဒု, ဝ, စ	(၃၉၀)
ဇိမူတော	ဒု, ဝ, စ	(၂၅၂)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဇိဝါအဖွင့် [သမ္မော-အာယတန ဝိဘင်းဉ္စလည်းကြည့်]	ဇီ, န	(၉၁)
ဇိယတိ ဇိယုတိ	ကဏ်, ဇီ, ဒု	(၃၉၇)
ဇိဝက	ကဏ်, ဇီ, ဒု	(၄၆၇)
ဇိဝမာနကသရီရဉ္စ လုံ့လပြုသောရဟန်း၏ အာပတ်အပြား	ခါ, ဇီ, ပ	(၁၆၁)
ဇိဝကသည် အဘယမင်း၏ သား	ဟာ, ဇီ, ပ	(၅၆၂)
ဇိဝတိတိ ဇိဝကော	သီ, ဇီ, ဒု	(၂၀၃)
ဇိဝလောကော	ပါ, ဇီ, ပ	(၀)
ဇိဝိတ ပရိက္ခာရ	ပါ, ဇီ, ဝ	(၅၆၆)
ဇိဝိတိန္ဒြေခင်းပုံ	ပါ, ဇီ, ဝ	(၂၀၄)
ဇိဝိတံ၏ ဝစနတ္ထ	နု, ဇီ, ဒု	(၂၇၉)
ဇုဟောတျာဒိ	ကဏ်, ဇီ, ဒု	(၄၀၁)
ဇုတပမာဒဋ္ဌာန	သီ, ဇီ, ပ	(၅၂၀)
ဇေဋ္ဌဗ္ဗတိကော	ပါ, ဇီ, စ	(၁၀၄)
ဈာယန, ဈာပန	ဟာ, ဇီ, ပ	(၅၁၃)
ဈာန်ကို မဂ္ဂခေါ်ပုံ	ပါ, ဇီ, ပ	(၂၀၃)
ဈေးသည်နှင့် စကားပြောပုံ	ပါ, ဇီ, စ	(၃၃၂)
ဈေးသည်မှတစ်ပါး အခြားသူကို ကပ္ပိယအလုပ်ခိုင်း၍ လဲပါ	ပါ, ဇီ, စ	(၃၆၀)
ဥတ္တိစတုတ္ထေနဉ္စ အနက်မှန်	ပါ, ဇီ, ဒု	(၃၅၀)
ဥတ္တိဒုတိယကမ္မ	သီ, ဇီ, ပ	(၅၇)
ဥတ္တိဒေါသ ၅ ပါး	ခါ, ဇီ, ပ	(၁၃၀)
ဉာဏဝိပ္ပယုတ် သရဏဂုံ	သီ, ဇီ, ဝ	(၂၃၀)
ဉာဏသမ္ပယုတ် ဖြစ်ကြောင်း	နု, ဇီ, ဒု	(၁၀၀)
ဉာဏ်တစ်ပါးနှင့် ဗဟုဝစ်	သီ, ဇီ, ဒု	(၁၀)
ဉာတိပရိဝေဒ	ပါ, ဇီ, ဒု (၁၄၇)	သီ, ဇီ, ဒု (၃၀၄, ၄၄၆)
ဉာတိပဝါရိတထံ တိုက်ရိုက်တောင်းကောင်း မတောင်းကောင်း	ခါ, ဇီ, ပ	(၄၄၅)
ဉာတိပဝါရိတဉ္စ ကုလဒုသနပြုလျှင်	ပါ, ဇီ, စ	(၁၀၀)
ဉာတိသာလောဟိတ	ပါ, ဇီ, ဒု	(၁၉၃)
ဉာဏ်တော်ကို ဖြန့်ပုံ	သီ, ဇီ, စ	(၁၆၀)
ဉာဏ်တော် ကွန်ယက်ဉ္စ ဝင်ပုံ	သီ, ဇီ, ဝ	(၂၉၂)
ဉာဏ်သင်္ခါရအားဖြင့် စိတ်ကွဲပြားပုံ	ဟာ, ဇီ, ပ	(၁၁၇)
ဉာယ (ချာယ) ၏ ဓာတ်ပစ္စည်း	သီ, ဇီ, ဝ	(၃၃၂)
ဉာယေန သမေန	သီ, ဇီ, ဝ	(၃၃၂)
ဉေ ယုဓမ္မေသု	နု, ဇီ, ပ	(၅)
ညောင်စောင်း ၄ မျိုး	စိတ်, ဇီ, ပ	(၁၁၉)
ညောင်စောင်း၏ ပမာဏ	ပါ, ဇီ, စ	(၂၂)
ဋီကာတမဉ္စ	ဟာ, ဇီ, ပ	(၄၁၇)
ဋ္ဌာနန္တရံ (အနက်တမျိုး)	စိတ်, ဇီ, ပ	(၄၉၅)
ဋ္ဌာနဋ္ဌာသောအဖွင့်	ပါ, ဇီ, ဝ	(၁၇၃)

၆၆ သီလက္ခန်(၀)

ဌာနာရဟောန	ပါ, ဝ	(၃၅၉)
ဌာတပဒေနေဝ	ပါ, ဝ	(၈၃)
ဌာတိကာ တည်ခြင်း၏ အကျိုး....	ဟာ, ဝ	(၆၄၆)
ဌာတိကာ (ထေရ်စဉ်)	ဟာ, ဝ	(၅၄၅)
ဌာတိကာ, န တိဋ္ဌတိ	ဟာ, ဝ	(၆၁၆)
ဏှပစ္စည်း ကံဟော	ဒဏ်, ဝ	(၄၃၁)
တက္ကနကို အာကမုနဗ္ဗင်	ပါ, ဝ	(၃၄၃)
တင်္ဂဏိကာ မယား (ပြည့်တန်ဆာ)	ပါ, ဝ	(၅၇၉)
တဋ္ဌပစ္စည်း (ဇဏှတဋ္ဌံ)	ဒဏ်, ဝ	(၂၁၃)
တဋ္ဌပဇာနံ (နနံ)	ပဉ္စ, ဝ	(၆၂)
တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတု	ပါ, ဝ	(၃၃၀)
တဏှာ၏ ဒုက္ခကာရဏဖြစ်ပုံ....	ပါ, ဝ	(၅၄၃)
တဏှာ၏ ဝန မည်ပုံ	ပါ, ဝ	(၁၄၄)
တတ္တကပါလေ	ပဉ္စ, ဝ	(၄၂)
တန္တိဓမ္မနာမ	ပဉ္စ, ဝ	(၉၁)
တန္တိပဋိပဋ္ဌေါ	ဟာ, ဝ	(၆၆၁)
တတိယပါရာဇိကဋ္ဌ ပရိယာယ်စကားဖြင့် အာပတ်မှ မလွတ်			ခါ, ဝ	(၁၉၈)
တတိယပါရာဇိကဋ္ဌ ဝတ္ထုနှင့် အာပတ် တွဲစပ်ပုံ		ခါ, ဝ	(၂၀၀)
တတုတ္တရိသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ	(၃၈၅)
တတြုပ္ပါဒ သင်္ကန်း	ဟာ, (၅၉၁, ၆၁၃)	
တတြုပ္ပါဒ်မိမိသာ	စိတ်, ဝ	(၄၄၁)
တတောနိဒါနံ၏ သမာဿ်	ပါ, ဝ, ပ (၁၅၈)	ပါ, ဝ	(၂၂၆)
တတ္ထအစွဲ	ပါ, ဝ	(၂၉၂)
တတ္ထ သိယာ	ပါ, ဝ	(၃၇၅)
တတ္ထ (တထာ) ဟိနသ္မိ	ပါ, ဝ	(၁၂၀)
တထတ္တာယဉ္စ ဘာဝအနက်	ပဉ္စ, ဝ	(၁၄၆)
တထာဟိအဖွင့်	ဝိ, နိ, (၁၅)ပါ, ဝ, ပ (၆၄, ၁၂၀)		ပါ, ဝ	(၅၃)
တထာဂတော အဖွင့်	ပဉ္စ, ဝ	(၃၈၂)
တထာဟံ ဘဂဝတာ ဒေသိတံ၏ ပဒတ္တ	ပဉ္စ, ဝ	(၁၃၂)
တထာဂတော သတ္တော	ပဉ္စ, ဝ	(၁၁၉)
တထာဂတပုဝေဒိတံ	ပါ, ဝ	(၃၉၈)
တထံ, အဝိတထံ	ပဉ္စ, ဝ	(၄၀၃)
တဒဟုပေါသထေ	ပဉ္စ, ဝ	(၂၂၆)
တဒနုဓမ္မတာ သတိ	ပါ, ဝ	(၁၅)
တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယ	ဝိ, နိ, (၄၉)	ပါ, ဝ	(၃၁၂)
တဒါရမဏံ၏ သမာဿ်	ပါ, ဝ	(၂၇၃)
တဒုပိယံ ပုဒ်ဖွင့်	ပါ, ဝ, ပ (၂၀၉)	ပါ, ဝ	(၉၀)
တဒေကဋ္ဌာ	ပါ, ဝ	(၇၉)

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

တဒ္ဓိတ်အရကောက်	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၇၃)
တဒ္ဓိတ်ရုပ်တွက်စဉ်	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၈၂)
တပက္ခလျှင်တကြိမ်သာ ဥပုသ်ပြုသင့်ပုံ	ခါ, ဝေ, ပ	(၂၈)
တပဿီ, တာပသော	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၁၆၁)
တပုဿဘလိက	ဟာ, ဝေ	(၃၆)
တပည့်စသူအား ပေးရန် မှန်းထားသော်လည်း ပရိက္ခာရ စောင့်	ပေါ, ဝေ, စ	(၂၃၁)
သို့မဟုတ် ဝိကပ္ပနာပြုပါ	သီ, ဝေ, စ	(၁၁၉)
တပည့်ကို ချီးမွမ်းလျှင် ဆရာကို ချီးမွမ်းရာရောက်	ပေါ, ဝေ, စ	(၃၆၂)
တပိုလ်၏ အချိန်ပမာဏ	သီ, ဝေ, စ	(၁၂၄)
တပေါပတ္တမာ	ပေါ, ဝေ, တ	(၁၈၄)
တင်ပလွင်ခွေ ထိုင်ခြင်း၏ ခိုင်မြဲပုံ	စိတ်, ဝေ, ဒု	(၄၄၆)
တဗ္ဗဟုလနယေန	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၄၅၅)
တဗျပစ္စည်း	ပေါ, ဝေ, တ	(၅၅)
တဗ္ဗာဝဂုတ္တိတာ	ပေါ, ဝေ, တ	(၁၆၆)
တမုဂုတ်ချင်းလာကြပုံ (ဘုရားခေါ်တော်မူလျှင်)	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၂၁၄)
တယပစ္စည်း (ဒွိတယံ)	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၂၁၄)
တရပစ္စည်း (ဝစ္ဆတရော)	ပေါ, ဝေ, တ	(၃၅)
တရားကဆောင်ပုံ	ပေါ, ဝေ, တ	(၁၃၇)
တရားဆုံးဖြတ်သူသည် အများနှင့် မရောသင့်	ပေါ, ဝေ, တ	(၄၁၆)
တရားရသည်ဟု ဝန်ခံသူအား မေးစရာ	ဟာ, ဝေ	(၆၅)
တရားရမှု၌ ကြောင့်ကြစိုက်တော်မူပုံ	ဟာ, ဝေ	(၃၆၄)
တရားတောင်းပန်သူက နေပုံ	နီ, ဝေ, ဝ	(၆၁၆)
တရားတပါး၌ ဗဟုဝစ် ဟောတော်မူပုံ	ပေါ, ဝေ, ဒု	(၁၆၅)
တရုဏ ဝိပဿနာ	စိတ်, ဝေ, ဒု	(၃၈၆)
တလသတ္တိကံ	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၅၁၉)
တဝေတုနာဒိတို့ နာမ်မငဲ့ရ	ပေါ, ဝေ, စ	(၁၇၉)
တသဒ္ဓါ၏ စွဲပုံ အဆန်း	နီ, ဝေ, ဝ	(၄၁၀)
တသဒ္ဓါ၏ အပဓာနကို ညွှန်ပုံ	နီ, ဝေ, ဒု	(၅၇၃)
တသဒ္ဓါရှိရာ၌ ယသဒ္ဓါရှိနိုင်ပုံ	သီ, ဝေ, ဝ	(၂၇၉)
တသဒ္ဓါ၏ ပကတတ္ထ, ပဋိနိဋ္ဌေသ	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၄၄၃)
တဿီလာချုတ္တကတ္တုသာဓန	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၄၄၀)
တဿီလာဒီသု	သီ, ဝေ, တ	(၃၀၃)
တဿ အနုပ္ပယောဂတ္တာ	သီ, ဝေ, ဒု	(၁၇၀)
တသ္မာ၏ လဒ္ဓဂုဏ်	စိတ်, ဝေ	(၃၇၇)
တဿာဓေယျော ဥပေါသထော	ကစ်, ဝေ, ဒု	(၁၁၄)
တဿေဒံ၌ ဣဒံအနက်	စိတ်, ဝေ	(၄၀၉, ၁၈၄)
တာဒိနာ	သီ, ဝေ, ပ	(၃၃၉)
တာဒိလက္ခဏံ		

တာဏံ, လေနံ (ဏံ)	၆	(၄၀၂)
တာနိကို ၂ မျိုး ဖွင့်ပုံ	၆	(၂၆၀)
တာပနဂေဟံ	ဗု	(၂၁၅)
တာပသပဗ္ဗဇ္ဇာ	၆	(၄၁၉)
တာရာဂဏာ	၁	(၁၉၅)
တာဝကာလိက	၆	(၉၁)
တာဝတူတော	ဗု	(၁၅၀)
တာသံယေဝစဉ် လှန်ကိုင် ခွေးခေTနည်း	၁	(၁၆၇)
တိအန္တိကြောင့် အာဟ	ဗု	(၃၀၀)
တိကပါစိတ္တိယံ	ဓ	(၂၇၄)
တိကောဋိ ပရိသုဒ္ဓ	ဓ	(၁၂၆)
တိစိဝရေနဉ် ဥပစာ	ဓ	(၂၄၆)
တိဋ္ဌဂုစသည်	ဗု	(၅၀)
တိဏကုဋိ	ဗု	(၄၀၀)
တိက္ခတ္တု ပဒက္ခိဏံ	၆	(၂၆၉)
တိဋ္ဌန္တမိ, စရန္တမိ	၆	(၂၁၀)
တိဏံဝိယ	၆	(၁၅၀)
တိတ္ထိရိယ ဗြဟ္မစရိယ	ဗု	(၄၃၁)
တိတ္ထကရော	ဗု	(၂၄၄)
တိတ္ထာယတနံ	ဟာ, ဇူ (၁၂၃, ၁၅၀)		၆	(၂၄၄)
တိတ္ထိဆရာကြီး ၃ ယောက်၏ အယူ	ဗု	(၃၅၄)
တိတ္ထိယပတ္တန္တက	၆	(၂၃၂)
တိတ္ထိယာပုဒ်ပြီးပုံ	၆	(၄၀၄)
တိတ္ထိသာဝကတို့၏ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌ ဖြစ်ပုံ	ဗု	(၃၅၅)
တိဒဏှ	၁	(၁၆၇)
တိဒသာလယေ	၁	(၁၀)
တိဝိဋ္ဌက စူဠာဘာယထေရ် တရားဆုံးဖြတ်နည်း	၁	(၀၀)
တိဗ္ဗန္တန္တော	၆	(၁၄၉)
တိမိရတိမိဂ်လ	၁	(၇၄)
တိရစ္ဆာနကထံ စိတ်, ဇူ (၁၅၂)		၁	(၅၄၆)
တိရစ္ဆာန်ကို ချောက်လှန့်	ဗု	(၁၉၉)
တိရစ္ဆာနယောနိ	၁	(၃၂၆)
တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာ	ဗု	(၃၇၂)
တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာနှင့် မိစ္ဆာဇီဝ	၁	(၅၄၆)
တိရောကရဏီယံ	ဗု	(၂၂၁)
တိလက္ခဏာဟတာ	ဗု	(၁၄)
တိဝိဓဥပနာ	ဓ	(၃)
တိသဟဿိမဟာသဟဿိ	၁	(၇၀)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

တိတိဝိတ္ထာရော	ပါ, ဝေ, ဝ	(၇၄)
ဟိံသာနိပုဒ်ဖွင့်	ပါ, ဝေ, ဝ	(၈၃)
တုစ္ဆံနှင့်မုသာ ခြားနားပုံ	ခါ, ဝေ, ဝ	(၂၁၂)
တုဏှိ	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၂၅၃)
တုဏှိမာနေသု	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၅၄)
တုမှာဒိသော ဟိ	မူ, ဝေ, ဝ	(၁၂၄)
တုလနာ, ရုစ္စနာ, ခမနာ	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၅၀)
တုလာကုဋ္ဌစသည်	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၄၉၉)
တုလာဘူတော	မူ, ဝေ, ဝ	(၂၀၉)
တုလာယ, တုလယန္တော	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၁၅၂)
တုဝေယျ-သင်္ဃဉာဏ	က, ဝေ, ဝ	(၁၁၆)
တေဇောဓာတု	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၄၃၆)
တေဓမ္မာ အဟိတာယဉ္ဇ ဖလူပစာ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၁၆၃)
တေန၏ အနိယမနိဋ္ဌေသဖြစ်ပုံ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၃၄၆)
တေနဟိ ပါ, ဋီ, ဒု (၂၀၅, ၂၂၁, ၆)	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၃၀၇)
တေနဝုတ္တံအဖွင့် ပါ, ဋီ, ပ (၁၁၂) သီ, ဋီ, ပ (၁၀၆)	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၄၂၂)
တောဘူမက၏ဝစနတ္ထ	မူ, ဝေ, ဝ	(၅၄၁)
တေမာသံ ဝသံ	ဟ, ဝေ, ဝ	(၃၉၉)
တေလဉ္ဇနရာဂေါ	မူ, ဝေ, ဝ	(၂၃၁)
တေဝိဇ္ဇေဒုရိဏံ	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၃၁၄)
တောကျောင်းနေခြင်း စသည်၌ ဘုရားအလိုတော်	ပါ, ဝေ, ဝ	(၁၂၅)
တောကျောင်းသည် ရဟန်းတို့အားလျောက်ပတ်....	ပါ, ဝေ, ဝ	(၄၂၃)
တောကျောင်းဘုန်းကြီး ရွာကျောင်းဝင်မိလျှင် ဥပုသ်ပြု	ဟ, ဝေ, ဝ	(၃၉၇)
တောပစ္စည်း၏ ကေဂုဏ်အနက်	ပါ, ဝေ, ဝ	(၅၇၃)
တောမီးရှို့မှု	ပါ, ဝေ, ဝ	(၃၇၀)
တံကာလာပေက္ခိဝတ္တမာန်	စိတ်, ဝေ, ဝ	(၁၄)
တံကာရဏံ အဂရ	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၄၀၀)
တံကိဿဟေတုအဖွင့်	ပါ, ဝေ, ဝ	(၁၅၉)
တံခါးလုံခြုံမှု သက်န်းထား	ဟ, ဝေ, ဝ	(၆၁၁)
တံဇိဝံ, တံသရီရံ	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၉၉)
တံဒီပါ စသည်	က, ဝေ, ဝ	(၇၁)
တံမြက်လှည်း၍ မြေကြီးပျက်ရာ	စိတ်, ဝေ, ဝ	(၇၀)
တံသမုဋ္ဌာန-မူတက်	စိတ်, ဝေ, ဝ	(၃၀၀)
တံသမင်္ဂီ	ပွဲ, ဝေ, ဝ	(၂၃၆)
တန်ဘိုးတူအောင် လျော့အောင် စီမံကောင်းပုံ	ပါ, ဝေ, ဝ	(၂၉၁)
တားမြစ်သူက အားများရ	ဟ, ဝေ, ဝ	(၃၆၀)
တွာကို ယာနပြု (အနုမောဒိယာန)	က, ဝေ, ဝ	(၅၁၆)
တွာပစ္စည်းတို့၏ သက်ရာ ၅ ဌာန	က, ဝေ, ဝ	(၄၀၂)

တွဲဆက်မီးရထား သတိပြုဘွယ်			စိတ်	(၄၂)
တုံ တာယေတို့၏အနက်			ကမ္မ	(၄၇၀)
တိုင် စသည်နှုတ်ရာ၌ အပ်-မအပ်			စိတ်	(၆၉)
ထကေတွာ			ပွဲ	(၃၇၅)
ထဏှိလသေယျံ			ပွဲ	(၁၃၃)
ထဒ္ဓ-အတိမာနိ			ပါ	(၁၄၉)
ထပနခေတ်			ခါ	(၂၆၇)
ထရုသိပ္ပစသည် အညွှန်း			စိတ်	(၅၁၇)
ထာမော, ဗလံ			ပွဲ	(၁၆)
ထာလိပါကေ			ပါ	(၂၀၉)
ထာဝရနှင့် အထာဝရလိပုံ			ခါ	(၂၁၆)
ထာဝရပယောဂ			ခါ	(၁၉၅)
ထာဝရိယသဘာဝသဏှိတာ			ခါ	(၂၃၀)
ထိနမိဒ္ဓ			ခါ	(၂၅၀)
ထိန၏ ဝစနတ္ထနှင့် ရုပ်ပြီး			ခါ	(၁၀၇)
ထီးရိုး၌ အရေးအကြောင်းဖျက်			ပါ	(၅၀၄)
ထုတိပ္ပသတ္တော			ခါ	(၂၁၅)
ထုလ္လကုမာရိကာ			ဟာ	(၁၄၆)
ထုလ္လစွယ်ပုဒ်နက်			ပါ	(၅၇၂)
ထုလ္လဝဇ္ဇ-ဂိဟိပဋိသံယုတ္တံ			ခါ	(၂၉၃)
ထူပီကတ			ခါ	(၂၆၉)
ထေတော			ပွဲ	(၄၅၇)
ထေယျပရိဘောဂ			ပါ	(၃၃၇)
ထေယျသံဝါသက	ဟာ, ဇီ, (၂၂၂)		ခါ	(၁၂၄)
ထေယျသင်္ခါတံ	ပါ, ဇီ, ဒု (၅၃၉)		ခါ	(၁၆၉)
ထေယျသတ္ထ			ခါ	(၁၀၆)
ထေယျာဝဟာရ			ပါ	(၉၀)
ထေယျာဝဟာရပဉ္စက			ခါ	(၁၇၀)
ထေယျ+စောရိကာ			ခါ	(၁၀၂)
ထေရဝံသပဒီပ			ပွဲ	(၂၇)
ထေရာဓေယျံ, ဓိကံ, ဇီနံ	ဟာ, ဇီ (၃၆၉)		ခါ	(၂၂)
ထင်ရှားသော အာနာပါနကိုသာ ရေတွက်ပါ			ပါ	(၂၂၅)
ထပ်၍ ဒေသနာပြော			ဟာ	(၃၀၆)
ထွက်သက် ဝင်သက် မရသူများ			ခါ	(၃၄၁)
ဒကသောတံ	ပါ, ဇီ, တ (၄၀၀)		ကမ္မ	(၆၉)
ဒက္ခာ			စိတ်	(၄၄၁)
ဒက္ခိကာ			ပွဲ	(၃၀၆)
ဒက္ခိကာပထော			ပွဲ	(၄၀၃)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဒက္ခိဏေယျသံသာနှင့် သမ္မုတိသံသာ	ခါ,	ပ	(၂၄)
ဒက္ခော	သို့,	ပ	(၁၆၅)
ဒဠု၏ ဒိသွာအနက်	ငါ,	စ	(၂၀၄)
ဒဏ္ဍကမ္ပံ	ဌာ	စ	(၂၁၂)
ဒဏ္ဍ, သတ္တအထူး (နိဟိတဒဏ္ဍော)	သို့,	ပ	(၄၃၀)
ဒတ္တပညတ္တိ (ဒါနံ)	သို့,	ဗ	(၃၅၂)
ဒန္တံ, ဂုတ္တံ, သန္တိန္ဒြိယံ	ငါ,	ပ	(၂၂၃)
ဒန္တဝတ္တလိကာ	သို့,	ပ	(၄၂၆)
ဒန္တစ္ဆေဒန, ဒန္တသောဓန	စာ,	ပ	(၃၉)
ဒန္တပေါဏ အဒိန္နနှင့် ဒုတိယ ပါရာဇိကအဒိန္န အထူး	ခါ,	ပ	(၁၆၀)
ဒန္တာဝရဏံ	မာ,	ပ	(၀၁)
ဒဒ္ဓတိဉ္စ စဉ်းစားဘွယ်	ဂဏ,	ဗ	(၃၃၅)
ဒန္ဓာယိတတ္ထံ	သို့,	စ	(၃၁၆)
ဒဗ္ဗသဒ္ဓါ၏ ပဏ္ဍိတဝါစက	ငါ,	စ	(၅၅)
ဒမ, သံယမ, သစ္စဝဇ္ဇ	သို့,	ဗ	(၃၁၀)
ဒယာယ တာယ	မာ,	ပ	(၇)
ဒယာပန္နော	သို့,	ပ	(၄၃၉)
ဒယာလုက	ဂဏ,	ဗ	(၁၄၃)
ဒဝတ္ထာဒိ အဘိလာသော	မာ,	စ	(၄၆၃)
ဒဝါ, ရဝါ ပါ, ဇီ, ဒု (၄၀၄)	ခါ,	ပ	(၁၃၆)
ဒသကဆယ်မျိုး	မာ,	ဗ	(၁၁၀)
ဒဿန, ဘာဝနာ	မာ,	ပ	(၃၀၄)
ဒသဗလဉာဏ် နီ, ဇီ, တ (၂၀)	သို့,	ပ	(၁၉၉)
ဒသသဟသီ	သို့,	ပ	(၂၉၂)
ဒသာဟာတိတ္တန္တံ ဝေမတိကဖြစ်သော်လည်း အာပတ်	ငါ,	စ	(၂၂၃)
ဒဿုခိလံ	သို့,	စ	(၁၂)
ဒဟန္တိ	သို့,	ပ	(၃၃၀)
ဒဟရကာလဉ္စ ပြုပြင်ရပုံ	သို့,	ပ	(၁၀၃)
ဒဟရော, ယုဝါ	သို့,	ပ	(၁၉၆)
ဒဠုဓမ္မာ	မာ,	ဗ	(၄၀၁)
ဒါနကို တိုက်ရိုက်မချီးမွမ်း	သို့,	စ	(၃၃)
ဒါနပတိ သီ, ဇီ, ဒု (၄၃၀)	သို့,	စ	(၂၂)
ဒါနပထာနိ	ငါ,	စ	(၁၀၄)
ဒါနပ္ပဒါန ပါ, ဇီ, ဒု (၂၀၀)	ငါ,	စ	(၂၀၃)
ဒါနမယံ	မာ,	ဗ	(၁၀၄)
ဒါနမယဝတ္ထု	မာ,	ဗ	(၅၁၇)
ဒါနအမျိုးမျိုး	မာ,	ပ	(၂၀၃)
ဒါမရိကော (ဒါးမြ)	ငါ,	ပ	(၂၆၀)

၅၂၀

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ	ပါ, ဝ	(၃၄၁)
ဒါရုဓိတလိကာ	ပါ, ဝ	(၄၆၆)
ဒါရုနိနှင့် အဒိန္နံ ကံနှစ်မျိုး	ပါ, ဝ	(၅၂၃)
ဒါရုယန္တဿ	ပါ, ဝ	(၆၃)
ဒါသ	ပါ, ဝ	(၁၇၄)
ဒါသဗျ	ပါ, ဝ	(၂၆၀)
ဒါသော, ကမ္မကရော	ပါ, ဝ	(၁၆၉)
ဒိဋ္ဌဓမ္မေ	ပါ, ဝ	(၅၄၄)
ဒိဋ္ဌ, သုတ, မုတအနက်	ဋီ, နိ (၁၀၄)ပါ, ဋီ, စ (၇၂)	ပါ, ဝ	(၁၀၁)
	ပါ, ဝ	(၅၄)
ဒိဋ္ဌဓမ္မ, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်	ပါ, ဝ	(၁၄၃, ၄)
ဒိဋ္ဌသံသန္ဓနာ	ပါ, ဝ	(၅)
ဒိဋ္ဌဂတံ	ဋီ, နိ (၆၆) ပါ, ဋီ, ပ (၂၄၁)	ပါ, ဝ	(၁၂၇)
ဒိဋ္ဌဂတံ	နိ, ဋီ, တ (၁၂၉)	ပါ, ဝ	(၃၄)
ဒိဋ္ဌနှင့် မာန တူပုံ	ပါ, ဝ	(၄၀၆)
ဒိဋ္ဌသီလသာမညသင်္ဘာတေန	ပါ, ဋီ, ပ (၃၀၃)	ပါ, ဝ	(၇၆)
	ပါ, ဝ	(၂၂၀)
ဒိဋ္ဌေကဋေ	ပါ, ဝ	(၄၀၂)
ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တိ	ပါ, ဝ	(၂၅၆)
ဒိန္နံ, ယိဋ္ဌံ, ဟုတံ	ပါ, ဝ	(၃၄၅)
ဒိဗ္ဗစက္ခုအဖွင့်	ပါ, ဝ	(၃၁)
ဒိဗ္ဗဝိဟာရ စသည်	ပါ, ဝ	(၃၇၀)
ဒိဗ္ဗာ	ပါ, ဝ	(၅၁)
ဒိဗ္ဗာဂ ဗ္ဗာ	ပါ, ဝ	(၂၀၃)
ဒိဗ္ဗ + သောတ	ပါ, ဝ	(၅၄၃)
ဒိဝဿ သုတ္တိက္ခတ္တိ	ပါ, ဝ	(၂၀၆)
ဒိဝါသေယျသိက္ခာပုဒ်	ပါ, ဋီ, ဒု (၄၇၁)	ပါ, ဝ	(၅၁)
ဒိဝါဒိဝသေ	ပါ, ဝ	(၂၁၃)
ဒိဝါပဓာနိကာ	ပါ, ဝ	(၃၄၀)
ဒိဝေါ	ပါ, ဝ	(၃၀)
ဒိသာပါမောက္ခ	ပါ, ဝ	(၅၆၄)
ဒိသာကာလုသိယံ	ပါ, ဝ	(၅၇၂)
ဒိသ္ဗာနဿ ဧတဒဟောသိ	ပါ, ဝ	(၁၀၇)
ဒိဃရဿစသော အခေါ်	ပါ, ဝ	(၄၂၃)
ဒီဃံ အဿာသ	ပါ, ဝ	(၁၀၀)
ဒုကယုတ္တ- ၂ ကောင်ကပ်လှည်း	ပါ, ဝ	(၆)
ဒုတ္တဋ္ဌပုဒ်နက်	ပါ, ဝ	(၅၇၁)
ဒုတ္တဋ္ဌအာပတ်ကို ဝိပုဋ္ဌိသာရ ခေါ်နိုင်ပုံ	ပါ, ဝ	(၁၁၅)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဒုက္ခ၌ ၈ မျိုး အကျယ်	ပါ, ဇီ, ဒု (၅၆၇)	ခါ, ဝ, ဒု	(၁၄၀)
ဒုက္ခဝတ္ထုဖြစ်သော သတ္တဝါဟာကလိက		ခါ, ဝ	(၄၄၃)
ဒုက္ခ အဖွင့်	ခါ, ဝ, ဒု	(၉၂)
ဒုက္ခသမုဒယ	သီ, ဇီ, စ (၂၀၉)	ခါ, ဝ, ဒု	(၅၃၉)
ဒုက္ခသစ္စံ အပ္ပညာသိ စသည်	ပါ, ဝ, ဒု	(၅၆)
ဒုက္ခဒုက္ခစသည်	ဇီ, နိ (၅၂၅)	ပါ, ဝ	(၃၅၀)
ဒုက္ခနိရောဓ+ဂါမိနီ	ပါ, ဝ	(၅၃၉)
ဒုက္ခ, ဒေါမနဿ, ဒေါသ (သုခ, သောမနဿ, ရာဂ)	ပါ, ဝ	(၆၂၆)
ဒုက္ခပုဂ္ဂိုလ်ပါ စသည်	ခါ, ဝ, ဒု (၁၀, ၁၃၂)	
ဒုက္ခိ, ဒုဗ္ဗနော	ပါ, ဒု	(၂၄၀)
ဒုက္ခခြယ်, ဒုက္ခဒွယ်	ခါ, ဒု	(၁၅၁)
ဒုက္ခနိရောဓောဟု ဟောတော်မူပုံ	သီ, ဝ, ဒု	(၂၀၇)
ဒုဂ္ဂဟိတံ၌ ကြိယာဝိသေသန	ပါ, ဝ	(၁၇၀)
ဒုဂ္ဂဇနပဒ၌ ဒုဂ္ဂအဖွင့်	ပါ, ဒု	(၄၀၅)
ဒုဇ္ဈာန် တယာစသည်၌ ဒိဋ္ဌိ, ခန္တိ, ရုစိ, အာယောဂ	သီ, ဝ, စ	(၂၀၆)
ဒုဠဂါမဏိဝတ္ထု	ခါ, ဒု	(၁၂၁)
ဒုဠဒေါသ သိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ	(၂၅၅)
ဒုဠ(ဒုဠ)မနော	ခါ, ဝ, ဒု	(၂၅၅)
ဒုဠလ္လ	ပါ, ဒု	(၂၇၄)
ဒုဠော-ဒေါသော	ပါ, ဝ, စ	(၆၇)
ဒုဠော၌ ဥပစာ	ပါ, ဝ, စ	(၁၀၄)
ဒုတ, ခလိတ [စာအုပ်၌ “ဒုတ” ဟု မှားနေ၏]	သီ, ဝ, ဒု	(၄၇၀)
ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိနံပေါဒိပနတ္ထံ၌ မှတ်ချက်	ပါ, ဝ	(၅၉၄)
ဒုတိယ ဥပက္ခဏ သိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ	(၃၀၄)
ဒုတိယကထိန သိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ	(၃၄၁)
ဒုတိယ ဒုဠဒေါသသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ	(၂၆၀)
ဒုတိယ, ဒုတိယ	ကဏ်, ဝ, ဒု	(၁၀၀)
ဒုဒ္ဓေါတပတ္တ	ခါ, ဒု	(၁၂၃)
ဒုပ္ပညေဟိ၌ ဒု၏ အနက်	သီ, ဝ	(၁၂၅)
ဒုပ္ပါပိတ, ဒုဂ္ဂဟိတ	ဟာ, ဝ	(၆၄၅)
ဒုပ္ပိက္ခကာလ၌ သံသိကကျောင်းကို သုံးစွဲနည်း	ပါ, ဝ, ဒု	(၁၂၅)
ဒုပ္ပစသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ	(၂၇၅)
ဒုပ္ပစတောတိကော	ပါ, ဝ, စ	(၁၄၇)
ဒုပ္ပလျ	ပါ, ဒု	(၃၇၃)
ဒုပ္ပလျာဝိကမ္မ ၂ မျိုး	ပါ, ဝ	(၁၃၂)
ဒုပ္ပိစာရိတ	ပါ, ဝ	(၃၅၃)
ဒုပ္ပဋ္ဌိကာ အဖွင့်	ပါ, ဝ	(၃၀၆)
ဒုပ္ပရတာ စသည်	ပါ, ဒု	(၂၇၆)

ဒုပ္ပာသိတံ	ခါ,	(၅)
ဒုပ္ပိက္ခာ စသည်အဖွင့်	ပါ,	(၈၅)
ဒုပ္ပိက္ခေ	ပါ,	(၁၀၇)
ဒုမ္ပင်္ဂ	ပါ,	(၂၉၁)
ဒုမ္ပဇ္ဇိ	မာ,	(၂၄၇)
ဒုရပရိက္ခေဒုက္ခ	ခါ,	(၁၄၂)
ဒုရဂ္ဂိဋ္ဌနဋ္ဌေန	မာ,	(၁၅၁)
ဒုရောပယော (အသားနုတက်ခဲ့)	ဌာ	(၄၈၅)
ဒုလ္လဘာ သမ္ပတ္တိ (သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိ)	ပဉ္စ	(၂၉၄)
ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ	ပဉ္စ	(၂၃၅)
ဒုဿဒ္ဓါပယာ	ပါ,	(၄၅၇)
ဒုဿီလ	ပါ,	(၂၉၂)
ဒုဿီလျမလ	မာ,	(၂၉၁)
ဒုဿီလျ, မုဋ္ဌသစ္စ စသည်	မာ,	(၁၇၆)
ဒုဿီလျ၏ အရကောက်နှင့် ဒုအနက်	မာ,	(၂၃၅, ၂၅၉)
ဒုတေယျ ကထာ	ပဉ္စ	(၅၅၆)
ဒုတေယျပဟိနဂမန	ပဉ္စ	(၄၉၈)
ဒုတံ, သာသနံ	ပါ,	(၃၈၄)
ဒုရတောဝ အနက်	ပဉ္စ	(၅၁၀)
ဒုရေသန္တိကေတို၏ ဝိဘတ်အနက်	ပဉ္စ	(၅၃)
ဒုရေ အဝိဒုရေ နိဒါန်း	ပဉ္စ	(၂၆၆)
ဒူးအောက် လက်ရှစ်သစ်ချပါ....	ခါ,	(၂၅၃)
ဒေန္တံ, ဂန္တံ, ဩဟန္တံ စသည်	ဒဏ္ဍ	(၃၈၇)
ဒေပေ, ဝေယျဋ္ဌေ	ဒဏ္ဍ	(၁၂၉)
ဒေဝတာကုလ စသော ဗောဓိပင် အစောင့်များ	ပါ,	(၃၂၄)
ဒေဝဒတ္တိယစသည်	ဒဏ္ဍ	(၆၁)
ဒေဝဒုန္နုဘိယော ဖလိံသု	ပါ, ဋီ, ပ (၃၂၁)	ပဉ္စ	(၅၇၂)
ဒေဝဒုတေဟိ အဖွင့်	ပါ, ဋီ, ပ (၂၆၈)	ပဉ္စ	(၂၃၄)
ဒေဝသိကံ	ပဉ္စ	(၈)
ဒေဝေါယေဝ ဒေဝတာ	ဒဏ္ဍ	(၁၃၆)
ဒေသနာကုသလပုဂ္ဂိုလ်	ပဉ္စ	(၄၈၁)
ဒေသနာနိဒါနံ	မာ,	(၁၃၉)
ဒေသနာပြောရာ၌ ဒေသေတိ၏ အနက်ဖွင့်	ပါ,	(၂၂၁)
ဒေသနာပြောနည်း	ဌာ	(၃၈၃)
ဒေသနာမုခ	ပါ, ဋီ, စ (၂၆၅)	မာ,	(၇၅, ၅၀၄)
ဒေသနာဝိလသော	ပါ, ဋီ, စ (၅၂၁, ၅၄၃)	မာ,	(၃၄၆)
ဒေသနာဝိလာသ ပုညဿယ....	ပဉ္စ	(၄၂၃)
ဒေသံ လေသမတ္တံ	ပါ,	(၁၁၂)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဒေသိတော, ပညတ္တော	ပါ, ပ	(၄၅)
ဒေါဏမိတေ သံသာရေ	ပိ, ပ	(၃၄၄)
ဒေါဘဂ္ဂိယံ	ခါ, ပ	(၆၄၀)
ဒေါဘဂ္ဂေန	ခါ, ပ	(၃၅၁)
ဒေါမနဿ အဖွင့်	(၇၇)
ဒေါဝစဿာယံ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဇီကာနည်း	(၂၃၃, ၄၅၃)
ဒေါသာဘိသန္တံ ပိရေစေတော	ပိ, ပ	(၂၀၅)
ဒေါသိနာ	ပိ, ပ	(၂၃၅)
ဒေါဟဠိနီ	ပိ, ပ	(၁၀၃)
ဒေါဟဠော	ပိ, ပ	(၂၀၉)
ဒွတ္တယောထက် မပိုသင့်	ဟ, ပ	(၂၇၁)
ဒွတ္တယော ပလ္လင်္ကေ	ပိ, ပ	(၁၂)
ဒွတ္တိက္ခတ္တံ	ပိ, ပ	(၁၀၃)
ဒွယံဒွယသမာပတ္တိံ	ပါ, ပ	(၂၇၅)
ဒွတ္တိံသ ပလ ဂုဠပိဏ္ဍ	ဟ, ပ	(၂၉၄)
ဒွန်ကမ္မဝါစာ	ဟ, ပ	(၂၇၁)
ဒွါရ သံသန္ဓန	ခါ, ပ	(၁၅၆)
ဒွါရာ	ဟ, ပ	(၄၉)
ဒွါရေ နိယုတ္တောဉ္စ ဓွါရ	ပိ, ပ	(၁၀၇)
ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိံ	ပိ, ပ	(၅၂)
ဒွိဘူမံ စသည်	ပိ, ပ	(၃၉)
ဒွိသု ဒွိသု အာပါတံ	ခါ, ပ	(၉၆)
ဒွေကထာ နာမ နကထိတပုဗ္ဗာ	ပိ, ပ	(၉)
ဒွေ ဇာယမ္ပတိကာ	ပိ, ပ	(၄၄၁)
ဒွေတယော (ဒွတ္တယော)	ပါ, ပ, ပ (၅၇၀)	ပိ, ပ	(၄၁၅)
ဒွေဘဝေ	ခါ, ပ	(၁၉၃)
ဒွေဘာဂ သိက္ခာပုဒ်	ခါ, ပ	(၄၀၆)
ဒွေဘာဝ ၃ မျိုး	ပိ, ပ	(၃၇၂)
ဒွေ မာဂဓနာဠိယော	ခါ, ပ	(၄၂၃)
ဒွေဠကံ	ခါ, ပ	(၂၆၆)
ဒွေဠကဇာတော	ပါ, ပ	(၂၄၀)
ဓဇပဋ္ဌာက	ပါ, ပ	(၃၁၀)
ဓဇပမေဟိ အရကောက်	ပါ, ပ	(၂၁)
ဓညမာယက (မာပက)	ပါ, ပ	(၀၉)
ဓည၏ အနက်	ပိ, ပ	(၃၀၆)
ဓနဓညံ	ပိ, ပ	(၇)
ဓနပါလ (နာဠာဂိရိ)	ပိ, ပ	(၂၇၉)
ဓနုပိကတိ	ခါ, ပ	(၂၇၇)

ဓမ္မကထိကော	စိတ်, ဋီ (၁၂၄)	ဓမ္မ	(၉၉)
ဓမ္မကရဏ (ရေစစ်)	ဓမ္မ	(၅၀၀)
ဓမ္မကောသ	ဓမ္မ	(၁၀၂)
ဓမ္မက္ခန္ဓာ ရှစ်သောင်း လေးထောင်	ဓမ္မ	(၁၄၀)
ဓမ္မဂဏ	ဓမ္မ	(၃၁၀)
ဓမ္မဂဏ္ဍိကာ	ဓမ္မ	(၂၀)
ဓမ္မဂီတအပ်	ဓမ္မ	(၄၀၀)
ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္ထနံ	ဓမ္မ	(၃၉)
ဓမ္မစက္ကံ, အာဏာစက္ကံ	ဓမ္မ	(၇၀)
ဓမ္မစက္ခု	ဓမ္မ	(၂၇၂)
ဓမ္မဋီတိညာဏံ	ပါ, ဋီ, ပ (၄၀၃)	ဓမ္မ	(၂၀)
ဓမ္မဋီတတံ	ဓမ္မ	(၂၁၂)
ဓမ္မန္တရံ	ဓမ္မ	(၁၃၀)
ဓမ္မတာသိဒ္ဓိ	ဓမ္မ	(၅၄)
ဓမ္မထွေ့နကအပြစ်မှ လွတ်စေပုံ	ဓမ္မ	(၁၅၇)
ဓမ္မ (ဒေသနာ) တို့၏ အရကောက်	ဓမ္မ	(၁၁၉)
ဓမ္မဓာတု	ပါ, ဋီ, ပ (၅၄၂)	ဓမ္မ	(၂၀၁)
ဓမ္မနှင့် ဒေသနာတို့၌ ဝါဒကွဲပုံ	ပါ, ဋီ, ပ (၁၄၅)	ဓမ္မ	(၁၁၉)
ဓမ္မနိ သန္တတဂတ္ထော	ဓမ္မ	(၂၄၇)
ဓမ္မနိယာမတံ	ဓမ္မ	(၂၁၃)
ဓမ္မနေတ္တိ	ဓမ္မ	(၅၉၇, ၃၂၆)
ဓမ္မပဒါ ပ္ဍဝန္တိ	ဓမ္မ	(၁၀၉)
ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက	ဓမ္မ	(၁၀၂)
ဓမ္မရာဇာ	ဓမ္မ	(၂၆၅)
ဓမ္မဝဝတ္ထာန	ဓမ္မ	(၂)
ဓမ္မဝဝတ္ထာန၏ ဒုတ္တရတရ ဖြစ်ပုံ	ဓမ္မ	(၃၄၃)
ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင် ဖြစ်ကြောင်း	ဓမ္မ	(၁၁၁)
ဓမ္မဿစ အနုဓမ္မံ	ဓမ္မ	(၁၀၄)
ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ ဂုဏ်အနက်	ဓမ္မ	(၂၇၀)
ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ ဝစနတ္ထ	ဓမ္မ	(၂၀)
ဓမ္မဿရဝသေန	ဓမ္မ	(၄၆၆)
ဓမ္မာသနံအဖွင့်	ဓမ္မ	(၈၄)
ဓမ္မာအဖွင့်	ဓမ္မ	(၅၀၀)
ဓမ္မာရမဏအရကောက်	ဓမ္မ	(၁၂၃)
ဓမ္မိကောနာမ	ဓမ္မ	(၁၅၆)
ဓမ္မိယ အဓမ္မိယပရိဘောဂ	ဓမ္မ	(၃၄၄)
ဓမ္မေန သမေနအနက်	ဓမ္မ	(၂၅၇)
ဓမ္မောစ ဝိနယောစ၌ အမျိုးမျိုးဖွင့်ပုံ	ဓမ္မ	(၉၀)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဓမ္မောတိ ဟေတု၌ အနက်ပေးပုံ	ပါ, ဝ	(၁၄၉)
ဓာတုရူပ	က, ဝ	(၃၃၅)
ဓာတုလိင်္ဂေဟိ	က, ဝ	(၃၂၆)
ဓာတုသမတာ	ပ, ဝ	(၃၅၅)
ဓာတုအနုကုလဖြစ်ပုံ	ပါ, ဝ	(၁၁၄)
ဓာတု၏ ဝစနတ္ထ	က, ဝ	(၅၃၄)
ဓာပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိအနက်	က, ဝ	(၂၃၆)
ဓာရဏဗလံ	ပ, ဝ	(၁၆၀)
ဓာရ (ရိ) ယမာနေ	ပ, ဝ	(၃၆၄)
ဓာရာနုပ္ပဝေစ္ဆနံ	ပ, ဝ	(၅၇၃)
ဓာရဏအတတ်	ခ, ဝ	(၃၇၃)
ဓာတ်နက်ကြားကျိုး	က, ဝ	(၃၆၉)
ဓိဗ္ဗတံ	က, ဝ	(၄၀၃)
ဓိရတ္ထ၊ အညာဏံ	ပါ, ဝ	(၆၄)
ဓီတိမာ	က, ဝ	(၁၆၆)
ဓုတဂုဏေ	ပါ, ဝ	(၂၀၅)
ဓုတာ၏ ဝစနတ္ထ	ပါ, ဝ	(၁၃၂)
ဓုတ္တိကာ	ပါ, ဝ	(၅၅၅)
ဓုတ္တာ	ပါ, ဝ	(၄၄၀)
ဓုရဒါဟောအဖွင့် ပါ, ဋီ, ဝ	(၁၉၅)	ခ, ဝ	(၁၆၀)
ဓုရနိက္ခေပဖြစ်မှ ပါရာဇိကကျ	ခ, ဝ	(၁၇၂)
ဓုရဘတ္တ၏ အဓိပ္ပာယ်	ခ, ဝ	(၂၇၇, ၄၆၉)
ဓုရာ ခေါ်ရယျာ	ပ, ဝ	(၂၁၂)
ဓုရံ နိက္ခိပတိ	ပါ, ဝ	(၁၄)
ဓုရံ	ခ, ဝ	(၃၅၀)
ဓုဝပိပါကကံ	ခ, ဝ	(၁၃၃, ၃၉၃)
ဓုဝသဿတံ	ခ, ဝ	(၁၉၉)
ဓုပါယတိ, ကုတ္တုစွာယတိစသည်	က, ဝ	(၃၃၇)
ဓုမာယိတတ္ထံစသည်	က, ဝ	(၁၄၀)
ဓာတ် ၄ ပါး၏ သဘာဝ	ပ, ဝ	(၄၁)
နဥပဋ္ဌာသိအနက်ထူး	ပ, ဝ	(၄၁၆)
န ဩဟိယတိ	ပ, ဝ	(၃၂၁)
နခံ, နကုလစသည်	က, ဝ	(၂၇)
နဂါ (နဂရံ)	က, ဝ	(၁၆၂)
နဂ္ဂပရိဗ္ဗိဇ် ၂ မျိုး	ဟ, ဝ	(၁၄၃)
နဂရဇနပဒဖြင့် ဌာနိကိုယူ	ပါ, ဝ	(၃၁၀)
နဂရူပကာရိကာ	ပ, ဝ	(၄၄၁)
န ဂဝေသတိ	ခ, ဝ	(၁၅၃)

နစ္စဂါတဖြင့် ပူဇော်မှု	ခါ, ဝ	(၃၄၅)
နစ္စဂါတမှတ်တမ်း	ခါ, ဝ	(၃၄၃)
နန္ဒာဒေန္တီ	ဟ	(၄၇၃)
နဂ နာဠကာနိ	စိတ်, ဇီ	(၂၅၉)	သီ, ဝ
နဂါတိတ္ထိ ဩရောဓ	သီ, ဝ	(၃၀၇)
နဒိ အမည်	ဒ, ဝ	(၄၂)
နန္ဒိရာဂသဟဂတာ	အ, ဝ	(၀၃, ၅၀၇)
နနိဇ္ဈာနံ ခမန္တိဉ္စ ဈာနအရ	ပ, ဝ	(၁၂၀)
နန အဝေါစုမ္မာအဖွင့်	ပါ, ဝ	(၃၇၆)
န ဗျာကတာတိ အကထိတာ	အ, ဝ	(၅၀၉)
နမဿ နိယံ, နမဿနေယျံ	ပါ, ဝ	(၁၃)
နမဿမာနော	ပ, ဝ	(၃၀၂)
နယကရုဏာ၏အဓိပ္ပာယ်	အ, ဝ	(၅၇)
နယိဒမေဝံအဖွင့်	ပ, ဝ	(၉၅)
နရကပပါတံ	ပ, ဝ	(၂၉၀, ၄၄၅)
နရမရူ	အ, ဝ	(၁၀၃)
နဝကမ္မယုတ္တော	ပါ, ဇီ, ဒု	(၃၄၁)	ဇ, ဝ
နဝ (နာဝ) ကမ္မိက	ဒ, ဝ	(၄၃၉)
နဝမဒဏ	ဒ, ဝ	(၂၀)
နဝသမုဋ္ဌိတ	ဇ, ဝ	(၃၀၀)
နဝမိသွားခြင်း	ဟ	(၄၂၁)
န သမ္ပာယေယျံ	ပ, ဝ	(၁၁၀)
နသုကရာဖွင့်ပုံ	ပါ, ဝ	(၉၀)
နဟိတက်ရာ	အ, ဝ	(၄၉)
နမဟတုယေ	အ, ဝ	(၁၅၂)
နဟေဝံ ဝတ္တဇ္ဇေ	အ, ဝ	(၄၂)
နတ်ကိုးကွယ်မှုနှင့် သရဏဂုံ	ပ, ဝ	(၂၄၇)
နာဂ၏ ပိဂ္ဂဟများ	ဟ	(၄၆၉)
နာဂမဏ္ဍလ	ခါ, ဝ	(၃၇၃)
နာဂဿ ဘူမိ	ပ, ဝ	(၂၇၇)
နာဂဝမ္မိက စေတီယရုက္ခေ	ပ, ဝ	(၆၀)
နာထော	ပါ, ဇီ, ပ(၄)	(၁၅၆, ၄၀၉)	အ, ဝ
နာနာတိတ္ထိယာ	ပ, ဝ	(၁၇၂)
နာနာမိမုတ္တိကတာ	ပ, ဝ	(၂၀၄)
နာနာနယနိပုဏ်	ပ, ဝ	(၁၅၅)
နာနာဘာဝ ပိနာဘာဝ	ပါ, ဝ	(၁၇၉)
နာနာဝဇ္ဇန (ဧကောဝဇ္ဇန)	ပါ, ဝ	(၆၂၂)
နာနာဝေရဇ္ဇက	စိတ်, ဇီ (၂၀၆)	သီ, ဝ	(၄၆၅)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

နာနာသံဝါသက ပါ, ဋီ, စ(၁၃၄)	ဟာ	(၃၉၁)
နာနန္တရိမ္မ, ကာရဏ, ဌာနဥပစာ	ငါ	(၁၁၁)
နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယ ပါ, ဋီ, ဒု(၆၁)	ပွဲ	(၂၁၄)
နာမ ဘဗ္ဗ, နာမဓေယျ	ပွဲ	(၂၂၇)
နာမကိရ	ပွဲ	(၁၀၇)
နာမကညေဝ (လာမကညေဝ)	ပွဲ	(၃၀၁)
နာမပညတ်, အတ္ထပညတ်တို့၏အဓိပ္ပာယ်	ပွဲ	(၄၃၁)
နာမယတိပုဒ်ပြီး	ပွဲ	(၄၅၁)
နာမရူပတို့၏ဝစနတ္ထ	ပွဲ	(၄၅၁)
နာမည်ကျော်ရုံဖြင့် မကပ်ထိုက်	ပွဲ	(၃၂၄)
နာမည်ပညတ်၏အရကောက်....	ပွဲ	(၄၄၇)
နာမံ.... နီ, ဋီ, ပ(၃၇၂) နီ, ဋီ, စ(၂၂၉)	ပွဲ	(၂၂၀)
နာရာယန ပိရာဇန	ပွဲ	(၂၅၂)
နာသန ဥပါး	ငါ	(၅၀)
နားမလည်တဲ့တရားကိုမှ နာချင်ကြ	ပွဲ	(၂၃၄)
နိကစ္ဆ	ငါ	(၄၀၄)
နိကဏ္ဍိကံ	ပွဲ	(၅၀၁)
နိကန္တခဏယူပုံ တမျိုး	ပွဲ	(၅၁၉)
နိကန္တတဏှာ	ပွဲ	(၇၇)
နိကာယန္တရလဒ္ဓိ	ပွဲ	(၂၄)
နိကုဇ္ဇိတံ ဥက္ကဋ္ဌဇ္ဇေယျ	ငါ	(၆၉)
နိကုဇ္ဇေန	ပွဲ	(၃၀၁)
နိကုဇ္ဇိတမုခါဝိယ	ပွဲ	(၄၉၅)
နိက္ခိတ္တရရော	ပွဲ	(၂၀)
နိဝိလေန	ပွဲ	(၇၀)
နိဝမနံ ဝေ, နီ (၀၃)	ငါ	(၁၁၅)
နိသဏှာ	ပွဲ	(၃၁၅)
နိစ္စဘက္ကစသည်	ပွဲ	(၂၄၀)
နိစ္စဘက္က သင်္ခေပေန	ငါ	(၉၅)
နိစ္စသမာသံ၌ ပိပ္ပိတ်	ပွဲ	(၄၂၂)
နိစ္စသမာသံများပုံ	ပွဲ	(၄၂၃)
နိစ္စ သုခ (အတ္တမဟုတ်)	ပွဲ	(၆၄)
နိစ္စံဝါ၌ ဝါအနက်	ပွဲ	(၆)
နိစ္ဆာရေသိ	ပွဲ	(၁၆)
နိစ္ဆိဋံ, နိဂါမိဋံ	ပွဲ	(၂၃)
နိဗ္ဗာမတဏှိကာ	ပွဲ	(၃၂၇)
နိဗ္ဗာဘိတွာ	ပွဲ	(၂၂၂)
နိတဗ္ဗ, နိကုဉ	ပွဲ	(၁၂၁)

၅၃၆

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

နိဒါနပကရဏ	ပါ, ပ	(၂၆၃)
နိဒါနကိစ္စံ နတ္ထိ	ပါ, ပ	(၃၁၅)
နိဒါန်းကိုဆိုရကျိုး	ပါ, ပ	(၁၃၄)
နိဗ္ဗာန်ဘူတ	ပါ, ပ	(၉၉)
နိဗ္ဗာန်သဘာဝ (ဗြဟ္မဝိဟာရ)	ပါ, ပ	(၅၇)
နိဗ္ဗာန်ရဏသမာဓိ	ပါ, ပ	(၃၀)
နိဗ္ဗာန်ဝတ်	ပါ, ပ	(၄၇၉)
နိဗ္ဗာန် သုဝဏ္ဏဝိဇ္ဇာ	ပါ, ပ	(၇၆)
နိဗ္ဗာန်ရိတဗ္ဗံ	ပါ, ပ	(၂၀၉)
နိဗ္ဗာန်ကာရာရဟံပါ, ဇီ, ပ(၅၁၂)	ပါ, ပ	(၁၆)
နိဗ္ဗာန်တနာ	ပါ, ပ	(၂၀၅)
နိဗ္ဗာန် သီ, ဇီ, ပ(၁၀)	ပါ, ပ	(၆)
နိဗ္ဗာန်, အနိဗ္ဗာန်	ပါ, ပ	(၅၄၄)
နိဗ္ဗာန်ဖြစ်ပြီးသော အနိဗ္ဗာန်	ပါ, ပ	(၂၀၁)
နိဗ္ဗာန်တပရမတ္ထဘာဝေန ဇီ, နိ (၄၀)....	ပါ, ပ	(၂၅၄)
နိဗ္ဗာန်တတ္တာအဖွင့်	ပါ, ပ	(၃၀၅)
နိဗ္ဗာန်တသပ္ပိဖြစ်လျှင် ကိုယ်တိုင် ထပ်၍ချက်ကောင်းပုံ	ပါ, ပ	(၄၄၀)
နိဗ္ဗာန်နိကာ, တဏှာ	ပါ, ပ	(၂၀၆)
နိဗ္ဗာန် (နိဗ္ဗာန်) စာရိကာ	ပါ, ပ	(၂၉၁)
နိဗ္ဗာန် (နိဗ္ဗာန်) ဒါနာနိ	ပါ, ပ	(၄၄)
နိဗ္ဗာန်ပဋ္ဌာက	ပါ, ပ	(၉၉)
နိဗ္ဗာန်နောဝဓံ	ပါ, ပ	(၄၂၀)
နိဗ္ဗာန်နံ ပါ, ဇီ, ပ(၄၂၂) ပါ, ဇီ, ဒု (၂၅၀)	ပါ, ပ	(၅၀၀)
နိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓာကိုယ်၌ ပညတ်တော်မူပုံ	ပါ, ပ	(၆၃)
ပါ, ဇီ, ဒု (၂၅၀)	ပါ, ပ	(၄၂၂)
နိဗ္ဗာန်ရာဇာတော	ပါ, ပ	(၄၉၅)
နိဗ္ဗာန်ဒါနပဿနာ စသည်	ပါ, ပ	(၃၉၀)
နိဗ္ဗာန်သေဝနံ	ပါ, ပ	(၂၉၃)
နိဗ္ဗာန်ဒုမလ္လ, မုဒ္ဓိကမလ္လ နိ, ဇီ, စ (၂၆၆)	ပါ, ပ	(၅၂၆)
နိဗ္ဗာန်တပိဏ္ဍ	ပါ, ပ	(၁၆၂)
နိဗ္ဗာန်ဓဘာဂိယ	ပါ, ပ	(၁၇၅)
နိဗ္ဗာန်ယေန	ပါ, ပ	(၅၀)
နိဗ္ဗာန်ဒန သီ, ဇီ, ပ(၄၁၀)	ပါ, ပ	(၃၇၅)
နိဗ္ဗာန်သုဒါဠိကံ၌ မသု၏ အဓိပ္ပါယ်	ပါ, ပ	(၅)
နိဗ္ဗာန်န ၂ မျိုး	ပါ, ပ	(၃၇၀)
နိဗ္ဗာန် အနည်းအများ	ပါ, ပ	(၄၇)
နိဗ္ဗာန်ကမ္မာဒိ မိစ္ဆာဇီဝ	ပါ, ပ	(၆၅)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

နိမိတ္တ, အနုပျဉ်း.....	ပါ, ဇိ, ပ (၅၆၄)	ပါ, ဇိ, ဒု (၂၁၅)	နိ, ဇိ, စ	(၂၅၅)
နိမိတ်ပြောပုံ	ဟာ, ဇိ, စ	(၂၉၁)
နိမိတ္တာနိ	နိ, ဇိ, ပ (၁၉၃)	နိ, ဇိ, စ	(၅)
နိမိတ္တကမ္မ (သင်္ကေတနှင့် ထူးပုံ)	ပါ, ဇိ, တ (၈၀)	ပါ, ဇိ, စ	ပါ, ဇိ, စ	(၁၁)
နိမိတ္တတို့၏ ဓမ္မတာ	ပါ, ဇိ, စ	(၅၁)
နိမိတ္တ ကိစ္ဆေတဗ္ဗံ	ဟာ, ဇိ, စ	(၂၀၉)
နိမိတ်ဟု ပြောသင့်, မပြောသင့်	ပါ, ဇိ, စ	(၂၅၀)
နိဗ္ဗိတဗုဒ္ဓ	ပု, ဇိ, စ	(၃၆၇)
နိမုဇ္ဇတိ, ဥမ္မုဇ္ဇတိ	ခါ, ဇိ, စ	(၁၆၆)
နိယ-ညပစ္စည်း (ကမ္မနိယံ-ကမ္မညံ)	ဂဏ, ဇိ, စ	(၂၁၅)
နိယကာ	ပါ, ဇိ, စ	(၁၃၅)
နိယကဇ္ဈတ္တိန္ဒ နိယကအနက်	ပါ, ဇိ, ပ (၅၉၅)	ပါ, ဇိ, စ	(၃၄၀)
နိယတဗျာဒိတ်ရ အကျိုး	ပါ, ဇိ, စ	(၂၄၇)
နိယတ ဗျာဒိတ်ရ အင်္ဂါ	ပါ, ဇိ, စ	(၂၄၅)
နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ရှိသူ	နိ, ဇိ, စ (၁၂၆)	ပု, ဇိ, စ	(၃၅၇)
နိယတိသင်္ဂတိဘာဝ	ပု, ဇိ, စ	(၃၂၇)
နိယတော သမ္မောဓိပရာယဏော	ပါ, ဇိ, ဒု (၁၆၂)	ပါ, ဇိ, စ	ပါ, ဇိ, စ	(၃၃၀)
			ပု, ဇိ, စ	(၇၆)
နိယမတ္ထော	ပါ, ဇိ, စ	(၅၆၅)
နိယမိတာနိယမိတ အဓိပ္ပါယ်	ခါ, ဇိ, စ	(၁၄၁)
နိယာမ ၅ ပါး	ပါ, ဇိ, စ (၂၇၆)	ပါ, ဇိ, စ	(၃၀၃)
နိယျာနိကာ	ပါ, ဇိ, စ (၃၂)	ပါ, ဇိ, စ	(၁၂၆)
နိရင်္ဂဏံ	ပါ, ဇိ, စ	(၃)
နိရပေက္ခ-အနပေက္ခ	ဟာ, ဇိ, စ	(၂၄၆)
နိရပေက္ခအတွက် အထူးမှတ်ချက်	ခါ, ဇိ, စ	(၄၄၄)
နိရမ္ဘိ (ဗြိ) တွာ	ပါ, ဇိ, စ	(၁၀)
နိရယအဖွင့်	ပါ, ဇိ, စ	(၃၂၆)
နိရာမဂန္ဓာ	ပု, ဇိ, စ	(၄၃၀)
နိရာရမဏဝါဒီတို့၏ အယူ	ပါ, ဇိ, စ	(၄၅)
နိရုတ္တကျမ်း (နိရုတ္တိနည်း)	ဂဏ, ဇိ, စ	(၂၅၃)
နိရုတ္တိဝသေန	ပါ, ဇိ, ဒု (၃၆၃)	ပါ, ဇိ, စ	(၃၇၁)
နိရုတ္တိ၏ ပုဒ်ပြီးပုံ တမျိုး	ပါ, ဇိ, တ (၉၅)	ပါ, ဇိ, စ	(၆၄၁)
နိလ္လာလိတဇိဝါ	ပု, ဇိ, စ	(၂၇၂)
နိလ္လောပ	ပု, ဇိ, စ	(၃၁၅)
နိလ္လောလုပ္ပစာရော	ပါ, ဇိ, စ	(၆၉)
နိဝါသေတွာ မှတ်ချက်	ပု, ဇိ, စ	(၂၉၀)
နိသဂ္ဂိယံ ပါရိတ္တိယံ အဖွင့်	ပါ, ဇိ, စ	(၂၁၉)
နိသဂ္ဂိသင်္ကန်းကို နိသဂ္ဂိလွတ်ရုံ ဝိဿာသဂ္ဂါဟယု၍ မဖြစ်	ပါ, ဇိ, စ	(၂၄၂)

နိသဂ္ဂိသင်္ကန်း ဝတ်တိုင်း ဒုက္ကဋ်	ပါ, ဝ	(၂၂၄)
နိသဂ္ဂိထိုက်သောပစ္စည်းနှင့် ထိမိသမျှ မသုံးဆောင်ကောင်း		ပါ, ဝ	(၃၉၆)
နိသဂ္ဂိယဝတ္ထု ၄ ပါးနှင့် ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထု အမျိုးမျိုး	ခါ, ဝ	(၃၉၅)
နိသဇ္ဇဒေါသ ၆ ပါး	ပါ, ဝ	(၅၀၄)
နိသဋ္ဌပရိစတ္တ	သီ, ဝ	(၃၀၉)
နိသတ္တိကို သတ္တိရှိသလို ပြု	က, ဝ	(၈၇)
နိဿန္တတော	သီ, ဝ	(၇၉)
နိဿယနှင့် မြန်မာပြန်	သီ, ဝ	(၅၉၄)
နိဿယော	က, ဝ	(၄၂၉)
နိဿယည်းကင်း၍ မနေရ	ဟ, ဝ	(၁၂၇)
နိဿယည်းပျက်မှုနှင့် စပ်၍ မှတ်ဘွယ်များ	ပါ, ဝ	(၂၅၆)
နိဿယမုစ္စနက စိတ်, ဣ (၁၅၀)	ဟ, ဝ	(၁၄၁)
နိသာမေထ	န, ဝ	(၂၆)
နိသီဒန သိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ	(၄၀၇)
နိလကဟာပဏ	ပါ, ဝ	(၅၂၆)
နိလမက္ခိကာ	သီ, ဝ	(၇၁)
နိလဝဏ္ဏယောဂတော နိလိန္တ ဥပစာ	ပါ, ဝ	(၅၉၆)
နိလသမန္တာဂမေန (ဂုဏူပစာ)	ပါ, ဝ	(၃၅၆)
နိလံ, ပီတိန္တ မှတ်ဘွယ်	က, ဝ	(၁၂၃)
နိဝရဏကင်းလို့ ကလ္လစိတ္တစသည် ဖြစ်ပုံ	သီ, ဝ	(၆၂)
နေက္ခမ္မ ပါရမီ နီ, ဣ, ဝ (၂၀၄)	သီ, ဝ	(၃၉၄)
နေတ္တာရံ အဖွင့်	ပါ, ဝ	(၁၈၉)
နေပတ္တိ	က, ဝ	(၃၂၉)
နေမိတ္တိကာ, နိပေသိကာ	သီ, ဝ	(၅၅၀)
နေမိတ္တိကေဟိ	သီ, ဝ	(၂၀၉)
နေယျတ္ထ, နိတတ္ထ	န, ဝ	(၁၆၅)
[သဗ္ဗော- မူ, ဣ, အာယတန ဝိဘင်း နိဿယဉ္စလည်း ကြည့်ပါ။]			
နေရဉ္ဇရာ	ဟ, ဝ	(၇)
နေရာတိုင်း၌ ပရိမဏ္ဍလဝတ်ပါ	ခါ, ဝ	(၂၅၂)
နေလာဇာ ဝစနတ္ထ နီ, ဣ, ဝ (၂၄၅)	သီ, ဝ	(၄၇၂)
နေဝသုဒ္ဓ နာသုဒ္ဓ ဆုံးဖြတ်နည်း	ပါ, ဝ	(၈၆)
နေ့အခါ အိပ်ချိန်	ပါ, ဝ	(၄၈၂)
နောပါဒါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် အရေကောက်	န, ဝ	(၃၉)
နော(အတ္တနော)မတိဟု ပါဠိသုံး	ပါ, ဝ	(၄၀၅)
နားမလည်သော တရားရှင်တို့ကို ဝိနည်းစိုရ် အရှာခိုင်းရပုံ	ပါ, ဝ	(၈၅)
နံ+ဝိတက္ကယမာနံ အနက်ပေးပုံ	သီ, ဝ	(၃၀၅)
နာမ်နှင့် ရုပ် အမြန်အနှေး	က, ဝ	(၂၆၁)
နှာပိတ.... စိတ်, ဣ (၅၁၀) သီ, ဣ, ဒု (၃၀၃)		သီ, ဝ	(၂၈၉)

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

နှစ် သုံး လေးပါး ကံကတ္တားရှိရာ၌	ပါ, ဝ	(၁၃၉)
နတ်ကတော်ထွက်ခြင်း	သို့, ဝ	(၅၂၄)
နတ်ဩဇာကြောင့် စိုပြေခြင်း	ဟာ, ဝ	(၅၃၇)
နတ်ကို ဘုရားထက် အထင်ကြီး	သို့, ဝ	(၂၆၃)
နတ်သုခ၏ ဂုဏ်, ပမာဏ	သို့, ဟ	(၉၅)
နှစ်ပါးတတွဲ သိမ်ထည်းဝင်၍ ဥပုသ်ပြုပုံ	ဟာ, ဝ	(၃၉၄)
နှစ်ပါး သုံးပါး အကပ်ခံနိုင် စိတ်, ဝ (၃၀၇)	ခါ, ဟ	(၁၃၉)
နောက်ဆိုအပ်သော စကားသည် ပမာဏ	ပါ, ဟ	(၅၃၄)
ပကတညုတ အဖွင့်	ပါ, ဝ	(၁၉၂)
ပကတညုနာ	သို့, ဝ	(၁၄၈)
ပကတညူ	သို့, ဝ	(၁၈၀)
ပကတတ္ထေဟိ	ပါ, ဟ	(၄၁၉)
ပကတိ, ဣဿရ, ပဇာပတိ, ပုရိသ, ကာလဝိသေသ, အဏုဝါဒ	အ, ဟ	(၄၇၅)
ပကတိကထာ	ပို့, ဝ	(၁၃၅)
ပကတိနိဒ္ဒေသာ	အ, ဝ	(၂၇)
ပကတိဝါဒ အဏုဝါဒ	အ, ဟ	(၃၀)
ပကတိသာဝက	ပို့, ဝ	(၃၅)
ပကရဏာရမ္မ	ပို့, ဝ	(၁၉)
ပကရဏံ အနက်ဖွင့်	ပို့, ဝ	(၁၀)
ပကာရ အနက်	ပို့, ဟ	(၂၃၇)
ပကိဏ္ဍကကထာ	အ, ဝ	(၄၂)
ပကိဏ္ဍကသင်္ဂဟ	ပို့, ဝ	(၂၀၀)
ပက္ခဇာတ ၃ မျိုး	င, ဝ	(၇၀)
ပက္ခန္ဓနပဋိနိသဂ္ဂ	င, ဝ	(၂၇၂)
ပက္ခန္ဓိနော	ပို့, ဟ	(၃၀၁)
ပက္ခဟတော	င, ဝ	(၂၆၁)
ပက္ခပါတုပစ္ဆေဒန	အ, ဟ	(၁၁၁)
ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇ်	ပို့, ဝ	(၃၆၀)
ပဂ္ဂယု တိဋ္ဌေယျ	ပါ, ဝ	(၁၃၆)
ပစ္စက္ခဓမ္မော	ပို့, ဟ	(၁၄၃)
ပစ္စက္ခသိဒ္ဓစသော ၃ မျိုး ဝိ, ဝိ (၄၉၇)	အ, ဝ	(၆၂၉)
ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ သုတ္တိမလို	အ, ဟ	(၃၀)
ပဇ္ဇင်္ဂလိ, ဃရဓူပန	ပို့, ဝ	(၅၁၀)
ပစ္စုပ္ပန် ဟာ, ဝိ (၃၅)	ပို့, ဝ	(၁၆၂)
ပစတော	ပို့, ဟ	(၃၁၂)
ပစလာယသိ နော	အ, ဝ	(၁၉၇)
ပစလာယိကာ	ပို့, ဝ	(၂၅၁)
ပစ္ဆတ္တိကာ ပါ, ဝိ, ဒု (၄၂၅)	စိတ်, ဝ	(၃၇၃)

ပစ္စနိကဓမ္မေ ဈာပေတိ (ဈာယတိ)	ပါ, ဝ	(၅၇၀)
ပစ္စနိက, ပစ္စနိယ နီ, ဇီ, တ (၁၆၄)	ပါ, ဝ	(၄၄၉)
ပစ္စယဂဏောန	ပါ, ဝ	(၁၁၃)
ပစ္စယပဝါရဏာ	ပါ, ဝ	(၂၂၉)
ပစ္စယာ အရကောက်	ပါ, ဝ	(၃၂၇)
ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာနိပါတနာ	ပါ, ဝ	(၄၉၁)
ပစ္စယိကော	ပါ, ဝ	(၄၅၀)
ပစ္စယော ရူပသိဒ္ဓိမတ္တောဝ	ပါ, ဝ	(၃၅၀)
ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ	ပါ, ဝ	(၁၇၃)
ပဉ္စပတိဋ္ဌိတဝန္တနာ	ပါ, ဝ	(၂၅၄)
ပဉ္စပရိဝတ္တော	ပါ, ဝ	(၂၀၆)
ပစ္စည်းဖိတ်လျှင် ပစ္စည်းတောင်း, အိမ်၌ မနေရ	ပါ, ဝ	(၂၀၃)
ပစ္စည်း ၄ ပါးဖိတ်ပြီး၍ မေ့သောကြောင့် မလှူလျှင် တောင်းကောင်း	ပါ, ဝ	(၂၀၂)
ပစ္စယုတ္တ	ပါ, ဝ	(၀၀)
ပဉ္စကနည်း, စတုတ္ထနည်း	ပါ, ဝ	(၂)
ပဉ္စကနည်း, ဒုတိယဈာန်	ပါ, ဝ	(၄၃၁)
ပဉ္စမတ္တေဟိ အဖွင့် သီ, ဇီ, ပ (၂၂၉)	ပါ, ဝ	(၃၀၄)
ပဉ္စမဟာသုဝိန (ဘုရားအလောင်း အိမ်မက်ကြီးများ)	ပါ, ဝ	(၄၉၀)
ပဉ္စမိကပ္ပိယကုဋိ	ပါ, ဝ	(၅၀၆)
ပဉ္စမိ သတ္တမိသညာ	ပါ, ဝ	(၃၂၃)
ပဉ္စဝဏ္ဏာနံ၌ ဝဏ္ဏအနက်	ပါ, ဝ	(၄၁၀)
ပဉ္စဝိညာဏ ဓာတ်စသည်	ပါ, ဝ	(၂၀၄)
ပဉ္စသတာ ပုဒ်ပြီးပုံ	ပါ, ဝ	(၂၆၉)
ပဉ္စသီခေါ	ပါ, ဝ	(၁၀၁)
ပဉ္စဟာကာရေဟိ တာဒိ	ပါ, ဝ	(၂၀၀)
ပဉ္စဟိသမဏကပ္ပေဟိ	ပါ, ဝ	(၉၇)
ပစ္စာဇာတော (ပစ္စာဇာတော)	ပါ, ဝ	(၄၄၀)
ပစ္စုဒ္ဓရာမိ၏ အနက်	ပါ, ဝ	(၂၂၆)
ပစ္စုပ္ပန္နာ	ပါ, ဝ	(၃၃၆)
ပစ္စုရတ္တေ	ပါ, ဝ	(၃၀၂)
ပစ္စုသကာလေ	ပါ, ဝ	(၃၇၀)
ပစ္စုသသမယေ	ပါ, ဝ	(၄၂)
ပစ္စေက ပုဋ္ဌဿအဓိပ္ပာယ်	ပါ, ဝ	(၁၀၇)
ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ	ပါ, ဝ	(၂၇၅)
ပစ္ဆာဘတ္တိ	ပါ, ဝ	(၀၁)
ပဉ္စရ	ပါ, ဝ	(၂၉၀)
ပဉ္စရကရောဂါ (ပလိပ်ကပ်)	ပါ, ဝ	(၃၀၅)
ပဇာ	ပါ, ဝ	(၆၅)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ပဇ္ဇာ		(၄၀၀)
ပညတ္တိ		(၃၇၁)
ပညတ္တိပုဒ်၏ ဓိတ် ပစ္စည်း		(၂၂၄)
ပညတ်အပြား ၉ ပါး		(၁၄၀)
ပညတ်တော်၏အစွမ်း ၃ ပါး		(၁၄)
ပညာ၏ ဝစနတ္ထတမျိုး		(၃၆၁)
ပညာ ၂ မျိုး		(၅၂)
ပညာဏ်		(၅၁၂)
ပညာတတ်လေ ယဉ်ကျေးလေ		(၃၆၅)
ပညာပိတနိဋ္ဌာ		(၂၁၇)
ပညာသဒ္ဓါဖြင့် ယူရမည့်ပညာများ		(၃၉၉)
ပညာဒ္ဓါရ၏အဓိပ္ပာယ်		(၂၁၂)
ပဋိဂ္ဂို		(၁၀၃)
ပဋိပဋ္ဌာယန္တာ		(၄၃)
ပဋိပက္ခဘေရိနံ		(၁)
ပဋိပက္ခ (ဏီ)		(၆၄)
ပဋိပက္ခဝ		(၃၆၀)
ပဋိပက္ခမနံ (ဆွမ်းစားစရပ်)		(၂၂၇)
ပဋိပက္ခန္တံ နိဝတ္တနံ		(၁)
ပဋိပက္ခတရံ		(၂၅၀)
ပဋိပက္ခပ ပဝါရဏာ		(၂၂၉)
ပဋိပက္ခဟဏအမျိုးမျိုး		(၄၉၃)
ပဋိပက္ခဟေတုဘဝါ မှတ်တမ်း		(၂၉၄)
ပဋိပဿအဖွင့်		(၇၇)
ပဋိပဿသညာနံ		(၁၀)
ပဋိပဿဒ္ဓယံ		(၂၀၇)
ပဋိပက္ခကမ္ပံ		(၅၀၀)
ပဋိပက္ခရတိ		(၄)
ပဋိပက္ခရိသသိ		(၃၉၇)
ပဋိပက္ခသမုပ္ပါဒ၏ ဝစနတ္ထ	ဇီ၊ နိ (၅၄၇)		(၁၀)
ပဋိပညာ၏အနက်		(၄၆)
ပဋိပညာတကာရဏံ		(၂၉၂)
ပဋိပက္ခ		(၁၆၄)
ပဋိပက္ခ အန္တ ရာယ်ပြုတရား		(၂၆၄)
ပဋိပဒါပိသုဒ္ဓိ		(၁၄၆)
ပဋိပဒါဒေတဗ္ဗအနက်		(၁၂)
ပဋိပဋိနန္ဒတမျိုး		(၁၄၆)
ပဋိပဋိစိတ္တိ		(၄၄၃)

ပဋိဘိသု	ဤ	(၄၁)
ပဋိဘာဝတိရိယံ	ပဋိ	(၁၇၃)
ပဋိယာဒိတအဖွင့်	ငါ	(၂၀၀)
ပဋိယာလောကံ	စိတ်	(၃၅၇)
ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝါ	အ	(၁၂၉)
ပဋိလာတံ	မ	(၁၇၁)
ပဋိဝါနေတိ၏ သဒ္ဓတ္တ, အဓိပ္ပါယတ္တ	အ	(၂၇၀)
ပဋိဝိသက	စိတ်	(၂၃၀)
ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ	ပဋိ	(၄၀၁)
ပဋိသင်္ခါ သန္တိဋ္ဌနာ	အ	(၄၄၁)
ပဋိသန္တာရပြု-မပြုကောင်း	ပါ, ဇီ, တ(၃၆၉)နီ, ဇီ, ပ(၃၇၇)	နီ, ဇီ, ပ	အ	(၂၄၀)
ပဋိသန္တိပဝတ္တိယံ	ပဋိ	(၂၅၃)
ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်	အ	(၁၂)
ပဋိသလ္လာနာ	ငါ	(၁၆၃)
ပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်	မ	(၃၀၀)
ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်	မ	(၃၁၇)
ပဌမဗျာန် စသည်၏အစဉ်	မ	(၁၂၅)
ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်	မ	(၁၁၉)
ပဌမ ဗုဒ္ဓဝစန	အ	(၉၂)
ပဌမမောဓိ	ငါ	(၁၃၀)
ပဌမဝိဘတ္တိ	အ	(၅၁)
ပဌမ သာသေယျဉ္စ မာတုဂါမ ပါ, မပါ	စိတ်	(၅၀)
ပဌမာဘိသမ္မုဒ္ဓေါ	ဤ	(၀)
ပဌမော (ပထမော)	ဤ	(၅၆၁)
ပဌမံတာဝ သီ, ဇီ, တ	(၂၇)	မ	(၁၀)
ပဌော (ပဌေါ)	စိတ်	(၁၉၁)
ပဏ္ဍိတက	ပဋိ	(၄၄၉)
ပဏ္ဍိတ ပဋိရူပကာနံ	ပဋိ	(၃၁၀)
ပဏ္ဍိတာ	စိတ်	(၄၄၀)
ပဏ္ဍိတာ, ဗျတ္တာ	ငါ	(၅၇၂)
ပဏ္ဍုကမ္မလာ	အ	(၁၂)
ပဏ္ဍုပလာသ (ရှင်လောင်း)	ငါ	(၃၆၀)
ပဏ္ဍုပလာသိကာ	ပဋိ	(၄၂၆)
ပဏ္ဍုက်အမျိုးမျိုး ခါ, ဇီ, ပ	(၁၂၄)	ဤ	(၂၂၀)
ပဏ္ဍုကားရံ	ငါ	(၅၁၂)
ပဏာမ၏တရားကိုယ်	မ	(၁၆)
ပဏာမစေတနာ၏ ဒိဋ္ဌဓိမှ အကျိုးပေးပုံ	မ	(၁၇)
ပဏာမစေတနာသည် ဥပတ္တန္တက	မ	(၁၀)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ပဏာမပြုရာ၌ အရိယသံဃာ	ပဏာမပြုရာ၌ အရိယသံဃာ	(၃)
ပဏိပါတော (ပါဏိပါတော-မဟုတ်)	ပဏိပါတော (ပါဏိပါတော-မဟုတ်)	(၂၄၀)
ပဏိတာ	ပဏိတာ	(၃၂၉)
ပဏံ (ပဏိတကံ)	ပဏံ (ပဏိတကံ)	(၅၇၆)
ပတ္တကလ္လရွတ်ကြပုံ	ပတ္တကလ္လရွတ်ကြပုံ	(၃၆)
ပန္နဗ္ဗ သယနာသနံ	ပန္နဗ္ဗ သယနာသနံ	(၁၂၉)
ပတ္တက္ခန္ဓအဖွင့်	ပတ္တက္ခန္ဓအဖွင့်	(၅၄)
ပတ္တသိက္ခာပုဒ်	ပတ္တသိက္ခာပုဒ်	(၄၂၂)
ပတိတ္တိန္ဒြေ	ပတိတ္တိန္ဒြေ	(၁၇၀)
ပတိဗန္ဓ	ပတိဗန္ဓ	(၃၅၀)
ပတိဘာနစိတ္တ ဝိစိတ္တာ	ပတိဘာနစိတ္တ ဝိစိတ္တာ	(၂၆၉)
ပတိသလ္လိယိတုံ	ပတိသလ္လိယိတုံ	(၁၅၀)
ပတိသာမေတွာ	ပတိသာမေတွာ	(၂၀၀)
ပတိသေဝတိ၌ တိရိဘတ်	ပတိသေဝတိ၌ တိရိဘတ်	(၄၀၉)
ပတိယယတိ (ပစ္စယော)	ပတိယယတိ (ပစ္စယော)	(၃၅၃)
ပတိယာယိတဗ္ဗကော	ပတိယာယိတဗ္ဗကော	(၄၅၉)
ပတိဟာရ (တံခါးစောင့်)	ပတိဟာရ (တံခါးစောင့်)	(၃၂၂)
ပတ္တုဏ္ဏသင်္ကန်း	ပတ္တုဏ္ဏသင်္ကန်း	(၅၂၃)
ပတောဒေါ	ပတောဒေါ	(၃၆၄)
ပတ္တပတ္တပုလကံ (မူလကံ)	ပတ္တပတ္တပုလကံ (မူလကံ)	(၉၂)
ပထဗျာရာဇာစသည်	ပထဗျာရာဇာစသည်	(၅၆၀)
ပထဝိမဏ္ဍ, သြဇ, ပပ္ဖုဂ္ဂ	ပထဝိမဏ္ဍ, သြဇ, ပပ္ဖုဂ္ဂ	(၁၁၃)
ပထဝီ (ပုထဝီ)	ပထဝီ (ပုထဝီ)	(၅၉၉)
ပထဝီဓာတု	ပထဝီဓာတု	(၄၃၅)
ပဒအနက်	ပဒအနက်	(၃၁၆)
ပဒကောစသည်	ပဒကောစသည်	(၁၀၅)
ပဒကော (ဝေယျာကရဏော)	ပဒကော (ဝေယျာကရဏော)	(၃၁၀)
ပဒတ္တုတိ	ပဒတ္တုတိ	(၃၂၉)
ပဒပရမောအဖွင့်	ပဒပရမောအဖွင့်	(၁၂၄)
ပဒပူရဏ မတ္တမေဝ ပါ, ဇီ, ပ	(၃၀၅)	ပဒပူရဏ မတ္တမေဝ ပါ, ဇီ, ပ	(၄၀၁)
ပဒပ္ပမာဏဋ္ဌာနံ	ပဒပ္ပမာဏဋ္ဌာနံ	(၃၅၁)
ပဒဘာဇနီယ	ပဒဘာဇနီယ	(၁)
ပဒရသာဠဝ	ပဒရသာဠဝ	(၄၀၀)
ပဒဝါရဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ဒုတိယပါဒ	ပဒဝါရဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရာ၌ ဒုတိယပါဒ	(၆၁)
ပဒဝိတိဟာရေန ဟာ, ဇီ	(၉၉)	ပဒဝိတိဟာရေန ဟာ, ဇီ	(၃၉၃)
ပဒသမ္ပန္န	ပဒသမ္ပန္န	(၅၇၀)
ပဒါနိ	ပဒါနိ	(၃၅၁)
ပဒါနုပဒံ	ပဒါနုပဒံ	(၂၆၀)

ပဒါဝတ္ထိကန္တ, ဝါကျာဝတ္ထိကန္တ	(၃၉)
ပဓာနအနုယောဂ	(၃၀)
ပဓာနပင်္ကတတ္ထိ	(၅၁)
ပန တထာပိ	(၇)
ပန္နရသီဥပုသ် ဝါဒကွဲ	(၃၀)
ပန္နလောမာအဖွင့်	(၁၀၉)
ပပဉ္စေန္ဒိ	(၁၅)
ပဗ္ဗဇာနှင့် သဒ္ဓမ္မဿဝန	(၂၉၀)
ပဗ္ဗ, သဒ္ဓိ, ဩဓိ	(၄၂)
ပဗ္ဗတသင်္ခေပေ	(၂၁၇, ၅၅၉)
ပဗ္ဗာဇန ၃ မျိုး	(၅၉)
ပဗ္ဗာနံ သမဉ္ဇန ပသာရဏ	(၅၁)
ပဗျာဟာသိ	(၃၉၃)
ပဘင်္ဂု၏ ဓာတ်ပစ္စည်း	(၁၉၅)
ပဘိန္ဒုပဋိသမ္ဘိဒေါ	(၂၀)
ပဘိန္ဒုမဒံ စက္ခုဟတ္ထိ	(၂၄၂)
ပမာဏကတံ (အပ္ပမာဏကတံ) ကမ္မ	(၃၁၉)
ပမာဒလေခါ	(၂၀)
ပယတံ	(၄၃၁)
ပယိရုဒါဟာသိ	(၂၀)
ပယုတ္တဝါစာ ပါ, ဋီ, စ	(၁၀၃)	(၂၁၄)
ပယောဂ, ဥပါယ	(၃၉၁, ၃၉၃)
ပယောဂ, ဥဒ္ဓါရ	(၅၇၀)
ပယောဂဆရာ	(၃၇၃)
ပယောဂဝတ္ထုမဟန္တတာ	(၅၅၄)
ပယောဇဉ်ခေါ်ပုံ	(၁၂)
ပယောဇန၏ ဝစနတ္ထ	(၁၃)
ပရပဋိမဒ္ဓ ဇီဝိကတ္တာ	(၃၄၄)
ပရမ္ပရဘောဇနေ	(၉၄)
ပရမတ္ထော၏ ဝစနတ္ထ	(၄၃)
ပရမနှင့် ပါရမီ	(၂၀၁)
ပရမနိပစ္စကာရော.... ပါ, ဋီ, တ	(၃၉၄)	(၂၄၀)
ပရမပုဒ်အနက်	(၉)
ပရမန္တ ပရမပရိစ္ဆေဒဟု ဖွင့်	(၂၁၇)
ပရမ္မုခဝိကပ္ပနာ ပြုပုံ	(၂၃၇)
ပရမ္မုခိ အာလိဂေယျ	(၂၀၇)
ပရလောက-ဣဓလောက	(၃၄၇)
ပရဿ-အတ္တနောပဒ	(၂၆၇)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ပရဿဟရဏံ	မာ	(၁၀၂)
ပရာမသန, အဿာဒန, အဘိနန္ဒန ...	ဇီ, နိ (၂၄၁)		မာ	(၂၀၉)
ပရာမာသ	မာ	(၃၆၀)
ပရာယတ္တဝုတ္တိတံ	မာ	(၃၉)
ပရာယတ္တ	မာ	(၄၉၄)
ပရိကန္ဓော (တ္ထော)	မာ	(၃၉၀)
ပရိကထာ, ဩဘာသ	မာ	(၁၁)
ပရိကပ္ပိဝဟာရ	မာ	(၉၉)
ပရိကပ္ပိတောကာသ ဗဟိနိပါတ	မာ	(၁၇၄)
ပရိကမ္မကတဘူမိ၏ အပေါ်ခင်း	မာ	(၁၂၅)
ပရိက္ခာရ စောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရကျိုး	မာ	(၃၃၄)
ပရိက္ခာရစောဠ၌ အရေအတွက်မရှိ	မာ	(၂၃၀)
ပရိက္ခာရ, ပရိဝါရ	မာ	(၄)
ပရိစရိသထိ	မာ	(၂၇၀)
ပရိစ္ဆာဂပဋိနိသဂ္ဂ	မာ	(၂၇၂)
ပရိစာရေတိ (ဟိ) သီ, ဇီ, ဒု (၁၄၅)		မာ	(၁၉၉)
ပရိစ္ဆေဒါကာသ, ကသိဏ	မာ	(၄၀၀)
ပရိဇိတံ (အဂ္ဂိပရိဇိတံ)	မာ	(၉၇)
ပရိဏတသိက္ခာပုဒ်	မာ	(၄၆၀)
ပရိဏတံ၏ ပုဒ်ပြီးနှင့် အဓိပ္ပါယ်	မာ	(၄၆၉)
ပရိဏာမ	မာ	(၁၆၉)
ပရိဏာယကဋ္ဌ	မာ	(၃၉၅)
ပရိဏာယိကာ	မာ	(၃၆၃)
ပရိတ္တအာရုံ	မာ	(၂၄၆)
ပရိတဿနာ	မာ	(၀၁)
ပရိတဿိတဝိပ္ပန္နိတံ	မာ	(၀၃)
ပရိတ္တာ၏ ဝစနတ္ထ	မာ	(၃၂၆)
ပရိဒဟိတွာ	မာ	(၉၆)
ပရိနိပ္ပန္နရုပ်	မာ	(၇၂)
ပရိပန္နေ တိဋ္ဌတော	မာ	(၃၁၅)
ပရိပါဇိတံ	မာ	(၀၅)
ပရိပုဏ္ဏကောသကောဠာဂါရ....	မာ	(၀)
ပရိပူရတိ	မာ	(၁၆၄)
ပရိဗန္ဓကရဏ	မာ	(၁၀၄)
ပရိဗ္ဗာဇက, ပဗ္ဗန္ဓာ	မာ	(၃၂၄)
ပရိဗ္ဗာဇကော	မာ	(၂၃၁)
ပရိဘူဇိ (ဘူဇိ) မူက္ခ	မာ	(၂၉)
ပရိဘောဂဠာနနှင့်စပ်၍ စေတိ ၃ မျိုး	မာ	(၃၀၅)

ပရိမဏ္ဍလအာလောပ	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၂၇၂)
ပရိမဏ္ဍလပဒေသန	စိတ်, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၆၃)
ပရိမဏ္ဍလဝတ်နည်း မသင်လျှင် အနာဒရိယ	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၂၅၇)
ပရိမာရိတိန္ဒြိယော	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၇၅)
ပရိမုခံသတိ	သီ, ဝေါ, တ (၁၂၇)	ပါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၀၆)
ပရိယန္တဝတိ	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၄၀၀)
ပရိယတ္တိပုဒ်ပြီးပုံ	ပါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၅၆)
ပရိယာဒိတ	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၅)
ပရိယာပန္န	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၆၃၅)
ပရိယာပုဏ္ဏာမိ	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၄၉၉)
ပရိယာယံ	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၆၇)
ပရိယာယော	ပါ, ဝေါ, ပ (၅၁၆)	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၂၃၆)
ပရိယာယောယေဝ	ပါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၆၀၅)
ပရိယာယ်ဟောရကျိုး	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၃၃၇)
ပရိဝတ္တက ဒွါရ	ပါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၄၇၂)
ပရိဝတ္တေတွာနှင့် ဝိကပ္ပအဓိပ္ပာယ်	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၃၉၀)
ပရိဝေသနံ	ပါ, ဝေါ, တ (၅၇၅)	စိတ်, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၃၂၄)
ပရိဝေဏပုဒ် အဖွင့်	ပါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၇၉)
ပရိသင်္ကတ ၃ မျိုး	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၂၅၇)
ပရိသဝသေန သီမာ ဝနိတာ	ဟာ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၆၄၄)
ပရိသုဒ္ဓဒေသနာ ဖြစ်ပုံ	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၄၂၇)
ပရိသုဒ္ဓေ စသည်	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၅၃၅)
ပရိသုပဋ္ဌာပက (ကျောင်းထိုင်)	စိတ်, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၅၉)
ပရိဟရဏေ	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၅၃)
ပရိဟာရေန	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၄၁)
ပရိဟာရော	ဟာ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၂၇)
ပရိဟာရံ	စိတ်, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၃၆)
ပရူပဟာရဝါဒ	စိတ်, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၃၇၄)
ပရေဇ် အနက်များ	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၃၂၄)
ပရောက္ခာ စသော ဝိဘတ် ၃ မျိုး၏ သက်ရာ	ကံ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၃၁၁)
ပရောပဏ္ဍာသ	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၇၆)
ပရံမုခကပ္ပိယကဒရက	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၄၀၁)
ပရံပိယ မတ္တာယ	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၅၄)
ပလ္လင်္ဂံ	ပါ, ဝေါ, တ (၁၀၅)	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၂၅)
ပလ္လဏ္ဍက	ခါ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၃၃၆)
ပလ္လတ္တိကာ	စိတ်, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၄၁၀)
ပလာပ (ယ) နာကဒရံ	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၁၅)
ပလာလပုဉ္ဇ	သီ, ဝေါ, ဝေါ, ဝေါ	(၁၂၅)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ် = မာတိကာ

ပလိဗောဓောနာမ	စိတ်	(၃၉၃)
ပလိဗောဓံ	ပါ	(၃၁၁)
ပလ္လောမော	သိ	(၄၀၇)
ပလမ္ဘေသိ	သိ	(၂၇၆)
ပဝတ္တဖလ၌ နှစ်နည်း	သိ, ဣ, တ (၄၂၆)	မူ	(၁၅၇)
ပဝတ္တမံသံ	ပါ, ဣ, စ (၁၂၀)	ဟာ	(၄၀၇)
ပဝတ္တသန္တတာဓိပတေယျံ	မူ	(၂၀၀)
ပဝတ္တာရော (မန္တာနံ)	သိ	(၄၃၄)
ပဝတ္တိ ဌိတိမတ္တကမေဝ	မူ	(၂၆၅)
ပဝတ္တိ, နိမိတ္တိ	သိ	(၁၀)
ပဝါရဏာ အမျိုးမျိုး	ဟာ	(၄၂၆)
ပဝါရဏာ ပစ္စုတ္တရနာ	ခါ	(၂၀၀)
ပဝါရဏာ၌ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်	ဟာ	(၄၂၅)
ပဝါရဏာသင်္ဂဟံ	သိ, ဣ, တ (၂၀၇)	ဟာ	(၅၅၃)
ပဝေစ္ဆတိ	ကဏ်, ဣ, ဒု (၄၁၂)	မူ	(၂၁၆, ၄၉၃)
ပဝေဏိအာဂတ	ခါ	(၁၆၉)
ပဝေဒေတိ (ဒီပေတိ)	သိ	(၀)
ပဝေသနံ	ပါ	(၄၂၆)
ပသန္ဓာကာရံ	သိ, ဣ, စ (၁၄၆)	ပါ	(၇၂)
ပသယျာဝဟာရ	ပါ	(၉၉)
ပသာခ	စိတ်	(၅၂၁)
ပသေ (သေ) နဒိ	သိ	(၃၀၇)
ပဟာနသံဝရ	မူ	(၂၂၆)
ပဟာနေကဋ္ဌ	မူ	(၇၉)
ပဟာန် ၅ ပါး	မူ	(၁၀၀)
ပဟာရသမုစ္စိတာ	စိတ်	(၃၀၄)
ပဟိတက္ခော	သိ	(၁၅၅)
ပဟူတဓနဓည	ပါ	(၂၀၀)
ပဟူတဓနဓညဝါ	မူ	(၁၄၉)
ပဟူတပုဒ်အဖွင့်	ပါ	(၇၀)
ပဟူတဝိတ္တုပကရဏ	ပါ	(၁၇၁)
ပဋိသတ္တမ္မ	ပါ	(၂၂၆)
ပါကတိန္ဒြိယေ	ပါ	(၃၉၅)
ပါစိနံ	ပါ	(၂၉)
ပါဠိပဒဒိဝသ၌ သိဟိန္ဒ အိန္ဒြိယအခေါ်ကွဲပုံ	ပါ	(၃၂၅)
ပါဠိဟာရိယ ၃ မျိုး	မူ	(၁၀)
ပါဠိဟိရအဖွင့်	မူ	(၄၁၇)
ပါဏ၏ တရားကိုယ်	ခါ	(၁၉၁)

၅၄၈

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ပါဏဘူတေ	သိ, ဝ	(၄၄၀)
ပါဏာတိပါတ	သီ, ဋီ, ပ(၄၃၁)	ပါ, ဝ	(၂၀၇)
ပါဏာတိပါတီ ဝိပျိဟ်နှင့် အရကောက်	ခါ, ဝ	(၁၉၁)
ပါဏုပေတံ	ပါ, ဝ	(၀၀)
ပါတဗ္ဗတံ	သိ, ဝ	(၁၀၉)
ပါတရာသော	သိ, ဝ	(၂၅၇)
ပါတိမောက် ၂ မျိုး	ခါ, ဝ	(၀, ၇၆)
ပါတိမောက္ခ သံဝရ သံဝုတော	စိတ်, ဝ	(၁၅၃)
ပါတိမောက္ခသံဝုတော	သိ, ဝ	(၄၄၇)
ပါတိမောက္ခ ဥဒ္ဓိသိဿာမိနှင့်စပ်၍ မှတ်ရမည့်အဓိပ္ပါယ်....	ခါ, ဝ	(၉၉)
ပါထေယျံစသည်	က, ဝ	(၉၃)
ပါဒပုဉ္ဇန	ခါ, ဝ	(၄၉)
ပါဒ၏ ပမာဏ	ခါ, ဝ	(၁၀၅)
ပါဒေသု ဂဟေတွာအဖွင့်	ပါ, ဝ	(၂၂၉)
ပါန=ပါဏ(ပဿာသ)	ပါ, ဝ	(၁၆၀)
ပါပဏိကေန	ဟ, ဝ	(၅၅၃)
ပါပတ္ထစသည်	က, ဝ	(၃၉၅)
ပါပါနိ	ပါ, ဝ	(၁၀၆)
ပါပိစ္ဆတာ	ခါ, ဋီ, ပ(၂၁၄)	ပါ, ဝ	(၁၄၇)
ပါဘဘံ အနုပ္ပဒေတု	သိ, ဝ	(၁၅)
ပါမောဇ္ဇိ	သိ, ဝ	(၂၂၃)
ပါယသံ(မရပါယသံ)	စိတ်, ဋီ (၂၂၂)	သိ, ဝ	(၃၆၀)
ပါရမီ ၃ မျိုး	နီ, ဋီ, ပ(၂၅၁)	သိ, ဝ	(၃၀၅)
ပါရာဇိကကို အကြွင်းထားတော်မမူ	ပါ, ဝ	(၄၃၁)
ပါရာဇိကသ၌ အဿအနက်....	ပါ, ဝ	(၄၂၄)
ပါရာဇိက ၂၄ ပါး	ခါ, ဝ	(၂၁၆)
ပါရာဇိကကျသူကို ရှိခိုးကောင်း မရှိခိုးကောင်း	ပါ, ဝ	(၀၂)
ပါရာဇိကကျသော်လည်း ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်နိုင်ပုံ	ခါ, ဝ	(၂၁၁)
ပါရာဇိကရက္ခဏက	စိတ်, ဝ	(၃၇၆)
ပါရာဇိကော	ပါ, ဋီ, ဒု(၄၁၆)	ခါ, ဝ	(၁၄၄)
ပါရိစ္ဆတ္တကမူလမှီ	ခါ, ဝ	(၁၁)
ပါရိဇုညံ ပုဒ်အဖွင့်	ပါ, ဝ	(၃၉၃)
ပါရိပူရိ	သိ, ဝ	(၂၂၂)
ပါရိဗန္ဓကတော	ပါ, ဝ	(၁၄၄)
ပါရိဗန္ဓိကာ	ပါ, ဝ	(၅၄၃)
ပါရိဝါသိကံ	ပါ, ဝ	(၂၃၀)
ပါရိဝါသိယ	ခါ, ဝ	(၃၉၅)
ပါရိသေသေန	ခါ, ဝ	(၅၀၇)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ပါရိသဇ္ဇာ	သို့	(၂၀)
ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြန်ညှိ မျိုး	ခါ	(၇၇)
ပါရိသုဒ္ဓိ ဆန္ဒဒါန	ဟာ	(၃၇၆)
ပါရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာန်း	ငါ	(၂၁၀)
ပါရံ	ပွဲ	(၃၀၀)
ပါဝစနံ သုပုပ္ဖိတံ	ဖေ	(၂၂၀)
ပါဝါရ, ကောဇဝ	ခါ	(၅၃)
ပါသဏ္ဍပုဒ်ဖွင့်	ငါ	(၂၂၁)
ပါသာဒိကတ္ထံ (တ္ထံ)	ပွဲ	(၃၅၅)
ပါသာဒိကေန သမ္ပါဒေဟိ	ဟာ	(၉၅)
ပါသာဒတလသာဋီကာ	ဖေ	(၁၁၀)
ပါဟုနက (ပဟေနက) သက္ကာရော	ပွဲ	(၃၄၆)
ပါဟုနေ	ပွဲ	(၄၁၀)
ပါဠိပုဒ်နက်	ငါ	(၁၄၄)
ပါဠိလိုမဆိုတတ်လျှင် ဆိုတတ်ရာဘာသာဖြင့် ဆိုနိုင်	ငါ	(၂၂၀)
ပါဠိတော်၌မလာသော ထောပတ်စသည်	ခါ	(၄၄၃)
ပါဠိတော်လာကမ္မဋ္ဌာန်း ၃၀	ဖေ	(၄၂၉)
ပါဠိတော်ပါဌ် စိစစ်	ဖေ	(၁၁၀)
ပိအနက်ကိုဟောသော ပန	ငါ	(၅၉၅)
ပိ၏ သံမိဏ္ဍနတ္ထ	ပွဲ	(၂၃၀)
ပိဋကပုဒ်၏အဖွင့်	ငါ	(၁၂၇)
ပိဋဘဝဂံ	ဖေ	(၃၀၀)
ပိဋသမယ၌ ဉာတိပဝါရိတတောင်းလျှင် လွတ်-မလွတ်	ခါ	(၄၄၉)
ပိဏ္ဍဒါယကာ	ပွဲ	(၂၉၉)
ပိဏ္ဍပါတ	ငါ	(၅၆၄)
ပိဏ္ဍပါတ ပဋိတ္တန္တ သိ, ဇီ, တ	(၁၂၅)		ငါ	(၂၇၀)
ပိဏ္ဍရသ ဘောဇနာဒိနိ	ဖေ	(၂၆၅)
ပိဏ္ဍိယာလောပ ဘောဇနံ	ငါ	(၃၄၄)
ပိဏ္ဍုက္ခေပကံ	ဇိတ်	(၄၂၄)
ပိဏိန္ဒြိယော ပါ, ဇီ, တ	(၃၀၇)		ငါ	(၂၄၉)
ပိတာမဟယုဂ၌ ယုဂ၏ ယုဂဋ္ဌအနက်	ငါ	(၂၆၅)
ပိတာမဟယုဂ၌ ယုဂ၏ အာယုပုံမာဏအနက်	ပွဲ	(၄၆၀)
	ငါ	(၂၆၄)
ပိတ္တုမ္မတ္တကနှင့် ယက္ခမ္မတ္တက	ငါ	(၄၄၃)
ပိယဝစနမေတံ ပါ, ဇီ, ဒု	(၁၁၁)		ငါ	(၄၀၀)
ပိယော မနာပေါ ဂရု	ပွဲ	(၃၅၉)
ပိယော, သုခေမိဇ္ဇတာ	ငါ	(၁၉၅)
ပိရေ ပိနဿ	ခါ	(၁၉၁)

၅၅၀

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဝိသဒ္ဓါ၏အဖွင့်	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၇၉)
ဝိသာစော	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၅၂)
ဝိသုဏ, ဖရသ, သမ္ဗုပ္ပလာပ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၄၆၁)
ဝိသုဏဝါစာ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၉၁)
ဝိသုဏာ၌ ဝိသုခံတ်ဟု မှား.....	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၃၆၆)
ဝိသောဒရာဒိဂိုဏ်း ပါ, ဋီ, ပ	(၄၅၂)	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၅၅)
ဝိဋ္ဌသပ္ပိ နီ, ဋီ, တ	(၃၂၅)	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၆၁)
ဝိတိ၏ ဝစနတ္ထ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၂၃)
ဝိတိ ၅ မျိုး	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၅၃)
ဝိတိမနဿ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၅၉)
ဝိတိသဓမ္မာဇ္ဈင်ဖြစ်ကြောင်း	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၀၇)
ဝိတိ သမ္ဘာဝနတ္ထ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၄၅၇)
ဝိသဆေးဆပ်	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၄၈၁)
ပုဉ်းကံရှိသူပြုလျှင် အကောင်းချည်း	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၉၈)
ပုဂ္ဂလအဓိဋ္ဌာနနယေန	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၆၃၃)
ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတာ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၅၄)
ပုဂ္ဂလောဥပလက္ခတိ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၄၁)
ပုဂံ ၃ မျိုး	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၄၄)
ပုဂံစသည် စင်ကြယ်စွာဆေးရကျိုး	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၃၀၅)
ပုဂံစသည် မစင်ကြယ်လျှင် အာပတ် ၃ ချက်	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၃၀၆)
ပုဂ္ဂိုလ် ၄ မျိုး	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၄၀၄)
ပုဗ္ဗဒ္ဓိကတာ၏ ဝစနတ္ထ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၄၈)
ပုစ္ဆာစေးဒနာ နာမည်တပ်ပုံ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၆၃)
ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၅၃)
ပုစ္ဆာမူဠဿ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၆၀)
ပုစ္ဆိတာနော (န)	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၃၀၉)
ပုညက္ခယမရဏ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၀)
ပုညသမ္မတာ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၅၁)
ပုညာဘိသန္ဓိ ဝိပုလံ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၁၄)
ပုဋေသေန, ပုဋ်သေန	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၅၀၁)
ပုဏ္ဏပတ္တ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၃၉၁)
ပုဏ္ဏာ-ပုဏ္ဏမာ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၃၀)
ပုတ္တာနံ၌ သာမညနိဒ္ဒေသ, ဧကသေသံ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၃၀)
ပုထုဇ္ဇနော နီ, ဋီ, စ	(၉၂, ၃၇၁)	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၃၇၅)
ပုဒ်နက်ဟူသမျှ သတ္တာကြိယာရှိ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၄၈၆)
ပုထုဇဉ်က သောတာပန်စိတ်ကိုသိနိုင်	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၉၄)
ပုထုဇဉ်သဒ္ဓါ၌ အသာဆုံးမင်း	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၂၇၄)
ပုထုတ္တပဘောဒ	ပဉ္စမ-အပိုင်း	(၆၂)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ပုထုဝါယံ၌ ပုဒ်အမျိုးမျိုး	စ	(၉၇)
ပုပ္ဖဆန္ဒက	စ	(၁၆)
ပုပ္ဖဆန္ဒက၏အကျိုးမြင်ပုံ	စ	(၇၂)
ပုပ္ဖန္တိ လောဟိတဿနာမံ	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၂၃၃)
ပုပ္ဖါဝဠိ	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၅၁၇)
ပုပ္ဖ	စ	(၂၃၆)
ပုပ္ဖကရဏနှင့် ပုပ္ဖကိစ္စ	ခါ, ဝါ, ဝါ	(၁၅)
ပုပ္ဖကရဏ ၄ ပါးအဓိပ္ပာယ်	ခါ, ဝါ, ဝါ	(၁၅)
ပုပ္ဖဏ္ဍံ, အပရဏ္ဍံ	ခါ, ဣ, ဒု (၆၀)	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၂၇)
ပုပ္ဖက္ခသမယံ	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၉၅)
ပုပ္ဖန္တကပ္ပိကာ	ပီ, ဝါ, ဝါ	(၂၆)
ပုပ္ဖနိမိတ္တံ	ပီ, ဝါ, ဝါ	(၃၉၂)
ပုပ္ဖပယောဂပဉ္စက	ခါ, ဝါ, ဝါ	(၁၇၆)
ပုပ္ဖယောဂေါ	ဟာ	(၅၆)
ပုပ္ဖရတ္တစသည်	ကဏ်	(၃၇)
ပုပ္ဖာစရိယာနုဘာဝံ (အာနုဘာဝ အရကောကံ)	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၁၇)
ပုပ္ဖုဠာယီ, ပစ္ဆာနိပါတီ	ပီ, ဝါ, ဝါ	(၃၆၉)
ပုပ္ဖေနိဝါသအဖွင့်	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၁၁)
ပုပ္ဖေနိဝါသဉာဏ်နှင့် ထူးပုံမှတ်ချက်....သီ, ဣ, တ	(၅၄၇)	ပါ, ဝါ, ဝါ	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၁၆)
ပုပ္ဖေဝ သဒ္ဓိဝါသေနအနက်	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၂၂၇)
ပုရတ္ထိမော	ကဏ်	(၁၃၀)
ပုရမှာကံအဖွင့်	ဟာ	(၃၆၇)
ပုရာဏကထာ	ပီ, ဝါ, ဝါ	(၃၁၀)
ပုရာဏစိဝရသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝါ, ဝါ	(၃၇၅)
ပုရာဏဒုတိယိကံ	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၂၂၀)
ပုရိမသိဒ္ဓ သမ္ပန္နဂဟဏာဝိထိ	ခါ, ဝါ, ဝါ	(၅၂၅)
ပုရိသကာရေ	ပီ, ဝါ, ဝါ	(၃၂၃)
ပုရိသပ္ပမာဏံ	ဟာ	(၄၇၉)
ပုရိသဘူမိ ဂ ပါး	ပီ, ဝါ, ဝါ	(၃၃၅)
ပုရိသမဒ	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၂၅၆)
ပုရိသယုဂဝသေန	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၁၄၀)
ပုရိသယုတ္တယာဉ်	ဟာ	(၄၆၂)
ပုရိသဝိသေသောနာမ ဉာတဗ္ဗော	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၅၉)
ပုရိသသဏ္ဍာနံ (လိနိပြန်ပုံ)	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၄၅၆)
ပုရေဒိပ္ပ (ဗ္ဗ) တိ အဆုံးအဖြတ်	ပါ, ဝါ, ဝါ	(၅၅)
ပုရေ (ပုရ) ကွာရော	ကဏ်	(၅၁၄)
ပုံလိနိဒံအမျိုးမျိုး	ကဏ်	(၁၄)
ပူဇာရဟန္တ ဝိကဝသစ်စွင့်ပုံ	ပီ, ဝါ, ဝါ	(၁၁၁)

ပူဇော်တော်တော် အရဟအနက်	ပါ,	၁၂၅
ပူရဏကထာ.... သီ, ဇီ, ပ(၄၅၄)စိတ်, ဇီ(၁၂)		ပါ,	၁၀၉
ပူရိမပန်းကုံး	ပါ,	၁၇၀
ပေစာစာအုပ်များ ဂရုဘာဏ်လား	ပါ,	၂၂၄
ပေဋကေပုဒ်ဖွင့်	ပါ,	၅၇၄
ပေတလောကော	ပါ,	၄၇၀
ပေမနိယာဏ် ပုဒ်ပြီး.... သီ, ဇီ, ပ (၄၇၃)		ပါ,	၂၄၆
ပေမံ	ပါ,	၂၀၇
ပေယျာလံ နီ, ဇီ, ပ (၆၅)		ပါ,	၄၃၁
ပေသလံ	ပါ,	၂၆၅
ပေသုနေယျံ	ပါ,	၁၄၉
ပေါက္ခရဝသံ	ပါ,	၃၀၃
ပေါက္ခရသာဒီ (တီ)	ပါ,	၂၉၇
ပေါင်္ဂါနုပုဒ်	ပါ,	၁၉
ပေါတ္ထက	ပါ,	၃၇၂
ပေါတ္ထကရူပံ သီ, ဇီ, တ (၆၇)		ပါ,	၄၀၅
ပေါနောဘဝိကာ	ပါ,	၀၂
ပေါရာဏာပနဉ္စ ပနအနက်	ပါ,	၃၆၂
ပေါရာဏေဟိ	ပါ,	၇
ပေါရိသိယံ	ပါ,	၁၅၁
ပေါရိဇာပုဒ်ပြီး ... နီ, ဇီ, စ(၂၄၇)သီ, ဇီ, တ(၄၇၇)		ပါ,	၄၇၄
ပေါသိနီ	ပါ,	၁၇၄
ပံသုဝိသာစက	ပါ,	၄၉၆
ပန်းအိုးထည်း၌ ဇာတပထဝီ ခါ, ဇီ, ဒု (၂၄)		ပါ,	၆၆
ပန်းပေးကောင်း, မပေးကောင်း	ပါ,	၁၉၁
ပန်းပေးခြင်း စသည်တို့ကြောင့် သဒ္ဓါတရား ပျက်စီးပုံ	ပါ,	၃၁
ပြုနိုင်သည့်ပဝါရဏာရက်	ပါ,	၃၁
ဖန္ဒတော, ဖန္ဒာပယတော	ပါ,	၃၁၄
ဖရသဝါစာ ဇီ, နီ (၃၆၆)		ပါ,	၁၉၂
ဖရသဝါစာမဖြစ်	ပါ,	၃၇၇
ဖလကဝိဋ္ဌ	ပါ,	၄၉
ဖလိတောစသည်၌ ဣတပစ္စည်း	ပါ,	၁၆၀
ဖလိနောစသည်၌ ဣနပစ္စည်း	ပါ,	၁၅၉
ဖလံ, ဝိပါကော	ပါ,	၃၄၇
ဇယာစသည်ကို နာမဟု ဆိုရပုံ	ပါ,	၄၅၀
ဖါတိကဗ္ဗ	ပါ,	၂၂၉
ဖါသုဝိဟာရံ	ပါ,	၂၄၄
ဖုဋ္ဌသရီရော	ပါ,	၂၂၃

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဖုဇ္ဇော, ဖုဇ္ဇော	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄၄၉)
ဖုလ္လိတမဏ္ဍိတဝိဘူသိတံ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၂၀)
ဖုသတိ၌ ကမ္မရုပ်, ကတ္တရုပ်	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄၃၆)
ဖုသနကဝသေန	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၂၀)
ဖုသနာကာရော	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၂၂)
ဖုဿဖုဿ၌ အဘိက္ခယ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၆၀)
ဖေါဋ္ဌဗ္ဗမဟာဘုတ်တို့၏ ကာယပသာဒနှင့်ထိခိုက်ပုံ....			ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄၃)
ဖိတ်မန်သူမှ ပြောကောင်း	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၆၆၂)
ဖြင့်+ကြောင့် အနက်ထူးပုံ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄)
ဗန္ဓနာ ပဝုတ္တော	ပါ, ဇ္ဇ, ပ (၅၁၄)	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၂၀၄)
ဗဒ္ဒသိမ်ကို မြစ်ရေလွှမ်း	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၅၃)
ဗရိဟိသတ္ထာယ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၄)
ဗလက္ကာရေန	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၅၇)
ဗလဂ္ဂံ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၆၂)
ဗလမတ္တာ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၄၀)
ဗလဝံ ပီတိ	ကဏ်, ဇ္ဇ, ဒု (၆၅)	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၆၀)
ဗလီဗဒ္ဒ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၃)
ဗလိလဘန္တိ အဓိပ္ပာယ်	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၄၃)
ဗလံ, ထာမ, ဝိရိယ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၂၄)
ဗဟိဒ္ဓ၌ ဩဇာက မထောက်ပံ့....	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄၄၆)
ဗဟုကာရာ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၅၁)
ဗဟုလိကတော	ပါ, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၆၉)
ဗဟုလံ၏ အဓိပ္ပာယ်	ကဏ်, ဇ္ဇ, ဒု	(၄၅၉)
ဗာတ္ထိသတိရစ္ဆာန ကထာ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၅၅၃)
ဗာလလန္ဗိအားသာ စောဒနာနည်းပေးခြင်း	ပါ, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၀၇)
ဗာဟိရ, အဇ္ဈိတ္တိက နိဒါန်း	ပါ, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၄၅)
ဗာဟိရက သုတ္တစသည်	ပါ, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၂၁)
ဗာဟုဇညံ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄၃၅)
ဗာဟုဿစ္စမဟတ္တိ	ပါ, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၅၅)
ဗာဠဂိလာနော	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၃၉)
ဗိမ္ဗိသာရ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄၆၂)
ဗိလာသယာ	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၉၆)
ဗိလာဠသင်္ခလိက	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၇၀)
ဗိဇ ၅ မျိုး	ပါ, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၃၁)
ဗိဇဂါမ် ၃ မျိုး	ဇိတ်, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၀၀)
ဗိဇဂါမ်၌ ဗိဇအနက်	ဖု, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄၀၂)
ဗိဇတော ပဋ္ဌာယ	ပါ, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၁၆၃)
ဗိဘန္တံ	ပါ, ဇ္ဇ, ဝ, ဝ	(၄၆၆)

ဗုဒ္ဓဓာတ်၏ ဇာဂရဏ ဝိကသနအနက်	(၂၄)
ဗုဒ္ဓအရပ်တော်တိုင်းသူ	(၄၀၅)
ဗုဒ္ဓ၏ အရကောက် (လင်္ကာ)	(၁၁)
ဗုဒ္ဓ၏ ဉာဏ်တော်	(၁၄၅)
ဗုဒ္ဓခမည်းတော် အနာဂါမ်တည်ပုံ	(၁၉၆)
ဗုဒ္ဓဂဇ္ဇိတံ	(၂၀၀)
ဗုဒ္ဓစက္ခု	(၄၀)
ဗုဒ္ဓစက္ခုနာဠိ မှတ်ဘွယ်	(၃၀၆)
ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယ	(၃၀၀)
ဗုဒ္ဓဒတ္တော စသည်	(၆၁)
ဗုဒ္ဓနိသေဝိတံ၌ ဥက္ကဋ္ဌနည်း	(၆)
ဗုဒ္ဓနှင့် စက္ကဝတ္တိတို့ လက္ခဏာအထူး	(၃၃၀)
ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗသံဃာအား လှူပုံ	(၆၅၁)
ဗုဒ္ဓဘူမိ (ဗောဓိသတ္တ ဘူမိ)	(၂၉၂)
ဗုဒ္ဓမာမကာ	(၉၄)
ဗုဒ္ဓလက္ခဏာကျမ်းကို မြဟွာတို့ သင်ပေး	(၃၂၆)
ဗုဒ္ဓဝါဒနှင့် ဆန့်ကျင်	(၃၂၀)
ဗုဒ္ဓါနံ ဒွေကထာ	(၂၃၁)
ဗုဒ္ဓါပ္ပါဒတပါးမျှကို နဝမခဏဟု မယူရ	(၄၀၀)
ဗုဒ္ဓေါတိ ကိတ္တယန္တဿ	(၃၄၃)
ဗုဒ္ဓေါပိဋ္ဌ အပီအနက်	(၁၁)
ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿဝဏ္ဏံ ဂါထာ	(၄၉၉)
ဗောဇ္ဈင်္ဂ (ဗောဓိ+အင်္ဂ)	(၁၃၀)
ဗောဇ္ဈင်္ဂ၏ ဝစနတ္ထ	(၅၂၇)
ဗောဇ္ဈော	(၁၀၀)
ဗောဓနေယျ	သီ, ဇီ, တ (၂၀၁)	(၂၁၇)
ဗောဓနေယျဗန္ဓဝ	(၂၉၂)
ဗောဓိပညာဏံ	(၃၉၀)
ဗောဓိမဇ္ဈော အဖွင့်	(၄၀၀, ၅၆)
ဗောဓိရုက္ခ	(၀)
ဗောဓိသတ္တာနံ	(၁၉၂)
ဗျဉ္ဇန, ဥပသဂ္ဂ, အတ္ထဝသေန	(၃၂၄)
ဗျဉ္ဇန ဗုဒ္ဓိယာ	(၄၂၅)
ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာ	(၂၃၁)
ဗျတ္တာ	(၄၄၀)
ဗျတ်ရိတ္တာဗျတ်ရိတ္တ အတ္ထ	(၅၀၆)
ဗျတ်ရေက (စ) သဒ္ဓါ	(၂၄၉)
ဗျတ္တေန, ပဋိဗဒ္ဓလန	ခါ, ဇီ, ပ (၃၄၂)	(၁၁၇)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဗျတ္တော-ဣတိကတ္တဗ္ဗေသု	ပဏ္ဍိတ	(၃၀၀)
ဗျထိတမာနသာ	ပဏ္ဍိတ	(၂၁၂)
ဗျပထော၏ ပုဒ်ပြီးပုံနှင့် အနက်မှန် ...	မိ, ဝိ, စ (၁၆)		ပဏ္ဍိတ	(၇)
ဗျန္တိ နှင့် အန္တအနက်	ပဏ္ဍိတ	(၁၃၆)
ဗျာကရောတိ	ပဏ္ဍိတ	(၂၃၁)
ဗျာကာသိ၌ ဆိုခြင်းအနက်	ပဏ္ဍိတ	(၃၁၁)
ဗျာဒိတ်ရရာနေ့ (ကဆုန်လပြည့်)	ပဏ္ဍိတ	(၁၉၅)
ဗျာပါဒ, ဗျာဗာဓ	ပဏ္ဍိတ	(၅၄၄)
ဗျာပါဒေါ	ပဏ္ဍိတ	(၂၅၀)
ဗျာပါဒေါ, ပူတိကုမ္မာသ	ပဏ္ဍိတ	(၁၃၂)
ဗျူဟ	ပဏ္ဍိတ	(၄၀၁)
ဗြဟ္မစရိယ၏ အနက်များ	ပဏ္ဍိတ	(၄၂၀)
ဗြဟ္မစာရီနှင့် သီလဝန္တအထူး	ပဏ္ဍိတ	(၂၃၄)
ဗြဟ္မဇာလစသော အမည်	ပဏ္ဍိတ	(၁၀၉)
ဗြဟ္မညာယ	ပဏ္ဍိတ	(၄၉၁)
ဗြဟ္မဏကာရကာ	ပဏ္ဍိတ	(၃၀၄)
ဗြဟ္မဏဗန္ဓုဘရိယာ	ပဏ္ဍိတ	(၁၀)
ဗြဟ္မဏဗန္ဓုဒါရိကာ	ပဏ္ဍိတ	(၂၁)
ဗြဟ္မဝဏ္ဏီ (ဝစ္ဆသီ)	ပဏ္ဍိတ	(၄၇၄)
ဗြဟ္မသဟဗျဘာသ	ပဏ္ဍိတ	(၂၉၅)
ဗြဟ္မတ္တမေန	ပဏ္ဍိတ	(၄၂)
ဗြဟ္မဏောပုဒ်ဖွင့်	ပဏ္ဍိတ	(၃၀၀)
ဘင်္ဂဏ၌ ရုပ်ကို မဖြစ်စေဝါဒ	ပဏ္ဍိတ	(၄၇၄)
ဘင်္ဂမတ္တဗ္ဗိ နတ္ထိ	ပဏ္ဍိတ	(၉၀)
ဘဂဝန္တရူပေါ	ပဏ္ဍိတ	(၃၁၁)
ဘဂဝတော ပစ္စယောသိ	ပါ, ဝိ, ဒု (၁၆၀)	ပဏ္ဍိတ	(၃၉၀)
ဘဂဝဗ္ဗတိဋ္ဌာ	ပဏ္ဍိတ	(၆၅)
ဘဂဝါတိ ဂရု	ပဏ္ဍိတ	(၂၁၆)
ဘဉ္ဇနက	ပဏ္ဍိတ	(၃၃၆)
ဘဏ္ဍာဒေယျ	ပဏ္ဍိတ	(၅၀၅)
ဘဏ္ဍာဒေယျပုဒ်၏ ဝိပျိတ် ၂ မျိုးနှင့် အရကောက်ခြားနားပုံ	ပဏ္ဍိတ	(၁၇၀)
ဘဏ္ဍာနဇာတာ ဝိဝါဒါပန္နာ	ပဏ္ဍိတ	(၂၁)
ဘဏ္ဍာပယောဇန ဥဒ္ဓါရသာဓန	ပဏ္ဍိတ	(၁၀၅)
ဘဏ္ဍာဂါရိက	ပဏ္ဍိတ	(၄၀၁)
ဘတ္တဝံစသည်	ပဏ္ဍိတ	(၄၃၀)
ဘတ္တဝံစိုတက်	ပဏ္ဍိတ	(၃၀)
ဘတ္တဝိကပ္ပနာ	ပဏ္ဍိတ	(၉၅)
ဘတ္တဝိသဂ္ဂ	ပါ, ဝိ, ပ (၂၀၉)	ပဏ္ဍိတ	(၄၉၁)

ဘတ္တဝေတနံ	ပေါ, ဝ	(၁၆)
ဘတ္တသမ္ပဒဝိနောဒန (ဆွမ်းစားပြီး အိပ်ခြင်း)	ပေါ, ဝ	(၂၂၂)
ဘတ္တုဒ္ဓေသကစသည်	ပေါ, ဝ	(၂၀၉)
ဘဒြမုခ	ပေါ, ဝ	(၁၁၂)
ဘဗ္ဗကုလပုတ္တ	ပေါ, ဝ	(၁၀၇)
ဘဗ္ဗော၏ ကတ္တားဟော	ပေါ, ဝ	(၄၅၇)
ဘယဘေရံအဖွင့်	ပေါ, ဝ	(၂၆၄)
ဘယာနကာ	ပေါ, ဝ	(၁၂, ၂၇၀)
ဘယံ, သံဝေဂံ, သန္တာသံ	ပေါ, ဝ	(၀၄)
ဘဝဂ်ပရိဝါသော	နီ, ဝ (၀၁)	ပေါ, ဝ	(၃၆၆)
ဘဝဂ်၌ ၂ နည်းဖွင့်	ပေါ, ဝ	(၅၁)
ဘဝတ၏ သမိပဝတ္တမာန်	ပေါ, ဝ	(၁)
ဘဝဒိဋ္ဌိ, သဿတဒိဋ္ဌိ	ပေါ, ဝ	(၁၇၄)
ဘဝနေတ္တိ	ပေါ, ဝ	(၁၀၃)
ဘဝါ ဘဝံ	ပေါ, ဝ	(၇)
ဘဝင်လှုပ်ခြင်း၌ စောဒနာ	ပေါ, ဝ	(၂၆၀)
ဘဿ (သွ) ပုဇွေန	ပေါ, ဝ	(၄၁၁)
ဘဿာ (ကြာ)	ပေါ, ဝ	(၆၃)
ဘဿိဝိယ	ပေါ, ဝ	(၁၆၃)
ဘဿာ	ပေါ, ဝ	(၃၇၀)
ဘာဏဝါရော	ပေါ, ဝ	(၉၁)
ဘာရတယုဒ္ဓ သိတာဟရဏ	နီ, ဝ, ဒု (၁၉၀)	ပေါ, ဝ	(၄၇၆)
ဘာဝညထတ္တံ, လက္ခဏညထတ္တံ	ပေါ, ဝ	(၄၉, ၅၀)
ဘာဝနာယ	ပေါ, ဝ	(၃၁၆)
ဘာဝပုဗ္ဗာန နိဒ္ဓေသ	ပေါ, ဝ	(၅၂၀)
ဘာဝတဒ္ဓိတ် အနက်ပေးပုံ	ပေါ, ဝ	(၁၄၆)
ဘာဝပုဗ္ဗာန ကြံရပုံ	ပေါ, ဝ	(၂၀၆)
ဘာဝပုဗ္ဗာန, ဘာဝလောပ	ပေါ, ဝ	(၁၀၀)
ဘာဝဝါစိမိ စတုတ္ထိသုတ်၌ မှတ်ဘွယ်	ပေါ, ဝ	(၅၀၂)
ဘာဝဝိကပ္ပါကာရေန	ပေါ, ဝ	(၃၀၀)
ဘာဝါ (အနုသန္ဓိ) နုတ္တမော	ပေါ, ဝ	(၄၁၃)
ဘာဝိတော	ပေါ, ဝ	(၁၆၉)
“ဘာဝေတိ” အရ သာဓက	ပေါ, ဝ	(၄၁၅)
ဘာဝေတိ ဝမေတိ	ပေါ, ဝ	(၁၂၆)
ဘာသန္တရမေဝ (ကဗ္ဗုကသဒိသံ)	ပေါ, ဝ	(၂၉)
ဘာသိတာ, ဘာသိတွာ	ပေါ, ဝ	(၅၁၉)
ဘာသိတော၌ အနာဂတ်ဖြစ်ပုံ....	ပေါ, ဝ	(၄၇၂)
ဘိက္ခာစရိယံ	ပေါ, ဝ	(၃၄၄)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဘိက္ခဝါဒ	ငါ,	(၃၉၇)
ဘိက္ခုနီတို့၏ ဩဝါဒခံယူရန် ခွင့်တောင်းပုံအမျိုးမျိုး	ခါ,	(၉၆)
ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌ အနိယတမပါပုံ	ခါ,	(၁၇)
ဘိက္ခုနောဝါဒက မဟုသုတ	ဗိတ်,	(၁၆၁)
ဘိက္ခုနှင့် ဘိက္ခုနီတို့ခွင့်တောင်း မတူပုံ	ဗိတ်,	(၅၂၀)
ဘိက္ခုပေသုည	ဗိတ်,	(၂၁)
ဘိက္ခုနီ၏သင်္ကန်း ၅ ထည်	ငါ,	(၂၇၂)
ဘိန္ဒုန္တာမည	ပွဲ,	(၁၁၆)
ဘိန္ဒုပတိဋ္ဌော	ပွဲ,	(၂၇၀)
ဘိသ, မုဋ္ဌာလ, ပေါက္ခရာ ... ပါ, ဋီ, ဒု(၆၁၂)	မု,	(၂၅၉)
ဘိသိ	မု,	(၄၄)
ဘိတော, ဥဿင်္ဂီ, ဥတြိတ္တော	ပွဲ,	(၂၁၃)
ဘိရု(ကတဘိရုတ္တာဏော)	ငါ,	(၂၇၆)
ဘိရုတ္တာဏံ	မု,	(၂၀၄)
ဘိသနက, ဘိသနက	မု,	(၁၆၆)
ဘိသနကေ	ငါ,	(၁၃၄)
ဘိသာပန	မု,	(၁၆၉)
ဘုက္ကာရံ	ပွဲ,	(၂၃၉)
ဘုဇာဒိ, ဂုပါဒိ	ဒဏ္ဍ,	(၅၀၁)
ဘုဇိဿောနှင့် ဘုဇိဿပြုနည်း	ဟာ	(၁၇၇)
ဘုဇိဿော	ပွဲ,	(၁၄၂)
ဘုတ္တပါတရာဿော	ငါ,	(၁၀၆)
ဘုမ္မ, ကရဏ, ဥပယောဂ	ပွဲ,	(၂၁၁)
ဘုမ္မဇာလံနာမ	ပွဲ,	(၃၀၃)
ဘုမ္မဒေဝ	ငါ,	(၂၄၂)
ဘုမ္မဝစနံ	ပွဲ,	(၂၀၃)
ဘုရားကို အန္တရာယ်မပြုနိုင်ရာ ၄ ပါး	ငါ,	(၁၀၂)
ဘုရားဆုမတောင်းဘဲ ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူပုံ	မု,	(၂၃၃)
ဘုရားပွင့်ဟူသော အခေါ်	မု,	(၂၆)
ဘုရားပူဇော်ဘို့ ပန်းကုံးလျှင်လည်း အာပတ်	ငါ,	(၁၅၉)
ဘုရားရှင်က တရားပူဇော်ပုံ	မု,	(၂)
ဘုရားရှင်က မင်းအား ထမင်းကျွေးစေတော်မူခြင်း	ဟာ,	(၅၇၅)
ဘုရားရှင်နှင့် ဂိလာန ပြုစုရကျိုး	ဟာ,	(၆၂၃)
ဘုရားရှင်၏မံသစက္ခု	ပွဲ,	(၂၀၁)
ဘုရားအလောင်း၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်	မု,	(၂၀၀)
ဘုရားသိတော်မူလျက် မိန့်တော်မမူ	ငါ,	(၅၆)
ဘုရား အရဟတ္တမဂ်၏ဂုဏ်ထူး	ငါ,	(၅၅၅)
ဘုဿတိကို စဉ်းစား	ပွဲ,	(၉၄)

ဘုံလျှိုအရေ (မွေ့ရာအခွံ) သည် အဓိဋ္ဌာန်မလော့....		ပါ, ဝ, စ	(၂၇၅)
ဘူကရာ သဗ္ဗဓာတုတ္တဗျာပကာ	ကဏ်, ဝ, ဗ	(၃၆၅)
ဘူတဂါမ	ခါ, ဝ, ဗ	(၂၀)
ဘူတဂါမ် ၄ မျိုး	စိတ်, ဝ, ဗ	(၈၀)
ဘူတနိရောဓေသက ဘိက္ခု	သီ, ဝ, စ	(၂၆၀)
ဘူတပိဋိက ပရိဘဏ္ဍ	နု, ဝ, ဗ	(၁၇၀)
ဘူတပုဗ္ဗံ	သီ, ဝ, စ	(၄)
ဘူတဘဗျာနံ	သီ, ဝ, ဗ	(၈၇)
ဘူတာ, ဇီဝါ	သီ, ဝ, ဗ	(၃၂၆)
ဘူမန္တရ, သမယန္တရ	သီ, ဝ, ဗ	(၁၅)
ဘူမတ္တရဏ	ပါ, ဝ, ဗ	(၅၁၃)
ဘူမတ္တရဏ၏ သရုပ်	ပါ, ဝ, စ	(၂၇၉)
ဘူမတ္တရဏ သင်္ခေပေန	ပါ, ဝ, ဝ	(၂၉၂)
ဘူမိနာမ အနုပ္ပါ	ပါ, ဝ, စ	(၃၁၃)
ဘူမိလဒ္ဓဝဇ္ဇသေတုသမုပ္ပါတ	နု, ဝ, ဝ	(၁၉၀)
ဘောဒကရဝတ္ထု ၁၈ ပါး	ခါ, ဝ, ဝ	(၁၇၇)
ဘောဒနသံဝတ္ထနက	ပါ, ဝ, စ	(၁၃၄)
ဘောဒါနဝတ္ထက သိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ, ဝ	(၂၀၁)
ဘောရဝံ	သီ, ဝ, ဝ	(၁၉၀)
ဘောသဇ္ဇ	ပါ, ဝ, ဝ	(၅၆၅)
ဘောသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ဝ, ဝ	(၄၃၅)
ဘောအနက်	ကဏ်, ဝ, ဗ	(၃၄၉)
ဘော၏အနက် ၃ မျိုး	ပါ, ဝ, ဝ	(၃၉၀)
ဘောဇဂဘုဇ္ဇေယျထံမှ လှူ	သီ, ဝ, ဝ	(၂၄၆)
ဘောဇနေ အမတ္တညုတာ	နု, ဝ, ဝ	(၃၇၇)
မအပ်-အပ်သော အသုံးအနှုန်း	ခါ, ဝ, ဗ	(၉၁)
မအပ်သောကျောင်း စသည်ကို အပ်အောင်ပြန်၍လှူနည်း....		ပါ, ဝ, စ	(၃၀၇)
မအပ်သော စေခိုင်းနည်း	ခါ, ဝ, ဝ	(၄၂၀)
မကာရန္တရိတ်ပုံ	ဟာ, ဝ, ဝ	(၆၇)
မကြည့်မရှုဘဲ အမှိုက်စသည် မစွန့်ရ	ခါ, ဝ, ဗ	(၃၄၂)
မက္ခိ, ပလာသီ	ပါ, ဝ, စ	(၁၄၉)
မက္ခိ အသဟမာနောဉ္စ မက္ခိအရကောဂံ	ပါ, ဝ, ဝ	(၂၆၃)
မဂ္ဂပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနီ, ငီ, ပ (၃၃၁)	ပါ, ဝ, ဝ	(၄၆၀)
မဂ္ဂညာဏပဒဋ္ဌာနံ	နု, ဝ, ဝ	(၄၀၂)
မဂဓာနံ ဣဿရောပါ, ငီ, ဒု (၅၂၅)	သီ, ဝ, ဗ	(၂၀၈)
မဂဓာနံ ဂိရိဗ္ဗဇံ	ဟာ, ဝ, ဝ	(၉၁)
မဂဓေသု ဇနပဒေ	သီ, ဝ, စ	(၁)
မဂ် ၃၀	ခါ, ဝ, ဝ	(၁၄၅)

၅၆၀

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

မတ္တမေဝ	သီ, ဟ, ပါ, ဟ, ပါ	(၁၇၂)
မတသန္တက သံသိကဖြစ်ပုံ	ဟ, ဟ, ပါ	(၆၂၉)
မတ္တိကံ, ဣတ္တိကာယစသည်	ပါ, ဟ, ပါ	(၂၂၂)
မန္တေန	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၃)
မန္တထာမဂတ	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၃၀)
မန္တဒသကစသောအရွယ်	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၀)
မန္တပုံဝတ္တိ	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၀၀)
မန္တမေန္တာဝိယ	ဟ, ဟ, ပါ	(၁၀၁)
မန္တရံ (မန္တိရံ) မူကွဲ	ဟ, ဟ, ပါ	(၉၁)
မရပိတ္တိကာ	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၃)
မနာပါ	ဟ, ဟ, ပါ	(၄၇၅)
မနာပါ၏ ဓိတ်ပစ္စည်း	ဟ, ဟ, ပါ	(၂၄၇)
မနုဿ၏ဂုဏ်	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၂၀)
မနုဿစသည်	ဟ, ဟ, ပါ	(၉၆)
မနုဿဇာတိယော	ဟ, ဟ, ပါ	(၁၃၂)
မနုဿသောဘဂ္ဂုတံ	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၂၃)
မနောဝေဉ္စ ဝေဇ် မတ္တအနက်	ဟ, ဟ, ပါ	(၂၀၀)
မနောဒွါရမမည်သော မန မရှိ	ဟ, ဟ, ပါ	(၁၄၇)
မနောဒွါရ၌ အာရုံထင်ခြင်းအကြောင်း	ဟ, ဟ, ပါ	(၅၁၃, ၄၅)
မနောဒွါရံ ဘဝင်္ဂန္တိ ပဝုစ္စတိ	ဟ, ဟ, ပါ	(၂၂၄)
မနောပဏိမိ (ဆုတောင်းမဟုတ်)	ဟ, ဟ, ပါ	(၀၉)
မနောပဒေါသိကာ	ဟ, ဟ, ပါ	(၉၉)
မနောမယာ	သီ, ဝိ, တ (၁၉၁)	ဟ, ဟ, ပါ	(၇၄)
မနောရထော	ဟ, ဟ, ပါ	(၂၁၄)
မနောရမံ	နိ, ဝိ, ပ (၁၄၇)	ဟ, ဟ, ပါ	(၂၅)
မနောဝိညာဏ၏ ဒွါရ	ဟ, ဟ, ပါ	(၉၀)
မနောသေဋ္ဌာ (ဇေဋ္ဌာ)	ဟ, ဟ, ပါ	(၇၀)
မနံဝုဋ္ဌော	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၃၆)
မဖြတ်လျှင် ကထိန်မအပ်	ဟ, ဟ, ပါ	(၅၅၁)
မမ္မစ္ဆေဒက	ဟ, ဟ, ပါ	(၄၆၀)
မမ္မန	ဟ, ဟ, ပါ	(၂၆၂)
မမာကာရေန	ဟ, ဟ, ပါ	(၅၂၁)
မမာယိတံ, တဏှာမမတ္တ	ဟ, ဟ, ပါ	(၅၃၉)
မမုဒ္ဒေသိကော	ဟ, ဟ, ပါ	(၇၁)
မယူရ	ဟ, ဟ, ပါ	(၂၅၂)
မရဏပဋိသံယုတ္တကထာ	ဟ, ဟ, ပါ	(၂၄၆)
မရိယာဒါဝိဘာဂ	ဟ, ဟ, ပါ	(၁၅၀)
မလ္လိဂဏ, ဘဒ္ဒိပုတ္တဂဏ	ဟ, ဟ, ပါ	(၃၁၀)

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

မလဇလ္လိကာ	ပါ, ၂, ၃	မဟာသိမ်ကို အဝိပွင်္ဂါသင်္ခေါပုံ....	ဟာ, ၂, ၃
မလိနာ	နီ, ၂, ၃, ၄	မဟိမာစသည် ကပ်, ၂, ၃
မလ္လာသေးဘဲ စိတ်ညွတ်ရုံမျှဖြင့်			မဟေသက္ခ, အပေသက္ခ ...	စိတ်, ၂, ၃
သံဃာ့ဥစ္စာဖြစ်-မဖြစ်....		ခါ, ၂, ၃, ၄	မဟေသက္ခတရော သီ, ၂, ၃
မဝေလောက်သော သံဃိက		ဟာ, ၂, ၃	မဟေသိ	ခါ, ၂, ၃, ၄
မဟာဂ္ဂသော	နီ, ၂, ၃, ၄	မဟိံသကတိုင်း
မဟာစွံ, မဟာစွာ	ပါ, ၂, ၃, ၄	မာဃတသမယ
မဟာစွံ ရာဇာနိဘာဝေန		သီ, ၂, ၃, ၄	မာဏဝက	သီ, ၂, ၃, ၄
မဟာတ္တရီ	ကပ်, ၂, ၃, ၄	မာဏဝေါ (တရုဏော)
မဟာတာ	သီ, ၂, ၃, ၄	မာတရံ ပမုခံ
မဟာပူလံ၌ ဒွေဘော်ပြုပုံ	ကပ်, ၂, ၃, ၄	မာတာပိတရော
မဟာလ္လကော	ကပ်, ၂, ၃, ၄	မာတာပေတ္တိက သမ္ဘဝေါ....
		ပါ, ၂, ၃, ၄	မာတာမဟောစသည်....
မဟာ၏ ၃ လိနံ	ကပ်, ၂, ၃, ၄	မာတုဂါမ အလောင်း၌ ပံသုကူ	
မဟာကရုဏာ ဖြစ်တော်မူပုံ		နီ, ၂, ၃, ၄	ကောက်နည်း
မဟာကာရုဏိကော	ပါ, ၂, ၃, ၄	မာတုဂါမံ အဖွင့်
မဟာဂဇိနာမ	နီ, ၂, ၃, ၄	မာတုဃာတက စသည်
မဟာဇနသမ္ပဒ္ဒေါ	ပါ, ၂, ၃, ၄	မာတုလုင်္ဂ (ရှောက်သီး)
မဟာတိဿ၏ အဋ္ဌိကကမ္မဋ္ဌာန်း		နီ, ၂, ၃, ၄	မာန ၉ မျိုး
မဟာထေရံ	နီ, ၂, ၃, ၄	မာန အန္တတို့ အနက်
မဟာဓာတုနိဒါနံ	နီ, ၂, ၃, ၄	မာန၏ ဒိဋ္ဌိအရာ၌ တည်ပုံ
မဟာပစ္စရိစသော နာမည်များ	ပါ, ၂, ၃, ၄	မာနဒပ္ပါ (ဗွာ)
မဟာပဒေသ	ပါ, ၂, ၃, ၄	မာနနိဗ္ဗဒနတ္ထိ
မဟာပုရိသ၌ မဟာ၏အနက်		ကပ်, ၂, ၃, ၄	မာန မဒ
		သီ, ၂, ၃, ၄	မာနတ်ကျင့်ပုံ
မဟာပုရိသလက္ခဏာ....		သီ, ၂, ၃, ၄	မာနမဒ ပုရိသမဒါနံ
မဟာပေသကာရသိက္ခာပုဒ်		ခါ, ၂, ၃, ၄	မာနိတော
မဟာဗောဓိ နိဒါနံ	နီ, ၂, ၃, ၄	မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန၏	
မဟာဘူတာနိ အဖွင့်	နီ, ၂, ၃, ၄	အနက်မှန်
မဟာမတ္တော	သီ, ၂, ၃, ၄	မာမက စသည်
မဟာမုခံ	နီ, ၂, ၃, ၄	မာယာရေစိ
မဟာရင်္ဂ, မဟာနာမ	ဟာ, ၂, ၃	မာယောဂေ၌ ရထိုက်သော	
မဟာဝိကဋ္ဌဆေး၌ မှတ်တမ်း		စိတ်, ၂, ၃	ဝိဘတ်များ
မဟာဝိကဋ္ဌာနိ	ခါ, ၂, ၃, ၄	မာရဓေယျ
မဟာဝိပါက်၌ ကမ္မဒွါရစသော			မာရသေနမထနာနံ
အပြား မရှိ	နီ, ၂, ၃, ၄	မာရသေနာ
မဟာသဒ္ဓါ၏ အနက်	နီ, ၂, ၃, ၄	မာရာပေတုကာမသန္တမှတ်ချက်....
မဟာသမ္ပတ	သီ, ၂, ၃, ၄	မာလာဂန္ဓ ဝိလေပန

မာသက (ပဲပိုက်ဆံ) ...	သီ, ၂၀, ပ	မုဉ္ဇ ပဗ္ဗဇ တိဏ ...	ခါ, ၂၀, ပ
မာသောစိတ္တ၌ သောက....	သီ, ၂၀, ပ	မုဋ္ဌသစ္စ ...	မု, ၂၀, ပ
မိခင် ဥပမာနှင့် မြဟ္မာဝိဟာရ	မု, ၂၀, တ	မုဏ္ဍကုဋုမ္ပိက ဇိဝိကာ....	သီ, ၂၀, ပ
မိဂစက္ကံ (မိဂဝါက္ကံ)	သီ, ၂၀, ပ	မုဏ္ဍန္တဒန ပါသာဒ ...	ပါ, ၂၀, စ
မိဂဝံ ပုဒ်ဖွင့် ...	ပါ, ၂၀, ပ	မုတ္တဟရိတကံ ...	သီ, ၂၀, တ
မိစ္ဆတ္တာ ...	မု, ၂၀, ပ	မုတ္တာဝုနံ ...	မု, ၂၀, ပ
မိစ္ဆာစာရောဋ္ဌ မိစ္ဆာအနက်....	မု, ၂၀, ဒု	မုဒ္ဒါ, အတ္ထိန္ဒကဂဏနာ....	သီ, ၂၀, ပ
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း	မု, ၂၀, တ	မုနာတိတိ မုနိ ...	စိတ်, ၂၀, ပ
မိစ္ဆာမိမောက္ခ ...	မု, ၂၀, တ	မုသလဟတ္ထကိစ္စံ ...	သီ, ၂၀, တ
မိစ္ဆာဝါစာစွန့် သမ္မာဝါစာပြည့်....	မု, ၂၀, ဒု	မုသဝါဒ.... မု, ၂၀, ဒု ...	သီ, ၂၀, ပ
မိတ္တ, သဟာယ, ဉာတိ....	ကပ်, ၂၀, ဒု	မူဂဗ္ဗတ ...	ဟာ, ၂၀, ပ
မိတ္တာ, မစ္စာ ...	ပါ, ၂၀, ဒု	မူလအနက်များ ...	ပါ, ၂၀, ပ
မိထုနာ ...	သီ, ၂၀, ပ	မူလစ္ဆန္ဒဝယ ...	ပါ, ၂၀, ပ
မိဒ္ဓ၏ ရူပဝါဒိ ...	မု, ၂၀, ပ	မူလစ္ဆန္ဒာ (မူလသစ္စံ)	သီ, ၂၀, ပ
မိနမာနံ ဇာနာတိ ...	မု, ၂၀, ဒု	မူလဘေသဇ္ဇ ...	သီ, ၂၀, ပ
မိနာတိတိ မနော ...	မု, ၂၀, ဒု	မူလဝိဘင်္ဂ ...	မု, ၂၀, တ
မိမိ ပဝါရိတထံ သူတပါး		မူလဝိဘုဇာဒိ ...	ကပ်, ၂၀, ပ
အတွက်တောင်း	ပါ, ၂၀, စ	မေခလာရုပ်ပြီးပုံ ...	သီ, ၂၀, တ
မိမိထံရောက် (သိ) မှ		မေဃဝဏ္ဏံ ...	သီ, ၂၀, ပ
ရခြင်းဟုခေါ် ...	ဟာ, ၂၀	မေဏ္ဍက သိက္ခာပုဒ် ...	ပါ, ၂၀, စ
မိမိသို့ ညွတ်ပြီးဖြစ်လျှင်		မေတ္တာ၏ အနီးအဝေးရန်	မု, ၂၀, တ
တောင်းကောင်း	ပါ, ၂၀, စ	မေတ္တာ၏ ဝစနတ္ထ ...	မု, ၂၀, တ
မိလက္ခဏာသာသန ...	ပါ, ၂၀, ဒု	မေတ္တာ မုဒိတာကို မယူ....	သီ, ၂၀, ပ
မီးတဆယ့်တစ် ...	ပါ, ၂၀, ဒု	မေတ္တာယန ...	မု, ၂၀, စ
မိန်းမအရုပ်ပါသောဝတ္ထု၌		မေထုနဓမ္မော ...	ပါ, ၂၀, ဒု
ပြုဘွယ် ...	ပါ, ၂၀, တ	မေဓာဝိနီ [ပါဠိသင်ရာ၌ သတိပဓာန ,	
မိန်းမများ အဖေမမည်	ခါ, ၂၀, ပ	အနက်သင်ရာ၌ ပညာပဓာန]	စိတ်, ၂၀
မုခဒ္ဒါရ ယူပုံတမျိုး	ခါ, ၂၀, ဒု	မေသဒ္ဓေါ တီသု အတ္ထေသု	သီ, ၂၀, ပ
မုခဒ္ဒါရုံ အာဟာရုံ ...	စိတ်, ၂၀	မေးသည်ကို ဖြေလျှင်	
မုခမတ္တနိဒဿနံ အဖွင့်	ပါ, ၂၀, ပ	ဇင်ပေသနိက မဖြစ်	ပါ, ၂၀, စ
မုခရော ... ကပ်, ၂၀, ဒု....	ပါ, ၂၀, တ	မောက္ခံ, ပမောက္ခံ ...	စိတ်, ၂၀, ပ
	ဟာ, ၂၀	မောဃပုရိသ ...	ပါ, ၂၀, ဒု
မုခဝေဝဋ္ဌိက ကပ္ပိယကဏ္ဍက....	ခါ, ၂၀, ပ	မောဃသုတ္တံ ...	စိတ်, ၂၀, ပ
မုခသန္ဓိမိ ...	ခါ, ၂၀, ဒု	မောဒနာအဖွင့် (မုဒဓာတ်)	မု, ၂၀, ဒု
မုခါဒါနံ ...	မု, ၂၀, ပ	မောဟကြောင့် အဒိန္နာဒါနဖြစ်....	မု, ၂၀, ပ
မုခါသိယံ ဒန္တဝိခါဒနံ	မု, ၂၀, စ	မောဟန ...	ခါ, ၂၀, ဒု
မုခုလ္လောက (ကိ) ကော ...	သီ, ၂၀, ပ		
	သီ, ၂၀, ဒု		

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

မိဒီပါ၊ တံဒီပါ၊ မိခလဏာ		ယဟာဘာတံ နိက္ခိတ္တော	ပါ,	၂၅
စသည်	ကစ်, ၂၆, ဒု	ယထာဘိနိဟာရ	ပါ,	၂၅
မိုးပေါ်ကျ ကထိန်	ဟာ, ၂၆,	ယထာဘိရန္တံ	ပါ,	၂၅
မိုးရွာခြင်း အကြောင်းများ	နီ, ၂၆, စ	ယထာဘုရံ....ကစ်, ၂၆, ဒု....	သီ,	၂၅
မွေးပြီး နံနက်ကြီးမှ တဒါရုံဖြစ်	နီ, ၂၆, တ	ယထာရုစိ	နီ,	၂၆
မှန်းဆ၍ ဝေစုဝေနည်း ...	ဟာ, ၂၆	ယထာရုတမေဝ	ပါ,	၂၅
မျက်လုံးလည်း ဥပစာ စက္ခု	၂၆, နီ	ယထာလာဘာ ယောဇနာ ...	ပါ,	၂၅
မြေတူးခိုင်းရာ၌ ကပ္ပိယ		ယထာဝါ တထာဝါ....	သီ,	၂၆
ဝေါဟာရစိတ်, ၂၆....သီ, ၂၆, ဒု		ယထာဝါ ပနေကေ	သီ,	၂၆
မြေလှုပ်ခြင်း၏ အကြောင်း....သီ, ၂၆, ဒု		ယထာဝတ္ထုကံ၏ အဖွင့် ...	ခါ,	၂၅
မြေတွင်း သစ်ကိုင်းနှင့် ကြိုး....ဟာ, ၂၆,		ယထာဟ အနက်ပေး	ပါ,	၂၆
မြန်မာနိုင်ငံမျိုး၌စကြာမင်းမဖြစ်....သီ, ၂၆, ဒု		ယထာဟိန္ဒု ဟိအနက်တမျိုး....ပါ,	ပါ,	၂၆
ယခုခေတ် ကျောင်းထိုင်		ယဒဂ္ဂေန	ဟာ,	၂၆
ဘုန်းကြီး	ပါ, ၂၆, စ	ယဒိ, သစေ	နီ,	၂၆
ယဂ္ဂေ၏ စောဒနတ္ထ....	သီ, ၂၆, ဒု	ယဒိ, ဧဝံ	ပါ,	၂၆
ယည, ဆဏ, ဥဿဝ	ပါ, ၂၆, စ	ယဒိ, အထတွဲရာ၌	ပါ,	၂၆
ယညေ, ထာလိပါကေ	သီ, ၂၆, တ	ယဒိ, ဧဝံ သန္တေ	သီ,	၂၆
ယတသမာသံတွဲ	ကစ်, ၂၆, ဒု	ယပနာ, ယာပနာ	ပါ,	၂၅
ယတြဟိနာမ အဖွင့်	ဟာ, ၂၆	ယဝကုမ္မာသံ	ပါ,	၂၅
ယတိဗ္ဗိယံ ...	ဟာ, ၂၆	ယထာဝသရသလက္ခဏာ....	ပါ,	၂၅
ယတွာမိကရဏံ	နီ, ၂၆, စ	ယထာဝတော	သီ,	၂၆
ယတ္ထစ ဒိန္နံ၌ ဥပစာ	ပါ, ၂၆, ဒု	ယာနတ္ထယမုခေန	ပါ,	၂၆
ယထာ ကထံ အဖွင့်	ပါ, ၂၆, တ	ယာနုဂ္ဂါတေန	ဟာ,	၂၆
	သီ, ၂၆, တ	ယာပနိယ	ပါ,	၂၆
ယထာကထဗ္ဗိဗျုပ္ပတ္တိ....	ကစ်, ၂၆, ဒု	ယာမကာလိကနှင့် အဓိသရော	စိတ်, ၂၆	
ယထာ ကိံ၏ အနက်ကျယ်....	နီ, ၂၆, ပ	ယာဝဠိဒံ အနက်	နီ,	၂၆
	နီ, ၂၆, စ		သီ,	၂၆
ယထာကမ္မပဂဉ္ဇဏံ ...	ပါ, ၂၆, ဒု	ယာဝ တာဝဂ္ဂိရာ၌ ထုံးစံ....	ပါ,	၂၅
ယထာဂတမဂ္ဂေါ ...	နီ, ၂၆, ဒု	ယာဝတတိယာနုဿာဝန....	ခါ,	၂၆
ယထာဌ်တောဝ	ဟာ, ၂၆	ယာဝတိကာ ယာနုဿဘူမိ	သီ,	၂၆
ယထာတံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော ...	သီ, ၂၆, ပ	ယာဝဒတ္ထပဝါရဏာ....	စိတ်, ၂၆	
	ပါ ၂၆, ပ	ယာဝဒတ္ထော, ယာဝတတ္ထော....	စိတ်, ၂၆	
ယထာ တံ အပ္ပမတ္တဿ....	ပါ, ၂၆, ဒု	ယာဝဒေဝ၏ အနက်....	နီ,	၂၆
ယထာ ဓမ္မော	စိတ်, ၂၆	ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟိ ...	သီ,	၂၅
ယထာနုသန္ဓိနာ....ပါ, ၂၆, တ....သီ, ၂၆, ဒု		ယာဝ ပုရာဇသည် ယှဉ်ရာ....	ကစ်, ၂၆, ပ	
ယထာနမတိဝေါဟာရသိဒ္ဓိ	နီ, ၂၆, ပ	ယာဝါ စသည်	ကစ်, ၂၆, ပ	
ယထာပိ	နီ, ၂၆, ပ	ယိဋ္ဌ, ဟုတ အထူး	နီ,	၂၆
ယထာဘဋ္ဌ (ယထာဘဋ) ပါဠိ....	နီ, ၂၆, ဒု			

ယုဂနဋ္ဌ.....	ဦ, နိ,	နိ, ဣ, ဒု သီ, ဣ, ပ	ရတန သံယုတ္တသီလာ၏ အနာမာသ	ပါ, ဣ, တ
ယုတ္တယောဂဘိက္ခု အဓိဋ္ဌာန....	သီ, ဣ, ဒု	သီ, ဣ, ဒု	ရတနာ သုံးပါး အပြစ်မပြောရ....	စိတ်, ဣ
ယုတ္တယောဂဿ	သီ, ဣ, တ	သီ, ဣ, တ	ရတနာသုံးပါးကိုလေးစားမှု....	သီ, ဣ, တ
ယုတ္တေဝိယ ဣစ္ဆန္တိ	သီ, ဣ, တ	သီ, ဣ, တ	ရတရ, ရတမ ပစ္စည်း	ကပ်, ဣ, ဒု
ယေ ဒုရေ သန္တကေ	သီ, ဣ, တ	သီ, ဣ, တ	ရတ္တပံသုကူလန္တရတော....	ပါ, ဣ, ဒု
ယေနကာမံ	သီ, ဣ, တ	သီ, ဣ, ဒု	ရတ္တာ, ဂိဒ္ဓါ, ဂဓိတာ စသည်....	နိ, ဣ, စ
ယေန နိန္ဒံ, တေန	သီ, ဣ, ဒု	ပါ, ဣ, ပ	ရတ္တသူ	သီ, ဣ, ဒု
ယေန ဘဂဝါဉ္စ ယေန တေန....	ပါ, ဣ, ပ	သီ, ဣ, ပ	ရတ္တညမဟတ္တံ	ပါ, ဣ, ဒု
ယေဝါပနက	စိတ်, ဣ, တ	နိ, ဣ, ဒု	ရတ္တိစ္ဆေဒ ဝိနိစ္ဆယ	ဟာ, ဣ, တ
ယေသန္ဓာယ အနက် ...	ပါ, ဣ, ပ	ပါ, ဣ, ဒု	ရတ္တိန်သဂ္ဂိယ သက်န်း....	ဟာ, ဣ, တ
ယောကောစိ	ပါ, ဣ, ဒု	ပါ, ဣ, ပ	ရထူပတ္တရေ	သီ, ဣ, တ
ယောဂိဿ	သီ, ဣ, ပ	ပါ, ဣ, ပ	ရထျံ (ရထံ)	သီ, ဣ, တ
ယောဇနာပုဒ် ထားပုံ ...	နိ, ဣ, ဒု	ပါ, ဣ, ပ	ရသေ့သည် သာသနာဖျက်....	သီ, ဣ, တ
ယောဇနာ အပြား	နိ, ဣ, ဒု	ပါ, ဣ, ပ	ရဟသံ	ပါ, ဣ, ဒု
ယောနကတိုင်း	ပါ, ဣ, ပ	ပါ, ဣ, ပ	ရဟာဒိတော ဣဉ္စ အာဒိ	ကပ်, ဣ, ဒု
ယောနိ၏ အနက်	သီ, ဣ, ဒု	ပါ, ဣ, ပ	ရဟန္တာ၏ စေတနာသည် သင်္ခါရ	
ယောပနဘိက္ခုန္တယူရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်....	ခါ, ဣ, ပ	ပါ, ဣ, ပ	မမည်	ဦ, နိ
ယောပနာတိဉ္စ ယောအရ ယူမည့်		ပါ, ဣ, တ	ရဟန္တာဟုဝန်ခံလျှင် စဉ်းစားဘွယ်....	
ပုဂ္ဂိုလ်	ခါ, ဣ, ပ	ပါ, ဣ, တ	ရဟန္တာသော်မှ သတိကင်းရ....	ပါ, ဣ, စ
ယေဗ္ဗနံ	ကပ်, ဣ, ဒု	နိ, ဣ, စ	ရဟန္တာတို့၏စုတ်စိတ်....	နိ, ဣ, စ
ယံ ဇာတံ	ဟာ, ဣ, တ		ရဟန်းအသုံးအဆောင်သည်	
ယံ တံဉ္စ တံအနက်	ပါ, ဣ, ပ	လှည့် စေတီ	သီ, ဣ, တ	
ယန္ဓုန	ပါ, ဣ, ပ	ရဟန်း၏ ဟတ္ထကုတ္တုစွက....	စိတ်, ဣ, တ	
ယံ သန္ဓာယဉ္စ ယံအနက်	ပါ, ဣ, ပ	ရဟန်းနှင့် ဆေးလိပ်	စိတ်, ဣ, တ	
ယုဏ်ပစ္စည်း (ခေရယော)	ကပ်, ဣ, ဒု	ရဟန်း ဆန်ဆေးအိုးတည်....	စိတ်, ဣ, တ	
ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိ	သီ, ဣ, ဒု	ရဟန်း မဖြစ်သူ ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်....	စိတ်, ဣ, တ	
ရက္ခိတ, ဂေါပိတ	ခါ, ဣ, ဒု	ရဟန်းများ နေလွဲဆေးဝါး....	စိတ်, ဣ, တ	
ရက္ခိတသီလမေဝ ဝန္ဓာမိ....	သီ, ဣ, တ	ရဟန်းယူအပ်သော ဆန်....	စိတ်, ဣ, တ	
ရဇာ (ဇော) ပထော....	သီ, ဣ, ဒု	ရဟန်း ရေနှေးကြို ဆန်ထည့်....	စိတ်, ဣ, တ	
ရဇော, ဇလ္လံ	ပါ, ဣ, တ	ရဟန်း ရေနှေးကြို၍ သေခံနိုင်....	စိတ်, ဣ, တ	
ရဇ္ဇံ ကာရေတိ	ဟာ, ဣ, တ	ရဟန်းနှင့် အလားတူသူများ....	ဟာ, ဣ, တ	
ရဋ, ဇနပဒ	သီ, ဣ, တ	ရာဂစရိတဘေဒ	နိ, ဣ, တ	
ရဋ္ဌိယပုတ္တေ	သီ, ဣ, ဒု	ရာဂပဏိမိ	နိ, ဣ, တ	
ရတနပုဒ်နက် ...	ပါ, ဣ, ပ	ရာဂပတ္တမ္ဘာဒိ	ခါ, ဣ, ပ	
ရတန၏ ဝစနတ္ထများ....	သီ, ဣ, တ	ရာဇဒန္တာဒိဂိုဏ်း	ကပ်, ဣ, ဒု	

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ရာဇာဘူ	ဟာ, ၂၀၈	ရောပေန္တိပုဒ်ပြီးပုံ	ပါ, ၂၀၈, ၈
ရာဇာ၏ ဆိုင်ရာများ	သီ, ၂၀၈, ၃	ရောမန္တကအဓိပ္ပါယ်	ခါ, ၂၀၈, ၃
ရာဇာဒိအာကတိဂိုဏ်း	ကစ်, ၂၀၈, ၃	ရန္တန	ပါ, ၂၀၈, ၅
ရာဇာနောအရ ယူရမည့်မင်း	ခါ, ၂၀၈, ၆	ရွာအဝင် ပန်ကြားပုံ	စိတ်, ၂၀၈
ရာဇာနော သဒ္ဓါတိရတာ	သီ, ၂၀၈, ၃	ရှေးအဋ္ဌကထာကို ပယ်ပုံ	ပါ, ၂၀၈, ၈
ရာဇာမစ္စပရိဝုတော	သီ, ၂၀၈, ၃	ရှေးအဋ္ဌကထာကို သဘောမကျဘဲ		
ရာမဏီယကံ	ကစ်, ၂၀၈, ၃	လက်ခံပုံ	စိတ်, ၂၀၈
ရာဟုအသုရိန်	သီ, ၂၀၈, ၈	ရှေးခေတ် သပိတ်အိတ်	စိတ်, ၂၀၈
ရိကဏ်ပစ္စည်း (ဝေမာတိကာ)			ရှေးဆုတောင်းကြောင့် အကြံ		
	ကစ်, ၂၀၈, ၃	ဖြစ်ရပုံ	ပါ, ၂၀၈, ၈
ရိတ္တာနုန	နီ, ၂၀၈, ၆	ရွှေ၏အညစ်အကြေး ၅ မျိုး	နီ, ၂၀၈, ၈
ရုက္ခဋ္ဌက ဗိမာန်	စိတ်, ၂၀၈	ရက်ရှည်ကာလိကနှင့် ရက်တို		
ရုက္ခမူလ, ပဗ္ဗတ	သီ, ၂၀၈, ၈	ကာလိကရော	ခါ, ၂၀၈, ၆
ရုက္ခသုစိ ဒဏ္ဍကဒ္ဓါရ	ပါ, ၂၀၈, ၃	ရပ်ခြင်းထက် ထိုင်ခြင်းကရိသေ		စိတ်, ၂၀၈
ရုက္ခေသာခါကဲ့သို့ အပေါင်း			ရောင်းဝယ်ရာ၌ အသုံးကျလျှင်		
အစိတ်	နီ, ၂၀၈, ၈	ငွေပင်	ပါ, ၂၀၈, ၈
ရူပတိ	နီ, ၂၀၈, ၈	ရှင်အာနန္ဒ၏ တေဒဂ်ရ		
ရူဠိအမျိုးမျိုး	နီ, ၂၀၈, ၃	ငါးဌာန	သီ, ၂၀၈, ၆
ရူဠိသဒ္ဓေန	နီ, ၂၀၈, ၃	ရှင်ဒေဝဒတ်၏ အသတ်ခိုင်းမှု	နီ, ၂၀၈, ၃
ရုပ်သက် ၁၆ ချက်	နီ, ၂၀၈, ၃	ရှင်ဒေဝဒတ်၏ ဗျာပါဒကံ	နီ, ၂၀၈, ၃
ရုပ် ၂၅ ပါး, ၂၇ ပါး	နီ, ၂၀၈, ၈	ရှင်နှင့် ရဟန်းပြုခွင့်	ဟာ, ၂၀၈
ရုပ်ကလာပ်တခုတွင် ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်			ရှင်ဘုရင်ပင့်သော်လည်း ချက်ခြင်း		
မည်မျှ	နီ, ၂၀၈, ၈	မဟု	ပါ, ၂၀၈, ၆
ရူပသညာနံ	နီ, ၂၀၈, ၈	ရှင်လောင်းကျောင်းသား	ဟာ, ၂၀၈
ရူပိယအဓိပ္ပါယ်	ခါ, ၂၀၈, ၆	ရှမ်းလဘက်ခြောက်မှတ်ချက်	..	ခါ, ၂၀၈, ၃
ရူပိယဆန္ဒကအင်္ဂါ ၅ ပါး	ခါ, ၂၀၈, ၆	လက္ခဏာ	သီ, ၂၀၈, ၃
ရူပိယသံဝေဟာရသိက္ခာပုဒ်	ခါ, ၂၀၈, ၆	လက္ခဏာအဖွင့်	နီ, ၂၀၈, ၆
ရူပီ, အတ္တာ	သီ, ၂၀၈, ၃	လက္ခဏာ, ဣတိဟာသေ	နီ, ၂၀၈, ၆
ရူပံ ဝုစ္စတိ ရူပဘဝေါ	နီ, ၂၀၈, ၃	လက္ခဏာ, အညာတံ	နီ, ၂၀၈, ၃
ရေစက်ချအဓိပ္ပါယ်	ပါ, ၂၀၈, ၆	လက္ခဏာအနက်၌ ဟိတ်ဝင်ပုံ	...	ပါ, ၂၀၈, ၆
ရေစက်ချ စဉ်းစားဘွယ်	ဟာ, ၂၀၈	လက္ခဏာရမဏော	နီ, ၂၀၈, ၅
ရေပူမြစ်	သီ, ၂၀၈, ၆	လက္ခဏာ၌ ဏပစ္စည်း	ကစ်, ၂၀၈, ၃
ရေပြုရာဝိဘတ်များ	ကစ်, ၂၀၈, ၃	လင်္ဂီ	နီ, ၂၀၈, ၅
ရေမရှိရာ၌ ဆွမ်းစားပုံ	စိတ်, ၂၀၈, ၈	လင်္ဂီ, အလင်္ဂီပရိဘောဂ	ပါ, ၂၀၈, ၈
ရေသိမ်နှင့် ဥပုသ်ကျောင်း	ဟာ, ၂၀၈	လင်္ဂီချင်း တရားဖြစ်ရာ၌		
ရေသေခံပြီး အကြွင်းပြန်ထည့်	စိတ်, ၂၀၈	ဆုံးဖြတ်နည်း	ပါ, ၂၀၈, ၈
ရောဂါနော၏ အန်ဆေးအကျိုး	နီ, ၂၀၈, ၈	လင်္ဂီဆရာသည် အလင်္ဂီတပည့်နှင့်		
ရောဂါမဟာရိတဋ္ဌာန	စိတ်, ၂၀၈	သမ္ဘောဂမပြုရ	ပါ, ၂၀၈, ၈

လစ္ဆိဖြစ်လျက် အလစ္ဆိကို		လေးအသင်္ချေမှတ်ချက်	သီ, ၂၀, ၀
ချီးမြှောက်လျှင်	ပါ, ၂၀, ၈	လောကဂရုံ (ဂရုံ)	သီ, ၂၀, ၀
လဂ္ဂုကိကာ	သီ, ၂၀, ၈	လောကနာသကအနက်	နီ, ၂၀, ၈
လဒ္ဓံဂုဏ်	ပါ, ၂၀, ၀	လောကဝဇ္ဇိ, ပဏ္ဍိတဝဇ္ဇိ	ပါ, ၂၀, ၃
လဒ္ဓဂုဏဝါကျ	နီ, ၂၀, ၀	လောကဝိရဏတန်းခိုး	ပါ, ၂၀, ၀
လဒ္ဓသဒ္ဓါနံ (သဒ္ဓါနံ)	ပါ, ၂၀, ၀	လောကသဒ္ဓါဝါသေ	ပါ, ၂၀, ၀
လဒ္ဓါ, လဒ္ဓါန	ကစ်, ၂၀, ၃	လောကာမိသ	ပါ, ၂၀, ၃
လဒိမာန်မှတ်ချက်	နီ, ၂၀, ၈	လောကာယတနကျမ်း (ဗြဟ္မဇာလသုတ်	
လသုန (ဘိက္ခုဒုက္ခင်္ဂ)	ခါ, ၂၀, ၃	မဇ္ဈိမသီလဉ္စလည်း ရေးခဲ့ပြီ)	သီ, ၂၀, ၈
လဟုပရိဏာမတံ	နီ, ၂၀, ၃	လောကာယတဝိတဏှ	သီ, ၂၀, ၀
လာခါရသပရိကမ္ဘံ	သီ, ၂၀, ၈	လောဏသက္ခရိကာယ	ဟာ, ၂၀, ၀
လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ	ပါ, ၂၀, ၃	လောကီယာ	နီ, ၂၀, ၀
လာဘနှင့် သက္ကာရ	ပါ, ၂၀, ၀	လောကုတ္တရာအဖွင့်	နီ, ၂၀, ၈
လာဘ, သက္ကာရ, သိလောက	ဟာ, ၂၀, ၀	လောကေဥပ္ပဇ္ဇတိဉ္စ သတ္တ, ဩကာသယူ	
လာဘသိမ်	ဟာ, ၂၀, ၀	လောကီသမုဒ္ဓ	သီ, ၂၀, ၃
လာလပ္ပန	ပါ, ၂၀, ၈	လောကီသမုဒ္ဓ	ခါ, ၂၀, ၀
လာဠုဒါယီ	ပါ, ၂၀, ၈	လောမဿ	ပါ, ၂၀, ၈
လိင်္ဂနာနတ္တံ	နီ, ၂၀, ၃	လောမဟံသော	ပါ, ၂၀, ၃
လိင်္ဂန	နီ, ၂၀, ၀	လောလုပ္ပစာရံ	ပါ, ၂၀, ၃
လိင်္ဂ, ပတိဋ္ဌာန, အာယုဟန	နီ, ၂၀, ၈	လောလုပ္ပတဏှာ	နီ, ၂၀, ၈
လိနပဒါနံ	နီ, ၂၀, ၈	လောလုပ္ပတဏှာ	နီ, ၂၀, ၈
လုဇ္ဇန, ပလုဇ္ဇနဇန	သီ, ၂၀, ၈	လောလုပေါရုပ်ပြီး	နီ, ၂၀, ၈
လုတ္တာလုတ္တသမာသံ	ကစ်, ၂၀, ၃	လောဟိတကံစသည်	နီ, ၂၀, ၈
လုဒ္ဓါ (လုဒ္ဓါ)	သီ, ၂၀, ၃	လဲလှယ်ခြင်း၌ အပ်ပုံ, မအပ်ပုံ	ပါ, ၂၀, ၈
လုလိတာ	ပါ, ၂၀, ၃	လဲလှယ်ရာ၌ မသိသူအား	
လုက ရဟန်းတို့အမှု၌ ဝင်ပုံ	ပါ, ၂၀, ၈	ညာ၍ မလဲရ	ပါ, ၂၀, ၈
လုဘို၏အပ်သော နှုတ်မှာစကားကို		လယ်ယာ ရေကန်ကို ဝတ္ထုကံ	
ဆောင်ကောင်း	ပါ, ၂၀, ၈	အဖြစ်ဖြင့် အလှူခံကောင်း ...	ပါ, ၂၀, ၈
လု၏နို့ရည်စသည် အပ်၏	ပါ, ၂၀, ၈	လယ်ယာရေကန်ကို လှူလှူ မခံကောင်း	
လှူဥစ္စာကိုအစားပြန်ပေးလျှင်	မိတ်, ၂၀, ၈	ပါ, ၂၀, ၈
လေသကပ္ပိယံ	မိတ်, ၂၀, ၈	လိန်ပြန်ခြင်း၌အကြောင်းရင်း	နီ, ၂၀, ၈
လေသဆယ်ပါး	ခါ, ၂၀, ၀	လာဘ်ဝေရာ၌ ဥပစာရသိမ်	ဟာ, ၂၀, ၈
လေးဆရာ	ပါ, ၂၀, ၈	လာဘ်နက်ဘူသဗ္ဗ အနာမာသ	ပါ, ၂၀, ၈
လေးဆယ်ကိုးလုပ် လေးဆယ်ကိုးရက်		လာဘ်မှတ်ပေါက် ရထား သဘော	
....	ဟာ, ၂၀, ၈	စီးရာ၌ လက်မှတ်စပ်က ခွင့်လွှတ်	
လေးအသင်္ချေတွက်ပုံ	နီ, ၂၀, ၀	နိုင်မှု	ပါ, ၂၀, ၈
လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းအတွင်း		လှုပ်ခြင်း၏ သဘာဝ	နီ, ၂၀, ၃
သာသနာ ၂၄ ကြိမ်သာ	နီ, ၂၀, ၀		

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

လိုက်နှင့် ဂူအထူး	ပါ, ဣ, စ	ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ	ပါ, ဣ, ဒု
လွတ်လပ်ရေးအခါ စသည်.....	ဟာ, ဣ, ဒု နိ, ဣ, ပ သီ, ဣ, ပ	သီ, ဣ, တ
ဝက်ဆိဋ္ဌ, ဝက်အာဏိ.....	သီ, ဣ, ဒု	ဝဏ္ဏနိဘာ	နိ, ဣ, တ
ဝက်တော၌ တပစ္စည်း.....	ကဏ်, ဣ, ဒု	ဝဏ္ဏဝါ(ဗဟုဝဏ်)	ပါ, ဣ, တ
ဝက်မုခ ပိဋကာဒိ	သီ, ဣ, တ	ဝဏ္ဏယိသံ	သီ, ဣ, ပ
ဝဂ္ဂကံစသည်	ဟာ, ဣ, ပ	ဝဏ္ဏာ (ဇာတိ) ပမာဏ.....	သီ, ဣ, ပ
ဝဂ္ဂဝါဒကအဖွင့်	ပါ, ဣ, စ	ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏေ	သီ, ဣ, ပ
ဝဂ္ဂမုဒါ	ပါ, ဣ, တ	ဝတ္တဗ္ဗယုတ္တကာလံ	သီ, ဣ, ပ
ဝစနပထော	စိတ်, ဣ, ပ	ဝတ္တမာန် ၄ မျိုး	ကဏ်, ဣ, ဒု
ဝစနဗျတ္တယော	သီ, ဣ, ဒု	ဝတ္ထိသီသံ	ပါ, ဣ, တ
ဝစနသိလိဋ္ဌတာယ	ပါ, ဣ, ပ	ဝတ္ထုစွန့်, အကပ်စွန့်	စိတ်, ဣ, ပ
ဝစီသောသာနုသာရေန၏		ဝတ္ထု, ဌာန	သီ, ဣ, ဒု
အဓိပ္ပါယ်	နိ, ဣ, စ	ဝတ္ထုဝိပဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်	ပါ, ဣ, တ
ဝစီဒုက္ခရိတေဟိ	နိ, ဣ, တ	ဝတ္ထုဝိသဒကြိယာ	ပါ, ဣ, တ
ဝစ္စိတော၌ ဣတပစ္စည်း.....	ကဏ်, ဣ, ဒု	ဝဒတု တံ သံသော	ဟာ, ဣ, ပ
ဝဇ္ဇနိယအဖွင့်	ခါ, ဣ, ပ	ဝဇ္ဇနာမယံ ပုညံ	သီ, ဣ, ပ
ဝဇ္ဇနိယပါလိုက် ကံမပျက်.....	ဟာ, ဣ, ပ	ဝဇ္ဇိတွာတိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန.....	ပါ, ဣ, ဒု
ဝဇ္ဇိ	နိ, ဣ, ပ	ဝဗ္ဗဗျံ, ဒါသဗျံ	ကဏ်, ဣ, ဒု
ဝဇ္ဇဘိရုက-ဘယဒဿာဝိ.....	နိ, ဣ, ဒု	ဝနတောဒါ	ကဏ်, ဣ, ဒု
ဝဇိရ သံသာတသမာန		ဝနပ္ပတိ	ပါ, ဣ, တ
ကာယော	သီ, ဣ, ပ	ဝနဝါသီတိုင်း	ပါ, ဣ, ပ
ဝဇ္ဇိပုတ္တကာ	ပါ, ဣ, ဒု	ဝဏိပုထော	ဟာ, ဣ, ပ
ဝဇ္ဇိသုဉ္စ ရုဇ္ဇိဗဟုဝဏ်	ပါ, ဣ, ပ	ဝယဿ	သီ, ဣ, ဒု
ဝဇော	ဟာ, ဣ, ပ	ဝယော	သီ, ဣ, တ
ဝဇ္ဇိတ္ထိ	ပါ, ဣ, တ	ဝယံ	ပါ, ဣ, တ
ဝဇ္ဇော	သီ, ဣ, ဒု	ဝယံ, သန္ဓမာနိကာ, ပါဠိကိ.....	သီ, ဣ, ပ
ဝဇ္ဇရက္ခော	ဟာ, ဣ, ပ	ဝရဏာ နဂရံ, ဂေါဓာ ဂါမော	
ဝဇ္ဇကအဓိပ္ပါယ်	ခါ, ဣ, ပ	သီ, ဣ, ပ	ကဏ်, ဣ, ဒု
ဝဇ္ဇကတေ (ဝိဝဇ္ဇေ)	ပါ, ဣ, ဒု	ဝဝတ္ထာနံ ဒဿေတွာ ဧကတ္ထရဏ	
ဝဇ္ဇဂါမိကဗ္ဗံ	နိ, ဣ, စ	ပါဝရဏသိက္ခာပုဒ် ...	ခါ, ဣ, ဒု
ဝဇ္ဇခါဏုကဖြစ်ပုံ	သီ, ဣ, ဒု	ဝဝတ္ထာပန ဝစနံ	သီ, ဣ, ဒု
ဝဇ္ဇသကော	ပါ, ဣ, စ	ဝသလ	ပါ, ဣ, တ
ဝမုမာနကစ္ဆာယာ (မွန်းလွဲ)	ပါ, ဣ, ပ	ဝသလဓမ္မံ	ပါ, ဣ, ဒု
ဝမိတော	ပါ, ဣ, တ	ဝသဝတ္ထိ (တ္ထိ)	သီ, ဣ, ဒု
ဝဏ္ဏ=ကျေးဇူးအနက် မဟုတ်		ဝသာအတွက် သီးခြား	
ဂုဏ်အနက်သာ	သီ, ဣ, ပ	ခွင့်ပြုချက်	ခါ, ဣ, ပ
ဝဏ္ဏိဇျက္ခ	ပါ, ဣ, ဒု	ဝဿ, ဝေါဿ	သီ, ဣ, ပ
ဝဏ္ဏပဋ္ဌာနေ	ပါ, ဣ, ဒု	ဝဿသတမ္ပိ ပရိဟရိတုံအဖွင့်	ခါ, ဣ, ပ

ဝသိတဂန္ဓကုဋ်၌ ဂမက			ဝါသာဓိပ္ပါယအဖွင့်	ခါ,	ပ
သမာဿ	သီ,	ဝါသိ=ဝါသီ	သီ,	ပ
ဝသိသတေဟိ (ဝသိအနက်)		သီ,	ဝါသိ (ဒါး)	ပါ,	ပ
ဝသန္တဝနံ	ပါ,	ဝါဟသာ	စိတ်,	ပ
ဝသံ ဥပဂစ္ဆန္တေန၌ ဝသံ			ဝိကရဏပစ္စည်း	ကဏ်,	ပ
အနက်	ပါ,	ဝိကာရရုပ်ကို သိပုံဥပမာ....		ပ	ပ
ဝသံ ဥက္ကမုန (ဝါထပ်)....		ဟာ,	ဝိကာလဘောဇန	သီ,	ပ
ဝသံဝုဋ္ဌပုဒ်အဖွင့်နှင့် နေ့ရက်....		ပါ,		ခါ,	ပ
ဝသံ ဥပပဝါရဏာ	စိတ်,	ဝိကာလေ	စိတ်,	ပ
ဝသန္တေဒအာပတ် မသင့်ရာ			ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသန....		ခါ,	ပ
ဌာန	ဟာ,	ဝိကိရတိစသည်	ပါ,	ပ
ဝသ္မာဝါသိကသင်္ကန်း....		ဟာ,	ဝိကူဇမာနာ	စိတ်,	ပ
ဝသ္မာဝါသိကံ	ဟာ,	ဝိကပုံ၏အဖွင့်	ပါ,	ပ
ဝသိကသာဠိကသိက္ခာပုဒ်....		ခါ,	ဝိကပ္ပနက္ခ	သီ,	ပ
ဝသုပနာယိကာ	ဟာ,	ဝိကပ္ပနာ ၂ မျိုး	ပါ,	ပ
ဝဠုနဋ္ဌ	စု,	ဝိကပ္ပနာပြုပြီးကို ထပ်ပုံပြုပုံ ...		ပါ,	ပ
ဝဠုနကပဝတ္ထိ	စု,	ဝိကပ္ပနာ (ပစ္စုဒ္ဓိရိယ) ပြီးမှ			
ဝါကစီရံ	စု,	သုံးစွဲ	ပါ,	ပ
ဝါစနာမဂ္ဂ	စု,	ဝိကပ္ပနာလောဘကံသော			
ဝါစာ, ဂိရာပုဒ်တို့၏အနက်....		စု,	အတိုဆုံး	ပါ,	ပ
ဝါစာ, ဂိရံ	စု,	ဝိဿာသာဒေါ	စု,	ပ
ဝါဆိုမှုအရေးကြီးပုံ	စိတ်,	ဝိစရဏဝသေန	စု,	ပ
ဝါဆိုဘိုရန် ပရိကမ်	ဟာ,	ဝိစာရမတ္တ၌ မတ္တအနက် ...		စု,	ပ
ဝါဏပစ္စေဋ္ဌ ဝါအနက်....		ကဏ်,	ဝိစိတကာဠကံ	သီ,	ပ
ဝါတပုပ္ဖံ	စု,	ဝိစိတောပစိတပါရဒီ	စု,	ပ
ဝါဒသံဃန္ဓေ	သီ,	ဝိစိတ္တသင်္ကပ္ပေါ	ခါ,	ပ
ဝါဒက္ခိတ္တော	စိတ်,	ဝိစိတြာဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ....		ခါ,	ပ
ဝါဒိတ္တ, ဝါဒိတ	ကဏ်,		ကဏ်,	ပ
ဝါဒေါနှင့် ဒေါသော			ဝိစ္ဆရိတ	သီ,	ပ
ပရိယာယ်	သီ,	ဝိစ္ဆာတ္တသောပစ္စည်း	ကဏ်,	ပ
ဝါယိမပန်းကုံး	ပါ,	ဝိဇနဝါတံ	ဟာ,	ပ
ဝါယုဝေဂသမုဒ္ဓိဋ္ဌိတာ....		သီ,	ဝိဇာနာတိအနက်	စု,	ပ
ဝါယော၏ ပုဒ်ပြီးပုံ	စု,	ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုကိုစွန့်မှ ဒါန....		စု,	ပ
ဝါယောဓာတု	စု,	ဝိဇ္ဇာမယ	ပါ,	ပ
ဝါရေယျံ	ပါ,	ဝိဇ္ဇာမယစသော ခိုးခြင်း....		စု,	ပ
ဝါလမိ	စု,	ဝိဇိတသင်္ဂါမ	ဟာ,	ပ
ဝါလဝေမိရူပါ	သီ,	ဝိဇိတာဝီ	သီ,	ပ
ဝါသဒ္ဓါ၏အနက်များ....		သီ,	ဝိဇိတေ	သီ,	ပ

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

ဝိညတ်ခေါ်ပုံ	နီ, ဇီ, စ	ဝိပွကတ	ခါ, ပ
ဝိတုဒေန္တိ	ပါ, ဟ, တ	ဝိပုဋိသာရောနီ, ဇီ, စ....	ပါ, ပ
ဝိတက်စသည်ကိုသာ	ဈာန်ခေါ်ရပုံ....	ဇီ, နီ	ဝိပတ္တဘာဝမာပန္နာနံ	...	ခါ, ပ
ဝိတက္ကဝိစာရဓူမံ	သီ, ပ	ဝိပစ္စနသဘာဝတာ	ခါ, ပ
ဝိတက္ကဝိပျါရသဒ္ဒ	နီ, ပ	ဝိပန္နဋ္ဌနာဝါ	ပါ, ပ
ဝိတက္ကဝါဒီ	နီ, ပ	ဝိပုလ္လတ္တဂါဟော	ခါ, ပ
ဝိတက္က သီ, ဇီ, ပ	(၅၅၀)	ဝိပုလ္လတ္တသညာ	ပါ, ပ
ဝိတက္ကဝါဒသတ္တံ	...	သီ, တ	ဝိပါက၏ ကံ ရှိ-မရှိ....	ခါ, ပ
ဝိတ္ထိ (ဝိတ္ထံ)	နီ, ပ	ဝိပါကန္တရံ	ခါ, ပ
ဝိတ္ထုပကရဏ	ပါ, ပ	ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ	ခါ, ပ
ဝိထမ္ဘန	သီ, ပ	ဝိပါကဗလ, နိဿန္တဗလ....	ခါ, ပ
ဝိတ္ထာယန္တိ	ဟာ, ပ	ဝိပုပ္ဖကံ	ပါ, ပ
ဝိတ္ထာရနှင့် ပါကဋ အခွဲ	သီ, ပ	ဝိပုလဝေယတ္တိယ	ပါ, ပ
ဝိတ္ထာရိကံ (တံ)	သီ, ပ	ဝိပါကအမှန်, ဇောအပြန်	ပါ, ပ
ဝိတ္ထုနတိ	ပါ, ပ	ဝိပျရိတ	ပါ, ပ
ဝိဒနောင် အန္တိကို ဥပြု....	ကစ်, ပ	ဝိဘဇ္ဇဝါဒီ	...	ပါ, ပ
ဝိဒူ	စိတ်, ပ	ဝိဘတ်ကို ပစ္စယခေါ်ပုံ	ကစ်, ပ
ဝိဒေသနာ (ဝိဒေဿနာ)	ပါ, စ	ဝိဘတ်မတူ တုလျာဓိကရဏ	ကစ်, ပ
ဝိဓဝါဂေါစရ	ဟာ, ပ	ဝိဘတ္တိဗျတ္တယ	ပါ, စ
ဝိဒ္ဓါ၏ အနက်များ	နီ, တ	ဝိဘာဂအနက်	ကစ်, ပ
ဝိဒ္ဓိ	ဟာ, ပ	ဝိဘာဂ၏ ဥပစာ အမည်	ကစ်, ပ
ဝိနယပုဒ်၏ အနက် အမျိုးမျိုး	နီ, စ	ဝိဘာဝနေ နာမအတ္ထေ	ပါ, ပ
ဝိနယပညတ္တိ	ပါ, ပ	ဝိမတိပက္ခန္ဓော	ခါ, ပ
ဝိနယဓရလက္ခဏာ	ပါ, ပ	ဝိမာနသဒိသံဃိ ဘာဝနပုံသက....	ပါ, ပ
ဝိနယဓရ၏ ဆုံးဖြတ်နည်း....	ပါ, ပ	ဝိမာနံ	ခါ, ပ
ဝိနယ ဓမ္မတာ	ပါ, ပ	ဝိမုတ္တစိတ်	ပါ, ပ
ဝိနယ ဒုက္ကဋ်	စိတ်, ပ	ဝိမုတ္တာယတနသီသေန	ခါ, ပ
ဝိနယကုတ္တုစွ၏ ဝစနတ္ထ	နီ, စ	ဝိမုတ္တိ	ဟာ, ပ
ဝိနယသလ္လေခအကျင့်....	သီ, ပ	ဝိမုတ္တိသုခံ	ဟာ, ပ
ဝိနယာနုဂ္ဂဟတ္ထာယ	ပါ, ပ	ဝိမုတ္တိရသံဃိ ရသအနက်....	သီ, ပ
ဝိနယော သံဝရတ္ထာယ စသည်....	ပါ, ပ	ဝိမောက္ခ	ခါ, ပ
ဝိနာယကော	နီ, ပ	ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်	ပါ, ပ
ဝိနေယျသတ္တာ	သီ, တ	ဝိမှယ	ပါ, ပ
ဝိနည်း သုတ္တန်လာ အာသဝများ....	နီ, စ	ဝိရဇံ, ဝိတမလံ	ပါ, ပ
ဝိပရိဏတေန	ခါ, ပ	ဝိရတိ ဥ ပါး၏ အနက်ပြု....	ခါ, ပ
ဝိပရိဏာမဋ္ဌော....	ပါ, ဇီ, တ	နီ, ပ	ဝိရလမဇ္ဇက	ခါ, ပ
ဝိပရိယယော	ကစ်, ပ	ဝိရူပ ရူပံ	ပါ, ပ
ဝိပရိယာသ	နီ, တ			ပါ, ပ

ဝိလမ္ဘိတ	သီ, တ	ဝိဟာရ၏ အရကောက် ၊ မျိုး....ပါ, စ
ဝိလေခန	ခါ, ဒု	ဝိဟာရ၏ ကေကုလ, နာနာ
ဝိလောကိတ ကြည့်ပုံ	သီ, တ	ကုလဖြစ်ပုံ
ဝိဝဋ္ဌ (နိဗ္ဗာန်)	သီ, ပ	ဝိဟဿတိ စသည်
ဝိဝဋ္ဌတ္ထဒေါ	သီ, တ	ဝိထိစိတ်၏ ဥပမာ
ဝိဝေက ၃ မျိုး	သီ, ဒု	ဝိထိ, ရစ္ဆာ
ဝိဝိတ္တံ, သုညံ	သီ, တ	ဝိတမလံ (ဂတမလံ)....
ဝိသဘာဝပစ္စယဖြစ်ပုံ	စ	ဝိရိယ၏ ဝစနတ္ထ....ကတ်, ဒု....
ဝိသယ, ဂေါစရ .. နိ, ဣ, ဒု....	တ	ဝိရိယသမတံ (ထံ) ... ပါ, ပ .. သီ, ပ
ဝိသယဇ္ဇာတ္တ	ပ	ဝိရိယသမာဓိယောဇနတ္ထ....
ဝိသသံသဋ္ဌ ပူတိမုတ္တ	တ	ဝိရိယုပေက္ခာ
ဝိသတ္တိကာ ပုဒ်ပြီး	စ	ဝိရင်္ဂရူပါ
ဝိသပုနရသော	တ	ဝုဋ္ဌိတော
ဝိဿ (ဝိသ) ဂန္ဓံ	သီ, ပ	ဝုဋ္ဌော နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် မသင့်....
		ပါ, ပ	ဝုဗ္ဗသီလီ
ဝိဿဂန္ဓော	စ	ဝုဗ္ဗတေ ရုပ်ပြီးပုံ
ဝိဿတ္ထောပုဒ်အဖွင့်	ပါ, ပ	ဝုတ္တနေလံဝိယ (သီလံဝိယ)....
ဝိဿဝိတာယ	ဒု	ဝုတ္တ, ဝုဋ္ဌ အဆုံးအဖြတ်....
ဝိသာဒလက္ခဏော	ဒု	ဝုတ္တံ ပရိဝုတ္တံ
ဝိသာရဒံ		ဝုဋ္ဌိ လောပစသည်
ဝိသာဟင်္ဂ	ဒု	ဝူပကာသေယျ .. စိတ်, ဣ....
ဝိဿာသဂ္ဂါဟ အင်္ဂါ....	ပါ, ပ	ဝူပသမေတိ
		ပါ, ပ	ဝေဋ္ဌကနဋ္ဌပဿာဟိ
ဝိသုကာယိကံ	တ	ဝေဋ္ဌမပန်းကုန်း, ဝေဓိမ
ဝိသုကမ္မုနာ	ပါ, ပ	ပန်းကုန်း
ဝိသုကဒဿန	သီ, ပ	ဝေတာဋ္ဌံ
ဝိသေသတောတိ ယောဘုယျေန....	ဒု	ဝေဒနာဝါ စသည်
ဝိသေသတ္တ တရ, တမပစ္စည်း....ကတ်, ဣ, ဒု	ဒု	ဝေဒလံ, ဒုဋ္ဌလံ
ဝိသံဝါဒန	စိတ်, ပ	ဝေဒေဟီ၏ ဝစနတ္ထ
ဝိသုံဂါမဋ္ဌံ ကံပြုနိုင်ပုံ	ဟာ, ပ	ဝေဒေဟ မုနိ
ဝိသုံဂါမသိမ်	ဟာ, ပ	ဝေပုလ္လမဟတ္တိ
ဝိသုဒ္ဓါယ	သီ, တ	ဝေဘဗျာ
ဝိသင်္ကေတံ	စိတ်, ပ	ဝေမတိက ဖြစ်လျှင် စွန့်၍
ဝိသဋ္ဌဥပေါသထ အယူ....	ဟာ, ပ	ဝိနည်းကံပြု
ဝိသဋ္ဌာပုဒ် အဖွင့်	ပါ, ပ	ဝေမတိက ဒုက္ကဋ်
ဝိသက္ကိယဒူတ	ပါ, တ	ဝေမတိက ဒေသနာပြော....
ဝိဟရတိ, ယပေတိ	သီ, ပ	ဝေယျာကရဏသို့
ဝိဟရတိ၏ သဒ္ဓါနက်....	ပါ, ပ	ဝေယျာဝစ္စံ

ဝေရမဏီ (ဏီ)	ဇို, ဇို, တ	သကတ္ထ (သတ္ထ)	ကစ်, ဇို, ဒု
ဝေလာ အနတိတ္တမော	ဟာ, ဇို	သကတ္ထကို ရှေ့ကသွင်း၍	
ဝေလမ္ဘကာ	ဇို, ဇို, တ	ဝိပြိုဟ်ပြု	ဇို, ဇို
ဝေဝစနံ (ပရိယာယ)	ပါ, ဇို, စ	သကတ္ထိက တဒ္ဓိတ်များ....	ကစ်, ဇို, ဒု
ဝေဝိစ္ဆံ၏ ဝစနတ္ထ	သီ, ဇို, ပ	သင်္ကေဘ, ဝိသင်္ကေတ....	ပါ, ဇို, တ
ဝေသမံ	ပါ, ဇို, ဒု	သင်္ကေဘကမ္မ	ပါ, ဇို, တ
ဝေသယဝဏ္ဏော	ဇို, ဇို, စ	သင်္ကပု (ဇုတိ စိတ္တသင်္ကပေါ)	.. ပါ, ဇို, တ
ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ် ၄ ပါး	ကစ်, ဇို, ဒု	သင်္ကမ္မိစသည်	ပါ, ဇို, ပ
	ဇို, ဇို, ပ	သင်္ကရံ, ကတိကံ	ဟာ, ဇို, စ
ဝေသာရဇ္ဇပုတ္တော	သီ, ဇို, တ	သင်္ကလန, ဝေါတ္တန, သတုပ္ပါဒန ..	စိတ်, ဇို
ဝေသာလီ အမည်ရပုံ....	ပါ, ဇို, တ	သင်္ကဂ္ဂိတ မုခေါ်	သီ, ဇို, တ
ဝေသိယာဂေါစရ	ဟာ, ဇို	သင်္ကန်း ဇု မျိုး	ခါ, ဇို, ပ
ဝေသော (သုဒ္ဓ)	သီ, ဇို, ဒု	သင်္ကန်း ဇု မျိုး၏ အဓိဋ္ဌာန်	
ဝေဟာသနှင့် အာကာသအထူး....	ပါ, ဇို, ဒု	တင်ရာကာလ	ပါ, ဇို, စ
ဝေဠုဒါန စသည်၌ ဒါနအနက် ..	ဇို, ဇို, ဒု	သင်္ကန်း ဇု မျိုးလုံး ပရိက္ခာရ	
ဝေါရောပေသိ°	သီ, ဇို, တ	စောဠတင်နိုင်	ပါ, ဇို, စ
ဝေါဟာရိက (တရားသူကြီး)	ပါ, ဇို, ဒု	သင်္ကန်း မဟုတ်သော	
	စိတ်, ဇို	ဝေရဝေနည်း	ဟာ, ဇို
ဝံသော, တန္တိ, ပဝေဏီ	ဇို, ဇို, ဒု	သင်္ကန်း ပမာဏ	ခါ, ဇို, ပ
ဝတ်မပြုဘဲ နေနိုင်ခွင့်	ဟာ, ဇို	သင်္ကန်းဝေဘန်ပုံ	ခါ, ဇို, ဒု
ဝန်ခံချက် ပျက်မှု ဒုက္ကဋ်....	ဟာ, ဇို	သင်္ကန်းဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရိပြု ...	ဟာ, ဇို, စ
သ၏ ဝိဇ္ဇမာန အနက်	ဇို, ဇို, ဒု	သင်္ကန်းကလ၌ အကာလ	
သဉ္ဇတ္တရစ္ဆဒံ၏ အနက်မှန်	သီ, ဇို, ပ	သင်္ကန်း	ပါ, ဇို, စ
သကဏိကံ	သီ, ဇို, တ	သင်္ကန်း၏ ရသဒါန	ဇို, ဇို, ဒု
သကဒါဂါမိ အဖွင့်	ပါ, ဇို, ဒု	သင်္ကြားလာ၍ ကူ	သီ, ဇို, တ
သကသမယ သမယန္တရ ...	ပါ, ဇို, ဒု	သင်္ခ, သေဝါလ, ပဏကံ....	ပါ, ဇို, စ
သင်္ကိယော, ပရာကိယော....	ကစ်, ဇို, ဒု	သင်္ခမုဏ္ဍက	ပါ, ဇို, တ
သင်္ကိဓန, သပလိဗောဓ ...	ပါ, ဇို, ဒု	သင်္ခါနံ	သီ, ဇို, ပ
သကေ အာစရိယကေ....	သီ, ဇို, တ	သင်္ခါရာရမဏ	ဇို, ဇို, တ
သက္ကစ္စ စသည်	ကစ်, ဇို, ဒု	သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိ...	ပါ, ဇို, တ
	ဇို, ဇို, ပ	သင်္ခါရော-သင်္ခါရေန....	ပါ, ဇို, ပ
သက္ကတော	ပါ, ဇို, တ	သင်္ခရံ အဇိနစမ္ပံ	ပါ, ဇို, တ
သက္ကဒတ္တိယံ	ပါ, ဇို, ပ	သင်္ခေပတ္တနှင့် သိဏ္ဍတ္တ....	ပါ, ဇို, တ
သက္ကရာ, သက္ခရာ	ပါ, ဇို, တ	သင်္ခါအပြား (မိဿက	
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ	ပါ, ဇို, ပ	စသည်)	ကစ်, ဇို, ဒု
သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် သီလဗ္ဗတ ...	ပါ, ဇို, တ	သဂ္ဂသံဝတ္တနိကာ	သီ, ဇို, ဒု
	ပါ, ဇို, တ	သဂါရဝ သပ္ပတိဿ....	ခါ, ဇို, ပ
			ဟာ, ဇို

သင်္ကဏိကာရာမော	ကစ်, ဣ, ဒု	သတ္တပဒဝိတိဟာရော	ပါ, ဣ, ပ
သင်္ဂဟသဒ္ဓါ၏ အနက်များ.....	နီ, ဣ, တ	သတ္တဘဝေ	နီ, ဣ, တ
သင်္ဂဟ, အနုဂ္ဂဟ	ဟာ, ဣ, ပ	သတ္တမဇော၏ အစွမ်း.....	နီ, ဣ, တ
သံဃာအစိုးရ-မရ	ဟာ, ဣ, ပ	သတ္တာဝါသ	ပါ, ဣ, ပ
သံဃိကကို တပါးထည်း ယူပုံ.....	ဟာ, ဣ	သတ္တာ၏ အထင်ရူဠိ	နီ, ဣ, ပ
သံဃိကကို ဝေနည်း	ဟာ, ဣ, ပ	သတ္တာ, ပါဏာ	သီ, ဣ, ဒု
သံဃိကပစ္စည်း အရေးကြီးပုံ.....	ဟာ, ဣ, ပ	သတ္တာနာမည်၏ မုချ, ဥပစာ....	နီ, ဣ, ပ
သံဃိကသင်္ကန်း အလှူခံနည်း.....	ဟာ, ဣ, ပ	သတ္တာဟဝဋ္ဋလိက	
သစ္စာ၌ တရားအားလုံးပါပုံ ..	ဣ, နီ,	(ဝဒ္ဓလိကာ)	စိတ်, ဣ
သဗ္ဗိစ္စပါဏ	ခါ, ဣ, ဒု	သတ္တိပဋ္ဌာရုံ	သီ, ဣ, ပ
သစ္စန္ဒ, နိစ္စန္ဒ ပရိဘောဂ	စိတ်, ဣ	သတ္တုဿဒံ စသည်	သီ, ဣ, တ
သစ္စန္ဒစာရိနော	သီ, ဣ, တ	သတ္တုပကာရ၌ ဥပကာရအနက်.....	နီ, ဣ, ပ
သစ္စကတ္တ ပရမတ္ထ	သီ, ဣ, ပ	သန္တတိသန စသည်	နီ, ဣ, ပ
သစ္စကာပညတ္တိ	ပါ, ဣ, ပ	သန္တဘာဝါယ	သီ, ဣ, ပ
သစ္စိကိရိယာ စသည်.....	ကစ်, ဣ, ဒု	သန္တာနကံ	ဟာ, ဣ, ပ
သဇ္ဇာဝုဓော	သီ, ဣ, တ	သန္တာဋ္ဌော... သီ, ဣ, ဒု....	သီ, ဣ, တ
သဇ္ဇိတော	ပါ, ဣ, တ	သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ....	ပါ, ဣ, တ
သဇ္ဇေဋကဝါသော	နီ, ဣ, စ	သန္တောသ ၁၂ ပါး	သီ, ဣ, ဒု
သဇ္ဇောတိဘူတံ	သီ, ဣ, တ	သန္တောသ အမျိုးမျိုး.....	သီ, ဣ, တ
သညာ အနက် ကပစ္စည်း.....	ကစ်, ဣ, ဒု	သတ္တကမ္မ, ဝတ္တိကမ္မ	ဟာ, ဣ, ပ
သညာဘဝေါ	ကစ်, ဣ, ဒု	သတ္တရိ ကင်္ခတိစသည်.....	နီ, ဣ, စ
သညာယ ဝိရာဂိတမ္ပိ ...	ပါ, ဣ, တ	သတ္တဝါဟ	ဟာ, ဣ, ပ
သညာ ရောဂေါ၌ နည်း	ဣ, နီ	သန္တတာယ	ပါ, ဣ, ဒု
သညာဝိမောက္ခ	ပါ, ဣ, ဒု	သန္တတသည် သင်္ကန်း မဟုတ်....	ပါ, ဣ, စ
သဏှတ္ထေန	နီ, ဣ, ဒု	သန္တဝေါ၏ ဝစနတ္ထ.....	နီ, ဣ, စ
သဏှဟတိ စသည် ရုပ်ပြီးပုံ.....	ကစ်, ဣ, ဒု	သဒေဝကံ လောကံ စသည်... ပါ	ဣ, စ
သတိ ဂတိ ဓိတိ အထူး	ပါ, ဣ, ပ	သဒ္ဓါတချက် အနက်အများ.....	ပါ, ဣ, ပ
သတိ (သတိ) အာယတန [နီ, ဣ, ဒု]	နီ, ဣ, ဒု	သဒ္ဓါတူ ၂ ချက် အတိသယအနက်.....	ဣ, နီ
ပြင်ရန် မှာထားသည်း] ...	သီ, ဣ, ဒု	သန္တမာနိကာ	ပါ, ဣ, တ
သတိ ပစ္စယေ	စိတ်, ဣ	သန္တသေတွာ စသည်.....	ပါ, ဣ, ဒု
သတိပေးမှုနှင့် စပ်၍ မှတ်ရမည့်		သန္တိဋ္ဌ, သမ္ပတ္တ	ပါ, ဣ, ဒု
ဒုက္ခ၌	ခါ, ဣ, ပ	သန္တိဟ (သန္တေဟ)	ပါ, ဣ, ဒု
သတိဖြင့် မှတ်ရုံကို သမ္ပဇည		သန္တေသနှင့် သာသန.....	ပါ, ဣ, ပ
မဆိုရ	သီ, ဣ, တ	သဒ္ဓမ္မော	နီ, ဣ, တ
သတိသံဝရ	နီ, ဣ, တ	သဒ္ဓါ, ရုစိစသည်	နီ, ဣ, ပ
သတောကာရီ	ပါ, ဣ, တ	သဒ္ဓါတရားကို စောင့်ရှောက်ရပုံ... စိတ်, ဣ	ဣ, ပ
သတော သမ္ပဇာနော....	ကစ်, ဣ, ဒု	သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတ	ဟာ, ဣ,
သတ္တ, ဩကာသ, သင်္ခါရ ..	ပါ, ဣ, ပ		

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

သဒ္ဓါယိကော	သီ, ၂၀, ၂၁	သမ္မရာယိကံ	ပါ, ၂၀, ၂၁
သဒ္ဓေ	သီ, ၂၀, ၂၁	သမ္မဟံသန (သာဓုအနက်)	သီ, ၂၀, ၂၁
သန္တာဂါရသာလာယံ	...	သီ, ၂၀, ၂၁	သမ္မဟံသနာ	ပါ, ၂၀, ၂၁
သန္တာဝိတံ, သံသရိတံ	ဟာ, ၂၀, ၂၁	သမ္မိတ္တနကို သမုစ္စယဟု ဖွင့်....	ပါ, ၂၀, ၂၁
သနိဒဿနာ	နီ, ၂၀, ၂၁	သပ္ပုရိသဘူမိ (အ)	ပီ, ၂၀, ၂၁
သနန္တနောစသည်	ကဏ်, ၂၀, ၂၁	သပ္ပပုလောပ	နီ, ၂၀, ၂၁
သန္တိမိကာရ	သီ, ၂၀, ၂၁	သမ္မေသနာ	အစ, ၂၀, ၂၁
သန္တိသိန္နံ	သီ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗ ၂ မျိုး	အစ, ၂၀, ၂၁
သန္တိဋ္ဌ (သန္တိဋ္ဌ)	သီ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗကပ္ပိယသဝိတ်	ငါ, ၂၀, ၂၁
သန္တဝေသ	နီ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗပဋ္ဌမံ ဥပ္ပန္နဘာဝံ	ပီ, ၂၀, ၂၁
သန္တေတုံ (သန္တေန္တဿ) [သန္တေတုံ မူကွဲ]	သီ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗပါလိဖုလ္လံ	ပီ, ၂၀, ၂၁
သပက္ခော	ကဏ်, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗပါသက္ခိယဘတ္တ	ငါ, ၂၀, ၂၁
သပဒါနစာရိက	ပါ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗလဒ္ဓနာမတိကံ	အစ, ၂၀, ၂၁
သပလာသံ	ကဏ်, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗသာမယိကာ	အစ, ၂၀, ၂၁
သပတ္တိ	ကဏ်, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗသန္တရိ	ငါ, ၂၀, ၂၁
သပါဏက	ခါ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗာဝတော	ပီ, ၂၀, ၂၁
သပ္ပစ္စယနှင့် သင်္ခါရအသူး....	အစ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗာဝန္တံ	ပါ, ၂၀, ၂၁
သပ္ပစ္စယာ	အစ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗေသံ ပါရာဇိကံ (ဝိနည်းမိုရ်များ မှတ်ဘွယ်)	ပါ, ၂၀, ၂၁
သပ္ပဂ္ဂိဿာ	အစ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗံ စေတသာ	ပီ, ၂၀, ၂၁
သပ္ပဒေသ	အစ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂီ	ပီ, ၂၀, ၂၁
သပ္ပဒေသ, နိပ္ပဒေသ	အစ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗညုတာနာဝရဏ	ပီ, ၂၀, ၂၁
သပ္ပါယ၏ဝစနတ္ထ	သီ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗညုတဉာဏ်အမည် မစွန့်....	နီ, ၂၀, ၂၁
သပ္ပိမဏ္ဍော	ပါ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗညုမှန်းသိအောင်	အစ, ၂၀, ၂၁
သဝိတ်ကို ဖွဲ့တုပ်နည်း	ခါ, ၂၀, ၂၁	ဖော်ပြော	သီ, ၂၀, ၂၁
သဝိတ်တောင်းမှု နိသဂ္ဂိတရာ....	ခါ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗတာဠာဝစရေ	ပါ, ၂၀, ၂၁
သဝိတ်အဓိဋ္ဌာန် , ဝိကပ္ပနာပြုပုံ, ပျက်ပုံ	ပါ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗတ္ထကမ္မဋ္ဌာန်း	ပါ, ၂၀, ၂၁
သဝိတ် ၉ လုံးပမာဏ	ပါ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗတ္ထပါဒက	အစ, ၂၀, ၂၁
သမ္ပဇည၏ ဝစနတ္ထ	သီ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗန္ဒအပြား	အစ, ၂၀, ၂၁
		နီ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗန္တစသော ဖွင့်နည်း....	ပီ, ၂၀, ၂၁
သမ္ပုပ္ပါဒေန္တော	ပါ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗန်အမျိုးမျိုး	ပါ, ၂၀, ၂၁
သမ္ပတိဇာတော....	သီ, ၂၀, ၂၁	သဗ္ဗန္ဓောထားရိုး	နီ, ၂၀, ၂၁
သမ္ပတ္တ, အသမ္ပတ္တဂေါစရ....	နီ, ၂၀, ၂၁	သမ္ပဟုလာ (သမ္ပဟုလာ)....	သီ, ၂၀, ၂၁
သမ္ပတ္တိ, ဝိပတ္တိ	နီ, ၂၀, ၂၁	သမ္ပဟုလေဟိ	ပါ, ၂၀, ၂၁
သမ္ပန္နပုဒ်အဖွင့်	ပါ, ၂၀, ၂၁	သဗြဟ္မ	ကဏ်, ၂၀, ၂၁
သမ္ပန္နဂဟဏိကော	အစ, ၂၀, ၂၁	သဗြဟ္မစာရီ	ကဏ်, ၂၀, ၂၁
သမ္ပယုတ္တံ	နီ, ၂၀, ၂၁	သဘာဂါပတ္တိယော	ခါ, ၂၀, ၂၁
			သဘာဝ (သဘာဝပဒံ)....	နီ, ၂၀, ၂၁

သဘာဝသရသလက္ခဏော....	နီ, ပ	သမာဓိ၏ ဝစနတ္ထ	ပ
သဘာယံ၏ လိင်္ဂဗျတ္တယ....	ပါ, စ	သမာဓိနိမိတ္တ	ပါ, တ
သဘာသင်္ခေပေန	စိတ်	သမာနလာဘကတိကာ....	ဟာ
သမ္ဘဝတိ (သမ္ဘဝဒုက်)	နီ, ပ	သမာနေန္တိ၏အနက်	ပ
သမ္ဘာဝနာ	ကစ်, ဒု	သမာနောဝထည့်ရကျိုး....	ပ
သမ္ဘာဝေတွာ၏အနက်....	နီ, တ	သမာပန္န ၂ မျိုး	ပါ, ဒု
သမ္ဘာဝေလောမ (ဒုက္ခင်္ဂ)	ခါ, ဒု	သမာပန္န, ဥပပန္န ၂ မျိုး....	ပါ, တ
သဘိက္ခုက အာဝါသ ...	ဟာ	သမာဟာရဒွန်ဉ္စလိန်	ပ
သမ္ဘူတသမုဒါဂတဋ္ဌော....	သီ, ပ	သမာသ်တစိတ်ကိုသာ တ သဒ္ဓါ	
သမညာယ ဘိက္ခု	ပါ, ဒု	ဖြင့် ညွှန်	ပ
သမဏကုတ္တကော	ပါ, တ	သမ္မာအာဇီဝ၏ ဝေါဒါန....	ပါ, တ
သမဏတေဇေန (အခေါ်)	ပါ, ဒု	သမ္မာဓာရံ အနုပဝေစ္ဆိ....	ပါ, ပ
သမဏအဖွင့်	ပါ, ပ	သမ္မာဝဒေယျံ	ပ
သမဏောစသည်	ကစ်, ဒု	သမ္မာဝါစာ၏ သိမ်းသွင်းပုံ	နီ, တ
သမနုဂ္ဂါဟိယမာနော	ခါ, ပ	သမ္မာဝါဂတော၌ အာဂတော	
....	ပါ, စ	မူကွဲ	ပါ, ပ
သမနုယုဉ္ဇေယျံစသည်....	သီ, ဒု	သမ္မာ သာမဗ္ဗ သဗ္ဗဓမ္မာနံ....	ပါ, ပ
သမနုညော	သီ, ပ	ပါ, ပ
သမဓာတ်၌ ထောမနိမိဆိုပုံကို		သမ္မာ သာမဗ္ဗမှတ်ချက်....	ပါ, ပ
ပြရာဝယ် “သမာ” ဟု မှား....	ကစ်, ဒု	သမ္မာသမ္မုဒ္ဓန္တံ ဗုဒ္ဓအထူး....	ပါ, ပ
သမယညူ	ပါ, ဒု	သမ္မာသမ္မောမိံ	ပါ, ပ
သမယန္တရဉ္စစဉ်းစားဘွယ်....	နီ, နီ	သမိဟိတံ (သမုပဗျူဠံ)	ပ
သမယေန၌ ဟိတ်, ကရိုဏ်း....	ပါ, ပ	သမိံသု	နီ, ပ
သမဝါယနှင့် ခဏအထူး....	နီ, ဒု	သမိဒ္ဓိ, သမ္ပတ္တိ	ပ
သမဝါယေ	သီ, တ	သမိပဝတ္တမာန်	ပါ, စ
သမဝေပါကိနီ	သီ, တ	သမိပေကို ဟေဋ္ဌာဘာဂေဖွင့်....	ပါ, ပ
သမသမာ	ဟာ	သမိပတ္တေ ဘုမ္မဝစနံ	ပါ, ပ
သမသမော	သီ, တ	သမုဋ္ဌာနသီသ၏ အစွမ်းဖြင့်	
သမတ္တာနိ	ပ	အာပတ်အပြား	ဟာ
သမတ္တာ, သမာဒိန္နာ	သီ, ပ	သမုဋ္ဌာန် ၆ ပါး....	ခါ, ပါ, ပါ
သမတ္ထပနေန	သီ, ပ	သမုစ္စည်းအနက်	ကစ်, ဒု
သမဿာသိတကာယော....	သီ, ပ	သမုဒယ နိရောဓအနက်....	ပါ, ပ
သမဂ္ဂါ	စိတ်	သမုဒယ သံဇယာဂ	သီ, ဒု
သမဂ္ဂတရံ	သီ, ပ	သမုဒယော	သီ, ပ, တ
သမ္ဗ	သီ, ဒု	သမုဒါယတ္ထော	ပါ, ပ
သမ္ဗတော၌ မှတ်ချက်	ကစ်, ဒု	သမုဒါဂမတော	ပ
သမဂ္ဂ (ဂ္ဂါ) ရာမော	သီ, ပ	သမုဿိတသေတစ္ဆတ္တံ....	သီ, ဒု
သမ္ဗသဒ္ဓေါ	နီ, စ	သမုဘုတ္တံစသည်	ကစ်, ဒု

မှတ်တမ်း အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

သမ္မုခ, ပရမ္မုခဝိကပွဲနာ....	ခါ, ဣ, ဒု	သလ္လိန	ပါ, ဣ, ဒု
သမ္မုခါဝဋ္ဋနိမာယာ	သီ, ဣ, တ	သလ္လေခအကျင့်ရှိသူ		
သမ္မုတိသစ္စာ	ဗု, ဣ, စ	မတောင်း	ပါ, ဣ, စ
သမေတုအဖွင့်	ပါ, ဣ, စ	သဝနာဏတ္ထိကဝစနံ		ခါ, ဣ, ပ
သမောသရဏဋ္ဌာန	ဗု, ဣ, ဒု	သဝယော သဇာတိယော....		ကဏ်, ဣ, ဒု
သမ္မောဒနိယံ, သာရဏီယံ....	ပါ, ဣ, ပ	သဝသဝတ္ထိတာဘိမာန....		ဗု, ဣ, ဒု
သမ္မောဒိတေ	ဗု, ဣ, ဒု	သဝါသနာနံအဖွင့်		ပါ, ဣ, ပ
သမ္မောဒိအဖွင့် ဝါကျခွဲ....	သီ, ဣ, တ	သဝိဂ္ဂဟ, သနိမိတ္တ		ဗု, ဣ, ပ
	ပါ, ဣ, ပ	သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ...		ဗု, ဣ, ပ
သမ္မောသ	သီ, ဣ, ပ	သဿတဝါဒါ		ပု, ဣ, ဒု
သမံစုဏ္ဍိ၌ အဝယဂူပစာ....	ဗု, ဣ, ပ	သဿတိသမံ		ပု, ဣ, ဒု
သမန္တပါသာဒိကာ	ပါ, ဣ, ဒု	သသမ္ဘာရပထဝိ၌ ပထဝီသို့		
သမန္တာဟာရော....ဟာ, ဣ	သီ, ဣ, ဒု	လိုက် ဣ, နိ		ဗု, ဣ, ဒု
သမန္တေသိ	သီ, ဣ, တ	သသမ္ဘာရပထဝိ၌ အာပေါ		
သမင်္ဂီဘူတော....ပါ, ဣ, တ	သီ, ဣ, ဒု	စသည်		ဗု, ဣ, ဒု
သမဉ္ဇန္တဿ၏အနက်....	ဗု, ဣ, စ	သသင်္ခါရေန		ဗု, ဣ, ဒု
သယာနော၌ သမာနော		သဟတ္တာ၌ ပဉ္စမိ၏ ကရိုဏ်း		
မထည့်ရ	သီ, ဣ, တ	အနက်		ပါ, ဣ, စ
သယံ အဘိညာစသည်အဖွင့်....	ပါ, ဣ, ပ	သဟကာရီကာရဏ		ဗု, ဣ, စ
	သီ, ဣ, ဒု	သဟဓမ္မိကပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ....		ဗု, ဣ, စ
သယံပါဠိ (ပဋိ) ဘာနံ....	သီ, ဣ, ပ, ဒု	သဟဓမ္မိကော (ပဋ္ဌော)		ပု, ဣ, တ
သရဏဆိုင်ရာများ	သီ, ဣ, တ	သဟဓမ္မိကံ		ပါ, ဣ, စ
သရဏဂုံပီလျှင် သိက္ခာပုဒ်		သဟဗောဓိပုတိဋ္ဌာနာ....		ပါ, ဣ, ပ
တည်	ဟာ, ဣ	သဟဗျတံ		ပု, ဣ, ဒု
သရဏာ	ဗု, ဣ, ပ	သဟနှင့် သမ္ပယုတ္တအထူး....		ဗု, ဣ, ပ
သရဏံ ဂစ္ဆာမိ	ပါ, ဣ, ဒု	သဟယောဂေန		ဣ, ဗု, စ
သရသ	ဗု, ဣ, တ	သဟပိတက္ကေန၌ ကြိယာထည့်....		ဗု, ဣ, ပ
သရဘာဏက	ဗု, ဣ, ဒု	သဟသေယျ		ခါ, ဣ, ဒု
သရသဘာဝေန	ဗု, ဣ, ဒု	သဟသာဝသေန		ပါ, ဣ, ဒု
သရသလက္ခဏပဋိဝေဓ....	သီ, ဣ, တ	သဟာယအဖွင့်		ပါ, ဣ, ဒု
သရသရံသိဇာလ ပိသန္ဓနက....	ပါ, ဣ, ပ	သဟိတဿ		ပါ, ဣ, စ
သရိရပရိကမ္မ	သီ, ဣ, တ	သဟိတံ မေ		သီ, ဣ, ပ
သရိရသဘာဂါပတ္တိ	ဗု, ဣ, တ	သဟောနွဲ့ဂ္ဂဟိတော		ပါ, ဣ, ဒု
သရိရဖါသုက	သီ, ဣ, တ	သကာရံ, သဥဋ္ဌေသံ		သီ, ဣ, တ
သလဘန္ဓာယံ စသည်....	ကဏ်, ဣ, ဒု	သကျပုတ္တိယော		ကဏ်, ဣ, ဒု
သလ္လကတ္တိယံ	သီ, ဣ, ပ	သကျာ (သကာယာ)		သီ, ဣ, တ
သလ္လဟုကဂုတ္တိတာ	ပါ, ဣ, ဒု	သကာဝိဝင်တို့အား သီးခြား		
သလာကဟတ္ထဒွါရ	ပါ, ဣ, ဒု	ခွင့်ပြုပုံ		ဟာ, ဣ

သာဓဋ္ဌကဝိမာန	စိတ်, ဣ	သာရဒ္ဓေ	ပါ, ဣ, တ
သာဝိယောဂ (သာဝိယောဂ)	သီ, ဣ, ပ	သာရာဂေါ၏ ပဒစ္ဆေဒ....		နီ, ဣ, စ
သာဇီဝအဖွင့်	ပါ, ဣ, ဒု	သာလိနော၌ ဇာတျာပေက္ခ		
သာတိသာရော	ဟာ, ဣ	ကေဂုဏ်	ပါ, ဣ, ပ
သာတ္ထကသမ္ပဇည၌ အတ္တ၏			သာလိမံသောဒနံ	ပါ, ဣ, ဒု
အနက်	သီ, ဣ, တ	သာဝကတို့ရထိုက်သောဂုဏ်....		ပါ, ဣ, စ
သာဓကအများ ထုတ်ရကျိုး....		နီ, ဣ, ဒု	သာဝကပါရမီဉာဏ်	သီ, ဣ, ဒု
သာဓာရဏပရိဘောဂေန....		ပါ, ဣ, ပ	သာဝဇ္ဇိပုဒ်ပြီးပုံ	ဣ, ဣ, စ
သာဓာရဏပညတ် ဖြစ်ပုံ....		ခါ, ဣ, ပ	သာသနဇောတက	ပါ, ဣ, တ
သာဓု သာဓုကံ	သီ, ဣ, ဒု	သာသနဒါယာဒ	ပါ, ဣ, ပ
သာဓုကာရံ	သီ, ဣ, တ	သာသနဿ၏ အရကောက်....		သီ, ဣ, ဒု
သာဓုကိဋ္ဌနဒိဝသ	ပါ, ဣ, ပ	သာသနာ အမြစ်တွယ်နည်း....		ပါ, ဣ, ပ
သာပတေယျံ	ပါ, ဣ, ဒု	သာသနာပြုလိုလျှင် အယူဝါဒ		
သာပတ္တိကဥပုသ်	ဟာ, ဣ, စ	ပဌမသင်	ပါ, ဣ, ပ
သာမဂ္ဂိရသ	ပါ, ဣ, ပ	သာသပမတ္တိက, တိလဗိဇ		
သာမဂ္ဂိ	နီ, ဣ, ဒု	ကာဒိ	စိတ်, ဣ
သာမညနာမံ	နီ, ဣ, စ	သာဟံ, သဠော	ကံ, ဣ, ဒု
သာမညနိဒ္ဒေသ, ကေသေသ....		သီ, ဣ, ပ	သာဟတ္ထိကပဉ္စက	ခါ, ဣ, ပ
		ကံ, ဣ, ဒု	သိက္ခတ္တယဗြဟ္မစရိယံ (ပါရာဇိကဏ်၌		
သာမညဖလ	သီ, ဣ, ဒု	အနက်ပြင်ဘို့ရန် ညွှန်ပြထား		
သာမတ္ထိယတော	ဣ, ဣ, ဒု	သည်။)	သီ, ဣ, ဒု
သာမဏေ၏ ဒုဠုလ္လအဇ္ဈာစာရ....		စိတ်, ဣ	သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟိတံ		
သာမဏေစသူအား ဆွမ်းစသည်			(သင်္ဂဟံ)	သီ, ဣ, ဒု
ပေးရာ၌	စိတ်, ဣ	သိက္ခတိ, အာသေဝတိ....		ပါ, ဣ, တ
သာမဏေအား ပေးမည်ဟု ကြံ၍			သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု....		သီ, ဣ, ဒု
ရဟန်းယူ	စိတ်, ဣ	သိက္ခမာနာ	ခါ, ဣ, ဒု
သာမဏေတို့အား ဝေဓု			သိခါပတ္တအတ္ထ	ပါ, ဣ, တ
ပေးနည်း	ဟာ, ဣ	သိခါပတ္တသမ္ပဇည	သီ, ဣ, တ
သာမဏေပြုရာ၌ လိုရင်း....		ဟာ, ဣ	သိခါဝလော၌ ဝလပစ္စည်း....		ကံ, ဣ, ဒု
သာမဏေ လိန်ကျလျှင်....		ဟာ, ဣ	သိက္ခာကျကြောင်းအင်္ဂါ ၆ ပါး....		ခါ, ဣ, ပ
သာမိကေဟိဒိန္နတ္တာ၌			သိက္ခာကျကြောင်းခေတ်ပုဒ်....		ခါ, ဣ, ပ
မှတ်ဘွယ်	ပါ, ဣ, တ	သိက္ခာနှင့် သာဇီဝအရကေခံ....		ခါ, ဣ, ပ
သာမိစီ	ကံ, ဣ, ဒု	သိက္ခာမကျသောသောပုဂ္ဂိုလ်		
သာမိပရိဘောဂ	ပါ, ဣ, စ	၃ ဥါး	ခါ, ဣ, ပ
သာမိ, သုဝါမိ	ကံ, ဣ, ဒု	သိက္ခာပုဒ်တိုင်းနှင့်ဆိုင်သော		
သာမုတ္တံသိကာ	ဟာ, ဣ	မာတိကာများ	ခါ, ဣ, ပ
သာမံပါကဆီနှင့် အာမိသရော....		ခါ, ဣ, ပ	သိက္ခာကျမ်း, နိရုတ္တိကျမ်း....		သီ, ဣ, တ
သာရဏီယဓမ္မပူရက	ပါ, ဣ, တ	သိက္ခိတာ	နီ, ဣ, ဒု

သီရိနိက္ခသဝဏ္ဏော	ကစ်, ဣ, ဒု	သုခဝေါက်ဏ္ဍ ဒေါမနဿ....	ပါ, ဣ, တ
သိတံ ပါတွာကာသိ	နီ, ဣ, တ	သုခိတသတွာဉ် ကရုဏာ	နီ, ဣ, ပ
သိန္ဓ, တိန္ဓ,	ဟာ, ဣ, ပ	သုခုမန္တိကေန	သီ, ဣ, ပ
သိနေရပါဒတော ဝါလုကံ	သီ, ဣ, ဒု	သုခေန္တိ, ပီဏေန္တိ	သီ, ဣ, ပ
သိဒ္ဓအမျိုးမျိုး (ပစ္စက္ခသိဒ္ဓစသည်) ...	နီ, ဣ, နိ	သုဂတဩရသ (သား ၄ မျိုး) ...	သီ, ဣ, ပ
သိပ္ပာယတန ဝိဇ္ဇာဌာနာနိ....	သီ, ဣ, ဒု	သုဂတဝိဒတ္ထိ	ပါ, ဣ, စ
သိပ္ပိ (က) သမ္ပုကံ....	သီ, ဣ, တ	သုဂတိ° သဂ္ဂံ လောကံ....	နီ, ဣ, ပ
သိယာ ကုသလံ	နီ, ဣ, ပ	သုစိန္တုဗြဟ္မစရိယဖြစ်ပုံ	သီ, ဣ, ပ
သိရိ, သိရိမတော ...	နီ, ဣ, ပ	သုဇံ	သီ, ဣ, တ
သိဝလိင်္ဂါဒိ ပူဇန	ပါ, ဣ, စ	သုည, သုညတ	နီ, ဣ, တ
သိဝေယျက ဒုဿ....	ဟာ, ဣ, သီ, ဣ, ဒု	သုည, သုညတာ	သီ, ဣ, ပ
သိတဝါတ ဒုဒ္ဓိနီ	ဟာ, ဣ	သုတဓရော သုတသန္ဓိစယော....	ဗိတ်, ဣ, ပ
သိတာလုကဿ	သီ, ဣ, တ	သုတံ၏ ကမ္မတ္ထ ဘာဝတ္ထ ...	သီ, ဣ, ပ
သိတာဝါရိဓာရာ (သိတာလုက) သီ,	ဣ, တ	သုတ်အားလုံးအတွက်	
သိဒါပဗ္ဗတေသု	နီ, ဣ, ပ	မှတ်ဘွယ်	သီ, ဣ, ပ
သိမာ	ဟာ, ဣ	သုတ္တန် ဝိနည်း အဿာသ,	
သိမာသင်္ကရ စသည် ..	ဟာ, ဣ	ပဿာသ	ပါ, ဣ, တ
သီလခန္ဓဝါရံ	သီ, ဣ, တ	သုတ္တနိက္ခေပ ၄ မျိုး	သီ, ဣ, ပ
သီလစသော ဝိပုတ္တိ ၄ ပါး	ပါ, ဣ, စ	သုဒိန္ဓ, သုဂ္ဂဟိတ	ပါ, ဣ, စ
သီလပရိဓောတာ ပညာ....	သီ, ဣ, တ	သုခန္တမိဝ သုဝဏ္ဏံ	ပါ, ဣ, ပ
သီလမတ္တကံ	သီ, ဣ, ပ		နီ, ဣ, စ
သီလ (လာ) သံဝရတော....	သီ, ဣ, ဒု	သုဒ္ဓမဆုံးဖြတ်နိုင်လျှင်	
သီလသမ္ပဒါ	နီ, ဣ, ပ	တောကျောင်းထဲ... ..	ပါ, ဣ, ပ
သီလသ္မိ° ဝဒါမိ	သီ, ဣ, ဒု	သုဒ္ဓဿ ဝေ သဒါ ဖဒ္ဒါ ...	သီ, ဣ, ပ
သီလရှိမှ သာသနာဉ် တည်နိုင်....	သီ, ဣ, ဒု	သုဒ္ဓန္တပရိဝါသစသည်	ခါ, ဣ, ပ
သီလေ ပတိဋ္ဌာယ	သီ, ဣ, ပ	သုဒ္ဓိ ၄ ပါး	ပါ, ဣ, စ
သီလဝေါ စသည်	ကစ်, ဣ, ဒု	သုဒ္ဓုတ္တရာသင်္ဂ°	ပါ, ဣ, ပ
သီလံ	ဣ, ဣ, နီ	သုဒ္ဓေါဒနော နာမ	နီ, ဣ, ပ
သီလံ, ပတိဋ္ဌာ, အာဒိ ...	ဗိတ်, ဣ	သုပိနံ	သီ, ဣ, စ
သီသကို ပဓာနဟုခေါ်....	ပါ, ဣ, ပ	သုဘော ဇာတိမာ	သီ, ဣ, တ
သီသာနုလောကိနော	သီ, ဣ, ပ	သုရာပါန....ခါ, ဣ, ဒု....	ဟာ, ဣ
သီဟနာဒံ, နာဒိနော	သီ, ဣ, ပ	သုရာ ဝါရုဏာ	ကစ်, ဣ, ပ
သီဟန္တဒီပကေန (ဥပစာတင်ပုံ)....	ပါ, ဣ, ပ	သုရာသောဏှ, ဓုတ္တ	သီ, ဣ, တ
သီဟိန္ဒုကျန်းမည်ပုံ	သီ, ဣ, ပ	သုလဘဝိဏ္ဏတံ (ပါတံ)	သီ, ဣ, ပ
သုက်ဃာတံ....	ပါ, ဣ, ဒု....	သုဝဏ္ဏမယံ စသည်	ကစ်, ဣ, ဒု
သုခဘူမိ	နီ, ဣ, စ	သုဝဏ္ဏဘူမိ	ပါ, ဣ, ပ
သုခယတိတိ သုခံ	နီ, ဣ, ပ	သုဝဏ္ဏာလိင်္ဂ°	နီ, ဣ, ပ
သုခဝိပါက	နီ, ဣ, ပ	သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရ....	သီ, ဣ, ပ....ပါ, ဣ, ဒု

သုဝဗ္ဗ ဝဗ္ဗိတာ	သီ, ပ	သောရစုံ၏ ဝစနတ္ထ	နီ, ပ
သုဝိဘတ္တာနိ	စိတ်, ပ	သောဝဂ္ဂိကာ	သီ, ပ
သုသာန ... သီ, ဣ, တ ...		ကပ်, ဒု	သောဝဂ္ဂိကံ	ဟာ, ပ
သုစိ, သဋ္ဌိကာ	ပါ, ဒု	သောဝတ္ထိကတ္တယ	နီ, ပ
သုစိမံသုပသေစနော	စိတ်, ပ	သောဝီရကဆေး	ပါ, တ
သုစိဝေဓနက	စိတ်, ပ	သောသော	ဟာ, ပ
သုနဘာဝေန	နီ, တ	သောဋ္ဌသကင်္ခါ	ဟာ, ပ
သုရာ	သီ, တ	သောဋ္ဌသဝသုဒ္ဓေသိကော....		ပါ, ပ
သုဉ္စတိထံတောင်း	ပါ, စ	သံကီရတိ	ပါ, ပ
သုခိုး သုခိုး ဟု မအော်ကောင်း....		စိတ်, ဣ	သံကီလိသတိ	နီ, ပ
သုငယ်နာဆေး	သီ, ပ	သံဂါယနာတင်ရာဌာနရွေးပုံ....		သီ, ပ
သုတော်ကောင်းဟန် ဆောင်၍			သံဂီတာ၏အနက်	သီ, ပ
ဘုရားရှင်ကို ညာ	ပါ, စ	သံသထံဖိတ်သုအား သတိပေး....		ခါ, ပ
သေက္ခာ၏ ဝစနတ္ထ	ဣ, နီ, ပ	သမ္ပရိကိဏ္ဍ	သီ, ပ
သေဒိယ	ခါ, ဣ, ဒု ...	သံသသုဋ္ဌုတာယစသည်....		ပါ, ပ
သေဋ္ဌဋ္ဌေန	နီ, တ	သံသာကို နိဂ္ဂဟကံမပြုရ....		ပါ, စ
သေတုသာတော	ပါ, ဒု	သံသိကကိုပေးလျှင် ဘဏ္ဍ		
သေထိလော	ပါ, တ	ဒေယျ	ပါ, စ
သေနာသန	ပါ, တ	သံသိကအဖြစ်သုံးရာ၌ ကျေးဇြ်		
သေနာသန ပရိဘောဂအပ် ...		ပါ, တ	မထိုက်	ပါ, စ
သေမှော, ဂဠော	နီ, တ	သံသိကကိုသုံးရာ၌ အပြစ်....		ပါ, တ
သေယျထိဒံ	ပါ, ပ	သံသိကပစ္စည်း ဝေဘန်နည်း....		ပါ, တ
သေရိဝိဟံာရံ	ပါ, တ	သံသိကကို သာမဏေတို့အား		
သေရိ သယံဝသီ	နီ, ပ	တဝက်ပေး	ပါ, စ
သေရည် အရက် အပြစ်....		နီ, စ	သံသိကရေစက်ချမှု မှတ်ချက်....		စိတ်, ပ
သေလျှင် သရဏဂုံပျက် ...		သီ, တ	သံပသာရဏပြုခြင်း	ကပ်, ပ
သေဝနာ ၂ မျိုး	ပါ, ပ	သံသီ, ဂဏီ	သီ, တ
သေဝါလ, ပဏာက, ကဒ္ဒမ....		ပါ, တ	သံသော၏ ဝစနတ္ထ	ကပ်, ပ
ဋ္ဌသာစယတော	သီ, ဒု	သံဝဋ္ဌတိ	သီ, ပ
သောတပထံ	သီ, ပ	သံဝဏ္ဏနာ (အဋ္ဌကထာ		
သောတပတိတ အဓိပ္ပါယ်....		နီ, တ	နှင့်တူ)	ပါ, ပ
သောတာပန်သည် သိက္ခာ			သံယုတ္တအမည်	သီ, ပ
မလျှော	ပါ, ပ	သံယောဇေနိ	နီ, ပ
သောတ္ထိယေန	နီ, ပ	သံဝရာသံဝရောဋ္ဌ (အ) အနက်...ပါ,		ပါ, ပ
သောဒရိယော	ကပ်, ဒု	သဏ်, သပစ္စည်း (စက္ခုသံ)		ကပ်, ပ
သောတ္ထိ	နီ, ပ	သံဝိဓာန	ခါ, ပ
သောဟ္မ, နရက, ပပါတ ...		ပါ, တ	သံဝိဓာဝဟာရပုဒ်ပြီး	ပါ, တ
သောမနဿိတာ (ကာ)		သီ, တ			ကပ်, ပ

မှတ်ဘွယ် အက္ခရာစဉ်=မာတိကာ

သံဝုတော	သီ, ဣ, ဒု	ဟန္တဒါနိအဖွင့်	ပါ, သီ, ပ
သံဝေဂ	အ, ဣ, ပ	ဟန္တ၏ ဝေဝါသဂုတ္တ	သီ, ဣ, ပ
သံဝေဂ၏အရ	ပါ, ဣ, ပ	ဟမ္ပိယံ	ပါ, ဣ, ပ
သံဝေဂဒဋ္ဌာနံ	အ, ဣ, ဒု	ဟရတိ, ပစ္စာဟရတိစသည်....	သီ, ဣ, ပ
သံဝေဂဝတ္ထု	အ, ဣ, ပ	ဟရိဝတ္ထု (သဒ္ဓလ)	အ, ဣ, ပ
သံသဋ္ဌနှင့်အဘိသင်္ခတ	က, ဣ, ဒု	ဟလာဟလံ ဝိသံ	သီ, ဣ, ပ
		အ, ဣ, ဒု	ဟလံ (ဟဝေ)	ဣ, ဣ, ပ
သံသယပက္ခန္ဓော	အ, ဣ, ဒု	ဟဿဒိန္နာရတိခံဗ္ဗ	သီ, ဣ, ပ
သံသယော	အ, ဣ, တ	ဟာရကံ	ပါ, ဣ, ပ
သံသုဒ္ဓဂဘဏိကော	.. နီ, ဣ, ပ	သီ, ဣ, တ	ဟိတာဖရဏေန	အ, ဣ, ပ
သံသန္တန္တိ, သမေန္တိ	သီ, ဣ, ပ	ဟိတာနုကမ္ပီ	သီ, ဣ, ပ
သံဟိရတိ	အ, ဣ, စ	ဟိတေသိတာ၏ ဝစနတ္ထ....	အ, ဣ, စ
သွာက္ခာတံစသည်	ပါ, ဣ, ဒု	ဟိရညံ	ပါ, ဣ, ပ
သွာတနာယ	ပါ, ဣ, ဒု	ဟိရိယိတဗ္ဗေန	အ, ဣ, ပ
သင်းပိုင်ကုံးပြန်ရာ၌			ဟိမဝန္တာအရပ်	ပါ, ဣ, ပ
မှတ်ဘွယ်	ပါ, ဣ, စ	ဟိနကာယူပဂါ	သီ, ဣ, ပ
သစ်တုံးစသည် လှိမ့်ရာ၌			ဟိနကုသိုလ်စသည်	အ, ဣ, ပ
အနာပတ္တိ	စိတ်, ဣ	ဟိနာယာဝတ္တိတွာ	ပါ, ဣ, ပ
သစ်ပင် အသက်မရှိကြောင်း....	သီ, ဣ, ပ		ဟိနေ, ပဏီတေစသည်....	သီ, ဣ, ပ
သစ်သီးပေးရာ၌ ကတိကဝတ်....	ပါ, ဣ, စ		ဟိရံ ဟိရံ	အ, ဣ, ပ
ဟစ္စ, ဗစ္စ, လေယျ	က, ဣ, ဒု	ဟုဝေယျာဝုသော	ဣ, ဣ, ပ
ဟတ္ထကမ္မ (ဟတ္ထကမ်)		ပါ, ဣ, တ	ဟုတွာစင်နိုင်သည့်ပုဒ်များ....	အ, ဣ, စ
		ပါ, ဣ, စ	ဟုတွာထည့်ရကျိုး	အ, ဣ, ပ
ဟတ္ထကုက္ကိစ္စကေန	စိတ်, ဣ	ဟေဋ္ဌပရိယာယေန	သီ, ဣ, ပ
ဟတ္ထပါသ	စိတ်, ဣ	ဟေတု ၄ မျိုး	အ, ဣ, ပ
ဟတ္ထမုဒ္ဒါ ဂဏနာ....	သီ, ဣ, ပ, ဒု, စိတ်, ဣ		ဟေတုနှင့်ပစ္စယ	ပါ, ဣ, ပ
ဟတ္ထဝဋ္ဋကယာဉ်	ဟာ, ဣ	ဟေတုနှင့် သမဝါယမအထူး....	အ, ဣ, ပ
ဟတ္ထဝိလခိက	ဟာ, ဣ	ဟေတုပစ္စယော	သီ, ဣ, ပ
ဟတ္ထာရောဟာ	သီ, ဣ, ဒု	ဟေတုပစ္စယဋ္ဌ	အ, ဣ, စ
ဟတ္ထိကာ (ဆင်ရုပ်)	က, ဣ, ဒု	ဟေတုပ္ပဘဝါ	ဣ, ဣ, ပ
ဟတ္ထိနာဂ၌ ဟတ္ထိသည်			ဟေတုဘာဝ	ဣ, ဣ, ပ
ဝိသေသန	ပါ, ဣ, ပ	ဟေတုဘာဝေန ဟုတွာ....	ဣ, ဣ, ပ
ဟတ္ထိမေဏ္ဍာ (ဗန္ဓာ)	သီ, ဣ, ဒု	ဟေမန္တ, နိက	စိတ်, ဣ, ပ
ဟတ္ထိသောဏ္ဍဝတ်နည်းစသည်....	စိတ်, ဣ		ဟောတိစေတ္တ၌ စအနက်....	ပါ, ဣ, ပ
ဟဒယဝတ္ထုနှင့် နှလုံးသား....	အ, ဣ, စ		ဟံသဝဋ္ဋကစ္ဆန္ဓေန	ပါ, ဣ, တ
ဟဒယဝတ္ထုမဟောခြင်း....	ဣ, ဣ, စ		သီ, ဣ, ပ
ဟန္တ၏အနက်များ	သီ, ဣ, တ	ဟင်း၌ သုရာခတ်၍ချက်ကောင်း....	စိတ်, ဣ

၁၃၃၃-ခု၊

ပဌမအကြိမ်, အုပ်စု (၁၀၀၀)။

နယူးဘားမား ပိဋကပုံနှိပ်တိုက်၊
မှတ်ပုံတင်နံပါတ် (၀၇၀၆), မဟာဂန္ဓာရုံ-စရပ်ဝင်း,
အမရပူရမြို့။

ပုံနှိပ် , ထုတ်ဝေသူ (မောင်ကျော်)

မှတ်ပုံတင်နံပါတ် (၀၉၆၁)၊
အမှတ်(၅၀၃), ၀၂-လမ်း, မန္တလေး။

ခွင့်ပြုချက်အမှတ် [၅၀၂၆]

တာဝန်ခံဖြန့်ချိသူ (မောင်အောင်ခန့်)

နယူးဘားမား စာအုပ်ချုပ်လုပ်ငန်း၊
အမှတ်(၅၀၇), ၀၂-လမ်း, မန္တလေး။

